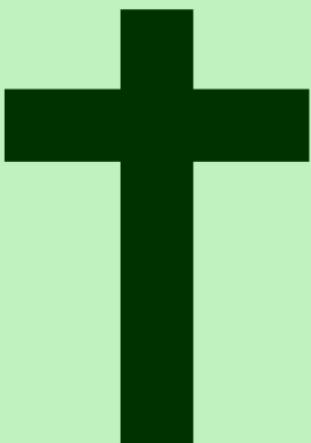

Gelulg Glusuaqan:
Gisiteget
Agnutmugsi'gw

Mi'kmaq: Mi'kmaq New Testament New Testament only

Gelulg Glusuaqan: Gisiteget Agnutmugsi'gw Mi'kmaq: Mi'kmaq New Testament New Testament only

copyright © 2003 Canadian Bible Society

Language: Mi'kmaq

Translation by: Canadian Bible Society

Mi'kmaq New Testament About Mi'kmaq

Mi'kmaq is an Eastern Algonquian language, spoken by the Mi'kmaq First Nations people indigenous to Canada's Maritime Provinces and the Gaspé Peninsula of Quebec, with some dialects extending into Maine in the U.S. The nation has a population of about 40,000, of whom nearly 11,000 speak the Mi'kmaq language. Once written in Mi'kmaq hieroglyphic writing, it is now written using mostly letters of the standard Latin alphabet.

About This Translation

This is a translation of the New Testament in the Mi'kmaq dialect spoken in Quebec. The translation was coordinated under the auspices of the North American Branch of the Summer Institute of Linguistics. If you are interested in obtaining a printed copy of this Bible, please contact the Canadian Bible Society at <http://www.biblescanada.com>.

Copyright Information

The New Testament in Mi'kmaq © 1998 Canadian Bible Society

The text of the New Testament in Mi'kmaq that appears in this electronic format or website is for personal use only.

Up to five hundred (500) verses of the Bible text in any form (written, visual, electronic or audio) may be quoted without permission. The quoted verses may not be more than 50% of a complete book of the Bible, or more than 25% of the total text of the work in which they are quoted. Prior written permission must be obtained for any other use of the text. Copyright acknowledgement must in all cases appear on the title or copyright page.

For more information on copyright conditions or to apply, visit <http://www.biblesociety.ca/copyright>

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

01b2c1f8-15e5-5274-84ee-867154576051

Contents

Matiw	1
Malg	88
Lu'g	140
Sa'n	225
Paqalaiwaqann	289
Lo'mewaq	369
1 Golintewaq	413
2 Golintewaq	452
Galetiaewaq	478
Epesusewaq	494
Pilippiewaq	510
Golosiewaq	522
1 Tessaloniaewaq	533
2 Tessaloniaewaq	542
1 Timoti	547
2 Timoti	558
Taitus	566
Piliman	572
Gisi Mgnaji Mimajuinu'g	575
Ji'mej	605
1 Pie'l	616
2 Pie'l	629
1 Sa'n	637
2 Sa'n	647
3 Sa'n	649
Ju't	651
Ugtejgewe'l	655

Na gelu'lg agnutmaqan ta'n Matiw ewi'g'g'p

Gegnugwataqan ugjut ula wi'gatign

Matiw na nujintutmap g'pnno'lewei suliewei. Naqt'g'p ugtlgowaqan ugjut majulgwalan Se'susal. Ula wi'gatign ewi'g'g'p tlimugsinenu ta'n goqwei Se'sus tela'tegep aq ta'n goqwei teluep.

Nisgam teplumapni ugmimajuinumg petgitmuatal Nujiugs'tawi'welitl. Matiw telimugsi'gw na Se'sus ta'n Nisgam teplumugsi'gup petgimatal ugs'tqamug. Ewi'g'g'p ula wi'gatign ugjut tlimugsinenu pugwelgl ta'n goqwe'l sa'qawe'gi'g getlams'tasultipnig na teliaql ge's Se'sus eig'p ugs'tqamug. Negla mimajuinugi'g ewi'gmi'tipnn na sa'qawei wi'gatignn teluisig "Sa'qawei Teplumtimegewei." Matiw wet wi'g'g'p ula wi'gatign musga'tugsinenu Se'sus na negm ta'n petgimut ugjut ugs'tawian Nisgam ugmimajuinumg.

Matiw ewi'g'g'p ula wi'gatign tlimugsinenu amujpa tla'taqatigw ta'n Nisgam tel puatg. Se'sus apjiw jigs'tuapnn ujjl ge's eigueg ugs'tqamug. Ta'n tujiw sign'tuteg na telimapnn Sa'nal, "Ge' tla'taqatinej ta'n Nisgam tel puatg." Nisgam pewalaji ugmimajuinumg jigs'tuanew aq mu listuanew. Se'sus gis musga'tugsi'gw ta'n gis tla'taqatitesnu glaman majulgwanej Se'sus aq Nisgam ul'ta'sitew.

Matiw telimugsi'gw ta'n Se'sus teluep aq ta'n telgi'g'p ml'gigno'ti gi's tla'tegen paqalaiwaqann. Telimugsi'gw ta'n Se'sus ta'n tel gujjiewto's'p aq ta'n tel apaji mimajit.

Matiw na Lesui'p aq pewalaji Lesui'pa gtlams'tasultinew Se'suseg. Na nenuapnn Se'susal pgisin ugjut ugs'tawianew Lesui'pa aq elt mimajuinu' tleiawultiliji ms't tami ugs'tqamug. Na enmi giaspiaq ula wi'gatign (pemapegsig ta'puisgaq jel ugumuljin) Matiw wesgutg ta'n Se'sus poqjigimapni unaqapemg ta'n telgi'g ugs'tqamug ugjut tlimanew ms't mimajuinu' na gelu'lg agnutmaqan. Gtlams'tasultinej ula gelu'lg agnutmaqan aq Se'sus ugs'tawugsinenu.

Ta'n goqwei ew'gas'g ula wi'gatignigtug

Se'sus wettaqiet aq ta'n teli ugs'tqamuip (1.1-2.23)

Na agnutmaqan Sa'n Nutsign'tuet pestung'p (3.1-12)

Ta'n Se'sus sign'tuteg aq wet nu'gwaluteg Gjimn'tu'l (3.13-4.11)

Ta'n goqwei Se'sus tela'tegep Galiliewa'gig (4.12-18.35)

Ta'n Se'sus wejieteg Galiliewa'gig glapis Selusalemg (19.1-20.34)

Ta'n Se'sus tela'tegep aq etl gina'muep Selusalemg (21.1-25.46)
 Se'sus goqqwa'lut'p aq ilsumut'p npmn (26.1-27.66)
 Se'sus apaji minunsip (28.1-20)

*Ta'n Se'sus wetapegsit
 (Lu'g 3.23-38)*

¹ Na ula wi'gatign telimugsioq ta'n wetapegsij Se'sus Westaulg. Wetapegsit Ta'piteg, aq Ta'pito'q wetapegsip Aplameg.

² Na ula telteg, Aplamo'q na Isaqo'q ujt'pnn. Isaqo'q na Je'gopo'q ujt'pnn. Je'gopo'q na Jutao'q aq Jutao'q wijig'titgi'g ujjuat'pni.

³ Jutao'q na Peleso'q aq Selao'q ujjuat'pni. Na uggwidual teluisilipnn Te'mal. Peleso'q na Eslono'q ujt'pnn. Eslono'q na Alamo'q ujt'pnn.

⁴ Alamo'q na Aminatapo'q ujt'pnn. Aminatapo'q na Ne'sono'q ujt'pnn. Ne'sono'q na Salamano'q ujt'pnn.

⁵ Salamano'q na Poaso'q ujt'pnn aq Poaso'q uggwital teluisilipnn Leia'p. Poaso'q na Opeto'q ujt'pnn. Opeto'q uggwital teluisilipnn Lutti. Opeto'q na Jessio'q ujt'pnn.

⁶ Jessio'q na Ta'pito'q ujt'pnn.

Ta'pito'q na elege'witewip aq na Salamano'q ujt'pnn. Salamano'q uggwital gis malie'wipni Ulaiaal ge's mu weltesguagweg Ta'pito'q.

⁷ Salamano'q na Leopo'amo'q ujt'pnn. Leopo'amo'q na Apaijao'q ujt'pnn. Apaijao'q na E'sao'q ujt'pnn.

⁸ E'sao'q na Jeiasapato'q ujt'pnn. Jeiasapato'q na Jolamo'q ujt'pnn. Jolamo'q na Usaiao'q ujt'pnn.

⁹ Usaiao'q na Jottamo'q ujt'pnn. Jottamo'q na Eiaso'q ujt'pnn. Eiaso'q na Esegaiao'q ujt'pnn.

¹⁰ Esegaiao'q na Manassao'q ujt'pnn. Manassao'q na E'moso'q ujt'pnn. E'moso'q na Josaiao'q ujt'pnn.

¹¹ Josaiao'q na Jeggonaiao'q aq wijig'titgi'g ujjuat'pni, na tujiw Lesui'paqi'g elo'lutipnig Papilane'gatig.

¹² Ge's eimu'ti'titeg Papilane'gatig, Jeggonaiao'q na geggunapnn Sialtielal. Sialtielo'q na Selupapelo'q ujt'pnn. Na tujiw Lesui'paqi'g apajita'pnaq Lesui'pewa'gig.

¹³ Selupapelo'q na Apaiuto'q ujt'pnn. Apaiuto'q na Ilaiagimo'q ujt'pnn. Ilaiagimo'q na E'solo'q ujt'pnn.

¹⁴ E'solo'q na Sataqo'q ujt'pnn. Sataqo'q na Aggimo'q ujt'pnn. Aggimo'q na Elioto'q ujt'pnn.

¹⁵ Elioto'q na Elie'salo'q ujt'pnn. Elie'salo'q na Mattano'q ujt'pnn. Mattano'q na Je'gopo'q ujt'pnn.

¹⁶ Je'gopo'q na So'sep ujt'pnn. So'sep na Mali ugji'nmumtl aq Mali na Se'sus uggwital. Se'sus na tel wi'tut Westaulg.

¹⁷ Na glaman newtisgegsijig jel ne'w ji'nmug aq uggwisua angua'lujig wetapegsultijig weja'tegemg Aplameg glapis Ta'piteg ugs'tqamuiteg. Na newtisgegsijig jel ne'w ji'nmug aq uggwisua angua'lujig wetapegsultijig weja'tegemg Ta'piteg glapis na tujiw Lesui'paqi'g elo'l'u'titeg Papilane'gatig. Na newtisgegsijig jel ne'w ji'nmug aq uggwisua angua'lujig wetapegsultijig weja'tegemg na tujiw Lesui'paqi'g eimu'titeg Papilane'gati glapis Nujiugs'tawi'wet petgimut ugs'tqamug.

*Ansale'wit telimal So'sepal,
"Ugsua'l Mali ugjit gte'pitemin"*
(Lu'g 2.1-7)

¹⁸ Na ula telteg ta'n Se'sus Westaulg teli ugs'tqamuip. Uggwitr Malial getu' malie'wi'titl So'sepal gatu ge's mu malie'wi'tigweg Mali gi's getu' un'janit. Wejuli Nisgam ignmuapnn tle'lin.

¹⁹ So'sep getu' malie'wijig Malial gatu mo gesatmug ta'n goqwei gis tliaq. Apjiw getu' tetapua'teget glaman gisita'sit ma' nugu malie'winew gatu mo wenn telimagul, muta mo getu' ntaqo'qona'lagul Malial.

²⁰ Ge's elisingeg, etli angite'tg ula. Na nepaj pewiatl Gisiteget ugtansale'witeml telimtl, "So'sep, gi'l ta'n wetapegsit Ta'piteg, mut naqamasiw ugsua'lan Mali ugjit gte'pitemin. Getu' un'janit gatu Wejuli Nisgam ignmuapnn tle'lin.

²¹ Lpa'tujuitew aq tl wi'tates Se'sus muta ugs'tawiata ugtimi-majuinum aq apigsigtmuata ugtlue'utiwal."

²² Gi's nige' sa'q Gisiteget telimapnn niganijitegewinu'l ula ta'n goqwei tlitatew. Na niganijitegewinuaq wijei ewi'g'g'p.

²³ Tel wi'g'g'p,
"Na e'pite's ta'n menaq wipemagul ji'nmul
na tle'tew aq uggwisitew.
Uggwisl tl wi'taten Imanuel."

(Na ugtli'sutiuow na wisun Imanuel telueg, "Gjinissam wjjitgweiugs'i'gw.")

²⁴ Ta'n tujiw So'sep tugwieteg na tela'teget ta'n Gisiteget ugtansale'witeml gis tlimtl. Na malie'wijig Malial.

²⁵ Gatu mu ne'gaw sama'lagul Malial ta'n teli pgiji tle'lij. Na Mali uggwisl ugs'tqamuiliteg So'sep tel wisungewatl Se'sus.

2

Ji'nmug majulgwala'titl gloqowej

¹ Ge's Elot elege'witewij, Se'sus etli ugs'tqamuip utan teluisig Petliem, Jutiae'wa'gig. Tel'gne'ge'l ta'sijig ji'nmug ta'n wel nenua'tiji telpulti'tij gloqowejg weita'jig ugjipenug aq peita'jig Selusalemg.

² Pipanigesultijig, “Tami eig na mijua'ji'j gisi usgijinuip uigkeit elege'witewin Lesui'paq? Gloqowej neia'sip ta'n tujiw wesgijinuiteg aq nemig'tt'p ta'n tujiw neia'siteg ugjipenug. Majulgwalg'tt tet. Nige' getu' emtoqwalg'tt ula mijua'ji'j.”

³ Elege'wit Elot nutmateg no'q welmaita'sit aq maw ms't ta'n telgi'g Selusalemg.

⁴ Na mawa'laji ms't niganpugltiliji patlia'sg aq nujigina'mua'tiliji Mowisewei tplutaqan aq pipanimaji, “Tami tet tli ugs'tqamuitew na mijua'ji'j ta'n tluisitew Nujiugs'tawi'wet?”

⁵ Telima'titl Elotal, “Tli ugs'tqamuitew Petliemg Jutiae'wa'gi. Na st'ge' ula ta'n niganigjitegewinuaq ewi'g'g'p:

⁶ Gjinisgam teluep,
‘Gilew tleiauwultioq Petliem,
Jutiae'wa'gi,
mimajuinu'g gepmite'l mugsitoqs'p
muta na newte'jit ta'n te'sioq
magna's uigkeit niganpuguin
aq angweiwata ntmimajuinumg
na Lesui'paq.’ ”

⁷ Elot wigumaji emittugwe'winu'g tleiauwultiliji ugjipenug uigkeit gimi ultesgatultine. Telimji ta'n giasgiw tele'g'p na gloqowej neia'siteg.

⁸ Telimaji, “Lta'gw aq menaqa gwilug na mijua'ji'j. Ta'n tujiw we'jioq, apaita'toqs'p ni'neg. Gnu'a'tuitoqs'p, glaman elg ni'n gis naji emtoqwala's.”

Na tujiw elgimaji Petliemg.

⁹ Na maita'jig aq na wijei gloqowej ta'n neia'sip ugjipenug niganapti'gmuaji glapis etli naqa'sit musigisg'tug g'p'taq ta'n mijua'ji'j eig.

¹⁰ Emittugwe'winu'g no'q wel'ta'sultijig ta'n tujiw nemia'titeg gloqowej naqa'silitl.

¹¹ Pisgwita'jig na wen'ji'guom aq nemia'titl mijua'ji'jl maw uggwiti Malial. Nutgulpiita'jig aq emtoqwala'titl mijua'ji'jl. Neia'tu'titl ta'n goqwe'l pegisitua'tipnn aq ignmua'titl wisaw suliewei, weljema'gewei aq amjaqto'suti.

¹² Na wela'gweg emittugwe'winu'g pewia'titl Nisgaml telimgwi'titl mu apaita'new Eloteg. Ta'n tujiw tugwia'tijig teli apaita'tij umutgiwaq, na piluei awti wesua'tu'tij.

So'sep aq Mali ela'la'titl mijua'ji'jl Ijipte'gatig

¹³ Ta'n tujiw emittugwe'winu'g weji maita'tijig, Gisiteget ugtansale'witeml neia'silitl So'sepal ge's etl puitegelitl aq telimatil,

“Mn'ja'si, ugsua'l mijua'ji'j aq gte'pitem aq la'l Ijipte'gatig. Siaw i'mu'tigw na'te'l glapis ap gnu'a'tulan. Elot apugjig

lgimata ta'siliji sma'gnisg gwiluanew mijua'ji'jl ugjit ne'po'qsilin."

¹⁴ Na tujiw So'sep menja'sit aq ilajit. Na wijkei wela'gw So'sep, Mali aq mijua'ji'j maita'jig. El'ta'jig Ijipte'gatig.

¹⁵ Wesgowita'jig na'te'l glapis Elotal neplij. Ta'n goqwei teliaq na st'ge' ta'n goqwei gi's sa'q Gisiteget telimapnn niganigjitegewinu'l,

"Natgimg'p ngwis Ijipte'gatig."

Sma'gnisg ne'pa'la'tiji mijua'ji'jg Petliemg

¹⁶ Ta'n tujiw Elot geitoq emittugwe'winu' ma' apoqonmagugwi, na ma'muniw uggwaig. Elgimaji sma'gnisg Petliemg aq igtigl utanji'jl ta'n etegl gigjiw Petliemg. Telsuteget ugjit ne'po'qsin ms't te'siliji lpa'tuji'jg ta'puipuno'ltiliji weja'tegemg glapis aq me' maljewe'jultili. Ula Elot tela'teget muta emittugwe'winu'g gis tlimgwi'tipnn na gloqowej amgwes neia'siteg ta'puipunqegeg.

¹⁷ Ta'n goqwei Elot teli ilsutegep na gisa'toq tlian st'ge' na niganigjitegewinu Jelamaia gis teluep,

¹⁸ "Nutaq nat wen ma'muni atgitemit
na utan teluisig La'ma.

Na Le'jl etltemit.

Mo wen gisi apgnualgugul
muta un'jangi'g gis ne'po'tupni."

So'sep aq wi'gma maita'jig Ijipte'gatig

¹⁹ Ta'n tujiw Elotaq gisi np' geg, na So'sep me' eig Ijipte'gatig. Newtejgeg wela'gw pewiatl Gisiteget ugtansale'witeml ap gelultl.

²⁰ Telimtl, "Mn'ja'si, la'l mijua'ji'j aq gte'pitem Lesui'pe'gatig, muta ta'n getu' ne'pa'tipnn mijua'ji'jl gaqi npm'u'titgi'g."

²¹ Na menja'sit, ilajit aq apaja'laji mijua'ji'jl aq Malial Lesui'pe'gatig.

²² Na'te'l So'sep nutg Elot uggwisl ta'n teluisilitl Algeleias elege'witewilitl Jutiae'wa'gig. So'sep jipasit aq mo sapite'tmug na'te'l liwsin. Ap Gjinisgam telimatl ge's etl puitegelij, "Liws Galaliewa'gig." Toqo ela'tijig Galaliewa'gig.

²³ Na'te'l siawqatmu'tijig gjigan teluisig Nasalet. Teliaq ta'n teluepnig niganigjitegewinugi'g muta wesguma'tipnn Se'susal. Teluepnig,

"Tl wi'ta'tital Nasaletgewa'j."

3

Sa'n Nutsign'tuet pestunmuaji mimajuinu'

(Malg 1.1-8; Lu'g 3.1-18; Sa'n 1.19-28)

¹ Teli pgije'g Sa'n Nutsign'tuet eliet ta'n mu wen wigigw Jutiaewa'gig. Na'te'l pugwelgig mimajuinu'g peita'jig aq Sa'n pestunmuaji.

² Telimaji, "Gawasgita'sultigw aq jiglita'gw elue'utigtug muta ma' pgije'nug tel'gne'g Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'."

³ Na niganigjitegewinuaq ta'n teluisitaq Aiseia wesgumapnn Sa'nal. Teluep,

"Nat wen gesigawewistoq paqtaqamigtug.

Teluet, 'Gisiteget wejgu'et.

Ms't ta'n te'sioq

gisgajo'ltigw ugjit negm.' "

⁴ Na Sa'n ugtaligaml wejitas'gl melgwlejtit usapunn aq nas-guatl m'gegne'l ugtispisunn. Malqomaji apsoqongewji aq nipugtugewei amu apu.

⁵ Na mimajuinu'g ta'n el'ta'jig Sa'neg tleiawultijig Selusalem, Jutiaewa'gi aq na utann ta'n etegl gigjiw na sipu teluisig Jol'tan.

⁶ Paqapuguatmi'titl ugtlue'utiwal aq Sa'nal sign'taji na Jol'tanewei sipu.

⁷ Sa'n nemiaj pugwenniji Palasiaq aq Satusiaq peita'liji ugjit sign'tasultinew, telimaji, "Gjinisgam wegaig aq getu' ilsumugsioq. Gilew pa na wijkei aq mtesgmug. Pewalioq sign'tulinew muta tel'ta'sultioq na Gjinisgam ma' ilsumugsiwoq pa na sign'tasultioqos.

⁸ Tlo'ltigw aq tla'taqatigw ta'n goqwei musga'tuanew igtigig lpa gawasgita'sultioq aq ejiglita'ioq elue'utigtug.

⁹ Tluetoqs'p wetapegsultioq Aplameg gatu telimuloq, Gjinisgam gis ugsua'toqol wegla gun'tal aq gisa'tuta mimajuinulanew ta'n wetapegsultiliji Aplameg.

¹⁰ Gilew pa na wijkei aq miti's ta'n mo wel minigw aq Gjinisgam gisgaje'g ilsumugsinew nige'. Iga'taqewinu gisgaje'g tmta'n miti'sl ta'n mu wel mininugul gigjiw gjip'sgigtug aq nu'gwa'lan. Gjinisgam ilsumatal te'silitl mimajuinu'l ta'n pata'tegelitl st'ge' na iga'taqewinu getu' tla'laji miti'sg.

¹¹ Sign'tuloq samqwanigtug ugjit musga'tun gis gawasgita'sultioq aq ejiglita'ioq elue'utigtug. Gatu negm ta'n jugu'etew me' espe'g aq ni'n. Mu tepawti jel we'gaw pma'tuan umugsng. Ta'n tujiw sign'tugsitoqs'p na e'wtew pugtew aq ignmugsitesnu Wejuli Nisgaml.

¹² Wejgu'et, na ilsumata ms't mimajuinu' aq nigtua'lata ta'n tetapua'taqatiliji aq ta'n pata'taqatiliji. Ta'n gelu'sultiliji la'lata wa'so'q st'ge' iga'taqewinu tepgiso'toqol glumgl aq pisqo'toqol uglaqlansmg. Ta'ni mu gelu'sultligwi pija'lata na

pugtew ta'n mo naqa'suenug st'ge' iga'taqewinu mawo'toqol
siguaqs'te'ggn aq nu'gwa'toqol."

Se'sus sign'tut

(*Malg 1.9-11; Lu'g 3.21,22*)

¹³ Na tuijw Se'sus wet maja'sit Galaliewa'gig aq eliet sipu
ta'n teluisig Jol'tan. Pegising Sa'neg ugjut sign'tagun.

¹⁴ Sa'n weje'watl ugjut sa'se'wita'silin. Telimatl, "Ni'n tmg
gi'l sign'tuigg. Tal gis pipanimin ugjut sign'tulin?"

¹⁵ Se'sus telimatl, "Ul'te'lmi. Ge' tla'taqatinej ta'n Gjinisgam
tel puatg." Na Sa'n wel'te'tg aq sign'tuatl.

¹⁶ Se'sus gis sign'tuteg, weji natqa'sit na samqwanigtug.
Na wa'so'q pana's'g aq Wejuli Nisgam nemu't wejgwi nisa'sit
Se'sus un'jig. Nisa'sit st'ge' ples nisaqsing.

¹⁷ Na wa'so'q nat wen teluet, "Ula na ngwis ta'n mawi gsalg
aq gisa'lit mawi ul'ta'sin."

4

Se'sus wet nu'gwatl Gjimn'tu'

(*Malg 1.12,13; Lu'g 4.1-13*)

¹ Na tuijw Wejuli Nisgam ela'latl Se'susal paqtaqamigtug.
Gjimn'tu pegising aq wet nu'gwatl Se'susal.

² Se'sus eig na'te'l ne'wisgegiguna'q aq mo mijjigw. Na toqo
gewising.

³ Na Gjimn'tu eliet Se'suseg aq telimatl, "Pa na gi'l na
Gjinisgam uggewisn, gisa'tu ula gun'tal ugjut pipnaqanin."

⁴ Se'sus telimatl, "Moqwa', ma' tela'tegew muta Gjinisgam
ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g,

'Mimajuinu ma' iapjiw

gisi ugji mimajigw mijipjeweigtug, gatu amujpa majulgwatg
ta'n goqwei Gjinisgam teluet.' "

⁵ Na tuijw Gjimn'tu ela'latl Se'susal Selusalemg. Na teluisig
sape'wig gjigan. Na'te'l pemgopa'latl ta'n etl mawi esp'teg
gia'sutuo'guomg.

⁶ Telimatl, "Pa na gi'l na Gjinisgam uggewisn, nisaqalsi,
muta Gjinisgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g

'Gjinisgam tlimatea

ugtansale'witemg angweiulinew.

Msnultaq aq unaqa'lultaq ugpitnuaq

glaman ma' jile'nugul ggatl

gun'tewigtug.' "

⁷ Se'sus telimatl, "Moqwa', mu tela'tegew muta mo teltenug.
Gjinisgam ugtwi'gatignigtug elg ewi'gas'g,

'Mo teltenug ugtnu'gwalan

Gisiteget na Gjinisgam

ta'n emtoqwalg'tt.' "

⁸ Na tujiw Gjimn'tu ela'latl Se'susal ta'n esp'plitl gm'tn aq musga'tuatl ms't elege'witewa'gi'l ugs'tqamug aq ta'n tel mu-jgajewe'l.

⁹ Telimatl, "Ula ms't na ignmultes pa na nutgul'pa'sin aq emtoqwalin."

¹⁰ Se'sus telimatl, "Gjimn'tu se'g lia. ma' tela'tegew muta Gjinisgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g,
'Emtoqwalates Gisiteget na Gjinisgam
aq pas'g lugow.' "

¹¹ Na tujiw Gjimn'tu naqalatl Se'susal, aq ansale'wijig peita'jig aq apoqonmua'titl Se'susal.

Se'sus poqji gina'muet

(*Malg 1.14,15; Lu'g 4.14,15*)

¹² Ta'n tujiw Se'sus nutg Sa'n pija'lut laplusang, naqt'g aq eliet Galaliewa'gig.

¹³ Mo eliwsigw Nasaletg, gatu eliet aq eliwsit na utan Gapel-niam. Ula utan eteg tajigtug na qospem ta'n teluisig Galali. Gi's sa'q na mimajuinugi'g ta'n wetapegsultipnig Sepulano'q aq Naptalio'q gisi ignmut'pnig na maqamigew gigjiw ta'n Gapelniam eteg.

¹⁴ Ta'n Se'sus wesgowa'sit na'te'l na gisa'toq tlian ta'n go-qwei na niganigjitegewinuaq teluisipnaq Aiseia teluepnaq,

¹⁵ "Jigs'tuigw na gilew

ta'n tleiawultioq Sepulane'gati

aq Naptalie'gati,

gilew ta'n wigultioq gigjiw qospemng

aq ta'n wigultioq gigjiw sipu

ta'n teluisig Jol'tan

aq maw na mimajuinu'g

ta'n mu Lesui'peulti'gw Galaliewa'gig.

¹⁶ Gilew ta'n pegiji pata'taqatioq

na musga'tugsitoqs'p msnmnew

iapjiwewei mimajuaqan.

Gilew ta'nig mo gejiawoq Gjinisgam,

na na'gwegl wejgu'aqal ta'n gjij'jatoqs'p."

¹⁷ Weja'tegemg na tujiw Se'sus poqji pestung aq teluet, "Gawasgita'sultigw aq jigilita'gw elue'utigtug muta Gjinisgam poqji ilgwenaji mimajuinu' nige'."

Se'sus wigumaji ne'wiliji usgewinu'

(*Malg 1.12,13; Lu'g 4.1-13*)

¹⁸ Se'sus pem tajiga'sij na qospem ta'n teluisig Galali, nemiasi ta'pusiliji usgewinu'. Na Simon ta'n tel wi'tut Pie'l aq ugjignaml Antle'. Etli usgejig aq e'wa'titl a'pi'l.

¹⁹ Se'sus telimaji, "Wije'wigw aq gnu'tmultoqs'p aq gisa'lultoqs'p jugwo'lanew mimajuinu'g Nisgamewigtug."

²⁰ Na smtug elege'tiji ugta'pimua aq wije'wa'titl.

²¹ Na Se'sus siawa'sit aq nemiaji igtigi ta'pusiliji wijig'tilihi. Na Sepeti uggewisg ta'n teluisiliji Ji'mej aq Sa'n. Pemgopijig ugtuluaq maw ujjual aq etl gisgaja'la'tiji ugta'pimua. Se'sus wigumaji Ji'mejal aq Sa'nal.

²² Smtug gepta'sijig ugtuluaq, naqala'titl ujjual, aq wije'wa'titl Se'susal.

Se'sus gegina'muet Galaliewa'gi

(Lu'g 6.17-19)

²³ Se'sus eliet ms't tami Galaliewa'gi aq etl gina'muet a'sutuo'guoml. Pestung na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam getu' ilgwenaji mimajuinu'g. Nepilaji mimajuinu' ta'n geggunmilij gaqaish milamu'gl gsnugowaqann.

²⁴ Na agnutmaqan ta'n Se'sus gis tela'tegep gneegg el se'sa's'g na ta'n telgi'g Siliae'gati. Etna ugjit mimajuinu' pegisitua'tiji gsnugowinu' Se'suseg. Ta'sijig geggunmi'tij gaqaish milamu'gl gsnugowaqann, ta'sijig welmajo'ltijig, ta'sijig etli ujipulgutijig, ta'sijig mo gis maita'ti'gw aq ta'sijig na mn'tu' pitu'gwi'liji. Se'sus ms't nepilaji.

²⁵ Pugwelgig mimajuinu'g majulgwala'titl Se'susal. Alt tleiawultijig Galaliewa'gig aq na newtisga'qal utann ta'n teluisigl "Newtisga'qal utanji'jl." Alt tleiawultijig Selusalemg aq Jutiae'w'gig. Alt tleiawultijig qame'g na sipu ta'n teluisig Jol'tan.

5

Se'sus egina'muaji mimajuinu'g gm'tnigtug

¹ Se'sus nemiaj pugwenniji mimajuinu' ta'n majulgwal-gwi'titl, na so'qwiet gm'tnigtug aq pemgopa'sit. Na un-aqapemg mawita'liji gigjiw ta'n Se'sus eig.

² Na tujiw Se'sus egina'muaji ms't ta'n eimu'tiliji na'te'l.

Wen welgwijing

(Lu'g 6.20-23)

³ Teluet, "Mimajuinu'g ta'nig elita'suala'titl Nisgaml ugjit ms't goqwei, welgwijultijig muta Gjinisgam ilgwenaji aq ign-muaji e'wmanew ta'n goqwei gegung."

⁴ Mimajuinu'g ta'nig welmajita'sultijig na welgwijultijig muta Gjinisgam ulgwijimata.

⁵ Mimajuinu'g ta'nig mu espite'l'sulti'gw welgwijultijig muta msntaq ugs'tqamu aq ta'n goqwei Gjinisgam teplumapni.

⁶ Mimajuinu'g ta'nig me' getu' tetapua'la'titl Nisgaml jel mu ta'n pas'g goqwei, welgwijultijig muta Gjinisgam tetapua'lata.

⁷ Mimajuinu'g ta'nig ewlite'lma'tiji igtigi, welgwijultijig muta Gjinisgam ewlite'lmta.

⁸ Mimajuinu'g ta'nig apjiw getu' tetapu tlgwitmi'tij uggam-lamunual, welgwijultijig muta nmia'tital Gjinisgam.

⁹ Mimajuinu'g ta'nig gisa'la'tiji igtigi punimtultinew aq ta'n apoqonmua'tiji witapewultinew, welgwijultijig muta tel wi'tujig Gjinisgam un'jang.

¹⁰ Mimajuinu'g ta'nig emegweiujig muta majulgwala'titl Nisgaml aq tetapua'taqatijig, welgwijultijig muta Gjinisgam ilgwenaji aq ignmuaji e'wmanew ta'n goqwei gegung.

¹¹ Welgwijultioq gilew ta'n tujiw mimajuinu'g penoqite'l mugsioq, emegweiugsioq aq egsuaqanimugsioq muta gilew na nnaqapemg.

¹² Gilew wijkei emegweiugsitoqs'p st'ge' mimajuinugi'g ta'n mimajultipnig gi's sa'q emegwei'wa'tipni niganigjitegewin-ugi'g. Pajiji ulgwijultigw muta Gjinisgam ignmugsitoqs'p pugwelgl ta'n goqwe'l gegungl wa'so'q."

Se'sus wesgutg salawai aq wasoqweg

(Malg 9.50; Lu'g 14.34,35)

¹³ "Alt mijipjewe'l wigapu'gl ta'n tujiw salawa'tas'gl aq wiis ma' sugul'gaqtinug ta'n tujiw salawa'tug. Pa na salawai mo telimanug st'ge' salawai na tujiw mo gelu'lgtinug ugjiti gilunaq. Na nugu tewegemg aq etug mimajuinu'g ewjipugue-tataq. Ginu pa na wijkei aq salawai. Amujpa tetapu mimajultigw aq ms't goqwe'l tetapua'taqatigw ugjiti gisa'tunew wantaqt'i. Na tujiw mimajuinu'g ulgwijultitaq ta'n tujiw eimu'tijig gileweg.

¹⁴ "E'wmu'g wasoqweg ta'n tujiw oqonitpa'q. Na wasoqweg wetatenmugsi'gw. Ginu na wijkei aq wasoqweg muta Gjinisgam pewatmugsi'gw musga'tuanew ms't mimajuinu'g na gelu'lgl awti. Na gjigan ta'n eteg g'p'taq gm'tnigtug ma' gisigatm'g.

¹⁵ Mo wen wasoqwa'tug wasoqonmaqan ugjiti pija'tun lig-penignigtug, gatu awna tepe'tutew patawutigtug glaman ms't wen ugtatenmatew.

¹⁶ Amujpa tla'taqatigw ta'n goqwei wel'te'tg Gjinisgam aq musga'tugg mimajuinu'g wijkei. Ta'n tujiw gis nmitu'tital ta'n goqwe'l gelu'lgl gis tla'taqati'gw na tujiw miwatmua'tital aq emtoqwala'tital gujjinal ta'n eimlitl wa'so'q."

Se'sus wesgutg Mowisewei tplutaqan

¹⁷ "Etug tel'te'tmoq ta'n pegisinap ugs'tqamug ugjiti puna'tun Mowisewe'l tplutaqann gisna ta'n goqwe'l niganigjitegewinugi'g gegina'mua'tipnig. Mo weji pgisinu ugjiti puna'tun na tplutaqann, gatu weji pgisin ugjiti tla'tegen ta'n goqwei gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng.

¹⁸ Migwite'tmug ula. Ta'n mawi apje'ji'jg Mowisewei tplutaqan ma' jigla'tug glapis wa'so'q aq ugs'tqamu gaqiatew. Ms't ta'n ewi'gas'g'p amujpa tliatew.

¹⁹ Na ta'n getu wen elist'g na mawi apje'ji'jg Mowisewei tplutaqan aq ptigisei gegnu'tmuaji igtigi wijei tla'taqatinew, na mo me'gite'l mam'g ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Gatu ta'n getu wen tela'teget ula tplutaqan, aq gegina'muaji igtigi wijei tla'taqatinew, negm na me'gite'l maten ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'.

²⁰ Amujpa me' gtlamia'tigw jel mu na mimajuinu'g ta'n nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan gisna Palasiaq. Na telimuloq, pa na mo tla'taqatiwoqos na Gjinisgam ma' gisi ilgwenugsiwoq."

Se'sus wesgutg uggwaiuti

²¹ "Nutmaioqop na mimajuinugi'g telimut'pnig, 'Mut ne'pa'tegew. Ta'n wen ne'pa'teget ugsua'laten aq ilsumaten.'

²² Gatu telimuloq, ta'n getu wen wegaiugtuatl igtigl ta'n wijei getlams'tasilitl, na ilsumaten. Ta'n getu wen pepsite'l matl igtigl ta'n wijei getlams'tasilitl, na la'laten nigantug nutsutaqatijig. Ta'n getu wen pisuite'l matl igtigl ta'n wijei getlams'tasilitl, na lgimugsin ulmaje'n Mn'tua'gig ta'n pugtew ma' nqa'suenug.

²³ Getu' ignmuaj Gjinisgam nat goqwei a'sutuo'guomg gatu migwite'tmn igtig wegaiugtas'g.

²⁴ Ge's mu ignmuawj ignmatimgewei, smtug lia ta'n wen wegaiugtas'g aq tla'tega ta'n goqwei gisa'lugsioq apaji witapewinew. Na tujiw apsgwa'si a'sutuo'guomg aq ignmuates Gjinisgam nat goqwei getu' ignmuaj.

²⁵ "Pa na nat wen getu' elsutmasg's nat goqwei nigantug tplutaqanigtug, lia negmeg aq ul'te'ltigw ge's mu ela'lulug nutsutaqatijig. Pa na mu tla'tegews'p, na la'lultew nigantug nuji ilsuteget. Na nuji ilsuteget ilsumultew ugsua'lugsin nujiugsua'taqatijig aq negmow piya'lultaq laplusang.

²⁶ Laplusang siawqattes, glapis gaqi apangitmnan ta'n telgi'g gisi ilsumul."

Se'sus wesgumaji mimajuinu' ta'n sespo'taqatiliji

²⁷ "Nutmaioqop mimajuinugi'g telimut'pnig, 'Mut sespo'tegew.'

²⁸ Gatu telimuloq, ta'n getu wen angamatl e'pilitl aq pewalatl wipeman na gis sespe'watl angita'suaqanigtug aq gis pata'teget.

²⁹ Pa na jigla'sin Nisgamewigtug ta'n tujiw angaptmn nat goqwei gisna nat wen, na pun pata'tega gisna amuj mna'tutes gpugugul. Me' gelu'lg nepapigwa'n aq pun pata'tegen je mu elgimulten Mn'tua'gig ge's me' nemitegen.

³⁰ Pa na e'wmu's'p gpitnn pata'tegen, pun pata'tega gisna amuj temte'mnn gpitnn. Me' gelu'l'g mo geggunmunn gpitnn aq pun pata'tegen je mu elgimulten Mn'tua'gig muta siaw e'wmnn gpitnn ugj�t gis pata'tegen."

*Se'sus wes gumaji mimajuinu' ta'n tujiw puna'l tultiliji
(Matiw 19.9; Malg 10.11,12; Lu'g 16.18)*

³¹ "Mimajuinu'g teluepnig, 'Ta'n getu wen nigtua'latl ugte'piteml amuj ewi'g'g ula ta'n tel puna'laj.'

³² Gatu telimuloq, pa na ji'n'm puna'lass ugte'piteml, gatu ugte'piteml mo sespo'tegeligupnn, na gisa'latl e'pilitl sespo'tegelin ta'n tujiw ap malie'wijig igtigl ji'nmul. Na ji'n'm ta'n malie'wi'titl ula e'pilitl elg sespo'teget."

Se'sus wes gumatl mimajuinu'l ta'n elui'tmasilitl

³³ "Nutmaioqop na mimajuinugi'g telimut'pnig, 'Ta'n tujiw teplumsin, mut suisga'tu ta'n tel wi'tmasi't'p. Amuj tla'tega ta'n goqwei teplumt'p Gisiteget.'

³⁴ Gatu pipanimuloq mu lui'tmasultinew ta'n pa tujiw. Mu gisi lui'tmatmuoq wa'so'q, muta Gjinisgam ugt'pun eteg wa'so'q aq assutg ms't goqwei na'te'l.

³⁵ Mu gisi lui'tmatmuoq ugs'tqamu, muta Gjinisgam assutg aq nemitoq ms't goqwe'l na'te'l. Mu gisi lui'tmatmuoq Selusalem, muta Gjinisgam na Gjielege'wit assutg na gjigan.

³⁶ Mu gisi lui'tmatmuoq gun'jiwal muta Gjinisgam ignmug-sioq gtmimajuaqanmual aq ma' gisa'tuoq jel newte' sapun wapa's'gtn gisna mqatawa's'gtn.

³⁷ Ta'n tujiw teplumsin pas'g tlua, 'E'e, tla'tega's.' gis na, 'Moqwa', mo gis tela'tegew.' Mn'tu pewalul tl'te'tmn nat goqwei lui'tmatmn apoqonmuan gi'l tela'tegen ta'n goqwei teplumatmn."

*Se'sus wes gumaji mimajuinu' ta'n getu' asita'taqatiliji
(Lu'g 6.29,30)*

³⁸ "Nutmaioqop mimajuinugi'g telimut'pnig, 'Pa na gi'l gisa'lin ngutaqigwan na ni'n gis gisa'lultes ngutaqigwates. Pa na gi'l gisi mn'te'muin nipit na ni'n gisi mn'te'multes gipit.'

³⁹ Gatu telimuloq, mut asita'law wen tlia wina'l'sg. Pa na wen paqtne'ite'sg inaqanei gijinuan, mut asita'law jel tlia paqtne'ite'sg elg patatujei gijinuan.

⁴⁰ Pa na wen la'l'sg tplutaqanigtug ugj�t ugsua'tulin gtatla'iml, mut asita'law gatu ignmu ugsua'lulin maw ggotm.

⁴¹ Pa na sma'gnisg gisa'l'sg pma'latmuan utapsun na'tami se'g, na pma'latmuan ta'n tel puatg aq jel me'.

⁴² Pa na wen pipanimasg's ignmuan nat goqwei, ignmu ta'n goqwei nuta'mat. Pa na wen gtu' mqata'sg's nat goqwei, mqatu."

*Se'sus telimugsi'gw gsalug ta'n wen getanugsi'gw
(Lu'g 6.27,28,32-36)*

⁴³ “Nutmaioqop mimajuinugi'g telimut'pnig, ‘Gsal gitapaq, gatu masgelm ta'nig getan'sgig.’

⁴⁴ Gatu telimuloq, Gsal ta'n getan'sgig, aq a'sutmessew ta'nig emegweiasgig.

⁴⁵ Ta'n tuijw gesaloq mimajuinu'g aq a'sutmessewoq na telo'ltoq st'ge' guijuow ta'n eig wa'so'q aq tel wi'tugsitoqs'p un'jang. Gjinisgam gisa'latl na'gu'selitl lasenin ta'n eimu'tijig gitg gelu'sultijig aq wininultijig. Ignmuetoq gigpesan ta'n eimu'tijig gitg tetapua'taqatijig aq mo tetapua'taqati'gw.

⁴⁶ Geituoq Gjinisgam ma' ignmugsiwoq gelu'lgl nat goqwe'l muta gesaloq ta'nig gesalugsioqig. Na ta'nig nujintutma'tijig suliewei gesala'tiji ta'nig gesalgwi'tiji.

⁴⁷ Pa na pas'g geluloqos gitapuaq, mo piltu tla'taqatiwoq jel mu igtigig ta'n mu Lesui'peulti'gw muta gelula'tiji witapua.

⁴⁸ Amuj tetapua'taqatioq aq telo'ltilig st'ge' Gujjinu ta'n eig wa'so'q muta iapjiw tel tetapua'teget.”

6

Se'sus wesgutg ta'n goqwei gelu'lg

¹ “Tla'taqatigw ta'n goqwei wel'te'tg Gjinisgam aq mut me'gita'new. Pa na tla'taqatioqos ta'n goqwe'l gelu'lgl ugjit gtu' uli ewistutmu'tinew, na gujjinu ta'n eig wa'so'q ma' ul'te'lmuqsiwoq aq ma' ignmugsiwoq goqwei.

² Ta'n tuijw ignmuoq ewle'juinu'g nat goqwe'l, mut me'gita'new muta pewalugsioq ms't wen nmugsinew. Mut tla'taqatinew st'ge' wesgijiangamgusit muta pipanimatl nat wenn pipugwen ta'n tuijw apoqonmuaj ewle'juinu'l a'sutuo'guomg gisna awtigtug. Na pewalaji mimajuinu'g me'gite'lman. Migwite'tmug ula. Etug mimajuinu'g gepmite'lma'tital gatu Gjinisgam ma' goqwei ignmuagul.

³ Ta'n tuijw nat goqwei ignmuoq ewle'juinu'g, tli apoqon-mug jel we'gaw gitapuaq ma' gjit'u'ti'gw ta'n goqwei gis tela'taqatioqop.

⁴ Pa na tela'taqatioq st'ge' na, lpa mo wen geitug. Gatu gujjinu ta'n eig wa'so'q nemitoq ta'n goqwei tela'taqatioq aq nat goqwei gelu'lg ignmugsiwoq'sp.”

*A'sutmaqan ta'n Se'sus egina'muapni unaqapemg
(Lu'g 11.2-4)*

⁵ “Ta'n a'sutma'tioq mut tla'taqatinew st'ge' wesgijiangam-gusultijig. Wegla gesatmi'tij alpugultijig aq a'sutma'tijig a'sutuo'guomg gisna tajigawtigtug muta pewala'tiji igtigi nmianew ta'n tuijw a'sutma'tijig. Migwite'tmug ula. Etug

mimajuinu'g gepmite'lma'tita gatu Gjinisgam mo goqwei ignmuagwi.

⁶ Ta'n tuiiw getu' a'sutma'tioq, Ita'gw giguowal, g'p'soqwa'tug ga'qann aq a'sutma'tigw ta'n mu wen gis nmu'lwoq. Gujjinu eig wa'so'q gatu te'sioq nmu'ltew ta'n teli a'sutman aq ignmultew nat goqwei ta'n tel nuta'man.

⁷ "Ta'n tuiiw a'sutma'tioq, mut e'wmu'tinew pugwelgl glusuaqann ta'n mo wen nestmugl, st'ge' na mimajuinu'g ta'n mo Lesui'peulti'gw. Na tel'ta'sultijig Nisgam ul nutuata ta'n tuiiw pegiji a'sutma'ti'tij.

⁸ Mut a'sutma'tinew st'ge' negmow. Gujjinu ta'n eig wa'so'q gi's geitoq ta'n goqwei nuta'ma'tioq gesgmnaq pipanimawoq.

⁹ Na tli a'sutma'titoqs'p, 'Nujjinen ta'n wa'so'q eimn, gepmite'tmuleg sape'wig gtwisunm.

¹⁰ Pipanimuleg ilgwenan mimajuinu'g glaman majulgwalultaq. Ta'n te's'g goqwei tel'te'tmn na tliaj ugs'tqamug st'ge' ta'n tel tliaj wa'so'q.

¹¹ Etamuleg ignmuinen gisgug ta'n goqwei nuta'maieg.

¹² Apigsigtuinen ntue'utinal st'ge' ta'n teli apigsigtatjig ta'nig opla'lugsieg.

¹³ Mut ignmuin Ita'n en winjigigtug, awna jigla'lin elue'utigtug. (Pewatmeg gtelege'wa'gim ms't tami aq iapjiw mawignan. Apjiw getu' gepmite'luleg. Na tliaj.)'

¹⁴ "Pa na apigsigtuoqos igtigig ta'n opla'lugsioq, Gujjinu ta'n eig wa'so'q elg apigsigtugsitoqs'p.

¹⁵ Pa na ma' apigsigtuawoqos igtigig ta'n opla'lugsioq, Gujjinu ta'n eig wa'so'q ma' apigsigtugsiwoq ta'n pat'aqaatioqop."

Se'sus wesgutg sune'wi

¹⁶ "Ta'n tuiiw sune'wultioq, mut ali ewlapewultinew st'ge' wesgijiangamgusultijig. Al tlapewultijig st'ge' pestmo'ltilijig muta pewala'titl ms't wen gji'tu'tinew sune'wultiliji. Migwite'tmug ula. Etug mimajuinu'g gepmite'lma'tita wegla mimajuinu' gatu Gjinisgam ma' ignmuagwi goqwei.

¹⁷ Ta'n sune'wultioq, gasigwa'sultigw aq nugwal-tugo'sultigw.

¹⁸ Na mo wen nenugsioq sune'wultinew gatu Gujjinu wa'so'q geitoq ta'n tela'taqatoqop, aq nat goqwei gelu/lg ign-mugsitew."

Milesuaqan ta'n eteg wa'so'q (Lu'g 12.33,34)

¹⁹ "Mut mawo'tasultinew milesuaqan ugs'tqamug aq nat goqwe'l mego'tigl ugjit pas'g gilew. Etug juji'jg malqotmi'titl

ta'n goqwe'l mego'tigl aq alt jijua'qiatew. Etug gmutnesg ugsua'tultaq g'milesuaqanmual.

²⁰ Awna tetapu mimajultigw muta Gjinisgam getu' ignmugsitoqs'p milesuaqann wa'so'q. Na'te'l juji'jg ma' malqotmi'ti'gw ta'n goqwe'l mego'tigl. Milesuaqan ma' jijua'qianug wa'so'q aq gmutnesg ma' gisi ugsua'tu'ti'gw g'milesuaqanmual wa'so'q.

²¹ Tli angita'sultitoqs'p ta'n etegl gtmilesuaqanmual."

*Gpugugul pa na wijkei aq wasoqweg ugjit gi'l
(Lu'g 11.34-36)*

²² "Gis nmitaqatioqs'p muta ugpugugultioq. Ta'n gpugugual tajigo'ltingl na wel nmitaqatioq aq welin ns'tasultioq.

²³ Gatu pa na gpugugual mo tajigo'ltingl na mo welapultiwoq tla'taqatine newt'a'n pas'g goqwei. Pa na npapigwo'ltingl na mo goqwei nmitutoqs'p. Pa na elt mo ns'tasultiwoq na mawi mtue'g ugjit gilew."

*Se'sus wesgutg suliewei
(Lu'g 16.13; 12.22-31)*

²⁴ "Ma gis lugowawjig tapusijig assusijig newtsiniw. Na me' tetapua'lates newte'jit jel mu igtig. Na me' gsalates newte'jit jel mu igtig. Amujpa ignmat Gjinisgam assumulin aq mu ignmuawt milesuaqan assumulin."

Se'sus wesgumaji ta'ni sespeto'ltiliji

²⁵ "Na ula telimuloq, mut sespeta'sultinew ugjit mijipjewei gisna aligew ta'n wetmite'tmoq muta gmimajuaqanmual me' gesite'lma'tas'gl jel mu ta'n pas'g goqwei pewatmoq. Gjinisgam me' piamite'tgl gtmimajuaqanmual jel mu mijipjewei gisna aligal.

²⁶ Ge' angamug sisipg. Mo iga'taqu'ti'gw, mo mena'taqu'ti'gw aq mo menuege'tigul laqlansigtug. Gujjinu ta'n eig wa'so'q esmaji. Me' piamite'lmugsi'gw je mu sisipg.

²⁷ Ma' aji piami pgitawsultiwoq je tlia tel sespeta'sultioq.

²⁸ "Amujpa mo sespeta'tmuoq ugjit gugunmnew tepiaq aligew. Angite'tmug ta'n teligwegl wasuegl nipugtug. Mo elugutinugul aq mo elita'sultinugul aligal.

²⁹ Telimuloq, na milesipnaq elege'witaq ta'n teluisitaq Salaman mo gegungupnn tetuji glu'lgl aligal ta'n weliantgamgug'pnn st'ge' wegla wasuegl ta'n nigwegl nipugtug.

³⁰ Gjinisgam na gisa'toqopnn msigu'l uligwenew, gatu sapo'nug etugjel nu'gwa'tuten ugjit epsmn nat goqwei. Pa na sespeta'sultioq na mo piami gtlams'tmu'twoq Gjinisgam ignmugsitoqs'p aligal ta'n menuegetuoqol.

³¹ “Mut sespete'tmnew je tlia na na'gweg iga'qt'tew ta'n ma' geggunmuoq mijipjewei gisna nat goqwei samqwanew. Mut sespete'tmnew jel tlia na'gweg iga'qt'tew ta'n menuegeioqol aligal.

³² (Na mimajuinu'g ta'n mo Lesui'peulti'gw iapji sespete'tmi'tij ugjit mijipjewei aq aligal. Na Gujjinu ta'n wa'so'q eig gejugsioq ta'n goqwe'l menuegetuoqol.)

³³ Tmg ignmug Gjinisgam ilgwenugsinew glapis gisa'lugsioq tetapua'taqatinew st'ge' negm. Na tujiw ignmugsitoqs'p ms't ta'n goqwe'l menuegetuoqol.

³⁴ Mut sespete'tmnew ugjit goqwei menuegetoqs'p sapo'nug. Sapo'nug ignmultoqs'p ta'n goqwe'l menuegetoqs'pnn na tujiw. Tepiaq tla'taqatigw ta'n goqwei getu' tla'taqatitoqs'p gisgug.”

7

*Se'sus mu pewalugsiggw ilsuman igtig
(Lu'g 6.37,38,41,42)*

¹ “Mut ilsuman new igtigig, glaman ma' Gjinisgam ilsumugsi-woq.

² Gjinisgam wijei tli ilsumugsitoqs'p gilew ta'n teli ilsumoq igtigig. Ignmugsitoqs'p st'ge' ta'n goqwe'l tel ignmuoq igtigig.

³ Ta'n wen ilsumatl igtigl na negm pa na wijei aq ji'nm getu' tualqa'laj siguaqs'te'gn'ji'j ta'n piteg witapal ugpugugw ge's gmu'j piteg ugpugugw. Wigue'g sespete'tg na siguaqs'te'gn'ji'j ta'n piteg witapal ugpugugw gatu mu wesgutmug na gmu'j ta'n piteg ugpugugw.

⁴ Ge's na gmu'j me' piteg ugpugugw, mu tetapu tlimatl witapal, ‘Nitap ge' apoqnmultes na siguaqs'te'gn'ji'j ta'n piteg gpugug.’

⁵ Na mimajuinu ta'n ula tela'teget na wesgijiangamugsit. Tmg amujpa tualqa'toq na gmu'j ta'n piteg ugpugugw glaman ulapitew aq gis tualqa'tutew na siguaqs'te'gn'ji'j ta'n piteg witapal ugpugugw.

⁶ Mut ignmuaw 'nmu'jig ta'n goqwei gepme'g muta gawas-gita'taq aq matnultaq. Mut ignmuaw tm'tmwe'l waiopsgul gulgw'i'sg muta alpastesg'taq.”

*Se'sus telimugsi'gw pipaniman Gjinisgam
ugjit ta'n goqwe'l nuta'ma'ti'gul
(Lu'g 11.9-13)*

⁷ “Pipanigesultigw aq ignmugsitoqs'p, gwilmug aq we'jittoqs'p, mtete'gatigw aq Gjinisgam pana'tutew na ga'qan ugjit gilew.

⁸ Ta'n getu wen pipanigesit na msntew, Ta'n getu wen gwiluasit na we'jittew, aq na ga'qan pana'tuaten ugjit negm ta'n metete'get.

⁹ Gilew ta'n te'sioq geggunatl uggwisl ta'n tuijw pipanigesilij pipnaqan ma' ignmuawt gun'tew.

¹⁰ Ta'n tuijw pipanigesij nme'jl ma' ignmuawt mtesgmul.

¹¹ Na geituoq ta'n tli ula'latoqs'p gn'januaq aq ignmatoqs'p gelu'lgl goqwe'l je tlia tel lue'ultioq. Ta'n tuijw pipanigesultioq gujjinu ta'n eig wa'so'q me' ignmugsitoqs'p ta's'gl gelu'lgl je mu ta'n goqwei ignmuoq gn'januaq.

¹² Tla'taqatigw ugjit igtigig st'ge' ta'n tel puatmoq tla'taqatinew ugjit gilew. Ula Mowiso'q aq niganigjitegewin-ugi'g gegina'mua'tipnig."

*Se'sus wesgutg apsisqe'g ga'qana'tas'g
aq maqisqe'g ga'qana'tas'g*

(Lu'g 13.24)

¹³ "Ugji pisgwita'gw apsisqe'g ga'qana'tas'g ta'n pisgwa'mg wa'so'q, muta na ga'qana'tas'g ta'n pisgwa'mg Mn'tua'gig no'q gesge'g aq na awti ta'n eliaq na'te'l naqamase'g. Pugwelgig mimajuinu'g pemita'jig na awti.

¹⁴ Ga'qana'tas'g apsisqe'g ta'n pisgwita'toqs'p ugjit msnm-new iapjiw mimajuaqan. Na metue'g lta'new awti ta'n pisgwa'mg wa'so'q. Tegle'ji'jg mimajuinu ta'n we'jitoq na awti."

Se'sus wesgumaji egsu gina'mua'tili
(Lu'g 6.43,44)

¹⁵ "Angweiasultigw muta alt niganigjitegewinu'g na nujieg-sugina'mua'tijig. Wesgijiangamgusultijig muta pewala'tiji igtigi teli angita'sultinew na wantaqamigsultijig st'ge' ji-jgluewjig gatu awna pisooqqowiegsultijig st'ge' paqtesmug.

¹⁶ Tl nenuatoqs'p ta'n telqamigsultijig. Aloqomann mo nigwenugl goqominaqsigtug. Mo megnewajig jijjawignejg na ginigwejijuqaqsigtug.

¹⁷ Gelu'sit miti's na gelu'lgl minijgl wel minigl gatu ewligwet miti's ewliminit aq minijgl mo gelu'lgnug.

¹⁸ Gelu'sit miti's ma' gisi ewliminigw aq na miti's ta'n mo gelu'sigw ma' gisi ul minigw.

¹⁹ Ta'n tegen miti's mo wel minigw na temto't aq elegemg pugtewigtug.

²⁰ Na glaman tl nenuatoqs'p na egsugina'mua'tijig ta'n tela'taqati'tij."

Se'sus wesgutg ta'n Gjinisgam ilsumata ms't wenn
(Lu'g 13.25-27)

²¹ "Mimajuinu'g tel wi'tijig, 'Gjisaqamaw' aq jigs'tuitaq gatu mu tla'taqati'gw ta'n goqwei nujj tel puatg. Telimuloq, ma'

ignmuam'tjig pisgwita'new ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Ta'n getu wen tela'teget ta'n nujj tel puatg, na ignmut pisgwa'n wa'so'q.

²² Ta'n na na'gweg iga'qt'tew ugjit Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu', pugwelgig tlimitaq, 'Gjisqamaw, telimg'tt'pnig mimajuinu'g ta'n goqwei Gjinisgam teluet, ejigltesgaqatt'pnig pugwelgig mn'tu'g aq tela'taqatieg'pnn pugwelgl paqalaiuti'l muta ignmuieg'p ml'gigno'ti tla'taqatinew wegla goqwe'l.'

²³ Na tujiw tlimultes, 'Mo ne'gaw nenu'luoq. Gilew mo tela'taqatiwoq ta'n nujj tel puatg, jiglita'gw ni'neg.' "

*Se'sus wesgumaji tapusiliji ta'n ewi'ga'tiliji
(Lu'g 6.47-49)*

²⁴ "Ta'n wen jigs'tgl ntglusuqaqanml aq mu elistmugl na tetapua'teget. Negm pa wijkei aq na ji'nm ta'n epitoq wiguw gun'tewigtug.

²⁵ Ula ji'nm gis tetapua'teget muta ta'n teto'qolaq, sipu'l mespo'qwegl aq ugju'sn melgignewa's'g na wiguw ma' gis maja's'gtnug muta epitas'g gun'tewigtug.

²⁶ Ta'n wen jigs'tgl ntglusuqaqanml gatu elist'gl na mo tetapua'tegegw. Ula mimajuinu na elue'winu aq pa wijkei aq ji'nm ta'n epitoq wiguw t'pgwanigtug.

²⁷ Ula ji'nm mo gis tetapua'tegegw muta ta'n teto'qolaq, sipu'l mespo'qegl aq ugju'sn melgignewa's'g na wiguw nisi-aqt'tew. Ma'muni nisiaqap."

Mimajuinu'g paqalaiultijig ta'n tel gina'muelij Se'susal

²⁸ Ta'n Se'sus gaqewistoq ula agnutmaqan na mimajuinu'g paqalaiultijig ta'n tel gina'muelij.

²⁹ Gaqi gji'toq ta'n goqwei Gisitegelitl tel puatmitl. Mu tel gina'muegw st'ge' nujigina'muelitl tplutaqan muta gegung ml'gigno'ti ugjit tl gina'muen.

8

*Se'sus nepilatlj'i'nmul ta'n geggunmilitl leplsi
(Malg 1.40-45; Lu'g 5.12-16)*

¹ Ta'n tujiw Se'sus metoqiet gm'tnigtug na pugwenniji mimajuinu' majulgwalgw'i'tji.

² Na ji'nm ta'n gegung gsnugowaqan teluisig leplsi eliet Se'suseg. Nutgul'pa'sit aq etawaqtmuatl, "Gjisqamaw, gisi npilites pa na tli ul'te'tmn."

³ Se'sus elisga'sit aq sama'latl. Telimatl, "Getu tla'tegei. Nige' gisi npilul." Na smtug gisi npiluj na ji'nm.

⁴ Na tujiw Se'sus telimatl, "Mut wen tlimaw, gatu nat nmiates patlia's aq angamulij. Ta'n tujiw geitoq gisi npisin, na ignmuates ta'n goqwei Mowiso'q teluepnaq nat wen ta'n

gisi npisit amujpa ignmuatl patlia'sl. Na tujiw mimajuinu'g gj'i'tutaq ta'n teli ila'sin."

*Se'sus nepilat ji'nmul ta'n elugowtl na Lo'mewei sma'gnis
(Lu'g 7.1-10)*

⁵ Se'sus pisgwa'j na gjigan ta'n teluisig Gapelniam, na weltesguatl Lo'mewei sma'gnis. Na sma'gnis etawaqtmuatl,

⁶ "Saqamaw, ntlugowinum elising nignaq. Me' gatu gesnugwat, mo gis maja'sigw aq ma'muni ulmaje'g."

⁷ Se'sus telimatl, "Wije'ultes aq npila's."

⁸ Sma'gnis teluet, "Saqamaw, mu tetuijw glu'siw ugjit gi'l mittugwen nignaq. Gi'l na assusin. Pas'g tlua ugjit ntlugowinum npilan aq na tujiw gisi npilut.

⁹ Na ta'sijig sma'gnisg assumijig, aq ta'sijig sma'gnisg assumgig. Ta'n tujiw newte'jit telimg, 'Lia.' na lietew. Igtig telimg, 'Jugu'a.' na jugu'etew. Telimg lugowinu, 'Ula tla'tega.' na tla'tegetew."

¹⁰ Se'sus paqlalaig ta'n ula nutg muta na sma'gnisl melgi gtlams'tasilitl. Telimaji ta'n i wiye'waji, "Telimuloq, lpa Lesui'pe'gatig menaq wen mo gejiaq ta'n tel ml'gi gtlams'tasit st'ge' ula sma'gnis.

¹¹ Teplumuloq, pugwelgig mimajuinu'g ta'n mu Lesui'peulti'gw weita'taq ugjipenug aq tg'snug aq mawi pmgopita'taq ugjit ulatalultine w'a'so'qewei pestie'umg. Mijjultitaq maw Aplamal, Isaqal aq Je'gopal ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' w'a'so'q.

¹² Gatu pugwelgig ta'n Lesui'peultijig tualqa'laten gujmug w'a'so'q ta'n etl oqonitpa'q. Na'te'l tltemultitaq aq seggapita-sultitaq wipitual muta ma'muni ulmajo'ltiltaq."

¹³ Na tujiw Se'sus telimatl sma'gnisl, "Nige' gisi nmiates giguaq muta ta'n goqwei getlams'tasin na gis tliaq."

Ge's Se'sus gelulatl sma'gnisl na sma'gnis ugtlugowinuml gisi npilutaq.

Se'sus nepilaji pugwenniji mimajuinu'

(Malg 1.29-34; Lu'g 4.38-41)

¹⁴ Se'sus eliet Pie'l wiguaq aq nemituatl Pie'l ugjugwiji'tl. Elisinnitl un'po'qoneg aq epsimgeweia'silitl muta gesnugwalitl.

¹⁵ Se'sus wesua'tuatl ugpitn aq nepilatl. Epsimgeweai gaq jigla's'gag. Smtug e'pit esmatl Se'susal.

¹⁶ Wijei wela'gw, mimajuinu'g Se'suseg pejo'la'tiji pugwenniji ta'n mn'tu'g wesgweiagwi'tiji. Se'sus gelulaji mn'tu'g aq getaqqatesguaji. Na elg nepilaji pugwenniji gsnugowinu'.

¹⁷ Na ula Se'sus tela'tej gisa'toq tlian ta'n niganigjitegewinuaq teluisitaq Aiseia teluepnaq, "Ejigla'tugsieg gsnugowaqanminal

aq gisi npilugsieg ta'n tel milipna'tieg."

*Tapusijig teluejig gtu' majulgwalanew Se'susal
(Lu'g 9.57-62)*

¹⁸ Ge's Se'sus eig tajigtug qospemg nemiaji pugwenniji mimajuinu' gigjiw gigto'qopugutugwi'titl. Na tujiw telimaji unaqapemg, "Asoqomita'nej qospemg."

¹⁹ Na nujingina'muet Mowisewei ttplutaqan eliet Se'suseg. Na telimatl, "Nujingina'muet, gisgaje'i wije'ulin ta'n getu tami elien."

²⁰ Se'sus telimatl, "Wowgwisg geggunmi'titl elmalqe'l ta'n loqosma'sultitaq aq sisipji'jg geggunmi'titl ugtwisse'mual ta'n tli atlasmultitaq, gatu mo geggunmu ta'n tli atlasmites je tlia ni'n na mimajuinualsiap."

²¹ Na igtig Se'sus unaqapeml tlimtl, "Saqamaw, Getu' naji utqatalg nujjaq ta'n tujiw gisi np'g'pnaq. Na tujiw gisgaje'tes wije'ulin."

²² Se'sus telimatl, "Majulgwali aq ignmu ta'n wen mu majulgwaligw utqatalan ta'n nepmlitl."

*Se'sus mtugunotg naqa'toq
(Malg 4.35-41; Lu'g 8.22-25)*

²³ Se'sus tepa'sit ugtuluaq aq unaqapemg wijeagwi'til. Na poqji taqamoqosugultijig qospemg.

²⁴ Na jiniw mesgi'g mtugunotg iga'q na qospemg aq ugtuluow suel getapaqtoqweg. Gatu Se'sus nepat.

²⁵ Na unaqapemg tugwa'lgwi'titl aq telimgwi'titl. "Gjisaqaugs'tawinen ge's mu samqwanigtug nepu'tiweg."

²⁶ Se'sus telimaji, "Goqwei ta jipatmoq? Gesi apje'ji'j na getlams'tasultioq." Na tujiw menja'sit aq ilsutg ugjit nqa's'g ugju'sn aq tgu'g. Smtug ms't goqwei wantaqa's'g.

²⁷ Unaqapemg paqalaiultiliji aq telueliji, "Gwastalei, wen ta ula ji'nm jel we'gaw ugju'sn aq tgu'g tela'taqatijig ta'n goqwei teluelitl."

*Se'sus nepilaji tapusilij ji'nmu
ta'n pitu'gwi'tiji mn'tu'g*

(Malg 5.1-20; Lu'g 8.26-39)

²⁸ Se'sus aq unaqapemg peita'jig qame'g qospemg ta'n teluisig Gatalenewa'gi. Na'te'l weltesgua'tiji tapusiliji ji'nmu ta'n wesgowa'siliji utqutaqane'gatig. Wet tua'tijig elmalqe'g utqutaqane'gatig. Wegla ji'nmu pitu'gwi'tiji mn'tu'g. Na nsano'qonijig, lpa mo wen pemiegw na awti ta'n pemiaq gigjiw na utqutaqane'gatig muta jipala'tiji wegla ji'nmu.

²⁹ Smtug na poqji sesgwala'titl Se'susal, "Gi'l na Gjinisgam uggwisl, goqwei getu' tla'lieg nige'? Peji ugtapuliege g'e's mu na na'gweg iga'qt'tew ta'n ugtap'titesnen?"

³⁰ Na mu gnegtnug pugwelgig gulgwi'sg etl jigniga'tijig.

³¹ Na mn'tu'g etama'titl Se'susal, "Pa na gtu' tuaqtesguieg, lgiminien pitu'gwinew na ala gulgwi'suigtug."

³² Se'sus telimaji, "Lta'gw na'te'l." Na glaman tewalqita'jig ji'nmug aq el'ta'jig gulgwi'suigtug. Na ms't gulgwi'sg jaqal nisitugwi'tij paqse'g aq paqasui naqia'tijig samqwanigtug aq etli npu'tijig na'te'l.

³³ Na ji'nmug ta'n angweiwa'tiji gulgwi'sgi'g wesmultijig aq el'ta'jig gjigan ta'n gigjiw na'te'l. Agnutmi'tij ta'n gis tliaq aq wesguma'tiji na ji'nmu pitu'gwipni mn'tu'g.

³⁴ Na glaman, ms't wen ta'n eimu'tijig na gjigan naji ultesgua'titl Se'susal. Ta'n tujiw nemia'tij etama'titl jigla'sin umutgiwal.

9

Se'sus nepilatlj i'nmul ta'n mu maja'siligul

(Malg 2.1-12; Lu'g 5.17-26)

¹ Se'sus aq unaqapemg tepita'jig ugtuluaq aq asoqomita'jig qospemg. Peita'jig na gjigan ta'n Se'sus wigit.

² Ta'sijig ji'nmug ela'la'titl witapual Se'suseg ge's elsma'silitl pismuti'gtug muta mu maja'siligul. Getlams'tua'titl Se'susal npilan. Na Se'sus geitoq ta'n teli gtlams'tmlij aq telimatl ji'nmul, "Gwi's, ul'ta'si. Gtue'uti'l apigsigtmulan."

³ Ta'sijig nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan telimtul-tijig, "Ula ji'nm tel'te'tg negm na Gjinisgam muta pas'g Gjinis-gam gisi apigsigtmatal ji'nmul ugtlue'uti'l."

⁴ Se'sus gejiaji ta'n teli angita'sultiliji aq telimaji, "Goqwei weji angite'tmoq na ta'n goqwei mo gelu'lgtnug?"

⁵ Tegen me' nqamase'tew ni'n tla'tegen na apigsigtmaqal ula ji'nm ugtlue'uti'l gisna gisa'l'g mn'ja'sin aq pmien?

⁶ Ni'n na mimajuinuasiap aq nige' musga'tulitoqs'p geg-gunm ml'gigno'ti ugs'tqamug ugjít apigsigtman lue'uti'l." Na tujiw telimatl na ji'nmul ta'n mu maja'siligul, "Mn'ja'si aq mgne'n pismuti. Nige' gisi nmiates."

⁷ Na ji'nm wenaqa'sit aq enmiet.

⁸ Ta'n tujiw mimajuinu'g nemia'tij ta'n goqwei Se'sus gis tla'tegep, jipaqita'jig, gatu gepmite'lma'titl Gjinisgaml ta'n tel ignmuaj mimajuinu ula paqalaiwaqan.

Se'sus pipanimatl Matiwal majulgwalan

(Malg 2.13-17; Lu'g 5.27-32)

⁹ Se'sus ejigla'sit na'te'l aq ge's pemiej nemiatl nujintut-malitl suliewei teluisilitl Matiw. Ula ji'nm pemgopit ta'n etl lugwet. Se'sus telimatl, "Majulgwali." Na gaqama'sit aq majulgwalatl Se'susal.

¹⁰ Ge's Se'sus etlatalg Matiwal wiguaq, pugwelgig nujintutma'tijig suliewei aq igtigig lue'winu'g peita'jig. Mawgopita'jig patawutigtug maw Se'susal aq unaqapemg aq mawatalultijig.

¹¹ Ta'sijig Palasiaq nemia'tiji Se'susal aq unaqapemg. Pipanima'tiji Se'sus unaqapemg, "Goqwei ugjít na nujigina'muet etl mawatalultijig nujintutma'tijig aq lue'winu'g?"

¹² Se'sus nutuaji ta'n goqwei Palasiaq gis telueliji aq telimaji, "Mimajuinu'g ta'n tajigo'ltijig mo menuege'tigul mal'pale'wilitl, gatu pas'g wegla ta'n gesnugu'tijig.

¹³ Tali ns'tmoq ta'n goqwei Gjinisgam teluet ugtwi'gatigng, 'Me' pewalgig mimajuinu'g ulm'tu'tinew je mu ms't goqwei gtu' ignmuitaq.'

"Mu weji pgisinu ugjít pipaniman mimajuinu'g ta'n getlamia'tijig majulgwaline. Awna weji pgisin ugjít pipaniman lue'winu'g majulgwaline."

Wen sune'wit

(Malg 2.18-22; Lu'g 5.33-39)

¹⁴ Sa'n Nutsign'tuet unaqapemg peita'jig Se'suseg aq pipanima'titl, "Ninen aq Palasiaq jijuqa sune'wultiag gatu tal gis gnaqapemg lpa mo sune'wulti'gw?"

¹⁵ Se'sus telimaji, "Na mimajuinu'g wigumujig ta'n wesgowa's'g malie'wim mu ewlita'sulti'gw ta'n tujiw qase'g wi-jitgweiwa'titl witapual ta'n getu' malie'wilitl. Ge's eimu'tijig maw witapual ma' sune'wulti'gw gatu ta'n tujiw jigla'lut na tujiw sune'wultitaq.

¹⁶ "Ta'n sa'qawei utapsun pasgine'g, mo wen e'wmug pilei atla'wegen ugjít pgwi'sign muta ta'n tujiw na utapsun gesitaqanut na pgwi'sign apsiaq aq utapsun ap pasgina'sitew.

¹⁷ Mu wen guta'tug pilei moqopa'q na sa'qawei m' gegnei moqopa'qo'q muta ta'n tujiw moqopa'q pemignaq na pasgina'sitew m' gegnei moqopa'qo'q aq na moqopa'q tli alijuitew. Awna amujpa guta'tu pilei moqopa'q na pilei m' gegnei moqopa'qo'q muta na m' gegnei moqopa'qo'q sippataqa's'gt'tew ta'n tujiw na moqopa'q pemignaq."

Se'sus nepilatl e'pilitl aq minua'latl e'pite'sl

(Malg 5.21-43; Lu'g 8.40-56)

¹⁸ Ge's Se'sus etlewo'gwej, na Lesui'pewei niganpuguit pegising aq nutgulpit nigantug Se'susal. Telimatl, "Ntusaq pas'g gisi np'gaq. Wije'wi nignaq aq iga'tunn gpitnn un'jigtug glaman mimajitew."

¹⁹ Na Se'sus wenaqa'sit aq wije'watl. Unaqapemg majulgwala'tiji.

²⁰ Pemita'tij na e'pit ta'n gis mal'tewiet metlasipunqeg je ta'pu, ugtejg pemiet. Etepnatl Se'susal aq sama'tuatl wesg'plij ugpitu'gunml.

²¹ Telimsit, "Pas'g gis sama'taq utapsun, na ila'sites."

²² Se'sus naqa'sit aq gigto'qopugua'sit. Nemiaj e'pilitl telimatl, "Tu's, mut jipaqa'siw muta teli gtlams'tasin na weji npisin." Na tuijw na e'pit gisi npisitaq.

²³ Na to'q Se'sus siawa'sit aq pisgwa't na Lesui'pewei nigan-puguiltilwiguaq. Nemiaj nujintutiliji ta'n gis peita'liji ugjit na utqutamg aq igtigi ta'n sespo'ltiliji,

²⁴ telimaji, "Gis tuita'toqs'p ta'n te'sioq. Ula e'pite'ji'j mo nepmug, pas'g nepat."

Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig wesgewe'wa'titl Se'susal.

²⁵ Ta'n qase'g ms't mimajuinu'g gaq tuita'tij, Se'sus eliet ta'n e'pite'ji'tl elisinnitl aq wesua'tuatl ugpin. Smtug na e'pite'ji'j menja'sit.

²⁶ Na mimajuinu'g ta'n esgma'tijig gujmug nutmi'tij ta'n goqwei gis tliaq na naqtm'i'tij na'te'l aq telima'tiji igtigi. Tel'gne'ge'l pugwelg mimajuinu'g gis geitu'tij ta'n goqwei gis tliaq.

Se'sus nepilaji tapusiliji ji'nmu ta'n nepapigwa'liji

²⁷ Se'sus maja'sit na'te'l. Ge's pemiej tapusiliji ji'nmu ta'n nepapigwa'liji majulgwalgwit'l. Na sesgwala'titl Se'susal, "Geitueg gi'l na teplutasin ta'n wetapegsin Ta'pitech. Ewelite'lminen."

²⁸ Se'sus pisgwa't na wen'ji'guom. Na tapusijig nepapigwa'jig pegisingig. Se'sus pipanimaji, "Getlamite'tmoqos ni'n geggunm ml'gigno'ti ugjit gisi npilulinew?" Telimgwi'titl, "E'e, saqamaw."

²⁹ Na tuijw Se'sus sama'tuaji ugpubugual aq teluet, "Na to'q tliaj ta'n teli gtlams'tmoq."

³⁰ Smtug gis nemitegejig. Se'sus melgimaji, "Mut tlimanew wen."

³¹ Gatu na maja'tijig aq ms't tami na'te'l telima'tiji pugwen-niji mimajuinu' ta'n wen gisa'lujig apaji ulapinew.

Se'sus nepilatlji'nmul ta'n mu gis glusiligid

³² Ge's maita'tij, ta'sijig mimajuinu'g pegisitua'titl Se'suseg na ji'nmul ta'n mo gis glusiligid. Na mn'tu'l pitu'gwitl.

³³ Ta'n Se'sus gis ejigltessguatl mn'tu'l, smtug na ji'nm potewo'gwet. Ms't wen ta'n eimu'tijig paqlalaiultijig. Teluejig, "Menaq nemitueg paqlalawaqan st'ge' ula Lesui'pe'gatig."

³⁴ Gatu na Palasiaq teluejig, "Tel'te'lmeg Gjimn'tu ignmuatl Se'susal ml'gigno'ti ugjit gtaqqatesguanew mn'tu'g."

*Se'sus ewlite'l'maji mimajuinu' ms't tami
(Malg 2.1-12; Lu'g 5.17-26)*

³⁵ Se'sus al mittugwatgl gjigann aq utann. Etl gina'muet te's a'sutuo'guoml aq pestung na gelu/lg agnutmaqan. Telimaji mimajuinu', "Na Gjinisgam gis ilgwenaji mimajuinu'." Nepilajji mimajuinu ta'n geggunmi'tij milamu'gl gsnugowaqann.

³⁶ Ta'n nemiaj pugwenniji mimajuinu', ewlite'l'maji, muta sespetasultijig aq mu tami mo wen apoqonmuagwi. Wegla mimajuinu'g pa wijei aq jijgluewjig ta'n mu gegguna'tigul ta'n wenn nuje'wa'gwi'tital.

³⁷ Na glaman Se'sus telimaji unaqapemg, "Pugwelgig mimajuinu'g ta'n getu' majulgwala'titl Nisgaml, gatu mu piäm pugwelu'g mimajuinu'g ugjit tlimanew ta'n tel majulgwala'tital Nisgaml.

³⁸ A'sutma'tigw aq pipanimug Gisiteget lgimanew pugwenniji ugjit tlimanew igtigi na gelu/lg agnutmaqan glapis majulgwanew Nisgaml."

10

*Se'sus wigumaji apostale'wiliji
(Malg 3.13-19; Lu'g 6.12-16)*

¹ Se'sus wigumaji unaqapemg ta'n newtisgegsiliji jel ta'pu. Te'siliji ignmuaji ml'gigno'ti ugjit jigtlesguaten mn'tu'g aq npitmuaten ta'n te'siliji gesnugu'tili.

² Se'sus ugapostale'witemg na Simonal ta'n teluisilitl Pie'l aq Antle'al na Pie'l ugjignaml. Igtigig na Sepeti uggwisg ta'n teluisiliji Ji'mej aq Sa'n.

³ Igtigig na Pilip, Paltolomiw, Tuma aq Matiw ta'n nujintutmat suliewei. Igtigig na Tatias aq Alpius uggwisl ta'n teluisilitl Ji'mej.

⁴ Esgwia'tijig na Simon na Genanewa'j, aq Suta Isgaliot ta'n ntuisgalatal Se'susal.

*Ta'n goqwei Se'sus ugtapostale'witemg tela'taqatilita
(Malg 6.7-13; Lu'g 9.1-6)*

⁵ Se'sus elgimaji newtisgegsiliji je ta'pu ugtapostale'witemg aq telimaji, "Mut emittugwalanew mimajuinu'g ta'n mu Lesui'peulti'gw aq mut lta'new Samaliae'gati.

⁶ Pas'g lta'gw na mimajuinu'g tleiauwiltijig Lesui'pewa'gi muta wegla mimajuinu'g menuega'tijig nat wen musga'tunew ta'n majulgwala'tital Nisgaml st'ge' jijgluewjig menuega'tijig nat wenn musga'tuanew ta'n eteg gelu/lg msigu.

⁷ Lta'gw aq pestunmu'tigw. Telimug, 'Nige' Gjinisgam getu' ilgwenaji mimajuinu'.'

⁸ Npilug mimajuinu'g ta'n gesnugu'tijig aq ta'n geggunmi'tij na gsnugowaqan teluisig leplsi. Minua'lug npuinu'g. Jigtles-gmug mn'tu'g. Ignmuloq ml'gigno'ti ugjít tla'taqatinew mesgi'gl goqwe'l aq mo pipanimuloq apangitui. Nige' pewaluloq ignmuane new igtigig ta'n goqwei nuta'ma'tijig aq ma' pipanimuloq apangitugsinew.

⁹ Mut nespnmnew suliewei gisna wisaw suliewei.

¹⁰ Mut nespnmnew salitewimgewei mun'ti, igtig atla'i, igtigig mg'sng gisna aptun. Pas'g Ita'gw ta'n teloqsultioq. Ta'n tujiw ignmuatoqs'p igtigig ta'n goqwei nuta'ma'tijig na tujiw ignmugsitoqs'p ta'n goqwei menuega'tioq."

¹¹ "Ta'n peita'ioq utan gisna utanji'j, pisgwita'gw aq gwilug ugjít ta'n wen ul'ta'sitew ultesgugsitoqs'p. Pipanimug 'G'tgunitesnen wiguaq?' Usgowita'toqs'p wiguaq glapis maita'ioq.

¹² Ta'n pisgwa'tioq na wiguaq, tlimug mimajuinu'g ta'n wigultijig na'te'l, 'Etaweieg Gjinisgam gepmite'l mugsinew.'

¹³ Pa na mimajuinu'g ta'n wigultijig na'te'l wel'ta'sultisnig ultesgugsinew, tlimug, 'Pipanimatesnen Gjinisgam ignmugsinew wantaqa'ti ggamlamunuqaq.' Pa na mimajuinu'g mu weltesgugsiwoq, mut pipanimaw Gjinisgam ignmugsinew wantaqa'ti uggamlamunuqaq.

¹⁴ Pa na ta'sijig mimajuinu'g gisna ms't wen ta'n wigit na utanji'j mo pewalugsiwoq gisna mo jigs'tugsiwoq, na naqt-mug na'te'l aq puaqtestug ggatual. Ta'n tujiw puaqtestuoq ggatual na musga'tutoqs'p Gjinisgam mu wel'te'l magwi.

¹⁵ Migwite'tmuq ula. Na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu', na me' ewlite'l mata lue'winu' tleia wultiiji na gjigann ta'n teluisigl Satm aq Gamola je mu na mimajuinu'g ta'n mu weltesgugsiwoq wiguaq gisna utan."

*Se'sus telimaji ugtapostale'witemg
ta'n ta'sijig mimajuinu'g getangwi'tiji
(Malg 13.9-13; Lu'g 21.12-17)*

¹⁶ "Jigs'tmuq. Elgimuloq ta'n mimajuinu'g matnugsitoqs'p st'ge' paqtesmuq matna'tiji jjigluewji. Tli angweiasultigw st'ge' na mtesgm angweiasit muta ms't wen getangwi'titl. Mut matnaqqatine, awna ms't goqwei sangewa'tug st'ge' plesg sangewo'l tijig.

¹⁷ Ango'tmuq, muta mimajuinu'g ilsumugsitoqs'p aq wisqa-paqtol'taq ugta'sutuo'guomuaq.

¹⁸ Wegla mimajuinu'g la'lugsitoqs'p ugjít ilsumugsinew g'pnno'laq gisna elege'wiliji muta elugowioq ni'n. Na gelu'lg agnutmaqan tlimatoqs'p wegla mimajuinu'g ta'n ilsumugsio-qig aq igtigig ta'n mu Lesui'peulti'gw.

¹⁹ Ta'n tujiw ela'lugsioq ilsumugsinew, mut sespete'tmnnew ta'n goqwei tluetoqs'p gisna ta'n tlewistutoqs'p. Ta'n tujiw ula tliatew, Gjinisgam tlimugsitoqs'p ta'n goqwei tluetoqs'p.

²⁰ Na glusuaqann ta'n tluetoqs'p ma' gilewewe'l. Gujjuow ta'n eig wa'so'q ignmugsitoqs'p na Wejuli Nisgam ugjit tlimugsinew na glusuaqann tluetoqs'p.

²¹ "Ta'sijig mimajuinu'g la'la'tital wijig'tultiliji tplutaqanigtug ugjit ne'po'qsinew. Ta'sijig mimajuinu'g wijei tla'la'tita un'janua. Ta'sijig mimajuinu'g gtana'tita ungi'gua aq gisa'la'tita ne'po'qsinew.

²² Pugwelgig mimajuinu'g masgelmugsitoqs'p muta gilew na nnaqapemg. Gatu na ta'n wen siawi gtlams'tmuiew ta'n teli pgitawsit, na ugs'tawiateen.

²³ Ta'n tujiw amasgipnnugsioq newte' utan, ugsmultigw igtig. ma' gaqa'tuoq gtlugowaqanmuow aq ma' gisi emittugwatmoq ms't gjigan, utann aq utanji'jl Lesui'pe'gatig ge's mu apaja'sia's. Telimuloq, ni'n na mimajuinualsiap.

²⁴ "Ta'n wen gegina'masit ma' gepmite'l mamug je mu na nujigina'muet. Na lugowinu ma' gepmite'l mamug je mu na assusit.

²⁵ Tepiaq ta'n tujiw ta'n wen gegina'masit gji'tutew st'ge' na nujigina'muet ta'n eginga'matl. Tepiaq ta'n tujiw lugowinu tel assutg st'ge' assusit. Pa na niganpuguit tl wi'tuj Gjimn'tu, na wi'gma me' aji mil wi'taten."

Ta'n wen me' amuj jipalugg (Lu'g 12.2-7)

²⁶ "Mut jipalanew mimajuinu'g ta'n getanugsioq. Ta'n getu goqwei mimajuinu'g gim tla'taqatijig na musga's'gt'tew. Ta'n getu goqwei mimajuinu'g mimugwa'tu'tip na neia's'gt'tew.

²⁷ Ta'n goqwei gina'muloqop oqonitpa'qigtug pewaluloq agnutmuane new ms't wen miaw na'gweg. Ta'n goqwei gim agnutmultoqs'p amuj gesigaw agnutmug ms't wen.

²⁸ Mut jipalanew mimajuinu'g ta'n getu' ne'po'qsioq. Etug ne'po'qsitoqs'p gatu gjijaqamijual me' siaw mimajultijig. Awna jipalug Gjinisgam muta gis gisa'lata mimajuinu'g Ita'new Mn'tua'gig.

²⁹ Gisi ugja'lates tapusijig sisipji'jg ugjit newte' maqtawe'g suliewei gatu Gujjinu ta'n eig wa'so'q gisi gji'tutew ta'n newte'jilitl nplij.

³⁰ Me' Gjinisgam gaqi gji'tutoqs'p. Geitoq ta'n te's'gl sapunn gun'jiwaq.

³¹ Glaman mut jipasultine newt muta Gjinisgam me' me'gite'l mugsioq je mu pugwelgig sisipji'jg."

*Se'sus unaqapemg amujpa telimaji igtigi,
“Ninen na Se'sus unaqapemg”
(Lu'g 12.8,9)*

³² “Ta'n getu wen majulgwalit ni'n aq mu jipasigw tliman igtigi na getlams'tuit aq majulgwalit, na tlimates nujj ta'n eig wa'so'q, ‘Ni'n na nnaqapem.’

³³ Gatu ta'n getu wen alua'lit aq telimaji igtigi ta'n negm mu na nnaqapemg, na tujiw tlimates nujj ta'n eig wa'so'q, ‘Ni'n na mu nnaqapemuigw.’ ”

*Mimajuinu'g mu wel'te'lma'tigul ta'n wenn Se'susal
(Lu'g 12.51-53; 14.26,27)*

³⁴ “Pa na tel'ta'sultioqs'p weji pgisin ugjit neia'tun wantaqo'ti ugs'tqamug. Mo gisa'laqig mimajuinu'g ul'te'lminew, gatu awna gisa'lates mimajuinu'g gi'gajita'new aq matntultinew muta mu wel'te'lmi'gw ta'n weni ni'n.

³⁵ Ta'n weji pgisinap na gisa'lanew ji'nmug aq uggewisua mo wel'te'tmi'ti'gw ta'n weni ni'n. Ta'n tela'tegep na gisa'lan ji'nm mu wel'te'lmagul ujjl, Ta'n weji pgisinap na gisa'lan e'pit mu wel'te'lmagwi uggwitl aq ugtlu'suesgmual.

³⁶ Na gigmaq me' masgelm'ssig je mu igtigig mimajuinu'g muta majulgwalioq.

³⁷ “Ta'n getu wen me' gesalatl ujjl gisna uggwitl je mu ni'n, na mu gisgaje'ug majulgwalin. Ta'n getu wen me' gesalatl uggwisil gisna ugtusl je mu ni'n, na mu gisgaje'ug majulgwalin.

³⁸ Ta'n getu wen mo majulgwaligw je tlia ulmaje'tew st'ge' ta'n tli ulmaje'tes na mu gisgaje'ug majulgwalin.

³⁹ Ta'n getu wen tela'teget pas'g ta'n tel puatg lpa ma' gugunmug iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. Gatu ta'n getu wen tela'teget ta'n goqwei pewatm jel tlia ne'po't muta majulgwalit na guguntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.”

*Ta'n getu wen wel'ta'sit ugjit ultesguan igtigl
(Malg 9.41)*

⁴⁰ “Ta'n getu wen wel'ta'sit ultesgugsinew, na wijei ul'ta'sitew ultesguin ni'n. Ta'n getu wen wel'ta'sit, ultesguin na wijei ul'ta'sitew ultesguan ta'n wen gis petgimip ugs'tqamug.

⁴¹ Na mimajuinu ta'n gepmite'lmatl niganigjitegewinu'l muta napewo'qwelitl ta'n goqwei Gjinisgam gis tlimalt, na msntew wijei aq ta'n goqwei Gjinisgam ignmuatal niganigjitegewinu'l. Ta'n getu wen wel'ta'sit ultesgulan igtigl gelu'silitl muta eta gelu'silitl, na msntew wijei aq ta'n goqwei Gjinisgam ignmuatal ta'n wenn gelu'silitl.

⁴² Migwite'tmug ula. Ta'n getu wen tegpa'q samqwan ignmuaj ta'n mawi ewle'jilitl nnaqapeml muta eta nnaqapem,

na getlewei msntew ta'n goqwei Gjinisgam teplumatl mima-juinu'l ta'n wel'te'lmatl."

11

*Sa'n Nutsign'tuet unaqapemg
(Lu'g 7.18-35)*

¹ Ta'n Se'sus gaqi gina'muaji unaqapemg ta'n tla'taqatilita, na ejigla'sit na'te'l aq siawa'sit igtigl utann tepaw na'te'l. Getu' gina'muaji mimajuinu' tleiaawtliji wegla gjigann.

² Sa'n Nutsign'tuet pisit laplusang. Ta'n tujiw nutg ta'n go-qwei Nujiugs'tawi'welitl tel lugwelij, na elgimaji unaqapemg mittugwalan.

³ Telima'ttit Se'susal, "Gi'l na negm ta'n Sa'n telimugsi'gup wejiep wa'so'q? Pa na gi'l mu na negm, na esgmalatesnen ap igtig."

⁴ Se'sus telimaji, "Apajita'gw aq tlimug Sa'n ta'n te's'g go-qwei nutmoq aq ta'n goqwei nemituuoq.

⁵ Tlimug na nepapigwo'l tipnig gis nmitaqatijig, na as-gajo'l tipnig gis ul pmita'jig, wegla ta'n geggunmi'tip gsnu-gowaqan teluisig leplsi gisi npilujig, gepistaqana'tipnig wel nutmu'tijig, npuinu'g minua'lujig aq na ewle'juinu'g nutmi'tij na gelu/lg agnutmaqan.

⁶ Tetuji ulgwijintew ta'n wen mo megtuigw."

⁷ Ge's Sa'n unaqapemg pemimmita'lij, Se'sus wesgumatl Sa'nal. Telimaji na mimajuinu' ta'n eimu'tili na'te'l, "Ta'n tujiw el'ta'ioq Sa'neg paqtaqamigtug, goqwei getu' nmituoqos na'te'l? Mo getu' nmiwoqop menaqanat ji'nm st'ge' msigu'l asua's'g'pnn ugju'snigtug.

⁸ Mu el'ta'woq na'te'l ugjit nmianew na ji'nm gegnesit mego'tig aligew. Mimajuinu'g ta'n gegnesultijig mego'tigl aligal wigultijig elege'wituo'guoml.

⁹ Gej'i't ta'n wen nat nmianew paqtaqamigtug. Negm na ni-ganigjitegewinu. Telimuloq, nemioqop negm ta'n me' espe'g jel mu niganigjitegewinu.

¹⁰ Gjinisgam wesgumapnn aq teluep, 'Ge' jigs'tui. Nigangima's ntagnutmewinum ugjit gisgaja'tun ta'n gi'l lietes.'

Ula tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatignigtug.

¹¹ Telimuloq, Sa'n Nutsign'tuet me' gepme'g aq ms't mimajuinugi'g ta'n gis mimajultipnig. Gatu wen me' ewle'jit ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'g na me' gepme'g aq Sa'n gepmite'lmut ugs'tqamug.

¹² Weja'tegem geg Sa'n poqji pestungeg glapis nige' mimajuinu'g ta'n getantaqatijig gisapsgnmi'tij pisgwa'new ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'.

¹³ Mowiso'q aq ms't niganigjitegewinugi'g ta'n mimajultipnig ge's mu Sa'n pegisingeg, wesgutmi'tip ula wijei agnutmaqan.
¹⁴ Pa na getlams'tmoqs'p ta'n goqwei wegla mimajuinugi'g gis teluepnig, gejioq Sa'n na Ilaija. Negm na ji'nm ta'n niganigjitegewinugi'g teluepnig pgisintew.

¹⁵ Ango'tmuq ta'n goqwei gis telimuloq.

¹⁶ "Na mimajuinu'g ta'n wigultijig gisgug mu tetapuite'tmi'ti'gw muta pa wijei aq mijua'ji'jg ta'n gaqamultijig gujmug magasan. Mu wel'te'tmulti'gw aq newte'jit telimaji esgwia'tiliq,

¹⁷ 'Etl'te'muleg'pnn malie'wimgewe'l gtapegiaqann, gatu mo amalgaltiwoqop. Etlintutieg'pnn utqutamgewe'l gtapegiaqann, gatu mo atgitemultiwoqop.'

¹⁸ Ta'n tujiw Sa'n pegisingeg, na sune'wip aq mo newtmgwanegup moqopa'q. Ta'sijig mimajuinu'g mu wel'te'lma'tigul Sa'nal aq teluejig, 'Mn'tu pitu'gwitl na ji'nmul.'

¹⁹ Ni'n na mimajuinualsiap. Ta'n tujiw pegisineg, na mijjiap aq esamqwad. Na wijei mimajuinu'g mu wel'te'lmi'gw aq teluejig, 'Ge' angamug ala ji'nm. Na pusgi ugsamatalg aq negm na gtigiewinu. Witapa na nujintutma'tiliqi suliewei aq lue'winu'. Gjinisgam ugtns'tuo'qonm musga'tas'g ta'n goqwei Gjinisgam gis tla'tegep na teliaqewe."

*Se'sus gelulaji mimajuinu' ta'n mu getlams'tmagwi'tigul
(Lu'g 10.13-15)*

²⁰ Se'sus mu wel'te'lmagwi mimajuinu' tleiwultiliji na gjigann aq utann ta'n gis tla'tegepnn pugwelgl paqalaiuti'l. Nemitu'tipnn wegla paqalaiuti'l gatu mo gawasgita'sulti'gw aq mu ejiglita'gw elue'utigtug. Majiaqa'laji,

²¹ "Na pajiji mtue'tew ugjat gilew tleiwultioq na gjigann ta'n teluisigl Golasin aq Petse'ta. Gis nmituoq pugwelgl paqalaiuti'l ta'n gi's tela'tegeiap gatu me' siaw pata'taqatioq. Na mimajuinugi'g tleiwultipnig na gjigann ta'n teluisigl Tail aq Saiton lue'ultipnig. Pa na nemitu'tisnn wije'l paqalaiuti'l, na smtug sa'se'wita'sulti'tisoq aq pun pata'taqati'tisoq. Gi's nige' sa'q nasgmi'tisoq maqtawamu'gl aligal aq amalsulti'tisoq wisgipg ugjat musga'tunew mesgo'ltipnig ta'n teli pata'taqatipnig.

²² Migwite'tmuq ula. Ta'n tujiw na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu', na me' ewlite'lmati mimajuinu' tleiwultiliji Tail aq Saiton je mu gilew tleiwultioq Golasin aq Petse'ta.

²³ Gilew tleiwultioq Gapelniam, pewatmi'tij me' espite'l'sultijig st'ge' ansale'wiliji, gatu awna Ita'toqs'p ta'n npuinu'g eimu'tijig. Pa na mimajuinugi'g tleiwultipnig na gjigan ta'n teluisig Satm nemitu'tisnn wije'l paqalaiuti'l

ta'n etl tla'tas'g'pnn gm'tgiwow, na wegra mimajuinugi'g mesgo'l tipnig aq Gjinisgam mo gisi nu'gwa'toqop na gjiganeg. Me' i'ttesoq gisgug.

²⁴ Migwite'tmuq ula, ta'n tujiw na na'gwieg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu', Gjinisgam me' ewlite'l mata na mimajuinu' tleiawultilipni Satm je mu gilew tleiawultioq Gapelniam."

*Se'sus gelulatl ujjl ta'n eimlitl wa'so'q
(Lu'g 10.21,22)*

²⁵ Na tujiw Se'sus a'sutmat, "Gisiteget, gi'l na nujj aq assutmn wa'so'q aq ugs'tqamu. Miwa'lul muta ula teliaqewi musga'tajig na mimajuinu'g ta'nig mo geggunmi't'gw gina'masuti. Gatu wijkei mu musga'tuawjig mimajuinu'g ta'nig nestmi'tij pugwelgl goqwe'l.

²⁶ E'e, Nujj, welm'tun ta'n tujiw tela'tegen ta'n tel puatmn."

²⁷ Na tujiw Se'sus telimaji mimajuinu', "Nujj ta'n eig wa'so'q gis ignmuij ms't goqwei. Ni'n na Gjinisgam ugwisil aq mo wen nenuigw st'ge' Nujj ta'n eig wa'so'q gis nenuit aq mo wen nenuagul Nujj st'ge' ni'n ta'n tel nenaq. Na mimajuinu'g ta'nig musga'tuaqig na gis nenua'titl ta'n wenit Gjinisgam.

²⁸ "Jugwita'gw ta'n te'sioq gispna'tioq aq ta'n sespete'tmoq muta pugwelgl ta'n goqwe'l amsala's'gl aq ignmultoqs'p atlasmultinew.

²⁹ Gina'masultigw ta'n goqwei egina'muloq aq mut lis-tuinew. Welm'tu aq mu emegweiuluoq. Majulgwali aq we'jittoqs'p atlasmimg.

³⁰ Ta'n goqwei gis gina'muloq mu metue'gtnug ns'tmnew aq ta'n goqwei pipanimuloq tla'taqatinew mu metue'gtnug gis tla'taqatinew."

12

*Ta'n goqwei gelu'lg ugjit tla'taqatinenu atlasmutigisg'g
(Malg 2.23-28; Lu'g 6.1-5)*

¹ Newte' atlasmutigisg'g, Se'sus aq unaqapemg saputita'jig iga'taqann ta'n glumgl etl nigwegl. Unaqapemg gewisultiliji na glaman tematpo'tu'tilitl na glumgl aq malqotmi'tilitl.

² Na ta'sijig Palasiaq migwama'tiji. Tel'te'tmi'tij opla'taqatnew tematpo'tuten glumgl atlasmutigisg'g. Smtug telima'titl Se'susal, "Gis nemitu's'p ta'n goqwei gnaqapemg tla'taqatij. Na suisga'tu'tij tplutaqan muta mo teltenug ugjit ta'n goqwei tla'taqatinew atlasmutigisg'g."

³ Se'sus telimaji, "Geju'loq gis gitmoq ta'n goqwei Ta'pito'q tla'tegepnaq ta'n tujiw gewisinteg maw unaqapemg.

⁴ Pisgwa'pnaq a'sutuo'guomg aq patlia'saq ignmugwi'tipnn na pipnaqan ta'n gisi ignmut'p Gjinisgam. Na telgitas'g

ginuewei tplutaqanigtug pas'g patlia'sg gisi malqotmi'tij ala pipnaqan gatu Ta'pito'q aq unaqapemg malqotmi'tip.

⁵ Geju'loq gis gitmuoq na patlia'sg we'gaw sewisga'tu'tij Mowisewei tplutaqan te's atlasmutigisg'g ta'n elugowa'titl Nisgaml gjia'sutuo'guomg gatu mo goqwei opla'tu'ti'gup.

⁶ Telimuloq na wesgutm ta'n me' gepmite'tas'g je mu na gjia'sutuo'guom.

⁷ Ta'n goqwei Gjinisgam teluet ewi'gas'g ugtwi'gatigng. Ula na Gjinisgam teluep,

'Na me' pewal gig mimajuinu'g ule'wanew igtigi
je mu ignmuigw wi'sisg ta'n gis ne'pa'la'tipni.'

Pa na ula gji'tuoqs'pnn na mu ilsumawoq mimajuinu'g ta'n mo goqwei opla'tu'ti'gw.

⁸ Ni'n na mimajuinualsiap aq gis tlima's mimajuinu'g ta'n gis tla'taqatitaq atlasmutigisg'g muta assutm."

Se'sus nepilatl na ji'nmul ta'n geggunmilij malig ugpitn
(Malg 3.1-6; Lu'g 6.6-11)

⁹ Se'sus naqt'g na'te'l aq eliet a'sutuo'guomg.

¹⁰ Eig na'te'l na ji'nm ta'n gegung malig ugpitn. Na Palasiaq getu' pilsuiw ilsutmua'titl Se'susal glaman pipanima'titl, "Mowisewei tplutaqan gis ignmugsi'guss npitegen atlasmutigisg'g?"

¹¹ Se'sus telimaji, "Pa na wen gilew te'sioq ta'n geggunasnn jijgluewj aq piji elisinnitl espulqeg elmalqe'g atlasmutigisg'g. Na lietes aq gisi tualqa'lates.

¹² Telimuloq te's mimajuinu me' gepme'g aq na jijgluewj. Na glaman tplutaqan telimugsi'gw gisi apoqonmuan nat wen atlasmutigisg'g."

¹³ Na tujiw telimatl ji'nmul ta'n geggunmlitl malig ugpitn, "Ge' sipisga'tu gpitn."

Na ji'nm elasqa'tuaj ugpitn aq smtug etli ila's'geg, tel gelu'lg pa wijei aq igtig.

¹⁴ Na Palasiaq ejiglita'jig aq pocji maw agnutma'tijig ta'n tl ne'pa'ten Se'susal.

Nisgaml gisi mgnatl Se'susal

¹⁵ Na ta'n tujiw Se'sus nutuateg ta'n goqwei Palasiaq pewatmi'tij na ejigla'sit na'te'l. Pugwel gig mimajuinu'g wije'wa'titl aq Se'sus nepilaji ta'n te'siliji gsnugowinu'.

¹⁶ Telimaji mimajuinu', "Mut tlimanew igtigi ta'n goqwei gis tla'tegei."

¹⁷ Ta'n goqwei Se'sus gis tla'teget na gisa'toq tlian ta'n goqwei na niganigjitegewinuaq ta'n teluisipnaq Aiseia gis ewi'g'g'p,

¹⁸ Gjinisgam teluep,

“Ula na ntlugowinum
ta'n gisi mgng'p.
Mawi gsalg aq gesite'l'm'g.
Ignmua's Wejuli Nisgam
aq tlimata ms't mimajuinu'g
ta'n goqwei ni'n teluei tetapua'sn
ugjit mimajuinu'g
ta'n mo Lesui'peulti'gw.
¹⁹ Gatu ma' gi'gaja'sigw
aq ma' al seswegw.
Ma' al pestunmug awtigtug.
²⁰ Ulm'tutew ta'n tujiw ultesguatal
ta'n wenn aq ewlite'l'matal.
Ma' emegwei'wagul
ta'n wenn menaqana'lrtl.
Siaw lugwetew glapis ms't tami
nenas'g ta'n goqwei Gjinisgam teluet
na tetapua's'g ugjit ms't mimajuinu'g.
²¹ Ta'n te'sit milapegsultijig
mimajuinu'g ta'n mu Lesui'peulti'gw
lita'sualatal.”

Se'sus aq Gjimn'tu

(Malg 3.20-30; Lu'g 11.14-23)

²² Nige' ta'sijig mimajuinu'g pegisitua'titl Se'suseg na ji'nmul ta'n mn'tu pitu'gwitl. Na mn'tu gisa'latl ji'nmul mo gis glusiligul aq npapigwa'lin. Se'sus nepilatl ji'nmul. Lpa gisa'latl nmitegelin aq gisewo'gwelin.

²³ Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig na'te'l paqalaiultijig aq teluejig, “Tel'te'tmeg ula ji'nm wetapegsit Ta'piteg.”

²⁴ Palasiaq nutma'tiji ta'n goqwei mimajuinu' gis tlueliji aq teluejig, “Ula ji'nm ejigltesguatl mn'tu'l ta'n pitu'gwitl mimajuinu' muta na Gjimn'tu ignmuatl ml'gigno'ti ugjit gis tla'tegelin.”

²⁵ Se'sus gejiaji ta'n goqwei Palasiaq teli angita'sultiliji aq telimaji, “Ta'n tegenig mimajuinu'g tleiawultijig newte' umutgi nasgwiejig aq matntultijig, na ma' gisi pgijo'lti'gw. Ta'n tegenig mimajuinu'g tleiawultijig newte' gjigan nasgwiejig aq matntultijig, na ma' pgijo'lti'gw. Na wijei tliatew ugjit newte' wi'gmaq ta'n tujiw nasgwiejig aq matntultijig, na ma' saputawsulti'gw.

²⁶ Pa na Gjimn'tu matnaji mn'tu'g, na gis nasgwiejig aq apugjig sioqwia'titaq.

²⁷ Telueiqoq ni'n ejiglgimgig mn'tu'g muta Gjimn'tu gisi ignmuj ml'gigno'ti ugjit jigltesguanew mn'tu'g. Tami weja'toq na ml'gigno'ti gnaqapemuaq e'wmi'tij ugjit jigltesguanew

mn'tu'g. Ta'n goqwei gnaqapemuaq gis tla'taqatijig musga's'g oplite'l'mioq.

²⁸ Telimuloq, na Wejuli Nisgam gis ignmuj ul aml'gigno'ti aq e'wm ugjit jigtlesguanew mn'tu'g. Ula musga'tugsioq Gjinisgam ilgwenugsioq.

²⁹ "Ma' gis gim pisgwa'wn ta'n wigit melgignat ji'nm aq ma' gisi jigla'tuawj ta'n goqwe'l negmewe'l glapis tmg goqqwa'l't aq gelpilt. Na tujiw gisi ugsua'tuates.

³⁰ "Ta'n wen mo wel'te'tmug ta'n goqwei tela'tegei na lpa gi-asgiwewei getanit. Ta'n wen mo apoqonmuigw ugjit lugwen na ejiglgimaji mimajuinu' Nisgam.

³¹ Etna ugjit ula telimuloq na mimajuinu gisi apigsiguaten ugjit ta'n gis pata'teget gisna ta'n tegen winjig teluet, gatu ma' apigsiguam'g ta'n penoqite'lmatl Wejuli Nisgam.

³² Ni'n na mimajuinualsiap aq ta'n wen mo gegnuimigw na gisi apigsiguaten, gatu ta'n wen mo gegnuimagul Wejuli Nisgam ma' apigsiguam'g, mu nige' gisna iapjiw."

*Se'sus gelulaji wesgijiangamgusultiliji
(Lu'g 6.43-45)*

³³ "Iga'taqug gelu'lg miti's aq guguntoqs'p gelu'lgl minijgl muta ewle'jgl minijgl wejiaqal ewle'jit miti's. Ta'n tujiw angamoq na minijgl ta'n gisigwegl miti'sigtug na tujiw gis geituoq ta'n tegenit na miti's.

³⁴ Gilew pa na wijei aq mtesgmug. Pewatmoq mimajuinu'g tl'te'tmnew gelu'sultioq gatu lpa elue'wa'loq mimajuinu'g. Ta'n goqwei telueioq musga's'g ta'n goqwei giwnaqa angite'tmoq aq gesite'tmoq.

³⁵ Gelu'sit mimajuinu tel'te'tg nat goqwei gelu'lg, na teluet wijei. Gatu na winjig mimajuinu tel'te'tg nat goqwei winjig na glaman teluet wijei ta'n tel'te'tg.

³⁶ "Telimuloq, na na'weg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ilsumata ms't wen. Na tujiw mimajuinu'g amujpa tlima'tital Nisgam tal gis gis tluep te's'g glusuaqan ta'n mo gelu'lgtnug.

³⁷ Gglusuaqanmual na e'wmulten ilsumulg giasgiwowei na getlamia'tijig mimajuinu'g gisna winita'jig mimajuinu'g."

*Se'sus ilsumjadi wesgijiangamgusultiliji
(Malg 8.11,12; Lu'g 11.29-32)*

³⁸ Na tujiw ta'sijig Palasiaq aq nujingina'mua'tijig Mo-wisewei tplutaqan telima'titl Se'susal, "Nujingina'muet, getu' nmu'leg lugwatmn paqalaiwaqan."

³⁹ Telimaji, "Me' gatu na mimajuinu'g ta'n wigultijig gisgug winsultijig aq awan'ta'suala'titl Nisgam gatu me' pewatmi'titl paqalaiwaqann. Pipanimioq ugjit tla'tegen

paqalaiwaqan gatu mu tela'tegew. Awna Gjinisgam ign-mugsitoqs'p na wijei paqalaiwaqan ta'n gisa'toqop ugjiti Jonao'q.

⁴⁰ Na ta'n Jonao'q telqatg'p mesginntl nme'jl ugtlaminug nesuguna'q, na wijei ni'n ta'n mimajuinualsiap na igtigig utqatalitaq aq i'ttes na'te'l nesuguna'q.

⁴¹ Ta'n tuijw na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ilsumata ms't wenn, na mimajuinugi'g tleiawultipnig na gjigan teluisig Ninapa qamultitaq aq ilsutmugsitoqs'p gilew ta'n wigultioq gisgug, muta gawasgita'sultipnig aq pun pata'taqatipnig ta'n nutua'titeg Jonaal pestunmliteg. Telimuloq, gis nutmoqop na agnutmaqan ta'n me' espe'g je mu na agnutmaqan ta'n Jonao'q pestung'p.

⁴² Na tuijw elege'wi'sgw tleiawit T'p'te'snug na qama'sitew aq ilsutmugsitoqs'p gilew ta'n wigultioq gisgug, muta we-jiеп me' gnegg ugjiti jigs'tuan Salamano'q ta'n elege'witewip Isle'lewa'gig. Salamano'q ma'muni ntawe'g'p gatu telimuloq gis nutmoqop na gina'masuti ta'n me' espe'g je mu nat goqwei Salamanewei ns'tuo'qon."

*Se'sus telimugsi'gw ta'nig gitnm'tijig gisgug
(Lu'g 11.24-26)*

⁴³ "Mn'tu tewatqa'sij mimajuinu'l ugtinneg, na saputa'sit glapis pegising ta'n mo goqwei nigwenug. Na'te'l al gwilg ta'n usgowa'sitew. Pa na mu we'jitug,

⁴⁴ na tlismitew, 'Etug apaja'si ta'n wejieiap'. Na apsgwa'sit ta'n wigip aq nemitoq sigue'g na'te'l. Ms't waqame'g aq gaqi ilugwa'tas'g.

⁴⁵ Na tuijw maja'sit aq nemisguaji lluigneg te'siliji mn'tu'g ta'n me' winjultiliji aq negm. Ms't pisgwita'jig aq wigultijig na'te'l. Na mimajuinu ta'n pitu'gwiji wegla mn'tu'g me' git-nme'wit aq amgweseweieg ta'n tuijw pas'g newte'jilitl mn'tu'l pitu'gwiteg. Na wijei tliatew ugjiti na winjultijig mimajuinu'g ta'n wigultijig gisgug."

*Ta'n wenn na Se'sus wi'gmatl
(Malg 3.31-35; Lu'g 8.19-21)*

⁴⁶ Se'sus me' etl glulaji mimajuinu' ta'n tuijw uggwitl aq ugjignama peita'liji. Gujmug pe' gaqamultijig aq telima'titl nat wenn gtu' glulanew Se'susal.

⁴⁷ Ula mimajuinu eliet Se'suseg aq telimatl, "Ggij aq gjig-namg gujmug eimu'tijig aq getu' glul'ssig."

⁴⁸ Se'sus telimatl, "Teliaq nigmaq eimu'tijig gujmug. Gatu musga'tuloq ta'n wen pa na wijei aq nigmaq ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'g."

⁴⁹ Na tuijw elu'gwalaji unaqapemg aq teluet, "Angamug nnaqapemg. Wegla na st'ge' ngij aq njignamg.

⁵⁰ Muta ta'n getu wen tla'tegej ta'n nujj eig wa'so'q tel puatg, na negm wijkei aq njignam, ngwe'ji'j gisna ngij."

13

*A'tugwaqanji'j ta'n iga'taqewinu elgio'toqol sginminn
(Malg 4.1-9; Lu'g 8.4-8)*

¹ Na wijkei na'weg Se'sus naqt'g na wen'ji'guom aq eliet qospemg. Na'te'l pemgopa'sit ugjit gina'muen.

² Na pugwelgig mimajuinu'g peita'jig Se'suseg. Na Se'sus tepa'sit unaqapemg ugtuluaq gatu mimajuinu'g me'eimu'tijig sitmug.

³ Pugwelgl ta'n goqwe'l egina'muaji aq telimaji gina'masutiewei a'tugwaqan. Teluet,

"Newtej geg na'weg nuji iga'taqug naji se'sijio'toqol sginminn.

⁴ Ge's etl se'sijio'toqol sginminn, ta's'gl eljo'l tigl tajigawti'jigtug aq sisipg peita'jig aq malqotmi'titl.

⁵ Ta's'gl eljo'l tigl maqamigew ta'n wesgijigweg mtasoqigtug. Mo temigtnug maqamigew na'te'l aq sginminn jaqal poqjigwegl.

⁶ Jijuqa na'gu'set neia'sit, lpa ma'muni p'teg gun'tewaqamigtug aq nat goqwei nigwegl na'te'l nistaqalua's'gl aq toqo nepgl.

⁷ Ta's'gl sginminn eljo'l tigl ta'n ginigwejijuqaqsigtug. Na ginigwejijuqaqsi'g wel nigwejig aq wissuignemgwi'tiji wegla glumgl. Na gisa'tu'titl glumgl ewligwegl.

⁸ Gatu ta's'gl sginminn eljo'l tigl gelu'lg maqamigeg. Na sginminn weligwegl aq wel minigl. Alt ta'n wel lastegl na mesngl gasgiptnnaqan te's'gl pile'gl sginminn, alt asugom te'sisga'qal pile'gl sginminn wel lastegl aq alt nesisga'qal sginminn wel lastegl."

⁹ Na glaman Se'sus telimaji, "Angite'tmug ta'n goqwei gis tlimuloq."

*Se'sus telimaji unaqapemg
tal gi's e'w'gl gina'masutiewei a'tugwaqann
(Malg 4.10-12; Lu'g 8.9,10)*

¹⁰ Na tujiw unaqapemg pipanimji, "Goqwei ugjit e'wmnn gina'masutiewei a'tugwaqann ta'n tujiw pestunmaj mimajuinu'g?"

¹¹ Se'sus telimaji, "Gjinisgam gisi ignmugsioq ns'tmu'tinew ta'n goqwei mo nestmi'ti'gw ta'n teli ilgwenaji mimajuinu'. Mo ignmuagwi igtigi ns'tmu'tinew ula.

¹² Ta'n getu wen tetapua'toq ta'n goqwei gis gina'muei na ignmuaten ns'tmn me'. Gatu ta'n getu wen mu getu' ns'tmug

ta'n goqwei egina'muei na ugsua'tuaten ta'n goqwei nest'g nige'.

¹³ Etna ugjit na weji e'wmann gina'masutiewei a'tugwaqann ta'n tuijw mimajuinu'g pestunmaqig. Angamijig gatu mo getu' nmitu'ti'gw ta'n goqwei gis tla'tegeiap. Jigs'tuijig gatu mo getu' ns'tmu'ti'gw ta'n goqwei gis tluieiap.

¹⁴ Aiseiao'q wesgumapni wegla mimajuinu' aq ta'n goqwei teluepnaq teliaq ugjit negmow. Ula teluepnaq,

'Gjinisgam teluet,

Wegla mimajuinu'g jigs'tmu'titaq
aq ap jigs'tmu'titaq
gatu ma' ns'tmu'ti'gw.

Angaptmi'titaq aq ap angaptmi'titaq
gatu ma' nenmi'ti'gw.

¹⁵ Wegla mimajuinu'g
mo getu' angite'tmi'ti'gw ta'n telimuj.

Awna ta'n goqwei telimgig
mo getu' nutmi'ti'gw

aq ta'n goqwei tela'tegei
mo getu' nmitu'ti'gw.

Pa na nmitu'tiss aq jigs'tmi'tiss,
na ns'tmu'tita
aq etugjel lita'sulti'tiss ni'neg
aq ni'n npila's.'

¹⁶ "Na me' gatu Gjinisgam wela'lugsioq muta wel
nenmu'tioq ta'n goqwei gis nemituoqop aq weli ns'tmu'tioq
ta'n goqwei gi's telueiap.

¹⁷ Telimuloq, pugwelg'pnig niganigjitegewinugi'g aq pug-
welg'pnig mimajuinugi'g ta'n tetapu mimajultipnig ma'muni
gsatmi'tipnig gis nmitunew ta'n goqwei gis nemitu'tioq
nige' gatu mo nemitu'tigupnig. Ma'muni gsatmi'tipnig
gis nutmnew ta'n goqwei gis nutmu'tioq nige' gatu mu
nutmi'tigupnig."

*Se'sus telimaji unaqapemg ta'n telueg na a'tugwaqan
(Malg 4.13-20; Lu'g 8.11-15)*

¹⁸ "Na nige' jigs'tmug aq tlimaltoqs'p ta'n telueg a'tugwaqan
na ji'nm ta'n iga'taqug.

¹⁹ Ta'sijig mimajuinu'g nutmi'tij na gelu/lg agnutmaqan ta'n
Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' mo nestasulti'ti'gw. Wegla
mimajuinu'g pa wijei aq sginminn ta'n eljio'tas'gl tajigawtig-
tug. Na Mn'tu pegising aq gisa'laji awan'ta'suanew na gelu/lg
agnutmaqan st'ge' sisipg peita'tipnig aq malqotmi'tipnn sgin-
minn ta'n etegl tajigawtigtug.

²⁰ Ta'sijig mimajuinu'g wel jigs'tua'ti'tij na gelu/lg agnutmaqan aq wel'ta'suatmi'tij ta'n gase'g nutmi'tij. Wegla mimajuinu'g pa na wijkei aq na sginminn ta'n eljio'tas'gl gun'tewaqamigtug.

²¹ Mo tetapu majulgwatmi'ti'gw ta'n goqwei gis nutmi'tip. Gatu ta'n gase'g goqwei amsala's'g gisna emegweiujig muta pocji majulgwatmi'tij ula agnutmaqan smtug ejigla'tu'tij na gelu/lg agnutmaqan.

²² Ta'sijig mimajuinu'g ta'n nutmi'tij na gelu/lg agnutmaqan, me' piamite'tmi'tij ula mimajuaqan aq suliewei. Na awan'ta'suatmi'tij na gelu/lg agnutmaqan aq mo tela'taqati'gw ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. Wegla mimajuinu'g pa na wijkei aq na sginminn ta'n eljo'lting'pnn ta'n ginigwejijuqaqsi'g nigwejig.

²³ Ta'sijig mimajuinu'g wel nutmi'tij na gelu/lg agnutmaqan na nestmi'tij aq wel'te'tmi'tij. Wegla mimajuinu'g pa na wijkei aq na sginminn ta'n ji'nm al se'so'toqol gelu/lg maqamigeg. Na mimajuinu'g tela'taqatijig pugwelgl ta'n goqwe'l Gjinisgam wel'te'tgl. Alt tela'taqatijig gasgiptnnaqann nat goqwe'l Gjinisgam wel'te'tgl wijkei aq sginminn ta'n gisigwegl aq lastegl gasgiptnnaqann pile'gl sginminn. Alt mimajuinu'g tela'taqatijig asugom te'sisga'qal ta'n goqwe'l Gjinisgam wel'te'tgl aq alt mimajuinu'g tela'taqatijig nesisga'qal ta'n goqwe'l Gjinisgam wel'te'tgl."

*A'tugwaqan na nat wen al se'so'toqol sginminn
ta'n mo gelu/lgtnugl*

²⁴ Se'sus ap telimaji a'tugwaqan. Teluet, "Gjinisgam ilgne-naji mimajuinu'. Na tuiiw pa wijkei aq ji'nm ta'n iga'taqug'p gelu/lgl sginminn ugtiga'taqang.

²⁵ Newtej geg wela'weg ge's ms't wen nepaj, nat wen piluitelget eliet aq al se'so'toqol sginminn ta'n mo gelu/lgtnugl na wijkei iga'taqang. Na tuiiw wesmugwat.

²⁶ Na glumgl nigwegl aq pocji lastegl, Na sginminn ta'n mo gelu/lgtnugl nigwegl aq pocji lastegl elt.

²⁷ Lugowinu'g pipanima'titl assusilitl, 'Gelu/lg'pnn sginminn iga'tugupnn iga'taqang, tami ta u't jigajewe'l wejiaqal?'

²⁸ Telimaji, 'Na ta'n wen getanugsi'gw gis tla'teget.' Lugowinu'g pipanima'titl, 'Pewalieg mno'tunen jigajewe'l?'

²⁹ Telimaji, 'Moqwa', mu pe'l, tel'te'tm peji mno'tunew na glumgl ge's meno'tuoqol jigajewe'l.

³⁰ Pe' tli alte'j. Ignmatmug toqjigwegl glumgl aq jigajewe'l glapis gisigwegl. Tmg jigajewe'l mno'tutoqs'p, maw-piltoqs'p aq nu'gwa'tutoqs'p. Toqo tuiiw glumgl tms'tesnu aq la'tutoqs'pnn laqlansigtug.' "

*A'tugwaqan na ji'nm iga'taqug apje'jg sginmin
(Malg 4.30-32; Lu'g 13.18,19)*

³¹ Se'sus a'tugwaqan ap telimaji mimajuinu'. Telimaji, "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na wijkei aq na ji'nm ta'n apje'jg sginmin ta'n teluisig mustate' iga'taqug ugtiga'taqang.

³² Apje'jg sginmin pa na wijkei aq wen'ju'sugapunei sginmin. Ta'n tuiiw gisigweg na me' mesgi'g je esgwiaqal ta'n nigwegl iga'taqang. Siawigweg glapis miti'suig. Na sisipji'jg peita'jig aq ewi'ga'tijig ugtwisse'mual na miti'sigtug."

*A'tugwaqan na e'pit e'w'g apita'taqan
(Lu'g 13.20,21)*

³³ Se'sus ap telimaji a'tugwaqan. Teluet, "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na wijkei aq apita'taqan. Na e'pit we-sua'toq ms't wapejgl ta'n etegl mun'tigtug aq mawa'toqol maw apita'taqan. Na tuiiw mawlusngn ms't. Toqo tuiiw ms't gaqi apitaq."

*Se'sus apjiw telimaji mimajuinu' a'tugwaqann
ta'n tuiiw getu' gina'muej
(Malg 4.33,34)*

³⁴ Se'sus telimaji pugwenniji mimajuinu' a'tugwaqann ta'n tuiiw nat goqwei getu' gina'muej. Apjiw telimaji mimajuinu' a'tugwaqann ta'n tuiiw egina'muaji.

³⁵ Ula tela'teget ugit gisa'tun tlian ta'n goqwei niganigjitegewinuaq teluepnaq,
"Tlimultes a'tugwaqann
ta'n tuiiw gelululoloq.
Agnutmu'a's ta'n goqwei
mo geitas'gtnugup weja'tegemg
ugs'tqamu gisita's'geg."

*Se'sus telimaji unaqapemg ta'n telueg a'tugwaqan
na wen eljio'toqol jigajewei sginminn*

³⁶ Na tuiiw Se'sus naqalaji mimajuinu' aq pisgwa't wen'ji'guomg. Unaqapemg pisgwita'jig na'te'l aq pipanima'titl, "Tal gis telimjig igtigig a'tugwaqan na wen eljio'toqol jigajewei sginminn?"

³⁷ Se'sus telimaji, "Na ji'nm ta'n iga'toqopnn gelu'lgl sginminn pa na wijkei aq ni'n na mimajuinualsiap.

³⁸ Iga'taqan pa na wijkei aq ugs'tqamu. Na gelu'lgl sginminn pa na wijkei aq mimajuinu'g ta'n Nisgaml ilgwenji. Jigajewei sginminn pa na wijkei aq mimajuinu'g ta'n majulgwala'titl Gjimn'tu'l.

³⁹ Na piluitelget ta'n iga'toqopnn jigajewei sginminn na Gjimn'tu. Ta'n tujiw meniga'tas'gt'al na tujiw ugs'tqamu gaqiaq, aq meniga'taqu'tijig na ansale'wijig.

⁴⁰ Ta'n tujiw ugs'tqamu gaqiaq na wije'tew tliatew ugjit mimajuinu'g ta'n majulgwala'titl Gjimn'tu'l st'ge' jigajewe'l meno'tmgl aq nu'gwa'tmgl.

⁴¹ Ni'n na mimajuinualsiap. Ta'n tujiw i'ma's wa'so'q lgi-mates ansale'wijig ugs'tqamug. Na mawa'la'tita ms't ta'n winsultiliji aq negla ta'n gisa'la'tipni igtigi pata'taqatinew.

⁴² Ansale'wijig pijjio'la'tita pugtewigtug ta'n tltemultitaq aq seggapitasultitaq wipitual muta ulmajo'l'titaq na'te'l.

⁴³ Gatu getlamia'tijig mimajuinu'g i'mu'titaq wa'so'q ta'n ujjual eig. Neia'sultitaq st'ge' na'gu'selitl neia'silitl musigisg'tug. Pewaluloq angite'tmnew ta'n goqwei gis telimuloq."

A'tugwaqan na ji'nm we'jitoq nat goqwei mawi mgo'tig

⁴⁴ "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na wijei aq nat goqwei ta'n mawi mgo'tig etliga'tas'g iga'taqang. Na ji'nm ge's tel gesgmsing we'jitoq na milesuaqan, gatu apaji angune'g. Teli ul'ta'sit. Na enmiet aq netuisgetoq ms't goqwei ta'n assutg. Toqo apsgwa'sit aq pegwatelg na iga'taqan."

A'tugwaqan na ji'nm ali pgwatelg mego'tigewei waiopsgw

⁴⁵ "Elg ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' wijei aq na ji'nm ali pgwatelg tm'tmue'l waiopsgul.

⁴⁶ Ta'n tujiw we'jitoq mujgajewei waiopsgw, ms't goqwei netuisgetoq ugjit pgwatelmn mego'tigewei waiopsgw."

A'tugwaqan na usgewinu'g

⁴⁷ "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' pa na wijei aq ji'nmug ta'n a'piatijig aq mesna'tiji gaqaqisg milamugsiliji nme'ji.

⁴⁸ Ta'n tujiw ugta'pimual waju'elij, na usgewinu'g wetna'titl aq nigtuo'la'tiji nme'ji. Ta'n gelu'sit menuegemg gatu ta'n mu gelu'sigw el jiglo'la'tiji.

⁴⁹ Na wijei tliatew ta'n tujiw ugs'tqamu gaqiaq. Ansale'wijig peita'taq ugs'tqamug aq nigtuo'la'tita mimajuinu'. Tepgiso'lujig pata'tegewinu'g aq tepgiso'lujig gelu'sultijig mimajuinu'g.

⁵⁰ Ansale'wijig eljio'la'tita pata'tegewinu'g pugtewigtug. Tltemultitaq aq seggapitasultitaq wipitual muta welmajo'l'titaq na'te'l."

Ta'n goqwei pilei aq ta'n goqwei sa'qawei

(Malg 4.1-9; Lu'g 8.4-8)

⁵¹ Se'sus pipanimaji unaqapemg, "Nestmoqol ula ta'n goqwe'l gis telimuloq?"

Telimgwi'titl, "E'e."

⁵² Na glaman Se'sus telimaji, "Na nujigina'mua'tijig Mo-wisewei tplutaqan gegnu'tmuojig tl gina'muanew igtigi ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Na negmow pa na wijei aq assusit ta'n tewo'toqol pile'l aq sa'qawe'l ugtaligaml ta'n masgo'toqopnn."

Mimajuinu'g tleiauwultijig Nasaletg alua'la'titl Se'susal
(Malg 6.1-6; Lu'g 4.16-30)

⁵³ Ta'n tujiw Se'sus gaq agnutgl a'tugwaqann naqt'g na'te'l.

⁵⁴ Apaja'sit umutgig. Etl gina'muet a'sutuo'guom na'te'l. Ta'nig nutua'titl paqalaiultijig. Telimtultijig, "Tami weja'toq telgi'g gina'masuti? Tal gisa'toqol negla mesgi'gl paqalaiuti'l?

⁵⁵ Negm na aluse'wit uggwisl. Negm na Malial uggwisl, aq wijig'tultijig na Ji'mejal, So'sepal, Simonal aq Sutaal?

⁵⁶ Na ms't uggwe'ji'jg wigultiliji tet. Tami wej gina'masit ula ms't?"

⁵⁷ A' na glapis alua'la'titl.

Se'sus telimaji, "Lpa ms't wen gepmite'lmatl niganigjitegewinu'l gatu na wigma aq ta'n tleiauwultiliji ta'n negm wigit ma' gepmite'l'm'gwi'tigul."

⁵⁸ Mo tela'tegegw pugweltnug paqalaiuti'l na'te'l muta mimajuinu'g mo getlams'tasulti'gw.

14

Sa'n Nutsign'tuet ne'po't
(Malg 6.14-29; Lu'g 9.7-9)

¹ Na tujiw Elot, ta'n niganpuguit Galaliewa'gi, nutmat ta'n goqwei Se'susal gi's tela'tegelipnn.

² Telimaji uglugowinumg, "Ula na Sa'n Nutsign'tuepnaq aq apajipet. Etna na ugjit gegung ml'gigno'ti tla'tegepnn paqalaiwaqann."

³ Elot migwite'tg ta'n gisa'toqop ne'po'qsin Sa'n Nutsign'tuepnaq. Na gisa'lapni ugsma'gnismg ugsua'lan Sa'no'q, laqpa'lan aq pija'lan laplusang muta Sa'nal telimtl gisi pata'tegen. Elot gis pata'tegep ta'n tujiw malie'wipnig na e'pilitl ta'n teluisilitl Elotias. Na Elotias gis malie'wip. Ugji'nmumt'p na Elot ugjignaml ta'n teluisilitl Pilip.

⁴ Sa'no'q munsa tlimapnn Elotal, "Mo na teltenug gi'l malie'winew ugjignaml ugte'pitml."

⁵ Elot migwite'tg ta'n getu' ne'pa'pna Sa'nal gatu jipalapni Lesui'pa muta Lesui'paq tel'te'lma'tipnn Sa'nal na niganigjitegewinu.

⁶ Elot ajipuna'teg, mawwitapa pestie'ultipnig. Na tujiw Elotias ugtusl amalgalipnn ugjit ta'n te'si'tij eimu'tipnig na'te'l. Na Elot teli ul'ta'sualapnn na e'pite'sl.

⁷ Teplumapnn e'pite'sl, "Elui'tmasi na ni'n ignmultes ta'n getu goqwei pewatmn."

⁸ Na Elotias telimapnn ugtusl ta'n goqwei tluen. Glaman na e'pite'sl telimatl Elotal, "Ignmui Sa'n Nutsign'tuet un'ji tepteg eptaqanigtug."

⁹ Elot mesge'g'p muta geitoqop ta'n goqwei Elotias ugtusl pewatmlipnn. Gatu gisi tplumapnn nigantug wegla witapua aq na amuj tla'tegep ta'n goqwei na e'pite's tel puatg'p.

¹⁰ Na glaman elgimapni sma'gnisg aq temgweta'tipnn Sa'nal.

¹¹ Na un'ji pegisitua'tipnn tepteg eptaqanigtug aq ignmua'tipnn na e'pite'sl aq na e'pite's ignmuapnn uggwitl.

¹² Na Sa'no'q unaqapemg peita'lipni laplusang. We-sua'la'tipnn Sa'nal aq utqtutala'tipnn. Na tujiw el'ta'pnig Se'suseg aq agnutmua'tipnn ta'n gis tliaq.

Se'sus esmaj i pugwenniji mimajuinu'

(Malg 6.30-44; Lu'g 9.10-17; Sa'n 6.1-14)

¹³ Ta'n tujiw Se'sus nutmaj Sa'no'q nepg'pnaq na maw unaqapemg elisugultijig ta'n mu wen wigigw Galaliewa'gig. Na mimajuinu'g tel nutma'tij ta'n Se'susal lielita, naqtm'i'titl wiguowal aq el'ta'jig ta'n Se'sus eliet.

¹⁴ Ta'n tujiw Se'sus pem na'taqama'sij na nemiaji wegla mimajuinu' etli esgmalgwi'titl. Ewelite'l'maji, gepta'sit ugtulg aq nepilaji ta'n gesnugu'tili.

¹⁵ Ge's mu oqonitpaqiaq, unaqapemg telima'titl Se'susal, "Eimuti'gw paqtaqamigtug. Apugjig oqonitpaqiaq. Amase'ji'jg ta'n utann etegl. Lgimaq na mimajuinu'g utang uigkeit nattelmanew mijipjewei ge's mu oqonitpaqianug."

¹⁶ Se'sus telimaji, "Mut wen tami lgimanew. Ignmug nat goqwei malqotmnew."

¹⁷ Gatu telimgwi'titl, "Geggunmeg pas'g na'ngl pipnaqann aq tapusijig nme'ji'jg."

¹⁸ Se'sus telimaji. "Ge' jugwa'tuigw."

¹⁹ Na tujiw mimajuinu' telimaji, "Pewaluloq pmgopita'new ta'n etli msiguig."

Na wesua'toqol pipnaqann aq nme'ji'jg. Elapa'sit wa'so'q aq a'sutmat. Miwatmuatl Gjinisgaml uigkeit na mijipjewei. Nigtua'toqol pipnaqann aq nme'ji'jg aq ignmuaji unaqapemg uigkeit smanew mimajuinu'g.

²⁰ Ms't g'satalulti'tij, Se'sus unaqapemg gis mawo'tu'tij ta'n goqwei piامية aq wajua'tu'titl newtisga'qal je ta'pu lig-penignn.

²¹ Panaemg na'n pituiptnnaqanijig ji'nmug gis smujig aq pugwelgig e'pijig aq mijua'ji'jg.

*Se'sus wesgit pmiet samqwanigtug
(Malg 6.45-52; Sa'n 6.15-21)*

²² Ta'n tujiw Se'sus gis smaj mimajuinu', na telimaji unaqapemg tepita'new ugtuluaq aq asoqomgita'new qospemg. Esgwia'tilij mimajuinu' enmigimaji.

²³ Newtugwa'lugwej na gm'tnigtug so'qwiet, naji a'sutmat. Siawqatq na'te'l ta'n gi's oqonitpa'q.

²⁴ Ge's Se'sus eig gm'tnigtug, na unaqapemg siaw elisugul-tiliji qospemg. Gitnm'tijig muta asugwetnma'tijig aq maqatgwig.

²⁵ Na wejgwapniaq, na'tami ne'w ajiej, Se'sus eliet ta'n unaqapemg eimu'tijig. Wesgit pmiet samqwanigtug.

²⁶ Ta'n tujiw unaqapemg nemia'titl Se'susal wesgit pmielitl samqwanigtug, na tujiw jipaqita'jig aq poqji sesgu'tijig. Telimitultijig, "Emlsigtma'ti'gw."

²⁷ Se'sus smtug gelulaji, "Pun jipasultigw, ni'n na. Ml'gito'ltingw."

²⁸ Na Pie'l telimatl, "Gjisaqamaw, pa na gi'l na Se'susewin, ge' wigumi aq gisa'li usgit pmien samqwanigtug."

²⁹ Se'sus telimatl, "Na to'q jugu'a." Na Pie'l geptapugua'sit ugtuluow aq wesgit pmiet samqwanigtug. Natguatl Se'susal.

³⁰ Gatu ta'n tujiw mi'gusit ta'n teli ugju's'g aq ta'n teli maqatgwig smtug poqji gtapa't. Sesgwet, "Gjisaqamaw, ugs'tawi."

³¹ Smtug Se'sus elisga'sit aq goqqwa'latl. Telimatl, "Me' ewligtlams'tasin. Goqwei weji megtuin?"

³² Elalatl Pie'lal aq tepa'tijig ugtuluaq. Na tujiw ugju'sn jena's'g.

³³ Ge's eimu'tijig ugtuluaq na unaqapemg emtoqwalgwi'titl aq telimgwi'titl, "Getloqo gi'l na Gjinisgam ugwisil."

*Se'sus nepilaji ta'n tleiauwultiliji Genesaletewa'gig
(Malg 6.53-56)*

³⁴ Na siawi asoqomita'jig na qospem aq oqwa'jig Genesaletewa'gig.

³⁵ Na'te'l mimajuinu'g nenua'titl Se'susal aq nat gima'tiji ta'n te'siliji gsnugowinu' umutgiwaq aq pegisitua'tiji Se'suseg.

³⁶ Etama'titl Se'susal je we'gaw gsnugowinu'g sama'tuanew ugpiitu'gunml. Ta'n te'sijig sama'tua'titl Se'susal ugpiitu'gunml na gisi npilujig.

¹ Ta'sijig Palasiaq aq nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan weita'jig Selusalemg. Peita'jig Se'suseg aq pipanim'a'titl,

² "Tal gi's gnaqapemg elistmi'tij tplutaqann ta'n wejiaqal wetapegsultieg. Mo tetapu gsipa'tu'tigul ugpitnual ge's mu mijjulti'gw?"

³ Se'sus pipanimaji, "Tal gi's elistmu'tioq ta'n goqwei Gjinisgam telimugsi'gw gatu awna tela'taqatioq ta'n telueg gilewewei tplutaqann?

⁴ Gjinisgam teluet,

"Gepmite'l'm gujj aq ggij."

Elg teluet, 'Ta'n wen penoqite'l'maji ungi'gu, amuj ne'po'qsin.'

⁵ "Mo tetapu gina'muawoq ta'n getu wen gegungl goqwe'l ta'n e'wm'i'titaq apoqonmuane new ujjl gisna uggwitl. Muta gegina'muoq tluen, 'Nat goqwei e'wtes ugjit apoqonmuline new na gisi ignmuap Gjinisgam.' Na tujiw ma' amuj apoqonmuata ungi'gu.

⁶ Telueioq ula mimajuinu mo amuj gepmite'l'magwi ujjl aq uggwitl. Etna ugjit gisa'loq mimajuinu elistmn Gjinisgam ugtwi'gatign muta pewaloq tla'tegen ta'n goqwei telueg gilewewei tplutaqan.

⁷ Me' gatu wesgijiangamgusultioq. Aiseiao'q ewi'g'g'p ta'n goqwei Gjinisgam wesgumugsioqop.

⁸ Na tujiw Gjinisgam teluep,
'Wegla mimajuinu'g telimijig
gtu' gepmite'l'min.

Gatu lpa mo nugu angite'tmi'ti'gw
aq mo tela'taqati'gw ta'n goqwei
gis telimg'pnig.

⁹ Ta'n tujiw emtoqwaliijig
na mu tepawtinug,
muta telimaji igtigi
me' tla'taqatinew mimajuinue'l tplutaqann
jel mu ni'newe'l tplutaqann.' "

*Ta'n goqwei gisa'lujig mimajuinu'g pata'taqatinew
(Malg 7.14-23)*

¹⁰ Se'sus wigumaji mimajuinu' aq telimaji, "Jigs'tmu'tigw aq ns'tmu'tigw ta'n goqwei tlimultoqs'p.

¹¹ Na mijipjewei nat wen malqotg, na ma' gisa'lugug ula mimajuinu mo glu'sin. Galu ta's'gl glusuaqann ta'n teluet gisa'lugatal mo glu'sin."

¹² Na unaqapemg peita'jig Se'suseg aq telimgwi'titl,
"Geitu's'p na Palasiaq mo piami gsatmi'tigup ta'n gis tluen?"

¹³ Se'sus telimaji, "Nujj ta'n eig wa'so'q na mno'tutal ta'n te's'gl goqwe'l mo wel'te'tmug st'ge' na iga'taqewinu mniugtnas'gt'tal ta'n te's'gl goqwe'l mo iga'taqug'p.

¹⁴ Mut sespete'tmug na ta'n goqwe'l wegla mimajuinu'g egina'mua'tijig muta negmow pa na wijei aq nepapigwo'ltiliji. Ta'n tujiw ji'nm ta'n nepapigwa't ilgwenatl igtigl nepapigwa'lil, gitg pitja'taq elmalqe'g".

¹⁵ Pie'l telimatl, "Mo nestmulueg a'tugwaqan. Tlimigw ta'n goqwei gis telue't'p."

¹⁶ Se'sus telimaji unaqapemg, "Mu piami ns'tmu'tiwoq st'ge' igtigig mo nestmu'ti'gw.

¹⁷ Geitu gilew ns'tmu'tinew ta'n getu goqwei mimajuinu malqotg na eliaq ugtlaminug aq toqo wet siaw tuaq.

¹⁸ Gatu mimajuinu telgwitg uggamlamun aq teluet na goqwei tel'te'tg. Na ta's'gl glusuaqann ta'n teluet na gisa'lugatal mo glu'sin.

¹⁹ Ta's'gl goqwe'l ta'n mimajuinu tel'te'tgl gisa'lugatal mo gelu'silin. Alt ta'n goqwe'l telgwitg uggamlamun etug gisa'lan ne'pa'tegen. Alt ta'n goqwei tel'te'tg etug gisa'lan sespe'wan igtigl aq sespo'tegelitl. Alt angita'suaqann etug gisa'lugatal gmutnen. Alt angita'suaqann etug gisa'lugatal pisui agnutman igtigi gisna pisuiman.

²⁰ Ta's'gl goqwe'l mimajuinu tel'te'tgl gisa'lugatal mo gelu'sin. Gatu pa na mimajuinu malqotg'ss nat goqwei aq mu gis gesispa'tegegw na ma' gisa'lnug mo gelu'sin."

E'pit ta'n melgi gtlams'tg

(Malg 7.24-30)

²¹ Se'sus maja'sit na'te'l aq eliet tepaw gjigann teluisigl Tail aq Saiton.

²² Na e'pit ta'n tleiawit Genanewa'gig toqo nige' wigit gigjiw Tail aq Saiton eliet Se'suseg. Gesigaw tlimatl, "Gjsaqamaw, geitu gi'l na teplutasin ta'n wetapegsin Ta'piteg. Ewelite'lmi. Ntus ma'muni gitnmat muta mn'tu pitu'gwitl."

²³ Gatu Se'sus mo nimjimuagul. Se'sus unaqapemg telimji, "Jiglgim muta, wesam sespe'g aq alulgwalugsieg."

²⁴ Se'sus telimaji, "Petgimimg ugjit pas'g na Lesui'paq muta mo gegguna'tigul nat wenn ugjit ilgwenagun st'ge' jijgluewjig ta'n gesgo'ltiljig."

²⁵ Na jiniw e'pit nutgul'pa'sit Se'suseg aq etamatl, "Gjsaqamaw apoqonmui."

²⁶ Se'sus telimatl, "Mo teltenug sman 'nmu'jig na mijua'ji'jg wiluowal."

²⁷ Na e'pit telimatl Se'susal, "Gjsaqamaw, teliaq ta'n teluen, gatu we'gaw 'nmu'jig malqotmi'tij nat goqwe'l weji nisiaqal patawutigtug ta'n eteg assusit wiguaq."

²⁸ Na glaman Se'sus telimatl, "Tu's melgi gtlams'tmn. Ta'n goqwei pewatmn msntes." Na smtug ugtusl nepilmutl.

Se'sus nepilaji pugwenniji mimajuinu'

²⁹ Se'sus maja'sit na'te'l aq tajiga'sit qospem teluisig Galali. Na toqjua't wenaqqamigeg aq pemgopa'sit.

³⁰ Pugwelgig mimajuinu'g el'ta'jig Se'suseg. Pegisula'tiji mimajuinu' ta'n gesnugu'tiliji gigjiw Se'suseg. Alt asgajo'ltilijig aq alt sawiptna'tijig. Alt nepapigwo'ltilijig, alt mo gis glusulti'gw aq alt milipna'tijig. Se'sus nepilaji te'silihi.

³¹ Mimajuinu'g paqlalaiultijig ta'n tujiw nutua'tij ta'n mo gis glusultiligupni na gelusultiliji aq nemia'tij asgajo'ltiliji aq sawiptna'tiliji na jajigo'ltilij aq nepapigwo'ltilipni nemitaqatiliji. Na miwatmua'titl Gjinisgamł ta'n Lesui'paq tel miwatmuala'titl.

Se'sus esmaji ne'w pituiptnnaqaniliji ji'nmug

(Malg 8.1-10)

³² Se'sus wigumaji unaqapemg aq telimaji, "Ewelite'lm'gig wegla mimajuinu'g muta ne'gaw nesuguna'q wijitgweiwijig. Nige' mo piamicanug goqwei malqottaq. Mo getu' pipanimaqig 'nmita'new muta jijuqa nat wen oqonitpaqietew awtigtug. Getu' smgig ula tet."

³³ Unaqapemg pipanimiji, "Tami tet ula paqtaqamigtug ugji we'jittesnen tepiaq mijipjewei ugjit te'sit mimajuinu? Pugwelgig mimajuinu'g eimu'tijig tet."

³⁴ Se'sus pipanimaji, "Ta's'gl pipnaqann geggunmoqol?"

Telimgwi'titl, "Lluigneg te's'gl pipnaqann aq ta'sijig nme'ji'jg."

³⁵ Se'sus telimaji mimajuinu' pmgopita'new.

³⁶ Na tujiw wesua'toqol na pipnaqann aq nme'ji'jg aq miwatmuatl Nisgamł. Nigtua'toqol aq ignmuaji unaqapemg ugjit smanew mimajuinu'.

³⁷ Ta'n tujiw ms't wel g'satalulti'tij, Se'sus unaqapemg megnmi'tij piwiaqal mijipjewe'l aq wajua'tu'titl lluigneg ligpenignn.

³⁸ Ne'w pituiptnnaqan te'sijig ji'nmug esmujig aq pugwelgig e'pijig aq mijua'ji'jg.

³⁹ Na Se'sus pipanimaji mimajuinu' ugjit 'nmita'new. Na tujiw poqjinmita'ti'tij Se'sus aq unaqapemg. Pisultijig ugtuluaq aq elaqtaqatjig ta'n teluisig Maqatan.

16

Palasiaq pipanima'titl Se'susal tla'tegelin paqlaiwaqan
(Malg 8.11-13; Lu'g 12.54-56)

¹ Ta'sijig Palasiaq aq Satusiaq el'ta'jig Se'suseg. Getu' gistes-gua'titl, muta mo getlams'tua'tigul. Na glaman pipanima'titl tla'tegelin paqalaiwaqan ugjit neia'tuanew ugml'gigno'tim wejiaq wa'so'q.

² Gatu Se'sus telimaji, "Ta'n tujiw na'gu'set pem galqwasiej, gilew tluetoqs'p, 'Sapo'nug ul gisgnma'titesnu muta musigisg'tug megwe'g.'

³ Gatu igtig na'gweg ta'n tujiw wejgu segewa't tluetoqs'p, 'Gigpesatew muta ugjipenug megwe'g aq poqji alugwiaq nige'. Ta'n angaptmoq musigisg'tug geituoqop pa na gig-pesaq's gisna weligisg'g's. Gis nmituoq aq gis nutmoq ta'n goqwe'l ni'n gis tla'tegeiaapnn gatu mo nestmu'twoq ta'n goqwei apugjig Gjinisgam tla'tegetew.

⁴ Me' gatu mimajuinu'g gisgug winjultijig aq mo piами angite'lma'tigul Nisgaml. Gilew telo'ltioq st'ge' negmow muta pipanimioq ugjit tla'tegen paqalaiwaqan. Moqwa'mu tela'tegew paqalaiwaqan. Mu musga'tuluoq ta'n go-qwei pewatmoq gatu Gjinisgam musga'tuluoq'sp na wijei paqalaiwaqan st'ge' ta'n apoqonmuapnn Jonaal. Ala na pas'g paqalaiwaqan nmitu'titoqs'p."

Na glaman maja'sit aq eliet na'tami se'g.

*Mut jigs'tmuuanew ta'n goqwe'l
Palasiaq aq Satusiaq gina'mua'ti'tij
(Malg 8.14-21)*

⁵ Ta'n Se'sus aq unaqapemg gis asoqomita'jig qospem, na unaqapemg awan'ta'sultiliji jugwa'tunew pipnaqann.

⁶ Se'sus telimaji, "Angweiasultigw aq mut e'wmu'tinew na apita'taan ta'n Palasiaq aq Satusiaq e'wmi'tij."

⁷ Unaqapemg wesgutmi'tilij ta'n goqwei Se'sus gi's teluet te-limitultijig, "Na ula wet tluet muta mo pegisitugg pipnaqann."

⁸ Se'sus gejiaji ta'n goqwei wesgutmi'tij aq telimaji, "Me' gatu mo piами gtlams'tmu'tioq ignmuinew ta'n goqwei nuta'ma'tioq. Goqwei weji usgutmoq ta'n mo pipnaqann geggunmuoqol?"

⁹ Mnaq nestasultiwoq. Mo migwite'tmuoq na tujiw nasgwa'tuapnn na'ngl pipnaqann aq esmg'pnig na'n pitu-iptnnaqaniijig ji'nmug. Awan'ta'sultioq ta's'gl ligpenignn waju'pega'tuoqopnn.

¹⁰ Mo migwite'tmuoq na tujiw nasgwa'tuapnn lluigneg te's'gl pipnaqann aq esmg'pnig ne'w pitu-iptnnaqaniijig ji'nmug. Awan'ta'sultioq ta's'gl ligpenignn waju'pega'tuoqopnn na tujiw.

¹¹ Tal gi's mo nestmu'twoq mu na pipnaqan wesgutmuap ta'n tujiw telimuloqop ugjit angweiatultinew aq mo

e'wmu'tinew na apita'taqan ta'n Palasiaq aq Satusiaq e'wmi'tij."

¹² Na tuijw unaqapemg nestmi'tij Se'sus mu telimagwi mo e'wmanew apita'taqan gatu lpa telimaji ugjut angweiasultinew aq mu jigs'tuanew ta'n tel gina'mua'ti'tij Palasiaq aq Satusiaq.

*Pie'l teluet Se'sus na Nujiugs'tawi'wet
(Malg 8.27-30; Lu'g 9.18-21)*

¹³ Se'sus aq unaqapemg peita'jig gigjiw na gjigan teluisig Sesalia Pilippai. Na pipanimaji unaqapemg, "Ni'n na mimajuinalsiap gatu tal'tasultijig mimajuinu'g weni ta ni'n?"

¹⁴ Unaqapemg telimgwi'titl, "Alt tel wi't'sgig Sa'n Nut-sign'tuet. Alt tel wi't'sgig na Ilaija, aq igtigig tel wi't'sgig Jelamaia gisna igtig niganjitegewinu."

¹⁵ Na Se'sus pipanimaji, "Gatu gilew, tal'ta'sultioq weni ta ni'n?"

¹⁶ Simon Pie'l telimatl, "Gi'l na Nujiugs'tawi'wet. Gi'l na Gjinisgam uggwisl."

¹⁷ Se'sus telimatl, "Simon, gi'l na Jona uggwisl aq wel'te'lmulg. Mu wen ugs'tqamug telimulgupnig ta'n goqwei gis tl wi'tin gatu nujj ta'n eig wa'so'q gis tl'm'sg'p.

¹⁸ Simon nige' tel wisunalul Pie'l. (Na wisun Pie'l telueg gun'tew ugtli'sutiuow.) Mawa'l'gig ntmimajuinumg gi'leg aq maw nnaqapemg. Mawa'latesnu mimajuinu'g st'ge' aluse'wit mawa'toql gun'tal ugjut el'tun a'sutuo'guom. Ta'n goqwei tla'tega's ma' nugu wissuignetmug aq npuaqan ma' nugu wissuignemagwi na mimajuinu'g ta'n mawa'latesnu.

¹⁹ Ignmultes na apt'sqi'gnn ta'n e'wmnn ugjut apt'sqa'mn gisna pansaqamn ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Ta'n goqwei wetqo'loqig mimajuinu'g tla'taqatinew ugs'tqamug na ugt'qoltas'gt'tew wa'so'q aq ta'n goqwei wel'te'lmuoqig mimajuinu'g tla'taqatinew ugs'tqamug ul'te'tas'gt'tew wa'so'q."

²⁰ Na tuijw Se'sus telimaji unaqapemg mut wenn tlimanew negm na Nujiugs'tawi'wet.

*Se'sus wesgutg ta'n ulmaje'tew aq ta'n tli np'tew
(Malg 8.31-9.1; Lu'g 9.22-27)*

²¹ Na weja'tegem geg tuijw Se'sus menaqa telimaji unaqapemg, "Amuj eliei Selusalemg aq na'te'l na Lesui'paq ta'n niganpugultijig, niganpugultijig patlia'sg aq nujingina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan gisa'litaq ma'muniw ulmaje'n. Ne'pa'iten, aq gisi nesuguna'q minunsia's."

²² Pie'l ela'latl ta'n esgwia'tiliji unaqapemg mu eimu'tiligwi. Wetqo'latl aq telimatl, "Gjisaqamaw, na Gjinisgam ma' ignmatmug tlian. Ula amujpa ma' gis tlianug ugjut gi'l."

²³ Se'sus gigto'qopugua'sit aq telimatl Pie'lal, "Gi'l tel glusin st'ge' Gjimn'tu. Jigla'si ni'neg. Gi'l etegjenin, muta tel'ta'sin st'ge' mimajuinu'g, mu st'ge' ta'n Gjinisgam tel'ta'sit."

²⁴ Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, "Ta'n getu wen getu' wije'wij, amuj awan'ta'sualsit aq tla'tegetew ta'n Gjinisgaml tel puatmltl. Amuj wel'te'tg majulgwalin ni'n je tlia npuaqan ugjiaq. Na tujiw gisi majulgwalitew.

²⁵ Muta ta'n getu wen getu' ugs'tawi'sij na awna np'tew. Gatu na mimajuinu ta'n awan'ta'sualsit muta getu' majulgwalit ni'n je tlia ne'po'qsin na negm msntew iapjiwewei mimajuaqan.

²⁶ Etug na mimajuinu gis assutg ugs'tqamu gatu mo geggunmug iapjiwewei mimajuaqan. Na giasgiw mo goqwei ganie'wigw. Mo eigtnug ta'n goqwei ganie'wit pegwatelmn uigkeit iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.

²⁷ Ni'n na mimajuinualsiap. Na apaja'sia's maw ansale'wijig. Guguntes mesgi'g ml'gigno'ti. Nujj ta'n eig wa'so'q ma'muni gepmite'lmitew. Ignmuatal te's mimajuinu'l ms't goqwei uigkeit ge's giasgiw ta'n gis tla'tegelipnn ugs'tqamug.

²⁸ Migwite'tmug ula. Eimu'tioq ta'sioq ula tet ta'n ma' npu'tiwoq glapis gisi nmia's wa'so'q aq apaja'sia's. Ni'n na mimajuinualsiap aq ta'n tujiw apaja'sia's na tujiw ni'n elege'witewites."

17

Se'sus sa'se'wamugwa'sit (Malg 9.2-13; Lu'g 9.28-36)

¹ Ta'n tujiw gaqiaql asugom te'suguna'q Se'sus so'qwiet ta'n etli esp'teg gm'tnigtug. Na'te'l ela'laji pas'g Pie'lal aq Ji'mejal aq Ji'mej ugiignaml ta'n teluisilitl Sa'n.

² Na'te'l Se'sus sa'se'wamugwa'sit. Na ugsisgw pitiata's'g st'ge' na'gu'set, aq utapsunn tli gsi wape'gl st'ge' waseteg.

³ Na unaqapemg nemia'tiji Mowisal aq Ilaijaal pegisingig aq pogji glula'titl Se'susal.

⁴ Pie'l telimatl Se'susal, "Gjisqaqamaw, na maw glu'lg tet eimu'tieg, pa na pewatmn Itua's nesisgl anapjetegewe'l, newte' uigkeit gi'l, aq te's newte' uigkeit Mowis aq Ilaija."

⁵ Ge's Pie'l etlewo'gwej, jiniw na gesateg alug naqa's'g tet-paqiw ta'n gaqamultijig. Nat wen ta'n eig alugwigktug teluet, "Ula na ngwis ta'n mawi gsalg. Jigs'tug negm."

⁶ Ta'n tujiw unaqapemg nutmi'tij ula jipaqita'jig aq getgugjesmita'jig maqamigeg.

⁷ Se'sus eliet aq sama'tuaji un'jiwaq aq telimaji, "Qamultigw. Mut jipasultinew."

⁸ Ta'n tujiw toqjuapita'jig mo wenn nemia'tigul, pas'g Se'susal.

⁹ Ge's pem nisita'tij gm'tnigtug, Se'sus telimaji unaqapemg, "Ni'n na mimajuinualsiap. Mut wen tlimanew ta'n goqwei gis nmituoq glapis minunsian."

¹⁰ Na unaqapemg pipanima'titl, "Tal gi's nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan teluejig Ilaija amujpa tmg pgisintew?"

¹¹ Se'sus telimaji, "Ilaija amuj nigani pgising ugjit gis-gaja'tun ms't goqwei."

¹² Gatu telimuloq, Ilaija gis pegising aq mimajuinu'g mo nenua'tigul. Ta'n pas'g goqwei getu' tla'la'tipnn na gi's tela'taqatipnig. Ni'n na mimajuinualsiap aq wije emegwei-witaq st'ge' ta'n pas'g getu' tle'wijig."

¹³ Na tujiw unaqapemg nestmi'tij Se'sus wesgumatl Sa'n Nutsign'tuelitl ta'n tujiw ewi'tapnn Ilaijal.

Se'sus nepilatl lpa'tujl ta'n mn'tu pitu'gwitl

(Malg 9.14-29; Lu'g 9.37-43a)

¹⁴ Ta'n tujiw apaita'jig ta'n mimajuinu'g eimu'tijig na ji'nm eliet Se'suseg aq nutgul'pa'sit.

¹⁵ Telimatl, "Saqamaw, ewlite'lm ngwis. Wejipulgwt aq tel gitnmat gaqaisg niset pugtewigtug gisna paqasiet samqwanigtug.

¹⁶ Ela'l'g'p gnaqapemg aq pipanimg'pnig npilan gatu mo gisi npila'tigupnn."

¹⁷ Se'sus teluet, "Me' gatu gilew ta'n wigultijig gisgug mo getlams'tasultiwoq aq ewnasa'tuoqop ta'n goqwei gis gina'muloq. Me' gatu tali pgitgalulitoqs'p? Tali pgiji gina'mulitoqs'p glapis getlams'tmu'tioq." Na tujiw telimatl ji'nmul, "Jugwa'li na lpa'tuj."

¹⁸ Se'sus telimatl mn'tu'l tualqa'sin lpa'tuj ugtinneg aq tewalqa'silitl. Smtug gisi npilut.

¹⁹ Se'sus unaqapemg peita'jig Se'suseg ta'n tujiw newtugwa'lugwelitl aq pipanima'titl, "Tal gi's mo gis tualqa'luaqatt na mn'tu?"

²⁰ Se'sus telimaji, "Mo gis tla'taqatiwoq muta mu pi-am i gtlams'tmu'tiwoq. Migwite'tmug ula. Ta'n tujiw gtlams'tuaqanmuow na telgi'g st'ge' mustate' sginmin, na gis tlimatoqs'p gm'tn, 'Tet ugji maja'si aq ala tet lia.' aq lietew. Mo goqwei etenug ta'n mu gis tala'taqatiwoq."

²¹ Gis tualqatesguoqs'p mn'tu ta'n tujiw gis uli a'sutma'tioq aq ta'n tujiw gis sune'wultioq."

Se'sus wesgutg ta'n mimajuinu'g tel ne'po'taq

(Malg 9.30-32; Lu'g 9.43b-45)

²² Ta'n tujiw Se'sus unaqapemg gis mawita'tij Galaliewa'gi, Se'sus telimaji, "Ni'n na mimajuinualsiap gatu mimajuinu'g ugsua'litaq aq ignmuitaq igtigig assumin.

²³ Ne'pa'itaq gatu nesuguna'q iga'qt'tew na minunsia's." Ta'n tujiw unaqapemg nutmi'tij ta'n goqwei Se'sus gi's teluet na me' gatu mo welgwijulti'gw.

Pie'l we'jitoq suliewei nme'j ugtung

²⁴ Na Se'sus aq unaqapemg peita'jig na gjigan teluisig Gapelniamp. Ge's eimu'tijig na'te'l, mimajuinu'g ta'n nujintutmi'tij suliewei ugjit a'sutuo'guom, el'tajig Pie'leg aq pipanima'titl, "Na gilewewei nujigina'muet ignmuatg na suliewei ta'n Mowisewei tpltuataqan telueg te's mimajuinu ela'toq a'sutuo'guomg te's newtipunqeg?"

²⁵ Pie'l telimaji, "Tal ma."

Pie'l pisgwa'j ta'n Se'sus wesgowa'sit. Se'sus pipanimatl, "Simon, tal'te'tmn? Na elege'wit elgimaji nujintutma'tili suliewei ugjit mawo'tu'tilita na suliewei. Wen apangitmuatl suliewei ta'n elege'wit pewatg, na elege'wit un'jang gisna igtigig?"

²⁶ Pie'l telimatl, "Igtigig."

Se'sus teluet, "Na teliaq, Mo teltenug ugjit elege'wit un'jang apangitmnew na suliewei ta'n elege'wit pewatg.

²⁷ Gatu ginu mo getu' gisa'luggw nujintutma'tijig suliewei oplite'lmugsinew. Na glaman qospemg lia, naji usga. Amg-wesewei nme'j pe'tult, na ugtung we'jituates tepiaq suliewei ugjit ni'n aq gi'l. Na ugsua'tu aq ignmuaten mimajuinu'g ta'n nujintutma'tij suliewei."

18

*Wen me' gepme'g ta'n getu tami
Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'
(Malg 9.33-37; Lu'g 9.46-48)*

¹ Na tujiw unaqapemg el'tajig Se'suseg aq pipanimgw'i'titl, "Ta'n getu tami Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' wen me' gepme'g na'te'l?"

² Se'sus wigumatl mijua'ji'jl aq gaqama'latl nigantug un-aqapemg.

³ Na telimaji, "Migwite'tmug ula. Amujpa sa'se'wita'sultioq aq getlams'tmu'tioq st'ge' mijua'ji'jg. Pa na mo tla'taqatiwoq ma' pisgwita'woq ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'.

⁴ Ta'n wen mu espite'lsgiw aq elita'sualatl Nisgaml st'ge' ula mijua'ji'jl elita'sualaji ungi'gu, na negm mawi gepme'g ta'n getu tami Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'.

⁵ Ta'n getu wen ulasua'latal mijua'ji'jl st'ge' ula mijua'ji'j muta tel puatm, na ulasua'litew ni'n."

*Mo gelu'lgtぬ ugta'n tujiw nat wen
gisa'latl igtigl pata'tegelitl
(Malg 9.42-48; Lu'g 17.1,2)*

⁶ “Mo gelu'lgtぬ ugta'n tujiw nat wen gisa'latl pata'tegen newte'jilit mijua'ji'jl ta'n getlams'tuilitl. Me' glu'lgtesoq na ugjitaqaneg gelpilaj mulinewe i gi'taqane'l aq ejiglpega'lut gta'nug je mu gisa'latl mijua'ji'jl pata'tegen.

⁷ Ma'muni mtue'g muta na pugwelgl ta'n goqwe'l gisa'lugwi'tiji mimajuinu'g pata'taqatinew. Wegla amuj tliatal gatu me' pajiji mtue'tew ugjit na mimajuinu'g ta'n pegwatu'titl.

⁸ “Pa na e'wmnn gpitnn gisna ggatl ugjit pata'tegen amujpa pun tla'tegen je tlia temte'mn gpitn gisna ggat. Muta me' gelu'lgt'ss siaw mimajin aq mu gisi pata'tegen ta'n mo geggunmun gpitn gisna ggat je mu elaqalulten ta'n pugtew iapjiw eteg.

⁹ Pa na angaptmn nat goqwei aq ula gisa'l'sg pata'tegen, na me' gelu'l'g ugjit mna'tutes gpugugul aq jiglegetes je mu siaw pata'tegen. Me' gelu'l'g gis lien wa'so'q ta'n tujiw nepapigwa'n je mu ta'n tujiw me' nemitegen na elgimimg pugtewigtug Mn'tua'gig ta'n pugtew iapjiw eteg.”

*A'tugwaqan ta'n jijgluewj gesga'taq
(Lu'g 15.3-7)*

¹⁰ “Ango'tmug mu gтанан na mimajuinu ta'n elita'sualin ni'n st'ge' ula mijua'ji'jl elita'sualin. Telimuloq na ansale'wit ta'n angweiwatl na apjiw i'mlitl ta'n Nujj eig wa'so'q.

¹¹ Ni'n na mimajuinualsiap aq pegisinap ugjit ugs'tawian ta'n gesgo'ltiljig.

¹² “Tal'ta'sultioq? Tala'teges na ji'nm geggunaji gasgiptnaqaniliji jijgluewji toqo newte'jilitl gesga'liltl? Na naqalaji pesgunateg te'sisgegsiliji je pesgunateg ta'n etl pesgwatalultiliji wenaqqamigeg aq naji gwiliatal ta'n gesga'liltl.

¹³ Telimuloq ta'n tujiw we'jiaj, na me' wel'ta'sit ugjit ula newte'jilitl je mu esgwia'tiliji ta'n mo gesgo'ltilgupni.

¹⁴ Na nujj ta'n eig wa'so'q wijei mo pewalagwi gs'go'ltinew wegla mimajuinu' ta'n majulgwalin ni'n.”

Ta'n tujiw gitap opla'l'sg

¹⁵ “Pa na nat wen ta'n getlams'tuatl Nisgaml st'ge' gi'l, na opla'l'sg, lia negmeg aq tlism ta'n tela'tegen. Gatu pas'g tlism, mu wen piluei. Pa na wel'te'tg ta'n goqwei gis tlint, na gilew apaji ul'te'ltilitoqs'p.

¹⁶ Pa na mu wel'te'lmulug, lia aq pipanim gitap gisna gitapaq wije'ulin. Na gji'tu'titaq ta'n te's'gl goqwe'l elsutmasgl aq ta'n goqwei tlilmultew.

¹⁷ Pa na mu jigs'tmagwi gitapg, na tujiw tlim mimajuinu'g ta'nig getlams'tmi'titl Nisgaml. Pa na me' mu jigs'tmugsiwoq gilew ta'n tego'tmoq, na tujiw geituoq negm pa wijei aq nat wen ta'n mu getlams'tmug gisna ta'nig nujintutma'tijig suliewei."

Ta'n goqwei eliamoq mimajuinu'g tla'taqatinew

¹⁸ "Telimuloq, ta'n goqwei wetqo'loq mimajuinu tla'tegen ugs'tqamug na ugtqamug na ugtqamug na ugtqamug na ugtqamug ul'te'tas'gt'tew wa'so'q. Ta'n goqwei wel'te'tmoq ugs'tqamug ul'te'tas'gt'tew wa'so'q.

¹⁹ "Me' telimuloq nat goqwei. Ta'n getu tujiw tapusioq wel'te'tmoq aq wijei etamoq Gjinisgam, na Nujj ta'n eig wa'so'q na tla'lugsitoqs'p.

²⁰ Muta ta'n getu tami mawita'tij tapusijig gisna je me' ta'nig getlams'tmu'tijig, na ni'n eim miawe'g."

Amujpa apigsigtaqatjig igtigig

²¹ Na tujiw Pie'l eliet Se'suseg aq telimatl, "Gjisagamaw, etug nitap tela'lit nat goqwei wins'g. Na opla'lit aq lluignegl wije'l siaw tla'litew. Ta'sisga'q siaw apigsigtaq, na lluigneg te's'gl?"

²² Se'sus telimatl, "Moqwa', mu na lluigneg te's'gl, gatu amujpa apigsigtaq me' pugwelgl glapis apigsigtaq ne'w gasgiptnnaqan te'sisga'q jel pesgunateg te'sisga'q.

²³ Muta ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'g na negm pa na wijei aq na elege'wit ta'n getu' mawa'toq ta'n tel tettuj ugugowinumg.

²⁴ Ge's angapt'g na wi'gatign, nemitoq tel wi'gas'g ugjit te's lugowinu tettugwi'titl. Na tujiw pisgwa'lut lugowinu ta'n tettuatl newtisga'qal pitu' pitu'pituitnnaqana'igl.

²⁵ Ula lugowinu mo geggunmug tepiaq suliewei ugjit gisi apangituan na elege'wilitl tettuo'qon. Na glaman tujiw assusit pipanimatl igtigi pgwatelgwi'tiji na lugowinu'l maw ugte'piteml aq un'janua. Na elege'wit guguntew alt suliewei ugjit na tettuo'qon.

²⁶ Na lugowinu nutgul'pa'sit aq etamatl elege'wilitl, 'Saqamaw, etamul mu uggwaiugtu'liw. Pe'l gjiga esgmali glaman gisi apat apangitultes ta'n telgi'g tettul.'

²⁷ Na tujiw elege'wit ewlite'lmatl ugugowinum. Apigsigtuatl aq telimatl, 'Mo goqwei tettuin.'

²⁸ "Na ula lugowinu maja'sit aq weltesguatl igtigl toqo lugwepnig ta'n tettal gasgiptnnaqana'igl. Goqqwa'latl aq poqji gestuna'latl. Telimatl, 'Apangitui smtug ta'n telgi'g tettuin.'

²⁹ Na igtig lugowinu nutgul'pa'sit aq etamatl, 'Pe'l esgmali aq apat apangitultes ta'n telgi'g tettul.'

³⁰ Gatu mo esgmalagul, awna gisa'latl pija'lugsilin laplusang glapis gisi apangitmlij.

³¹ Ta'n tujiw igtigig maw lugutijig nemitu'ti'tij ta'n gis tliaq, mo welgwijulti'gw aq naji tlama'titl assusilitl ta'n goqwei gis tliaq.

³² Na assusit natgimatl na lugowinu'l aq telimatl, 'Gi'l gis winsin, mo tali ugtapsuniwn. Apigsigtulap aq telimulap, mo goqwei tettuin muta pipanimi't'p ewlite'lulin.

³³ Amuja pia ewlite'lmat na gitap st'ge' ni'n ta'n teli ewlite'lmulap.'

³⁴ Assusit ma'muni uggwaig aq lugowinu'l ilsumatl laplusang glapis gis apangitmlij ta'n te's'g tettuelij."

³⁵ Se'sus telimaji unaqapemg, "Pa na mu wel'te'lmuoq apigsigtuan igtigig ta'n tujiw opla'l'sg'pnig, nujj ta'n eig wa'so'q ma' apigsigtuluoq. Nujj tle'wultew st'ge' gilew tele'woq igtigig."

19

*Se'sus egina'muet na Gjinisgam
mu pewalagwi mimajuinu' puna'l'tultinew
(Malg 10.1-12)*

¹ Ta'n tujiw Se'sus gaqewistoq ula agnutmaqan, na maja'sit Galaliewa'gig aq eliet qame'g sipu ta'n teluisig Jol'tan Juti-aewa'gig.

² Pugwelgig mimajuinu'g majulgwala'titl na'te'l. Se'sus nepilaji ms't wen ta'n gesnugu'tili.

³ Ta'sijig Palasiaq el'ta'jig Se'suseg. Wejo'tmi'tij gistes-guanew. Na pipanima'titl, "Gt'tplutaqanminu telteg na ji'nm gis nigtua'latl ugte'piteml ugjit ta'n pas'g goqwei pewatg?"

⁴ Se'sus telimaji, "Geituoq ta'n goqwei gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign. Geituoq ta'n goqwei Gisiteget tela'tegep ta'n tujiw gisitoqop ugs'tqamug. Gisiapni ji'nmul aq e'pilitl.

⁵ Gjinisgam telimapnn ji'nmul amuj nqalatal ujjl aq uggwitl aq toqwa'jig ugte'piteml. Na tujiw na tapusijig toqwa'lujig st'ge' newte'jit mimajuinu.

⁶ Glaman mo nugu tapusi'gw, gatu st'ge' pas'g newte'jit mimajuinu. Ma' wen nigtua'lagwi wegla tapusiliji ta'n Gjinisgam gisi tgwa'laji."

⁷ Palasiaq pipanima'titl, "Goqwei ugjit Mowiso'q e'w'g'p tplutaqan ta'n telueg na ji'nm ta'n getu' nigtua'latl ugte'piteml amuja pia ewi'g'g ta'n goqwei getu' tla'teget aq ignmuatal ugte'piteml, na tujiw jigla'latal ugte'piteml?"

⁸ Se'sus telimaji, "Mowiso'q eliamugsioqop gis nigtua'latoqs'p gte'pitemuaq muta wesam ml'gatpa'tioq. Ta'n tujiw Gisiteget el'toqop ugs'tqamu mo ignmuagupni mimajuinu' punaltultinew."

⁹ Telimuloq, na ji'nm sespo'teget ta'n tujiw na puna'latl ugte'piteml ta'n mu sespo'tegeligul aq malie'wijig igtigl e'pilitl."

¹⁰ Se'sus unaqapemg telimgwi'ttl, "Pa na ula telteg ugjit e'pit aq ji'nm, me' glu'lgtesoq mu malie'wigusnn."

¹¹ Se'sus telimaji, "Eimu'tijig mimajuinu'g mu wel'te'tmi'ti'gw ula gina'muaqan gatu Gjinisgam ignmuaji igtigi ul'te'tmu'tinew.

¹² Teliaq na eimu'tijig ji'nmug ta'n ma' gisi malie'ulti'gw. Alt ta'n tujiw ugs'tqamultigusnig na nat goqwei teliaqap aq ma' gisi malie'ulti'gw. Alt gis mensasultipnig aq nige' mu gisi malie'ulti'gw. Alt mu malie'ulti'gw muta tel'te'tmi'tij ta'n tujiw mnaq malie'wulti'gw na me' gelu/lg pisgwita'new ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' je mu igtigi ta'n gis malie'wiliji. Ta'n getu wen ul'te't'tew ula gina'muaqan gis tla'tegetew st'ge' ta'n tel'te'tg."

Se'sus a'sutmessewaji mijua'ji'jg
(Malg 10.13-16; Lu'g 18.15-17)

¹³ Te'sijig mimajuinu'g pegositua'tiji mijua'ji'jg Se'suseg ugjit gegupa'tun ugpitnn un'jiwa aq a'sutmessewan. Gatu Se'sus unaqapemg majiaqa'la'tiji mimajuinu'.

¹⁴ Se'sus teluet, "Ignmug mijua'ji'jg jugwita'new ni'neg. Mut wetqo'lanew, muta Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' ta'n get-lams'tasultiliji st'ge' wegla mijua'ji'jg."

¹⁵ Se'sus iga'toqol ugpitnn un'jiwaq aq a'sutmessewaji. Na tujiw naqt'g na'te'l aq siawa'sit.

Na milesit ji'nm ta'n emittugwalatl Se'susal
(Malg 10.17-31; Lu'g 18.18-30)

¹⁶ Newtej geg na'weg na milesit ji'nm eliet Se'suseg aq pipanimatl, "Nujinga'muet, goqwei gelu/lg gis tla'tega's ugjit msnnm iapjiwewei mimajuaqan?"

¹⁷ Se'sus telimatl, "Goqwei weji pipanimin ugjit ta'n goqwei gelu/lg? Pas'g Gjinisgam na mawi glu'sit. Majulgwater'n Nis-gamewe'l tplutaqann aq guguntes iapjiwewei mimajuaqan."

¹⁸ Milesit ji'nm pipanimatl, "Tegenn tplutaqann amujpa majulgwares?"

Se'sus telimatl, "Mut ne'pa'tegew, mut sespo'tegew, mut gmutnew aq mut pisui agniman igtigig.

¹⁹ Gepmite'lm gujj aq ggij, aq tli gsal igtigig st'ge' ta'n teli gsalsin."

²⁰ Ula ji'nm na me' maljewe'juit. Telimatl Se'susal, "Weja'tegem geg maljewe'juianeg na majulgwatman ta'n te's'gl tplutaqann. Ap goqwei eteg ta'n tla'tega's?"

²¹ Se'sus telimatl, "Pa na ma'muni glu'sin, maja'sites aq ntuisgetutes ta'n te's'g goqwei geggunmn aq gsulieweim ign-muates ewle'jultijig. Na guguntes milesuaqan wa'so'q. Na tujiw jugu'etes aq majulgwalites."

²² Ta'n tujiw ji'nm nutg ula, ejigla'sit. Ewlgwijing muta me' pugwelgl milesuaqann gegungnl.

²³ Se'sus telimaji unaqapemg, "Telimuloq mtue'tew ugjit milesuinu pisgwa'n ta'n Gjinisgaml ilgwenji mimajuinu'g.

²⁴ Ap telimuloq, me' metue'g ugjit milesuinu pisgwa'n ta'n Gjinisgaml ilgwentl je mu ta'n melgawlejit tel saputa'siss apje'jg sapalqe'g saqati'gtug."

²⁵ Ta'n tujiw unaqapemg ula nutmi'tij, sigti paqalaiultijig aq pipanima'titl, "Gatu wen gisi ugs'tawiateen?"

²⁶ Se'sus angamaji aq telimaji, "Ula na ma' gis tla'taqati'gw mimajuinu'g, gatu Gjinisgam ms't goqwei gis tla'teget."

²⁷ Na Pie'l telimatl, "Gjisraqamaw, ms't goqweieq gis naqt-meg'pneg aq nige' majulgwaluleg. Goqwei msntesnen?"

²⁸ Se'sus telimaji unaqapemg, "Teliaq na telimuloq, ni'n na mimajuinualsiap. Ta'n tujiw pmgopia's elege'witewei nt'pun na ni'neg gigto'qi pmgopultitoqs'p newtisga'qal je ta'pu elege'witewe'l mutputi'l. Na'te'l assumtoqs'p newtis-gegsijig je ta'pu piltu nemigsijig mimajuinu'g tleiawultijig Lesui'pe'gatig.

²⁹ Ta'n te'sit wen naqt'g'pnn wiguowal aq ugtiga'taqanmual ugjit majulgwalin ni'n guguntew me' pugwelgl jel mu ta'n goqwei naqt'g'p. Ta'n te'sit wen naqalapni wijig'tili, un'jang aq ungi'gu ugjit majulgwalin ni'n, na me' gugunata pugwelgig jel mu ta'n naqalapni. Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'gnmuaten iapjiwewei mimajuqan.

³⁰ Ugs'tqamug na pugwelgig ta'n nige' niganpugultijig gatu ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na ugtejgewa'jultitaq. Na pugwelgig ta'n nige' na ugtejgewa'jultijig gatu ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na amg wesewa'ju'l ititaq."

20

A'tugwaqan na lugowinu'g iga'taqanigtug

¹ "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' pa na wijei aq na ji'nm assutg mesgi'g iga'taqan ta'n nigwejig aloqomanaqsi'g. Gisapniaq maja'sit aq naji agase'walaji ta'siliji ji'nmu ugjit lugowilita iga'taqanigtug."

² Ta'n tujiw agase'walaji lugowinu' na wel'te'tg apangituan te'silitl lugowinu'l newta'ig ugjit te's newte' na'gweg. Na tujiw elgimaji naji lugutinew ugtiga'taqang.

³ Ta'n tujiw pesgunateg ajieq assusit ap eliet utang aq nemiaji ta'siliji ji'nmu alpugultiliji gujmug magasan. Mo tal lugutili'gw.

⁴ Na telimaji, 'Getu lugutioq ntiga'taqang. Apangitulitoqs'p ta'n goqwei telteg.' Ta'sijig wel'te'tmi'tij aq nat lugutijig iga'taqanigtug.

⁵ Na assusit ap eliet utang ta'n tujiw mewlia'gwej aq agase'walaji igtigi lugowinu'. Ta'n tujiw si'st ajieq na wijei tela'teget.

⁶ Suel na'n ajieq ap eliet utang aq ap nemiaji igtigi ji'nmu alpugultiliji. Pipanimaji, 'Mo goqwei tel lugutiwoq gisgug aq nige' geget na'gweg gaqiaq. Tal gi's mo elugutiwoq gisgug?'

⁷ Teluejig, 'Mo wen aqase'walugsiweg.' Na assusit telimaji, 'Na to'q wije'wigw aq lugowigw.' Ta'sijig wel'te'tmi'tij aq nat lugutijig iga'taqanigtug.

⁸ "Ta'n tujiw gis asugom ajiet aq je me', assusit telimatl na nigani lugowinu'l, 'Wigum lugowinu'g aq apangitu. Tmg apangitu ta'n ugtejg weji agase'wal'g'pnig aq ugtejg apangitu ta'n amg wesewei agase'wal'g'pnig.'

⁹ Te'sit ji'nm ta'n poqt lugwep na'n ajieteg apangitut newta'ig.

¹⁰ Na ji'nmug ta'nig gesi egsitpu'g poqji lugutipnig tel'ta'sultijig me' gaqi apangitujig je mu esgwieliji. Gatu te'sit elg apangitut newta'ig.

¹¹ Na suliewei wesua'tu'tij gatu pilsima'titl assusilitl.

¹² Na lugowinu telimatl assusilitl, 'Alt ji'nmug pas'g elugutipnig gijga'ji'jg gatu elugutieg'p newtigisg'g. Wesgowita'ieg me'si p'teg na'gu'setewigntug. Gi'l wijei teli apangitajig ta'nig ugtejgewei poqji lugutipnig st'ge' ninen.'

¹³ "Na assusit telimatl, 'Nitap, mu opla'lulun muta wel'te'tmu't'p apangitulin newta'ig ugjit lugwen newtigisg'g.

¹⁴ Nige' ugsua'tu gsulieweim aq nmiates. Getu' apangitmaq na ji'nm ta'n ugtejg weji agase'wal'g'p wijei st'ge' gi'l.

¹⁵ Telteg tla'tun ntsulieweim ta'n tel puatm? Etug gi'l wisguen ta'n ni'n teli ulm'tu.'

¹⁶ Se'sus telimaji ta'ni eimu'tiliji na'te'l, "Ta'n wen ugtejg eig na niganpuguitew, aq ta'n wen niganpuguit na ugtejg i'ttew."

*Se'sus wesgutg ta'n tli np'tew
(Malg 10.32-34; Lu'g 18.31-34)*

¹⁷ Ge's Se'sus aq unaqapemg el'ta'jig Selusalemg, gmetug ela'laji pas'g unaqapemg aq gelulaji.

¹⁸ Telimaji, "Jigs'tuigw. Ni'n na mimajuinualsiap. Nige' el'ta'igw Selusalemg, Na'te'l niganpugultijig pathia'sg aq nujingina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan la'litaq aq ilsumitaq npmn.

¹⁹ Na tujiw ignmuitaq ta'nig mu Lesui'peulti'gw ug-sua'linew. Wegla mimajuinu'g maligmitaq, nipi spaqante'itaq aq gujjiewte'itaq. Utqotalitaq gatu na nesuguna'q iga'qt'tew minunsia's."

*Na e'pit ta'n pewalaji uggewisg
gigjiw pmgopita'lji Se'suseg
(Malg 10.35-45)*

²⁰ Na e'pit ela'laji uggewisg Se'suseg. Ula e'pit na Sepeti ugte'piteml. Nutgul'pa'sit aq pipanimatl Se'susal ugjit ul'te'lman.

²¹ Se'sus pipanimatl, "Goqwei pewatmn?"

Telimtl, "Teplumi't'p na ngwis pmgopitew gtinaqanmg aq igtig pmgopitew gpatatujmg ta'n tujiw elege'witewin."

²² Se'sus telimaji e'pit uggewisg, "Mo geituoq ta'n goqwei pipanigesioq. Getu' ulmajeioqos st'ge' ulmajeia's."

Telima'titl Se'susal, "E'e gis tla'tegetesnen."

²³ Se'sus telimaji, "E'e, na ulmaje'toqs'p gatu mo telgita'siw ta'n wen pmgopitew ntinaqanmg gisna ntpatatujmg. Na nuij ta'n eig wa'so'q gis gisgaja'toqopnn negla ugt'punual aq ignmuata ta'ni mgnmanew."

²⁴ Ta'n tujiw newtisgegsiliji unaqapemg nutma'titeg, na wegaiugtu'a'tiji na tapusiliji ji'nmu.

²⁵ Na glaman Se'sus wigumaji ms't unaqapemg aq telimaji, "Geituoq na niganpugultijig ta'n mu Lesui'peulti'gw na as-suma'tiji ugmimajuinu'. Na espo'ltilijig niganpugultijig il-suma'tiji aq telima'tiji esgwia'tili ta'n goqwei tla'taqatinew.

²⁶ Gatu ma' tla'taqatiwoq st'ge' wegla niganpugultijig. Pa na ta'n getu wen te'sioq gtu' gugung ml'gigno'ti, amujpa na elugowaji esgwia'tili.

²⁷ Pa na ta'n getu wen te'sioq gtu' niganpuguij, amujpa na gistejuit ms't ta'n te'sili.

²⁸ Amujpa tla'tegetew pa na wijei aq tela'tegei. Ni'n na mi-majuinalsiap gatu mu weji pgisinap ugjit lugowugsin, awna weji pgisinap lugowan igtigig aq ne'po'qsin ugjit ugs'tawian pugwelgig mimajuinu'g."

*Se'sus nepilaji tapusiliji ta'n nepapigwa'lji
(Malg 10.46-52; Lu'g 18.35-43)*

²⁹ Se'sus aq unaqapemg pemi nqatmi'tij Jeligo pugwelgig mimajuinu'g majulgwala'titl Se'susal.

³⁰ Na tapusijig ji'nmug ta'n nepapigwa'jig pemgopijig gmet-tug awtigtug. Telimuojig Se'susal pemielitl aq na glaman poqji sesgwejig, "Saqamaw, geitueg na wetapegsin Ta'piteg. Ewlite'lminen."

³¹ Na mimajuinu'g telima'tiji puntoqsigw. Gatu na tapusijig me' aji sespe'gig, "Gjisaqamaw, geitueg wetapegsin Ta'piteg. Ewlite'lminen!"

³² Se'sus naqa'sit aq pipanimaji, "Goqwei pewalioq tla'tegen ugit gilew?"

³³ Teluejig, "Gjisaqamaw, gsatmugeg welapieg's."

³⁴ Se'sus ewlite'lmaji aq sama'tuaji ugpugugual. Smtug wel nmitegejig, aq majulgwala'titl Se'susal.

21

Se'sus pisgwi'puluet Selusalemg

(*Malg 11.1-11; Lu'g 19.28-40; Sa'n 12.12-19*)

¹ Pemita'tij gigjiw Selusalemg, peita'jig na utanji'j teluisig Petpage', ta'n eteg na gm'tn teluisit Olipet. Se'sus wigumaji tapusiliji unaqapemg.

² Telimaji, "La'tigw utanji'j nigantug aq smtug nmiatoqs'p te'sipow gelpisit na'te'l aq maw un'jann. Apgwa'lug aq jugwa'lug ni'neg.

³ Pa na nat wen pipanimugsioq nat goqwei, tlimatoqs'p, 'Gjisaqamaw pewalaji.' Na smtug iga'lata wegla te'sipowa."

⁴ Ta'n goqwei niganigjitegewinuaq teluepnaq na giasgiw tliatew. Na st'ge' gis ewi'gas'g,

⁵ "Naji tlimug mimajuinu'g

tleiawultijig Selusalemg,

'Nige' gtelege'witemuow wejgu'et,

Welm'toq aq wejgw'i'puluet.

Pemi'puluet te'sipowji'j un'jann.'

⁶ Na unaqapemg niganita'tijig aq tela'tegejig ta'n Se'susal gis telimji.

⁷ Jugwa'la'tiji na te'sipowl aq un'jann Se'suseg. Ugpitu'gunmua elegetua'tiji ugpaqamuaq aq Se'sus tepa'sit te'sipowji'j un'jann.

⁸ Na pugwelgig mimajuinu'g niganita'jig awtigtug aq siplamgo'la'tiji ugpitu'gunmua awtigtug. Igtigig temsmi'titl nipispaqann aq eloqotu'titl awtigtug.

⁹ Na te'sijig mimajuinu'g niganita'jig aq te'sijig majulgwala'titl ta'n Se'sus eli'puluet. Poqji sesgu'tijig, "Emto-qwalanej Ta'pito'q uggwisl. Gemite'lmanej muta Gisiteget pajiji gepmite'lmatl. Pipanimg'tjig ms't wen wa'so'q emto-qwalan."

¹⁰ Se'sus pisgwa'j Selusalemg, pugwelgig mimajuinu'g ta'n eimu'tijig ma'muni sespenma'tijig. Ta'sijig pipanigesultijig, "Wen ta net?"

¹¹ Alt mimajuinu'g ta'n majulgwala'titl Se'susal teluejig, "Ula na niganigjitegewinu Se'sus. Tleiawit na gjigan Nasaletg, ta'n eteg Galaliewa'gi."

Se'sus emitugwet gjia'sutuo'guomg

(*Malg 11.15-19; Lu'g 19.45-48; Sa'n 2.13-22*)

¹² Se'sus pisgwa't gjia'sutuo'guomg aq tewaqtesguaji ta'n te'siliji etli pgwateligatilji aq etli ntuisga'tiliji. Aputasge-jio'toqol na patawuti'l ta'n mimajuinu'g sa'se'wa'taqatilji suliewei aq na mutputi'l ta'n mimajuinu'g pemgopultijig aq netuisgela'tiji plesg.

¹³ Telimaji weglə mimajuinu', "Ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatignigtug ta'n goqwei Gjinisgam teluep, 'Nignen tluisitew gjia'sutuo'guom, gatu e'wmuoq ugjit gmutnesg wiguow.' "

¹⁴ Na nepapigwo'ltiljig aq asgajo'ltiljig el'ta'jig Se'suseg ge's eimlitr gjia'sutuo'guom aq nepilujig ms't.

¹⁵ Na niganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig Mo-wisewei tplutaqan wegaiultijig ta'n tujiw nemitu'tij gelu'lgl paqlalaiwaqann. Ap wegaiultijig ta'n tujiw nutma'tiji ta'n goqwei mijua'ji'jg al sesgu'tiliji gjia'sutuo'guomg muta mijua'ji'jg teluejig, "Emtoqwalanej Ta'pito'q ugwisl!"

¹⁶ Na glapis Se'susal telimgwi'titl, "Mo nutuawjig ta'n mijua'ji'jg teluejig?"

Se'sus telimaji, "E'e, nutaqig. Geitu gilew gis gitmuoqop Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n ewi'gas'g, 'Gis gina'muoqig mijua'ji'jg aq gopisung ugjit tetapu emto-qwalanew Nisgaml.'

¹⁷ Na Se'sus naqalaji weglə mimajuinu' aq ejigla'sit na gjigan. Eliet Pettani aq getgunit na'te'l.

Se'sus gisa'latl miti'sl gispasilin

(*Malg 11.12-14,20-24*)

¹⁸ Na gisi egsitpu' geg ge's Se'sus apaja'sij gjigang na gewising.

¹⁹ Nemiatl miti'sl ta'n teluisilitl pi'gmenaqsi. Eliet na miti'seg gatu mo goqwei lastenug, pas'g eta nipi'g. Na tujiw teluet, "Ma nugu nigwenug ula miti's." Smtug na miti's gaqi gispasit.

²⁰ Se'sus unaqapemg nemitu'tij ma'muni paqlalaiultijig. Pipanima'titl, "Tal gi's tel jaqal gispasit ula miti's?"

²¹ Se'sus telimaji, "Migwite'tmug ula. Pa na uli gtlams'tasultioq aq mu megtmuoq, gilew elg wijei gis tla'latoqs'p. Pa na gtlams'tasultioq na gisa'latoqs'p st'ge' ni'n aq na gisa'latoqs'p gm'tn maja'sitew aq gtapa'sitew gta'nug.

²² Pa na gtlams'tasultioq, msntoqs'p ta'n getu goqwei pi-panigesultioq ta'n tujiw a'sutma'tioq."

Tami weja'toq Se'sus ugml'gigno'tim

(Malg 11.27-33; Lu'g 20.1-8)

²³ Se'sus apaja'sit Gjia'sutuo'guomg. Ge's etl gina'muet, niganpugultijig patlia'sg aq igtigig mawagnutmewinu'g peita'jig aq pipanima'titl, "Tal gis tla'tegen weget? Wen ignmasg assusuti ugjit tla'tegen wegla ta'n goqwe'l?"

²⁴ Se'sus telimaji, "Elg pipanimuloq nat goqwei, aq ta'n gisi tlimioq ta'n goqwei pipanimultes, na tujiw tlimulitoqs'p ta'n weja'tas'g na ntassusutim.

²⁵ Wen ignmuapnn Sa'n Nutsign'tuet assusuti ugjit sign'tuan mimajuinu', Na Gjinisgam gisna mimajuinu'g?"

Na pocji espagnutma'tijig. Nat wen teluet, "Taluutesnu? Pa na tluigw, 'Gjinisgam petgimapnn,' na tujiw pipanimugsitesnu, 'Goqwei ugjit mo getlams'tuawoqop Sa'n?'"

²⁶ Gatu igtig teluet, "Pa na tluigw, 'Mimajuinu'g ignmua'tipnn ml'gigno'ti,' na jipasultitesnu ta'n mimajuinu'g tla'taqatitaq muta tel'te'lma'titl Sa'nal na niganijitegewinu."

²⁷ Awna Se'susal telima'titl, "Mo geitueg."

Na Se'sus telimaji, "Elg ni'n ma' tlimuluoq ta'n weja'tu ntml'gigno'tim ugjit gis tla'tegen wegla ta'n goqwe'l."

A'tugwaqan na tapusijig ji'nmji'jg

²⁸ "Tal'te'tmoq? Na ji'nm geggunaji ta'pusiliji uggwisg. Telimatl uggwisl ta'n maw gisiguitl, 'Gwi's, pewalul lien aq tl lugwen ntiga'taqang gisgug.'

²⁹ Na ji'nmji'j telimatl ujjl, 'Mo getu' liew,' gatu tel'gne'ge'l sa'se'wita'sit aq eliet naji lugwet iga'taqanigtug.

³⁰ Na ji'nm eliet igtigl uggwisl aq wijei pipanimatl. Uggwisl telimtl, 'E'e lia's,' gatu mo eliegup.

³¹ Na tegen tela'tegess ta'n ujjl pipanimj?"

Na niganpugultijig patlia'sg teluejig, "Maw gisiguit tela'teget ta'n ujjl telimj."

Se'sus telimaji, "Telimuloq, ta'nig nujintutma'tijig suliewei aq e'pijig ta'n netuisgalsultijig ignmua'tital Gjinisgam ilgweenan gesgmnaq gilew ignmuawoq Gjinisgam ilgwenugsinew.

³² Sa'n Nutsign'tuet gis pegising'p ugjit musga'tugsinew na gelu'lg awti ta'n pmita'toqs'p. Mo getlams'tmuoq ta'n goqwei gis tlimuggsioqop, gatu na nujintutma'tijig suliewei aq e'pijig ta'n netuisgalsultijig getlams'tua'tipnn. Ta'n gisi gj'i'tuoq ula mu gawasgita'sultiwoq, mu ejigilita'woq lue'utigtug aq mu getlams'tmuoq ta'n goqwei Sa'no'q telimuggsioqop?"

*Gina'masutiewei a'tugwaqan na ji'nmug
ta'n ango'tmi'tij aloqomane'gati
(Malg 12.1-12; Lu'g 20.9-19)*

³³ “Jigs'tuigw aq tlimulitoqs'p igtig gina'masutiewei a'tugwaqan. Newtej geg na'gweg na ji'nm assutg maqamigew. Na iga'taqaliji aloqomanaqsi'g. Llutaqana'toq na maqamigew aq mulqatg elmalqe uigkeit ta'n tl pepgijo'tutal aloqomann. Na el'toq na espapiteg wen'ji'guom ta'n tl al gigto'qwapitew. Na tujiw emqatuaji ta'siliji nuji iga'taqu'tili uigkeit ugapan gitueweim. Toqo tujiw eliet na'tami se'g.

³⁴ Ta'n tujiw aloqomann gaqigwegl, na ji'nmug ta'n e'wmi'titl aloqomanaqsi'l mawo'tu'titl. Toqo tujiw assusit elgimaji uglugowinumg na'te'l uigkeit gugunmnew ugsulieweim.

³⁵ Ta'n tujiw assusit uglugowinumg peita'jig na'te'l, na ji'nmug ta'n e'wmi'titl aloqomanaqsi'l goqqwa'la'tiji. Newte'jilitl matta'titl, igtigl ne'pa'titl aq igtigl gun'tewta'titl.

³⁶ Na assusit ap elgimaji igtigi lugowinu', me' pugwenniji aq amgweseweieg. Na ji'nmug ta'n ango'tmi'titl aloqomanaqsi'l wijei tele'wa'tiji negla lugowinu'.

³⁷ Na tujiw assusit elgimatl uggwisl na'te'l. Teluet, ‘Negla ji'nmug ta'n e'wmi'tij aloqomane'gati gepmite'lma'tital ngwisl.’

³⁸ Gatu ta'n tujiw nemitua'titl uggwisl na teluejig, ‘Ula na assusit uggwisl. Ge' ne'pa'nej aq na tujiw ula iga'taqan ginuewe'tew.’

³⁹ Na goqqwa'la'titl, tewege'titl gujmug iga'taqanigtug aq ne'pa'titl.’

⁴⁰ Na tujiw Se'sus pipanimaji na mimajuinu' ta'n jigs'tugwi'titl, “Ta'n tujiw na assusit apaja'sit wiguaq, tala'lata negla ji'nmug ta'n e'wmi'tlij aloqomane'gati?”

⁴¹ Alt telima'titl, “Amujpa mu ewlite'lmagwi negla ne'pa'tegewinu'g aq ne'pa'ta. Na tujiw pipanimata igtigi e'wmi'tinew ugmaqamigem. Negla mimajuinu'g ul'te'tmi'titaq ignmuuan assusiltil aloqomann gisna suliewei ta'n tujiw gaqigwegl aloqomann.”

⁴² Se'sus telimaji, “Gis gitmoq Gisiteget ugtwi'gatign ta'n tel wi'gas'g,

‘Na gun'tew ta'n nujitaqatijig mo pewatmi'tip
na me' gepme'tas'g je mu esgwiaqal gun'tal
aq mawn'g ms't goqwei wen'ji'guomigtug.
Ula Gjinisgam gisite'tg aq tela'teget.
Me' gatu ula we'gwi ula's'g.’

⁴³ “Telimuloq, Gjinisgam ma' ignmugsiwoq pisgwita'new ta'n ilgwenajji mimajuinu'. Na ignmuata igtigi mimajuinu'.

Wegla mimajuinu'g teta'pua'taqatijig ms't goqwei ugj� Gjinisgam.

⁴⁴ Ta'n getu wen nisietew ula gun'tewigtug, paqsipge'tesintew aq ta'n tujiw na ula gun'tew gegujaq nat wen, na paqsipge'toqwetew."

⁴⁵ Na niganpugultijig patlia'sg aq Palasiaq nutua'tij a'tugwaqan ta'n Se'susal gi's teluelitl, mo welgwijulti'gw muta geitu'tij Se'susal wesgumgwi'titl.

⁴⁶ Na getu' ugsua'la'titl, gatu mu tela'taqati'gw muta jipala'tiji mimajuinu' ta'n majulgwala'titl. Wegla mimajuinu'g tel'te'lma'titl Se'susal na niganigjitegewinu.

22

A'tugwaqan ta'n Gjinisgam wigumaji mimajuinu' ugj� mesgi'g pestie'waqan wa'so'q

(Lu'g 14.15-24)

¹ Se'sus ap telimaji mimajuinu' a'tugwaqan ugj� gina'muanew nat goqwei.

² Teluet, "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na pa wijei aq elege'wit ta'n gisgaja'toq mesgi'g pestie'waqan ta'n tujiw uggwisl getu' malie'wiliteg.

³ Elgimaji uglugowinumg ugj� jugwita'new pestie'waqan negla mimajuinu' ta'n pewalaji eimu'tinew na pestie'waqan. Gatu mo wen getu' liegw.

⁴ Na tujiw elgimaji igtigi lugowinu' aq telimaji lta'new aq tlimanew wegla mimajuinu'g ta'n gis wigumgig, 'Jugwita'gw, ms't goqwei gisgatteg. Gi's ne'po'jig wen'jitia'mug aq mawi glu'sijig wen'jitia'm'ji'jg. Ms't goqwei gisgatteg. Jugwita'gw muta ngwis getu' malie'wit.'

⁵ Gatu na ta'n wigumujig mo jigs'tmi'ti'gw. Pas'g siaw tel lugutijig. Newte'jit ugtiga'taqan eliet aq igtig magasan naji pana'toq.

⁶ Me' igtigig goqqwa'la'tij na elege'wit uglugowinumg. Emegwei'wa'tiji aq ne'pa'tiji.

⁷ Na elege'wit wegaig, aq elgimaji ugsma'gnismg ugj� ne'pa'new negla ne'pa'tegewinu' aq elg nu'gwa'tu'tij gjigan ta'n ne'pa'tegewinu'g wigultijig.

⁸ Na tujiw elege'wit wigumaji igtigi uglugowinumg aq telimaji, 'Malie'wimgewei pestie'waqan gisgatteg. Gatu wegla mimajuinu'g ta'nig wigumg'pnig mo tepawtulti'gw ugj� jugwita'new pestie'waqan.

⁹ Nige' lta'gw utane'l awti'l aq wigumug ta'n te'sit wen nemioq'

¹⁰ Na glaman lugowinu'g el'ta'jig utane'l awti'l aq wiguma'tiji pugwenniji mimajuinu. El'a'la'tiji pestie'waqan

gitg gelu'sultiliji aq ta'n mu gelu'sultligwi. Na wejgwa'la'tiji pugwenniji ta'n wesgowa's'g pestie'waqan.

¹¹ “Na elege'wit pisgwa't aq alapit. Nemiatl ji'nmul ta'n mo tetapu gnesiligul. Ula ji'nm mo nasguagul na aligal ta'n te'sit wen ignmut ugjit na malie'waqan pestie'umg.

¹² Elege'wit pipanimatl, ‘Nitap, tal gi's mo nasgmun na aligal ta'n pewalul nasgmn?’ Na ji'nm mo goqwei teluegw.

¹³ Na tujiw elege'wit telimaji uglugowinumg, ‘Ugsua'lug ula ji'nm aq gl'pilu uggwat aq ugpitn. Tua'l gujmug ta'n oqonitpa'q. Na'te'l atgitemitew aq wipitl seggapitasitew muta ulmaje'tew.’

¹⁴ “Gjinisgam wigumaji pugwenniji mimajuinu' gatu megnaji tegle'ji'jg ugjit pisgwita'new mesgi'g pestie'waqan wa'so'q.”

Wen apangitg suliewei g'pnno'lewa'jg

(Malg 12.13-17; Lu'g 20.20-26)

¹⁵ Na tujiw Palasiaq naqala'titl Se'susal aq mawita'jig na'tami se'g. Agnutma'tijig ta'n tl gistesguanew Se'susal.

¹⁶ Na glaman elgimaji unaqapecem aq Elot unaqapecemg Se'suseg. Wegla ji'nmug telima'titl Se'susal, “Nujingina'muet, geju'leg apjiw teluen ta'n goqwei teliaqewei. Tetapu gina'muen ta'n Gjinisgam tel pualaji gji'tunew mimajuinu'. Mo sespete'tmun ta'n goqwei mimajuinu'g tluetaq. Gepmite'l'mt ta'n wen ewle'jit st'ge' gepmite'l'mt ta'n wen milesit.

¹⁷ Gatu tal'te'tmn, tliminen, tetapua'taqatieg apangitmnne Lo'mewei elege'wit na suliewei ta'n pipanimatl apangituan te's mimajuinu'l tleiwilitl Lo'mewa'gig gisna moqwa'?”

¹⁸ Gatu Se'sus gejiaji ugjigistesguanew aq telimaji, “Wesgi-jiangamgusultioq, pas'g getuapsnioq.

¹⁹ Ge' musga'tuigw na suliewei ta'n mimajuinu'g apangit-muanew Lo'mewei elege'wilitl.”

Smtug na newte' pegisitua'titl.

²⁰ Pipanimaji, “Wen ugsisgw aq ugwisunm ewi'gas'gl na sulieweigtug?”

²¹ Telima'titl, “Na Lo'mewei elege'wit.”

Na glaman Se'sus telimaji, “Na to'q, apangitug na g'pnno'lewa'jg ta'n goqwei g'pnno'lewa'jg ignmugsioq e'wmnew aq ignmug Gjinisgam ta'n goqwei ignmugsioq e'wmnew.”

²² Ta'n tujiw nutmi'tij ta'n goqwei Se'sus gi's teluet, paqlalaiultijig aq naqala'titl.

Mimajuinugi'g siawi emittugwala'titl Nisgaml wa'so'q

(Malg 12.18-27; Lu'g 20.27-40)

²³ Na wijei na'gweg ta'sijig Satusiaq peita'jig Se'suseg. Getlams'tmi'tij na ma' nugu minunsulti'gw mimajuinugi'g ta'n npu'ti'tij. Telima'titl,

²⁴ "Nujigina'muet, Mowiso'q teluep,
'Pa na ji'nm nepg's ta'n tujiw mo un'janigw, ujgignaml amujpa malie'witaq sigu'sgwal glaman gisi gugunata mijua'ji'jg ugijit na nepg'pnaq ji'nmaq.'

²⁵ "Jijuqaqato'q na lluigneg te'sijig wijig'tultijig ji'nmug. Mu-jga gisiguitaq malie'wipnaq gatu nepg'pnaq aq mo geggu-nagupni mijua'ji'jg. Na glaman ta'puewa'j malie'wi'tipna sigu'sgwa.

²⁶ Na wijei ap teliaq ugijit na ta'puewa'j, aq nepg'pnaq. Si'stewa'j wijei tla'tegepnaq glapis ms't lluigneg te'si'tipni wijei gis tla'taqatipnig.

²⁷ Na toqo ugtejgeweieg na e'pitaq nepg'pnaq.

²⁸ Nige' tlimigw, ta'n tujiw Gjinisgam minua'laj npuinu', wen ugte'pitental na e'pilit? Na lluigneg te'sipnaq gis malie'ulti'tipnn na wije'l e'pilipna."

²⁹ Se'sus telimaji, "Me' gatu oplite'tmoq. Mo geituoq Gjinisgam ugtwi'gatign aq mo geituoq ta'n Gjinisgam telignaj.

³⁰ Ta'n tujiw na npuinu'g minunsultitaq, ma' nugu malie'ulti'gw. Na tlo'ltitaq st'ge' ansale'wiliji wa'so'q.

³¹ Awan'ta'sultioq ta'n goqwei Gjinisgam teluet ta'n tujiw wesgutg'p na minunsimg. Ula ewi'gas'g,

³² "Ni'n na Gjinisgam ta'n Aplam me' emtoqwalit. Elg Isaq me' emtoqwalit aq elg Je'gop me' emtoqwalit."

"Mimajuinu'g ta'n me' mimajultijig emtoqwala'titl Gjinis-gaml, mu na npuinu'g."

³³ Ta'n tujiw mimajuinu'g nutmi'tij, paqalaiultijig ta'n Se'sus tel gina'muelij.

*Na mawi gepme'g tplutaqan
(Malg 12.28-34; Lu'g 10.25-28)*

³⁴ Ta'n tujiw Palasiaq nutma'tij ta'n Se'sus gis magnimapni na Satusiaq, na Palasiaq mawita'jig Se'suseg.

³⁵ Newte'jit na nutagnutmewinu aq getu' weje'watl Se'susal. Wejo'tg gistesguan.

³⁶ Pipanimatl, "Nujigina'muet, tegen mawi gepme'g tplutaqan?"

³⁷ Se'sus telimatl, "Amujpa pajiji gsal Gisiteget na Gjinisgam ta'n emtoqwalt. Amujpa me' gesalt Gjinisgam je mu ta'n teli gsalj mimajuinu'g. Ta'n tujiw tela'tegen ta'n pas'g goqwei amujpa e'we'n ms't gml'gigno'tim musga'tun me' gesalt je mu mimajuinu'g. Ta'n tujiw angite'tmn ta'n pas'g goqwei amujpa me' gepmite'l'mt je mu gepmite'l'mawjig mimajuinu'g.

³⁸ Ula na mawi espe'g aq mawi gepme'g tplutaqan.

³⁹ Na ta'puewei ta'n mawi gepme'g na, amuj igtigig mimajuinu'g teli gsalt st'ge' ta'n gi'l teli gsalsin.

⁴⁰ Ms't tplutaqann ta'n Mowiso'q aq niganigjitegewinugi'g gis ewi'gmi'tipnn telueg wijei st'ge' wegla tapu'gl tplutaqann."

Wen ta Nujiugs'tawi'wet

(Malg 12.35-37; Lu'g 20.41-44)

⁴¹ Ge's na Palasiaq me' eimu'tijig Se'suseg na pipanimaji,

⁴² "Tal'ta'sioq ugjit na negm ta'n tel wi'tut Nujiugs'tawi'wet? Tami wetapegsit negm?"

Telimgwi'titl, "Ta'piteg wetapegsit."

⁴³ Se'sus pipanimaji, "Tal gis na Wejuli Nisgam gisa'lapnn Ta'pital tel wi'tapnn Wa'so'qewei Gjisaqamaw muta Ta'pito'q teluep,

⁴⁴ 'Gisiteget telimatl

na Wa'so'qewe'l Gjisaqamawl ta'n emtogwalgl,

"Pa'si tet ntinaqanmg glapis

wissuignemaqig ta'nig getan'ssig

aq gisa'l gig gepmite'l muline?"'

⁴⁵ Pa na Ta'pito'q tl wi'taj 'Wa'so'qewei Gjisaqamaw,' tal gis Gjisaqamaw ugtapegsitew Ta'piteg?"

⁴⁶ Lpa mo wen gisi talimagul Se'susal ta'n goqwei gis pipanigesilitl. Na weja'tegem geg tuijw mo wen nugu tewjita'qw pipaniiman ugjit nat goqwei. Ms't wen jipaqa'sit ugjit pipaniiman Se'susal agnutgl nat goqwe'l.

23

*Se'sus telimaji mimajuinu' mu tla'taqatinew
st'ge' Palasiaq gi's tela'taqatipnig*

(Malg 12.38,39; Lu'g 11.43,46; 20.45,46)

¹ Na tuijw Se'sus gelulaji mimajuinu' aq unaqapemg.

² Teluet, "Na nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan aq Palasiaq nessutmalsewugsi'gw ta'n telueg Mowisewe'l tplutaqann.

³ Na amuj mu elistmuoq ta'n telimugsioq gatu mut tla'taqatigw st'ge' ta'n tela'taqati'tij muta ta'n goqwei pestunmi'tij na mo majulgwatmi'ti'gw.

⁴ Pipanima'tiji igtig mimajuinu' tla'taqatinew ta'n goqwe'l metue'gl gatu mo nugu apoqonma'tigwi. Negmow pa na wijei aq na ji'nm ta'n tepo'toqol gesguggl goqwe'l igtigl ugpaqamg gatu ma' nugu apoqonmagul pma'latmn.

⁵ Ms't goqwei tela'taqati'tij na pewala'tiji mimajuinu' angamanew aq gesite'l manew. Ewi'gmi'tij Nisgamewetplutaqan m'gegnigtug aq nasgmi'tij na m'gegne'l ugtugwejanual aq ugpitnual. Nat goqwe'l milamu'gl aq weli angamgugl nisaquiaql uggotmua.

⁶ Gesatmi'tij pemgopulti'tij ta'n mimajuinu' gepmite'l mugwi'tiji pestie'umg. A'sutuo'guomg gesatmi'tij pemgopulti'tij nigantug muta pewatmi'tij ms't wen nmianew.

⁷ Gesatmi'tij gepmite'l muj magasang aq awtigtug. Pewatmi'tij tl wi'tugsinew, 'Nujigina'muet.'

⁸ Gilew pa na wijkei aq mimajuinu'g ta'n wijig'tultijig. Mut ignmanew igtigig tl wi'tugsinew nujigina'mua'tijig muta pas'g newte'jit ta'n petgimut gina'mugsinew ms't goqwei.

⁹ Mut tl wi'tanew niganpuguit, 'Nujinen' muta pas'g newte'jit ta'n gujjiwu wa'so'q.

¹⁰ Mut ignmanew igtigig tl wi'tugsinew assusultijig muta ni'n na Nujugs'tawi'wet petgimimg ugjut niganpuguin.

¹¹ Ta'n getu wen mawi espe'g te'sioq na amujpa elugowaji ms't igtigi.

¹² Ta'n getu wen getu' espite'lsit na Gjinisgam mu gepmite'l magul. Ta'n getu wen mu espite'lsigw na Gjinisgam gepmite'l matal."

*Se'sus gelulaji mimajuinu'g ta'n wesgijiangamgusultiliji
(Malg 12.40; Lu'g 11.39-42,44,52; 20.47)*

¹³ "Tetuji mtue'tew ugjut gilew ta'n gegina'mua'tioq Mowisewei tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangamgusultioq. Mu getlams'tmuoq na agnutmaqan ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' aq mu ignmuoq igtigi glams'tmnew aq majulgwalanew Gjinisgaml.

¹⁴ Tetuji mtue'tew ugjut gilew ta'n gegina'mua'tioq Mowisewei tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangamgusultioq. Sigu'sgwaq weli gluloqig gatu gemutmoq ugtaligamual. Gesatmu'tioq ugjut mimajuinu'g ul'te'l mugsinew ta'n tujiw pegiji a'sutma'tioq. Me' Gjinisgam ma'muniw ugtapulugsitoqs'p je mu igtigig mimajuinu'g.

¹⁵ "Tetuji mtue'tew ugjut gilew ta'n gegina'mua'tioq Mowisewei tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangamgusultioq. Gaqi peggwita'ioq gta'nug aq pugwelgl maqamigal ugjut gisa'loq newte'jit mimajuinu majulgwaline. Ta'n tujiw majulgwalugsioq, gisa'loq pilui awti lien. Me' wele'g'p ge's mu weltesgugsiwoq. Gisa'loq ma'muniw ugtapulan Mn'tua'gig je mu gilew ta'n tli gtapu'titoqs'p.

¹⁶ "Tetuji mtue'tew ugjut gilew ta'n getu' nigani ilgwenoq igtigig muta pa na wijkei aq nepapigwo'l tijig. Ula tel gina'mua'tioq, 'Pa na ta'n getu wen elui'tmasit gjia'sutuo'guom ta'n tujiw teplutgl tla'tegen nat goqwei ugjut Nisgam, na mu amujpa tela'tegegw. Gatu ta'n getu wen elui'tmasit suliewei ta'n eteg na gjia'sutuo'guom ta'n tujiw

teplumatl Nisgaml tla'tegen nat goqwei na amujpa tela'teget ta'n goqwei teplutg.'

¹⁷ Telimuloq, gilew pa na wijkei aq nepapigwo'l tijig mimajuinu'g aq mo nestmu'tioq ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. Gjia'sutuo'guom me' gepme'g je mu na suliewei ta'n eteg na a'sutuo'guomg. Na suliewei gepme'g muta gis ignmatas'g'p gjia'sutuo'guomg.

¹⁸ Elg gegina'mua'tioq, 'Ta'n getu wen elui'tmasit patgulmesigaqan ta'n tujiw teplutg nat goqwei, mu na amujpa tela'tegegw ta'n goqwei teplutg. Gatu ta'n getu wen elui'tmasit nat goqwei ignmuatl Nisgaml na amujpa tela'teget ta'n goqwei teplumatl Nisgaml.'

¹⁹ Me' gatu gilew pa na wijkei aq nepapigwo'tijig. Mo nestmutiwoq ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. Na patgulmesigaqan me' gepme'g je mu na ignmatimgewei ta'n eteg na'te'l. Na ignmatimgewei gepme'g muta gis eteg na patgulmesigaqanigtug.

²⁰ Na glaman, ta'n getu wen elui'tmasit na patgulmesigaqan, na elui'tmasit patgulmesigaqan maw ta'n goqwei tepteg na'te'l.

²¹ Ta'n getu wen tel wi't'g a'sutuo'guom ta'n tujiw teplumatl Nisgaml nat goqwei na elui'tmasit na gjia'sutuo'guom aq maw Gjinisgam ta'n eig na'te'l.

²² Ta'n getu wen elui'tmasit Gjinisgam umutgi wa'so'q ta'n tujiw teplumatl Gjinisgaml nat goqwei, na elui'tmasit Gjinisgam ugt'pun aq maw elg Gjinisgam ta'n pemgopit na'te'l.

²³ "Tetuji mtue'tew ugjut gilew ta'n gegina'mua'tioq tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangamgusultioq. Gis ignmuoq Gjinisgam weljema'gewe'l ta'n tel wi'tmi'tij, mint, til aq gamm. Te's newtisga'qal weljema'gewe'l ganie'ultioq na newte' ignmuoq Gjinisgam gatu mo tela'taqatiwoq ta'n goqwei gepme'gl tplutaqann teluegl. Mo tetapu tla'taqatiwoq, mo ewlite'lmawoq igtigig aq mo getlams'tmuawoq Gjinisgam. Amujpa tela'taqatioq wegla aq maw ta'n goqwei gis tela'taqatioq.

²⁴ Gilew pa na wijkei aq nigani ilgwenteget ta'n nepapigwa't. Ta'n tujiw menaqa ignmuoq Gjinisgam weljema'gewe'l na gilew pa na wijkei aq ta'n wen mo gesatmug esamqwan p'tewei ta'n tujiw u'j pitjapij. Gatu ta'n tujiw mu majulgwatmoqol gepme'gl tplutaqann na gilew pa na wijkei aq na ji'nm ta'n mesa'latl melgwlejilitl aq mo geitug na gis tla'teget.

²⁵ "Tetuji mtue'tew ugjut gilew ta'n gegina'mua'tioq tplutaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangamgusultioq. Menaqa waqama'loq gulaqanmuaq

aq ggapji'jmuaq aq pijo'tuoq mijipjewei ta'n gi'gaji gisa'loqig igtigig ignmugsine new muta niganite'l'sultioq.

²⁶ Gilew ta'n tel wi'tugsioq Palasiaq na pa na wijkei aq ta'n wen nepapigwa't. Mo nestmutiwoq ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg. Tmg tetapuita'sultigw aq tetapua'lug igtigig aq na tujiw tetapugamigsultitoqs'p.

²⁷ "Tetiji mtue'tew ugijit gilew ta'n gegina'mua'tioq tplusaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangam-gusultioq. Gilew pa wijkei aq npuinue'l gun'tal. Waqame'g aq gesi wape'g gatu ta'n npuinu elising lame'g maqamigew na pas'g waqan'tal aq ta'n goqwei sugul'gaq.

²⁸ Mimajuinu'g tel'te'lmi'tij apjiw tela'taqatioq ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg, gatu ggamlamunuqaq wajua'tioq egsuo'qonn aq pata'taqann."

Mimajuinu'g ta'n wesgijiangamgusultijig na msnmi'titaq ta'n goqwei te'pmi'tij

(Lu'g 11.47-51)

²⁹ "Tetiji mtue'tew ugijit gilew ta'n gegina'mua'tioq tplusaqan aq gilew ta'n teluisultioq Palasiaq muta wesgijiangam-gusultioq. Gelu'lgl aq wel angamgugl gun'tal gaqama'toqol ta'n na niganigjitegewinugi'g elisultijig aq wel'gna'tuoqol gun'tal ta'n gelu'sultipnig mimajuinu'g gisi utqatalut'pnig.

³⁰ Telueioq, 'Pa na mimajultiegs'p na tujiw sa'q, mu wijkei tela'taqatigegpnn st'ge' nngi'gunaqi'g ta'n ne'pa'titeg negla niganigjitegewinugi'g.'

³¹ Gatu telimuloq ilsumsultioq ta'n tujiw neia'tuoq wetapegsultioq na mimajuinugi'g ta'n ne'pa'tipni na niganigjitegewinugi'.

³² Na glaman nige' siawa'tuoq ta'n goqwei gn'gi'gunaqi'g tela'taqatipnig.

³³ Gilew pa na wijkei aq mtesgmug aq mtesgmug un'janua. Tal gi's tel'ta'sultioq mo te'pmuoq pijo'lugsine Mn'tua'gig?

³⁴ Na glaman telimuloq, Petgitmultoqs'p niganigjitegewinu'g, ne'tata'sultijig mimajuinu'g aq nujinga'mua'tijig tplusaqan. Alt ne'pa'toqs'p aq alt gujjiewta'toqs'p. Igtigig nipispaqaneiaten a'sutuo'guoml aq igtigig tuaqtesguaten na ms't utann.

³⁵ Gjinisgam ilsumugsitoqs'p gilew aq gn'gi'gug'i'g. Msntoqs'p ta'n goqwei te'pmoq muta na gelu'sultipnig mimajuinugi'g ne'po'qopnig. E'pelo'q na amgwe-sewa'juipnaq ta'n ne'po't'pnaq aq Saglaiao'q na Palatjiaoq uggwisal ugtejgewa'juipnaq ta'n ne'po't'pnaq. Saglaiao'q etl ne'po't'pnaq nigantug a'sutuo'guomg aq ugtejg na patgulmesigaqan ta'n nu'gwa'tas'g wius.

³⁶ Telimuloq, teliaq na Gjinisgam ilsumugsitoqs'p ms't te'sioq ta'n mimajultioq gisgug aq msntoqs'p ta'n goqwei te'pmoq."

*Se'sus ewlite'l'maji mimajuinu' tleiaawultilij Selusalemg
(Lu'g 13.34,35)*

³⁷ "Gilew ta'n tleiaawultioq Selusalemg, me' gatu ewlite'l'muloq muta niganigjitegewinugi'g ne'po'qopnig aq wegla ta'n Gjinisgam petgimapni ula gjigang gun'tewtoqopnig. Gaqaig getu' mawa'luloq ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' pa wijei aq goqoli'gwej teli mawo'laj un'jang gatu gilew mo ne'gaw pewaliwoq tla'tegen.

³⁸ Na glaman Gjinisgam naqt'tew gta'sutuo'guomuow aq maja'sitew.

³⁹ Telimuloq, ma' nugu ap nmiwoq glapis tlueloqs'p, 'Gepmite'l'manej na newte'jit ta'n gis petgimut ugjit tla'tegen ta'n goqwei Gisteget tel puatg.' "

24

*Se'sus teluet na gjia'sutuo'guom seioqta's'gt'tew
(Malg 13.1,2; Lu'g 21.5,6)*

¹ Se'sus naqt'g na gjia'sutuo'guomg aq unaqapemg gigto'qopugutugwi'titl. Na gelu'l'gwi'titl ta'n tel ml'gita's'g na gjia'sutuo'guom.

² Se'sus telimaji, "Ge' angaptmug na gun'tal ta'n nasegnas'gl na gjia'sutuo'guom. Telimuloq wejgu'aqal na na'gwegl ta'n ula gjia'sutuo'guom seioqta's'gt'tew. Te's gun'tew ta'n nasegnas'g na'te'l maja'tas'gt'tew. Ms't nitjioqta's'gt'tal."

*Se'sus wesgutg ta'n goqwei tliatew
ge's mu ugs'tqamu gespaqami'g
(Malg 13.3-13; Lu'g 21.7-19)*

³ Ge's Se'sus pemgopit gm'tn ta'n teluisit Olipet, unaqapemg peita'liji negmeg. Pas'g negmow eimu'tijig na'te'l glaman unaqapemg pipanimgw'i'titl, "Ge' tliminen ta'n tujiw giasgiw ula ms't tliatew. Tliminen ta'n goqwei tliatew ugjit musga'tun gi'l apaja'sin aq ugs'tqamu gespaqami'gt'tew."

⁴ Se'sus telimaji, "Angweiasultigw aq mut ignmuane wen lue'wa'lugsinew.

⁵ Pugwelgig mimajuinu'g peita'taq aq tluetaq, 'Ni'n na Nuju-ugs'tawi'wet.' Lue'wa'lata pugwenniji mimajuinu'.

⁶ Nutmatoqs'p matntimg tepaw aq nutmatoqs'p igtigl matntimgl na'tami se'g, gatu mut we'gwata'sultinew. Ula amuj tliatew, gatu mo teltenug giaspiaq ugs'tqamu.

⁷ Mimajuinu'g tleiauwultijig pilue'l umutgiwal matntultitaq. Ms't tami gaqaisg milapegsultijig mimajuinu'g ma' gtunenatulti'gw aq me' matntiten. Pestmo'qon i'tew aq maqamigew maja's'gt'tew ms't tami.

⁸ Ta'n tujiw weglə gis tlialal na tujiw gji'jutoqs'p nat goqwei me' metue'g jugu'atew.

⁹ "Na tujiw laplusang ta'sioq pijo'lugsitoqs'p aq ta'sioq amasgipnnugsitoqs'p aq je we'gaw ta'sioq ne'po'qsitoqs'p. Gaqaisg mimajuinu'g tleiauwultijig pilue'l umutgiwal masgel-mugsitoqs'p muta majulgwalioq ni'n.

¹⁰ Pugwelgig ma' ul'te'lmi'gw aq puni gtlams'tasulti'gw. Wegla mimajuinu'g ilsutmuatultitaq aq masgeltultitaq.

¹¹ Toqo tujiw pugwelgig nujiegsua'tijig niganigjitegewinu'g ne'ita'taq aq pugwelgig elue'wa'laten.

¹² Na tl pugwelgt'tal lue'uti'l ugs'tqamug. Lpa me' pugwelgig mimajuinu'g puni gsalata igtigi.

¹³ Gatu na mimajuinu ta'n siawi gtlams'tuitew ta'n teli pgitawsij na ugs'tawiaten.

¹⁴ Na gelu/lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' amujpa pestunmas'gt'tew ta'n telgi'g ugs'tqamu, Ta'n tujiw gaqaisg mimajuinu'g tleiauwultijig pilue'l umutgiwal gisi gj'i'tu'tij ula gelu/lg agnutmaqan na tujiw giaspiatew ms't goqwei."

*Se'sus wesgutg nat goqwei ta'n ma'muniw wina'tas'g
(Malg 13.14-23; Lu'g 21.20-24)*

¹⁵ "Na niganigjitegewinuaq ta'n teluisipnaq Taniel wesgutg'pnaq nat goqwei ta'n metu angamgug. Na winjig nmitutoqs'p gaqamig gjia'sutuo'guomg." (Pewaluloq ns'tmu'tinew ula.)

¹⁶ "Ta'n tujiw ula tliatew na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig Jutiae'a'gig amujpa lsumultitaq gm'tnigtug.

¹⁷ Na tujiw na mimajuinu eig's gujmug wiguaq na mut pisgwa'wij wiguaq nmisgn nat goqwei.

¹⁸ Na mimajuinu ta'n eig's iga'taanigktug ma' apaja'sigw wiguaq ugjut ugpiu'gunml.

¹⁹ Ta'n tujiw ula tliatew ma'muniw mtue'tew ugjut e'pijig ta'n getu' un'janultijig aq e'pijig ta'nig apje'ji'jultili ji mijua'ji'jg gegguna'tiji.

²⁰ Pipanimug Gjinisgam ma' ugsmultigw miawipug gisna atlasmutigisg'g.

²¹ Na ta'n tliatew me' tetuji mtue'tew je weja'tegemg ugs'tqamu gisita's'geg glapis gisgug. Ap ma' nugu tlianug.

²² Gatu Gjinisgam welm'toq aq pas'g ta's'gl na'gwegl iga'tutal ugjut nat goqwei ma'muniw mtue'g muta teli gsalaji na mimajuinu' ta'n gisi mgnapni. Pa na Gjinisgam iga'toqol

pugwelgl na'gwegl ugjit nat goqwei ma'muniw mtue'g, ma' wen ugs'tawugsi'gw.

²³ "Pa na wen telim'sg, 'Ge' lapa'si, ula na tet na Nuji-ugs'tawi'wet,' gisna nat wen telim'sg, 'Gis neia'sit na'te'l,' mut glams'tuaw.

²⁴ Pugwelitaq nujiegsua'tijig niganigjitegewinu'g ne'ita'taq aq te'sijig tluetaq, 'Ni'n na Nujiugs'tawi'wet.' Tla'taqatitaq gaqaisg milamu'gl paqalaiwaqann muta ne'gaw getu' lue'wa'la'tita na mimajuinu' ta'n Gjinisgam gisi mgnapni.

²⁵ Jigs'tuigw muta ula gis nigani tlimuloq ge's mu tliatew.

²⁶ "Pa na alt mimajuinu'g tlimultaq, 'Ge' lapa'si, negm ta'n ilgwenaji mimajuinu' eig paqtaqamigtug,' mut liew na'te'l. Pa na tlimultaq, 'Jugu'a, ula tet, negm eig wen'ji'guomigtug,' mut glams'tuaw.

²⁷ Ni'n na mimajuinualsiap. Ta'n tujiw pgisintes na neia'sites st'ge' na wasoqotesg neia's'g ugjipenug aq pitiata's'g musigisg weja'tegemg ugjipenug glapis tg'snug. Na ms't wen nmi'tew.

²⁸ "Gji'tutoqs'p ta'n nepg wi'sis epij na ga'qaqujg mawita'taq na'te'l."

*Ta'n goqwei tliatew ta'n tujiw Se'sus pegising
(Malg 13.24-27; Lu'g 21.25-28)*

²⁹ "Tel'gne'nug ta'n tujiw tetuji mtue'tew na na'gu'set mqatawamugsitew aq tepgun'set ma' nmiaqwi. Gloqowejg ujji nisita'titaq musigisg'tug aq elg ta'n te's'g goqwei musigisg'tug ewnasiatiew.

³⁰ Na tujiw nat goqwei neia's'gt'tew musigisg'tug ugjit musga'tugsinew na ni'n ta'n mimajuinualsiap na jugu'a.s. Na tujiw gaqaisg mimajuinu'g ugs'tqamug atgitemultitaq ta'n tujiw nmi'taq ni'n ta'n mimajuinualsiap wa'so'q wejgw nisa'sia's alugwigktug. Na tujiw mawigna's aq Gjinisgam ma'muni gepmite'lmitew.

³¹ Mesgi'g pipugwaqan mtetaqt'tew. Pqotgima's ntansale'witemg ta'n telgi'g ugs'tqamu. Mawo'lata ms't Gjinisgam ugmimajuinumg ta'n gisi mgnapni. Wegla mimajuinu'g eimu'tijig ms't tami ugs'tqamug aq wa'so'q."

*Se'sus wesgumatl minijgewei miti'sl
(Malg 13.28-31; Lu'g 21.29-33)*

³² "Wesgumg na miti's ta'n teluisit pi'gmenaqsi muta getu' gina'muloq nat goqwei. Ta'n tujiw na miti's poqji nipijua'ti'tij, na tujiw geituoq gigjiw nipg iga'q.

³³ Na wijei ta'n tujiw nmituoqol ms't goqwe'l ma'muniw mtue'gl ta'n gis tlimuloq ne'ita'tal, na tujiw gji'tutoqs'p apugjig apaja'sia's.

³⁴ Migwite'tmug ula. Ta'n goqwe'l gis tlimuloq tlatal ge's mu alt mimajuinu'g ta'n gisgug mimajultijig npu'titaq.

³⁵ Ta'n goqwe'l etegl musigisg'tug na gaqiatl aq ugs'tqamu gaqiatew, gatu ta'n goqwei gis tlueiap na amujpa tliatew."

Mo wen geitug ta'n ugs'tqamu gaqiatew

(*Malg 13.32-37; Lu'g 17.26-30,34-36*)

³⁶ "Mo wen geitoq giasgiw ta'n tliatew ms't goqwei ta'n gis tlimuloq. Na wa'so'q ansale'wijig mu geitu'ti'gw aq ni'n na Gjinisgam uggwisl mu geitu, pas'g nujj geitoq.

³⁷ Ni'n na mimajuinualsiap aq ta'n tujiw apaji pgisintes na ms't wijkei tliatew st'ge' ta'n goqwei teliaqap ta'n tujiw mimajiteg Noao'q.

³⁸ Assma na na'gwegl ge's mu mespo'qegup ugs'tqamu, mimajuinugi'g siaw tlo'ltipnig st'ge' nige' mimajuinu'g tela'taqatijig. Mijjultipnig, malie'ultipnig aq je me', glapis na wijkei na'gweg ta'n tujiw Noao'q tepa'siteg ugtuluaq.

³⁹ Wegla mimajuinugi'g mo geitu'tigupnig ta'n goqwei iga'qt'tew glapis ugs'tqamu mespo'qeg. Na tujiw wegra nepmu'tipnig samqwanigtug. Na wije'tew ta'n ni'n na mimajuinualsiap apaja'sia's. Mimajuinu'g ma' gji'tu'ti'gw ta'n tujiw pgisintes glapis ni'n i'ttes ugs'tqamug.

⁴⁰ Na tujiw tapusijig ji'nmug tl lugwetaq iga'taanigntug. Newte'jit ugsua'laten aq igtig nqalaten.

⁴¹ Tapusijig e'pijig muling etl nugwa'gittutaq glumgl. Newte'jit ugsua'laten aq igtig nqalaten.

⁴² "Na to'q, ango'tmug muta mo geituoq na na'gweg ta'n ni'n na Gjisaaqamaw pgisintes.

⁴³ Geitoq na assusit gejiasnn ta'n tujiw gmutnesl wejgu'elitl tepgig, na ma' ignmuagul gmutnesl pisgwa'lin wiguaq.

⁴⁴ Na iapji gisgajo'lting muta ni'n na mimajuinualsiap aq etugjel pgisintes ta'n tujiw mo etlite'lmiwoq."

Lugowinu ta'n wel lugwet

(*Lu'g 12.41-48*)

⁴⁵ "Na lugowinu ta'n gis lita'sualut aq natawe'g tetapua'latl assusilitl. Na iga'lut'p niganpuguin esgwieliji lugowinu' aq smata ta'n tujiw gewisultilij.

⁴⁶ Ula lugowinu no'q ul'ta'sitew ta'n tujiw assusilitl pgisinnij muta geitoq ugtlugowaqan tetapua'toqop.

⁴⁷ Na mihamuj telimuloq, na assusit ignmuatal ugtlugowinul niganpugutmlin ta'n telgi'g assutg.

⁴⁸ Gatu na igtig lugowinu ta'n mo gelu'sigw na tluetew, 'Pgije'tew na assusit ta'n tujiw pegising.'

⁴⁹ Na nqana'matew, gise'tew aq je we'gaw emegwei'wata igtigi lugowinu'.

50 Na assusit apaja'sitew ta'n tujiw ula lugowinu'l mu etlite'l magugul aq mu esgmalagugul.

51 Na ulmaji ilsumatal aq tla'latal ta'n tla'luj na wesgi-jiangamgusultijig. Tli atgitemitew aq seggapitasitew muta ma'muniw welmaje'g na tujiw."

25

A'tugwaqan na newtisgegsijig e'pite'sg

1 "Ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu', na wijei aq newtisgegsijig e'pite'sg ta'n nespnmi'titl wasoqwegl aq a'sugua'titl ji'nmul. Ula ji'nm eliet ta'n etl malie'witew.

2 Na'nijig e'pite'sg piluasultijig, gatu esgwia'tijig geitmo'ltijig.

3 Na piluasultijig nespnmi'titl wasoqwegl gatu mo mimei nespnmi'tigul.

4 Na geitmo'ltijig nespnmi'titl wasoqwegl aq mimeio'qig ta'n waju'pega'tijig mimei.

5 Na ji'nm pegije'g pegising. Na e'pite'sg siawi esgmala'titl glapis getugsultijig. Toqo nep'tijig.

6 "Na gissattpa'q we'gaw nat wen telimaji e'pite'sg, 'Na ji'nm pegising. Jugwita'gw aq ultesgug.'

7 Na newtisgegsijig e'pite'sg menjita'jig aq gisgaja'tu'titl wasoqwegl.

8 Na piluasultijig e'pite'sg pipanima'tiji geitmo'ltili, 'Ge'ta's'g mimei mqatuieg. Geget naqa'suegl.'

9 Na geitmo'ltijig e'pite'sg telima'tiji, 'Moqwa', mo tepianug ugjit ta'n te'si'gw. Magasang lta'gw aq nattelmug ta's'g ugjit gilewewe'l.'

10 Na glaman wegla piluasultijig e'pite'sg maita'jig nat-telmi'tij mimei. Ta'n tujiw gisi maita'jig na ji'nm aq ugte'pitempl pisgwa'tijig ta'n mijjuaqan wesgowa's'g. Na geitmo'ltijig gisgajo'ltijig. Wije'wa'tiji na wen'ji'guomigtug aq nat wen gepsoqwa'toq ga'qan.

11 "Tel'gne'geg na igtigig e'pite'sg apaita'jig wen'ji'guomg aq teluejig, 'Saqamaw pana'tuinen na ga'qan.'

12 Telimgwi'titl, 'Moqwa'. Telimuloq, mu nenu'luoq.'

13 Na tujiw Se'sus telimaji mimajuinu', "Ango'tmug, muta mo geituoq ta'n tegen na'gweg apaja'sia's ugs'tqamug."

A'tugwaqan nesisijig lugowinu'g (Lu'g 19.11-27)

14 "Ta'n getu tami Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' na tli-atew pa wijei aq ta'n goqwei teliaq ula a'tugwaqan. Na ji'nm ilajit muta getu' liet na'tami se'g. Na wigumaji uglugowinumg aq niganpugua'laji ango'tmnew ta'n goqwei assutg.

¹⁵ Te's newte'jilitl telgi'g suliewei ignmuaj ta'n tli gji ango'ttew ugsulieweiml. Ignmuatl newte'jilitl na'n pituiptnnaqana'igl. Ignmuatl igtigl ta'pu pituiptnnaqana'igl aq ignmuatl ap igtigl pas'g pituiptnnaqana'igl. Na tujiw maja'sipnaq.

¹⁶ Na ji'nm ta'n ignmut'p na'n pituiptnnaqana'igl, pogji lugwet aq e'w'g na suliewei ugjit me' ganie'win suliewei. Wel lugwet lpa ganie'wit ap igtig na'n pituiptnnaqana'igl.

¹⁷ Na ji'nm ta'n ignmut'p ta'pu pituiptnnaqana'igl na wijei tela'teget. Ganie'wit igtig ta'pu pituiptnnaqana'igl.

¹⁸ Gatu na ji'nm ta'n ignmut'pnn pituiptnnaqana'igl awna mulqatg maqamigeg aq na suliewei ta'n wejiaq ugtassusiteml iga'toq elmalqeig'tug.

¹⁹ "Gis pmiaq na assusit apaja'sit aq pipanimaji ugtlugow-inumg, 'Tali e'wmoqs'p na suliewei.'

²⁰ Na ji'nm ta'n ganie'wipnn na'n pituiptnnaqana'igl ignmuatl assusilitl ms't suliewei aq teluet, 'Saqamaw, ignmui'tp na'n pituiptnnaqana'igl aq e'wmap ugjit ganie'win ap igtig na'n pituiptnnaqana'igl.'

²¹ Assusit telimatl, 'Me'gite'lmul. Wel lugwen aq gelu'sin lugowinu. Na tetapua'tege't'p ta'n tel puatm. Teli ntawo'tmn apje'jg suliewei na nige' iga'lul me' aji ms'gi'g ango'tmn. Pisgwa'tinej aq mawatalultinej.'

²² "Na ji'nm ta'n ganie'wipnn ta'pu pituiptnnaqana'igl pegising aq elg ignmuatl assusilitl ms't suliewei. Teluet, 'Saqamaw, ignmui'tp ta'pu pituiptnnaqana'igl aq e'wmap ugjit ganie'win ap igtig ta'pu pituiptnnaqana'igl.'

²³ Na assusit telimatl, 'Me'gite'lmul. Wel lugwen aq gelu'sin lugowinu. Na tetapua'tege't'p ta'n tel puatm. Teli ntawo'tmn apje'jg suliewei na nige' iga'lul me' aji ango'tmn. Pisgwa'tinej aq mawatalultinej.'

²⁴ "Na ji'nm ta'n ignmut'pnn pituiptnnaqana'igl pegising aq telimatl assusilitl, 'Saqamaw na metue'g ta'n tel lugowul. Getu' ganie'win je we'gaw ta'n mo iga'taqu't'p. Pewatmn apangituqaqan ta'n mu te'pmun.

²⁵ Jipalul aq na glaman mimugwa'tuap gsulieweim maqamigeg. Ula nige' pegisitul.'

²⁶ "Na assusit telimatl, 'Malein aq mo tali ugtapsuniwn. Geitu'n na ganie'wi je we'gaw ta'n mo iga'taquap aq pewatm apangituqaqan ta'n mu te'pmu.

²⁷ Gatu goqwei ugjit ntsulieweim e'wmu's'p ugjit me' ganie'win ta's'g suliewei? Nige' gi'l ignmuigg ntsulieweim aq je me'.'

²⁸ Na tujiw assusit telimaji igtigi lugowinu', 'Ugsua'tug pituiptnnaqana'igl aq ignmug na ji'nm ta'n metlas pitu-iptnnaqana'igl gegungl.

²⁹ Ta'n wen gegungl ta's'gl, me' pugwelg ignmuaten glapis pa na ul tepiej. Gatu na negm ta'n apje'jg gegung, me' ms't ugsua'tuaten.

³⁰ Ula lugowinu ta'n mo wetapsunigw tua'lug aq ltesgug ta'n etl oqonitpa'q. Na'te'l tlitemitew aq seggapitasitew wipitl muta ulmaje'tew.' "

Se'sus wesgutg ta'n Gjinisgam ilsumata mimajuinu'

³¹ "Ni'n na mimajuinualsiap aq apaja'sia's ugs'tqamug ugjit mimajuinu'g gepmite'lminew. Ms't ansale'wijig wije'witaq. Pmgopa'sia's nt'pung ta'n wijkei aq elege'wit ugt'pun.

³² Gaqaig mimajuinu'g tleiwultijig pilue'l umutgiwal ugs'tqamu tl mawita'taq na'te'l. Na tujiw nigtuo'la's ta'pu nemigsijig, pa wijkei aq ji'nm ta'n angwewaji ugtue'mg tel nigtuo'laji jijgluewji aq te'plji.

³³ Na mimajuinu'g pa na wijkei aq jijgluewjig na igo'la's ntinaqanmg aq na mimajuinu'g pa na wijkei aq te'pljig na igo'la's ntpatatujmg.

³⁴ Ni'n ta'n elege'witewi tlima's mimajuinu ntinaqanmg, 'Gjinisgam na nujj. Gilew ta'n nujj getu' gepmite'lmuqsiq jugwita'gw ni'neg. Ignmugsitoqs'p ms't goqwe'l na negmewe'l ta'n gisitoqop ugjit gilew weja'tegemgeg ugs'tqamu gisita's'gag.

³⁵ Gewisinap aq esmioqop, getu' samqwaiap aq esamqwo'ltiqop. Emittugwe'winuiap aq wigumioqop guiuwal.

³⁶ Waqqaj gegnesiap aq gegno'tlioqop. Gesnugwaiap aq angweiwioqop. Laplusang eimap aq emittugwalioqop.'

³⁷ "Na tujiw mimajuinu'g ta'n gis tla'taqatijig ta'n go-qwei Gjinisgam pewatg pipanimitaq, 'Gjisaqamaw, ta'n tet etl guisinu't'p aq esmuleg'p, gisna getu' samqwa't'p aq esamqwo'ltieg'p?

³⁸ Ta'n tet etl nmu'leg'p emittugwe'winui't'p aq wigumu-leg'p nignaq, gisna waqqaj gegnesi't'p aq gegno'tuleg'p?

³⁹ Ta'n tet etli gsnugwa't'p gisna laplusang pisi't'p toqo ap mittugwaluleg'p?

⁴⁰ Na tujiw ni'n na elege'wit tlima's, 'Na ni'n gisi apo-qonmuioq te's tujiw apoqonmuoq ntmimajuinumg je tlia ewle'jultijig.'

⁴¹ "Na tujiw mimajuinu'g ta'n eimu'tijig ntpatatujmg tlima's, 'Jiglita'gw ni'neg, Gjinisgam ilsumugsitoqs'p ta'n goqwei te'pmoq. El'toqop pugtew ta'n iapjiw naqa'sueg.

Pija'lata Gjimn'tu'l aq unaqapemg na'te'l. Nige' pewaluloq Ita'new na'te'l.

⁴² Gewisinap gatu mo esmiwoqop, getu' samqwaiap gatu mo samqwan ignmuiwoqop.

⁴³ Emittugwe'winuiap gatu mo pewaliwoqop pisgwa'n giguowal. Waqqaj gegnesi gatu mo goqwei ignmuiwoqop. Gesnugwaiap aq laplusang eimap gatu mo apoqonmuiwoqop.'

⁴⁴ "Na wegla mimajuinu'g pipanimitaq, 'Gjisaqamaw, ta'n tet mo apoqonmulueg'p ta'n tujiw gewisineg, gisna getu' samqwaneg, gisna emittugwe'winuineg, gisna ewlgmneg, gisna gesnugwaneg gisna laplusang pisineg?"

⁴⁵ Na tlima's, 'Telimuloq, na te's tujiw mo gisi apoqonmuawoqop ntmimajuinumg je tlia ewle'jultijig, na geitu mo getu' apoqonmuiwoqop.'

⁴⁶ Na wegla mimajuinu'g lgimaten ta'n iapjiw ulmajo'litaq gatu mimajuinu'g ta'n eimu'titaq ntinaqaneg Ita'taq wa'so'q ugjit msnmnew iapjiwewei mimajuaqan."

26

*Niganpugultijig wesgutmi'tij ta'n tl gimi ugsua'la'tital
Se'susal ugjiti ne'pa'new*

(Malg 14.1,2; Lu'g 22.1,2; Sa'n 11.45-53)

¹ Ta'n tujiw Se'sus gaq gina'muet wegla ta'n goqwe'l, na telimaji unaqapemg,

² "Ni'n na mimajuinalsiap. Na Siawa'timgewei Pestie'umg pmietew tapuguna'qt'tew. Na tujiw nat wen ignmuitew ta'nig masgelmijig aq gujjiewte'itaq."

³ Na tujiw niganpugultijig patlia'sg aq igtigig mawagnut-mewinu'g weltesgatultijig Gaiapasal wiguaq. Negm na espe'g patlia's.

⁴ Wesgutmi'tij maw Gaiapas ta'n tl gimi ugsua'la'tital Se'susal ugjiti ne'pa'new.

⁵ Teluejig, "Ma gis tla'taqatiwgw pestie'umg ta'n tujiw pug-welgil mimajuinu'g eimu'tijig tet. Jijuqa ms'gi'gt'tew goqwei pegwatu'tij."

Se'sus emittugwet Pettani

(Malg 14.3-9; Sa'n 12.1-8)

⁶ Se'sus emittugwet Pettani. Na'te'l pisgwa't Simonal wiguaq. Simon na ji'nm ta'n gegung'p na gsnugowaqan ta'n teluisig leplsi.

⁷ Na e'pit pegising. Ela'latl pu'taiji'tl. Ula na gun'tewe'get ta'n teluisig alapastl. Waju'pelitl mego'tigewei amjaqto'suti. Na e'pit guta'tuatl Se'susal un'jig ula amjaqto'suti, ge's Se'susal etlatannitl.

⁸ Na Se'sus unaqapemg nemitu'tij, na wegaiultijig. Teluejig, "Me' gatu pisuo'tg na amjaqto'suti.

⁹ Na ntuisgetmg gisi guguntesnu mesgi'g suliewei aq gisi ignmuanes ewle'juinu'g."

¹⁰ Se'sus gejiaji telueliji aq telimaji, "Mut lugowaqana'law na e'pit. Gisi ula'teget ugjit ni'n."

¹¹ Iapji pugwelgig ewle'juinu'g wijtgweiugsitoqs'p gatu ma' iapjiw gis wijtgweiuluoq.

¹² Ta'n tujiw guta'tuij amjaqto'suti nun'jieg, na pas'g gisgaja'lit ugjit utqatalimg.

¹³ Telimuloq, ta'n ula e'pit gis tla'tegej na ugji migwite'lmaten, ta'n getu tami na gelu/lg agnutmaqan pestunten ta'n telgi'g ugs'tqamu."

Se'sus unaqapeml netuisgatl ugjit ne'pa'ten

(Malg 14.10,11; Lu'g 22.3-6)

¹⁴ Na tujiw Se'sus unaqapeml ta'n teluisilitl Suta Isgaliot, elielitl ta'n niganpugultijig patlia'sg eimu'tijig.

¹⁵ Pipanimaji, "Goqwei ignmuitoqs'p apoqonmulinew ta'n tl gisapsgnatesnu Se'sus?"

Na glaman wel'te'tmi'tij aq nesisga'qal suliewe'l ignmua'titl Sutaal.

¹⁶ Na weja'tegem geg tujiw Suta gwilg ta'n tl ntuisgalatal Se'susal ugjit ugsua'lugsin.

Se'sus aq unaqapemg mawatalultijig

Siawa'timgewei Pestie'umg

(Malg 14.12-21; Lu'g 22.7-13,21-23; Sa'n 13.21-30)

¹⁷ Na tujiw iga'q na amg wesewei na'gweg mimajuinu'g e'wmi'tij pipnaqan ta'n mo apita'tas'gtぬg, Se'sus unaqapemg pipanimgi'titl, "Tami tet pewalieg gisgaja'tunen wela'gewei ugjit Siawa'timgewei Pestie'umg?"

¹⁸ Se'sus telimaji, "Lta'gw na ji'nm ta'n ultesguanew na gjigang aq tlimug, Nujingina'muet teluet, 'Ta'n goqwei weji pgisinap, getu' tliaq ula na'gweg. Ula na wela'gewei ugjit Siawa'timgewei Pestie'umg, ni'n aq nnaqapemg getu'tlatalultieg giguaq.' "

¹⁹ Na Se'sus unaqapemg maita'liji aq gisgaja'tu'tili j Siawa'timgewei wela'gewei.

²⁰ Na wijei wela'gw, Se'sus aq unaqapemg pemgopita'jig ugjit wela'gewei.

²¹ Ge's etlatalulti'tij, Se'sus telimaji, "Na telimuloq, nat wen te'sioq ntuisgalitew."

²² Na unaqapemg we'gwi ms'go'ltijig aq ingute'jit pipanimatl, "Gjisaqamaw, mu ta gatu wesgumiwn ni'n?"

²³ Se'sus telimaji, "Gtapestew pipnaqan wijei ep-taqanigtug maw ni'n, na negm ntuisgalitew."

²⁴ Ni'n na mimajuinualsiap. Amujpa np'tes st'ge' ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign. Gatu mawi mtue'tew ugjut na ji'nm ta'n ntuisgalitew. Etug me' glu'lgtesoq ugjut na ji'nm mu ugs'tqamuigusnn."

²⁵ Na tuijw Suta, ta'n getu' ntuisgalatal Se'susal, teluet, "Nujingina'muet mu ta gatu wesgumiwn ni'n?"

Se'sus telimatl, "Gi'l na teluen."

Ugtejgewei ta'n Se'sus aq unaqapemg mawatalultijig

(Malg 14.22-26; Lu'g 22.14-20; 1 Golintewaq 11.23-25)

²⁶ Na ge's Se'sus aq unaqapemg etlatalulti'tij, Se'sus we-sua'toq pipnaqan aq miwatmuatl Nisgaml. Na tuijw nas-gwa'toq pipnaqan aq ignmuaji unaqapemg. Na telimaji, "Ula na na'qi, ms't ta'n te'sioq ugsua'tug aq malqotmug."

²⁷ Na tuijw wesua'latl nqanipsmun aq miwatmuatl Nisgaml. Ignmuaji unaqapemg aq telimaji, "Ugsua'tug ta'n te'sioq aq wet samqwoltigw."

²⁸ Ula na nmal'tem. Gjinisgam teplumasit apigsigtmuanew pugwelgig mimajuinu'g ugtue'utiwal ta'n tuijw lita'sualitaq ni'neg. Teplumaji tla'tegen, muta nmal'tem guta's'gt'tew ta'n np'tes gujjieweigtug.

²⁹ Ula telimuloq, ma' nugu samqwaw moqopa'q glapis na na'gweg tli ultesgatultitesnu nujj ugteloge'wa'gimg wa'so'q. Na'te'l ap samqwoltitesnu."

³⁰ Na gis tlimateg, a'sutmaqanewintu'tijig aq tewita'jig. El'ta'jig na gm'tnigtug teluisit Olipet.

Se'sus gejiaji Pie'lal aq igtigi unaqapemg naqalguta

(Malg 14.27-31; Lu'g 22.31-34; Sa'n 13.36-38)

³¹ Se'sus telimaji unaqapemg, "Ula wijei ulo'nug, ta'n te'sioq naqalitoqs'p aq ugsmultitoqs'p. Gjinisgam ugtwi'gatign tel wi'gas'g,

Gjinisgam teluet,

'Ne'pa's nujiangweiwaji ugtue'mg
aq jijgluewjig se'so'togu'titaq.'

³² Gatu gis minunsian, na lia's Galaliewa'gi ge's mu peita'woq na'te'l."

³³ Pie'l telimatl, "Etug ms't mimajuinu naqalultaq, gatu lpa ma' naqalulnu."

³⁴ Se'sus telimatl Pie'lal. "Telimul ula. Ge's mu napew getu'g egsitpu'nug, si'st tluetes mo nenuiw."

³⁵ Pie'l telimatl, "Lpa ma' tluew mo nenu'lu, je tlia npman maw gi'l."

Ms't Se'sus unaqapemg teluejig wijei st'ge' Pie'l.

*Se'sus naji a'sutmat ta'n teluisig Getsemani
(Malg 14.32-42; Lu'g 22.39-46)*

³⁶ Ta'n tujiw Se'sus aq unaqapemg peita'titeg na gm'tng, el'ita'jig ta'n eteg iga'taqan teluisig Getsemani. Na telimaji, "Pe'l tet pita'qw, ala tet eliei, naji a'sutmai."

³⁷ Na nespnaji Pie'lal aq tapusiliji Sepeti ugwgisg. Se'sus ma'muniw ewlgwijing aq ma'muni ulmajita'sit.

³⁸ Telimaji unaqapemg, "Ma'muni ewlgwijin. Sigtu ulmajita'si. Siaw i'mu'tigw tet. Mut nep'tinew aq a'sutmessewigw."

³⁹ Na me' naqajijge'le'l eliet. Nutgul'paqjetesing maqamigeg muta tetuji gitnmat. A'sutmat, "Gjinisgam gi'l na nujj, etawaqtmul jigla'tui ula ulmajo'qon ta'n wejgu'aq. Gatu na tliaj st'ge' ta'n gi'l tel puatmn, mu na ta'n ni'n tel puatm."

⁴⁰ Na tel'gne' geg na apsgwa'sit ta'n nesisiliji unaqapemg eimu'tili aq nemiaji nep'tili. Tugwa'latl Pie'lal aq telimatl, "Tal gis gilew mo gis alapultiwoq ge's etli a'sutmai?"

⁴¹ Angaptmu'tigw aq a'sutma'tigw glaman ma' mn'tu gisa'lugsiwoq tla'taqatinew lue'uti'l. Getu' tla'taqatioq pas'g mo gis tla'taqatiwoq muta wesami gtugsultioq."

⁴² Ap na ta'puewei Se'sus naji a'sutmat, "Gjinisgam gi'l na nujj, pa na ula ulmajo'qon ma' gisi jigla's'gtぬ aq amujpa ulmaje'tes, na tliaj st'ge' ta'n gi'l tel puatmn."

⁴³ Na ap apsgwa'sit aq ap nemiaji unaqapemg nep'tili. Me' gatu tetuji gtugsultijig.

⁴⁴ Na ap Se'sus naqalaji aq ap si'stewei wijei teli a'sutmat.

⁴⁵ Na tujiw eliet ta'n unaqapemg eimu'tili aq telimaji, "Me' nep'tioq aq etli atlasmultioq. Ni'n na mimajuinualsiap aq nige' gi's iga'q ugjit iga'limg na lue'winu'g ugpitnuaq."

⁴⁶ Mn'jita'qw, maita'nej. Ge' lapita'gw, na ji'nm ta'n gisi ntuisgalit pegising."

*Mimajuinu'g goqqwa'la'titl Se'susal
(Malg 14.1,2; Lu'g 22.1,2; Sa'n 11.45-53)*

⁴⁷ Me' Se'sus etlewistoq na tujiw Suta, newte'jilitl unaqapeml pegisinnitl. Pugwelgig mimajuinu'g pema'tu'titl espo'qwas'gl aq petgute'gne'l peji wije'wa'titl Sutaal. Nigan-pugultijig patlia'sg aq natawo'liti jijig ji'nmug elgima'tiji wegla mimajuinu' na'te'l.

⁴⁸ Na Suta gis telimaji na mimajuinu', "Ta'n tegen ji'nm wesgaqalm'g na negm ta'n pewaloq. Ugsua'lug."

⁴⁹ Eliet Se'suseg aq teluet, "Nujigina'muet, me' taliasgig?" Na tujiw wesgaqalmatl.

⁵⁰ Se'sus telimatl, "Smtug lugwaten gtlugowaqan!"

Na igtigig goqqwa'la'titl Se'susal aq melgigna'titl.

⁵¹ Se'sus unaqapeml wesua'toq espo'qwas'g aq taqamatl espe'g patlia'sl ugtlugowinum. Lpa mente'muatl ugs'tuaqan.

⁵² Gatu Se'sus telimatl, "Masgwa'l na tlawo'q, muta ta'n wen e'watl tlawo'qol na ugji np'tew.

⁵³ Geituoq apoqonmatimg puatma's, pas'g glula's nujj aq smtug petgimata lluigneg te'sisgegsiliji je ta'pu pitu-iptnnaqaniliji ansale'wiliji ugjit apoqonmuin?

⁵⁴ Gatu ta'n goqwei tliatew amujpa teliaq st'ge' ta'n goqwei gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng."

⁵⁵ Na tujiw Se'sus telimaji na mimajuinu', "Pegisulo-qiq espo'qwasijig aq petgute'gne'l muta getu' goqqwa'lioq. Tel'te'lmioq na pa wijkei aq nat wen gmutnesg. Te'sigisg'g etl gina'muap gjia'sutuo'guomg gatu mo tala'liwoqop na'te'l.

⁵⁶ Gatu ula gis tliaq ugjit gisa'tun tlian ta'n goqwei ta'n niganigjitegewinugi'g ewi'gmi'tip."

Na tujiw ms't unaqapemg naqalgwi'titl aq wesmultiliji.

Nuji ilsutaqatijig ilsuma'titl Se'susal ne'po'qsilin

(Malg 14.53-65; Lu'g 22.54,55,63-71; Sa'n 18.13,14,19-24)

⁵⁷ Na weglia ta'n gisi goqqwa'la'titl Se'susal ela'la'titl Gaiapas wiguaq aq pisgwa'la'titl. Na nujigina'mua'tijig tplutaqan aq igtigig ta'n niganpugultijig etl mawita'tij maw Gaiapasal na espe'l patlia'sl.

⁵⁸ Na gnegg ugtejge'l Pie'l majulgwalaji aq pisgwa't iga'taqanigtug ta'n espe'litl patlia'sl wen'ji'guoml gigto'qwagwegl. Na epa'sit maw ta'nig ango'tmi'tij gjia'sutuo'guom. Na'te'l etli esgmatg ta'n tliatew.

⁵⁹ Na lamguomg Gaiapas wiguaq, niganpugultijig patlia'sg aq nuji ilsutaqatijig maw agnutma'tijig nat goqwei ta'n pisui ilsutmuhan Se'susal ugjit ne'po'qsilin.

⁶⁰ Gatu Ipa mo na we'jitua'ti'gw goqwei, we'gaw pugwelgig pisui agnima'titl aq egsuaqanima'titl Se'susal. Na tujiw tapusijig ji'nmug gaqamijig

⁶¹ aq teluejig, "Ula ji'nm nutaqatt'p teluep, 'Ni'n gis suisgo'tutes na gjia'sutuo'guom aq nesuguna'q gisi ilitutes.'"

⁶² Na espe'g patlia's gaqama'sit aq pipanimatl Se'susal, "Getu asitemjig weglia ji'nmug? Goqwei getu' thuen?"

⁶³ Gatu Se'sus mo gelusigw. Ap Gaiapas gelulatl, "Lui'tmasi Nisgameg aq tliminen pa na gi'l na Nujiugs'tawi'wet. Tliminen pa na gi'l na Gjinisgam uggwisl."

⁶⁴ Na tujiw Se'sus telimatl, "Gi'l na teluen. Ni'n na mimajuinalsiap, gatu nige' telimuloq, nmioqs'p pmgopia's Gjinisgam ta'n mawignat ugtinaqanmg aq wejgwí nisa'sites alugwigktug."

⁶⁵ Ta'n tujiw espe'g patlia's ula nutuateg, na we'gwi uggwaig aq ugpitu'gunml sewisgina'latl. Teluet, "Ula ji'nm anmimatl Nisgaml. Mu amujpa nujo'teget telimugsi'gw ula ji'nm gesapuguet muta gis nutmugg ta'n tujiw anmimatl Gisitegelitl.

⁶⁶ Tal'te'tmoq nige' muta gis nutuoq ta'n tujiw gesapuguet?"

Mimajuinu'g na'te'l telima'titl, "Teliaq, ula ji'nm ma'muni pata'teget aq amujpa ne'po't."

⁶⁷ Na tujiw elusguma'titl aq taqama'titl. Alt paqtne'ita'titl

⁶⁸ aq telima'titl, "Pa na gi'l na Nujiugs'tawi'wet, tliminen na ta'nig gisi tqam'sgig!"

Pie'l teluet mo nenuagul Se'susal

(*Malg 14.66-72; Lu'g 22.56-62; Sa'n 18.15-18,25-27*)

⁶⁹ Pie'l me' pemgopit gujmug. Na e'pite's ta'n elugowatl gjipatlia'sl eliet Pie'leg aq telimatl, "Gi'l na elg wijitgweia't'p na Se'sus ta'n tleiaawit Galaliewa'gi."

⁷⁰ Gatu Pie'l petgwasit aq telimatl, "Lpa mo geju'lu ta'n goqwei wesgutmn."

Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig na'te'l nutua'titl ta'n goqwei Pie'lal teluelitl.

⁷¹ Pie'l gaqama'sit aq eliet ta'n eteg na ga'qana'tas'g. Na tujiw igtig e'pit nemiatl aq telimaji mimajuinu ta'n alpugul-tiliji na'te'l, "Ula ji'nm al wije'wapnn na Se'susal ta'n Nasaleet tleiaawilitl."

⁷² Ap Pie'l petgwasit aq teluet, "Elui'tmasi, mo nenuaq na ji'nm ta'n wesgumt."

⁷³ Na tel gnegg ta'sijig ji'nmug ta'n alpugultijig tlima'titl Pie'lal, "Talma gi'l wijitgweia't'p muta ta'n teli'sin geju'leg ta'n wejien."

⁷⁴ Na tujiw Pie'l elui'tmasit aq teluet, "Gjinisgam gisi ugta-pulitew pa na tli egsueian. Mo nenuaq na ji'nm."

Giasgiw na tujiw napew getu'g.

⁷⁵ Pie'l mi'gusit ta'n Se'susal gisi tlimal, "Ge's mu napew getu'g na si'st tluetes mo nenuiwn."

Na tujiw Pie'l majasit aq sigt'temit.

27

Lesui'paq ela'la'titl Se'susal Piloteg

(*Malg 15.1; Lu'g 23.1,2; Sa'n 18.28-32*)

¹ Ta'n tujiw gisapniaq, ms't niganpugultijig patlia'sg aq igtigig niganpugultijig mawita'jig aq agnutmi'tij ta'n tl ne'pa'ten Se'susal.

² Alt gelpila'titl Se'susal aq ela'la'titl Piloteg. Pilot na nigan-puguit g'pnno'lewigtug.

Sutao'q ne'pa'sipnaq

(*Paqlalaiwaqann 1.18,19*)

³ Na Suta ta'n netuisgelapnn Se'susal gejiatl ne'po'qsilital. Na mesge'g. Wesua'toq na nesisga'qal suliewe'l aq apaji ignmuaji na niganpugultiliji patlia'sg aq natawo'l'tijig.

⁴ Telimaji, “Gisi pata'tegei muta pisui opla'laq. Na ji'nm ta'n mo goqwei opla'tegegup aq nige' elg pisui ne'pa'ten.”

Na telima'titl Sutaal, “Mu sespetalsultiweg. Gi'l na gta'aqan, mu ninen.”

⁵ Suta paqiatgweitesteqol na suliewe'l epsaqtatqug gjia'sutuo'guomg. Maja'sit aq gestunepilsit.

⁶ Na niganpugultijig patlia'sg megnmi'tij na suliewei aq teluejig, “Ula suliewei na gis apangita'tas'g'p ugjit ne'po'qsin na ji'nm. Gt'tplutaqanminu telueg mo teltenug ugjit ginu e'wmnew ula suliewei a'sutuo'guomg.”

⁷ Na wel'te'tmi'tij e'wmnew suliewei ugjit pegwatelmnew iga'taqa. Na ji'nm ta'n etl gisiaj wowg na netuisgmaji gjipatlia'sg ugtiga'taqa. Na gjipatlia'sg e'wmi'tij iga'taqa ugjit utqutaqane'gati. Mimajuinu'g ta'n mu Lesui'peulti'gw utqatalujig na'te'l.

⁸ Nige' gisgug na iga'taqa me' tel wi'tas'g na mal'tewig maqamigew.

⁹ Na niganijitegewinuaq ta'n teluisipnaq Jelamaia teluepnaq ula na gis teliaqap. Na teluep,

“Ta'sijig Lesui'paq wel'te'tmi'tij e'wmanew nesisga'qal suliewe'l ugjit apangitman newte'jit ji'nm. Ula suliewei ugsua'tu'titl,

¹⁰ aq apangitua'titl na ji'nmul ta'n etliaji wowg ugjit ugtiga'taqa. Na gis tliatew giasgiw st'ge' ta'n goqwei Gisiteget telimip.”

Pilot gelulatl Se'susal

(Malg 15.2-5; Lu'g 23.3-5; Sa'n 18.33-38)

¹¹ Na tujiw Se'sus gaqama'lut Piloteg muta Pilot niganpuguit ugjit Lo'mewei g'pnno'l. Pilot pipanimatl Se'susal, “Gi'l na Lesui'paq ugteloge'witemual?”

Se'sus telimatl, “Gi'l na teluen.”

¹² Na niganpugultijig patlia'sg aq natawo'ltijig gelula'titl Pilotal aq pisui elsutmua'tital Se'susal gatu Se'sus mo goqwei teluegw.

¹³ Na tujiw Pilot pipanimatl Se'susal, “Mo nutmun ta'n goqwei gis elsutmasgig?”

¹⁴ Lpa Se'sus mu gelusigw, na tujiw Pilot pajiji paqalaig.

Pilot ilsumatl Se'susal ugjit ne'po'qsin

(Malg 15.6-15; Lu'g 23.13-25; Sa'n 18.39–19.16)

¹⁵ Te's Siawa'timgewei pestie'umg na Lo'mewei niganpuguit ta'n eig Selusalemg tewalqa'latal newte'jilitl ta'n laplusang pisilitl. Tewalqa'latal ta'n tegenn na mimajuinu'g wel'te'lma'titl ugjit tu'elin.

¹⁶ Na tuijw pisit laplusang na ji'nm ta'n teluisit Se'sus Palapas. Na wel nenut.

¹⁷ Ta'n tuijw mimajuinu'g gisi mawita'ti'tij, Pilot pipanimaji, "Tegen pewalioq tualqa'lan, Se'sus Palapas gisna Se'sus ta'n mimajuinu'g tel wi'ta'titl Nujiugs'tawi'wet?"

¹⁸ Pilot gis geitoq na niganpugultijig wesua'la'tipnn Se'susal muta wisgua'la'titl.

¹⁹ Ge's Pilot pemgopij ta'n etli ilsutegej, ugte'piteml petgitmlil agnutmaqan ta'n telueg, "Mut nasalsiw goqwei ula ji'nm muta gelu'sit. Wela'gweg Pewi'g'p. Welmajita'sip aq me' nige' jipaqa'si."

²⁰ Na niganpugultijig patlia'sg aq mawagnutmewinu'g munsaiwa'tiji mimajuinu' pipanimanew Pilotal ugjit tu-alqa'lan Palapasal aq ne'po'qsilin Se'susal.

²¹ Pilot ap pipanimaji, "Tegen wegla tapusijig pewalioq iga'lan?"

Telimgwi'titl, "Iga'l Palapas."

²² Pilot pipanimaji, "Gatu nige' tala'lates Se'sus ta'n tel wi'tut Nujiugs'tawi'wet?"

Ms't teluejig, "Gujjiewta'nej!"

²³ Gatu Pilot pipanimaji, "Goqwei gisi pata'toq?"

Na mimajuinu'g ma'muni sesgu'tijig, "Gujjiewta'nej!"

²⁴ Na tuijw Pilot nest'g mo wetapsuninug ugjit siawi glulaji muta ma'muni uggwaiultilji. Na ugpitnn gesispatoqol aq telimaji mimajuinu', "Mu ni'n tela'tegew ula ji'nm npuaqan. Gilew ula gisi pgwa'tuoq!"

²⁵ Ms't mimajuinu'g telima'titl, "Ninen aq nn'janinaq gisi pgwatutesnen ugjit ula ji'nm npmn."

²⁶ Na tuijw Pilot tela'teget ta'n goqwei mimajuinu'g pe-watml'i'tij, na iga'latl Palapasal aq pipanimaji ugsma'gnismg wisqapaqtan Se'susal. Ta'n tuijw Se'sus gisi wisqapaqto'teg, na Pilotal elgimtl ugjit gujjiewto'qsin.

Sma'gnisg maligima'titl aq amasgipnna'titl Se'susal
(Malg 15.16-20; Sa'n 19.2,3)

²⁷ Na tuijw sma'gnisg pegisula'titl Se'susal na g'pnno'lo'guomg. Na ms't sma'gnisg mawita'jig na'te'l.

²⁸ Se'susal utapsun menina'tua'titl aq pitu'gwala'titl, e'wmi'titl megwe'lrtl pitu'gunn muta getu' maligima'titl.

²⁹ Goqominaqsie'l na gigto'qopito'tu'tij aq nasa'tua'titl Se'susal un'jig. Gmu'j ignmut ugpitn inaqanei. Na tuijw gigto'qi nutgulpita'jig aq maligima'titl. Teluejig, "Pgitawsi muta elege'witewin ugjit Lesui'paq."

³⁰ Na elusguma'titl aq nat wen wesua'toq na gmu'j ta'n ignmatl Se'susal. E'wmi'tij ula gmu'j aq matta'titl un'jig.

³¹ Ta'n tujiw siwi maligima'titl mena'tua'titl na pitu'gunn aq apaji nasa'tua'titl utapsunn. Na ela'la'titl ta'n tl gujjiewta'tital.

Se'sus gujjiewto't

(*Malg 15.21-32; Lu'g 23.26-43; Sa'n 19.17-27*)

³² Ge's maita'jig gjigang, na weltesgua'titl ji'nmul teluisilitl Simon, tleiawilitl Sailin. Na sma'gnisg gisa'la'titl Simonal pmapinmilin gujjiewei ugjit Se'sus.

³³ Na el'ta'jig ta'n teluisig Golgota. Ula wisun telueg waqan'tewatpat.

³⁴ Na'te'l ignmua'titl Se'susal moqopa'q ta'n wiaqpega'tas'g nat goqwei wisqe'g. Ta'n tujiw Se'sus wett'g, mu esamqwagw.

³⁵ Na gujjiewta'titl aq utapsunn elegetu'tij ta'n wen uglete'tal.

³⁶ Na tujiw pemgopita'jig na'te'l aq angama'titl.

³⁷ Sma'gnis ewi'g'g agnutmaqan. Ula telueg ta'n Se'sus il-sumut gujjiewto'qsin. G'p'taq Se'sus un'ji nastmi'tij na agnutmaqan. Telueg, "Ula na Se'sus, na elege'wit ugjit Lesui'paq."

³⁸ Na sma'gnisg tapusiliji gmutnesg gujjiewta'tiji etuiw Se'suseg, newte'jit ugtinaqanmg aq igtig ugpatatujmg.

³⁹ Mimajuinu'g ta'n el'ta'jig gjigang gisna maita'jig na'te'l naqita'jig aq angama'titl Se'susal. Un'jiwal pepuegetitl aq maligima'titl.

⁴⁰ Alt telima'titl, "Gi'l getu' seioqte'mu'tp gjia'sutuo'guom aq getu' ilitu'tp pas'g nesuguna'q. Mo gis tla'tegewn. Pa na gi'l na Gjinisgam uggwisin, ugs'tawi'si aq nisalsi na gujjieweigtug!"

⁴¹ Na niganpugultijig patlia'sg, nujicina'mua'tijig Mowisewei ttplutaqan aq mawagnutmewinu'g na maligima'titl Se'susal.

⁴² Teluejig, "Gisi ugs'tawiapni igtigi, gatu mo gisi ugs'tawi'sigw? Teluep negm na elege'witewit ugjit Lesui'paq. Pa na nige' gisi ugji nisa'sij na gujjieweigtug, na gtlams'tuatesnen.

⁴³ Elita'sualatl Gjinisgaml aq teluet negm na Gjinisgam uggwisl. Na to'q, ge' angamlilj etugjel Gjinisgam ugs'tawian!"

⁴⁴ Je we'gaw na gmutnesg ta'n mawi gujjiewta'sijig elg wijei tel maligima'titl.

Se'sus nepg

(*Malg 15.33-41; Lu'g 23.44-49; Sa'n 19.28-30*)

⁴⁵ Na mewlia'gwej, ta'n telgi'g na umutgiwaq oqonitpaqa-mugwa's'g. Me' oqonitpa'q glapis si'st ajiej.

⁴⁶ Na'tami si'st ajiej, Se'sus gesigaw sesgwet, "Eloi, Eloi, lama sabachthani?" ta'n telueg, "Ntnisgamum, Ntnisgamum, tal gis puna'lin ni'n?"

⁴⁷ Ta'sijig ta'n gaqamultijig na'te'l nutua'titl aq teluejig, "Wigumatl Ilaijaal."

⁴⁸ Newte'jit na'te'l eliputuaj spanj waju'peg moqopa'q. Naspilas'g gmu'jigtug aq elasqa'tuaj ugjit Se'susal samqwalin.

⁴⁹ Gatu na igtigig awna teluejig, "Pe'l angamanej, etugjel Ilaija jugu'etew aq ugs'tawiatall!"

⁵⁰ Se'sus ap sesgwet aq nepgaq.

⁵¹ Na tujiw na mesgi'g elaqpilaqan ta'n gaqapitg gjia'sutuo'guom pasgina's'g g'p'taq glapis epune'g. Maqamigew gesigaw maja's'g aq lpa gun'tal pasgine'tesgl.

⁵² We'gaw na maqamigew ta'n eteg utqutaqane'gati pasgina's'g, aq pugwelgig gisi npu'tijig minua'lujig. Wegla na Gjinisgam ugmimajuinumg.

⁵³ Ta'n tujiw Se'sus gis minunsitew wegla mimajuinu'g naqtmi'tij utqutaqane'gati aq pisgwita'jig sape'wig gjigang. Pugwelgig mimajuinu'g nemia'tiji.

⁵⁴ Na niganpuguit sma'gnis aq igtigi sma'gnisg angama'titl Se'susal npmlin Na nemitu'ti'tij maqamigew maja's'g aq ms't goqwei gi's tliaq, sigt'a'sultijig aq teluejig, "Negmaq giasgiw Gjinisgam Uggwisl."

⁵⁵ Na pugwelgig e'pijig gnegg eimu'tijig aq angaptmi'tij ta'n goqwei gis tliaq. Peji majulgwala'tipnn Se'susal weja'tegemg Galaliewa'gi glapis Selusalemg aq apoqonmua'tipnn.

⁵⁶ Newte'jit teluisit Mal Matle'n aq igtig teluisit Mali na Ji'mej aq So'sep uggwijual. Negm na Sepeti ugte'pitml.

Se'sus utqatalut

(*Malg 15.42-47; Lu'g 23.50-56; Sa'n 19.38-42*)

⁵⁷ Ge's mu na'gu'set galqwasiegw, wejgu'et milesuinu ta'n teluisit So'sep, Na tleiawit Alamatia. Negm na Se'sus un-aqapeml.

⁵⁸ Eliet Piloteg aq pipanimatl ignmagun Se'susal muta gis nepmlita. Pilot telimatl sma'gnisl, "Ignmuatmu So'sep na Se'suso'q."

⁵⁹ So'sep wesua'latl Se'susal aq oqonisgwa'latl pilei atla'wegnigtug.

⁶⁰ Ge's mu Se'sus nepmugweg So'sep gisi pempujeteg mesgi'g elmalqeい gun'tewigtug. So'sep gisgaja'toqop ula elmalqeい ugjit ta'n lsma'laten. Na nige' jugwa'latl Se'susal aq elsma'latl ula elmalqeい. Wesua'toq mesgi'g gun'tew aq te't'pja'toq ta'n weji pisgwa'timg elmalqeigtug. Na tujiw maja'sit.

⁶¹ Gigjiw ta'n Se'sus elisinnij pemgopijig Mal Matle'n aq na igtig Mali.

Sma'gnisg gelig'tijig ta'n Se'sus utqatalut

⁶² Na igtig na'gweg na atlasmutigisg'g. Na tujiw niganpugul-tijig patlia'sg aq Palasiaq el'ta'jig Piloteg.

⁶³ Telima'titl Pilotal, "Saqamaw, migwite'tmeg na glusqapoq gesgmnaq nepmugweg teluepnaq, 'Minunsia's gisi nsuguna'q.'

⁶⁴ Nige' pewaluleg ango'tmn na utqutaqane'gati nesuguna'q. Mut wen ignmuaw pisgwa'n ta'n ji'nmaq elisinnij. Na tujiw unaqapemg ma' gisi gmutnala'tigul Se'susal aq na tujiw tluetaq, 'Minunsitaq.' Na ula me' ms'gi'gt'tew egsuo'qon je mu esgwiaq ta'n ji'nmaq teluepnaq."

⁶⁵ Pilot telimaji, "Ugsua'lug ta'sijig sma'gnisg aq tlimug ango'tmu'tinew na utqutaqane'gati. Mut wen ignmuow pana'tun na elmalqei."

⁶⁶ Na gji patlia'sg aq Palasiaq el'ta'jig utqutaqane'gati aq nasa'tu'tij agnutmaqan na gun'tewigtug te't'pja'tas'g'p ta'n etl pisgwa'tmg utqutaqan ta'n Se'sus elisinnij. Ula agnutmaqan telueg, "Mut wen te't'pja'tuij ula gun'tew." Na tujiw iga'la'tiji sma'gnisg ango'tmnew utqutaqane'gati.

28

Se'sus minunsit

(*Malg 16.1-10; Lu'g 24.1-12; Sa'n 20.1-10*)

¹ Na atlasmutigisg'g gaqiaq. Wejgwapniaq aqan'tie'umg, Mal Matle'n aq igtig Mali ela'tijig naji angaptmi'tij ta'n Se'sus elisinnij.

² Na jiniw maqamigew gesigaw maja's'g. Gisiteget ug-tansale'witeml wet neia'silitl wa'so'q. Ansale'wit pegising aq ejigli te't'pja'toq na gun'tew ta'n nigantug elmalqei. Wesgit-gopa'sit ula gun'tewigtug.

³ Na telaset pa wijkei aq wasoqotesg aq utapsun teli gsi wape'g pa wijkei aq wastew.

⁴ Na sma'gnisg ta'nig eimu'tijig na'te'l ma'muniw jipaqita'jig aq neng'tesultijig ta'n tujiw nemia'titl ansale'wilitl. Mesqanatesultijig maqamigeg.

⁵ Ta'n tujiw e'pijig pegisini'tij, na ansale'wit telimaji, "Mut jipasinew. Geju'lōq al gwiluoq Se'sus ta'n gujjiewto't'p."

⁶ Mu tet eimug. Na negm gis minunsit st'ge' ta'n teluep. Jugwa'tigw aq angaptmug ta'n elising'p."

⁷ Ta'n tujiw e'pijig pisgulapa'ti'tij elmalqe'g, na ansale'wit siawewistoq, "Na nige' la'tigw, nat tlimug unaqapemg, 'Se'sus gis minunsit.' Nigan lietew Galaliewa'gig. Na'te'l tl nmia-toqs'p. Mut awan'ta'sinew ta'n gis tlimuloq."

⁸ Na smtug e'pijig naqtmi'tij utqutaqane'gati. Jaqlita'jig naji agnutmuaw Se'sus unaqapemg ta'n goqwei gis tliaq.

Jipaqa'sipnig ta'n tujiw nemia'titl ansale'wilitl gatu welgwijingig muta Se'sus gis minunxit.

⁹ Ge's e'pijig ela'tijig ta'n Se'sus unaqapemg eimu'tili, Se'sus asuguaji aq telimaji, "Gjinisgam wel'te'lmuqsiq." Na e'pijig ela'tijig Se'suseg aq sama'tua'titl uggwatl. Emtoqwala'titl.

¹⁰ Se'sus telimaji, "Mut jipasultinew. Siawa'tigw aq tlimug nnaqapemg lta'new Galaliewa'gi ta'n tl nmi'taq."

*Sma'gnisg agnutma'tijig gjipatlia'sg
ta'n goqwei gis tliaq*

¹¹ Ge's na e'pijig siawa'tijig ta'n Se'sus unaqapemg eimu'tili, na sma'gnisg ta'n ango'tmi'tij utqutaqane'gati apaita'jig gjigang aq agnutmua'tiji niganpugultili patlia'sg ta'n goqwei gis tliaq.

¹² Na gjipatlia'sg aq mawagnutmewinu'g agnutma'tijig ta'n goqwei gis tliaqap. Mo pewalagwi mimajuinu'g gji'tunew ta'n goqwei gis tliaqap, glaman ignmua'tiji sma'gnisg mesgi'g suliewei.

¹³ Telima'tiji, "Pewaluleg tliman mimajuinu'g na ji'nmaq unaqapemg peita'lipni miawitpa'q aq gemutnala'tipnn ge's nep'tioq."

¹⁴ Pa na niganpuguit g'pnno'lewigtug nutmaj ula, ignmutesnen suliewei aq ma' ilsumugsiwoq."

¹⁵ Na sma'gnisg wel'te'tmi'tij, wesua'tu'tij suliewei aq teluejig ta'n goqwei Lesui'paq gis telima'tipni. Na nige' gisgug me' Lesui'paq teluejig, "Se'sus unaqapemg gemutnala'tipnn npuinu'l."

Se'sus telimaji unaqapemg, "Naji pestunmu'tigw"

(*Malg 16.14-18; Lu'g 24.36-49; Sa'n 20.19-23; Paqalai-waqann 1.6-8*)

¹⁶ Na newtisgegsiliji je newt unaqapemg el'ta'liji na gm'tng Galaliewa'gig ta'n Se'sus telimapni lta'new.

¹⁷ Nemia'tij Se'susal emtoqwala'titl jel tlia alt megtmu'tijig.

¹⁸ Na Se'sus gigja'siji unaqapemg aq na telimaji, "Gisi ignmuimg assusuti ta'n telgi'g wa'so'q aq ugs'tqamug."

¹⁹ Nige' lta'gw ta'n telgi'g ugs'tqamug aq gina'mug mimajuinu'g ta'n goqwei gis gina'muloq. Tla'taqatigw glapis na ta'n tel gaqaissg mimajuinu'g tleiauwiltijig pilue'l umutgiwal na nnaqapemultinew. Sign'tug ms't nnaqapemg. Te's sign'tuoq tlimug, 'Na Gjinisgam ta'n teluisit Wegwisit Nisgam aq Ewjit Nisgam aq Wejuli Nisgam petgimugsieg sign'tunen ginu.'

²⁰ Gegnu'tmug majulgwatmnew ta'n te's'g goqwei gis gina'muloq. Na iapjiw wijitgweiuqtoqs'p ula ugs'tqamug aq maw wa'so'q."

Na gelu'lg agnutmaqan ta'n Malg gis wi'g'g **Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign**

Ula na wi'gatign ta'n Malg ewi'gig'p ugjit na Gelu'lg Agnutmaqan. Na mawi apje'j newgul wi'gatignn ta'n ewi'gas'gl ugjit Westaulg ta'n wesgowa'sit ugs'tqamug. Na teli pqotamgiaq ula glusuaqan, "Ula na gelu'lg agnutmaqan ugjit Westaulg na Gjinisgam Gisiteget uggwisl."

Malg musga'tugsi'gw na ji'nm Se'sus, negm na Westaulg. Mesgi'g goqwei tela'teget aq gegnu'tmuaji mimajuinu'g ml'gigno'tigtug. Getaqqatesguaji mn'tu'g, ta'nig gesnugu'tijig gisi npilaji, aq apigsigtuaji mimajuinu'g ugltue'utiwal. Telui'tusit, "Ni'n na newgte'ji ta'n mimajuinualsiap." Teluet, "Teli pgisinaneg ula ugs'tqamug ugjit jigla'lanew mimajuinu'g ta'n lue'uti assumanew."

Amgwes Malg telimugsi'gw ta'n Sa'n Sapatis sign'tuatl Westaulgl. Togo ta'n mn'tu wetnu'gwalatl. Togo pogji agnutg ta'n Westaulg teli npilaji pugwenniji mimajuinu'g aq ta'n tel gina'muaji.

Naqsa'sijig tepgunsejig aq unaqapemg pemi ns'tmi'tij tal gis pegising aq na lugowaqan ta'n etl lugwatg. Gatu ta'nig getana'titl pogji nunmaqultijig aq gisite'tmi'tij ne'pa'new. Maw agnutg ugtejgewei aqantiewti ta'n mimajit ula ugs'tqamug aq ta'n tel gujjiewto'tg aq ta'n tel minunxit.

Me' gatu na glusuaqann ta'n Malg ewi'gig'p ugjit Westaulg gisa'l'sg tel'ta'sin i'mn maw Westaulg aq nemitegen ta'n elugwatg.

Ta'n goqwei ew'gas'g ula wi'gatignigtug

Ta'n teli pqotamgiaq na gelu'lg agnutmaqan ugjit Westaulg aq Sa'n Nutsign'tuet ta'n tel pestung (1.1-8)

Sa'n sign'tuatl Westaulgl aq mn'tu wet nu'gwalatl (1.9-13)

Westaulg mesgi'g paqlalaiwaqan tela'teget Galilie'gati (1.14-9.50)

Wejiet Galili glapis Selusalemg (10.1-52)

Ta'n goqwei gis tliaq Selusalemg aq awiw na ugtejgewei aqantiewti. Wesua'lut, ilsumut, aq ne'po'tg (11.1-15.47)

Westaulg ta'n tel minunxit (16.1-8)

Westaulg musgalsit unaqapemg aq ta'n teli ela'lut wa'so'q (16.9-20)

*Sa'n Nutsign'tuet pestunmuaji mimajuinu'g
(Matiw 3.1-12; Lu'g 3.1-18; Sa'n 1.19-28)*

¹ Ula na gelu'lg agnutmaqan uigkeit Se'suguli na Gjinisgam Gisiteget ugwisl. Na teli pqotamgiaq 'st'ge' gis wi'g'g'p Gjinisgam wi'gatignigtug.

² Gisna nige' sa'q iganijitegewinuaq Aiseiao'q gi's wi'gig'p ta'n Gjinisgam ugwisl telimapnn,
“Ge' jigs'tui.

Igangima's ntagnutmewinum
ugijit gisgaja'tun ta'n gi'l lietes.”

³ “Nat wen gesigawewistoq
paqtaqamigtug,
teluet, ‘Gjisaqamaw wejgu'et.
‘Ms't ta'n te'sioq gisgajo'ltigw!' ”

⁴⁻⁵ Etna na teliaqas, na ji'nm teluisisnaq Sa'n neia'siteg paqtaqamigtug. Pugwelgig mimajuinu'g ta'n tleiaultijig Jutia aq na 'gjigan teluisig Selusalemg naji jigs'tua'titl Sa'nal. Pestunmuaji aq telimaji mimajuinu'g, “Gawasgita'sultigw aq jiglita'gw elue'utigtug aq sign'tasultigw! Na toqo tujiw Gjinisgam apigsigtmugsitoqs'p ta'n te's'gl 'gtlue'utimual.” Na mimajuinu'g, ingute'jit teluejig, “Ni'n na elue'winui,” aq Sa'nal sign'taji sipug Jol'tan.

⁶ Sa'n nasg'gl aligal wejitas'gl melgawlejit usapun. M'gegne'l ugtispisunn nasguatl. Malqomaji apsoqongewji aq amu apu.

⁷ Telimaji mimajuinu'g, “Na ji'nm ta'n 'pgisintew, me' espe'g aq ni'n. Mo tepawgtiw we'gaw golomgwaqwa'sin aq apgwa'tuan umugsnapi'l.

⁸ Samqwan e'wm sign'tuloq gatu negm sign'tugsitoqs'p, e'watal Wejuli Nisgaml.” Na teluet Sa'n.

Sa'n sign'tuatl Se'susal

(Matiw 3.13–4.11; Lu'g 3.21,22; 4.1-13)

⁹ Etna na tujiw Se'sus weji maja'sit Nasaletg. Ula gutanji'j eteg Galaliewa'gig. Se'sus eliet Sa'neg aq Sa'n sign'tuatl sipug Jol'tan.

¹⁰ Ta'n Se'sus weji natga'siteg samqwanigtug, nemitoq wa'so'q panta's'g aq na Wejuli Nisgaml nisa'silitl st'ge' ples.

¹¹ Gjinisgam metewistoq wa'so'q aq teluet. “Gi'l na newgti pistai 'ngwis aq mawi gsalul. No'q tetapua'lin gi'l.”

¹² Smtug Wejuli Nisgaml tela'latl lielin 'ngutugwa'lugwelini paqtaqamigtug.

¹³ Na wi'sisg eimu'tijig na'te'l. Se'sus eig na'te'l ne'wisgegiguna'q aq Gjimn'tu wet nu'gwalatl. Na ansale'wijig peita'jig aq apoqonmua'titl Se'susal.

Se'sus wigumaji ne'wiliji nujiugs'gewinu'g

(Matiw 4.12-22; Lu'g 4.14,15; 5.1-11)

¹⁴ Toqosip Sa'n gis piya'luteg laplusang, Se'sus eliet Galalieg aq gegnu'tmuaji na gelu'lg agnutmaqan, ta'n wejiaq Gjinisgamewigtug.

¹⁵ Telimaji, "Glapis gatu nige' iga'q tetaputesg, Gjinisgam getu' musga'tugsioq ta'n teli elege'witewit. 'Gtlams'tmu'tigw na gelu'lg agnutmaqan aq gawasgita'sultigw aq jiglita'gw elue'utigtug!"

¹⁶ Ge's Se'sus pemieteg gigjiw qospemg Galali nemiasi tapusiliji usgewinu'g, na Simon aq ugjignaml Antle'al, etlia'piejig na qospemg.

¹⁷ Se'sus telimaji, "Nige' pas'g gilew usgewinu'g. Wije'wigw ni'n aq gnu'tmulitoqs'p aq gisa'lulitoqs'p jugwo'lanew mima'juinu'g Nisgamewigtug."

¹⁸ Smtug naqala'tiji ugta'pimuaq aq wije'wa'titl.

¹⁹ Naqajijge'le'l siawa'sit sitmug aq nemiasi igtigi tapusiliji wijigatili, Ji'mejal aq Sa'nal, tepultili ugtuluaq maw ujjual, Sepetial. Etli msni'sna'tiji ugta'pimuaq.

²⁰ Se'sus nemiateg na smtug wigumaji. Na naqala'titl ujjual Sepetial maw lugowinu'g ugtuluaq aq wije'wa'titl Se'susal. Peita'jig gutanji'j teluisig Gapelniam.

*Ji'nm ta'n mn'tu'l eimlitl ugtinneg
(Lu'g 4.31-37)*

²¹ Ta'n teli nqase'g iga'q atlasmutigisg'g, Se'sus eliet a'sutuo'guomg aq poqji gina'muet.

²² Mimajuinu'g ta'n nutua'titeg, paqalaiultijig ta'n tel gina'muelij muta mo tele'ligupnn 'st'ge' nujigina'mua'tijig 'tplutaqan. Awna ta'n tel geitoq aq ta'n goqwei wesgutg, na tel gina'muet.

²³ Na tujiw ji'nm ta'n mn'tu'l ugtinneg eimlitl pegising na a'sutuo'guomg aq sesgwet.

²⁴ "Taluegeieeg ninen, Se'sus, gi'l tleiawin Nasalet? Weji pgisinu's'p ugjit seioqwa'linen? Nenu'l ta gi'l wenin, gi'l na sape'winuin, Gjinisgam uggwisl."

²⁵ Se'sus melgimatl na mn'tu'l, "Wantaq'a'si aq gettaqa'si na ji'nmuiqtug!"

²⁶ Na mn'tu gisa'latl na ji'nmul wejipulgwelitl. Na mn'tu ma'muniw sesgwet aq gettaqqa'sit ji'nmuiqtug.

²⁷ Na 'ms't mimajuinu'g tetuji paqalaiultijig aq pipanimtul-tijig, "Tal gis tliaq ula na? Tal gina'muet ta u't? Amuj na ji'nm mesgi'g ml'gigno'ti gegung, we'gaw mn'tu'g gisi assumaji. Na mn'tu'g gi's tla'taqatili, ta'n negm teli gsatg aq jigs'taj!"

²⁸ Smtug na agnutmaqan ta'n Se'sus gis tela'teg'p se'sa's'g ta'n telgi'g Galaliewa'gig.

*Se'sus nepilaji pugwenniji mimajuinu'g
(Matiw 8.14-17; Lu'g 4.38-41)*

²⁹ Ta'n tujiw naqtm'i'tij a'sutuo'guom, el'ta'jig na Simon aq Antle' wiguaq. Ji'mej aq Sa'n wije'wa'tiji.

³⁰ Simon ugjugwiji'tl gesnugwalitl. Epsimgewiea'silitl aq 'npo'qonigtug elisinnitl. Se'sus elieteg na'te'l, telimut na gisigui'sgwal gesnugwalitl.

³¹ Se'sus nat nmiatl aq ugpitn wesua'tuaj aq apoqonmuatl gama'silin. Smtug na epsimgewei ejigla's'geg aq gisigui'sgw pogji lugowaji.

³² Ta'n tujiw na'gu'set gi's galgwasiiteteg aq atlasmutigis'g gaqiaq, etna na tujiw mimajuinu'g Se'suseg pegisula'tiji ta'n tegeni gesnugutiliji aq ta'n te'sijig mn'tu'g wesgweiagwi'tiji.

³³ Na 'ms't mimajuinu'g gutang tle'g etl mawiejig igantug wen'ji'guomg.

³⁴ Se'sus nepilaji pugwenniji aq ta'n mn'tu'g wesgweiagwi'tiji na Se'sus getaqqatesguaji mn'tu'g. Mo mn'tu'g ignmuagwi glusultinew muta nena'tipnn Se'sus ta'n wenin.

*Se'sus al pestunmuaji mimajuinu'g Galaliewa'gi
(Lu'g 4.42-44)*

³⁵ Na ge'sg egsitpu'g, ge's mu gisapnianug, Se'sus menja'sit aq naqt'g, naji a'sutmat ta'n taqawatteg.

³⁶ Tel gneg Simon ap igtigig musuala'titl Se'susal aq poqji gwilua'titl.

³⁷ Ta'n tujiw we'jia'titeg, Se'susal telima'titl, "Ms't wen al gwilasg."

³⁸ Gatu Se'sus asitemaji, "Ge' el'ta'nej igtigl gutanji'tl ta'n tepaw etegl. Amujpa naji gina'muei elg na'te'l, muta etna na ujgit weji pgisinap."

³⁹ Na nugu ala'sit ta'n telgi'g Galali al gina'muet ta'n te's'gl a'sutuo'guoml aq mn'tu'g getaqqatesguaji.

*Se'sus nepilatl leplsiewinu'jl
(Matiw 8.1-4; Lu'g 5.12-16)*

[Leplsi na melgignaq ugsnugowaqan ta'n pilsiet mimajuinu aq mimajuinu sugulgat.]

⁴⁰ Etna na ula ji'nm, gegung melgignaq 'gsnugowaqan, teluisig leplsi. Ula ji'nm elietl Se'susal, el nutgul'pa'sitl, aq etawaqtmuatl Se'susal apoqonmagun. Teluet, "Ge' gisi npilites gi'l tli ul'te'tmn."

⁴¹ Se'sus ewlitelmatl aq sama'latl. Asitematl, "E'e getu npilul, gisi npilul nige!'"

⁴² Smtug, ejigla's'g 'gsnugowaqan ula ji'nm ugtin neg, aq smtug gisi npisitaq.

⁴³ Se'sus melgimatl ta'n tla'tegelital.

⁴⁴ Telimatl, "Jigs'tui, mut wen tlimaw. Smtug lia nat nmi patlia'sg. Negm angamulij, aq ignmu ta'n goqwe'l Mowiso'q gelug'p 'tplutaqanigtug glaman mimajuinu'g 'gji'tutaq, ta'n teli ila'sin nige'."

⁴⁵ Gatu ji'nm ejigla'sit aq se'sa'toq na agnutmaqan 'ms't tami. Tetuji ma'muniw usgutg, ula ji'nm, ta'n teli ila'sij, na Se'sus mo gisi pisgwa'wg gutang mimajuinuigtug muta pugwelgig mimajuinu'g peita'liji. Awna eig ta'n taqawatteg. 'Ms't tami pugwelgig mimajuinu'g weita'jig ta'n negm eig.

2

*Se'sus nepilatl ji'nmul ta'n mo gisi maja'siligul
(Matiw 9.1-8; Lu'g 5.17-26)*

¹ Ta'suguna'gweg Se'sus apaja'sit umutgig teluisig Gapel-niam. Na glusuaqan se'sa'sg. Teluejig, "Se'sus pegising."

² Pugwelgig mimajuinu'g peita'jig newgtsiniw Se'suseg. Na wajuignetesg wen'ji'guom aq je me' gaqamultijig gujmug ga'qanigtug. Na Se'sus mimajuinu'g gegina'muaji ugjit Nisgamal.

³ Ta'sijig mimajuinu'g peita'jig, pegisula'titl ji'nmul mo gis maja'siligul. Ne'wijig negmow pemapila'titl, elisilitl a'su'nigtug.

⁴ Na wegla ji'nmug mo gis gigjita'gwi'gw Se'suseg muta 'nnim pugwelg mimajuinu'g. Soqwita'jig g'p'taq wen'ji'guom aq pewja'tu'tij mesgi'g elmalqe. Na tujiw wet nispila'titl ji'nmul ta'n elisinnij a'su'nigtug tegpaqiw epune'g na ta'n Se'sus eig.

⁵ Se'sus nemituaj ta'n tel melgi gtlams'tasultilij, telimatl na ji'nmul gesnugwalitl, "Gwi's, apigsigtmulan 'gtlue'uti'l."

⁶ Etna na na'te'l ta'sijig nujigina'mua'tijig 'tplutaqan pem-gopultijig. Teli angita'sultijig uggamlamunuqaq.

⁷ "Mu na tlewistuis na ula ji'nm muta telewistoq 'st'ge' Gjinisgam. Mo eimu'ti'gw mimajuinu'g ta'n gisi apigsigtultal 'gtlue'uti'l, pas'g newgte'jit, na negm Gjinisgam, apigsigtultal 'gtlue'uti'l."

⁸ Smtug Se'sus geitoqop ta'n teli angita'sultilij aq telimaji, "Taltegl ta gilew 'gtangita'suaqamual?

⁹ Etna naqamase'g telimg na ji'nm gesnugwat, "Gtlue'uti'l apigsigtmulan,' muta mo nemituoq gis tlian. Pas'g me' metue'g telimg, 'Mnja'si, 'gsua'tu 'gta'su'nm aq pmia.' Muta nemituoq gis thiaq.

¹⁰ Ni'n musga'tulitoqs'p na tujiw ni'n na ula ji'nm ta'n mimajuinualsip. Mi'gigno'ti geggunm ugs'tqamu gisi

apigsigtmn elue'uti'l." Telimatl na gesnugwalitl ji'nmul mo gisi maja'siligr,

¹¹ "Telimul gi'l, mnja'si, unaqa'tu 'gta'su'nm aq nige' gisimietes!"

¹² Na smtug na ji'nm tela'teget ta'n Se'susal telimtl. Ge's mimajuinu'g elapulti'tij ji'nmul wenaqa'silitl aq weji maja'silitaq. Na 'ms't nemia'titl sigta paqalaiultijig aq miwatmua'titl Gjinisgaml, teluejig. "Menaq goqwei nemitu'tiwgw na teliaq 'st'ge' nige'."

Se'sus wigumatl Li'paial

(Matiw 9.9-13; Lu'g 5.27-32)

¹³ Tel'gne'g Se'sus ap pem tajiga'sit sitmug qospem teluisig Galali. Na pugwelgig mimajuinu'g peita'jig aq gegina'muaji.

¹⁴ Na tujiw Se'sus weji maja'siteg, ge's pem siawa'sit nemiatl ji'nmul teluisilitl Li'pai, na Alpius ugglwisl aq nujintutmalitl g'pnno'lewei suliewei. Li'pai pemgopit ta'n i' tl lugwet. Se'sus telimatl, "Majulgwali ni'n." Li'pai wenaqa'sit aq smtug majulgwalat.

¹⁵ Na teliaq Li'pai pipanimatl Se'susal mawatalultinew wiguaq aq maw unaqapemg. Etna na pugwelgig ta'nig alulgwala'tipnn Se'susal, nujintutma'tijig aq maw elue'winu'g, aq mawatalultijig Se'susal Li'pai wiguaq.

¹⁶ Ta'sijig nujingina'mua'tijig 'tplutaqan, na Palasiaq, nemia'titl Se'susal mawatalultiliqi nujintutma'tiliqi aq elue'winu'g. Na tujiw pipanima'tiji Se'sus unaqapemg, "Tal gis Se'sus mawatalultiliq na nujintutma'tiliqi aq elue'winu'g?"

¹⁷ Se'sus nutuateg aq teli asitemaji, "Na mimajuinu'g ta'nig tajigo'ltijig mo puala'tigul malpale'wilitl pas'g wegla gesnugu'tijig. Weji pgisinap pas'g tluman elue'winu'g, 'Gawasgita'sultigw aq jiglita'qw elue'utigtug,' mo ta'nig tel'ta'sultijig getlamia'tijig."

Pipanima'titl sune'win

(Matiw 9.14-17; Lu'g 5.33-39)

¹⁸ Na newgtej geg Sa'n Nutsign'tuet aq Palasiaq unaqapemuaq newgt sune'ultijig. Alt mimajuinu'g el'ta'jig Se'suseg aq pipanima'titl, "Sa'n Nutsign'tuet aq Palasiaq unaqapemuaq sune'ultijig. Goqwei ugjut gnaqapemg mo gis sune'ulti'gw?"

¹⁹ Se'sus asita'puguet, "Mo tel'ta'siwn elien malie'uti, ma mijjuaqan pmianug. Mo gis tlianug na! Ta'n ji'nm malie'wit eig na'te'l, ma sune'ulti'gw."

²⁰ Gatu na'gweg iga'q ta'n tujiw ji'nm malie'wit ejigla'luj na'te'l. Etna na na'gweg iga'q ta'n suneultitaq.

²¹ “Mo wen e'wmug pilegn ugjut 'msni'smn sa'qawe'l utapsunn. Pa na wen tla'tege's'p toqo pilegn seioqwa'toq me' 'ms'gi'gt'tew elmalqei.

²² Mo wen elguta'tug's pilei moqopa'q, ta'n piwie'wasit m' gegnei moqopa'qo'q. Pa na tla'tege's'p, na moqopa'q, ta'n pa tujiw atejoqoq poqtapu'teg suisga's'gt'tew m' gegnei moqopa'qo'q, aq na moqopa'q gutajuitew aq m' gegnei mo tali ugtapsuniw. Moqwa, ma' gis tlianug! Pilei moqopa'q ta'n atejoqoq poqtapu'teg, amujpa e'watal pile'l m' gegne'l moqopa'qo'q!”

Na atlasmutigisg'g

(*Matiw 12.1-8; Lu'g 6.1-5*)

²³ Na teliaqas atlasmutigisg'g Se'sus aq unaqapemg pemita'jig awgti'jigtug aq wet saputita'jig ta'n gulumgl etl nigwegl. Na unaqapemg gulumgl poqji tematpo'tu'titl aq malqotmi'titl.

²⁴ Na Palasiaq nemia'titeg, telima'titl Se'susal, “Ge' lapa'si, negla gnaqapemg sewisga'tu'tij ginu 'tplutaqanminu. Mu na tla'taqatiwi'tis atlasmutigisg'g!”

²⁵ Se'sus asita'puguet, “Amuj gis gilew egitmoq ta'n Ta'pito'q tela'tegepnaq ta'n Apiataloq na espe'g patlia's. Etna na tujiw Ta'pit aq unaqapemg gewisulti'titeg aq nuta'ma'titeg, mo geggunmi'tigup ta'n goqwei malqottaq.

²⁶ Na pisgwita'pnig wen'ji'guom Nisgamewei aq Apiatalal ignmapni na pipnaqan gisi ignmut'p Gjinisgam. Na ta'n telgitas'g ula ginuewei tplutaqan pas'g na patlia'sg gis malqotmi'tij ula pipnaqan, gatu Ta'pit malqotg's aq we'gaw ignmuasni unaqapemg.”

²⁷ Se'sus teluet, “Gjinisgam telimapni mimajuinu'g ta'n goqwei tela'taqatilita atlasmutigisg'g, glaman mimajuinu'g ma luguti'gw pas'g atlasmultitaq aq emtoqwalataq Nisgaml. Mo wet tlimugsi'gup ugjut pugwelgl 'tplutaqann iga'tun gisna gitnme'ugsinenu.”

²⁸ Se'sus teluet, “Ni'n assusuti geggunm aq gis tlima's mimajuinu'g ta'n gis tla'taqatitaq we'gaw atlasmutigisg'g.”

3

Na ji'nm ta'n malig ugpitn

(*Matiw 12.9-14; Lu'g 6.6-11*)

¹ Na tujiw Se'sus apaja'sit a'sutuo'guomg. Na'te'l eig's ji'nm malig ugpitn.

² Maw eig'snig na'te'l mimajuinu'g teluisultijig Palasiaq, ta'nig getu pisui ilsutmua'titl Se'susal opla'tegelin. Na gigjipugutua'titl etug 'npilatal wenn atlasmutigisg'g.

³ Se'sus telimatl ji'nmul malig ugpitn, “Ula lia tet igantug!”

⁴ Na tujiw pipanimaji mimajuinu'g na Palasiaq, "Talamu'g 'tplutaqanminu ula atlasmutigis'g? Awna apoqonmuan wen, gisna asgaiwan, awna ugs'tawian mimajuinu, gisna ne'pa'n?"

Na negmow 'lpa mo gis talue'gw.

⁵ Se'sus angamaji aq taqala'laji aq asgaiaji muta melga-sultiliji aq opla'taqatiliji pas'g na ap ewlite'lmuaji. Na tujiw telimatl ji'nmul, "Jugwasga'tu 'gpitn." Na ji'nm elasga'toq ugpitn aq smtug apaji ila's'geq ap.

⁶ Na Palasiaq naqtmi'tij a'sutuo'guom aq smtug mawag-nutma'tijig Elot unaqapemg. Ilsutaqatijig ta'n tla'lataq Se'susal ta'n tl ne'pa'taq.

*Pugwelgig mimajuinu'g peita'jig Se'suseg
gigjiw qospem teluisig Galali*

⁷ Se'sus aq unaqapemg naqtmi'tij aq el'ta'jig qospem teluisig Galali, aq pugwelgig mimajuinu'g majulgwalji. Weita'jig Galali, Jutia,

⁸ Selusalem, Itumia, qame'g sipug Jol'tan, Tail, aq Saiton. Nat nemia'titl Se'susal muta gis nutmajig ta'n goqwei gis tla'tegelitl aq ta'n tel pugwenniji mimajuinu'g gisi npilaji.

⁹ Tel pugwelg'sníg mimajuinu'g Se'sus telimaji unaqapemg, "Iga'tug 'gtulnu gigjiw sitmug. Tel pugwelg'sníg mimajuinu'g etug jel ugsmguitaq. Na ta'n tujiw ugsmgui'tij tepe'sites 'gtulnaq."

¹⁰ Se'sus gisi npilaji pugwenniji mimajuinu'g aq 'ms't ta'n te'sijig getu npisultijig, amujpa na gi'gajigji'jita'jig mimajuinigtug glaman Se'susal gis sama'lata.

¹¹ Ta'n tujiw mimajuinu ta'n mn'tu ugtinneg eimlij pegising Se'suseg mn'tu nisegetl ta'n gaqamilij aq sesgwet, "Gi'l na Gjinisgam uggwisl!"

¹² Te's newgte'jilitl, Se'sus melgimatl wegla mn'tu'l, "Mut wen tlimaw ta'n weni ni'n!"

*Se'sus megnaji newgtisgegsiliji je ta'pu
(Matiw 10.1-4; Lu'g 6.12-16)*

¹³ Na Se'sus eliet soqoqamigeg aq wigumaji ta'n weni pualaji majulgwalgun aq tepgisita'jig igtigig mimajuinu'g.

¹⁴ Na tujiw newgtisgegsiliji je ta'pu megnaji. Na wisungewaji, ugtapostale'witemg. Aq telimaji, "Ni'n megnuloqop ugjit wijitgweiwinew. Poqjigimulitoqs'p ugjit al gina'mua'tinew,

¹⁵ aq ignmulitoqs'p ml'gigno'ti ugjit 'gtaqqatesguanew mn'tu'g."

¹⁶ Etna na wegla newgtisgegsiliji je ta'pu gisi mgnaji: Simonal, Se'sus wisungewatl Pie'l,

¹⁷ Ji'mejal aq Sa'nal na wijigatijig gitg na Sepeti ugwgisg. Se'sus wisungewaji Poanelgis. Na telueg tel jaqali uggwain aq teli gsigawen pa na wijkei aq gaqtugwaq.

¹⁸ Ala igtigi na Antle'al, Pilipal, Pattolomiwal, Matiwal, Tumaal, Ji'mejal, na Alpius ugwgisl, Tatiasal aq Simonal na Genaewa'j,

¹⁹ aq Sutaal Isgaliotal, etna na negm me' enmiaq 'ntuisgetu-tal Se'susal aq ne'po'qsilital.

Se'sus aq Pe'lsepal

(*Matiw 12.22-32; Lu'g 11.14-23; 12.10*)

²⁰ Na tuijw Se'sus pisgwa't ta'n i' tli usgowa'sij. Na pugwel-gig mimajuinu'g mawita'jig aq ap gigto'qopitua'titl Se'susal, glaman Se'sus aq unaqapemg mu gis mijjulti'gw.

²¹ Na Se'sus wigumajq tels'tma'tiliji, "Se'sus elue'wiet.", aq el'ta'jig aq getu nemisgu'a titl Se'susal.

²² Eimu'tijig na'te'l alt nujigina'mua'tijig tplutaqan ta'nig weita'jig Selusalemg. Wegla teluejig, "Na Gjimn'tu teluisit Pe'lsepal pitu'gwitl Se'susal." Igtigig tel agnima'tipnn Se'susal, "Na iganpuguit mn'tu ignmuatl Se'susal ml'gigno'ti 'gtaqqatesguan igtigig mn'tu'g."

²³ Se'sus wigumajq mimajuinu'g aq gegnu'a'tuaji, "Tal gisi gtaqqatesga'sitew Gjimn'tu?

²⁴ Etug elege'witewa'gi nasgwiaq, tepgisita'tij aq matntulti'tij ala wen ap igtig. Na toqo tuijw na elege'witewa'gi seioqwietew aq nigtua's'gt'tew.

²⁵ Gatu etug wigumajq nasgwie'tij, tepgisita'tij aq matntulti'tij ala wen ap igtig. Na mimajuinu'g apugjig seioqwia'titaq.

²⁶ Toqosip pa na wijkei Gjimn'tu ugtelege'wa'gimg tepgisita'tij aq matntulti'tis ma 'pgitpuguinug amujpa seioqwia'titaq aq na tl gaqietew na'te'l.

²⁷ "Ma wen gis gi'gattesguagul melgigna'lilti ji'nmul wiguaq aq jigla'tuagul ta'n goqwe'l negmewe'l. Amujpa gelpilatl melgign'alilti ji'nmul tmg glaman ta'n goqwe'l etegl wiguaq gis gmutnattew.

²⁸ "Migwite'tmug ula! Gjinisgam apigsigtuatal mimajuinu'l ta'n tel gaqaqaisg milamu'gl ugtlue'uti'l aq winjigl ta'n goqwe'l teluelitl.

²⁹ Pas'g na mimajuinu ta'n teluej winjigl ta'n goqwe'l getanatl Wejuli Nisgaml, na telamu'g elue'uti mo gisi apigsig-tas'gtnug. Me' negm na ma'muniw opla'teget, iapjiwewi elue'uti." (

³⁰ Se'sus telimaji muta alt teluelipni, "Mn'tu'l pitu'gwitl.")

Se'sus ugwgitl aq ugjignamg

(*Matiw 12.46-50; Lu'g 8.19-21*)

³¹ Na tujiw Se'sus uggwitl aq ugiijnamg peita'liji. Na etli esgmala'titl gujmug ula wi'g ta'n Se'susal eimlitl, aq elgitmi'tij glusuaqan ugjut Se'susal tu'elin.

³² Pugwelgig mimajuinu'g gigtoqopitua'titl aq telima'titl, "Ge' lapa'si, 'ggij aq wijigumjig gujmug eigig. Pual'sgig."

³³ Se'sus telimaji, "Gnu'a'tulitoqs'p ta'n wen ni'n 'ngij aq 'njignamg."

³⁴ Se'sus gigto'qoapa'sit ta'nig mimajuinu'g pemgopultiliji aq telimaji, "Ge' lapita'gw, pa wijei aq nige' gilew na 'ngij aq 'njignamg."

³⁵ Ta'n pas'g tegen mimajuinu tela'teget ta'n Gjinisgam tel pualaj na negm pa wijei aq wijigumjig aq 'ngij."

4

Na a'tugwaqan ugjit nuji iga'taqug

(Matiw 13.1-9; Lu'g 8.4-8)

¹ Se'sus ap poqji gina'muet gigjiw qospemg teluisig Galali. 'Nnim pugwelg mimajuinu'g gigto'qopugutaji glapis Se'sus eliet ugtuluqaq aq tepe'sit. Na gjgaa mnawa'sit aq siaw gina'muet. Na mimajuinu'g siawqatmu'tijig sitmug.

² Tel gina'muaji pugwelgl ta'n goqwe'l, a'tugwaqann e'w'gl. Na tel gina'muaji aq telimaji,

³ "Jigs'tmu'tigw! Nuji iga'taqug eig'p ta'n se'sijio'toqol 'sginminn.

⁴ Ge's etl se'sijio'toqol 'sginminn, eljo'ltigl awgti'jigtug, sisipjii'jg peita'jig aq malgotmi'titl.

⁵ Alt 'sginminn eljo'ltigl na maqamigew ta'n wesgijigweg 'mtasoqigtug. Na maqamigew jaqal p'teg aq 'sginminn jaqali sgaliaqal aq jaqal ne'igwegl.

⁶ Na na'gu;set mesp'siteg, ta'n wejgwisgaliaqul na gaqs'gl, muta na ujip'sgl mo gis piam teminugul, ta'n teli iga'taqug, glaman na 'sginminn gispategl.

⁷ Alt 'sginminn eljo'ltigl ginigwejijuqaqsigtug. Me' gesigaw nigwejig ginigwejijuqaqsi'g, je mu gulumgl ta'n tel nigwegl. Na gulumgl mo wel nigwenugl, aq mo mininugul.

⁸ Ap igtigl 'sginminn eljo'ltigl gelu'lg maqamigew. Na weli sgaliaqal aq wel nigwegl aq wel minigl, pugwelgl ugjut newgte' 'sginmin. Alt eimu'tigl nesisga'qal ugjut newgte' 'sginmin, aq alt eimu'tigl asugomtesisga'qal ugjut newgte' 'sginmin, ap igtigl gasgiptnnaqanigl ugjut newgte'."

⁹ Se'sus teluet, "Gs'tuaqanultioq ugjut nutmu'tinew na jigs'tmu'tigw."

*Se'sus telimaji unaqapemg
tal gis e'w'gl gina'masutiewe'l a'tugwaqann*
(Matiw 13.10-17; Lu'g 8.9,10)

¹⁰ Na Se'sus newgtamsiteg, na newgtisgegsiliji je ta'pu unaqapemg aq maw igtigi majulgwalgwit'l Se'sus, peita'lji aq pipanimji, "Ge' gnua'tuin giasgiwewei ta'n telueg na a'tugwaqan."

¹¹ Se'sus asitemaji, "Gjinisgam nige' gilew gisi musga'tugsioq ta'n goqwei sa'q mo geitas'gtnugup aq mo nestasultiwoqop ta'n goqwe'l Nisgamewe'l. Pas'g ta'nig igtigig nutmataq amujpa negmow a'tugowaten.

¹² Glaman ta'n goqwei Gjinisgam ugtwi'gatigng ewi'gas'g na tliatew,

'Elapultijig. Gaqaisg nemitu'tij
pas'g mo goqwei geitu'ti'gw
ta'n goqwei nemitu'tij.

Nutmi'tij pas'g mo nestasulti'gw
ta'n goqwei nutmi'tij.

Pa na 'gji'tu'tij
aq ns'tmu'ti'tij

na tujiw gtlams'tasultitaq,
gawasgita'sultitaq aq 'Ita'taq Nisgamewigtug.

Na tujiw Gjinisgam
apigsigtmuata ugtlue'utiwal.' "

Se'sus gegnua'tuaji unaqapemg a'tugwaqan nuji iga'taqlitl
(Matiw 13.18-23; Lu'g 8.11-15)

¹³ Na tujiw Se'sus pipanimaji, "Mo ns'tasultiwoq ula a'tugwaqan? Etug jel ma 'ns'tasultiwoq ta'n pas'g tegen a'tugwaqan.

¹⁴ Ula nuji iga'taqug pa na wijkei aq ta'n wen se'sa'toq Gjinisgam ugglusuwaqanm mimajuinuqtug.

¹⁵ Na alt mimajuinu'g, pa na wijkei aq awgti'j, ta'n 'sginminn eljaqal. Na Gjinisgam ugglusuwaqanm eljaq. Ula mimajuinu'g nutmi'titeg ula gelu'lg glusuaqan, na smtug Gjimn'tu gisa'laji mimajuinu'g awan'ta'sultinew gelu'lg glusuaqan, gis nutmi'titeg.

¹⁶ Igtigig mimajuinu'g 'st'ge' na maqamigew ta'n wesgijigweg 'mtasoqigtug ta'n 'sginminn eljaqal. Ta'n tujiw nutmi'titeg wel'ta'suatmi'tij aq getlams'tmi'tij.

¹⁷ Melgugtmi'tip mujga amgwas pas'g mo gisi pgiji gunmi'tigup. Teli ul lugutipnig pas'g ta'n tujiw metue'g welgmi'titeg ugjit Gjinisgam ugglusuwaqanm newgtsiniw elege'tij.

¹⁸ Igtigig mimajuinu'g 'st'ge' na maqamigew ta'n 'sginminn eljaqal ginigwejijuqaqsigtug. Ula mimajuinu'g nutmi'tij gelu'lg glusuaqan.

¹⁹ Pas'g te'sigisg'g ta'n tel mimajij aq me' piamate'tmi'tij suliewei aq pugwelgl ta'n goqwe'l pewatmi'titl, tel piamate'tmi'tij 'ms't goqwei, je mu migwite'tmi'ti'gw

Gjinisgam ugglusuwaqanm. Glaman mo tela'taqati'gw ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg.

²⁰ Pas'g igtigig mimajuinu'g 'st'ge' na gelu/lg maqamigew ta'n 'sginminn eljaqal. Negmow nutmi'titeg gelu/lg glusuaqan aq gennmi'tij uggamlamunuaq. Tela'taqatijig ta'n Gjinisgam ugglusuqaqanm telueg. Ta'n tel piam tla'taqati'ij Gjinisgam ugglusuqaqanm tel piam se'sa's'g aq me' pugwelg mimajuinu'g getlams'tasultijig. We'gaw, alt nesisgegsiliji, alt asugomte'sisgegsiliji, ap igtigig we'gaw gasgiptnnaqaniliji."

*Na lamp lame'g ligpenignigtug
(Lu'g 8.16-18)*

²¹ Na Se'sus siawewistoq, "Etug nat wen wesua'toq lamp aq iga'toq lame'g ligpenignigtug, gisna lame'g 'npo'qonigtug? Moqwa! Amujpa na iga'toq p'ta'utigtug glaman 'ms't wen gis nmitegetew.

²² Ta'n goqwei mimgwa'tas'g amujpa neia's'gt'tew aq ta'n goqwei anguna's'g amujpa panwijgatas'gt'tew.

²³ 'Gs'tuaqanultioq ugjit nutmu'tinew. Na jigs'tmu'tigw."

²⁴ Na tujiw telimaji, "Gnnamug ggamlamunuaq ta'n goqwei gis tlimuloq. Mut awan'ta'sultinew tla'taqatitoqs'p ta'n goqwei gis nutmu'tioq ta'n tel piam tela'taqatioq na tl piam 'ns'tasultitoqs'p, ta'n goqwei telimuloqop.

²⁵ Na mimajuinu ta'n tela'teget ta'n gis tlimg, na toqo tujiw me' uli ns'tasitew gatu mu tla'tegegw, gaq awantasuattew ta'n goqwei nutg'p."

Na a'tugwaqan 'sginminn ta'n nigwegl

²⁶ Se'sus teluet, "Ula na igtig a'tugwaqan wijei teli angamgug Gjinisgam ugtelege'wa'gimg 'st'ge' nige' ula. Na ji'nm se'sijo'toqol 'sginminn iga'taqanigtug.

²⁷ Geitoq na siawigwegl tlia mu negm i'mug, piluei lugowaqan elugwatg, na'gweg aq wela'gw nepat. Pa na wijei ula 'sginminn teli uli sgaliaqal, poqjigwegl aq wel nigwegl. Ula ji'nm mo nestasigw ta'n Gjinisgam tel'te'tg tli uligwen.

²⁸ Na maqamigew gisa'toqol 'sginminn nigwen. Amgwe-sewei weli sgaliaqal aq poqji ne'igwegl aq tetuji uligwegl. Na ula gulumgl wel gis lastegl aq wel minigl.

²⁹ Ta'n tujiw gulumgl gaqiqweg, ji'nm poqji tms'gl 'psgweso-qonigtug muta mena'taquq."

*Na a'tugwaqan ugjit na mustate' 'sginmin
ta'n etl nigweg Jutia*

(Matiw 13.31,32,34; Lu'g 13.18,19)

³⁰ Se'sus siawewistoq, "Gnu'a'tulitoqs'p ta'n telamu'g Gjinisgam ugtelege'witewa'gimg.

³¹ Pa na wijkei aq mustate' sginmin ta'n ji'nm iga'taqatg maqamigewigtug, na mawi apje'ji'j 'sginmin ugs'tqamug.

³² Na tujiw 'sginmin wejgu ne'igweg aq enmigweg glapis pitoqigweg. Na ta'n mawgi'g te's'g mijipjewei, etna na ula. Ta'n tel piami uligweg, ula mustate' 'sginmin, we'gaw, sisipji'jg gisi iga'tu'titl ugwise'jmual nipispaqanigtug, etliaqjigateg."

³³ Na Se'sus tel gina'muaji mimajuinu'g na gelu/lg glusuaqan. Pugwelgl a'tugwaqan e'w'gl 'st'ge' wegla. Telimaji ta'n te's'gl negmow gisi ns'tmi'tij.

³⁴ Mo gelulagwi glapis e'w'g a'tugwaqan, gatu ta'n tujiw newgtamsulti'titeg, maw unaqapemg, negmow gegnua'tuaji 'ms't goqwei.

Ugju'sn aq 'tgu'g jigs'tua'titl Se'susal

(Matiw 8.23-27; Lu'g 8.22-25)

³⁵ Na enmiula'qweg Se'sus telimaji unaqapemg, "Aso-qomita'nej qospem."

³⁶ Na unaqapemg naqala'tiji pugwenniji mimajuinu'g aq tepita'jig ugtuluaq ta'n Se'sus gis teppip. Smtug poqji aso-qomisugultiji aq igtigl ugtulual wije'wa'tiji.

³⁷⁻³⁸ Se'sus ugtejig eig, nepat un'ji ge'guteg tu'gwesmunigtug. Ugju'sn poqji ml'gignewa's'g aq poqji mqatgwig. 'Tgu'g poqji tepapaqtesingig ugtuluaq. Poqji mamuni pega's'g ugtuluow. Unaqapemg jipaqa'tiji, Se'susal tugwa'la'titl, aq telima'titl, "Nujigina'muet, mo tali el'telmiweg? Getu' geget getapaqto'gu'ti'gw?"

³⁹ Se'sus gaqama'sit aq telimatl ugju'sn, "Wantaq'a'si!" aq telimaji 'tgu'g, "Wantaqita'qw!" Na smtug ugju'sn wantaq'a's'g aq 'tgu'g wantaqita'jig aq weli ewipgeg.

⁴⁰ Se'sus pipanimaji, "Goqwei ta gilew jipatmoq? Ta gilew me' mu sangewite'lmiwoq?"

⁴¹ Paqsipgi jipaqa'tiji, suel sigtata'sultijig aq poqji pipan-imultijig, "Wen ta u't ji'nm, tetuji piam jigs'taji ugju'sn aq tgu'g?"

5

Se'sus nepilatlji'nmul ta'n mn'tu'g wesgweiagwi'titl

(Matiw 8.28-34; Lu'g 8.26-39)

¹ Se'sus aq unaqapemg oqwa'jig ase'g qospem ta'n wigultijig Gelasiewaq. (Negla mimajuinu'g gun'tew sapalqe'g lame'g etli utqutala'tiji npuinu'g.)

² Etna na ula ji'nm ta'n mn'tu' pitu'gwitl.

³ Wigit ula i' tli utqutala'tiji gun'tew sapalqe'g. Mu nugu gis gltaqpila'tigul tlia pisgataqanapi'l e'wmi'tij.

⁴ Gaqaisg uggwatl aq ugpitn gelpilmutl, pas'g na te's pasga'to'qol pisgataqanapi'l aq pasga'toqol gasawo'qol na uggwatg. Tetuji melgignat, mo gis gnna'tigul na ji'nmul.

⁵ Tepgig aq na'gweg ala'sit utqutaqane'gati aq siawa'sit soqamigeg. Alisewet aq gun'tal ginigwegl e'w'gl, sewissusij.

⁶ Na ji'nm gneg wetamatl Se'susal. Na el'tugwi'g aq el nutgul'pa'sitl Se'susal ta'n tujiw gisi pta'siliteg ugtuluaq.

⁷ I sesgwet, "Se'sus, gi'l, na uggwisl ta'n mawi espe'g Gjinisgam, getu tala'lin ni'n? Gjinisgam ewlite'lmi! Se'sus, etawaqtmul mut ugtapuliw ni'n!" (

⁸ Wet tlues na muta Se'sus etl tlimatl, "Mn'tu, 'gtaqqa'si na ji'nm!")

⁹ Toqo Se'sus pipanimatl, "Taluisin?" Na ji'nm asita'puguet, "Teluisi Lijion, muta tel pugweleg." (Lijion na telueg, na'tami asugom pituiptnnaqanijig.)

¹⁰ Siaw tawaqtmuatl Se'susal ugjiti mu mn'tu'g jiglgimugsinew na'te'l na maqamigew.

¹¹ Pugwelgig eig'snig gulgw'i'sg gigjiw na'te'l. Etl jiganiga'tijig soqoqamigeg.

¹² Na mn'tu'g etawaqtmua'titl Se'susal, "Petgiminien ninen negla gulgw'i'sg ta'n wesgowita'tij. Ignmuinen na'te'l lta'n'en."

¹³ Na ignmuaji. Mn'tu'g getaqqa'ta'l titl ji'nmul, aq el'ta'jig gulgw'i'suigtug pijitalijig. Na ta'n te'sijig gulgw'i'sg panaemg ta'pu pituiptnnaqanijig maw 'ms't paqatugultijig paqse'g, aq egwija'tijig aq getmentgi'g.

¹⁴ Na ji'nmug ta'nig etli angweiwatipni gulgw'i'sg, poqt'tugu'l tijig se'sa'tu'tij agnutmaqan gutanji'tl aq 'ms't tami ta'n el'ta'tij. Na mimajuinu'g ta'n nutma'ti'tij, nat nemitu'tij ta'n gis tliaq.

¹⁵ Peita'jig ta'n Se'susal eimlij aq nat nemia'titl na ji'nmul ta'n i' pitu'gwipni mn'tu'g. Negm pemgopit na'te'l gegnesit aq apaji ns'tuesnaq. 'Ms't ta'n te'sijig jipasultijig.

¹⁶ Na ji'nmug, ta'n tujiw gis nemia'tipnn ji'nmul, ta'n gis npisilipnn, aq gis nemia'tipni gulgw'i'sg, paqasutugultilipni, aq getmenepnig, telima'tiji mimajuinu'g, ta'n goqwei gis tliaq.

¹⁷ Na tujiw wegla mimajuinu'g etawaqtmua'titl Se'susal jigla'silin uggunanmuaq.

¹⁸ Ge's Se'sus pem tepa'siteg ugtuluaq na ji'nmul ta'n eimu'tilipni mn'tu'g etawaqtmuatl Se'susal, "Ge' ignmui wije'ulin."

¹⁹ Pas'g na Se'sus mo ignmuagul, awna telimatl, "Apaja'si giguaq, aq gigmaq, aq tlim ta'n teli ula'l'sg's na Saqamaw, aq ta'n teli ulm'toqos ugjiti gi'l."

²⁰ Na tujiw ji'nm naqt'g, aq eliet 'ms't ta'n te's'gl newgtisga'qal gutanji'tl, telimaji ta'n Se'sus tela'l'pnn ugjit negm, aq ta'n te'sit wen nutg, paqalaig.

*Na Jailus ugtusl aq na e'pit
ta'n sama'tuaj Se'susal utapsun
(Matiw 9.18-26; Lu'g 8.40-56)*

²¹ Se'sus apaji asoqoma'sit qospem. Na'te'l pugwelgig mimajuinu'g gigto'qopugutua'ttl sitmug.

²² Jailus, newgte'jit iganpuguit na Lesui'pewei a'sutuo'guom negmow uggutanmuoq. Pegising aq ta'n tujiw Se'susal nemiatl nutgul'pa'sitl Se'susal uggwatg.

²³ Aq etawaqtmuatl ta'n telgi'g pegwatoq, "Ni'n 'ntusji'j mawi gsnugwat geget nepg. Ewlistui! Jugu'a! Wije'wi nignaq aq iga'tug gitg 'gpitnn 'ntusg glaman ila'sitew aq siaw mimajitew."

²⁴ Toqo Se'sus wije'watl. Maw pugwelgig mimajuinu'g wije'wa'ttl aq aligsma'la'ttl Se'susal.

²⁵ Ula e'pit eig's pejuije'wa'pni. Pegiji ulmaje'g's aq metuipnes ta'n metlasipunqeg je ta'pu, na teli pgiji msigwet ugsngowaqanm.

²⁶ Pugwelgig mal'pale'wijig mo gisi 'npila'tigul. Ta'n te's'g ugsulieweim gaqi e'w'g pas'g na mo aji mewiewigw awna me' aji gsnugwat.

²⁷ Na nutmatl Se'susal aq elietl maw wije'waji mimajuinu'g. Nige' gaqamit ugtejg Se'suseg.

²⁸ Telimsit, "Pas'g ni'n gis sama'taq utapsun, na ni'n ila'sites."

²⁹ Gis sama'tuateg utapsun aq smtug nenga's'g ta'n teli msigwap ugsngowaqanmeg aq negm geitoq gis ila'sit aq gisi npisitaq ta'n sa'q 'lgowaqana'l'tpneg.

³⁰ Smtug Se'sus geitoq ml'gigno'ti ta'n teli ila'silij ejigla's'g negmeg aq gawasg'pugua'sit aq telimaji ula mimajuinu'g, "Wen gis sama'toqol nutapsunn."

³¹ Unaqapemg telima'ttitl, "Nemi'jig na mimajuinu'g gigto'qopugutasgig! Tal gis pipanigesin, ta'n wen gis sama'l'sg?"

³² Gatu Se'sus tel gigtoqopa'sit wet nemiatl ta'n wenn gis tela'tegelitl.

³³ Na e'pit geitoq ta'n gis tliaq ugjit negm. Smtug jipaqa'sit aq neng'tesing. El nutgul'pa'sitl Se'susal uggwatg aq telimatl 'ms't ta'n gigwajiaqewi gis tliaq ugjit negm.

³⁴ Se'sus telimatl e'pilitl, "Tu's, gi'l ta'n teli gtlams'tasin, na wej gisi npisin. Gisinmietes nige', muta ila'sineg. Ejigla's'geg ta'n tel gitnma'tp."

³⁵ Ge's Se'sus etlewistoq na ji'nmug pegisingig weja'tijig Jailus wiguaq aq telima'titl, "Jailus, 'gtusaq nepgaq. Mut nugu 'lgowaqana'law nujigina'muet."

³⁶ Se'sus gesgustuaji ta'n telueliji, telimatl iganpuguiltil a'sutuo'guomg, "Mut jipasiw pas'g 'gtlams'tasi! Sange-witelmi!"

³⁷ Mo ignmuagul wenn wije'ugun pas'g Pie'lal, Ji'mejal aq Sa'nal, na Ji'mej wijigati'titl.

³⁸ Peita'jig iganpuguilitl wi'g. Se'sus nemiaji pugwenniji sespo'ltiliji aq atgitemultiliji.

³⁹ Na Se'sus pisgwa't pipanimaji, "Goqwei tal gis sespene'aq aq atgitemultioq? E'pite'ji'j mo nepmug pas'g nepat."

⁴⁰ Na mimajuinu'g poqji wiguama'titl Se'susal gatu gaqtuaqqimaji. Na tuiiw wesua'latl na e'pite'ji'j ujjl aq uggywil aq ta'n weni nesisiliji ta'n wijeijig aq el'ta'jig ase'g ta'n e'pite'ji'tl eimlij.

⁴¹ Se'sus wesua'tuaq ugpitn aq telimatl, "Tu'si mnja'si!"

⁴² Ula e'pite'ji'j metlasipuna't je ta'pu. Se'sus gisi npilatl aq smtug ula e'pite'ji'j wenaqa'sit aq poqji ala'sit. Ta'n tuiiw na gis tliaq mawi paqsipgi paqlaiultijig mimajuinu'g.

⁴³ Se'sus maw melgimaji na, "Mut wen tlimanew." Aq telimaji, "Smug na e'pite'ji'j!"

6

*Mo menuege'tigul Se'susal Nasaletg
(Matiw 13.53-58; Lu'g 4.16-30)*

¹ Se'sus naqt'g na gutan aq apaja'sit umutgig maw un-aqapemg.

² Na atlasmutigisgug Se'sus etl gina'muet a'sutuo'guomg. Pugwelgig eimu'tipnig mimajuinu'g. 'Ms't gaq paqlaiultijig nutua'titeg. Pipanimultijig, "Tami weja'toq telgi'g gina'masuti aq tetuji ns'tuewistoq ta'n tel gina'muej? Tal gis tli milinpiteget aq talgi'g tela'tegetl pugwelgl ta'n menaq goqwe'l nemitu'ti'gw na telianug 'st'ge' nige'?

³ Pas'g na aluse'witewinu na Mali uggywis! Ugjignamg etna na ula Ji'mej, Josi, Suta, aq Simon. Uggwe'ji'jg wigultiliji ula tet." Na smtug mo menuege'tigul Se'susal.

⁴ Se'sus telimaji, "Lpa 'ms't tami gepmite'lmut iganigjitegewinu pas'g mo puatasigw umutgig we'gaw wo'qomaq aq witapaq."

⁵⁻⁶ Mesgi'g's ta'n tel paqlai'g muta mimajuinu'g na'te'l mo getlams'tua'tigusnn. Mo gis tla'tegegesnn ta'n goqwe'l we{jiaqal Nisgamewigtug na'te'l, pas'g iga'toqosn ugpitn ta'siliji mimajuinu'g gesnugu'tiliji. Negla nepilasni.

Se'sus poqjigimaji unaqapemg

Na Se'sus eliet ta'n te's'gl gutanji'tl aq egina'muet.

⁷ Newgtsiniw na wigumaji unaqapemg. Na tujiw i' tapusiliji tewaqqimaji. Ml'gigno'ti ignmuaji ugjut 'gtaqqatesguanew mn'tu'g.

⁸ Se'sus melgimaji, "Lpa na mut goqwei nespnmnew. Mut pipnaqan nespnmnew aq mut salitewimgewei mun'ti, aq mut suliewei gugunmnew ugtaposmuaq pas'g ugtaptun-mual.

⁹ Nasoqtesgug gmugsnuaq, pas'g mut nespnmnew piamiaqal gutapsunual."

¹⁰ Se'sus me' telimaji, "Ta'n pas'g tegen te's'gl gutanji'tl pisgwa'tioq, ta'nig mimajuinu'g wigumugsioq ugjut i'mnew wiguaq, siawqatmug ula newgte' wen'ji'guom glapis naqtmoq na'te'l.

¹¹ Toqosip pisgwa'tioq gutanji'tl, ta'nig mimajuinu'g mo pualugsiwoq gisna mu jigs'tuggsiwoq, na tujiw naqtmug na gutan aq puaqte'mug 'gpitnual. Ta'n tujiw na gis tla'tegeioq musga'tuoq, mu nugu tali el'telmawoq. Aniapsu-attaq ugtlue'utiwal."

¹² Na unaqapemg maita'jig aq gegnu'tmua'tiji mimajuinu'g, "Gawasgita'gw aq ji glita'gw elue'utigtug."

¹³ Pugwenniji getaqqatesgua'tiji mn'tu'g aq pugwenniji ges-nugu'tili ji mimajuinu'g, mimei amjaqta'tiji ugtugwejanuaq aq gisi npila'tiji.

*Sa'n ta'n tel ne'po's'pnaq
(Matiw 14.1-12; Lu'g 9.7-9)*

¹⁴ Na tujiw nutmateg elege'wit Elot ta'n goqwei Se'susal ta'n tela'tegelij, se'sa'gnutas'g 'ms't tami. Alt mimajuinu'g teluejig, "Sa'n Nutsign'tuet gisi apaji mimaju'et. Etna na ugjut wegla ml'gigno'ti'l wet sapu tl lugwegl negmeg."

¹⁵ Igtigig teluejig, "Negm na Ilaija." Ap igtigig teluejig, "Negm na iganigjitegewinu 'st'ge' negla sa'qawe'gi'g iganigjitegewinugi'g."

¹⁶ Elege'wit Elot nutmateg teluet, "Lpa negm na Sa'n Nut-sign'tuet. Ni'n telimg'p 'ntsma'gnismg temgweto'q Sa'n pas'g gisi apaji mimajuepnaq."

¹⁷⁻¹⁸ Elot toqonasijig ugjignaml Pilipal ugte'piteml na teluisilitl Elotias. Sa'n gaqaisg telimasnn Elotal, "Mo weltenug malie'winew ugjignam ugte'piteml!" Elot tewatgitg's glusuaqan ugjut ugsma'gnismg ugsua'lug Sa'n aq pijal'anew laplusang muta Sa'n gaqaisg majiaqa'lasn Elotal.

¹⁹ Ne'gaw Elotias getanatl Sa'nal aq ne'gaw gisi pgwatoq ne'po'qsilis pas'g mo gis tela'tegegw muta ugji'nmumtl Elot wetqottl.

²⁰ Elot jipaqitelmatl Sa'nal muta geitoq Sa'n getlamiet ji'nm aq sape'wit. Etna na ugjit ne'gaw iga'latl Sa'nal. Elot wels'tuatl Sa'nal, ta'n tel gina'muelij gatu gaqaits ma'muniw 'lgowaqana'latl te's nutuaj.

²¹ Glapis Elotias gisapsgnatl ta'n tujiw Elot ajipuna't. Na tujiw Elot iga'toq mesgi'g mijjuaqan. Wigumaji espo'ltiliji g'pnno'lewaq, espo'ltiliji sma'gnisg, aq iganpugultiliji mima'juinu'g Galaliewa'gig tle'g.

²² Elotias ugtusl pisgwa'liltl aq amalgalitl. Tetapua'laji Elot aq maw 'ms't ta'nig wigumapni. Toqo Elot telimatl e'pite'sl, "Goqwei puatmn? Ni'n ignmultes ta'n pas'g goqwei gi'l putatmn."

²³ Gaqaits teplumatl aq telimatl e'pite'sl, "Ni'n teplumul, ignmultes ta'n pas'g goqwei glutmn we'gaw aqataig 'ntelege'wa'gim."

²⁴ Toqo na e'pite's tewiet aq pipanimatl uggwital, "Etug goqwei glutes?" Na uggwital teli asitemtl, "Sa'n Nutsign'tuet un'ji."

*Na tujiw gjitmi gji'toq Sa'n gisi npmu't'p
aq mu nugu taluegw ugjit Elotias aq Elot*

²⁵ Na smtug e'pite's nenaqi apaja'sit elege'wilitl aq telimatl, "Ni'n pewalul ignmuin nige' Sa'n Nutsign'tuet un'ji eptaqanigtug!"

²⁶ Na ula elege'wit ewlgwija'sit gatu mo goqwei gisi ugs'geltnuaq muta gis ma'muni tplumsit aq pugwenniji mimajuinu'g nutagwi'tipnn.

²⁷ Na smtug elege'wit poqjigimatl sma'gnisl. Melgimatl jugwa'tagun Sa'nal un'ji. Na sma'gnis naqt'g aq eliet laplusang aq Sa'nal temgweta'tl.

²⁸ Tel gne'g pegisuaj Sa'nal un'ji eptaqanigtug aq ignmuatl e'pite'sl ta'n siaw ignmuatl uggwital.

²⁹ Sa'n unaqapemg nutagwi'titeg, peita'liji. Wesua'tua'tij wa'qi aq utqutala'titl.

*Se'sus esmaji na'n pituiptnnaqanijig ji'nmug aq
maw ugte'pitemuaq aq mijua'ji'jg*

(Matiw 14.13-21; Lu'g 9.10-17; Sa'n 6.1-14)

³⁰ Ugtapostale'witemg apaita'liteg aq telimgwi'titl Se'sus ta'n te's'g goqwei gis tela'taqati'tij aq ta'n tel gina'mua'ti'tij.

³¹ Te'sijig mimajuinu'g peita'jig aq ejiglita'jig Se'suseg glapis Se'sus aq unaqapemg mo gis mijjultigupnig. Toqo Se'sus telimaji, "Ge' na'tami 'Ita'nej pas'g ginu glaman gilew gjiga'ji'j atlasmultitoqs'p."

³² Na tujiw tepita'jig ugtuluaq pas'g negmow aq el'ta'jig ta'n etl taqawatteg.

³³ Gatu pugwelgig mimajuinu'g gesgwiamama'titeg maita'liteg aq smtug nenua'tiji ta'nig weni. Na naqtmi'tij ugutanmuoq aq pemtesgmi'titl igtigl gutanji'tl aq me' pem pugweliejig igantugu'litiig. Igan iga'jig ta'n Se'sus aq unaqapemg pemi lta'pnig.

³⁴ Ta'n tujiw Se'sus gepta'siteg ugtuluaq nemiaji pugwenniji mimajuinu'g, aq na tujiw ewlitelmaji muta mimajuinu'g al se'sialta'liji 'st'ge' jijgluewji'jg ta'n tujiw mo wenn nuje'wagwi. Se'sus poqji gnuatua ji pugwelgl ta'n goqwe'l.

³⁵ Ta'n tujiw poqji piluamugwiaq, unaqapemg peita'lji negmeg aq telimji, "Gis nige' wel piluamugwiaq aq ula tet wel taqawatteg.

³⁶ Ge' jiggim mimajuinu'g glaman lta'taq tepaw nuji iga'taqug aq tepaw gutanji'tl aq nat goqwei pgwatelma'titaq ta'n tl malqottaq."

³⁷ Toqo Se'sus asitemaji, "Ignmu nat goqwei ta'n malqottaq." Na unaqapemg pipanima'titl, "Pualieg aji pgwatelmuinen ta'pu gasgiptnnaqana'igl tepawgtigl pipnaqann ta'n smatesnu?"

³⁸ Toqo Se'sus pipanimaji, "Ta's'g ta pipnaqann geggunmoq? Ge' naji gji'tug." Ta'n tujiw gisi gji'toq telimtl, "Pas'g na'ngl pipnaqann etegl aq tapusijig nme'ji'jg epijig."

³⁹ Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, "Tlim mimajuinu'g, tepgisita'gw nasgwa'sultigw aq pita'gw ta'n etli uli msiguig."

⁴⁰ Na smtug mimajuinu'g pemgopita'jig i' na'nisgegsijig aq alt i' gasgiptnnaqanijig i' mawpultijig.

⁴¹ Se'sus wesua'toqol pipnaqann aq nme'ji'jg, wa'so'q elapa'sit aq miwatmuatl ujjl Gjinisgam. Toqo pasginga'toqol pipnaqann aq ignmuaji unaqapemg se'si ignmuetunew mimajuinuigtug. Nasgwa'laji tapusiliji nme'ji'jg. Tepisultijig ula negmow te'si'tij.

⁴² 'Ms't wej g'satalultijig.

⁴³ Na tujiw unaqapemg wajua'tu'tijig newgtisga'qal je ta'pu ligpenignn ta'n wejpiaqnaq aq nme'ji'jg.

⁴⁴ Na'n pituiptnnaqanijig ji'nmug wej g'satalultipnig maw ugte'pitemuuaq aq mijua'ji'jg.

*Se'sus wesgit pmiet samqwanigtug
(Matiw 14.22-33; Sa'n 6.15-21)*

⁴⁵ Se'sus na smtug melgimaji unaqapemg tepita'new ugtuluaq aq igani asoqomita'new glapis na gutan Petse'ta, pe' negm enmigimaji mimajuinu'g.

⁴⁶ Na tel gneg Se'sus naqalaji unaqapemg aq eliet soqoqamigeg naji a'sutmat.

⁴⁷ Atel wela'gwe'le'l Se'sus na'taqamtug gaqamat aq gneg wetamaji unaqapemg apaqtug ugtuluaq.

⁴⁸ Ge's Se'sus nemiaji unaqapemg gitnm'tili ta'n tel ji-matmli'tij ugtuluow muta ugju'sn asugwetnma'tijig. Nige' na'tami si'st ajiet gisna asugom ajiet egsitpu'g, Se'sus eliej wesgit pmiet samqwanigtug aq getu siaw 'gtesguasni.

⁴⁹ 'Ms't unaqapemg nemia'titl wesgit pmieltl samqwanigtug aq jipasita'jig. Tel'ta'sijig 'sg'te'gmtl aq sesgu'tijig.

⁵⁰ Smtug Se'sus gelulaji, "Mut nugu jipasultinew! Ni'n na Se'sus! Ulgwijita'gw!"

⁵¹ Na tuijw tepa'sit ugtuluaq maw unaqapemg aq ugju'sn wantaqa's'g. Na unaqapemg sigti paqalaiultiliji aq 'st'ge' ulta'tij.

⁵² Gatu negmow mo nestmi'tigup Se'sus ugml'gigno'tim ta'n tel gis smaj e'w'gl na'ngl pipnaqann aq tapusiliji 'nme'ji'jg.

Se'sus nepilaj ugsnugowinu'g Genesaletg

(*Matiw 14.34-36*)

⁵³ Siawi asoqomita'jig aq oqwa'jig Genesaletg aq gelpilmi'tij ugtluow.

⁵⁴ Ge's pemi p'tita'tij ugtuluaq na mimajuinu'g smtug angam nenua'titl Se'susal.

⁵⁵ Toqo mimajuinu'g teli altugultijig ta'n telgi'g gutanji'tl aq pegisula'tiji 'gsnugowinu'g elisultiliji ugta'su'nmuaq ta'n nutma'tij Se'susal eimlij.

⁵⁶ 'Ms't tami Se'sus eliet gutang gisna ta'n nuji iga'taqu'tilij wigultilij, na mimajuinu'g nespna'tiji gsnugowinu'g ta'n i'tli ntuisga'ti'tij aq etawaqtmu'a'titl Se'susal gsnugowinu'g sama'tuan utapsunm aq 'ms't ta'nig sama'tua'titl smtug ilita'jig.

7

Na gina'masuti wejiaq ujjuaqi'i'g

(*Matiw 15.1-9*)

¹ Ta'sijig nujigina'mua'tijig 'tplutaqan weita'pnig Selusalemg. Na tuijw wije'wa'tiji Palasiaq aq gigto'qopugutua'titl Se'susal.

² Na migwama'tiji te'siliji unaqapemg etlatalultiliji gatu mo gesispata'u'tigul ugpitnual, 'st'ge' Palasiewaq tela'taqati'tij.

(

³ Na Palasiaq aq esgwia'tijig Lesui'paq majulgwatmi'tij ta'n tel gina'muj aq e'wmi'tij ta'n teloqtisni ujjuaqi'i'g. Mo mijjulti'gw glapis gisi gsipa'tu'tis ugpitnual menaqqajewei.

⁴ Mo malqotmi'ti'gw ta'n goqwei wejiaq etlintuisgetmg mi-jipjewei. Amujpa na tmg gesispata'q aq majulgwatmi'tisnn pugwelgl ta'n goqwe'l tel gnu'tmuj ujjuaqi'i'g st'ge' ta'n tel lapala'tis me' na ulaqanmua, wowg, eptaqang, aq ugtuomua.)

5 Na Palasiaq aq nujigina'mua'tijig tplutaqan telima'titl Se'susal, "Ge' angam, gnaqapemg etlatalultijig, je mu gesipa'tu'tigul ugpitnual. Mo teltenug na tla'taqatinew!"

6 Se'sus asitemaji na teluet, "Teliaqasneg Aiseiao'q iganigji'-toqosneg ugjit gilew wesgijiangamgusultioq, 'st'ge' ta'n tel wi'gas'g, Gjinisgam teluet,
 'Ula mimajuinu'g
 gepmite'lmiijig glusuaqanigtug
 pas'g uggamlamunual amastegl ni'neg.

7 Mo tali ugtapsuninug
 ugjit negmow emtoqwaline
 muta tel gina'mujig ji'nm ugt'tplutaqanm
 pa na wijei tela'tu'tij
 'st'ge' Gjinisgam gissutg.' "

8 Na Se'sus teluet, "Gmetug iga'tuoqol Gjinisgam ugt'tplutaqanm aq jigs'tmoqol ji'nm ugt'tplutaqanm."

9 Se'sus siawewistoq, "Na we'gwi ntawo'litoq, ejigla'tuoq Gjinisgam ugt'tplutaqanm ugjit majulgwatmnew ji'nm ugt'tplutaqanml!

10 Mowiso'q teluepnaq, 'Gepmite'l m gujj aq 'ggiij!' Ta'n wen teluet ugtanan ujjl gisna uggwitl, amujpa na negm ne'po't.

11 Pas'g na tel gina'muoq ta'n mimajuinu gegung goqwei ta'n gisi apoqonmuas ujjl gisna uggwitl pas'g toqosip na teluet, 'Ula na Golpan' (na telueg, Gjinisgam ugtaligam).

12 Na toqo tujiw, mo na tale'nug mo gisi apoqonmuawj ujjl aq uggwitl.

13 Mo jigs'tmuoqol Gjinisgam ugglusuaqanml aq gisa'loqig igtigig mimajuinu'g mu jigs'tmnew, aq me' pugwelgl igtigl ta'n goqwe'l tela'taqatioq!"

14 Na Se'sus ap wigumaji pugwenniji mimajuinu'g aq te-limaji, "Jigs'tuigw ta'n te'sioq aq ns'tmu'tigw.

15 Ta'n goqwei mimajuinu malqotg, ma gisa'lugug piام gelu'sin. Etna ta'n teli angita'sin aq ta'n teluen gisa'lug mu gelu'sin, mu na ta'n goqwei malqotmn. [

16 'Gs'tuaqanin na nute'n!"]'

17 Se'sus mimajuinu'g naqalaji aq pisgwa't wen'ji'guom. Na tujiw unaqapemg pipanimji gnua>tagunew ta'n goqwei wesgutg'p.

18 Se'sus pipanimaji, "Mu aji ns'tuo'litiwoq aq ala igtigig, mo gilew nestasultiwoq. 'Lpa ta'n goqwei mimajuinu malqotg ma gisa'lugug piام gelu'sit.

19 Muta mijipjewei mu gigja's'gtnug ugtangita'suaqanmual pas'g ugtlaminug aq wet siaw tu'aq wa'qi." (Ta'n teluep ula Se'sus gegnu'tmuapni ta'n te's'g mijipjewei na telgitas'g malqota's'gtn.)

²⁰ Na Se'sus siawewistoq, "Ta'n mimajuinu teli angita'sit gisa'latal mo gelu'sinin.

²¹ Wejiaq mimajuinu uggamlamung aq ugtangita'suaqanm winjigl, aq winsmuin, gmutnen, aq ne'pa'tegen.

²² Wejiaq uggamlamung sespo'tegen, ta'n te's'g goqwei puatg ta'n igtig mimajuinu ugtaligam, pugwelgl ta'n go-qwe'l winjigl tela'taqati'ttl, egsuo'qon, winatuet, penoqweig, piluitelgaqan, pisui agnimulg, emtesguaqan, aq wini angita'sit.

²³ Na ta'n te's'gl winjigl goqwe'l wejiaqal ugtangita'suaqanmuaq aq gisa'l'sg mo gelu'sin."

Na e'pit ta'n teli gtlams'tasij

(Matiw 15.21-28)

²⁴ Na Se'sus naqt'g aq ejigla'sit Galaliewa'gi. Eliet gutanji'tl gigjiw 'gjigan teluisig Tail. Na pisgwa't wen'ji'guomg aq mu puatmug wen gji'jigun pas'g na mo gisi gasigw.

²⁵ Etna na ula e'pit ugtusl mn'tu'l eimlitl ugtinneg. Nutmatl Se'susal aq pegising ta'n eimlij aq smtug mesganatesingl uggwatg.

²⁶ Ula e'pit, mo Lesui'pewi'sgw. Etli ugs'tqamuis Ponisiae'gati. Na gutanji'j eteg Silia. E'pit etawaqtmuatl Se'susal getaqqatesgmuhan mn'tu'l ugtusl.

²⁷ Gatu Se'sus asitematl, "Mo weltenug ugjit ni'n liaman 'ntmimajuinumg aq apoqonmulinew gilew se'g tleiaultioq pa na wijei aq ugsua'tutaq nn'jang wilual aq ignmuhan 'nmu'jig."

²⁸ Na e'pit asitematl, "Saqamaw, teliaq teluen, pas'g we'gaw 'nmu'jig, lame'g p'tautigtug, malqotmi'tij ta'n mijua'ji'jg pi-wgtmi'tij."

²⁹ Na Se'sus telimatl e'pilitl, "Geju'l gi'l getlams'tasin, ta'n nige' gis tluen. Nige' gisinmietes. Na mn'tuaq gaqi gtaqqa'silitaq ugtusg ugtinneg."

³⁰ Na e'pit apaja'sit aq we'jiatl ugtusl elisinnitl 'npo'qonigtug. 'Lpa mn'tu gaqi gtaqqa'silitl ugtinneg.

³¹ Se'sus naqt'g gutanji'tl gigjiw Tail aq siawa'sit Saitonigtug aq maw na maqamigew teluisig, "Newgtisga'qal Gutanji'tl."

³² Alt mimajuinu'g pegisitua'ttl ji'nmul gepistaqanalitl aq waqqaj gis glusilitl. Na etawaqtmuatl Se'susal iga'tun ug-pitn na ji'nmul.

³³ Toqo Se'sus tmg wesua'latl sitatug, ejigla'latl ta'n pug-wenniji mimajuinu'g eimu'tilij. Iga'toq ugtluignn ula ji'nmul ugs'tuaqaneg, elusgwat ugtluign, aq sama'tuaj na ji'nmul winnu.

³⁴ Se'sus soqwapa'sit wa'so'q, elgomigtuatl Nisgaml, aq nespipetoqsit. Telimatl ula ji'nmul, "Eppata!" na telueg, "Pana'tu, aq nute'n!"

³⁵ Na smtug na ji'nm ugs'tuaqann pana'tigl aq winnu il-tata's'g aq smtug weliewistoq.

³⁶ Se'sus 'ms't melgimaji, "Mut wen goqwei tluenew!" Pas'g ta'n tel piam melgimaj me' na aji gsigaw agnutmu'tijig.

³⁷ 'Ms't ta'n te'sijig nutmajig na sigta paqalaiultijig. Teluejig, "Ta'n teli ula'tegej ta'n te's'g goqwei gis tla'tegej, we'gaw gisa'latl gepistaqanalitl nutmilitl aq mo netaweligul gelusil-itl."

8

*Se'sus esmaji ne'w pituiptnnaqanijig mimajuinu'g
(Matiw 15.32-39)*

¹ Ta'suguna'gweg pugwelgig mimajuinu'g elnutua'titl Se'susal. Ta'n tujiw mo geggunmi'tigup ta'n goqwei malqottaq, Se'sus wigumaji unaqapemg aq telimaji,

² "Ewlite'l'm'gig ula mimajuinu'g muta ne'gaw nesuguna'q wijitgweiwijig aq nige' mo piamicanug goqwei ta'n malqottaq.

³ Toqosip ula enmigimg'snig aq mo mijipjewe'mi'gw, na toqo tujiw 'lpa pugwelgig oqonitpaqia'titaq ta'n tujiw emita'tij. Pugwelgig amaseg weita'jig negmow."

⁴ Na unaqapemg pipanima'titl, "Tal gis we'jitunesnu paq-taqamigtug te's'g mijipjewe ta'n tl smatesnu wegla mimajuinu'g."

⁵ Se'sus pipanimaji, "Ta's'gl pipnaqanu'tl geggunmoqol?" Teli asitema'titl, "Lluigneg te's'gl pipnaqanu'tl."

⁶ Toqo Se'sus telimaji mimajuinu'g, "Pita'gw maqamigeg." Se'sus wesua'toq lluigneg te's'gl pipnaqanu'tl aq miwatmuatl Nisgaml. Na tujiw sewisgino'toqol pipnaqanu'tl aq ignmuaji unaqapemg se'si ignmuetunew mimajuinu'g. Na unaqapemg tela'taqatili.

⁷ Na unaqapemg gegguna'tisni ta'siliji nme'ji'jg. Se'sus wesua'laji nme'ji'jg aq miwatmuatl Nisgaml aq telimaji unaqapemg se'si ignmuetunew ula nme'ji'jg.

⁸ 'Ms't wej g'satalultijig. Etna na'te'l na'tami ne'w pituiptnnaqanijig mimajuinu'g.

⁹ Na tujiw unaqapemg ta'n wej piamicqal wajua'tu'titl lluigneg te's'gl ligpenignn. Na tujiw Se'sus ejiglgimaji mimajuinu'g.

¹⁰ Smtug tepita'jig ugtuluaq maw unaqapemg aq elaq-taqatijig aq oqwa'jig na gutan, teluisig, "Talmanutta."

*Palasiaq pipanima'titl musga'tagunew paqalaiwaqan
wejiaq Nisgamewigtug
(Matiw 16.1-4)*

¹¹ Etna na'te'l alt Palasiaq peita'ji aq poqji gi'gajasuala'titl Se'susal, getu gistesgua'titl. Na pipanima'titl, "Ge' nat go-qwei Nisgamewei musga'tuin. Na tuijw 'gtlams'tultesnen Nisgamewigtug ugjien."

¹² Na tuijw Se'sus ma'muniw wejjelamit aq teluet, "Go-qwei gilew mimajuinuutioq wej pualioq tla'tegen ta'n goqwei Nisgamewei? Telimuloq, moqwa! Ma musga'tuluoq gilew mimajuinuutioq ta'n goqwei Nisgamewei. Na!"

¹³ Smtug Se'sus aq unaqapemg naqala'tiji aq apat tepita'jig ugtuluaq aq poqji asoqomita'jig qospemg.

*Ugtapita'taqanmuoq Palasiaq aq Elot
(Matiw 16.5-12)*

¹⁴ Na unaqapemg awan'ta'sulti'tij jugwa'tunew pipnaqan, pas'g newgte' geggunmi'tis ugtuluaq.

¹⁵ Se'sus gegnua'tuaji, "Ango'tmug, aq uli angweiasultigw ugit na ugtapita'taqanmuoq Palasiaq aq Elot." (Se'sus etl gnua'tuaji ta'n tel gina'mua'tiliq Palasiaq aq Elot.)

¹⁶ Na poqji mil agnutma'tijig, "Wet tluet muta mo ginu pipnaqann geggunmug."

¹⁷ Se'sus geitoq ta'n goqwei wesgutmi'tij. Geitoq mo nestua'tigul negm wesgumapni ta'n goqwei Palasiaq aq Elot gegina'mua'ti'tij. Na tuijw pipanimaji,

¹⁸ "Gilew 'gpugugultioq pas'g mo getu nmitaqatiwoq aq 'gs'tuaqanultioq pas'g mo getu nutmu'tiwoq. Mo nestmu'tiwoq muta mo migwite'tmutiwoq ta'n gis tliaq.

¹⁹ Ta'n tuijw sewisgino'tuaneg na'ngl pipnaqanu'tl ugit ula na'n pituiptnnaqanijig mimajuinu'g, ta's'gsn ligpenignn ta'n wejpiamiaqal wajua'tuoqs'pnn?" Teli asitema'titl, "Newgtisga'qal jel ta'pu te's'g'pnn."

²⁰ Se'sus pipanigesit, "Ta'n tuijw sewisgino'tuaneg lluigneg te's'gl pipnaqanu'tl ugit ne'w pituiptnnaqanijig mimajuinu'g, ta's'gsn ligpenignn ta'n wejpiamiaq wajua'tuoqs'pnn?" Teli asitema'titl, "Lluigneg te's'g'pnn."

²¹ Na Se'sus ap pipanimaji, "Me' mo nestasultiwoq?"

*Se'sus nepilatl nepapigwa'litl ji'nmul
tle' na gutan Petse'ta*

²² Peita'jig Petse'ta aq alt mimajuinu'g pegisula'titl nepapigwa'litl ji'nmul Se'suseg etawaqtmu'a'titl ugit sama'lan.

²³ Se'sus wesua'latl ji'nmul ugpitn aq tewglisgenatl sitatug gutanji'j, tel gne'g elusgwatmuatl ji'nmul ugugugul, Se'sus iga'toq ugpitnn ji'nmul ugugugw aq pipanimatl, "Nemitun goqwei?"

²⁴ Na ji'nm wapa'sit aq teluet, "Nemi'gig ji'nmug al gitgo'qwita'jig, pas'g na teli angamgusultijig st'ge' miti'sg."

²⁵ Se'sus ap iga'toqol ugpitn ula ji'nmul ugpubugul aq telimatl, "Unaqapa'si." Na tujiw ji'nm siaw wapa'sit aq me' pem ulapit aq 'ms't goqwei wel nemitoq.

²⁶ Se'sus telimatl, "Mut apaja'siw ula gutanji'jg pas'g 'nmia gigmaq."

Ta'n goqwei Pie'l teluet ugjit Se'sus

(*Matiw 16.13-20; Lu'g 9.18-21*)

²⁷ Na Se'sus aq unaqapemg ejiglita'titeg aq pemi lta'jig igtigl gutanji'tl tle'l Sesalia Pilippaieg. Ge's pemi lta'titeg na pipanimaji, "Tlimigw ni'n, tal'ta'sultijig mimajuinu'g wenin ta ni'n."

²⁸ Na teli asitema'titl, "Alt teluejig, 'Gi'l na Sa'n Nutsign'tuet.' Igtigig teluejig, 'Gi'l na Ilaija' gatu igtigig teluejig, 'Gi'l na iganigjitegewinu.' "

²⁹ Se'sus tel pipanimaji, "Gatu gilew, tal'ta'sultioq weni ta ni'n?" Pie'l asitematl, "Gi'l na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam petgimapnn ugjit ilgwenan ugtmimajuinumg."

³⁰ Se'sus melgimaji, "Mut wen tlimanew ta'n weni ni'n."

Se'sus wesgutg ta'n tli ulmaje'tew ge's mu nepug

(*Matiw 16.21-28; Lu'g 9.22-27*)

³¹ Na Se'sus poqji gina'muaji unaqapemg, "Ni'n na newgte'ji ta'n mimajuinualsiap. Amujpa na ma'muniw ulmaje'tes. Iganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig tplutaqan aq natawo'ltijig ji'nmug ma menuaqali'gw aq ilsumitaq ta'n tl ne'pa'itaq. Na toqo tujiw nesuguna'q apaji mimaju'as."

³² Se'sus melgima'sni ugjiti uli ns'tmu'tinew. Na Pie'l sitatug Se'susal ela'latl aq majiaqa'latl.

³³ Se'sus gigtoqopugua'sit, angamaji unaqapemg, aq majiaqa'latl Pie'lal, "Jigla'si ni'neg Gjimn'tu. Teli angita'sin 'st'ge' ji'nm, mo teli angita'siwn ta'n Gjinisgam tel pual'sg!"

³⁴ Na tujiw Se'sus wigumaji mimajuinu'g maw unaqapemg, telimaji, "Ta'n wen getu wije'wit ni'n, amujpa na ma gis tla'tegegw ta'n teli gsatg, pas'g Gjinisgam ta'n tel puatg. Na tujiw gis majulgwalit ni'n.

³⁵ Na mimajuinu tela'teget ta'n teli gsatg Mn'tua'gig lietew. Gatu mimajuinu tela'teget ni'n ta'n tel pualg, 'msntew iapji-wewei mimajuaqan.

³⁶ Ge's ula ugs'tqamu eig, pas'g na 'ms't goqwei gisi assutmu's'p ta'n telgi'g ugs'tqamu, na toqotesip e'nmu's'p iapji-wewei ugmimajuaqanm wa'so'q. Goqwei gelu'lg ugja'jutes? 'Lpa pe'gaj mo goqwei!

³⁷ 'Lpa mo eigtnug ta'n mimajuinu gisi ignmuetew ugjit gis tli apaja'lan iapjiwewei ugmimajuaqanm wa'so'q.

³⁸ Mut netaqite'lmiw ta'n tel gina'muen. Mut tlimaw lue'winu'g aq ta'nig mo gejia'tigul Nisgaml, 'Mu ni'n teli

gtlams'tasiw Se'sus.' Pa na tla'tegen na, ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, jiglapasualultesg ta'n tujiw apaja'sian nujj uggepmite'lgaqanm aq maw sape'ultijig ansale'wijig."

9

¹ Se'sus siawewistoq, "Migwite'tmug ula! Eimu'tijig ula tet ta'nig ma 'npu'ti'gw glapis nemia'tij Gjinisgaml ta'n il-sutegelitl e'w'g ugml'gigno'tim."

Sa'se'wamugwa'siteg

(*Matiw 17.1-13; Lu'g 9.28-36*)

² Gisi asugom tesuguna'q, Se'sus maja'laji Pie'lal, Ji'mejal aq Sa'nal. Ela'laji pas'g negmow etli espapit gm'tn. Ge'sg elapulti'tij etl sa'se'wamugwasilitl Se'susal.

³ Utapsun ma'mun pitiata'tigl aq poqtaqi wapa'tigl. Mo eigtnug ugs'tqamug suspanign gis tl wapa'toqol st'ge' nige' weget je mu ewnejgewei.

⁴ Na toqo tujiw negla nesisijig unaqapemg nemia'tiji Ilaijaal aq Mowisal. Etl agnutma'ti'titl Se'susal.

⁵ Pie'l gelusit aq telimatl Se'susal, "Nujigina'muet, na maw gelu'lg tet i'mnen. Ge' nesisgl anapjetegewe'l 'ltutesnen, newgte' ugjit gi'l, newgte' ugjit Mowis, ap igtig ugjit Ilaija."

⁶ Pie'l aq igtigig sigtata'sultijig aq mo geitu'ti'gw ta'n tluetis.

⁷ Jiniw alug neia's'g tetpaqiw ta'n gaqamulti'tij aq nutua'titl Nisgaml alugwigktug teluelitl, "Etna na ula Se'sus newgti pistai 'ngwis ta'n mawi gsalg. Jigs'tug negm!"

⁸ Jaqal gigtoqopetesultijig pas'g mo wenn nemia'tigul pas'g Se'susal ta'n wijitgweiagwi'titl.

⁹ Ge's pem nisita'titeg gm'tnigtug Se'sus melgimaji, "Mut wen tlimanew ta'n goqwei gis nemituoq glapis, ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, gisi npman aq gisi apaji minunsian."

¹⁰ Jigs'tua'titl ta'n gis tlimaj pas'g negmow poqji apaji usgutmi'tij, "Goqwei ta na ula wesgutg, ula gisi npman aq gisi apaji minunsian?"

¹¹ Glapis pipanima'titl Se'susal, "Tal gis nujigina'mua'tijig wet tluejig 'amujpa Ilaija tmg pegising? "

¹² Teli asitemaji, "Lpa Ilaija tmg pegising aq 'ms't goqwei weji gisgaja'toq, gatu tal gis Gjinisgam ugtwi'gatign gis tl wi'gas'g, 'Na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn amujpa na ma'muniw ulmaje'tew aq ma'munuqtasigw.'

¹³ Telimuloq, 'lpa Ilaija gis pegising aq mimajuinu'g tela'la'tipnn ta'n getu tla'la'tij pa na wijei Gjinisgam ugtwi'gatign telueg ugjit negm."

*Se'sus nepilatl 'lpa'tujl ta'n mn'tu wesgweiatl
(Matiw 17.14-21; Lu'g 9.37-43a)*

¹⁴ Ge's Se'sus, Pie'l, Sa'n, aq Ji'mej weita'titeg gm'tnigtug aq nemia'titeg esgwia'tiliji unaqapemg aq pugwenniji mimajuinu'g. Alt nujingina'mua'tijig tplutaqan etl gi'gaja'suala'tiji Se'sus unaqapemg.

¹⁵ Ta'n teli nqase'g mimajuinu'g nemia'titeg Se'susal na we'gwi ms'gi'gs paqlalaiwaqan. El'tugultijig aq wel'ta'suala'titl.

¹⁶ Se'sus pipanimaji unaqapemg, "Goqwei ta gilew wej gi'gaita'iоq?"

¹⁷ Na te'si'tij mimajuinu'g newgte'jit ji'nm asita'puguet, "Nujingina'muet, 'ngwis pegisitulap muta mn'tu'l geggunatl ugtinneg, etna na ugjut mo gisi ntawe'g."

¹⁸ Mn'tu te's pesu'gwatuaj 'lpa'tujl aq mesganatesimatl maqamigeg. Pisewiaq ugtun metewigjetgl wipitl aq pem mejgiet. Na pipanimg'pnig unaqapemg 'gtaqqatesguanew na mn'tu'l pas'g mo gis tala'l'a'tigul."

¹⁹ Na Se'sus telimaji, "Tali pgitgalultoqs'p aq tali pgijia's ni'n glapis 'gtlams'tmu'tioq? Ge' jugwa'tui na lpa'tuj."

²⁰ Na tujiw pegisula'titl Se'suseg. Ta'n teli nqase'g mn'tu nemiateg Se'susal, smtug gisa'latl 'lpa'tujl wejipulgwelitl aq nisegetl maqamigeg lpa'tujl aq te't'pja'silitl aq waju'paqtesg ugtun pisew.

²¹ Se'sus pipanimatl ujjl, "Ta tujiw sa'q na tele'g?" Ji'nm teluet, "Gis ta'n tujiw mijua'ji'juiteg.

²² Gaqaisg mn'tu wejo'tg ne'pa'n ula ngwisl. We'gaw gisa'latl elja'lan pugtewigetug aq we'gaw eligsmegetl samqwanigtug. Ewelite'lmieg aq apoqonmuieg, etug gis tla'tegetes na."

²³ Se'sus asitematl, "Goqwei wet tlua'n etug gis tla'tegetesg na? Ta'n tujiw getlams'tmn ta'n pas'g goqwei gis tliatew ugjut gi'l."

²⁴ Smtug 'lpa'tuj ujjl gesigawwelitl, "Gjisaqamaw, getlams'tasi pas'g mo tepianug ta'n teli gtlams'tasi, apoqonmuie'ma'muni gtlams'tasin."

²⁵ Se'sus nemiaji mimajuinu' poojji gigjita'lji, na smtug melgimatl mn'tu'l, telimatl, "Na gi'l mn'tu ta'n gisa'l't ula 'lpa'tuj gepistaqanan aq mo 'ntawen. Mn'tu, telimul, 'gtaqqa'si na 'lpa'tuj aq mut apaja'siw nugu."

²⁶ Ula mn'tu sesgwet aq gisa'latl 'lpa'tujl wejipulgwelitl aq getaqqa'sitl. Na 'lpa'tuj teli angamgusit 'st'ge' 'npuinu. Na 'ms't wen teluet, "Nepgaq."

²⁷ Gatu Se'sus wesua'tuaj ugpitn aq apoqonmuatl un-aqa'silin aq 'lpa'tuj gaqama'sit.

²⁸ Ta'n tujiw Se'sus gis pisgwa'teg wen'ji'guom newtugwa'luguti'titeg unaqapemg pipanima'titl, "Tal gis ninen mn'tu mo gisi gtaqqatesguaqat?"

²⁹ Se'sus asitemaji, "Pas'g a'sutman aq sune'win gisi gtaqqatesguaten na telamugsit mn'tu aq mo goqwei piluei."

Se'sus ap wesgutg unpuqaqan
(*Matiw* 17.22,23; *Lu'g* 9.43b-45)

³⁰ Na naqt'g na'te'l aq siawita'jig Galali. Se'sus mo puat-mugup wenn gji'tun ta'n eimu'tijig muta etl gina'muasnig unaqapemg.

³¹ Telimaji, "Ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, iga'liten mimajuinu'g ugpitnuaq ugjit ne'po'qsin. Na gisi nsugunaq apaji minunsites."

³² Mo negmow nestua'tigul ta'n goqwei gegina'muaji pas'g jipasultijig pipanimanew.

Ta'n wen mawi espe'g
(*Matiw* 18.1-5; *Lu'g* 9.46-48)

³³ Peita'jig Gapelniam aq ta'n tujiw gis pisgwita'titeg wen'ji'guomg Se'sus pipanimaji unaqapemg, "Goqwei ta na etl gi'gaita'ioqos wejgwita'gweg awgtigtug?"

³⁴ Pas'g na mo getu asitema'tigul muta wejgwita'titeg awgtigtug gi'gaita'pnig ta'n wen me' espe'g te'si'tij.

³⁵ Se'sus epa'sit aq wigumaji newtisgegsiliji je ta'pu, telimaji, "Ta'n wen getu iganpuguij amujpa igalsit ugte-jewa'juin aq lugowata 'ms't wiguma."

³⁶ Na Se'sus nemisguatl mijua'ji'tl, ugplaqaneg tepa'latl aq gegulusgwa'latl. Na tujiw telimaji unaqapemg,

³⁷ "Na mimajuinu ta'n 'nwisunmg wele'watl mijua'ji'tl pa na wijkei aq ni'n ta'n teli ule'wij, aq ta'n wen wele'wit ni'n mo pas'g ni'n wele'wigw pas'g maw na newgte'jit ta'n ni'n petgimip."

Ta'n wen mo getanugsiwgw na negm igalugsigw
(*Lu'g* 9.49,50)

³⁸ Sa'n telimatl, "Nujigma'muet, nemi'g'tt'p ji'nm mn'tu'g getaqqatesguaji mimajuinuigtug, 'gwisunm e'wm'sg, pas'g mo majulgwalugsi'gw ginu. Na telimg'tt'p, 'Naqa'si smtug muta mo majulgwalugsi'gw.'

³⁹ Se'sus teli asitemaji, "Mut naqa'lanew, muta ta'n pas'g wen nepiteget gisna mn'tu'g getaqqatesguaji 'nwisunmg, negm ma 'nqasaiw gisi mil agnimigw.

⁴⁰ Ta'n wen mo getanugsiwgw na igalugsi'gw.

⁴¹ Migwite'tmug ula! Ta'n wen samqotl'sg samqwan muta tleiawin Se'suguliewigtug, amujpa na 'msntew ugta-pangitueweim."

*Mut pata'tegen**(Matiw 18.6-9; Lu'g 17.1,2)*

⁴² “Pa na mimajuinu gisa'laj newgte'jilitl mijua'ji'tl, ta'nig getlams'tasilitl, oplawtigmuaq, ap me' pajiji mtue'tew ugjat na mimajuinu. Me' glu'lgtesoq, na mimajuinu mesgi'g gun'tew gelpilmuj ugjitaqaneg aq paqatjiegemg 'gta'nug.

⁴³ Toqo pa na gisa'l'sg ula 'gpitn opla'tegen, ugsua'tu tmse'n, me' glu'lgtes 'msnmn iapjiwewei mimajuaqan pas'g newgte' 'gpitn, awna je mu gitg 'gpitnn aq Mn'tua'gig lien ta'n pugtew ma 'nqa'suenug.

⁴⁴ Na'te'l iapjiw mimajites aq iapjiw amasgipnnetesg.

⁴⁵ Pa na 'ggat gisa'l'sg ejigla'sin Nisgamewigtug, ugsua'tu tmse'n muta me' glu'lgtes 'msnmn iapjiwewei mimajuaqan pas'g newgtigatan awna je mu tapuigatan Mn'tua'gig lien.

⁴⁶ Na'te'l iapjiw mimajites aq iapjiw amasgipnnetesg.

⁴⁷ Pa na 'gpugug gisa'l'sg jigla'sin Nisgamewigtug ugtaqa'tu. Me' glu'lgtes pisgwa'n Gjinisgam ugtelege'wa'gimg pas'g newgt taqqigwan je mu siaw gugunmn gitg 'gpugugul aq Mn'tua'gig lien.

⁴⁸ Na'te'l iapjiw mimajites aq iapjiw amasgipnnetesg.

⁴⁹ “Ta'n tujiw ugs'tqamu eig, amujpa na wen gijga'ji'j gitnmat aq welmaje'g.

⁵⁰ “Wigapu'g ta'n goqwei wel salawa'tas'g. Gatu mo iga'tun salawai mijipjeweigtug, ma wigapu'gtnug. 'Gsal igtigig 'st'ge' ta'n Gjinisgam teli gsal'sg. Ignmu Wejuli Nisgam il-gwenmulin, na tujiw, tle'n gi'l st'ge' na mijipjeweit ta'n wel sala'watas'g glaman ul mawo'ltitoqs'p igtigig mimajuinu'g.”

10*Se'sus gegina'muaji ugjat ji'nm mo
nigtua'tinew ugte'pitml**(Matiw 19.1-12; Lu'g 16.18)*

¹ Na Se'sus naqt'g na'te'l, siawa'sit Jutia, aq siawi aso-qoma'sit sipug teluisig Jol'tan. Ap igtigig pugwelgig mimajuinu'g peita'jig ta'n eimlij. Na negm egnutmuaji 'st'ge' ta'n i' tla'tegej.

² Alt Palasiaq peita'jig aq wet nu'gwala'titl ta'n tel pipanige-sultijig, “Nujingina'muet, ge' tliminen, etug 'gt'tplutaqanminu ignmuaj ji'nmul nigtua'tinew ugte'pitml.”

³ Se'sus teli asita'puguet aq pipanimaji, “Talamugusnn 'tplutaqann Mowiso'q gis ignmuggsioql?”

⁴ Teli asitema'titl, “Mowiso'q ignmuapnn ji'nmul ewi'gas'g wi'gatignigtug ugjat nigtua'tinew ugte'pitml aq jigla'silin.”

⁵ Se'sus telimaji, "Mowiso'q ewi'g'g'p na ula telamu'g 'tplutaqan ugjit gilew muta metua'taqatioqop aq melge'gl 'ggamlamunual.

⁶ Mujga amgweseweieg ugs'tqamu el'ta's'geg, na teluep, 'Gjinisgam eliapni ji'nmul aq e'pilitl.'

⁷ Etna na ugjit ji'nm naqalaji ujjl aq uggwitol aq toqwa'tijig ugte'piteml.

⁸ Na webla tapusijig negmow ngute'jitaq, mu nugu tapusi'gw pas'g 'ngute'jitew.

⁹ Ta'n weni Gjinisgam gisitgwalaji, ma wen gis nigtua'lagwi."

¹⁰ Na ta'n tujiw apaji pisgwa'teg wen'ji'guomg, unaqapemg pipanima'titl Se'susal ta'n goqwei ugjit gelutmlitl.

¹¹ Telimaji, "Ta'n ji'nm puna'latl ugte'piteml aq malie'wi'tij igtigl e'pilitl, sespo'teget aq opla'latl ugte'piteml.

¹² Pa na wijei, e'pit nigtua'ti'tij ugji'nmuml aq malie'wi'tij igtigl ji'nmul, na sespo'teget aq opla'latl ugji'nmuml."

Se'sus ewlite'lmaji mijua'ji'jg

(Matiw 19.13-15; Lu'g 18.15-17)

¹³ Alt mimajuinu'g pegisitua'tiji un'januaq Se'suseg ugjit negm sama'lan. Pas'g na unaqapemg majiaqa'la'tiji negla mimajuinu'g.

¹⁴ Se'sus gejiaj na smtug wegaig, aq telimaji unaqapemg, "Ignmu na mijua'ji'jg jugwita'new ni'neg. Mut wetqo'lanew muta na mimajuinu'g ta'n sangewitelmijig st'ge' webla mijua'ji'jg Gjinisgam ugtelege'wa'gim tleiaultijig.

¹⁵ Migwite'tmug ula! Amujpa na ignmat Gjinisgam igan-puguin, pa wijei aq webla mijua'ji'jg, muta ma Gjinisgam gisi ilgwenulug, glapis na tla'tegen."

¹⁶ Se'sus te's mijua'ji'tl wesua'latl, epa'latl ugplaqaneg aq gegulusgwa'latl. Ugtugwejan ugpitn iga'toq aq a'sutmessewatl te's ingute'jilij.

Milesit ji'nm

(Matiw 19.16-30; Lu'g 18.18-30)

¹⁷ Mjit ap newgt Se'sus poqtamga'sit. Na tujiw ji'nm el'tugwi'gl, el nutgul'pa'sitl Se'susal aq pipanimatl, "Wel'm'un nujigina'muet, tala'tega's ni'n gisi msnmn iapjiwewei mima-juaqan."

¹⁸ Se'sus pipanimatl, "Goqwei ugjit telui'tin ni'n welm'tu? Mo wen welm'tug pas'g Gjinisgam newgte'jit.

¹⁹ Geju'l gi'l geitu'n 'tplutaqan: Mut ne'pa'tegew, aq mut sespo'tegew, mut gmutnew, mut egsuew, aq mut gmutne-suintuisgew, gepmite'lm gujj aq 'gjj."

²⁰ Na ji'nm teluet, "Nujigina'muet, weja'tegemgeg mal-jewe'juianeg ne'gaw majulgwatmn ta'n te's'gl 'tplutaqan."

²¹ Se'sus tetpaqi angamatl, ewlitelmatl, aq gesalatl ula ji'nmul. Na telimatl, "Mjit newgte' nat goqwei tla'tegen. Maja'si aq 'ntuisgetu ta'n te's'g goqwei geggunmn, na suliewei ignmu ewle'juinu'g aq milesuaqan guguntes wa'so'q. Gis tla'tegen na, jugu'etesg aq majulgwalites ni'n."

²² Ta'n tujiw ji'nm nutgeg ula, ewlapewa'sit, ewlgwija's'g ugglamun, aq ejigli ewlitoq muta we'gwi milesit.

²³ Se'sus gigto'qopa'sit unaqapemg aq telimaji, "Na tetuji mtue'g ugjut milesit mimajuinu pisgwa'n Gjinisgam ugtelege'wa'gimg."

²⁴ Na unaqapemg sigtatesgagwi'tij wegla ugglusuaqanml pas'g Se'sus siawewistoq, "Nn'jantut mawi mtue'g ta'n tel pisgwa'timg Gjinisgam ugtelege'wa'gimg negmow ta'n elita'sulti'tij milesuaqan ugjut pisgwa'tunew Gjinisgam ugtelege'wa'gimg.

²⁵ Tetuji mtue'g milesit mimajuinu lien Gjinisgam ugtelege'wa'gimg pa na wijkei aq nige' melgawlejut mo eigtnug, gis saputa'sin saqati ugpubugw."

²⁶ Na tujiw unaqapemg ap me' aji paqalaiultijig aq pipan-imultiji, "Tal gisi ugs'tatew wen?"

²⁷ Se'sus tet paqi angamaji aq asitemaji, "Ula ma mimajuinu'g gis tlataqati'gw pas'g Gjinisgam 'ms't goqwei gis tla'teget."

²⁸ Na Pie'l gelusit, "Ninen gatu, 'ms't goqwei naqtmegupneg aq majulgwaluleg'p."

²⁹ Se'sus telimaji, "E'e, ap wijkei telimuloq. Menaq wen pisuiw naqtmug wiguow gisna uggjignamg, uggwe'ji'jg uggwitl, ujjl, un'jang, aq maw ugtiga'taqan ugjut ni'n aq ugjut na gelu'lg agnutmaqan.

³⁰ Negm 'msntew nige' ula ugs'tqamu me' aq gasgiptnnaqanigl ugjut te's newgte'jit ta'n naqt'g, wiguow, uggjignamg uggwe'ji'jg, uggwitl, un'jang, ugtiga'taqan, maw gitnmaten aq amasgipnnaten. Me' enmi'gnig 'msntew iapjiwewei mimajuqaqan.

³¹ Maw pugwelgtaq, nige' amg wesewe'gig, na negmow ugtelegewe'taq, aq pugwelgig ta'n ugtelegewe't'pnig, na negla amg wesewe'taq."

*Gis nige' si'st wesgutg Se'sus ta'n tli np'tew
(Matiw 20.17-19; Lu'g 18.31-34)*

³² Na nige' pemi lta'jig Selusalemg. Se'sus igana'sit aq unaqapemg ugtelej jipasultijig aq ta'nig mimajuinu'g majulgwalugwi'tiji wegwata'sultiliji. Mjit ap newgt Se'sus newgtis-gegsiliji je ta'pu unaqapemg sitatug ela'laji aq wesgutg ta'n te's'g goqwei tliatew ugjut negm.

³³ Se'sus telimaji, "Jigs'tuigw! Telimuloq ta'n tliatew ugjit ni'n. Nige' el'ta'igw Selusalemg aq ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, iga'tasites iganpugultijig patlia'sg aq nujingina'mua'tijig tplutaqan. Etna negla ilsumitaq ugjit ni'n 'npmn aq iga'liten ta'nig mo Lesui'peulti'gw."

³⁴ Wegla maligimitaq, lusgomitaq, nipispaqante'taq, aq ne'pa'itaq aq gisi nsugunaq Gjinisgam apaji minua'litew."

Nat goqwei tla'tegelin Se'susal ugjit negmow Ji'mej aq Sa'n (Matiw 20.20-28)

³⁵ Na Ji'mej aq Sa'n, Sepeti uggewisg Se'suseg pegisingig. Teluejig, "Nujingina'muet, nat goqwei pewatmuleg tla'tegen ugjit ninen."

³⁶ Se'sus pipanimaji, "Goqwei pualioq tla'tegen ugjit gilew."

³⁷ Se'susal teli asitema'titl, "Ta'n tujiw poqji ilsutegen ugtelege'wa'gimg ta'n me' espe'g aq igtigl, pualuleg maw pultinenu newgte'jit 'gtinaqanmg aq newgte'jit 'gpatatujmg."

³⁸ Se'sus telimaji, "Mu geituoq ta'n goqwei pipanigesioq. Gisi ugt samqwatoqs'p st'ge' amujpa ni'n ta'n ugt samqwa's. Gis tli ulmaje'toqs'p st'ge' amujpa ni'n ta'n tli ulmaje'tes? Gis saputita'toqs'p st'ge' amujpa ni'n ta'n 'gjisaputasites?"

³⁹ Teli asitema'titl, "E'e! gis tla'tegetesnen." Se'sus telimaji, "E'e, na tliatew, ugt samqwatoqs'p st'ge' amujpa ni'n gtu' samqwa's. 'Lpa tli ulmaje'toqs'p st'ge' amujpa ni'n thi ulmaje'tes, aq 'lpa saputita'toqs'p st'ge' amujpa ni'n ta'n ugji saputa'sites.

⁴⁰ Pas'g na mo ni'n telgita'siw 'mgnmulinew ta'n wen pitew 'ntinaqanmg gisna 'npatatujmg. Negm na Gjinisgam ignmataaq ugt'punual ta'n gisgattegl ugjit negmow."

⁴¹ Ta'n tujiw igtigig newgtisgegsijig unaqapemg nutma'titeg wegaiugtua'tiji Sa'nal aq Ji'mejal.

⁴² Gatu Se'sus wigumaji aq teluet, "Assumgwi'tiji g'pnno'lewaq ta'nig mo Lesui'peulti'gw aq gegguna'tiji, ap igtigig ilsuma'tiji mimajuinu'g ta'n tla'taqatilitaq aq gilew geituoq.

⁴³ Mut na tl pmitta'new. Pa na nat wen newgte'jit te'sioq gtu' gugung ml'gigno'ti amujpa na negm elugowaji esgwia'tili'i,

⁴⁴ aq wen newgte'jit gtu' iganpuguij amujpa na gistejuit 'ms't ta'n te'siliji.

⁴⁵ Pa na wijkei ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, mo weji pgisinuap ugjit lugougsin, weji pgisinap lugowan aq iga'tun 'ntmimajuaqanm ugjit ugs'tawian pugwelgig mimajuinu'g."

*Se'sus nepilatl nepapigwa'litl ji'nmul Paltimeas
(Matiw 20.29-34; Lu'g 18.35-43)*

⁴⁶ Na tujiw peita'jig Jeligo. Ge's Se'sus pem ji glita'tij aq maw unaqapemg, pugwelgig mimajuinu'g mawia'tijig. Na nepapigwa't ji'nm teluisit Paltimeas, ujjl teluisilitl Timeus, pemgopit aq etl tawaqtmat gmetug awgtigtug.

⁴⁷ Ta'n tujiw nutmateg ula Se'sus tleiaawit Nasalet gis pegising, poqji sesgwet, "Se'sus! Ntelege'witeminen, Ta'piteg wetagutmn, ewlitelmi!"

⁴⁸ Pugwelgig majiaqa'la'titl aq telima'titl, "Wantaq'a'si!" pas'g na me' aji gsigawet, "Ta'pit uggwis! Ge' ewlitelmi!"

⁴⁹ Se'sus nenga'sit aq teluet, "Wigumug!" Na wiguma'titl nepapigwa'lrtl ji'nmul aq teluejig, "Ulgwija'si, unaqa'si, muta wigum'sg."

⁵⁰ Smtug menegetl ugpi'tu'gunml. Jiniw gaqametesing aq elietl Se'susal.

⁵¹ Se'sus pipanimatl, "Goqwei pualin tla'tegen ugjit gi'l?" Nepapigwa't teli asitematl, "Nujigina'muet, ap getu nemitegei!"

⁵² Se'sus telimatl, "Ta'n teli gtlams'tasin na weji gisi npisin nige', gis maja'sites." Smtug ula ji'nm gis nemiteget aq majulgwalatl Se'susal awgtigtug.

11

*Gepmite'lma'titl Se'susal ta'n tujiw pisgwa'nnij Selusalemg
(Matiw 21.1-11; Lu'g 19.28-40; Sa'n 12.12-19)*

¹ Se'sus aq unaqapemg pemi lta'jig gigjiw Selusalem. Tmg el'ta'jig Pettani toqosip Petpaqe'. Ula gutanji'tl suel toqtegsn etegl nunmaqamiqeg Olipet gm'tnigtug. Se'sus tapusiliji unaqapemg igan gnua'tuaji ta'n tla'tegelitaq, aq igangimajig.

² "La'tigw ula gutanji'j me' naqajijge'l. Ta'n tujiw iga'ioq na'te'l we'jiatoqs'p te'sipowji'j gelpilasit. 'Lpa menaq e'wa'sigw. Apgwa'latoqs'p aq apat gl'taqana'toqs'p.

³ Pa na wen pipanimugsioq, 'Goqwei wet tla'tegeioq na?' tlimateoqs'p, 'Gjisaqamaw pualatl, smtug apaja'tultal gaqiewaj.'

⁴ Na maja'tijig aq we'jia'titl te'sipowji'tl gmetug awgtigtug. Wej gl'pisilitl ga'qanigtug wen'ji'guom. Ge's etli apgwa'la'tij,

⁵ ta'nig gigjiw gaqamultijig pipanimgwi'tiji, "Tal lugweioq ta u't etli apgwa'loq te'sipowji'j?"

⁶ Teli asitema'tiji st'ge' ta'n Se'sus telimapni. Na smtug ji'nmug iga'la'tiji.

⁷ Apat gl'taqana'titl te'sipowji'tl Se'suseg, ugpi'tu'gunmuaq upaqamg ge'gwistaqatua'titl wi'sisl aq smtug Se'sus tepa'sitl.

⁸ Na pugwelgig mimajuinu'g siplamgo'la'tiji ugpi'tu'gunmuaq awgtigtug, gatu igtigig miti'sigtug weji

mn'te'mi'titl nipi'spaqan iga'taqanigtug aq siplamgo'tu'titl awgtigtug.

⁹⁻¹⁰ Na mimajuinu'g ta'n iganita'jig aq ta'n ugtejg wejgu'ita'jig na poqji sesgu'tijig,

"Allelulia Gjinisgam gepmite'lmatl ula newgte'jit wejgu'et ugwisunmg. Gjinisgam gepmite'lmatl ula newgte'jit wejgu'et ginu gtelege'witemitesnu st'ge' Ta'pito'q. Allelulia Gjinisgam ta'n mawi espe'g. Gjinisgam westaugsi'gw nige'."

¹¹ Se'sus iga't Selusalem aq pem liet 'gjia'sutuo'guom. Pisgwa't aq teli alapa'sit 'ms't tami. Na tujiw naqt'g aq apaja'sit Pettani maw newgtisgegsiliji je ta'pu unaqapemg muta gis pem gaqiaq na'gweg.

Se'sus aq pi'gmenaqsí

(Matiw 21.18,19)

¹² Na igtig na'gweg pemi apaita'titeg, Pettani, Se'sus gewising.

¹³ Gneg nemiatl pi'gmenaqsí'l, waju'elitl nipi'g. Se'sus eliet ta'n tet gaqamilij aq aji angamatl ugjit gis we'jitun pi'gl me'i'ttn. Ta'n tujiw gigja'siteg pas'g nipi' we'jiaji, mo tami nemitungul gaqapitnugl pi'gl, muta mo tetaputestnug nigwen pi'gl.

¹⁴ Se'sus telimatl na pi'gmenaqsí'l. "Ma wen nugu pi'gl ugtatalug gi'leg!" Aq unaqapemg nutua'titl.

Se'sus eliet 'gjia'sutuo'guom

(Matiw 21.12-17; Lu'g 19.45-48; Sa'n 2.13-22)

¹⁵ Ta'n tujiw peita'titeg Selusalemg Se'sus pisgwa't tusati 'gjia'sutuo'guom. Poqji tuattesguaji 'ms't ta'n te'siliji etli pgwateligatiliji aq etli ntuisga'tiliji a'sutuo'guom aq aputasgejio'toqol ugpatautimual nut sa'se'wa'tu'tij suliewei aq ugmutputimual ta'nig netuisgetu'tiji plesg.

¹⁶ Mo ignmuagul wenn pma'tilin ta'n pas'g goqwei 'gjia'sutuo'guomei iga'taqan.

¹⁷ Na tujiw tel gnu'tmuaji mimajuinu'g, "Na'te'l ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, ta'n goqwei Gjinisgam teluep, 'Ni'n nignen na tluisitew ta'n i' tli a'sutma'ting ugjit 'ms't mimajuinu'g.' Pas'g gilew gawasga'tuoq gmutnes i' tligasulti'tij."

¹⁸ Na iganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig tplutaqan nutmi'titeg aq na poqji gwilmi'tij ta'n tl ne'pa'taq Se'susal pas'g na jipala'titl muta pugwelgig mimajuinu'g wesam jigs'tua'titl ta'n tel gina'muelij.

¹⁹ Na wela'gwele'l iga'q Se'sus aq unaqapemg naqtmi'tij na 'gjigan.

Pi'gmenaqsio'q nepg'snaq

(Matiw 21.20-22)

²⁰ Ge'sg egsitpu'g pemi lta'tij awgtigtug nemia'titl pi'gmenaqso'q gaq gispasisnaq glapis ugjip'sgigtug.

²¹ Pie'l migwite'tg ta'n gis tliaqap ulagu, aq telimatl Se'susal, "Nujingina'muet, ge' lapa'si, na pi'gmenaqso'q ta'n gelult'p ulagu, nepg'snaq."

²² Se'sus asitapuguet aq telimaji, "Migwite'tmug ula! Lita'sultigw Gjinisgam!"

²³ Na tujiw gis tlimatoqs'p gm'tnji'j, 'Unaqa'si aq eljiaqalsi 'gta'nug.' Gatu mo megtamutiwoq, ggamlamunuaq, awna 'gtlams'tasultioq ta'n goqwei telueioq tliatew, aq na tla's'gt'tew uigkeit gilew.

²⁴ Etna na uigkeit wet tlimuloq, ta'n tujiw a'sutman aq etawaqtman goqwei 'gtlams'tasi, na gis mesnmneg, aq 'ms't goqwei msntes.

²⁵ Ta'n te's a'sutman apigsigtu ta'n wen getan'sg glaman gujj wa'so'q apigsigtmultal 'gtlue'uti'l.

²⁶ Gatu mo apigsigtuawj igtigig pa na wijei Gujj wa'so'q ma apigsigtmulugul 'gtlue'uti'l."

*Pipanima'titl Se'susal ta'n weja'toq ugtassusutim
(Matiw 21.23-27; Lu'g 20.1-8)*

²⁷ Na tujiw apajita'jig Selusalemg. Aq pisgwita'jig 'gjia'sutuo'guomg. Ge's Se'sus ala'sit na iganpugultijig patlia'sg, nujingina'mua'tijig, aq me' natawo'litiijig ji'nmug peita'jig negmeg,

²⁸ aq pipanima'titl, "Tal gis tla'tegen weget aq wen ignmasg's ugtassusutim ugtla'tegen?"

²⁹ Se'sus asitemaji, "Nige' pipanimuloq pas'g newgte' glusuaqan, aq gisi ignmuioq ula glusuaqan. Na ni'n gis tlimulitoqs'p ntassusutim ta'n tel gis tla'tegei.

³⁰ Ge' tlimigw, Wen Sa'nal petgimasnn uigkeit sign'tuan mimajuinu'g? Gjinisgam gisna mimajuinu?"

³¹ Pas'g na negmow poqji sespagnutma'tiji, "Nige' taluetesnu? Na tli asitemug wejiaq Nisgamewigtug, tluetew, 'Goqwei uigkeit mo getlams'tuawoqos Sa'n?"

³² Gatu awna ula mimajuinu'g gepmite'lma'titl Sa'nal. Ma gis tluerg wejiaq mimajuinuigtug," muta jipala'tiji mimajuinu'g. 'Ms't wen gtlamite'lmatipnaq Sa'no'q iganigjitegewinuaq. Iganpugultijig jipala'tiji mimajuinu'g.

³³ Na teli asitema'titl Se'susal, "Mo geitueg!" aq Se'sus telimaji, "Pa na wijei, ma tlimuluoq ta'n weja'tuan ntassusutim uigkeit ta'n tel gis tla'tegeian."

12

*Se'sus a'tugowaji na ji'nm ta'n assutg iga'taqaqan
(Matiw 21.33-46; Lu'g 20.9-19)*

¹ Na Se'sus poqji a'tugowaji, "Etna na ula ji'nm gle'pmenaqsig etli iga'taqlalji aq llutaqan gigto'qolut toqo mulqatg elmalqeit uigkeit ta'n tl pepgijo'tutal gle'pl aq el'toq wen'ji'guomji'j ta'n tel gisi al gigto'qwapitew. Na tuijw maqatuigetoq ugtiga'taqlalji aq wiguow naqt'g aq poqtamga'sit.

² Ta'n tuijw mena'taqutimng gle'pl iga'q elgimatl ugtlugowinuml uigkeit ignmugsin ta'n telgi'g tettuj na iga'taqlanigtug weglia nuji iga'taqlalji.

³ Na nuji iga'taqlalji goqqwa'la'titl na lugowinu'l tl matta'titl aq apat gima'titl. Mo goqwei pe'gaj pegisitug.

⁴ Na assusit igtigl lugowinu'l poqjigimatl, ta'n eimu'tijig nuji iga'taqlalji. Matna'titl aq taqama'titl un'jig, me' gesita'titl je mu amgwesewe'l.

⁵ Na assusit elgimatl igtigl ugtlugowinuml aq ne'pa'titl aq ewlumua'tiji pugwenniji igtigi wijei tela'laji. Matta'tiji ta'sijig aq siaw ne'pa'tiji igtigi.

⁶ Na nige' pas'g newgte'jilitl esgwielitl ta'n apgotgimate, assusit newgtunatl uggwisl. Na nugu ugtejgewei elgimatl uggwisl, ta'n eimu'tijig nuji iga'taqlalji. Teluet, 'Amuj na gepmitelma'tital ngwisl.'

⁷ Pas'g na nuji iga'taqlalji telimtultijig, 'Ula na assusit uggwisl. Jugwita'gw aq ge' ne'pa'nej glaman ula iga'taqlalji ginuewe'tew.'

⁸ Na wesua'la'titl uggwisl aq ne'pa'titl aq tewajjiaqtua'tij wa'qi sitatug iga'taqlanigtug."

⁹ Se'sus pipanigesit, "Tala'tegetew nige, na ji'nm ta'n assutg iga'taqlalji? Jugu'etew aq ne'pa'taq weglia ji'nmug aq se'g eli mqatuigetoq ugtiga'taqlalji igtigi nuji iga'taqlalji.

¹⁰ Amuj gis egitmoq Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n tel wi'gas'g? 'Na gun'tew ta'n nujitaqatijig
mo puatmi'tigup.

Etna na ula gun'tew

ta'n 'ms't goqwei mawn'g.

¹¹ Na Gjisraqamaw gisite'tg'p
ta'n gis tliaq, na we'gwi ula's'g.' "

¹² Na Lesui'paq iganpugultijig wejo'tmi'tij gisi ugsua'la'new Se'susal muta geitu'tij ta'n tel agnutmlitl, wesgumujig negmow. Pas'g jipala'tiji mimajuinu'g. Etna na uigkeit naqala'titl aq ejiglita'jig.

*Pipanima'titl uigkeit apangitmnew g'pnno'lewei suliewei
(Matiw 22.15-22; Lu'g 20.20-26)*

¹³ Na tuijw Lesui'paq iganpugultijig elgima'tiji te'sili Palasiaq aq te'sili Elot unaqapemg uigkeit Se'susal gistes-guanew ta'n tl mil pipanimataq.

¹⁴ Na peita'liji aq telueliji, "Nujigina'muet, geitueg gi'l maw tetapu'en ji'nmuin. Geju'leg gi'l mo wen wessimawt ta'n teli angamgusij awna ta'n telgwitg uggamlamun. Gegin'a'muen teliaqeweigtug ta'n Gjinisgam tel puatg ugjimimajuinu'g tla'taqatinew. Tliminen etug tetapu'eieg apangitmnen g'pnno'lewei suliewei. Amujpa apangitmegl gisna moqwa'?"

¹⁵ Pas'g Se'sus saputamaji ta'n getu tela'luj aq asitemaji, "Goqwei na gilew wet tla'taqatioq? Getu' gis te'sguioq? Ge' jugwa'tui na suliewei. Ge' angaptmug."

¹⁶ Na pegisitua'tij newgte' aq pipanimaji, "Wen ugsisgw aq ugwisunm wegla?" Teli asitema'titl, "G'pnno'l."

¹⁷ Na Se'sus teluet, "Na apangitmug g'pnno'l ta'n goqwei, g'pnno'lewei, aq apangitmug Gjinisgam ta'n goqwei Nisgamewei." 'Ms't paqalaiagwi'titl.

*Pipanigesultijig ta'n tel minunsitew ta'n tujiw gisi np'g
(Matiw 22.23-33; Lu'g 20.27-40)*

¹⁸ Na tujiw alt Satusiaq peita'liji Se'suseg. Etna na negmow teluejig, "Ta'n tujiw mimajuinu gisi np'g ma' minunsigw."

¹⁹ Telima'titl, "Nujigina'muet, Mowiso'q gis wi'g'g'pneg tplutaqan ugjit ginu, 'Ta'n tujiw ji'nm nepg aq naqalatl ugte'pitempl toqo mo mijua'ji'j gegguna'tigwi na ji'nma ugjig-naml amujpa malie'wi'titl na sigu'sgwal glaman gisi gugunataq mijua'ji'j ugjit na nepg'pnaq ji'nmaq.'

²⁰ Jijuqaqato'q etna na ula lluigneg te'sipnig wijigatultijig ji'nmug. Mujga gisiguit malie'wit, mo pegitawsigwaq, nepgaq, aq mo mijua'ji'jg gis guguna'tigwi.

²¹ Toqo ap igtig malie'wititl na sigu'sgwal aq mu mijua'ji'jg gis guguna'tigwi nutaiw nepg. Ap wijei teliaq si'stewe'l ugjig-namual.

²² Maw esgwia'tijig glapis lluigneg te'sijig wijigatultijig malie'wi'titl na e'pilitl. Gaqi npu'tijig aq mo mijua'ji'jg gegguna'tigwi. Na ugtejgewei na e'pit nepg.

²³ Ta'n tujiw Gjinisgam apaji minua'laj npuinu'g maw ula ji'nmug aq e'pit aq mimajultitaq wa'so'q wen etug ugte'pitemital? 'Ms't lluigneg te'sijig malie'ulti'tipnn.'

²⁴ Se'sus asitemaji, "Pa na pe'gaj mo tetapua'twoq aq mo geituoq ta'n goqwei ugjit! Mo geituoq Gjinisgam ugtwi'gatign aq Gjinisgam ugml'gigno'tim."

²⁵ Ta'n tujiw Gjinisgam apaji minua'laj ta'nig nepu'tilipni tlo'ltitaq 'st'ge' ansale'wijig wa'so'q. Ji'nmug aq e'pijig ma malie'ulti'gw.

²⁶ Pa na pipanigesi's'p ta'nig nepu'tipni minua'lujig, amuj na egitmoq Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n tel wi'gas'g ta'n Mowiso'q gis wi'g'g'p ugjit na nipispaqan etlamglegl aq mo taloqtenuugul. Na na'te'l ewi'gas'g ta'n Gjinisgam telimateg Mowiso'q, 'Ni'n na Gjinisgam ugjit Aplam, ni'n na Gjinisgam ugjit Isaq, ap ni'n Gjinisgam ugjit Je'gop.'

²⁷ Na ula telueg, Negm na Gjinisgam ugjit ta'nig mimajultijig. Na telueg, ta'nig getlams'tasultipnig aq nepu'titgi'g, apaji mimajultijig wa'so'q. 'Lpa gilew ma'muniw oplia'tioq."

Na mawi ms'gi'g tplutaqan
(Matiw 22.34-40; Lu'g 10.25-28)

²⁸ Na na'te'l eig's nujingina'muet tplutaqan, nutg's ta'n go-qwei wesgutmlitij. Nemiasnn Se'susal ignmuateg Satusiaq gelu/lg glusuaqan aq smtug eliet negmeg aq pipanimatl, "Tegen tplutaqan mawi espe'g te's'g?"

²⁹ Se'sus asitematl, "Etna na ula mawi espe'g. Nutmu'tigw Isle'lewoiq, Gjisraqamaw Gnisgaminu pas'g negm Gjinisgam.

³⁰ Te's gamlamin amujpa gesalt Gnisgaminu Gjisraqamaw ta'n telgi'g ggamlamun, ta'n telgi'g 'gjijaqamij, ta'n telgi'g 'gtangita'suaqanm, aq ta'n telgi'g 'gml'gigno'tim.

³¹ Na ula tapuewei ta'n mawi espe'g tplutaqan, etna na ula, amujpa gesaljig gigmaq st'ge' ta'n gi'l teli gsalsin. Mo eignug ap piluei 'tplutaqan teli espe'g st'ge' wegla tapu'gl."

³² Na nujingina'muet 'tplutaqan telimatl Se'susal, "Wel tetapuewistun, nujingina'muet. Teliaq ta'n teluen, pas'g Gjisraqamaw negm na Gjinisgam. Mo piluei igtig eimug pas'g negm.

³³ Amujpa na mimajuinu te's gamlamiq gesalatl Nisgaml ta'n telgi'g uggamlamun aq ta'n telgi'g ugtangita'suaqanm aq ta'n telgi'g ugml'gigno'tim aq amujpa gesalaji wigumaq 'st'ge' negm ta'n teli gsalsij. Gelu'sit wi'sis ela'l'j aq nu'gwa'lanew patgulmesigaqanigtug ugjit ignmugsin Gjinisgam aq ta'n te's'gl goqwe'l ignmatimgewei ugjit Gjinisgam, pas'g me'glutes 'gsalug."

³⁴ Se'sus pegene'watl ta'n teli ns'tuewistulij ta'n tujiw teli asita'puguelij aq telimatl, "Geget gisgaje'in ugjit Gjinisgam il-gwenmin." Na toqo tujiw mo wen nugu tewjitagw pipaniman nugu Se'susal.

Pipanigesin ugjit na ji'nm ta'n Gjinisgam megnapnn ilgwenataq ugtnimajuinumg
(Matiw 22.41-46; Lu'g 20.41-44)

³⁵ Ge's Se'sus etl gina'muej 'gjia'sutuo'guomg na etl pipanigesit, "Tal gis nujingina'mua'tijig 'tplutaqan gis teluejig, 'Na newte'jilitl, ta'n Gjinisgam megnapnn ilgwenanew ugtnimajuinumg,

wetagutmlitl Ta'piteg?"

³⁶ Na Wejuli Nisgam gisa'lapnn Ta'pito'q ta'n tluelin,

'Gnisgaminu telimatl 'Ntnisgamum,

Pa'si tet ntinaqanmg,

glapis gisi iga'laqaj

ta'nig getan'sgig, 'gpitng.'

³⁷ Ta'pit na negm telui'tapnn,

"Ntnisgamum,' tal gisi ugtaquttew Ta'piteg?"

Se'sus gegnu'a'tuaji mimajuinu'g ula nujingina'mua'tijig 'tplutaqan

(Matiw 23.1-36; Lu'g 20.45-47)

Na pugwelgig mimajuinu'g nutua'titl Se'susal aq wels'tua'titl.

³⁸ Ge's etli wesgumuj telimaji, "Angweiug wegla nujingina'mua'tijig 'tplutaqan! Al'ta'jig i' tli ntuisga'ti'tij, tel gnesultijig me' na mimajuinu'g nmia'titaq aq gepmite'lma'titaq.

³⁹ Gisgatnmu'jig mujgajewe'l mutputi'l ugjit negmow aq mujgajewe'l ugt'punual pestie'ulti'tij.

⁴⁰ Wegla pepsitelma'tiji sigu'sgwaq aq wesua'tua'tiji pugwelgl ta'n goqwe'l sigu'sgwaq geggunmi'titl. Na tujiw pegiji a'sutma'tijig ugjit nmugsinew aq uli angamgusultinew. Ul-majo'litaq ta'n tujiw ilsumaj."

Sigu'sgwaq ta'n tel pegisitoq ignmatimgewei

(Lu'g 21.1-4)

⁴¹ Se'sus pemgopit 'gjia'sutuo'guomg ta'n tepaw i' tepege'tij suliewei. Na pugwelgig milesultijig mimajuinu'g pugwelg suliewei tepo'tu'tij.

⁴² Na ewle'jit sigu'sgwaq pegising aq tepegetl tapu'gl suliewe'ji'tl pas'g tel tepawgti newgte' sent.

⁴³ Na Se'sus wigumaji unaqapemg aq mawa'laji aq telimaji, "Telimuloq ula ewle'jit sigu'sgwaq me' pugwelg gis tepeget je mu 'ms't ala igtigig.

⁴⁴ Muta ala igtigig gisi iga'tu'titl aq me' piamie'tij milesuaqan. Negmow milesultijig, pas'g negm ewle'jit. Gaqte-pegeteg ta'n te's'g goqweieg ta'n negm ugji mimajisoq."

13

Se'sus wesgutg ta'n tel suisga'tas'gt'tew 'gjia'sutuo'guomg

(Matiw 24.1,2; Lu'g 21.5,6)

¹ Ge's Se'sus pem jigla'sij 'gjia'sutuo'guomg newgte'jilitl unaqapeml teluelitl, "Nujingina'muet, ge' lapa'si! Ge' teli uli angamgugl wegla gun'tal aq tetuji gelu'lgl wen'ji'guoml."

² Se'sus asita'puguet, "Nemituoqol wegla mesgi'gl wen'ji'guoml. Je ma newgte' gun'tew esgwianug ugt'pung muta 'ms't ta'n te's'gl gaq nista's'gt'al."

Gitnmo'qon aq ulmajo'qon
(Matiw 24.3-14; Lu'g 21.7-19)

³ Tel gne'g Se'sus pemgopit gm'tnji'j teluisilitl Olipet, tet-paqiw 'gjia'sutuo'guomg. Na Pie'l, Ji'mej, Sa'n, aq Antle' ge's newgtamsiliteg peita'jig Se'suseg,

⁴ aq pipanima'ttitl, "Ge' tliminen ta'n tujiw na tliatew aq tliminen na gnugwaqan musga'tuin giasgiwewei iga'q ugjit wegla ta'n goqwe'l tliatal."

⁵ Se'sus poqji tlimaji, "Ango'tmug, mut wen lue'wa'lugsinew.

⁶ Muta pugwelgtaq mimajuinu'g nwisunmg, wejgwita'taq. Tluetaq, 'Ni'n na ula ji'nm, ta'n Gjinisgam megnapnn il-gwenataq ugtmimajuinumg, aq pugwennitaq mimajuinu'g ma'mun lue'wa'la'tiji.'

⁷ Mut sespete'tmnew ta'n tujiw nutmoq matntimgl tepaw gisna amaseg. Amujpa na teliaq pas'g na mo tl'ta'sultinew getu gaqiaq ugs'tqamu.

⁸ Etna na tujiw newgte' 'gjigan matntultitaq igtig 'gjigan. Aq newgte' elege'wagi matntultitaq ap igtig elege'wagi aq 'ms't tami matntultitaq. Ugs'tqamu el maja's'gt'tew 'ms't tami aq iga'tew pestmo'qon. Ta'n tujiw wegla thiaq, na tujiw gilew 'gji'tutoqs'p geget gespaqami'g.

⁹ "Amujpa gilew angweiasultioq muta ugsua'lugsitoqs'p aq ilsumugsitoqs'p ta'n i' tli ilsumuj. Tl mattoqsitoqs'p a'sutuo'guoml. Na toqo tujiw tli ilsumugsitoqs'p nuji igan-pugluitijig aq elege'wijig muta majulgwalioq ni'n glaman gis tlimatoqs'p negmow gelu/lg agnutmaqan.

¹⁰ Amujpa na gelu/lg glusuaqan amgwesewei gegnua'tujig ta'n tel mil agnutmu'tijig mimajuinu'g, ta'n telgi'g ugs'tqamug.

¹¹ Ta'n tujiw ugsua'lugsioq, aq pija'lugsioq, aq ilsumugsioq, mut igan sespete'sultinew ugjit ta'n tlua'titoqs'p. Ta'n tujiw tetaputesg iga'q Gjinisgam ignmugsitoqs'p na tujiw ta'n tlua'titoqs'p. Ma gilew e'wmuoq 'gglusuaqanmual. Wejuli Nisgam, 'gtinnewaq eig, tl ewistutew ugjit gilew.

¹² Mimajuinu gisa'latal wijigamatl ne'po'qsilin. Aq ujjuaq wijkei tla'lataq un'januaq, un'januaq masgelma'titaq ungi'guaq aq gisa'lataq ne'po'qsilin.

¹³ 'Ms't wen masgelmugsitoqs'p muta ni'neg tleiaultioq. Ta'n tegen mimajuinu gisipugutg glapis ugtejgewei. Na negm Gjinisgam ugs'tawiatal."

*Nmitutoqs'p tliatew ta'n iganigjitegewinuaq
Tanielo'q teluepnaq
(Matiw 24.15-28; Lu'g 21.20-24)*

¹⁴ “Nmitutoqs'p metu angamgusit gaqamit ta'n mo teltenug 'lpa pe'gaj i'mn. (Ta'n wen egitg 'ns'tasij ta'n goqwei telueg.) Na toqo tujiw ta'n wenig eimu'tijig Jutia amujpa elsumultijig soqoqamigeg.

¹⁵ Pa na wen wiguaq gujmug eig's, toqo na tliaq, mut pisgwa'iwij lamguomg nemisgnat goqwei.

¹⁶ Pa na mimajuinu eig's iga'taqaqanigtug, mut apsgwa'siwij wiguaq, aq tua'tuij utapsun. Amujpa na smtug nangamisgoqia.

¹⁷ Mawi mtue'tew na na'gwegl ugjit e'pijig ta'nig getu un'janultijig (wenig mijua'ji'jue'gatijig) aq ugjit e'pijig ta'nig apje'ji'jultiliq mijua'ji'jg gegguna'tiji ta'n tl pma'lataq.

¹⁸ Gjinisgam tawaqtmug ugjit mo tlian miawipug.

¹⁹ Mawi mtue'tew negla na'gwegl me' ap aji mtue'tal ta'n menaq ugs'tqamu teli gji'tas'gtnug's ap ma nugu tlianug.

²⁰ Gatu Gjisqamaw gisita'sit toqwaqji'ja'tun negla na'gwegl je mu 'ngute'jiwisoq westa'taq. Etna na ugjit ta'nig gisi mgnaji mimajuinu'g, wet tla'teges na.

²¹ “Pa na wen telimugsioqs'p, ‘Ula tet eig Nujiugs'tawi'wet, ta'n Gjinisgam petgimapnn ugjit ilgwenan Nisgam ugtmima-juinumg!’ gisna, ‘Ala eig!’ Mut 'gtlams'tmu'tinew!

²² Ne'ita'taq nujiegsupugua'taqatijig tluetaq, ‘Ni'n na ula ji'nm ta'n Gjinisgam megnapnn ilgwenataq ugtmima-juinumg,’ aq nujiegsupugua'taqatijig iganigjitegewinu'g. Uggnugwaqanmual aq paqlaiwaqann gis tla'taqatijig getu gistesgua'tiji Gjinisgam ugtmimajuinumg.

²³ Angweiasultigw! Gis igan tlimuloqop.”

*Na na'gwieg Se'sus na ji'nm ta'n Gjinisgam
petgimapnn apaja'sitew*

(Matiw 24.29-31; Lu'g 21.25-28)

²⁴ “Ta'n tujiw metue'gl na'gwegl gaqiaq, na na'gu'set 'mgatawa'sitew aq tepgun'set ma piäm wasoqwiegw.

²⁵ Gjinisgam pepuetestutew 'ms't goqwei musigisg'tug aq gloqowejg ma wijei tl pmita'gwig.

²⁶ Na tujiw ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, alugwigktug jugu' neia'sites. Ntmlgigno'tim aq ntgepmite'lgaqanm guguntes aq paqtasites.

²⁷ 'Pgotgima's 'ntansale'witemg ta'n telgi'g ugs'tqamu aq mawo'lataq ta'n Gjinisgam gisi mgenaji ugtmimajuinumg, ta'n telgi'g ugs'tqamu.”

*Gjigina'masi ula pi'gmenaqsi
(Matiw 24.32-35; Lu'g 21.29-33)*

²⁸ “Ignmu gina'mulin ula pi'gmenaqsi. Ta'n tujiw nipis-paqañ nigwegl aq menajejgl poqji nipi'juaq, na gjii'jituq geget nipp.

²⁹ Pa na wijkei ta'n tujiw nemituoq webla goqwe'l tliaq. Na tujiw gjii'tutoqs'p tepaw eig aq ugs'tqamu gaqian.

³⁰ Migwite'tmu'tigw ula! Mimajuinu'g ta'nig nige' mimajultijig ma nepu'ti'gw glapis ula 'ms't gaq tliaq.

³¹ Wa'so'q aq ugs'tqamu gaqiatew gatu ni'n 'nglusuaqanml 'lpa iapjiw ma gaqianugl.”

*Mo wen geitug ta'n tujiw tliatew
(Matiw 24.36-44)*

³² “Gatu mo wen geitug na na'weg gisna ajiet ta'n tliatew, je mu ansale'wijig wa'so'q, je mu ni'n Gjinisgam uggwisl, pas'g nujj geitoq.

³³ Ango'tmug aq jigo'tmug muta mo geituoq ta'n tujiw tliatew.

³⁴ Pa na wijkei aq ji'nm ta'n ejigla'sit wiguaq aq iga'laji ugltugowinumg iganpugultinew, ala wen newgte'jit ugltgowaqan elugwatg, aq telimatl ga'qan nujo'tg, ‘Siaw wapi!’

³⁵ Pa na wijkei telimuloq, ‘Gisgajo'ltigw aq ango'tmug muta mo geituoq ta'n tujiw Gjisaqamaw 'pgisintew etug jel wela'gewe'le'l, gisna aqtatpa'q gisna ge's wejgwapniaq gisna wejgu segewa't na'gu'set.

³⁶ Galu jiniw pgisintew, mut we'jugsinew nep'tioq!”

³⁷ Ta'n goqwei telimuloq 'ms't telimgig, ‘Siaw lugutigw aq ango'tmug.’”

14

*Iganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig
'tplutaqan gisita'sultijig ne'pa'new Se'susal
(Matiw 26.1-5; Lu'g 22.1,2; Sa'n 11.45-53)*

¹ Etna na tapugunaqt'tew pestie'umg ugjut Siawa'timgewei ta'n e'wmi'tij pipnaqan mo apita'tas'gtnug. Iganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig 'tplutaqan gwilmi'tij ta'n tl gimiw ugsua'lataq Se'susal aq ta'n tl ne'pa'taq.

² Telimtultijig, “Ma gis tla'taqati'gw pestie'umg, ta'n tujiw pugwelgig mimajuinu'g tet 'gjigan eigig. Jijuqa 'ms'gi'gt'tew goqwei pegwatu'tij.”

*Se'sus un'jig elguta'tuj amjaqto'suti Simon wiguaq
(Matiw 26.6-13; Sa'n 12.1-8)*

[Simon maliguitut leplsiewinu'j muta melgignaq 'gsnugowaqan gegung's teluisig, “leplsi.” Na pilsiet mimajuinu aq mimajuinu sugul'gat pas'g gisi npisit.]

³ Se'sus Simon wiguaq eig's Pettanieg. Simon tel maligu'itut, "Leplsiwinu'j," pas'g gisi npisit. Ge's Se'sus etlatalg, e'pit pisgwa'latl gun'teweie'l pu'taiji'tl waju'pelitl ta'n mawi mgo'tig amjaqto'suti. Wejitas'g poqtaqiaq nalt. Na panta'latl pu'taiji'tl aq guta'tuaj amjaqto'suti Se'susal un'jig.

⁴ Alt mimajuinu'g wegaiultijig aq telimtultijig, "Goqwei weji e'wmaj aq goqwei wet tl pisuo'tg gelu'lg amjaqto'suti?

⁵ Gisi ntuisgetas'gt'soq ugjit panaemg tepawgti newgtipunqegewei suliewei ganie'wisoq aq suliewei ignmuanes ewle'juinu'g!" Majiaqta'titl ma'muniw na e'pilitl.

⁶ Gatu Se'sus teluet, "Punajimug na e'pit! Goqwei weji ulgowaqana'loq? Maw gelu'lg ta'n tela'tegej ugjit ni'n.

⁷ Iapjiw ewle'jultijig mimajuinu'g wijitgweiugsitoqs'p aq ta'n pa tuijw gisi apoqonmuatoqs'p. Gatu ma ni'n iapjiw gis wijitgweiul.

⁸ Ula e'pit tela'teget ta'n tel we'gwisipgwatoq. Gis guta'toq amjaqto'suti nun'jig gisgaja'tuij ta'n tli utquta'liten ugjit me'enmina'gweg.

⁹ Nige' migwite'tmug ula! Ta'n tet tami gelu'lg agnutmaqan etl wi'tas'g ta'n telgi'g ugs'tqamu, na e'pit ta'n gis tla'teget ugjit ni'n, migwite'lmaten ugjit negm."

Suta netuisgetoqol Se'susal (Matiw 26.14-16; Lu'g 22.3-6)

¹⁰ Na smtug Suta, newgte'jit wegla newgtisgegsiliji je ta'pu unaqapemg elieji iganpugultijig patlia'sg aq telimaji, "Ni'n apoqonmultoqs'p ta'n teli ugsua'loq Se'sus."

¹¹ Wel'ta'suala'titl ta'n tel nutua'tij teluelij aq tepluma'titl ignmuane suliewei. Toqo poqji angapteg ta'n tli ugsua'latal Se'susal.

Na Se'sus mawatalultijig unaqapemg (Matiw 26.17-25; Lu'g 22.7-14,21-23; Sa'n 13.21-30)

¹² Na amg wesewei na'gweg pestie'watmi'tij ta'n e'wmi'tij mo apita'tas'gtnug pipnaqan, ula na na'gweg jijgluewji'jg ne'po'jig ugjit na pestie'umg. Se'sus unaqapemg pipanima'titl, "Tami pualieg 'Ita'n en aq gisgaja'tunen ta'n tli uloqotalultitesnu?"

¹³ Na Se'sus tapusiliji poqjigimaji aq telimaji ta'n tla'tegelitaq. "La'tigw gutang aq ji'nm pemapilatl mesgilil samqwano'qol waju'pelitl, ultesgugsitoqs'p.

¹⁴ Majulgwalatoqs'p na wen'ji'guom aq pisgwa'j. Tlimatoqs'p assusit na wen'ji'guomg, 'Nujigina'muet teluet, Tami tet gisgatteg ta'n nnaqapemg aq ni'n tli uloqotalultitesnen Siawa'timgewei?'

¹⁵ Musga'tugsitoqs'p ge'gwe'g ta'n mesgi'g newgtse'g weli gisgaja'tas'g. Na'te'l gisgaja'tutoqs'p ta'n tli uloqotalultitesnu."

¹⁶ Na unaqapemg maja'tili, ela'tili gutang aq 'ms't goqwei we'jitu'tili ta'n Se'sus telimapni aq gisgaja'tu'tili Siawa'timgewei wela'gewei.

¹⁷ Na wela'gw Se'sus pegising aq unaqapemg.

¹⁸ Ge's p'tautigtug etlatalulti'tij, Se'sus teluet, "Ni'n te limuloq, newgte'jit te'sioq ta'n mawatalultieg gegnugwalitew ni'n."

¹⁹ Toqo unaqapemg mo welgwijultiligwi aq poqji pipan imgwi'titl ala wen ap igtig, "Etug ni'n?"

²⁰ Se'sus asita'puguet, "Etna na newgte'jit te'sioq, newgtis gegsioq je ta'pu, ta'n mawatalultieg aq getapegwija'toq ugpi naqanm wijei eptaqan.

²¹ Ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, amujpa na 'np'tes st'ge' nige' ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng na tliatew, gatu mawi mtue'tew ugjit na ji'nm ta'n getu 'ntuisgalitew ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn. Me' etug gelu'lgtesoq ugjit na ji'nm pa mu ugs'tqamuigusnn."

Na Gjisaqamaw ugwela'gewe'm

(Matiw 26.26-30; Lu'g 22.14-20; 1 Golintewaq 11.23-25)

²² Ge's etlatalulti'tij Se'sus wesua'toq pipnaqan, a'sutmat aq miwatmuatl Nisgaml. Sewisgina'toq pipnaqan aq ignmuaji unaqapemg. Teluet, "Ula na na'qi. Ugsua'tug aq malqotmug."

²³ Wesua'latl gupji'tl aq miwatmuatl Nisgaml. Elasgnmuaji aq 'ms't wijei wet samqwo'ltiliji.

²⁴ Se'sus teluet, "Ula na nmal'tem. Ta'n tl gaqigunia's ugjit pugwelgig, musga'tutew ta'n Gjinisgam teli tplumapni mimajuinu'g, na tliatew.

²⁵ Ni'n telimuloq, 'lpa ap nugu ma samqwaw ula moqopa'q, glapis na na'gweg samqwa's na pilei moqopa'q ta'n Gjinisgam etli elege'witewit."

²⁶ Na tujiw a'sutmewintu'tijig. Tewita'jig aq el'ta'jig gm'tnigtug teluisig Olipet.

Se'sus igan gnua'tuatl Pie'lal ta'n tluelital mo nenagun

(Matiw 26.31-35; Lu'g 22.31-34; Sa'n 13.36-38)

²⁷ Ge's pemita'tij, Se'sus telimaji, "Ms't gilew ugsumulti toqs'p aq 'nqalitoqs'p. Geitu na tliatew muta gis tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, 'Gjinisgam ne'pa'tal newgte'jilitl ta'n jijgluewjig nuji angwe'waji aq jijgluewjig se's'tesguaten.'

²⁸ Ta'n tujiw Gjinisgam gis minua'lilj ni'n, igan lia's Galali."

²⁹ Pie'l asita'puguet, "Ma ni'n puna'l'u tlia esgwia'tijig puna'l'sgig."

30 Se'sus telimatl Pie'lal, "Migwite'te'n ula! Na ge's mu napew ta'pu getu'gw, gisgatatpa'q, gi's gi'l si'st tluetes mo nenuiw n'i'n."

31 Pie'l asita'puguet aq naji ml'gapuguet, "Mo eigtnug tluen ni'n mu nenu'lu je tlia 'npman maw gi'l."

Na 'ms't unaqapemg wijkei telua'tiliji.

Se'sus etli a'sutmat Getsemani
(Matiw 26.36-46; Lu'g 22.39-46)

32 Na peita'jig na'te'l telui'tmi'tij Getsemani aq Se'sus telimaji unaqapemg, "Pita'gw tet gjiga ta'n teli pgiji a'sutmai."

33 Na tujiw wije'waji Pie'lal, Ji'mejal, aq Sa'nal. Na poqji ewlgwijing aq welmajigwetutg.

34 Telimaji, "Lpa teli ewlgwija'si 'lpa telo'tm geget gaqsuisga'si. Na ula tet i'mu'tigw aq ango'tmug."

35 Me' naqajijge'le'l eliet aq mesganaqalsit maqamigeg. A'sutmat etug jel ma 'gji saputa'sigw wegla 'lmajo'qon.

36 Na eli a'sutmatl, "Nu', Tata't! 'Ms't goqwe'l mo metue'gtnugl ugjit gi'l. Pipanimul jigla'tuin ulmajo'qon. Gatu mut tla'tegew ni'n ta'n tel puatm, pas'g gi'l ta'n tel puatmn."

37 Ta'n tujiw apaja'sij we'jiaji nesisiliji unaqapemg nep'tiliji aq telimatl Simon Pie'lal, "Simon me' nepan? Mo gisi ala'piwn newgte' ajiet?"

38 Se'sus telimaji, "Angaptmu'tigw aq a'sutma'tigw glaman ma 'l nisia'twoq elue'utigtug. Getu' tla'taqatioq pas'g mo gis tla'taqatiwoq muta wesami gtugsultioq."

39 Mjit ap newgt Se'sus naji a'sutmat teluetl wije'l glusuaqan.

40 Ta'n tujiw apaja'sit unaqapemg we'jiaji nep'tiliji. Na tetuji gtugsultijig je mu ugpubugual gis pantenmi'tigul. Ta'n tujiw tugwia'tiliji mo geitu'ti'gw ta'n tlima'tisnn. Se'sus ap naji a'sutmat.

41 Ta'n tujiw ap si'stewei apaja'siteg na telimaji, "Tepiaq ta'n teli atlasmultioq. Na ajiet iga'q aq ni'n, na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, iga'limg lue'winu'g ugpitnuaq.

42 Mn'jita'gw aq maita'nej! Na ji'nm ta'n gisi ntuisgalit pegising!"

Na wesua'la'titl Se'susal
(Matiw 26.47-56; Lu'g 22.47-53; Sa'n 18.3-12)

43 Me' Se'sus etlewistoq ta'n tujiw Sutaal, newgte'jilitl unaqapeml, pegisinnitl. Pugwenniji mimajuinu'g pema'tu'tilitl espo'qwas'gl aq petgute'gne'l pejuwije'wa'titl Sutaal. Iganpugultijig patlia'sg nujigina'mua'tijig patlia'sg, aq natawo'ltilijig ji'nmug petgima'tiji.

⁴⁴ Suta igan gnu'a'tuapni mimajuinu'g gnugwaqan. “Ta'n tegen ji'nm wesaqanm'g, etna na negm pualoq. Ugsua'lug aq jigla'lug melgigleug.”

⁴⁵ Ta'n teli nqase'g Suta pegising elietl Se'susal aq teluet, “Nujigina'muet,” aq wesa'qanmatl.

⁴⁶ Smtug wesua'la'titl Se'susal aq melgigle'wa'titl.

⁴⁷ Na newgte'jit te'sijig gaqamultijig na gettaqa'toq espo'qwas'g aq taqamatl espe'g patlia's ugtlugowinum'l mente'muaj ugs'tuaqan.

⁴⁸ Na Se'sus gelusit aq telimaji, “Amujpa na gilew te'sisgegsioq wejgwita'ioq ta'n espo'qwas'gl aq petgute'gne'l ta'n teli ugsua'lioq ni'n 'st'ge' na ni'n na nuji opla'teget.

⁴⁹ Te'sigisg'g ni'n wijitgweiuloqop. Pas'g ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, amujpa na teliaq.”

⁵⁰ Toqo 'ms't unaqapemg naqalgwi'titl aq wesumultiliji.

⁵¹ Etna na newgte'jit maljewe'j ji'nm ta'n tel gnesij pas'g po-qtaqasgegl wape'gl aligal. Majulgwalasnn Se'susal aq negla getu gisapsgna'titl.

⁵² Pas'g na wesumugwalitl enmisge'litr, naqtmlitl aligal ugtejg.

Se'sus pegisulut iganpugultiliji

(Matiw 26.57-68; Lu'g 22.54,55,63-71; Sa'n 18.13,14,19-24)

⁵³ Toqo Se'susal ela'la'titl na espe'g patlia's wiguaq. Na'te'l ta'nig iganpugultijig patlia'sg, natawo'ltijig ji'nmug, aq nujigina'mua'tijig 'tplutaqan etl mawia'tijig.

⁵⁴ Pie'l gneg ugtejg pem majulgwalatl aq pisgwa't ugtiga'taqang ta'n espe'litl patlia'sl wen'ji'guoml gigto'qwagwegl.

⁵⁵ Iganpugultijig patlia'sg aq 'ms't ilsutaqatijig getu we'jitu'a'tisnn ta'n goqwei ugtangutew Se'susal. 'Lpa mo goqwei we'jitu'a'ti'gw ta'n tli ilsutmuataq aq ta'n tl ne'pa'taq.

⁵⁶ Pugwelgig pisui agnima'titl aq egsuaqanima'titl Se'susal. Pas'g mo wijkei tel agnutmu'ti'gw.

⁵⁷ Na tuijw ta'sijig ji'nmug gaqamita'jig aq egsuaqanima'titl Se'susal.

⁵⁸ “Nutaqatt'p teluep, ‘Suisgo'tutes ula 'gjia'sutuo'guom ta'n ji'nmug gisitu'tij aq gisi nsuguna'q ltutes newgte' ta'n mu ji'nmug gisitu'ti'gw.’”

⁵⁹ Je mu negmow mo wijkei tel agnutma'ti'gw.

⁶⁰ Na espe'g patlia's gaqama'sit ta'n te'sili'i eimu'tiliji aq mil pipanimatl Se'susal, “Gis taluetes nige', ta'n tel pisu-isu't'mulg?”

⁶¹ Gatu Se'sus mo me'tegw aq 'lpa mo gelusigw. Espe'g patlia's ap mil pipanimatl, "Gi'l na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam petgimapnn ugjit ilgwenan ugtmimajuinumg, sape'wit Gjinisgam uggwisl?"

⁶² Se'sus teli asitemat, "E'e ni'n na. 'Ms't gilew nmitoqs'p, ni'n na ula ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, ugt'pites ugtinaqanmg Gjinisgam ta'n mawignat aq nmitoqs'p alugwigitung wejgu nisa'si wa'so'q wejiei."

⁶³ Na espe'g patlia's tel'ta'sit Se'susal alm'getmlitl Nisgaml. Mo wels'tmug aq smtug sewisgino'toqol utapsun. Teluet, "Gis tepiaq we'jitueng. Mu nugu wen puatasigw.

⁶⁴ Nutuoq ta'n tel lue'wigl ugglusuaqanml. Tal'te'lmoq?" Smtug ilsuma'titl ugjit ne'po'qsilin.

⁶⁵ Ta'sijig eimu'tijig poqji lusgoma'titl Se'susal aq gep'joqpimua'titl ugpugugl aq taqama'titl. Telua'tijig, "Ugji tetapuata ta'n wen gisi tqam'sg?" Sma'gnis paqtne'ita'titl aq matna'titl.

Pie'l petgwasitl Se'susal

(Matiw 26.69-75; Lu'g 22.56-62; Sa'n 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Pie'l me' eig iga'taqanigtug ta'n wen'ji'guoml gigto'qwagwegl ta'n tujiw na espe'g patlia's ugnugtoqtejg-wejml newgte'jilit pemielitl.

⁶⁷ Ta'n tujiw etli u'siliteg tetpaqi angamatl aq teluet, "Gi'l elg wijingweia't'p Se'sus ta'n Nasalet tleiawit."

⁶⁸ Pas'g Pie'l petgwasit aq teli asita'puguet, "Lpa mo geju'luta'n goqwei wesgutmn." Na tujiw tewiet aq gaqamit gigjiw ga'qana'tas'g. Na tujiw napew getu'g.

⁶⁹ Na nugtoqtejgwej nemiatl na'te'l aq poqji minu tlimaji wije'l glusuqaqan weget gaqamultiliji, "Negm na ala."

⁷⁰ Pie'l ap petgwasit.

Na tel gne'g ula gaqamultijig ap Pie'lal elsutmua'titl, "Gi'l ma gisi megtamun muta gi'l na negla te'sioq newgte'jin muta gi'l tleiawin Galali."

⁷¹ Na tujiw Pie'l teluet, "Ugtapulij Gjinisgam egsuen! Mo nenuaq na ji'nm ta'n wesgumoq."

⁷² Na smtug ap tapuewei napew getu'g. Na Pie'l migwite'tg ta'n Se'susal telint'pnn, "Ge's mu napew ta'pu getu'g, gi's gi'l si'st tlutes 'mo nenuwn.' " Ta'n tujiw angite'tgeg, na atgitemit.

15

Pilot mil pipanimatl Se'susal

(Matiw 27.1,2,11-14; Lu'g 23.1-5; Sa'n 18.28-38)

¹ Ge'sg egsitpu'g iganpugultijig patlia'sg mawa'laji esgwia'tiliji iganpugultiliji ilsutmi'tij ta'n tla'lataq Se'susal. Sm-tug gelpila'titl ejigla'la'titl aq ignmua'titl Pilotal.

² Pilot pipanimatl, "Gi'l na Lesui'paq ugtelege'witemual?" Se'sus asitemat, "Gi'l na teliaq teluen."

³ Iganpugultijig patlia'sg elsutmua'titl Se'susal pugwelgl ta'n goqwe'l, pas'g Se'sus mo goqwei teluegw.

⁴ Pilot ap mil pipanimatl, "Mo getu asita'pugueun? Nutman ta'n te's'gl goqwe'l gisi elsutmulgl."

⁵ Se'sus mu nugu goqwei teluegw. Na Pilot sigta paqalaig.

Se'sus ilsutasit ne'po'qsin

(*Matiw 27.15-26; Lu'g 23.13-25; Sa'n 18.39–19.16*)

⁶ Te's pestie'umg Siawa'timgewei Pilot iga'latl newgte'jilitl laplusang pisilitl ta'n tegen mimajuinu'g gluma'titl.

⁷ Na tujiw newgte'jit ji'nm, teluisit Palapas, laplusang pisit, maw igtigig wijtgweiwasnig. Negmow maw lugutipnig ta'n tel matna'tij iganpugultiliji aq ne'pa'tisni mimajuinu'g.

⁸ Ta'n tujiw pugwelgig mawita'jig aq poqji pipanima'titl Pilotal uigkeit tela'tegelin ta'n i' tla'tegelij.

⁹ Pilot pipanimaji, "Pualioq iga'lan Lesui'paq ugtelege'witemual ugjit gilew?"

¹⁰ Pilot weli gji'toq iganpugultijig patlia'sg Se'susal ugpit-nuaq iga'tua'tipnn muta gi's sa'q wisgua'la'titl.

¹¹ Pas'g na iganpugultijig patlia'sg munsaiwa'tiji mimajuinu'g ugjit pipanigesultinew Pilotal iga'lan Palapasal ugjit negmow.

¹² Pilot ap gelulaji mimajuinu'g, "Gatu tal pualioq tala'lan newgte'jit telui'toq, 'Lesui'paq ugtelege'witemual?'"

¹³ Na apaji sesgu'tijig, "Gujjiewto'q!"

¹⁴ Pilot pipanimaji, "Gatu goqweiegt ta opla'toqosneg?" Me'naji gsigawa'tijig, "Gujjiewto'q!"

¹⁵ Pilot getu tetapua'laji mimajuinu'g. Na iga'latl Palapasal ugjit negmow. Iga'latl Se'susal sma'gnisg ugpitnuaq ugjit mattoqsilin aq gujjiewto'qsilin.

Sma'gnisg maligitelma'titl Se'susal

(*Matiw 27.27-31; Sa'n 19.2,3*)

¹⁶ Sma'gnisg ela'la'titl Se'susal iga'taqanigtug, ta'n g'pnno'lewei wen'ji'guom gigto'qwapaqtieg. Na esgwia'tijig sma'gnisg wigumaji aq mawita'jig.

¹⁷ Sma'gnisg Se'susal nasa'tua'titl megwi ewne'litl pitu'gunn pitoqsilitl. Goqominaqsiei el'tu'tij piptugwaqig aq nasa'tua'titl un'jig.

¹⁸ Na poqji gaqametesultijig aq matgwetua'titl. Telima'titl, "Wel'ta'si ta'n tel nemu'l Lesui'paq ugtelege'witemual!"

¹⁹ Taqama'titl un'jig gmu'j, elusguma'titl, nutgul'pa'sultijig aq emtoqwala'titl.

²⁰ Na ta'n tuijw maligima'titeg menatua'titl megwi ewne'litl pitu'gunn, apaji nasa'tua'titl utapsunn. Na tuijw ela'la'titl ta'n tl gujjiewta'taq.

Se'sus gujjieweigtug nasapaqtotg

(*Matiw 27.32-44; Lu'g 23.26-43; Sa'n 19.17-27*)

²¹ Ge's pemita'tij asugua'titl ji'nmul, teluisilitl Simon, tleiaiwilitl Sailin. Uggwisg na Alegsantel aq Megwatpat. Pem lielitl 'gjigang. Gi'gaja'la'titl pma'pinmilin Se'susal uggujiewe'm.

²² Se'susal pegisula'titl ta'n teluisig Golgota na telueg, "Teli angamgug 'st'ge' waqan'tewatpat."

²³ Se'susal getu ignmua'tipnn moqopa'q wiaqa'tas'g 'mpisun teluisig mul, mu tli ulmaje'n, gatu Se'sus mo esamqwawgup.

²⁴ Na tuijw sma'gnisg gujjieweigtug nasta'titl. Toqo we-sua'tua'titl utapsun te's i' newgte' elaqatijig nmitunew ta'n wen ingutei ugtete'tew. Etna na tel nasgwa'tatultisnig.

²⁵ Panaemg pesgunateg ajiet egsitpu'g ta'n tuijw gujjiewta'titeg.

²⁶ Ula na gnugwaqan ta'n tel pisuimuj nasa'tua'tij uggujiewe'm, ewi'gas'g, "Lesui'paq ugteloge'witemual."

²⁷ Tapusijig gmutnesg gujjiewto'jig maw Se'susal, newgte'jit inaqaneg aq igtig patatujg.

²⁸ Na teliaq ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign tel wi'gas'g'p, "Mawa'lut maw gmutnesg."

²⁹ Na mimajuinu'g pemita'jig pepuegetitl un'jiwal aq maligima'titl Se'susal. "Na! Gi'l getu seoqte'mu's'p 'gjia'sutuo'guom aq gisi apaji 'ltutes nesuguna'q.

³⁰ Ge' nisa'si nige' na gujjieweigtug. Ugs'tawi'si gi'l."

³¹ Pa na wijei iganpugultijig patlia'sg aq nujigina'mua'tijig 'tplutaqan maligima'titl Se'susal, telimtultijig. "Gisi ugs'tawiaji igtigig, pas'g negm mo gisi ugs'tawi'sigw.

³² Ge' angamanej, Isle'lewaq ugteloge'witemual, Nuji-ugs'tawi'wet. Nisa'si gujjieweigtug nige'. Na tuijw 'gt-lams'tultesnen." Na ula tapusijig, gujjiewto't'pnig maw Se'susal, elg maligima'titl aq ewnasima'titl.

Se'sus ta'n teli np'gs

(*Matiw 27.45-56; Lu'g 23.44-49; Sa'n 19.28-30*)

³³ Ta'n tuijw mewlia'gweg iga'q ta'n telgi'g ugs'tqamu oqonitpaqamugwa's'g nesisgl ajietl.

³⁴ Na tujiw Se'sus sesgwet aq teluet, "Eloi, Eloi lama sabachthani?" Na telueg, "Ntnisgamum, 'ntnisgamum, tal gis puna'lin ni'n?"

³⁵ Te'sijig mimajuinu'g eimu'tijig nutua'titeg teluejig, "Ge' jigs'tug, wigumatl Ilaija."

³⁶ Newgte'jit ta'n 'spanj gisi gwija'toq moqopa'qigtug aq gis iga'toq pita'q gmu'jigtug elasga'tuaj Se'susal ugtung. Teluet, "Pe'l angamanej Ilaija jugu'en aq nisa'lan gujjieweigtug."

³⁷ Na Se'sus gesigawwet aq nepgaq.

³⁸ Etna na ula gesgug atla'wegrn tmsaqign 'gjia'sutuo'guomg gaqapitg. Na telgi'g's asugom te'sisga'q leppie aq nesisga'q leppie tel pita'q. Nasgwa'toq ta'n eteg 'gjisape'uti. Ta'n tujiw Se'sus nepgeg weji pqoji suisgina's'g g'p'taq glapis epune'g.

³⁹ Na igantug gujjieweigtug sma'gnis iganpugutuaji gaqamat, nemiateg Se'susal ta'n tujiw gesigaw sesgwelliteg aq nepliteg. Teluet, "Ula ji'nm teliaq Gjinisgam uggwisaq."

⁴⁰ Eimu'tijig pugwelgig e'pijig, ta'n gneg wetama'titl Se'susal nepliteg. Wijitgweiwa'tiji Salom, Mal Matle'n, aq Mali ta'n uggwisg, na maw maljewe'juit Ji'mej aq Josi.

⁴¹ Majulgwala'tisnn Se'susal ge'sg eimliteg Galali aq apoqonmua'tipnn. Pugwelgig igtigig eimu'tijig ta'nig el wije'wa'tisnn Selusalemg.

Utqotala'titl Se'susal

(Matiw 27.57-61; Lu'g 23.50-56; Sa'n 19.38-42)

⁴² Etna na na'gweg ta'n ilajugtmi'tij atlasmutigisg'g. Pemi ula'gewe'le'l ta'n So'sep Alimatiaewaj pegising.

⁴³ Maw gtlamite'lmut ula iganpuguit. Ne'gaw esgmalatl na na'gweg ta'n tujiw Nisgaml 'pgisinnital aq ugtmimajuinumg ilgwenataq. So'sep melgita'sit, elietl Pilotal naji glutmuatl Se'susal wa'qi.

⁴⁴ Pilot paqalaig ta'n tujiw nutg Se'susal gisi npilin. Na wigumatl sma'gnisl iganpuguilitl aq pipanimatl, "Na teli nqa'si 'np'gaq Se'suso'q?"

⁴⁵ Ta'n tujiw nutg iganpuguilitl ta'n teluelij, Pilot telimatl So'sepal, "Gisi ugsua'tuates wa'qi."

⁴⁶ So'sep pegwatelg wape'g atla'wegrn. Nisa'tuaj wa'qi aq atla'wegrnigtug te'tepjepilat. Pisgwapilat elmalqe'g ta'n gisitu'tip gun'tewigtug aq na'te'l elsma'latl. El'te't'pja'toq mesgi'g gun'tew gep'joqwa'tmn ta'n weji pisgwa'lut'p.

⁴⁷ Tapusijig e'pijig eli angama'titl ta'n Se'susal elisilij. Mal Matle'n aq Mali ta'n uggwisg Josial aq Ji'mejal.

16

Se'sus minunosit

(Matiw 28.1-8; Lu'g 24.1-12; Sa'n 20.1-10)

¹ Ta'n tujiw gi's galgwasiet, na atlasmutigisgug gaaqiaq, Mal Matle'n, Salom, aq Mali na Ji'mej aq Josi uggiwijaq pegwatalmi'tij weljema'gewei, ta'n guuto'tuataq Se'susal wa'qig.

² Ge'sg egsitpu'g aqantie'umg, na'gu'set pemsegewa'j, el'ta'jig ta'n Se'sus etli utquta'lut'p.

³ Ge's pemita'tij telimtultijig, "Wen te't'pja'tutew na gun'tew ugjit ginu weji pisgwa'timg ta'n etli utquta'lut'p?"

⁴ Na mawi ms'gi'g gun'tew. Na ta'n tujiw nepsapati'tij nemitu'tij gun'tewe'g gis jigla'tas'gs'pneg.

⁵ Pem pisgwa'tijig ta'n etli utquta'lut'p. Nemia'titl na'te'l maljewe'j ji'nm epilitl inaqaneg. Nasg'gl wape'gl aligal aq maw we'gwata'sultijig.

⁶ Telimaji, "Mut we'gwata'sultinew. Al gwiluoq Se'sus, Nasaletgewa'j, ta'n gujjiewto't'pnaq. Mo tet eimug gis minunsitaq! Angaptmug! Ula tet elising'pnaq."

⁷ 'Lta'gw gnu'a'tug unaqapemg maw Pie'l, Se'sus igan lietew Galali. Na'te'l tl nmiatoqs'p 'st'ge' ta'n telimugsioqop."

⁸ Na tewita'jig aq ejigltugultijig ta'n etli utquta'lut'p muta tel jipaqa'jig aq we'gwata'sultijig. Mo wenn telima'tigul goqwei muta tel jipasultijig.

*Se'sus neia'sitl Mal Matle'n
(Matiw 28.9,10; Sa'n 20.11-18)*

⁹ Ge'sg egsitpu'g aqantie'umg Se'sus minunsiteg, tmg neia'sitl Mal Matle'n, ta'n lluigneg te'siliji mn'tu'g tewaqtsguapni.

¹⁰ Mal Matle'n eliet ta'n Se'sus unaqapemg eimu'tijig ta'n etl ewlgwijultijig aq etltemultijig. Telimaji negm nemiapnn Se'susal.

¹¹ Ta'n tujiw nutua'titeg telueliteg Se'sus mimajit aq negm nemiapnn, mu getlams'tua'tigul.

*Se'sus neialsit tapusiliji unaqapemg
(Lu'g 24.13-35)*

¹² Tel gne'g ge's pemla'tilij gutang, tapusiliji unaqapemg Se'sus ap piltu neialsit aq mo nenagwi'tigul. Amg wesewei nemia'titeg pas'g tel gne'g sapama'titl.

¹³ Ula apaja'tijig aq telima'tiji igtigig, pas'g na igtigig mo getlams'tmu'ti'gw.

*Se'sus neialsit wegla newgtisgegsiliji je newgt
(Matiw 28.16-20; Lu'g 24.36-49; Sa'n 20.19-23; Paqlai-waqann 1.6-8)*

¹⁴ Glapis ugtejgewei Se'sus neialsit wegla newgtisgegsiliji jel newgt unaqapemg ge's etlatalulti'tij. Majiaqa'laji muta mu getlams'tmu'ti'gw aq melgasultijig. Mu getu jigs'tmu'ti'gw ta'nig nemia'tipnn mimajilitl.

¹⁵ Telimaji, “Lta'gw ta'n telgi'g ugs'tqamu, ta'n te'sit mima-juinu'g se'sa'tug gelu/lg agnutmaqan.

¹⁶ Ta'n wen getlams'tg aq sign'tasij. Gjinisgam ugs'tawiatal. Ta'n wen mu getlams'tmug, ulmaji ilsutasitew.

¹⁷ Ta'nig getlams'tmu'tijig tla'taqatitaq wegla melgignaqal paqalaiwaqann: wegla 'gtaqqatesguataq mn'tu'g 'nwisunm aq piltui'sultitaq.

¹⁸ Pa na gis unaqa'la'tij 'mtesgmu gisna samqwoltijig ta'n goqwei ne'pa'gutaq, ma tala'lugwi'ti'gw. Iga'tuataq ugpitnual gesnugu'tiliji na ilita'taq.”

Se'sus ela'lut wa'so'q

(Lu'g 24.50-53; Paqalaiwaqann 1.9-11)

¹⁹ Ta'n tujiw Gjisaqamaw Se'sus gis glulateg, wa'so'q ela'lut. Pemgopa'sit ugtinaqaneg Gjinisgaml.

²⁰ Na unaqapemg maita'liji aq gina'mua'tijig 'ms't tami. Gjisaqamaw Se'sus maw lugutijig, neia'tuanew ta'n tel gina'mua'ti'tij teliaqewei ta'n teli ignmuaj ml'gigno'ti gis tla'taqatijig mesgi'gl ta'n goqwe'l.

Na gelu'lg agnutmaqan ta'n Lu'g ewi'g'g'p **Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign**

Lu'g ewi'gmuapnn ula wi'gatign Tiaplusal. Telimatl ta'n Se'sus pegising'p ugs'tqamug ugs'tawian lue'winu'g. Lu'g pewalatl gji'tun Nisgam gesalaji milapegsultiliji mimajuinu'. Ta's'gl a'tugwaqann pugwelgig mimajuinu'g geitu'tij ewi'gas'gl ula wi'gatignigtug. Ta's'gl na Samaliaewa'j ta'n welm'toq (10.25-37), Jijgluewj ta'n gesga't (15.1-7) aq Na ji'nm ta'n apjiw gesalatl uggwisl.

Lu'g telimapnn Tiaplusal ta'n Se'sus wesgutg ugtlgowaqan ugs'tqamug, (4.18-19; 7.22-23). Se'sus gesalaji mimajuinu' ta'n igtigi mo gesalgwi'tigwi. Gesalaji ewle'jultiliji mimajuinu'. Se'sus telimaji mimajuinu' na a'tugwaqan ta'n Nisgam gesalatl Lasalasal. Lasalas ewle'jit aq gesnugwat, (16.19-31). Se'sus telimaji unaqapemg, 'Ntuisgetu ta'n te's'g goqwei geggunmug aq ignmamug na suliewei ta'ni ewle'jultijig,' (12.23). Na apoqnmuaji ewle'jultilij, gesnugu'tiliji aq ta'ni mo apoqnmasulti'gw. Lu'g pewalatl Tiaplusal gji'tulin Se'sus na mujgajewi mimajuinu.

Lu'g telimatl Tiaplusal na Wejuli Nisgam apjiw ne'gaw apoqnmuatl Se'susal aq ne'gaw ilgwenatl. Telimatl na Se'sus gaqaqaisg a'sutmat. A'sutmap ta'n gis sign'tuteg (3.21) ge's gmnaq megnagweg unaqapemg (6.12) aq ta'n tuijw gaqapijingeg gujjieweigtug (23.34,46). Se'sus telimapni mimajuinu' nesisgl a'tugwaqann ta'n wesgutg a'sutmaqan (11.1-9; 18.1-8 aq 18.9-14).

Lu'g ap igtig wi'gatign ewi'g'g'p. Na igtig wi'gatign teluisig, Ta'n I' Tla'taqatipnig Apustale'wijig.

Ta'n qoqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Lu'g ewi'gmuatl Tiaplusal (1.1-4)

Ta'n Sa'n Nutsign'tuet aq Se'sus teli ugs'tqamuipnig (1.5-2.52)

Na agnutmaqan ta'n Sa'n Nutsign'tuet pestung'p (3.1-20)

Ta'n Se'sus sign'tuteg aq ta'n wet nu'gwalut (3.21-4.13)

Ta'n Se'sus tela'tegep aq gegnu'tmuapni mimajuinu' Galiliewa'gig (4.14-9.50)

Ta'n Se'sus tela'tegep aq teluep ta'n tuijw wejiep Galiliewa'gig glapis Selusalemg (9.51-19.27)

Ta'n Se'sus tela'tegep aq teluep ge's etl mittugweteg Selusalemg (19.28-22.46)

Se'sus wesua'lut'p, isutasip ugjit npmn aq gujjiewto'sip (22.47-23.56)

Se'sus minunsiteg, al neia'sip mimajuinueg aq wenaqalsit'p wa'so'q (24.1-53)

Ta'n goqwei Lu'g telimatl Tiopilusal

¹ Nitap Tiopilus, pugwelgig mimajuinu'g wejo'tmi'tip wi'gmnew agnutmaqan ta'n goqwe'l gis tliaqapnn tepaw ta'n eimu'tieg.

² Ewi'gmi'tipnn ta'n goqwe'l igtigi telimugsieg'pnn. Negla nemitu'tlipnn ta'n goqwe'l teliaqapnn weja'tegemgeg Sa'n Nutsign'tuet ugs'tqamuip glapis nige' aq telimugsieg'p ula gelu/lg agnutmaqan.

³ Saqamaw, gis sangew gina'masiapnn wegla ta'n goqwe'l teliaqapnn weja'tegemgeg na tujiw glapis nige'. Tel'te'tm gi'l getu' gji'tun glaman pemgopi aq ewi'gmul ula agnutmaqan.

⁴ Ula wet tla'tegei glaman 'gji'tutes giasgiowei wegla ta'n goqwe'l gegnu'tmugsipnn.

Ansale'wit telimatl Saglaiaal uggywisuin

⁵ Na ge's Elot elege'witewip Jutiaewa'gig, na tujiw Saglaia na patlia'suit. Wetapegsit na patlia'saq ta'n teluisipnaq Apaija. Ugte'pitempl teluisilitl El'sapet. Ula e'pit wetapegsit A'lano'q.

⁶ Gitg apjiw tela'tegejig ta'n Gisiteget tel puatg. Getlamiejig aq apjiw getlams'tmi'tij Nisgamewei tplutaqan.

⁷ Mo mijua'ji'jg gegguna'tigupni muta El'sapet mo gisi un'janigup. Nige' gitg wel gisiguijig.

⁸ Newtejgeg na'gweg ge's Apaijaewa'jg elugowa'titl Gjinis-gaml a'sutuo'guomg, na tujiw Saglaia nigani a'sutmat.

⁹ Na patlia's ta'n nigani a'sutmat ignmut nu'gwa'tun wel-jema'gewei patgulmesigaqanigtug. Glaman Saglaia megnut aq eliet gjia'sutuo'guomg ta'n Gisitegelitl emtoqwala'titl, ugjit weljema'gewei nu'gwa'tun.

¹⁰ Na gujmuq mimajuinu'g etli a'sutma'tijig ge's Saglaia etl nu'gwa'toq weljema'gewei.

¹¹ Na Gisiteget ugtansale'witeml neia'silitl aq gaqamil-til inaqaqneg patgulmesigaqanigtug ta'n nu'gwa'tas'g wel-jema'gewei.

¹² Ta'n tujiw Saglaia nemiaj sespet'a'sit aq jipasit.

¹³ Gatu na ansale'wilitl telimtl, "Saglaia, mut jipasiw. Gjinisgam gis nutmasg gta'sutmaqanm. Gte'pitempl, El'sapet, gugunatal lpa'tujl aq tl wi'tatoqs'p Sa'n.

¹⁴ Na tujiw ul'ta'sites aq no'q ulgwijintes. Pugwelgig mimajuinu'g ul'ta'sultitaq ta'n tujiw ugs'tqamuilitew.

¹⁵ Gisiteget gepmite'lmatl. Ma esamqwagw moqopa'q gisna pugtewijg. Weja'tegemg ugs'tqamuilitew gugunatal Wejuli Nisgaml.

¹⁶ Gisa'lata pugwenniji mimajuinu' Lesui'pe'gatig lita'sualanew Gisitegelitl na Gjinisgaml ta'n emtoqwala'titl.

¹⁷ Lietew aq pestuntew ge's mu Gjisaqamawl poqji pestunmlitl. Msntew na ml'gigno'ti ta'n wejiaq wa'so'q aq ml'gignatew st'ge' na niganijitegewinuaq teluisipnaq Ilaija. Gisa'lata mimajuinu'g apaji gsalata un'janua. Gisa'lata na mimajuinu'g ta'n mo getlams'tua'tigul Gisitegelitl gt-lams'tuanew aq tla'taqatinew ta'n gigwajiaq. Gisa'lata mimajuinu' gisgajo'ltinew ugj�t ta'n tujiw Gjisaqamaw pgising."

¹⁸ Saglaia telimatl ansale'wilitl, "Tali gji'tu ms't ula tlian. Gisigui aq nte'pitem na gisigui'sgw."

¹⁹ Ansale'wit telimatl, "Teluisi Gapliel. Ni'n na Gjinisgam uglugowinuml aq petgimit ugj�t tlimulin ula gelu'lg agnutmaqan.

²⁰ Mo getlams'tmun ula ta'n gis tlimul. Na ma gisi glusiwn glapis na na'gweg iga'q ta'n ms't gaqiatew st'ge' teli tplumulap."

²¹ Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig gujmug etli esgmala'titl Saglaiaal. Angita'sultijig tal gis teli pgitgatg na gjia'sutuo'guomg.

²² Ta'n tujiw tewiej mo gis glulagwi. Na mimajuinu'g gejia'titl na gis nmitulipnn nat goqwei gjia'sutuo'guomg. Saglaia amujpa ugpitnn e'w'gl ugj�t gnua'tuan, muta mo gis ewistugw.

²³ Ta'n tujiw ugtlugowaqan gaqiaq a'sutuo'guomg Saglaia enmiet wiguaq.

²⁴ Na tel'gne'geg ugte'piteml tele'litr. Mo naqtmligw wiguow na'nijig tepgun'seliji.

²⁵ El'sapet teluet, "Gisiteget gisi apoqonmuit aq wel'te'lmit. Na ejigla'tuit ntaqo'qonmeg."

Ansale'wit telimatl Malial, "Un'janites"

²⁶ Asugom tepgun'sejig El'sapet gis tele'g'p, na tujiw Gjinisgam elgimatl ansale'wilitl teluisilitl Gapliel na gjigan teluisig Nasalet, ta'n eteg Galaliewa'gi.

²⁷ Na agnutmaqan pegisitoq ugj�t e'pite'sl teluisilitl Mali. Mali gisi tplumtijig malie'winew ji'nmul teluisilitl So'sep. Na ji'n'm wetagutg na elege'witaq teluisipnaq Ta'pit.

²⁸ Na tujiw neia'sit ansale'wit aq telimatl Malial, "E'pite's, telimul gelu'lg agnutmaqan muta Gisiteget wijitgweiasg aq maw gepmite'tasin."

²⁹ Mali sespeta'sit ta'n ansale'wilitl gis tlimtl muta mu nest-mug na agnútmaqan.

³⁰ Na ansale'wit telimatl, "Mali, mut jipasiw muta Gjinisgam gepmite'l'm'sg.

³¹ Tle'tes aq ugs'tqamu'a'lates mijua'ji'j. Tl wi'tates Se'sus.

³² Gepme'tew aq tl wi'taten na Gjinisgam uggwisl. Gjinisgam na Gisiteget ignmuatal elege'witewilin st'ge' Ta'pito'q ta'n negm wetapegsit.

³³ Iapjiw niganpugutuata ta'ni wetapegsultiliji Je'gopo'q. Iapjiw elege'witew aq ugtelege'wa'gim iapjiwtetew."

³⁴ Mali pipanimatl ansale'wilitl, "Tal gis ula tliatew, menaq tepqatmu?"

³⁵ Ansale'wit telimatl, "Wejuli Nisgam nisa'sitew gi'leg. Na mawi espe'g Gjinisgam ugml'gigno'tim guguntes aq gisa'lulten tle'n. Na mijua'ji'j sape'witew aq tl wi'taten Gjinisgam uggwisl.

³⁶ Teluemg'p na go'gumaw, El'sapet, ma gis gugunagwi mijua'ji'jg. Gatu telimul, na asugom te'sijig tepgun'sejig gi's tele'g aq gugunatal lpa'tujl, je tlia tel gisiguij.

³⁷ Muta mo eigtnug goqwei ta'n Gjinisgam mo gis tla'tegegw."

³⁸ Mali teluet, "Ni'n na Gisiteget elugowg. Tliaj ni'neg ta'n gis tluen."

Na tujiw ansale'wilitl naqaltl.

Mali emittugwalatl wo'gumal, El'sapetal

³⁹ Na tel'gne'ge'l Mali ilajit aq smtug eliet na gjigan ta'n etl milqamigeg Jutiaewa'gi.

⁴⁰ Pisgwa't Saglaia aq El'sapet wiguow aq gelulatl El'sapetal.

⁴¹ Na El'sapet tel nutuaj Malial, na mijua'ji'jl jiniw maja'silitl ugtlaminug. Na tujiw Wejuli Nisgam pija'sit El'sapeteg.

⁴² El'sapet gesigawwet, "Gjinisgam me' wel'te'lm'sg je mu igtigig e'pijig aq pajiji ul'te'lmutew na mijua'ji'j ta'n gugunates.

⁴³ No'q gelu/lg ta'n teliaq Gjisaqamaw uggwitsl peji mittug-walit.

⁴⁴ Nqasaiw nutu'laneg, nn'jan maja'sip ntlaminug muta wel'ta'sit.

⁴⁵ No'q wel'ta'sin muta getlams'tmn ta'n goqwei Gisiteget teplum'sg'p na tliatew."

Mali emtoqwalatl Nisgam

⁴⁶ Mali teluet, "Ngamlamun welgwitg aq me'gite'lm'g Gisiteget,

⁴⁷ Pajiji ul'ta'si muta Gjinisgam na Nujiugs'tawi'wet ta'n gisi ugs'tawi'.

⁴⁸ Angite'lmit aq ewle'jit ni'n na uglugowinu'sguml. Nige' weja'tegemg ms't wen tl wi'titew pajiji ul'te'lmut e'pit.

⁴⁹ Na Gisiteget gisi ignmuit nat goqwei pajiji glu/lg. Lpa na sape'wit.

⁵⁰ Ewlite'lmaji ta'ni gepmite'lm'gwi'titl. Ula tla'tegetew ugjiti mimajuinu'g aq un'janua iapjiw.

⁵¹ Mesgi'gl ta'n goqwe'l gis tla'tegelitl. Gisa'laji ta'n espite'l'sultiliji ugsmultinew aq gisa'laji naqa'tnew ta'n getu' tla'taqatili'tij.

⁵² Mena'lapni elege'wiliji ta'n melgigno'ltilji umutgiwal aq wele'wapni ewle'juinu'g.

⁵³ Esmapni gewisultiliji gelu/lg mijipjewei. Gatu enmigimapni milesuinu' aq mo goqwei ignmuagupni.

⁵⁴ Ta'n goqwei teli ttoplumapni gn'gi'guagi'g na tela'tegep. Apoqonmuapni uglugowinumg na Lesui'pa.

⁵⁵ Migwite'tg ta'n gelulapni gn'gi'gunaqi'g. Na ewlite'lmapni Aplamal aq Aplamal un'janua iapjiw."

⁵⁶ Na Mali emittugwalatl El'sapetal na'tami nesisijig tepgun'sejig aq na tujiw apajinmiet.

Sa'n Nutsign'tuet ugs'tqamuit

⁵⁷ Na pesgunateg te'sisgegsijig tepgun'sejig gisi iga'jig El'sapet ugs'tqamua'latl uggwisl.

⁵⁸ Mawi ul'ta'sit. Ta'n tujiw witapesgwa aq wo'guma nutma'tilij Gisiteget teli ula'latl El'sapetal na mawi ul'ta'sultiliji.

⁵⁹ Ta'n tujiw mijua'ji'j aqan'tie'uti tewje'geg, mimajuinu'g peita'jig ugjit lugwalanew. Getu' tl wi'ta'titl Saglaia, st'ge' ujjl.

⁶⁰ Gatu uggwitl teluelitl, "Moqwa', tluisitew Sa'n."

⁶¹ Na telima'titl, "Mo geggunawjig ta'n talagumjig wijkei geggunmi'tij ula wisun."

⁶² Na tujiw ugpitnual weji glula'titl ujjl aq pipanima'titl ta'n getu' tl wi'taj uggwisl.

⁶³ Saglaia pipanigesit wi'gatign aq ewi'g'g, "Tluisitew Sa'n." Mimajuinu'g sighti paqlalaiultijig.

⁶⁴ Na smtug Saglaia gis glusit, aq poqji gepmite'lmatl Gjinisgaml.

⁶⁵ Na mimajuinu'g ta'n wigultijig gigjiw Saglaia wiguow jipasultijig. Me' tel'gne'g ms't wen ta'n wigit na milqamigeg Jutiae'wa'gi siaw agnutma'tijig ula ta'n goqwei gis thiaq.

⁶⁶ Ta'n te'sit wen nutg ula agnutmaqan angite'lma'titl, "Wenitew u't mijua'ji'j gisigwej?" muta geitu'tij Gisiteget apoqonmuatl.

Saglaia ugtagnutmaqanm

⁶⁷ Na Wejuli Nisgam nisa'sit Saglaiaeag na Sa'n Nutsign'tuet ujjl. Na tujiw Saglaia teluet glusuaqann ta'n wejiaqal Nisgameg,

⁶⁸ "Me'gite'lmanej Gisiteget na Gjinisgam ugjit Lesui'paq. Pegising'p ugjit apoqonmuaw new ugmimajuinumg aq ugs'tawianew.

⁶⁹ Petgitmugsi'gw Nujiugs'tawi'welitl ta'n melgigna'litol. Ula Westaulg wetapegsit Ta'piteg, na Gjinisgam uglugowinum.

⁷⁰ Gi's nige' sa'q Gjinisgam gisa'lapni niganigjitegewinugi' tluenew ula.

⁷¹ Teplumugsi'gup weji ugs'tawugsinenu ta'nig getanugsi'gwig. Teplumugsi'gup angweiugsinenu glaman ta'nig masgelmugsi'gwig ma jile'ugsiggwig.

⁷² Teluep ewlite'lmta gn'gi'gunaqi'g aq apjiw migwite'ttew ta'n goqwei teplumsip.

⁷³ Tla'tegetew wegla goqwe'l teplumapnn Aplamal, ta'n wetapegsulti'gw.

⁷⁴ Teplumsip weji ugs'tawugsinenu ta'nig masgelmugsi'gwig aq igalugsinenu glaman lugutitesnu ugjut negm aq ma jipasultiggw.

⁷⁵ Ugs'tawugsitesnu glaman sape'ultitesnu aq tetapua'taqatitesnu ta'n teli pgitawsulti'gw.

⁷⁶ Ngwis, tl wi'tulten niganigjitegewinu ugjut espe'g Gjinisgam. Ta'n tujiw Gjisaqamaw pgisintew, nigana'sites ilajugt-muates ta'n goqwe'l ugjut negm.

⁷⁷ Tlimates ugmimajuinumg na ugs'tawiaten ta'n tujiw ug-pata'taqanmual apigsigtmj.

⁷⁸ Gjinisgam ta'n emtoqwalugg na gesaluet aq ewlite'l mugsi'gw. Na na'gweg iga'tutew ta'n ugs'tawugsitesnu.

⁷⁹ Ugs'tawiata na mimajuinu' ta'n pata'tegewinu' aq ta'n pemi npu'tijig. Ilgwenugsitesnu mimajultinenu wantaqaoti'gtug."

⁸⁰ Na lpa'tuj, Sa'n, pemigwet, pemi ntawe'g aq melgi gt-lams'tuatl Nisgaml. Ta'n tujiw gisigwet na eliet usgowa'sin paqtaqamigtug glapis pogji pestunmuaji Lesui'pa.

2

Se'sus ugs'tqamuit

(Matiw 1.18-25)

¹ Na teliaqap ge's Agustus elege'witewip Lo'mewa'gi tewat-gitg tplutaqan ta'n telgi'g Lo'mewa'gi. Pewalaji ms't mimajuinu'g pisgui'gusultinew ta'n wetagutmu'ti'tij.

² Ula na amg weseweieq mimajuinu'g pisgui'gusulti'tij ge's Gwilinius g'pnno'lewiteg Siliae'gatig.

³ Na tujiw ms't wen eliet aq pisgui'gusit na gjigan ta'n wetagutg.

⁴ Na So'sep weji maja'sit gjigan teluisig Nasalet Galaliewa'gig. Eliet na utan teluisig Petliem Jutiae'gig. Petliem na utan ta'n Ta'pito'q na elege'witaq etli ugs'tqamuip. So'sep wet liet na'te'l muta wetapegsit Ta'piteg.

⁵ Naji pisgui'gusijig ugte'piteml, Malial ta'n gi's getu' un'janilitl.

⁶ Na teliaq ge's eimi'tij Petliemg, tetaputesg Mali un'janin.

⁷ Amgwesewe'l uggwisl ugs'tqamua'latl aq ewnisiwgwe'a'latl atla'wegnigtug. Elsma'latl msigu ta'n wi'sisg esma'titen. Mali tela'teget muta mo we'jitu'tigupni getgunimgewei.

*Ansale'wit gegnu'a'tuaji nujo'taqatilij
na gelu'lg agnutmaqan*

⁸ Na wijei wela'gweg gigjiw Petliemg m'gegtug eimu'tijig ji'nmug ta'n nujiangweiwa'tiji jijgluewji.

⁹ Gisiteget ugtansale'witeml neia'silitl aq pitiata's'g ta'n ji'nmug eimu'ti'tij. Gesateg wejiaq wa'so'q. Ji'nmug ma'muni jipaqa'jig.

¹⁰ Ansale'wit telimaji, "Mut jipaqa'new. Weji pgisin ugjit tlimulinew gelu'lg agnutmaqan. Ula agnutmaqan gisa'lata ms't mimajuinu'g ugs'tqamug ul'ta'sultinew.

¹¹ Ula wela'gw na Gjisaqamaw ta'n teluisit Nujiugs'tawi'wet ugs'tqamuip. Eig na gjigan ta'n Ta'pito'q wetagutg'p.

¹² Telimuloq ta'n tl nenuatoqs'p. Na mijua'ji'j nmiatoqs'p ewnisiwgwe'a'tasit atla'wegnigtug aq elising msiguigtug."

¹³ Jiniw pugwelgig ansale'wijig ne'ita'jig ta'n igtigl ansale'wilitl eimlitl. Etli gtapegia'tijig ta'n tel gepmite'lma'tij Gjinisgaml. Teluejig,

¹⁴ "Miwa'lanej Gjinisgam ta'n mawi espe'g wa'so'q. Wantaqo'ti i'tt'j ugs'tqamug ugjit mimajuinu'g ta'n wel'te'lmaji."

¹⁵ Ta'n tujiw ansale'wijig apaita'titeg wa'so'q, na nujiang-weiwa'tiji jijgluewji telimtultijig, "Ge' lta'nej Petliemg aq nat nmitunej ta'n goqwei gis tliaq aq ta'n goqwei Gisiteget gis gnua'tugsi'gw."

¹⁶ Na smtug el'ta'jig aq nemia'tiji Malial, So'sepal aq na mijua'ji'jl ta'n elisinnitl msiguigtug.

¹⁷ Angama'titl mijua'ji'jl aq telima'tiji Malial aq igtigi ta'n ansale'wilitl telimgwi'tipnn ugjit na mijua'ji'jl.

¹⁸ Igtigig mimajuinu'g paqlaiultijig ta'n tujiw nutua'ti'tij ta'n goqwei ji'nmu ta'n angweigwi'tiji jijgluewjig gis agnutmli'tij.

¹⁹ Mali migwite'tgl ms't ta'n goqwe'l nutmapnn aq melgi angite'tgl.

²⁰ Na ji'nmug ta'n angweiwa'tiji jijgluewji enmi gtapegia'tijig aq emtoqwala'titl Gjinisgaml ugjit ta'n te's'g gis nutmi'tij aq ta'n goqwei gis nemitu'tij. Lpa na teliaqap st'ge' ta'n ansale'wit teluep.

²¹ Ta'n tujiw ugumuljin te'suguna'q iga'q ugjit na lpa'tuj elugwa'-tasin, tel wisungewatoqs'p Se'sus st'ge' ta'n ansale'wit tel wisungewapnn ge's mu Mali tele'weg.

Mali aq So'sep ela'la'titl Se'susal gjia'sutuo'guomg

²² Na na'gweg ta'n waqama'lugsijig tetaputesg, na tujiw Mali aq So'sep ela'tijig gjia'sutuo'guomg tla'tegenew ta'n goqwei Mowisewei tplutaqan telueg. Ela'la'titl mijua'ji'jl gjia'sutuo'guomg Selusalemg ugjit neia'tuanew Gisitegelitl.

²³ Ula na tel wi'gas'g Gisitegetewei tplutaqan, "Ta'n amg-wesewei na e'pit un'janit aq na lpa'tujuit na tujiw ula lpa'tuj apaji ignmuatl Gisitegelitl ugjit lugowan."

²⁴ Na wejgwala'tiji tapusiliji plesg aq ignmua'titl Gjinis-gaml. Ula elg tel wi'gas'g Gisiteget ugt'tplutaqanm, "Jugwa'l tapusijig plesg gisna tapusijig sisipg ta'n telgilgig aq ignmu Gisiteget."

²⁵ Na ji'nm ta'n teluisit Simion wigit Selusalemg. Gelu'sit aq emtoqwalatl Nisgaml. Etli esgmalatl Nujiugs'tawi'welitl pgisinnin Lesui'pe'gatig. Wejuli Nisgam gis nisa'sit negmeg.

²⁶ Wejuli Nisgam gis tlimalt, "Ma npmun glapis nmiates Nujiugs'tawi'welitl ta'n Gisiteget petgimatal ugs'tqamug."

²⁷ Simion ilgwentl Wejuli Nisgam pislwa'n na gjia'sutuo'guomg. Na tujiw Mali aq So'sep pislwa'l'a'titl Se'susal na'te'l ugjit tla'tegenew ta'n telteg tplutaqan.

²⁸ Simion wesua'latl na mijua'ji'jl aq miwatmuatl Gjinis-gaml. Teluet,

²⁹ "Gisiteget, ni'n na gtlugowinum.

Etawei gisa'tun ta'n teli tplumi't'p.

Geggum wantaquo'ti ngamlamun

aq nige' gisgaje'i mittugwalulin wa'so'q.

³⁰ Gis nmi'g Nujiugs'tawi'wet.

³¹ Petgimt ugs'tqamug

ugjit ms't mimajuinu'g nmian.

³² Negm na pa wijei aq waseteg.

Musga'tuata mimajuinu'

ta'n mu Lesui'peultiligwi

ta'n goqwei pewatmn.

Gepmite'lmata gmimajuinumg na Lesui'paq."

³³ So'sep aq Mali paqalaigig ta'n Simion tel usgumapnn Se'susal.

³⁴ Simion a'sutmessewaji aq telimatl Malial, "Ula mijua'ji'j gisa'lata pugwenniji mimajuinu'g Lesui'pe'gatig gt-lams'tuanew. Na tujiw ugs'tawiata gatu pugwelgig ma gt-lams'tua'tigul. Wegla ma ugs'tawiagwi. Negm na agnut-mewinu ta'n gis wejiet wa'so'q aq ta'sijig mimajuinu'g ma uli usguma'tigul.

³⁵ Neia'tu'titaq ta'n goqwei telgwija's'gl uggamlamunuqaq. Ulmajita'suaqan gisa'lultew ulmaje'n pa wijei aq wa'qan ta'n gi'g gisi gsigsultew."

³⁶ Na eig niganigjitegewinu'sgw teluisit Anna gjia'sutuo'guomg. Ujjl teluisilitl Panuel. Na ujjl wetapegsilitl A'sloq. Na Tepqatg'p pas'g lluigneg te'sipunqeg. Gi's sa'q ugi'nmuma nepmlipna.

³⁷ Na sigu'sgw ugumuljin te'sisgegipunqeg je ne'w. Te's na'gweg tego'tg gjia'sutuo'guomg. Tepgig aq na'gweg emto-qwalatl Nisgaml. Ne'gaw a'sutmat aq sune'wit.

³⁸ Na tujiw pegising ta'n mijua'ji'jl eimlitl aq miwatmuatl Nisgaml. Wesgumatl na mijua'ji'jl aq gelulaji na mimajuinu'g ta'n esgma'tiliji ugjit Gjinisgam ugs'tawianew mimajuinu'tleiaawultiliji Selusalemg.

So'sep enma'laji Malial aq Se'susal

³⁹ Ta'n tujiw gaqa'tu'tij ta'n telueg Gisiteget ugt'tplutaqanm, na tujiw apaita'jig Galaliewa'gig. Ula gjigan teluisit Nasaletg ta'n wigultijig.

⁴⁰ Na mijua'ji'j pemigwet. Melgignat aq natawe'g. Gjinisgam wel'te'lmatl.

Se'sus lpa'tujuiteg tego'tg gjia'sutuo'guomg

⁴¹ Te'sipunqeg Se'sus ungi'gu ela'tiliji Selusalemg ugjit Siawa'timgewei Pestie'umg.

⁴² Ta'n tujiw Se'sus metlasipuna't je ta'pu ap ela'tijig Selusalemg ugjit Pestie'umg st'ge' ta'n tela'tegejig te's newtipunqeg aq Se'sus nespnut.

⁴³ Eimu'tijig na'te'l glapis gaqiaq pestie'umg. Na tujiw ungi'gu apajinma'tijig gatu Se'sus siawqatg Selusalemg. Ungi'gu mo gejigugwi.

⁴⁴ Tel'ta'sijig Se'sus pem wije'waji wo'gumawa gisna wita-pua. Newtigisg'g pema'tijig aq na tujiw gwilua'titl.

⁴⁵ Mo we'jia'tigul tami. Na smtug apaja'tijig Selusalemg aq gwilua'titl na'te'l.

⁴⁶ Na gi's gisi nesuguna'q we'jia'titl gjia'sutuo'guomg. Na pemgopit maw nujigina'mua'tiliji. Etl jigs'tuaji aq mil pipan-imaji.

⁴⁷ Ms't ta'n te'sijig nutua'titl paqalaiultijig ta'n teli ns'tuewistulij aq ta'n goqwei telimgwi'titl.

⁴⁸ Ta'n tujiw ungi'gu nemigwi'titl na paqalailiji. Ugg-witl telimtl, "Gwi's, goqwei wet tla'tegen u't? Gujj aq ni'n sespete'lmuleg'p aq peggwi al gwiluleg'p."

⁴⁹ Se'sus telimaji, "Goqwei ta weji gwiluioq? Mo geituoqs'p amujpa tela'tegei ta'n nujj tel pualij?"

⁵⁰ Ungi'gu mu nestua'gugwi ta'n goqwei Se'sus gis tluet.

⁵¹ Na tujiw Se'sus apaji wije'waji Nasaletg aq ne'gaw mu elistuagwi ungi'gu. Mali mu ne'gaw awan'ta'sigw ta'n te's'g goqwei gis tliaq aq gaqaisg angite'g.

⁵² Se'sus pem pitoqwiet aq me' pemi ns'tue'g. Tetapua'latl Gjinisgaml aq mimajuinu' ta'n gejigwi'titl.

3

*Sa'n Nutsign'tuet pestung gigjiw na sipu teluisig Jol'tan
(Matiw 3.1-12; Malg 1.1-8; Sa'n 1.19-28)*

¹ Taipilius gisi elege'witewip Lo'mewa'gig metlasipunqeq je na'n, na tujiw Pons Pilot g'pnno'lewit Jutiae'gig, Elot niganpuguit Galaliewa'gig, Pilip ta'n wijigmatl Elotal niganpuguit Ituliaewa'gig aq Tlajonitisewa'gig aq Lisanias niganpuguit Apilenewa'gig.

² Na tujiw Annas aq Gaiapas espe'gig patlia'sg. Na Gjinisgam telimatl Sa'n Nutsign'tuelitl na agnutmaqan ta'n pe-walatl pestunmlin. Sa'n na Saglaia uggwisl, aq wesgowa'sit paqtaqamigtug.

³ Sa'n pitawa'sit aq papga'sit na sipu ta'n teluisit Jol'tan. Pestung, "Gawasgita'sultigw, jiglita'gw lue'utigtug aq sign'tasultigw, na tujiw Gjinisgam apigsigtmugsitoqs'p glue'utiwal."

⁴ Na niganijitegewinuaq teluisipnaq Aiseia wesgumapnn Sa'nal ta'n gis wi'g'g'pnn ula,

"Nat wen gesigawewistoq paqtaqamigtug.

Teluet, 'Gisiteget wejgu'et.

Ms't ta'n te'sioq gisgajo'ltigw ugjit negm.

Gisgaja'tug gelu'lg awti ta'n lien.

Ltug tegpaqtet awti ugjit negm.

⁵ Ta'n te's'gl walqwamigegl amujpa na wajua'tmgl.

Ta'n te's'gl soqoqamigegl amujpa na gesaqqamigegl.

Na waqjutaqtegl awti'l amujpa na siwnoqqwa'tas'gl.

Na winjigl awtijl amujpa na ilugwa'tas'gl

aq pitgma'tas'gl.

⁶ Na tujiw ms't mimajuinu'g nmia'tital

na Nujiugs'tawi'welitl ta'n Gjinisgam petgimatal."

⁷ Pugwelgig mimajuinu'g el'ta'jig Sa'neg ugjit sign'tasultinew. Sa'n telimaji, "Gjinisgam wegaig aq getu' ilsumugsioq. Gilew pa na wijei aq mtesgmug. Pewalioq sign'tulinew muta tel'ta'sultioq na Gjinisgam ma ilsumugsiwoq pa na sign'tasultioqos.

⁸ Tlo'ltingw aq tla'taqatigw ta'n goqwei neia'tuanew igtigig gawasgita'sultioq aq ejigilita'ioq lue'utigtug. Tluetoqs'p we-tapegsultioq Aplameg gatu telimuloq, Gjinisgam gis ug-sua'toqol wegla gun'tal aq gisa'tutal mimajuinualanew ta'n wetapegsultiliji Aplameg.

⁹ Gilew pa wiei aq miti's ta'n mo wel minigw aq Gjinisgam gissage'g ilsumugsinew nige'. Iga'taqewinu gissage'g tmta'n miti'sl ta'n mu wel mininugul gigjiw gjip'sgigtug aq nu'gwa'lan. Gjinisgam ilsumatal te'silitl mimajuinu'l ta'n pata'tegelitl st'ge' na iga'taqewinu getu' tla'laji miti'sg."

¹⁰ Mimajuinu'g pipanima'titl, "Gatu nige' tala'taqatitesnen?"

¹¹ Sa'n telimaji, "Ta'n wen geggunaji tapusiliji atla'ig amujpa ignmuatal newte'jilitl na ji'nmul ta'n mo geggunagul atla'il. Ta'n wen mijipjewe'mit amujpa ta's'g smuetutew na mimajuinu'l ta'n mo geggunmiligul mijipjewei."

¹² Ta'sijig nujintutma'tijig g'pnno'lewei suliewei peita'jig uigkeit sign'tasultinew aq pipanima'titl Sa'nal, "Nujingina'muet, tala'taqatitesnen?"

¹³ Telimaji, "Mut piami ugsua'tunew ta'n telteg tplutaqan."

¹⁴ Ta'sijig sma'gnisg pipanima'titl, "Gatu ninen tala'taqatitesnen?"

Sa'n telimaji, "Mut pisuimanew igtigig aq mut gi'gaji ugsua'tuaw wen ugsulieweim."

¹⁵ Mimajuinu'g poqji ul'ta'sultijig muta tel'ta'sultijig Sa'nal etugjel negm na Nujiugs'tawi'wet.

¹⁶ Na tujiw Sa'n telimaji, "Sign'tuloq samqwanigtug gatu wejgu'et negm ta'n me' espe'g aq ni'n. Mu tepawtiw je we'gaw apgwa'tuan umugsnapi'l. Ta'n tujiw sign'tugsitoqs'p na e'wtew pugtew aq ignmugsitesnu Wejuli Nisgaml.

¹⁷ Wejgu'et, na ilsumata ms't mimajuinu' aq nigtua'lata ta'n tetapua'taqatiliji aq ta'n pata'taqatiliji. Ta'ni gelu'sultiliji la'lata wa'so'q st'ge' iga'taqewinu tepgiso'toqol glumgl aq pisqo'toqol uglaqalansmg. Ta'ni mu gelu'sultligwi pija'lata na pugtew ta'n mo naqa'suenug st'ge' iga'taqewinu mawo'toqol siguaqs'te'gnn aq nu'gwa'toqol."

¹⁸ Sa'n mil gnua'tuaji mimajuinu' ge's pestung na gelu/lg agnutmaqan.

¹⁹ Na telimatl niganpuguilitl ta'n teluisilitl Elot pata'tegen ta'n tujiw malie'wiliji Elotiasal muta ula e'pit gisi tepqatg'p Elot ugiignaml. Sa'n ewi'tmuatl Elotal igtigl lue'uti'l gisa'tulitl.

²⁰ Gatu Elot me' ma'muniw pata'teget ta'n tujiw pija'laten Sa'nal laplusang.

Se'sus sign'tut

(Matiw 3.13-17; Malg 1.9-11)

²¹ Ta'n tujiw ms't mimajuinu'g ta'n jigs'tua'tipnn Sa'nal gi's sign'tujig, Se'sus pegising aq sign'tuaten. Ge's Se'sus etl a'sutmat na'te'l, wa'so'q pana's'g.

²² Wejuli Nisgam el nisiet Se'susal un'jig. Na teliangamgusit st'ge' ples. Nat wen weji glusit wa'so'q. Teluet, "Gi'l na ngwis. Mawi gsalg aq mawi ul'te'lmul."

Se'sus wetapegsit Ataal

(Matiw 1.1-17)

²³ Se'sus na'tami nesisgegipuna'p na tujiw poqji pestung. Mimajuinu'g tel'ta'sultijig negm na So'sep uggwisl, aq So'sep na I'lai uggwisl.

²⁴ I'lai na Mattat uggwisl, Mattat na Li'pai uggwisl, Li'pai na Melji uggwisl, Melji na Jannai uggwisl, Jannai na igtig So'sep uggwisl.

²⁵ Ula So'sep na Mattatias uggwisl, Mattatias na E'mos uggwisl, E'mos na Ne'um uggwisl, Ne'um na Esli uggwisl, Esli na Na'ggai uggwisl.

²⁶ Na'ggai na Ma't uggwisl, Ma't na igtig Mattatias uggwisl. Ula Mattatias na Semein uggwisl, Semein na Jo'seg uggwisl, Jo'seg na Jo'ta uggwisl.

²⁷ Jo'ta na Joalan uggwisl, Joalan na Lesa uggwisl, Lesa na Selupapel uggwisl, Selupapel na Sialtiel uggwisl, Sialtiel na Ne'li uggwisl.

²⁸ Ne'li na igtig Melji uggwisl, ula Melji na Ati uggwisl, Ati na Gosam uggwisl, Gosam na Elmatam uggwisl, Elmatam na El uggwisl.

²⁹ El na Ja'sua uggwisl, Ja'sua na Eliesel uggwisl, Eliesel na Jolim uggwisl, Jolim na igtig Mattat uggwisl, ula Mattat na Li'pai uggwisl.

³⁰ Li'pai na Simion uggwisl, Simion na Juta uggwisl, Juta na igtig So'sep uggwisl, ula So'sep na Jonam uggwisl, Jonam na Ilaiagim uggwisl.

³¹ Eliagim na Meleia uggwisl, Meleia na Menna uggwisl, Menna na Mattata uggwisl, Mattata na Ne'tan uggwisl, Ne'tan na Ta'pit uggwisl.

³² Ta'pit na Jessi uggwisl, Jessi na Opet uggwisl, Opet na Poas uggwisl, Poas na Salaman uggwisl, Salaman na Ne'son uggwisl.

³³ Ne'son na Aminata'p uggwisl, Aminata'p na Atmin uggwisl, Atmin na Alni uggwisl, Alni na Eslon uggwisl, Eslon na Peles uggwisl, Peles na Juta uggwisl.

³⁴ Juta na Je'gop uggwisl, Je'gop na Isaq uggwisl, Isaq na Aplam uggwisl, Aplam na Tela uggwisl, Tela na Neiol uggwisl.

³⁵ Neiol na Selug uggwisl, Selug na Lagew uggwisl, Lagew na Peleg uggwisl, Peleg na Ipel uggwisl, Ipel na Sela uggwisl.

³⁶ Sela na Gainan uggwisl, Gainan na Alpasat uggwisl, Alpasat na Sem uggwisl, Sem na Noa uggwisl, Noa na Lameg uggwisl.

³⁷ Lameg na Metusela uggwisl, Metusela na Inaq uggwisl, Inaq na Jalet uggwisl, Jalet na Maiale'l uggwisl, Maiale'l na igtig Gainan uggwisl.

³⁸ Gainan na I'nos uggwisl, I'nos na Set uggwisl, Set na Ata uggwisl, Ata na Gjinisgam uggwisl muta Gjinisgam gisiapnn.

4

Gjimn'tu wet nu'gwalatl Se'susal pata'tegelin

(Matiw 4.1-11; Malg 1.12,13)

¹ Se'sus weji apaja'sit Jol'tanewei sipu. Wejuli Nisgaml eimlitr Se'suseg. Na ela'latl Se'susal paqtaqamigtug.

² Na'te'l wet nu'gwaltl Gjimn'tu'l glapis ne'wisgegiguna'q. Ne'gaw mo goqwei malqotmug aq no'q gewising ta'n tuijw ne'wisgegiguna'q gaqiaq.

³ Gjimn'tu'l telimatl, "Pa na gi'l na Gjinisgam uggwisin na gisa'tu ula gun'tew pipnaqanin."

⁴ Se'sus telimatl, "Moqwa', ma tela'tegew muta Nissgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g, 'Mimajuinu ma iapjiw gisi ugji mimajigw mijipjeweigtug.'

⁵ Na tuijw Gjimn'tu so'qwa'latl Se'susal gm'tnigtug aq jaqal musga'tuatl ms't elege'witewa'gi'l ugs'tqamug.

⁶ Gjimn'tu telimatl, "Ignmultes ms't ta'n te's'g ml'gigno'ti aq ta'n te's'g milesuaqan ula nemitun. Ms't ta'n te's'g goqwei gaqi ignmuimg aq ignmua's ta'n wen pewalg.

⁷ Ms't ula gi'lewe'tew ta'n tuijw jugu'en emtoqwalin aq nutgul'pa'sua'lin."

⁸ Se'sus telimatl, "Ma tela'tegew muta Nissgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g, 'Emtoqwälates Gisiteget na Gjinisgam ta'n gepmite'l'mt aq pas'g negm lugow.'

⁹ Na tuijw Gjimn'tu ela'latl Se'susal Selusalemg aq tepa'latl ta'n etl mawi esp'teg gjia'sutuo'guomg. Telimatl, "Pa na gi'l na Gjinisgam uggwisin, nisaqalsi.

¹⁰ Muta Nissgam ugtwi'gatignigtug ewi'gas'g, 'Gjinisgam tlimata ugtansale'witemg angweiulinew.'

¹¹ Elg telueg, 'Msnultaq aq unaqa'lultaq ugpitnuaq glaman jel ma jile'nugul ggwatl gun'tewigtug.'

¹² Se'sus telimatl, "Nisgamewei wi'gatign telueg, 'Mut ugt nu'gwälaw Gisiteget na Gjinisgam ta'n emtoqwalt.'

¹³ Ta'n tuijw Gjimn'tu we'gisipgwatoq na tuijw pun ugt nu'gwälatl Se'susal aq pe'l punaje'watl ta'suguna'q.

Se'sus eliet Galaliewa'gig

(Matiw 4.12-17; Malg 1.14,15)

¹⁴ Se'sus apaja'sit Galaliewa'gig. Geggung ml'gigno'ti ta'n wejiaq Wejuli Nisgamewigtug. Pugwelgig mimajuinu'g geitu'tij Se'sus eig na'te'l muta mimajuinu'g wesguma'titl.

¹⁵ Etl pestung na a'sutuo'guoml na'te'l aq ms't wen gepmite'lmatl.

*Mimajuinu'g tleiawultijig Nasaletg
wegaiugtua'titl Se'susal*

(Matiw 13.53-58; Malg 6.1-6)

¹⁶ Na tujiw Se'sus eliet Nasaletg ta'n etl neps'tgwa'tasip. Atlasmutigisg' eliet a'sutuo'guomg ta'n gis sipeliw tla'teget. Gaqama'sit ugjit gitmn Nisgamewei wi'gatign.

¹⁷ Elasgnmut na wi'gatign ta'n Aiseiao'q gis wi'g'g'p. Se'sus apgwa'toq ula wi'gatign glapis we'jitoq ta'n tegen getu' gitg. Egitg ula,

¹⁸ "Gisi ignmuimg na Wejuli Nisgam.

Megnmit aq elgimit gnua'tuan
na gelu/lg agnutmaqan ugjit ewle'jultijig.
Elg petgimit ugjit gnua'tuan
wegla ta'n pisultijig iga'lanew
aq wegla ta'n nepapigwo'ltilijig nmitaqatinew.
Petgimit ugjit iga'lanew ta'nig emegweiujig.
¹⁹ Petgimit ugjit tliman mimajuinu'g
iga'q na na'gweg
ta'n Gisiteget tli ugs'tawiata mimajuinu'."

²⁰ Se'sus ilta'toq na wi'gatign aq apaji ignmuatl na ji'nmul ta'n ango'tmlitl aq epa'sit. Ms't mimajuinu'g a'sutuo'guomg angama'titl.

²¹ Na tujiw telimaji, "Wegla glusuaqann ta'n ewi'gas'g Gjin-isgam ugtwi'gatign na gis tliaql gisgug ge's pem gitmuloq."

²² Na mimajuinu'g wels'tua'titl aq paqalaiultijig ta'n telewistulij. Pipanimtultijig, "Ula na So'sep uggwisl?"

²³ Telimaji, "Geju'loq nasplutuatoqs'p ta'n goqwei nat wen gis teluep aq tlimitoqs'p ula, 'Pa na mal'pale'witewi's'p aq pilue'g gisi npilj, nige' npils'i,' gisna tlimitoqs'p ula, 'Wijej tla'tega ula tet gm'tginaq ta'n tel nutmaieg'p gis tla'tege't'p Gapelniamg.'

²⁴ Se'sus siawewistoq, "Telimuloq na niganigjitegewinu'g mo menuegem'gig umutgiwaq.

²⁵ Jigs'tuigw. Ta'n tujiw Ilaijao'q mimajiteg, na tujiw pug-welg'pnig sigu'sgwaq eimu'tipnig Lesui'pe'gatig. Na tujiw mo gigpesanugup nesipunqeg je aqataig aq na tujiw mesgi'g'p pestmo'qon gm'tginaq.

²⁶ Gatu Ilaijao'q mo elgimam'g'p ugjit apoqonmuan je newte'jilitl sigu'sgwal tleiawilitl Lesui'pewa'gig gatu awna

elgimut'p ugjit apoqonmuān igtigl sigu'sgwal tleiawilitl na gjigan Salepat ta'n eteg Saitonewa'gig.

²⁷ Ta'n tujiw Ilaisao'q na niganigitegewinu mimajiteg, pug-welgig mimajuinu'g geggunmi'tip na 'gsnugowaqan teluisig leplsi Lesui'pe'gatig. Lpa mo wen gisi npilam'g'p gm'tginaq, gatu awna na ji'nm teluisit Nemn na nepilut'p. Negm tleiawip Siliae'gatig."

²⁸ Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig a'sutuo'guomg wegaiulti-jig ta'n tujiw ula nutmi'tij.

²⁹ Na ms't gaqamita'jig aq tewa'la'titl Se'susal na a'sutuo'guomg. Ela'la'titl ta'n etl paqse'g gigjiw na gjigang. Getu' paqage'titl.

³⁰ Gatu Se'sus naqalaji aq smtug ejigla'sit na gjigan.

Ji'nm pitu'gwitl mn'tu'l

(Malg 1.21-28)

³¹ Se'sus eliet na gjigan Gapelniām ta'n eteg Galaliewa'gig. Na'te'l etl pestung atlasmutigisg'g.

³² Ms't paqalaiultijig ta'n tel gina'muej muta geitoq ta'n goqwei wesgutg aq gegung ml'gigno'ti.

³³ Eig a'sutuo'guomg ji'nm ta'n mn'tu'l pitu'gwitl. Sesg-walatl Se'susal.

³⁴ "Se'sus gi'l tleiawin Nasaletg, taluegeie? Weji pgisinu's'p ugjit seioqwa'linen? Nenu'l ta'n wenin. Gi'l na sape'wit ta'n Gjinisgaml petgimtl."

³⁵ Se'sus mn'tu'l telimatl, "Wantaq'a'si, aq getaqa'si na ji'nmuijtug." Ge's mn'tu naqalatl na ji'nmul na gisa'latl nisielin nigantug Se'suseg gatu mo jile'wagul.

³⁶ Na mimajuinu'g paqalaiultijig aq teluejig, "Me' gatu melgi glusuaqanmit. Gegung ml'gigno'ti aq assusuti ugjit mn'tu'g tewita'ji."

³⁷ Ula agnutmaqan ta'n Se'sus gis tla'teget se'sa's'g ms't tami gigjiw Gapelniām.

Se'sus nepilaji pugwenniji mimajuinu'

(Matiw 8.14-17; Malg 1.29-34)

³⁸ Se'sus naqt'g a'sutuo'guom aq pisgwa't Simon wiguaq. Simon ugjugwiji'jl gesnugwalitl muta mesnmlitl epsimgewei. Na agnutmuātitl Se'susal ugjit apoqonmuān na e'pilitl.

³⁹ Se'sus eliet gigjiw ta'n elisinnij aq gisa'toq na epsimgewei jigla'sitn na e'pit. Smtug menja'sit aq poqji lugowaji.

⁴⁰ Galqwasiej, pugwelgig mimajuinu'g pejo'la'tiji Se'suseg witapua aq wo'guma ta'n milipna'tiliji. Sama'laji aq ms't gisi npisultijig.

⁴¹ We'gaw Se'sus mn'tu' ejiglgimaji mimajuinueg. Ge's tewatgimaji mimajuinu' ugtinnewaq sesgu'tijig, "Gi'l na Gjinisgam ugwisl."

Na mn'tu'g gejia'titl Se'susal na Nujiugs'tawi'welitl. Se'sus melgimaji, "Mut glusultinew."

*Se'sus al pestung pugwelgig a'sutuo'guoml
(Malg 1.35-39)*

⁴² Ta'n tujiw wejgwapniaq, Se'sus naqt'g na utan aq eliet ta'n mo mimajuinu'g wigulti'gw. Ta'sijig mimajuinu'g poqji gwilua'titl aq ta'n tujiw we'jia'titeg na pipanima'titl mu naqtmlin umutgiwaq.

⁴³ Gatu telimaji, "Amujpa pestunmaqig mimajuinu'g tleiauwltijig igtigl gjigann aq utann. Gjinisgam weji petgimit ujgit tliman na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam ilgwenajimimajuinu'."

⁴⁴ Na tujiw Se'sus eliet aq al pestungl igtigl a'sutuo'guoml Jutiae'a'gig.

5

*Nesisijig usgewinu'g majulgwala'titl Se'susal
(Matiw 4.18-22; Malg 1.16-20)*

¹ Newtej geg na'gweg Se'sus eig tajigtug na qospem teluisig Genesalet. Ge's gaqamij na'te'l pugwelgig mimajuinu'g etl mawita'jig Se'suseg muta getu' jigs'tua'titl tlimanew Gjinisgam ugtwi'gatign.

² Se'sus nemitoqol tapu'gl gajigajgl na'taqamtegl. Na usgewinu'g gis gepta'sijig ugtuluow aq waqama'la'tiji ugta'pimua.

³ Se'sus tepa'sit Simon ugtul aq pipanimatl ujgit gjiga mlawigsmege. Na pemgopit na'te'l aq weji pestunmuaji na mimajuinu' ta'n eimu'tiliji na tajigtug.

⁴ Ta'n tujiw gaqwistoq telimatl Simonal, "Me' gjiga mnawi gsma'tu gtul etl tmig glaman gi'l aq gitapaq gisi a'pia'titoqs'p."

⁵ Simon telimatl, "Saqamaw, gi'l na assusit, gis attignita'ieg newtitpa'q aq mo goqwei ne'pa'tueg, gatu tla'taqatitesnen ta'n teluen."

⁶ Ta'n tujiw egwija'la'titl ugta'pimual na mesna'tiji pugweniji nme'ji. Te'suta'tiji nme'ji na suel pewja'silitl ugta'pimual.

⁷ Wiguma'tiji witapewa ta'n teppultiliji ugtulual ujgit apoqonmugsinew. Peita'liji aq apoqonmua'tiji. Na petgimatmi'titl gitg ugtulual glapis suel getapugwegl.

⁸ Ta'n tujiw Simon Pie'l gis nmitoq ta'n gis tliaq eliet Se'suseg aq el nutgul'pa'sit aq telimatl, "Saqamaw, pewalul jigla'sin ni'neg muta pata'tegewinui."

⁹ Simon aq witapa ta'n eimu'tiliji ugtulg paqalaiultijig ta'n tel ma'muni pe'tla'tiji tel pugwenniji nme'ji.

¹⁰ Simon witapa ta'n teppiliji ugtulual elg paqalaiagwi'tiji. Na Ji'mej aq Sa'n, Sepeti uggiwisi. Se'sus telimatl Simonal, "Mut jipasiw, muta nige' weja'tegemg jugwo'lates mimajuinu'g Nisgamewigtug."

¹¹ Na tuijw Simon aq witapa na'taqama'tu'titl ugtulual. Naqtmi'tij ms't goqwei na'te'l aq majulgwala'titl Se'susal.

*Se'sus nepilatlj'i'nmul ta'n geggunmlitl
'gsnugowaqan teluisig leplsi*

(Matiw 8.1-4; Malg 1.40-45)

¹² Newtejgeg na'gweg ge's Se'sus eig gjigan weltesguatl ji'nmul ta'n geggunmilij 'gsnugowaqan teluisig leplsi. Ta'n tuijw ula ji'nm nemiatl Se'susal el nutgul'pa'silitl aq etawaqt-muatl, "Gjisaqamaw, gisi npilites pa na tli ul'te'tmn."

¹³ Se'sus sipisga'sit aq sama'latl. Telimatl, "Getu tla'tegei. Nige' gisi npilul!" Na smtug gisi npiluj na ji'nm.

¹⁴ Telimatl, "Mut wen tlimaw, gatu nat nmiates patlia's aq angamulij. Ta'n tuijw geitoq gisi npisin na ignmuates ta'n goqwei Mowiso'q teluepnaq nat wen ta'n amujpa gisi ignmuatl patlia'sl. Na tuijw mimajuinu'g gji'tutaq ta'n teli ila'sin nige'."

¹⁵ Gatu na agnutmaqan ta'n Se'sus gis tla'teget me'ma'muni peggwa's'g, aq pugwelgig mimajuinu'g peita'jig Se'suseg. Getu' jigs'tua'titl aq pewala'titl gisi npisultinew gsnugowaqann.

¹⁶ Gatu Se'sus eliet ta'n etl wantaqteg naji a'sutmat.

*Se'sus nepilatlj'i'nmul ta'n mu gis maja'siligul
(Matiw 9.1-8; Malg 2.1-12)*

¹⁷ Newtejgeg na'gweg Se'sus etl gina'muet wen'ji'guomg ta'n etl mawita'jig pugwelgig niganpugultijig. Ta'sijig Palasiaq aq ta'sijig nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan eimu'tijig na'te'l. Weita'jig pugwelgl utann Galaliewa'gig aq Jutiae'wa'gig, aq na gjigan teluisig Selusalemg. Na Gisiteget gisi ignmuatl Se'susal ml'gigno'ti ugjut gisi npilan gsnugowinu'.

¹⁸ Na ta'sijig ji'nmug peita'pila'titl witapal na'te'l. Witapal elisinnitl a'su'nigtug muta mu gisi maja'siligul.

¹⁹ Na me'si pisgwapila'titl ta'n Se'sus eig muta wesam pugwelgig mimajuinu'g eimu'tijig na'te'l. Gujmug wetteg Igusuqaqan. Na weji so'qwapila'titl g'p'taq wen'ji'guom. Na'te'l anguna'tas'gl gun'tal. Meno'tu'titl tepiaqal gun'tal ta'n tel nispila'tital ji'nmul. Wet nispila'titl na witapual ta'n gaqamilij Se'susal.

²⁰ Melgi gtlams'tmi'tij Se'sus gisi npilatal witapual. Se'sus geitoq ta'n tel'ta'sultiliji wegla ji'nmug. Telimatl ji'nmul ta'n mu maja'siligul, "Nitap, gtlue'uti'l apigsigtmulan."

²¹ Na tuijw Palasiaq aq nujigina'mua'tijig tplutaqan poqji maw agnutma'tijig. Teluejig, "Wen ta u't ji'nm ta'n tel'te'lsit negm na Gjinisgam? Mo eimug mimajuinu ta'n gisi apigsigt'gl lue'uti'l, pas'g newte'jit, na negm Gjinisgam."

²² Se'sus gejiaji ta'n goqwei etli angite'tmi'tij aq pipanimaji, "Tal gis teli angita'sultioq?"

²³ Tegen me' nqamase'tew ni'n tla'tegen, apigsigtmaqal ula ji'nm ugtlue'uti'l gisna gisa'l'g mn'ja'sin aq pmien?

²⁴ Ni'n na mimajuinualsiap aq nige' musga'tulitoqs'p geg-gunm ml'gigno'ti ugs'tqamug ugjut apigsigtmuhan lue'uti'l." Telimatl ji'nmul ta'n mu gisi maja'siligul, "Telimul, mn'ja'si, mgne'n gta'su'nm aq nige' gisi nmiates."

²⁵ Ge's mimajuinu'g etli angama'tij na ji'nm wenaqa'sit, wesua'toq na ugtasu'nm aq enmi emtoqwatalt Gjinisgaml.

²⁶ Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig gaqi paqlalaiwaji aq em-toqwala'titl Gjinisgaml. Jipaqa'jig aq teluejig, "Na mesgi'g paqlalaiwaqan gis nmitu'g gisgug!"

*Se'sus pipanimatl Li'paial majulgwalin
(Matiw 9.9-13; Malg 2.13-17)*

²⁷ Na tuijw Se'sus tewiet aq nemiatl ji'nmul ta'n teluisilitl Li'pai. Ula ji'nm na nujintutmewinu suliewei aq pemgopit ta'n etl lugwej g'pnno'lewei. Se'sus telimatl, "Majulgwali."

²⁸ Na Li'pai wenaqa'sit, naqt'g ms't goqwei aq majulgwalatl Se'susal.

²⁹ Tel'gne'geg Li'pai iga'toq mesgi'g pestie'umg wiguaq ugjut Se'susal. Li'pai wigumaji pugwenniji nujintutma'tiliji suliewei aq igtigi' mimajuinu' mawatalultinew maw neg-mow.

³⁰ Na ta'sijig Palasiaq aq ta'sijig nujigina'mua'tijig tplutaqan mo welu usguma'tigul Se'susal. Pipanima'tiji Se'susal aq unaqapemg, "Goqwei weji mawatalultioq nujintutma'tijig suliewei aq igtigig lue'winu'g?"

³¹ Se'sus telimaji, "Na mimajuinu'g ta'n tajigo'ltijig mo menuege'tigul mal'pale'wilitl, gatu pas'g negla ta'n ges-nugu'tijig.

³² Mo weji pgisinu ugjut pipaniman mimajuinu'g ta'n get-lamia'tijig majulgwalinew. Awna weji pgisin ugjut pipaniman elue'winu'g gawasgita'sultinew aq jiglita'new lue'utigtug."

*Wen sune'wit
(Matiw 9.14-17; Malg 2.18-22)*

³³ Alt mimajuinu'g telima'titl Se'susal, "Sa'n unaqapemg sipeliw sune'wultiliji aq a'sutma'tliji, aq Palasiaq

unaqapemua wiei tela'taqatiliji gatu gnaqapemg mijjultijig te'sigisg'g."

³⁴ Se'sus telimaji, "Etug tel'ta'sioq na mimajuinu'g wigumujig ta'n wesgowa's'g malie'wimg ma sune'wulti'gw. Ge's wijitgweiwa'titl witapual ta'n getu' malie'wilitl getletug na mijjultijig.

³⁵ Gatu na na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw ji'nm malie'wij ejigla'luj. Etna na na'gwegl ta'n tujiw witapa sune'wultilita."

³⁶ Se'sus elg telimaji ula a'tugwaqanji'j, "Mo wen menina'tug mussew pilei aligewigtug ugjit si'smn sa'qawei aligew. Pa na tla'tege's'p na suisgina'tutew pilei aligew aq na mussew ma wiei tlamugtnug st'ge' sa'qawei aligew.

³⁷ Mo wen elguta'tug pilei moqopa'q sa'qawe'l m' gegne'l mun'ti'l. Pa na tla'tege's'p na pilei moqopa'q pasgugt'tal na sa'qawe'l mun'ti'l. Na moqopa'q tuijuitew aq na mun'ti'l ma tali ugtapsuninugl.

³⁸ Awna pilei moqopa'q amujpa elguto'tun pile'l mun'ti'l.

³⁹ Mo wen pewatmug pilei moqopa'q ta'n tujiw gi's samqwaj sa'qawei moqopa'q. Tluetew, 'Sa'qawei moqopa'q me' gne'g wigapu'g.' "

6

Se'sus assutg atlasmutigisg'g

(Matiw 12.1-8; Malg 2.23-28)

¹ Na atlasmutigisg'g Se'sus aq unaqapemg pem saputita'jig ta'n glumgl etl nigwegl. Alt unaqapemg tematpo'tu'tilitl na glumgl. Pemaqs'te'mi'titl ugpitnuaq aq malqotmi'titl.

² Ta'sijig Palasiaq nemia'tiji aq telima'tiji, "Gis geituoq mo teltenug mgmnnew glumgl atlasmutigisg'g. Goqwei wet tla'taqatioq ta'n tplutaqanminu telueg ma gis tla'taqatiwoq atlasmutigisg'g?"

³ Se'sus telimaji, "Gis egitmoq ta'n Ta'pito'q aq unaqapemg tela'taqatipnig ta'n gewisulti'titeg.

⁴ Ta'pito'q pisgwa'p a'sutuo'guomg aq wesua'toqopnn pipnaqann ta'n gisi ignmut'p Gjinisgam. Na telgitas'g ginuewei tplutaqanigtug pas'g patlia'sg gis malqotmi'tij ala pipnaqan. Malqotg'p aq ignmuapni witapa elg malqotmnew."

⁵ Elt telimaji, "Ni'n na mimajuinualsiap aq gis tlima's mimajuinu'g ta'n gis tla'taqatitaq atlasmutigisg'g muta assutm."

Ta'n goqwei tela'taqati'gw atlasmutigisg'g

(Matiw 12.9-14; Malg 3.1-6)

⁶ Na igtig atlasmutigisg'g Se'sus pisgwa't a'sutuo'guomg aq etl gina'muet. Na'te'l eig na ji'nm ta'n inaqanei ugpitn malig.

⁷ Na nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan aq Palasiaq gwilmi'tij ta'n gisi ilsutmua'titl Se'susal. Pa na Se'sus nepilatl wenn atlasmutigisg' na tujiw pisui ilsuma'tital Se'susal.

⁸ Se'sus geituaji ugtangita'suaqanmual aq telimatl na ji'nmul ta'n ugpitn malig, "Qama'si aq jugu'a gmetug ni'neg." Na ji'nm tela'teget ta'n telimuj.

⁹ Na tujiw Se'sus pipanimaji nujigina'mua'tili Mowisewei tplutaqan aq Palasiaq, "Nige' pipanimuloq, na tplutaqanminu telimugsi'gw apoqonmuhan mimajuinu gisna emegweian atlasmutigisg'? Telueg ugs'tawian ji'nm gisna ne'pa'n?"

¹⁰ Se'sus gigto'qopa'sit aq ms't angamaji. Telimatl na ji'nmul ta'n ugpitn malig, "Sipisga'tu gpitn." Na ji'nm tela'teget aq smtug ugpitn ila's'g.

¹¹ Palasiaq aq ttplutaqanei nujigina'mua'tijig wegaiultijig aq wesgutmi'tij ta'n tla'la'tis Se'susal.

*Se'sus megnaji apostale'wijig
(Matiw 10.1-4; Malg 3.13-19)*

¹² Newte' wela'gw Se'sus eliet soqoqamigeg naji a'sutmat. Na'te'l wesgowa'sit newtitpa'q etawaqtmuatl Gjinisgaml apoqonmuhan aq ilgwenan.

¹³ Ta'n tujiw gisapniaq, Se'sus wigumaji unaqapemg. Na megnaji newtisgegsiliji je ta'pu ta'n tel wi'taji Apostale'wijig.

¹⁴ Megnatl Simonal, ta'n tel wisungewatl Pie'l, aq Pie'l ugjig-naml teluisilitl Antle'. Elt megnaji Ji'mejal, Sa'nal, Pilipal, Paltolomiwal,

¹⁵ Matiwal, Tumaal aq Ji'mejal, na Alpius uggwisl, Simonal ta'n me'gite'tg umutgi.

¹⁶ Megnaji Sutaal na igtig Ji'mej uggwisl aq Suta Isgaliotal, ta'n ntuisgalgutal Se'sus.

*Se'sus egina'muaji mimajuinu'
(Matiw 4.23-25)*

¹⁷ Se'sus aq apostale'wijig apat nisita'jig soqoqamigeg aq naqita'jig tetpaqamigeg. Pugwenniji unaqapemg aq pug-welgig mimajuinu'g peita'jig na'te'l muta getu' jigs'tua'titl. Na tleiawultijig Jutiae'wa'gig, na gjigan Selusalem aq tapu'gl gjigann, Tail aq Saiton ta'n etegl apaqtugewi sitm. Alt mimajuinu'g ta'n gesnugu'tijig pewala'titl npilgunew.

¹⁸ Alt ta'n mn'tu'g wesgweiagwi'tiji nepilujig.

¹⁹ Pugwelgig mimajuinu'g wejo'tmi'tij gis sama'lanew Se'susal muta ml'gigno'ti wejiaq negmeg nepilugsinew.

*Ul'ta'suaqan aq ewlgwija'suaqan
(Matiw 5.1-12)*

²⁰ Se'sus angamaji unaqapemg aq telimaji, "Gilew ta'n elita'sualoq Gjinisgam ugjits ms't goqwei ulgwijultigw muta Gjinisgam ilgwenugsioq aq ignmugsioq e'wmanew ta'n goqwei gegung.

²¹ Gilew ta'n getu' tetapua'loq Gjinisgam je mu ta'n pas'g goqwei, ulgwijultigw, muta Gjinisgam tetapua'lugsioqs'p. Gilew ta'n welmaita'sultioq nige' ulgwijultigw, muta ul'ta'sultitoqs'p aq usgewo'ltitoqs'p.

²² "Gilew ta'n getlams'tmuioq na ta'sijig mimajuinu'g alua'lugsioq, penoqite'lmugsioq, masgelmugsioq aq egsuaqanimugsioq muta majulgwalioq ni'n na mimajuinualsiap.

²³ Ulgwijultigw muta wijei tela/lgwi'tisni niganigjitegewinugi' st'ge' na mimajuinu'g ta'n masgelmugsioq. Pewaluloq ulgwijultinew aq amalgaltinew ta'n tuijw tela'lugsioq muta Gjinisgam ignmugsitoqs'p pugwelgl ta'n goqwe'l gegungl wa'so'q.

²⁴ "Gatu no'q mtue'tew ugjits gilew ta'n milesultioq muta gi's gugunmoq na naqamajej mimajuaqan.

²⁵ No'q mtue'tew ugjits gilew ta'n mo goqwei nuta'mawoq muta guisultitoqs'p me' enmiaq. No'q mtue'tew ugjits gilew ta'n wesgewo'ltioq ewlgwijultitoqs'p aq gaqiemtmutitoqs'p.

²⁶ "No'q mtue'tew ugjits gilew ta'n tuijw ms't mimajuinu'g weli usgumugsioq muta ujjuaqi'ga wijei weli usgumgwi'tisni nujiengsua'tijig niganigjitegewinugi'g."

Gsalug ta'nig getanugsioqig

(Matiw 5.38-48; 7.12a)

²⁷ "Gatu telimuloq gilew ta'n jigs'tuioq, gsalug ta'nig getanugsioqig aq ula'lug ta'nig masgelmugsioq.

²⁸ Pipanimug Gjinisgam ugjits ule'wan ta'nig anmimugsioqig aq a'sutmessewug ta'nig emegweiugsioq.

²⁹ Pa na wen paqtne'ite'sg's ignmu etuiw paqtne'itulin. Pa na wen wesua'tasg'snn ggottml, etl ignmu ugsua'tulin gatatla'impl.

³⁰ Pa na wen nat goqwei pipanimasg's na ignmu aq pa na wen goqwei gi'lewei ugsua'tultew, mut ugjo'tmu apaji ugsua'tun.

³¹ Tla'tega ugjits igtigig st'ge' ta'n tel puatmn tla'taqatinew ugjits gi'l.

³² "Pa na pas'g gsalj mimajuinu'g ta'n gesal'sgig, mut tl'ta'siw na Gjinisgam me' ule'ultew je mu igtigig, muta we'gaw pata'tegewinu'g gesala'tiji ta'n gesalgwi'tiji.

³³ Pa na pas'g tetapua'l'j ta'n tetapua'l'sgig, mut tl'ta'siw Gjinisgam me' ule'ultew je mu igtigig mimajuinu'g. We'gaw pata'tegewinu'g tela'taqati'tij wijei aq gi'l.

³⁴ Pa na pas'g mqataj ta'n wen elita'sin apaji msnmoq ta'n goqwei mqata't'p, mut tl'ta'siw Gjinisgam me' ule'ulte' je mu igtigig mimajuinu'g. We'gaw pata'tegewinu'g emgatua'tiji igtigi pata'tegewinu' ugjit apaji msnmnew wijei te's'g.

³⁵ Gatu gsal ta'nig getan'sgig aq tetapu ule'ul. Mqatuiga aq mut goqwei apajite'tmu. No'q ms'gi'gt'tew apangituewei apaji msnmoq, aq tl wi'tugsitoqs'p espe'g Gjinisgam un'jang, muta Gjinisgam me' welm'toq ugjit ta'n wenn mo miwatmligw ta'n goqwei gelu/lg aq ta'n wen newtite'l'sit.

³⁶ Ewlite'lga st'ge' ta'n gujuow teli ewlite'lgej."

Gjinisgam tela'l'sg st'ge' tela'l'jig igtigig

(Matiw 7.1-5)

³⁷ "Mut ilsumaw igtigig aq Gjinisgam ma ilsumulug. Mut alua'l igtigig aq Gjinisgam ma alua'lulug. Apigsigtu igtigig aq Gjinisgam apigsigtultew.

³⁸ Ignmu igtigig ta'n goqwei nuta'tij aq Gjinisgam ignmultew ta'n goqwei nuta'man. Gjinisgam ta'n no'q ulm'tutew ignmultew ta'n te's'g goqwei gisi ignmuetu'n aq je me'. Gjinisgam ignmultal st'ge' ta'n goqwe'l tel ignmat'pnig igtigig."

³⁹ Se'sus telimaji ula a'tugwaqanji'j, "Nepapigwa't ma gisi ala'lagul igtigl nepapigwa'litl. Pa na wejo'tg's ala'l'an gitg nepapigwa'jig pijataq na'tami elmalqe'g.

⁴⁰ Ta'n wen gegina'masit ma gepmite'l'mamug je mu na nujingina'muelitl gatu ta'n tujiw gaqi gina'masij wijei tli gji'teget st'ge' na nujingina'muelitl.

⁴¹ "Ta'n wen ilsumatl igtigl na wijei aq ji'nm getu' tualqa'laj siguaqs'te'gn'ji'j ta'n piteg witapal ugpugugw ge's gmu'j piteg ugpugugw. Wigue'g sespete'tg na siguaqs'te'gn'ji'j ta'n piteg witapal ugpugugw gatu mu wesgutmug na gmu'j ta'n piteg ugpugugw.

⁴² Ge's na gmu'j me' piteg ugpugugw, mu tetapu tlimatl witapal, 'Nitap, ge' apoqonmultes tualqa'tun na siguaqs'te'gn'ji'j ta'n piteg gpugugw.' Na mimajuinu ta'n ula tela'teget na wesgijiangamgusit. Tmg amujpa tualqa'toq gmu'j ta'n piteg ugpugugw glaman ulapitew aq gis tualqa'tutew siguaqs'te'gn'ji'j ta'n piteg witapal ugpugugw."

Tla'tegetes ta'n goqwei telgwitg ggamlamun

(Matiw 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ "Na gelu'sit miti's wel minitew, gatu na miti's ta'n mo gelu'sigw ma ul minigw.

⁴⁴ Te's miti's weji gji'jut ta'n goqwe'l minigl. Ma ugja'tun wen'ju'su'n goqominaqsigtug, gisna ma ugja'tun nipmann ginigwejijaqsigtug.

⁴⁵ Na ta'n wen gelu'sit tela'teget ta'n goqwei gelu/lg muta ula uggamlamun telgwitg. Ta'n wen mo gelu'sigw tela'teget

ta'n goqwei mo gelu'lgtnug muta ula na uggamlamun wijei telgwitg. Te's mimajuinu wesgutg ta'n goqwei uggamlamung telgwitg."

Tapusijig ta'n ewi'gajig
(Matiw 7.24-27)

⁴⁶ "Goqwei wet tl wi'tin Gjisaqamaw, gatu mo tela'tegewn ta'n goqwei gis tlimulap?"

⁴⁷ Ta'n te'sit wen wejgu'et ni'neg aq tela'teget ta'n goqwei gis tluei, na tlimultes st'ge' ta'n wenij."

⁴⁸ Na st'ge' ji'nm ta'n el'toqop wiguow. Tmg tel mulqej temig elmalqeい aq mesqana'toq epqanataqan. Na laqqap eteg gun'tewigtug. Ta'n tujiw sipu mespo'qeg na wen'ji'guom mo majas'gtnugup muta welita's'g."

⁴⁹ Gatu na mimajuinu ta'n nutmuitl ntglusuaqanml aq mo tela'tegegw ta'n telimg, negm st'ge' na ji'nm ta'n el'toqop wiguow t'pgwanigtug togo mo epqanitugup tami. Ta'n tujiw sipu mespo'qeg na wen'ji'guom geftugialugweg aq gaq suisga'lugweg."

7

Se'sus nepilatl sma'gnis uglugowinuml
(Matiw 8.5-13)

¹ Ta'n tujiw Se'sus gaq tlimaji na mimajuinu'g ta'n goqwei tel puatg na pisgwa'j na gjigan ta'n teluisig Gapelniam.

² Na'te'l wigit Lo'mewa'juit, na niganpuguit sma'gnis. Geg-gunatl lugowinu'l ta'n gesite'lmatl. Ula lugowinu pajiji gsnug-wat aq pemi np'g.

³ Ta'n tujiw sma'gnis nutg Se'susal eimlitl na gjigan, elgimaji ta'silihi Lesui'pewe'g gisigu mawagnutmewinu' Se'suseg, ugjip pipaniman jugu'elin aq npilan uglugowinuml.

⁴ Na Lesui'paq el'ta'jig Se'suseg aq etawaqtmu'a titl apo-qonmuguslin sma'gnisl. Telima'titl, "Ula sma'gnis te'p'g ugjip apoqonmuhan"

⁵ Muta gesalaji Lesui'pa aq gisitoqop a'sutuo'guom ugjip ninen."

⁶ Se'sus wije'waji gatu ta'n tujiw mo amasegtnug sma'gnis wiguow weltesgua'tiji igtigi ta'n sma'gnis elgimaji Se'suseg. Wegla telimaji, "Saqamaw, na sma'gnis teluet, Mut lgo-waqlana'l siw. Mu tetujiw glu'siw ugjip gi'l mittugwen nignaq."

⁷ We'gaw mo tepawtiw jugu'en gi'leg. Pas'g tlua na glusuaqan aq ntlugowinum ila'sitew.

⁸ Na ta'sijig sma'gnisg assumijig aq ta'sijig sma'gnisg as-sumgig. Ta'n tujiw newte'jit telimg, 'Lia!' na eliet. Igtig telimg, 'Jugu'a!' na jugu'etew. Telimg lugowinu, 'Ula tla'tega!' na tla'tegetew."

⁹ Se'sus paqalaig ta'n tujiw nutg ula. Gigto'qopugua'sit aq telimaji ta'n i majulgwalgw'i'titl, "Telimuloq, lpa Lesui'pe'gatig menaq wen mo gejiaq ta'n tel ml'gi gtlams'tasit st'ge' ula sma'gnis."

¹⁰ Ta'n tujiw na nutagnutmewinu'g apaita'jig sma'gnis wiguow nemia'titl sma'gnis lugowinu'l gisi ila'silitl.

Se'sus wenaqa'latl sigu'sgw uggwisl

¹¹ Na tel'gne'geg Se'sus eliet gjigan teluisig Nein. Unaqpemg aq pugwelgig mimajuinu'g wije'wa'titl.

¹² Ta'n tujiw Se'sus iga'j ga'qana'tas'g ula gjigan, na mimajuinu'g pemapila'titl npuinu'l naji utqutamg. Ula npuinu na sigu'sgw newtipistatl uggwisl. Pugwelgig mimajuinu'g ta'n tleiauwultijig na utan wijitgweiwa'titl ula sigu'sgal.

¹³ Ta'n tujiw Gjisqamaw nemiaj sigu'sgal ewlite'lmatl aq telimatl, "Mut gaqiemtmu."

¹⁴ Na tujiw Se'sus eliet pemapilaqanei aq sama'toq. Pema'taqatijig naqita'jig. Se'sus teluet, "Maljewe'j ji'nm, telimul pmgopa'si."

¹⁵ Na ji'nm wenaqqopa'sit aq poqtewo'gwet. Se'sus apaji ignmuatl uggwitl.

¹⁶ Ms't wen jipaqtita'jig aq smtug emtoqwala'titl Gjinis-gaml. Telimtultijig, "No'q gepme'g niganigitegewinu gisi neia'sit ginueg!" aq "Gjinisgam pegising ugs'tawian ugmima-juinumg."

¹⁷ Ula agnutmaqan se'sa's'g ta'n telgi'g Jutiae'wa'gig aq igtigl umutgiwal.

*Sa'n Nutsign'tuet elgimaji unaqpemg Se'suseg
(Matiw 11.2-19)*

¹⁸ Sa'n unaqpemg telimji wegla ta'n goqwe'l Se'susal tela'tegelipnn. Na tujiw Sa'n tapusiliji unaqpemg wigumaji.

¹⁹ Elgimaji Gjisqamaweg ugjiti pipaniman, "Gi'l na negm ta'n Sa'n teluet wejgu'ep wa'so'q? Pa na gi'l mu na negm, na esgmalatesnen ap igtig."

²⁰ Ta'n tujiw pegisingig Se'suseg na telima'titl, "Sa'n Nut-sign'tuet petgimugsieg pipanimulin, 'Gi'l na negm ta'n telieg pgisin gisna nat wen piluei esgmalatesnen?"

²¹ Ge's emittugwala'titl Se'susal na nepilaji pugwenniji mimajuinu'g. Alt gesnugu'tipnig, alt mesnmi'tipnn milamu'gl gsnugowaqann aq alt nepapigwo'ltipnig. Se'sus ejigla'tuaji mn'tu'g ta'n pitu'gwiliji mimajuinu'g.

²² Na tujiw Se'sus telimaji Sa'n unaqpemg, "Apajita'gw aq tlimug Sa'n ta'n goqwe'l nemituqol aq ta'n goqwei gis nutmoq. Nepapigwo'ltipnig nige' gis nmitaqatijig, wegla

ta'n asgajo'l tipnig nige' gis ul pmita'jig, wegra ta'n geggunmi'tip 'gsnugowaqan teluisig leplsi gisi npilujig, wegra ta'n gepistaqana'tipnig nige' wel nutmu'tijig, npuinu'g nige' minua'lujig aq na ewle'juinu'g nutmi'tij na gelu'lg agnutmaqan.

²³ Tetuji ulgwijintew ta'n wen mo megtuigw."

²⁴ Ta'n tuiw Sa'n unaqapemg gis apaita'tij Sa'neg, Se'sus gelulaji mimajuinu'. Wesgumatl Sa'nal aq teluet, "Ta'n tuiw el'ta'ioqop Sa'neg paqtaqamigtug, goqwei getu' nmituoqos na'te'l? Mo getu' nmiwoqop menaqanat ji'nm st'ge' msigu'l asua's'g'pnn ugju'snigtug?"

²⁵ Goqwei nat nmituoqos na'te'l? Getu' nmioqos ji'nm ta'n gegnesit mego'tigl aligal. Wegla mimajuinu'g ta'n wel'gnesultijig aq milesultijig wigultijig elege'wituo'guoml.

²⁶ Tlimigw ta'n goqwei esgmatmoqos nmitunew na'te'l? Getu' nmioqos niganijitegewinu. Telimuloq nemioqop ji'nm me' espe'g jel mu niganijitegewinu.

²⁷ Sa'n na negm ta'n Gjinisgam nigani usgumapnn. Tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign,

'Ge' jigs'tui.

Nigangima's ntagnutmewinum ugjit gisgaja'tun ta'n lietes.' "

²⁸ Se'sus siawewistoq, "Telimuloq, Menaq wen tetuji gepme'g ugs'tqamu eig st'ge' Sa'n. Gatu ta'n wen me' ewle'jit ta'n Gjinisgam etli ilgwenaji mimajuinu'g me' gepme'g aq negm."

²⁹ Ta'n tuiw mimajuinu'g maw nujintutma'tijig nutua'titl ta'n goqwei Se'susal gis tluelitl wel'te'lma'titl Gjinisgaml aq teluejig Gjinisgam tetapua'tegelitl. Wegla mimajuinu'g gis ignmua'tipnn Sa'nal sign'tuanew.

³⁰ Gatu na Palasiaq aq nutagnutmewinu'g mo getlams'tasultigupnig ta'n Gjinisgam tel puatg ugjit negmow, muta mo ignmua'tigupnn Sa'nal sign>tagunew.

³¹ Se'sus siaw gluaji, "Wenig talo'l tijig st'ge' mimajuinu'g gisgug? Telimuloq telo'l tijig mimajuinu'g gisgug."

³² Telo'l tijig st'ge' mijua'ji'jg ta'n pemgopultili'tij gujmug magasan. Ta'sijig gesigaw tlima'tiji igtigi, 'Etl'te'tmuleg'pnn malie'wimgewe'l gtapegiaqann gatu mo amalgaltiwoqop.

Etlintueg'pnn utqutamgewe'l gtapegiaqann gatu mo atgitemultiwoqop.'

³³ Sa'n Nutsign'tuet pegising'p, sune'wip aq mo esamqwagup moqopa'q gatu gilew telueioq, 'Mn'tu pitu'gwitl na ji'nmul.'

³⁴ Ni'n na mimajuinualsiap. Ta'n tuiw pegisineg na mijjiap aq esamqwap na tuiw telueioq, 'Ge' angamug u't ji'nm.

Pusgi ugsamatalg aq negm na gtigiewinu. Witapa na nujintutma'tiliji suliewei aq lue'winu'.

³⁵ Gatu na mimajuinu'g ta'n getlams'tmi'tij Gjinisgam ugtns'tuo'qonm na musga'tu'ti'tij ta'n goqwei Gjinisgam gis tla'tegep na teliaqewei."

Se'sus emittugwalatl Palasial ta'n teluisilitl Simon

³⁶ Newte'jit Palasi pipanimatl Se'susal tgwatalnew. Toqo Se'sus eliet wiguaq aq epa'sit ugjiti mijjin.

³⁷ Eig pata'tegewinu'sgw na gjigan ta'n Se'susal eimlitl. Ta'n tujiw nutg na Se'sus etlatalg Palasi wiguaq, na'te'l enma'latl gun'teweie'l pu'tai'l ta'n wejitasit alapastl. Waju'pelitl amjaqto'suti.

³⁸ Pisgwa't aq gaqamit gigjiw Se'susal uggwatl. Etlitemit aq ugsaqpigunn saqapa'toqol Se'susal uggwatl. Usapunn e'w'gl ta'n tel niwa'tuaj uggwatl. Wesgaqalmuatl uggwatl aq guta'tuatl weljema'gewei.

³⁹ Ta'n tujiw Palasi ta'n wigumapnn Se'susal wiguaq nemitoq ula na telimsij, "Pa na ula ji'nm na niganijitegewinuewis na gji'jiatal ula e'pilitl ta'n sama'ltl na pata'tegewinu'sgw."

⁴⁰ Na tujiw Se'sus telimatl, "Simon nat goqwei getu' tlimul."

Simon teluet, "Nujingina'muet goqwei getu' tlimi?"

⁴¹ Se'sus teluet, "Eig'pnig tapusijig ji'nmug ta'n tettua'tipnn nujimqatuigelitl suliewei. Newte'jit tettuatl na'n gasgiptnnaqana'igl aq igtig na'nisgega'igl.

⁴² Ta'n tujiw tapusijig mo gisi apangitua'tigweg na tujiw nujimqatuigelitl? "

⁴³ Simon telimatl, "Amuj na ji'nm ta'n me' ma'muni tettuapnn."

Se'sus teluet, "Teliaq teluen."

⁴⁴ Na tujiw Se'sus elapa'sitl e'pilitl aq telimatl Simonal, "Angam ta'n goqwei ula e'pit gis tla'tegep. Ta'n tujiw pisgwa'ianeg giguaq mo ignmuiwt'p samqwan ta'n tli gsispa'tutes ngatl. Gatu ula e'pit gesispa'tuipnn ngatl, e'w'g'pnn ugsaqpigunn. Gispasmuiipnn ngatl, e'w'g'pnn usapunn.

⁴⁵ Mo wesgaqalmiwt'p gatu ula e'pit menaq puni gsalgaltmuigul ngatl weja'tegemg ta'n pisgwa'iap.

⁴⁶ Mo ignmuiwt'p mimei ugjiti nun'ji gatu ula e'pit guta'tuit weljema'gewei ngatl.

⁴⁷ Nige' telimul. Na teliaq ms't ugpatataqanml gaqi apigsigta's'gl muta mawi gsalit. Ta'n getu wen apsi apigsigtut apsi gsaluetew."

⁴⁸ Se'sus telimatl e'pilitl, "Gpata'taqanml apigsigta's'gl."

⁴⁹ Igtigig mimajuinu'g ta'n pemgopultijig na'te'l telimtulti-jig, "Wen ta u't ta'n apigsigt'gl pata'taqann?"

⁵⁰ Gatu Se'sus telimatl e'pilitl, "Westawugsin muta get-lams'tasin. Nige' wantaqo'ti eteg ggamlamun."

8

Na e'pijig ta'n wije'wa'titl Se'susal

¹ Na tel gne'geg Se'sus mittugwatgl gjigann aq utann. Na pestung na gelu/lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam ilgwen-naji mimajuinu'. Unaqapemg ta'n newtisgegsiliji je ta'pu wije'wa'titl.

² Ta'sijig e'pijig elt wije'wa'titl Se'susal. Na gisi npilut'pnig milamu'gl gsnugowaqann aq mn'tu'g ejigla'tupnig ugtin-newaq. Newte'jit na Mal Matle'n ta'n Se'sus ejigla'tuapni lluigneg te'siliji mn'tu'g negmeg.

³ Igtig na Joana ta'n tepqatgig Gusaal. Na Gusa elugowatl Elotal aq niganpugua'laji sma'gnisg. Igtig e'pit na Susa'na aq pugwelgig igtigig e'pijig. E'wmi'tij ugsulieweimual aq ugtaligamual apoqonmuane Se'susal aq unaqapemg.

*Na a'tugwaqan ta'n iga'taqewinu eljo'toqol sginminn
(Matiw 13.1-9; Malg 4.1-9)*

⁴ Pugwelgig mimajuinu'g ta'n tleiawultijig pugwelgl utann el'ta'jig Se'suseg. Ta'n tujiw ma'muniw pugwelgig mimajuinu'g eimu'tijig Se'suseg na telimaji a'tugwaqan,

⁵ "Newtej geg na'gweg ji'nm naji se'sijo'toqol sginminn. Ge's etl se'sijo'toqol sginminn, ta's'gl eljo'ltilg tajigawti'jigtug. Mimajuinu'g pastesgmi'titl aq sisipg malqotmi'titl.

⁶ Ta's'gl eljo'ltilg gun'tewaqamigeg. Ta'n tujiw sginminn poqjigwegl, gispatewa'tigl muta maqamigew gispateg.

⁷ Ta's'gl sginminn eljo'ltilg ginigwejijuqaqsigtug. Na ginig-wejijuqaqs'i'g wel nigwejig aq wissuignemgwi'titl glumgl. Na gisa'tu'titl glumgl ewligwegl.

⁸ Ta's'gl sginminn eljo'ltilg gelu/lg maqamigew aq wel nig-wegl na'te'l. Na wel minijgl. Newt gasgiptnnaqan sginminn wejiaqal alt glumgl."

Na tujiw telimaji, "Ango'tmug. Jigs'tmutigw ta'n goqwei gis telimuloq."

*Ta'n goqwei Se'sus getu' gina'muet
ta'n tujiw e'w'gl gina'masutiewe'l a'tugwaqann
(Matiw 13.10-17; Malg 4.10-12)*

⁹ Unaqapemg pipanima'titl ta'n goqwei getu' gina'muet ta'n tujiw e'w'g'p na a'tugwaqan.

¹⁰ Se'sus telimaji, "Gjinisgam gisi ignmugsioq ns'tmu'tinew ta'n goqwei mo geitas'gtnugup aq pugwelgig mo nestmi'ti'gw

ta'n ilgwenanew mimajuinu'. Pas'g gis nutmi'tip a'tugwaqan. Na jigs'tuipnig gatu mo nestmu'ti'gw na ta'n goqwei gis tluui."

*Se'sus gegnu'a'tuaji unaqapemg na a'tugwaqan
ta'n iga'taqewinu eljo'toqol sginminn*
(Matiw 13.18-23; Malg 4.13-20)

¹¹ "A'tugwaqan ula na telueg. Na sginminn pa na wijei aq Gjinisgam ugtwi'gatign.

¹² Ta'n tujiw sginminn eljo'lting'pnn tajigawti'jigtug na pa na wijei aq mimajuinu'g ta'n nutmu'a'tij Nisgaml ugglusaqanml aq smtug Gjimn'tu gisa'laji awan'ta'sultinew na gelu'lgl glusuqaqann. Negla mimajuinu'g ma gtlams'tasulti'gw aq Nisgaml ma gisi ugs'tawigwi'tigul.

¹³ Ta'n tujiw sginminn eljo'lting'pnn gun'tewaqamigeg na pa na wijei aq mimajuinu'g ta'n wel'ta'suatmi'tij ta'n gase'g nutmi'tij gatu mo tetapu majulgwatmi'ti'gw. Poqji gtlams'tasultijig gatu ta'n tujiw nat goqwei amsala's'g ejigli unaqita'jig. Na tujiw puni gtlams'tasulti'gw na gelu'lgl agnutmaqan.

¹⁴ Ta'n tujiw sginminn eljo'lting'pnn ginigwejijuqaqsigtug na pa na wijei aq wegra mimajuinu'g ta'n nutmi'tij gelu'lgl agnutmaqan gatu wesam sespete'tmi'tij milesuaqan, giso'qon aq ta'n te's'g goqwei gisa'lgwi'tiji ulgwijultinew. Na awan'ta'suala'titl Gjinisgam aq mo goqwei tela'taqati'gw uigkeit negm.

¹⁵ Ta'n tujiw sginminn eljo'lting'pnn gelu'lgl maqamigew na pa na wijei aq mimajuinu'g ta'n nutmi'tij gelu'lgl agnutmaqan aq weli gsua'tu'tij. Welgwijultijig uggamlamunual je mu atigna'sultijig aq siaw tla'taqatijig ta'n Gjinisgam tel puatg. Ta'n goqwei tela'taqati'gw na wijei aq glumgl ta'n teli ul minigl."

*Gtlams'tuaqan na gepme'g
(Malg 4.21-25)*

¹⁶ "Mo wen wasoqwa'tug wasoqonmaqan aq oqonisqwa'tug lataqsunigtug gisna iga'tug lame'g npo'qonigtug. Awna gegupa'toq patawutigtug glaman mimajuinu'g nmitaqatitaq ta'n tujiw pisgwita'tij.

¹⁷ "Ta'n goqwei mimugwa'tas'g na neia'tas'gt'tew aq ta'n goqwei anguna'tas'g na pa na wijga'tas'gt'tew.

¹⁸ "Na to'q angote'n ta'n tel jigs'tmn na gelu'lgl glusuqaqan. Ta'n wen gegung Nisgamewei gtlams'tuaqan me' ignmuaten aq ta'n wen mo geggunmug gtlams'tuaqan gatu tl'ta'sij gegung na tujiw jigla'tuaten na apje'jg gtlams'tuaqan gegung."

*Se'sus uggwitl aq ugjignamg
(Matiw 12.46-50; Malg 3.31-35)*

¹⁹ Se'sus uggwitl aq ugjignamg peita'jig negmeg gatu mo gis gigjita'gwig muta wesam pugwelgig mimajuinu'g eimu'tijig na'te'l.

²⁰ Nat wen telimatl, "Ggij aq gjignamg eimu'tijig gujmug. Getu' glul'ssig."

²¹ Se'sus telimaji mimajuinu', "Ms't ta'nig nutmi'tij Gjinisgam ugtwi'gatign aq mo elistmi'ti'gw na negmow st'ge' ngij aq njignamg."

*Se'sus naqa'toq mtugunotg
(Matiw 8.23-27; Malg 4.35-41)*

²² Newtej geg na'gweg Se'sus telimaji unaqapemg, "Ge' aso-qomita'nej qospemg." Tepita'jig ugtuluaq aq pusijig.

²³ Ge's pemaqtatqati'tij Se'sus nepat. Na tel gne' geg mtugunotg iga'q. Ma'muniw ugju's'g aq tgu'g tepjo'ltijig. Ugtuluow poqji ugjupaqtoqweg. Ms't eimu'tijig nsano'qonigtug.

²⁴ Unaqapemg el'ta'jig Se'suseg aq tugwa'la'titl. Telima'titl, "Saqamaw, gi'l na assusit, apoqnmuien ge's mu samqwanig-tug nepu'tiweg."

Se'sus menja'sit aq ilsutg ugju'sn aq tgu'g ugjat wantaqa's'gtn. Ugju'sn naqa's'g aq tgu'g wantaqita'jig. Na tujiw qospem wel iwigp.

²⁵ Na tujiw pipanimaji unaqapemg, "Tali gtlams'tasultioq?"

Na toqo tujiw paqalaiultijig aq jipaqa'jig. Telimultijig. "Wen ta u't ji'nm tetuji pi am melgimaji ugju'sn aq samqwan."

*Ji'nm nepilut ta'n mn'tu'l wesgweiagwitl
(Matiw 8.28-34; Malg 5.1-20)*

²⁶ Na siawaqtatqatijig aq oqwa'jig Gelasiewa'gi ta'n eteg tegpaqi wame'g Galaliewa'gig.

²⁷ Na Se'sus na'taqampugua'sij weltesguatl ji'nmul tleiaawi-litl gjigan Gelasa. Ula ji'nm wesgweiagwi'titl mn'tu'g. Gi's sa'q mo goqwei nasgmug. Mo wiguaq wesgewa'sigw gatu awna wesgowa'sit utqutaqane'gatig.

²⁸ Ta'n tujiw nemiatl Se'susal eliet aq nutgul'pa'sit ta'n gaqamilij. Sesgalat, "Se'sus, gi'l na espe'g Gjinisgam ug-gewis. Goqwei getu' tla'lin? Etamul, mut ugtapuliw."

²⁹ Ula teluet muta Se'sus gis telimaji mn'tu'g tualqa'sinew na ji'nmeg. Me' gatu gaqaisg mn'tu'g assuma'tipnn. Na tujiw mimajuinu'g gelpila'tipnn aq pijala'tipnn laplusang gatu ula ji'nm temeg'pnn ta'n gelpiteg'pnn uggyat aq ugpitnn, aq wesmugwap paqtaqamigtug. Nige' wigit utqutaqane'gatig.

³⁰ Se'sus pipanimatl, "Taluisin?"

Negm teluet, "Ni'n teluisi Pugwelgig." Ula teluet muta pugwenniji mn'tu'g pitu'gwititl.

³¹ Mn'tu'g etawaqtmu'a titl Se'susal, ugjat mu lgimugsinew na ma'muniw temig elmalqe'g.

³² Gigjiw na'te'l eimu'tijig pugwelgig gulgwi'sg ta'n etl jigniga'tijig soqoqamigeg. Mn'tu'g etawaqtmua'titl Se'susal ugjit lgimugsinew gulgwi'sg ugtinneg. Na ignmuaji tla'taqatinew.

³³ Smtug mn'tu'g ejiglita'jig na ji'nmul aq el'ta'jig gulgwi'sg ugtinneg. Na ms't gulgwi'sg pem'tugu'l tijig pemse'g aq nitjo'l tijig samqwanigtug. Ms't getmenetgi'g samqwanigtug.

³⁴ Ta'n tujiw ji'nmug ta'n angweiwa'tipni gulgwi'sgi'g nemitu'tij ta'n gis tliaq smtug maita'jig aq se'sa'tu'tij agnutmaqan gjigan aq ms't ta'n tami el'ta'tij.

³⁵ Mimajuinu'g naji angaptmi'tij ta'n goqwei gis tliaq. Ta'n tujiw peita'tij Se'suseg nemia'titl na ji'nmul ta'n mn'tu'g wesgweiat'pnig. Ula ji'nm pemgopit gigjiw Se'suseg. Gegnesit aq tetapu angita'sit. Na mimajuinu'g jipaqa'jig.

³⁶ Na ji'nmug ta'n nuje'wa'tipni gulgwi'sgi'g telima'tiji esgwia'tili ja'n ji'nm teli npisip.

³⁷ Na tujiw mimajuinu'g tleiauwultijig Gelasiewa'gig pipanima'titl Se'susal ugjit jigla'silin muta jipaqa'jig. Na tujiw Se'sus aq unaqapemg tepita'jig ugtuluaq aq poqji pusijig.

³⁸ Na ji'nm ta'n gisi npilut'p etawaqtmuatl Se'susal, "Ignmui wije'ulin."

Gatu Se'sus telimatl,

³⁹ "Apaja'si giguaq aq tlim gigmaq ta'n Gjinisgam gis tla'l'sg."

Na ji'nm getloqo eliet ta'n telgi'g gjigan aq telimaji pugwen-niji mimajuinu' ta'n Se'susal gis tla'l't'pnn.

Se'sus nepilatl e'pilitl aq minua'latl e'pite'sl

(Matiw 9.18-26; Malg 5.21-43)

⁴⁰ Ta'n tujiw Se'sus apaja'sit qame'g qospe'mg pugwelgig mimajuinu'g wel'ta'suala'titl nmianew muta etli esgmala'tipnn.

⁴¹ Na tujiw ji'nm teluisit Jailus pegising Se'suseg. Niganpuguit a'sutuo'guomg ta'n eteg na'te'l. Smtug nutgul'paqjetesing ta'n Se'susal gaqamilij aq etawaqtmuatl lielin wiguaq.

⁴² Wipsgunatl ugtusl ta'n metlasipuna'litl je ta'pu pemiplatl.

Ge's Se'sus pemiej pugwelgig mimajuinu'g gigjiw wije'wa'titl.

⁴³ Na e'pit na'te'l wije'waji. Metlasipunqeg je ta'pu pusgi mal'tewiet aq gaqotg ugsulieweim mal'pale'wiliji gatu lpa mo wenn gisi npilugugul.

⁴⁴ Na etepnatl Se'susal aq sama'tuatl ugpisan pitu'gunn. Smtug naqa's'g ta'n tel mal'tewiep.

⁴⁵ Se'sus pipanimapni, "Wen gi's sama'lit?"

Ms't wen petgwasit aq Pie'l telimatl, "Saqamaw, gi'l na assusit, pugwelgig mimajuinu'g gigjipugutasgig. Etug nat wen pet samtesgasg."

⁴⁶ Gatu Se'sus teluet, "Geji'g nat wen sama'lip muta ml'gigno'tim tewiaqap ni'neg."

⁴⁷ Na e'pit geitoq ma gisigasigw ta'n tel gisi npisip. Na tujiw pooji neng'tesing. Eliet Se'suseg aq nutgul'pa'sit. Telimatl Se'susal aq igtigi tal gi's wet sama'lin aq smtug gisi npisit.

⁴⁸ Se'sus telimatl, "Tu's ta'n teli gtlams'tmn na weji npisin. Nige' lietes wantaqo'ti'gtug."

⁴⁹ Ge's Se'sus etlewistoq na pegising ji'nm na'te'l. Wejiet Jailus wiguaq. Telimatl Jailusal, "Gtusaq nepgaq. Mut lgo-waqlana'law nujigma'muet."

⁵⁰ Gatu Se'sus nutg aq telimatl Jailusal, "Mut jipasiw. Pas'g gtlams'tasi aq gtus ila'sitew."

⁵¹ Ta'n tujiw Se'sus pegising Jailus wiguaq mo wenn ign-muagul pisgwa'lin pas'g Pie'lal, Sa'nal, Ji'mejal aq mijua'ji'j ungi'gug.

⁵² Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig Jailusal wiguaq atgite-multijig aq mesgo'ltijig ugjit mijua'ji'jl. Se'sus telimaji, "Mut gaqiemtmutinew, na mijua'ji'j mo nepmug pas'g nepat."

⁵³ Na ms't wesgewe'wa'titl muta gejia'titl mijua'ji'jl nepmlita.

⁵⁴ Se'sus wesua'latl mijua'ji'jl ugpitng aq telimatl, "Mijua'ji'j, mn'ja'si."

⁵⁵ Na mijua'ji'j apaji mimaju'et aq smtug menja'sit. Se'sus igtigi telimaji nat goqwei smug.

⁵⁶ Ungi'gug sighti paqlaliliji gatu Se'sus telimaji, "Mut tli-manew wenn ta'n gis tliaq."

9

Se'sus poqjigimaji unaqapemg (Matiw 10.5-15; Malg 6.7-13)

¹ Se'sus mawa'laji newtisgegsiliji je ta'pu unaqapemg aq ignmuaji ml'gigno'ti ugjit tuaqtesguanew mn'tu'g aq gisi npitmnew milamu'gl gsnugowaqann.

² Na gisgaja'laji ugjit npilanew gesnugu'tiliji, al pestun-mnew aq tlimgw'i'tinew mimajuinu' na Gjinisgam apugjig ilgwenata mimajuinu'.

³ Telimaji, "Lpa ta'n tel mili al'ta'ioq, mut goqwei nespnm-new. Mo aptun, mo salitewimgewei mun'ti, mo mijipjewei gisna suliewei, je mu piameit atla'i.

⁴ Ta'n etl pisgwigimugsioq utang, siaw i'mug wijei wen'ji'guomg glapis ta'n tujiw naqtmoq na utan.

⁵ Te's tami pisgwita'ioq utanji'j aq mimajuinu'g mo pe-walugsiwoq i'mu'tinew nqatmug na utan aq puaqtestug ggatual. Tla'taqatigw ugjit musga'tuanew na Gjinisgam mu wel'te'lmagwi."

⁶ Na unaqapemg naqtmi'tij ta'n Se'sus eig aq el'ta'jig pug-welgl utann. Al pestunmi'tij na gelu'lq agnutmaqan aq nepila'tiji mimajuinu' ms't tami.

*Elot mo nenuaqusnn ta'n wenin Se'susal
(Matiw 14.1-12; Malg 6.14-29)*

⁷ Ta'n tujiw Elot ta'n niganpugutg Galaliewa'gig nutg ta'n goqwei Se'susal gis tla'tegelipnn mo geitug ta'n tli angita'sitew, muta alt mimajuinu'g teluejig, "Sa'n Nutsign'tuet apaji minunsit."

⁸ Ta'sijig mimajuinu'g teluejig Ilaija apaji neia'sit aq igtigig teluejig gisiguaq niganigjitegewinuaq ta'n gi's sa'q mimajip-naq apaji mimaju'et.

⁹ Elot teluet, "Gisa'lg'pnaq Sa'n Nutsign'tueto'q temgweto-qsin gatu wen ta u't ji'nm ta'n mimajuinu'g agnimgwi'titl?" Na weja'tegemg wejo'tg nmian Se'susal.

*Se'sus esmaji na'n pituiptnnaqan te'sisgegsiliji ji'nmug
(Matiw 14.13-21; Malg 6.30-44; Sa'n 6.1-14)*

¹⁰ Na apostale'wijig apaita'jig Se'suseg aq telima'titl ta'n go-qwe'l gis tla'taqatipnn. Na tujiw Se'sus ela'laji pas'g negmowa na gjigan ta'n teluisig Petse'ta.

¹¹ Ta'n tujiw mimajuinu'g nutma'titl Se'susal i'mlin Petse'taeg, pugwelgig majulgwala'titl na'te'l. Se'sus wel'ta'sit nmianew aq telimaji ta'n Gjinisgam apugjig ilgwenata mimajuinu'. Nepilaji ta'n'i gesnugu'tiliji.

¹² Ta'n tujiw poqji galqwasiet, unaqapemg telimgwi'titl, "Jiglgim mimajuinu'g glaman gisi lta'taq utann aq nuji iga'taqu'tijig tepaw. Na'te'l msntaq mijipjewei aq ta'n i' tli gt'gunultimg. Eimu'ti'gw ta'n etl taqawatteg."

¹³ Gatu Se'sus telimaji, "Ignmug nat goqwei malqotmnew." Telima'titl, "Pas'g na'ngl pipnaqann geggunmegl aq tapusijig nme'jig. Pewaliieg lta'enen magasang ugjit pgwatelminen mijipjewei ugjit ta'n te'sijig."

¹⁴ (Eimu'tijig na'te'l panaemg na'n pituiptnnaqan te'sisgegsijig ji'nmug.)

Se'sus telimaji unaqapemg, "Gisa'lug mimajuinu'g pmgo-pita'new te's na'nisgegsijig."

¹⁵ Unaqapemg gisa'lgwi'tiji mimajuinu'g pmgopita'new maqamigeg te's na'nisgegsijig.

¹⁶ Na tujiw Se'sus wesua'toqol na'ngl pipnaqann aq tapusili-ji nme'ji aq elapa'sit wa'so'q. Miwatmuatl Nisgaml ugjit ula mijipjewei. Nasgwa'toqol aq ignmuaji unaqapemg ugjit ms't wen msnmnew.

¹⁷ Ms't ta'n te'sijig g'satalultijig. Na tujiw unaqapemg megnmi'titl mijipjewei ta'n piamiaq aq newtisga'qal jel ta'pu ligpenignn wajua'tu'titl.

*Pie'l teluet Se'sus na Nujiugs'tawi'wet
(Matiw 16.13-19; Malg 8.27-29)*

¹⁸ Newtej geg na'gweg ge's Se'sus newti a'sutmateg, un-aqapemg peita'liji. Na tujiw Se'sus pipanimaji, "Tal'ta'sultijig mimajuinu'g wenin ta ni'n?"

¹⁹ Telima'titl, "Alt mimajuinu'g teluejig gi'l na Sa'n Nut-sign'tuet aq igtigig mimajuinu'g teluejig gi'l na Ilaija aq ap igtigig teluejig gi'l na newte'jitaq niganigjitegewinuaq ta'n gi's sa'q nepg'pnaq gatu nige' apaji mimaju'et."

²⁰ Se'sus pipanimaji, "Tal'ta'sultioq weni ta ni'n?"

Pie'l telimatl, "Gi'l na Nujiugs'tawi'wet aq wejien Gjinis-gameg."

*Se'sus wesgutg ta'n tli np'tew
(Matiw 16.20-28; Malg 8.30—9.1)*

²¹ Se'sus melgimaji ugjut mu wenn tlimanew.

²² Elt teluet, "Ni'n na mimajuinualsiap aq amujpa ma'muni ulmajeia's. Niganpugultijig a'sutuo'guomg, niganpugultijig patlia'sg aq elg nujingina'mua'tijig ttplutaqan masgelmitaq. Gisa'litaq ne'po'qsin aq gisi nesuguna'q apaji minunsites."

²³ Telimaji ms't ta'n te'siliji, "Ta'n getu wen getu' wije'wij amujpa awan'ta'sualsit aq tla'teget ta'n Gjinisgaml tel putatmlitl. Amujpa gisgaje'g ulmaje'n te'sigisg'g. Na tujiw gisi majulgwalitew.

²⁴ Na mimajuinu ta'n getu' ugs'tawi'sit na ma gugumug iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q, gatu na mimajuinu tela'teget ta'n goqwei pewatmje tlia ne'po't muta majulgwalit na ugs'tawia's.

²⁵ Tali ugtapsunig na ji'nm te's'g goqwei assutg ta'n telgi'g ugs'tqamu gatu mo gugunmug iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q?.

²⁶ Ta'n wen netaqite'lmit aq netaqite'tg ta'n goqwei tel gina'muei na ta'n tujiw apaja'sia's tlimates nujj na ala mimajuinu mu na ninenewei nnaqapeminen, muta ni'n na mimajuinualsiap. Ta'n tujiw apaja'sia's maw sape'ultijig ansale'wijig na tujiw gepmite'lmiimg aq emtoqwalimng st'ge' nujj gepmite'lmut aq emtoqwalut nige'.

²⁷ Migwite'tmug ula. Eimu'tioq ta'sioq ula tet ta'n ma npu'twoq glapis nemitu'tioq ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'g."

*Ta'n tujiw Se'sus ugsisgw paqtasa'sit
(Matiw 17.1-8; Malg 9.2-8)*

²⁸ Na pesgunateg te'sisga'qal na'gwegl gis iga'qal, Se'sus so'qwiet gm'tng naji a'sutmat. Ela'laji Pie'lal, Sa'nal aq Ji'mejal.

²⁹ Ge's etli a'sutmaj ugsisgw paqtata's'g aq utapsunn gesi wapa'tigl aq paqtata'tigl.

³⁰ Na tapusijig ji'nmug neia'tijig aq etl glula'titl Se'susal. Wegla na Mowiso'q aq Ilaijao'q.

³¹ Utapsunual gesigaw wapa'tigl aq paqtata'tigl aq ugsis-gual paqtata's'gl. Na etl agnutmua'titl Se'susal. Wesgutmi'tij ta'n tl ne'pa'ten Se'sus Selusalemg.

³² Ge's ula teliaq, Pie'l aq witapa gis gepsgia'tijig. Na jiniw tugwia'tijig aq nemia'titl Se'susal paqtata'silitl aq tapusiliji ji'nmug gaqamiliji negmeg.

³³ Mowis aq Ilaija pemi nqala'tij Se'suseg, Pie'l telimatl, "Saqamaw, gi'l na assusit, na mawi glu'lg tet eimu'tieg. Ge' nesisgl anapjetegewe'lltutesnen, newte' ugjit gi'l, newte' ugjit Mowis aq igtig ugjit Ilaija." (Na Pie'l mu nestmug ta'n goqwei wesgutg.)

³⁴ Ge's Pie'l etlewistoq na alug neia's'g aq tetpaqiw naqa's'g ta'n gaqamultijig. Na tuijw unaqapemg we'gwata'sultilij.

³⁵ Nat wen metewistoq alugwigktug. Teluet, "Ula na ngwis ta'n mawi gsalg. Jigs'tug negm."

³⁶ Ta'n tuijw gaqewistoq na pas'g Se'sus aq unaqapemg eimu'tijig na'te'l. Toqo nisita'jig gatu weli pgije'g we'gaw unaqapemg telimji wenn ta'n goqwei gis nmitu'tip gm'tnigtug.

*Se'sus nepilatl lpa'tujl ta'n pitu'gwitl mn'tu
(Matiw 17.14-18; Malg 9.14-27)*

³⁷ Na igtig na'gweg Se'sus aq unaqapemg nisita'jig, aq na pugwelgig mimajuinu'g naji ultesgua'titl Se'susal.

³⁸ Na ji'nm ta'n eig na'te'l sesgwalatl Se'susal, "Nujig-in'a'muet etawaqtmul ge' angam wipsgung ngwis.

³⁹ Lpa jiniw mn'tu'l pesu'gwatatl aq smtug lpa'tuj gesigaw sesgwet. Na mn'tu gisa'latl ugjipulgwelin aq ugtun pisewiaq. Siawi asgaiwatl aq lpa mo getu' punaje'wagugul.

⁴⁰ Etawaqtmaqapnig gnaqapemg jigla'tuinew mn'tu gatu mo gis tla'taqati'gw!"

⁴¹ Se'sus teluet, "Gilew ta'n mimajultioq gisgug mo getlams'tmu'twoq aq mo tetapua'taqaqtwoq. Me' gatu tali pgitgalultoqs'p? Tali pgiji gina'multoqs'p glapis getlams'tmu'tioq?" Na tuijw telimatl ji'nmul, "Jugwa'l ggwis ula tet."

⁴² Ge's wejgwa'laj lpa'tujl na mn'tu mesganegotl maqamigeg aq smtug poqji ugjipulgwelitl. Smtug Se'sus ejigla'tuatl mn'tu'l ugtinneg. Na ila'silitl lpa'tujl aq apaja'lut ujjeg.

⁴³ Ms't mimajuinu'g sigti paqalaiultijig muta nemitu'tij ta'n telgi'g Gjinisgamewei ml'gigno'ti.

*Se'sus wesgutg ta'n tel ne'pa'ten
(Matiw 17.22,23; Malg 9.30-32)*

Na mimajuinu'g me' paqalaiultijig ugjit ta'n Se'sus gis tla'tegep, na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg,

⁴⁴ "Mut awan'ta'sinew ula ta'n goqwei telimuloq. Ni'n na mimajuinualsiap aq Gjinisgam ignmuata mimajuinu'g na ml'gigno'ti ugjit tla'lin ta'n tel puatmi'tij."

⁴⁵ Unaqapemg mo nestua'tigul Se'susal ta'n gisi usgutmlij. Mimugwa'tas'g ugjit mo nestmi'ti'gw. Jipaqa'tig pipaniman ta'n gis teluelij.

*Se'sus unaqapemg getu' gji'tu'tilij
ta'n wen me' espe'g te'si'tij
(Matiw 18.1-5; Malg 9.33-37)*

⁴⁶ Se'sus unaqapemg gi'gaita'liji. Getu' gji'tu'tilij ta'n wen me' espe'g te'si'tij.

⁴⁷ Se'sus gejiaji ta'n goqwei angite'tmi'tij. Na tujiw we-sua'latl mijua'ji'jl, aq gaqama'latl gmetug negmeg.

⁴⁸ Telimaji unaqapemg, "Ta'n getu wen weligsua'latl ula mijua'ji'jl muta gisi ignmaq'p ml'gigno'ti ugjit tla'tegen na uligsua'litew. Ta'n getu wen weli msnit na elg uligsua'latal ta'n wen petgimit. Ta'n wen tel'te'lsit mo me'gite'lmam'g na negm mawi gepme'g."

*Ta'n wen mo getanugsiwegw na apoqonmugsigw
(Malg 9.38-40)*

⁴⁹ Sa'n telimatl Se'susal, "Saqamaw, gi'l na assusit, nemig'tt'p ji'nm ta'n ejigla'lapni mn'tu'g aq teluet e'w'g ml'gigno'tim ta'n gis ignmat'p. Telimg'tt'p naqa'sin muta mo wijitgweiugsiweg."

⁵⁰ Se'sus telimatl, "Mut naqa'lan, Ta'n getu wen mo getanugsiwegw na apoqonmugsi'gw."

*Na mimajuinu'g Samaliaewei utang
mo pewala'tigul Se'susal mittugwalgunew*

⁵¹ Ge's na na'gwegl pogji iga'qt'tew ta'n Se'sus lietew wa'so'q, na gisita'sit lien Selusalemg.

⁵² Nigangimaji agnutmewinu' Samaliaewei utan. Na'te'l ms't goqwei getu' gisgaja'tu'titaq ugjit Se'sus aq unaqapemg gt'gunultinew.

⁵³ Gatu mimajuinu'g mo pewala'tigul Se'susal pisgwa'lin na utan muta gis gejia'titl na gisita'silitl lielin Selusalemg.

⁵⁴ Na tujiw tapusilihi unaqapemg teluisilihi Ji'mej aq Sa'n ula nutmi'tilij pipanimgwi'titl Se'sus, "Gjisagamaw, pewalieg pipaniman nat wen nisgitmn pugtew ta'n wa'so'q tlelawig aq ne'pa'en ta'n te'sijig eimu'tijig ula utan?"

⁵⁵ Se'sus gigto'qopugua'sit aq majiaqa'laji.

56 Na tujiw Se'sus aq unaqapemg se'g utan siawita'jig.

*Alt mimajuinu'g teluejig gtu' majulgwalan Se'susal
(Matiw 10.5-15; Malg 6.7-13)*

57 Ge's Se'sus aq unaqapemg pemita'tij awtigtug na ji'nm telimatl Se'susal, "Gisgaje'i wije'ulin ta'n getu tami elien."

58 Se'sus telimatl, "Wowgwis gegung elmalqeit aq lo-qosma'sitew aq sisipji'jg geggunmi'titl ugtwisse'mual ta'n tli atlasmultaq gatu mo geggunmu ta'n tli atlasmites je tlia ni'n na mimajuinualsiap."

59 Se'sus igtigl ji'nmul telimatl, "Majulgwali ni'n."

Na telimtl, "Saqamaw Getu' naji utqutalg nujjaq ta'n tujiw gisi np'g'pnaq. Na tujiw gisgaje'tes wije'ulin."

60 Se'sus telimatl, "Ignmu ta'n wen ma majulgwaligw utqutalan ta'n nepmlitl, gatu gi'l lia aq naji pestunen ta'n Gjinisgam getu' ilgwenaji mimajuinu'g."

61 Ap igtig teluet, "Saqamaw, majulgwalutes gatu tmg ignmui lien aq tliman nigmaq, 'Naqaluloq ugjiti lugowan Gjinisgam.'

62 Se'sus telimatl, "Ta'n wen getu' majulgwalit aq getu' apjinmiet wiguaq na mo tepawtigw ugjiti pestunmn ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' muta negm na pa wijei aq na ji'nm ta'n elgesawet aq iapsgulapit."

10

*Se'sus megnaji lluigneg te'sisgegsiliji
je ta'pu mimajuinu'*

1 Na tel gne'geg Gjisaqamaw megnaji lluigneg te'sisgegsiliji je ta'pu mimajuinu'g ugjiti toqwangapultinew. Te's toqo lug-wejig i' tapusiliji. Getu' nigangimaji ugjiti la'tinew utan gisna na'tami se'g ta'n getu' naji mittugwei.

2 Ge's mu elgimaji, na telimaji, "Pugwelgig mimajuinu'g ta'n getu' majulgwala'titl Nisgaml, gatu mu pi am pugwelu'g mimajuinu'g ugjiti tlimanew ta'n tel majulgwala'titl Nisgaml. A'sutma'tigw aq pipanimug Gisiteget ugs'tqamug lgimanew pugwenniji ugjiti tlimanew na gelu'lg agnutmaqan glapis majulgwalan Nisgaml.

3 Lta'qw ta'n getu' naji mittugwei. Gilew pa wijei aq ji'gluejiji'jg gatu nige' elgimuloq ta'n eimu'tijig mimajuinu'g pa wijei aq paqtesmug.

4 Mut nespnanew gpo'jmuaq, mijipjewei mun'ti gisna pi-amiejig mg'sng. Mut naqita'new maw agnutma'tinew wen ultesguatoqs'p awtigtug.

5 Ta'n tujiw pisgwita'ioq ta'n wen wiguaq, tmg tluegw. 'Pipanimug Gjinisgam ignmugsinew wantaqo'ti ggamlamunuaq.'

⁶ Pa na mimajuinu ta'n gesatg wantaqo'ti wigij na'te'l Gjinisgam ignmuatal ta'n goqwei pipanigesultioq gatu pa na mimajuinu ta'n mo gesatmug wantaqo'ti wigij na'te'l mut pipanimaw Gjinisgam ignmuan wantaqo'ti.

⁷ Siaw i'mug na wijei wen'ji'guomg aq malqotmug ta'n goqwei esmugsioq. Mut i'mnew igtigi se'g wen'ji'guoml. Mijjigw ta'n goqwei esmuj muta na ji'nm ta'n pestung mu netaqe'gw uigkeit mijjin ta'n goqwei esmuj.

⁸ Ta'n tujiw pisgwa'tioq utan aq wen pipanimugsioq gisi i'mnew wiguaq, malqotmug ta'n goqwei esmugsioq.

⁹ Npilug gesnugu'tijig ta'n eimu'tijig na'te'l aq mimajuinu'g tlimug, 'Nige' Gjinisgam poqji ilgwenugsioq.'

¹⁰ Ta'n tujiw pisgwa'tioq utan aq mo wen pewalugsiwoq mittugwalanew, la'tigw awtigtug aq tlimug,

¹¹ 'Pewaqtemeg mjegei ta'n nasteg nmugsninaq. Ula tela'tegeieig muta getu' musga'tuleg Gjinisgam mo gesatmug ta'n tela'taqatioq. Gatu migwite'tmuq ula, Gjinisgam getu' ilgwenugsioq nige' gatu mo ignmugsiwoq tla'tegen.' "

¹² Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, "Telimuloq, ta'n tujiw Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu'g, me' ewlite'lmata na mimajuinu' tleiaawultilipni na gjigan ta'n teluisig Satm je mu na mimajuinu'g tleiaawultijig ala utan."

*Se'sus wes gumaji mimajuinu'
tleiaawultiliyi Golasin aq Petse'ta*

(Matiw 11.20-24)

¹³ "No'q mtue'tew uigkeit wegla mimajuinu'g ta'n tleiaawultijig na utann ta'n teluisigl Golasin aq Petse'ta muta gis nmitu'tipnn pugwelgl paqalaiuti'l ta'n gis tla'tas'g'pnn gatu siaw pata'taqatijig. Na mimajuinugi'g tleiaawultipnig na utann teluisigl Tail aq Saiton na lue'ultipnig. Pa na nmitu'tisnn wije'l paqalaiuti'l, na smtug sa'se'wita'sulti'tisoq aq pun pata'taqat'i'tisoq. Gi's nige' sa'q nasgmi'tisoq maqtawamu'gl aligal aq amalsulti'tisoq wisgipg uigkeit musga'tunew mesgo'ltipnig ta'n tel pata'taqatipnig.

¹⁴ Ta'n tujiw Gjinisgam naji ilsumaj ms't mimajuinu ugs'tqamu, me' ewlite'lmata na mimajuinu' tleiaawultilipni na gjigann Tail aq Saiton je mu na mimajuinu'g tleiaawultijig na gjigann Golasin aq Petse'ta.

¹⁵ Na mimajuinu'g tleiaawultijig na gjigan Gapelniam pe-watmi'tij me' espiti'sultijig st'ge' ansale'wiliji wa'so'q gatu awna la'lata ta'n npuinu' eimu'tiliyi."

¹⁶ Se'sus telimaji na mimajuinu' ta'n gis mgnapni, "Ta'n getu wen jigs'tugsioq na jigs'tuites. Ta'n wen alua'lugsioq na alua'litew. Ta'n getu wen alua'lit, alua'latl ta'n wen petgimip."

*Na lluigneg te'sisgegsijig
je ta'pu mimajuinu'g apaita'jig Se'suseg*

¹⁷ Ula lluigneg te'sisgegsijig je ta'pu mimajuinu'g gis tela'taqatipnig ta'n goqwei Se'sus pewatg aq apaita'jig Se'suseg. Ma'muniw ul'ta'sultijig aq telima'titl, "Gjiqaqamaw, we'gaw mn'tu'g tela'taqatipnig ta'n goqwei telimg'tt'pnig muta gis ignmuieg'p ml'gigno'ti ugjit gis tla'taqatitesnen."

¹⁸ Se'sus telimaji, "Nemi'g'p Gjinis'tu niset wa'so'q pa wijkei aq wasoqotesg.

¹⁹ Jigs'tuigw. Ignmuloqop ml'gigno'ti ugjit wissuigne-manew Gjinis'tu st'ge' gisi ewtapuguitatoqs'p mtesgmug aq juji'jg teluisultijig sqolpiang. Mo eigtnug ta'n goqwei jile'ugsitoqs'p.

²⁰ Pas'g mut ul'ta'sultine new ta'n tujiw mn'tu'g tela'taqatipnig st'ge' tel pualanew, awna ul'ta'sultigw muta gtwisunmual gis ewi'gas'gl Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n eteg wa'so'q."

Se'sus no'q welgwijing

(Matiw 11.25-27; 13.16,17)

²¹ Na tujiw Wejuli Nisgam gisa'latl Se'susal no'q ulgwijinin. Se'sus teli a'sutmat, "Gi'l na nujj aq na assutmn wa'so'q aq ugs'tqamu. Miwatmul muta ta'nig mo geg-gunmi'ti'gw gina'masuti musga'tajig ula teliaqewei gatu wijkei mo musga'tuawjig ta'nig nestmi'tij pugwelgl goqwe'l. Teliaq, gi'l na nujj aq welm'tun ta'n tujiw tela'tegen ta'n tel puatmn."

²² Se'sus telimaji mimajuinu', "Nujj ta'n eig wa'so'q gisi ignmuj ms't goqwei. Ni'n na Gjinisgam uggwisl aq mo wen nenuigw st'ge' nujj. Mo wen tel nenuagul nujjl st'ge' ni'n ta'n tel nenaq. Na mimajuinu'g ta'n musga'taqig na gis nenua'titl ta'n wenit Gjinisgam."

²³ Na tujiw Se'sus gigto'qopuguit aq pas'g unaqapemg telimaji, "Na mimajuinu'g ulgwijultitaq ta'n tujiw nemitu'tij aq nestmi'tij ta'n goqwei gis nmituoq aq gisi ns'tmoq.

²⁴ Telimuloq, pugwelg'pnig niganigjitegewinugi'g aq pug-welg'pnig elege'witgi'g getu' nmitu'tipnigl ta'n goqwe'l gis nemituqol gatu mo gis nmitu'tigupnigl. Getu' nutmi'tipnigl ta'n goqwe'l gis nutmoqol gatu mo gis nutmi'tigul."

A'tugwaqan na Samaliaewa'j ta'n ewlite'lmatl igtigl ji'nmul

²⁵ Na nutagnutmewinu pegising muta getu' we'gwamuatl Se'susal. Pipanimatl, "Nujigina'muet, tali msntes iapjiwewi mimajuaqan?"

²⁶ Se'sus pipanimatl, "Tal wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign? Tali ns'tasin?"

²⁷ Na ji'nm telimatl, "Tel wi'gas'g, 'Pajiji gsal Gisiteget na Gjinisgam ta'n emtoqwalugg. Amujpa me' gesalt je mu mimajuinu'g. Ta'n tujiw tela'tegen ta'n pas'g goqwei amujpa

e'we'n ms't gml'gigno'tim musga'tu me' gesalt je mu mimajuinu'g. Ta'n tuijw angite'tmn ta'n pas'g goqwei amujpa me' gepmite'l'mt je mu gepmite'l'mawjig mimajuinu'g. Amujpa tli gsal igtigig st'ge' ta'n teli gsalsin.' ”

²⁸ Se'sus teluet, “Teliaq ta'n teluen. Pa na tla'tegen, guguntes iapjiwewei mimajuaqan.”

²⁹ Gatu na ji'nm pewalatl ms't wenn tl'ta'silin negm geitoq ta'n goqwei wesgutg. Glaman pipanimatl Se'susal, “Gjinisgam pewalit wenn gsalan?”

³⁰ Se'sus telimatl, “Newtej geg na'gweg ji'nm tleiawit Selusalemg pem liet Jeligoq. Ge's pemiej ji'nmug matna'titl aq gemutma'titl ms't goqwei geggunmilij. Wesmultijig aq naqala'titl aqati npilitl.

³¹ Na gis tliaq, patlia's pemiet ula wijei awti. Pas'g angamatl aq siawa'sit awtigtug.

³² Tel'gne'g igtig ji'nm pemiet. Negm na nujiapoqonmuet a'sutuo'guom pemiet. Angamatl ula ji'nmul aq asoqoma'sit awti aq siawa'sit.

³³ Ap igtig ji'nm ta'n tleiawit Samalia pemiet. Tel nmiaj ji'nmul ewlite'lmatl aq elietl.

³⁴ Elguta'toq gjiga'ji'j moqopa'q ugla'qanml Mima'tuatl aq ajijgopilmuatl. Tepa'latl ugtue'mg aq ela'latl na wen'ji'guomg ta'n i' tli gt'gunultimg. Angweiwatl na'te'l.

³⁵ Na igtig na'gweg, ignmuatl assusilitl ula wen'ji'guom ugtapangitueweim. Telimatl, ‘Etamul angweiwan ula ji'nm aq ta'n tuijw apaja'sian apangitultes ta'n telgi'g tettul.’ ”

³⁶ Na tuijw Se'sus pipanimatl nujigina'muelitl tplutaqan, “Tal'ta'sin? Nesisijig ji'nmug nemia'titl ji'nmul ta'n gmutnesg matna'tipnn awtigtug. Tegen me' gesalatl na ji'nmul?”

³⁷ Na ji'nm ta'n nujigina'matg tplutaqan teluet, “Ta'n wen wele'wapnn na ji'nmul.” Se'sus telimatl, “Lia aq wijei tla'tega st'ge' negm.”

Se'sus emittugwalaji Maltaal aq Malial

³⁸ Ge's Se'sus aq unaqapemg pemita'jig peita'jig utan ta'n wigilitl na e'pilitl teluisilitl Malta. Ula e'pit pipanimatl Se'susal pisgwa'n wiguaq.

³⁹ Malta uggwe'ji'tl teluisilitl Mali. Mali pemgopa'sit gigjiw Gjisraqamawl uggwatg ge's pemgopilitl wiguaq aq jigs'tuatl ta'n tel gina'muelij.

⁴⁰ Malta elugwet pugwelg lgowaqan ta'n gegung aq sespete'tg. Eliet Se'suseg aq pipanimatl, “Gjisraqamawl, tel'tasin na gelu/lg ta'n tuijw ngwe'ji'j mo apoqonmuigw? Pas'g ni'n elugwei. Tlim, apoqonmuig!”

⁴¹ Gjisraqamawl telimatl, “Malta, wesam sespete'tmnn pug-welgl ta'n goqwe'l.

⁴² Gatu pas'g newte' ta'n goqwei menuegetun. Mali getu' tetapua'tegen ta'n tuijw jigs'tuin. Mo pewalaq nat wen naqa'lan."

11

Se'sus egina'muaji unaqapemg a'sutma'tinew
(Matiw 6.9-13; 7.7-11)

¹ Newtej geg na'gwieg Se'sus etli a'sutmap na'tami. Ta'n tuijw gisi a'sutmateg, unaqapeml telimtl, "Gjisaqamaw, gnu'tmuieg ta'n teli a'sutmamg st'ge' ta'n Sa'n Nutsign'tuet tel gina'muapni unaqapemg."

² Se'sus telimaji unaqapemg, "Ta'n tuijw a'sutma'tioq tluegw:

"Nujjin, ta'n wa'so'q eim, gepmite'l muleg sape'wig gtwisunm. Pipanimuleg ilgwenan mimajuinu'g glaman ma-julgwalultaq.

³ Etamuleg ignmuinen te'sigisg'g ta'n goqwei nuta'ma'tieg.

⁴ Apigsigtuinen ntue'utinal, st'ge' apigsigtakatt ms't wen ta'n tel pata'lugsieg. Mut ignmuinen lta'nen winjigigtug."

⁵ Na tuijw Se'sus telimapni unaqapemg, "Nantawa's'g'p nat wen gilew eliess gitapaq aqtatpa'q aq pipanigesiss, 'Nitap, ge' mqatui nesisgl pipnaqann.

⁶ Igtig nitap peji mittugwalit aq mo goqwei geggunmu ta'n sma's."

⁷ Etugjel na gitap ta'n me' lamguomg meteweng, 'Punaje'wi. Ntga'qanm gis apt'sqa's'g. Ninen aq nn'janinaq gis nep'tieg, aq ma gisi mn'ja'siw ugjut goqwei ignmulin.'

⁸ Telimuloq na ji'nm ma mn'ja'sigw aq ma ignmulug na pipnaqann je tlia ta'n tel gitapewioq, gatu amujpa mn'ja'sitew aq ignmultew ms't goqwei gelutmn muta mo netaqe'wn ta'n tel siaw pipanigesin.

⁹ "Glaman wet tlimuloq, Pipanigesultigw aq ignmugsi-toqs'p. Gwilmug, aq we'jittoqs'p. Mtete'gatigw, aq Gjinisgam pana'tutew na ga'qan ugjut gilew.

¹⁰ Ta'n getu wen pipanigesit na msntew. Ta'n getu wen gwiliuasit na we'jittew, aq na ga'qan pana'tuaten ugjut negm ta'n metete'get.

¹¹ Nat wen ta'n te'sioq un'januit ma ignmuagul uggwisl mtesgmul pipanigesij nme'jl.

¹² Ma ignmuagul mesgilg go'qweji'j ta'n tuijw pewatmlij wa'w.

¹³ Geituoq ta'n tli ula'latoqs'p gn'januaq aq ignmatoqs'p gelu'lgl goqwe'l je tlia tel lue'ultioq. Na elg wijei gujjinu ta'n eig wa'so'q me' ignmuatal Wejuli Nisgaml ta'n wen pipanigesilit."

*Se'sus aq Gjimn'tu
(Matiw 12.22-30; Malg 3.20-27)*

¹⁴ Na'te'l eig na ji'nm ta'n mu gis glusigw muta mn'tu'l pitu'gwitl. Se'sus tuaqtesguatl mn'tu'l ta'n mo gis glusiligul aq na ji'nm poqtewo'gvet. Mimajuinu'g ta'n eimu'tijig paqlalaiultijig.

¹⁵ *Gatu ta'sijig teluejig, “Na Gjimn'tu ignmuaj Se'susal ml'gigno'ti ugjit tuaqtesguanew igtigig mn'tu'g.”*

¹⁶ Igtigig wejo'tmi'tij gistesguanew, na glaman pipanima'titl tla'tegelin igtig paqlaiwaqan ta'n musga'tutew Gjinisgam no'q wel'te'lmatl.

¹⁷ Se'sus geituaji ugtangita'suaqanmual aq telimaji, “Ta'n tegen mimajuinu'g getu' nasgwita'jig aq matntultijig ma gisi pgitawsulti'gw. Nantawa's'g wi'gmaq nasgwa'tijig aq matntultijig na tel'gne'g ms't goqwe'l ta'n negmewe'l siaw seioqwetaq.

¹⁸ Na glaman mn'tu'g nasgwiejig tali pgijietaq Gjimn'tu ugtelege'wa'gim? Gilew telueioq ni'n gis ignmuij Gjimn'tu ugml'gigno'tim.

¹⁹ Telueioq ejigltesuaqig mn'tu'g muta Gjimn'tu gisi ignmuij ml'gigno'ti ugjit jigtlesguan. Tami weja'toq na ml'gigno'ti gnaqapemuaq e'wm'i'tij ugjit jigtlesguanew mn'tu'g?. Ta'n goqwei gnaqapemuaq gis tla'taqatipnig musga'tas'g oplite'lmoiq.

²⁰ Awna e'wm ml'gigno'ti ta'n wejiaq Nisgamewigtug ugjit tuaqtesguan mn'tu'g. Na ula musga'tas'g Gjinisgam ilgwenugsioq.

²¹ “Ta'n tujiw melgignat ji'nm gegungl tepiaqal ugpubumaqanml ugjit geligetoq wiguaq na ms't goqwei welmasgutegl.

²² *Gatu ta'n tujiw igtig ta'n me' ml'gignaj matnaj na tujiw wissuignematal. Ugsua'tuatal ms't ugpubumaqanml ala ji'nmul elita'suatgl. Na me' melgignat ji'nm jigla'tutal ms't goqwei aq nasgwa'tatultitaq maw witapaq.*

²³ “Ta'n getu wen mo gesatmug ta'n tela'tegei, na matnit. Ta'n getu wen mo apoqonmuigw mawa'lanew mimajuinu'g lpa se'so'laji mimajuinu'.”

*Mn'tu aq lluigneg te'siliji witapa
pisgwita'jig ji'nmul ugtinneg
(Matiw 12.43-45)*

²⁴ “Na mn'tu winsmuit aq ta'n tujiw tewatqa'sij mimajuinu'l ugtinneg, na saputa'sit glapis pegising ta'n mo goqwei nigwenug. Na gwilg ta'n ap usgowa'sitew, gatu mu we'jitung. Na telimsit, ‘Etug apaja'sia's ta'n wejieiap.’

²⁵ Glaman na apsgwa'sit aq nemitoq ta'n gis eig'p na waqame'g aq welo'tas'g.

²⁶ Na tuijw maja'sit aq nemisguaji lluigneg te'siliji mn'tu'g me' winjultiliji aq negm. Ms't pisgwita'jig aq wigultijig na'te'l. Nige' na mimajuinu ta'n pitu'gwiji webla mn'tu'g me' gitnme'wit aq amg weseweieg ta'n tuijw pas'g newte'jilitl mn'tu'l pitu'gwiteg."

Mimajuinu ta'n tela'teget

ta'n goqwei ewi'gas'g Nisgamewei wi'gatign na ulgwintew

²⁷ Ge's Se'sus etlewistoq na e'pit ta'n eig na'te'l aq nutg ta'n goqwei Se'susal gi's teluelipnn, telimatl, "Ggij amujpa welgwijing muta negm na ggij aq gisi neps'tgwa'l'sg'p."

²⁸ Gatu Se'sus telimatl, "Teliaq na. Gatu wel'ta'sultijig na mimajuinu'g ta'n nutmi'tij Gjinisgam ugtwi'gatign aq tela'taqatijig ta'n goqwei ewi'gas'g na'te'l."

*Mimajuinu'g pewala'titl Se'susal tla'tegen paqlaiwaqan
(Matiw 12.38-42)*

²⁹ Ge's pugwelgig mimajuinu'g mawita'jig Se'suseg na telimaji, "Na mimajuinu'g ta'n mimajultijig nige' na no'q pata'taqatijig. Pewalijig tla'tegen paqlaiwaqan ugjut gisi gji'tunew Gjinisgam na petgimip. Telimuloq ma newte' tla'tega's, pas'g tliatew na wijei aq ta'n tela'lut'p Jonao'q.

³⁰ Gjinisgam e'w'g'p ta'n goqwei tela'lut'p Jonao'q ugjut musga'tuanew na mimajuinugi' tleiauwultilipni Ninapa na pewalapni pun pata'taqatinew. Ni'n na mimajuinualsiap aq Gjinisgam e'wtew ta'n goqwei tla'liten ugjut musga'tuanew mimajuinu'g ta'n mimajultijig nige' pewalaji pun pata'taqatinew.

³¹ Na na'gweg ta'n tuijw Nisgam ilsumata ms't mimajuinu'g, na elege'wi'sgwaq tleiawit Tp'te'snug qama'sitew aq ilsutmuata na mimajuinu'g ta'n wigultiliji gisgug. Wejiepnaq me' gnegg ugjut jigs'tuan Salamano'q. Telimuloq, Salamano'q ne'tata'sipnaq gatu na mimajuinu'g ta'n mimajultijig gisgug gis nutmi'tip ns'tuo'qon ta'n je me' espe'g aq Salamanewei ns'tuo'qon.

³² Na na'gweg ta'n tuijw Nisgam ilsumata ms't mimajuinu', na mimajuinugi' tleiauwultilipni Ninapa qamultitaq aq ilsutmu'a'tita na mimajuinu' ta'n mimajultiliji gisgug. Ni-napaewa'jg gawasgita'sultipnig aq pun pata'taqatipnig ta'n tuijw nutua'titeg Jonaal pestunmliteg. Telimuloq na mimajuinu'g ta'n mimajultijig gisgug gis nutmi'tipnn agnutmaqann ta'n me' espe'gl aq ta'n goqwei Jonao'q pestung'p."

*Nemitaqatieg muta geggunmeg npuguginal
(Matiw 5.15; 6.22,23)*

³³ “Mo wen wasoqwa'tug wasoqonmaqan toqo tujiw mimugwa'tuoq gisna ango'tmn lataqsunigtug. Awna patawutigtug tepa'toq glaman ms't wen ulate'lmatew ta'n tujiw pisgwa'j.

³⁴ Gis nmitaqatioqs'p muta ugpubugultioq aq gpuguguinal pa na wijkei aq wasoqwegl. Ta'n gpugugual tajigo'ltilg na wel nmitaqatioq aq weli ns'tasultioq. Gatu pa na gpugugual mo tajigo'ltilnugl na mo welapultiwoq tla'taqatinew ta'n pas'g goqwei.

³⁵ Pa na npapigwo'ltioq na mo goqwei nmitutoqs'p. Pa na elt mo ns'tasultiwoq na mawi mtue'g ugjut gilew. Ango'tmug tetapu ns'tmnew glaman ma tla'taqatiwoq ta'n goqwei mo gelu'lgttnug.

³⁶ Pa na gis geggunmoq ns'tuo'qon na tujiw natawo'ltioq aq ilajo'ltioq ugjut mimajuaqan ugs'tqamug aq wa'so'q st'ge' wel nmituoq ms't ta'n eteg gigjiw waseteg.”

*Palasiewa'j paqalaig ta'n tujiw Se'susal
mu gesispal'ligul ugpitnn*

(Matiw 23.1-36; Malg 12.38-40)

³⁷ Ta'n tujiw Se'sus gaqewo'gvet, na Palasi pipanimatl mawatalutinew. Se'sus eliet aq mawatalultijig Palasi wiguaq.

³⁸ Na Palasi paqalaig ta'n tujiw nemiaj Se'susal mu gesispal'ligul ugpitnn ge's mu mijjiligw.

³⁹ Na tujiw Gjisaqamaw telimatl, “Gilew ta'n teluisultioq Palasiaq gesispal'loqig gapji'jg aq eptaqann gatu ggamlamunuaq me' angite'tmoq nat goqwe'l winjigl aq me' pisqqowiegulsultioq.

⁴⁰ Ewnasita'ioq. Gisiteget gisitoqop ula ms't ta'n nemituoq aq elt gisitoqop ggamlamunuaq.

⁴¹ Ignug ewle'juinu'g nat goqwei, amuj ewlite'lmoq aq esmoq ta'n iga'tuoqop eptaqanigtug, aq na tujiw gji'tutoqs'p Gjinisgam waqama'tutew ms't goqwe'l gilewewe'l.

⁴² “Tetuji mtue'tew ugjut gilew ta'n Palasiaq. Na mawo'loq weljema'gewe'g nipi'g ta'n teluisultijig mint, lu aq igtigig pa na wijkei aq nepitegemgwe'g. Te's newtisgegsijig nipi'g ganie'ultioq na newte'jit ignmuoq Gjinisgam, gatu mo tetapua'lawoq mimajuinu'g aq mo gesalawoq Gjinisgam. Amuj wegla tla'taqatigw aq siaw ignmuoq Gjinisgam goqwe'l st'ge' gis ignmuoqopnn.

⁴³ “Tetuji mtue'tew ugjut gilew ta'n Palasiaq. Gesatmoq pm-gopultinew mujgajewe'l mutputi'l a'sutuo'guomg aq pewaloq mimajuinu'g gepmite'lmugsinew magasang.

⁴⁴ Tetuji mtue'tew muta gilew pa wijkei aq npuinue'gati ta'n mo gaqaminugul npuinue'l gun'tal. Mimajuinu'g pemita'jig

npuinue'gatig gatu mo geitu'ti'gw gegupuguinew ta'n npuinu elising."

⁴⁵ Na nutagnutmewinu telimatl, "Nujingina'muet, ta'n tujiw ula teluen elg emegwei'wieg."

⁴⁶ Se'sus telimatl, "Tetuji mtue'tew ugjit gilew na nutagnutmewinu'g. Gisa'loq mimajuinu'g lugwatmnew metue'gl gatu gilew mo eigtnug wen apoqonmuhanew.

⁴⁷ Tetuji mtue'tew ugjit gilew. El'tuoqol gelu'lgl npuinue'l gun'tal aq gaqama'toqol ta'n elisultijig niganigjitegewinugi'g ta'n gujjuaqi'g ne'pa'tipni.

⁴⁸ Na ula ta'n tela'taqatioq musga'tas'g wel'te'tmoq ta'n gujjuaqi'g gis tla'taqatipnig, muta nige' gaqama'toqol npuinue'l gun'tal ta'n niganigjitegewinugi'g elisultijig.

⁴⁹ Etna Nisgamewei ns'tuo'qon teluet, 'Lgima's niganigjitegewinu'g aq ntapostale'witemg ugjit agnutmuhanew ntmimajuinumg. Alt ne'pa'ten aq alt emegwei'waten.'

⁵⁰ Na mimajuinu'g ta'n mimajultijig nige' ulmaji ilsumuten ugjit ta'n tel ne'pa'tisni negla niganigjitegewinugi'g te'sitgi'g weja'tegemg ugs'tqamu gisita's'geg.

⁵¹ Wesgumgig ms't niganigjitegewinugi'g ta'n ne'pa'tisni weja'tegemg E'pelo'q glapis Saglaiao'q ta'n etl ne'po'qs'pnaq miawe'g na gjia'sutuo'guomg aq ta'n eteg patgulmesigaqan. Teliaq ta'n telimuloq. Na mimajuinu'g ta'n mimajultijig nige' gisa'laten ulmajo'ltinew.

⁵² "Tetuji mtue'tew ugjit gilew na nutagnutmewinu'g. Gegunmoq na apt'sqi'gn ta'n pana'toq na ga'qan ta'n ns'tuo'qon eteg. Gatu mo pisgwita'woq aq mo ignmuawoq wen piluei pisgwa'n."

⁵³ Ta'n tujiw Se'sus naqa'sij na'te'l, wegla Palasiaq aq nujingina'mua'tijig tplutaqan wije'wa'titl aq pipanima'titl pugwelgl goqwe'l aq pisuima'titl.

⁵⁴ Wejo'tmi'tij gisapsgnanew aq gisa'lan oplewistulitl.

12

Se'sus wesgumaji wesgijiangamgusultiliji (Matiw 10.26,27)

¹ Ge's ta'sijig pituiptnqaqanijig mimajuinu'g mawita'tijig ugjit jigs'tuanew Se'susal, lpa tetuji mawpugua'tijig na we'gaw pas'g matntulti'titl ugkwatual. Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, "Ango'tmug aq mut e'wmu'tinew na Palasiewei apita'taqqan. Lpa mut jigs'tuanew ta'n Palasiaq tel gina'matmi'tij muta wesgijiangamgusultijig.

² Ta'n te's'g goqwei mimugwa'tas'g neia's'gt'tew aq ta'n te's'g gim agnutas'g na gji'tas'gt'tew.

³ Na glaman, ta'n goqwei telueioqop oqonitpa'qigtug gji'tas'gt'tew miaw na'gweg. Ta'n goqwei gim tlueioqop apt'sqa's'gl wen'ji'guoml na paqtaqawa'tew g'p'taq wen'ji'guomg."

Jipalug Gjinisgam

(*Matiw* 10.28-31)

⁴ "Nitaptut, telimuloq, mut jipalanew ta'n wen gis ne'po'ltew gatu na tujiw mo goqwei ma gis piama'lugsiwoq.

⁵ Telimuloq na ta'n wen jipalaqoq. Na jipalug Gjinisgam, muta gi's ne'po'ltew jel gi's lgimultew Mn'tua'gig. Telimuloq, no'q jipalug negm.

⁶ "Geituoq na'nijig sisipji'jg netuisgelmujig ugjit pas'g tapu'gl maqtawe'gl suliewe'l, gatu Gjinisgam ma awan'ta'sualagul je newte'jilitl.

⁷ Gjinisgam geitoq ta'n te's'gl gusapunual gun'jiwaq, na glaman mut jipasultinew ta'n goqwei tliatew. Me'me'gite'lmugsioq je mu pugwelgig sisipji'j."

Getu' majulgwalt Se'sus gisna moqwa'

(*Matiw* 10.32,33; 12.32; 10.19,20)

⁸ "Telimuloq, ni'n na mimajuinualsiap aq tlima's Gjinisgam ugtansale'witemg negm na nnaqapem ta'n mu jipasigw tliman igtigi na getlams'tuit aq majulgwalit.

⁹ Gatu ta'n wen alua'llit aq telimaji igtigi ta'n mu na nnaqapem, na tlima's Gjinisgam ugtansale'witemg na negm mu na nnaqapem.

¹⁰ "Ta'n wen pisui agnimit ni'n ta'n mimajuinualsiap na gisi apigsigtuaten, gatu ta'n wen penoqite'lmatl Wejuli Nisgaml ma apigsigtuam'g.

¹¹ "Ta'n tujiw la'luguusioq a'sutuo'guomg ugjit ilsumugsinew, gisna nigantug g'pnno'lewaq gisna ta'nig niganpugultijig, mut sespete'tmnnew ta'n tlueloqs'p.

¹² Na Wejuli Nisgam gnu'tmugsitoqs'p ta'n tlueloqs'p na tujiw."

Na milesit ji'nm ta'n mo nataweiug

¹³ Na ji'nm ta'n gaqamat maw igtigi telimatl Se'susal, "Nujigina'muet, ge' tlim nsis ugjit nasgwa'tatinen na ta'n goqwei nujjinenaq naqtmugsieg'p."

¹⁴ Se'sus telimatl, "Ji'nm, mo wen ignmuigup na nuji il-sutegemg gisna assutegemg ugjit gis nasgwa'tun ta'n goqwei gujuowaq naqtmugsioqop."

¹⁵ Na tujiw Se'sus telimaji ms't wen, "Angweiasultigw aq mut puatmnew ta'n goqwei igtig mimajuinu assutg, muta ta'n goqwe'l assutmultioq ma gisa'lugsiwoq siaw mimajultinew."

¹⁶ Se'sus telimaji ula a'tugwaqan, "Jijuqa to'q, eig'p na milesit ji'nm ta'n assutgl iga'taqann. Na'te'l weligwegl glumgl aq wel minijgl.

¹⁷ Na tujiw etli angita'sit, 'Mo tepianugul ntlaqalansml ugjit ta'n te's'gt'tal glumgl. Tala'tega's nige' ugjit ula?'

¹⁸ Na telimsit, 'Amuj seioqte'tes ntlaqalansml aq me' mesgi'gl ltutes. Na me' mesgi'gl laqlansl gis lo'tutes ms't glumgl aq elg ta'n te's'gl goqwe'l assutman.'

¹⁹ Ta'n tujiw gis tela'teget na telimsit, 'Me' gatu ni'n natawe'i. Gaq tepesi ta'n te's'g goqwei ugjit pugwelipunqeg. Nige' ule'tes, ulataltes aq no'q ulawsites gise'tes.'

²⁰ Gatu Gjinisgam telimatl, 'Mo natawe'wn. Ulo'nug np'tes, aq wen ulapettew wegla ta'n goqwe'l gis masgo'tu't'pnn?'

²¹ "Ula na tliatew ugjit ta'n pas'g wen masgo'taj milesuaqan ugs'tqamug gatu Gjinisgam geitoq ula mimajuinu'l mo mile-siligul wa'so'q."

Lita'sualanej Gjinisgam

(Matiw 6.25-34)

²² Na tujiw Se'sus telimaji unaqapemg, "Na ula telimuloq, mut sespete'tmnew ugjit mijipjewei gisna aligal ta'n wet-mite'tmoq.

²³ Gjinisgam me' piamite'tgl gtmimajuaqanmual je mu mi-jipjewei gisna aligal.

²⁴ Ge' angamug ga'qaqujg muta mo iga'taqu'ti'gw gisna mo mena'taqu'ti'gw. Mo menuegetu'tigul laqlansl muta Gjinisgam esmaji. Gjinisgam me' piamite'lmuggsioq je mu sisipg.

²⁵ Ma aji piami pgitawsultiwoq, je tlia tel sespete'sultioq.

²⁶ Mu gis tla'taqatiwoq ula ta'n goqwei teli apje'jg, na mo tepawtinug ugjit sespete'tmnew igtigl goqwe'l.

²⁷ Angite'tmug ta'n teligwegl wasuegl nipugtug. Mo elugutinugul aq mo elita'sultinugul aligal. Telimuloq, na milesitaq elege'witaq ta'n teluisitaq Salaman mo gegzungupnn tetuji glu'lgl aligal ta'n weli angamgug'pnn st'ge' wegla wa-suegl ta'n nigwegl nipugtug.

²⁸ Gjinisgam na gisa'toqopnn msigu'l uligwenew, gatu sapo'nug etugjel nu'gwa'tuten ugjit epsmn nat goqwei. Pa na sespete'sultioq na mo piami gtlams'tmu'tioq Gjinisgam ignmugsitoqs'p aligal ta'n menuegetuoqol.

²⁹ "Mut sespete'tmnew ta'n goqwei malqottoqs'p gisna ta'n goqwei samqwoltitoqs'p.

³⁰ (Gaqaqisg mimajuinu'g tleiawultijig pilue'l umutgiwal ugs'tqamu pas'g iapji gwilmi'tij ula ta'n goqwe'l. Gujjinu ta'n wa'so'q eig, gejugsioq ta'n goqwei menuegetuoq.)

³¹ Tmg ignmug Gjinisgam ilgwenugsinew glapis gisa'lugsioq tetapua'taqatinew st'ge' negm. Na tujiw ignmugsitoqs'p ms't ta'n goqwe'l menuegetuoqol."

Wa'so'qewei milesuaqan
(Matiw 6.19-21)

³² "Nn'jantut, mut jipasultinew, muta gujuow ta'n wa'so'q eig uli ignmugsitoqs'p e'wmnew ms't goqwei assutg.

³³ Ntuisgetug ta'n goqwe'l geggunmoqol aq ignmug suliewei ewle'juinu'g. Na tujiw guguntoqs'p milesuaqan ta'n wa'so'q ulo'tas'gt'tew. Ta'n tujiw ula tla'taqatitoqs'p ignmugsitoqs'p milesuaqan tleiawig wa'so'q ta'n ma gaqapegsinug. Ma gmutnesg gisapsgnmi'tigul aq milesuaqane'l aligal gaplanji'jg ma gis suistmi'ti'gw.

³⁴ Tli angita'sultitoqs'p ta'n etegl gtmilesuaqanmual."

Gisgajo'ltigw ugjit ta'n pas'g goqwei

³⁵ "Gisgajo'ltigw ugjit ta'n pas'g goqwei. Gnesultigw aq maw wasoqonmaqan wasoqwej.

³⁶ Gisgajo'ltigw st'ge' na lugowinu'g ta'n esgmala'titl assusilitl ta'n wejielitl malie'uti. Ta'n tujiw pegisinnij aq metete'gelitl smtug pana'tua'titl ga'qan.

³⁷ Lugowinu'g ta'n gisgajo'ltijig na no'q ul'ta'sultitaq ta'n tujiw assusilitl pegisinnij. Telimuloq, na laqpisutia'sitew aq tlimata pmgopita'new. Na tujiw smata.

³⁸ No'q ul'ta'sultitaq muta tel gisgajo'lti'tij ta'n tujiw assusilitl pegisinnij, je tlia aqtatpa'q gisna me' gisgattpa'q.

³⁹ Geituoq na assusit gejiasnn ta'n tujiw gmutnesl wejgu'elitl, ma ignmuagul pisgwa'lin wiguaq.

⁴⁰ Na iapji gisgajo'ltigw, muta ni'n ta'n mimajuinualsiap aq etugjel pgisintes ta'n tujiw mo etlite'lmiwoq."

*Tegen mimajuinu na tel'te'l'm't natawe'g
aq gis ul'ta'sua'lates*
(Matiw 24.45-51)

⁴¹ Pie'l pipanimatl, "Gjisaqamaw, agnutmaqan weji agnutmuieg ugjit pas'g ninen gisna ugjit ms't wen?"

⁴² Gjisaqamaw telimatl, "Telimul ta'n tegen lugowinu na natawe'g aq gi'l gis lita'sualates. Negm na iga'laten assusitew na wen'ji'guom aq ignmuata igtigi lugowinu wiluw ta'n tujiw telteg mijjultinew.

⁴³ Ula lugowinu no'q ul'ta'sitew ta'n tujiw assusilitl pgisinnij muta geitoq ugtlugowaqan tetapua'toqop.

⁴⁴ Na mihamuj telimuloq, na assusit ignmuatal ugtlugowinuml niganpugutmlin ta'n telgi'g assutg.

⁴⁵ Gatu pa na awna na lugowinu tlismij, 'Na assusit ma pe'l apaja'sigw,' na poqji matnaj igtigi lugowinu' aq lugowinu'sgwa. Toqo etlatalg aq gt'giej.

⁴⁶ Na assusit apaja'sitew ta'n tujiw ula lugowinu'l mu etlite'lmagugul aq mu esgmalagugul. Na ulmaji ilsumatal aq tla'latal ta'n tela'luj ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw.

⁴⁷ "Na lugowinu ta'n geitoq goqwei ugtassusiteml pewaltl tla'tegen gatu mo ilajugtmug gisna mo tela'tegegw, na ulmaji ilsumaten aq wisqapaqtaten.

⁴⁸ Gatu na lugowinu ta'n mo geitug goqwei ugtassusiteml pewalatl toqo emegwo'tegej, na ulmaji ilsumaten gatu ma tl ma'muni gsapaqta'm't. Ta'n wen pugwelg ignmuj na telteg negm pugwela'tegen, aq ta'n wen me' aji pugwelg ignmuj na telteg negm me' aji pugwela'tegen."

*Mimajuinu'g mo wel'te'lmalta'gw ta'n wenitl Se'susal
(Matiw 10.34-36)*

⁴⁹ "Pegisinap ugs'tqamug ugjit musga'tuan mimajuinu'g ta'n Gjinisgam tli ilsumata. Na tujiw tetuji ulmajo'litaq st'ge' ta'n tujiw nu'gwo'litaq. Na gsattes ta'n tujiw ula gis tliaq.

⁵⁰ Amujpajiji ujji ugje'win aq ulmajita'sites glapis gis tliaq.

⁵¹ Tel'ta'sioq weji pgisinap ugjit neia'tun wantaqo'ti ugs'tqamug? Moqwa', mimajuinu'g ma wijei tl'te'lmi'gw. Mo wel'te'lta'gw ta'n weni ni'n.

⁵² Nige' weja'tegemg, alt wi'gmaq nigtuo'laten. Na na'nijig wijig'tultijig nasgwita'taq, nesisijig ma wel'te'lma'tigwi tapusiliji aq na tapusiliji mo wel'te'lmi'gwitigwi nesisijig.

⁵³ Na ji'nm etoqwalata uggwisg aq negla ji'nmji'jg etoqwala'tital ujjual. Na e'pit piltui angita'sitew aq ugtusg aq negla e'pite'sg piltuita'sultitaq aq mo wel'te'lmagwi uggwidual aq ugtlu'suesgmual."

*Amujpa geituoq ta'n Gjinisgam tel pualugsioq tla'taqatinew
(Matiw 16.2,3)*

⁵⁴ Se'sus siaw glulaji mimajuinu'. Telimaji, "Ta'n tujiw nemioq alug weita'jig tg'snug, smtug telueioq gigpesatew aq na tliatew.

⁵⁵ Ta'n tujiw tp'te'snug wett'g tluetoqs'p p'tetew. Giwnaqa tliatew.

⁵⁶ Wesgijiangamgusultioq. Niganigji'tuoq ta'n tli gisg'gt'tew muta angaptmoq maqamigew aq musigisg gatu tal gis mo geituoq ta'n Gjinisgam tel puatg gisgug gisna goqwei ugjit mo nemituuoq ta'n gis tliaqap ginueg."

*Ugjo'tmug ul'te'ltaqatinew ta'nig getanugsioq
(Matiw 5.25,26)*

⁵⁷ "Tal gi's mo nenmuoq ta'n goqwei tetaputeg tla'taqatigoq?"

⁵⁸ Nantawa's'g ji'nm getu' elsutmasg's nat goqwei aq getu' la'lsg's tplutaqanigtug. Ugjo'te'n gi's tetapualan aq gigwaja'tu na ta'n goqwei ge's mu ela'lulug ilsumugsin, muta na ilsuteget tlimata nujiusa'taqatiliji jigla'lul. Na tujiw pijs'lultaq laplusang.

⁵⁹ Telimuloq, amujpa siawqattes laplusang glapis gaqi apangitmn ms't gtettuaqanml."

13

Pun pata'tega aq gi'l siaw mimajites

¹ Na tujiw ta'sijig mimajuinu'g eimu'tijig Se'suseg aq agnutmua'titl ta'n Pilot gi's ne'pa'pni Galaliewa'gi ge's etli a'sutma'ti'titeg aq etli ignmua'ti'titeg ignmatimgewe'l Nisgaml.

² Se'sus telimaji, "Ta'n wegla Galaliewa'gig tel ne'po't'pnig na mo musga'tuagwi negmow me' pata'tegewinu'g je mu igtigig Galaliewaq.

³ A' na moqwa' mo telianug, Telimuloq, pa na mu gawasgita'sutiwoq aq mu ejigilita'woq lue'utigtug na elt tli npu'titoqs'p.

⁴ Newtisgegsipnig je ugumuljin etl sigto'qutipnig Sailoamg ta'n tujiw nisiaqeg espiganig. Tel'ta'sultioq wegla mimajuinugi'g me' pata'tegewinu'g jel mu esgwia'tijig mimajuinu'g ta'n eimu'tijig Selusalemg?

⁵ A' na moqwa' mo telianug. Telimuloq, pa na mu gawasgita'sultiwoq aq mu ejigilita'woq lue'utigtug na elt npu'titoqs'p."

Na a'tugwaqan na minijgei miti's

⁶ Na tujiw Se'sus telimaji ula a'tugwaqan, "Jijuqa to'q, ji'nm geggunatl minijgei miti'sl etligwelitl iga'taqaqanigtug. Eliet ula miti'sl ujgit mgnmn minijgl gatu mo we'jitugl.

⁷ Glaman telimatl uglugowinuml, 'Gis nige' nesipunqeg ta'n eliei aq gwilmann minijgl gatu mo we'jituann. Tmta na miti's muta mu wel awtigw iga'taqaqanigtug.'

⁸ Na iga'taqanej telimatl, 'Saqamaw, siawigwej glapis ap igtig newtipunqeg. Gigto'qwi mulqala's aq iga'tua's epgenign.

⁹ Nantawa's'g minij wejgwipunqeg na glu'lgt'tew, gatu pa na mu minigw, na tujiw ni'n tmta'tes.' "

Se'sus nepilatl e'pilitl atlasmutigisg'g

¹⁰ Newtejgeg atlasmutigisg'g Se'sus etl gina'muet a'sutuo'guomg.

¹¹ Eig na'te'l na e'pit ta'n waqjuijing gis nige' metlasipunqeg je ugumuljin. Mo gisi peqoqopugua'sigw muta mn'tu'l gisa'ltl gsnuwan.

¹² Ta'n tujiw Se'sus nemiaj, telimatl, "E'pit, 'gsnugowaqan puna'lulij."

¹³ Ugpitnn ge'gwa'toqol e'pit ugtlmaqaneg aq smtug pego-qopugua'silitl. Na tujiw e'pit emtoqwalatl Gjinisgaml.

¹⁴ Na niganpuguit a'sutuo'guom no'q wegaig ta'n Se'sus teli npilalij e'pilitl atlasmutigisg'g. Telimaji mimajuinu' ta'n eimu'tiliji, "Te's aqan'tie'uti, asugom te's'gl na'gwegl ugjit el-ugwemg. Naji npisultigw na tujiw, gatu mu atlasmutigisg'g."

¹⁵ Gjisaqamaw teluet, "Na wesgijiangamgusultioq. Ms't ta'n te'sioq geggunatl wen'jitia'mul gisna te'sipowji'l na apgwa'latal aq nat smqwo'latal te's atlasmutigisg'g.

¹⁶ Na ula e'pit wetapegsit Aplameg aq na Gjimn'tu'l gis pitu'gwipnn metlasipunqeq je ugumuljin. No'q gelu'l'g ugjit na gisi npisin ula atlasmutigisg'g."

¹⁷ Ta'n goqwei Se'sus teluet, gisa'laji ta'n'i getanji ntaqtelsultinew gatu igtigig wel'ta'sultijig Se'sus gis tla'tegej gelu'lgl ta'n goqwe'l.

*A'tugwaqan na mawi apje'jg mustate' sginmin
(Matiw 13.31,32; Malg 4.30-32)*

¹⁸ Se'sus teluet, "Getu telimuloq goqwei teliaq ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Ugs'tqamug eteg goqwei wijkei aq ta'n teliaq Gjinisgam ugtelege'wa'gimg.

¹⁹ Na wijkei aq mawi apje'jg mustate' sginmin ta'n ji'nm iga'taqug. Ula apje'jg sginmin nigweg glapis miti'suig. Na tujiw sisipg el'tu'titl ugtwisse'ml na miti'sigtug."

*A'tugwaqan na apita'taqan
(Matiw 13.33)*

²⁰ Se'sus telimaji, "Ugs'tqamug eteg alt goqwei wijkei aq ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'.

²¹ Na pa na wijkei aq apita'taqan ta'n e'pit wiaqa'toqol pug-welgl wapejgl ta'n etegl mun'tigtug. Toqo tujiw ms't gaqi apitaq."

*Ta'n wen pisgwa'tew Gjinisgam Ugtelege'wa'gim
(Matiw 7.13,14,21-23)*

²² Ge's Se'sus pem liet Selusalemg, el saputa'sit utann aq utanji'jl aq egina'muaji mimajuinu'.

²³ Nat wen pipanimatl, "Gjisaqamaw, pas'g tegle'ji'jg mimajuinu'ug ugs'tawiaten?"

²⁴ Se'sus telimaji ms't mimajuinu', "Tla'taqatigw ugjit pis-gwita'new na jijigwej ga'qan. Telimuloq, pugwelgig mimajuinu'ug wejo'tmi'tij gisi pisgwita'new gatu ma gisi pisgwita'gwig.

²⁵ Na assusit lietew aq g'p'soqwa'tutew ga'qan wiguaq gatu gilew qamultitoqs'p gujmug aq mtete'gatitoqs'p. Na tujiw

tlueloqs'p, 'Saqamaw pana'tuinen na ga'qan.' Na tlimugsi-toqs'p, 'Mo geju'luoq ta'n weita'ioq.'

²⁶ Tlimatoqs'p, 'Toqwatalulti'gup aq tel gina'mue't'p na ntgutanminaq.'

²⁷ Na tluetew, 'Mo geju'luoq ta'n weita'ioq. Gilew na nuji-pata'taqatioq. Jiglita'gw ni'neg!'

²⁸ Gaqiemtmuititoqs'p aq gipitual seggapitasultitoqs'p ta'n tujiw nmitoqs'p Aplam, Isaq, Je'gop aq ms't niganigjitegewinu'g wije'wa'titl Gjinisgaml ta'n ilgwenji mimajuinu'g. gatu gilew ma ignmugsiwoq pisgwita'new wa'so'q.

²⁹ Mimajuinu'g ugjita'taq ugjipenug aq tg'snug, aq elg ugjita'taq oqwatnug aq tp'te'snug. Na nat pisgwita'taq Gjinisgaml wiguaq aq pmgopita'taq ulatalultinew ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'.

³⁰ Telimuloq, ta'nig mu gepmo'liti'gw ugs'tqamug na me' gepma'laten na'te'l aq ta'nig espite'l'sultijig nige' ma tl gepmo'liti'gw na'te'l."

*Se'sus mawi gsalaji mimajuinu' tleiauwtiliji Selusalemg
(Matiw 23.37-39)*

³¹ Na tujiw ta'sijig Palasiaq peita'jig Se'suseg aq telima'titl, "Amujpa ejigla'sin tet aq liates na'tami se'g muta Elot getu' ne'pe'sg."

³² Se'sus telimaji, "A' na negm elue'wa'teget pa na wijei aq paqtesm. Pewaluloq Ita'new aq tliman na ejigltesgaqig mn'tu'g aq elg nepilgig mimajuinu'g gisgug aq sapo'nug. Na igtig sapo'nug gaqa'tutes ntlugowaqanm.

³³ Amujpa siaw lugwei gisgug, sapo'nug aq igtigi sapo'nug. Mo gelu'lgnug tl ne'po'qsin niganigjitegewinu na'tami se'g, pas'g Selusalemg.

³⁴ "Gilew ta'n tleiauwtilioq Selusalemg ne'po'qopnig niganigjitegewinugi'g aq gun'tewtoqig nujignua'taqatipnig ta'n Gjinisgam petgitmugsioqopnig. Sipeliw getu' ge'gulusgwa'luloqop aq telimuloq ta'n Gjinisgam mawi gsalugsioq aq getu' ugs'tawugsitoqs'p. Getu' mawa'luloq st'ge' goqoli'gwej tel mawa'laj un'janua gatu mo pewaliwoqop tla'tegen.

³⁵ Telimuloq, Gjinisgam jigla'sitew gjia'sutuo'guomg. Ma ap nmiwoq glapis tlueloqs'p,

'Megite'lmut ta'n pegising

muta elgimut tlimugsinenu ta'n Gisiteget tel puatg.' "

14

Se'sus nepilatlji'nmul ta'n uggwatl aq ugpitnn moqpegli

¹ Newtejgeg atlasmutigis'g Se'sus natatalg ta'n wigilitl niganpuguilil na Palasi'l. Ta'sijig mimajuinu'g etli angama'titl.

² Jiniw na ji'nm ta'n uggwatl aq ugpitnn moqpegl pegising Se'suseg.

³ Na tujiw Se'sus pipanimaji na nutagnutmewinu' aq Palasiaq, "Tal'te'tmoq tplutaqanminu telueg nat wen gisi npitegen atlasmutigis'g gisna moqwa' mu tela'tegewn."

⁴ Gatu mo goqwei telue'gw, glaman Se'sus nepilatl na ji'nmul aq ignmuatl 'nmien.

⁵ Na tujiw Se'sus telimaji, "Nantawa's'g atlasmutigis'g aq ggwis gisna gtue'm egwijiess nqano'patigtug, smtug tulalqa'loq je tlia atlasmutigis'g?"

⁶ Ap mo goqwei telue'gw muta geitoq ta'n goqwei ewi'gas'g tplutaqanigtug.

*A'tugwaqan ta'n mimajuinu megng
ta'n maw mujgajewei pmgopitew*

⁷ Se'sus nemiaj alt mimajuinu' megnmi'titl ta'n maw mujgajewei pmgopita'tita, na tujiw telimaji a'tugwaqan,

⁸ "Ta'n tujiw nat wen pipanimasg wijitgweiwin na malie'waqan pestie'umg, mut pa'siw ta'n mujgajewei mutputi eteg. Etugjel nat wen me' espe'g je mu gi'l pgisintew aq gtu' pa'siss na'te'l.

⁹ Na mimajuinu ta'n pipanimasg'p wijitgweiwin na malie'waqan, jugu'etew gi'leg aq tlimultew, 'Ula mimajuinu ignmu pa'sin ta'n gi'l pemgopin.' Na ntaqa'sites aq amujpa pa'sites mutputi ta'n me' gmetug eteg.

¹⁰ Awna ta'n tujiw wigumulg ugjit wijitgweiwin na malie'waqan pestie'umg, pisgwa' aq pa'si mutputi'gtug ta'n me' gnegg wetteg weja'tegemg wegla ta'nig gis malie'wijig wet pi'tij. Na tujiw assusit tlimultew, 'Jugu'a, nitap, aq gigjepa'si.' Na gepmite'lmultew aq igtigig mimajuinu'g ta'n eimu'tijig na'te'l gji'jitaq tla'tegen.

¹¹ Na mimajuinu espite'lsij na gisa'laten mo tetuji espeug aq na mimajuinu mo espite'lsigw na gisa'laten me' me'gite'tasitew."

¹² Na tujiw Se'sus telimatl niganpuguilil, "Ta'n tujiw iga'tun mijjuaqan mut wigumaw gitapaq, wijig'tioq, go'gumaq gisna milesuinu'g, muta wigumultaq natatalultinew wiguaq aq na tli asita'lultaq.

¹³ Ta'n tujiw iga'tun mijjuaqan, pipanim ewle'juinu'g, sawiptna'tijig, asgajo'ltilijig, aq nepapigwo'ltilijig.

¹⁴ Pa na tla'tegen, na negmow ma gisi wigumulug natatalultinew wiguaq st'ge' gi'l ta'n gis tla'l'j gatu me' me'gite'tasites aq Gjinisgam gepmite'lmultew ta'n tujiw gelu'sultijig mimajuinu'g minua'laj."

*A'tugwaqan na mesgi'g mijjuaqan
(Matiw 22.1-10)*

¹⁵ Na ji'nm ta'n pemgopij na patawutigtug aq etli jigs'tg ta'n goqwei Se'susal teluelitl, telimatl Se'susal, "Ulgwijultitaq na mimajuinu'g ta'n pmgopultitaq patawutigtug Gjinisgam wiguaq ta'n ilgwenaji mimajuinu' wa'so'q."

¹⁶ Se'sus telimatl, "Newtej geg na'gweg ji'nm getu' iga'toq mesgi'g mijjuaqan aq pugwenniji mimajuinu' wigumaji.

¹⁷ Ta'n tuijw ms't goqwei gisgat teg, elgimatl lugowinu'l gnua'tuan ta'n wigumapni ugjut jugwita'new. Nat tlimaji, 'Ms't goqwei gisgat teg. Jugwita'gw.'

¹⁸ Ms't teluejig, 'Ma gis liew.' Newte'jit teluet, 'Iga'taqan gisi pgwatelm aq amujpa naji angaptm nige'. Mesge'i, ma gis liew gi'leg.'

¹⁹ Igtig teluet, 'Gisi pgwatelaqapniq na'nunemigsijig wen'jitia'mug aq pem liei ugje'wan ta'n tel glu'sulti'tij lgowaqanigtug. Mesge'i, ma gis liew gi'leg.'

²⁰ Ap igtig teluet, 'Na tel gis malie'wi na ugjut ma gis liew gi'leg. Mesge'i.'

²¹ Lugowinu apajinmiet aq agnutmuatl assusilitl. Na assusit no'q wegaig aq telimatl lugowinu'l, 'Tetaqa'si aq wigum mimajuinu'g ms't gjigan aq jugwo'l ewle'juinu'g, nepapigwo'l tijig, sawiptna'tijig aq asgajo'l tijig.'

²² Na tuijw lugowinu ula tela'teget aq telimatl assusilitl, 'Gi's tla'tegei ta'n telimi't'p saqamaw, gatu me' gisi pugweli'tisoq.'

²³ Na assusit telimatl, 'Tu'etes na gjigan aq jugwo'l negla mimajuinu'g ultesguates awtigtug gisna awtijigtug glaman nat wen pmgopitew te's'g mutputi'gtug nignen.

²⁴ Telimuloq, ms't wegra mimajuinu'g ta'n amgwesewei wigumut'pnig ma msnmi'ti'gw goqwei.'

*Amujpa awan'ta'sit ta'n goqwei pewatmn
ta'n tuijw majulgwalt Se'sus
(Matiw 10.37,38)*

²⁵ Pugwelgig mimajuinu'g pem wije'wa'titl Se'susal, na tuijw naqa'sit aq telimaji,

²⁶ "Ta'n wen wejgu'et ni'neg, ma gisi nnaqapemuigw glapis me' gesalij ni'n je mu ujjl gisna uggwitl, ugte'pitel gisna un'jang, gisna wijig'tijig, aq je we'gaw negm.

²⁷ Ta'n wen mo getu' majulgwaligw je tlia ulmaje'tew st'ge' ta'n tli ulmaje'tes na negm ma gis nnaqapemuigw.

²⁸ "Ge' newte'jioq getu' iga'ioq wen'ji'guom, tmg ugjo'ttew gis mawgitmn ta'n tl tepawtitew.

²⁹ Nantawa's'g poqji'gass ge's mu geitug ta'n tlawtitew, ma gis gaqianug pas'g gisitutew epganaqataqan. Ta'n wen nemitoq goqwei ula ji'nmul gis tla'tegelitl na maligimatal.

³⁰ Tluetaq, 'Ula ji'nm poqji'gap gatu mo gis gaqa'tugup ugtlugowaqanm.'

³¹ Nantawa'sg elege'wit matntimg eliet, aq ggeggunaji newtisga'q pituiptnnaqan te'sisgegsiliji sma'gnisg gatu ultesguata, igtigl elege'wilitl maw tapuisga'q pituiptnnaqan te'sisgegsiliji sma'gnisg. Tmg angite'tg me' tepignan ugjut wissuignemanew.

³² Pa na mo tepignaguss amujpa lgimatal nuttugwi'mlitl ugjut nmian igtigl elege'wilitl ge's gnegg amaseg eimlitl. Na nuttugwi'g pipanimatew igtigl elege'wilitl ta'n goqwei puatmlitew ugjut mu nugu matnugun."

³³ Na tujiw Se'sus tel gaqewo'gwet, "Ma wen gilew gisi nnaqapemuigw glapis gisita'sij puna'tun ms't goqwei ta'n assutg."

Salawai

(*Matiw 5.13; Malg 9.50*)

³⁴ "Wigapu'g ta'n goqwei wel salawa'tas'g. Na salaweie gun'tew gelu'lg, gatu ta'n tujiw mo salawei wetaputenug, na tujiw gun'tew ma nugu gelu'lgnug."

³⁵ Mo gelu'lgnug ugjut iga'tun maqamigeg gisna mo gelu'lgnug eimun ugjut epgenign. Amujpa ejigla'tas'g. Jigs'tmug ta'n goqwei telimuloq."

15

A'tugwaqan na jijgluewj ta'n gesga't

(*Matiw 18.12-14*)

¹ Newtej geg na'gweg, pugwel gig nujintutma'tijig suliewei aq pata'tegewinu'g mawita'jig ugjut jigs'tuanew Se'susal.

² Na Palasiaq aq nujigina'mua'tijig Mowisewei tplutaqan mu weli usguma'tigul Se'susal. Telimtultijig, "Ula ji'nm nilaje'waji lue'winu' aq je we'gaw mawatalultijig."

³ Toqo Se'sus agnutmuaji na a'tugwaqan. Teluet,

⁴ "Na ji'nm geggunasni gasgiptnnaqaniliji jijgluewji. Newte'jit gesga't. Pa na gtue'm gesga'ss, tla'tegetes st'ge' ula ji'nm. Na naqalajipesgunateg te'sisgegsiliji je pesgunateg m'gegtug aq naji gwiliatl glapis we'jiaj."

⁵ Ta'n tujiw we'jiaj wel'ta'sit. Na ugtlmaqaneg tepe'latl,

⁶ aq apaja'latl. Na wigumaji wi'gma aq witapa aq telimaji, 'We'ji'g na ntue'm ta'n gesga'p. Ul'ta'sultinej.' Tel'te'tm gilew wijei tla'taqatioqs'p.

⁷ Telimuloq, ta'nig wa'so'q eimu'tijig me' aji ul'ta'sultitaq ta'n tujiw lue'winu'l gawasgita'silitl aq pun pata'tegelitl je mu pesgunateg te'sisgegsijig je pesgunateg mimajuinu'g ta'n mu tel'te'tmi'ti'gw ugjut amujpa gawasgita'sultinew aq jiglita'new lue'utigtug."

A'tugwaqan na suliewei ta'n gesga'q

⁸ "Nantawa's'g na e'pit gegung'snn newtisga'qal suliewe'l toqosip newte' entoqos. Na wasoqonmaqan wasoqwa'toq aq pewa'q wiguow. Na melgi gwiliuasit ms't tami glapis we'jitoq.

⁹ Ta'n tujiw we'jitoq, smtug wigumaji wi'gma aq witapes-gwa aq telimaji, 'Mawi ul'ta'sultinej muta we'jitu na suliewei ta'n gesga'q.'

¹⁰ Telimuloq na mesgi'g ul'ta'suaqan eteg wa'so'q muta Gjinisgam ugtansale'witemg wel'ta'sultiliji ta'n tujiw lue'winu gawasgita'sit aq pun pata'teget."

A'tugwaqan na ji'nmji'j ta'n gaq ewnaso'tg ugsulieweim

¹¹ Se'sus agnutmuaji, "Na ji'nm tapusiliji uggewisg geggu-naji.

¹² Na maw maljewe'j telimatl ujjl, 'Tata't, pewalul ignmuin ta'n goqwei tel'ta'sin ignmuin ta'n tujiw gi'l npmn.' Na ji'nm wel'te'tg'ss aq nasgwa'tuaji uggewisg ta'n telgi'g assutg.

¹³ Na tel gne'ge'l maljewe'j ilpilg ta'n goqwei assutg aq maja'sit. Se'g eliet. Na'te'l etl gaqi ewnaso'tg ugsulieweim.

¹⁴ Ta'n tujiw mo suliewei geggunmug na pestmo'qonig na'te'l. Na mu geggunmug ta'n goqwei malqottew.

¹⁵ Amuja elugowatl igtigl ji'nmul aq elgimtl angweiwan gulgwi'sg.

¹⁶ Tetuji guising je we'gaw malqotg'ss gulgwi'sg wiluow, muta mo wenn esmagul.

¹⁷ Na glapis nestu'et aq telimsit, 'Me' nujj uglugowinumg welatalultijig. Ula tet eim aq geget pestmai.

¹⁸ Nige' maja'sia's aq nmia's. Nujj tlima's: Gisi pata'luloq gi'l aq Gjinisgam.

¹⁹ Gisi ntaqo'qona'lul. Mu tepi glu'siw ugjit uggewisite'lmin aq weja'tegemg nige' tla'li st'ge' tela'l'jig gtlugowinumg.

²⁰ Na maja'sit aq poqjinnmiet ujjeg.

"Ge's wejgu'et awtigtug na me' eig weli amaseg ta'n tujiw ujjl nemitl. Na ji'nm me' ewlamatl aq el'tugwi'g uggwiseg. Naji a'suguatl aq wesgaqalmatl.

²¹ Na maljewe'j telimatl ujjl, 'Tata't, gisi pata'luloq gi'l aq Gjinisgam. Mu tepi glu'siw ugjit uggewisite'lmin.'

²² Gatu ji'nm wigumaji uglugowinumg aq telimaji, 'Ge' nmisgmug gelu'l'g aligew aq apoqonmug NASA'toq. Naso-qwa'taqan ignmug aq pile'g mg'sng.

²³ Nmisgug wen'jitia'm'ji'j aq wissugwalug. Pestie'ultinej nige'.

²⁴ Tel'ta'siap ngwis nepg gatu nige' geji'g me' mimajit. Tel'ta'siap gesga't gatu nige' ula eig.' Na tujiw pestie'ultijig.

25 "Na igtigl uggwisl ta'n maw gisiguilitl etl lugwelitl iga'taqanigtug. Na peminniej nutgl gtapegiaqann aq nemiaji mimajuinu' amalgaltiliji.

26 Na lugowinu'l wigumatl aq pipanimatl, 'Taliaq ta u't?'

27 Lugowinu telimatl, 'Gjignam pegising aq gujj ela'lugsieg'p ne'pa'en maw glu'sit wen'jitia'm'ji'j.'

28 Na ula ji'nm wegaig aq mu pisgwa'gw ta'n wesgowita'luj. Na ujjl tewielitl. Na munsaiwatl uggwisl pisgwa'lin.

29 Gatu asitematl ujjl, 'Te'sipunqeg melgi lugowul st'ge' gtlugowinum aq ne'gaw menaq elistulu. Menaq ignmuiwn je te'pl'ji'j ugjit ta'n tel mawatalultiteg nitapaq.

30 Gatu ggwis gaqi ewnaso'tg'p ugsulieweim maw winsultiliji e'pili. Tal gis ta'n tujiw apsgwa'sit pestie'wa'loq. Goqwei weji ne'po'q ta'n maw glu'sit wen'jitia'm'ji'j ugjit negm?'

31 Na ujjl telimtl, 'Gwi's, geju'l iapjiw eimn ta'n eim aq ta'n te's'g goqwei geggunm na gi'lewei.

32 Gatu amujpa wel'ta'sulti'gw aq pestie'ulti'gw, muta tel'ta'si'gup gjignam nepg gatu nige' me' mimajit. Tel'ta'si'gup gesga't gatu nige' eig ula tet.' "

16

Lugowinu ta'n mu apoqonmuagul ugtassusiteml

1 Se'sus telimaji unaqapemg, "Na eig'p milesit ji'nm ta'n geggunapnn nigan lugwelitl. Na milesit ji'nm telimut na nigan lugwelitl ewnaso'tualij ugsulieweim.

2 Na wigumatl aq telimatl, 'Taliaq ta u't ta'n goqwei nutmai ugjit gi'l? Pewalul wi'gmn ms't ta'n teli e'wmu't'p ntsulieweim muta ma gis siaw lugweiw nugu.'

3 Ula nigan lugowinu telimsit, 'Na assusit getu' ilgitmuit. Tala'tega's nige'? Mo tepignaw ugjit mulqatmn elmalqe'l aq netaqei' ugjit altawen ta'n goqwei pewatm.

4 Geitu ta'n tla'tega's glaman ta'n tujiw ntlugowaqanm gaaqiaq, nitapaq ignmuitaq i'mn wiguaq aq smitaq.'

5 Na tujiw wigumaji ms't mimajuinu'g ta'n tettua'titl assusitl. Pipanimatl newte'jilitl, 'Talgi'g tettaj gtassusiteminu?'

6 Telimtl, 'Tettaq gasgiptnnaqaniji malige'wg ta'n wajuijig olipei mimei.' Na nigan lugowinu telimatl, 'Ula gtettuaqanm, nige' sa'se'wa'tu aq wi'ge'n pas'g tettuen na'nisgegsijig malige'wg.'

7 Igtigl pipanimatl, 'Talgi'g tettuen?' Telimut, 'Tettuei pitu-iptnnaqana'igl mun'ti'l glumgl.' Na nigan lugowinu telimatl, 'Ula gtettuaqanm, nige' sa'se'wa'tu aq wi'ge'n ugumuljin gasgiptnnaqann mun'ti'l.'

8 Ta'n tujiw assusit ula nutgeg, wel'ta'sualatl na nigan lugowinu'l muta teli ntawe'liltl. Na mimajuinu'g ta'n mo

getlams'tasulti'tigul Nisgaml me' natawo'ltijig je mu ta'nig majulgwala'titl."

⁹ Se'sus siaewistoq, "Telimuloq, e'wmug gtmilesuaqanmual apoqonmuhan igtigig glaman gugunatoqs'p gitapuaq aq ta'n tuijw gtmilesuaqanmual gaquiaql na iapjiw gugunatoqs'p gitapuaq ta'n wel'ta'sultitaq mittugwalanew.

¹⁰ Ta'n wen gi'gwajiet ugjit apje'jgl goqwe'l gi'gwajietew ugjit mesgi'gl goqwe'l. Ta'n wen waqjuigit ugjit apje'jgl goqwe'l na waqjuigitew ugjit mesgi'gl goqwe'l.

¹¹ Pa na mu gisi ulo'tmun milesuaqan ugs'tqamug ma gisi ulo'tmun milesuaqan ta'n wejiaq Nisgameg.

¹² Pa na mu gisi ulo'tmun ta'n goqwei nat wen pipanimasg ango'tmn, mo wen ignmulug gi'lewei ta'n wejiaq wa'so'q.

¹³ "Ma gis lugowawjig tapusijig assusijig newtsiniw. Na me' tetapua'lates newte'jit je mu igtig. Na me' gsalates newte'jit je mu igtig. Amujpa ignmat Gjinisgam assumulin aq ma ignmuawt suliewei assumulin."

*Ta's'gl goqwe'l Se'sus egina'muet
(Matiw 11.12,13; 5.31,32; Malg 10.11,12)*

¹⁴ Ta'n tuijw Palasiaq nutmi'tij ta'n Se'susal teluet na maligima'titl muta gesatmi'tij suliewei.

¹⁵ Se'sus telimaji, "Wejo'tmoq musga'tuanew mimajuinu'g ta'n tel nata' mimajultioq, gatu Gjinisgam giasgiw gejuggsioq ta'n telqamigsultioq aq ta'n tegwitgl ggamlamunual. Ta'n goqwei mimajuinu'g angite'tmi'tij no'q espe'g na Gjinisgam tel'te'tg mo talawtinug ugjit goqwei.

¹⁶ "Ta'n goqwe'l Mowiso'q aq niganijitegewinugi'g ewi'gmi'tipnn na mimajuinu'g majulgwatmi'tipnn glapis Sa'n Nutsign'tuet poqji pestung'p. Weja'tegemg na'tami mimajuinu'g wesgutmi'tij na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu'. Nige' ms't wen getu' gi'gaji pisgwa't na'te'l.

¹⁷ Me' nqamase'gt's ugjit ugs'tqamu aq wegla ta'n goqwe'l musigisg'tug gs'ga's'gtn je na apje'ji'jgl goqwe'l ta'n ewi'gas'gl Nisgamewei tplutaqanigtug mo e'wa's'gtnugupnn.

¹⁸ "Na ji'nm ta'n puna'latl ugte'pitml aq igtigl malie'wijig, na sespo'teget. Na ji'nm ta'n malie'wi'titl na e'pilitl ta'n puna'tasilitl na negm sespo'teget."

Lasalas aq milesit ji'nm

¹⁹ Se'sus agnutg, "Eig'p milesit ji'nm ta'n nasg'g'pnn mego'tigl aligal aq welawsip te'sigisg'g.

²⁰ Na eig's ewle'juinu ta'n gesnugwat muta ta'n telgi'g wa'qi wejgiaq. Teluisit Lasalas. Na jijuqa ela'lut gmetug milesuinu'l wiguaq.

²¹ Mawatalultitaq maw 'nmu'jig ta'n milesuinu'l esmaji. We'gaw 'nmu'jig musgwatmua'titl ta'n wejgiaql.

²² "Na ewle'juinu nepg aq ansale'wijig ela'la'titl wa'so'q aq epa'la'titl gigjiw Aplameg. Na milesuinu elg nepg aq utqatalut.

²³ Elgimut ta'n npuinu'g eimu'tijig. Ge's welmaje'g, wenaqapa'sit aq nemiatl Aplamal gneegg eimlitl aq maw Lasalasal.

²⁴ Sesgwalatl, 'Aplam, gi'l na nujj. Ewlite'lmi aq lgim Lasalas ni'neg. Pewalg jugwa'tuin samqwan glaman ntun ul newattew muta no'q etli ulmaje'i tet ta'n etlamgleg.'

²⁵ "Aplam telimatl, 'Gwi's ma gisi ignmulueg. Migwite'e'n ge's mimajineg pugwelgl ta'n goqwe'l gelu'lgl mesnmu't'pnn, gatu Lasalas mesng'pnn ewle'jgl ta'n goqwe'l. Nige' welawsit tet ge's gi'l etli ulmaje'n na'te'l.

²⁶ Eteg mesgi'g elmalqeい etoqwalugsi'gw. Ta'n wen getu'asoqoma'sit tet glapis gi'leg, ma gis liegw aq elg ta'n wen getu'asoqoma'sit gi'leg weja'tegemg ta'n gaqami ma gis liegw.'

²⁷ Na milesuinu telimatl, 'Aplam gi'l na nujj. Etawaqtmul aq lgim Lasalas nujj wiguaq.

²⁸ Na'nijig wijigmig eimu'tijig na'te'l. Lgim gnu'a'tuanew ta'n eim glaman ma lta'gw tet ta'n etl ulmaje'i.'

²⁹ "Aplam telimatl, 'Ma gis tla'tegeweg. Gjignamg gis gitmi'tij ta'n goqwei Mowiso'q aq niganigjitegewinugi'g gis wi'gmi'tip. Gjignamg gis jigs'tmi'tij ta'n goqwei gis wi'gas'g.'

³⁰ Na milesuinu teluet, 'Aplam, wetapegsi gi'leg. Mo tepianug. Nantawa's'g nat wen weji apaja'sis npuaqanigtug aq lietew negmoweg na tujiw gawasgita'sultisnig aq ejiglita'snig lue'utigtug.'

³¹ Aplam telimatl, 'Ge's mu jigs'tua'ti'gw ta'n goqwei Mowiso'q aq niganigjitegewinugi'g gis wi'gmi'tip na ma jigs'tua'tigul wenn je tlia nmia'tij apajipelij.' "

17

Pata'taqann

(Matiw 18.6,7,21,22; Malg 9.42)

¹ Se'sus telimaji unaqapemg, "Wegla ta'n goqwe'l gisa'laji mimajuinu'g pata'taqatinew apjiw i'gt'tal, gatu no'q mtue'tew ugjut na mimajuinu ta'n gisa'laji igtigi pata'taqatinew.

² Me' glu'lgt'soq ugjut ula mimajuinu gl'pilan ugjitaqaneg na mulineweui gi'taqanei aq ejiglpega'lut gta'nug, jel mu gisa'lani na mimajuinu'l ta'n poqji gtlams'tasilitl pata'tegelin.

³ Ango'tmug ta'n goqwei getu tla'taqatitoqs'p.

"Pa na na gitap pata'tegej tlim gis pata'teget. Pa na pun tla'tegess na apigsigtu.

⁴ Nantawa's'g nat wen opla'l'sg aq wijei goqwei na lluigneg tela'l'sg na wijei na'gweg. Te's pegising gi'leg aq teluet, 'Mesgei' ta'n tel tla'tegei,' na amuj apigsigtuates."

Gtlams'tuaqan

⁵ Apostale'wijig telima'titl Gjisaqamawl, "Gtlams'tuaqanminen gisa'tu me' ml'gignan."

⁶ Gjisaqamaw telimaji, "Ta'n tujiw gtlams'tuaqanmuow telgi'g st'ge' mustate'sginmin, mo eigtnug goqwei ta'n wesami mtue'g. Nantawa's'g telimoq miti's, 'Mna'qigwalsi aq igalsi gta'nug.' na miti's jigs'tugsitoqs'p aq tla'tegetew."

Ta'n goqwei lugowinu amujpa tetapu tla'teget

⁷ "Nantawa's'g newte'jioq geggunmuoqos lugowinu ta'n etl'gesewet gisna angweiwaj jijgluewjig. Ta'n tujiw wejiej iga'taqanigtug, etugjel telimatl, 'Smtug pisgwa' aq mijjin.'

⁸ Awna tlimes, 'Ntwela'geweim gisgaja'tu tmg. Toqosip laqpisutia'si aq lugowi, ge's etli uloqotal. Ta'n tujiw gaqatalan, na gis mijjites.'

⁹ Mo miwatmuawt na lugowinu ugjit ta'n goqwei pas'g ugtlugowaqan.

¹⁰ Lpa wijei gilew ta'n gisa'tuoq gtlugowaqanmuow pas'g tluegw, 'Mo te'pmueg miwa'lugsin, pas'g gis tla'taqatieg ta'n telleg tla'taqatinen. Ninen pas'g lugowinu'g aq pas'g gisa'tueg ntlugowaqanminen.' "

Se'sus nepilaji newtisgegsiliji ji'nmug

¹¹ Ge's Se'sus eliej Selusalemg saputa'sit miawe'g Samaliae'gati aq Galaliewa'gi.

¹² Ge's pem pisgwa'j utan newtisgegsiliji ji'nmug weltesguaji. Wegla ji'nmug geggunmi'tij 'gsnugowaqan teluisig leplsi. Gnegge'l gaqamultijig.

¹³ Na sesgwala'titl, "Se'sus, gi'l na assusit, ewlite'lminen!"

¹⁴ Se'sus angamaji aq telimaji, "Lta'gw patlia'seg angamugsitoqs'p."

Ge's el'ta'jig patlia'sewigtug nepilujig.

¹⁵ Newte'jit ta'n tujiw geitoq gisi npisit, apaja'sit Se'suseg aq gesigaw miwatmuatl Gjinisgaml.

¹⁶ Nutgulpioqolomgwa'sit Se'suseg aq miwatmuatl. Ula ji'nm tleiwit Samaliae'gatig.

¹⁷ Se'sus teluet, "Newtisgegsipnig ta'n gisi npilut'pnig, gatu talitatgi'g igtigig pesgunateg te'sijig?"

¹⁸ Tal gi's pas'g newte'jit apaja'sit ugjit miwatmuuan Gjinisgaml aq ula ji'nm se'g tleiwit?"

¹⁹ Na tujiw telimatl, "Qama'sites aq 'nmiates. Gtlams'tuaqan gisi npil'sg."

*Gjinisgam ugtelege'wa'gim iga'qt'tew ugs'tqamug
(Matiw 24.23-28,37-41)*

²⁰ Ta'sijig Palasiaq pipanima'titl Se'susal, "Ta'nug Gjinisgam ilgwenata mimajuinu' ugs'tqamug?" Telimaji, "Mo wen nemitoq ta'n tuijw Gjinisgam poqji ilgwenaji mimajuinu' muta ta'n goqwei Gjinisgam gisa'toq tlian na ma wenn gis nmituligul.

²¹ Ma wen tluegw, 'Angaptmug ula iga'q!' gisna 'Ala eteg!' muta ta'n goqwei Gjinisgam tla'tegetew na usgowa's'gt'tew na gisi ilgwenaji mimajuinu' gileweg."

²² Na tuijw telimaji unaqapemg, "Ni'n na mimajuinualsiap aq wejgu'aqal na'gwegl ta'n gsattoqs'p mimajultinew ta'n tuijw gis apaja'si aq assutm ms't goqwei ugs'tqamug, gatu ma usgowa's'gtlug st'ge' pewatmoq.

²³ Iga'qt'tal na na'gwegl ta'n mimajuinu'g tlimugsitoqs'p, 'Jugwa'tigw! Angamug negm! Ula tet eig!' gisna 'Ala tet eig!' Mut majulgwalug.

²⁴ Wasoqotesg pitiata's'g musigisg, weja'tegemg ugjipenug glapis tg'snug. Na ta'n tuijw apaja'sia's ugs'tqamug, tl jaqali pgisintes pa wijkei aq wasoqotesg muta ni'n na mimajuinualsiap.

²⁵ Gatu tmg amuj ulmaje'tes aq na pugwelgig mimajuinu'g ta'n nige' wigultijig ma menuaqaligw.

²⁶ Ni'n na mimajuinualsiap aq ta'n tuijw apaja'sia's mimajuinu'g tla'taqatitaq aq tlo'littaq st'ge' na mimajuinugi'g mimajultipnig ta'n tuijw Noao'q mimajiteg.

²⁷ Ms't mimajuinu'g siawatalultipnig. Ta'sijig malie'ultipnig na wijkei na'weg ta'n tuijw Noao'q tepa'siteg ugtuluaq. Na tuijw gespaqami'g'p aq ms't wen nepg'pnaq samqwanigtug.

²⁸ Ta'n tuijw apaja'sia's mimajuinu'g tla'taqatitaq aq tlo'littaq st'ge' na mimajuinugi'g mimajultipnig ta'n tuijw La'to'q mimajiteg. Wijkei tel siaw mimajultipnig. Mijjultipnig, pegwateliga'tipnig, netuisga'tipnig, iga'taqu'tipnig aq ewi'ga'tipnig.

²⁹ Ta'n tuijw La't naqt'geg Satmg, Gjinisgam gisa'toqop pugtew aq supliei ugji nisian musigisg'tug aq ms't wenig nepu'tipnig Satmg.

³⁰ Na st'ge' ta'n teliaqap na wijkei tliatew ta'n tuijw ni'n na mimajuinualsiap ap pgisintes.

³¹ "Na mimajuinu ta'n i'ttew gujmug wiguaq na ma pis-gwa'gw wiguaq ugjit tuo'tun utapsun. Na wije'tew ugjit na mimajuinu ta'n iga'taqanigtug i'ttew, na ma apaja'sigw wiguaq.

³² Migwite'l mug La't ugte'piteml.

³³ Ta'n wen wejo'tg ugs'tawi'sin na np'tew, gatu ta'n wen gisgaje'g ugjit ntun ms't goqwei je we'gaw ummimajuaqanm na ugs'tatew.

³⁴ Telimuloq, tapusijig mimajuinu'g npataq wijei npo'qonigtug, newte'jit ugsua'laten aq igtig nqalaten.

³⁵ Tapusijig e'pjig tl nugwa'gittutaq glumgl, newte'jit ugsua'laten aq igtig nqalaten. [

³⁶ Tapusijig ji'nmug i'ttaq iga'taqanigtug, newte'jit ugsua'laten aq igtig nqalaten.]"

³⁷ Na apostale'wijig pipanima'titl, "Gjisaqamaw tami tet wegla tliatal?"

Telimaji, "Ta'n eig wi'sis nepg, ga'qaqujg mawia'titaq na'te'l."

18

A'tugwaqan na sigu'sgw aq nuji ilsuteget

¹ Na tuijw Se'sus telimaji a'tugwaqan unaqapemg muta pewalaji ne'gaw a'sutma'tinew aq mu musguajita'sultinew.

² Teluet, "Nuji ilsuteget eig'p gjigang. Mo jipalagul Gjinis-gaml aq mo wen gepmite'lmaqul.

³ Elg eig sigu'sgw ula wijei gjigan ta'n pusgi naji nmiatl na nuji ilsutegelitl aq etawaqtmatl. Telimatl, 'Apoqonmuu wissuigneman ta'n wen getanit.'

⁴ Lpa wel sa'q ula nuji ilsuteget mo getu apoqonmuuagul glapis giaspi tlismisit, 'Tlia to'q mo gepmite'lmaqig mimajuinu'g aq mo jipalaq Gjinisgam,

⁵ amuj apoqonmaq ula sigu'sgw. Me' gatu gitnme'wit aq ma punajimigw glapis gaqatejimitew."

⁶ Na tuijw Gjisaqamaw teluet, "Ge' jigs'tug ta'n goqwei nuji ilsuteget teluej je tlia mo tetapua'tegegup.

⁷ Gjinisgam tetapua'lata ummimajuinumg ta'n gisi mg-napni. Smtug apoqonmuata muta etawaqtmagwi'titl apoqonmuuanew tepgig aq na'gweg.

⁸ Telimuloq, ilsutegetew ugjit negmow aq smtug tla'tegetew. Ni'n na mimajuinualsiap aq ta'n tuijw apaja'sia's ugs'tqamug etug mimajuinu'g me' lita'sualitaq."

A'tugwaqan na tapusijig ji'nmug ta'n a'sutmajig

⁹ Se'sus a'tugwaqan telimaji ta'siliji mimajuinu' ta'n espite'l'sultili. Tel'te'tmi'tij na igtigi mu tel glu'sulti'gw st'ge' negmow aq penoqite'lma'tiji.

¹⁰ Teluet, "Tapusijig ji'nmug naji a'sutmajig gija'sutuo'guomg. Newte'jit na Palasi aq igtig na nujintutmat suliewei.

¹¹ Na Palasiewa'j newtapuguit aq a'sutmat. Teluet, 'Gjinis-gam miwatmul mo telqamigsiw st'ge' igtigig. Mo na gmutnes,

mo nata' egsuew, mo sespo'tegew. Miwatmul mu tele'w st'ge' nujintutmat ta'n eig ugtejg.

¹² Te's aqan'tie'uti tapuguna'q teli pgiji sune'wi aq ignmul newta'ig ta'n te's metlasa'igl ganie'wi.'

¹³ Gatu na nujintutmat gaqamit ugtejg a'sutuo'guomg. Tetuji ms'ge'g ta'n tel gis pata'tegej aq ugpusgun matte'g. Naqatgelsit aq a'sutmat. Teluet, 'Gjinisgam, ewlite'lmi. Ni'n gisi pata'tegei.' "

¹⁴ Se'sus teluet, "Telimuloq, ta'n tujiw wegla ji'nmug gi's maja'titeg, Gjinisgam wel'te'lmatl na nujintutmalitl gatu mu wel'te'lmagul na niganpuguilil muta espite'lsilitl. Gjinisgam mu gepmite'lmagul ta'n wenn newtite'lsilitl gatu gepmite'lmatl ta'n wenn mu espite'lsiligul."

Se'sus gesalaji mijua'ji'jg

(Matiw 19.13-15; Malg 10.13-16)

¹⁵ Te'sijig mimajuinu'g pegisula'tiji un'janua Se'suseg muta pewala'titl gegupa'tunn ugpitnn un'jiwaq aq a'sutmessewan. Ta'n tujiw Se'sus unaqapemg nemitu'tiliq ta'n goqwei teliaq na majiaqa'l'a'tiji mimajuinu'.

¹⁶ Gatu Se'sus wigumaji mijua'ji'jg aq teluet, "Ignmug mijua'ji'jg jugwita'new ni'neg. Mut wetqo'lanew, muta Gjinisgam ilgwenaji mimajuinu' ta'n getlams'tasultiliji ni'neg st'ge' wegla mijua'ji'jg.

¹⁷ Migwite'tmug ula. Ta'n wen mo getlams'tasigul Nisgaml st'ge' wegla mijua'ji'jg ma gis pisgwa'gw ta'n Gjinisgam etli ilgwenaji mimajuinu'."

Na milesit ji'nm ta'n getu' msng iapjiwewei mimajuaqan

(Matiw 19.16-30; Malg 10.17-31)

¹⁸ Na niganpuguit Lesui'p pipanimatl Se'susal, "Nujingina'muet gi'l na gelu'sin. Tala'tega's ugjit msnmn iapjiwewei mimajuaqan?"

¹⁹ Se'sus pipanimatl, "Tal gi's teluen ni'n na gelu'si? Mo wen gelu'sigw pas'g Gjinisgam.

²⁰ Geitu'n Nisgamewe'l tplutaqann: 'Mut sespo'tegew, mut ne'pa'tegew, mut gmutnew, mut pisui agniman igtigig aq gepmite'l'm gujj aq ggij.' "

²¹ Na ji'nm teluet, "Weja'tegemgeg maljewe'juianeg, na majulgwatman ta'n te's'gl tplutaqann."

²² Ta'n tujiw Se'sus nutgeg na teluet, "Na newte' goqwei amujpa tla'tegetes. Ntuisgetu ta'n te's'g goqwei geggunmn aq na suliewei ignmu ewle'juinu'g. Na tujiw jugu'ates aq majulgwalites aq milesuaqan guguntes wa'so'q."

²³ Ta'n tujiw na ji'nm nutgeg ula, na no'q ewlgwijing muta no'q milesit.

²⁴ Se'sus nemiatl ewlgwijilitl aq teluet, “Na tetuji mtue'g ugjit milesit mimajuinu pisgwa'n ta'n Gjinisgam etli ilgwenaji mimajuinu'.

²⁵ Me' metue'g ugjit milesuinu ignmuau Gjinisgam ilgwentl, je mu melgwlejitet saputa'siss sapalqe'g saqati'gtug.”

²⁶ Na mimajuinu'g ta'n nutua'titl Se'susal pipanima'titl, “Wen gisi ugs'tawiaten?”

²⁷ Se'sus teluet, “Ta'n goqwei mimajuinu mu gis tla'tegegw, naqamase'g ugjit Gjinisgam tla'tegen.”

²⁸ Na tujiw Pie'l teluet, “Telimul, gis naqtmeg'pnn nignal ugjit wije'ulin.”

²⁹ Se'sus telimaji, “Teliaq na, gatu telimuloq na ta'n wen naqalatl ugte'pitel gisna wiguow, wijig'tiliji, ungi'gug, gisna un'jang, ugjit lugowan Gjinisgam aq tliman igtigi ta'n Gjinisgam getu' ilgwenaji,

³⁰ me' ms'gi'gt'tew ta'n goqwei mesng nige' aq msntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.”

Se'sus telimaji unaqapemg ta'n tli np'tew

(Matiw 20.17-19; Malg 10.32-34)

³¹ Se'sus gmetug ela'laji unaqapemg aq telimaji, “Jigs'tuigw! Ni'n na mimajuinualsiap aq niganijitegewinugi'g nigani wi'gmi'tipnn Gjinisgam ugtwi'gatigng ta'n goqwe'l mimajuinu'g tla'litaq. Selusalemg el'ta'igw aq ms't goqwe'l gis wi'gmi'tipnn na tlatal na'te'l.

³² Na ignmuitaq ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Na maligmitaq, emegwei'witaq aq elusgomitaq.

³³ Nipispaqante'itaq aq ne'pa'itaq. Utqotalitaq gatu nesuna'q iga'qt'tew na tujiw minunsia's.”

³⁴ Unaqapemg mo nestmi'ti'gw wegla goqwe'l. Mo nestmi'ti'gw ta'n goqwe'l wesgutgl glaman mo geitu'ti'gw ta'n Se'sus getu' tlimali.

Se'sus nepilatl nepapigwa'litl ji'nmul

(Matiw 20.29-34; Malg 10.46-52)

³⁵ Ge's Se'sus pem pisgwa'j na utanji'j teluisig Jeligo, na ji'nm pemgopit gigjiw awtigtug. Nepapigwa't aq etl'tawaqtmat.

³⁶ Nutuaji mimajuinu'g pemita'lji awtigtug aq pipanigesit, “Taliaq?”

³⁷ Telimut, “Se'sus, na ji'nm tleiawit Nasaletg pemiet.”

³⁸ Sesgwet, “Se'sus. geitu wetapegsin Ta'piteg, ewlite'lmi.”

³⁹ Na mimajuinu'g ta'n niganita'jig majiaqa'la'titl aq telima'titl wantaqien, gatu me' aji gsigawwt, “Geitu wetapegsin Ta'piteg, ewlite'lmi.”

⁴⁰ Se'sus naqa'sit aq pipanimaji alt mimajuinu'g jugwa'lnew na nepapigwa'litl. Ta'n tujiw na ji'nmul gigja'silij, Se'sus pipanimat,

⁴¹ "Goqwei pewalin tla'tegen ugjit gi'l."

Telimatl Se'susal, "Saqamaw getu nmitegei ap."

⁴² Se'sus telimatl, "Nmitega, muta teli gtlams'tasin na weji npisin."

⁴³ Smtug gisi nmiteget aq majulgwalatl Se'susal aq miwatmuatl Gjinisgaml. Ta'n tujiw mimajuinu'g nemitu'tij ta'n gis tliaq, ms't miwatmua'titl Gjinisgaml.

19

Apje'jit ji'nm getu' nmiatl Se'susal

¹ Se'sus pegising Jeligo aq pem saputa'sit.

² Na nujintutmat suliewei teluisit Saggi'us wigit na'te'l. Milesit muta assumaji igtigi nujintutma'tilij.

³ Naji nmiatl Se'susal muta getu' gji'jiatl ta'n wenn. Me' pugwelgig mimajuinu'g wije'watl Se'susal. Saggi'us mu gis nmiagul muta mu tepianug ta'n tel pitoqsij.

⁴ Nigan'tugwi'g awtigtug aq toqjugusuet miti'sigtug ta'n tel wi'tut sigmol.

⁵ Se'sus pegising na'te'l aq toqjuapa'sit miti'sigtug. Telimatl Saggi'usal, "Tetaqi nisa'si muta getu' liei giguaq gisgug."

⁶ Saggi'us tetaqi nisa'sit aq Se'susal enma'latl wiguaq. Wel'ta'sualatl ta'n Se'susal tel mittugwalj.

⁷ Ta'sijig mimajuinu'g ta'n pem wije'wa'titl Se'susal mu weli usguma'tigul. Telimtultijig, "Se'sus wije'watl pata'tegewinu'l aq we'gaw pisgwa't pata'tegewinu wiguaq."

⁸ Tel'gne'ge'l Saggi'us gaqama'sit aq telimatl Gjisqamawl, "Gjisqamaw, jigs'tui, na aqataig ta'n assutm ignmua's ewle'juinu'g. Pa na ta'n wen wesamintutmaqapnig na apaji ignmua's ne'wa'igl ugjit te's newta'ig ta'n wesamintutmaqap."

⁹ Se'sus telimatl, "Gisgug gi'l aq gigmaq westawultioq." Telimaji esgwia'tiliji ta'n eimu'tiliji na'te'l, "Geitu ula ji'nm wetapegsit Aplameg.

¹⁰ Ni'n na mimajuinualsiap aq weji pgisinap ugs'tqamug ugjit gwiluan pata'tegewinu'g glaman ugs'tawia's."

A'tugwaqan na wisaw suliewe'l

(Matiw 25.14-30)

¹¹ Ge's na mimajuinu'g jigs'tua'titl Se'susal na tel'te'tmi'tij Gjinisgam smtug ilgwenaji ms't mimajuinu' Lesui'pe'gati muta Se'susal gigjiw eimlitl Selusalemg. Na tujiw Se'sus telimaji a'tugwaqan.

¹² Teluet, “Eig’p na niganpuguit ta’n pemiet gnegg. Na’tel tli elege’wa’laten je mu apaja’sigw wiguaq.

¹³ Ge’s mu naqtmugw wiguow wigumaji na newtisgegsiliji uglugowinumg, aq te’s newte’jilit ignmuatl wisaw suliewei. Telimaji, ‘E’wmug ula suliewei ugjit ganie’winen igtig suliewei ge’s mo eimu tet.’ Na tujiw ejigla’sit.

¹⁴ Na mimajuinu’g ta’n tleiauwlijig umutgi masgelma’titl aq elgima’tiji nutagnutmewinu’g ta’n eliej ugjit tluenew, ‘Mo pewalaqatt ula ji’nm ugjit ilgwenugsinen.’

¹⁵ “Gatu elege’wa’lut aq apaja’sit umutgig. Wigumaji uglogowinumg ta’n suliewei ignmuapni muta getu’ gji’toqop ta’n telgi’g gis ganie’ultipnig.

¹⁶ Na amgwesewei teluet, ‘Saqamaw, gisi ganie’wian newtisga’qal suliewe’l ugjit na newte’ ta’n ignmui’t’p.’

¹⁷ Elege’wit teluet, ‘Wel lugwen. Gelu’sin lugowinu muta tetapua’täge’p ugjit apje’jgewei lugowaqan aq nige’ iga’lul niganpuguassutmn newtisga’qal gjigann.’

¹⁸ Na ta’puewei lugowinu teluet, ‘Saqamaw, gisi ganie’wian na’ngl suliewe’l ugjit na newte’ ta’n ignmui’t’p.’

¹⁹ Elege’wit talimapnn, ‘Gi’l assusites na’ngl gjigann.’

²⁰ “Igtig lugowinu telimatl elege’wilitl, ‘Saqamaw, ula na gsulieweim. Ne’gaw mimgwa’tuap musue’igtug.

²¹ Jipalul muta melge’g ggamlamun. Wesua’tun ta’n goqwei mo ganie’wiwt’p aq mawo’tun ta’n goqwei mo iga’taqatmugt’p.’

²² Elege’wit telimatl, ‘Mo gelu’siwn lugowinu. E’wmultes gglusuaqanml ugjit tli ilsumulin. Geitu’n melge’g ntgamlamun muta wesua’tu ta’n goqwei mo ganie’wiwap aq elg mawo’tu ta’n goqwei mo iga’taqu’tmuap.

²³ Goqwei ugjit ntsulieweim mo iga’tuiws’p sulieweio’guomg glaman apji mawo’tutes ntsulieweim aq je me?’

²⁴ Na telimaji ta’silihi ta’n alpugultiliji, ‘Ugsua’tug na suliewei ta’n ula ji’nm gegung aq ignmug negm ta’n gegungnl newtisga’qal suliewe’l.’

²⁵ Telima’titl, ‘Saqamaw, ula ji’nm gi’s gegungnl newtisga’qal suliewe’l.’

²⁶ Elege’wit telimaji, ‘Telimuloq, ta’n wen getu’ tetapua’toq ta’n goqwei gina’muei na ignmuaten ns’tmn me’ igtigl, gatu ta’n wen mo getu’ ns’tmug ta’n egina’muei na ta’n goqwei gegung ugsua’tuaten.

²⁷ Nige’ wegla ta’n getanijig aq mo pewaligwig elege’witewin, jugwa’lug ni’neg aq sigto’q.’ ”

*Se’sus pisgwi’puluet Selusalemg
(Matiw 21.1-11; Malg 11.1-11; Sa’n 12.12-19)*

²⁸ Ula Se'sus gis tluet aq siawa'sit Selusalemg. Pugwelgig mimajuinu'g majulgwala'titl.

²⁹ Pem tepawa'sij na tapu'gl utanji'jl teluisigl Petpage' aq Pettani ta'n etegl na gm'tn teluisit Olipet. Tapusiliji un-aqapemg wigumaji.

³⁰ Telimaji, "La'tigw na utanji'j nigantug. Ta'n tujiw pis-gwa'tioq nmiatoqs'p te'sipowji'j ta'n gelpilasit. Mnaq wen ali'puluegul. Apgwa'lug aq jugwa'lug tet.

³¹ Pa na wen pipanimugisoq, 'Goqwei weji apgwa'loq?' na tlimug, 'Gjisaqamaw pewalatl.'

³² Na tapusijig ela'tijig utanji'jg aq na te'sipowji'j eig gelpisit st'ge' ta'n Se'sus telimapni.

³³ Ge's etli apgwa'la'tij, na ta'n wenig ugtue'mual pipan-imgwi'tiji, "Goqwei weji apgwa'loq ntue'minen?"

³⁴ Apostale'wijig telima'tiji, "Gjisaqamaw pewalatl."

³⁵ Ela'la'titl te'sipowji'tl Se'suseg. Ge'gwa'tua'titl utapsunual na te'sipowji'tl ugpaqamg aq apoqonmua'titl Se'susal tepe'a'silin.

³⁶ Ge's pemi'puluej, mimajuinu'g siplamgo'la'tiji ugpi'tu'gunmua awtigtug ta'n eliej na te'sipowji'j.

³⁷ Ta'n tujiw pem nisi'puluet na gm'tn Olipet ta'n tepaw Selusalemg, na pugwenniji unaqapemg majulgwalgwi'titl. Welgwijultijig aq gepmite'lma'titl Gjinisgaml ugjit ms't paqlalaiuti'l gis nemitu'ti'tipnn. Gesigaw tlima'titl Se'susal,

³⁸ "Gisiteget pajiji gepmite'lmatl. Gi'l na elege'wit ta'n petgimapnn ugs'tqamug. Geitueg wantaquo'ti eteg wa'so'q aq emtoqwalg'tt Gjinisgam nige'."

³⁹ Alt Palasiaq ta'n eimu'tijig na'te'l, telima'titl Se'susal, "Nujigina'muet, tlim gnaqapemg mu thuenew ta'n goqwei teluejig."

⁴⁰ Se'sus telimaji, "Telimuloq, pa na punewo'gutijig, na gun'tal sesgu'tital."

Se'sus atgitemit ta'n tujiw angapt'g Selusalemg

⁴¹ Ta'n tujiw gigjiw eig Selusalemg na angapt'g aq atgitemit.

⁴² Teluet, "Gilew tleiauwultioq ula gjigan pa na gisi gji'tuoq ta'n tel gisi ignmugsioq wantaquo'ti ggamlamunuqaq gatu mu nestasultiwoq ta'n goqwei menuega'tioq.

⁴³ Na wejgu'aqal na'gwegl na mimajuinu'g ta'n getanug-sioqig gigto'qotesgmu'titaq ula gjigan. Ma ignmua'tigwi ta'n wen tuita'new. Jugwa'tutal matntimgewe'l aq poqji gis-gajo'ltitaq matntultinew.

⁴⁴ Suiste'taq na gjigan, gtmegete'tal gigual aq ne'po'qsitoqs'p. Gjigang ma i'ttnug gun'tew ta'n ma maja'tas'gnug, muta ma geitu'tiwoqop ta'n tujiw Gjinisgam pegising'p ugjit ugs'tawugsinew."

Se'sus eliet na gjia'sutuo'guomg

(*Matiw 21.12-17; Malg 11.15-19; Sa'n 2.13-22*)

⁴⁵ Na tuijw pisgwa't gjigang aq pisgwa't gjia'sutuo'guomg.
Pooji tuaqtsguaji ntuisge'winu'.

⁴⁶ Telimaji, “Ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng ta'n Gjinisgam teluep,
‘Nignen na tluisitew gjia'sutuo'guom,
gatu e'wmuoq ugjit gmutnesg wiguw.’”

⁴⁷ Na Se'sus etl gina'muet gjia'sutuo'guomg te'sigisg'g, gatu
na niganpugultijig patlia'sg, nujingina'mua'tijig tplutaqan aq
igtigig niganpugultijig getu' ne'pa'titl.

⁴⁸ Gatu mo geitu'ti'gw ta'n gis tla'taqatijig muta pugwelgig
mimajuinu'g wijitgweiwa'titl aq jigs'tua'titl ta'n etl gina'muet.

20

Se'sus pipanimut ta'n weja'toq ugml'gigno'tim

(*Matiw 21.23-27; Malg 11.27-33*)

¹ Newtej geg na'weg ge's Se'sus etl pestuneg
gjia'sutuo'guomg aq etl gina'muet na gelu'lg agnutmaqan,
na niganpugultijig patlia'sg, nujingina'mua'tijig Mowisewi
tplutaqan aq igtigig niganpugultijig peita'liji.

² Telima'titl, “Ge' tliminen, tal gis tla'tegen weget? Wen
ignmasg assusuti ugjit tla'tegen wegla ta'n goqwe'l?”

³ Se'sus telimaji, “Elg pipanimuloq nat goqwei. Tlimigw,

⁴ Wen petgimasnn Sa'nal ugjit sign'tuan mimajuinu', Gjinisgam
gisna mimajuinu'g?”

⁵ Wesgutmi'tij ta'n goqwei Se'susal pipanimji aq gi'gaita'jig.
Alt teluejig, “Pa na tlueigw na Gjinisgam petgimt'pnn, na
tuijw tluetew, ‘Goqwei ugjit mo getlams'tuawoqoss Sa'n?’”

⁶ Pa na tlueigw mimajuinu'g petgimapnn, na mimajuinu'g
ta'n eimu'tijig lpa gun'tewtoqsitesnu muta getlams'tasultijig
Sa'nal na niganigjitegewinu'l.”

⁷ Na glaman telima'titl Se'susal, “Mo gejiaqatt ta'n wen
petgimapnn Sa'nal.”

⁸ Na tuijw Se'sus telimaji, “Elg ni'n ma tlimuluoq ta'n
weja'tu ntml'gigno'tim ugjit gis tla'tegen wegla ta'n goqwe'l.”

*Gina'muaqanei a'tugwaqan
na lugowinu'g elugwejig aloqomane'gatig*

(*Matiw 21.33-46; Malg 12.1-12*)

⁹ Na tuijw Se'sus agnutmuaji mimajuinu' ula a'tugwaqan,
“Na ji'nm ugtiga'taqang iga'taqlaliji aloqomanaqsi'g Na tuijw
ugtiga'taqanm emgatuaji ta'siliji nuji iga'taqatiliji ugjit apan-
gituewei aq eliet na'tami se'g pegje'g.”

¹⁰ Ta'n tuijw mena'taqutimg iga'q na aloqomann, na elgi-
matl lugowinu'l ugjit mgnmnin ta'n goqwei wejgu'aqamij. Na

iga'taqewinu'g awna matta'titl ula lugowinu'l. Mo goqwei ignmua'tigul aq ejiglgima'titl.

¹¹ Na ap assusit elgimatl igtigl lugowinu'l aq ap na nuji iga'taqu'tijig elg matta'titl. No'q gesita'titl, ejiglgima'titl aq mo goqwei ignmua'tigul.

¹² Na si'stewei lugowinu elgimut. Na nuji iga'taqu'tijig emegwei'wa'titl aq ejigltesgua'titl iga'taqaqanigtug.

¹³ Na assusit teluet, 'Tala'tega's nige'? Etug elgimg ngwis ta'n mawi gsite'l'm'g, amuj gepmite'l'mata negla.'

¹⁴ Ta'n tujiw nuji iga'taqu'tijig nemitua'titl uggwisl telimtultijig, 'Ula na assusit uggwisl. Ge' ne'pa'nej aq ula iga'taqaqan na ginuewe'tew.'

¹⁵ Glaman ejigltesgua'titl iga'taqaqanigtug aq ne'pa'titl."

Na tujiw Se'sus telimaji mimajuinu', "Etug nige' na assusit tala'lata nuji iga'taqu'tiliji.

¹⁶ Telimuloq, jugu'etew aq ne'pa'ta nuji iga'taqu'tiliji. Na igtigi mqatuata na maqamigew."

Na mimajuinu'g ta'n etl jigs'tuaji mo weli ns'tmi'ti'gw ula aq teluejig, "Moqwa', mo eignug tlian."

¹⁷ Se'sus angamaji aq pipanimaji, "Ge' tlimigw. Tali ns'tmoq ula ta'n ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng?
'Na gun'tew ta'n nujitaqatijig mo pewatmi'tip
na me' gepme'tas'g je mu esgwiaqal
aq mawn'g ms't gun'tew wen'ji'guomigtug.'

¹⁸ Pa na wen nisiej ula gun'tewigtug, na sigtesintew aq pa na wen pasto'gwej na gun'tew, lpa sigto'qwetew."

Wen tettuaji suliewei na g'pnno'lewa'jg

(Matiw 22.15-22; Malg 12.13-17)

¹⁹ Na nujingina'mua'tijig tplutaqan aq niganpugultijig patlia'sg wejo'tmi'tij ugsua'lan Se'susal muta mo gesatmi'ti'gw ula a'tugwaqan. Tel'ta'sultijig wesgumgwi'titl ta'n tujiw etlewistulij gatu pe'l jipala'tiji mimajuinu'g.

²⁰ Na esgmatmi'tij tetaputes'tn ugjut assumanew Se'susal. Ta'siliji ji'nmu ignmua'tiji suliewei ugjut egsua'tinew aq gis-tesguanew Se'susal ge's mil pipanim'a'tij. Etug gisa'latl Se'susal opla'tegen aq na tujiw nujingina'mua'tijig aq gji-patlia'sg la'latew Lo'mewei niganpuguit ugjut ilsuman.

²¹ Wegla ji'nmug telima'titl Se'susal, "Nujingina'muet, geitueg ta'n teluen aq goqwei gegina'muen na tetapu'en. Geju'leg mo aji gsite'l'mawt newte'jit mimajuinu je mu igtig. Tetapu gina'muen ta'n Gjinisgam tel pualaji ugjut mimajuinu' gji'tunew.

²² Giasgiw tliminen ta'n tplutaqanminu telueg. Amujpa apangitmnenu suliewei na Lo'mewei elege'wit gisna mo-qwa'?"

²³ Gatu Se'sus gejiaji ta'n tel lugutilij aq telimaji,

²⁴ "Ge' neia'tuigw ta's'g suliewei. Wen ugsisgw aq ug-wisunm nastegl na'te'l?"

Telima'titl, "Elege'witewei."

²⁵ Na tujiw Se'sus telimaji, "Na to'q, apangitmug g'pnno'l ta'n goqwei g'pnno'lewei aq ignmug Gjinisgam ta'n goqwei Nisgamewei."

²⁶ Ge's Se'sus gelulaji na esgwia'tiliji mimajuinu', lpa mo gis-apsgngwi'tigul. Awna paqalaiultiliji ta'n teluej. Mu goqwei pipanima'tigul nugu.

*Na mimajuinugi'g ta'n nepmu'tipnig na gis minunsitaq
(Matiw 22.23-33; Malg 12.18-27)*

²⁷ Ta'sijig Satusiaq el'ta'jig Se'suseg. Na tel'ta'sultijig ma nugu npuinu'g minunsulti'gw glaman pipanima'titl,

²⁸ "Nujingina'muet, Mowiso'q ewi'gmugsieg'p ttplutaqan-minu. Newte' telueg, 'Pa na ji'n'm nepg's ta'n tepqatg toqo mo un'janigw, na ugjignaml amujpa malie'witaq na sigu'sgwal glaman gisi gugunata mijua'ji'jg ugiit na ji'nmaq nepg'pnaq.'

²⁹ Jijuqa na lluigneg te'sijig wijig'tultijig ji'nmug. Na mujga gisiguitaq malie'wipnaq. Nutaiw nepgaq ge's mu ugte'pitelm gisi tle'ligul.

³⁰ Na tujiw ta'puewa'j malie'wi'titl sigu'sgwal, nutaiw nepg's ge's mu gisi un'jan i'gw.

³¹ Na tujiw si'stewa'j malie'wilitl sigu'sgwal gatu nepg's ge's mu un'jani'gw. Lpa wijei te'sijig tela'teget aq ms't nepu'tijig ge's mu mijua'ji'jg gegguna'tigwi.

³² Toqo na na sigu'sgw nepg.

³³ Ta'n tujiw Gjinisgam minua'laj npuinu'g, wen na ugte'pitental muta lluigneg te'sipnaq gis malie'ulti'tipnn wije'l e'pilitl?"

³⁴ Se'sus telimaji Satusiaq, "Na ji'nmug aq e'pijig ugs'tqamug siaw malie'ultitaq glapis ugtejgewei na'gweg.

³⁵ Gatu na mimajuinu'g ta'n Nisgaml ilsumji glu'sultinew na minua'lutaq aq apaji mimajultitaq wa'so'q. Na ma malie'ulti'gw ta'n tujiw minu mimajulti'tij.

³⁶ Wegla mimajuinu'g tlo'ltitaq pa wijei aq ansale'wijig aq ma gisi npu'ti'gw. Negmow na Gjinisgam un'jang muta Gjinisgaml gisa'lguta minua'lanew aq apaji mimajultinew.

³⁷ Mowiso'q giasgiw neia'toqop na ta'n nepu'tijig minua'laten. Ta'n tujiw na miti'sji'j etlamgleteg paqtaqamigtug Mowiso'q teli usgumatl Gisitegelitl aq teluep, 'Aplamo'q, Isaqo'q aq Je'gopo'q me' emtoqwala'titl Gjinisgaml wa'so'q.'

³⁸ Mimajuinu'g ta'n mimajultijig emtoqwala'titl Gjinisgaml, mu na npuinu'g. Gjinisgam gisa'laji ms't mimajuinu' me' mimajultinew je tlia gis nepu'tlisni."

³⁹ Alt nujigina'mua'tijig tplutaqan telima'titl, "Nujigina'muet wele'wistun!"

⁴⁰ Weja'tegemg na tujiw mo wen nugu pipanimagul igtigl goqwe'l.

Wen ta Nujiugs'tawi'wet

(*Matiw* 22.41-46; *Malg* 12.35-37)

⁴¹ Se'sus telimaji, "Tal gis alt mimajuinu'g teluejig na Nujiugs'tawi'wet wetapegsit Ta'piteg?"

⁴² Na ewi'gas'g ta'n goqwei Ta'pito'q teluet na gtapegiaqanei wi'gatignigtug. Na'te'l eteg ula,

'Na Gisiteget telimatl Wa'so'qewe'l Gjisaqamawl ta'n emtoqwalgl, Pa'si tet ntinaqanmng

⁴³ glapis gisi wissuignemgig

ta'nig getan'sgig aq gisa'l'gig gepmite'lmulinew.'

⁴⁴ Tal gis Gjisaqamaw wetapegsit Ta'piteg muta Ta'pito'q tel wi'tapnn Wa'so'qewe Gjisaqamaw."

Mut tlo'ltinew st'ge' wesgijiangamgusultijig

(*Matiw* 23.1-36; *Malg* 12.38-40)

⁴⁵ Ge's ta'n te'siliji etl jigs'ta'titl, na Se'sus telimaji un-aqapemg,

⁴⁶ "Ango'tmug, mut tlo'ltinew st'ge' nujigina'mua'tijig tplutaqan. Gesatmi'tij nasgmi'titew mego'tigl aligal aq wesami gsatmi'tij gepmite'lmuq magasang. Megnmi'titl na mujga-jewe'l mutputi'l a'sutuo'guomg aq wijei te's tami pestie'umg.

⁴⁷ Gesputua'tiji sigu'sgwa aq wesua'tua'tiji pugwelgl ta'n goqwe'l sigu'sgwa gugunmli'titl. Na pegiji a'sutma'tijig muta pewala'tiji mimajuinu' nmugsinew. Me' ma'muni mtue'tew ta'n tujiw Gjinisgam ilsumaj muta me' ma'muni ugtapulaten je mu esgwia'tijig."

21

Sigu'sgw ms't suliewei ignmuatl Nisgaml

(*Malg* 12.41-44)

¹ Ge's Se'sus alapij nemiaji milesuinu' tepege'tili'tij suliewei metiaqatestaqanigtug.

² Elg nemiatl ewle'jilitl sigu'sgwal tepegelitl tapu'gl apje'ji'jgl suliewe'l.

³ Teluet, "Telimuloq, ula ewle'jit sigu'sgw me' mesgi'g gi's tepegej je mu igtigig.

⁴ Milesuinu'g tepege'tij ta'n goqwei piamiaq gatu ula sigu'sgw tepeget ms't suliewei je tlia ewle'jit."

*Se'sus wesgutg na gjia'sutuo'guom
ta'n tel suisga's'gt'tew
(Matiw 24.1,2; Malg 13.1,2)*

⁵ Ta'sijig mimajuinu'g teli usgutmi'tij ta'n wel i angamug na gjia'sutuo'guom, na mego'tigl gun'tal nesegna's'gl na gjia'sutuo'guomg aq ta'n gelu'lgl goqwe'l mimajuinu'g ign-mua'tipnn Nisgaml.

⁶ Se'sus telimaji, "Na na'gweg wejgu'aq ms't gun'tal nemituoq jigla'tas'gt'tal ula tet. Te's gun'tew ta'n nesegna's'gl na gjia'sutuo'guomg nisa'lugta's'gt'tew."

*Gitnmo'qon aq ulmajo'qon
(Matiw 24.3-14; Malg 13.3-13)*

⁷ Pipanima'titl Se'susal, "Nujigma'muet ta'nug wegla ta'n goqwe'l tliatal? Tali gji'tutesnen ta'n tujiw gtu' tliaq?"

⁸ Telimaji, "Ango'tmug. Mut lue'wa'lugsinew ta'n goqwe'l nutmaq. Pugwelgig peita'taq aq tluetaq, 'Ni'n na negm!' aq 'Na na'gweg iga'q!' Mut majulgwalanew."

⁹ Mut jipasultinew ta'n tujiw nutmaioq ugjit matntimgl aq mimajuinu'g assuma'tiji aq tuaqtesgua'tiji g'pnno'lewa'jg. Wegla amujpa tmg tliatal, gatu na ugtejgewe'l na'gwegl ma smtug tlianugl."

¹⁰ Se'sus siawewo'qwert, "Newt nemigsijig mimajuinu'g matna'titaq igtigi mimajuinu. Milapegsultijig mimajuinu'g getana'titaq igtigi mimajuinu' tleiawultiliji igtig umutgiwow.

¹¹ Maqamigew maja's'gt'tew ms't tami. Na pestmo'qonn aq gsnugowaqann i'tt'tal ms't tami. Musigisg'tug ugiatal mesgi'gl metue'gl ta'n jipala'tita pugwenniji mimajuinu'.

¹² Ge's mu wegla telianugl, na ugsua'lugsitoqs'p aq emegweiugsitoqs'p. IIsumugsitoqs'p a'sutuo'guomg aq pija'lugsitoqs'p laplusang. Amujpa neia'tugsitoqs'p nigantug elege'wijig aq g'pnno'lewa'jg muta getlams'tuioq ni'n.

¹³ Ta'n tujiw ula tliatew gis tlimotoqs'p na gelu'lgl agnut-maqan ta'n wejiaq Nisgameg.

¹⁴ Mut sespete'tmnew ta'n tli apoqonmasultitoqs'p ge's igalsultitoqs'p aq agnutmatoqs'p wegla mimajuinu'g.

¹⁵ Ignmultoqs'p gelu'lgl glusuaqann aq ns'tuo'qon glaman ta'nig getan'sgig ma gisi apsgwa'guguegw gisna ma we'gwamulug ta'n telueioq.

¹⁶ Gn'gi'guaq, wijig'tultioq, go'gumaq gisna gitapuaq gisa'lugsitoqs'p ugsua'lugsinew aq ta'sioq ne'po'qsiteqs'p.

¹⁷ Pugwelgig mimajuinu'g masgelmugsitoqs'p muta getlams'tuioq.

¹⁸ Angweiulitoqs'p we'gaw anqo'tas'gt'tal te's'gl usapunn gun'jiwaq.

¹⁹ Mut punita'tinew aq siaw ml'gigna'tigw, na tujiw ugs'ta'titoqs'p."

*Se'sus wesgutg Selusalemg ta'n tel suisga'tas'gt'tew
(Matiw 24.15-21; Malg 13.14-19)*

²⁰ "Ta'n tujiw nmitoqs'p pugwelgig sma'gnisg gigto'qopugutmi'tij Selusalemg, gji'tutoqs'p gjigan apugjig suisga'tas'gt'tew.

²¹ Na tujiw ta'nig eimu'tijig Jutiae'wa'gig amujpa lsumulti-taq gm'tnigtug. Ta'nig eimu'tijig gjigang amujpa jiglsmulti-taq. Ta'nig eimu'tijig gujmug gjigang mut pisgwita'new.

²² Etna negla na'gwegl ta'n tujiw Gjinisgam ugtapulata pug-wenniji mimajuinu'. Tliatew muta Gjinisgam ugtwi'gatign telueg.

²³ Ta'n tujiw wegla na'gwegl iga'qt'tew no'q mtue'tew ugjit e'pijig ta'n getu' un'janultijig aq e'pijig ta'n apje'ji'jultiliji mijua'ji'jg gegguna'tiji. Pugwelgt'tew ulmajo'qon ugs'tqamu muta Gjinisgam uggwaiugtuata mimajuinu' tleiawultiliji ula gjigan.

²⁴ Ta'sijig ne'pa'taq ge's etl matnuj. Pugwelgig ugsuo'laten aq se'g lgimaten ta'n eimu'tijig gaqa'isg mimajuinu'g tleiawultijig pilue'l umutgiwal ugs'tqamu. Mimajuinu'g ta'n mo Lesui'peulti'gw niganpugutmi'titaq Selusalem glapis ta'n tujiw ugml'gigno'timuow apajigsua'tuj."

*Ta'n tujiw mimajuinualsiap apaja'sitew
(Matiw 24.29-31; Malg 13.24-27)*

²⁵ "Nmituoqs'p wig'e'gl tliatal na'gu'setigtug, tepgun'setigtug aq gloqowejjigtug. Ugs'tqamu'g gaqa'isg mimajuinu'g tleiawultijig pilue'l umutgiwal ewlita'sultitaq aq we'gwata'sultitaq. Ma gji'tu'ti'gw ta'n apoqonmu'anew. Na jipaqita'taq ta'n tujiw nutua'tita gta'nugewe'i tgu'g ta'n ma'muni maqatgultijig.

²⁶ Mimajuinu'g wigwia'titaq aq we'gwata'sultitaq ge's esg-matmi'tij ta'n goqwei wejgu'aq ugs'tqamu'g. Na na'gu'set ma liegw ta'n etl segewa'j. Na wijei tla'taqatitaq na tepgun'set aq gloqowejjg.

²⁷ Na tujiw ni'n ta'n mimajuinualsiap neia'sia's alugwig'tug. No'q mawigna's aq no'q gepmite'lmites.

²⁸ Ta'n tujiw wegla tliaqal qamultigw aq musigisg'tug lapultigw muta Gjinisgam apugjig ugs'tawultew."

*Gina'masuti ta'n minijgewei miti's
(Matiw 24.32-35; Malg 13.28-31)*

²⁹ Na tujiw Se'sus a'tugwaqan telimaji, "Angite'l mug na miti's ta'n teluisit pi'gmenaqsi aq igtigig miti'sg.

³⁰ Ta'n tujiw nemioq na nipi'g poqji ne'ita'jig na geituoq nipa pem tepawiaq.

³¹ Lpa na wijei ta'n tujiw nmitutoqs'p wegla tliatal, gj'i'tutoqs'p Gjinisgam poqji ilgwenaji mimajuinu' ugs'tqamu.

³² "Migwite'tmug ms't wegla ta'n wesgutmann na tliatal gesgmnaq mu nepu'ti'gw mimajuinu'g ta'n nige' mimajultijig.

³³ Ta'n goqwe'l etegl musigisg'tug na gaqital aq elg ugs'tqamu gaqiatew gatu ntglusuaqanml iapjiw teliaqal."

Amujpa angweiasultigw

³⁴ "Angweiasultigw. Mut pas'g tl'te'tmug mijjultimg aq mut sespete'tmnew ta'n tlo'litoqs'p muta na na'gweg ta'n pgisintes ap jaqali iga'qt'tew aq gilew ma gisgajo'litiwoq ultesguinew.

³⁵ Ms't mimajuinu'g paqalaiultitaq ugs'tqamug muta ula na'gweg tl jaqala's'gt'tew pa wijei aq loqte'gn jaqal goqqwa'latl wi'sisl.

³⁶ Ni'n na mimajuinualsiap. Ta'n tujiw apaja'sia's apji gisgajo'litiw aq a'sutma'tigw ugjit gugunmnew ml'gigno'ti aq saputita'toqs'p ta'n metue'gl getu' tliaqal."

³⁷ Te'sigisg'g Se'sus gegina'muaji mimajuinu' gjia'sutuo'guomg. Te's wela'gw eliet gm'tnn ta'n tel wi'tut Olipet aq getgunit na'te'l.

³⁸ Pugwelgig mimajuinu'g peita'jig gjia'sutuo'guomg te's egsitpu'g ugjit jigs'tuanew.

22

Gim agnutma'tijig ta'n tla'lata Se'susal

(Matiw 26.1-5; Malg 14.1,2; Sa'n 11.45-53)

¹ Na pem tepawa's'gl na'gwegl ta'n tujiw Lesui'paq malqotmi'tij pipnaqan ta'n mo apita'tas'gtnug. Ula pestie'umg tel wi'tas'g na Siawa'timgewei Pestie'umg.

² Na tujiw niganpugultijig patlia'sg aq na nujigina'mua'tijig tplutaqan pewala'titl Se'susal ne'po'qsilin. Na gwilmi'tij ta'n tl gim ne'pa'taq muta jipaquite'lma'tiji na mimajuinu'g.

Suta wel'te'tg ntuisgalan Se'susal

(Matiw 26.14-16; Malg 14.10,11)

³ Na tujiw Gjimn'tu wesgweiatl Suta Isgaliotal. Suta na Se'sus unaqapeml.

⁴ Eliet ugjit maw agnutma'tinew niganpugultiliji patlia'sg aq ta'nig gjia'sutuo'guom ango'tmi'tij. Wesgutmi'tij ta'n Suta gis tla'tegetew ta'n tl ntuisgalatal Se'susal ugsua'lugsilin.

⁵ Me' gatu wel'ta'suala'titl Sutaal aq tepluma'titl apangitu-anew.

⁶ Wel'te'tg aq poqji angite'tg ta'n tl ntuisgalatal Se'susal ugjit gimi ugsua'lugsilital aq ma wen gji'tug.

*Siawa'timgewei Pestie'umg gisgaja'tas'g
(Matiw 26.17-25; Malg 14.12-21; Sa'n 13.21-30)*

⁷ Na na'gweg iga'q ta'n ms't mimajuinu'g malqotmi'titaq pipnaqan ta'n mu apita'tas'gtnug. Na tujiw wesgowa's'g na Siawa'timgewei Pestie'umg ta'n tujiw ne'pa'tij jijgluewji'jg.

⁸ Se'sus telimaji Pie'lal aq Sa'nal, "La'tigw aq gisgaja'tug Siawa'timgewei mijjuaqan ugjit ginu."

⁹ Pipanima'titl, "Tami tet pewalieg gisgaja'tunen?"

¹⁰ Telimji, "Ge's pem pisgwa'tioq gjigang na ji'nm ultesguatoqs'p. Pemapilatl samqwano'q lamaqan ugtlmaqaneg. Ma-julgwalug aq pisgwa'tigw na wen'ji'guomg ta'n tel pisgwa'j.

¹¹ Tlimug na ji'nm ta'n etli assusit wen'ji'guom, 'Nujigina'muet petgimugsieg ugjit pipanimulinen, tami eteg ta'n negm aq unaqapemg tlatalultitaq na Siawa'timgewei Mi-jjuaqan?"

¹² Na musga'tugsitoqs'p mesgi'g i' tlatalutimg ge'gwe'g. Na'te'l tli ilajugtatoqs'p wela'gewei."

¹³ Na apostale'wijig maja'tijig aq getloqo ms't goqwei eteg st'ge' ta'n telimut'pnig. Na tujiw gisgaja'tu'tij Siawa'timgewei wela'gewei.

*Se'sus maw unaqapemg mawatalultijig
(Matiw 26.26-30; Malg 14.22-26; 1 Golintewaq 11.23-25)*

¹⁴ Ta'n tujiw ms't gisgatteg, Se'sus eliet aq epa'sit ugt'pung maw apostale'wijig.

¹⁵ Na telimaji, "Mawi puatmap mawatalultitesnu Siawa'timgewei wela'gewei ge's mu welmajew.

¹⁶ Telimuloq, ma nugu ap malqotmu igtig Siawa'timgewei wela'gewei maw gilew glapis Gjinisgam ilgwenata ms't mimajuinu'. Na tujiw giasgiw gji'tutoqs'p ta'n goqwei teplutg tliatew."

¹⁷ Na wesua'latl nqani'psmunn aq miwatmuatl Nisgaml. Telimaji unaqapemg, "Ugsua'lug ula aq ta'n te'sioq wet samq-woltigw.

¹⁸ Telimuloq, ma nugu samqwaw moqopa'q glapis Gjinisgam pgisintew ugjit ilgwenanew ms't mimajuinu'."

¹⁹ Pipnaqan wesua'toq aq miwatmuatl Gjinisgaml. Na tujiw nasgwa'toq aq ignmuaji unaqapemg. Teluet, "Ula na ntinin ta'n ignmuloq. Ula siaw tla'taqatigw ta'n goqwei musga'tuloq aq te's migwite'lmiwg."

²⁰ G'satalultijig Se'sus ap wesgumaji na nqani'psmunn. Teluet, "Ula nqanipsmun neia'toq Gjinisgam ignmuggsioq pilei teplumtimgewei. Pqoji tliatew ta'n tujiw nmal'tem guta's'gt'tew aq npma's gujjieweigtug ugjit apigsigtmulin gtlue'utiwal.

²¹ “Gatu ge' jigs'tigw, nat wen ntuisgalitew maw pultieg patawutigtug.

²² Ni'n na mimajuinualsiap aq npma's st'ge' ta'n Gjinisgam tel gisite'tg'p gatu mawi mtue'tew ugjit na ji'nm ta'n tel gisite'tg ntuisgalin.”

²³ Na apostale'wijig pipanimtultijig ta'n wenitew tla'tegetew.

Tegen apostale'wit me' gepmite'l mugsin je mu igtigi

²⁴ Tel'gne' geg apostale'wijig gi'gaita'jig ta'n tegen me' gepmite'l mugsiss je mu igtigi.

²⁵ Se'sus nestuimaji, “Elege'wijig geggunmi'tij ml'gigno'ti aq assuma'tiji na mimajuinu' ta'n mu Lesui'peultiligwi. Ugs'tqamug niganpugultijig tel wi'tujig, ‘mimajuinu'g wita-pua.’

²⁶ Galu gilew mu tlo'ltiwoq st'ge' negmow. Awna ta'n wen gilew pewalsit me' gepme'g je mu igtigi na amujpa elugowaji esgwia'tilji. Ta'n wen gilew pewalsit niganpuguin amujpa tel lugwet st'ge' na lugowinu ta'n getu' apoqonmuaji igtigi.

²⁷ Wen me' espe'g, ta'n wen epa'sit mijjin gisna ta'n wen mijipjewei pejo'toq? Tel'ta'sioq ta'n wen epa'sit mijjin me' gepme'g je mu ta'n wen mijipjewei pejo'toq. Galu weji pgisinaq ugjit lugowinuin.

²⁸ “Gilew gis wijtgeweiwioq ta'n te's'g metue'gl.

²⁹ Wijeitli ignmultoqs'p assusultinew st'ge' nujj gis ignmuip assusin.

³⁰ Mawpultitoqs'p ntp'tawutimg wa'so'q, Elg pmgopultitoqs'p elege'witewe'l mutputi'l aq assumatoqs'p Lesui'paq ta'n wetapegsultijig Je'gopo'q uggwisg na newtisgegsiliji je ta'pu piltu nemigsultiliji.”

Gjimn'tu getu' nigtuo'laji Se'sus unaqapemg

(Matiw 26.31-35; Malg 14.27-31; Sa'n 13.36-38)

³¹ Se'sus telimatl Pie'lal, “Simon, jigs'tui. Na Gjimn'tu etawet ugtnu'gwalugsinew ta'n te'sioq. Getu' nigtuo'lugsioq, lpa wijeitli ta'n nuji iga'taqug tel tepgiso'toqol glumgl aq siguaq'ste'gn.

³² Galu a'sutmessewulap ugjit siawi gtlams'tasin ni'neg. Ta'n tujiw apaji lita'sualites, pewalul apoqonmuian gitapaq siawi gtlams'tasultinew ni'neg.”

³³ Pie'l telimatl, “Gjisaqamaw, gisgaje'i wije'ulin laplusang aq mawi npmn maw gi'l.”

³⁴ Galu Se'sus telimatl, “Pie'l, telimul, gisgug gesgmnaq napew getu'g, gi'l si'st petgwasites.”

Amuj nespnug gpo'jmuaq, mijipjewei mun'ti aq tlawo'q

³⁵ Na tujiw Se'sus pipanimaji unaqapemg, "Ta'n tujiw elgimuloqop na telimuloqop mo nespanew gpo'jmuaq, mijipjewei mun'ti gisna piamiejig mg'sng, mo goqwei nuta'mawoqop?"

Telima'titl, "Moqwa', lpa mo goqwei nuta'maweg'p."

³⁶ Se'sus teluet, "Gatu nige', ta'n wen gegungl ugpo'jm gisna mijipjewei mun'ti nespntal. Ta'n wen mo tlawo'qomigw amujpa netuisgelatl uggit pgwateluun.

³⁷ Telimuloq, Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, 'Mimajuinu'g tle'watal st'ge' lue'winu.' Ula amujpa tliatew. Ta'n goqwei tla'litaq gis ewi'gas'g'p Gjinisgam ugtwi'gatignigtug aq nige' pem tliaq."

³⁸ Unaqapemg telima'titl, "Gjisaqamaw gegung'tjig tapusijig tlawo'q."

Se'sus telimaji, "Tepiejig negla."

Se'sus a'sutmat na gm'tn teluisit Olipet

(Matiw 26.1-5; Malg 14.1,2; Sa'n 11.45-53)

³⁹ Na tujiw Se'sus naqt'g gjigan aq eliet na gm'tn tel wi'tut Olipet st'ge' gaqaisg sipeliw tla'teget. Unaqapemg wijkeiji.

⁴⁰ Ta'n tujiw na'te'l peita'jig, telimaji, "A'sutma'tigw uggit Mn'tu mu gisa'luggiwoq pata'taqatinew."

⁴¹ Naqalaji unaqapemg aq eliet naqajijge'le'l. Na'te'l nut-gul'pa'sit aq a'sutmat.

⁴² "Gisiteget gi'l na nujj, mu ignmuiwn ulmaje'n. Gatu mut tla'tegew ta'n tel puatm, awna tla'tega ta'n tel puatmn."

⁴³ Ansale'wit wejet wa'so'q aq apoqonmuatl uggit ml'gigna'lin.

⁴⁴ Se'sus no'q ulmajita'sij me' aji a'sutmat glapis mal'tewitniet. Tegniet maw mal'tew aq nitjaquantesgl maqamigeg.

⁴⁵ Ta'n tujiw gaqi a'sutmat apaja'sit ta'n unaqapemg eimu'tili. Nep'tili, muta tetuji ulmajita'sultili.

⁴⁶ Na telimaji, "Goqwei uggit wet nep'tioq? Mn'jita'qw aq me' a'sutma'tigw uggit mu pata'taqatinew."

Se'sus wesua'lut

(Matiw 26.47-56; Malg 14.43-50; Sa'n 18.3-11)

⁴⁷ Me' etlewistoq ta'n tujiw pugwenniji mimajuinu' peita'li. Suta na Se'sus unaqapeml ilgwenaji. Na eliet Se'suseg uggit usgaqalman.

⁴⁸ Se'sus telimatl, "Ni'n na mimajuinualsiap. Getu' ugsaqanmin uggit musga'lanew wegla mimajuinu'g ni'n na negm ta'n netuisgalit?"

⁴⁹ Ta'siliji Se'sus unaqapemg gigjiw eimu'tiliji. Nemitu'tij ta'n getu' tliaq, pipanima'titl, "Gjisaqamaw, pewalieg matnanew aq e'wmanew tlawo'q?"

⁵⁰ Na newte'jit taqamatl espe'g patlia's uglugowinuml aq mente'muatl inaqanei ugs'tuaqan.

⁵¹ Se'sus telimaji, "Punintultigw!" Na tujiw ugs'tuaqan apat nasa'tuaj aq smtug gisi npitmuaq.

⁵² Se'sus gelulaji na niganpugultiliji patlia'sg, a'sutuo'guomewei sma'gnisg aq igtigi niganpugultiliji muta peita'liji ugsua'lan. Na telimaji, "Nespnmoqol pugumaqann aq espo'qwas'gig. Tal gis peji ugsua'lioq st'ge' ni'n na gmutnes?

⁵³ Te'sigisg'g wijitgweiuloqop gjia'sutuo'guomg gatu mo wesua'liwoqop na'te'l. Gatu nige' gisi ignmugsioq ml'gigno'ti uigkeit tla'taqatinew ta'n teli gsatmoq."

Pie'l petgwasilitl Se'susal

(*Matiw* 26.57,58,69-75; *Malg* 14.53,54,66-72; *Sa'n* 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Na wesua'la'titl Se'susal aq ela'la'titl espe'g patlia's wiguaq. Pie'l ugtejge'l majulgwalaji.

⁵⁵ Nat wen pugtew gisitoqos iga'taqang na gigjiw espe'g patlia's wiguaq. Pie'l eliet na'te'l ta'n mimajuinu'g gigto'qopugultijig pugtewigtug.

⁵⁶ Ge's pemgopij gigjiw na pugtew na maljewe'j lugowinu'sgw nemiatl Pie'lal aq migwamatl. Na telimaji igtigi, "Ula ji'nm wijitgweiwapnn Se'susal."

⁵⁷ Pie'l petgwasit aq teluet, "E'pit, mo nenuaq negm!"

⁵⁸ Tel'gne'geg igtig elg migwite'lmatl aq telimatl, "Gi'l na majulgwalt ala ji'nm."

Pie'l teluet, "Ji'nm, ni'n mu na unaqapeml!"

⁵⁹ Ap tel'gne'ge'l igtig melgi tluet, "Na teliaq, ula ji'nm wijitgweiwapnn Se'susal muta negm na Galaliewa'j."

⁶⁰ Gatu Pie'l teluet, "Ji'nm, mo geitu ta'n goqwei wesgutmn!"

Na jiniw ge's etlewo'gwet, napew getu'g.

⁶¹ Gjisaqamaw gigto'qopugua'sit aq angamatl Pie'lal. Na tujiw Pie'l migwite'tg ta'n gi's teluelipnn muta telimut'pnn, "Ge's mu napew getu'g eggsitpu'g, si'st tluetes mo nenuiwn."

⁶² Pie'l nige' tewiet aq gesimt'g muta no'q mesge'g.

Se'sus emegweiut

(*Matiw* 26.67,68; *Malg* 14.65)

⁶³ Na ji'nmug ta'n gegguna'titl Se'susal penoqite'lma'titl aq matta'titl.

⁶⁴ Oqonisgwepilmua'titl ugpugugul aq pipanima'titl, "Wen taqam'sg's? Tliminen."

⁶⁵ Aq siaw penoqite'lma'titl aq siawi almima'titl.

Se'sus pisgwa'lut gjipatlia'sl wiguaq ugjut ilsuman
(Matiw 26.59-66; Malg 14.55-64; Sa'n 18.19-24)

⁶⁶ Ta'n tujiw gisapniaq, na niganpugultijig, niganpugultijig patlia'sg aq nujingina'mua'tijig ttplutaqan mawita'jig aq Se'susal pegisula'titl ta'n etl mawia'tijig.

⁶⁷ Pipanima'titl, "Ge' tliminen, gi'l na giasgiw Nujius'tawi'wet?"

Se'sus teluet, "Pa na tlimuloq ma gtlams'tuiwoq.

⁶⁸ Lpa goqwei pipanimulitoqs'p, ma goqwei tlimiwoq.

⁶⁹ Ni'n na mimajuinualsiap aq nige' weja'tegemg pmgopites Gjinisgam ta'n mawignat ugtinaqanmg."

⁷⁰ Na pugwelgig pipanima'titl, "Na to'q, gi'l na Gjinisgam Uggwis?"

Telimaji, "Ms't gilew telueioq ni'n na negm."

⁷¹ Na tujiw teluejig, "Mo nugu tal wegaqqwig pilue'g el wi'tmasultijig getu' nutmueg ta'n igtigig teluejig muta gis nutaqatt ta'n teluet."

23

Se'sus ela'lut Piloteg

(Matiw 27.1,2,11-14; Malg 15.1-5; Sa'n 18.28-38)

¹ Na tujiw ms't maita'jig aq Se'susal ela'la'titl ugjut qamin niganlug Lo'mewa'j g'pnno'lewit teluisit Pilot,

² Na poqji elsutmua'titl aq teluejig, "Nutaqatt'p ula ji'nm opl gina'muapni mimajuinu' tleiaawultiliji nm'tginen. Na telimapni, 'Mut ignmuane new suliewei na elege'wit.' Teluet negm na Lo'mewei elege'wit ta'n teluisit Nujius'tawi'wet."

³ Pilot pipanimatl, "Gi'l na Lesui'paq ugtelege'witemual?"

Se'sus telimatl, "Na teliaq teluen."

⁴ Na tujiw Pilot telimaji niganpugultiliji patlia'sg aq mimajuinu'g ta'n eimu'tiliji na'te'l, "Mo geitu goqwei amsalteg ula ji'nm. Ma gisi ilsumaqaq."

⁵ Gatu patlia'sg aq mimajuinu'g ma'munsaiwa'titl Pilotal, "Ilsum Se'sus ta'n goqwei gegina'muaj mimajuinu' aq ta'n gisa'laji matntultine. Poqji gina'muep Galaliewa'gig aq gigto'qwa'sip ta'n telgi'g Jutiae'wa'gig aq nige' pegising tet ugjut gina'muen."

Se'sus petgimut Eloteg

⁶ Ta'n tujiw Pilot nutuaj ta'n goqwei telueliji, pipanimaji, "Ula ji'nm na Galaliewa'juit?"

⁷ Ta'n tujiw geitoq Se'sus tleiaawit ta'n Elot etl niganpuguij, na elgimatl Se'susal Eloteg, muta Elot etl mittugwet Selusalemg.

⁸ Elot no'q wel'ta'sit ta'n tujiw nemiaj Se'susal. Nutg'p ta'n tela'tegelipnn aq getu' nmiapnn Se'susal gi's sa'q. Getu' nmiatl npilan nat wenn gisna tla'tegelin paqlaiwaqan.

⁹ Glaman Elot pipanimatl pugwelgl ta'n goqwe'l gatu Se'sus mo goqwei teluegw.

¹⁰ Na niganpugultijig patlia'sg aq ta'ni nujigina'mua'tijig tplutaqan gaqamultijig aq gesigawi elsutmua'titl Se'susal.

¹¹ Elot aq ugsma'gnismg naso'tula'titl Se'susal elege'wamug aligew, penoqite'lma'titl aq emegwei'wa'titl. Na tujiw Elot apatgimatl Piloteg.

¹² Pilot aq Elot masgeltipnig gatu nige' gisaqanmajig witapewijig.

Se'sus ilsumut ne'po'qsin

(*Matiw 27.15-26; Malg 15.6-15; Sa'n 18.39–19.16*)

¹³ Pilot wigumaji niganpugultiliji patlia'sg, igtigi nigan-pugultiliji aq igtigi mimajuinu.

¹⁴ Telimaji, "Pegisituioq ula ji'nm aq telueioq opl gina'muaji mimajuinu'. Gigji pipanimg'p ge's gaqamultioq tet aq mo eigtnug goqwei ta'n opla'teget aq mo telianug ta'n goqwei elsutmua'titl.

¹⁵ Elot mo geitug goqwei opla'tegelin muta apatgimapnn nineneg. Mo goqwei eigtnug ta'n amsalteg we'gaw ugjit ne'po'qsin.

¹⁶ Gatu gisa'la's wisqapaqtoqsin aq na tujiw iga'la's." [

¹⁷ Te's Siawa'timgewei na'gweg Pilot apjiw pipanimut ugjit iga'lan newte'jilit.]

¹⁸ Gatu ms't sesgu'tijig, "Ne'po'q ula ji'nm! Laplusang tulqa'l Palapas!"

¹⁹ Palapas weji pija'lut laplusang muta pegwatoqop mat-naqqewaqaqan gjigang aq ilsutmut'p muta ne'pa'lapnn mimajuinu'l.

²⁰ Pilot getu' iga'latl Se'susal glaman gelulaji mimajuinu ap.

²¹ Awna asitepugua'titl, "Amujpa gujjiewto't! Gujjiewta'nej!"

²² Pilot gelulaji mimajuinu' si'stewei ap. Pipanimaji, "Tali opla'tegep? Mo geitu ta'n goqwei opla'toqop. Mo te'pmug npuaqan. Gisa'la's wisqapaqtoqsin aq iga'la's."

²³ Gatu mimajuinu'g siaw ml'gi sesgu'tijig, "Amujpa gujjiewto't!" Na tujiw mesnmi'tij ta'n tel puatmi'tij.

²⁴ Pilot ignmuaji ta'n goqwei pipanigesultiliji, na ilsumatl Se'susal ne'po'qsilin.

²⁵ Na tujiw iga'latl na ji'nmul ta'n pija'lut'p muta gisa'toqop matnaqqewaqaqan aq ne'pa'taqan. Na ilsumatl Se'susal ugjit gujjiewto'qslin st'ge' ta'n mimajuinu'g tel puatmi'tij.

*Se'sus pema'lut ge'gutnug ta'n ne'po'qsin
(Matiw 27.32-44; Malg 15.21-32; Sa'n 19.17-27)*

²⁶ Ge's sma'gnisg ejigla'la'titl Se'susal gjigang, na a'sugua'titl ji'nmul ta'n wejgu'elitl. Ula ji'nm teluisit Simon aq tleiaiwit Sailin. Na sma'gnisg goqqwa'la'titl aq gisa'la'titl pemapilmlitl gujjiewei ugtejg Se'susal.

²⁷ Pugwelgig mimajuinu'g pemulgwala'titl Se'susal. Eimu'tijig e'pijig pemulgwala'tij aq nesp'temultijig. Wel maita'sultijig ugjit Se'susal.

²⁸ Se'sus naqa'sit aq telimaji, "E'pijig, tleiauwultioq Selusalemg, mut atgitemultinew ugjit ni'n. Atgitemultigw ugjit gilew aq gn'januaq.

²⁹ Wejgu'aqal na'gwegl ta'n tujiw mimajuinu'g tluetaq, 'Tetuji ulo'ltijig e'pijig ta'nig menaq un'janulti'gw, gisna menaq angweiwa'tigwi mijua'ji'jg gisna menaq wet sma'tigwi ugpusgunuaq.'

³⁰ Na tujiw mimajuinu'g tluetaq, 'Pajiji gitnm'titesnu. Uliatew gm'tng nisa'lugwia'tij ta'n eimu'ti'gw aq soqoqamigegl oqonitgwetoqsi'gw.'

³¹ Pa na mimajuinu'g tla'l'i'tij ni'n ta'n mo goqwei opla'tu, tala'lultaq gilew ta'n opla'taqatioq?"

Se'sus etli gujjiewto't

³² Tapusijig ji'nmug, na gitg gmutnesg, pem gl'taqana'tiji ugjit ne'po'qsilin maw Se'susal.

³³ Ta'n tujiw peita'tij ge'gutnug tel wi'tmi'tij, "Waqan'tewatpat," na etl gujjiewto't Se'sus maw tapusijig gmutnesg, newte'jit ugtinaqanmg aq igtig ugpatatujmg.

³⁴ Se'sus teluet, "Gisiteget, gi'l na nujj, apigsigtug wegla mimajuinu'g muta mo geitu'ti'gw ta'n tela'taqati'tij."

Na sma'gnisg elegetua'titl Se'susal utapsun toqo pas'g tepit-ultijig.

³⁵ Na mimajuinu'g angaptmi'tij ms't ta'n teliaq ge's Lesui'paq niganpugultijig maligima'titl Se'susal. Teluejig, "Gisi ugs'tawiapni igtigi. Pa na negmewiss na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgaml megnpnn, ugs'tawi'sij."

³⁶ Sma'gnisg na elg penoqite'lma'titl Se'susal. Ela'tua'tij anawtigewei moqopa'q aq pewala'titl samqwalin.

³⁷ Telima'titl, "Ugs'tawi'si, pa na elege'witewi's'p ugjit Lesui'paq."

³⁸ Na g'p'taq ta'n Se'sus gaqapijing ewi'gas'gl wegla glusuaqann, "Lesui'paq ugtelege'witemual."

³⁹ Newte'jit na gmutnesg ta'n gmetug gaqapijing anmimatl Se'susal. Telimatl, "Pa na gi'l na Nujiugs'tawi'wet, ugs'tawi'si aq maw ninen?"

⁴⁰ Gatu na igtig gmutnes mo gesatmug ta'n gis tluelitl, aq telimatl, "Mu jipalawt Gjinisgam. Wijei telsumulg'p st'ge' negm.

⁴¹ Tetapusutasi'gw, muta mesnmu'g ta'n tel te'pmu'g, gatu negm mo goqwei opla'tugup."

⁴² Na tuijw telimatl Se'susal, "Se'sus, migwite'lmites, ta'n tuijw pgisin gtelege'wa'gimg."

⁴³ Se'sus telimatl, "Teplumul, gisgug wijitgweiwites wa'so'q."

Se'sus nepg

(*Matiw* 27.45-56; *Malg* 15.33-41; *Sa'n* 19.28-30)

⁴⁴ Na panaemg mewlia'gweg, oqonitpaqiaq ta'n telgi'g umutgiwaq glapis si'st ajiej.

⁴⁵ Ge's soqqwat, na mesgi'g elaqpilaqan tmsaqign ta'n gaqapitg gjia'sutuo'guomg pasgina's'g g'p'taq glapis epune'g.

⁴⁶ Se'sus gesigawwet aq teluet, "Gisiteget gi'l na nujj, njijaqamij iga'l'g gpitng." Ula na gis tlujej, na nepg.

⁴⁷ Ta'n tuijw niganpuguit sma'gnis nemitoq ta'n gis tliaq, gepmite'lmatl Gjinisgaml. Teluet, "Getloqo na getlamiesnaq ji'nmaq."

⁴⁸ Pugwelgig mimajuinu'g mawiepnig gatu nige' apajinmita'jig ta'n tuijw gis nemitu'tij ta'n goqwei gis tliaq. Ugpusgunual pem matte'mi'titl muta ulmajita'sultijig.

⁴⁹ Gatu Se'sus witapa aq witapesgwa ta'n peji wije'wa'tipnn weja'tegemg Galaliewa'gig, gmetug gaqamultijig. Esgmatmi'tij nmituanew ta'n goqwei tliatew.

Se'sus utqatalut

(*Matiw* 27.57-61; *Malg* 15.42-47; *Sa'n* 19.38-42)

⁵⁰ Na eig na'te'l ji'nm ta'n teluisit So'sep. Tleiwit Lesui'pewei utan teluisig Alimatis. Gelu'sit aq ms't wenn gepmite'lmatl. Na niganpugutuaji ta'siliji Lesui'pa.

⁵¹ Mo wel'te'tmug'p ta'n telsutmi'tip ugjit Se'susal gujjiewto'qslin. Pewalatl Gjinisgaml pgisinnin aq ilgwenanew ms't mimajuinu'g ugs'tqamug.

⁵² Eliet Piloteg aq pipanigesit gis utqatalan Se'susal.

⁵³ Nisa'latl Se'susal gujjieweigtug aq oqonisgwa'latl atla'wegenigtug. Iga'latl elmalqeigtug ta'n gun'tew pitu'mulqata's'g'p. Na utqutaqan me' mnaq e'wa's'gtnug.

⁵⁴ Na na'gweg ta'n ilajugtmi'tij atlasmutigisg'g gaqiaq aq atlasmutigisg'g poqtamgiaq.

⁵⁵ Na e'pijig ta'n peji wije'wa'tipnn Se'susal weja'tegemg Galaliewa'gig wije'wa'titl So'sepal utqutaqane'gatig aq angama'titl ge's Se'susal utqatalut.

⁵⁶ Na tuijw enmita'jig aq gisgaja'tu'titl weljema'gewe'l aq welima'qal mime'l ugjit mima'lanew Se'susal. Atlasmultijig atlasmutigisgug st'ge' ta'n ewi'gas'g Nisgamewei tplutaqan.

24

Se'sus minua'lut

(Matiw 28.1-10; Malg 16.1-8; Sa'n 20.1-10)

¹ Aqan'tie'umg no'q gesi egsitpu'g e'pijig el'ta'jig npuinue'gatig. Nespnmi'titl weljema'gewe'l ta'n gisgaja'tu'tipnn.

² Nemitu'tij na gun'tew ejigl te't'pja'tas'g na ta'n elmalqeい gep'joqwa's'g'p.

³ Glaman pisgwita'jig gatu mo we'jia'tigul Se'susal.

⁴ Mo geitu'ti'gw ta'n gis tliaq. Na jiniw tapusijig ji'nmug gesi wape'gna'qig gaqamijig gmetug negmoweg.

⁵ Me' gatu na e'pijig gesigaw jipaqtita'jig aq nutgulpita'jig. Na ji'nmug telimgwi'tiji, "Goqwei ugjit utqutaqane'gatig al gwiluoq negm ta'n mimajit?

⁶ Mo eimug tet. Gis minunsit. Migwite'tmug ta'n telimug-sioqop ge's me' eimu'tioqop Galaliewa'gig.

⁷ Teluep, 'Ni'n na mimajuinualsiap aq amujpa ignmueta'sia's ugjit pata'tegewinu'g gujjiewte'ite'n gatu minunsites si'stewei na'gweg.'

⁸ Na tuijw e'pijig migwite'tmua'titl ugglusuaqanml.

⁹ Apaita'jig gjigang aq telima'tiji na newtisgegsiliji je newt apostale'wiliji aq igtigi Se'sus unaqapemg.

¹⁰ Negla e'pijig na Mal Matle'n, Joana, Mali ta'n uggwisl teluisilitl Ji'mej. Negmow aq igtigig e'pijig telima'tiji ms't apostale'wiliji ta'n goqwe'l gi's nemitu'tipnn.

¹¹ Gatu apostale'wijig tel'ta'sultijig e'piliji papewistultiliji aq mo getlams'tua'tigwi.

¹² Na tuijw Pie'l maja'sit aq eliet na npuinue'gatig. Golomgwa'sit aq pisgwapa'sit gatu mo wenn nemiaqul. Pas'g nemitoq utqutamgewe'l aligal. Paqalaig, enmiet wiguaq aq angite'tg ta'n gis tliaq.

Tapusiliji Se'sus unaqapemg enma'tijig

(Malg 16.12,13)

¹³ Na wijei na'gweg tapusiliji Se'sus unaqapemg ela'tiliji na utanji'j teluisig Eme'us. Eteg na'tami newtisga'qal je newt gilam'tl weja'tegemg Selusalemeg.

¹⁴ Na etli agnutmajig ta'n goqwe'l gis tliaqal Selusalemeg.

¹⁵ Ge's pem agnutma'tij, na Se'sus etepnaji aq na tuijw pem wije'waji.

¹⁶ Na nemia'titl pas'g mu nenua'tigul.

¹⁷ Se'sus pipanimaji, "Goqwei wesgutmoq ge's pema'tioq?"

Na tapusijig naqapugua'tijig aq no'q ewlapewijig.

¹⁸ Na newte'jit teluisit Gliopas telimatl, "Etug gi'l pas'g emit-tugwe'winu Selusalemg aq mu eimu't'p ta'n wegla gis tliaql na enmigiaspiaql na'gwegl?"

¹⁹ Se'sus pipanimaji, "U't ta taliaq?"

Telima'titl, "Wesgutmeg ta'n goqwe'l gis tliaql ugjит na Se'suso'q, Nasaletg tleiauwipnaq. Ula ji'nmaq na niganijitegewinuaq. Melgignaql ugglusuaqanml aq mesgi'gl lugowaqann elugwatg'pnn. Tetapua'lapnn Gjinisgaml. Pugwenniji mimajuinu'g wel'te'tmuatipnn.

²⁰ Na niganpugultijig patlia'sg aq nuji ilsutaqatijig ugjит Lesui'paq ilsuma'tipnn ugjит ne'po'qsilin aq na tuijw gujjiewto't'pnaq.

²¹ Na elita'sualg'tt'p negm na newte'jisоq ta'n gisi ugs'tawiata Lesui'paq. Na nige' gisi nsuguna'q ula gis tliaq.

²² Alt e'pijig, ta'nig getlams'tua'titl Se'susal, paqalaiugsieg'pnig. Na gisapniaq, el'ta'pnig ta'n elisnnipnn,

²³ gatu mo tami we'jia'tigupnn. Na apaja'tipnig ta'n eimu'tieg aq telimugsieg'pnig, 'Ta'n elisinnaq nemi'g'tt'pnig ansale'wijg ta'n telimugsiegig Se'sus mimajit.'

²⁴ Na ta'siliji Se'sus unaqapemg el'ta'lipni na'te'l. Tel nmitu'tip st'ge' ta'n e'pijig teluepnig. Telteg gatu mo wen nemiagupnn Se'susal."

²⁵ Na tuijw Se'sus telimaji, "Ewle'jioq aq mo getlams'tmuoq ta'n gis tliaq. Na tel gesguggl ggamlamunual, mu gisi ns'tmu'twoq ta'n niganijitegewinugi'g gis tluetipnig.

²⁶ Getloqo Nujiugs'tawi'wet amujpa ma'muni ulmaje'g aq na tuijw pisgwa't wa'so'q ta'n etl gepmite'lmuj."

²⁷ Na tuijw Se'sus gegnu'a'tuaji ta'n goqwe'l ewi'gas'gl Gjinisgam ugtwi'gatigng ugjит ta'n tela'luj. Gegnu'a'tuaji ms't goqwe'l ta'n Mowiso'q aq niganijitegewinugi'g ewi'gmi'tipnn ugjит ta'n tela'luj.

²⁸ Na glapis pem tepawita'tijig na utanji'j ta'n tapusijig pem la'tijig, na tel'te'lma'titl Se'susal siawa'silin.

²⁹ Toqo munsaiwa'titl naqa'silin. Telima'titl, "Wijitgwei-winen aq tli gt'guni tet. Geget wela'gw aq poqji oqonit-paqiaq." Na glaman siaw wije'waji aq pisgwa't wiguaq.

³⁰ Ta'n tuijw na wela'gewei gisgatteg, pemgopita'jig aq Se'sus wesua'toq pipnaqan aq miwatmuatl Nisgaml. Temina'toq pipnaqan aq ignmuaji.

³¹ Na tuijw nenua'titl, gatu smtug Se'susal etli gs'ga'silitaq.

³² Telimitijig, "A' na migwite'te'n ta'n pema'tieg'p awtigtug teli ulgwijinu'gup. Etl gelulugsi'gup aq gegnu'a'tugsi'gup Gjinisgam ugtwi'gatign."

³³ Na smtug apsgwa'tijig Selusalemg naji agnutmua'tiji newtisgegsiliji je newt Se'sus unaqapemg aq igtigi mimajuinu' ta'ni etl mawia'tilihi maw Se'sus unaqapemg.

³⁴ Ta'n tujiw pisgwa'tijig, telimujig, "Gjisaqamaw gis minunsit. Simon gi's nemiatl."

³⁵ Na tapusijig agnutmi'tij ta'n goqwei teliaqap awtigtug aq ta'n tel nenua'tipnn Se'susal ge's temina'tuliteg pipnaqan.

Se'sus neia'sit ta'n apostale'wiliji eimu'tilihi

(*Matiw 28.16-20; Malg 16.14-18; Sa'n 20.19-23; Paqalai-waqann 1.6-8*)

³⁶ Ge's wegla etl agnutmi'tij, jiniw Se'sus neia'sit aq gaqamit maw negmow. Telimaji, "Gjinisgam gis ignmugsioq wantaqo'ti ggamlamunuaq."

³⁷ No'q paqalaiultijig aq jipaqita'jig muta tel'ta'sultijig sg'te'gmujl nemia'titl.

³⁸ Pipanimaji, "Goqwei ugjit welmajita'sultioq? Goqwei ugjit weji megtmoq?

³⁹ Angaptmuq npitnn aq ngatl aq nmitutoqs'p ni'n na. Sama'ligw aq gji'toqs'p muta sg'te'gmuj mo wa'qigw gisna waqan'tewigw st'ge' ni'n."

⁴⁰ Ge's ula etl tlimaji, neia'tuaji ugpitnn aq uggwatl.

⁴¹ Paqalaiultijig aq elt wel'ta'sultijig gatu me' megtmi'tij na glaman Se'sus pipanimaji, "Geggunmoq goqwei mijjuaqan tet?"

⁴² Ignmua'titl mussew nme'juei ta'n gissilitl.

⁴³ Malqotg ge's etli angama'tij.

⁴⁴ Na tujiw telimaji, "Ge's wijitgweiuloqop, na gis nigan tlimuloqop wegla ta'n gis tliaq. Mowiso'q, niganigjitegewinugi'g aq negmow ta'n gis wi'gmi'tip na gtapegiaqanei wi'gatign gis wi'gmi'tipnn wegla ta'n tela'limg'p ni'n aq ms't giasgiw wet tliaq."

⁴⁵ Na tujiw gisa'laji gisi ns'tmnew ta'n goqwe'l ewi'gas'gl Gjinisgam ugtwi'gatign.

⁴⁶ Na telimaji, "Ula na tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, 'Na Nujiugs'tawi'wet amujpa ulmaje'tew aq np'tew. Na utqatalutew aq ugji minunsitew nesuguna'q iga'qt'tew.

⁴⁷ Ignmuata unaqapemg assusuti ugjit 'Ita'new ta'n telgi'g ugs'tqamug aq tlimanew ms't mimajuinu' na gelu'lg agnutmaqan. Ula agnutmaqan na Gjinisgam tli apigsiguata mimajuinu' ta'n gawasgita'sultiliji aq jiglita'tilihi lue'utigtug. Tmg ula agnutmaqan amujpa agnutma'tas'g Selusalemg.'

⁴⁸ Gilew gi's nemituoqopnn ta'n tliaqapnn.

⁴⁹ Telimuloq elgitmultoqs'p na Wejuli Nisgam ta'n nujj teplumuggsioqop ignmugsine. Gatu amujpa pe'l esgma'tioq

ula gjigang glapis ignmultoqs'p ula ml'gigno'ti ta'n wejiaq wa'so'q."

Se'sus wenaqa'lut wa'so'q

(Malg 16.19,20; Paqalaiwaqann 1.9-11)

⁵⁰ Na tujiw naqtmu'tijig na gjigang, Se'sus ela'laji un-aqapemg tepaw Pettani. Na'te'l wenaqa'toqol ugpitnn aq a'sutmessewaji unaqapemg.

⁵¹ Ge's etli a'sutmessewaji ejigla'lut aq wenaqa'lut wa'so'q.

⁵² Na unaqapemg apaita'jig Selusalemg. Me' gatu tetuji ulgwijultijig.

⁵³ Giwnaqa wesgowita'jig gjia'sutuo'guomg. Miwa'la'titl Gjinisgaml aq emtoqwala'titl ugjit ms't goqwei gis tliaq. Na ms't.

Na gelu'lg agnutmaqan ta'n Sa'n ewi'g'g'p

Gegnugwataqan uigkeit ula wi'gatign

Ula na gelu'lg agnutmaqan ta'n Sa'n gis wi'gig'p uigkeit Nujiugs'tawi'wet ta'n teluisit Westaulg. Ewi'gig'p ugtejg ula wi'gatign, "Ula gelu'lg agnutmaqan ewi'gas'g glaman mimajuinu ta'n nutg gisna egitg gisi gtlams'tuatal Westaulgl ta'n Gjinisgam Gisiteget uggwisl. Na tujiw guguntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q."

Gatu wen ta na Nujiugs'tawi'wet ta'n telui'tut "Westaulg"? Sa'n telimugsi'gw, Westaulg telui'tut na Gjiglusuaqan ta'n apji mimajit. Na negm gisitoqop ms't goqwei aq gisa'latl ms't wen mimajilin. Mimajuinualsip aq siawqatg ula ugs'tqamug ta'sipunqeg. Sa'n Sapatis wesgumatl Westaulgl, "Ula na Gjinisgam ugijjgluewji'jml ta'n ejigla'toqol mimajuinu'g ugtlue'utiwal." Pilip ta'n tujiw weltesguateg Westaulgl telimatl Natanielal, "Negm na newgte'jilitl ta'n Mowis aq iganijiitegewinu'g wesguma'tipnn." Nataniel teluet, "Negm na Gjinisgam Gisiteget uggwisl na Lesui'paq ugtelege'witemual."

Na tujiw Sa'n telimugsi'gw na mesgi'gl lugowaqann aq paqlalaiwaqann ta'n Westaulg elugwatg'pnn. Na tel musga'tugsi'gw 'gitmei na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgaml petgimtl. Tlelawit na 'Nnu'g ta'n teluisultijig Lesui'paq. Wo'gumaq na Jutaewaq.

Ula wi'gatignigtug ewi'gas'g ta'n Se'sus na Westaulg teluep aq gis tla'teget mimajuinuigtug. Gisi gjitmei'g'g'p negm ta'n wenij pas'g jigs'tmn gisna egitmn ula wi'gatign.

Etna na Samaliaewi'sgal ta'n Westaulg ignmuatl samqwan ta'n mimajulugatal. Elt na e'pit ta'n wesua'lut etl sespo'teget. Elt ewi'gas'g uigkeit Westaulg witapal Lasalas. Nepg'pnaq gatu Westaulg minua'lapnn. Elg na unagapeml Tuma ta'n megt'g na Westaulg apaji minunsit.

Me' pugwelg agnutg Sa'n uigkeit Se'susal na Westaulgl je mu ala igtigig. Wesgutg ta'n Gjinisgam pualatl tla'tegen. Agnutmugsi'gw na Westaulg na newgte'jit ta'n gis la'lultesnu wa'so'q aq teliaq telimugsi'gw aq gis sespete'lmatesnu. Iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q gisi ignmugsitesnu.

Sa'n telimugsi'gw pugwelgig mimajuinu'g poqji gtlams'tua'titl Westaulgl na Nujiugs'tawi'wet aq pem majulgwala'titl gatu alt getana'titl. Ewi'gas'g ta'n goqwe'l gis tliaq ta'n tujiw Westaulg aq unaqapemg mawatalultijig Siawa'timgewei Wela'gewe'l, ta'n getu ajipjuluaji, ta'n

goqwe'l telimaji, aq ta'n a'sutmessewaji gesgmnaq wessua'lut.

Sa'n ewi'giget ta'n ilsumut aq gujjiewto'tg aq utqatalut. Gatu jiniw minunsit aq unaqapemg maw e'pijig nemia'ttit.

Sa'n telimugsi'gw na wej wi'giget ula wi'gatign glaman gisi gtlams'tasulti'gw Se'susewigtug aq gisi ugs'tawiatesnu.

Gatu tal tliaqt'tew? Westaulg asita'puguet ta'n tujiw telimat Nigotimasal, Sa'n 3.16:

"Gjinisgam na tetuji gsalaji mimajuinu'g, petgimapnn newgtunatl uggwisl nplin ugjit ugtlue'utiwal glaman ms't wen getlams'tuatl ma mn'tua'gig liegw gatu awna iapjiwewi mimajuaqan guguntew wa'so'q."

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Westaulg ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan (1.1-18)

Sa'n Sapatis ta'n etl pestung (1.19-34)

Westaulg megnapni newgtisgegsiliji je ta'pu unagapemg (1.35-51)

Na lluigneg te's'gl paqalaiwaqan ta'n Westaulg elugwatgl (2.1-12.50)

Ugtejgewe'l na'gwegl Westaulg siawqatg awiw Selusalemg.

Wesua'lut, ilsumut, aq ne'po'tg (13.1-19.42)

Westaulg ta'n tel minunsit (20.1-10)

Westaulg ap musgalsit ta'n unaqapemg eimu'tijig (20.11-25)

Westaulg ta'n telui'tut na Glusuaqan

[Westaulg elg telui'tut na Waseteg muta pas'g negm gisa'lataq mimajuinu'g gisi ns'tmi'tij teliaqewei ugjit Gjinisgam.]

¹ Gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtnugweg, negm ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan gis eig'p, na Westaulg. Toqqwatg'pnig Gjinisgam aq negm Gjinisgamewit. Na.

² Mujga mawi amgweseweieg, Westaulg ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan, toqqwatg'pnig Gjinisgam.

³ Gisitoqop 'ms't goqwei negm. Mo na goqwei gisita's'gtnuisoq mo negm gisitugs'pn.

⁴ Etna na negm ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan, gisa'toqop 'ms't goqwei mimajigtn aq gisi ignmuataq mimajuinu'g iapjiwewei mimajuaqan. Negmow ta'n gisi msnmi'tij ula iapjiwewei mimajuaqan guguntaq Gjinisgam Ugtwasetegm il-gwengutaq pa na wijei aq waseteg oqonitpa'qigtug.

⁵ Ula Waseteg siaw elaseg oqonitpa'qigtug aq na oqonitpa'q ma gisi nqa'suatug gatu gis siaw wasetetew.

⁶ Na ta'n tujiw tetaputesg iga'q, Gjinisgam petgimapnn ugtagnutmewinuml na ji'nm teluisit Sa'n.

⁷ Pegising ugjit tliman mimajuinu'g ugjit na waseteg, glaman 'ms't wen nuttaq na agnutmaqan aq 'gtlams'ttaq.

⁸ Mu na negm na ula waseteg, negm pas'g pegising tliman mimajuinu'g ugjit na waseteg.

⁹ Westaulg na ula teliaqewei waseteg ta'n wejiaq wa'so'q aq elaseg mimajuinu'g ula ugs'tqamug. Ilgwenaji mimajuinu'g glaman weji gji'tutaq teliaqewei ugjit Gjinisgam.

¹⁰ We'gaw negm ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan gisitoqop ugs'tqamu, na ugs'tqamugewaq mo na nenua'ti'gw ta'n tujiw pegisinniteg.

¹¹ Je tlia ugmaqamigemg elieteg aq ugtmimajuinumg, na Lesui'paq, mo menuege'tigupnn.

¹² Gatu na ta'n wenig menuege'titl aq getlams'tua'titl ignmuaji ugjit Gjinisgam un'janin.

¹³ Ta'nig getlams'tasulti'tij minui ugs'tqamultijig, mu 'st'ge' ginu ta'n teli ugs'tqamulti'gw gn'gi'guinaq. Ta'n tel minui ugs'tqamultijig mo ji'nmul ta'n ujjult'pn gatu Gjinisgam negm ujjl. Gjinisgam gisa'laji un'janin.

¹⁴ Etna na negm ta'n telui'tut na Gjiglusuaqan mimajuinualsip aq eig'p ula ugs'tqamu ta'n wigulti'gw ta'sipunqeg. Apjiw uleiugsi'gw aq teliaqewei telimugsi'gw ugjit Nisgaml. Ta'sieg nemitueg'p uggepmite'lgaqanm aq ta'n paqtateg. Ula gepmitelgaqanm mesng'p muta pas'g negm na Wegewisit Nisgam newgte'jilitl un'jann.

¹⁵ Na Sa'n na wesgumatl. Gesigawwet, "Etna na ula negm ta'n wesgumg'p ta'n tujiw telueianeg, 'Ugtejg ni'neg 'pgisintew ji'nm. Me' espe'g aq ni'n muta igan i'g'p gesgmnaq ni'n ugs'tqamuiwaneg. Aq nige' neialsit. Se'sus na.' " Na teluet Sa'n ugjit Se'sus.

¹⁶ Na 'ms't welapetmu'g ta'n pugwelgl goqwe'lignmugsi'gw gelu'lgl aq tetuji pugwelgt'tal muta maw muni gsalugsi'gw Se'sus. Ma gis maw gitmun aq ma gaqianugl.

¹⁷ Gjinisgam ignmugsi'gup mimajuinu'g na 'tplutaqan wet sapu tl lugwet Mowiso'q aq amujpa gaq jigs'tmugul gisna ugtap'titesnu. Gatu ignmugsi'gw ugt'gsaltuaqanm aq apigsigtugsi'gw wet sapu tl lugwet Se'sugulial aq gegina'mugsi'gw teliaqewei.

¹⁸ Menaq wen nemiagul Nisgaml gatu newgte'jilitl un'jann na uggywisl nemitl. Negm Nisgamewit aq e'taqatijig ujjl aq telimugsi'gup ugjit negm.

*Sa'n Nutsign'tuet ugtagnutmaqanm
(Matiw 3.1-12; Malg 1.1-8; Lu'g 3.1-18)*

¹⁹ Na tujiw na Lesui'paq iganpugultijig ta'nig eimu'tijig Selusalemg elgima'tiji patlia'sg aq alt ta'nig apoqonmua'tiji 'gjia'sutuo'guomg na Sa'neg, ugjit pipanimanew, "Wenin ta

gi'l? Tali ugsualsin Nujiugs'tawi'wetewin, ta'n Gjinisgam petgimatal ugjit ilgwenan ugmimajuinumg?"

²⁰ Sa'n na megt'g aq angam tlimaji, "Moqwa', mu na ni'n Nujiugs'tawi'wetewiw."

²¹ Pipanima'titl, "Gatu gi'l wenin? Gi'l ta iganigjitegewinu Ilaija?"

Asitemaji, "Moqwa' mu na ni'n."

Pipanima'titl, "Gi'l ta iganigjitegewinu ta'n Mowiso'q wesgutg'p?"

Asitemaji, "Moqwa'."

²² Telima'titl, "Tlimieg ta'n wenin. Amujpa na apaja'tueg glusuaqan ugjit ta'n wenig petgimugsieg'pnig. Gatu gi'l tal-telsin?"

²³ Sa'n na teli asitemaji,

"Teli ugsualsi ni'n
na ta'n wen gesigawewistoq
paqtaqamigtug.

'Gjsaqamaw wejgu'et.

'Ms't ta'n te'sioq gisgajo'ltigw!'

Etna na ula ta'n iganigjitegewinuo'q

Aiseiao'q teluepnaq."

²⁴ Na tuijw negmow ta'nig elgimut'pnig Palasiaq

²⁵ pipanima'titl, "Gatu gi'l mo Nujiugs'tawi'wetewiwn gisna Ilaija gisna iganigjitegewinu ta'n Mowiso'q wesgutg'p, go-qwei wet sign'tuen?"

²⁶ Sa'n asitemaji, "Samqwan e'wm ta'n tel sign'tuei. Gatu mawpugua'tioq na newgte'jit ta'n gilew mo nenuawoq.

²⁷ Nige' toqosip poqji gji'jioq. Negm no'q espe'g aq ni'n. Mo tepawgtiw je we'gaw oqolomgwaqwa'sin aq apgwa'tuan umugsnapi'l."

²⁸ Na ula 'ms't teliaqap na gutan Pettani ta'n eteg qame'g na sipu Jol'tan, ugjipenug. Sa'n etl sign'tuet na'te'l.

Gjinisgam ugjijgluewji'jml

²⁹ Na wapgeg Sa'n nemiatl Se'susal wejgu'elitl negmeg aq teluet, "Ge' lapita'gw, ula na Gjinisgam ugjijgluewji'jml ta'n ejigla'toqol mimajuinu'g ugtlue'utiwal.

³⁰ Etna na ula negm wesgumg'p ta'n tuijw telueianeg, 'Ji'nm ugji pgisintew, me' espe'g aq ni'n muta igan i'g'p gesgmnaq ni'n ugs'tqamuiwaneg.'

³¹ Mo gejiaqap ta'n wenitew. Gatu pegisinap ugjit nut sign'tuan samqwanigtug glaman 'ms't Lesui'paq gisi gji'jiataq."

³² Na tuijw Sa'n telimaji, "Nemi'g'p Wejuli Nisgam nisa'sit pa wijei aq ples wejiet wa'so'q aq eig Se'suseg Westaulgeg.

³³ Gesgmnaq telianugweg mu nenuaqap gatu Gjinisgam ta'n petgimip ugjit sign'tuan samqwanigtug telimip, 'Gi'l nmiates Wejuli Nisgam nisa'sitew aq i'ttew na ji'nmul. Etna na negm ta'n sign'tuetew e'watal Wejuli Nisgaml.' "

³⁴ Sa'n siaw tluet, "Ni'n nemituap tlian aq nige' telimuloq na negm na Gjinisgam uggwisl."

Amgweseweieeg na unaqapemg ta'n majulgwala'titl Se'susal

³⁵ Na wapgeg Sa'n ap eig'p na'te'l na sipug Jol'tan ugjipenug maw tapusiliji unaqapemg.

³⁶ Ta'n tuiiw nemiateg Se'susal pemielij, tluet, "Ula na Gjinisgam ugjijgluewji'jml."

³⁷ Tapusiliji unaqapemg nuta'ti'titeg tluet ula aq wije'wa'titl Se'susal.

³⁸ Se'sus gawasg'pugua'sit aq nemiaji pem majulgwalji aq pipanimaji, "Goqwei puatmoq?" Teli asitema'titl, "Tami wi-gin, Lapai?" (Na glusuaqan Lapai telueg, "Nujigina'muet.")

³⁹ Asitemaji, "Wije'wi aq nat nmitug." (Na'tami ne'w ajiet gis mewlia'gweg.) Na wije'wa'titl aq nemitu'titl ta'n wigiliq aq siaw wijitgweiwa'titl esgwiaq na'gweg.

⁴⁰ Newgte'jit na ula ji'nmug teluisit Antle', Simon Pie'l wiji-gatijig.

⁴¹ Smtug Antle' gwiluatl wijigumatl Simon Pie'lal aq telimatl, "Gisi weltesgaqat na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam megnatl ilgwenan ugtmimajuinumg."

⁴² Na tuiiw pegisulatl Simonal Se'suseg. Se'sus angamatl aq tluet, "Gi'l na Simon, Sa'n gujj, tlitulten 'Sipas'." (Na ula wisun pa wijkei aq Pie'l, telueg, "gun'tew.")

Na Se'sus wigumaji Pilipal aq Natanielal

⁴³ Na wapg Se'sus gisita'sit lien Galaliewa'gig. Weltesguatl na Pilipal aq telimatl, "Jugu'a, wije'wi." (

⁴⁴ Na Pilip tleiawit na gutan Petse'ta ta'n Antle' aq Pie'l tleiawijig.)

⁴⁵ Na tuiiw Pilip gwiluatl Natanielal aq telimatl, "We'jig'tt'p na Nujiugs'tawi'wet ta'n Mowis ewi'gig'p na wi'gatign 'tplataqanei aq na ta'nig iganigjitegewinugi'g ewi'gmi'tip. Negm na Se'sus, So'sepal ujjl, Nasaletgewa'j."

⁴⁶ Nataniel na teli asita'puguet, "Nat wen etug ugjietew Nasaletg ta'n gelu'sit?"

Pilip asitematl, "Wije'wi aq naji angam." Na tuiiw wije'watl Pilipal.

⁴⁷ Ta'n tuiiw Se'sus nemiateg Natanielal wejgu'elitl negmeg, na ula teluet ugjit negm, "Ula wejgu'et tetapu'et Isle'lewa'j ta'n sangewite'lmut. Getmite'tg 'ms't goqwei. Gegnu pmiet ji'nm."

⁴⁸ Nataniel na pipanimatl, "Tal gisi nenuin?"

Se'sus asitematl, "Nemu'lap ta'n tujiw eimneg pi'gmenaqsigtug gesgmnaq Pilip wigumulugweg."

⁴⁹ Nataniel asitematl, "Nujigina'muet, gi'l na Gjinisgam uggwisl, na Isle'laq ugtelege'witemual."

⁵⁰ Se'sus teluet, "Etugjel weji gtlams'tmn muta pas'g gis tlimul nemu'lap ta'n tujiw eimneg na pi'gmenaqsigtug? Teliaq na telimul, me' ms'gi'gt'ew ta'n goqwei nemitun je mu ula."

⁵¹ Na tujiw telimaji, "Telimuloq, nmittoqs'p wa'so'q pana's'g aq Gjinisgam ugtansale'witemg toqjuitaliji aq wejgu nisita'liji ni'neg ta'n mimajuinualsiap. Teliaq na telimuloq."

2

Na malie'uti gutanji'j teluisig Gena

¹ Na gis tapuguna'gweg, malie'uti wesgowa's'g gutanji'j teluisig, Gena, Galaliewa'gig aq Se'sus uggwitl eimlitl.

² Aq Se'sus maw unaqapemg wigumut'pnig na malie'uti.

³ Na ta'n tujiw moqopa'q gaq samqwolti'tij, na toqotesip Se'sus uggwitl telimtl, "Ga'qanma'titeg na moqopa'q."

⁴ Se'sus na teli asitematl, "Giju', me' menaq tetaputesnug uigkeit mesgi'gl goqwe'l tla'tegen gatu mut sespete'tmu."

⁵ Mali telimaji na lugowinu'g, "Tla'taqatigw ta'n Se'sus telimugsioql!"

⁶ Na na'te'l epultijig asugom te'sijig samqwano'q gun'teweie'g. Te's newgte'jit samqwano'q tel pisooqol aqataig malige'w. Wegla samqwano'q e'wmi'tij ta'n tel gisapa'tu'titl ugpitnual mijjulti'tij aq gesispa'laji aq ta'n pas'g goqwei ta'n telteg Lesui'pewei 'tplutaqan.

⁷ Na tujiw Se'sus telimaji lugowinu'g, "Ugjupego'lug negla samqwano'q samqwan." Na tujiw tetpepego'la'tiji.

⁸ Na toqo tujiw Se'sus telimaji, "Nige' nqana'mug samqwan aq la'tug na ji'nm ta'n iganpuguit malie'waqan." Toqo negmow ela'tua'tiji.

⁹ Na iganpuguit wett'g ula samqwan ta'n gis gawasga'tas'g moqopa'qigtug. Mo geitug's ta'n ula moqopa'q wejiaq (pas'g na lugowinu'g ta'n gisi nqanigmi'tij na samqwan, na negmow geitu'tiji). Na tujiw iganpuguit wigumatl na ji'nmul ta'n atel gis malie'wilitl.

¹⁰ Telimatl, "Tmg 'ms't wen gis lugoug mujgajewei moqopa'q toqo ta'n tujiw ul samqwolti'tij lugoug anawtgtig moqopa'q. Gatu geggunmn gi'l mujgajewei moqopa'q glapis ugtelejgewei."

¹¹ Se'sus gaqa lugwatg amgwesewei ta'n mawi ms'gi'g 'lgo-waan na gutan Gena, Galaliewa'gig. Na na'te'l musga'toq ugml'gigno'tim aq unaqapemg getlams'tua'titl.

¹² Na malie'waqan gaqiaq, Se'sus aq uggwitl, ugtangita'suaqanmual aq unaqapemg el'ta'jig Gapelniamg aq eimu'tijig na'te'l ta'suguna'q.

Se'sus eliet Gjia'sutuo'guomg

(Matiw 21.12,13; Malg 11.15-17; Lu'g 19.45,46)

¹³ Na tujiw Se'sus eliet Selusalemg muta pem gigja's'g Lesui'paq ugpestiewtimuow teluisig, "Siawa'timgewei."

¹⁴ Na'te'l 'gjia'sutuo'guomg nemiaji ji'nmug etli ntuisge-latiji wen'jitia'mug, jijgluewji'jg, aq plesg, aq maw nut sa'se'wa'taqatijig suliewei, pemgopultijig ugpatautimuaq.

¹⁵ Se'sus na pugumaqan el'toq apapiei aq ejigltessguaji 'ms't wi'sisg 'gjia'sutuo'guomg, gitg jijgluewji'jg aq wen'jitia'mug. Aputasgate'gl ugpatautimual aq ugsulieweimual se'sa'tegl.

¹⁶ Aq telimaji ji'nmug etli ntuisga'tilihi plesg, "Tuo'lug negla. Mut nujj wiguow tli e'wmuanew 'st'ge' etli ntuisga'timg."

¹⁷ Na tujiw unaqapemg migwite'tmi'tij ta'n sa'q tel wi'gas'g'pneg Gjinisgam ugtwi'gatign, "Ntnisgamum gesatmul giguow aq ta'n tela'taqati'tij giguaq mawi asgaiwijig. Tetuji uggwai pa wijkei aq sisuei."

¹⁸ Na Se'sus ula gis tla'tegej na Lesui'paq iganpugultijig pipanima'titl Se'susal, "Wen gi'l ignmasg iganpuguin? Goqwei mesgi'g gis tla'tegen ta'n gis musga'tuitesnen telteg ugit gis tla'tegen na?"

¹⁹ Se'sus na teli asitemaji, "Gis gaqsuisga'tuoq ula a'sutuo'guom, nesuguna'q gisi apajitutes."

²⁰ Telima'titl, "Ne'wisgegipunqeg'pnn jel asugom we'gaw gisitu'titeg ula a'sutuo'guom na gi'l tl'te'tmn gisi apajitutes ula a'sutuo'guomg nesuguna'q?" Aq sigti paqalaiultijig.

²¹ Gatu na ula a'sutuo'guomg ta'n Se'sus wesgutg'p na negm wa'qi.

²² Ta'n tujiw nepliteg aq apaji minunsiteg, unaqapemg migwite'tmi'tij ula na teluelis aq getlams'tmi'tij Gjinisgam ugtwi'gatign aq Se'sus ugglusuaqanml.

Se'sus gaqi gji'tuaji mimajuinu'g ugtangita'suaqanmual

²³ Na ge's eigeq Selusalemg Siawa'timgewei pestie'umg, wesgo'tmi'tip aqantie'uti, pugwelg'pnig getlams'tua'titl ta'n tujiw nemitura'titeg ta'n goqwe'l Se'susal gis tla'tegelij.

²⁴ Gatu Se'sus mo ignmuagwi assumgun muta weli gji'jiaji 'ms't mimajuinu'g.

²⁵ 'Lpa mo puatas'gnug wen tlimgun ugit mimajuinu'g muta gis gaqi gji'tuaji mimajuinu'g ugtangita'suaqanmual.

¹ Etna na ula ji'nm teluisit Nigotimus. Negm newgte'jit wegla ta'n iganpugutuaji Lesui'paq na, teluisultijig Palasiaq.

² Newgtejgeg wela'weg elietl Se'suseg aq telimatl, "Lapai, nujingina'muet, 'ms't wen geitoq Gjinisgam petgim'sg ugjut gina'muen. Mo wen gis tla'tegegw mesgi'gl 'lgowaqan ta'n gi'l gis tla'tege't'p glapis Gjinisgam i'mlij ugtinneg."

³ Se'sus asita'puguet, "Ge' jigs'tui. Ma wen gisi ilgwengun Nisgaml glapis minui ugs'tqamuij. Teliaq na telimul."

⁴ Nigotimus teluet, "Tal gis minui ugs'tqamuitew mimajuinu, ta'n tujiw gisigwet? 'Lpa mo eigtnug gisi apaji piya'sin uggwital usgupn aq apaji ugs'tqamuin."

⁵ Se'sus apaji asitematl, "Mo eimug wen gis lien Gjinisgam ugtelege'wa'gimg glapis ugs'tqamuit samqwanigtug aq Wejuli Nisgamewigtug.

⁶ Mimajuinu'g weji ugs'tqamultijig ungi'guaq. Weja'tug na'te'l mimajuaqan ula ugs'tqamugewi. Pa na wijkei ta'n tujiw weji ugs'tqamultijig Wejuli Nisgamewigtug. Weja'tug na'te'l iapjiwewei mimajuaqan.

⁷ Mut paqalaiw ta'n telimul, 'Ta'n te'sit wen amujpa minui ugs'tqamuit.'

⁸ Nutmn ugju'sn aq ma gis tluewn ta'n wejiaq gisna ta'n liatew. Mo geitun ugju'sn ta'n tujiw gawasg'tniatew. Pa na wijkei mo geitug ta'n wen minui ugs'tqamuitew Wejuli Nisgamewigtug. Teliaq ta'n telimul."

⁹ Nigotimus pipanigesit, "Tal gis tliaq na?"

¹⁰ Se'sus asitematl, "Paqalaiwin gi'l mo geitu'n ula, togo gi'l nujingina'muen Lesui'paq."

¹¹ Geitu ta'n goqwei wesgutm aq telimul ta'n goqwei nemituap gatu mo getlams'tuiwn.

¹² Ta'n tujiw telimulaneg ta'n teliaq ugs'tqamug aq mo getlams'tuiwn, tal gisi gtlams'tuites ta'n tujiw tlimulan ta'n goqwe'l wa'so'qewe'l?

¹³ 'Lpa menaq wen eliegw wa'so'q pas'g ni'n na newgte'jit ta'n Gjinisgam petgimip. Ni'n na negm wet nisa'siap wa'so'q aq ta'n mimajuinualsiap. Teliaq na telimul."

¹⁴ Ta'n tujiw Isle'laq eimu'ti'titeg paqtaqamigtug, mo wels'tua'tigul Nisgaml. Gjinisgam elgimaji 'mtesgmug aq Isle'laq paqa'lugwi'tiji. Mowiso'q gi'gamgo'nigtug wenaqa'lapnaq gisitaqane'l 'mtesgmaq aq ta'n pas'g wen angamatl gisi 'npisitew. Pa na wijkei ni'n ta'n mimajuinualsiap ula ugs'tqamug amujpa na unaqa'liten.

¹⁵ Glaman 'ms't wen ta'n getlams'tuit 'msntew iapjiwewei mimajuaqan.

¹⁶ Gjinisgam na tetuji gsalaji mimajuinu'g, petgimapnn newgtunatl uggwisl nplin ugjut ugtlue'utiwal glaman ms't

wen getlams'tuatl ma mn'tua'gig liegw gatu awna iapjiwewei mimajuaqan guguntew wa'so'q.

¹⁷ Gjinisgam wej petgimapnn ugwisl mimajuinuigtug uigkeit ugs'tawian mimajuinu'g aq wa'so'q la'lán mo uigkeit ilsuman aq ugtapulan.

¹⁸ 'Ms't wen ta'n getlams'tuit ni'n, Gjinisgam ugwisl, mu negm ilsutasigw. Gatu ta'n wen mo getlams'tuigw gis negm ilsutasit na muta mo getlams'tuigw ni'n, na Gjinisgam newgtunatl ugwisl.

¹⁹ Ni'n Se'sus, na waseteg, wa'so'q wet nisa'siap ugs'tqamug, gatu mimajuinu'g me' gesatmi'tij oqonitpa'q je mu waseteg muta pata'taqatijig. Etna na uigkeit ilsumujig na.

²⁰ Ta'n pas'g wen siaw pata'tegej masgelt'g waseteg aq ma liegw wasetegigtug muta mo puatmug ta'n tel tla'tegej musga's'gtn.

²¹ Gatu ta'n wen gigwaji tela'tegej, ta'n Nisgaml tel putatmlíj aq jigs'tuatl, eliet wasetegigtug glaman na waseteg musga'tutew ta'n tel jigs'tuatl Nisgaml.

Se'sus me' espe'g aq Sa'n Nutsign'tuet

²² Na ula gis tliaq, Se'sus aq unaqapemg el'ta'jig Juti-aewa'gig. Pe' na'te'l siawqatmu'tijig ta'suguna'q aq sign'tuaji mimajuinu'g.

²³ Na Sa'n elg sign'tuet na'te'l Aenong, mo piám amasenug Selen. Etl sign'tuet na'te'l muta gaq tepiapas samqwan. Na mimajuinu'g el'ta'jig Sa'neg aq etl sign'tuaji. (

²⁴ Sa'n me' menaq laplusang pija'lam'g'p.)

²⁵ Na alt Sa'n unaqapemg pogji gi'gaja'suala'titl newgte'jilitl Lesui'pal iganpuguilitl uigkeit ta'n mimajuinu'g tl waqamo'litaq Nisgamewigtug.

²⁶ Na el'ta'jig Sa'neg aq telima'titl, "Nujigina'muet, migwite'l'mt na ji'nm ta'n wijitgweiasg'p qame'g Jol'tan, ta'n wesgumt'p? Etna na negm etl sign'tuet nige', aq 'ms't mimajuinu'g el'ta'lji."

²⁷ Sa'n asita'puguet, "Ma wen goqwei gis gugunmug glapis Gjinisgam ignmuaj. Mimajuinu mo goqwei gis assutg glapis Gjinisgam ignmuaj.

²⁸ 'Ms't tel nutuioq ta'n telueiap, 'Mu na ni'n na Nujuugs'tawi'wet, ta'n Gjinisgam petgimapnn ilgwenan ugtmimajuinumg,' pas'g na ni'n igangimugsi uigkeit negm.

²⁹ Pa na wijkei aq ula. Pugwelgig mimajuinu'g el'ta'jig malie'uti, gatu pas'g na ji'nm ta'n getu malie'wit na 'msnataal na e'pilitl. Witapaq welgwijultijig. Na witapal ta'n angot'mlij 'ms't goqwei uigkeit na ji'nm ta'n getu malie'wit, esg'maltl aq jigistaqana'liltl. Mawi ulgwijilitl ta'n tujiw nutua'liltl na ji'nm, getu malie'wit, wejgu'et. Se'sus na pa wijkei aq na ji'nm

malie'wit aq ni'n na witapal. Etna na ugjit mawi ulgwijin maw negm.

³⁰ Amujpa na negm me' pmi espe'tew je mu ni'n."

Negm ta'n wejiet wa'so'q

³¹ Negm ta'n wejiet wa'so'q me' espe'g je mu 'ms't wen. Ta'n wen ugs'tqamug tleiaxit pas'g wesgutg ta'n goqwei ugs'tqamugewei. Na newgte'jit ta'n wejiet wa'so'q me' espe'g je mu ta'n pas'g wen.

³² Etna na negm wesgutg ta'n te's'g goqwei nemitoqop aq nutg'p, pas'g mo wen jigs'tuagul.

³³ Gatu ta'n wen jigs'tuatl Se'susal ugglusuaqanml, musga'toq ta'n teli gtlams'tasitl Gjinisgaml ugglusuaqanml teliaqewe'l.

³⁴ Na Ewjilitl Nisgaml ta'n Gjinisgam petgimapnn, wesgutgl Gjinisgam ugglusuaqanml aq Gjinisgam ignmuatl Wejuli Nisgaml aq iapjiw gugunatal.

³⁵ Gjinisgam tetuji gsalatl uggwisl aq 'ms't goqwei iga'tuaj ugpitng.

³⁶ Ta'n wen jigs'tuatl Ewjilitl Nisgaml msntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q gatu ta'n wen elistuatl Ewjilitl Nisgaml na ma msnmug iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q gatu awna Gjinisgam ilsumatal aq ugtapulatal iapjiw.

4

Se'sus aq na Samaliaewi'sgw

¹ Na Palasiaq nutma'tijig me' pugwelgig el'ta'liji Se'suseg je mu Sa'neg ugjit sign'tugsinew aq majulgwalanew. (

² Pas'g Se'sus negm mo sign'tuagupnig gatu unaqapemg sign'tua'tiji.)

³ Na ta'n tujiw Se'sus geitoq, naqt'g Jutiae'wa'gig aq pemi apaja'sit Galaliewa'gig maw unaqapemg.

⁴ Amujpa wet saputa'sit Samaliaewa'gig ta'n tel liej na'te'l.

⁵ Na pegising na gutanji'j teluisig, Saigal, Samaliaewa'gig. Mo piami amasenug na iga'taqan ta'n Je'gop ignmuapnn uggwisl So'sepaq.

⁶ Na Je'gop ugtnqano'patim na'te'l eteg. Na Se'sus weji gispnet ta'n tel pegiji pmiej ta'n wejiet. Na gigjiw epa'sit nqano'pati. Na'tami mewlia'gwet.

⁷ Etna na ula Smaliaewi'sgw pegising, naji nqana'pet. Se'sus na etawaqtmat, "Tatuji ulm'tun, ge' samqo'tlijii'ji." (

⁸ Unaqapemg gis el'ta'pni gutang apgwatelmanew mijip-jewei.)

⁹ Na ula Smaliaewi'sgw paqlalaig. Asitemat, "Gi'l na Lesui'pewin aq ni'n Smaliaewi'sgw. Tal gis glutmuin ni'n

samqwan?" (Lesui'paq penoqite'lma'tiji Samaliaewaq aq mo e'wa'tigul wije'l eptaqang ta'n Samaliaewaq e'wa'tiji.)

¹⁰ Na Se'sus asitematl, "Pa na gji'tun ta'n goqwei Gjinisgam ignmultew aq ta'n weni ni'n pipanimul samqwan, na gi'l pipanimin aq ignmuligapnn samqwan ta'n iapjiw mimajulultew."

¹¹ Na e'pit teluet, "Saqamaw, je mu gi'l lataqsun aq na 'nqano'pati temig. Tami ugja'lates lataqsun ugjit ula samqwan ta'n iapjiw mimaju'litew?"

¹² Ninen nujjinenaq Je'gopal sa'q ignmugsieg'p ula 'nqano'pati. Negm aq un'jang aq ugtue'mg i' tl samqo'tlipni na'te'l. Mu ta gi'l tel'ta'siwn me' espe'n je mu Je'gopal?"

¹³ Se'sus na teli asitematl, "Ms't wen esamqwot ulamqwan ap 'gtu samqwatet.

¹⁴ Gatu ta'n wen esamqwot ta'n ni'n ignmua's ap ma nugu 'gtu' samqwawgw. Ula samqwan ta'n ni'n ignmua's tqapo'q i'gt'tew. Ignmagutew samqwan ta'n iapjiw mimajulultew."

¹⁵ Ula e'pit etamatl, "Saqamaw, ge' ignmui ula samqwan glaman ma nugu 'gtu' samqwaw gisna ma nugu ula tet jugu'ew aq ugja'tu samqwan."

¹⁶ Se'sus telimatl, "Ge' wigum gji'nmum aq apaja'si ula tet."

¹⁷ E'pit teluet, "Pas'g na ni'n mo njii'nmumiw."

Se'sus nestuatl aq telimatl, "Teliaq na teluen ta'n tujiw telueneg mo gji'nmumiw."

¹⁸ Gis na'n tepqatmn aq ula ji'nm ta'n toqwatmoq nige' mu na menaqqajewei 'gji'nmum. Na maw tliaq ta'n teluen."

¹⁹ Na e'pit asitapuguet, "Saqamaw, amuj na gi'l iganigjitegewinuin."

²⁰ Nujjinaqi'g Samaliaewaq tli emtoqwala'tipnn Nisgaml ula gm'tnigtug, gatu tal gis gilew Lesui'peultioq telueioq ala Selusalemg na mawgi'g aq na'te'l etli emtoqwalanes Gjinisgam?"

²¹ Se'sus asitematl, "Saqama'sgw, tetaputest'tew iga'q ta'n tujiw mimajuinu'g mu ula gm'tnigtug gisna Selusalemg tli emtoqwala'tital Gisitegelitl."

²² Gilew, Samaliaewaq, mo gejiawoq ta'n wen emtoqwaloq. Ninen Lesui'peweieg geji'g't ta'n wen emtoqwalg't muta nujuugs'tawi'wet wejet na Lesui'pewigtug.

²³ Gatu na'gweg iga'qt'tew aq getletug gis nige' iga'q ta'n tujiw mimajuinu'g emtoqwala'titl Wegwisilitl Nisgaml teliaqeweigtug. Na Wejuli Nisgam ta'n ugtinnewaq eig il-gwenmuaji aq ignmuaji na ml'gigno'ti, na tla'taqatinew. Etna na negmow Wegwisit Nisgam pua'laji emtoqwalgunew.

²⁴ Pas'g na Wejuli Nisgam gis musga'tuaji mimajuinu'g ta'n tli emtoqwala'titl Gjinisgam teliaqeweigtug, muta negm wejiet Nisgamewigtug. Gjinisgam ta'n ignmuaji mimajuinu'g ujijjaqamijuqaq. Na Wejuli Nisgam ilgwenugsi'gw aq ignmugsi'gw na ml'gigno'ti ugjit tla'taqatinenu."

²⁵ Na e'pit telimatl, "Geitu Gjinisgam petgimatal na Nujiugs'tawi'welitl ugjit ilgwenan ugtmimajuinumg. 'Pgising tlismugsitesnu 'ms't goqwei."

²⁶ Se'sus asitematl, "Ni'n na Nujiugs'tawi'wet ta'n etl agnutmul."

²⁷ Assma na tujiw Se'sus unaqapemg apaita'niji. Na we'gwi ms'gi'g's ta'n tel paqalaiulti'tij ta'n tujiw nemia'titeg etli agnutmajig Samaliaewi'sgwal. Pas'g na mo wen telimagul e'pilitl, "Goqwei puatmn?" gisna mo pipanima'tigul Se'susal, "Goqwei na weji agnutmaioq?"

²⁸ Na e'pit naqalatl ugsamqwano'qoml aq apaja'sit umutgig aq telimaji mimajuinu'g na'te'l,

²⁹ "Jugwita'gw aq nat nmug ji'nm ta'n gis tlimit 'ms't goqwei ta'n tela'tegeiap. Etug jel na ula Nujiugs'tawi'wet."

³⁰ Na tujiw mimajuinu'g naqtmi'tij gutan aq el'ta'jig Se'suseg.

³¹ Ta'n teli nqase'g na e'pit naqalateg, unaqapemg mun-saiwa'titl Se'susal, "Nujigina'muet, nat goqwei malqottes."

³² Gatu Se'sus asita'puguet, "Ni'n geggunm mijipjewei ta'n gilew mo geituoq."

³³ Na unaqapemg poqji mawagnutma'tijig, "Etug nat wen 'pgisituatug mijipjewei."

³⁴ Na tujiw Se'sus telimaji, "Ni'n jigs'taq nujj aq tela'tegen ta'n nujj tel petgimip aq gaqa'tun na ugtlgowaqan ta'n ignmuip tla'tegen. Etna na ula ta'n ulapettes pa wijei aq gelu/lg mijipjewei."

[Se'sus wesgumaji ta'nig gisgajo'ltijig ugjit 'lgwenugsultinew Nisgamewigtug.]

³⁵ "Gilew tlueioq 'mjit ne'wijig tepgunsejig na mena'taqutten. Gatu telimuloq, uli angaptmug iga'taan muta gaq gisigwet aq nige' gisi mena'taqutten. Wesgumgig ta'nig gis gisgajo'ltijig ugjit 'lgwenugsultinew Nisgamewigtug.

³⁶ Na mimajuinu'g ta'n mena'taqu'tijig aq na ula poqtatul-tijig aq mawo'tu'tij ta'n goqwei gisigweg apangitugsultitaq. Pa na wijei mimajuinu'g ta'nig mawo'la'titaq igtigig ugjit 'msnmnew na iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q na apangitug-sultitaq aq na tujiw ulgwijultitaq. Na tujiw newgte'jit ta'n iga'taqug aq na igtig ta'n mena'taqug, gitg ulgwijintaq.

³⁷ Na ula ta'n i' tluepnig na teliaq, 'Newgte'jit iga'taqug aq ap igtig mena'taqug.'

³⁸ Elgimuloq mena'taqu'tinew iga'taqan ta'n menaq etl lugutiwoq. Igtigig etl lugutipnig na'te'l aq welapetmu'tioq ula ugtlgowaqanmuoq. Na gatu ta'n tujiw mimajuinu'g 'lgwenugsultinew Nisgamewigtug, na tujiw ulgwijultitaq maw ginua."

³⁹ Na ta'n tujiw na e'pit apaja'sit umutgig pugwelgig na gutan getlams'tua'titl Se'susal muta gis tluet, "Telimip 'ms't goqwei ta'n tela'tega'p."

⁴⁰ Na toqo tujiw Samaliaewaq naqtmi'tij gutan aq peita'jig Se'suseg. Munsaiwa'titl i'mlin, aq Se'sus eig'p na'te'l tapuguna'q.

⁴¹ Me' pugwelgig getlams'tua'titl ugjit ta'n goqwei teluelij.

⁴² Telima'titl na e'pilitl, "Nige' getlams'tmu'tieg. Mu na pas'g ta'n gi'l gis tluen gatu ninen elt gis nutaqatt aq geitueg na negm Nujiugs'tawi'wet ugjit ta'n te'sijig mimajuinu'g."

Se'sus nepilatl iganpuguiltilt uggwisl

⁴³ Tapuguna'gweg Se'sus naqt'g na'te'l aq eliet Galaliewa'gig.

⁴⁴ Se'sus gis tluet, "Iganigjitegewinu ma gepmite'lgwi'tigul ugtmimajuinumg." Mo menuegemg'g umutgig.

⁴⁵ Ta'n tujiw iga'teg Galaliewa'gig na mimajuinu'g mawi ul'ta'suala'titl muta negmow gis eimu'tipnig Selusalemg ugjit pestie'uti Siawa'tingwei aq nemia'tipnn ta'n tel mila'toqopnn mesgi'gl 'lgowaqan ta'n tel pita'q pestie'uti.

⁴⁶ Ge's eigeg Galaliewa'gig, 'mjit newgt apaja'sit na gutan teluisig Gena. Na'te'l etl sa'se'wa'toqop samqwan moqopa'qigtug. Galaliewa'gig eig g'pnno'lewei iganpuguit, ta'n uggwisl gesnugwa'lilt. Wesgowa'sijig na gutan teluisig Gapelniamp.

⁴⁷ Ta'n tujiw nutmateg Se'susal gis wejielipnn Jutiaewa'gig glapis Galaliewa'gig, eliet negmeg. Pipanimatl ugjit lien Gapelniamp aq 'npitmuhan uggwisl ta'n pemi nplitl.

⁴⁸ Se'sus telimaji mimajuinu'g, "Ma wen gilew te'sioq 'gtlams'tmun glapis nemitun mesgi'gl 'lgowaqan tela'tegeian aq paqlalaiuti'l."

⁴⁹ Iganpuguit etawaqtmuatl, "Saqamaw wije'wi gesgmnaq nn'jan nepug."

⁵⁰ Se'sus telimatl, "Ggwis siaw mimajitew. Gisinmietes nige'." Na ji'nm getlams'tuatl Se'susal aq majasit.

⁵¹ Na pemimieteg, ugtlugowinumg as'g'jig aq telimjig ula agnutmaqan, "Gtlnpa'tu'jm siaw mimajitew."

⁵² Pipanimaji, “Tale'g's ta'n tujiw 'ngwis ila'siteg?” Telima'titl, “Ulagu gis mewlia'gweg ta'n tujiw na epsimgewei ejigla's'g.”

⁵³ Na tujiw na ji'nm migwite'tg. Etna na wijei ajiet ta'n tujiw Se'susal telimteg, “Ggwis siaw mimajitew.” Etna na ugjut negm aq 'ms't wi'gmaq getlams'tmu'tijig.

⁵⁴ Etna na ula tapuewei mesgi'gl 'Igowaqan ta'n Se'sus tela'tegeppnna ta'n tujiw naqt'geg Jutiae'a'gig aq elieteg Galaliewa'gig.

5

Naji'nmul ta'n Se'sus nepilatl Petse'taeg

¹ Wegla gis tliaq Lesui'peweiei pestie'uti pem iga'q aq Se'sus eliet Selusalemg.

² Etna na 'gjigang, na ga'qana'tas'g teluisig, “Ta'n etl guguna'tij jijgluewjig.” Gigjiw ula ga'qana'tas'g eteg's temig samqwan walgopaqtieg. Na'ngl tusati'l gigto'qotegl. Lesui'paq ugtli'sutimuaq telui'tmi'tis Petse'ta.

³ Na pugweliepnig mimajuinu'g ta'n gesnugu'tijig alismia'tijig tusatigtug. Nepapigwo'l tijig, ta'nig mo gisi al'ta'gwig aq ta'nig mo gisi majita'gwig, etli esgmatmi'tip ugjut na samqwan maja's'gtn.

⁴ Jijuqaqa Gjinisgam ugtansale'witeml i' nisa'silitl samqwanigtug aq se'sapaqte'g samqwan. Na tmg gesnugwat mimajuinu gisi gwija'sij samqwanigtug ta'n tujiw na samqwan gis se'sapaqte'g gisi npisit ta'n telipnej.

⁵ Etna na ula ji'nm na'te'l ta'n gesnugwateg nesisgegipunqeg jel ugumuljin.

⁶ Se'sus nemiatl na'te'l elisinnitl, aq gejiatl ta'n etli pgiji gsnuwalij. Na tujiw pipanimatl, “Getu ila'sin?”

⁷ Na gesnugwat ji'nm asitematl, “Saqamaw, mo wen geggunaq tet ta'n gwija'litew samqwanigtug ta'n tujiw gis se'sapaqte'g. Gatu ta'n tujiw wejo'tm gis gwija'sin, nat wen piluei tmg gis gwija'sit.”

⁸ Se'sus telimatl, “Unaqa'si, 'mgne'n 'gpismutim aq pmia.”

⁹ Na smtug ji'nm gisi npisit. Wesua'toq ugpismutim aq poqji ala'sit. Ula na'gweg na tliaq na atlasmutigisg'g.

¹⁰ Etna na ugjut Lesui'paq iganpugultijig telima'titl na ji'nmul ta'n gisi nplipnn, “Ula na atlasmutigisg'g. Mo teltenug ugjut gi'l pema'tun 'gpismutim. Etl suisga'tun 'gt'tplutaqanminal ta'n tujiw pema'tun.”

¹¹ Asitemaji, “Na ji'nm ta'n gisi npilip telimp, 'Mgne'n 'gpismutim aq pmia.”

¹² Pipanimaji, “Wen ta u't ji'nm ta'n telim'sg'p, ‘Mgne'n 'gpismutim aq pmia?’”

¹³ Gatu na ji'nm ta'n gisi npilut'p mu gejiagul ta'n wenilij muta Se'sus etli gs'ga'sis ta'n etl mawie'tij.

¹⁴ Weli pgije'geg na wijkei na'gweg Se'sus we'jiatl 'gjia'sutuo'guomg aq teluet, "Ge' angapte'n, gisi npisineg. Pun pata'tega gisna me' mesgi'g nat goqwei tliatew gi'leg."

¹⁵ Na tujiw na ji'nm naqalatl aq telimaji Lesui'paq igan-pugultijig, etna na Se'sus ta'n gisi npilip.

¹⁶ Etna na ula ugjut poqji gitnme'wa'titl Se'sugulial muta nepilapnn ji'nmul atlasmutigis'g geg.

¹⁷ Gatu Se'sus telimaji, "Apjiw Nujj elugwet tlia atlasmutigis'g aq amujpa ni'n elugwei."

¹⁸ Ula ta'n goqwei teluep gisa'laji Lesui'paq iganpugultijig wejo'tmi'tijig ta'n tel gisi pgwatu'tij, ne'pa'new. Mo na pas'g ta'n tel suisga'toq atlasmutigisgugewei 'tplutaqan gatu elt teluet negm Nisgaml ujt'pnn. Ta'n tel tlueteg na musga'tuaji ta'n teli ugsualsit negm 'st'ge' e'taguatl tegpaqtesguatl Nis-gaml.

Nisgamewigtug wejiaq uggwisl ugml'gigno'tim

¹⁹ Etna na ugjut Se'suguli telimaji na mimajuinu'g, "Telimuloq, ma gisi nguti tla'tegew goqwei. Pas'g tela'tegei ta'n tel nem'i'g Nujj tela'teget. Ta'n goqwei Nujj tela'teget ni'n na uggwisl wijkei tla'tegei,

²⁰ Muta Nujj gesalit aq musga'tuij ta'n goqwei tel mila'tegej. Musga'tuitew me' mesgi'gl goqwe'l je mu wegla gis tla'tegei, aq 'ms't paqlaiultitoqs'p.

²¹ Etna na Gjinisgam Nujj ta'n gisi unaqa'lataq ta'nig nepu'tijig aq ignmuataq mimajuaqan. Na wijkei ni'n ignmua's iapjiwewei mimajuaqan ta'n tegenig pewaligig.

²² Mo Nujj wenn ilsumagul. Gaqi ignmuip ni'n uggwisl ugml'gigno'tim ugjut ilsutegen.

²³ Glaman 'ms't wen gepmitelmitew ni'n na uggwisl ta'n tel gepmitelma'tij Nujjl. Ta'n wenig mo gepmitelmi'gw ma gis gepmitelma'tigul Nujjl ta'n petgimip. Teliaq na telimuloq.

²⁴ "Ta'n wen jigs'tmuil 'ntglusuaqanml aq getlams'tuatl Nisgaml ta'n petgimip, gegung iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. Ma ilsutmuam'gl ugtlue'uti'l aq ma mn'tua'gig 'lgimam'g gatu gis gegung iapjiwewei mimajuaqan. Na teliaq telimuloq.

²⁵ Na na'gweg iga'qt'tew aq gis nige' iga'q ta'n tujiw 'ms't wenig gis nepu'tijig na nutuitaq ni'n na Gjinisgam uggwisl aq ta'nig nutuijig aq jigs'tuijig iapjiw mimajultitaq.

²⁶ Nujj na Wegwisit Nisgam ta'n gisa'toq 'ms't goqwei mimajigtn gis gisa'lataq mimajuinu'g iapjiw mimajultinew, pa na wijkei ignmuip ni'n uggwisl wijkei gis tla'tegen, gisa'lan mimajuinu'g apjiw mimajultinew.

²⁷ Ignmuip ni'n na uggwisl ml'gigno'ti gisi ilsuman mimajuinu'g muta ni'n na newgte'ji ta'n mimajuinualsiap. Teliaq ta'n telimuloq."

²⁸ Telimaji, "Mut ula paqlaiugsinew muta na'gweg wejgu'aq ta'nig nepu'tipnig nutuitaq.

²⁹ Ugji mn'jita'taq utqutaqane'gatig. Ta'nig wela'taqatipnig unaqita'taq aq apjiw mimajultitaq wa'so'q. Ta'nig opla'taqatipnig unaqita'taq aq 'lgimaten mn'tua'gig. Na teliaq telimuloq."

Ta'n wenig wesguma'titl Se'susal

³⁰ "Pas'g ilsutm ta'n goqwei Gjinisgam telimij. Tetapu il-sutegei muta mo wejo'tm tela'tegen ni'n ta'n tel puatm gatu pas'g ta'n wen petgimip tel puatg. Ma goqwei gisi nguti tla'tegew."

³¹ Se'sus siawewistoq, "Ma tli ugsua'tuoq ta'n tujiw wesgumsian ta'n weni aq ta'n gis tla'tegei.

³² Gatu nat wen igtig piluei eig ta'n wesgumit, etna na Nujj aq geitu ta'n negm teluet ugjit ni'n na teliaq.

³³ Gilew elgimoqopnig mimajuinu'g ta'n Sa'n Nutsign'tuet eig ugjit jigs'tuanew ta'n etl pestung. Negm teli usgumip teliaqeweigtug.

³⁴⁻³⁵ Mo taluega'q ji'nm usgumin gatu migwimuloq ta'n teli usgumip Sa'n glaman 'gtlams'tuitoqs'p aq ugs'ta'titoqs'p. Ta'n teli usgumip pa wijei aq wasoqonmaqan ta'n wasoqweg aq paqteteg'p aq wel'te'tmu'tioqop ugjit gjiga'jig jigs'tuanew.

³⁶ Gatu me' mesgi'g ta'n tel musga's'g ta'n weni je mu ta'n Sa'n Nutsign'tuet teli usgumip. Na mesgi'gl 'lgowaqann ta'n tela'tuanl, nujj ignmuipnn ugjit tla'tegen. Etna na wegla musga's'gl ta'n weni aq tel nemituoqol aq musga'tig'pnn ta'n Nujj tel petgimip.

³⁷ Nujj ta'n petgimip elt negm wesgumip. Menaq nutuawoq aq menaq nemituawoq ugsisgw.

³⁸ Mo geggunmuawoqol ugglusuaqanml 'ggamlamunuaq muta mo getu jigs'tuiwoq aq mo 'gtlams'tuiwoq ni'n ta'n petgimimg'p.

³⁹ Gegin'a'masultioq Gjinisgam ugtwi'gatign muta tel'ta'sultioq na'te'l wejittoqs'p iapjiwewei mimajuaqan. Gegnua'tugsioqopnn ugjit ni'n.

⁴⁰ Gatu me' menaq gisita'sultiwoq jugwita'new ni'neg glaman gisi ignmultoqs'p iapjiwewei mimajuaqan.

⁴¹ "Mo algwilmu gepmitelgaqan mimajuinuigtug.

⁴² Gatu geju'loq. Geitu gilew mo gesalawoq Gjinisgam 'ggamlamunuaq.

⁴³ Gjinisgam nujj ugwisunmg weji pgisinap gatu gilew mo wel'te'lmiwoq. Gatu awna wen piluei 'pgising negm ugwisunmg, mo negm Gjinisgam petgimagul, na ul'telmatoqs'p.

⁴⁴ Gesatmoq gepmite'lultioq gatu mo tali el'te'tmuoq Gjinisgam gepmite'lugsinew. Getl ta mo gisi gtlams'tmu'twoq.

⁴⁵ Mut tl'ta'sultinew ni'n elsutmultoqs'p nuj jeg. Etna na Mowis 'lsutmugsitoqs'p. Negm ta'n ugt'tplutaqanml elita'suatmoqop ugj it la'lugsinew wa'so'q.

⁴⁶ Gatu 'gtlams'tmoqosn ta'n Mowiso'q tel wi'gig'pnn, na tujiw 'gtlams'tuigoqpn ni'n muta negm wesgumip ta'n tujiw ewi'gigeg.

⁴⁷ Gatu mo getlams'tmuawoqop Mowiso'q ta'n goqwei gis wi'gig'p, getl ta mo getlams'tmu'twoq 'ntglusuaqanml."

6

*Se'sus essmaji na'n pituiptnnaqanijig ji'nmug
maw ugte'pitemuaq aq mijua'ji'jg*

(Matiw 14.13-21; Malg 6.30-44; Lu'g 9.10-17)

[Se'sus maw unaqapemg apa'ita'jig Galaliewa'gig.]

¹⁻⁴ Na pugjitew iga'q na Siawa'timgewei Pestie'uti. Se'sus maw unaqapemg pusijig aq asoqomitajig na qospem teluisig Galali. (Elt telui'tmi'tij Taipilias.) Pugwelg'pnig mimajuinu'g majulgwala'titl Se'susal. Nemitua'tipnn mesgi'g lugowaqan tela'tegelij ta'n teli npilapnig gesnugu'tijig. Na Se'sus maw unaqapemg oqwa'jig aq soqwita'jig gm'tnigtug aq epita'jig.

⁵ Tel gne'geg Se'sus nisapa'sit gm'tnigtug. Elapit aq nemiaji pugwenniji mimajuinu'g pemi sgoqita'jig. Algwilua'titl. Gigto'qopugua'sit aq pipanimatl Pilipal, "Pilip, tami tet gisi ugjattesnu mijipjewei ta'n tl smatesnu ula mimajuinu'g?" (

⁶ Se'sus getu gji'jiatl ta'n Pilipal tluelital. Gis geitoq ta'n tla'tegetew.)

⁷ Na Pilip asitematl, "Ta'n goqwei wen ne'pa'toq ugumuljin te'sijig tepgunsejig, ma tepianug ugj it gjiga gis sman na te'sijig mimajuinu'g."

⁸ Gatu ap igtig unaqapeml Antle', Simon Pie'l wijigumatl teluet,

⁹ "Ula eig lpa'tuj ta'n gegungl na'ngl pipnaqanu'tl, wejitas'g pallieweigtug, aq tapusiliji nme'ji'jg. Gatu mo eigtnug tepian gis smanenu na te'sijig mimajuinu'g."

¹⁰ Se'sus telimaji, "Tlimug na mimajuinu'g pita'tij ta'n etli msiguig." (Na tujiw mimajuinu'g epita'jig.) Eimu'tijig na'tami na'n pituiptnnaqanijig ji'nmug aq maw e'pijig aq mijua'ji'jg.

¹¹ Toqo Se'sus wesua'toq pipnaqan aq miwatmuatl Nisgaml aq tepiaji mimajuinu'g ta'n pemgopultijig. Na wijei tela'laji nme'ji'jg aq 'ms't wen tepiaq ta'n telatalg. Na.

¹² Ta'n tujiw g'satalulti'titeg telimaji unaqapemg, "Mgn-mug ta'n goqwei esgwiaq glaman ma goqwei 'gs'gaqtぬug."

¹³ Ta'n tujiw gaqi mgnmi'titeg wajua'tu'titl newgtisga'qal jel ta'pu ligpenignn ta'n wej piamiaqal na'ngl pipnaqanu'tl ta'n weji esgutmi'titl mimajuinu'g.

¹⁴ Na mimajuinu'g nemitu'titeg ta'n tel mesgi'g Se'sus gis tla'teget, teluejig, "Na ula ji'nm na iganigjitegewinu ta'n es-gmalulg'p. Getleweigtug teluepnig ugjut 'pgisin ugs'tqamug ta'n esgmalulg'p."

¹⁵ Se'sus gejiaji jugwita'linew aq 'gtu gi'gaji elege'walanew. Gatu mo ignmuagwi awna naqalaji aq siawi nguti sgoqiet.

Se'sus wesgiji pmiet samqwanigtug

(Matiw 14.22-33; Malg 6.45-52)

¹⁶ Na ta'n tujiw poqji piluamugwiaq na unaqapemg nisita'jig qospemg.

¹⁷ Tepita'jig ugtuluaq aq pusijig. Poqji apaji asoqomisugul-tijig na qospem. Pesu'gwatmu'tijig na gutan Gapelniam. Na tel gne'ge'l, wel oqonitpaqiaq aq Se'sus menaq pegisinugweg.

¹⁸ Na jiniw ugu'sn poqji melgignewa's'g aq poqji mqatgwig.

¹⁹ Ta'n tujiw na unaqapemg elisugultijig na'tami ne-sisgl gisna neggul loqtn, na jiniw nemia'titl Se'susal wesgit pmielitl samqwanigtug. Siaw pem gigja'silitl ugtuluaq. 'Ms't sigteta'sultijig.

²⁰ Se'sus telimaji, "Mut jipaqita'new! Ni'n na pas'g."

²¹ Na tujiw wel'te'tmi'tij tepa'lanew ugtuluaq. Ta'n tujiw teppit ugtuluaq smtug iga'jig ta'n getu 'lta'pnig aq oqwa'jig.

Na mimajuinu'g gwilua'titl Se'susal

²² Na wapg, na mimajuinu'g, ta'n siawqatmu'tijig ta'n Se'sus etl smapnig, migwite'tmi'tij pas'g newgte' unaqapemg ugtuluaow eteg'p. Geitu'tij Se'sus mo wije'wa'qupni unaqapemg ugtuluaq, gatu unaqapemg poqjisugultipnig aq mo negm teppigup. Na tujiw pemimmita'jig.

²³ Na igtigig mimajuinu'g weita'jig gutan Taipilias ugtuluaq. Oqwa'jig gigiw na'te'l, ta'n Gjisaqamaw etl miwatmuapnn Nisgaml ugjut na mijipjewei aq mimajuinu'g etlatalultipnig.

²⁴ Toqo ta'n tujiw mimajuinu'g nemitu'tij mo Se'susal eim-ligul aq unaqapemg asoqomisugultipnig, tepita'jig ugtuluaq aq pusijig. Asoqomisugultijig glapis Gapelniam, ugjut gwilu-anew.

*Mijipjewei gisa'lultew siaw mimajin ula ugs'tqamug
aq pa na wijkei Se'sus gisa'lultew mimajin Nisgamewigtug*

[Se'sus wesgutg ta'n 'np'tew gujjieweigtug aq gaqigunietew ugjut 'gtlue'utiwal gatu mimajuinu'g mo gisi ns'tmi'ti'gw. Elg wesgutg ta'n gmnietitesnu.]

²⁵ Ta'n tujiw we'jia'titeg Se'sus na'te'l, pipanima'titl, "Nujigina'muet, ta'n pegisinu's'p?"

²⁶ Se'sus asitemaji, "Telimuloq. Na algwiluoqop mo ugjut ta'n teli gtlams'tuioq gisna ta'n tel nemituoqop mesgi'gl ta'n goqwe'l tela'tegeiap gatu ta'n essmuloqop aq g'satalultioq."

²⁷ Telimuloq, mut pas'g lugutinew ta'n goqwei gaqiatew 'st'ge' mijipjewei gatu awna sespete'tmuq aq gwilmug iapjiwewei mimajuqaqan ta'n gisi ignmultoqs'p ni'n na newgte'jit ta'n mimajuinualsiap. Gjinisgam, gujjinu megnip aq ignmuip ml'gigno'ti na tla'tegen. Teliaq na telimuloq."

²⁸ Na tujiw pipanima'titl, "Tala'taqatitesnen ugjut lugwatmu'tinen na 'lgowaqan ta'n Gjinisgam pualugsieg?"

²⁹ Se'sus asitemaji, "Etna na ula ta'n Gjinisgam tel puatg tla'taqatinew, Pewalugsioq 'gtlams'tuinew ni'n ta'n petgimip."

³⁰ Na teli asitema'titl, "Amujpa na tela'tegen me' mesgi'g paqalaiuti pewalieg 'gtlams'tmu'tinen gi'l na newgte'jin ta'n petgimulg ugjut ugs'tawian Gjinisgam ugtmimajuinumg. Goqwei elugwatmn?"

³¹ Gujjinaqi'g malqotmi'tip na mijipjewei teluisig manna paqtaqamigtug ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, 'Mowiso'q ignmuapni pipnaqan, wa'so'q wejiaq.'"

³² Se'sus teluet, "Telimuloq, na pipnaqan ta'n Mowiso'q ignmuapni wa'so'q wejiaqap gatu mo na 'gjitei wa'so'qewei pipnaqan. Etna na Gjinisgam nujj nige' ignmugsitoqs'p na 'gjitei wa'so'qewei pipnaqan."

³³ Na 'gji'tmei wa'so'qewei pipnaqan ta'n Gjinisgam ignmugsioq, na negm ta'n weji nisa'sit wa'so'q ugjut ignmugsinew mimajuinu'g iapjiwewei mimajuqaqan. Na teliaq telimuloq."

³⁴ Etama'titl, "Saqamaw te'sigisg'g ignmuieg ula pipnaqan."

³⁵ Se'sus na teli asitemaji, "Ni'n na newgte'ji ta'n gisa'lultoqs'p siaw mimajultinew Nisgamewigtug pa wijei aq pipnaqan gisa'luggsitoqs'p siaw mimajultinew ula ugs'tqamu. Ta'n wen wejgu'et ni'neg ma guisinug. Ta'n wen getlams'tuit ma 'gtu samqwawgw."

³⁶ Gatu gis telimuloqop ta'n weni aq gis nemioq aq me' wijei mo teli gtlams'tmu'twoq.

³⁷ Ta'n te'silitl wen Nujj ignmuil jugwita'taq ni'neg. Ma jiglapasualaqig ta'n pas'g wenig jugu'elin ni'neg. Iapjiw i'ttew ta'n eim.

³⁸ Weji nisa'siap wa'so'q mo ugjut lugwatmn ni'n ta'n tel puatm gatu ta'n tel puatg Gjinisgam ta'n petgimip.

³⁹ Etna na ula Nisgam ta'n petgimip pualit tla'tegen, ma e'nagig ta'n wenig gisi ignmuipnig je mu newgte'jit gatu awna

unaqa'la's aq ignmua's iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q, ugtejgewei na'gweg.

⁴⁰ Nujj tel puatg ta'n wenig telita'sualijig ni'n uggwisl aq getlams'tuijig, iapjiw mimajultitaq wa'so'q. Unaqa'la's aq ignmua's iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q ugtejgewei na'gweg. Etna na ula ta'n Nujj tel puatg."

⁴¹ Na tujiw Lesui'paq poqji nunmaqultijig ugjit Se'susal muta teluelitl, "Ni'n na newgte'jit ta'n wet nisa'siap wa'so'q. Gisa'lulitoqs'p siaw mimajultinew Nisgamewigtug, pa wijei aq pipnaqan gisa'lugsitoqs'p siaw mimajultinew ula ugs'tqamug."

⁴² Telimultijig, "Mu ta ula ji'nm Se'sus, So'sep uggwisl? Amuj na! E'e! Nenuggig ujjl aq uggwitl. Tal gis nige' tluet weji nisa'sip wa'so'q?"

⁴³ Se'sus na asitemaji, "Pun nunmaqultigw gilew te'sioq.

⁴⁴ Ma wen gis jugu'egw ni'neg glapis Nujj ta'n petgimip jugwa'gitmuj aq unaqa'la's ugtejgewei na'gweg. Iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q ignmua's.

⁴⁵ Na iganigjitegewinugi'g ewi'gmi'tipneg, "Ms't mimajuinu'g Gjinisgam gina'muataq." 'Ms't wen ta'n nutuaj Nujjl aq jigs'tuaj na jugu'etew ni'neg.

⁴⁶ Je tlia mimajuinu nutuaj Nisgaml, menaq wen nemiagul pas'g ni'n ta'n Nisgamewigtug wejia'p. Pas'g ni'n nemi'g'p.

⁴⁷ Telimuloq ta'n wen getlams'tuit 'msntew iapjiwewei mimajuaqan.

⁴⁸ Ni'n na newgte'jit ta'n gisa'lultes siaw mimajultinew wa'so'q pa wijei aq pipnaqan gisa'lugsitoqs'p siaw mimajultinew ula ugs'tqamu.

⁴⁹ Gujuqaq'i'g malqotmi'tip manna, eimu'tipnig paqtqamigtug aq nepu'tipnig.

⁵⁰ Gatu na wa'so'qewei pipnaqan gisa'lataq ta'n wenig malqotmi'tij ma 'npu'ti'gw.

⁵¹ Ni'n na wa'so'qewei pipnaqan, wet nisa'siap wa'so'q. Ta'n wenig malqotmi'tij ula pipnaqan iapjiw mimajultitaq, aq ula pipnaqan ta'n ignmuutesg na na'qi. Iga'tutes glaman 'ms't mimajuinu'g gisi mimajultitaq. Na teliaq telimuloq."

⁵² Na ula ta'n Se'sus gis tluet gisa'laji uggwaiultinew aq gi'gaita'new. Pipanimultijig, "Tal gis ula ji'nm gisi ignmugsitesnu wa'qi malqotmnenu?"

⁵³ Se'sus telimaji, "Ni'n ta'n mimajuinualsiap. Mo malqotmuwoq na'qi aq samqwoltwoq nmal'tem, ma iapjiwewei mimajuaqan gugunmuoq."

⁵⁴ Ta'n wen malqotg na'qi aq samqwaj nmal'tem iapjiwewei mimajuaqan gegung, aq ta'n tujiw gespaqami'g iga'q na

apaji unaqa'l'a's utqutaqane'gati aq iapjiw mimajitew wa'so'q ta'n eim.

⁵⁵ Ni'n na'qi na 'gjite miijipjewei aq na nmal'tem 'gjite mi ta'n esamqwoltioq.

⁵⁶ Ta'n wen malqotg na'qi aq esamqwaj nmal'tem ni'neg eig aq ni'n eim negmeg,

⁵⁷ Gjinisgam Nujj ta'n iapji mimajit, petgimip. Ignmuip iapjiwewei mimajuaqan aq pa na wijei ta'n malqotg na'qi ignmua's iapjiwewei mimajuaqan.

⁵⁸ Etna na ula pipnaqan ta'n wejiaqap wa'so'q. Gujuaqi'g pipnaqan malqotmi'tip aq gaqi npu'tipnig. Gatu awna ta'n wen 'gjite mi wa'so'qewei pipnaqan malqotg iapjiw mimajitew. Ma npu'ti'gw pa wijei aq ta'n gujuaqi'g teli npu'tipnig. Teliaq na telimuloq."

⁵⁹ Se'sus ula teluep ta'n tujiw egina'muateg a'sutuo'guomg na 'gjigan Gapelniam.

Na glusuaqan ta'n ignmugsitoqs'p iapjiwewei mimajuaqan

⁶⁰ Na pugwenniji unaqapemg nutmi'tip ula, telueliji, "Ula gina'masuti wesami mtue'g. Wen ta'n gis jigs'ttew?"

⁶¹ Gesgmnaq telimam'g Se'sus gejiaji unaqapemg nunmaqultijig ugjit ula. Na tujiw pipanimaji, "Na ula gisa'lugsioq 'gtu punia'tinew?

⁶² Tal'ta'sultigoq nige' ta'n tujiw nemioq ni'n ta'n mimajuin- ualsiap apaja'sin wa'so'q ta'n wejia'p.

⁶³ Mimajuinu ma gisa'tug iapjiw mimajin. Pas'g Wejuli Nisgam gisa'lultew iapjiw mimajin. Ta'nig pas'g newgti ugs'tqamulti'tij ma gisi msnmi'tigw iapjiwewei mimajuaqan. 'Gtlams'tasultioq na glusuaqann ta'n wesgutmuloqopnn, gisa'luloq 'msnmnew na Wejuli Nisgam aq iapjiwewei mimajuaqan.

⁶⁴ Gatu alt gilew mo getlams'tuiwoq." (Se'sus geitoqop mawi amgweseweieg ta'nig ma 'gtlams'tagugwig aq ta'n wen 'ntuisgalgutal.)

⁶⁵ Na tujiw angua'toq, "Etna na ugjit wet tlimuloqop. Ma wen gis jugu'egw ni'neg glapis Nujj na iga'tuaj uggamlamung." Na.

⁶⁶ Ta'n tel tlimapni na pugwenniji ta'nig majulgwala'tipnn, gawasgita'jig aq ma nugu wije'wa'tigul.

⁶⁷ Etna na ugjit Se'sus pipanimaji newgtisgegsiliji jel ta'pu unaqapemg, "Gatu gilew getu maita'ioq?"

⁶⁸ Simon Pie'l asitematl, "Gjisaqamaw, tami 'Ita'tesnen? Gi'l geggunmn na agnutmaqan ta'n ignmugsitesnen iapjiwewei mimajuaqan.

⁶⁹ Aq nige' getlams'tasultieg aq geitueg gi'l na newgti sape'win wejien Gjinisgamewigtug."

⁷⁰ Se'sus na telimaji, "Megnuloqop newgtisgegsioq je ta'pu aq newgte'jit gilew mn'tuit."

⁷¹ Na wesgumatl Sutaal, Simon Isgaliot, uggwisl. Newte'jilitl unaqapemg ta'n newgtisgegsiliji je ta'pu ta'n 'ntuisgalgutal.

7

Se'sus ugjignamg mo getlams'tua'tigul

¹ Weli pgije' geg Se'suguli al mittugwet Galaliewa'gig. Mo getu liegw Jutiae'wa'gig muta Lesui'paq iganpugultijig getu ne'pa'tipnn.

² Na pemi iga'q Lesui'pewei pestie'uti ta'n teluisig, "Gaq mena'taqutimng."

³ Na Se'sus ugjignamg pipanimaji, "Mo liewn Jutiae'wa'gig ugjiti na pestie'uti glaman gnaqapemg nmitultaq lugowaqan ta'n lugwattles?

⁴ Mo wen mimgwa'tug ta'n goqwei tela'tegej ta'n tujiw puatg nenugsin. Tl'ta'sin teli ms'gin na musga'tu ugs'tqamug." (

⁵ Je we'gaw ugjignamg mo getlams'tagupnig.)

⁶ Na Se'sus telimaji, "Menaq tetaputestnug ugjiti ni'n lien. Gatu gilew gisi 'Ita'toqs'p ta'n pa tujiw.

⁷ Mimajuinu'g ta'n mo getlams'tui'gw mo masgelmugsiwoq gatu ni'n masgelmijig muta apji tlimgig ta'n teli opla'taqati'tij.

⁸ Gilew 'Ita'gw na pestie'uti. Mo ni'n eliew nige' muta menaq tetaputestnug iga'q ugjiti ni'n lien."

⁹ Na telimapni ula aq siawqatg'p Galaliewa'gig.

Se'sus pestung na Lesui'peweiei pestie'uti ta'n teluisig, "Gaq Mena'taqutmi'tij"

¹⁰ Ta'n tujiw ugjignamg el'ta'titeg pestie'umg, na tujiw elg Se'sus eliet. Mo wije' wagwi mimajuinu'g gatu awna gim liet.

¹¹ Etna na ugjiti Lesui'paq iganpugultijig algwilua'titl, pestie'utigtug. Pipanigesultijig, "Tami eig? Gis wen nemi-apnn?"

¹² Ta'n pugwelgig mimajuinu'g etl mawita'jig na'te'l gimewistu'tiji. Alt teluejig, "Maw ulm'toq na ji'nm." Aq igtigig teluejig, "Moqwa', apji elue'wa'laji mimajuinu'g."

¹³ Pas'g mo wen tetujita'ugw usguman mimajuinuigtug muta jipala'tiji ta'n'i Lesui'paq iganpugultijig.

¹⁴ Na gis suel aqataig gaqiaq pestie'uti ta'n tujiw Se'sus eliet 'gjia'sutuo'guomg aq poqji gnu'tmuaji na mimajuinu'g.

¹⁵ Na Lesui'paq iganpugultijig paqalaiultijig aq teluejig, "Tal gis ula ji'nm telgi'g geitoq ta'n tujiw mu geggunmug gina'masuti?"

¹⁶ Se'sus asitemaji, "Ta'n goqwei gegina'man mo 'ntglusuaqanml, gatu wejiaq Nisgamewigtug ta'n petgimip.

¹⁷ Ta'n wen wel'te'tg tla'tegen ta'n goqwei Gjinisgam tel putatg, 'gji'tutew ta'n goqwei gegina'matm wejiaq Nisgamewigtug gisna pas'g tl gina'mueian 'ntml'gigno'timg.

¹⁸ Gisi gji'jit ta'n wen puatg gepmitelmugsin ta'n etl ewo'qwet muta pas'g wesgumsit aq wesgutg ta'n etli angita'sit. Aq gisi gji'jit mimajuinu ta'n getu gepmitelmatl igtigl ta'n petgimtl ta'n etl ewo'qwet. Pas'g wesgumatl ta'n wen petgimtl aq wesgutg ta'n negm puatmlij. Gis sangewitelmatogs'p, mo egsuegw.

¹⁹ Mowiso'q ignmugsioqop 'tplutaqan gatu mo wen te'sioq gaqi majulgwatmugup. Gatu gilew mo gis gaq majulgwatmu'titoqs'p Mowis ugt'tplutaqanm, goqwei wej gwilmuiq amsalteg ta'n tel suisga'tu ni'n. Goqwei weji 'gtu ne'pa'ioq ugjut wegla?"

²⁰ Na mimajuinu'g asitema'titl, "Elue'wien ta gi'l. Wen ta gi'l getu ne'pe'sg?"

²¹ Se'sus na teli asitemaji, "Paqalaiwaqan elugwa'p atlasmutigis'gigtug. Nepilg'p ji'nm aq 'ms't paqalaiultioq.

²² Gatu lugwatasultitaq 'ggewisuaq ta'n tujiw aqantie'uti gis tetuje'g je tlia atlasmutigis'g, muta Mowiso'q na telimugsioqop. (Gesgmnaq Mowis ugs'tqamuigweg gujuaqi'g i' tla'taqatipni'g.)

²³ Lpa'tuj elugwasij atlasmutigis'g glaman Mowiso'q ugt'tplutaqanm ma suisga'tas'gtnug. Gatu goqwei weji uggwaiugtuioq ni'n muta gaq nepilg'p ji'nm atlasmutigis'gigtug?

²⁴ Menaqqajewei angite'tmug ta'n goqwei gis tliaq aq na tujiw gis gigwaji ilsutaqatioq. Nmittoqs'p tela'tegei ta'n goqwei tetapu'aq."

*Pipanimtultijig ugjut Se'sugulial na newgte'jilitl ta'n
Gjinisgam petgimapnn ugjut ugs'tawian ugtmimajuinumg*

²⁵ Alt mimajuinu'g ta'n wigultijig Selusalemg teluejig, "Mu na ula ji'nm ta'n wejo'tmi'tij ne'pa'new.

²⁶ Ge' angamug. Etlewistoq mimajuinuigtug aq mo wen goqwei gis tlimagw. Etug jel iganpugultijig gejia'titl negm menaq na Nujiugs'tawi'wet, ta'n Gjinisgam petgimapnn ugjut ilgwenan ugtmimajuinumg.

²⁷ Gatu ta'n tujiw negm 'pgising ma wen 'gji'jiagul ta'n wejielij aq 'ms't geji'gw ta'n ula ji'nm wejiei."

²⁸ Na Se'sus gegina'muet 'gjia'sutuo'guomg aq gesigawwet, "Tel'ta'sultioq menaqqajewei nenuioq aq gejioq ta'n wejiei. E'e nenuioq aq ap ta'n etli neps'tgwa'tasiap. Gatu ni'n pas'g na nutagnutmewinu ugjut ta'n wen mo gejiawoq aq negm na teliaqewei.

²⁹ Gatu ni'n geji'g muta ni'n wejiei negmeg aq negm pet-gimip."

³⁰ Na tuiiw wejo'tmi'tij ugsua'lanew pas'g mo gis tala'la'tigupnn muta me' menaq tetaputestnugup.

³¹ Gatu pugwelgig ta'n etl mawie'tij na getlams'tua'titl aq teluejig, "Na ji'nm ta'n Gjinisgam petgimaj ugjit ugs'tawian ugtmimajuinumg, ma aji 'ms'gi'gtnugul 'lgowaqann gis tla'tegetal aq ula ji'nm ta'n gis tla'tegej. Amuj na ula ji'nm."

Sma'gnisg elgima'tiji ugjit ugsua'lanew Se'susal

³² Na Palasiaq nutmajig mimajuinu'g gim mawag-nutma'tijig wegla ugjit negm. Etna na ugjit negmow aq iganpugultijig patlia'sg elgima'tipnig alt sma'gnisg ugjit ugsua'lanew Se'susal.

³³ Ta'n tuiiw peita'titeg, Se'sus etl tlimaji mimajuinu'g, "Wi-jitgweiulitoqs'p me' gjiga'ji'jg, na tuiiw 'nqalulitoqs'p aq lia's ta'n wen petgimip.

³⁴ Gwiluitoqs'p gatu ma we'ji'woq muta ta'n i'ttes ma gilew gisi 'Ita'woq."

³⁵ Na Lesui'paq iganpugultijig telimtultijig, "Tami ta getu liet ta'n ma ginu we'jia'gw? Lietew Gli'gewaq ugjiganmuaq ta'n Lesui'paq wigulti'tij aq gina'muataq aq we'gaw ta'nig mo Lesui'peulti'gw?

³⁶ Teluet, 'Gwiluitoqs'p gatu ma we'ji'woq aq ma gisi 'Ita'woq ta'n eliei.' Goqwei etug getu tlimugsi'gw?"

Na samqwan ta'n ignmugsitesnu iapjiwewei mimajuaqan

³⁷ Ugtejgewei na'gweg na pestie'uti na mawi espe'g. Na na'gweg Se'sus gaqama'sit aq gesigawewistoq, "Ta'n wen getu samqwate, jugu'ej ni'neg aq ni'n ignmua's ta'n tl samqwatew.

³⁸ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng ugjit ni'n, 'Ta'n wen getlams'tasit ni'neg gegung iapjiwewei mimajuaqan aq gis tlimaji igtigig ta'n tl samqwataq glaman guguntaq iapjiwewei mimajuaqan. Pa na wijei aq tqapo'q ta'n ma niwianug gatu supuji'jl wet neia's'gl.'

³⁹ Se'sus wesgumapnn na Wejuli Nisgaml, ta'nig getlams'tasultijig 'msnataq. Etna na tuiiw na Wejuli Nisgaml menaq mesna'tigusnn muta Se'suguli menaq wenagiegus ugjit apaji gepmite'l mugsin wa'so'q.

Nasgwia'tiji mimajuinu'g ugjit ta'n wenit Se'sus

⁴⁰ Alt eimu'tijig mimajuinu'g nutua'titl teluelitl aq teluejig, "Ula ji'nm na menaqqajewe iganigjitegewinu ta'n 'pgisintew gesgmnaq Nujiugs'tawi'wet!"

⁴¹ Gatu igtigig teluejig, "Negm na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam petgimapnn ugjit ilgwenan mimajuinu'g!" Gatu ala

igtigig teluejig, "Gatu na Nujiugs'tawi'wet ma negm ugiiegw Galaliewa'gig.

⁴² Gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, 'Nujiugs'tawi'wet ugtaquttew Ta'pitieg aq ugs'tqamuitew Petliemg ta'n Ta'pit wigip.' " Na toqo mo wijei tel'te'tmi'tij ta'n wenit Se'sus.

⁴³ Na tuijw na mimajuinu'g nasgwia'tijig ugiit negma.

⁴⁴ Alt getu ugsua'la'titl pas'g mo wen gis tala'lagul.

Na Lesui'paq iganpugultijig mo getlams'tasultigupnig

⁴⁵ Na sma'gnisg apaita'jig iganpugultijig pathia'sg ta'n eimu'tijig. Pipanimgwi'tiji, "Goqwei ugiit mo wejgwa'lawaqos?"

⁴⁶ Na sma'gnisg asitema'tiji, "Menaq wen telewistug 'st'ge' ula ji'nm."

⁴⁷ Na Palasiaq pipanima'tijig, "Gis lue'wa'lugsioq elt gilew?

⁴⁸ Mu wen ta'nig iganpugultijig gisna Palasiaq getlams'tasulti'gw Westaulgewilin.

⁴⁹ Galu wegla mimajuinu'g ta'n mo geitua'tigul Mowisal ugt'tplutaqanm ulmaji ilsumaten."

⁵⁰ Nigotimus, ta'n gis elieteg Se'suseg aq nat nmiteg, newgte'jit negmow te'si'tij Palasiaq. Na telimaji,

⁵¹ "Ta'n telteg 'gt'tplutaqanminu, ma gisi ilsumam'g ji'nm, gesgmnaq gis nutmuam'g ta'n gis tla'tegej."

⁵² Negmow gigtoqopita'jig aq na teli asitema'titl, "A' na gi'l elg wejie's'p Galaliewa'gig? Gwile'n aq gigji angapte'n ta'n goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng. Gji'tutes ma iganigjitegewinu ugiieg Galaliewa'gig na."

Na e'pit mesnut ta'n etl sespo'teget

⁵³ [Na tuijw 'ms't wen enmiet wiguaq.

8

¹ Galu Se'sus eliet na gm'tn teluisig Olipet.

² Na wapniaq Se'sus apsgwa'sit 'gjia'sutuo'guomg. Na pug-welgig mimajuinu'g mawita'jig gigjiw ta'n eimlij aq negm epa'sit aq pocji gina'muaji.

³ Na nujigina'mua'tijig tplutaqan aq Palasiaq pegisula'titl e'pilitl ta'n mesna'tipnn ta'n etli sespo'tegelitl aq miawe'g gaqama'la'titl glaman 'ms't wen nmiatal.

⁴ Telima'titl Se'susal, "Nujigina'muet, ula e'pit mesng't assma tl sespo'tegen.

⁵ 'Gt'tplutaqanminaq Mowis telimugs'i'gup na telamugsit e'pit amujpa gun'tewto'q glapis 'np'g. Nige', taluen?"

⁶ Na wet tluejig ugiit gistesguanew, glaman gisi lsutmuat'ital. Galu na Se'sus waqjupa'sit aq ewi'giget t'pgwanigtug, ugtluign e'w'g.

⁷ Ge's gaqamulti'tij na'te'l etl mil pipanigesultijig, tegpaqpa'sit aq teliman, "Ta'n wen gilew te'sioq me' menaq pata'tegegw na gisi tqamatatal na amg wesewei gun'tew."

⁸ Na tujiw ap waqjupa'sit ap ewi'giget t'pgwanigtug.

⁹ Ta'n tujiw nutmi'titeg ula, ingute'jijig jiglita'jig ta'n gisiguultijig tmg. Se'sus pas'g esgwiet aq maw na e'pit ta'n gaqamit.

¹⁰ Tegpaqpa'sit aq telimatl, "E'pit, tami eimu'tijig ta'nig getu 'lsutmasg'pnig. Je mu newgte'jit ta'n 'lsutmultew?"

¹¹ Na teli asitematl, "Saqamaw mo wen eimug." Se'sus asitematl, "Aq mo ni'n elsutmulu. Gisinmietes nige'. Gatu mut piam pata'tegew!"]

*Se'sus na waseteg ugjit mimajuinu'g
aq musga'tuaji mimajuinu'g ta'n tel gegnu pmitataq*

¹² Ta'n tujiw Se'sus ap gelulateg mimajuinu'g, telimaji, "Ni'n na waseteg ugjit mimajuinu'g ula ugs'tqamug. Gisi ignmuataq iapjiwewei mimajuaqan. Ta'n wen majulgwalit ma oqonitpa'qigtug pmiegw gatu awna guguntew na waseteg ugmimajuaqanmg aq 'gjiturtew ta'n gegnu mimajit."

¹³ Na Palasiaq telima'titl, "Nige' pas'g etl ginualsin aq etli egsuen. Ta'n goqwei etl thuen mo tali ugtapsuninug."

¹⁴ Se'sus asitemaji, "Moqwa', je tlia tl ginualsin, ta'n goqwei teluei na teliaq, muta geitu ta'n wejia'p aq ta'n eliei. Mo gilew geituoq ta'n wejia'p aq ta'n eliei.

¹⁵ Teli ilsutaqatioq ta'n tel nemituoq. Mo wen ni'n ilsumaq.

¹⁶ Gatu ilsutaqan, tetapu ilsutega's. Ntilsutaqanm tetapu'atew muta mu newtgugwa'lugow. Nujj ta'n petgimip wijitgweiwit.

¹⁷ Ewi'gas'g 'gt'tplutaqanmuaq, ta'n tujiw tapusijig gis nem'i'tij nat goqwei tliaq aq nuji ilsuteget ingutiw mil pipanimaji ugjit na aq wijei teluetij na tujiw geitu'g teliaq teluejig.

¹⁸ Etlewistu ta'n weni aq nujj ta'n petgimip elt etlewistoq ugjit ni'n."

¹⁹ Pipanima'titl, "Tami eig gujj?" Se'sus asitemaji, "Gilew mo nenuwoq aq mo nenuawoq Nujj. Gatu nenuoq nenuaqoq elg Nujj."

²⁰ Se'sus na 'ms't teluetl ge's etl gina'muej 'gjia'sutuo'guomg ta'n i' tepege'tij suliewei. Mo wen gisi ugsua'lagul muta menaq tetaputestnug iga'q.

Ma gisi 'lta'woq ta'n ni'n eliei

²¹ Se'sus ap telimaji, "Jigla'sites aq gwiluitoqs'p ma gisi 'lta'woq ta'n eliei. 'Nputititoqs'p aq 'gtlue'utiwal ma apigsigt-mugsiwoq."

²² Na tujiw Lesui'paq iganpugultijig pipanimtultijig, "Etug getu ne'pa'sit? Etna na ugjut wet tluet ma gisi 'lta'gw ta'n negm eliej."

²³ Se'sus na telimaji, "Ni'n tleiawi wa'so'q gatu gilew tleiaultioq ula ugs'tqamug gatu ni'n mo tet tleiawiw.

²⁴ Etna na ugjut wet tlimuloq gilew 'npu'titoqs'p aq 'glue'utiwal ma apigsigmugsiwoq glapis 'gtlams'tasultiq ni'n na newgte'ji ta'n Gjinisgam petgimip. Mu 'gtlams'tasultiwoq na tujiw gilew 'nputititoqs'p 'glue'utiwaq ma apigsigtuam'gig."

²⁵ Pipanima'titl, "Wenin ta gi'l?" Se'sus asitemaji, "Ni'n na ta'n wen gis tlimuloq muja mawi amgweseweieeg.

²⁶ Gisi ilsutmultoqs'p pugwelg ta'n goqweigtug aq elg gisi pugwe'l gina'multoqs'p, gatu ma tla'tegew muta pas'g teluei ta'n goqwei telimimg'p ta'n wen petgimip aq negm teliaq teluej."

²⁷ Mo gejia'tigul tli usgumalin ujjl.

²⁸ Glaman Se'sus telimaji, "Ta'n tujiw ni'n ta'n mimajuin-ualsiap unaqa'lioq gujjieweigtug, na tujiw 'gjuttoqs'p ni'n na newgte'ji ta'n Nisgam petgimip. Mo etli tlimuluq ni'n ta'n tel'ta'si gatu pas'g wesgutmn ta'n goqwei Nujj gis gina'muip.

²⁹ Aq ta'n wen petgimip wijitgewiwit aq menaq naqaligw ugjut ngutugwa'lugwen muta apjiw tela'tegei ta'n goqwei tetapua'l'j."

³⁰ Pugwelgig ta'n nutua'titl Se'susal etl tluelitl wegla goqwe'l, getlams'tua'titl.

Assumsultijig mimajuinu'g aq gisteju'

³¹ Na tujiw Se'sus telimaji Lesui'paq ta'nig getlams'tua'titl, "Pa na jigs'tmuioq ta'n tel gina'muei na gilew menaqqajewi nnaqapemg.

³² Gjuttoqs'p teliaqewei ugjut Gjinisgam aq na teliaqewei gisa'lugsitoqs'p mu nugu gistejuultinew."

³³ Teli asitema'titl, "Ninen wetagutmu'tieg Aplameg aq mo wen uggistejumultiweg. Goqwei wesgutmn ta'n tujiw teluen, 'Mu nugu gistejuultinew'?"

³⁴ Se'sus telimaji, "Telimuloq, ta'n te'sit wen pata'teget na assumgwi'tij lue'uti, pa wijei aq gisteju.

³⁵ Gisteju pas'g elugwet ugjut assusit mo ugtaligam ta'n pas'g goqwei ugtassusilitl gatu assusit uggwisl ugtaligam aq assutmlj 'ms't goqwei.

³⁶ Ni'n Gjinisgam uggwisl jigla'luloq ta'n teli assumugsioq lue'uti. Na tujiw menaqqajewi assumsultitoqs'p.

³⁷ Geju'loq Aplameg wetagu'tmu'tioq, gatu alt te'sioq getu ne'pa'ioq, muta mo wel'te'tmuiwoq ta'n tel gina'muei.

³⁸ Wesgutmap ta'n goqwei Nujj musga'tuip gatu gilew tela'taqatioq ta'n gujjuoq telimugsioq. Na teliaq telimuloq."

³⁹ Na teli asitema'titl, "Nujinen na Aplam." Se'sus asitemaji, "Aplam un'janultioqosn tla'taqatigoq na wijei 'Igo-waqann ta'n negm tela'tegepnigl."

⁴⁰ Gatu wejo'tmoq gis ne'pa'inew aq pas'g ta'n goqwei tela'tega'p. Na telimuloqop teliaqewei ta'n nutmap Nisgamewigtug. Aplamoq mo na tela'tegegupneg.

⁴¹ Tela'taqatioq ta'n gujjuoq tela'tegep." Teli asitema'titl, "Pas'g newgtungt nujinen, Gjinisgam negm."

⁴² Se'sus na teli asitemaji, "Gjinisgam menaqqajewei gujjiewig'sn, 'gsaligoqpn muta ni'n wejiei Nisgamewigtug aq nige' tet eim. Petgimip mo wet jugu'ewap ugit ni'n gatu negm petgimip.

⁴³ Goqwei ugit mo nestmu'tiwoq ta'n goqwei wesgutm? Etna na ugit gisite'tmuoq mo jigs'tmuinew 'ntglusuqaqanml.

⁴⁴ Mn'tu na gujjuoq. Ta'n goqwei gujjuoq tela'tegej na gilew tla'taqatitoqs'p. Na mawi amgweseweieg nut ne'pa'tegep aq menaq eimug teliaqeweigtug, muta mo teliaqewei ugtinneg eigtnug. Ta'n tuijw egsuej, tela'teget ta'n tele'g, muta negm nujiengsuet aq negmow na ujjual ta'nig nata' egsua'tijig. 'Ms't egsuo'qon wejiaq negmeg.

⁴⁵ Gatu ni'n telimuloq teliaqewei, etna na ugit mo getlams'tuiwn."

⁴⁶ Se'sus siawewistoq, "Wen eig ta'n gisi musga'tuitew gis ni'n pata'tegei? Pa na mo gis tla'tegewn, goqwei ugit mo 'gtlams'tuiwoq? Lpa pas'g teliaqewei telimuloq.

⁴⁷ Ta'n wen tleiaiwit Nisgamewigtug, jigs'tuatl Nisgaml ugglusuqaqanml. Gatu gilew mo jigs'tmu'tiwoq muta mo tleiaultiwoq Nisgamewigtug, etna na ugit."

Se'sus me' espe'g aq Aplamoq

⁴⁸ Na Lesui'paq iganpugultijig na teli asita'pugua'titl Se'susal, "Gigwajiatieg ta'n tuijw telueieg gi'l na Samaliaewa'j aq mn'tu pitu'gwin. Amuj na Samaliaewa'juin aq mn'tu pitu'gwin."

⁴⁹ Se'sus asitemaji, "Mo mn'tu pitu'gwigw ni'neg. Ni'n gepmite'l'm'g nujj, gatu gilew mo gepmite'l'miwoq."

⁵⁰ Mo algwilmu gepmitelgaqan ugit ni'newe'n gatu Gjinisgam pualit gepmitelmugsin aq negm tetapu ilsuteget.

⁵¹ Telimuloq ta'n wen jigs'tmuuj 'ntagnutmaqanml, ma' 'npmug iapjiw. Na teliaq telimuloq."

⁵² Na telima'titl, "Nige' geju'leg 'gjitm mn'tu pitu'gwin 'gtinneg. Aplamo'q nepg'pnaq aq iganigjitegewinugi'g nepu'tipniq. Gatu gi'l tluen, 'Ta'n wen jigs'tmuuj 'ntagnutmaqanm ma' 'npmug iapjiw.'

⁵³ Gi'l tel'ta'sin me' espe'n je mu nujjinenaq Aplamo'q ta'n nepg'pnaq aq me' espe'n je mu iganigjitegewinugi'g ta'n elt nepu'tipnig? Tal'ta'sin ta gi'l wenin?"

⁵⁴ Na tujiw Se'sus asitemaji, "Pa na gepmite'l'sian 'ntgepmittelgaqanm 'lpa ma tepawgtinug. Gatu na newgte'jit ta'n gepmitelmit na negm Nujj. Na mawi ingute't ta'n gilew telui'toq Gnismagamemuoq."

⁵⁵ Gilew menaq tami tl nenuawoq gatu ni'n nenaq. Pa na jijuqa tluen ni'n ma nenuaq negm na tli nta egsua's pa wijkei aq gilew. Gatu ni'n nenaq aq ni'n jigs'tmagal ugglusuaqanml.

⁵⁶ Gujjuoq Aplamo'q welgwijing'p pas'g tel'ta'siteg nmituital 'ntna'gwegm. Geitoqopneg wejgu'e'i aq wel'ta'sipnaq."

⁵⁷ Na Lesui'paq iganpugultijig telima'titl, "Gi'l je menaq na'nisgegipuna'wn aq gis nenuit Aplamo'q?"

⁵⁸ Se'sus asitemaji, "Telimuloq, teliaqewei. Gesgmnaq Aplamo'q ugs'tqamuigweg gis i'map."

⁵⁹ Na tujiw megnmi'titl gun'tal ugjit gun'tewta'new aq ne'pa'new. Gatu Se'sus mimgwasit aq naqt'g 'gjia'sutuo'guomg.

9

*Se'sus nepilatl na ji'nmul
ta'n teli ugs'tqamuilipnn nepapigwa'litl*

¹ Ge's Se'sus pemiej, nemiatl ji'nmul ta'n teli ugs'tqamuip nepapigwa'p.

² Unaqapemg pipanimjig, "Nujingina'muet, wen ugltue'uti gisa'laj ugjit negm tli ugs'tqamuin nepapigwa't. Negm gisna ungi'gug ugltue'utiwoq?"

³ Se'sus asitemaji, "Ugltue'uti'l gisna ungi'gug ugltue'utiwal mo gisa'la'tigupnn nepapigwa'lin. Weji npapigwa't glaman Gjinisgam ugml'gigno'tim gis musga'tuaten negmeg.

⁴ Ge's waseteg, amujpa siaw tla'taqati'gw Nisgamewei 'lgo-waqan Gjinisgam ta'n petgimip. Oqonitpa'q wejgu'aq aq ma wen gis lugweg.

⁵ Ge's ugs'tqamug eim, gisa'laqig mimajuinu'g 'ns'tmi'tij teliaqewei ugjit Gjinisgam. Etta na ugjit telui'timg na Waseteg."

⁶ Ta'n tujiw gis tluej ula, Se'sus elusgatamit maqamigeg aq sisgu el'toq ugglasgatignm e'w'g. Na tujiw amiputuaj ji'nmul ugpgugugul.

⁷ Telimatl, "Naji gsipa'tu 'gpugugul na tetp'peg samqwan teluisig Sailoam." (Ula glusuaqan Sailoam ta'n tel'sulti'tij pa wijkei aq "petgimtl".) Na tujiw na ji'nm eliet naji gsipa'toq ugpgugugul. Apaja'ij, na wejgwi nemiteget.

⁸ Wi'gmaq aq na mimajuinu'g ta'nig nemia'tipnn tl tawaqt-malipnn, pipanigesultijig, "Mu na ula ji'nm ta'n i' pmgopip aq i' tawaqtmap?"

⁹ Alt teluejig, "Negm na." Gatu igtigig teluejig, "Moqwa', mu na negm. Pas'g wijei telapewijig." Na tuiiw na ji'nm teluet, "Ni'n na ji'nm."

¹⁰ Pipanima'titl, "Tal gis nemitegen?"

¹¹ Asitemaji, "Na ji'nm teluisit Se'sus eltoqop sisgu aq ama'tuip 'npugugul aq telimip, 'Lia samqwanigtug teluisig Sailoam aq 'gsispa'tu 'gpugugul. Elia'p aji gsispa'tuan 'npugugul aq ta'n teli nqase'g gesispa'tuaneg 'npugugul, weji ulapianeg.'"

¹² Pipanigesultijig, "Tami eig?" Teli asitemaji, "Mo geitu."

Palasiaq mil pipanima'titl ta'n teli npisip

¹³ Na tuiiw ela'la'titl na ji'nmul ta'n i' nepapigwa'lipnn ta'n Palasiaq eimu'ti'tij.

¹⁴ Na na'gweg ta'n Se'sus el'toqop sisgu aq pana'tuapnn ji'nmul ugpugugul atlasmutigisg'g'p.

¹⁵ Na Palasiaq pipanima'titl na ji'nmul ta'n tel gis nemitegelij. Telimaji, "Iga'toqop sisgu 'npugug aq ni'n gesispa'tuap 'npugugul aq nige' nemitegei."

¹⁶ Alt Palasiaq teluejig, "Na ji'nm ta'n gis tla'teget na, mu gisi ugjieg Nisgamewigtug muta mo negm jigs'tmug atlasmutigisg'gewei 'tplutaqan." Gatu awna igtigig teluejig, "Tal gis na ji'nm ta'n elue'winuij gis tla'tutal paqlalaiwaqan pa wijei aq ulaal?" Etna na ugjiet alt nigtuita'jig.

¹⁷ Na Palasiaq 'mjit newgt pipanima'titl na ji'nmul, "Gi'l teluen negm 'gpugugul pana'tas'g'pnn, gatu gi'l tal'ta'sin negm wen?" Na teli asitemaji, "Negm na iganigjitegewinu."

¹⁸ Na Lesui'paq iganpugultijig me' mu getu 'glams'tua'tigul ugjiet negm 'npapigwa'lin aq nige' gis nemitegen glapis nat-gima'tiji na ji'nm ungi'gug,

¹⁹ aq pipanima'tiji, "Ula na gilew 'ggwisuow? Teli ugs'tqamuis nepapigwa'n? Gatu nige' tal gis nemiteget."

²⁰ Ungi'gug na teli asita'puguejig, "Geji'g't negm 'ngwisinen aq geitueg teli ugs'tqamuip nepapigwa't,

²¹ gatu mo gejiaqat ta'n tel gis nemitegej gisna mo gejiaqat ta'n wen gis pana'tuatl ugpugugul. Pipanimug. Gis tepipuna't, gisi asitemugsitoqs'p negm."

²² Ungi'gug ula teluejig muta jipala'tiji Lesui'paq. Muta Lesui'paq iganpugultijig gis wel'te'tmi'tip tuattesguaten a'sutuo'guomg ta'n wen teluet Se'sus na Nujiugs'tawi'wet. Gjinisgam petgimapnn ugjiet ilgwenan ugtmimajuinumg.

²³ Etna na ugjiet ungi'gug teluepnig, "Negm gis tepipuna't, pipanimug."

²⁴ Na ta'puewei na iganpugultijig ap natgima'titl na ji'nmul ta'n ugs'tqamuilipnn nepapigwa'p aq telima'titl. "Gepmite'l'm Gjinisgam ta'n teli npisin. Mut gepmite'l'mu Se'sus. Gejig't lue'winuin."

²⁵ Na ji'nm asitemaji, "Mu tali gji'jiaq lue'winuin gisna mu. Newgte'ta'n goqwei geitu nepapigwa'iap aq nige' nemitegei."

²⁶ Pipanima'titl, "Gatu tala'lusg's? Tal gisi npitamas'g'sn 'gpugugul."

²⁷ Na teli asita'puguet, "Gi's gis tlimuloq aq mo gilew jigs'tmutiwoqop. Goqwei weji 'gtu nutmoqop ap? Etug gilew getu unaqapemultioq?"

²⁸ Anmima'titl aq teluejig, "Gi'l eta negm unaqapeml, gatu ninen na Mowiso'q unaqapemng.

²⁹ Gejig't Gjinisgam gelulapnn Mowisal gatu ugjit na ji'nm, Se'sus, mo tali gji'jiaqat negm ta'n wenij."

³⁰ Na ji'nm asitemaji, "We'gwi wigue'g gisi npilajig nepapigwo'l'tijig mimajuinu'g gatu mo gejiawoq ta'n wenij. We'gwi paqalaiwioq.

³¹ Gejig't Gjinisgam mu jigs'tuagwig lue'winu'g gatu jigs'tuajig mimajuinu'g ta'n gepmitel'm'jig aq tela'taqatijig ta'n negm tel puatg.

³² Ta'n tujiw ugs'tqamu gisita's' geg glapis nige' menaq nutmam't wen gisa'lan na mimajuinu'l, ugs'tqamuilipnn nepapigwa'l'l, nemitegelin.

³³ Mo ula ji'nm ugjiegw Nisgamewigtug ma gis tla'tegegw."

³⁴ Sesgwala'titl aq miluita'titl, aq telima'titl, "We'gaw gisi ugs'tqamuutes, elue'winui't'p aq ali gtu gina'muieg ta ninen?" Toqo tewege'titl we'gaw a'sutuo'guomg.

Ta'nig mo getlams'tmi'ti'gw Gjinisgam ugglusuaqanm pa wijei aq nepapigwo'l'i'tij

³⁵ Se'sus nutmateg ta'n tel tuege'tij, gwiliuatl aq ta'n tujiw we'jiateg, teluet, "Gi'l getlams'tasin ta ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn?"

³⁶ Ji'nm asitematl, "Tlimi ta'n wenij saqamaw, glaman gisi gtlams'tasites."

³⁷ Se'sus telimatl, "Gis nem'i't'p gi'l aq na ni'n ta'n etl agnutmaigw."

³⁸ Na ji'nm teluet, "Gjisaqamaw, getlams'tm." Aq nutgul'pa'sit Se'sugulieg.

³⁹ Se'sus teluet, "Weji pgisinap ula ugs'tqamug ugjit ignmuhan ns'tuo'ti Nisgamewei ta'nig mo nestasulti'gw pa wijei aq gisa'lan nepapigwo'l'tijig nmitaqatinew, aq musga'tuan ta'nig tel'ta'sultijig nestasulti'gw ta'n goqwe'l Nisgamewei mo nestasulti'gw aq mo goqwei nemitu'tiwgw pa wijei aq nepapigwo'l'tijig."

⁴⁰ Alt Palasiaq ta'nig eimu'tipnig nutua'tipnn teluejig ula aq pipanima'titl, "Etl tluen ninen na nepapigwo'l tieg?"

⁴¹ Se'sus asitemaji, "Pa na mo ns'tasultiwoq ta'n goqwe'l Nisgamewe'l ma wen gisi ilsumugsiwoq. Gatu telueioq gisi ns'tasultioq ta'n goqwei Nisgamewei gatu mo getlams'tuiwoq na tujiw ilsumugsitoqs'p ta'n tel pata'taqatioq."

10

Na a'tugwaqan ta'n jijgluewjig nuji angweiwaji

¹ Se'sus teluet, "Telimuloq, na mimajuinu'g ta'n mo e'wmug ga'qana'tas'g gatu asisapegit na 'llutaqan ugjit gim pisgwa'n ta'n jijgluewjig eimu'tiliq, negm na gmutnes.

² Na ji'nm ta'n weji pisgwa'j ga'qana'tas'g na negm nuji angwe'waji jijgluewjig.

³ Nujisgaqanet pana'tuaj na ga'qana'tas'g ugjit negm. Na jijgluewjig nutua'titl ta'n tujiw wigumaj aq ugijjgluewjmg el'ta'jig negmeg. Majulgwala'titl, ewi'tmuaj ugijjgluewjmg ugwisunmuaq aq tewo'lajig.

⁴ Igana'sit aq ugijjgluewjmg majulgwaljig muta nestua'titl.

⁵ Ma majulgwala'tigul wen pilue'l gatu awna ugsmugtu'a'tital muta mu nestua'tigul. Teliaq na telimuloq."

⁶ Se'sus mimajuinu'g telimaji ula a'tugwaqan, gatu mo nestua'tigul ta'n goqwei etl tlimgwi'tij.

*Se'sus na negm ta'n nuji angwe'waji jijgluewjig
aq wele'waji*

⁷ Se'sus ap teluet, "Telimuloq, ni'n pa wijkei aq na ga'qana'tas'g ugjit na jijgluewjig ta'n i' tli angweiatiji wela'gw.

⁸ Igtigig igan peita'pnig gesgmnaq ni'n. Negmow gmutnesg gatu na jijgluewjig mo jigs'tua'tigupni."

[Na mimajuinu ta'n getu pisgwa't wa'so'q, amujpa weji pisgwa't ni'neg.]

⁹ "Ni'n pa wijkei aq na ga'qana'tas'g aq na mimajuinu'g pa wijkei aq jijgluewjig. Ta'n wen getu pisgwa't wa'so'q amujpa weji pisgwa't ni'neg. Na ugs'tatew, pisgwa'tew aq tu'etew aq ul smaten. Pa na wijkei aq jijgluewjig asuita'jig ga'qana'tas'g aq uls'maten. pa na wijkei ni'n na ga'qana'tas'g ugjit mimajuinu'g wa'so'q aq weli angweiaqig aq ugs'tawia's.

¹⁰ Gmutnes pegising ugjit gmutnen, ne'pa'tegen aq seio-qwa'tegen. Ni'n weji pgisinap glaman gisi msnmu'titoqs'p iapjiwewei mimajuaqan aq ula mimajuaqan mujgajewei waju'i guguntoqs'p. Na teliaq telimuloq.

¹¹ "Ni'n na menaqqajewei nuji angweiaqig jijgluewjig. Gelu'sit nuji angwe'waji jijgluewjig ul'te'tutew iga'tun ug-mimajuaqanm ugjit ugijjgluewjmg. Etna na ula ta'n ni'n wel'te'tm tla'tegen.

¹² 'Lgowinuj ugsmugwatew ta'n tuijw nemiaj paqtesml wejgu'elij aq nqalataq jijgluewjig muta mo negmeweg aq negm angweiwaji jijgluewjig uigkeit pas'g apangitugsin. Etna na uigkeit weji ugsmugwat. Na tuijw paqtesm wenaqietuajig aq se's'tesgua'jig jijgluewjig.

¹³ 'Lgowinuj ugsmugwatew muta pas'g negm 'lgowinuj aq mo tali el'te'lmagwig jijgluewjig.

¹⁴⁻¹⁵ Ni'n na mujgajewei nuji angweiaqig jijgluewjig. Ta'n tel nenuij Nujj, aq ni'n ta'n tel nenaq na wijei nenaqig ntijjluojmg. Negmow nenuijig, aq ni'n wel'te'tm iga'tun ntmimajuaqanm uigkeit negmow.

¹⁶ Ap eimu'tijig jijgluewjig ta'n ni'newe'g gatu mu eimu'ti'gw ula tet. Amujpa ni'n jugwo'la's. Negmow jigs'tuitaq. 'Ms't maw mawo'la's aq ni'n nuji angweiwa's.

¹⁷ "Nujj gesalit muta wel'te'tm iga'tun ntmimajuaqanm uigkeit negmow glaman ntmimajuaqanm gisi apaji msntes.

¹⁸ Mo wen gisi ugsua'tuigw ntmimajuaqanm glapis ni'n tli ul'te'tman. Iga'tutes ntmimajuaqanm muta ni'n 'lpa na tel puatm. Geggumml'gigno'ti uigkeit iga'tun aq geggunml'gigno'ti uigkeit ugsua'tun. Nujj gisi ignmuip ml'gigno'ti uigkeit na ula gis tla'tegen. Maw gigwajiaq telimuloq."

¹⁹ Ta'n tuijw wegla gis tlueteg na Lesui'paq ap nigtuita'jig uigkeit ugglusuaqanml.

²⁰ Pugwelgig teluejig, "Negm mn'tu'l geggunatl! Elue'wiet! Goqwei wet jigs'tuoq?"

²¹ Gatu igtigig teluejig, "Ji'nm mn'tu'l ugtinneg pisilij ma gis tlewistu 'st'ge' ula! Ma mn'tu gisa'laqul nepapigwa'liltl ji'nmul nemitegelin." Mo wijei teli angita'sultijig. Etna na uigkeit nigtuita'jig.

Ta'n tuijw Se'susal mo menuege'tigul 'gjia'sutuo'guomg Selusalemg

²² Na miawipug Se'sus eig'p Selusalemg uigkeit na pestie'umg 'gjia'sutuo'guomei Selusalemg. Ula pestie'umg migwite'tmi'tij ta'n tuijw uijuaqi'g ili tepgisa'tu'tipnig 'gjia'sutuo'guomg uigkeit Gjinisgam.

²³ Newgt na'gweg ala'sit 'gjia'sutuo'guomg, na'te'l Salamano'q ugtusatimg.

²⁴ Na Lesui'paq mawita'titl ta'n eimlij aq maw gigtoqop-ugutua'titl. Teluejig, "Tali pgije'tew we'gaw elugwalieg? Telimieg ta'n wenin. Pa na gi'l na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam petgim'sg uigkeit ilgwenan umgimajuinumg, na menaqqa-jewei tlimieg!"

²⁵ Se'sus asitemaji, "Gis tlimuloqop gatu mo getlams'tuiwoqop. Ta'n goqwei tela'tegei Nujj ugwisunmg musga's'gt'al ta'n weni.

²⁶ Gatu gilew ma 'gtlams'tmu'twoq muta gilew mo ntji-jgluewjmg.

²⁷ 'Ntjijgluewjmg nutuijig aq nenaqig aq negmow majulgwalitaq.

²⁸ Ignmaqig iapjiwewei mimajuaqan aq ma' 'lta'gwig mn'tua'gig. Ma wen gisi ugsua'tuigwigw.

²⁹ Muta Nujj gisi ignmuipnig aq negm me' espe'g je mu ta'n pas'g wen. Ma wen gisi ugsua'tuigwigw muta nujj ugpitng epultilijig.

³⁰ Ni'n aq Nujj newgte'jieg."

³¹ Mjit newgt na Lesui'paq megnmi'titl gun'tal ugjit gun'teugta'new.

³² Na tuijw Se'sus telimaji, "Gis tela'tega'pnn pugwelgl 'Igo-waqann 'gsisguaq ta'n Nujj ignmuip tla'tegen. Goqwei weji 'gtu gun'teugte'ioq ugit ula ta'n tela'tega'pn?"

³³ Na Lesui'paq asitema'titl, "Mo getu gun'tewto'lueg ta'n tel tla'tege't'p gelu'lg 'Igowaqan gatu ugjit ta'n teli egsuaqanimt Gjinisgam aq anmima'mt aq mo gepmite'lmawt. Gi'l na pas'g ji'nm gatu teli ugsualsin 'st'ge' Nisgamewin."

³⁴ Se'sus asitemaji, "Ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n Gjinisgam teluet, 'Nisgameultioq.'

³⁵ Geitu'g ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg na teliaq iapji-wewei. Gjinisgam telui'tapni, 'nisgameultijig' na mimajuinu' ta'n ignmuapni ugtagnutmaqanm.

³⁶ Gatu ugjit ni'n, Nujj megnip aq petgimip ula ugs'tqamug. Tal gis gilew thueioq egsuaqanimt Gjinisgam muta ni'n telueiap ni'n na Gjinisgam uggwis!

³⁷ Mut 'gtlams'tuinew, mo tla'tegewan nujj ugtlgowaqann.

³⁸ Gatu tla'tegeian, je tlia mo 'gtlams'tuiwoq, 'gtlams'tmugoq ntlgowaqann glaman 'gji'tutoq nujj ni'neg eig aq ni'n eim negmeg. Na tuijw me' uli gji'tugoq."

³⁹ 'Mjit newgt wejo'tmi'tij ugsua'lanew. Pas'g mo gis tla'taqati'gw muta ejigla'sit aq naqalaji.

⁴⁰ Na tuijw Se'sus ap apaji asoqoma'sit na sipu teluisig Jol'tan, ta'n Sapatis i' tl sign'tuep aq siawqatg na'te'l.

⁴¹ Pugwelgig mimajuinu'g peita'jig negmeg, telimtultijig, "Sa'n mo tela'tegegupnn mesgi'gl 'Igowaqann, gatu ta'n te's'g goqwei teluep ugjit ula ji'nm na teliaq."

⁴² Aq pugwelgig mimajuinu'g na'te'l getlams'tua'titl.

11

Lasalas nepg

¹ Etna na ula ji'nm teluisit Lasalas, gesnugwat. Wiget na gutanji'j teluisig Pettani. Mali aq umisl Malta na Lasalas wijigatijig. Mawgatmu'tijig. (

² Me' enmiaq na ula Mali guta'tuatew amjaqto'suti Se'susal uggwatg aq ga'smuatl uggwatl usapun e'w'g. Etna na ugjig-naml Lasalasal ta'n gesnugwalitl.)

³ Na wijig'tijig e'pjig elgitmua'tij Se'susal ula agnutmaqan, "Gjisaqamaw, na gitap ta'n gesalt mawi gsnugwat."

⁴ Ta'n tujiw Se'sus nutgeg ula agnutmaqan na teluet, "Ta'n teli gsnugwaj wet tliaqap ugjit Gjinisgam uggepmitelgaqanm. Musga's'gtn glaman Gjinisgam uggwisl 'gjigepmitelmaten. Etna na ugjit mo Lasalas etl gaqiegw na'te'l."

⁵ Na Se'sus gesalaji Maltaal, uggwe'ji'tl aq Lasalasal.

⁶ Gatu ta'n tujiw mesnegg agnutmaqan Lasalas 'gsnugwan, me' siawqatg ta'n eig tapuguna'q.

⁷ Na tujiw unaqapemg telimaji, "Apaita'nej Jutiae'wa'gig."

⁸ Unaqapemg asitema'titl, "Nujigina'muet, gejigew Lesui'paq iganpugultijig getu gun'teugtesg'pnig aq ap nige' gisita'sin apaja'sin na'te'l?"

⁹ Se'sus telimaji, "Te's na'gweg newgtisga'q jel ta'pu ajietl etegl ta'n waseteg. Pa na ji'nm ala'sij miaw na'gweg ma ali pjitaqamagw muta waseteg.

¹⁰ Gatu ta'n tujiw ala'sij tepgig 'pjitaqamatew muta oqonitpa'q. Mo gis nemitegegew. Amujpa ala'si aq elugwatm 'ntlugowaqanm ge's gis tla'tega's."

¹¹ Ula na Se'sus telimaji. Toqo ap angu tluet, "Gitapinu Lasalas nepat gatu ni'n lia's aq tugwa'la's."

¹² Unaqapemg asitema'titl, "Amuj pem ila'sit, na tli uli npaj."

¹³ Getloqo Se'sus wesgutg'p ugjit Lasalas 'npmn gatu neg-mow tel'ta'sultijig pas'g 'npanin.

¹⁴ Etna na ugjit menaqqajewei telimaji, "Lasalas nepgaq.

¹⁵ Ugjit gilew wel'ta'si mo eimu ta'n tujiw nepgeg glaman 'gtlams'tmuitoqs'p ta'n tujiw nemituoq ta'n tliatew. Gatu nige' 'Ita'nej negmeg."

¹⁶ Na Tuma (ta'n telui'tut, 'Tqope'j), telimaji ap igtigig unaqapemg "Wije'wanej nujigina'muet glaman mawi 'npu'titesnu maw negm." Na tujiw naqtmi'tij.

*Se'sus na negm ta'n apaji unaqo'lata mimajuinu'g
aq mimajuaqan ignmuataq*

¹⁷ Ta'n tujiw Se'sus pegisingeg Pettani telima'titl, Gis ne'wguna'q Lasalas gis utqataluggsin.

¹⁸ Weja'tegemg Selusalemg glapis Pettani maw suel tapu'gl loqtnn.

¹⁹ Aq pugwelgig Lesui'paq gis peita'pnig ugjit nat nmianew Maltaal aq Malial. Getu' apgnua'lanew ta'n teli nplij ugjignamual.

²⁰ Ta'n tujiw Malta nutgeg Se'susal wejgu'elitl, tewiet aq naji a'suguatl, gatu Mali siawqatg wiguaq.

²¹ Malta telimatl Se'susal, "Gjisraqamaw, I'mu's'p 'njignamaq mo 'npmuisoq."

²² Gatu geitu, je tlia nige', Gjinisgam ignmultew ta'n goqwei pipanimj."

²³ Se'sus telimatl, "Gjignam apaji unaqa'sitew utquataqane'gati aq apaji minunsitew. Geitu'n?"

²⁴ Malta teli asitematl, "Geitu minunsitew ugtejgewei na'gweg ta'n tujiw Gjinisgam apaji minua'laj mimajuinu'g."

²⁵ Se'sus telimatl, "Ni'n na ta'n gisi apaji unaqo'la's mimajuinu'g aq ignmua's iapjiwewi mimajuaqan. Ta'n wen getlams'tasit ni'neg, mimajitew je tlia np'g."

²⁶ Ta'n wen mimajit aq getlams'tasij ni'neg, ugtejgewei na'gweg iga'q aq apaja'sian, ma 'npug. Ula getlams'tasin?"

²⁷ Teli asitematl, "Gjisraqamaw, teliaq teluen. Getlams'tasi gi'l na Nujiugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam petgimapnn uigkeit il-gwenan ugtmimajuinumg, Gjinisgam uggwisl ta'n wen sa'q esgmalg't."

Se'sus eliet Lasalas utquataqanmg aq atgitemit

²⁸ Ta'n tujiw Malta gis tlueteg ula na apaja'sit aq apsgwa'sit wiguaq aq gim wigumatl uggwe'ji'tl Malial. Gimewistoq aq telimatl, "Nujigina'muet pegising aq getu nmi'sg."

²⁹ Ta'n tujiw Mali nutgeg ula, smtug tewiet aq naji a'suguatl Se'susal. (

³⁰ Se'sus menaq iga'qus na gutanji'j gatu me' eig'p ta'n Maltaal etli ultesguapnn.)

³¹ Na Lesui'paq ta'n eimu'ti'tij na wen'ji'guomg maw Mali etli apgnua'la'titl Malial. Ta'n tujiw nemia'titeg wenaqa'silitl aq jaqal tu'elitl na majulgwala'titl. Tel'ta'sultijig elielitl utquataqanmg naji gsigawtemilitl.

³² Mali pegising ta'n Se'susal eimlij. Nemiaj na el nutgul'pa'sua'latl aq na teluet, "Gjisraqamaw i'mu's'p ula tet mu 'njignamaq 'npmuisoq!"

³³ Se'sus nemiatl etli gsigawtemilitl aq na Lesui'paq ta'n pejuwije'wa'titl gesigawtemultijig. Na tujiw ewlgwija's'g uggamlamun aq ewlite'lmaji.

³⁴ Pipanimaji, "Tami tet etli utquataloqos?" Na teli asitema'titl, "Gjisraqamaw jugu'a aq nat nmitu ugtutquataqanmg."

³⁵ Na tujiw Se'sus ugsagpiginml guta'tigul.

³⁶ Etna na uigkeit Lesui'paq teluejig, "Nemituoq ta'n tetuji gsalaj."

³⁷ Gatu alt teluejig, "Gisa'lapnn nepapigwa'lrtl ji'nmul nemitegelin. Goqwei ugjit mo gisa'laqusnn Lasalasal mu 'nplin?"

Lasalas apaji mimajua'lut

³⁸ Ula telueliteg, Se'sus me' piام ewlgwija's'g uggamlamun. Eliet ugtutqutaqanmg ta'n gun'tew sapalqe'g, 'npuinu lame'g elising. Mesgi'g gun'tew gep'joqteg ta'n weji pisgwita'mg.

³⁹ Se'sus melgimaji, "Jigla'tug na gun'tew!" Malta ta'n ugjig-naml neplipna, teli asitematl, "Gjisaqamaw gis ne'wiguna'q gisi utqatalut. Gis poqji sugul'gat aq wejima't."

⁴⁰ Se'sus telimatl, "Migwite'e'n na ula telimulap! Nmitutes Gjinisgam ugml'gigno'tim, 'gtlams'tmn."

⁴¹ Na tuijw ejogl te't'pja'tu'tij gun'tew. Se'sus wenaqapa'sit aq teluet, "Nujj miwatmul ta'n tel jigs'tuin.

⁴² Geitu apjiw jigs'tuin gatu wet tlupei ugjit na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig, glaman 'gtlams'tmu'titaq gi'l petgimip."

⁴³ Ta'n tuijw ula gis tlueteg, gesigaw wigumatl, "Lasalas 'gtaqqa'si!"

⁴⁴ Na ji'n'm ta'n nepg'p getaqqa'sit. Te'tepjepilasit ta'n telgi'g wape'g atla'wegr. Ugpitnn aq uggwatl tepgisi ajijgopitegl atla'wegnigtug aq atla'wegr ajijgopiteg ugsisgug. Se'sus telimaji, "Apgwa'lug aq iga'lug."

*Lesui'paq iganpugultijig
gisita'sultijig ne'pa'new Se'susal*

(Matiw 26.1-5; Malg 14.1,2; Lu'g 22.1,2)

⁴⁵ Pugwelgig Lesui'paq ta'n peji mittugwala'titl Malial ugjit apgnua'lanew nemitu'tij ta'n Se'sus tela'teget aq getlams'tua'titl.

⁴⁶ Gatu alt apaita'jig ta'n Palasiaq eimu'tiliq aq telima'tiji ta'n Se'sus gis tla'tegej.

⁴⁷ Na tuijw Palasiaq aq iganpugultijig patlia'sg mawi ultes-gatultijg. Pipanimultijig, "Tala'taatitesnu? Ula ji'n'm 'lpa tela'tegetl pugwelgl paqalaiwaqann.

⁴⁸ Siawi ignmug tla'tegen ula paqalaiwaqann 'ms't wen 'gtlams'tuataq aq majulgwalataq. Na tuijw Lo'mewaq assusultijig peita'taq aq gaq seioqwattaq 'gia'sutuo'guomg aq seioqwa'lataq ta'n te'sijig 'gmimajuinumaq."

⁴⁹ Newgte'jit negmow teluisit Gaiapas, na espe'g patlia's na newgtipunqeg, teluet, "Elue'wia'tioq! Mo goqwei geituoq?"

⁵⁰ Me' gelu'lgt'tew ugjit ginu pas'g newgte'jit ji'n'm 'np'g ugjit mimajuinu'g je mu 'ms't mimajuinu'g gaq seioqwa'toq."

⁵¹ Mo negm gisite'tmug'p ta'n tel tluej. Negm na espe'g patlia's na newgtipunqeg. Igan gnua'teget ta'n Se'sus tli np'tew ugjit Lesui'paq

⁵² Aq mo pas'g ugjit negmow gatu elg ugjiit mawo'lan Gjinisgam ugtmimajuinumg ta'n al se's'ga'tmu'tijig ula ugs'tqamug.

⁵³ Weja'tegemgeg na na'gweg na Lesui'paq assusultijig angite'tmi'tij ta'n tl ne'pa'new Se'susal.

⁵⁴ Se'sus puni ala'sit mimajuinuigtug aq naqt'g Selusalemg. Mo ala'sigw Jutiaeewa'gig gatu eliet na gutanji'j teluisit Eplaim ta'n gigiw eteg paqtaqamigtug. Aq na'te'l wijitgweiwaji unaqapemg.

⁵⁵ Tel gne'ji'j na Lesui'paq ugpestiewtimuoq Siawa'timgewei pem gigja's'g aq pugwelgig mimajuinu'g weita'jig ta'n telgi'g Lesui'pewa'gig. El'ta'jig Selusalemg ugjit tla'taqatinew ta'n telteg 'tplutaqan. Amujpa waqama'sultitaq Nisgamewigtug, gesgmnaq na pestie'uti iga'qtnug.

⁵⁶ Getu' nemia'titl Se'susal aq ge's al mawita'tij 'gjia'sutuo'guomg na pipanimtultijig. "Tal'ta'sioq? Ma ta 'pgisinug ula pestie'umg?"

⁵⁷ Na iganpugultijig patlia'sg aq Palasiaq tewaggitmi'tij na glusuaqan ugjit ta'n wen gejiatl ta'n Se'susal eimlij amujpa gegnua'teget glaman ugsua'lataq.

12

*Mali ta'n guta'tuap amjaqto'suti Se'susal uggwatg
(Matiw 26.6-13; Malg 14.3-9)*

¹ Na asugomtesuguna'q gesgmnaq Siawa'timgewei iga'qtnug, Se'sus eliet Pettani, ta'n Lasalas wigip. Negm na ji'nm ta'n Se'sus apaji minua'lapnn.

² Mijjuaqan ignmua'tipnn ugjit negm na'te'l. Malta etli apoqonmuet p'ta'utigtug aq Lasalas pemgopit p'ta'utigtug maw Se'susal.

³ Na tuijw Mali pegisulatl pu'taiji'tl waju'pelitl ta'n mawi ngo'tig amjaqto'suti. Wejitas'g poqtaqiaq nalt. Newgt 'ngatign te's'g pijiguta'tas'g pu'taiji'jigtug. Guta'tuaj amjaqto'suti Se'susal uggwatg aq ga'sumuatl usapun e'w'g. Na weljemaq amjaqto'suti se'so'qweg wen'ji'guomg.

⁴ Na tuijw newgte'jilitl Se'sus unaqapeml teluisilitl Suta Isgaliot, ta'n 'ntuisgalatal Se'susal, teluet,

⁵ "Goqwei ugjit ula amjaqto'suti mo netuisgetas'gtnugus. Tepawgtig na suliewei ta'n ne'pa'tun newgtipunqeg, aq na suliewei gisi ignmuanesoq na ewle'jultijig?"

⁶ Na ula wet tluet muta gmutnesuip. Ango'tg'p suliewei aq i' tli apoqonmasip. Mu gis tluet ta'n tali el'telmagupni ewle'juinu'g.

⁷ Galu Se'sus teluet, "Punaje'w. Na wet tla'tegep ugjit gisgajugtmuin ta'n tli utqataliten.

⁸ Apjiw gugunatoqs'p ewle'jultijig mimajuinu'g, gatu ni'n ma iapjiw i'mu ta'n eimoq. Na maw gigwajiaq telimuloq."

*Na tujiw iganpugultijig patlia'sg
gisita'sultijig ne'pa'new Lasalasal*

⁹ Pugwelgig Lesui'paq nutmajig Se'susal i'mlin Pettani aq el'ta'jig na'te'l. El'ta'jig mu pas'g ugjit Se'susal gatu elt getu nmianew Lasalasal ta'n Se'sus apaji minua'lapnn.

¹⁰ Na tujiw iganpugultijig patlia'sg gisita'sultijig elt ne'pa'new Lasalasal.

¹¹ Muta pugwelgig Lesui'paq puna'la'tiji iganpugua'tliji awna getlams'tua'titl Se'susal ugjit ta'n goqwei teliaqap Lasalasal.

*Mimajuinu'g a'sugua'titl Se'susal
wejgu pisgwa'lij Selusalemg*

(Matiw 21.1-11; Malg 11.1-11; Lu'g 19.28-40)

¹² Na wapg pugwelgig ta'n peita'pnig ugjit na Siawa'timgewei Pestie'uti nutma'tij Se'susal jugu'elin Selusalemg.

¹³ Na tujiw weji tmsmi'titl 'psetgun temasgo'tu'titl miti'sigtug teluisit palm aq tewita'jig naji a'suguane new Se'susal. Sesgu'tijig,
"Miwatmuanej Gjinisgam aq emtoqwalanej.
Gjinisgam gepmitelmaj ta'n wen wejgu'elitl ugwisunmg.
Gjinisgam gepmitelmaj Isle'laq ugtelege'witemual!"

¹⁴ Se'sus pem wejgu teppitl te'sipowji'tl ta'n we'jia'tipnn, ta'n telueg Gjinisgam ugtwi'gatign,

¹⁵ "Mimajuinutut! Saianewaq!

Mut jipalanew! Angaptmug!

Ta'n wen 'gtelege'witemultitoqs'p
wejgu'et wantaqa'tigut.
Wejgu teppitl te'sipowji'tl."

¹⁶ Unaqapemg mo nestmu'tigupnig na tujiw. Gatu ta'n tujiw Se'sus gisi unagieteg aq elieteg wa'so'q na tujiw migwite'tmi'tij ta'n telueg'p Gjinisgam ugtwi'gatign ugjit ula. Aq migwite'tmi'tij ta'n wet tla'taqati'tij ugjit negm.

¹⁷ Na mimajuinu'g, ta'n wijtgweiatipnn Se'susal ta'n wigumateg Lasalasal ugtutquataqanmg aq apaji mimajua'lapnn siaw teluepnig ta'n goqwei gis nemitu'tij.

¹⁸ Etna na ugjit mimajuinu'g a'sugua'titl muta nutma'tipnig ta'n gis lugwatg'pnn mesgi'gl 'lgowaqann.

¹⁹ Na tujiw Palasiaq telimtultijig, "Angaptmug, nentu'gweg!
Mo un'ji el'ta'gw! 'Ms't ta'n te'sijig elue'wia'tijig aq majul-gwala'titl." Na wegla teluepnig.

Na ta'sijig Gli'gewaqt wilua'titl Se'susal

[El'ta'jig Pilipeg. Negm tleiawit Petse'taeg ta'n gigjiw wigul-tijig ta'nig mo Lesui'peulti'gw Pilip aq Antle' Gli'gewei ug-wisunmual.]

²⁰ Etna na na'te'l alt Gli'gewaq mawi 'Ita'pnig Selusalemg uigkeit na Siawa'timgewei pestie'uti uigkeit emtoqwalanew Nis-gaml.

²¹ El'ta'jig Pilipeg negm ta'n tleiawit na gutan Petse'ta Galaliewa'gig. Teluejig, "Saqamaw getu nemi'g'tt Se'sus."

²² El'ta'jig maw Pilip aq nat tlimatl Antle'al aq na tujiw el'ta'jig nat tlima'ttit Se'susal.

²³ Se'sus asitemaji, "Tetaputesg iga'q uigkeit ni'n na ji'nm ta'n Gjinisgam petgimip aq mimajuinualsiap mawi gep-mite'l'mugsin.

²⁴ Teliaq telimuloq, amujpa 'np'tes. Pa na wijkei aq gulumg-wei 'sginmin na glapis iga'taqatmg maqamigeg aq 'np'g, pas'g newgte' 'sginmin. Gatu ta'n tujiw saqaliaq na tujiw nigweg aq minitew aq me' pugwelgt'tew. Pa wijkei aq ula 'sginmin amujpa ni'n 'np'tes. Na teliaq telimuloq."

Se'sus telimaji na Gli'gewaq aq maw 'ms't wen

²⁵ "Na mimajuinu ta'n tela'toq ugmimajuaqanm ta'n tel puatg, na 'n'tutew, gatu awna na mimajuinu tela'toq ugmimajuaqanm ta'n Gjinisgam tel puatg, 'msntew iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.

²⁶ Getu wen 'gtu nnaqapemij, tlimug jugwita'tij aq majul-gwali'tij ni'n glaman 'ntlugowinumg i'muttaq ta'n ni'n eim. Nujj gepmitelmataq ta'n wenig elugowijig. Teliaq na telimuloq."

Se'sus wesgutg'p ta'n teli np'tew

²⁷ "Nige' 'ngamlamun ewlgwija's'g aq etug talua's? Etug tlueg, 'Nujj ugs'tawi, ta'n goqwei getu tliaq glaman ma tlianug ni'neg. Gatu etna na uigkeit wet jugu'a'p uigkeit saputa'sin ula ulmajo'qon.

²⁸ Glaman tlua's, 'Nujj, gisa'tu 'gwisunm gepmite'tas'gtn.'

Na tujiw Gjinisgam metewistoq wa'so'q teluet, "Gis gep-mite'tmap aq ap gepmite'ttes."

²⁹ Na mimajuinu'g ta'n alpugua'tiji, nutua'titl aq teluejig, "Gaqtugwaqig." Igtigig teluejig, "Ansale'wit gelulatl."

³⁰ Gatu Se'sus telimaji, "Wet nutuoqop Nujj mo uigkeit ni'n gatu uigkeit gilew 'gtlams'tuinew.

³¹ Tetaputesg iga'q uigkeit na mimajuinu'g ula ugs'tqamuug ilsutasultinew aq na iganpuguit ula ugs'tqamu, na mn'tu, pegwato'tg.

³² Ta'n tujiw unaqa'liten gujjieweigtug pugwelgtaq mimajuinu'g pejo'l'gig ni'neg." (

³³ Wet tluet ula ugjit musga'tuanew ta'n tli amasgipnnaten ta'n tli np'tew.)

³⁴ Na mimajuinu'g asita'pugua'titl, "Gjinisgam ugtwi'gatign telimugsieg Nujugs'tawi'wet ta'n Gjinisgam petgimapnn ugjit ilgwenan umgmimajuinumg iapjiw mimajitew. Tal gis tluen na ji'nm ta'n mimajuinualsip amujpa unaqa'laten gujjieweigtug aq 'np'tew. Wen ta u't ji'nm ta'n mimajuinualsip? Tel'ta'sultieg negm na Nujugs'tawi'wet."

³⁵ Se'sus asitemaji, "Amujpa na siawi 'Ita'gw ta'n pemi Ita'ioq ge's waseteg glaman mo oqonitpaqianug gesgmnaq peita'woq ta'n el'ta'ioq. Ta'n wen pemiet oqonitpa'qigtug ma nmitug ta'n eliej. Ni'n na ta'n wen ignmuloq waseteg aq musga'tuloq ta'n 'Ita'goq Nisgamewigtug pas'g me' gjiga'ji'j wasetew ugjit gilew.

³⁶ Glaman 'gtlams'tasultigw ni'neg ge's eim ta'n eimoq. Na tuijw gugunmuitoqs'p 'ntwasetegm 'gtinnewaq."

Lesui'paq mo getlams'tua'tigul

Na ta'n tuijw tlueteg ula, maja'sit aq mimgwas'gtuaji ali gasigtuaji.

³⁷ Je tlia gis lugwatg ta'n te's'gl mesgi'gl 'lgowaqan ugsis-guaq, mo getlams'tua'tigul.

³⁸ Glaman ta'n iganijitegewinu Aiseiao'q gis tluet, na tli-atew,

"Gjisaqamaw, wen ta'n getlams'tg
'gtagnutmaqanminen?

Gjisaqamaw musga'tuaji
mesgi'gl 'lgowaqan,
gatu wen ta'n gisi gji'jiatl
Gjisaqamawul ugml'gigno'tim?"

³⁹ Etna na ugjit mo wen gisi gtlams'tmuq aq Aiseiao'q ap teluep,

⁴⁰ "Mo getu 'ns'tasulti'gw
aq Gjinisgam gisa'laji melgatpa'tinew
aq ilt'a'tuaji ugtangita'suaqanmual
glaman mo gisi ns'tasulti'gw.
Teluet,

'Mo getu 'Ita'gw ni'neg
ugjit 'npilan.

Na gis tliaq
muta mo getu 'gtlams'tuigw.' "

⁴¹ Aiseiao'q ula teluepnaq aq wesgumapnn muta nemituap Se'susal gepmite'lm'gw'i'tital ta'n tuijw westaugsi'gweg. Wesgumapnn na ji'nmul ta'n Gjinisgam petgimatl ugjit ugs'tawian ugtmimajuinumg aq ta'n tel gepmitelmut.

⁴² We'gaw tlia pugwelgig Lesui'paq iganpugua'tiji getlams'tua'titl Se'susal, gatu mo wesgutmi'ti'gw mimajuinuigtug muta jipala'tiji Palasiaq ta'n teluepnig, "Tuege'tital wen 'gjia'sutuo'guomg ta'n getlams'tg negmeg."

⁴³ Me' gesatmi'tip mimajuinu'g ul'te'l mugsinew je mu ul'te'l mugsinew Nisgamewigtug.

Se'sus ugglusuaqanml ilsumgutaq mimajuinu'g

⁴⁴ Na Se'sus gesigawewistoq, "Ta'n wen getlams'tuit mo pas'g ni'n getlams'tuit gatu elt negm ta'n petgimip.

⁴⁵ Ta'n wen nemiatl, elt nemiatl ta'n wen petgimip.

⁴⁶ Ni'n na ta'n ignmaqig waseteg mimajuinu'g. Wejgu'eiap ugs'tqamug pa wijkei aq waseteg ta'n wen getlams'tasit ma oqonitpa'qigtug i'mug.

⁴⁷ Ta'n wen nutmujij 'ntglusuaqanm aq mo jigs'tmug ma ilsumaq. Weji pgisinap ugjut ugs'tawian mimajuinu'g mo ilsuman.

⁴⁸ Ta'n wen mo menuaqalig ni'n aq mo wesua'tuig 'ntglusuaqanm eig newgte'jit ta'n ilsumatal. Na glusuaqan ta'n wesgutmap, ilsumgutaq ugtejgewei na'gweg.

⁴⁹ Ula thiatew muta wegla mo ni'n 'ntangita'suaqanm't'pn gatu Nujj ta'n petgimip telimp 'ms't goqwei ta'n telimuloq.

⁵⁰ Geitu ta'n goqwei telimp 'pgisituggsitoqs'p iapjiwewei mimajuaqan. Ta'n goqwei telimuloqop na Nujj telimp ugjut tlimulinew. Na teliaq telimuloq. Geji'g ta'n wen Nujj jigs'tuatl na apji mimajitew."

13

Se'sus gesispatauji unaqapemg uggwatual

[Etna na ta'n gisteju i'tla'teget. Nasoqtesgmegewe'g 'mg'sng al nasgua'tiji aq 'mjega'tutal uggwatuaq.]

¹ Na ugtejgewe'tp na'gweg glapis na pestie'uti Siawa'timgewei. Se'sus geitoq tetaputesg iga'q ugjut negm 'nqatmn ula ugs'tqamu aq lien ujjeg. Apjiw gesalajig ta'nig negmewe'g ula ugs'tqamug aq enmi gsalaji aq glapis ugtejgewei.

² Negm aq unaqapemg etl uloqotalultijig. Na tujiw mn'tu wet nu'gwalatl Sutaal, Simon Isgaliot uggwisl, ugjut 'ntuisgetun Se'susal.

³ Se'sus geitoq ujjl ignmat'p ml'gigno'ti ugjut 'ms't goqwei assutmn. Geitoq Nisgamewigtug wejet aq ap apaja'sitew Nisgamewigtug.

⁴ Se'sus weji unaqa'sit p'ta'utigtug. Mena'latl uggotmual aq gitkoqopilg gasigo'suti negm ugtassuign.

⁵ Na tujiw ta's'g samqwan guta'toq nuji ugsispasutio'qigtug aq poqji gsispa'tuajig unaqapemg uggwatuaq aq ga'sumuaji e'w'g na gasigo'suti gigtoqopisij.

⁶ Iga't Simon Pie'leg ta'n telimtl, "Gjisaqamaw getu 'gsispa'tuin 'ngatl?"

⁷ Se'sus asitematl, "Mo geitu'n nige' ta'n etl tla'tegei gatu me' emniaq ns'tasites."

⁸ Pie'l na teluet, "Ma ignmulu 'gsispa'tuin 'ngatl, nige' gisna ta'n pa tujiw!" Se'sus asitematl, "Mo 'gsispa'tuluuan 'ggatl ma nugu gis nnaqapemiuun."

⁹ Simon Pie'l na teli asitematl, "Gjisaqamaw, mut pas'g 'gsispa'tuin 'ngatl. Elg 'gsispa'tui 'npitnn aq nun'ji."

¹⁰ Se'sus teluet, "Ta'n wen gis gisapalsit aq ala'sij, pas'g putatg uggatl 'gsispa'tugsin ugjit waqame'n. 'Ms't waqamo'ltioq pas'g newgte'jit."

¹¹ Na gis geitoqop ta'n wen 'ntuisgalgutal. Etna na ugjit na wet tluel, "'Ms't waqamo'ltioq Nisgamewigtug pas'g newgte'jit.")

¹² Ta'n tujiw uggwatual gaqapa'tuateg, Se'sus apat nasa'latl pitoqsilitl uggotm aq apaja'sit ta'n epip p'ta'utigtug. Pipanimaji, "Nestmu'tioq ta'n gis tla'tegei ugjit gilew?

¹³ Telui'tioq nujigina'muet aq Gjisaqamaw, na tetapui'tioq aq tetapua'taqatioq muta ni'n na.

¹⁴ Gisapa'tuloqol 'ggatual ni'n ta'n Gjisaqamaw aq nujigina'muet gilew 'gsispa'tatultigoq 'ggatual aq mawi apoqonmatultigoq ta'n tel lugutioq.

¹⁵ Gis musga'tuloqop ta'n tla'tagatitoqs'p glaman gilew tla>tagattoqs'p ta'n ni'n tela'tega'p ugjit gilew.

¹⁶ Telimuloq, 'Lugowinu mu aji espeiegw je mu ugtassusiteml aq nutagnutmewinu mu aji espeieg je mu ta'n wen petgimtl.' Teliaq na telimuloq.

¹⁷ Nige' geituoq ula teliaqewe'l. Pa na tla'taqatioq Gjinisgam ul'te'lmugsitoqs'p.

¹⁸ "Mo 'ms't wesgumuluoq, geji'gig ta'nig gisi mgngig. Gatu amuja na tliatew ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, 'Newgte'jit ji'nm ta'n toqwataleg 'gtanitew.'

¹⁹ Nige' ula telimuloq gesgmnaq telianug glaman ta'n tujiw tliaq 'gtlams'ttoqs'p ni'n na newgte'ta'n apjiw eim. Gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gnugweg eimap, nige' eim, aq apjiw i'ttes.

²⁰ Ta'n wen wel'ta'sualatl ta'n pas'g wen ni'n elgimg, elg wel'ta'sualit ni'n ta'n Gjinisgam petgimip. Aq ta'n wen wel'ta'sualit ni'n wel'ta'sualatl Nujjl ta'n wen petgimip. Teliaq na telimuloq."

*Se'sus wesgumatl ta'n wen 'ntuisgalgutal
(Matiw 26.20-25; Malg 14.17-21; Lu'g 22.21-23)*

²¹ Ta'n tujiw Se'sus gis tlueteg ula mawi ewlgwija's'g uggamlamun aq teluet, "Telimuloq teliaqewei newgte'jit te'sioq 'ntuisgalitew."

²² Unaqapemg angamtultijig aq mo gejia'tigul ta'n wen wesgumatl.

²³ Newgte'jilitl unaqapeml ta'n Se'sus gesalatl pemgopilitl gigjiw Se'suseg.

²⁴ Simon Pie'l matgwetuatl aq telimatl, "Pipanim ta'n wen wesgumatl."

²⁵ Na tujiw na unaqapeml gigja'silitl Se'sus aq pipanimtl, "Wen ta na Gjisaqamaw?"

²⁶ Se'sus asita'puguet, "Gtaqqapa'tua's na pipnaqan p'tewapuigtug aq ignmua's, na negmewitew." Na tujiw wesua'toq pipnaqanji'j wetgapa'toq aq ignmuaj Sutaal, Simon Isgaliot ugglis.

²⁷ Ta'n teli nqase'g Suta wesua'toq pipnaqanji'j Gjimn'tu pija'sitl ugtinneg, Se'sus telimatl, "Tetaga'tega ta'n getu tla'tegen!"

²⁸ Gatu ta'n wenig p'ta'utigtug pemgopultijig mo nestua'tigul ta'n goqwei wesgutmilij muta ta'n tujiw na mimajuinu ignmugsit na wetgapa'tas'g pipnaqan. Na etl gepmite'lmut.

²⁹ Suta ango'tg'p na suliewei. Alt unaqapemg tel'ta'sultijig Se'sus telimatl ugjit nattelmlin ta'n goqwei nuta'ma'tij ugjit na pestie'umg, gisna ugjit ignmuan nat goqwei ewle'juinu'g.

³⁰ Na ta'n tujiw Suta wesua'toq na pipnaqan na smtug tewiet. Na nige' gis tepgig.

Na pilei 'tplutaqan

³¹ Na ta'n tujiw Suta majasiteg, Se'sus na teluet, "Nige' Gjinisgam gepmitelmit ni'n na ji'nm ta'n petgimip aq Gjinisgam miwatmuaten aq emtoqwalaten ugjit ta'n te's'g goqwei teliaq ni'neg.

³² Ta'n tujiw Gjinisgam miwatmuaten aq emtoqwalaten ugjit ta'n goqwei teliaq ni'neg na tujiw gepmitelmugsites aq ula na tliatew apugjig.

³³ Nn'jantut, mawi gsaluloq. Wijitgweiulitoqs'p pas'g gjiga'jig. Gwiluitoqs'p gatu nige' telimuloq ta'n telimg'pnig igtigig, 'Ma gisi lta'woq ta'n eliei.'

³⁴ Pilei 'tplutaqan ignmuloq. "Gsaltultigw ta'n ni'n teli gsaluloq. Amujpa na gesaltultioq."

³⁵ 'Ms't mimajuinu'g 'gjittaq gilew nnaqapemg 'gsaltultioq.'

*Se'sus igani usgutg ta'n Pie'l tluetew mo nenuan Se'susal
(Matiw 26.31-35; Malg 14.27-31; Lu'g 22.31-34)*

³⁶ Simon Pie'l pipanimatl, "Gjisaqamaw tami elien?" Se'sus asitematl, "Ma gis majulgwaliwn nige' ta'n eliei. Gatu me' enmiaq majulgwalites."

³⁷ Pie'l pipanimatl, "Gjisaqamaw, goqwei ugjit ma gisi majulgwalulu nige? Gisgaje'i 'npmn ugjit gi'l aq iga'tun 'ntmima-juaqanm."

³⁸ Se'sus na teli asitematl, "Tel'ta'sin gisgaje'in 'npmn ugjit ni'n. Telimul teliaqewei. Gesgmnaq napew getu'g gi'l si'st tluetes mo nenuiwn." Na.

14

Se'sus na negm ta'n la'lugsitesnu wa'so'q

[Se'sus wesgutg ta'n teli np'tew, na tujiw unaqapemg sespetelma'titl aq ewlgwijultiji.]

¹ Se'sus telimaji, "Mut ignmatmnew 'ggamlamunual ewlgwija's'gtn. Lita'sualug Gjinisgam aq elg lita'sualig ni'n.

² Pugwelgl wen'ji'guoml etegl ta'n nujj wigij aq eliei nat gisgaja'tuloqol ugjit gilew. Mo gis tlimuliwoq ula mo tlianug.

³ Ta'n tujiw lia'n aq nat gisgaja'tuloqol ta'n i'mu'titoqs'p, apaja'sites aq la'lulitoqs'p ugjit i'mu'tinew ta'n eim.

⁴ Geituoq ta'n eliei aq ta'n tli 'Ita'toqs'p."

⁵ Tuma telimatl, "Gjisaqamaw, mo geju'lueg ta'n elien. Tali gjitutesnen ta'n tli 'Ita'tesnen?"

⁶ Se'sus asitematl, "Ni'n pas'g newgte'ji ta'n gis la'lulitoqs'p nujjeg aq ma wen piluei. Ni'n telimuloq teliaqewei aq gis lita'sualitoqs'p. Ni'n na ta'n ignmulitoqs'p iapjiwewei mima-juaqan. Ma wen gis liegw Nujjeg glapis ni'n la'l'g.

⁷ Nige' gilew gi's gis nenuioq. Gatu menaqqajewei nenuio-qosn, nenuaqoqpnn elg nujj. Nige' weja'tegemg gejioq aq gis gis nemioq."

⁸ Pilip telimatl, "Gjisaqamaw musga'tuieg Gujj, na pas'g tel puatmeg."

⁹ Se'sus asitematl, "Pilip, menaq ta nenuiwn, je tlia gis teli pgiji wijitgweiuloq? Ta'n wen nem'i'p, nemiapnn nujjl. Goqwei wet tluen, 'Musga'tuin Gujj'?

¹⁰ Mo ta getlams'tmun, Pilip, ni'n eim Nujjeg, aq Nujj eig ntinneg? Na glusuaqann ta'n gisi usgutmuloqopnn mo wejianugupnn 'ntangita'suaqanm. Nujj ta'n eig ntinneg ugtlgo-waqaq elugwatg.

¹¹ 'Gtlams'tmu'tigw ni'n eim Nujjeg aq Nujj eig ntinneg. Gatu ma gisi gtlams'tmu'twoq ugjit ta'n gis tlimuloq na tujiw 'gtlams'tuigw muta mesgi'gl ta'n goqwe'l gis lugwatman.

¹² Ta'n wen getlams'tasit ni'neg, na 'lgowaqan tla'tegetal ta'n ni'n gis tla'tega'p. Tla'tegetal me' mesgi'gl 'lgowaqan muta ni'n eliei Nujjeg. Teliaq telimuloq.

¹³ Ta'n goqwei Nujj gelutmat, 'ntwisunmg e'wman, ni'n tla'tega's, glaman ni'n na uggwisl gepmitelma's Nujj.

¹⁴ Glutmuin ta'n pas'g goqwei 'ntwisunmg, na tla'tega's, na teliaq telimuloq."

Se'sus teplumaji petgitmuanew na Wejuli Nisgam

¹⁵ "Pa na 'gsalioq jigs'tmuitoqs'p ta'n ni'n telimuloqol glaman mimajuinu'g emtoqwalataq Gjinisgam.

¹⁶ Pipanima's nujj aq negm ignmugsitoqs'p ap igtigl nuji apoqonmuelitl ta'n wijitgweiugsitoqs'p iapjiw. Ma 'nqalugsiwoq.

¹⁷ Etna na negm Wejuli Nisgam ta'n musga'tugsitoqs'p teliaqewei. Na mimajuinu'g ta'nig mo getlams'tasulti'gw ni'neg ma gisi menuege'tigul muta mo gwilua'tigul aq mo nenu'a'tigul gatu gilew nenu'lusoq aq nige' Wejuli Nisgam maw mimajultioq aq ma 'pgije'nug 'gtinnewaq i'ttew.

¹⁸ "Ma 'nqaluloq newgtugwa'lugutioq pa wijei aq mijua'ji'jg ta'n mo ungi'gwig ta'n angweiagutaq. Apaja'sites gilew ta'n eimu'tioq.

¹⁹ Apugjige'l na mimajuinu'g ula ugs'tqamug ma nugu nem'i'gwig gatu gilew nmitoqs'p, muta me' apaji wijitgweiultoqs'p. Apaji minunsites. Elt apaji minua'lulitoqs'p gilew.

²⁰ Ta'n tujiw na na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw minunsian, ujigiji'tutoqs'p na ni'n eim Nujjeg aq gilew eimu'tioq 'ntinneg aq ni'n eim 'gtinnewaq.

²¹ "Ta'n wen wesua'tuitl 'nt'tplutagnml aq jigs'tmuil na negm ta'n gesalit. Nujj 'gsalatal ta'n wen gesalit, ni'n 'gsala's aq musgalsites negmeg."

²² Na tujiw Suta (mu Suta Isgaliot) teluet, "Gjisaqamaw, tal gis musgalsites pas'g ninen aq ma nmu'lug igtigig mimajuinu'g?"

²³ Se'sus asitemat, "Ta'n wen gesalit 'ntglusuaqanml, jigs'tmuital, aq nujj 'gsalatal. Ni'n aq nujj lattesnen ugtinneg aq wigitesnen."

²⁴ Ta'n wen mo jigs'tmuigul 'ntglusuaqanml, mo gesaligw. Na agnutmaqan ta'n telimuloqop mo wejianugup 'ntangita'suaqanm gatu wejiaqap Nujjewigtug ta'n petgimip.

²⁵ "Wegla wet tlimuloq ge's wijitgweiluloq.

²⁶ Gatu ta'n tujiw nqalulitoqs'p Nujj petgimatal nuji apoqo'nmuelitl na Gjinisgam ugtottml na Wejuli Nisgam 'ntwisunmg. Wejuli Nisgam gina'mugsitoqs'p 'ms't goqwei aq gisa'lugsitoqs'p migwite'tmnew ta'n te's'g goqwei gis tlimuloqop.

²⁷ "Naqtmuloq ignmatimgewei. Ignmultoqs'p wantaquo'ti 'gtangita'suaqanm aq 'ggamlamunuaq aq iapjiwtetew. Mo

tel i gnmuluuoq ta'n mimajuinu'g teli ignmugsioq. Mut ignmatmnew 'ggamlamunuaq ewlgwija's'gtn gisna sespeta's'gtn aq mut jipasultinew.

²⁸ Nutuioqop telimuloq, "Nqaluloq gatu ap apaja'sites gilew ta'n eimu'tioq." 'Gsalioq ul'ta'sultigoq ta'n tel liei Nujeg muta negm me' espe'g aq ni'n.

²⁹ Nige' wet tlimuloq wegla gesgmnaq tlianug glaman ta'n tuijw tliaq 'gtlams'tuitoqs'p.

³⁰ Ma piam mamun glululuoq muta mn'tu ta'n iganpuguit ula ugs'tqamu wejgu'et. Gatu ma gis tala'ligw. Mo telgi'g ml'gigno'ti geggunmug 'st'ge' ni'n.

³¹ Tla'tega's ta'n pas'g goqwei Nujj tel puatg glaman na mimajuinu'g 'gjittaq ta'n tetuji gsalj Nujja. Jugwita'gw, maita'nej."

15

*Se'sus na negm ta'n gisa'laji mimajuinu'g mimajultlin
aq Nisgamewigtug ligutilin
gatu amuja siawqatmu'tijig negmeg*

¹ "Etna na ni'n Se'sus ta'n gisa'l gig mimajuinu'g mimajultinew aq ligutinew Nisgamewigtug, pa wijkei aq gle'pmenaqsi gisa'toqol nipispaqan nigwen. Nuji iga'taqug gigji ango'tg gle'pmenaqsi aq pa na wijkei nujj gigji angweiwaji utgmimajuinumg.

² Nujj jigla'toqol ta'n goqwe'l mo gelu'lgtnugl ugmimajuaqanmuaq glaman ulataqatitaq ta'n tel mimajultijig Nisgamewigtug. Pa wijkei aq nuji iga'taqug temo'toqol nipispaqanji'j ta'n mo gle'pl el nigwenugl aq wegla ta'n wel minigl waqama'toqol glaman me' pugwelgt'tal gle'pl ta'n minigt'tal. Ni'n mimajuinu'g ignmaqig iapjiwewei mimajuaqan. Pa wijkei aq nuji iga'taqug waqamo'toqol nipispaqan, Nujj waqama'tuaj ugmimajuaqanmuaq aq nige' ligutinew Nisgamewigtug.

³ Pa wijkei aq nuji iga'taqug temo'toqol nipispaqanji'jl ta'n mo gle'pl el nigwenugl aq wegla ta'n wel minigl waqama'toqol glaman me' pugwelgt'tal gle'pl minigt'tal. Na agnutmaqan ta'n telimuloqop gis gisa'lugsioq waqamo'l tinew Nisgamewigtug.

⁴ Na nipispaqan ta'n gis tmta's'g gle'pmenaqsi ma gis nigwenug goqwei glapis siaw nasteg gle'pmenaqsigtug. Pa na wijkei gilew ma gis tla'taqatiwoq ta'n Gjinisgam tel puatg glapis siawqatmu'tioq ni'neg. Siaw mawgatmu'tigw ni'neg aq ni'n siaw wijitgweiulitoqs'p.

⁵ "Ni'n na pa wijkei aq gle'pmenaqsi aq gilew pa wijkei aq nipispaqann. Ta'n wen siawqatg ni'neg aq ni'n negmeg etna

na negm ta'n pugwelgt'tal tla'tegetal ugjit ni'n. Pa na ni'n mo eimu 'gtinnewaq aq mo ni'n apoqonmuluoq ta'n goqwei tela'taqatioq ma tepawgtinug Nisgamewigtug.

⁶ Ta'n wen mo siawqatmuq ni'neg ejigla'lut, pa wijei aq nipiqaqan ta'n weji tmta's'g gle'pmenaqsigtug aq gaqi gispateg. Wegla nipiqaqann mawo'tas'gl aq elo'tas'gl pugtewigtug ugjit nu'gwa'tas'gtn.

⁷ Siawqatmu'tioq ni'neg aq 'ntglusuaqanml siaw jigs'tmuigw aq majulgwatmui na tujiw pipanigesultioq ta'n tel puatmoq aq 'msntoqs'p.

⁸ "Etna na ula Nujj gepmite'lmaten ta'n tujiw tela'taqatioq ta'n tel puatg aq pejo'loq igtigig Nisgamewigtug. Na tla'taqatitoqs'p tel musgalsultioq nnaqapemultinew.

⁹ Teli gsaluloq ta'n Nujj teli gsalij. Migwite'tmuq ta'n teli gsaluloq aq na tl mimajultigw.

¹⁰ Jigs'tmuioq ta'n telimuloq, na tl siawqatmultoqs'p 'ntgsaltuaqanm aq siawi gsalulitoqs'p. Pa na wijei aq ni'n ta'n tel jigs'taq Nujj ta'n telimij aq na tl siawqatm ugt'gsaltuaqanm aq negm siawi gsalit.

¹¹ "Wet tlimuloq ula glaman ulgwijultitoqs'p ta'n ni'n teli ulgwijin. 'Ntwelgwijuaqanm ignmultoqs'p 'ggamlamunual glaman 'ggamlamunual pajiji ulgwitt'tal.

¹² Etna na ula ta'n telimuloq. 'Gsaltultigw ta'n ni'n teli gsaluloq.'

¹³ Ta'n mawi ms'gi'g ugsaltuaqan mimajuinu gis neia'tuataq witapaq na iga'tutew umimajuaqanm ugjit negmow. Ma gis piami gsalugsiwoq wen st'ge' ula.

¹⁴ Aq gilew na nitapaq, tla'taqatioq ta'n telimuloq.

¹⁵ Nige' gisgug mu nugu telui'tuluoq 'ntlugowinumg muta lugowinu mo geitug ta'n ugtassusiteml getu tla'tegelij. Gatu awna telui'tuluoq nitapaq muta gaq tlimuloqol ta'n te's'g goqwei nutmap Nujjewigtug.

¹⁶ Mo gilew megniwoqop. Ni'n megnulogop aq iga'luloqop ugjit munso'ltinew tla'taqatinew ta'n tel pualuloq aq gina'mug mimajuinu'g ugjit majulgwaline. Na tujiw iapjiwewei mimajuaqan guguntaq aq iapjiw majulgwalitaq. Tla'taqatioq na Nujj ignmugsitoqs'p ta'n pas'g goqwei gelutmuoq 'nwisunmg.

¹⁷ Etna na ula ta'n melgimuloq, "Gsaltultigw!"

Wegla mimajuinu'g ta'n mo tleiaulti'gw Nisgamewigtug masgelmugsitoqs'p

¹⁸ "Pa na mimajuinu'g ta'n mo tleiaulti'gw Nisgamewigtug masgelmugsioq, amujpa migwite'tmoq, tmg ni'n masgelmip-nig.

¹⁹ Gatu ni'n weji mgnuloqop ula ugs'tqamu ta'n mimajuinu'g eimu'tijig aq mu nugu tleiaultivoq. Etna na ugjit ula mimajuinu'g masgelmugsioq. Gatu tleiaultioq ula mimajuinuitug, na tujiw ula mimajuinu'g 'gsalugsitoqs'p ta'n teli gsala'tiji un'januaq.

²⁰ Migwite'tmuq ta'n telimuloqop. Mo na gisteju me' espeieg aq ugtassusiteml. Ta'n teleiwipnig na wijei gilew tleiusitoqs'p. Amasgipnnipnig ni'n aq elt gilew amasgipnnugsitoqs'p. Jigs'tmu'i'tisnn 'ntglusuaqanml, jigs'tugsitoqs'p elt gilew 'gglusuaqanmual.

²¹ Gilew tleiaultioq ni'neg, etna na ugjit tla'lugsitoqs'p ula ta'n te's'gl goqwe'l muta mo nenua'tigul nujjl ta'n petgimip.

²² Ma ilsumam'gig ta'n tel pata'taqati'tij ta'n mo menuaqaligupnig mo jugu'ewasn aq gluluaqasn. Gatu nige' wejgu'eiap aq gelu/lg'pnig aq nige' geitu'tij ta'n tel pata'taqati'tij aq ma nugu gisi iga'tu'titl ugtlue'utiwal.

²³ Ta'n wen masgelmit masgelmatl elt nujjl.

²⁴ Weji pgisin ugjit mesgi'g lugowaqan lugwatmn ta'n menaq wen pa tela'tegegw. Nemi'pnig ta'n gis tla'tegei pas'g mo jigs'tuigupni awna masgelmipnig aq maw Nujjl. Etna na ugjit tli ilsumaten.

²⁵ Amujpa na wet tliaq glaman ta'n goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign tliatew, 'Mo goqwei geggunmi'ti'gw ta'n tel masgelm'i'tij.' Pisuiw masgelmijig.

²⁶ "Nuj jeg ugji petgima's Nuji apoqonmuet na Wejuli Nisgam. Ta'n tujiw 'pgising gina'mugsitoqs'p teliaqewei ugjit Gjinisgam aq usgumitew."

²⁷ Aq elt gilew usgumitoqs'p, muta wijitgweioq mawi amgweseweieeg al gina'muaneg."

16

¹ Se'sus siawewistoq, "Na ula gis tlimuloq glaman ma se's'toqutiwoq.

² Tuaqtsgugsitoqs'p ugta'sutuo'guomuaq. Iga'qt'tew na'gweg ta'n tujiw wen ne'po'qsioq tl'ta'sitew etl lugowatl Nisgaml.

³ Na wegla tla'lugsitoqs'p muta mo nenua'tigul Nujjl gisna ni'n.

⁴ Gatu ula gis igan gnua'tuloq glaman iga'q na'gweg ugjit negmow tla'taqatinew, wegla migwite'ttoqs'p ta'n telimuloqop."

Wejuli Nisgam ugtlgowaqanm

"Amgweseweieeg mo telimuluoqopnn wegla muta me' pem siaw wijitgweiluloqop.

⁵ *Gatu nige' gis tlimuloq muta eliei negmeg ta'n petgimip.*
Gatu mo wen te'sioq pipanimip, 'Tami elien?'

⁶ *Muta nige' ta'n gis tlimuloq 'ggamlamunual ewlgwitgl.*

⁷ *Gatu telimuloq teliaqewei me' glu'lgt'tew ugjit gilew na ni'n jigla'sia's. Galu mo jigla'wan na nujiapoqonmuet ta'n teluisit na Wejuli Nisgam ma 'pgisinug gileweg. Galu jigla'sia's na tujiw Wejuli Nisgam petgimulitoqs'p ni'n. Teliaq na telimuloq.*

⁸ *Ta'n tujiw 'pgising negm musga'tuataq mimajuinu'g ugs'tqamug, ta'n tel lue'winuulti'tij, aq ta'n tel pata'tegewinuulti'tij. Musga'tuataq na Gjinisgam uggelu'lqm eteg ugjit apoqonmuan aq gisi jiglo'lataq ta'n tli ilsumaten. Musga'tuataq oplita'sultijig ugjit ta'n goqwei tetapu'aq aq ta'n Gjinisgam tli ilsutegetew.*

⁹ *Musga'tuataq ta'n tel lue'winuulti'tij muta mo getlams'tuigupnig.*

¹⁰ *Musga'tuataq ta'n tli oplita'sultijig ugjit ta'n goqwei tetapu'aq Nisgamewigtug muta eliei Nuj jeg aq gilew ma nugu nem'iwoq.*

¹¹ *Musga'tuataq ta'n tli oplita'sultijig ugjit Gjinisgam ugtilsutaqanm muta iganpuguit ula ugs'tqamu na mn'tu gis gisi ilsumut.*

¹² *"A' na me' pugwelg ta'n goqwei getu tlimuloq, galu nige' ugsami ms'gi'gt'tew ugjit gilew gisipugutmnew.*

¹³ *Gatu ta'n tujiw na Wejuli Nisgam ta'n musga'tugsitoqs'p teliaqewei ugjit Gjinisgam 'pgising negm ilgwenugsitoqs'p teliaqeweigtug. Ma usgutmug ta'n goqwei gisite'tg pas'g usguttew ta'n goqwei gis nutg aq tlimugsitoqs'p ta'n goqwei tliatetew.*

¹⁴ *Ugsua'tutew ta'n goqwei ni'newei aq musga'tugsitoqs'p aq ignmugsitoqs'p na tl gepmite'lmitew. Nutuij ta'n usgutma's na agnutmugsitoqs'p.*

¹⁵ *Ta'n te's'g goqwei nujj gegung ni'newei. Etna na ugjit wet thuei Wejuli Nisgam ugsua'tutew ta'n goqwei ignmaq aq musga'tugsitoqs'p. Na."*

Ewlgwijuqaqan aq welgwijuqaqan

¹⁶ *"Apugjig jigla'sites aq ma gis nem'iwoq, aq na tujiw apugjige'l ap nmitoqs'p."*

¹⁷ *Alt unaqapemg telimtultijig, "Elti 'gtu talimugsi'gw? Telimugsi'gw, 'Apugjig ma nmi'woq aq na tujiw ap apugjige'l nmitoqs'p.' Elt teluet, 'Eliei nuj jeg.'*

¹⁸ *Etna na ugjit pipanimtultijig, "Elti 'gtu talimugsi'gw ta'n tujiw teluet, 'Apugjige'l?' Mo geitug ginu ta'n goqwei wesgutg."*

¹⁹ Se'sus gejiaji getu pipanima'titl, glaman telimaji, "Teluei, 'Apugjige'l ma nmi'woq aq na apugjige'l nmitoqs'p.' Etna na ula pipanimtultioq?"

²⁰ Atgitemultitoqs'p aq ewlgwijultitoqs'p. Gatu igtigig mimajuinu'g ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw ul'ta'sultitaq ta'n ni'n tla'liten. Ewlgwijultitoqs'p gatu ta'n teli atgitemultitoqs'p jensi sa'se'wa's'gt'tew aq pajiji ulgwijultitoqs'p. Teliaq na telimuloq.

²¹ Ta'n tujiw e'pit getu un'janit geitoq na poqjipnej. Gatu ta'n tujiw un'jan gisi ugs'tqamulij. Nige' welgwijing muta un'jan gisi ugs'tqamulil.

²² Assma nige' wijkei ugjit gilew. Nige' ewlgwijultioq gatu ap nmulitoqs'p, 'ggamlamunual pajiji ulgwitt'tal aq ma wen gis jigla'tugsivoq ula ulgwijuqaqan.

²³ "Ta'n tujiw na na'gweg iga'q, gilew ma pipanimiwoq pas'g goqwei, muta nujj ignmugsitoqs'p ta'n pas'g goqwei glutmu'tioq nwisunmg. Teliaq na telimuloq.

²⁴ Glapis nige' me' menaq goqwei pipanigesultiwoq 'nwisunmg. Glutmug 'nwisunmg aq 'msntoqs'p, glaman 'ggamlamunual tetuji ulgwitt'tal."

*Se'sus telimaji, "Ni'n wissuignemg'p na iganpuguit
ula ugs'tqamu"*

²⁵ "A'tugwaqann e'wmapnn ta'n tel tlimuloq wegla. Gatu tetaputesg iga'q ta'n ma nugu e'wmuan a'tugwaqann. Menaqqajewei usgutmultoqs'p nujj.

²⁶ Ta'n tujiw na na'gweg iga'q, pipanimatoqs'p negm 'nwisunmg. Mo etl tluew pipanimass negm ugjit gilew.

²⁷ Muta Nujj gesalugsioq muta gilew gesalioq aq getlams'tmoq wejia'p negmeg.

²⁸ Ni'n wejia'p Nujjewigtug, aq ugs'tqamug pegisinap; aq ap nige' naqt'tes ugs'tqamu aq eliei Nujjeg."

²⁹ Na tujiw unaqapemg telima'titl, "A' na nige' menaqqajewei tlewistun aq mo e'wmun a'tugwaqan.

³⁰ Nige' gejituleg 'ms't goqwei geitu'n. Aq goqwei ugjit mil pipanimultesnen ugjit 'gji'tunen ta'n goqwei geitu'n. Wegla gisa'lugsieg'pnn 'glams'tulinen gi'l wejien Nisgamewigtug."

³¹ Se'sus asitemaji, "Nige' tel'ta'sultioq getlams'tuioq?"

³² Na na'gweg iga'q aq nige' gis iga'q ta'n tujiw 'ms't gilew gaq se'sa'to'qutitoqs'p. 'Ms't wen apaja'sitew wiguaq aq ni'n 'ngutugwa'lugwa's. Gatu mo menaqqajewei newtgutugwa'lugow muta Nujj wijitgweiwit.

³³ Ula ugs'tqamug mimajuinu'g gitnm'titoqs'p gatu ml'gitol'tigw! Wissuignemg'p na iganpuguit ula ugs'tqamu. Na ula wet tlimuloq glaman i'mu'tioq ni'neg aq guguntoqs'p wantaquo'ti 'ggamlamunuaq aq 'gtangita'suaqanmuaq."

17

Se'sus a'sutmessewajig unaqapemg

¹ Ta'n tuijw Se'sus gaqewistoqeg, elapa'sit wa'so'q aq teluet, "Nu' (Tata't), na ajiet iga'q. Pipanimul gepmitelmi 'ggwis, glaman ni'n 'ggwis gis gepmitelmultes.

² Ignmui't'p assuman 'ms't mimajuinu'g glaman gisi ignmua's iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q ta'nig ignmui't'pnig.

³ Negmow ta'n nenu'linew newgti tetapu'en Gjinisgam aq nenuinew ni'n Se'suguli ta'n petgimi't'p. Etna na ula ignmuates iapjiwewei mimajuaqan.

⁴ Mimajuinuigtug gepmite'lmulap ula ugs'tqamug, gaqa'tuapneg ula 'lgowaqan ta'n ignmuip tla'tegen.

⁵ Nu' (Tata't), nige' gepmitelmi aq ignmui wijitgweiulin 'st'ge' ta'n tel gepmitelmi't'p gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtnugweg.

⁶ "Telimg'pnig ula mimajuinu'g ugjit gi'l. Tleiaultijig ula ugs'tqamu gatu ignmuip tla'tegen. Gi'lewe't'pnig aq gi'l ignmuip tla'tegen aq jigs'tmasg'pni 'gglusuaqanm.

⁷ Aq nige' geitu'tij ta'n te's'g goqwei ignmuip tla'tegen.

⁸ Ignmaqapnig agnutmaqan ta'n ignmuip tla'tegen aq wesua'tu'tip. Gjitm geitu'tij na ula teliaq aq na wejia'p gi'leg, aq negmow getlams'tmi'tij gi'l petgimi't'p.

⁹ "A'sutmessewulgig ula mimajuinu'g ta'n ignmuip tla'tegen muta gileweg. Mu a'sutmessewaqig igtigig ta'n mo getlams'tmi'ti'gw.

¹⁰ Ta'n te'sijig 'ntmimajuinumg na gi'lewe aq ta'n te'sijig 'gmimajuinumg na ni'newei. 'Ntgepmittelgaqanm weji musga's'g ula mimajuinuigtug.

¹¹ Nige' naqtm ula ugs'tqamu aq eliei gi'leg gatu negmow naqalgig ugs'tqamug. Nu' (Tata't), 'gjisape'win, angweiu aq iga'l. e'wmn 'gml'gigno'timg na wijei ml'gigno'ti ta'n ignmuip tla'tegen. Glaman 'ms't siawi i'mu'titaq ni'neg aq ni'n i'm ugtinnewaq glaman 'ngute'jultitaq ta'n ginu teli 'ngute'ji'gw.

¹² Ta'n teli pgiji wijitgweiagig iga'lg'pnig 'gml'gigno'timg. Na ml'gigno'ti ta'n ignmuip tla'tegen. Iga'lg'pnig aq mo wen te'si'tij gesga'gup, pas'g na ji'nm ta'n gis gissutasit lien mn'tua'gig. Na tliatew glaman ta'n goqwei gis wi'gas'g 'gtwi'gatigng tliatew.

¹³ Aq nige' eliei gi'leg. Telimg'pnig wegla ge's eimaneg ugs'tqamu glaman ulgwijultitaq pa wijei aq ni'n. Ignmuas ugqamlamunual pajiji ulgwitt'al.

¹⁴ Ignmaqapnig nnaqapemg 'gtagnutmaqanm, aq masgel-mujig ta'nig mo getlams'tmu'tligwi muta ni'n aq nnaqapemg piltu angita'sultieg aq negmow.

¹⁵ Nu', mo pipanimulu jigla'lan ugs'tqamug gatu awna pipanimul nnaqapemg ugs'tawian mn'tu ugml'gigno'timg.

¹⁶ Pa na wijkei aq ni'n mo tleiaawiw ugs'tqamu nige' elt negmow nnaqapemg mo tleiaulti'gw ula ugs'tqamug.

¹⁷ Ignmu sape'ultinew aq gmetug iga'l ugjit gi'l, ta'n tel gina'masulti'tij 'gglusuqaqanml. 'Gglusuqaqanml teliaq teluegl.

¹⁸ Elgimig mimajuinuigtug ula ugs'tqamug pa wijkei aq gi'l ta'n teli elgimi't'p mimajuinuigtug.

¹⁹ Gmetug igalsi ugjit gi'l glaman negmow ulapettaq glaman elt negmow menaqajewei igalsultitaq ugjit gi'l.

²⁰ "A'sutmessewulgig nnaqapemg aq maw ugjit ta'nig 'gt-lams'tuitaq muta negmow usgumitaq.

²¹ Nu' (Tata't), a'sutmessewulgig glaman 'ngute'jitaq. Etamul newgte' tli angita'sultinew aq wijkei uggamlamunual tl gwittetal Nisgamewigtug pa wijkei aq gi'l nujj aq ni'n. Pa wijkei aq gi'l tet i'mn ni'neg aq ni'n gi'leg. Pa wijkei 'gtin-nenaq i'mu'titaq glaman na mimajuinu'g ula ugs'tqamu 'gt-lams'tmultaq gi'l petgimi't'p.

²² Gepmitelm'gig ta'n gis gi'l tel gepmitelmin glaman gisi ngute'jitaq pa wijkei aq ni'n aq gi'l teli ngute'ji'gw.

²³ Ni'n ugtinnewaq eim aq gi'l eimn ntinneg. Na tujiw gis gisi ngute'jitaq glaman na mimajuinu'g ula ugs'tqamug 'gji'tutaq gi'l petgimi't'p aq gesaljig ta'n teli gsalin.

²⁴ "Nu' (Tata't), gi'l ignmui't'pnig aq pualgig negmow i'mu'tinew wa'so'q ta'n ni'n i'ttes. Na tujiw gis nmituitaq 'ntgepmitelgaqanm, ta'n ignmui't'p muta gesali't'p gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtnugweg.

²⁵ Nu' (Tata't), ta'n maw getlamien aq tetapu'en, na mimajuinu'g ula ugs'tqamu mo nenu'l'u'g gatu ni'n nenu'l aq wegla ta'n wijitgweiwijig geitu'tij gi'l petgimi't'p.

²⁶ Telimg'pnig ula mimajuinu'g ugjit gi'l aq me' siaw tla'tega's glaman 'gsala'titaq igtigig ta'n teli gsalin gi'l aq ni'n ugtinnewaq i'ttes. Na tliaj."

18

Se'sus wesua'lut

(Matiw 26.47-56; Malg 14.43-50; Lu'g 22.47-53)

¹ Ta'n tujiw Se'sus gisi a'sutmateg, maj'a'sit maw un-aqapemg aq asoqoma'it sipuji'j teluisig Gitlon. Na'te'l eteg iga'taqanji'j. Se'sus aq unaqapemg el'ta'jig.

² Na Suta, ta'n netuisga'lapnn Se'susal, geitoq ta'n eteg, muta gaqaaisg Se'sus i' tli ultesguaji unaqapemg.

³ Etna na ugjit Suta na'te'l eliet maw sma'gnisg aq nuji ugsua'taqatijig, na ta'nig iganpugultijig patlia'sg aq Palasiaq ignmua'titl, ugjit wije'wanew. Elalaji iga'taqanigtug. Pema'tu'titl wasoqvaluejgewe'l aq petasenma'tiji aq espo'qwas'gl aq petgute'gne'l.

⁴ Se'sus geitoqop 'ms't goqwei ta'n tliatew ugjít negm. Igana'sit aq pipanimaji, "Wen ta gilew al gwiluoq?"

⁵ Asitema'titl, "Se'sus na Nasaletgewa'j." Telimaji, "Ni'n na." Suta ta'n netuisga'lapnn Se'susal, gaqamis maw igtigig.

⁶ Ta'n tujiw Se'sus telimateg, "Ni'n na." Esetepuguita'jig aq smtug aputasg nisia'tijig maqamigeg.

⁷ Tel gneg apaj qamita'jig ap Se'sus pipanimaji, "Wen ta gilew al gwiluoq?" Teli asitema'titl, "Se'sus na Nasaletgewa'j."

⁸ Se'sus teluet, "Gi's gis tlimaloq ni'n na. Ni'n al gwiluioq, mut ugsua'lanew ala igtigig." (

⁹ Wet tluep ula glaman ta'n goqwei teluep gis tliatew, "Nujj je mu newgte'jit gesga'qup ta'n ignmui'tpnig.")

¹⁰ Simon Pie'l geggunatl espo'qwas'gl. Gettaqa'toq aq taqamatl espe'g patlia's uggistejuml, mente'muaj inaqanei ugs'tuaqan. Na gisteju teluisit Malgus.

¹¹ Se'sus telimatl Pie'lal, "Apaji pija'l 'gtespo'qwas'gm ta'n tleiawig. Gi'l ta tel'ta'sin ma wet saputa'siw metue'gl ta'n Nujj tel'te'tg'p? Ni'n wel'te'tm na tla'tegen. Amujpa wet samqwai na cupji'j ta'n Nujj ignmuit."

Ela'la'titl Se'susal Annas ugsisgug

¹² Na sma'gnisg maw iganpuguit sma'gnis aq na Lesui'paq nuji ugsua'taqatijig, wesua'la'titl Se'susal gelpila'titl.

¹³ Toqo ela'la'titl tmg Annaseg muta Annas na ugjiljl Gaiapas. Gaiapas iganpuguit patlia's ula newgtipunqeg.

¹⁴ Etna na Gaiapas ta'n telimapni Lesui'paq, "Me' gelu'lgt'tew newgte'jit ji'n m 'np'g ugjít 'ms't mimajuinu'g."

Pie'l megteg nenuan Se'susal

(Matiw 26.69,70; Malg 14.66-68; Lu'g 22.55-57)

¹⁵ Simon Pie'l aq ap igtig unaqapeml, ugpaqamuqaq majulgwala'titl Se'susal. Na espe'g patlia's wel nenuapnn igtigl unaqapeml. Negm wije'watl Se'susal iga'taqanigtug ta'n espe'g patlia's wiguow gigtoqopaqtig.

¹⁶ Pie'l gaqamit gujmug gigjiw ga'qana'tas'gigtug. Igtigl unaqapeml ta'n espe'g patlia's wel nenuatl, apat tu'et, gelulatl gisteju'i'sgwetl, ta'n nuji ango'tg ga'qana'tas'g, aq pisgwa'latl Pie'lal.

¹⁷ Na gisteju'i'sgwej pipanimatl Pie'lal, "Ma ta gi'l newgte'jin Se'sus unaqapeml?" Pie'l asitematl, "Moqwa' mu na ni'n."

¹⁸ Tege'g'p aq gisteju'g aq nuji ugsua'taqatijig gisitu'tip pugtew aq al gigto'qopugua'tijig etli ulp'susultijig. Pie'l eliet maw negmow aq apu'susit.

Espe'g patlia's mil pipanimatl Se'susal

(Matiw 26.59-66; Malg 14.55-64; Lu'g 22.66-71)

¹⁹ Na toqotesip na espe'g patlia's mil pipanimatl Se'susal ugjit unaqapemg aq ta'n tel gina'muej.

²⁰ Se'sus asitematl, "Apjiw etlewistuap mimajuinuigtug. Apjiw etl gina'muap a'sutuo'guomg aq 'gjia'sutuo'guomg ta'n 'ms't Lesui'paq etli ultesgatulti'tij. Mo goqwei mimgwa'tuaqapni ta'n tel gina'maqig.

²¹ Goqwei nige' tel mil pipanimin? Pipanim na mima-juinu'g ta'n nutuipni. Pipanim negmow ta'n telimg'pnig. Amuj na geitu'tij ta'n telueiap."

²² Ta'n tujiw Se'sus gis tlueteg ula, newgte'jit sma'gnis paqtne'ita'l aq teluet, "Mu na tel glulam'g na espe'g patlia's!"

²³ Se'sus asitematl, "Goqwei mo tetaputenug tlua'n, tlim 'ms't wen ula tet ta'n goqwe't'p. Gatu tetapu ewistuan, goqwei weji tqamin?"

²⁴ Na tujiw Annas elgimatl Se'susal, me' gelpisilitl, Gaia-paseg na espe'g patlia's.

Pie'l ap megteg nenuan Se'susal

(Matiw 26.71-75; Malg 14.69-72; Lu'g 22.58-62)

²⁵ Gatu na Pie'l me' gaqamit etli apu'susit. Igtigig telima'titl, "Amuj na gi'l newgte'jit Se'sus unaqapeml?"

Gatu Pie'l megt'g. Teluet, "Moqwa', mu na ni'n."

²⁶ Newgte'jit espe'g patlia's uggitsejuml wo'qomal na ji'nm ta'n Pie'l mente'muap ugs'tuaqan, gelusit aq pipanimatl Pie'lal, "Mu ta nemu'lap maw negm iga'taqaqanigtug?"

²⁷ Pie'l ap teluet, "Moqwa'!" Na smtug napew getu'g.

Se'sus gaqamit Pilot ugsisgug

(Matiw 27.1,2,11-14; Malg 15.1-5; Lu'g 23.1-5)

²⁸ Gatu na tujiw mawi egsitpu'g Lesui'paq iganpugultijig ejigla'la'titl Se'susal Gaiapaseg wiguaq aq ela'la'titl Lo'mewei g'pnno'l ugtelege'wituo'guomg. G'pnno'l teluisit Pilot. Na Lesui'paq iganpugultijig mo pisgwita'gwig muta ta'n negmow telo'lti'tij, pa na pisgwita'snig ta'n mo Lesui'peulti'gw, na tujiw ma waqamo'lti'gw aq ma gis mawatalulti'gw na Siawa'timgewei pestie'umg.

²⁹ Etna na ugjit Pilot naji ultesguaji gujmug aq pipanimaji, "Tali 'lsutmuoq ula ji'nm?"

³⁰ Asitema'titl, "Mo jugwa'laqatt'pn gi'leg mo opla'tegegeusnn."

³¹ Pilot telimaji, "Gilew ugsua'lug aq ilsumug ta'n telteg 'gt'tplutaqanmuoq."

Lesui'paq iganpugultijig teluejig, "Gilew Lo'meultioq, mo ignmuiweg wen ne'pa'nen." (

³² Ula wet tliaqap ugjit tlian ta'n Se'sus teluep ugjit ta'n tli np'tew.)

³³ Na Pilot apaji pisgwa't elege'wituo'guomg aq negmeg wigumatl Se'susal aq pipanimatl, "Gi'l na Lesui'paq ugtelege'witemual?"

³⁴ Se'sus asitematl, "Gi'l pipanimin, gisna ala igtigig gis tlim'sgi'g ugjit ni'n?"

³⁵ Pilot na teli asitematl, "Tel'ta'sin ni'n na Lesui'p. 'Gt-mimajuinumg aq negmow iganpugultijig ugpatlia'smuaq iga'l'sg'pni 'npitnn. Goqwei ta opla'tu's'p?"

³⁶ Se'sus teluet, "Ntelege'witewa'gim mo tet tleiawinug ugs'tqamug. 'Ntelege'witewa'gim tleiawigsn ula ugs'tqamu nnaqapemg matnaqq'ti'tisoq. Na tuijw mo iga'linesoq Lesui'paq ugpitnuaq. A' na moqwa! Mo 'ntelege'witewa'gim tleiawinug ula ugs'tqamu."

³⁷ Pilot pipanimatl, "Mu na gi'l elege'wit?"

Se'sus asitematl, "E'e, na weji ugs'tqamuiap. Weji pgisinap ugjit 'pgisitun teliaqewei ula ugs'tqamug. Ta'n wen gesatg teliaqewei jigs'tuitew."

³⁸ Pilot pipanimatl, "Goqwei ta teliaqewei?"

Na tuijw Pilot apaja'sit gujmug ta'n Lesui'paq eimu'tijig aq telimaji, "Mo goqwei we'jituqaq amsalteg ugjit ilsuman ne'po'qsin.

³⁹ Siawa'timgewei pestie'uti iga'q, apjiw gettalqa'l'g newgte'jit ta'n pisit laplusang ugjit gilew ta'n i' tl pipanimioq ugjit tla'tegen. Pualioq iga'lan 'gtelege'witemuoq?"

⁴⁰ Apaji sesgwala'titl, "Moqwa', mu negm. Pualg't Palapas!" (Palapas na nuji gmutnet.)

19

Se'sus ilsumut ugjit ne'po'qsin

¹ Na tuijw Pilot ignmuaji ugsma'gnismg jigla'lanew Se'susal aq te'sipowmaqanta'new.

² Na sma'gnisg goqominaqsiei piptugwaqig elisgnuatmi'tij aq nasa'tua'titl un'jig. Megwi ewne'litl pitu'gunn pitoqsilitl nasa'tua'titl.

³ Asuita'jig. Elmatgwetua'titl aq teluejig, "Pgitawsi Lesui'paq ugtelege'witemuaq!" El'ta'jig aq paqtne'ita'titl.

⁴ Mjit newgt Pilot apat tu'et aq telimaji Lesui'paq, "Angamug. Apat tuatultoqs'p ugjit gilew gisi gj'i'tunew mo ni'n gisi we'jituqaq goqwei amsalteg ugjit ilsuman ne'po'qsin."

⁵ Na tuijw Se'sus tewiet, nasg'g goqominaqsiei piptugwaqig aq megwi ewne'litl pitu'gunn pitoqsilitl. Pilot telimaji, "Angamug, ula na ji'nm!"

⁶ Ta'n tuijw na iganpugultijig patlia'sg aq nuji-ugsua'taqatijig nemia'titeg, sesgu'tijig, "Gujjiewto'q, gujjiewto'q!" Pilot telimaji, "Na gilew ugsua'lug aq

gujjiewto'q. Mo we'jituaq goqwei amsalteg ugjiti lsuman ne'po'qsin!"

⁷ Na Lesui'paq iganpugultijig asitema'titl, "Geggunmeg 'tplutaqan ta'n telueg, 'Amujpa nepg, muta teli ugsualsit Gjinisgam uggwisin.' "

⁸ Ta'n tujiw Pilot nutuateg, na teluejig, me' aji jipaqa'sit.

⁹ Apaji pisgwa'latl Se'susal elege'wituo'guomg aq pipanimatl, "Tami tleiawin? Tami ta gi'l wejien?" Gatu mo Se'sus asitemagul.

¹⁰ Pilot ewlumuatl, "Mo getu geluliwn? Migwite'te'n ni'n ml'gigno'ti geggunm gisi iga'lulin gisna gujjiewto'qsin!"

¹¹ Se'sus asitematl, "Gi'l ml'gigno'ti geggunmn ugjiti ni'n muta pas'g gisi ignmulg'p Nisgamewigtug. Mo geggunmun ml'gigno'ti ugjiti ni'n glapis Gjinisgam ignmasg. Gatu na ji'nm ta'n iga'lip 'gpitng, me' mesgi'g ta'n teli pata'tegej."

¹² Ta'n tujiw Pilot ula nutgeg wejo'tg we'jitun ta'n tli iga'latal. Me' tetaqite'tg'p gisi iga'lan. Gatu na Lesui'paq apat sesgu'tijig, "Gatu gi'l iga'laj na ji'nm, mo gi'l Sisal witapal! Ta'n wen teli ugsualsit elege'witewin, negm getanatl Sisalal!"

[Sisal iganpugutuaji Lo'mewaq. Negmow ugtelege'witemual.]

¹³ Ta'n tujiw Pilot nutgeg ula glusuaqann, ela'la'titl Se'susal gujmug aq epa'sit nuji ilsuteget ugt'pung. Gun'teweiei 'msaq-taq ta'n ugt'pung eteg. (Lesui'pewigtug teluisig, "Gapata.")

¹⁴ Nige' ugtelejgewei na'weg gesg mnaq Siawa'timgewei atlasmutigisgug iga'nug. Mawi espe'g ula atlasmutigisgug. Na suel mewlia'weg. Pilot telimaji Lesui'paq, "Ula na 'gtelege'witemuoq!"

¹⁵ Apaji sesgu'tijig, "Ne'po'q! Ne'po'q! Gujjiewto'q!"

Pilot pipanimaji, "Pualioq ni'n iga'lan 'gtelege'witemuoq ugjiti gujjiewto'qsin?"

Iganpugultijig patlia'sg asitema'titl, "Pas'g newgte'jit elege'wit gegung't, na Sisal!"

¹⁶ Na tujiw Pilot iga'latl Se'susal ugpitnuaq ugjiti gujjiewto'qsilin.

Se'sus gujjiewto't

(Matiw 27.32-44; Malg 15.21-32; Lu'g 23.26-43)

¹⁷ Glapis gisapsn'a'titl. Na tujiw sma'gnisg nuje'wa'titl Se'susal. Tewa'la'titl 'gjigang pema'tulij uggujiewe'm. El'ta'jig glapis peita'jig na'te'l ta'n pempnigeg maqamigew teluisig, "Teliangamgug st'ge' waqan'tewatpat." (Teluisig, "Golgota" Lesui'pewigtug.)

¹⁸ Etna na na'te'l gujjiewta'titl aq tapusiliji ji'nmug gujjiewta'tiji maw negm. Newgte'jit inaqaneg aq igtig patatujg aq negm Se'sus miawe'g.

¹⁹ Pilot ewi'gmu't'p gnugwaqan aq nasa'tut'p gujjieweigtug, "Se'sus Nasaletgewa'j, na Lesui'paq ugtelege'witemual." Etna na ula ta'n ewi'gmu't'p.

²⁰ Pugwelgig Lesui'paq egitmi'tip ula muta na'te'l ta'n Se'sus etl gujjiewto't mo gnegtnugup 'gjigang. Gnugwaqan ewi'gas'g'p Lesui'pewigtug, Latinewigntug ta'n Lo'mewaq teli'sulti'tij aq Gli'gewigtug.

²¹ Na Lesui'peweiei iganpugultijig patlia'sg telima'titl Pilotal, "Mut wi'gmu, 'Lesui'paq ugtelege'witemual.' Gatu ewi'gmu't'p, 'Ula ji'nm teluet, Ni'n na Lesui'paq ugtelege'witemual.' "

²² Pilot asitemaji, "Ta'n goqwei gis wi'gm siawtej."

²³ Ta'n tujiw sma'gnisg gisi gujjiewta'titeg Se'susal we-sua'tua'tij utapsunn aq ne'w nasgwa'tatultijig, te's pug-wei uigkeit te's sma'gnis. Pas'g newgte' pugwei esgwiaq, na ugpitu'gunml pita'qal maqotl. Newgti mse'litl ta'n teli gnua'tasili.

²⁴ Sma'gnisg telimtultijig, "Tlia mu suisgina'tuaq, gatu laqatinej uigkeit 'gji'jianenu ta'n wen 'msntew." Ula wet tliaqap uigkeit tlian ta'n goqwei Gjinisgam ugtwi'gatign gis wi'gas'g'p, "Tel nasgwa'tatultipni nutapsunn te's pugwei uigkeit negmow aq elaqatipnig uigkeit 'ntgotml ta'n newgtinse'g." Na ula sma'gnisg tela'taqatiji.

²⁵ Gaqamultijig gigjiw Se'sus uggujiewe'm, uggwitl, aq ug-gwitl wijigatijig e'pilitl, aq Mali, Gliopas ugtele'pitml, aq Mal Matle'n.

²⁶ Se'sus nemiatl uggwitl aq na unaqapeml ta'n gesalatl, gaqamijig. Na tujiw telimatl uggwitl, "Giju' nige' weja'tegemg, tli ugsua'l nnaqapem st'ge' 'ggwis."

²⁷ Aq matgwetuatl unaqapeml aq telimatl, "Tli angweiw 'ngij 'st'ge' 'ggij." Weja'tegemg na ajiet ji'nm enma'latl wiguaq, wigilin.

Se'sus ta'n teli np'g'p

(Matiw 27.45-56; Malg 15.33-41; Lu'g 23.44-49)

²⁸ Se'sus geitoq 'ms't goqwei nige' gaqa'toq, teluet, "Getu samqwai." Glaman tliatew ta'n telueg'p Gjinisgam ugtwi'gatign.

²⁹ Samqwano'q eteg'p waju'elitl wisqe'g moqopa'q. Wet-gapa'tu'tij 'spanj moqopa'qigtug iga'tu'titl nipispaganigtug wejiaq miti's teluisig isop aq elasga'tua'tij Se'sus ugtung.

³⁰ Ta'n tujiw Se'sus wet't'geg na tujiw teluet, "Gaqa'tuaneg." Matgwa'toq un'ji aq iga'latl ugjijaqamitl aq apaja'litl Nis-gamewigtug. Na nepg.

Se'susal uggamlamun gigjiw sapalgaita'tl

³¹ Etna na na'gweg ta'n ilajugtmi'tij atlasmutigisgug, na igtig na'gweg mawi espe'g atlasmutigisgug, Lesui'paq mo putmi'tigup 'npuinu'g gaqapijultilin gujjieweigtug na na'gweg. Etna na ugjut pipanima'titl Pilotal ignmuin ugsma'gnismg tmte'muanew na ji'n mug uggwatual glaman jaqali np'taq aq na tujiw 'npuinu'g nisa'lugsinew.

³² Toqo Pilot elgimaji ugsma'gnismg. Na sma'gnisg el'ta'jig aq temte'mua'titl amgwesewei ji'nmul uggwatl aq maw igtigl ji'nmul. gitg ta'nig gujjiewto't'pnig maw Se'susaq.

³³ Gatu ta'n tujiw iga'titeg Se'susal, nemia'titl gis neplitl aq mu temte'mua'tigul uggwatl.

³⁴ Gatu newgte'jit sma'gnis espo'qwas'g sapaqqata'tl Se'susal gigjiw uggamlamung ugtassuign aq na smtug mal'tew aq samqwan tewijuig. (

³⁵ Ni'n nemituap ta'n tujiw gis tliaq aq giasgiwewei telimuloq glaman 'gtlams'tmultyoqs'p. Geitu gigwaji agnutmuloq aq gis lita'sualitoqs'p.)

³⁶ Na ula wet tliaqap ugjut tlian ta'n goqwei gis wi'gas'g'p Gjinisgam ugtwi'gatigng: "Je ma newgte'gtn ugtwaqan'tem tmta's'gtlug."

³⁷ Ap igtig telueg Gjinisgam ugtwi'gatigng: "Na mima-juinu'g angama'tital negm ta'n sapaqqato't'p."

Utqotala'titl Se'susal

(Matiw 27.57-61; Malg 15.42-47; Lu'g 23.50-56)

³⁸ Ta'n tujiw ula gaq tliaq, So'sep ta'n tleiwip na gutanji'j teluisig Alimatia, pipanimatl Pilotal, gisi ugsua'lan Se'susal. (So'sep getlams'tuatl Se'susal. Gatu mo al wije'wagupnn muta mo sangewite'l magwi Lesui'paq iganpugultijig.) Na Pilot telimatl gisi ugsua'tuatew wa'qi aq So'sep eliet aq ejigla'tuaj.

³⁹ Nigotimus na negm ta'n amgweseweieg nat nmiapnn Se'susal newgtejgeg wela'gweg, wije'watl So'sepal. Enma'toqol, weljema'gewei, wiaqiaqal mul aq alos. Na'tami teligsug gasgiptnnaqan 'ngatign.

⁴⁰ Na tapusijig ji'nmug wesua'la'tij Se'susal aq oqonisgwepilmua'tij atla'wegnigtug wejitas'g linen, maw weljema'gewei. Na Lesui'paq ula tela'taqatijig ugjut gisgaja'lanew npuinu'l utqatalugsin.

⁴¹ Eteg na'te'l, ta'n Se'sus etl ne'po't iga'taqan. Na na'te'l eteg pilei utqutaqan ta'n menaq wen el sma'lam'g. Gun'tew sapalqe'g i' tli utqatala'tiji.

⁴² Etna na na'gweg gesgmnaq atlasmutigisgug iga'nug, aq na utqutaqan gigjeteg'p. Etna na ugjut elsma'la'titl Se'susal na'te'l.

20

Na sigue'g utqutaqan

(*Matiw 28.1-8; Malg 16.1-8; Lu'g 24.1-12*)

¹ Na toqo tujiw aqantie'umg eggsitpu'g, ge's me' oqonitpa'q, Mal Matle'n eliet utqutaqanigtug aq nemitoq na gun'tew gis jigla'tas'g ta'n weji pisgweta'n. Pisgwapa'sit aq mo nemitung Se'sus wa'qi tami.

² El'tugwi'g ugjut we'jian Simon Pie'l aq ni'n. Telimuggsie, "Gisi ugsua'la'titl Gjisaqamawul utqutaqanigtug aq mu geji-aqig ta'n iga'la'titeg!" Na.

³ Na tujiw Simon aq ni'n Sa'n el'tugwi'meg utqutaqanigtug nat nmitunen tlian.

⁴ Igantesgaq Pie'l aq tmg iga'i.

⁵ Waqjua'si aq pisgwapa'si aq nemitu atla'wegnn gatu mo siaw pisgwa'w.

⁶ Ta'n tujiw Simon Pie'l iga'teg smtug siaw pisgwa't aq nemitoq atla'wegnn etegl.

⁷ Na atla'wegn, ta'n ajijgopiteg'p Se'sus un'jig aq maw ugsis-gug gigtoqopiteg'p gmetug ta'n igtigl atla'wegnn etegl.

⁸ Na tujiw elt ni'n pisgwa'si aq nemitu aq getlams'tm un-agien. (

⁹ Glapis na tujiw mo nestasiweg Gjinisgam ugtwi'gatign tluen apaji mimaju'etew.)

¹⁰ Na tujiw apajinmita'ieg.

Se'sus musgalsitl Mal Matle'nal

(*Matiw 28.9,10; Malg 16.9-11*)

¹¹ Gatu Mali eliet aq gaqama'sit gujmug utqutaqanigtug atgitemit. Me' etltemit oqolomgwa'sit aq pitapa'sit utqutaqanigtug.

¹² Na'te'l nemiaji tapusiliji ansale'wiliig wape'gna'miliji, pemgopiliji ta'n Se'sus wa'qi eteg'p. Ansale'wiliig astugopijig. Newgte'jit epit ta'n un'jig eteg'p aq igtig ta'n uggwatl eteg'pnn.

¹³ Pipanima'titl, "E'pit, goqwei weji atgitemin?"

Asitemaji, "Gis jigla'la'titl Gjisaqamawul aq mo gejiaqig ta'n la'la'tital!"

¹⁴ Ta'n tujiw gaq tlueteg ula, gawasgapugua'sit aq nemiatl Se'susal gaqamilit, gatu mo gejiaqul negmewilin.

¹⁵ Se'sus pipanimatl, "Tu's, goqwei weji atgitemin? Wen ta gi'l algwilat?"

Mal Matle'n tel'ta'sit negm na nuji ango'tmlij iga'taqan. Na wet tlimalt, "Saqamaw, gatu gi'l gis jigla'lj, tlimi ta'n iga'l'l'tp aq ni'n nemisgua's."

¹⁶ Se'sus ewi'tmuaj ugwisunm teluet, "Mali!"

Smtug gigto'qopugua'sit aq tetpaqi angamatl aq teluet Lesui'pewigtug, "Laponi!" telueg, "Nujigina'muet."

¹⁷ Se'sus telimatl, "Mut sama'liw! muta menaq apaja'siw Nujjewigtug. Gatu lia nnaqapemg aq tlim ugjit ni'n, 'Apaja'si Nujjeg aq gilew Gujuow, Ntnisgamum aq Gnisdgamemuoq.' "

¹⁸ Na tujiw Mal Matle'n eliet aq telimaji Se'sus unaqapemg, "Gis nem'i'g Gjisaqamaw." Na tujiw telimaji ta'n gis tlamt'pnn.

Se'sus neialsit unaqapemewigtug

(*Matiw 28.16-20; Malg 16.14-18; Lu'g 24.36-49*)

¹⁹ Aqantie'umg wela'gw unaqapemg mawtesgatultijig aq apt'sqa'mi'tipnn ga'qann muta jipala'tiji Lesui'paq igan-pugluitijig. Jiniw Se'sus gaqamat maw negmow. Teluet, "Wantaqo'ti i'tt'j 'ggamlamunuaq."

²⁰ Ta'n tujiw gis tlueteg ula, musga'tuaji ugpitnn aq ugtassuign. Na tujiw unaqapemg welgwitgl uggamlamunual ta'n tel nemia'tij Gjisaqamawul.

²¹ Ap Se'sus telimaji, "Ignmuloq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq. Ta'n Nujj petgimip, ap ni'n elgimuloq."

²² Na ula teluep aq putuomaji aq telimaji, "Ignmuloq Wejuli Nisgam.

²³ Apigsigtmuoq mimajuinu'g ugtlue'utiwaq na apigsigetas'gtetal. Gatu mo apigsigtuawoq, na ma apigsigetas'gtnugul."

Se'sus aq Tuma

²⁴ Newgte'jit unaqapeml Tuma, (telui'tut na 'Tqope'j), mo eimu'gus ta'n tujiw Se'sus pegisingeg.

²⁵ Glaman igtigig unaqapemg telima'titl, "Nemi'gt't'p Gjisaqamaw!"

Tuma telimaji, "Mu nemituan ta'n eteg'pnn plegu'l ugpitng aq iga'tuan 'ntluign ta'n plegu'l eteg'pnn aq 'npitn ugtassuign, ma 'gtlams'tmu."

²⁶ Aqantie'uti gis pmiaq, unaqapemg ap mawtesgatultijig aq Tuma wijitgweiwaji. Na ga'qann apt'sqqa's'gl. Gatu Se'sus jiniw gaqamat aq teluet, "Ignmuloq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq."

²⁷ Na tujiw telimatl Tumaal, "Tet iga'tu 'gtluign aq angapt-mui 'npitnn. Jugwasga'tu 'gpitn aq iga'tu 'ntassuign. Pun megte'n aq 'gtlams'te'n!"

²⁸ Tuma telimatl, "Gjisaqamaw aq 'Ntnisgamum!"

²⁹ Se'sus telimatl, "Nige' getlams'tmn muta gis nem'i'n. Gjinisgam gisa'lataq ulgwijultinew ta'nig getlams'tmu'tijig je we'gaw menaq nem'i'gwig."

Etna na ula ugjit weji wi'gas'g ula wi'gatignigtug

³⁰ Se'sus pugwelgl 'lgowaqan mesgi'gl elugwatgl unaqapemg ugsisguaq ta'n mo ewi'gas'gtnugul ula wi'gatignigtug.

³¹ Wegla ewi'gas'gl glaman 'gtlams'tmultoqs'p na Se'sus Nujiugs'tawi'wet, ta'n Gjinisgam petgimapnn uigkeit ilgwenan umgmimajuinumg, Gjinisgam uggiwl. Ta'n teli gtlams'tmoq ugwiunmg 'msntoqs'p iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.

21

Se'sus neialsit elui'gneq te'sili'i unaqapemg

¹ Ta'n tujiw webla gis tliaq Se'sus 'mjit newgt neialsit aq unaqapemg nemijig gigjiw na qospem teluisig Galali (Taipilias). Na tel neialsit.

² Na Simon Pie'l, Tuma (ta'n telui'tut, 'Tqope'j), Nataniel ta'n tleiawit na gutan Gena, Galaliewa'gig, Sepeti uggiwl, aq tapusijig igtigig Se'sus unaqapemg mawi ultesgatultieg'p ni'n aq 'nsis Ji'mej.

³ Simon Pie'l telimugsieg, "Naji usgei."

Telimg'tt, "Wije'ultesnen." El'ta'ieg aq tepita'ieg ugtuluow. Gatu ta'n tel pita'q wela'gw mo goqwei ne'pa'tueg.

⁴ Wejgwapniaq, Se'sus gaqamat gigjiw samqwanigtug. Nemi'g'tt ji'nm gaqamat jajigtug qospem gatu mo nenuaqatt ta'n wenij.

⁵ Sesgwalugsieg, "Nitaptut, Me' tali usg'tioq?"

Na teli asitemg't, "Lpa mo goqwei ne'pa'tueg."

⁶ Na tujiw teluet, "Iga'lug inaqaneg 'gta'pimuoq 'gtluaq aq pugwelgig 'msnatoqs'p." Na tela'taqatieg'p aq mo gis tepo'laqatt'p 'nta'piminien 'ntulnaq muta wesam pugwelgig nme'ji'jg.

⁷ Na tujiw telimg Pie'l, "Gjisaqamawminu na!" Ta'n tujiw nut geg na Gjisaqamawilin, Pie'l nasa'latl ugtatla'im (pitu'pija'latl ugpita'qawe'l), paqasi unaqiet aq na'taqama'q.

⁸ Na esgwieieg siawqatmu'tieg 'ntulnaq, aq na'taqama'l'g't waju'et 'nta'piminien. Mo amasenugup sitmug pas'g na'tami si'st gasgiptnaqan leppie.

⁹ Ta'n tujiw gis na'taqamita'ieg, nemitueg nugsaqatal me' pugtewigl aq nme'jig etloqsijig aq pipnaqann.

¹⁰ Se'sus telimugsieg, "Jugwa'lug alt nme'jig ta'n gisi msnoqpnig."

¹¹ Simon Pie'l eliet samqwanigtug aq na'taqama'tejimat a'pi'l sitmug. Egimaji nme'jig ta'n mesginniji aq newgt gasgiptnaqan jel na'nisga'q jel si'st te'silitl aq je mo 'nta'piminien sewisgina'sigup.

¹² Se'sus teluet, "Jugwita'gw aq egsitpu'gwatalultinej." Aq mo wen ta'n te'sieg gisite'tmug pipaniman ta'n wenij, muta gejil'g'tt'p negm na Gjisaqamawin.

¹³ Na tujiw Se'sus ela'mugsieg pipnaqan aq nme'ji'jg aq 'ms't mawatalultieg.

¹⁴ Na ula si'stewei Se'sus neialsit aq nemi'g'tt ta'n tujiw gisi npliteg aq minunsiteg.

Se'sus aq Pie'l agnutmajig

¹⁵ Ta'n tujiw gaq g'satalultieg, Se'sus pipanimatl Simon Pie'lal, "Simon, Sa'n uggwisl, me' 'gjitmí gsalin je mu ula negmow ta'n teli gsalj?"

Asitematl, "E'e, Gjisaqamaw. Geitu'n gesalul."

Se'sus telimatl, "Ango'tmu 'ntjijgluewji'jmg."

¹⁶ Tapuewei Se'sus pipanimatl, "Simon, Sa'n uggwisl, gesalin?"

Asitematl, "E'e Gjisaqamaw, amuj geitu'n gesalul."

Se'sus asitematl, "Ilgwenmui 'ntmimajuinumg pa wiei aq ta'n wen gigji angweiwaji ugjijgluewjmg."

¹⁷ Ap si'stewei Se'sus pipanimatl, "Simon Sa'n uggwisl, gesalin?" Pie'l ewlgwijing aq asgaiut'p ta'n tujiw ap Se'sus pipanimateg si'stewei, "Gesalin?" aq telimatl, "Gjisaqamaw geitu'n gi'l 'ms't goqwei. Geitu'n gi'l ta'n teli gsalul!" Se'sus telimatl, "Ango'tmu ntjijgluewjmg."

¹⁸ Ta'n tujiw maljewe'juineg gis tela'tege't'p ta'n teli gsatmu't'p aq elie't'p ta'n tel puatmn gatu ta'n tujiw gisigu'en lasgattes 'gpitnn aq nat wen piluei gl'pilmuat aq la'lultaq ta'n mo getu liewn. Teliaq telimuloq. (

¹⁹ Se'sus na ula telimapnn ugjit gnu'a'tuan Pie'lal ta'n tli np'tew ugjit gepmitelman Nisgamal.) Na tujiw Se'sus telimatl, "Majulgwali ni'n."

Se'sus aq Sa'n

²⁰ Pie'l gigtoqopa'sit aq nemiatl 'gpaqamg igtigl gawasgula' sin unaqapeml ta'n Se'sus gesalatl, na negm ta'n elagwasipnn Se'susal ta'n etlatalultieg aq pipanimapnn, "Gjisaqamaw wen 'ntuisgalultew?"

²¹ Ta'n tujiw Pie'l nemi'teg pipanimatl Se'susal, "Gatu taliatew ugjit negm?"

²² Se'sus asitematl, "Jijuqa pualg siawa'sin glapis apaja'sian. Mut sespete'tmu! Awna ango'te'n aq majulgwali ni'n!"

²³ Ula a'tugwaqan al se'sa's'g ta'nig majulgwala'titl Se'susal, na ula unaqapeml ma 'npligul. Gatu Se'sus mo teluegup ma negm npug. Teluep, "Pualg negm siawa'sin glapis apaja'sian, goqwei ali 'gtu 'gji'tun?"

²⁴ Ni'n na unaqapeml ta'n nemituap ta'n teliaq, aq ewi'gmapnn ula wi'gatignigtug. 'Ms't geitu'g ta'n tel wi'gmapnn, na teliaqap.

Ugtejgewe'l glusuaqann

25 Se'sus pugwelg'pnn ta'n goqwe'l tela'teg'pn. Pa na 'ms't
ewi'gas'gsn mo etlite'tmu 'ms't gis gugunas'gtn ula ugs'tqamu.
Na 'ms't.

Paqalaiwaqann ta'n Apostale'wijig tla'taqatipnig

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Pemapegsig ula wi'gatign ta'n goqwei Lu'g amgwesewei ewi'gas'g Tiopolus. (Na amgwesewei wi'gatign teluisig, Lu'g.) Lu'g getu gnua'latl Tiopolusal ta'n Westaulg unaqapemg se'sa'gnutmu'a'tiliji mimajuinu'g ta'n telgi'g ugs'tqamu. Weja'tegemg Jutiae'gati aq Samaliae'gati aq glapis ta'n telgi'g ugs'tqamu mimajuinu'g pogji gtlams'tua'titl Westaulgl.

Lu'g getu gegnualatl Tiopolusal na ta'nig melgi gtlams'tua'titl Westaulgl mo getana'tigul Lo'mewaq pas'g getu se'sa'tu'tij na gelu/lg glusuaqan Se'sus na negm Westaulg ta'n Gjinisgam Gisiteget petgimapnn ugjit iga'lanew mimajuinu'g ta'n lue'uti assumgwi'tigul. Pa na wijei aq iganijitegewinu'g igan tlua'tipnig.

Nigtua'tegl "Paqalaiwaqan" nesisgl:

1. Amgwesewei ta'n Lesui'paq pogji gtlams'tuanew Selusalemg gis Westaulg minunsip aq eliepnaq wa'so'q.
2. Toqo glusuaqan pem se'sa'sg me' gneg Lesui'pe'gati.
3. Na tuijw awiw Lesui'pe'gati aq na Mesgi'g 'Gta'n aq glapis Lo'mg.

Ta'n goqwei mawi ms'gi'g ula wi'gatignigtug

Ula wi'gatign ewi'gas'g ta'n Wejuli Nisgam wet nisa'sit wa'so'q aq poqji tl ilgwenaji mimajuinu'g ta'nig getlams'tua'titl Westaulgl.

Ignmuaji mesgi'g ml'gigno'ti ugjit tla'taqatiliji ta'n Nisgam tel puatg. Siawi ilgwenaji aq melgigna'laji a'sutmewinu'g.

Ewi'gas'g ta'n Westaulg unaqapemg pestunmatmi'tij Gelu/lg Agnutmaqan ugjit Westaulgl aq ta'n ne'po't'p ugjit glue'utinal aq ugtejgewei wenaqalsip wa'so'q. Musga's'g ula wi'gatignigtug na ml'gigno'ti ta'n a'sutme'winu'g ignmujig ugjit gegnu pmita'new aq ta'n teli apoqonmatultinew.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Gesgmnaq wenagiet wa'so'q Westaulg melgimaji unaqapemg aq teplutg ignmuaw new ml'gigno'ti (1.1-14)

Ta'n wen megnut ugjit wesua'tun Suta ugt'pung (1.15-26)

Wejuli Nisgam wet nisa'sit wa'so'q aq unaqapemg pestunmu'a'tiji na mimajuinu'g Selusalemg (2.1-8.3)

Na gelu/lg aqnutmaqan pem se'sa'sg Jutiae'gati aq Samaliae'gati (8.4-12.25)

Amgwesewei ta'n Poligap maw Pnnal me' gneg ela'tijig ugjit pestunmuane (13.1-14.28)

Na mawio'mi Selusalemg (15.1-35)

Na ta'puewei ta'n Poligap maw Silas ela'tijig ugjit pestunmanew (15.36-18.22)

Na si'steweit ta'n Poligap gneg eliet ugjit pestunmn aq ajipjulan mimajuinu'g (18.23-21.16)

Poligap wesua'lut Selusalemg aq ta'n goqwei tliaq negmeg na gjigan Sesalia aq maw glapis Lo'mg (21.17-28.31)

¹ Nige' ni'n Lu'g epa'si nitap, Tiopilus, aq ap ewi'gmul wi'gatign. Ta'n tujiw ewi'gmulaneg, telimulap ta'n Se'sus pooji lugwatgeg ugtlgowaqan aq 'ms't ta'n te's'g goqwei tela'tegep aq ta'n tel gina'muasni. Telimulap ta'n tel ne'po'teg aq ta'n tel minunsiteg aq wenagieteg wa'so'q.

²⁻³ Gesgmnaq wenagieteg ne'wisgegiguna'qas al se'si nemu't. Na apostale'wijig ta'n Se'sus gisi mgnapni gaqaisg nemia'tipnn. Pugwelg'snn ta'n goqwe'l tela'tegetl ugjit musga'tuan ta'n tel minunsit. Wesgutg'pnn ta'n goqwe'l tleiawigl Gjinisgam ugtelege'wa'gimg. Igan gnu'a'tuapni ta'n tel pualapni tla'taqatinew aq Wejuli Nisgam apoqonmuaji gisi ns'tmnew.

⁴ Ta'n tujiw mawo'lateg melgimaji, "Mut 'nqatmnnew Selusalemg, gatu esgmalug Wejuli Nisgam ta'n Nujj teplumugsioqop. Migwite'tmoq ta'n telimuloqop ugjit negm.

⁵ Sa'n sign'tuapni e'w'g'p samqwan gatu ma 'pgije'nug, Gjinisgam sign'tugsitoqs'p e'watal Wejuli Nisgamal."

Se'sus wenagiet aq eliet wa'so'q

⁶ Ta'n tujiw apostale'wijig aq maw Se'sus weltesgatulti'titeg pipanima'titl Se'susal, "Gjisaqamaw, nige' apaji ignmuates ml'gigno'ti Lesui'paq?"

⁷ Se'sus telimaji, "Nujj gis gissutg'p na na'gweg ta'n tujiw na tlataew. Mu na teltenug gilew 'gji'tunew."

⁸ Gatu gilew ugjua'lugsitoqs'p Wejuli Nisgam aq ml'gigno'ti i'tt'tew 'gtinnewaqaq. Na tujiw mimajuinu'g tlimatoqs'p ta'n goqwei geituoq ugjit ni'n. Tlimatoqs'p mimajuinu'g ta'n eimu'tijig Selusalemg, Jutiae'wa'gig, Samaliae'wa'gig, aq ta'n telgi'g ugs'tqamug."

⁹ Na ula gis tluej, Se'sus pogji unagiet. Apostale'wijig tet-paqi angama'titl. Ge's elapulti'tij eliet wa'so'q. Eli gs'ga'sitaq alugwigtug.

¹⁰ Na ge's elapulti'tij musigisg'tug, telapa'sultijig tapusijig ji'nmug gaqamijig gmetug wape'gna'qig.

¹¹ Ula ji'nmug teluejig, "Gilew, ta'n tleiaultioq Galaliewa'gig, goqwei tet gaqamultioq aq elapultioq

musigisg'tug? Ula Se'sus ta'n wenagiepnaq aq eliepnaq wa'so'q na negm tli apaja'sitew nige' ta'n tel nemioqop wenagiet." Na teluepnig ula ji'nmug.

Apostale'wijig apaita'jig Selusalemg

¹² Na toqo tujiw apostale'wijig nisita'jig gm'tnigtug teluisit Olipet aq apaita'jig Selusalemg. Mo piami amasenug, na'tami aqataig loqtn.

¹³ Na pisgwita'jig wen'ji'guomg aq toqjuita'jig ge'gwe'g ta'n siawqatmu'tijig. Etna na ula mimajuinu'g eimu'tijig: Pie'l, Sa'n, Ji'mej, Antle', Pilip, Tuma, Paltolomiw, Matiw, aq Ji'mej na Alpius uggwisl, aq Simon ta'n tleiawit "na mimajuinu'g ta'n pajiji gsatmi'tij umutgig," aq Suta na wijigati'titl Ji'mejal.

¹⁴ Maw e'pижиг eig'sníг aq Mali, Se'sus uggwtl ap maw Se'sus ugjignamg. Te'sigisg'g 'ms't ta'n te'sijig mawalsultijig aq gaqaisg mawi a'sutma'tijig.

Ta'n wen ugt'pun wesua'tuaj Sutaal ta'n ne'pa'sipnaq

¹⁵ Newgtejgeg na'gweg etna na na'te'l pugwelgig mawita'pnig, na'tami gasgiptnnaqanijig jel tapuisgegsijig. Etna na tujiw Pie'l gaqama'sit aq teluet,

¹⁶ "Nigmatut, amujpa na Gjinisgam ugtwi'gatign wet tliaq. Wejuli Nisgam e'wapnn Ta'pital ugjit ta'n tel glusipnaq aq iganigji'jiapna Sutao'q.

¹⁷ Migwite'tmug! Sutao'q mawo'ltieg'pnaq. Se'sus gisi mgnapnn i' maw lugutieg'pnaq. Gatu gisita'sipnaq ta'n tli ntuisgetutal Se'susal. Ela'lapni alt ji'nmug gegnu'a'tuapni ta'n tegen Se'susal, negla ji'nmug ta'n tli ugsua'lataq Se'susal."

[Na tujiw Suta gawasgita'sip aq apaja'toq suliewei patlia'sewigtug. Tewieteg etli espeteg eliet aq gestunepilsip. Gesipgetesing a'papi.]

¹⁸ (Suta pasgine'tesing aq uligsi'l getaqqaitesgl. Na tujiw pegwatelmi'tij maqamigew ta'n teli apangitus'p ta'n gisi ntuisgelateg Se'susal.

¹⁹ 'Ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g wigultijig Selusalemg gaq nutma'tijig. Ta'n teli'sultijig telui'tmi'tij na iga'taqan "A'qeltama." Na telueg, "Iga'taqan ta'n weji pgwatel's'g e'wmi'tij nepatua'gnei suliewei.")

²⁰ "Gis wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n teluisig "Gtape-giaqann A'sutmaqane'l' asugomtesisga'q jel pesgunategewei ta'n pemapegsit tapuisga'q jel na'n aq elg gasgiptnnaqan jel pesgunategewei ta'n pemapegsit ugumuljin: 'Na negm 'np'tew aq 'ms't goqwei negmewei naqt'tew' (nmitu 69.25). Ap na tel wi'gas'g, 'Na ta'n wen piluei wesua'tuaj ugt'pun ta'n negm i' tl lugwep' (nmitu 109.8).

21-22 "Etna na ugiit igtig ji'nm megnut ta'n apostale'witewitew. Amujpa na ji'nm gis wijitgweiugsi'gw ta'n tujiw Sa'n sign'tuateg Se'susal aq ta'n tujiw Se'sus wijitgweiugsi'gweg ta'n tel mili al'ta'igweg aq glapis Se'sus wenagieteg wa'so'q. Ula ji'nm gnua'tegetew ta'n minunsipnaq Se'sus."

23 Telimtultijig, "Gatu nige', tegenig 'mgnatesnu? Ula ji'nm teluisit So'sep Palsapas Justus gisna Mattaias?"

24 Na tel tawaqtmau'titl Nisgaml teluejig, "Gjisaqamaw, gi'l geitajig ta'n telgwitgl mimajuinu'g ugglamunual. Musga'tuin ta'n tegen wegla tapusijig gisi mgnt.

25 Negm wesua'tuatew Sutaal ugt'pung aq apostale'witewitew, muta Sutao'q eliepnaq ta'n tleiawij."

26 Elaqatijig aq elapugua'titl Mattaiasal. Maw negm nige' mawgimut newgtisgegsijig jel newgt apostale'wijig.

2

Na Wejuli Nisgaml pitu'gwi'titl ta'nig getlams'tasultijig

1 Na na'gweg teluisig Pentigast iga'q, 'ms't ta'n te'sijig getlams'tua'titl Se'susal na etl mawiejig.

2 Jiniw nutmi'tij sespena'q wejiaq musigisg'tug. Pa na wijei aq melgignaq ugju'sn putueg. Na we'gwi ginta'q lamguomg ta'n epulti'tij aq maw gujm.

3 Na tujiw nemitu'titl teli angamgug 'st'ge' pugte'tl. Se'sita'qal 'ms't ta'n te'sijig aq sama'lugwi'titl. Wejuli Nisgaml na.

4 'Ms't ta'n te'sijig pitu'gwi'titl Wejuli Nisgaml aq mestates-gagwi'titl. Poqji piltui'sultijig. Wejuli Nisgam gisa'laji na tli'sultine.

5 Etna na na'te'l Lesui'paq eimu'tijig Selusalemg ta'n gep-mitelma'titl Nisgaml. Weita'jig ta'n telgi'g ugs'tqamu.

6 Ta'n tujiw nutmi'titeg ula sespena'l, na pugwelgig mawita'jig. Na tujiw ta'n te'sijig getlams'tmu'tijig tewita'jig. Na mimajuinu'g paqalaiultijig, muta ingute'jit nutua'titl newgte'jilitl teli'silij ta'n negmow teli'sulti'tij.

7 Na 'ms't ta'n te'sijig sigti paqalaiultijig aq telimtultijig, "Wegla mimajuinu'g ta'n piltui'sultijig tleiaultijig Galaliewa'gig.

8 Tal gis tliaq teli'sultijig 'st'ge' ginu?

9 Ginu tleiaulti'gw na maqamigal Paltia, Mitia, Mesopotamia, Jutia, Gappatosia, Pontus, E'sia,

10 Pliglia, Pampilia, we'gaw Ijipt aq ta'n telgi'g Lipia, aq gigjiw Sailin. Alt tleiaultijig Lo'm, na mnigu teluisig Gelit, aq Alapia.

11 Ginu na Lesui'peulti'gw aq ta'nig gawasgita'jig ugjut Lesui'peultine, gatu 'ms't ginu nutuggwig negmow

teli'sultijig ta'n ginu teli'sulti'gw. Wesgutmi'tij ta'n goqwe'l telgi'gl Gjinisgam gis tla'tegetl."

¹² Na paqalaiultijig aq mo nestmi'ti'gw. Pipanimtultijig, "Tal gis tliaq? Ula talueg?"

¹³ Pas'g igtigig maligima'tiji ta'nig getlams'tua'titl Se'susal aq teluejig, "Ula mimajuinu'g getgia'tijig!"

Pie'l ugtagnutmaqanm ta'n tel gina'muep

¹⁴ Na tujiw Pie'l gaqama'sit maw igtigig newgtisgegsijig jel newgt apostale'wijig. Toqo poqji gsigawet ta'n tel glulaj pugwelgig mimajuinu'g, "Nigmatut, aq ta'n te'sioq eimu'tioq Selusalemg, jigs'tuig ni'n. Agnutmaqan geggunm ta'n getu tlimuloq.

¹⁵ Tel'ta'sultioq ninen getgia'tieg, pas'g na mo telianug. Mo ninen getgia'tiweg. Atejoqoq pesgunateg ajiet egsitpu'g. Ma wen gisi gtigiegw na tetuji egsitpu'g.

¹⁶ Gatu awna, etna na ula ta'n iganigjitegewinuaq Joelo'q wesgutg'pneg aq ewi'gig'pneg

¹⁷ ta'n Gjinisgam gis tluep. Telimapni,
'Etna na ula ni'n Gjinisgam tla'tega's
enmigiaspiqaq na'gwegl.

Elgitmultoqs'p Wejuli Nisgam
aq ilgwenata 'ms't 'ntmimajuinumg.
I'ttew 'gtinnewaq.

Ggwisuaq aq 'gtusuaq iganigjitaqatitaq.
Maljewe'jg aq gisigu'g pugwelgl
ta'n milaptaqatitaq Nisgamewe'l.

¹⁸ Na tliatew wegla na'gwegl,
elgitmua's Wejuli Nisgam 'ntlugowinumg,
gitg ji'nmug aq maw e'pijig.
Negmow iganigjitaqatitaq.

¹⁹ Tla'tega's paqalaiwaqan musigisg'tug
aq ugs'tqamug ugjut musga'tua's mimajuinu'g
'ntml'gigno'tim.

Na tujiw nmitutoqs'p mal'tew, pugtew, aq ntlutew.

²⁰ Na na'gu'set 'mgatawa'sitew
aq tepgun;set 'mgwe'tew st'ge' mal'tew.
Etna na ula tliatal

ge'sg menaq mujgajewei na'gweg iga'nug
ta'n Gjisqamaw 'pgisintew.

²¹ Gatu 'ms't wen ta'n etamatl Nisgaml ugs'tan,
na negm ugs'tatew.' Na.

²² "Nigmatut, ta'n tleiaultioq Isle'lewa'gig, jigs'tuig!
Amuj na geituoq Se'susal na Nasaletgewa'j gisi mgnapnn
Gjinisgam ugjut tla'tegelipnn ta'n tel puatg. Gjinisgam

na tel musga'tugsioqop ta'n pugwelgl goqwe'l tla'tegepnn paqalaiuti'l aq ta'n teli 'npitegej.

²³ Gjinisgam gis gisite'tg'p ugjit Se'sus ignmugsinew. Negm gissutg'p aq geitoqop ge'sg menaq telianugweg. Gilew ne'po'qopnaq aq tela'taqatioq muta ignmuoqopnig ne'pa'new.

²⁴ Ta'n tujiw Se'sus gisi np'geg, Gjinisgam apaji minua'lapnn muta mu telgita'sigup utqutaqane'gatig tllaqann.

²⁵ Ta'pito'q teli agnimapnaq ugjit Se'susal, 'Ni'n geitu iapjiw ni'neg Gjinisgam eig. Geji'g ni'n 'ntinaqaneg eig aq apoqon-muitew.

²⁶ Etna na ugjit 'ngamlamun welgwitg aq miwatmaq Gjinisgam. Ni'n ta'n tel mimajuinui elita'si ta'n teli tplumi't'p.

²⁷ Ma 'nqalagul ni'n 'njijaqamij utqutaqane'gatig aq ma ignmuawt ni'n na'qi tllaqann.

²⁸ Ne'gaw musga'tuip ni'n ula awgti ta'n elgwenig iapji-wewei mimajuaqan. Ta'n tel gigje'win welgwitg 'ngamlamun.' Na teluep Ta'pito'q.

²⁹ "Nigmatut, amujpa na giasgiwewei gegnua'tuloq ugjit gujjinuaq Ta'pito'q. Nepg'pnaq aq utqatalut'pnaq. Utqutaqanm eteg aq nemitu'g me' nige' gisgug.

³⁰ Ta'pito'q iganigjitegewinuaq aq geitoqopneg Nisgaml ta'n teli tplumt'pnn. Teplumapnn, 'Newgte'jit ta'n wetapegsitew gi'leg elege'witewitew 'st'ge' gi'l.' Amujpa na na teliaq muta Gjinisgam teli tplumt'pnn.

³¹ Ta'pito'q iganigji'toqopneg ta'n Gjinisgam getu tla'tegetew aq wesgutg'p ugjit ta'n tli minunsilital na Nujiugs'tawi'welitl ta'n petgimalt ugjit ilgwenan ugtmimajuinumg. Telueteg, 'Negm mo 'nqatmug utqutaqane'gati, aq mo wa'qi etl gaqalaqanugupnig.'

³² Gjinisgam minua'lapnn ula Se'sus gisi npliteg aq ninen 'ms't nemitueg'p ta'n gis tliaqap.

³³ Gjinisgam gisa'latl Se'susal mawi espe'lin wa'so'q aq pa'silin ugtinaqaneg. Se'sus ignmut'pnn Wejuli Nisgaml ta'n teli tplumt'pnn ujjl aq nige' Se'sus ignmugsi'gul Wejuli Nisgaml. Etna na ula ta'n nige' nemugsioq aq nutuoq.

³⁴ Ta'pito'q nepg'pnaq aq utqatalut'pnaq. Pas'g ugjijaqamitl wa'so'q eliepnaq mo wa'qiwal. Gatu agnimapnn Se'susal ta'n teluepnaq,

'Gjisaqamaw, na Wegewisit Nisgam,

telimatl ni'n Gjisaqamaw:

Pa'si tet 'ntinaqanmg ta'n gepmitelmulg.

³⁵ Glapis pegwatesg't ta'n getan'sg

aq na tujiw gi'l iganpugutuates.' Na teluep Ta'pito'q.

³⁶ “Etna na ugjut nige' ni'n Pie'l telimuloq 'ms't ta'n te'sioq tleiaultioq Isle'lewa'gig. Gjinisgam apaji minua'latl Se'susal aq gisa'latl Gjisqamawilin aq iganpugutuan ta'n te'silitl wen. Etna na ula tel pualuloq gji'tunew tlian, ula na wijei Se'sus ta'n gilew gujjiewto'qopnaq.”

³⁷ Na mimajuinu'g nutmi'titeg na mesgata'sultijig aq welmaita'-sultijig. Telima'titl Pie'lal aq igtigig apostale'wiliji, “Tala'taqatitesnen nige?”

³⁸ Pie'l telimaji, “Gawasgita'sultigw aq jiglita'gw elue'utigtug. 'Gtlams'tasultigw Se'susewigtug, aq Gjinisgam apigsigtugsitoqs'p 'gtlue'utiwal aq ignmugsitoqs'p Wejuli Nisgaml. Na tujiw sign'tasultigw Se'suguli ugwisunmg.

³⁹ Etna na ula Gjinisgam teli tplumugsioqop gilew aq gn'januaq aq maw ta'nig gneg eimu'tijig ugjut 'ms't ta'n te'siliij ta'n Gjisqamaw Gnisgaminu wigumaji ugjut negm.”

⁴⁰ Pie'l ap angu tlimaji aq munsaiwaji, “Wa'so'q 'gtu 'lta'ioq, amujpa na ignmuoq Gjinisgam ugs'tawugsinew glaman ma 'lta'woq mn'tua'gig ta'n negla elue'ultijig mimajuinu'g i'ttaq.”

⁴¹ Pugwelgig negmow getlams'tmu'tijig gelu/lg agnutmaqan aq sign'tasultijig. Na na'gweg si'st pituiptnnaqanijig mimajuinu'g angua'lutpni maw negmow.

⁴² Te'sigisg'g, 'ms't ta'nig getlams'tasultijig weltesgatultijig aq wej agnutmasultijig wegla apostale'wijig. Mawi emtoqwala'titl Nisgamal aq mawi a'sutma'tijig aq mawatalultijig Gjisqamaw ugwela'gewe'm.

Ta'n telo'ltijig ta'nig getlams'tasultijig

⁴³ Gjinisgam ignmuaji apostale'wijig ml'gigno'ti ugjut lugwatmnew paqalaiuti'l aq gnugwaqann. Etna na ugjut 'ms't wen gtlamitelma'titl Nisgaml.

⁴⁴ 'Ms't ta'nig getlams'tmu'tijig gigjiatultijig aq tepi'sultijig ta'n goqwei geggunmi'tij.

⁴⁵ Ta'n tel nuta'ma'tij netuisgetu'titl ugmaqamigemual gisna nat goqwei ta'n ugtaligam aq ignmuujig suliewei ta'n teli ugtmite'tmi'tij.

⁴⁶ Na te'sigisg'g weltesgatultijig 'gjia'sutuo'guomg aq mawatalultijig alt wiguowaq. Miwatmua'tij Nisgaml ta'n telatalulti'tij aq uggiplamunual welgwitgl.

⁴⁷ 'Ms't ta'n te'sijig getlams'tmu'tijig miwatmua'titl Nisgamal. Esgwia'tijig wel'te'lmatiji. Te'sigisg'g Gjisqamaw angua'laji mimajuinu'g ta'n westa'tiji. Na pem pugwelieji ta'nig getlams'tua'titl Se'susal.

¹ Newgtej geg na'gweg Pie'l aq Sa'n ela'tijig 'gjia'sutuo'guomg assma si'st ajiet gis mewlia'gweg. Na tele'g Lesui'paq a'sutma'tijig.

² Gmetug na ga'qana'tas'g teluisig "Weliangamgug Ga'qana'tas'g" eig'p na ji'nm ta'n mo gisi ala'sigup weja'tegem geg ugs'tqamuiteg. Te'sigisg'g elapilut aq epa'lut gmetug ula ga'qana'tas'g. Suliewei etawaqtmuaji mimajuinu'g ta'nig el'ta'lij 'gjia'sutuo'guomg.

³ Ta'n tujiw nemiateg Pie'lal aq Sa'nal pem pisgwa'tilij, etawaqtmuaji nat goqwei ignmugsin.

⁴ Tegpaqiw angama'titl ugsisgug aq Pie'l teluet, "Ge' angamin ninen!"

⁵ Toqo negm angamaji. Etlitelmaj i nat goqwei ignmugsin.

⁶ Pie'l telimatl, "Lpa mo suliewei geggunmu pe'gaj! Gatu ignmultes ta'n goqwei geggunm. El sapu tl lugwei ug-wisunmg Se'suguli tlelawit Nasaletg. Ugml'gigno'timg mel-gimul pmia!"

⁷ Na tujiw wesua'latl inaqaneg ugpitng aq apoqonmuatl unaqa'silin. Smtug na ji'nm uggwatl aq ugtatga'lamp mel-ginewa'tiliji.

⁸ Na weji unaqa'siet aq gaqama'sit. Na smtug poqji ala'sit, pisgwa't 'gjia'sutuo'guomg maw negmow. Pemi ala'sit aq pemi unaqiet, miwatmuatl aq emtoqwalatl Nisgaml.

⁹ Pugwelgig mimajuinu'g migwama'tipnn pemielitl, pem miwatmuatl Nisgamal aq pemi emtoqwalatl.

¹⁰ Sapama'titeg na nuttawaqtmalipnn i' pmgopilipnn 'gjia'sutuo'guomg gmetug ga'qana'tas'g teluisig, "Weliangamgug." Na 'ms't ta'n te'sijig sigti paqalaiultijig ta'n tel gis ula'tigl uggwatl.

Pie'l ugtagnutmaqan

¹¹ Ge's ula ji'nm gennaji Pie'lal aq Sa'nal 'ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g el'tugultijig na'te'l Salamano'q ugtusatim. We'gaw gaq paqalaiultijig ta'n nemitu'tij.

¹² Pie'l nemiateg mimajuinu'g telimaji, "Nigmatut, Isle'leultioq, tal gis tel paqalaiultioq nige' ugjut ula, aq tal gis 'gsigawi angamieg? Etug tel'ta'sultioq ninen na gis tla'tegeieg e'wmeg ninen 'ntml'gigno'timin gisna ta'n tel sape'wieg gisa'l'g'tt ula ji'nm pmien.

¹³ Gjinisgam Gisiteget ta'n Aplamo'q Isaqo'q aq Je'gopo'q emtoqwala'tipnn maw 'ms't gujjinaqi'g na Gjinisgam ign-muapnn 'gjigepmitelgaqanm uggwisl Se'susal ta'n ne'gaw i' lugowtl. Gilew ugpitnuaq iga'loqop ta'nig assusultijig aq gilew mo menuaqalawoqop Pilot ugsisgug. We'gaw Pilot gisita'siteg assumsilin.

¹⁴ Na negm sape'wit aq welm'toq pas'g gilew mo menuaqalawoqop awna gilew etamoqop Pilot ugjit iga'lan nut ne'pa'tegelelitl.

¹⁵ Gilew ne'po'qopnaq na newgte'jit ta'n gis sa'q gisitoqop mimajuaqan, pas'g Gjinisgam weji unaqa'lapnn utqutaaqane'gatig aq gis minua'latl. Getloqo ninen na tel nemituueg'p.

¹⁶ Etna na ml'gigno'ti Se'sus ugwisunmg eig aq ula ml'gigno'ti gisa'lapnn ula ji'nm uggwatl melgignewa'tuapnn. Ta'n goqwei nemituoq aq geituoq gis tliaq ta'n teli gtlams'tasij Se'sus ugwisunmg. Getlams'tasiteg Se'susal gisa'lapnn ji'nmul ila'silitl.

¹⁷ "Nigmatut, geitu ta'n goqwei gilew aq iganpugultijig gis tla'l'a'tipnn Se'susal, wet tla'taqatipnig muta mo gejiawoqop ta'n wen Se'sus.

¹⁸ Gjinisgam sa'q telimapni iganigjitegewinugi'g aq negmow telima'tipni mimajuinu'g. Ulmajetew na ula Nujuugs'tawi'wet. Na tujiw Nisgam teli iga'toqs'p na tlian.

¹⁹ Na nige' gawasgita'sultigw aq jiglita'qw lue'utigtug. 'Lta'gw Nisgamewigtug aq siaw majulgwalug Gjinisgam glaman negm gasa'tugsitoqs'p 'glue'utiwal.

²⁰ Etna na tujiw Gjinisgam Gjisqamaw apoqonmugsitesnu tla'taqatinenu ta'n tel tetapua'latesnu. Gjinisgam gaqaisg minua'lugsitesnu ugml'gigno'timg aq ml'gignewa'lugsitesnu ta'n teli gtlams'tasulti'gw aq apatgimatal Se'susal na Nujuugs'tawi'wet ta'n gisi mgnutg ugjiti gilew.

²¹ Amujpa siawqatg negm wa'so'q glapis tetaputesg iga'q ta'n tujiw 'ms't goqwei pilei gis minui'tas'g. Gjinisgam sa'q gegnu'a'tuapni sape'winu'g iganigjitegewinugi'g aq na telima'tipni mimajuinu'g.

²² Mowiso'q teluepnaq, 'Na Gjisqamaw, Gnisgamemuq petgitmugsitoqs'p iganigjitegewinu 'st'ge' ni'n, ugjietew ta'n gilew wettaquia'tioq. Amujpa na jigs'tuoq ta'n te's'g goqwei telimugsioq.

²³ Ta'n wen mu jigs'tuagul ta'n teluelij negla iganigjitegewinul tepgis'a'laten Gjinisgam ugtmimajuinumg aq 'gsega'tew, iapjiw ulmajetew mn'tua'gig.'

²⁴ Weja'tegemgeg Samuel aq igtigig iganigjitegewinugi'g glapis nige, 'ms't ta'n te'sijig wesgutmi'tipnn wegla na'gwegl.

²⁵ Gjinisgam teplumugsioqopnn ta'n goqwe'l ewi'gas'g ugtwi'gatignigtug ta'n tujiw gelulateg negmewe'g iganigjitegewinugi'g ugjiti gilew. Gjinisgam mawa'luggsioq ta'n teli ttoplumapni gujjinaqi'g. Telimapna, Aplamo'q, 'Gi'l ta'n wettaqien, ni'n ignmua's ulapetmnew ta'n te'sijig mimajuinu'g ugs'tqamug.'

²⁶ Na Gjinisgam megnapnn uglugowinum Se'susal aq gilew tmg elgitmugsioqol. Gjinisgam wel'telmugsioq. Gisa'lugsioq 'ms't ta'n te'sioq gawasgita'sultinew aq jiglita'new 'gtlue'utiwal."

4

Pie'l aq Sa'n ela'lujig ta'nig iganpugultijig

¹ Pie'l aq Sa'n me' etl agnutma'tijig mimajuinu'g ta'n tujiw patlia'sg, nuje'waji 'gjia'sutuo'guomei sma'gnisg, aq Satusiaq peita'jig.

² Pem siwa'l'ji aq taqala'l'ji muta ula tapusilijig apostale'wiliji etl gina'magwi'tiji mimajuinu'g aq telueliji, "Se'sus nepg'pnaq aq apaji mimaju'ep. Ula musga'tugsi'gw ta'n nepu'tijig apaji unagita'taq aq apaji mimajua'titaq." Na tel gina'mueliji.

³ Na tujiw wesua'lujig Pie'lo'q aq Sa'no'q aq pijalujig laplusang glapis ap igtig na'gweg, muta gis wel piluamugwiaq.

⁴ Gat u na pugwelgig ta'n nutmi'titeg ula gelu/lg agnutmaqan getlams'tmi'tij. Ta'nig getlams'tua'titl Se'susal nige'eimu'tijig na'tami na'n pituiptnnaqanijig ji'nmug aq maw e'pijig aq mijua'ji'jg.

⁵ Na wapg iganpugultijig Lesui'paq, natawo'ltijig ji'nmug, aq nujingina'mua'tijig ugt'tplutaqanmuow mawagnutma'tijig Selusalemg.

⁶ Weltesgatultijig maw espe'litl patlia'sl Annasl, Gaiapasal, Sa'nal, Alegsantelal, aq igtigig ta'n tleiaultijig espe'litl patlia'sl wigumaq ugjit ilsumanew.

⁷ Pie'l aq Sa'n getaqa'lujig laplusang aq ela'lujig ta'nig iganpugultijig. Pipanima'tiji, "Ta'n gis tla'tegeioq na, talamu'g ml'gigno'ti geggunmoq aq wen uwisunm e'wmuoqs'p?"

⁸ Pie'l ilgwentl Wejuli Nisgaml asitemaji, "Saqamawtut, gilew ta'n iganpugutuoq mimajuinu'g aq gilew ta'n natawo'ltioq.

⁹ Ge's piam mil pipanimieg gisgug ta'n tel goqwei gis tliaq ulagu ugjit ta'n tel ula'l'qat na ji'nm mo gis pmiegup aq ta'n tel gisi ila'sip.

¹⁰ Na nige' nat goqwei telimuloq 'ms't gilew aq 'ms't ta'n te'sijig 'ntmimajuinumg Isle'laq. Ula ji'nm gaqamit ta'n nemioq 'lpa gaqi ila'sit. Na gis tliaq wet sapu tl lugweg ml'gigno'ti ta'n eig uwisunmg Se'sus Nasaletgewa'. Gujjiewto'qopnaq aq nepg'pnaq, gatu Gjinisgam wej minua'lapnn utquataqane'gatig.

¹¹ "Etna na negm Se'sus ta'n gelu/lg wi'gatign wesgumj pa na wijei aq gelu/lg gun'tew. Telueg,
'Na gun'tew ta'n nujitaqtijig mo puatmi'tigup.

Etna na ula maw gelu'lg gun'tew gejigiaqewei
aq 'ms't goqwei mawn'g.'

¹² Pas'g negm na Se'sus gisi ugs'tawiaji mimajuinu'g. Mo wen eimug ugs'tqamug ta'n gisi ugs'taultew, pas'g negm. Gjinisgam gisite'tg'p ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'sus na tli ugs'ta'titesnu."

¹³ Ta'n te'sijig iganpugultijig gaq paqalaiultijig ta'n tel melgita'ljij Pie'lal aq Sa'nal. Gisi gjii'jia'titeg maqatawe'gig ula ji'nmug aq mo gina'masuti geggunmi'tigw. Etna na tujiw migwite'tmi'titeg ta'n teli wijitgweiwatipnn Se'susal.

¹⁴ Na tujiw 'lpa mo gis talua'ti'gw muta nemia'titl ji'nmul gisi npisilitl gaqamilitl na'te'l maw Pie'l aq Sa'n.

¹⁵ Na tujiw telima'tiji, "Jigla'tigw ta'n i' tl mawaganutma'timg." Aq pogji il agnutma'tijig pas'g negmow.

¹⁶ Pipanimtultijig, "Tala'latesnug wegla ji'nmug? 'Ms't ta'n te'sijig wigultijig Selusalemg geitu'tij paqalaiuti'l gis tla'tegetij wejiaq Gjinisgamewigtug aq ginu iganpugua'ti'gw mo gisi megtmu'tigw.

¹⁷ Pas'g mo puatmi'ti'gw ta'n gis tliaq piام se'sa's'gtn mimajuinuitug. Ge' gnua'tuanew mut nugu usgutmu'i'tij Se'susal ugwisunm mimajuinuitug."

¹⁸ Apaji wiguma'tiji Pie'lal aq Sa'nal aq telima'tiji, "Ta'n getu tliaq, mut wen wi'tmuanej mut tal gina'muenew ula ji'nm teluisit Se'sus."

¹⁹ Pas'g Pie'l aq Sa'n asita'puguejig, "Gilew telimieg, ta'n goqwei Gjinisgam wel'te'tg awna gilew jigs'tuleg gisna Gjinisgam jigs'taqatt?

²⁰ Ma gis punajo'tmueg ta'n goqwei ninen gis nemitueg aq ta'n tel nutmeg."

²¹ Iganpugua'tijig melgi gnua'tua'tiji, na tujiw iga'la'tiji ugjit assumsinew. Mo goqwei we'jitu'ti'gw ta'n tli ugtapulataq. Ta'n te'sijig mimajuinu'g miwatmua'titl aq emtoqwala'titl Nisgaml ta'n goqwei gis tliaq.

²² Ula ji'nm ta'n gisi npilut'p me' aq ne'wisgegipuna't.

Pie'l maw igtigig a'sutma'tijig ugjit ulgwijimugsinew

²³ Ta'n teli nqase'g iga'luteg Pie'l aq Sa'n apaja'tijig ta'n wigumaq eimu'tiliq aq telima'tiji ta'n telimgwi'tij iganpugultijig patlia'sg aq natawo'ltijig ji'nmug.

²⁴ Nutmi'titeg smtug mawasultijig newgte' teli angita'sultijig aq eli a'sutma'titl Nisgaml na, "Gjiqaqamaw, Gisiteget. Gis sa'q gisitoqop wa'so'q ugs'tqamu, 'gta'n, aq ta'n te's'g goqwei eig.

²⁵ Gjinisgam gi'l elsaputi glusint'p uglugowinumaq, nujjinenaq, Ta'pito'q. Wejuli Nisgam gisa'lapnn Ta'pito'q ewi'gmlipnn,

'Tal gis mimajuinu'g ta'nig mo Lesui'peulti'gw
tel melgita'jig aq getana'titl Nisgaml?

Mo tali ula'lugwi'ti'gw
ta'n teli igani ilsutaqati'tij
aq gisite'tmi'tij na mimajuinu'g.
26 Na elege'wijig ugs'tqamug
gisgaja'sultijig ugjut matnaqqewaqaqan.

Ilsutaqatijig mawtesgatultijig 'gtananew Nisgaml
aq na ji'nmul ta'n petgimapnn
ugjut ilgwenan aq ugs'tawian ugtmimajuinumg.'

27 'Lpa we'gaw Elot aq Pons Pilot mawita'jig 'gjigang maw
ta'nig mo Lesui'peulti'gw, aq Lesui'paq na mimajuinu'g ta'n
teluisultijig Isle'laq. Ilsutaqatiji 'gtananew Se'susal na gi'l
sape'wit 'gtlugowinum. Etna na negm Nujiugs'tawi'wet
ta'n gi'l gisi mgnt'p ugjut ilgwenan aq ugs'tawian ugtmima-
juinumg.

28 Na gis mawasulti'titeg tla'taqatinew 'ms't goqwei ta'n gis
igan ilsutmu't'p na tlian. 'Gml'gigno'timg gis tliaq ta'n teli
ul'te'tmu't'p.

29 Gjisaqamaw, nemi't'pni negla ta'nig getu getanugsieg,
nutu't'pnig ta'n telimugsieg'pnig aq ta'n getu tla'lugsieg. Eta-
muleg ignmuieg 'gtlugowinumg ml'gito'ltinen ta'n tel pes-
tunmu'tiegs.

30 Jugwasga'tu 'gpitn aq gisa'tuten paqalaiuti'l aq
mili npitaqatinen 'lsaputas'gtn ugwisunmg sape'wit
ugtlugowinum Se'sus. Na tliaj."

31 Ta'n tujiw gaqi a'sutma'titeg ta'n wesgowita'pnig
mattesg'p. 'Ms't ilgwengwi'titl Wejuli Nisgaml, aq poqji
wesgutmi'tij Nisgaml ugtagnutmaqanm, melgito'ltijig ta'n
teli usgutmi'tij.

*A'sutme'winu'g tepi'sultijig
ta'n te's'g goqwei geggunmi'tij*

32 Ta'nig getlams'tmu'tipnig Se'susal, newgte' teli
angita'sultijig. Mo wen teluegw ta'n goqwei ugtaligam
negmewei pas'g 'ms't tepi'sultijig ta'n te's'g goqwei
geggunmi'tij.

33 Wejuli Nisgam gisa'laji 'ntawewistu'tinew aq tlimanew
mimajuinu'g ta'n tel nemitu'tip Gjisaqamawl Se'susal ta'n tel
minunsiliteg. Gjinisgam gisa'laji welgwitgl uggamlamunual
ignmuaji ulapetmnew 'ms't goqwei.

34-35 Ta'nig assutmi'titl ugtiga'taqanual gisna wen'ji'guoml
netuisgetu'titl aq pegisitu'tij suliewei. Aq ignmua'tij apos-
tale'wiliji ugjut se'si ignmuetunew te's ingute'jit ta'n tel
nuta'maj. Glaman mo wen eimu'gup je newgte'jit ta'n
nuta'map.

³⁶ Na gis tliaq So'sep na Li'paiewa'j ta'n ugs'tqamuip Saiplus, apostale'wijig telui'ta'titl Pnnal, ('Nnuigtug Pnnal na tel glusuaqanig "ta'n wen nuji ulim'sg.")

³⁷ Ula ji'nm gisi ntuisgetoq newgte' ugtiga'taqan aq pegisi-toq suliewei aq ignmuaj apostale'wiliji ugjit se'si ignmuetunew.

5

Ananaias aq ugte'piteml Sapilaal

¹ Gatu ap igtig ji'nm teluisit Ananaias, ugte'piteml teluisilitl Sapila, netuisgetu'tij ta'n goqwei negmow assutmi'tij.

² Gmetug iga'toq ta's'g suliewei ugjit negm, aq ugte'piteml geitulij. Na tujiw ignmuatij esgwiaq suliewei apostale'wiliji 'st'ge' na 'ms't ignmuaj.

³ Pie'l pipanimatl, "Ananaias, goqwei ugjit wet tliamj Gjimn'tu ilgwenmulin 'ggamlamun aq gisa'l'sg gi'l egs'pugua'lan Wejuli Nisgam ta'n tujiw gmetug iga'tun ta's'g na suliewei mesnmu'tp ugjit ta'n goqwe'l assutmu'tp?

⁴ Ge's mo netuisgetuneg ta'n goqwei assutmn, gi'lewe'tp aq gisi 'ntuisgetuneg. Na suliewei gi'lewe'tp. Talgwitg's 'ggamlamun ugjit na tla'tegen? Mo egs'pugua'lawt ji'nm awna egs'pugua'l't Gjinisgam."

⁵ Ta'n teli nqase'g Ananaias nutgeg etli msaqaniet aq nep-gaqq. 'Ms't ta'n te'sijig nutmi'titeg, jipaqita'jig.

⁶ Maljewe'jg ji'nmug eig'pnig, oqonisgwa'tua'tij wa'qi aq tewa'la'titl aq nutqutala'titl.

⁷ Panaemg nesisgl ajietl, ugte'piteml pisgwa'liltl aq mo geitug ta'n goqwei gis tliaq.

⁸ Pie'l pipanimatl, "Tlimi, ula na 'ms't suliewei gi'l aq 'gji'nmum mesnmoqop ta'n tujiw netuisgetuoq ta'n goqwei gilew assutmoqop?" Teli asitematl, "E'e 'lpa 'ms't waju'aq."

⁹ Pie'l telimatl, "Goqwei gi'l aq 'gji'nmum gisita'sioq iga'loq Wejuli Nisgam ugtnu'gwalanew? Ula ji'nmug ta'nig gisi utqutala'titl 'gji'nmuml eimu'tijig ga'qanigtug nige' aq negmow tewapilultaq gi'l."

¹⁰ Smtug eli msaqanielitl Pie'l uggwatg aq neplitaq. Ula maljewe'jg ji'nmug pisgwita'jig, nemia'titl e'pilitl neplitl. Na oqonisgwa'tua'tij wa'qi, tewapila'titl aq nutqutala'titl gmetug ugi'nmuml.

¹¹ 'Ms't ta'n te'sijig nutmi'titeg a'sutme'winu'g aq maw igtigig ma'mun we'gwata'sultijig.

Pugwelgig mimajuinu'g mili npilujig

¹² Na apostale'wijig mili npitaqatijig mimajuinu'g aq tela'taqatijig paqalaiwaqan. 'Ms't ta'n te'sijig

getlams'tasultijig Se'suseg i' weltesgatultijig Salaman ugtusatim.

¹³ Ta'nig mo getlams'tasulti'gw mo tetujitolti'gw ugjut wijit-gweiwanew, gatu weli usguma'tiji.

¹⁴ Aq pem pugweliejig na mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultijig Se'suseg. Pugwelgig ji'nmug aq maw e'pijig getlams'tasultijig aq wit toqwa'la'tiji.

¹⁵ Na apostale'wijig mili npitaqatijig aq pugwelgl wejiaqal Nisgamewigtug tela'taqatijig paqalaiwaqan. Na glaman ges-nugu'tilji mimajuinu'g tewapila'tiji awtgtigtug aq iga'la'tiji a'su'nigtug, glaman ta'n tujiw Pie'l pmiej je tlia pas'g pmi ugiijaqamiju'ej na, na gisi npisultitaq, na tel melgi gt-lams'tasultijig.

¹⁶ Na pugwelgig mimajuinu'g weita'jig gutanji'jg ta'n telgi'g Selusalemg. Petapila'tiji ugsnugowinu'g aq ela'la'tiji ta'nig mn'tu'g wesgweiagwi'tiji aq 'ms't gisi npila'tiji.

Iganpugultijig Lesui'paq gitnme'wa'tiji apostale'wiliji

¹⁷ Na espe'g patlia's aq 'ms't unaqapemg maw na Satusiaq, ma'muniw wisgua'la'tiji apostale'wiliji. Na gisita'sultijig na tala'lanew.

¹⁸ Na wesua'la'tiji apostale'wiliji aq pijo'la'tiji laplusang.

¹⁹ Gatu na wela'gw Gjinisgam ugtansale'witeml pegisinnitl aq panta'toq laplusanei ga'qana'tas'g. Tewa'laji apostale'wiliji aq telimaji,

²⁰ "Lta'gw 'gjia'sutuo'guomg, pisgwita'gw aq tlimug mimajuinu'g, 'Ta'n tujiw getlams'tasin Nisgamewigtug gawasga's'gt'tew ta'n tele'n. Na tujiw gegnu mimajites."

²¹ Apostale'wijig jigs'tgig aq ta'n tujiw wejgwapniaq, pisgwita'jig 'gjia'sutuo'guomg aq poqji gina'mua'tijig. Na espe'g patlia's aq unaqapemg wigumaji 'ms't Lesui'paq natawo'ltijig ji'nmug mawagnutma'tinew. Elgima'tiji ji'nmug laplusang ugjut ugjo'lanew apostale'wiliji.

²² Ta'n tujiw ji'nmug iga'titeg, mo we'jia'tigwi apostale'wiliji laplusang. Smtug apaita'jig iganpugultiliji aq gegnu'a'taqatijig.

²³ Teluejig, "Ta'n tujiw iga'ieg laplusang we'jitueng seggiapt'sga's'g aq ta'nig nujo'tmi'tij laplusang ango'tmi'tij ga'qana'tas'gl melgi pijo'qas'gl. Gatu ta'n tujiw pana'tue'g ga'qana'tas'gl mo tami we'jia'tigwi apostale'wiliji."

²⁴ Ta'n tujiw nuje'waji 'gjia'sutuo'guomei sma'gnisg aq igan-pugultijig patlia'sg nutmi'titeg paqalaiultijig ta'n imu'tigunig apostale'witgi'g.

²⁵ Na tujiw ji'nm pegising aq pisgwa't, telimaji, "Jigs'tuig! Wegla ji'nmug gilew pij'a'lloqopniq laplusang eimu'tijig nige' 'gjia'sutuo'guomg. Etl gina'mua'tiji mimajuinu'g."

²⁶ Na ji'nm ta'n nuje'waji sma'gnisg aq ugsma'gnismg maita'jig aq apaja'la'tiji apostale'wiliji. Mo gi'gaji ugsua'la'tigwi muta am jipasultijig ugjit mimajuinu'g jijuqa gun'teugte'gutaq.

²⁷ Pegisula'tiji apostale'wiliji ta'n iganpugultijig eimi'tij aq espe'g patlia's mil pipanimaji.

²⁸ Na tujiw telimaji, "Ninen melgimuleg'p mo nugu al gina'mua'tinew ula ji'nm teluisit Se'sus. Nemitun nige' ta'n gis tla'taqatioq. Gilew se'sa'tuoq ta'n tel gina'mua'tioq ta'n telgi'g Selusalem, aq gilew pualieq ninen getu su'tmuieg ta'n tel ne'po't'pnaq."

²⁹ Pie'l aq igtigig apostale'wijig asitema'tiji, "Ma gis jigs'tuaqatjig ji'nmug. Amujpa na jigs'taqatt Gjinisgam.

³⁰ Nuujinaqi'g emtoqwala'tipnn Gjinisgaml Gisitegelitl. Nige' negm wenaqa'lapnn Se'susal gisi npliteg. Gilew na tel ne'po'qopnaq na gujjiewto'teg.

³¹ Ula Se'susal epa'lapnn ugtilaqanmg Gjinisgam ta'n mawi espe'g Gjielege'witewilin aq Nujiugs'tawi'wel, glaman mimajuinu'g Isle'lewaq gis gawasgita'sultitaq aq gis jiqlita'taq elue'utigtug aq Gjinisgam apigsigtuataq ugltue'utiwal.

³² Ninen tel nemitueg'p ta'n teliaqap aq ta'n nige' telimuleg'p goqwe'l Gjinisgam gis tla'tegetl, aq Wejuli Nisgam gegnu'tmugsioq ta'n goqwei Nisgamewei. Ta'n wen Nisgaml jigs'tuatl Gjinisgam petgimatl Wejuli Nisgaml apoqomagun."

³³ Ta'n tujiw iganpugultijig nutmi'titeg tetuji uggwaiultijig, smtug gisita'sultijig apostale'wiliji ne'po'qsinew.

³⁴ Pas'g na newgte'jit na Palasi teluisit Gamaliel nujingina'muet 'tplutaqan, aq espite'tasit, gaqama'sit. Telimaji sma'gnisg ugjit tua'lanew apostale'wiliji.

³⁵ Na tujiw telimaji igtigig iganpugultiliji, "Wijigatultioq, Isle'leultioq, ango'tmuq ta'n getu tla'loq wegla ji'nmug.

³⁶ Te'sipunqe'g Teutas neia'sip. Tel'ta'sit negm nat wen mesgilg. Na na'tami ne'w gasgiptnnaqaniji ji'nmug peji wije'wapni. Pas'g na ne'po'teg, ta'n te'siliji majulgwalt'pni gaq se'sa'toqotipniq. Etl gaqiaq na'te'l ta'n tel lugutipniq.

³⁷ Ap na Suta ta'n tleiawit Galali neia'sip ta'n tujiw al mawi'gitget. Negm elt pugwenniji mimajuinu'g majulgwalt'pni. Negm elt ne'po't'pnaq aq ta'nig majulgwalt'pni gaq se'sa'toqotipniq.

³⁸ Pa na nige' wijei wegla ji'nmug, telimuloq mut tala'lanew! Punaje'wg! Pa na ula ji'nmug gisite'tmi'tij,

ugs'ga's'gt'tew.

³⁹ *Gatu ugjiaq Nisgamewigtug ma gis tla'taqatiwoq. Weji'sultitoqs'p Gjinisgam etl matnoq!"*

Na iganpugultijig jigs'tua'titl Gamaliel ta'n teluelij.

⁴⁰ Apat gima'tiji apostale'wiliji, telima'tiji sma'gnisg ugjit matta'new. Na tujiw melgima'tiji, "Mut nugu usgumanew Se'sus." Na tujiw iga'la'tiji.

⁴¹ Apostale'wijig naqtmi'tij ta'n iganpugultijig eimi'tij. Welgwijultijig muta Gjinisgam tetapuitelmaji 'ntaquo'qona'lugsinew ugjit Se'susal.

⁴² Te'sigisg'g'gia'sutuo'guomg aq mimajuinu'g wiguaq siaw gina'mua'tiji aq siaw pestunmua'tiji gelu/lg agnutmaqan ugjit Nujiugs'tawi'welitl, na ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn ugjit ilgwenan ugtmimajuinumg.

6

Lluigneg te'sijig apoqonmua'tiji

¹ Ta'sijig tepgun'set'pnig me' pem pugwelietiteg unaqapemg. Gi'gaita'jig ta'pu nemigsijig Lesui'paq. Newgte' ugtli'sutiwow Lesui'peweiei gatu igtigig tapu'gl ugtli'sutiwal Lesui'peweiei aq Gli'gewei. Lesui'paq ta'nig Gli'gewisultijig teluejig, "Gli'gewi'sgwaq sigu'sgwaq mo mesnmi'tigw suliewei ta'nig te'sigisg'g ignmuetu'tij."

² Na tujiw newgtisgegsijig je ta'pu apostale'wijig wiguma'tiji ta'nig getlams'tasultiji. Telima'tiji, "Mo weltenug ugjit ninen liaptmenen ta'n tel pestunmatmeg Gjinisgam ugglusuaqanm ugjit nujo'tmnен suliewei ugjit sigu'sgwaq.

³ Glaman, wijigatulti'gw, 'mgnug lluigneg te'sijig ji'nmug te'sioq ta'n wen gilew gejioq ilgwengwi'titl Wejuli Nisgaml aq ta'nig natawo'ltijig. Negmow ignmuatesnu 'Igowaqan nuje'wanew sigu'sgwaq.

⁴ *Gatu ninen, gisi igalsultitesnen 'ms't 'ntlgowaqanminen a'sutmaqanigtug aq pestunmuaqanigtug."*

⁵ Na 'ms't ta'n te'sijig wel'ta'sultijig ta'n apostale'wiliji teluelij. Na megna'tiji: Stipen (E'gia'n) ta'n melgi gt-lams'tasit aq ilgwentl Wejuli Nisgaml, maw Pilip, Ploqolus, Niganal, Timon, Palmenas, aq Nigulas ta'n tleiawit Antioq, mo Lesui'pewigw, gatu majulgwatg Lesui'peweiei.

⁶ Na mimajuinu'g telima'tiji apostale'wiliji, "Etna na wegla gisi mgng'tjig." Na apostale'wijig a'sutmessewa'tiji aq ge'gwa'tua'tij ugpitnual te's ingute'jit. Na tel tepgisala'tiji ugjit ula lugowaqan.

⁷ Na te'sigisg'g pem pugweliejig ta'n tel nutmi'tij Gjinisgam ugglusuaqanm aq getlams'tmi'tij Selusalemg. We'gaw maw pugwelgig patlia'sg getlams'tasultijig gelu/lg glusuaqan.

Stipen wesua'lut

⁸ Stipen melgi gtlams'tasit aq Gjinisgam e'watl. Ignmuaj ml'gigno'ti ugjut mesgi'gl tla'tegen aq mili npitegen mimajuinuitug.

⁹ Na tujiw ta'sijig ji'nmug getana'titl. Naspultijig "Liptinewaq" ta'nig gisteju'ltipnig gatu nige' assumultijig. Negmow tleiaultijig Silisia, aq Alegsantlia. Negmow aq maw igtigig Lesui'paq tleiaultijig, Silisia aq E'sia poqji gi'gaja'suala'titl Stipenal.

¹⁰ Gatu Wejuli Nisgam ignmuatl Stipenal ta'n teli ns'tuewistulij ta'n tujiw gelusij, na mo gis tali asitema'tigul.

¹¹ We'gaw na Liptinewaq apangitua'tiji ta'siliji ji'nmug tluenew, "Ninen nutaqatt'p ta'n teli gtanaj Mowiso'q aq maw Nisgaml."

¹² Gisa'la'tiji mimajuinu'g maw natawo'ltijig ji'nmug aq nu-jigina'mua'tijig 'tplutaqan 'gtananew Stipenal. Peita'jig ta'n Stipen eig wesua'la'titl aq ela'la'titl ta'n iganpugultijig eimi'tij.

¹³ Pegisula'tiji ji'nmug ugjut ta'n tli egsuelitaq. Teluejig, "Ula ji'nm getantoq ta'n teli usgutg ginu gepme'g 'gjia'sutuo'guom aq 'tplutaqann Mowisewe'l.

¹⁴ Ninen nutaqatt'p telueteg, 'Ula Se'sus Nasaletgewa'j seio-qte'tew 'gjia'sutuo'guom aq gawasga'tutal ginu ta'n telo'lti'gw ta'n Mowiso'q tel gnu'tmuapni gujjinaqi'g.' "

¹⁵ 'Ms't ta'n te'sijig pemgopultijig iganpugultijig, gesi angama'titl Stipenal, teli angamgug ugsisgw 'st'ge' ansale'wit.

7

Stipen pestunmuaji

¹ Na espe'g patlia's pipanimatl Stipenal, "Teliaq na ula ta'n teluejig?"

² Stipen teluet, "Nigmatut, jigs'tuig! Gjinisgam ta'n gepme'g neialsiteg gujjinu Aplam ge's eipeg na maqamigew Mesopotamia ge'sg menaq natgatmugweg 'gjigan Qallan.

³ Na telimapnn, "Nqal gigmaq aq gm'tgig aq lia na maqamigew ta'n ni'n musga'tultes."

⁴ A' na naqt'g na maqamigew teluisig Jaltia aq eliet natgatg gutan Qallan. Ta'n tujiw Aplamo'q ujjl nepliteg Gjinisgam gisa'lapnn jigla'silin aq lielin ta'n nige' ginu eimu'g.

⁵ Gjinisgam na tujiw mo ignmuagup Aplamal je talgi'g assutmn. Mu ignmuamug'p je 'mtijin. Gatu Gjinisgam teplumapnn ignmuau aq na tujiw, assuttew negm aq ta'n wettaqia'tijig. Ta'n tujiw Gjinisgam teplumateg Aplamal aq ugte'piteml mo mijua'ji'jg gegguna'tigupni.

⁶ Etna na ula Gjinisgam telimapnn Aplamal, 'Gi'l aq 'gte'pitem ta'n wettaqieioq, wigultitaq na maqamigew ta'nig

piluei iganpugultitaq ne'w gasgiptnnaqanipunqeg. Na'te'l gistejuultitaq aq emegwo'tasultitaq.'

⁷ Gjinisgam teluep, 'Ugtapula's na mimajuinu'g ta'nig gistejue'galugsioq. Na tujiw apaja'la's ula maqamigew aq tet tli emtoqwalitaq.'

⁸ Na tujiw Gjinisgam, telimapnn Aplamal, 'Ta'n te'sijig ji'nmug lugwatasultinew ugjit gnugwaqan ta'n teplumg'pnig.' Elugwalapnn uggwisl Isaql ugumuljinewi na'gweg gisi ugs'tqamuiliteg. Isaq elugwalapnn uggwisl Je'gopal aq Je'gop elugwalapni newtisgegsiliiji je ta'pu uggwisg. Na 'Nnu'g ta'nig gujjinaqi'g.

⁹ "Gujjinaqi'g wisgua'la'tipnn uggjignamual So'sepal aq netuigela'tipnn tl gistejuilin Ijiptg. Gatu Gjinisgam ne'gaw wijitgweiwapnn,

¹⁰ aq saputa'lapnn 'nsano'qonigtug. Gjinisgam ne'gaw angweiwapnn we'gaw ta'n wen getu tala'laj. Ta'n tujiw So'sep neia'siteg Paloal, na elege'wilitl Ijiptg. Gjinisgam gisa'lapnn So'sepal nestuewistunin. We'gaw Paloal nemi'gun ta'n teli ns'tuowoqwej aq me'gitelmatl. Paloal ignmatl So'sep iganpuguin ta'n telgi'g Ijipt aq maw wiguow.

¹¹ Etna na tujiw iga'q pestmo'qon ta'n telgi'g Ijipt aq Genan ta'n So'sep ujjl wigilitl. Pugwelgig mimajuinu'g welmajo'ltijig. Gujjinaqi'g mo we'jitu'ti'gw tami mijipjewei.

¹² Toqo ta'n tujiw Je'gop nutmateg gulumg eig Ijiptg gujjinaqi'g amgwesewei poqjigimaji.

¹³ Na ta'puewei peita'jig So'sep gegnualsit ta'n wenij newisgegsiliiji ugsisg maw uggjignaml. Na tujiw Palo nenuaji So'sepal wigumaq.

¹⁴ Na tujiw So'sep elgitmuaj glusuaqan ujjl Je'gopal telimatl, 'Tata't, gi'l aq 'ms't ta'n te'sijig gigmaq jugwita'gw Ijipt.' Etna na lluigneg te'sisgegsiliiji je na'n.

¹⁵ Na tujiw Je'gop aq wi'gmaq el'ta'jig Ijipteg. Eigig na'te'l aq na'te'l etli npu'titgi'g.

¹⁶ 'Npuinu'g ajolujig Segem, na'te'l etl utquta'lujig na maqamigew ta'n Aplamo'q pegwatelmuap E'mmol uggwisg.

¹⁷ "Ta'n tujiw tetaputesg gigjiw iga'q ta'n Gjinisgam genn'g'p ta'n teli tplumapnn Aplamal, na tujiw ta'n te'sijig mimajuinu'g gujjinaqi'g aq gugumijinaqi'g Ijipteg me' aji pugweliejig.

¹⁸ Na ugtejgewei, piluei elege'wit ta'n mu nenuagul So'sepal, poqji iganpuguit Ijiptg.

¹⁹ Elue'wa'laji ginu gujjinaqi'g aq ewle'waji gujjinaqi'g aq gugumijinaqi'g. Gi'gaja'laji 'nqalanew gopisunn gujmug glaman 'npu'titaq.

²⁰ Assma na tujiw Mowis ugs'tqamuit. Maw gelu'sit mi-jua'ji'j. Nesisiliji tepgunsejig teli pgiji iga'la'titl wiguaq.

²¹ Ta'n tujiw tewa'luteg wiguaq na Palo ugtusl wesua'lapnn aq gisigwenatl pa wiei aq negm uggbisij.

²² Egnutmut 'ms't gelu/lg angita'suaqan aq 'ns'tuo'qon Ijiptewei. Mesgi'g gina'masuti gegung. Melgignaqal ugglu-suaqanml aq ta'n tela'tegej. Gepmitelmut'p mimajuinuigtug.

²³ "Ta'n tujiw Mowis ne'wisgegipuna'teg, gisita'sit mittug-walan wigumaq Isle'laq.

²⁴ Negm nemiatl Ijiptewa'jl ewle'watl newgte'jilitl Isle'lal. Mowis apoqonmuatl wi'gmal aq asita'latl Ijiptewa'jl, ne'pa'tl.
(

²⁵ Tel'ta'sit negm, 'ugtmimajuinumg 'ns'tmu'titaq na Gjin-isgam getu e'wapnn ta'n tli assumultitaq gatu negmow mo nestmi'ti'gw.)

²⁶ Na wapg, nemiaji tapusiliji Isle'laq etli ntinijig. Wejo'tg negm wantaqa'lan. Telimaji, 'Jigs'tuig ji'nmutut, gilew gitg Isle'lewoq, goqwei gilew weji ntioq.'

²⁷ Pas'g newgte'jit ta'n etl matnapnn igtigl gesemegetl Mow-isal sitatug. Pipanimatl, 'Wen gi'l ignmasg ml'gigno'ti ilgweni-nen aq ilsuminen?

²⁸ Getu' ne'pe'in ap ni'n 'st'ge' ta'n tel ne'pe't'pnaq Ijiptewa'jaq ulagu?

²⁹ Ta'n tujiw Mowis nutgeg, ejigl smuqwat aq poqt'gatg maqamigew teluisig Mitian. Na na'te'l etl malie'wip aq ta-pusilipni uggbisig.

³⁰ "Ne'wisgegipunqeg gis pmtes geg ansale'wilitl neia'silitl Mowis etlamglegl nipispagan paqtaqamigtug, gigjiw gm'tn Sainai.

³¹ Mowis paqalaiaj ta'n goqwei nemitoq gigja'sit ula nipis-pagan aq gigjaptegl. Awna nutuatl Nisgaml etl ewistunitl.

³² Gjinisgam telimatl, 'Ni'n na Gjinisgam ta'n gujuaqi'g emtoqwala'tipnn, na Gjinisgam ta'n Aplamo'q, Isaqo'q, aq Je'gopo'q emtoqwala'tipnn.' Mowis neng'tesing jipaqa'sit aq mo tetujitagw lapa'sin.

³³ Gjinisgam telimtl, 'Mna'l gmugsng, muta na'te'l ta'n gaqamin gepme'g maqamigew.

³⁴ Ni'n nemi'gig ta'n teli ulmajo'lti'tij 'ntmimajuinumg Ijipteg aq ni'n nutaqig metew petoqsultijig aq nige' wa'so'q wet nisa'si ugit apoqonmuhan. Nige' ni'n elgimul Ijiptg.' Gjinisgam na ula telimapnn Mowisal.

³⁵ "Etna na ula Mowiso'q mo puatasigup ugtnimajuinumg Isle'laq. Pipanima'tipnn, 'Wen gi'l ignmasg's ilgweninen aq ilsuminen?' Na negm newgte'jit ta'n Gjinisgam petgimapnn

iganpuguilin aq ugs'tawi'welin. Na ansale'wilitl Mowis nemiapnn nipi spaqan etlamglegl apoqonmat'pnn na gis tla'tegen.

³⁶ Negm na Mowis tewa'lapni Ijiptg. Milamu'gl paqalaiuti'l tela'tegepnn Ijiptg na megwe'g 'gta'n aq ne'wisgegipunqeg eig'pnig paqtaqamigtug.

³⁷ Etna na negm Mowis ta'n telimapni mimajuinu'g Isle'laq, 'Gjinisgam petgitmugsitoqs'p iganigjitegewinu pa wijei aq ni'n ta'n tel petgimip.'

³⁸ Na negm newgte'jit ta'n wijitgweiwapni mimajuinu'g Isle'laq, mawo'ltipnig paqtaqamigtug. Na tujiw gm'tnigtug teluisit Sainai, ansale'wilitl gelult'pn, aq ignmut'pnn Gjinisgam iapjiwewe'l ugtagnutmaqanml ugjut ignmugsinen.

³⁹ "Pas'g na ninen gujjinaqi'g mo getu jigs'tmu'tigupnig awna mo menuege'tigupnn, aq gmetug eligsmala'tipnn je me' siawqatmugusn Ijiptg.

⁴⁰ Toqo telima'titl A'lanal, "Ltuin 'nnuoqta'w ta'n igana'latesnen, muta mo geitueg ta'n tela'tegetaq negla Mowiso'q ta'n tewa'lugsieg'p Ijiptg."

⁴¹ Etna na tujiw elia'titl 'nnuoqta'wl teligilitl 'st'ge' wen'itia'muj ugjut gepmitelmanew. Ne'pa'tiji wi'sisg aq nu'gwo'la'tiji ugjut na 'nnuoqta'w. Pestie'ultijig aq emtoqwalanew ta'n goqwei negmow gisisu'tij.

⁴² Pas'g na Gjinisgam ejiglapasualapni aq emtoqwala'tiji gloqowejg musigis'tug st'ge' ta'n iganigjitegewinu tel wi'gmi'tip wi'gatignigtug,

'Isle'leultioq! Mo ugjut ni'n
gilew ne'po'qopnig aq nu'gwo'loqopnig wi'sisg
ne'wisgegipunqeg paqtaqamigtug.
⁴³ Alapinmoqop aq nespnmooqop wigoum Moloq
ta'n emtoqwaloqopnig 'st'ge' Gjinisgam
aq gloqowej 'nnuoqta'w gnisgamum teluisit Lipan.
Gilew elioqopnig wegla 'nnuoqta'wg ugjut emtoqwalanew.
Glaman nige' elgimuloq gneg sitatug Papilan.'
Etna na ula iganigjitegewinugi'g ewi'gmi'tipnig.'

⁴⁴ Stipen (E'gian) siaw tlimaji, "Gujjinaqi'g gegguna'tipnn na wi'g ta'n emtoqwala'tipnn Nisgaml paqtaqamigtug na wigoum na Gjinisgam uggnugwaqanm ugjut wijitgweia gunew. Telia'tipnn ta'n Gjinisgam musga'tuapnn Mowisal tli'an 'st'ge' ta'n tel gnu'tmuapnn.

⁴⁵ Gaqaisipunqeg gujjinaqi'g ta'n gisia'tipnn na wigoum Nisgamewei ignmua'tipnn un'januaq. Negmow nespna'tipnn ta'n tujiw wije'wa'titeg Ja'suaal. Wesua'tu'tip na maqamigew ta'n tujiw Gjinisgam getaqqatesguateg ala

igtigig mimajuinu'g. Gis sa'q siawpultipnig na'te'l glapis tetaputesg ta'n tuijw Ta'pit pegisingeg.

⁴⁶ Negm tetapua'lapnn Nisgaml aq pipanimapnn ign-mugsin 'ltuan wi'g ugjit Gjinisgam ta'n Je'gop gis emto-qwalapnn.

⁴⁷ Gatu awna na uggwisl teluisilitl Salaman el'tuap na 'gjia'sutuo'guom ugjit Nisgaml.

⁴⁸ "Pas'g na Gjinisgam ta'n mawi espe'g mo wigigw 'gjia'sutuo'guom gisna ta'n pas'g goqwei ji'nm gisitoq 'st'ge' ta'n iganijitegewinu teluep,

⁴⁹ 'Gjinisgam teluet: Wa'so'q ni'n 'ntupun
aq ugs'tqamu ta'n weji ilsutegei.

Talamugt'tew nige' wen'ji'guom el'tuioq ugjit ni'n?

Tami 'ntupun ugjit ni'n ta'n tli atlasmites?

⁵⁰ Muta ni'n 'ms't wegla ta'n te's'gl gisituapnn.'

Etna na ula Gjinisgam teluep."

⁵¹ Stipen siaw tlimaji, "Melgasultioq gilew! Pa na wijei aq ta'nig Nisgaml mo puala'tigul aq mo jigs'tmuoq ugglusuaqanml. Gilew pa na wijei aq gujjuaqi'g, me' ne'gaw mo jigs'tuawoq Wejuli Nisgam.

⁵² Je mu newgte'jit iganijitegewinugi'g gujjinaqi'g mo gitnme'wawoqopnig aq welmajewawoqopni'g. Ne'pa'tipni Gjinisgam ugtagnutmewinu'g ta'n sa'q wesgutmi'tip ta'n tl jugu'elitl negla getlamielitl uglugowinum. Aq nige' gilew iga'loqop ugjit ne'po'qsin.

⁵³ Gilew na mimajuinu'g ta'n mesnmoqopnn Gjinisgam ugt'tplutaqanml. Ansale'wijig wijitgweiwa'tipnn Nisgaml ta'n nisa'tugsioqop pas'g gilew ne'gaw mo jigs'tmu'twoqop."

Stipen gun'tewto'teg

⁵⁴ Ta'nig iganpugultijig jigs'tua'titeg Stipenal, me' gatu as-gaiagwi'titl ta'n goqwei teluelij. Na smtug we'gwi uggwaiug-tua'titl.

⁵⁵ Gatu Stipen ilgwentl Wejuli Nisgaml elapa'sit wa'so'q aq nemituaj Gjinisgam aq uggepmite'lgaqanm paqtata's'g aq Se'susal gaqamilitl ugtinaqanmg Nisgaml.

⁵⁶ Teluet, "Angaptmug, nemitu wa'so'q pana's'g aq Se'sus ta'n Gjinisgam petgimapnn gaqamilitl ugtinaqanmg."

⁵⁷ Sesgu'tijig aq gepsoqwa'tu'titl ugs'tuaqanual. Smtug el'tugultijig negmeg, ge's piam na newgte' tel'ta'sultipnig.

⁵⁸ Wesua'la'titl aq tewege'titl 'gjigan aq gun'tewta'titl. Ta'nig pisui egsua'tipnig naqtmua'tiji uggotmuaq ango'tmn mal-jewe'litl ji'nmul teluisilitl Sol.

⁵⁹ Negmow siaw gun'tewta'titl Stipenal. Negm elgomigtuatl Gjisaqamawul, "Gjisaqamaw Se'sus, ugsua'tui 'njijaqamij."

⁶⁰ Nutgul'pa'sit aq sesgwet, "Se'sus mut migwite'-tamuaw ula ugtlue'utiwal." Na gis tlueteg, nepgaq.

8

1-2 Sol wel'te'tg's ta'n tel ne'po'j Stipenal. Na ji'nmug ta'n Nisgaml emtoqwala'titl nutqutala'titl Stipenal mewima'titl aq atgitemugtua'titl.

Sol gitnme'waji ta'nig getlams'tasultijig

Na wijei na'gweg ta'n getlams'tmu'tijig Se'suseg Selusalemg eигig poqji ma'muniw ulmajeuijig aq gitnme'uwig. 'Ms't ta'n te'sijig getlams'tmu'tijig Se'suseg se'sita'jig ta'n telgi'g Jutia aq Samalia, pas'g mo apostale'wijig tami el'ta'gwig.

³ Na Sol, ta'n tel we'gwi gisi pgwatoq, wejo'tg ugtmenan ta'ni getlams'tua'titl Se'susal. Elietl te's wen'ji'guoml aq getaqqatejimaji ji'nmug aq maw e'pijig, ta'nig getlams'tasultijig aq pijo'laji laplusang.

Gelu/lg agnutmaqan pestunmatmi'tij Samalia

⁴ Ta'nig getlams'tasultijig se'sita'jig aq peggwita'jig, pestunmi'tij gelu/lg agnutmaqan ta'n tel milita'tij.

⁵ Pilip eliet 'gjigan teluisig Samalia aq na'te'l telimaji mimajuinu'g ugjit Nujiugs'tawi'welitl.

⁶ Na pugwelgig mimajuinu'g melgi jigs'tua'titl ta'n Pilipal teluelij. 'Ms't nutua'titeg aq nemia'titeg ta'n tel mili npitegelij aq ta'n tela'tegelij paqalaiuti'l wejiaq Nisgamewigtug.

⁷ Mn'tu'g gesigawwita'jig ta'n tujiw getaqqa'titeg mimajuinuigtug. Pugwelgig gesnugu'tijig aq ta'nig mo gis maita'gwig aq alt ta'n waqqaj al'ta'jig negla gaqi npisultijig.

⁸ Na tujiw mimajuinu'g ta'n tleiaultijig Samalia wel'ta'sultijig.

⁹ Na 'gjigan wigit ula ji'nm teluisit Simon. Gis wel sa'q sigta paqalaiwaji Samaliaewaq ta'n tel mila'tegej puowinuti e'w'g. Telimapni mimajuinu'g, "Ni'n espei, mesgi'g ml'gigno'ti geggunm."

¹⁰ 'Ms't ta'n te'sijig na 'gjigang weja'tegemg mawi espe'g glapis ta'n mawi ewle'jit gigji jigs'tua'titl. Teluejig nisgamitelma'titl Simonal. Ml'gigno'ti gugunmilin.

¹¹ Gis wel sa'q sigta paqalaiwaji mimajuinu'g ta'n tel mila'tegej puowinuti e'w'g glaman negmow jigs'tua'titl.

¹² Gatu ta'n tujiw getlams'tmu'ti'titeg gelu/lg agnutmaqan ta'n Pilipal teluelij ugjit Gjinisgam ilgwenaji ugmimajuinumg aq Se'suguli negm na Nujiugs'tawi'wet, na tujiw mimajuinu'g sign'tujig, ji'nmug aq maw e'pijig.

¹³ Glapis Simon getlams'tasit, aq ta'n tujiw gis sign'tuteg gigje'watl Pilipal. Ta'n nemitoql telgi'gl tela'tegelitl aq ta'n tel mili npitegelij, me' gatu paqalaiatl. Na.

¹⁴ Na tujiw apostale'wijig Selusalemg nutma'titeg Samaliaewaq getlams'tasultijig Gjinisgam ugglusuaqanm, na elgima'tiji Pie'lal aq Sa'nal na'te'l.

¹⁵ Ta'n tujiw iga'titeg a'sutmessewa'tiji ta'nig getlams'tasultijig glaman Wejuli Nisgaml 'msnataq.

¹⁶ Wejuli Nisgam me' menaq nisa'sigweg Samaliaewaq pas'g alt ta'nig gis getlams'tasultijig sign'tutupnig e'w'g Gjisqamaw Se'sus ugwisunm.

¹⁷ Pie'l aq Sa'n ge'gwa'tua'tij ugpitnual un'jig te's newgte'jilitl. Na tujiw 'ms't ta'n te'sijig mesna'titl Wejuli Nisgaml.

¹⁸ Simon nemiatl Wejuli Nisgaml ignmut'pnig ta'n tujiw apostale'wijig ge'gwa'tua'tij ugpitnual un'jiwaq. Na tujiw Pie'lal aq Sa'nal getu apangituaji

¹⁹ aq telimaji, "Ignmui ni'n ml'gigno'ti glaman ta'n tujiw 'npitnn gegupa'taq wen un'jig 'msnatal Wejuli Nisgaml."

²⁰ Smtug Pie'l asitematl, "Gi'l aq 'gsulieweim mn'tua'gig la'titoqs'p, tl'ta'sin gi'l gisi pgwatelettes Gjinisgam ugtignmatimgewe'm e'wmn suliewei.

²¹ Mo gi'l telgita'siwn maw lugutinenu muta Gjinisgam nem'i'sg winjig ggamlamun.

²² Gawasgita'si aq jigla'si ta'n winjig gisite'tmn aq lia etawaqtmu Gjisqamaw apigsigtulin ula ta'n teli angite'tmn.

²³ Geju'l gi'l tetuji wisguen aq elue'uti assum'sg. Mu gis jigla'siwn pa wijkei aq laplusang pisin."

²⁴ Simon telimaji Pie'lal aq Sa'nal, "Tetuji ulm'tuoq ge' a'sutemessewi glaman ta'n goqw'e'l gis tluioqop ma tlianugl ni'neg."

²⁵ Na Pie'l aq Sa'n gegnua'tua'tiji mimajuinu'g ta'n teli ul nenua'tipnn Se'susal aq pestunmuaji gelu/lg agnutmaqan Nisgamewei. Na tujiw apaja'tijig Selusalemg. Ta'n tujiw pemi apsgwa'ti'titeg, nespi pestungig gelu/lg agnutmaqan pugwelgl gutanji'tl Samaliaewa'gig.

Pilip aq iganpugutuaji Itiopianewaq

²⁶ Na Gjinisgam ugtansale'witeml gelulatl Pilipal, "Ilaji aq lia 'tp'te'snug na awgti wejiaq Selusalem glapis 'Ge'sa." (Ula awgti mo nugu e'wa's'gtlug.)

²⁷ Na smtug Pilip wenaqa'sit aq eliet. Na newgte'jit iganpugutuaji Itiopianewaq pemi nmiet. Na ula ji'nm mawi espe'g iganpuguit. Nujo'tg Gantesi ugsulieweim aq ugmielsuaqanm. Gantesi na Itiopian elege'wi'sgw. Na ula ji'nm assma wejiet Selusalem api emtoqwalatl Nisgaml.

²⁸ Aq nige' pemi apaja'sit utepaqanigtug. Ge's pematejimg-nej, pem gitg Gjinisgam ugtwi'gatign ta'n iganigjitegewinuaq Aiseiao'q gis wi'gig'p.

²⁹ Na Pilip, Wejuli Nisgaml telimtl, “Siaw pmia gmetug utepaqan, gigjiw lia aq gigja'si.”

³⁰ Pilip el'tugwi'g smtug aq nutuatl etl gitmlij ugtwi'gatign ta'n iganigjitegewinuaq Aiseiao'q gis wi'gig'p. Na tujiw pipanimatl, “Nestasin ta'n goqwe'l etl gitmn?”

³¹ Na iganpuguit asita'puguet, “Tal gisi ns'tasites? Amujpa na nat wen gegnu'tmuit. Smtug tepa'si aq pa'si nutepaqan.”

³² Na ta'n pem gitg'p Gjinisgam gelu/lg ugtwi'gatign etna na ula,

“Ula ji'nm eliamsit pa na wijkei aq jijgluewj ta'n tujiw wesua'luj getu ne'po'j.

Ula ji'nm mo goqwei teluegw

je mu newgte' glusuaqan pa na wijkei aq jijgluewj'i'j pa mo me'tegw ta'n tujiw pesgwesuj.

³³ Ma'muni 'ntaqo'qona'lus

aq mo getlami ilsumamug's.

Mo wen gis taluegw ugjit un'jang muta nepg'pnaq aq mo geggunagupni'gw.”

³⁴ Na iganpuguit pipanimatl Pilipal, “Tlimi, tegen ta wegla iganigjitegewinu wesgumatl, Aiseiao'q gisna nat wen pilue'l?”

³⁵ Na Pilip poqji gnu'tmuatl na wijkei ta'n pem gitmlipnn aq me' igtigl musga'tuatl Gjinisgam ugtwi'gatign. Telimatl gelu/lg agnutmaqan ugjit Se'susal.

³⁶ Ge's pem nisatejimgwe'tij na awgti na iga'jig ta'n eteg samqwan. Na iganpuguit teluet, “Ula eteg samqwan. Goqwei nige' naqa'litew mo gis sign'tasin?”

³⁷ Pilip telimatl, “Gis sign'tasites 'gtlams'tmn ta'n telgi'g 'ggamlamun.” Iganpuguit asita'puguet, “Ni'n melgi gtlams'tm Se'suguli na Gjinisgam uggwisl.”

³⁸ Iganpuguit melgimatl ugtlugowinuml, “Naqa'si tet!” Na gitg Pilip aq iganpuguit gepta'tijig aq nisa'tijig samqwanigtug. Na tujiw Pilip sign'tuatl iganpuguilil.

³⁹ Ta'n tujiw apaji gtlqa'siteg samqwanigtug, na tujiw Wejuli Nisgam gneg ejigla'latl Pilipal. Na iganpuguit mo nemiqwaq nugu, gatu negm siawa'sit aq no'q welgwitg ugqamlamun.

⁴⁰ Jensi Pilip eig na gutan teluisig Asotus aq gaqpeggwa'sit gutanji'tl. Pestunmuaji mimajuinu'g gelu/lg agnutmaqan glapis iga'teg Sesaliaeg.

¹ Me' negm Sol siaw tl lugwet ta'n tel gitnme'waji aq ewlumuaji ne'pa'new ta'nig getlams'tasultijig Gjisaqamaw Se'suseg. Espe'lilt patlia'sl elietl aq

² glutmuaj wi'gatign ta'n wenij negm aq ta'n tel lugwej ugjit iganpugultijig Lesui'pewei a'sutuo'guomg 'gjigan Tamasgus. Wet tla'tegep glaman ta'n tujiw na'te'l iga'j, we'jiaj weni ta'n majulgwatmli'tij ta'n Se'sus tel pmiep, na tujiw gisi ug-sua'lataq aq apajo'lataq Selusalemg, ji'nmug aq maw e'pijig.

³ Ta'n tujiw gigjiw iga'teg 'gjigan Tamasgus jiniw paqtasa's'g ta'n negm eig.

⁴ Ugtue'ml weji peteja'lilt. Nutuatl nat wenn telimtl, "Sol! Sol! Goqwei tel gitnme'win ni'n?"

⁵ Sol pipanimatl, "Wenin ta gi'l, Gjisaqamaw?" Na telimtl, "Ni'n na Se'sus ta'n gi'l getuant.

⁶ Galu unaqa'si aq lia na 'gjigang. Na na'te'l tlimulten ta'n tla'tegetes."

⁷ Galu na ji'nmug ta'n wije'wa'titl Solal naqa'tipnig aq mu telueti'gw goqwei. Nutua'titl ta'n wen metewistunitl pas'g mo nemia'tigul wenn.

⁸ Na Sol wenaqa'sit maqamigeg aq pana'toqol ugpugugul pas'g mo goqwei nemitug. El glisgna'titl Tamasgusg.

⁹ Nesuguna'gweg pa mo goqwei nemitugus aq ne'gaw mo mijigus, aq mo esamqwawgus pa goqwei.

¹⁰ Eig's na'te'l Tamasgus ji'nm teluisit Ananaias negm Se'sus unaqapeml. Nisgaml gelult'pnn ta'n teli milaplgigwa't, "Ananaias." Teli asitematl, "Ula eim, Gjisaqamaw."

¹¹ Gjisaqamaw telimatl, "Ilaji aq lia na awgti teluisig Tegpaqtet. Lia Suta wiguaq aq pipanigesi ula ji'nm teluisit Sol. Etli a'sutmat.

¹² Negm telaplgigwa'p. Tet nemiapnn ji'nmul teluisilitl Ananaias pisgwa'lilt aq ugpitnn gegupa'tuatl un'jig glaman ap nmitegelita."

¹³ Ananaias teli asitematl, "Gjisaqamaw, pugwelgig mimajuinu'g gis tlimijig ugjit na ji'nm, ta'n tel ma'muna'tegej aq ta'n gis tla'tegej ta'n teli gtanaj gtmimajuinumg Selusalemg,

¹⁴ aq nige' pegising'p tet Tamasgusg. Wi'gatign weja'toq iganpugultiliji patlia'sg ugsua'l'an ta'n te'sit wen emtoqwal'sg."

¹⁵ Gjisaqamaw telimtl, "Lia, muta ni'n gisi mgng lugowin ni'n. Usgumitew ta'nig mo Lesui'peulti'gw aq elege'wiliji aq maw mimajuinu'g Isle'lewaq.

¹⁶ Aq ni'n musga'tua's 'ms't goqwei ta'n tli ulmaje'tew ugjit ni'n!"

¹⁷ Na tujiw Ananaias eliet. Pisgwa't na wen'ji'guomg ta'n Sol wesgowa'sit aq gegupa'toqol ugpitn un'jig, teluet, "Njignam Sol, Gjinisgam petgimit. Negm Se'sus ta'n gi'l nemit'p na

awgtigtug ta'n tujiw wejgu'eneg ula tet. Petgimit ni'n glaman ap nmitegetes aq Wejuli Nisgaml ilgwenuultew."

¹⁸ Na smtug ta'n goqwei elaqteg Sol ugpugugw, weji nisiaqal aq jiniw apat nemiteget. Gaqama'sit aq smtug sign'tut'p.

¹⁹ Ugml'gigno'tim apaja'sg, ta'n tujiw g'satalgeg.

Sol etl pestung Tamasgusg

Sol siawqatg pe' tasuguna'q Tamasgusg maw ta'nig getlams'tasultijig Se'suseg.

²⁰ Na smtug poqji al pestung't ta'n te's'gl a'sutuo'guoml uigkeit Se'susal. Teluet, "Se'sus na Gjinisgam ugwisl."

²¹ 'Ms't ta'n te'sijig nutua'titeg paqalaiultijig aq pipanigesultijig, "Mu na ula ji'nm ta'n Selusalemg eig'p, ne'pa'pni ta'nig emtoqwala'titl Se'susal? Weji pgising ula tet glaman gisi ugsua'lataq ta'nig getlams'tasultijig Se'susal aq apaja'lan iganpugultijig patlia'sg?"

²² Me' Sol naji ml'gignewa'tigl ugglusuaqanml ta'n tel pestunmuaji aq musga'tuaji Se'sus, na ji'nm ta'n Gjinisgam petgimapnn, negm na Nujiugs'tawi'wet. Tel ml'gignewa'tigl ugglusuaqanml na Lesui'paq ta'n wigultijig Tamasgusg mo gis asitema'tigul.

²³ Gaqaisugunaq gis pemiaq, na Lesui'paq mawita'jig aq il agnutma'tijig ne'pa'new Solal.

²⁴ Pas'g na negm gegnua'tut ta'n getu tla'luj. Gun'teweiei gigto'qosegenas'g ula 'gjigan. Tepgig aq na'gweg esgmala'titl 'gjiganei ga'qana'tas'g glaman gis ne'pa'taq.

²⁵ Newgtej geg wela'gweg Sol ta'n majulgwalji, wesua'laji aq nispila'titl ligpenignigtug. Wet saputa'la'titl tuoputigtug gun'teweiei ula gigtoqosegenas'g.

Sol apaja'sit Selusalemg

²⁶ Na nige' Sol apaja'sit Selusalemg aq wejo'tg wijtgweiwan Se'sus unaqapemg. Pas'g na mo negmow getlams'tua'tigul uigkeit Solal 'gtlams'tasilin aq jipaqitelma'titl.

²⁷ Na tujiw Pnnal pegising aq apoqonmuatl. Ela'latl ta'n apostale'wiliji eimu'tilij. Negm gegnua'tuaji ta'n Sol awgtigtug tel nemiapnn Gjisqaqamawul Se'susal, aq na Gjisqaqamaw gelulasnn Solal. Siaw tlimaji ta'n tel melgita't Sol ta'n tujiw pestungeg uigkeit Se'susal Tamasgusg.

²⁸ Na tujiw Sol siaw wijtgweiwaji aq peggwa'sit ta'n telgi'g Selusalemg. Wijei tel melgita't ta'n tel pestunmuaji uigkeit Se'susal.

²⁹ We'gaw sespagnutma'tijig glapis gi'gaita'jig ta'nig Gli'gewi'sultijig Lesui'paq. Pas'g na negmow wejo'tmi'tij ne'pa'new.

³⁰ Ta'n tujiw igtigig ta'nig getlams'tasultijig geitu'tij wije'wa'titl Solal na 'gjigan Sesalia aq ejiglgima'titl na 'gjigan Talsus.

³¹ Na tujiw ta'nig getlams'tua'titl Se'susal wantaqo'ti mes-nmi'tij ta'n telgi'g Jutia, Galali, aq Samalia. Mu nugu jipa-sulti'gw. Elugutijig Nisgamewigtug aq Wejuli Nisgam apo-qonmuateg. Na tujiw poqji pugweliejig aq ta'n tela'taqati'tij musga'tua'tij ta'n tel gepmitelma'tij Nisgaml.

Pie'l nepiteget na gutann Laita aq Joppa

³² Etna na tujiw Pie'l ala'sit 'ms't tami aq newgt eliet naji mittugwalaji Gjinisgam ugtmimajuinumg wigultijig na gutan Laita.

³³ Na'te'l weltesguatl ji'nmul teluisilitl Anias. Mo gis maja'sigw. Un'poqonising ugumuljin te'sipunqeg.

³⁴ Pie'l telimatl, "Anias, Se'suguli gisa'l'sg ila'sin. Unaqa'si aq lugwaten gn'po'qon." Smtug Anias wenaqa'sit.

³⁵ 'Ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g wigultili'i gutanji'tl Laita aq Salon nemia'titl. Smtug gawasgita'jig, ejiglita'jig elue'utigtug, aq getlams'tua'titl Gjisaqamawul Se'susal.

³⁶ Na eig's Joppa e'pit teluisit Ta'pita, ta'n getlams'tasit. (Ugwisunnum Gli'gewigtug na Tolgas na tel glusuaqanig "Lentug.") Ne'gaw ta'n teli pgitawsij welm'toq aq apoqonmuaji ewle'juinu'g.

³⁷ Gatu na tujiw gesnugwat aq siawi np'gaq. Na mima-juinu'g gesispa'la'titl npuinu'l aq elsma'la'titl ge'gwe'g.

³⁸ Joppa mo piами amasenug weja'tegemg Laita. Na un-aqapemg eimu'tili'i Joppa nutma'tipnn Pie'lal i'mlin Litia, na poqjigimaji tapusiliji ji'nmug Pie'leg. Etawaqtmu'a'titl, "Tetaqa'si aq wije'win ninen, muta na e'pit teluisit Lentug nepg'pnaq."

³⁹ Na Pie'l ilajit aq wije'wapni. Ta'n tujiw iga'teg ela'lut ge'gwe'g. 'Ms't ta'n te'sijig sigu'sgwaq gigto'qopugutua'titl nespetemultijig. Musga'tua'titl atla'ig, ugpita'qewe'mual aq uggotmuaq ta'n Lentug gisiapni ge's mimajiteg.

⁴⁰ Pie'l 'ms't tewaggimaji. Nutgul'pa'sit aq a'sutmat. Na toqo tujiw gawasga'sit ta'n 'npuinu'l elisinnij aq teluet, "Ta'pita, unaqa'si." Smtug pana'toqol ugpugugul aq ta'n tujiw nemiateg Pie'lal pemgopa'sit.

⁴¹ Pie'l elisga'sit aq apoqonmuatl ta'n teli unaqa'silij. Na tujiw wigumaji sigu'sgwaq aq igtigig ta'nig getlams'tasultijig. Neia'tuaji e'pilitl mimajilitl.

⁴² Na se'sa's'g agnutmaqan ta'n telgi'g Joppaeg aq pugwelig mimajuinu'g getlams'tua'titl Gjisaqamawul.

⁴³ Gaqaisugunaq Pie'l siawqatg Joppa, Simonal wiguaq ta'n nujo'tmlij m'gegn wi'sisueie'l.

10*Pie'l aq Gonilius*

¹ Eig'snaq Sesalia na ji'nm teluisit Gonilius iganpugutuaji gasgiptnnaqanijig Lo'mewaq sma'gnisg. Negmow tleiaultijig ta'nig telui'tujig "Italiewaq sma'gnisg."

² Ula ji'nm gepmitelmatl aq emtoqwalatl Nisgaml aq maw wi'gma. Pugwelg'snn ta'n goqwe'l gis tla'tegetl ta'n teli apoqonmuasni Lesui'pewei ewle'jultiliji aq te'sigisg'g eli a'sutmuatl Nisgaml.

³ Na'tami si'st ajieteg newgtejgeg gis mewlia'gweg, tela-pulgigwa't. Teli ul nmiatl Gjinisgam ugtansale'witeml we-jgu'elitl aq telimtl, "Gonilius!"

⁴ Gonilius aptaplgigwetuatl ansale'wilitl. Nespi jipasit aq teluet, "Goqwei puatmn saqamaw?" Ansale'wit teli asitematl, "Gjinisgam gis nutmasgal 'gta'sutmaqanml aq gis nem'i'sg ta'n teli ula'luj ugtmimajuinumg aq nige' migwitelm'sg.

⁵ Nige' elgimgig ta'sijig ji'nmug Joppa ugjit wigumanew newgte'jilitl ji'nmul teluisilitl Simon Pie'l.

⁶ Siawqatg Simonal wiguaq wijei teluisilitl 'st'ge' negm, nujo'tmlitl wi'sisueie'l m'gegn. Gigjiw wigilitl 'gta'nug."

⁷ Na ansale'wit ta'n etlewistu'tipnn ejigla'sit. Gonilius wigumaji tapusiliji uglugowinumg aq newgte'jilitl ugsma'gnism. Na sma'gnis wel lugowatl aq emtoqwalatl Nisgaml.

⁸ Telimaji ta'n gis tliaq aq smtug elgimaji Joppa.

⁹ Na igtig na'gweg na'tami mewlia'gweg ula ji'nmug gigjiw iga'jig Joppa. Gatu nige' na ula Pie'l so'qwiet wen'ji'guom naji a'sutmat.

¹⁰ Na tujiw poqji guising aq getu mijjit. Ge's mijipjewei etl gisgaja'tas'g na negm tetaplgigwa't.

¹¹ Nemitoq wa'so'q pana's'g aq nat goqwei wejgu nisa's'g. Teliangamgug 'st'ge' mesgilg naqsun aq me' pem nisa's'g ta'n negm eig. Naqsun uljaqat tetpaqanisa's'g newgul gejigiaqal.

¹² Gaqaqisg milamugsijig wi'sisg, 'mtesgmug, taqtaloq 'sqoljig aq jipji'jg pisultisnig.

¹³ Gjinisgam nutuatl telimtl, "Unaqa'si, Pie'l. Ne'pa' aq malqom!"

¹⁴ Pas'g na Pie'l teluet, "Moqwa', Gjisraqamaw. Mo ni'n malqotmu na! Menaq ni'n goqwei malqotmu ta'n mo gelu'lgtnug malqota's'gtn ta'n telteg Lesui'pewei 'tplutaqan."

¹⁵ Gjinisgam siawewistoq, "Mut getgite'tmu ta'n goqwei ni'n Gjinisgam gis waqama'tu."

¹⁶ Si'st Nisgaml telimtl, na tujiw apaja's'gwg wa'so'q.

¹⁷ Na Pie'l newgti angite'tg ta'n goqwei gis nemitoq, amuimegtet. Mo nestasigw Pie'l ta'n goqwei Gjinisgam getu

tlimaj. Na tujiw na ji'nmug, petgimapni Gonilius, we'jia'titl ta'n Simon wigit aq nige' gaqamijig igantug ga'qana'tas'g.

¹⁸ Gesigawwejig aq pipanigesijig, "Eig's ji'nm teluisit Simon Pie'l?"

¹⁹ Pie'l me' wejo'tg 'ns'tasin ta'n goqwei gis nemitoq ta'n tujiw Wejuli Nisgaml telimtl, "Ge' jigs'te'n, nesisijig ji'nmug al gwilasgig.

²⁰ Glaman ilaji aq nisa'si. Mut 'mtuite'tmu wije'wan muta ni'n petgimgig."

²¹ Na toqo tujiw Pie'l nisa'sit aq telimaji ji'nmug, "Ni'n na ji'nm al gwiluoq, goqwei puatmn?"

²² Teli asitema'titl, "Iganpuguit Gonilius petgimugsieg. Negm na welm'toq ji'nm ta'n emtoqwalatl Nisgaml aq gepmitelmut ta'n te'sijig Lesui'paq. Gjinisgam ugtansale'witeml telimt'pnn ugjut wigumulin wiguaq glaman gis nutu'lzew ta'n teluen."

²³ Pie'l pisgwegimaji ji'nmug aq getgunijig na'te'l wela'gw. Na igtig na'gweg menja'sit aq ilajit aq wije'waji. Ta'sijig ji'nmug ta'nig getlams'tasultijig na 'gjigan Joppa tle'g wije'wa'tiji.

²⁴ Aq igtig na'gweg iga'jig Sesalia, na'te'l Gonilius etli esgmalaji maw wo'gumaq, aq witapaq ta'nig wigumapni.

²⁵ Assma Pie'l getu pisgwa't ta'n tujiw Gonilius a'suguatl aq el nutgul'pa'sua'latl.

²⁶ Pas'g na Pie'l wenaqa'latl aq telimatl, "Gama'si, muta ni'n pas'g ji'nm!"

²⁷ Pie'l siaw agnutmuatl Goniliusal aq siaw pisgwa'tijig wen'ji'guomg. Na'te'l pugwelgig mimajuinu'g eig'snig.

²⁸ Pie'l telimaji, "Gilew weli gji'tuoq ta'n tel wi'gas'g Lesui'peweiei 'tplutaqan. Mo teltenug Lesui'p wijitgweiwan ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Gatu ni'n Gjinisgam musga'tuit, ta'n telaplgigwa'iap, mo teltenug ta'n pas'g mimajuinu penoqitelman.

²⁹ Glaman na ta'n tujiw natgimineg angam jugu'a aq mo amsalewistuap. Nige' pipanimul goqwei wej natgimi's'p?"

³⁰ Gonilius telimatl, "Assma na tele'g'p wijkei 'st'ge' nige' gisi nsuguna'qeg. Etli a'sutmap nignaq assma sist ajiep gis mewlia'gweg. Na ji'nm jiniw neia'sit. Gesi wape'gl aq paqtategl utapsun. Gaqamit igantug ni'neg.

³¹ Aq teluet, 'Gonilius! Gjinisgam nutmasgl 'gta'sutmaqanml aq nemi'sg ta'n teli ula'l'j mimajuinu'g aq nige' migwitelm'sg.

³² 'Lgim nat wen Joppa ugjut wigumanew newgte'jilitl ji'nmul teluisilitl Simon Pie'l. Eig Simonal wiguaq. Wijkei teluisilitl 'st'ge' negm ta'n nujo'tmlitl wi'sisueie'l m'gegn. Gigjiw wigilitl 'gta'nug.'

³³ Na smtug natgimulap aq gi'l tetuji ulm'tun jugu'en. Nige' 'ms't eimu'g aq Gjinisgam wijitgweiugsi'gw aq nige' getu nutuleg ta'n Gjinisgam gis tlim'sg tluen."

Pie'l etlewistoq

³⁴ Na tujiw Pie'l agnutmuaji, "Nige' ni'n geitu aq teliaq Gjinisgam 'ms't wen wijei tele'watl.

³⁵ Ta'n wen jipalatl Nisgaml aq tela'teget ta'n goqwei tetapu'aq na tetapua'latl Nisgaml ta'n getu tet tami wettaqien gisna ta'n tleiaawin.

³⁶ Ula na wijei agnutmaqan Gjinisgam petgitmuapni Isle'laq gegnua'tuapni na gelu'lg agnutmaqan. Etna na Se'sus gisi ignmultew wantaqo'ti. Negm na Gjisaqamaw ta'n te'sili mimajuinu'g, pas'g negm gisi ugs'tawiaiji.

³⁷ Geituoq na Sapatiso'q tel pestung'pnaq ugjit gawas-gita'new ugtlue'utiwal aq sign'tasultinew. Etna na tujiw mesgi'g'p ta'n teliaq ta'n telgi'g Jutiaewa'gig, weji pqotam-giaqap Galaliewa'gig.

³⁸ Geituoq Gjinisgam gisi mgnapnn Se'susal aq wajua'lapnn Wejuli Nisgaml aq ml'gigno'ti. 'Ms't tami ala'sip aq wela'lapni mimajuinu'g aq nepilapni ta'nig mn'tu assumapni muta Gjinisgam tegwe'wapnn.

³⁹ 'Ms't ninen tel nemitueg'p ta'n te's'g goqwei tela'tegej Selusalemg aq esgwiaq Lesui'pewa'gig. Ne'pa'tipnaq gujjieweigtug.

⁴⁰ Pas'g na Gjinisgam apaji minua'lapnn gisi nsuguna'q aq gisa'lapnn al neia'silipnn.

⁴¹ Mu 'ms't mimajuinu'g nemia'tigupnn pas'g tel nem'i'g'tt'p ninen ta'n Gjinisgam, gisi mgnugsieg'p. Mawatalultieg'p aq maw samqwoltieg'p ta'n tujiw Gjinisgam gis minua'lateg.

⁴² Melgimugsieg'p ugjit pestunmua'tinen aq gegnua'tua'tinen gelu'lg agnutmaqan mimajuinuigtug aq tliman igtigig, Se'susal na Gjinisgam gisi 'mgnapnn ugjit ilsuman mimajultijig aq nepu'tijig.

⁴³ 'Ms't ta'n te'sijig iganigjitegewinugi'g wesguma'tipnn, Se'susal teluepnig, 'Na 'ms't ta'n te'sit wen getlams'tasij negmeg, apigsigtuaten ugtlue'utiwal, wet sapu tl lugweg na ml'gigno'ti negm ugwisunmg.' "

Ta'nig mo Lesui'peulti'gw mesna'titl Wejuli Nisgaml

⁴⁴ Me' Pie'l etlewistoq ta'n tujiw Wejuli Nisgaml nisa'silitl aq pisgwa'litl uggamlamunuaq aq ilgwengwi'titl 'ms't ta'n te'sijig etl jigs'tmi'tip gelu'lg agnutmaqan.

⁴⁵ Na Lesui'paq ta'nig getlams'tasultijig Se'susal weita'jig Joppa peji wije'wa'tipni maw Pie'lal, paqalaiultijig ta'n

Gjinisgam teli ignmuaj Wejuli Nisgaml wegla ta'nig mo Lesui'peulti'gw.

⁴⁶ Nige' tel nutua'tiji piltui'sultiliji aq emtoqwalgw'i'titl Nisgam teluejig, "Gjinisgam na mawi espe'g." Pie'l gelusit,

⁴⁷ "Wegla mimajuinu'g gisi msna'titl Wejuli Nisgaml pa na wijei aq ginu. Gatu nige' mo wen gis naqa'lagwig sign'tasultinew samqwanigtug."

⁴⁸ Melgimaji, "Sign'tasultigw ugwisunm Se'suguli." Na tujiw pipanimji gis wijtgweiwanew ta'suguna'q.

11

*Pie'l gegnu'a'tuaji ta'nig getlams'tasultijig Se'susal
Selusalemg ta'n gis tliaq Sesalia*

¹ Na apostale'wijig aq ta'n telgi'g Jutia nutma'tijig ta'nig mo Lesui'peulti'gw, elt mesnmi'tij glusuaqann Nisgamewei.

² Ta'n tujiw Pie'l elieteg Selusalemg ta'nig wel'telma'tiji elugwala'tiji ta'nig mo Lesui'peulti'gw, Pie'lal majiaqa'la'titl. Telima'titl,

³ "Gi'l eimu't'p wiguaq ta'nig wegla mo Lesui'peulti'gw aq mu elugwatasulti'gw aq we'gaw mawatalultioqopnig!"

⁴ Na tujiw Pie'l gaq gnu'tmuapni ta'n te's'g goqwei teliaqap.

⁵ Telimaji, "Gjigan Joppa, ni'n etli a'sutmap aq na telaplgigwa'iap. Nemitu ta'n goqwei wejgu nisa's'g wa'so'q teliangamgug 'st'ge' mesgilg naqsun. Uljaqa pem nispilsig newgul gejigiaqal. Etl naqa's'g ni'n gmetug ta'n gaqami.

⁶ Na gigjaptm lame'g aq nemi'gig ne'wigata'tijig wi'sisg aq taqtaloq, 'mtesgmug 'sqoljig aq jipji'jg.

⁷ Na tujiw nutaq nat wen telimit, 'Unaqa'si, Pie'l. Ne'pa' aq malqom.'

⁸ Pas'g na ni'n teluep, 'Moqwa', Gjisaqamaw. Menaq ni'n malqotmu ta'n goqwei mo tepawgtinug malqota's'gtn ta'n telteg Lesui'pewei 'tplutaqan.'

⁹ Gjinisgam ap mjit newgt wej glusit wa'so'q, 'Mut getite'tmu ta'n goqwei ni'n Gjinisgam gisi waqama'tu.'

¹⁰ Na glapis sist na teliaqap aq glapis ta'n telgi'g apaja's'geg wa'so'q.

¹¹ Assma na tujiw nesisijig ji'nmug petgimujig Sesalia, peita'jig na wen'ji'guom ta'n ni'n eimap.

¹² Wejuli Nisgam telimip, 'Lia wije'w aq mut 'mtuite'tmu.' Na wegla asugomtesijig ta'nig getlams'tasultijig wije'wipnig Sesalia aq 'ms't el'ta'ieg'p Gonilius wiguaq.

¹³ Telimugsieg'p ta'n tel nmiasnn ansale'wilitl gaqamilitl wiguaq telims'pn, "Lgin nat wen Joppa aq wigumatal na ji'nmul teluisilitl Simon Pie'l.

¹⁴ Tlimultew gi'l aq ta'n te'sijig gigmaq ta'n tli ugs'ta'titaq.'

¹⁵ Ge's etlewistuaneg, Wejuli Nisgaml nisa'siliteg aq pis-gwa'nnteg uggamlamunuaq aq ilgwengwi'titeg.

¹⁶ Na tujiw migwite'tmap ta'n Gjisaqamaw teluepnaq, 'Sapatis e'w'g samqwan, sign'tuaji mimajuinu'g ta'nig gawasgita'sultipnig aq jiglita'pnig elue'utigtug aq el'ta'pnig Nisgamewigtug. Gatu gilew Gjinisgam sign'tugsitoqs'p e'watal Wejuli Nisgaml.'

¹⁷ Teliaq na Gjinisgam ignmuapni webla ta'nig mo Lesui'peulti'gw na wijkei ignmatimgewei ta'n ginu ignmugi'sup ta'n tujiw getlams'tasulti'gweg Gjisaqamaw Se'sus. Wenin ta ni'n, ugo'tm naqa'l'an Gjinisgam!"

¹⁸ Ta'n tujiw nutmi'titeg na smtug naqa'tu'tij ta'n tel majiaqa'la'tij. Na tujiw miwatmua'titl, gepmitelma'titl, aq emtoqwala'titl Nisgaml. Teluejig, "Gjinisgam elt ignmuapni webla ta'nig mo Lesui'peulti'gw gawasgita'sultinew, jiglita'new lue'utigtug aq Ita'new Nisgamewigtug ugjut ugs'ta'tinew. Iapjiw mimajuaqan 'msnmnew."

Mimajuinu'g Antioq pooji gtlams'tua'titl Se'susal

¹⁹ Ta'n tujiw Stipen gis ne'po'teg, ta'nig getlams'tasultijig gitnme'wipnig aq se'setoqutipnig. Na alt el'ta'jig gneg Ponisiaewa'gi aq alt na mnigu Saiplus ap igtigig na 'gjigan Antioq el'ta'jig aq telima'tiji gelu/lg agnutmaqan pas'g Lesui'paq.

²⁰ Gatu ta'sijig ta'nig getlams'tasultipnig weita'jig Saiplus aq Sailin el'ta'jig Antioq. Ta'nig mo Lesui'peultiligwi telima'tiji gelu/lg agnutmaqan ugjut Gjisaqamaw Se'sus.

²¹ Gjinisgaml ma'muni apoqonmagwi'titl aq pugwelgig mimajuinu'g getlams'tasultijig aq el gawasgita'ji Gjisaqamawul.

²² Gaqpeggwaa's'g agnutmaqan ugjut webla, we'gaw ta'nig getlams'tasultijig Selusalemg, aq negmow Pnnalal elgima'titl Antioq.

²³ Ta'n tujiw Pnnal iga'teg aq nemiateg ta'n Gjinisgam teli ul'te'l'maji mimajuinu'g, wel'ta'sit aq munsaiwaji 'ms't ta'n te'sijig siaw majulgwalanew Gjisaqamawul aq siaw jigs'tua'tinew ta'n telgi'g uggamlamunual.

²⁴ Welm'toq ji'nm na Pnnal. Ilgwentl na Wejuli Nisgaml aq melgi gtlams'tg. Pem pugweliejig mimajuinu'g pejo'laji Gjisaqamawewigtug.

²⁵ Na toqo tujiw Pnnal eliet Talsus naji gwiluan Solal.

²⁶ Ta'n tujiw we'jiateg nespnatl Antioq. Newgtipunqeg na gitg tl mawtesgua'tiji mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultiliji aq agnutmua'tiji pugwenniji. Etna na'te'l Antioq ta'nig majulgwala'titl Gjisaqamawl getlams'tasultijig amgwas telui'tupnig, "A'sutmewinu'g".

²⁷ Assma na tujiw ta'sijig iganigjitegewinu'g weita'jig Selusalemg aq el'ta'jig Antioq.

²⁸ Na newgte'jit teluisit Aqapus wenaqa'sit. Wejuli Nisgam wet sapu tl lugwet negmeg igan gnu'a'tuaji ta'n tliatew. Na mesgi'g pestmo'qon getu jugu'aq ta'n telgi'g ugs'tqamu. (Na teliaqas ta'n tujiw Glatius iganpuguiteg.)

²⁹ Na unaqapemg gissutmi'tij na 'ms't wen ta'n te'si'tij elgitmua'tij suliewei te's ingute'jit ta'n telgi'g gisi pgwatoq. Lgitmua'tij suliewei ta'nig getlams'tasultiliji Jutiaewa'gig.

³⁰ Na tela'taqatipnig. Ignmua'tij suliewei Pnnalal aq Solal uigkeit la'tuanew negla iganpugultiliji ta'nig getlams'tasultiliji eimu'tiliji Jutiaewa'gig.

12

Ta'nig getlams'tasultijig me' gitnme'ujig

¹ Assma na tujiw elege'wit Elot poqji gitnme'waji ta'silihi ta'ni getlams'tasultiliji Se'sus.

² Elot telimatl ugsma'gnismi, "Ne'pa' Ji'mej." Na tujiw ne'pa'titl Ji'mejal espo'qwas'gigtug. Ji'mej na uggignaml Sa'nal.

³ Ta'n tujiw nemiateg Lesui'paq tetapua'laji mawi ugsua'lugsilitl Pie'lal. (Na ula teliaqas ta'n tujiw tetaputesg iga'q uigkeit pestie'uti ta'n e'wmi'tij mo apita'tas'gtnug pipnaqan.)

⁴ Ta'n tujiw gisi ugsua'luteg Pie'l aq piya'luteg laplusang, na tujiw iga'lut ta'nig nujo'tmi'tij laplusang, newgtisgegsijig jel asugom sma'gnisg i' ne'w nemigsijig i' sa'se'wita'jig. Elot gissutg ilsumugsilin mimajuinuigtug ta'n tujiw gaqiaq Siawa'timgewei.

⁵ Toqo Pie'l ne'gaw gennut laplusang gatu na mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultijig ne'gaw melgi a'sutmessewa'titl Nisgamewigtug.

Pie'l getaqqalut laplusang

⁶ Na wela'gweg ge'sg menaq Elot ilsumagweg Pie'lal mimajuinuigtug, Pie'l me' nepat gelpilas'gl ugpitnn etuiw tapusiliji sma'gnisg pisgataqanapigtug. Etna ap igtigig sma'gnisg nujo'tmi'tij laplusanei ga'qana'tas'g.

⁷ Jiniw Gjinisgam ugtansale'witeml gaqamilitl na'te'l aq paqtata's'g laplusang. Na ansale'wit pepuegetl Pie'lal ugltmaqaneg aq telimatl, "Tetaqa'si aq mn'ja'si!" Aq smtug pisgataqanapi'l menjaqal ugpitnn.

⁸ Na tujiw ansale'wit teluet, "Segitga'l ugtispisun aq gmugsng nasa'l." Pie'l smtug tela'teget aq ansale'wit telimtl, "Nasa'l 'ggotm aq wije'wi ni'n."

⁹ Pie'l tew majulgwalatl laplusang. Mo enmi gji'tug ta'n ansale'wilitl tela'tegelij tlian. Tel'ta'sit telaplgigwa't.

¹⁰ Na pemtesgua'tiji amgwesewe'g sma'gnisg aq glapis tapuewe'g aq ugtejgewe'g gasawo'qewei ga'qana'tas'g, el

panta's'g 'gjigang. Na ga'qana'tas'g panta's'g ugjit negmow 'ngutugwaiw aq na'te'l wet tua'tijig. Siawa'tijig awgtigtug aq jiniw ansale'wit naqalatl Pie'lal.

¹¹ Na tujiw Pie'l geitoq ta'n gis tliaq negmeg aq teluet, "Nige' geitu Gjisaqamaw petgimatl ugtansale'witeml ugjit apoqonmuin ta'n teli ugs'tawi'j, aq gis wet jigla'lit Elotal ugml'gigno'tim aq wet jigla'lit ta'n Lesui'paq tel puatmi'tij tla'taqati'tisoq."

¹² Ta'n tujiw geitoq ta'n gis tliaq, eliet Malial wiguaq. Mali ugwisl teluisilitl, Sa'n Malg. Na pugwelgig mimajuinu'g gis mawita'pnig na'te'l aq etli a'sutma'tijig.

¹³ Pie'l metete'get gujmug ga'qanigtug aq nugtoqtejgwej e'pite's teluisit, Lo'ta naji gji'jiatl ta'n wen metete'gelitl.

¹⁴ Gegnustuatl Pie'lal ta'n teli'sili. Tetuji ul'ta'sit na apat pisgutugwi'g je mo pana'tuawg ga'qan aq nat gnua'teget, Pie'l gaqamat gujmug.

¹⁵ Telima'titl, "Elue'wien gi'll!" Pas'g na munsa't ugjit tlian. Na teli asitema'titl, "Etna na ugtansale'witeml."

¹⁶ Tel gne'g aq me' Pie'l siawi metete'get glapis pana'tua'tij ga'qan aq ta'n tujiw nemia'titeg, paqsipgi paqalauiltijig.

¹⁷ Ugpitnn etlegetl aq telimaji, "Wantaqita'gw." Na tujiw gegnua'tuaji ta'n Gjinisgam teli gtaqqal'tipnn laplusang aq telimaji, "Tlimatoqs'p Ji'mej aq esgwia'tijig ta'nig get-lams'tasultijig." Na tujiw naqt'g na'te'l aq na'tami se'g eliet.

¹⁸ Na ta'n tujiw egsitpu'g iga'q, sma'gnisg ta'n nuje'wa'tipnn Pie'lal jensi mu tami eimligw, na tujiw jipaqita'jig. Teluejig, "Talasitugunaq Pie'lo'q?"

¹⁹ Elot tewaggitg glusuaqan ugjit gwilugsin, pas'g na mo we'jia'tigul tami. Na tujiw sma'gnisg ta'n nuje'wa'tipnn Pie'lal pipanimujig aq tewaggitg glusuaqan ugjit ne'po'qsine.

Na tujiw Elot naqt'g Jutia aq eliet glapis Sesalia aq gjiga'ji'j pe'l getu siawqatg.

Ta'n teli np'gs Elot

²⁰ Elot ma'muni uggbwaiugtuaji mimajuinu'g ta'n tle'g 'gjigann Tail aq Saiton. Mawalsultijig nat nmianew Elotal. Tmg gisa'la'titl ji'nmul teluisilitl Plastus wit toqwa'lgunew. Negm, nujo'tg's elege'wituo'guom. Etna na wet gis pisgwita'jig. Na tujiw gis glula'tital Elotal. El'ta'jig aq pipanima'titl ugjit wantaqo'ti muta negm umutgig wejo'tu'tij mijipjewei ugtelege'wa'gimg.

²¹ Etna na Elot gisi mgnt gegnue'g na'gweg, ta'n tujiw nasa'toqol elege'witewe'l aligal aq epa'sit ugt'pung. Na tujiw gelulaji mimajuinu'g.

²² Na tel sesgu'tijig, "Mu na ji'nm etlewistoq, gatu newgte'jit gnisgaminu!"

²³ Smtug Gjinisgam ugtansale'witeml gisa'latl Elotal gesnugwalitl muta ignmuaji mimajuinu'g emtoqwalgun ta'n tujiw pas'g telteg Gjinisgam gepmitelmugsin. Gesnugwapnaq aq wetigi'g ne'pa't'pniga.

²⁴ Na tujiw Gjinisgam ugglusuaqanm siawa's'g aq se'sa's'g. Pugwelgig mimajuinu'g nutmi'tij aq getlams'tasultijig Se'susal.

²⁵ Na Pnnal aq Sol ela'tu'tij na suliewei ta'n a'sutmewinu'g Antioq elgitmua'tij ugjit na a'sutmewinu'g Selusalemg. Gisi ignmua'titeg na suliewei negla iganpugultiliji naqtmi'tij Selusalemg pemi apaja'tijig Antioq. Nespana'titl Sa'n Malgal.

13

Pnnal aq Sol megnujig aq poqjigimujig

¹ Ta'nig getlams'tasultijig Antioq, eig'snig ta'sijig, ta'nig teluejig ta'n Gjinisgam telimgwi'tij aq ta'nig gegina'mua'tijig ta'n Gjinisgam tel puatg. Etna na wegla: Pnnal, Simion telui'tut "An>tagwej," Lusius (tle' 'gjigan Sailin), Manien (negm toqwigwejig Elot na g'pnno'l, aq Sol).

² Ge's emtoqwala'tij Nissaml aq suneultijig, Wejuli Nissaml telimgwi'titl, "Teppisa'l ugjit ni'n Pnnal aq Sol lugwatmnew 'lgowaqan ta'n tegen ni'n teli mgng'pnig."

³ Ap suneultijig aq a'sutma'tijig. Na tujiw ge'gwa'tua'tiji ugpitnual un'jiwaq aq poqjigima'tiji.

Ta'n gis tliaq Saiplus

⁴ Pnnal aq Sol, elgimuteg Wejuli Nissaml ela'tijig gutan Selu'sia aq weji pqotaqtegejig glapis na mnigu teluisig Saiplus.

⁵ Ta'n tujiw oqwa'titeg 'gjigan Salamis, ela'tijig Lesui'pewei a'sutuo'guomg aq pestunmatmi'tij Gjinisgam ugglusuaqanm. Sa'n Malgal wije'wa'titl ugjit mawi apoqonmatultinew.

⁶ Siawi asoqomita'jig na mnigu glapis Papos. Etna na'te'l weltesgua'titl ula puowinal teluisilitl Pa'l Se'sus. Ula na Lesui'p etlitelsit iganigjitegewinuin.

⁷ Witapal iganpuguilitl na mnigu. Teluisilitl G'pnno'l Selgius Polus, nestuelitl ji'nmul. Na g'pnno'l wigumaji Pnnalal aq Solal negmeg, muta getu nutg's Gjinisgam ugglusuaqanm.

⁸ Pas'g na negmow getangwi'titl puowinal Elimas. (Gli'gewigtug telui'tut, Elimas, Lesui'pewigtug na Pa'l Se'sus.) Negm wejo'tg jigla'lan g'pnno'lal Sulgius Polus mo 'gtlams'tasilin.

⁹ Na tujiw Sol, na telui'tut Poligap, ilgwentl Wejuli Nissaml angamatl tegpaqiw ugsisgug puowinal,

¹⁰ aq telimatl, "Gi'l na mn'tu uggywisl. Getantun 'ms't goqwei ta'n gelu'lg aq ta'n tel gaqaisg milamu'gl winjigl tela'tegen.

Wejo'tmn gawasga'tuan Gjinisgam ugteliaqeweim ta'n teli egsuen.

¹¹ Gjinisgam nige' gi'l elapasual'sg aq ma nmitegewn, glapis Gjinisgam tli ul'te'lm'sg ulapin." Smtug Elimas mu gis nemitegeg nugu aq al gigto'qwa'sit. Wejo'tg nat wen we'jian ilgwengun gnnamugsin ugpitn.

¹² Ta'n tujiw gis nemitoq ta'n gis tliaq, na tujiw g'pnno'l getlams'tasitl Se'susal aq mesgi'g's ta'n tel paqalaig ta'n tel gina'muetij ugjit Gjisaqamawl.

Ta'n gis tliaq Antioq, Pisitia eteg

¹³ Poligap aq ta'ni wijitgweiaji weji pqotaqtatijig 'gjigan Papos aq oqwa'jig na gutan Pelga, Pampilia eteg. Etna na na'te'l Sa'n Malg naqalaji aq apaja'sit Selusalemg.

¹⁴ Gatu negmow weita'jig Pelga aq siawita'jig Antioq, Pisitia eteg. Na atlasmutigisg' el'ta'jig a'sutuo'guomg, pisgwita'jig aq epita'jig.

¹⁵ Ta'n tujiw na iganpugultijig ala a'sutuo'guom wet gitmi'titeg 'tplutaqann Mowisewe'l aq ta'n gis wi'gas'g iganigjitegewinugi'g na elgitmu'a'tij glusuqaqan, "Wijigatultigw, pualuloq glulanew mimajuinu'g, gugunmoq Gjinisgam ugglusuqaqanm ulgwijimanew negmow."

¹⁶ Poligap gaqamit. Ugpitn etlegej aq telimaji mimajuinu'g,

"Nisgamewei wantaquo'ti i'tt'j ggamlamunuq. Nigmatut, Isle'lewultioq aq esgwia'tioq ta'nig emtoqwaloq Gjinisgam, nutuigw!"

¹⁷ Na Gjinisgam ta'n Isle'lewaq emtoqwala'tipnn, gisi mgnapni gujjinaqi'g aq gisa'lapni mimajuinu'g tetuji pug-weliepnig ta'n tujiw Ijipteg eimu'titeg. Na tujiw Gjinisgam tewo'lapni Ijipteg. E'w'g'p ugml'gigno'tim.

¹⁸ Ne'wisgegipunqeg teli pgiji gisipugutuaji paq-taqamigtug.

¹⁹ Gisa'lapni 'gtmenenew lluigneg te'sunemigsijig mimajuinu'g na maqamigew Genan, aq ignmuapni ugtmima-jinumg assutmnew na maqamigew.

²⁰ Ne'w gasgiptnnaqanipunqeg je na'nisga'q, gis pmtes-gug ta'n tujiw Gjinisgam gisi mgnateg. Na tujiw ignmuapni iganpugultijig ta'nig nuji ilsutaqtatijig glapis tetaputesg iganigjitegewinu Samuel 'pgising.

²¹ Ta'n tujiw gluma'titeg elege'wilitl Gjinisgam ignmuapni Solal, wettaqielitl na 'Nnu'g teluisultijig Penjaminewaq. Sol ujjl na Gissal, wettaqiet Penjamineg. Negm ugtelege'witemi'tipnn ne'wisgegipunqeg.

²² Gjinisgam mena'lapnn Solal na tujiw Ta'pital elege'witewa'latl. Etna na ula Gjinisgam teluet ugjit negm,

'Ula Ta'pit, Jessi uggwisl, na telamugsit ji'nm, gesalg. Etna na negm tla'tegetew ni'n ta'n tel pualg tla'tegen.'

²³ Etna na ula Se'sus, wettaqiet Ta'pitieg, Gjinisgam gisa'lapnn nujiugs'tawi'welin ta'n te'sijig mimajuinu'g, Isle'laq, 'st'ge' ta'n teli tplumsip.

²⁴ Ge's mu Se'sus pogji lugwatmugweg ugtlgowaqan, pegisinugweg Sapatis. Pestunmuapni 'ms't mimajuinu'g Isle'laq, 'Gawasgita'sultinew aq jiglita'new elue'utigtug aq sign'tasultinew.'

²⁵ Ge'sg menaq, Sa'n gaqa'tugweg ugtlgowaqan, telimapni mimajuinu'g, 'Tal'ta'sultioq wenin ta ni'n? Mu na ni'n ta'n gilew esgmaloq. Gatu ma 'pgije'nug 'pgisintew negm aq ni'n mo tepawgtiw umugsng mena'tuan.' Na.

²⁶ "Wijigatulti'gw ta'n Aplameg wettaqia'tioq, aq esgwia'tioq ta'n elt emtoqwaloq Gjinisgam. Ula na agnutmaqan, petgitmugsi'gw, ugjit ginu ta'n te'si'gw, ta'n Gjinisgam tli ugs'tawugsitesnu.

²⁷ Na mimajuinu'g wigultijig Selusalemg aq ta'nig igan-pugutagwi'tiji, mo gejia'tigupnn Se'susal, nujiugs'tawi'welin. Mo nestasulti'gw ugglusuqaqanmual iganigjitegewinugi'g ta'n i' gitmi'titeg te's atlasmutigisg'g. Gatu teliaqapneg ta'n tujiw ne'po'teg Se'susal ta'n iganigjitegewinugi'g igan tluepnig.

²⁸ Aq we'gaw mo goqwei we'jitu'a'ti'gw ugjit ilsuman ta'n tl ne'pa'new gatu pipanima'titl Pilotal ugjit Se'susal ne'po'qsilin.

²⁹ 'Ms't goqwei gis tla'taqati'titeg 'st'ge' ta'n tel wi'gas'g ugjit negm. Na tujiw weji nisa'lut gujjieweigtug aq etl utqatalut sapalqe'g gun'tew.

³⁰ 'Lpa nepg'pnaq pas'g na Gjinisgam apaji minua'lapnn aq wenaqa'lapnn.

³¹ Gaqaisugunaq nemu's'p ta'nig gis mawi al'ta'tipni weja'tegemg Galali glapis Selusalem aq nige' negmow ta'n tel nemitu'tip, telima'tiji mimajuinu'g Isle'laq.

³²⁻³³ Nige' ninen pegosituleg gelu/lg agnutmaqan, ta'n Gjinisgam teplumapni Lesui'paq, na tla'tegetew. Nige' gis tla'tegetaq ugjit ninen ta'nig wettaqia'ti'gw aq maw gilew, ta'nig mo Lesui'peultiwoq. Na teliaqap ta'n tujiw Gjinisgam apaji minua'lapnn na Se'susal, 'st'ge' gis wi'gas'g tapuewei 'gtapegiaqan Gjinisgam ugtwi'gatign, 'Gi'l na 'ngwis aq nige' gisgug gepmitelmul.

Weja'tegemg nige' ilgwentes 'ms't goqwei ni'newei.'

³⁴ Etna na ula Gjinisgam igan tluep, ta'n tli unaqa'latal 'nplij je mu sugul'gan,

'Ignmultes ta'n goqwei gepme'g gelu/lg aq sape'wit ta'n Ta'pit teli tplumg'p ignmuuanew.'

35 Getletug aq na'tami igtig ewi'gas'g ta'n teluet,
 'Ma ignmuawt sape'wit uglugowinum sugul'gan.'

36 Ta'pito'q tela'tegepnaq ta'n Gjinisgam tel pualapnn.
 Ta'n tujiw nep geg nutqutalutpnaq gmetug ujjuaqi'g aq
 sugul'qapnaq.

37 Pas'g na newgte'jit ta'n Gjinisgam wenaqa'lapnn, gisi
 npliteg mo negm sugul'gaqupnaq.

38-39 Wijigatulti'gw, 'ms't ta'n te'sioq, telteg 'gji'tunew na
 gelu/lg agnutmaqan, ta'n teli usgutmuloq gilew. Wet
 saputa's'g Se'susewigtnug Gjinisgam apigsigtugsinenu
 'gtlue'utinal, ta'n tujiw getlams'tasulti'gw Se'sugulie. Telteg
 'gji'tunew na Mowis ugt'tplutaqanm mo gis jigla'lulugup
 lue'utigtug gatu ta'n wen getlams'tasit Se'suseg na gis
 jigla'lutew lue'utigtug.

40 Ango'tmug, nige! Glaman ta'n teluepnig iganigjitegewin-
 ugi'g ma nugu tlianug gi'leg.

41 Teluepnig,
 'Gilew ta'n maligmoq Gjinisgam!
 Mo jigs'tmu'twoq gilew.
 Getl ta na nepu'tioq aq mn'tua'gig lta'toqs'p.
 Ma 'gtlams'tmu'twoq
 ta'n goqwe'l gis tliaqal gilew gna'gwegmuaq
 tlia pa wen sangew gnua'tugsine new ma jigs'tmu'twoq.' "
 Na tel pestung'p Poligap.

42 Ge's Poligap aq Pnnal pemi nqatmi'tij a'sutuo'guomg,
 na mimajuinu'g wiguma'tiji ugjiti apaja'tinew igtig atlas-
 mutigis'g. Telima'tiji, "Me' tlinitesnen ugjiti negla ta'n go-
 qwe'l."

43 Ta'n tujiw mimajuinu'g naqtmi'titeg ta'n i' tli ultesgat-
 ultipni, Poligap aq Pnnal majulgwalji pugwenniji Lesui'paq
 aq maw igtigig, ta'nig majulgwatmi'tij Lesui'peweiei. Na
 apostale'wijig wesguma'tiji aq welima'tiji ugjiti negmow siaw
 tl mimajultinew aq siaw lita'sin ta'n teli ulm'toq Gjinisgam.

44 Na igtig atlasmutigis'g suel 'ms't wen na gutanji'j
 peita'jig ugjiti nutmnew Gjinisgam ugglusuaqanml.

45 Ta'n tujiw Lesui'paq iganpugultijig nemia'titeg pugwen-
 niji mimajuinu'g, smtug wisgua'tijig, poqji gtana'titl ta'n Poli-
 gal teluelij aq emegwi panta'tu'titl ugtunual.

46 Pas'g na Poligap aq Pnnal me' na aji melgewistoqig,
 "Gilew na telgitasultioq tmg nutmnew Gjinisgam ugglu-
 suaqanm. Gatu nige' gilew mo puatmuoq aq pegwatasultioq
 mo tepawgtiwoq ugjiti iapjiw mimajuaqan. Na nige' ninen
 naqaluleg aq ela'tieg ta'nig mo Lesui'peulti'gw.

47 Gjinisgam telgimugsieg na tla'taqatinen. Teluet,
 'Ni'n iga'tuloq ugjiti wasetenmuan negla

ta'nig mo Lesui'peulti'gw
aq musga'tuan mimajuinu'g ta'n telgi'g ugs'tqamu,
ta'n tli ugs'ta'titaq.' Na.

⁴⁸ Ta'n tujiw ta'nig mo Lesui'peulti'gw nutmi'titeg, wel'ta'sultijig, aq teluejig, "Gjinisgam ugglusuaqanml gelu'lgl." Miwatmua'titl Nisgaml muta tel'te'tmlij, "Na ta'n te'sit wen 'gtlams'tasij Se'suseg guguntew iapjiwewei mimajuaqan." Ta'n te'sijig gisita'sultijig minui ugs'tqamultinew eligsugultijig Nisgamewigtug aq getlams'tasultijig aq ta'n te'sijig pewatmi'tij iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.

⁴⁹ Gjinisgam ugglusuaqanm se'sa's'g ta'n te's'gl ugguntanji'jmual Antioqe'gati.

⁵⁰ Pas'g na Lesui'paq iganpugultijig, gisa'laji gepmitelmujig ji'nmug na 'gjigan aq saqama'sgwaq ta'n emtoqwala'titl Nisgaml 'gtananew Poligapal aq Pnnalal. Poqji gitnme'wa'tiji aq tewaqqatesgujig ugguntanmuqaq.

⁵¹ Na apostale'wijig pewaqtestu'tij 'mjegei umugsnuaq na'te'l. Pa na wijkei aq 'gpitnn pewaqtestoq. Na igan gnua'tua'tiji ta'n goqwei tliatew, ujgit Antioqewajg ugmetue'gmuow. Na smtug siawa'tijig glapis Aigonum.

⁵² Ta'nig getlams'tasultijig eигig Antioq welgwitgl uggamla-munual aq ilgwenujig Wejuli Nisgaml.

14

Ta'n gis tliaq Aigoniumg

¹ Na wijkei tliaq 'gjigan teluisig Aigonum. Poligap aq Pnnal el'a'tijig Lesui'peweiei a'sutuo'guom aq pisgwa'tijig. Ta'n teli ulewistu'tij na pugwelgig Lesui'paq aq esgwia'tijig getlams'tasultijig Se'susal.

² Pas'g na Lesui'paq ta'nig mo getlams'tasulti'gw mesgi'g ta'n pegwatu'tij sespena'q ta'nig mo Lesui'peulti'gw, gawasgi-jultijig 'gtananew Poligapal aq Pnnalal.

³ Na apostale'wijig, pegitgatg'pnig na'te'l. Melgita'jig ta'n telewistoqig ujgit Gjisaqamawul, musga'tuaji mimajuinu'g ta'n teluejig na tliaq. Musga'toq ta'n teli ul'te'lmaj na mimajuinu'g. Etna na ujgit Gjinisgam weji ignmuasni Poligapal aq Pnnalal ml'gigno'ti aq pugwelgl tla'tegen paqalaiuti'l aq ta'n tel mili npitege'tij.

⁴ Na mimajuinu'g 'gjigang nasgwia'tijig, ta'sijig wel'te'lma'tiji Lesui'paq aq igtigig wel'te'lma'tiji apostale'wiliji.

⁵ Na tujiw Lesui'paq aq na mimajuinu'g ta'n mu ta'nig iganpugultijig

aq gissutmi'tij emegweiwanew apostale'wiliji aq gun'teugta'new.

⁶ Ta'n tujiw apostale'wijig nutma'titeg ugjit ta'n getu tla'luj jaqalsumsijig. Smtug ela'tijig na maqamigew Laigonia ta'n etegl gitg 'gjigann Listla aq Tel'pi.

⁷ Na'te'l pestunmi'tij na gelu/lg agnutmaqan.

Ta'n gis tliaq Listla aq Tel'pi

⁸ Etna na ula ji'nm wigit Listla uggwatl maliggl. 'Lpa na teli ugs'tqamuiteg, pa na mo ne'gaw gisi ala'sigw.

⁹ Pemgopis na'te'l, etl jigs'tuatl Poligapal. Poligap geitoq getlams'taslin aq gisi npisilital. Gesi angamatl,

¹⁰ aq gesigawewistoq ta'n telimaj, "Gama'si aq siwno-qpugua'sil!" Na ji'nm smtug wenaqiet aq poqji ala'sit.

¹¹ Ta'n tujiw mimajuinu'g nemia'titeg ta'n Poligapal gis tla'tegelij, na poqji sesgu'tijig ta'n negmow teli isulti'tij ugtli'sutiwow Laigonian, "Nisgamaq mimajuinualsijig aq wa'so'q wet nisa'tijig ugjit ginu."

¹² Pnnalal teluisungewa'titl, "Su's," aq Poligapal, negm na "Elmes" muta negm nutewistoqop. Su's na iganpuguit nisgam ugjit Gli'gewaq aq Elmes nisgam ta'n nutewistoqop ugjit Su's.

¹³ Na a'sutuo'guom ugjit Su's eteg sitatug gutan. Na patlia's ta'n elugowatl Su'sal pegisulaji latto'laq aq wasuegl ga'qana'tas'gigtug. Negm aq pugwelgig mimajuinu'g getu ne'pa'tijig ula wi'sisg, getu musga'tua'tij apostale'wiliji ta'n tli emtoqwalataq.

¹⁴ Ta'n tujiw Pnnal aq Poligap nutma'titeg ta'n getu tla'taqatilij mo wel'te'tmi'ti'gw. Smtug el'tugwi'gig megwaig ta'n mimajuinu'g eimi'tij, gesigawwejig,

¹⁵ "Goqwei na wet tla'taqatioq, ji'nmutut? Ninen pas'g ji'nmug, mimajuinieq st'ge' gilew! Weji pgisineg'p ugjit tlimulinens gelu/lg agnutmaqan ugjit Se'sus aq jigla'lulinen wegle ta'n goqwe'l emtoqwatmoqol mo gelu/lgnugl aq gisa'luleg emtoqwalanew giasgiwewei Gjinisgam. Etna na negm ta'n iapji mimajit, gisitoq wa'so'q aq ugs'tqamu, 'gta'n aq ta'n te's'g goqwei etegl na'te'l.

¹⁶ Gis nige' sa'q eliamapni 'ms't mimajuinu'g tla'taqatinew ta'n tel puatmi'tij.

¹⁷ Pas'g ne'gaw musgalsit ta'n wenij negm ta'n goqwei gelu/lg tela'tegej. We'gaw ignmugsioq gigpesan wejiaq musigisg'tug glaman weligwegl 'gtiga'taqanmual. Ta'n tujiw tetaputesg iga'q, aq ignmugsioq mijipjewei aq gisa'luggsioq ugqamlamunual ulgwijultinew."

¹⁸ We'gaw ta'n telewistoqig apostale'wijig waqqaj gis naqa'la'tiji mimajuinu'g. Wegla getu tla'taqatipnig

ne'pa'tinew wi'sisg musga'tua'tij apostale'wiliji ta'n tli emtoqwalataq.

¹⁹ Ta'sijig Lesui'paq weita'jig Antioq, na Pisitia eteg, aq Aigonum, negmow pegwala'tiji mimajuinu'g gun'teugta'new Poligapal aq na tujiw tewaqqatejima'titl uggunanmuaq. Tel'ta'sultijig ne'pnitaq.

²⁰ Pas'g na ta'nig getlams'tasultijig gigtoqopugutua'titl Poligapal negm wenaqa'sit aq apaji wije'wa'titl gutang. Na igtig na'gweg Poligap aq Pnnal ela'tijig gutan teluisig Tel'pi.

Apaja'tijig Antioq Silia eteg

²¹ Poligap aq Pnnal siaw gina'muatmi'tij na gelu/lg agnutmaqan ula gutan Telpi aq gisa'la'tiji pugwenniji mimajuinu'g majulgwalanew Se'susal. Ap nesutesgmegl 'gjigang Listla, toqo Aigonum, aq Antioq, Pisitia eteg.

²² Melgignewa'la'tiji ta'nig getlams'tmu'tiliji aq welgwijima'tiji ugjiti siawi gtlams'tuanew Se'susal. Na tel gina'mua'tijig, "Lpa pugwelgl wet saputita'igul metue'gl gesgmnaq pisgwita'igw Gjinisgam ugtelege'wa'gimg wa'so'q."

²³ Te's gutan ta'sijig ta'n getlams'tmu'tijig, megna'tiji ta'nig iganpugutuataq. A'sutmessewa'tiji aq suneultijig, na tujiw Nisgaml ugpitng iga'tua'tiji mimajuinu' ta'n gis elita'sitipnn.

²⁴ Ta'n tujiw gis saputita'titeg ta'n telgi'g Pisitia, pegisingig na maqamigew teluisig Pampilia.

²⁵ Gelu/lg agnutmaqan pestunmua'tiji na mimajuinu'g tleiaultijig na gutan Pelga. Na tujiw el'ta'jig glapis na gutan Attalia.

²⁶ Na'te'l pem tepa'tijig lapuguaniqtug aq apajaqtaqatijig Antioq. Etna na'te'l ta'nig getlams'tmu'tijig iga'tua'tipnn Poligapal aq Pnnalal Nisgaml ugpitng glaman gisa'tutaq ula 'lgowaqan glapis gaqa'tu'tij aq nige' gaqa'tu'titeg.

²⁷ Ta'n tujiw iga'titeg Antioq, mawita'jig mimajuinu'g ta'nig getlams'tmu'tijig aq telima'tiji ta'n Gjinisgam teli apoqonmuapni aq wet sapu tl lugwep negmowigtug glaman na nige' ta'nig mo Lesui'peulti'gw gis tli gtlams'tasultitaq.

²⁸ Pegitgatmu'tijig na'te'l wijitgweiwa'tiji ta'ni wegla getlams'tasultili.

15

Etli ultesgatultijig Selusalemg

¹ Ta'sijig ji'nmug weita'jig Jutiae'wa'gig glapis Antioq naji gina'mua'tiji ta'nig getlams'tua'titl Se'susal. Teluejig, "Ma gilew ugs'ta'twoq glapis lugwatasultioq 'st'ge' ta'n telteg 'tplutaqan Mowisewei."

² Gatu Poligap aq Pnnal ma'mun gi'gaja'sualujig ula ji'nmug ugjit na. Ta'nig getlams'tua'titl Se'susal gissutmi'tij Poligap, Pnnal, aq ta'sijig igtigig tleiaultijig Antioq, 'Ita'new Selusalemg nat nmianew apostale'wiliji aq iganpugultiliji ugjit na.

Ta'n etl mawita'jig Selusalemg

³ Na elgimujig. Ge's pemi lta'titeg Ponisiaewa'gig aq Samali-aewa'gig, agnutma'tijig wijigoma'tiji ta'n tel gawasgita'tij Nisgamewigtug ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Ula agnutmaqan pegisu'tij mesgi'g ul'ta'suaqan ugjit ta'n te'sijig wijigoma'tiji.

⁴ Ta'n tujiw iga'titeg Selusalemg wel'ta'sultijig ta'n teli ultesgatulti'tij apostale'wijig, iganpugultijig aq esgwia'tijig ta'nig getlams'tasultijig. Telima'tiji ta'n Gjinisgm wet sapu tl lugwep negmow na Pnnaleg aq Poligapeg ugjit ta'nig mo Lesui'peulti'gw.

⁵ Gatu ta'sijig Palasiaq ta'nig getlams'tmu'tijig, gaqamita'jig aq teluejig, "Amuja na ta'nig mo Lesui'peulti'gw elugwata-sultijig aq telima'tiji jigs'tmug na 'tplutaqan Mowisewei."

⁶ Na apostale'wijig aq iganpugultijig mawagnutma'tijig ugjit na.

⁷ Pegit agnutma'titeg, na tujiw Pie'l gaqama'sit aq teluet, "Wijigatulti'gw, gis nige' sa'q, gilew geituoq, Gjinisgam weji mgnip ni'n te'sioq ugjit gelu/lg agnutmaqan gina'muen ta'nig mo Lesui'peulti'gw, glaman negmow nuttaq aq 'gt-lams'tasultitaq.

⁸ Aq Gjinisgam, ta'n gejiaji mimajuinu'g ta'n telgwijultilij ugglamlamunaq, musga'tuapni ta'n ul'te'tmnew ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Ignmuapni Wejuli Nisgaml pa na wijkei aq ginu ta'n teli ignmugs'i'gup.

⁹ Mo tal piltua'lagupni ginu aq negmow, apigsigtmuapni ugltue'utiwal muta getlams'tasultipnig.

¹⁰ 'Lpa 'gtu lugwaloq Gjinisgam? Pa na munsaiwaji wegla ta'nig mo Lesui'peulti'gw majulgwatmnew pugwelgl ta'n go-qwe'l je mo ginu gujjinaqi'g gisotmi'tigupneg aq ginu mo gissotmug?

¹¹ Ginu weji ugs'ta'ti'gw ta'n teli gtlams'tmu'g Se'suseg ta'n ewlite'lqaqan pema'lugs'i'gw. Pa na wijkei negmow na teli ugs'ta'tij." Na teluet Pie'l.

¹² Na tujiw tetuji jigtetg ta'n tujiw Poligap aq Pnnal geg-nua'tuateg 'ms't goqwe'l tel mili npitege'tij aq paqalaiultijig ta'n Gjinisgam tel mil lugwej e'waji ugjit ta'nig mo Lesui'peulti'gw.

¹³ Ta'n tujiw gaqewistu'titeg Ji'mej gelusit, "Jigs'tuigw, wijigatulti'gw.

¹⁴ Simion nige' gis gnua'tugsioqos ta'n Gjinisgam amg wes musga'tuaj uigkeit ul'te'tmnew negmow ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Weji ugsua'laji wegla ta'nig getlams'tasultijig uigkeit negmewe'n.

¹⁵ Iganigjitegewinugi'g ugglusuaqanmual wijkei telueg'p 'st'ge' nige' gis tliaq. Gjinisgam ugtwi'gatign, tel wi'gas'g.

¹⁶ Gjisaqamaw teluet,

'Ni'n apaja'sites aq tla'tega's
ta'n goqwei teli tplusi'mg'p Ta'pito'q.
Gisa'la's ta'n Ta'pit wetapegsit,
ilgwenan mimajuinu'g.

¹⁷ Toqo 'ms't ala igtigig mimajuinu'g
gwiliuataq Gjisaqamawul.

'Ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g
ta'n wigumgig uigkeit ni'newe'new.

¹⁸ Na teluet Gjisaqamaw

ta'n ignmut'pnig gujjinaqi'g 'gji'tunew gis sa'q.' "

¹⁹ Ji'mej siawewistoq, "Ni'n telsutm mut piами 'lgowaqana'lanew na mimajuinu'g ta'nig mo Lesui'peulti'gw, pem gawasgita'sultijig aq 'lta'jig Nisgamewigtug.

²⁰ Gatu awna wi'gmuanej wi'gatign tlimatesnu. 'Mut malqotmnew mijipjewei ta'n gisi emtoqwa's'g uigkeit 'nnuo-qta'wg. Angweiasultigw, aq mut malqotmnew wi'sis ta'n gis gestunepilut, pa na wijkei mal'tew mut malqotmnew. Ta'nig tepqatmutijig mut sespo'taqatinew, aq pa na wijkei ta'nig newtugwa'lugutijig.'

²¹ Muta Mowiso'q ugt'tplutaqanm gis nige' sa'q egi'tas'g a'sutuo'guomg te's atlasmutigis'g aq wegla glusuaqann pestunmi'tij te's gutan."

*Na apostale'wijig aq iganpugultijig
elgitmua'tij wi'gatign negla ta'nig mo Lesui'peulti'gw*

²² Na tuijw apostale'wijig aq iganpugultijig maw 'ms't ta'nig getlams'tmu'tijig gisita'sultijig mganaw ta'sili ji'nmug na'te'l aq poqjigima'tiji Antioq maw Poligapal aq Pnnalal. Megna'tiji Sutaal, telui'tut, "Palsapas" aq Sailas tapusiliji ji'nmug ta'n maw gepmitelmujig. Ula na wi'gatign ta'n elgitmua'tij:

²³ "Wijigatulti'gw, ninen apostale'wieg aq iganpugultieg wel'ta'sualuleg gilew ta'nig mo Lesui'peultiwoq. Eimu'tioq 'gjigan Antioq, aq na maqamigal Silia aq Silisia.

²⁴ Gis nutmaieq alt ji'nmug te'sieg 'lta'pnig ta'n eimu'tioq aq gaqi ewnasimugsioq ta'n te's'g goqwei. 'Lpa mo ninen telimaqatt'pnig na tla'taqatinew.

²⁵ Etna na uigkeit mawalsieg'p aq 'ms't wel'te'tmeg'p mg-nanen alt ji'nmug. Weji ugsua'l'g'tjig ula ninen te'sieg uigkeit

'Igmulinen. Wije'wataq wegla tapusijig nigmenaq Pnnal aq Poligap ta'n mawi gsalg'tjig.

²⁶ Iga'tu'tip negmow ugmimajuaqanmuow ta'n tel lugowa'tip Gjisqamawminu Se'suguli.

²⁷ Nige' elgimg'tjig Suta aq Sailas. Negmow tlimultaq na wijkei ta'n gis wi'gmuleg.

²⁸ Wejuli Nisgam ilgwenugsieg ta'n telita'sultieg mo piam gitnm'tinew pas'g wegla ta'n telimulegl nige'.

²⁹ Mut malqotmnew mijipjewi ta'n gisi emtoqwa's'g ugjit 'nnuoqta'wg, mut malqotmnew mal'tew, mut malqomanew wi'sis ta'n gis gestunepilut. Ta'nig tepqatmu'tioq mut sespo'taqatinew aq pa na wijkei newgtugwa'lugutioq. 'Lpa na gis tla'taqatioq ula'taqatitoqs'p. Glapis nemitulti'gw. Na 'ms't."

³⁰ Ignmua'tij wi'gatign ula tapusiliji ji'nmug Sailasal aq Sutaal aq elgima'tiji Antioq. Ta'n tujiw iga'titeg na'te'l, mawita'jig ta'nig getlams'tmu'tijig aq ignmua'tij wi'gatign.

³¹ Ta'n tujiw ula mimajuinu'g gis gitmi'titeg ula wi'gatign, na we'gwi ul'ta'sultijig ta'n ula wi'gatign telueg aq welgwijimgwi'tij.

³² Suta aq Sailas, na nutewistoqig ugjit Gjinisgam pegiji usguma'tiji weget ta'nig getlams'tmu'tijig, welgwijima'tiji aq melgignewa'la'tiji ta'n teli gtlams'tasulti'tij.

³³ Pegitgatmu'tijig na'te'l. Na tujiw ta'nig getlams'tmu'tijig enmigima'tiji wantaqa'tigtug. Apaita'jig ta'nig petgima'tipni. 'Ms't wen welgwijing'p. [

³⁴ Gatu Sailas gissumsit siawqatmn na'te'l.]

³⁵ Poligap aq Pnnal pegitgatgig na'te'l Antioq. Negmow aq pugwelgig igtigig gegnu'tmua'tiji aq pestunmatmi'tij Gjinisgam ugglusuqaqam.

Poligap aq Pnnal nigtua'tijig

³⁶ Panaemg ta'sijig tepgunsejig, Poligap telimatl Pnnalal, "Ge' apaja'tinej aq naji mittugwalanej ta'nig getlams'tmu'tijig ta'n te's'gl gutanji'tl na'te'l ta'n pestunmu'g'p Gjinisgam ugglusuqaqam, aq gisi gjii'jatesnu ta'n telo'lti'tij."

³⁷ Pnnal getu nespasn Sa'n Malgal, maw negmow.

³⁸ Pas'g na Poligap tel'ta'sis mo weltenug nespnan, muta mo wijtgweiwagupni glapis gaqa'tu'titeg ugtlugowaqanuow. Awna apaja'sis aq naqalasni 'gjigan Pampilia.

³⁹ Mo wijkei tel'te'tmi'ti'gw ugjit Malgal aq mo gisi pegwatesguagupni. Na tujiw nigtua'tijig. Pnnal nespnatl Malgal,

⁴⁰ gatu Poligap megnatl Sailasal. Ta'nig getlams'tasultijig telima'tiji, "Iga'luleg Gjinisgam ugpitng aq negm angweiugsitoqs'p." Na tujiw naqtmi'tij na'te'l. Pnnal aq Malg elaqtegejig Saiplus, aq Poligap aq Sailas

⁴¹ wet saputa'tijig maqamigew teluisig Silia aq igtig Silisia.
'Mjit ap newgt ali apoqonmua'tiji ta'nig getlams'tmu'tijig.

16

Timoti wije'waji Poligapal aq Sailasal

¹ Poligap siawa'sit Tel'pi, na tuijw Listla. Etna na ula ji'nm teluisit Timoti ta'n wigit na'te'l. Getlams'tasit maw uggwitl, negm Lesui'pewi'sgw, pas'g ujjl na Gli'gewa'j.

² 'Ms't ta'n te'sijig getlams'tasultijig wigultijig Listla aq Aigoniu'm weli usguma'titl Timotial.

³ Poligap getu nespasn Timotial. Etna na ugjut elugwalasn. Wet tla'teges na muta ta'n te'sijig Lesui'paq na'te'l gejia'titl Timotial ujjl Gli'gewa'j.

⁴ Ge's pemi 'Ita'tij gutan, telima'tiji ta'nig getlams'tmu'tiliji ta'n goqwe'l iganpugultijig aq apostale'wijig Selusalemg gis-sutmi'tij ugjut ta'nig mo Lesui'peulti'gw majulgwatmnew. Telima'tiji jigs'tmnew wegla 'tplutaqann.

⁵ Etna na ugjut wegla ta'nig getlams'tua'titl melgi gtlams'tasultijig aq pem pugweliejig te'sigisg'g.

Ta'n telapulgigwa's Poligap, Tloas

⁶ Na tuijw pem siawita'jig na maqamigew miawe'g Pligia aq Galetia. Mo Wejuli Nisgam ignmuagusni la'tinew na maqamigew teluisig E'sia ugjut pestunmnew gelu/lg agnut-maqan na'te'l.

⁷ Toqo siawita'jig glapis na maqamigew teluisig Misia. Ta'n tuijw iga'titeg na'te'l getu 'Ita'snig na maqamigew teluisig Pitinia, pas'g na Se'sus ugjiqaqamitl, na Wejuli Nisgaml mo ignmuauqupni 'Ita'lin.

⁸ Na siawi angamita'jig Misiae'wa'gig aq enminisgamigeg glapis Tloas.

⁹ Na wela'gw Poligap telapulgigwa'it. Nemiatl ji'nmul, Masetonia tle'l, gaqamilitl aq etawaqtmalitl, "Jugu'a ula Masetoniaewa'gig aq apoqonmuieg!"

¹⁰ Ta'n teli nqase'g Poligap telapulgigwa'it, na smtug ilajultieg aq naqtmeg na gjigan Tloas ugjut 'Ita'en Masetoniaewa'gig. Na Gjinisgam telimugsieg ugjut 'Ita'en gina'muan mimajuinu'g na'te'l na gelu/lg agnutmaqan.

Litia ta'n teli gtlams'tasij Pilippieq

¹¹ Toqo weji pqotaqtaqatieg Tloas, aq wet siawaqtaqatieg tetpaqiw mnigu teluisig Samotle's. Igtig na'gweg siawi aso-qomaqtaqatieg glapis Niapolis, aq na'te'l oqwa'ieg.

¹² Weja'tegemg na'te'l, el'ta'ieg na 'gjigan teluisig Pilippi eteg na amgwesewei maqamigew Masetoniaewa'gig, pug-welgil Lo'mewaq wigultijig na'te'l. Eimu'tieg pe' ta'suguna'q na 'gjigan.

¹³ Na atlasmutigisg'g tewita'ieg na 'gjigan aq el'ta'ieg gigjiw sitmug. Tel'ta'sultieg i'tt'tew ta'n i' tli a'sutma'tijig Lesui'paq. Na epita'ieg maqamigeg aq agnutma'tieg na e'pijig ta'nig etl mawita'pnig na'te'l.

¹⁴ Na newgte'jit nutugsieg teluisis Litia, tleiwit na gutan Taiataila. Negm nuji ntuisgetoqol mego'tigl megwi ewne'gl amalegn. Ula e'pit emtoqwalatl Nisgamal, aq Gjisaqamaw pana'tua's ugtangita'suaqanm ugjut melgi jigs'tmn ta'n Poligapal teluelij.

¹⁵ Negm aq ta'n te'sijig mimajuinu'g eimu'tiliji wiguaq, 'ms't sign'tugsnig. Na tujiw wigumugsieg 'Ita'nen wiguaq aq i'mnen. Teluet, "Geituoq nige' ni'n getlams'tasi Gjisaqamaw Se'sus. Pualuloq jugwita'new nignaq aq i'mu'tinew." Gisita'sultieg ugjut 'Ita'nen wiguaq.

*Poligap aq Sailas etl pija'lujig laplusang
na 'gjigan teluisig Pilippieq*

¹⁶ Newgte'jit na'gweg pemi lta'ieg ta'n i' tli a'sutma'tieg, asugugsieg gistejui'sgwej geggunasn mn'tu'l, ta'n gisa'latl igani gji'tun goqwei ta'n tliatew. Ta'n teli ugsigej megete'g suliewei ugjut negla ugtassusitemg.

¹⁷ Alulgwalugsieg ta'n tel militaieg ninen aq Poligap, mimajuinu'g sesgwalaji, "Wegla ji'n mug elugowa'titl Gjinisgaml ta'n mawi espe'litl. Telimugsioq ta'n tli ugs'ta'titoqs'p."

¹⁸ Gaqaisugunaq tela'teget glapis Poligapal taqala'latl, gigto'qopugua'sit, aq telimatl na mn'tu'l, "Ugwisunm Se'suguli, ni'n telimul tualqa'sin na e'pite's." Smtug, na mn'tu gettaqa'sitl e'pite'sl.

¹⁹ Na wegla ugtassusitemg geitu'tij ntutaq ta'n telitu'tij suliewei goqqwa'la'tiji Poligapal aq Sailasal aq eltejima'tiji ta'n iganpugultijig eimi'tij ta'n i' tli usgowita'tij mimajuinu'g.

²⁰ Pegisula'tiji wegla ta'n assusijig Lo'mewaq eigig, telua'tijig. "Wegla ji'n mug Lesui'paq aq mesgi'g sespena'q gisa'tu'tij 'ggutanminaq."

²¹ Gegnu'tmugsieg ta'n ginu 'tplutaqan telteg mu tla'taqatinenu. Ginu na Lo'mewaq aq ma gis majulgwatmuggul ta'n telimugi'sgw."

²² Na pugwelgil mimajuinu'g wittoqutijig aq poqji matna'tiji. Assusijig menina'tua'tiji utapsunual Poligapal aq Sailasal, melgima'tiji ugjut te'sipowmaqanta'new.

²³ Ta'n tujiw gis ma'muni ugsito'teg, na tujiw pijjiaqalu-jig laplusang, aq nuji ango'tg laplusang telimut, "Ml'gi appusqa'inen!"

²⁴ Na gis tlimuteg laplusane'j piyegeji mujga lame'g laplusang aq mesgi'gl gmu'tl pitasgatuaji ugkwatual aq seggapin-muaji.

²⁵ Na'tami gisgatatpa'q, Poligap aq Sailas metewi a'sutmajig aq etli gtapegiatmi'tiji Nisgamewei a'sutmewintoqig. Gatu na ula igtigig laplusang pisultijig etl jigs'tua'tiji.

²⁶ Na jiniw mesgi'g maja's'g ugs'tqamu aq pepuegej laplusang ta'n ge'guteg. Na smtug 'ms't ga'qann panteta'qal aq pisgataqanapi'l menjaqal ugkwatuaq ta'n te'sijig pisultijig laplusang.

²⁷ Na nujo'tg laplusane'j tugwieteg, ta'n tujiw nemitoq ga'qann pantetegl tel'ta'sit ta'n te'sijig pisultipnig gaqsmultit-gig. Na smtug wesua'toq espo'qwas'g aq getu ne'pa'sit.

²⁸ Pas'g na Poligap sesgwet ta'n tel we'gwisigawwej, "Mut na tla'tegew. 'Ms't ula eimu'tieg!"

²⁹ Na laplusane'j wigumatl ji'nmul ta'n nujo'tmlij waso-qonmaqan aq pegisitlij laplusane'j pisgutugwi'g aq nespi neng'tesing aq el nutgul'pa'sua'laji Poligapal aq Sailasal ugkwatuaq.

³⁰ Na tujiw tew wije'waji aq pipanimaji, "Tala'tega's, saqamawtut, ta'n tli ugs'ta's?"

³¹ Telima'titl, "Gtlams'tasi Gjisaqamaw Se'sus aq ugs'tates, maw gigmaq."

³² Gegnu'tmua'tiji Gjinisgam ugglusuqaqanml, negm aq 'ms't ta'n te'sijig wiguaq.

³³ Na wijke te's ajiet na wela'gw na laplusane'j wesua'laji Poligapal aq Sailasal waqama'tuaji ta'n tel jilta'silij. Toqo negm aq 'ms't wi'gma smtug sign'tasultijig.

³⁴ Na laplusane'j enma'laji wiguaq aq essmaji. Negm aq wi'gma welgwijultijig muta nige' getlams'tasultijig Nisgamewigtug.

³⁵ Na wapg Lo'mewaq assusijig elgitmi'tij glusuqaqan ugjit nujiugsua'tegejig teluejig, "Tua'lug negla ji'nmug!"

³⁶ Toqo na laplusane'j telimatl Poligapal, "Assusijig petgitmi'tij glusuqaqan ugjit gi'l aq Sailas gis tua'titoqs'p aq sangew maja'tigw nige'."

³⁷ Pas'g na Poligap telimaji nuji ugsua'taqatijig, "Menaq ninen goqwei opla'tueg aq mo sewisga'tueg ugt'tplutaqanmuow. We'gaw te'sipowmaqantoqsieg'p mimajuinuigtug. Ninen, Lo'mewaq, pa wijke aq gilew! We'gaw pija'lugsieg laplusang aq nige' pualugsieg jigla'tinen aq mo pualiweg goqwei me'ta'tmnien! A' na moqwa'!"

Amujpa na negmow Lo'mewaq assusijig wejgwa'tijig tet aq getaqa'lugsieg."

³⁸ Na nuji ugsua'tegejig gegnua'tegejig Lo'mewaq assusijig. Ta'n tujiw geitu'titeg Poligap aq Sailas Lo'mewaq pa wijkei aq negmow na jipaqita'jig.

³⁹ Smtug ela'tijig aq telima'tiji ta'n teli ms'ge'tij. Na tujiw tewa'la'tiji laplusang aq etama'tiji, "Etug gilew teli ulm'tuoq jigla'tioq 'ngutanminaq."

⁴⁰ Poligap aq Sailas naqtmi'tij laplusang aq ela'tijig Litia wiguaq. Na'te'l weltesgua'tiji ta'ni getlams'tasultiliji. Agnutma'tijig aq welima'tiji. Na smtug naqtmi'tij na 'gjigan.

17

Ta'n goqwei teliaq na 'gjigan Tessaloniga

¹ Na tujiw siawita'jig 'gjigan teluisig Ampipolis aq igtig teluisig Apollonia, aq peita'jig Tessaloniga. Na'te'l eteg's Lesui'pewei a'sutuo'guom.

² 'St'ge' ta'n i' tla'teget, Poligap naji tgo'tg. Ta'n teli pgitgatg, nesisgl atlasmutigisgugl mimajuinu'g wesgumaji aq sespag-nutma'tiji. Gjinisgam ugtwi'gatign e'w'g.

³ Gegnua'tuaji aq musga'tuaji amujpa na Nujiugs'tawi'wet teli ulmaje'g'p, nepg'p aq apaji minunsipnaq. Poligap telimaji, "Ula Se'sus, ta'n wesgumug, etna na negm Nujiugs'tawi'wet, ta'n Gjinisgam megnapnn ilgwenan ugtmima-juinumg."

⁴ Alt jigs'tua'titl aq getlams'tmu'tijig ta'n goqwe'l Poligap teluet. Wit toqwa'la'tiji Poligapal aq Sailasal, maw pug-welg'snig Gli'gewaq ta'n emtoqwala'titl Nisgaml aq pug-welg'snig saqama'sgwaq.

⁵ Gatu na Lesui'paq wisqua'tijig aq amwa'la'tiji pugwenniji al'ta'winu'g. Na ta'n telgi'g 'gjigan mesgi'g gisa'tu'tij sespena'q. Ma'muna'taqtatijig. Gi'gaj pisgwita'jig Jasoneg, al gwilua'tiji Poligapal aq Sailasal ugjit la'lanew mimajuinuigtug.

⁶ Pas'g na ta'n tujiw mo we'jia'tigweg tewaqtejima'titl Jasonal maw igtigig ta'nig getlams'tasultijig. Ela'la'tiji 'gjigang ta'n etli assusi'tij aq sesgu'tijig, "Wegla ji'nslug gisa'tu'tij mesgi'g sespena'q 'ms't tami! Nige' peita'jig ginu 'ggutanminu

⁷ aq Jason geggunapni wiguaq. Ta'n te'sijig sewisga'tu'titl 'tplutaqan g'pnno'lewe'l. Getana'titl Lo'meweui Gjielege'wilitl aq teluejig ap igtig elege'wit, me' espe'g teluisit Se'sus."

⁸ Na gis tlue'titeg mimajuinu'g me' naji sespo'ltijig maw iganpugultijig na 'gjigan aq me' sespena'q gisa'tu'tij.

⁹ Na assusijig telima'tiji Jasonal aq igtigig, "Amujpa na apangitmoq ta'n telgi'g glutmugsioq!" Apangitmi'tij aq na tujiw iga'la'tiji.

Ta'n goqwei teliaq Plia gutan na maqamigew Masetonia

¹⁰ Ta'n teli nqase'g gis wel oqonitpaquiaq, ta'nig getlams'tasultijig elgima'tiji Poligapal aq Sailasal Plia. Ta'n tujiw iga'titeg na'te'l ela'tijig Lesui'pewei a'sutuo'guomg.

¹¹ Na mimajuinu'g na'te'l me' negmow naqamasi pana'tu'titl ugtangita'suaqanmual, je mu na mimajuinu'g tleiaultijig Tessaloniaeg. Jigs'tmu'tijig Gjinisgam ugtwi'gatign aq wels'tmi'tij. Te'sigisg'g gegina'masultijig na gelu/lg wi'gatign ugjut ta'n Poligap teluet getloqo tlian.

¹² Na ugjut pugwelgig getlams'tasultijig maw pugwelgig Gli'gewaq saqamawinu'g aq saqama'sgwaq.

¹³ Ta'n tujiw Lesui'paq tleiaultijig Tessaloniaeg, nutma'titeg, Poligap me' pestunmuaj Nisgaml ugglusuqaqanm mimajuinu'g Peliaewaq, el'ta'jig na'te'l aq mesgi'g gisa'tu'tij sespena'q.

¹⁴ Smtug ta'nig getlams'tasultijig pogjigima'titl Poligapal maw igtigig ta'n tl tepita'taq lapuguaniqtug. Gatu Sailas aq Timoti gitg siawqatgig Plia.

¹⁵ Na ji'nmug ta'nig Poligapal wije'wa'tipnn, el'ta'jig glapis Atens. Na tujiw apaita'jig Pelia. Poligap telimaji ugjut tli-manew Sailasal aq Timotial jugwa'tinew ta'n negm eig, ta'n teli nqase'g gis maja'ti'tij.

Poligap siawqatg na 'gjigan Atens

¹⁶ Ge's Poligap etli esgmalaji Sailasal aq Timotial, ewlgwijing's ta'n tujiw nemiateg pugwelgig 'nnuoqta'wg ta'n i' tli emtoqwatmi'tij nisgamaq na 'gjigan.

¹⁷ A'sutuo'guomg sespagnutma'tijig Lesui'paq aq maw es-gwia'tijig ta'n emtoqwala'titl Nisgaml. Te'sigisg'g sespag-nutma'tijig ta'n i' tli ntuisga'ti'tij mimajuinu'g asuita'jig.

¹⁸ Etna na ula Epigulianaq aq Stoigaq nujigina'mua'tijig asuagnutma'tijig Poligapal. Alt teluejig, "Wen ta ula mo goqwei nenmug ali ewgsitoq? Goqwei getu tluet?"

Igtigig teluejig, "Ni'n ta'n teli angaptm wesgumaji se'g tle'g nisgamaq." Wet tluensig muta Poligap al gina'muet ugjut Se'susal aq ta'n tel minunsipnaq.

¹⁹ Na Poligapal wiguma'titl ta'n negmow i' tli ultesgatulti'tij teluisig "Na Alio'paqas" ta'n mawagnutma'ti'tij aq telima'titl, "Gsatumugeg gisi gj'i'tueg ula gi'l ta'n tel piltu gina'muen aq ta'n goqwei wesgutmn.

²⁰ Amgwes nutmeg ula piltue'g aq 'gsatmugeg gisi gj'i'tueg ta'n goqwei wesgutmn." (

²¹ Na mimajuinu'g Atenewaq aq esgwia'tijig wigultijig na'te'l 'gsatmi'tis mawita'new glaman gis tlaintultitaq ta'n goqwei gis nutmi'tij aq getu nutmi'tij me' goqwei piluei.)

²² Poligap gaqama'sit ta'n etl mawagnutma'tipnig Alio'paqaseg aq teluet, "Mimajuinutut, Atenewaq, ni'n tel nemitu gilew ta'n telo'ltoq Alio'paqas. Gepmitelmoqig pugwelgig nisgamaq,

²³ muta wejgu'eianeg 'gjiganmuaq, angaptmapnn ta'n te's'gl i' tli emtoqwaloq nisgamaq. Nemituap newgte'jit na ula ewi'gas'g, 'ugjit mo geitasigw nisgam.' Na newgte'jit ta'n emtoqwaloq gatu mo gejiawoq nige' telimuloq na ula Gjinisgam.

²⁴ Etna na ula Gjinisgam gisitoqop ugs'tqamu aq 'ms't go-qwei ta'n eteg. Etna negm assutg wa'so'q aq ugs'tqamu, aq mu negm wigigw a'sutuo'guomg ta'n ji'nm gisitoq.

²⁵ 'Ms't goqwei gisitoq we'gaw mimajuinu'g gisiapni aq ignmuapni gamlamuti aq ugjijaqamijuaq. Tal gis mimajuinu ignmuatet Nisgamal ta'n goqwei tel nuta'maj?

²⁶ Newgte'jilitl ji'nmul eliapnn aq newgte'jilitl e'pilitl, na na'te'l wetapegsijig ta'n tel milapegsultijig mimajuinu'g. Ignmuapni i'mnew ta'n telgi'g ugs'tqamu. Ge's mu eliagweg gis gissutg'p giasgiwewei ta'n tet tami i'mnitaq.

²⁷ Na wet tla'teges glaman mimajuinu'g gwiliuataq Nisgamal. Etug jel we'jiataq ge's gwilua'tij pa na wijkei aq nige' alapenewet ta'n tujiw gwilg goqwei. Mo Gjinisgam gneg eimug, maw tepaw eig ta'n eimu'g.

²⁸ Muta negm gisa'lugsi'gw mimajultinenu, maita'nenu, aq nige' ta'n telo'lti'gw. 'St'ge' nige' nuji a'tugwa'tijig i' tluejig, 'Ninen elt negm un'jang.'

²⁹ Ginu nige' Gjinisgam un'jang, mut wen ginu tl'ta'siwij Gjinisgam 'st'ge' 'nnuoqta'w wejitasit wisaw suliewei, aq suliewei, gisna gun'tew ji'nm gisi ila'qate'g.

³⁰ Mo Gjinisgam elapasualagupni na tujiw, muta mo go-qwei geitu'ti'gup, gatu nige' telimaji, 'ms't mimajuinu'g 'ms't tami gawasgita'sultinew aq jiglita'new elue'utigtug.

³¹ 'Muta Gjinisgam gis tepgisatoq na na'gweg ta'n tujiw giasgiwewei ilsumataq 'ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g. Na tla'tegetew wet sapu tl lugwet ula ji'nmul Se'susal ta'n gisi mgnapnn. Ta'n tujiw wenaqa'lateg ula ji'nmul gisi npliteg, musga'tugsi'gw na tliatew."

³² Ta'n tujiw nutua'titeg Poligapal wesgumatl ji'nmul wenaqa'lut'pnaq gisi np' geg, ta'sijig negmow maligma'titl, gatu igtigig teluejig, "Getu nutu'leg etlewistun mjit newgt."

³³ Ta'n tujiw Poligap naqt'g ta'n i' tli ultesgatulti'tiji,

³⁴ ta'sijig mimajuinu'g getlams'tasultijig Se'susal aq wit toqwa'la'titl Poligapal. Te'si'tij eig's Tionisius, negm na newgte'jit iganpugultijig na 'gjigan Atens aq e'pit teluisit Tamalis aq ta'sijig igtigig.

18

Ta'n goqwei teliaq Golint

¹ Gis tliaq, Poligap naqt'g Atens aq siawa'sit na 'gjigan Golint.

² Na'te'l weltesguatl Lesui'pal teluisilitl Aguila, etli ugs'tqamuis maqamigew teluisig Pontus. Assma wejet Italiewa'gig maw ugte'piteml teluisilitl Plisilla. Na g'pnno'l teluisit Glatius tewatgitg glusuaqan ugit ta'n te'sijig Lesui'paq jiglita'new Lo'mg. Poligap eliet nat nemiaji.

³ Siawqatg aq maw lugutijig, muta ugmimajuaqanm teli gtantoq nujiaji segi'gnignn, 'st'ge' negmow.

⁴ Na te's atlasmutigisg'g, sespagnutma'tijig mimajuinu'g a'sutuo'guomg. Wejo'tg gisa'lan Lesui'paq aq Gli'gewaq 'gt-lams'tmnew Se'suseg.

⁵ Ta'n tujiw Sailas aq Timoti weja'ti'titeg Masetoniaewa'gig, Poligap pas'g na tel lugwet pestunmuaji mimajuinu'g gelu'lg agnutmaqan. Gegnu'a'luaji Lesui'paq na Se'sus negm nuju-ugs'tawi'wet.

⁶ Ta'n tujiw mo jigs'tagugeg aq awna me' emegwi anmima'titl, pepueget un'ji pewaqtestoqol ugpitnn, musga'tuaji, mo wel'te'tmug. Siaw tlimali, "Gtu 'Ita'ioq mn'tua'gig, na ejela'luloq ni'n. Gilew telalsultioq aq ma ni'n pgwatuluoq. Nige' weja'tegemg lia's negla ta'nig mo Lesui'peulti'gw."

⁷ Na tujiw naqalaji aq eliet natgatg wi'g na ji'nmul teluisilitl, Taitius Justus. Negm mo na Lesui'p, gatu emtoqwalatl Nis-gaml. Wi'g eteg gigjiw Lesui'peweiei a'sutuo'guom.

⁸ Na iganpuguit a'sutuo'guom teluisit Glispus, getlams'tasitl Gjisaqamawul aq maw wigma. Me' pugwelgig mimajuinu'g Golint nutmi'titeg Gjinisgam ugglusuaqanm, 'gt-lams'tmu'tijig aq sign'tutupnig.

⁹ Newgtejgeg wela'gweg, Poligap telaplgiwa't aq Gjisaqamawul telimtl, "Mut jipasiw, siawewistu aq mut punajo'tmu.

¹⁰ Muta ni'n wijitgweul. Ma wen gis tala'lulug, muta pugwelgig eигиг 'ntmimajuinumg na 'gjigang."

¹¹ Na Poligap siawqatg na'te'l newgtipunqeg jel aqataig. Gegin'a'muaji mimajuinu'g Gjinisgam ugglusuaqanml.

¹² Ta'n tujiw na Lo'mewaq iganpugultijig iga'la'titl Galioal iganpuguilin Gli'gewa'gig, na tujiw Lesui'paq mawalsultijig, goqqwa'la'titl Poligapal, aq ela'la'titl ta'n wen i' tli ilsumuj.

¹³ Teluejig, "Ula ji'nm, wejo'tg gisa'lan mimajuinu'g emtoqwalanew Nisgamal 'st'ge' negm ta'n mo teltenug 'tplutaqanigtug. Pa na tli a'sutma'ti'tij sewisga'tutaq 'tplutaqanminen."

¹⁴ Assma Poligap getu glusis ta'n tujiw Galio telimateg Lesui'paq, "Pa na nige' goqwei we'jituioq mo tetapuaqtぬ gisna winjig, opla'tegen, gisna gis gmutnen na me'tli angamgugtes ni'n naqa'si aq jigs'tuloq ta'n te'sioq Lesui'pewioq.

¹⁵ Gatu pas'g gilew gi'gaita'ioqol glusuqaqann aq wisunn aq 'gt'tplutaqanmuoq amujpa na gilew ilsutmoq. Ma ni'n ilsutmug ta'n goqwe'l teli gsnugoqonewe'l."

¹⁶ Na tewaqqatesguaji ta'n i' tli ilsumuj.

¹⁷ Ta'n te'sijig goqqwa'la'titl Sostenisal, iganpugutmlij na a'sutuo'guomg aq etl matta'titl igantug i' tli ilsutaqati'tij. Gatu na Galio mo tali elgowaqana'lugug je pe'gaj.

Poligap apaja'sit Antioq

¹⁸ Na Poligap pegitqatg Golint maw ta'nig getlams'tasultijig. Na tujiw naqalaji aq el'ta'jig na gutan teluisig Senjlia maw Plisilla aq ugji'nnuml Aquila. Etna na na'te'l pesgusmuj un'ji muta gis lui'tmasis. Tepita'jig lapuguaniqtug elaqtaqatijig Siliaq.

¹⁹ Iga'jig 'gjigan Epesus. Etna ula tet Plisilla aq Aquila siawqatgig. Poligap eliet aq pisgwa't a'sutuo'guomg. Gelulaji Lesui'paq aq sespagnutma'tiji.

²⁰ Pipanima'titl gisi pgitgatmlin. Pas'g negm mo wel'te'tmuq.

²¹ Awna telimaji ge's mo naqalagweg, "Gjinisgam tl'te'tg apaja'sitesg." Na tujiw naqalaji Epesusewaq aq maw wigumaq Plisillaal aq Aquilaal. Tepa'sit lapuguaniqtug aq ejiglaqteget Epesuseg.

²² Ta'n tujiw Poligap iga'iteg 'gjigan Sesalia, na siawa'sit glapis Selusalemg. Naji gji'jiaji ta'n telo'ltilij negla ta'nig getlams'tasultijig aq ulgwijimaji, welgwijimaji aq wel'ta'sualaji. Na tujiw eliet Antioq.

²³ Pegitgatg's na'te'l, aq ta'n tujiw naqt'geg siawa'is ta'n telgi'g Galetiaewa'gig aq Pligliaewa'gig. Melgignewa'tuaj ta'n teli gtlams'tasultilij.

Apollos eliet Epesus

ta'n Plisilla aq Aquila wesgowa'tijig toqo Golint

²⁴ Etna na ula Lesui'p teluisit Apollos. Etli ugs'tqamuip na 'gjigan Alegsantlia. Na pegising Epesuseg. Nata' pestung aq weli gji'toq ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign.

²⁵ Gegnu'tmus giasgiwewei ta'n Gjisaqamaw musga'tuaji mimajuinu'g ta'n tli ugs'ta'titaq aq ta'n tlo'ltilitaq. Nata' gina'muet ta'n goqwei wesgutg, mawi uli ns'tua'titl ta'n te's etlewistulij. Giasgiwewei wesgumatl ugjiti Se'susal, gatu

pas'g geitoqop ta'n Sa'n gegina'muapni mimajuinu'g ta'n tel jiglita'taq lue'utigtug aq sign'tugsinew ujit ula musga'tunew.

²⁶ Melgita't ta'n telewistoq a'sutuo'guomg. Plisilla aq Aquila nutua'titeg a'sutuo'guomg na enma'l'a'titl wiguaq. Sangew gegnua'tua'titl glaman 'gjitmí gj'i'tuoq ta'n Gjinisgam westawiaji mimajuinu'g aq ta'n tlo'ltilitaq.

²⁷ Na tuijw Apollos gisita'sit lien Gli'gewa'gig. Ta'nig getlams'tasultijig Epesuseg na teli apoqonmu'a'titl. Ewi'gmua'tiji ta'nig getlams'tasultijig na'te'l, Gli'gewa'gig. Munsaiwa'tiji ul'ta'sualanew aq jigs'tuanew. Ta'n tuijw iga'teg, mesgi'gs ta'n teli apoqonmuaji wegla ta'nig Gjinisgam wel'te'lma'pni aq getlams'tasultipnig Se'suseg.

²⁸ Ta'n tel melgewistoq, pegwatesguaji Lesui'paq mimajuinuigtug. E'w'g Gjinisgam ugtwi'gatign musga'tuaji na Se'sus na Nujugs'tawi'wet.

19

Poligap eliet Epesuseg aq Gli'gewa'gig

¹ Ge's Apollos eigue Golint, Poligap siawa'sit E'siaewa'gig, glapis iga't na 'gjigan Epesus. Etna na na'te'l weltesguaji ta'sijig ta'nig getlams'tasultijig.

² Pipanimaji, "Gis Wejuli Nisgam pisgwa't 'gtinnewaq aq poqji ilgwenugsioq ta'n 'gtlams'tasultioqop?" Na teli asitema'titl, "Je menaq ninen nutmaweg ta'n wen Wejuli Nisgam."

³ Poligap pipanimaji, "Goqwei wej sign'tasultioqos?" Teli asitema'titl, "Wej sign'tuggsiegp muta Sa'n gis teluep."

⁴ Poligap teluet, "Sa'n sign'tuapni mimajuinu'g ta'n gawasgita'sultilipni aq ejiglita'pni lue'utigtug aq telimapni Isle'laq, 'Amujpa na gilew getlams'tasultioq ta'n wen wejgu'et ugtejg ni'neg. Etna negm na Se'sus!"

⁵ Ta'n tuijw nutma'titeg na, smtug sign'tasultijig e'wmua'tij Gjisqaqamaw Se'susal ugwisunum.

⁶ Poligap iga'toqol ugpin un'jiwaq aq Wejuli Nisgam! pisgwa'litl uggamlamunuaq aq ilgwengwi'titl. Poqji pil-tui'sultijig aq poqji usgutmi'tij Gjinisgam ugglusuaqanml.

⁷ Na'te'l eimu'tijig na'tami newgtisgegsiliji je ta'pu ji'nmug.

⁸ Nesisijig tepgunsejig, Poligap eliet a'sutuo'guomg te'sigisg'g aq gegina'muaji mimajuinu'g aq sespagnutma'tiji. Wejo'tg gisa'lan 'gtlams'tasutilin ta'n goqwei teluet teliaq ujit ignmuan Gjinisgam ilgwengunew.

⁹ Pas'g na ta'sijig negmow melgasultijig aq mo getu 'gtlams'tmu'ti'gw. Mimajuinuigtug wini usgutmi'tij ta'n Gjisqaqamaw musga'tuaji mimajuinu'g ta'n tli ugs'ta'titaq aq ta'n

tlo'ltilitaq. Na tuijw Poligap eljiegeji aq nespnaji ta'nig getlams'tasultijig. Te'sigisg'g sespagnutmatiji ta'n i' tli agnutmamg Tailannuseg.

¹⁰ Na ne'gaw tapuipunqeg na telo'ltijig. Ta'n te'sijig mimajuinu'g wigultijig ta'n telgi'g E'sia, gitg Lesui'paq aq esgwia'tijig, nutmi'titeg Gjinisgam ugglusuaqanml.

Na uggewisg Sgipa

¹¹ Gjinisgam ignmuatl Poligapal ml'gigno'ti uigkeit tela'tegelin ta'n goqwe'l paqalaiuti'l aq melgignaql aq ta'n teli npitegej.

¹² We'gaw musue'ji'tl aq laqpisuti'l ta'n goqwe'l gisi e'w'gl wesua'toqol aq ela'tuaji ugsnugowinu'g. Negmow weji npisultijig aq tewaqqatesguji mn'tu'g.

¹³ Ta'sijig Lesui'paq, ta'nig al'ta'jig aq tewaqqatesgua'tiji mn'tu'g wejo'tmi'tij e'wmnew Gjisqamaw Se'sus ugwisunm ta'n tel tla'taqati'tij. Telima'tiji na mn'tu'g, "Ninen telimuleg, getaqqai! Ugwisunmg Se'sus, ta'n Poligap i' pestunmuap."

¹⁴ Etna na tela'taqatijig ula lluigneg te'siliji uggewisg Lesui'pewei espe'g patlia's teluisit Sgipa.

¹⁵ Pas'g na mn'tu telimaji, "Geji'g ni'n Se'sus aq nenaq Poligap pas'g na wenin ta gilew?"

¹⁶ Na ji'nm ta'n mn'tu'l wesgweiatl tetuji ma'mun matnaji 'ms't pegwata'jig. Ma'mun jilewjig aq utapsunoq gaq pasgino'tuajig. Tewatsumultijig wiguaq emisqo'ltijig.

¹⁷ Na 'ms't Lesui'paq aq esgwia'tijig mimajuinu'g wigultijig Epesuseg nutma'titeg uigkeit na. 'Ms't siktata'sultijig aq me' mimajuinu'g naji gepmite'tmu'a'tij Se'susal ugwisunm.

¹⁸ Pugwelgig ta'nig getlams'tmu'a'tijig mawita'jig, gegnu'a'tua'tiji aq musga'tua'tiji ta'n gis tla'taqati'tij.

¹⁹ Pugwelgig ta'n goqwei sa'q puowinuei i' tla'taqatipnig pegisitu'titl ugtwi'gatignal aq etl nu'gwa'tu'titl ugsisguaq 'ms't ta'n te'sijig. Na maw gitmi'titl ta'n tel awgtigl ula wi'gatignn na telpettesgl na'nisga'q pituiptnnaqana'igl.

²⁰ Ula ta'n te's'g goqwei gis tliaqap, gisa'laji mimajuinu'g Nisgaml 'gtlams'tuanew aq pem pugwelgig ta'n tel jigs'tmi'tij.

Epesusewaq sespeno'ltijig

²¹ Na wegla gis tliaq, Poligap gis gisita'siteg 'gtu maja'sin aq lien Masetoniaewa'gig aq Gli'gewa'gig aq siawa'sin glapis Selusalemg. Teluet, "Ta'n tuijw lia'n na'te'l, amujpa na ap nat nmitutes Lo'meg."

²² Na poqjigimaji tapusiliji apoqonmaji Timotial aq Elastasal, Masetoniaewa'gig. Pe'l gjiga pegitgatg na'te'l E'sia.

²³ Etna na tuijw Epesusewaq mesgi'g sespena'q gisa'tu'tij, uigkeit ta'n goqwei tel gegina'mua'ti'tij ta'nig getlams'tasultijig.

Etna na ula, Gjisaqamaw musga'tuaji mimajuinu'g ta'n tli ugs'ta'titaq aq ta'n tlo'ltilitaq.

²⁴ Newgte'jit glaptan teluisit, "Temitlius" eliaji sulieweie'g nnuoqta'wg ugjut Gli'gewaq ugnisgamewi'sgumual Altemas. Na negmow ta'n telamu'g ugtlgowaqanmuow welitu'tij suliewei ta'n tel luguti'tij.

²⁵ 'Ms't wigumaji maw ala igtigig tel lugutijig 'st'ge' negm, aq telimaji, "Ji'nmutut, geituoq welitu'g suliewei ta'n tel luguti'gw.

²⁶ Gilew nemituoqop aq nutuoqop ula Poligap ta'n tel lugwej. Teluet, 'Wegla nisgamaq, ji'nm gisia'tiji mo nisgamaq 'lpa.' Na gisa'laji pugwenniji mimajuinu'g Epesuseg aq suel ta'n telgi'g E'sia mo emtoqwala'tigwi.

²⁷ 'Nsano'qon ugjut ginu ta'n tel luguti'gw aq winjigt'tew wisun mesnmu'g. Mu na pas'g na. Ap na pa 'nsno'qon Altemas ta'n teli espe'g seioqwietew maw ugta'sutuoguom. Etna na ula nisgamewi'sgw ta'n 'ms't wen emtoqwatalt E'siaewa'gig aq ta'n telgi'g ugs'tqamu."

²⁸ Ta'n tujiw mimajuinu'g nutmi'titeg wegla glusuaqann, na pocji uggwaiultijig aq pocji sesgu'tijig, "Espe'g na Altemas Epesusewi'sgw!"

²⁹ Na tujiw mesgi'g gisa'tu'tij sespena'q ta'n telgi'g 'gjigan. Na mimajuinu'g wesua'teja'la'tiji Geiusal aq Alistalgusal, gitg Masetoniaewaq, al wije'wa'tipnn Poligapal, aq pisgweteja'la'tiji ta'n i' tli agnutmamg.

³⁰ Ta'n tujiw Poligap nutgeg getu liesnig pas'g na ta'nig getlams'tasultijig mo ignmua'tigul lielin.

³¹ Na ta'sijig E'siaewaq iganpugultijig, Poligap witapaq, na negmow elgitmua'tij glusuaqan etawaqtmua'titl mo musgalsinin ta'n i' tli agnutmamg.

³² Pe' mimajuinu'g me' eig'pnig ta'n i' tli agnutmamg etlaqqisewa'tijig ala wen goqwei newgte' aq ala igtigig piluei, gatu suel 'ms't je mu geitu'ti'gw ta'n goqwei weji mawita'tij.

³³ Na Lesui'paq gisa'la'titl Alegsantelal lielin igantug. Alt mimajuinu'g gegnua'tua'titl ta'n goqwei gis tliaq. Na tujiw Alegsantel ugpitnn wenaqasga'toqol wejo'tg naqa'lan mimajuinu'g ugjut mo piام sespo'ltilin. Wejo'tg iga'toqsueman Lesui'paq ugtmimajuinum aq maw negm apoqonmalsin.

³⁴ Ta'n tujiw gejia'titeg, Lesui'pewilin, na newgtsiniw sesgu'tijig wije'l glusuaqann glapis ta'pu ajietl, "Espe'g na Altemas, Epesusewi'sgw!"

³⁵ Ta'n tujiw newgte'jit ji'nm iganpuguit na 'gjigan ugjut Lo'mewaq, gis wantaqal'ateg, na teluet, "Ji'nmutut, Epesusewaq, 'ms't geituoq ginu ta'n tleiault'i'gw na ula 'gjigan Epesuseg nujo'tmu'g ula ugta'sutuoguom Altemas ta'n teli espe'g

aq gepme'g gun'tew wet nisiaqap wa'so'q.

³⁶ Ma wen gis megtmug wegla, glaman wantaqita'q ap puni ewnaso'lrigw.

³⁷ Gilew pegisuloqopnig wegla ji'nmug tet aq mo goqwei gmutnatmi'tigup a'sutuo'guomg aq menaq telue'gul goqwe'l winjigl uigkeit ntnisgamewisgminu.

³⁸ Pa na Temetlius aq ugtlugowinumg gugunmi'tij ta'n tli ilsutmuataq ta'n pas'g wen, na eigr gegnue'gl na'gwegl ta'n nuji ilsutaqatijig eimi'tij. Na tujiw gisi ilsutmatultitaq.

³⁹ Pas'g me' ap goqwe'l pilue'l puatmoq, amujpa na tli ila'tas'gt'tew giasgiweweigtug, i' tli ultesgatulti'tij ta'nig mimajuinu'g tet i' tli agnutma'ti'tij.

⁴⁰ Gatu nige' 'nsano'qon jijuqaq uigkeit ginu. Na Lo'mewaq 'lsutmugsi'gw ta'n teliaqap gisgug, ta'n goqwei tel gisa'l'u'g sespena'q. Mo goqwei geggunmu'g ta'n wet tla'taqati'gw. 'Lpa ma gis talimaqqwigw."

⁴¹ Ta'n tujiw gaqewistoq na enmigimaji mimajuinu'g.

20

Poligap eliet Masetoniaewa'gig aq Gli'gewa'gig

¹ Na ta'n tujiw sespena'q gaqiaq Poligap wigumaji ta'nig getlams'tasultiliji. Welgwijimaji ge's mo maja'sigweg. Na tujiw naqt'g aq eliet Masetoniaewa'gig.

² Petgwasit ta'n telgi'g na'te'l, aq welgwijimaji mimajuinu'g aq pestunmuaji. Na tujiw pegising Gli'gewa'gig.

³ Na'te'l eig'p nesisiliji tepgunseliq. Assma pem gisgaje'g'p ejiglaqtogen Gli'gewa'gig aq elaqtegen Silia ta'n tujiw nut-mateg Lesui'paq gisita'sultijig ne'pa'new gis puslij Poligapal. Na tujiw piltusumsit awna apaja'sit aq wet saputa'sit Masetoniaewa'gig na pmiggwata'q.

⁴ Wegla mimajuinu'g wije'wa'titl Poligapal ta'n pem saputa'siliteg Masetoniaewa'gig. Sopatl, na ujjl Pailusal tle'l na gutan Pelia; Alistalgus aq Seguntus, Tessaloniaewaq; Geius, Tel'piewa'j; Timoti aq Tigigus aq Tlopimus, E'siaeawaq.

⁵ Negmow iganita'pnig na gutan teluisig Tloas elaqtaqatijig. Etli esgmalugsieg'p na'te'l.

⁶ Weji pqotaqtaqatieg Pilippaieg, ta'n tujiw gaqiaq pestie'umg ta'n e'wmi'tij pipnaqan mo apita'tas'gtnug. Ge's na'nuguna'qeg weltesgatultieg igtigig Tloaseg. Na na'te'l eimu'tieg aqantie'uti.

Poligap ugtejgewei emittugwet Tloas

⁷ Gesp'teg wela'gw mawalsultieg aq mawatalultieg aq ugji gumnie'ultieg. Na tujiw Poligap gelulaji mimajuinu'g aq ne'gaw siawewistoq glapis aqtatpa'q muta negm 'nqalataq jugwapniaq.

⁸ Etli ultesgatultieg'p ge'gwe'g aq pugwelgl lampl waso-qweg'pnn.

⁹ Maljewe'j ji'nmji'j teluisit Iutigus ge'gwigjepit tuoputigtug. Poligap etlewistoq gatu na ula Iutigus pocji gtuggsiet, me' pemittugsiet aq wet siawi npataaq. Na tuijw wet nisiet sist eliganit. Na mimajuinu'g nistugultijig aq el'tugultijig ta'n elisinnij, aq ta'n tuijw gisi angama'titeg neplisna. Weji mgna'titl maqamigeg.

¹⁰ Poligap eliet ge'gulusgwa'latl aq apgnua'latl. Telimaji, "Mut sespete'tmnew goqwei! Apaji mimajit nige".

¹¹ Na tuijw apaji sqo'qita'ieg aq ap mijjultieg. Etl ag-nutma'tieg glapis wejgwapniaq. Na tuijw Poligap naqalaji.

¹² Negmow enma'la'titl maljewe'j ji'nmji'tl. Wel'ta'sultijig ta'n teli apaji mimaju'elij.

Poligap naqt'g Tloas aq eliet na gutan teluisig Mailitus

¹³ Ninen iganita'ieg lapuguaniqtug aq elaqtaqatieg glapis na 'gjigan teluisig E'ssos. Etna na na'te'l Poligap ugji tepe'a'sitew. Telimugsieg'p ugit tla'taqatinen, muta negm getu pmiggwata'q.

¹⁴ Ta'n tuijw weltesgatultieg E'ssos, na tuijw tepal'g't lapuguaniqtug siawitaqtaqatieg na 'gjigan teluisig Mitilin.

¹⁵ Na weji pqotaqtaqatieg na'te'l aq na igtig na'gweg wejgwita'ieg na mnigu teluisig Jios. Ap newtgigisgug pemiaq, ta'n tuijw pemtesgmeg na mnigu Samos aq igtig na'gweg oqwa'ieg Mailitus.

¹⁶ Poligap gisita'sip siawtesgmn na 'gjigan Epesus. Mo getu 'pgitgatmug E'siaewa'gig. Tetaqe'g's ta'n teli 'gtu iga'j Selusalemg ugit teptesgmn na na'gweg teluisig pestie'umg Pentigast.

Poligap ugtejgewei pestunmuaji iganpugultiliji Epesuseg

¹⁷ Poligap elgitg glusuqaqan Epesuseg ugit ul a iganpugultiliji ta'nig getlams'tasultilipni. Telimaji jugwita'new ta'n eig.

¹⁸ Ta'n tuijw peita'ioqteg telimaji, "Geituoq, ta'n tele'iap wi-jitgweiulo'q. Weja'tegemg na amgwesewei na'gweg iga'ianeg ula tet E'sia.

¹⁹ Mo me'ge'wap, wet saputa'siap gaqaqisg metue'gl, ni'neg wejgwita'qal, getu e'wijig Lesui'paq, muta ni'n elugowg'p Gjinisgam. Gaqaqisg 'nsaqpigunn guta'tipnn ge's elugwatm 'ntlgowaqan.

²⁰ Mo goqwei mimgwa'tuluoqop ta'n apoqonmugsitoqs'p, geituoq. Pestunmuloqop aq gegnua'tuloqop mimajuinuigtug ta'n etl mawita'ioq aq ta'n te'sioq giguowaq.

²¹ Gegnua'taqapnig aq majiaqalg'pnig Lesui'paq aq igtigig mimajuinu'g. Melgimg'pnig ugit gawasgita'sultinew,

jiglita'new lue'utigtug, 'Ita'new Nisgamewigtug aq 'gtlams'tasultinew Gjisaqamaw Se'sus.

²² Nige' jigs'taq Wejuli Nisgam aq eliei Selusalemg. Mo geitu goqwei ta'n tla's'gt'tew na'te'l ugjit ni'n.

²³ Pas'g geitu ta'n te's'g 'gjigan eliei, Wejuli Nisgam igan gnua'tuit na mimajuinu'g pija'litaq laplusang aq gitnme'witaq.

²⁴ Mo sespete'l siw ni'n tlia 'npman gisna mimajian. Me' sespete'tm ta'n tel lugwei elugowg Gjisaqamaw Se'sus ignmuip tla'tegen, na lugowaqan gnua'tuan gelu/lg agnutmaqan ugjit Gjinisgam ta'n teli ulm'toq ugjit mimajuinu'g.

²⁵ "Gaqppeggwaa'siap 'ms't ta'n te'sioq pestunmuloqop ugjit ignmuane new Gjinisgam ilgwenugsinew, aq nige' mawi ms'gei ma nugu nemi'woq.

²⁶ Nige' gisgug giasgiwewei gegnua'tuloq. 'Lpa na te'sioq wen liej Mn'tua'gig. Ma ni'n tla'tegew, gilew tlalsultitoqs'p.

²⁷ Mo goqwei mimgwa'tuluoqop. Gaq gnua'tuloqop ta'n Gjinisgam tel pualugsioq 'gji'tunew tla'taqatinew.

²⁸ Angweiasultigw gilew, aq uli angweiug ta'nig getlams'tasultijig Se'susal ta'n Wejuli Nisgam iga'tasg 'gpitng angweiwanew pa wijei aq ta'n wen gigje'waji jijgluewji'jg. Ignmuq Wejuli Nisgam ilgwenugsinew ta'n teli angweiaj ugtmimajuinumg. Gjinisgam uggwisl gaqigunielipnaq. Etna na ugjit nige' ta'nig getlams'tasultijig gisi ugtmimajuinumtaq.

²⁹ Geitu ta'n tujiw 'nqaluloq, mimajuinu'g peita'taq ta'n ewnas gnu'tmugsitoqs'p. Elt gilew te'sioq 'gtlams'tmultyoqs'p. Ma pua'lugsiwoq aq gisa'lugsitoqs'p se'sita'new pa wijei aq paqtesmug ne'pa'titaq alt jijgluewji'jg aq igtigig se's'tesgua'titaq.

³⁰ Ta'sijig mimajuinu'g gilew te'sioq qamita'taq aq egs'pugua'lataq. Negmow gisa'lataq alt ta'nig getlams'tasultiliji 'gtlams'tagunew aq majulgwalgunew.

³¹ Ango'tmug aq angweiasultigw. Migwite'tmug tepgig aq na'gweg gegnua'tuloqop 'ms't ta'n te'sioq nesipunqeg. Telimuloqop ta'n teli opla'taqatio'q aq siaw gegnu'tmuloqop ta'n tl tetpu'a'taqatitoqs'p. Ma'mun gitnmaiap aq gaqaing 'nsaqpigunn guta'tigl ugjit gilew.

³² "A' na nige' iga'luloq Gjinisgam ugpitng aq angweiugstoqs'p aq gis gegnua'tuloqopnn ugglusuqaqanml. Me' na 'gjitoqs'p ta'n tla'taqatitoqs'p. Gjinisgam gisa'lugsitoqs'p ml'gi gtlams'tasultinew aq ignmugsitoqs'p ta'n goqwe'l gelu'lgl geggunmuaj ugjit ugtmimajuinumg.

³³ Mo ne'gaw wisgua'tmuaqap ta'n pas'g wen ugsuliewimuow gisna utapsunuow.

³⁴ Geituoq wegla 'npitnn e'wman, tel lugwei ta'n teli gtantu ta'n tel nuta'ma'tieg 'ms't goqwei ni'n aq nigmaq.

³⁵ Musga'tuloqop 'ms't goqwei ta'n teli attignita'igw ta'n tel luguti'gw ugjit apoqonmuanenu wegla ta'nig gesnugu'tijig aq menaqana'tijig. Migwite'tmegl na glusuaqann ta'n Gjsaqamaw Se'sus teluep, 'Me' mesgi'g ul'ta'suaqan ignmaj wen goqwei, je mu ignmulg." Na.

³⁶ Ta'n tujiw Poligap gaqewistoq 'ms't nutgulpita'jig mawi a'sutma'tijig.

³⁷ 'Ms't atgitemultijig aq mesgoqtua'titl. Goqqwa'la'titl aq wesgaqanma'titl aq atie'ugtua'titl.

³⁸ Wet tli ms'go'qtua'titl ta'n teluelij, "Ma nugu ap nemi'woq." Na tujiw el wije'wa'titl lapuguaniqtug.

21

Poligap eliet Selusalemg

¹ Na tujiw atie'ultultieg aq tepita'ieg. Pusieg aq smtug angam tetpaqi asoqomaqtaqatieg. Peita'ieg na mnigu teluisig Gos. Na wapg peita'ieg na mnigu teluisig Lo'tes, glapis na'te'l siawita'ieg na gutan teluisig Patala.

² Etna na na'te'l sa'se'tepita'ieg lapuguani pem liaq Ponisi-aewa'gig. Ta'n tujiw gis tepita'ieg na siawaqtaqatieg.

³ Tepaptmeg Saiplus aq siawaqtaqatieg 'tp'te'snugwe'le'l Saiplus aq siawita'ieg ugjipenuge'le'l. El'ta'ieg na maqamigew Silia aq el na'taqamita'ieg na 'gjigan Tail aq oqwa'ieg. Etna na na'te'l lapuguani etl siguo'tas'g.

⁴ Na'te'l weltesgaqatjig ta'sijig getlams'tasultijig aq maw-gatmu'tieg'pnig aqantie'uti. Wejuli Nisgam igan gnua'tuaji ta'n goqwei tliatew ugjit Poligapal. Telima'titl, "Mut lielin Selusalem."

⁵ Ta'n tujiw gaq mittugwalg'tteg naqalg'tjig aq siawita'ieg. 'Ms't ta'n te'sijig ji'n mug maw ugte'pitemuaq aq un'januaq wije'ugsieg etl gaqtaqteg 'gjigan. 'Ms't nutgulpita'ieg sitmug aq a'sutma'tieg.

⁶ Etna na tujiw atie'ultatultieg aq naqalg'tjig. Apat tepita'ieg lapuguaniqtug aq negmow apajinmita'jig.

⁷ Na tujiw pusieg aq siawita'ieg weji pqoji siawaqtaqatieg Tail glapis Ptolemeis. Na'te'l naqita'ieg aq na'taqama'tieg. Weltesgaqatjig ta'nig getlams'tasultijig aq wijitgweiaqatjig newgtigisgug.

⁸ Na wapg, tepita'ieg aq elaqtaqatieg glapis iga'ieg na 'gjigan Sesalia. Na'te'l oqwa'ieg aq geptitaieg lapuguaniqtug. El'ta'ieg Pilip wiguaq, aq wijitgweiaqat. Negm niji al pestung ula Pilip. Negm na newgte'jit ta'n gisi mgnut'p Selusalemg maw asugomtesijig ji'n mug.

⁹ Ne'wijig ugtuss e'pite'sg ta'n pestunmatmi'tij Nisgaml ug-glusuaqanml.

¹⁰ Gis eimeg na'te'l gaqaisugunaq, ta'n tujiw iganigjitegewinu teluisit Aqapus pegising, wejet Jutia.

¹¹ Pegising na wesua'tuatl Poligapal ugtispisun aq gelpilgl negm uggwatl aq ugpitnn aq teluet, "Ula na ta'n Wejuli Nisgam teluet, 'Ta'n wen assumatl wegla 'spisun, wiei tl gl'pilaten Lesui'pewigtug Selusalemg aq iga'lataq ta'nig igan-pugultijig igtigig mimajuinu'g."

¹² Na ta'n tujiw nutmaie'g, ninen aq igtigig mimajuinu'g etawaqtmaqat Poligap mo liewn Selusalemg.

¹³ Pas'g na teli asitemugsieg, "Tala'taqatioq ta u't, na teli atgitemultioq sewisga'tuioq 'ngamlamun? Mu pas'g gis-gaje'i gl'pilugsin Selusalemg, we'gaw 'npmn ugjit Gjsaqa-maw Se'sus."

¹⁴ Mo gisa'l'g'tt gawasgita'sin. Ta'n wen telgwitg uggamlamung na tela'teget. Smtug punajeiaqat aq telimg't, "Etamg't Gjinisgam, 'Apoqonmugsieg ul'te'tmulinen aq tla'taqatinen ta'n gi'l tel puatmn."

¹⁵ Pe'l eimeg na'te'l, ta'suguna'q, na tujiw ilajultieg aq naqt-meg Sesalia aq poqji 'lta'ieg Selusalemg.

¹⁶ Ta'sijig ta'nig getlams'tasultijig Sesalia tle'g wije'ugsieg'pnig aq ela'lugsieg wiguaq ji'nm teluisit Mason. Saiplus tle' gis sa'q negm getlams'tasit.

Poligap emittugwalatl Ji'mejal

¹⁷ Na ta'n tujiw iga'ieg Selusalemg, ta'nig getlams'tasultijig wel'ta'sualugsieg ta'n teli ultesgaqaj.

¹⁸ Na igtig na'weg, Poligap wije'ugsieg nat nemi'g'tt Ji'mej, aq 'ms't iganpugultijig aq ta'nig getlams'tasultijig eimu'tipnig.

¹⁹ Poligap wel'ta'sualaji tela'tatultijig 'ms't ta'n te'sijig. Gaqi agnutmuaji 'ms't goqwei ta'n Gjinisgam gis tla'teget, ugjit ta'nig mo Lesui'peulti'gw ta'n tel sapu tl lugwep negmeg.

²⁰ Ta'n tujiw gis nutua'titeg, miwatmuat'titl Nisgaml. Na tujiw telima'titl Poligapal, "Gis nige' pituiptnnaqanijig aq pitu-iptnnaqanijig aq je me' Lesui'paq ta'nig gisi gtlams'tasultijig aq 'ms't melgugtmi'titl Lesui'pewei 'tplutaqan.

²¹ Gis nutmajig gi'l ta'n tel gina'muen 'ms't ta'n te'sijig Lesui'paq wigultijig pilue'l maqamigal, ugjit punajo'tmnnew Mowisewe'l tplutaqan. Telimapni negmow mut lugwata-sultinew 'lpa'tujg aq mut majulgwatmnew Lesui'paq ta'n telo'lti'tij. Geitu'n?

²² Amuj nige' gis nutma'tij 'pgisin. Tala'tegetes nige?

²³ Tla'tega nige' ta'n telimuleg. Ne'wijig ji'nmug eimu'tijig, ta'n gis lui'tmasultijig ugjit Nisgaml.

²⁴ Wittoqwa'l aq ta'n telteg 'gt'tplutaqanminu, na tla'tega uigkeit lui'tmasin Nisgamewigtug. Apangite'n 'ms't ta'n te's'gl goqwe'l telawgtig. Glaman gisi psgutue'muaten un'jiwal ta'n teli elui'tmasultipnig. Ta'n tujiw na tela'tegen 'ms't wen 'gji'tutaq mo telianug ta'n teli agnimulg, gatu gi'l tel mimajin ta'n telteg Mowisewei.

²⁵ Pas'g na ula ta'nig mo Lesui'peulti'gw gi's gisi gt-lams'tasultipnig geitu'n gi's sa'q ta'n elgitmaqatt'p wi'gatign. Telimg't'pnig, 'Ninen gisita'sultieg ma gis malqotmuoq ta'n pas'g telamu'g mijipjewei gisi ignmuj 'nnuoqta'w, gisna mal'tew, gisna wi'sis ta'n pas'g tegen gestunepila sit. Amujpa na tepqatmu'tijig mut gis sespo'taqatinew pa na wijkei ta'nig newgtugwa'lugutijig.' Na."

²⁶ Na igtig na'gweg Poligap wije'waji ji'nmug 'gjia'sutuo'guomg. Na tujiw tela'taqatijig ta'n telgitas'g uigkeit lui'tmasin Nisgamewigtug. Na tujiw pisgwa't 'gjia'sutuo'guomg aq gegnualsit ta'n te'sugunaqt'tew gaqiaq ta'n tel lui'tmasultipnig, wegla ne'wijig ji'nmug. Ta'n tujiw na na'gweg iga'q wi'sis nu'gwa'lugsinew uigkeit Gjinisgam.

Poligap wet tua'lut a'sutuo'guomg

²⁷ Pem giaspiaq lluigneg te'suguna'q, ta'sijig Lesui'paq, tle'g E'siaewa'gig, nemia'titeg Poligapal 'gjia'sutuo'guomg. Na tujiw mesgi'g sespena'q gisa'tu'tij aq goqqwa'la'titl Poligapal.

²⁸ Sesgu'tijig, "Ji'nmutut, Isle'leultioq, apoqonmuin. Etna na ula ji'nm peggwa'sit aq egina'muaji 'ms't ta'n te'siliji 'gtanugsinenu ginu ta'n Isle'leulti'gw aq Mowiso'q ugt'tplutaqanm, aq ula 'gjia'sutuo'guom. Aq nige' we'gaw pegisulaji ta'siliji mo Lesui'peulti'gw ta'n tel sape'wig 'gjia'sutuo'guomg aq 'ntaqo'qonattaq." (

²⁹ Wet tluelpnig muta nemia'tipnn Tlopimusal tle'l Epesus maw Poligapal na 'gjigang aq tel'ta'sultipnig na Poligap pisgwa'lasnn 'gjia'sutuo'guomg.)

³⁰ Na smtug mesgi'g sespena'q se'sa's'g na 'gjigan. Mimajuinu'g mawtugultijig, goqqwa'la'titl Poligapal aq tewattejima'titl gjia'sutuo'guomg aq smtug ga'qann a'sutuo'guomg gepsoqwa'tu'titl.

³¹ Na mimajuinu'g wejo'tmi'tij ne'pa'new Poligapal ta'n tujiw gegnuua'tuteg na iganpugutuaji Lo'mewaq sma'gnisg, Ta'n telgi'g Selusalemg sespena'q. Sma'gnisuo'guomg gigjiw eteg 'gjia'sutuo'guomg.

³² Na smtug iganpuguit wesua'laji wel pugwenniji sma'gnisg aq jaqali nisita'jig ta'n mimajuinu'g etl sespo'ltilij. Ta'n tujiw mimajuinu'g nemia'titeg iganpuguilil maw sma'gnisg, na tujiw pun matta'titl Poligapal.

³³ Ta'n teli nqase'g iganpuguit iga'teg ta'n Poligap eig, we-sua'latl. Telimaji sma'gnisg, "Gl'pilug pisgataqanapigtug!" Poligap wej gl'pisijig sma'gnisg. Na tuijw pipanigesit, "Wen ta u't ji'nm, aq tala'teges?"

³⁴ Na mimajuinu'g etlaq gise'wa'tijig ala wen goqwei newgte' ap ala igtigig piluei. Tetuji piam sespo'ltiliji na iganpuguit mo gisi gji'tug giasgiwewei ta'n teliaq. Telimaji sma'gnisg, Poligap la'lug ta'n etl melgita's'g wen'ji'guom, ta'n sma'gnisg wigulti'tij.

³⁵ Pegisula'titl glapis 'lgusuaqanigtug. Na tuijw sma'gnisg poqtapila'titl muta mimajuinu'g wesami ewnasita'jig.

³⁶ 'Ms't ta'n te'sijig nattesgua'titl aq sesgu'tijig, "Ne'po't!"

Poligap igatoqsuemsit

³⁷ Ge'sg menaq ela'la'tigweg Poligapal wen'ji'guom ta'n sma'gnisg wigulti'tij, etl gelulatl iganpuguitl Gli'gewigtug. Pipanimatl, "Etug gis tlumultes nat goqwei?"

Iganpuguit telimatl Poligapal, "Gli'gewi'sip?" "E'e," teluet Poligap.

³⁸ Iganpuguit siawewistoq. "A' na gi'l mu na ji'nm Ijiptewa'j mo piam sa'q gisa'toqop mesgi'g matntimg getana'tipnn Lo'mewaq. Negm iganpugutuaji ne'w pituiptnnaqaniliji sma'gnisg ta'n nut ne'pataqatili. Ela'lapni gneg paq-taqamigtug."

³⁹ Poligap asitematl, "Moqwa". Ni'n na Lesui'pewi, etli ugs'tqamuiap na 'gjigan Talsus, Silisia eteg. Na'te'l tleiawi mesgi'g Lo'mewei 'gjigan. Ma gisi ignmuwyn glulan mima-juinu'g?"

⁴⁰ Na iganpuguit ignmuatl glusilin. Poligap gaqama'sit, 'lgusuaqanigtug. Wenaqasga'toqol ugpitnn ugjit mima-juinu'g wantaqita'new. Ta'n tuijw wantaqita'titeg, Poligap Lesui'pewigtug gelulaji.

22

¹ Telimaji, "Ji'nmutut, ta'n tetpo'l tieg aq ta'nig me' gisiguultijig je mu ni'n, jigg'tuig ta'n tli igalsitesg."

² Ta'n tuijw nutua'titeg etlewistunitl Lesui'pewi ugtli'sutiwow, je me' ap naji wantaqita'jig. Aq Poligap siawewistoq,

³ "Ni'n Lesui'pewi, etli ugs'tqamuiap Talsus, Silisia eteg. Etl neps'tgwa'tasi ula Selusalemg Gamaliel gegina'muip. Melgi gina'muimg ugt'tplutaqanml gujjinaqi'g, aq melgi majulg-walg'p Gjinisgam 'st'ge' nige' gilew."

⁴ Gitnmeiaqapnig mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultipnig ta'n Gjinisgam musga'tuaji ta'n tli ugs'ta'titaq aq ta'n

tlo'ltilitaq, we'gaw pegwataqapnig ne'po'qsine. Ji'nmug aq e'pижиг pegwataqapnig pijo'lugsine laplusang.

⁵ Na espe'g patlia's aq 'ms't iganpugultijig gis gnua'tultaq na. Ni'n teliaq telimuloq. Ignmuipnig wi'gatignn uigkeit Lesui'paq tle'g Tamasgus. Assma pem liap na'te'l ugsua'lan mimajuinu'g aq apaja'lan Selusalemg pisgataqanapigtug, ta'n tli ugtap'titaq."

Poligap telimaji ta'n Gjinisgam teluelipnn
(*Paqalaiwaqann 9.1-19; 26.12-18*)

⁶ "Na ge's pemia'neg aq pem gigjiw iga'ieg Tamasgus na'tami gis mewlia'gweg, na jiniw gesateg wasoqotesg wejiaq musigisg'tug glapis ni'neg.

⁷ Weji peteja'i 'ntue'mg aq nutaq nat wen telimit, 'Sol, Sol, goqwei tel gitnme'win ni'n?'

⁸ Pipanimg, 'Wenin ta gi'l, Gjisaqamaw?' Teli asitemit, 'Ni'n na Se'sus, Nasaletgewa'j ta'n gi'l ma'mun gitnme'win.'

⁹ Na ji'nmug wijitgweiwipnig nemitu'tij na wasoqotesg pas'g mo nutua'tigul ta'n wen etl glulit ni'n.

¹⁰ Ni'n pipanimg, 'Tala'tega's nige' ni'n Gjisaqamaw?' Negm telimit ni'n, 'Unaqa'si aq lia Tamasgus aq na'te'l tlimulten 'ms't goqwei ta'n Gjinisgam tel pual'sg tla'tegen.'

¹¹ Nepapigwa'lig na wasoqotesg aq nigmaq wesua'lit 'npitn aq elglisgenit Tamasgus.

¹² "Na'te'l eig'p ji'nm teluisit Ananaias, ta'n emtoqwalatl Nisgaml. Melgi gtlams'tgl ginu ugt'tplutaqanmin aq ma'mun gepmitelmus 'ms't ta'n te'sijig Lesui'paq wigultijig Tamasgus.

¹³ Ni'neg pegising'p, gmetug gaqama'sit aq telimit, 'Gwis, Sol, apat nemitega.' Na smtug nemitegei aq angamg negm.

¹⁴ Ananaias teluet, 'Gjinisgam ta'n gujjinaqi'g emtoqwala'tipnn gisi mgn'sg gi'l 'gji'tun aq tla'tegen ta'n negm pual'sg, nmian getlamiet ugtlugowinuml Se'susal, aq nutuan etl ewistulitl.

¹⁵ Gi'l peggwa'sites aq gnua'tegetes igtigig ta'n goqwei nemitun aq nutmn uigkeit Gjinisgam.

¹⁶ Aq nige' mut piами esgmaw! Unaqa'si, pipanim Gjinisgam ugs'ta'ulnin, aq 'gtlue'uti'l jigla's'gt'tal!' Na tujiw sign'tasi."

Gjinisgam Poligap elgimatl ta'nig mo Lesui'peulti'gw

¹⁷ "Na tujiw apaja'si Selusalemg, aq ge's etli a'sutmaianeg 'gjia'sutuo'guomg na tujiw telaplgigwa'i.

¹⁸ Nemi'g Gjisaqamaw aq na telimit. 'Tetaqa'si aq 'nqate'n Selusalem, muta mimajuinu'g ula tet mo pualulug. Ma 'gtlams'tulu'g ta'n telimj uigkeit ni'n.'

¹⁹ Teli asitemg, ‘Gjisaqamaw, weli gji'jijig eliapnn ugta'sutuo'guomuaq aq pegwataqapnig ugsua'lugsinew, mattoqsinew ta'nig getlams'tasultijig gi'leg.

²⁰ Ta'n tujiw nut gnuatuet, Stipen, ne'po'teg ni'n eimap na'te'l. Wel'tmaqapnig ta'n tel ne'po'j aq ango'tmaqapni uggotmuqaq wegla nujine'pa'taqatijig.’

²¹ Gjisaqamaw telimit, ‘Maja'si muta ni'n gneg sitatug el-gimul wegla ta'nig mo Lesui'peulti'gw.’ ”

²² Na mimajuinu'g jigs'tua'titl Poligapal glapis poqji wesgu-maji ta'nig mo Lesui'peulti'gw, tel'ta'sultijig Poligap etl pisui agnimatl Nisgaml. Ap poqji sesgwa'utijig ta'n telaq wen ugsitun, “Jigla'lug, gisna ne'po't! Mo tepawgtigw mimajin.”

²³ Me' naji gintoqsultijig aq me' pemi uggwaiultijig. Po-qji menjiola'tiji uggotmuqaq aq wenaqtesgmi'tij gun'tal, ugjit gun'tewta'new muta tel'ta'sultijig etl pisui agnimatl Nisgaml.

²⁴ Na iganpuguit Lo'mewa'j telimaji ugsma'gnismg, “Pis-gwa'lug Poligap ta'n sma'gnisg wigultijig. Mattoq ugjit 'gjigji'tuanew ta'n goqwei Lesui'paq, wet sesgu'tijig aq weji gtana'tij.”

²⁵ Ta'n tujiw gis gl'pila'titeg, ugjit matta'new, Poligap pipanimatl sma'gnisl gaqamilitl na'te'l, “Telteg gilew 'gt'tplutaqanmuow matta'new Lo'mewa'j? Je me' menaq ilsumawoq, aq gisi gji'tuoq ta'n goqwei gisi opla'toq?”

²⁶ Ta'n tujiw sma'gnis nutgeg, elietl iganpuguiltil aq pipanimatl, “Tal lugwen ta u't? Ula ji'nm Lo'mewa'j!”

²⁷ Toqo na iganpuguit elietl Poligapal aq pipanimatl, “Tlimi, gi'l na Lo'mewa'j?”

Poligap teli asitematl, “E'e.”

²⁸ Iganpugutuaji sma'gnisg teluet, “Ni'n ta'n tel gis Lo'mewi apangitmap mesgi'g suliewei.”

Poligap teli asitematl, “Lpa ni'n teli ugs'tqamuiap!”

²⁹ Na smtug wegla sma'gnisg ta'n getu matta'tipnn es-setita'jig negmeg. Na iganpuguit jipaqa'sit ta'n tujiw geitoq ula Poligapal Lo'mewatl aq gi's gis glpilatl pisgataqanapigtug.

Poligap igalsit iganpugultiliji ugsisguaq

³⁰ Na smtug telimaji ugsma'gnismg ugjit Poligap mena'tugsin pisgataqanapigtug. Getu 'gji'toq giasgiwewei ta'n goqwei Lesui'paq elsutmua'titl Poligapal. Na igtig na'gweg telimaji iganpugultijig patlia'sg aq 'ms't iganpugultijig mawagnutma'tinew. Na tujiw ela'latl Poligapal ta'n eimu'ti'tij.

23

¹ Poligap tetpaqi angamaji iganpugultiliji aq telimaji, "Nigmatut, 'ntangita'suaqanm gelu'lg Nisgamewigtug, ta'n teli pgitawsi, we'gaw nige' gisgug."

² Na espe'g patlia's, Ananaias, telimaji ta'nig gmetug gaqa-multipnig gigjiw Poligapeg. "Tqatmu'g ugtun!"

³ Poligap telimatl, "Lpa Gjinisgam lugwalultew gi'l, wesgiji angamgusin. Gi'l pemgopin na'te'l etli ilsumin ta'n telteg 'tplutaqan. To'q gatu gi'l sewisga'tun 'tplutaqan ta'n tujiw telimteg negmow, 'tqaminew ni'n."

⁴ Na ji'nmug gigje'w eimu'tijig Poligapeg telua'tijig, "Etl penoqwint Gjinisgam espe'litl ugpatlia'sml."

⁵ Poligap teli asitemaji, "Nigmatut, mo gejiaqap negm espe'g patlia's. Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Lpa mo tel-tenug miliman ta'n ilgwenaji mimajuinu'g."

⁶ Ta'n tujiw Poligap nemiateg ta'siliq Satusiaq aq igtigig Palasiaq, gesigawewistoq, "Nigmatut, ni'n na Palasi, aq nngi'gug Palasiaq. Nige' ni'n etli ilsutasi, muta geitu Gjinis-gam apaji unaqalataq ta'nig wegla nepu'tipnig aq sangew esgma'si ugit negm tla'tegen."

⁷ Ta'n teli nqase'g gis tlueteg na, na Palasiaq aq Satusiaq, poqji gi'glultultijig, aq smtug nasgwieejig. (

⁸ Muta Satusiaq teluejig mimajuinu'g ma apaji minun-sulti'gw ta'nig gisi npu'ti'tij, mo eimu'ti'gw ugjijaqamijg aq mo eimu'ti'gw ansale'wijig, gatu Palasiaq getlams'tmu'tijig wegla.)

⁹ Ap me' naji gsigawa'tijig. Na tujiw ta'sijig nujig-in'a'mua'tijig 'tplutaqan, na Palasiaq, gaqamita'jig melgi gi'gattesgua'tiji, "Mo goqwei we'jituaqat amsalteg ula ji'nm. Etug jel Wejuli Nisgam gisna ansale'wilitl glulgutugun, etna na weji gjitoq."

¹⁰ Na ma'mun gi'gaita'jig. Ula iganpugutuaji sma'gnisg jipaqa'sit ugit Poligapal gaqsuistoqsilin. Na smtug telimaji ugsma'gnismg, "Nisitaq na'te'l aq jila'lug Poligap aq la'lug wen'ji'guomg ta'n sma'gnisg wigultijig."

¹¹ Na igtig wela'gw, Gjsaqamaw gaqamilitl gmetug Poli-gapeg aq teluet, "Mut puniew! Gis Selusalemg mimajuinu'g gis tlimjig ta'n weni ni'n. Amujpa na wijei tela'tegen elt Lo'mg."

Lesui'paq getu ne'pa'titl Poligapal

¹² Na wapg alt Lesui'paq mawita'jig ugit usgutmnew ta'n tla'taqatitaq. Elui'tmasultijig, mo mijjultinew gisna samq-woltinew glapis gis ne'po'j Poligapal.

¹³ Me' aq newisgegsipnig gissutmi'tij.

¹⁴ Na tujiw el'ta'titeg iganpugultiliji patlia'sg aq natawo'ltilijig mimajuinu'g aq telima'tiji, "Ninen gis lui'tmasultieg, 'ms't ta'n te'sieg mo mijjultinew glapis gis ne'pe'g't Poligap.

¹⁵ Nige' gilew aq iganpugultioq, 'lgitmoq glusuqaqan Lo'mewa'j iganpuguit aq pipanimug ugjut jugwa'lan Poligap, tlla'in 'st'ge' me' pugwelg giasgiwewei getu 'gji'tun ugjut negm. Gatu gisgajo'ltitesnen ne'pa'nen ge's mo pegisinug tet."

¹⁶ Pas'g na Poligap uggwe'ji'tl uggwisl gaqa nutg 'ms't go-qwei ta'n getu tla'la'tij Poligapal. Pisgwa't wen'ji'guomg ta'n sma'gnisg wigulti'tij aq na telimatl Poligapal.

¹⁷ Na smtug Poligap wigumatl newgte'jilitl sma'gnisl aq telimatl, "La'l ula ji'nmji'j ta'n eig iganpugutuaji sma'gnisg. Nat goqwei getu tlimatl."

¹⁸ Na sma'gnis ela'latl iganpuguiteg aq teluet, "Na Poligap pisit laplusang, wigumip aq pipanimip jugwa'lan ula mal-jewe'j ji'nm gi'leg, muta nat goqwei getu tlim'sg."

¹⁹ Na iganpuguit wesua'tuaj ugpitn, aq gjiga gmetug ela'tijig pas'g negmow, aq pipanimatl, "Goqwei ta u't getu tlimi'sp?"

²⁰ Telimatl, "Na Lesui'paq assusultijig wel'te'tmi'tij pipanimulinew na sapo'nug ugsua'lanew Poligap aq la'lanew iganpugultiliji 'st'ge' na to'q iganpugultijig me' pugwelg giasgiwewei getu 'gji'tu'tij ugjut Poligapal.

²¹ Pas'g na mut jigs'tuaw, muta me' aq ne'wisgegsijig ji'nmug tli igalsultitaq aq esgmalataq Poligapal. 'Ms't gis lui'tmasultijig mo mijjultinew aq mo samqwoltinew glapis gis ne'pa'tij. Nige' gisgajo'ltijig na tla'taqatinew aq teli esgma'tijig ta'n tluetes."

²² Iganpuguit telimatl, "Mut wen tlimaw ta'n goqwei gis gnua'tuin ni'n." Na tujiw maljewe'tl ji'nmji'tl ejiglgimatl.

Poligap eligimut g'pnno'l Piligseg

²³ Na tujiw iganpuguit wigumaji tapusiliji sma'gnisg aq telimaji, "Gisgajo'lug ta'pu gasgiptnnaqaniji sma'gnisg maw lluigneg te'sisgegsijig ji'nmug ta'n natawipulua'tijig, aq ta'pu gasgiptnnaqaniji ji'nmug ta'nig mujgajewe'g espo'qwas'gl natawo'tmi'titl. Gisgajo'ltigw ugjut 'lta'new Sesalia, ulo'nug pesgunateg ajiej.

²⁴ Gisgaja'tuatoqs'p ta'sijig te'sipowg ugjut Poligap ta'n tl pmi'puluete. Aq angweiwatoqs'p ta'n tel saputa'sij g'pnno'l Piligseg."

²⁵ Na tujiw iganpuguit ewi'g'g wi'gatign, aq na telteg's,

²⁶ "Nige' ni'n, Glatius Lisias, ewi'gmul ta'n mawi espe'n g'pnno'l Piligs, wel'ta'sualul.

²⁷ Na Lesui'paq goqqwa'la'tipnn wegla ji'nmul aq getu ne'pa'tipnn. Nutmaiap negm Lo'mewa'j. Na elia'p aq 'ntsma'gnismg, apoqonmaqatt'p.

²⁸ Getu' gji'tuap ta'n goqwei weji esu'tmua'titl. Na ela'l'g'p ta'nig iganpugua'tiji Lesui'paq.

²⁹ Na tujiw gisi gji'tuaneg menaq pas'g goqwei tela'tegegw ugjit te'pmn ne'po'qsin gisna pija'lugsin laplusang. Elsutmutter'p aq tel pipanimut'p, ugjit Lesui'pewei 'tplutaqan.

³⁰ Ta'n tujiw gegnu'a'tuim geg na Lesui'paq gissutmi'tis ta'n tl ne'pa'taq na tujiw gisita'siap gi'l elgitmul. Telimg'pnig ta'nig elsutmua'titl 'Ita'new ta'n eimn, aq na'te'l tli lsutmuawen. Nige' ilta'tu wi'gatign ugjit gi'l."

³¹ Na sma'gnisg tela'taqatipnig ta'n telimgig. Na wela'gweg, wesua'la'titl Poligapal aq ela'la'titl glapis na 'gjigan teluisig Antipatlis.

³² Na igtig na'gweg sma'gnisg apaji pgwato'ltijig aq igtigig siawipulua'tijig wije'wa'titl Poligapal.

³³ Ela'la'titl Sesalia aq ignmua'titl wi'gatign g'pnno'lal aq iga'la'titl Poligapal.

³⁴ Na g'pnno'l egitg wi'gatign aq pipanimatl Poligapal, "Tami tleiwain?" Ta'n tujiw gisi gji'toq tleiwilitl na maqamigew teluisig Silisia,

³⁵ telimatl, "Jigs'tultes ta'n tujiw ta'nig elsutmasg'pnig peita'tij." Na tujiw tewatgitg glusuaqan Poligap gnnugsin Elotaq ugteloge'wituo'guomg.

24

Poligap pisui ilsutmutter' Lesui'paq

¹ Gis na'nuguna'q espe'g patlia's Ananaias eliet Sesaliaeg, maw ta'sijig natawo'ltijig ji'nmug nutagnutmewinu teluisit Teltullus. Nat nmia'titl G'pnno'l Piligsal, ugjit ta'n tel pisui ilsutmua'tij Poligapal aq iganimsima'titl.

² Teltullus wigumut, aq poqji ilsutmuatl Poligapal aq teluet, "Saqamaw G'pnno'l, Piligs, mawi espe'n! Gis nige' sa'q wantaqteg muta ne'gaw weli angweiwieg. Pugwelgl ta'n goqwe'l gelu'lgl gisi ila'tun ugjit 'ntgelu'lqminen aq 'ngutanminen.

³ 'Lpa, wel'ta'suatmeg 'ms't goqwei ta'n pa tujiw, espitelmuleg aq miwatmuleg.

⁴ Mo getu piam 'lgowaqana'luluueg, gatu etawaqtmul, tli ulm'tun jigs'tuin gjgaj'i'jg.

⁵ Ninen gejig't ula ji'nm 'nsano'qonit aq sespena'q gisa'toq ugjit Lesui'paq ta'n telgi'g ugs'tqamu, aq negm newgte'it iganpugultijig negla Nasaletgewaq.

6 We'gaw wejo'tg 'ntaqo'qona'tun ninenewei 'gjia'sutuo'guom. Etna na weji ugsua'l'g'tt'p. Ninen getu ilsumg'tt'p ta'n telteg 'nt'tplutagnminen.

7 Pas'g na Lo'mewa'j iganpuguit Lisias pegising, aq mesgi'g matnaqqewaqan gisa'toq glapis wesua'tugsieg'p.

8 Na tuijw Lisias tewatgitg'p glusuaqan ninen ta'n elsutmaqatg. Amujpa na wejgwita'ieg gi'leg. Pa na nige' gi'l pipanims'p ula ji'n'm na gisi gji'tutes 'ms't ta'n te'sgl goqwei elsutmaqatg, na teliaq."

9 Na Lesui'paq wittoqutijig ta'n tel pisui agnimuj aq teluejig ula na 'ms't goqwei teliaq.

Poligap igalsit g'pnno'l Piligsal

10 Na g'pnno'l ugpitn wenaqa'toq ugjit Poligapal glusilin. Na tuijw Poligap gelusit,

"Ni'n geju'l gi'l gis ne'gaw nuji ilsumjig ta'n te'sijig mimajuinu'g gaqaisipunqeg aq nige' wel'ta'si igalsi nige' gi'l 'gsisgug.

11 G'pnno'l Piligs, gi'l gisi gji'tutes, mo piam sa'q aqantie'uti jel aqataig iga'iap Selusalem naji emtoqwalg'p Gjinisgam.

12 Lesui'paq mo we'jitugupnig tl gi'gaja'sin ta'n pas'g wen 'gjia'sutuo'guomg aq mo we'jitugupnig gisa'tun sespena'q na'te'l na mimajuinu'g ugta'sutuo'guomuaq gisna ta'n pas'g tet tami se'g 'gjigang.

13 Aq ma nige' gisi musga'tulug ta'n goqwei pisuisu'tmui'tij tlian.

14 Gatu ni'n gis tlimultes ula, ni'n emtoqwalg Gjinisgam, ta'n ginu gujjinaqi'g emtoqwala'tipnn. Gatu Gjinisgam musga'tuaji mimajuinu'g 'Ita'lin negmeg aq ta'n tlo'ltilitaq aq ni'n na tela'tegei. Pas'g negmow teluejig mo teltenug. 'Ngute' ni'n getlams'tm 'ms't ta'n te's'g goqwei ewi'gas'g Mowisewei 'tplutaqan aq wi'gatignn gis wi'gmi'tipnn iganigjitegewin-ugi'g.

15 Ni'n wijei elita'si Gjinisgam 'st'ge' negmow. Geitu Gjinisgam apaji unaqa'lataq gitg ta'nig getlamia'tijig aq ta'nig mo getlamia'ti'gw.

16 Etna na ugjit tela'tegei ta'n telgi'g pegwatu glu'gtn 'ntangita'suaqanm ta'n tel lugowg Gjinisgam aq mimajuinu'g.

17 "Nige' gaqaisipunqeg jigla'sin Selusalemg. Gatu wet liap na'te'l la'tun suliewei ugjit 'ntmimajuinumg, aq wet liap 'gjia'sutuo'guomg elt la'tuan ignmatimgewe'l ugjit Gjinisgam.

18 Etna na tuijw na tel lugwa'p ta'n tuijw we'ji'teg 'gjia'sutuo'guomg. Na tuijw gaqa'tuaneg ta'n goqwei ewi'gas'g'p Mowisewei 'tplutaqan ugjit mimajuinu glu'sin Nisgamewigtug. Mo pugwelugupnig mimajuinu'g ta'n wijitgwe'wipnig ni'n aq mo gisa'tuap sespena'q.

¹⁹ Pas'g na ta'sijig Lesui'paq tleiaultijig E'siae'wa'gig, eig'pnig. Negmow telteg jugwita'new gi'leg aq 'ltunew ta'n goqwei elsutmu'i'tij, me' ta gatu gugunmi'tij nat goqwei ta'n teli gtani'tij.

²⁰ Gisna wegla ji'nmug eигиг tlimuli'tij ta'n goqwei gisi opla'tu gisna me' goqwei gisi wejututi'tij, ta'n tujiw etli igalsianeg iganpugultijig ugsisguaq.

²¹ Assma pas'g newgte' ta'n ilsutmu'iijig, sesgweiap ta'n tujiw gaqamianeg na'te'l. Gesigawweiap, 'Ilsumin nige' gisgug ta'n teli gtlams'tasi ta'nig nepu'tipnig apaji unagita'taq.'

²² Piligs gis gaqi gji'toq ta'n Gjinisgam musga'tuaji mima-juinu'g 'Ita'lin negmeg aq ta'n tlo'ltilitaq. Na tujiw 'ms't goqwei naqa'toq. Telimaji, "Ta'n tujiw iganpugutuaji sma'gnisg Lisias 'pgising na tujiw gisita'sites ilsumulin."

²³ Tewatgitg glusuaqan ta'n iganpugutuatl Poligapal, "Siaw nuje'iw. Ignmu gjiga assumsin aq ignmug witapaq jugwa'tuanew ta'n tel nuta'maj."

Poligap siaw nuje'atl sma'gnisl

²⁴ Ta'suguna'qeg Piligs pegisingig aq ugte'pitempl teluisil-til Tlusilla negm Lesui'pewi'sgw. Natgimatl Poligapal aq jigs'tuatl. Etlewistulij ugjit ta'n teli gtlams'tasilij Se'sugulial.

²⁵ Pas'g na Poligap siawewistoq, "Ta'n tli ulm'tutes, aq gis tla'tegen ta'n Gjinisgam tel puatg mu na ta'n gi'l tel puatmn, aq na na'weg wejgu'aq enmigiaspiaq ta'n Gjinisgam ilsumaj mimajuinu'g." Piligs jipaqa'sit aq teluet, "Jigla'si pe' nige'. Ap wigumultes ta'n tujiw gissage'ian."

²⁶ Etlita'sit Poligapal ignmagun ta's'g suliewei. Etna na ugjit gaqaisg wigumatl aq agnutmajig.

²⁷ Tapuipunqeg pemtesg'g Polgius Pestus, wesua'tuaj ugt'pun Piligs, aq negm g'pnno'lewit. Piligs pewatg'p ul'telmugsin Lesui'pewigtug. Na wet siaw naqalatl pisilitl Poligapal laplusang.

25

Poligap pipanigesit ugjit Lo'mewei Gjielege'wit ilsuman

¹ Gisi nsuguna'qeg Pestus iga'teg na'te'l na maqamigew aq weji maja'sit Sesalia glapis Selusalemg.

² Etna na na'te'l iganpugultijig patlia'sg aq esgwia'tijig Lesui'paq iganpugultijig telima'titl Pestusal, ta'n goqwei elsutmu'i'tij Poligapal. Etawaqtmua'titl Pestusal

³ ul'te'tmulin, jugwa'lugsilin Poligapal Selusalemg, gisi il-sutmi'tij ne'pa'new ta'n tujiw pmil'ta'tij.

⁴ Pestus teli asitemaji, "Poligap siaw gugunut laplusang Sesalia, aq ni'n ma 'pgije'nug apaja'sites.

⁵ Ignmug ta'nig iganpugultijig wije'winew Sesalia aq 'lsut-mua'tij na ji'nm ta'n goqwei tel'ta'sultioq gisi opla'toq."

⁶ Pestus siawqatg's na'te'l glapis pa na na'tami metlasug-un'aq. Na tujiw eliet Sesalia aq maw Lesui'paq iganpugultijig. Na igtig na'weg pemgopa'sit ta'n i' tli ilsumuj, aq tewatgitg glusuaqan Poligapal pisgwa'lugsilin.

⁷ Ta'n tujiw Poligap gisi pisgwa'luteg na Lesui'paq ta'n weita'pnig Selusalemg gigto'qopugutua'titl aq elsutmua'tij pugwelgl ta'n goqwe'l gisi opla'toqol. Pas'g mo goqwei gis neia'tu'ti'gw tlian.

⁸ Na tujiw Poligap igalsit, "Ni'n menaq goqwei opla'tu gisna 'gtantun 'tplutaqan Lesui'pewei gisna 'gjia'sutuo'guom gisna Lo'mewei 'gjielege'wit."

⁹ Pestus pewatg's ul'te'l mugsin Lesui'pewigtug. Wej pipan-imatl Poligapal, "Ul'te'tmuq lien Selusalemg aq na'te'l ni'n tli ilsumulin?"

¹⁰ Poligap teli asitematl, "Nige' gaqami ta'n tli ilsumuj mimajuinu'g ugjit 'gjielege'wit aq tet teligitasi tli ilsumugsin. Menaq goqwei opla'tuaqig Lesui'paq aq gi'l weli gji'tun."

¹¹ 'Lpa sewisga'tua's 'tplutaqan aq tla'tega's nat goqwei toqo te'pmas ne'po'qsin na tujiw gis ne'pa'itoqs'p. Pas'g 'lpa mo telianug ta'n teli gtani'tij Lesui'paq iganpugultijig. Ni'n Lo'mewa'j aq mo wen gisi iga'ligw na'te'l. Ni'n pipanigesi 'lgimugsin 'gjielege'witewigtug ilsumin."

¹² Na tujiw Pestus gis mawagnutma'ti'titeg natawo'ltiliji ugtmimajuinumg. Teli asitematl, "Gis pipanigesin 'gjielege'wit ilsumulin aq 'gjielege'wit ilsumultew."

Poligap gelulaji Aglippaal aq ugte'piteml Plnisal

¹³ Na'tami ta'sijig tepgunsejig elege'wit Aglippa aq Pl-nis pegisingig Sesaliaeg naji mittugwala'titl Pestusal aq wel'ta'suala'titl.

¹⁴ Ta'n tujiw eimi'titeg ta'suguna'q Pestus gegnua'tuatl elege'wilitl ta'n te's'g goqwei teliaqap ugjit Poligapal. Teluet, "Etna na ula ji'nm ta'n Piligs naqalapnn laplusang."

¹⁵ Ta'n tujiw elianeg Selusalemg, na Lesui'paq iganpugultijig aq natawo'ltilijig ji'nmug peita'jig aq telimijig ta'n goqwei elsutmua'titl Poligapal, aq pipanimijig ni'n ilsuman ugjit ne'po'qsilin.

¹⁶ Pas'g na telimg'pnig, Lo'mewaq mo telo'lti'gw igan iga'lanew ta'n pas'g tegen ji'nm elsutmuj opla'tegen. Amujpa na tmg nemiaji ta'nig elsutmaji glaman gisi igalsitew ugsis-guaq.

¹⁷ Ta'n teli nqase'g peita'titeg tet, na wapg, smtug epa'siap i' tli ilsumuj aq tewatgitmap glusuaqan ugjit na ji'nm pisgwa'lugsin.

¹⁸ Na ta'nig getant'pni gaqamita'pnig pas'g mo geggunmi'tigup ta'n goqwei ilsutmuataq gisi opla'tlin 'st'ge' ta'n tel'ta'siap.

¹⁹ Pas'g gjija gi'gaita'pnig ugjit ta'n negmow teli glams'tasulti'tij Nisgamewigtug aq na newgte'jit ji'nm teluisit Se'sus ta'n nepg'pnaq, gatu Poligap teluet apaji minunsipnaq.

²⁰ Me' menaq gisita'siw ta'n tli gji'tutes giasgiwewei ta'n teliaq. Etna na ugjit pipanimg Poligap ul'te'tmn lien Selusalemg na'te'l tli ilsumugsin ta'n goqwei elsutmuj.

²¹ Pas'g Poligap pipanigesip gugunugsin tet, aq ignmuan negm 'gjielege'wit ilsumgun. Na tujiw tewatgitmap glusuaqan ugjit negm gugunugsin glapis gisi 'lgim 'gjielege'witeg."

²² Na tujiw Aglippa telimatl Pestusal, "Gsatmug ni'n gis nutaq na ji'nm." Pestus asitematl, "Amuj nutuates sapo'nug."

²³ Na igtig na'gweg Aglippa aq Pelnis pegisingig, ma'-muna'taqatiliji ta'n tel pugwenniji mimajuinu'g gepmite'lgwi'tij. Pisgwa'tijig ta'n i' tli ultesgatulti'tij maw iganpugultiliji sma'gnisg aq iganpugultijig ji'nmug tle'g na 'gjigan. Na tujiw Pestus tewatgitg na glusuaqan ugjit Poligapal pisgwa'lugsilin.

²⁴ Pestus poqji glusit, "Elege'wit Aglippa, aq ta'n te'sioq eimu'tioq tet, ula na ji'nm ta'n Lesui'paq getana'tipnn aq milimsima'tipnn tet aq Selusalemg. Sesgu'tipnig, 'Mo tepawgtiw nugu mimajin.'

²⁵ Pas'g na ni'n mo we'jituqaq goqwei ta'n gis tla'tegej we'gaw te'pmn ne'po'qsin. Negm gis pipanigesit 'lgimugsin 'gjielege'wit. Gisita'siap 'lgiman.

²⁶ Pas'g na mo goqwei geggunmu ugjit negm ta'n tl wi'gmua's Lo'mewei Gjielege'wit. Etna na ugjit pegisulg tet gilew 'gsisguqaq. Pjiliw gi'l Elege'wit Aglippa, glaman munso'tmnej ta'n tel gwilmu'g, ta'n Poligap gis tla'teg'p glaman ni'n gugentes nat goqwei gis wi'g'tesg.

²⁷ Muta mo weltenug ugjit ni'n 'lgiman ji'nm aq mo gnua'tuan ta'n goqwei elsutmuj."

26

Poligap igalsit Aglippaeg

¹ Aglippa telimatl Poligapal, "Nige' gi'l gis glusites." Poligap poqtewistoq aq nespegetl ugpitn. Poqji igalsit,

² "Elege'wit Aglippa, wela's'g goqwei ta'n tele'i gisgug na gisi igalsi gi'leg ugjit ta'n te's'g goqwei na Lesui'paq ntima-juinumg elsutmuijig.

³ 'Pjiliw, muta gi'l weli gji'tun ta'n Lesui'paq telo'lti'tij aq mil pipanigesultijig mo wijei teli gtlams'tasulti'gw. Nige' pipanimul ewlistui aq sangew jigs'tuin.

⁴ "Ta'n te'sijig Lesui'paq geitu'tij ne'gaw ta'n tel neps'tgwa'tasiap maljewe'juianeg. Geitu'tij mujga amgwes ne'gaw etligwei ni'n nmutgig aq Selusalemg.

⁵ Gis nige' geitu'tij pa na ugjo'tmi'tij gis tluetaq, mujga amgwes ne'gaw etligwei ta'n telo'lti'tij Palasiaq, melgoqtm'i'tij ta'n teli emtoqwala'tij Nisgaml.

⁶ Aq nige' gaqami tet ilsumugsin muta elita'si ta'n Gjinisgam teli tplumapni gujjinaqi'g.

⁷ Ula na wijei teplumtimgewe'um Gjinisgam gisituapni 'ms't ta'n te'sijig newgtisgegsijig je ta'pu inguti nemigsijig Lesui'paq, ginu 'gmimajuinuminaq. Elita'sultijig 'msnmnew ge's elugowala'titl Nisgaml tepgig aq na'weg. Mawi espe'n Aglippa, nige' pisui elsutmuwijig Lesui'paq muta elita'si Gjinisgam Gisiteget tla'tegetew ta'n teli tplumsip.

⁸ Goqwei gilew teli mtue'g 'glams'tasultinew Gjinisgam minua'lataq nepu'tiliji?

⁹ "Ni'n tel'ta'siap tla'tegen ta'n telgi'g pegwatu, tetuji gtang'p, Se'sus, Nasaletgewa'j.

¹⁰ Etna na tela'tega'p Selusalemg. Iganpugultijig patlia'sg ignmuipni ml'gigno'ti, aq ni'n pugwelgig Gjinisgam ugtmimajuinum pijo'l'g'pnig laplusang. Ta'n tujiw gissmuteg ne'po'qsine, elt ni'n wel'te'tmap.

¹¹ Gaqaig telimg'pnig ugjut mattoqsine, ta'n te's'gl a'sutuo'guoml aq wejo'tmap gisa'lanew puna'tunew ta'n teli gtlams'tmu'tij. Tetuji uggwaiugtaqapnig, we'gaw eliapnn 'gjigan se'g tle'g amasgipnn'g'pnig."

*Poligap wesgutg ta'n teli ugs'tap
(Paqalaiwaqann 9.1-19; 22.6-16)*

¹² "Etna na ugjut wet lia'p Tamagsug aq wi'gatign geggun-map weja'toq iganpugultijig patlia'sg ugjut na tla'tegen.

¹³ Mawi espe'n Aglippa, assma na mewlia'gweg'p, miawi awgtigtug, ta'n tujiw nemituaneq paqtasa'sg. Musigisg'tug wejiaq, me' naji gsateg je mu na'gu'set. Gigto'qwateg ni'neg aq negla ji'nmug pemitaieg'pnig.

¹⁴ 'Ms't ta'n te'sieg nisia'tieg maqamigeg. Nutaq nat wen metewistoq, telimit Lesui'pewigtug, 'Sol, Sol, goqwei weji amasgipnnin ni'n? Asgaiasin gi'l ta'n tujiw getanin. Gi'gatgamigsin pa wijei aq etlatpetesg gun'ji gun'tewigtug. Je'gas asgaiasit, ta'n tujiw mo tela'tegegw ta'n assusilitl tel puatmlij.'

¹⁵ Pipanigesi, 'Wenin ta gi'l, Gjisaqamaw?' aq Gjisaqamaw teluet, 'Ni'n na Se'sus, ta'n gi'l amasgipnnet.

¹⁶ 'Lpa unaqa'si aq gama'si. Wet neia'siap ugjit gi'l 'mgnulin, ugjit 'ntlugowinu'imin. Amujpa na gi'l tlimates igtigig ta'n tel nem'i'n nige' gisgug aq ta'n goqwe'l musga'tultes ta'n tujiw apaji neia'sian.

¹⁷ Mo pas'g elgimulu, maw angweiultes ta'n tujiw negla mimajuinu'g Lesui'paq 'gtan'sg, maw 'ms't esgwia'tijig. Ma gis tala'lulug negmow, muta 'lgimultes aq angweiultes.

¹⁸ Gisa'lates mimajuinu'g jigla'lan ta'n Gjimn'tu teli assumaj aq la'lan Nisgamewigtug. Ta'n teli gtlams'tasi'tij ni'neg, apigsigtuateen ugtlue'utiwal. Pa na wijkei aq gisa'latesg nmitaqatineew ta'n teli npapigwo'lti'tij aq jigla'lan etli oqonitpa'qigtug aq la'lan ta'n etl waseteg. 'Msntaq ugt'puno'o'q ta'n Gjinisgam gisi mgnmuaj ugtmimajuinumg.'

Poligap telimaji ta'n telamu'g ugtlgowaqan

¹⁹ Poligap siawewistoq, "Na tujiw, Elege'wit Aglippa, mo elistmuap ta'n goqwei wejiaq wa'so'q ta'n tel aplgigwa'siap.

²⁰ Amgveseweieg Tamasmusg aq Selusalemg toqo ta'n telgi'g Jutia aq ta'n maw mo Lesui'peulti'gw na pestunmaqap-nig. Amujpa na gawasgita'sultijig aq ejiglita'jig elue'utigtug aq el'ta'jig Nisgamewigtug. Amujpa na tela'taqati'tij ta'n goqwe'l musga'tunew ejiglitatgig elue'utigtug. Na.

²¹ Etna na ugjit Lesui'paq goqqwa'lipnig ta'n tujiw eimaneg 'gjia'sutuo'guomg aq wejo'tmi'tip ne'pa'inew.

²² Ne'gaw Gjinisgam apoqonmuit tlia pa nige' gisgug. Nige' gaqami ula tet wijkei telimuloq 'ms't ta'n te's'g goqwei gis tliaq, 'ms't ta'n te'sioq, iganpugultioq aq esgwia'tioq. Pas'g teluei ta'n iganigjitegewinugi'g aq Mowiso'q teluepnaq tliatew,

²³ 'Amujpa na Nujiugs'tawi'wet welmaje'g aq 'npmn. Amgvesewa'juitew apaji minunsit tgutaqane'gatigtug. Gnua'tuataq Lesui'paq aq esgwia'tijig ta'n tli ugs'ta'titaq pa wijkei aq waseteg wasoqweg oqonitpa'qigtug.'

²⁴ Ge's Poligap etl igalsit ta'n gis tliuej, Pestus sesgwalatl, "Poligap gi'l elue'wien! Ta'n telgi'g gina'masuti, geggunmn elue'wa'l'sg?"

²⁵ Poligap asitematl, "Mo ni'n elue'wiew, mawi espe'n Aglippa; ni'n ta'n telimul teliaq aq mo elue'wiew ta'n tel ewistu.

²⁶ Elege'wit Aglippa! Gis glulultes gi'l, aq mo naqtgen-mulu muta gi'l weli gji'tun ta'n goqwei wesgutm. Geju'l gis gi'l geitu'n 'ms't ta'n te's'gl muta ta'n tel gis tliaq mu mimgwa'tas'gtnug.

²⁷ Elege'wit Aglippa, getlams'tajig iganigjitegewinugi'g ta'n gis wi'gmi'tipneg? Geju'l 'gtlams'tmn."

²⁸ Aglippa telimatl Poligapal, “Tel toqwaqji’jg ta’n telewistun tel’ta’sin gis gawasga'litesg ugjit ‘gtlams’tasin Se’susewigtgut?”

²⁹ Poligap asita'puguet, “Nige' gisna aqantie'uti, je tlia met-lasipunqeg nige' weja'tegemg, pas'g tla'tegen. Geitu'n Gjinis-gam ni'n eli a'sutmai ugjit gi'l aq ta'n te'sioq esgwia'tioq etl jigs'tuiq nige' gissug 'gtlams'tasultitoqs'p Se'susseg st'ge' ni'n ta'n teli gtlams'tasi pas'g mu ta'n pisgataqanapi'l nasgmnew.”

³⁰ Na tujiw elege'wit, na g'pnno'l, Plnis aq igtigig wenagita'jig.

³¹ Ta'n tujiw gis jiglita'titeg telimtultijig, “Ula ji'nm menaq goqwei opla'tug ugjit ne'po'qsin, gisna pijalugsin laplusang.”

³² Aglippa telimatl Pestusal, “Ula ji'nm gisi iga'lanesoq, mo glumagusn 'gjielege'wit ilsumgun.”

27

Poligap ela'lut Lo'm

¹ Ta'n tujiw gissutmi'tij laqtaqatinen Italiewa'gig, iga'tua'titl Poligapal aq igtigig ta'n pisultipnig laplusang Julius ugpitng nuje'wan. Negm newgte'jit ta'nig iganpugutuajig Lo'mewaqt sma'gnisg telui'tujig, “Lo'mewei Gjielege'wit ugsma'gnismg.”

² Na tepita'ieg, lapuguhan wejiaq Antlamittium, gisgatteg maja's'gtn lian na maqamigew teluisig E'sia. Pusieg aq negina'qitaieg 'gjigann ta'n gigjiw etegl samqwanigtug. Al-istalgus, Masetoniaewa'j, tle' na 'gjigan Tessalonia, wijitg-weiugsieg'p.

³ Na igtig na'gweg, oqwa'ieg Saiton. Julius wele'watl Poligapal aq ignmuatl lielin nat nmian witapaq, ugjit ignmugsin ta'n goqwei nuta'maj.

⁴ Tepita'ieg na wet siawita'ieg na'te'l, ugju'sn asugwet-nma'tieg glaman eligtuapsultieg aq elaqtaqatieg a'quteg na mnigu teluisig Saipus.

⁵ Siawaqtaqatieg aq pemtesgmeg na maqamigew teluisig Silisia aq Pampilia. Peita'ieg gutan teluisig Maila, Lisia eteg. Na tujiw oqwa'ieg aq geptitaieg.

⁶ Etna na'te'l igtig lapuguhan wejiaq Alegsantlia. Gisgatteg pusin lien na maqamigew teluisig Itali. Iganpuguit sma'gnis aq ninen tepita'ieg aq pusieg.

⁷ Ta'suguna'q sangew alaqtaqatieg aq maw muni gitnm'tieg glapis ta'n tujiw iga'ieg na gutan teluisig Snitus. Tetuji ml'gignewa's'g uguj'u'sn mo gis siawita'weg na'gweg ta'n getu 'Ita'ieg'p. Toqo eligtuapsultieg aq elaqtaqatieg aguteg na mnigu teluisig Gelit, pemtesgmeg wesawei teluisig Salmoni.

⁸ Ne'gaw gigjetesgmeg aq gitnm'tieg peita'ieg na gutan teluisig, "Ta'n i' tli ango'tas'g ugtulual." Mo piami amasenug na gutan teluisig Lesia.

⁹ Pegitga'tmeg na'te'l, na tujiw wesami nsano'qonig siawita'nem muta gis nige' poqji tgwa'q aq gis gneg pemtesg'g ta'n teli alaqtaqatimg, aq maw na pestie'umg ta'n tujiw migwite'tmn "Gjinisgam apigsigtmasgl 'gtlue'uti'l." Na Poligap gegnua'tuaji,

¹⁰ "Ji'nmutut, iganigji'tu ta'n el'ta'igw mawi 'nsano'qonig, ta'n te's'g goqwei tepteg gaqi n'tutesnug maw 'gtulnu aq maw mimajuinu'g 'npu'titaq."

¹¹ Gatu, iganpugutuaji sma'gnisg jigs'tuatl iganpuguilil ta'n assutmlij ugtul teluelij, aq mo ta'n Poligapal teluelij.

¹² Na gutan ta'n teluisig "Ta'n tli ango'tas'g ugtulual" mo gesi gelu'lgnug newgtipug i'mu'tinew. Pugwelgig ji'nmug wel'te'tmi'tij siawaqtaqatinenu wejo'tmi'tij iga'new Poenigs, gisi pgwatu'tij glaman i'ttaq na'te'l newgtipug. Na gutan Poenigs eteg na wijei mnigu Gelit. Ta'n i' ango'ta's'g ugtulual elasg'teg 'tg'snug aq oqwatnug.

Mesgi'g 'mtunoqt apaqtug

¹³ Uljaqa poqji ugju's'g 'tg'snug wett'g aq na ji'nmug tel'ta'sultijig gis tla'taqatijig ta'n telsu'taqatipniq. Gl'pisun wenaqa'tu'tij aq smtug tajigaqtaqatijig ta'n telgi'g pegwatu'tij gigjiw na mnigu Gelit.

¹⁴ Tel gne'g melgignaq ugju'sn telui'tmi'tij "Ewlamsn" oqwatnigjipeg wet ne'itesg na mnigug.

¹⁵ Ugju'sn gisa'toq 'ntulnen mu nugu gisgwenmueg, els'g ugju'snigtug aq siaw liaptmeg siawa'lugsinen ugju'snigtug.

¹⁶ Gijga mesnmeg aguteg ta'n tujiw gis pmtesgmeg apje'ji'j mniguji'j teluisig Gawta. Etna na na'te'l, gitnm'tieg ta'n tel gisapsgnmeg 'ntulji'jenen ta'n pemsewtaqatueg'p.

¹⁷ We'gaw gisapsgnmeg aq gelpilmeg 'ntulnaq ta'n tujiw gis tepe'tue'g aq gelpilm'i'tij ta'n telgi'g lapuguanmuow 'ntulnen. Negmow jipasultijig jijuqa niwetasultitaq gmetug na maqamigew teluisig Lipia. Na tujiw nisa'la'tiji ugsegi'gnmuaq aq gelpila'tiji aq eliaqtmi'tij 'ntulnen ugju'sn pma'lugunew.

¹⁸ Siawi gnewa's'g ugju'sn we'gaw igtig na'gweg, poqji paqatjio'tueg ta'n goqwei tepteg 'ntulnaq.

¹⁹ Aq na igtig na'gweg paqatjio'l'g'tjig ta'sijig segi'gng, a'papi'g, aq gi'gamgo'ng.

²⁰ Gaqaisugunaq mu gis nemiaqat na'gu'set gisna glo-qowejg aq na ugju'sn me' naji ma'mun putues, glapis ninen mu nugu elita'sultiweg ugs'ta'tinen.

²¹ Na ji'nmug mo mijjulti'gw gaqaisugunaq, Poligap gaqama'sit aq telimaji, "Ji'nmutut, jigs'tuigoqpn na aq mo weji pusigoqpn Gelit, glaman nige' mo te's'gtnuisoq ta'n goqwei entu'g.

²² Pas'g nige', etawaqtmuloq ml'gito'lrigw. Mo eimu newgte'jit te'sioq ta'n 'ntutew ugmimajuaqanm pas'g 'gtulnu gaqseioqtoqwetew.

²³ Geitu muta wela'gweg, Gjinisgam ta'n ni'n tleiawi aq emtoqwalg, ugtansale'witeml pegising'p ni'neg.

²⁴ Aq telimip, 'Mut jipasiw, Poligap. Amujpa na qamites ilsumulin Lo'mewei Gjielege'wit. Gjinisgam ta'n teli ulm'toq, ugjut gi'l, weji ugs'tawiaji mimajuinu'g, ta'n wijtgweiasgig lapuguaniqtug.'

²⁵ Glaman ji'nmutut, ml'gito'lrigw, muta ni'n elita'si Gjinisgam, geitu tliatew 'st'ge' negm ta'n telimip.

²⁶ Pas'g ginu na'taqamtoga'titesnu na'tami mnigug."

²⁷ Gis ta'pu aqantie'uti, metugunaq, na wela'gw pemtoqu'tieg Mesgi'g 'Gta'n. Na'tami gisgatatpa'q, na ji'nmug ta'nig nujo'tmi'tij 'ntulnen pegnotmi'tij pm gigjetesgmnen maqamigew.

²⁸ Angaptmi'tij ta'n tel temig samqwan, e'wa'titl a'papij 'sgolu'sgw gelpiteg. Na tujiw gisi gjii'tu'tij ta'n tel temig samqwan, newgt gasgiptnnaqan je tapuisga'q leppie. Tel gne'ji'j ap wijei tela'taqatijig aq gi's gisi gjii'tu'tij pesgunateg te'sisga'q leppie tel temig.

²⁹ Jipaqaite'tmi'tij ugtuluow lian etl guntewig. Na tujiw nispilmi'titl newgul gl'pisun ugtejg aq a'sutma'tijig ugjut peitapnian.

³⁰ Na ji'nmug ta'nig nujo'tmi'tij 'ntulnen wejo'tmi'tij ugsmultinew. Nispilmi'tij apje'ji'j 'ntulji'jinen samqwanigtug 'st'ge' na to'q pmil'ta'new naji nispilmnew gl'pisun igantug lapuguan.

³¹ Pas'g na Poligap telimaji iganpuguilil sma'gnisl aq ugsma'gnismg, "Pa na negla ji'nmug mo siaw teppulti'gw, 'lpa mo gilew gisi ugs'ta'twoq."

³² Toqo sma'gnisg temsa'tiji a'papi'g wet gl'piteg apje'ji'j 'ntulji'jinen aq eliaptmi'tij.

³³ Pem gisapniaq, Poligap munsaiwaji 'ms't ta'n te'siliijigija mijjultinew, "Gis nige' esqm'tioq metlasuguna'q jel ne'w aq ne'gaw mo goqwei malqotmuoq."

³⁴ Ewlistuigw gjiga mijjultigw, puatmoq ta gatu siaw mima-jultinew. Gatu je ma newgte' sapun gun'jiwaq ugsegaqtinug."

³⁵ Poligap, na gis tluedaq, wesua'toq pipnaqan, miwatmuatl Nisgamal ugsisguaq, pasgino'toq pipnaqan, aq poqji mijjit.

³⁶ Welgwija'laji. Na tujiw 'ms't ta'n te'sijig poqji malqotmi'tij ta's'g mijipjewei.

³⁷ Ta'pu gasgiptnnaqan jel lluigneg te'sisgegsieg jel asugom tepultieg.

³⁸ Ta'n tujiw 'ms't wen gaq ul g'satalulti'titeg, na tujiw nenaqijatu'tij 'ntulnen. Geptijio'tu'titl gulumgl ugta'nug.

Sewisto'gweg 'ntulnen

³⁹ Ta'n tujiw gisapniaq, na ji'nmug ta'nig nujo'tmi'tij 'ntulnen, mo nenmi'ti'gw na sitm. Na tujiw nemitu'tij mnigu ta'n mo gun'tewinu, gissutmi'tij gisi pgwatu'tij na'te'l tl niwetesultaq 'ntulnen.

⁴⁰ Na tujiw pesipgwesa'tiji a'papi'g ta'n wej gl'pisijig gl'pisunigtug getapa'qal. Na wijei apgwa'la'tiji a'papi'g ta'n ilgweng 'ntulnen aq wenaqpila'titl segi'gn igantug, glaman 'ntulnen un'jig liatew ugu'snigtug ta'n tel na'taqama's'g.

⁴¹ Gatu 'ntulnen niwetesg. Igantug mo gis maja's'gtnug gatu na ugtejg gaqsuisto'qweg ta'n tel ml'gignewa'ti'tij 'tgu'g.

⁴² Na sma'gnisg gisita'sultijig ne'pa'new ta'nig gisi gtaqqola'tipni laplusang glaman je ma newgte'jit gis na'taqama'mu'ti'gw aq ma gisi ugsmulti'gw.

⁴³ Pas'g na iganpuguit sma'gnis mo puatmug Poligapal tala'lugsinen. Na tujiw naqa'laji ta'n getu tla'taqatipnig. Awna na telimaji 'ms't ji'nmug ta'nig natawamutiliji, paqasi unaquia'tinew tmg aq na'taqama'mu'tinew.

⁴⁴ Gatu esgwia'tijig majulgwalanew genna'tiji pase'gig lasgo'plaq ta'n weji mn'to'qotijig ntulnaq. Etna na 'ms't ta'n te'sieg na'te'l gis tl na'taqamita'ieg.

28

Ta'n goqwei gis tliaq Malta

¹ Ta'n tujiw gaq na'taqamita'ieg, na mimajuinu'g telimugsieg, "Ula mnigu teluisig Malta."

² Na mimajuinu'g ta'n na'te'l tle'g weleiugsiegnig. Assma poqji gigpesaq aq poqji tge'g, na pugtew pasgesa'tu'tij ugjiti ninen.

³ Na Poligap ali mgngl pugsugl aq gegupa'toqol pugtewigtug. Pisisnaq 'mtesgmaq lame'g aq getaqqi unaqiet mutawesam p'teg aq nastesingl Poligap ugpitn.

⁴ Ta'n tujiw na mimajuinu'g na'te'l tle'g nemia'titeg 'mtesgmul gaqapijinitl Poligap ugpitn telimtultijig, "Amuj ula ji'nm nut ne'pateget. Etug aniamugwet aq mo ignmuamut siaw mimajin tlia nige' gissumugt'g 'gta'n mo getapaqto'qwegw."

⁵ Pas'g na Poligap etl mntesmatl 'mtesgmul pugtewigtug aq 'lpa ma tala'lugugl.

⁶ Negmow esgmala'titl poqji moqpelin gisna jiniw nisielin aq 'npmn. Pas'g na me' pegiji esgmajig aq mo nemitu'ti'gw goqwei wiguas'gtnug negm ugtinneg, na tuijw gawasgita'sultijig aq teluejig, "Etna na ula newgte'jit nisgamaq."

⁷ Na ji'nm teluisit Puplius 'nnu saqamaw na mnigu. Assutgl iga'taqan aq nesuguna'q ne'gaw weleiugsieg aq ignmugsieg i'mnen wiguaq.

⁸ Na Puplius ujjl 'npo'qonisilitl gesnugwalitl epsimgeweia'silitl aq ugplaqane'gelitl. Poligap eliet negmeg, a'sutmat aq ugpitn ge'gwa'tuatl ugtugwejang aq gisi npilatl.

⁹ Ta'n tuijw na gis tliaq, esgwia'tijig mimajuinu'g ta'n gesnugu'tijig, na mnigug, peita'jig aq gisi npilujig.

¹⁰ Negmow ignmugsieg pugwelgl ta'n goqwe'l. Ta'n tuijw poqtaqtaqatieg tepo'tugsieg ta'n tel nuta'maieg ta'n tel maita'ieg.

Naqtmi'tij Malta aq siawita'jig glapis Lo'mg

¹¹ Nesisijig tepgunsejig teli pgitgatmu'tieg. Na tuijw tepita'ieg lapuguan weja'tegemg Alegsantlia teluisig, "Tqope'jg Nisgamaq." Lapuguan na'te'l newgtipug eteg'p na mnigug. Na se'g elaqtaqatieg.

¹² Glapis iga'ieg na 'gjigan teluisig Silagius, eteg na mnigu Sisili. Eimeg'p na'te'l nesuguna'q.

¹³ Weji pqotaqtaqatieg aq iga'ieg na 'gjigan teluisig Legium, eteg Italie'gati. Na wapg ugju'sn poqji putueg wejiaq 'tp'tesnug. Tapuguna'q peita'ieg na gutan teluisig Puteoli. Naqtmeg na'te'l lapuguan.

¹⁴ Weltesgaqatjig ta'nig getlams'tasultijig Se'suseg na'te'l. Pipanimugsieg'p siawqatmnen na'te'l aqantie'uti aq wet siawi 'Ita'ieg Lo'mg.

¹⁵ Ta'nig getlams'tasultijig wigultijig Lo'mg nutma'tijig ugjit ninen aq naqtmi'tij ugjit asugugsinen. Ta'sijig we'gaw weita'jig glapis na gutan teluisig "Nesisgl ta'n i' tl nep'timg" aq igtigig me' na'gweg, glapis ta'n tli ntuisga'ti'tij na gutan teluisig Appius. Ta'n tuijw Poligap nemiateg, miwatmuatl Nisgaml aq welgwija'sit.

Peita'ieg na 'gjigan Lo'm

¹⁶ Ta'n tuijw iga'ieg Lo'mg Poligapal eliam'a'titl 'ngutam-silin aq newgte'jilitl sma'gnismi angweiagun glaman ma gisi ugsmugwagw.

¹⁷ Gisi nsuguna'q Poligap wigumaji iganpugultijig Lesui'paq ta'nig wigultili na'te'l ultesgatultinew. Ta'n tuijw gis mawita'titeg, Poligap telimaji, "Nigmatut, menaq ni'n goqwei tla'tegew 'gtanan 'gmimajuinuminaq gisna ta'n

telo'lti'tij wejiaq gujjinaqi'g. Awna pijalipni laplusang Selusalemg aq iga'lipnig ugpitnuaq Lo'mewaq.

¹⁸ Mil pipanimipnig aq getu iga'lipnig muta mo goqwei we'jututigup ugjit te'pmn ne'po'qsin.

¹⁹ Pas'g na Lesui'paq mo wel'te'tmi'tigup, gi'gaji pipanigesiap Lo'mewei Gjielege'wit ilsumin, we'gaw mo goqwei geggunmuap ugjit tli ilsumitaq 'ntmimajuinumg.

²⁰ Etna na ugjit getu nmu'linew aq agnutma'tinenu. Wegla pisgataqanapi'l wet nasgman ugjit Gjinisgam ta'n Isle'lewaq elita'suala'titl."

²¹ Telima'titl, "Menaq ninen mesnmueg ta'n pas'g telamu'g wi'gatign ugjian Jutia ugjit gi'l aq menaq na'te'l wen wejiegw ninen wijigatultijig ta'n pegisitoq agnutmaqan ugjit gi'l gisna win agnimugsin.

²² Gatu 'gsatmugeg gis nutu'leg gi'l ta'n tel'ta'sin muta geitueg ta'n te'sijig mimajuinu'g wesguma'tiji aq getana'tiji ta'nig tleiaultijig pa wjei aq nige' gi'l."

²³ Na gegnue'g na'gweg iga'tu'tij ugjit Poligapal gis nutuanew aq me' pugweliejig peita'jig na na'gweg ta'n Poligap wesgowa'sij. Weja'tegemg egsitpu'g glapis wela'gw gegnua'tuaji aq telimaji gelu/lg agnutmaqan ugjit Gjinisgam ugtelege'wa'gimg. Wejo'tg gisa'lan 'gtlams'tmu'tinew Se'susal. Gegnua'tuaji ta'n ugt'tplutaqanm Mowis tel wi'gas'g'p aq ta'n tel wi'gmi'tisneg iganigjitegewinugi'g na teliaq.

²⁴ Ta'sijig getlams'tmi'tij ta'n teluelij pas'g na igtigig mo getu 'gtlams'tmi'ti'gw.

²⁵ Ge's mo maita'ti'gw gi'gaita'jig negmow muta Poligap gisna teluet, "Tetapu ewo'qwes Wejuli Nisgam, wet sapu tl lugweteg iganigjitegewinuaq Aiseiao'q, ugjit gujjinaqi'g.

²⁶ Telimapnn,

Lia aq tlim ula mimajuinu'g,
'Gilew tetuji jigs'tmu'titoqs'p
pas'g ma 'ns'tasultiwoq.
Gaqaisg alapultitoqs'p pas'g ma nmitaqatiwoq.

²⁷ Ula mimajuinu'g metuatpa'tiji
etna na ugjit gepistaqana'tutitl ugs'tuaqanual
aq gepsoqwa'tu'titl ugpubugul.

Jijuqa mo 'gpisoqwa'tu'ti'gw ugpubugual na nmitaqattaq,
aq pana'tuoq ugs'tuaqanual na nutmi'titaq
aq ugtangita'suaqanmual 'ns'tasultitaq.
Na tliaq jugwita'taq ni'neg aq 'npila's negmow.' "
Na teluet Gjinisgam.

²⁸ Poligap anguewistoq, "Gilew telteg gji'tunew Gjinisgam ugtagnutmaqanm ta'n elgimujig ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Elt negmow gisi ugs'ta'titaq, 'lpa negmow jigsittaq."

²⁹ Ta'n tujiw Poligap gaqewistoq, Lesui'paq maita'jig aq ma'mun gi'gaita'jig, suel matntultijig.

³⁰ Tapuipunqeq Poligap teli pgitqatg na'te'l apangitg ta'n eig. Weltesguaji ta'n te'silitl wen pet nmit.

³¹ Pestunmuaji ugjit Gjinisgam ugtelege'wa'gimg aq gegnua'tuaji ugjit Gjisaqamaw Se'suguli. Melgita't ta'n telewistoq aq mo wen naqa'lagul ta'n tel pestunmljj. Glapis ap nmu'ltes, Lu'g.

Poligap ewi'gmuaji Lo'mewaq

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Poligap ewi'gmuaji Lo'mewaq ugjit ilajugtmnew ta'n negm emittugwalaji. Gisite'tg lien aq maw lugutijig na a'sutmewinu'g na'te'l aq apoqonmuaji ta'n teli gtlams'tasultiliji Westaulgigtug. Ta'n tujiw lietew Espeine'gati negmow gisi apoqonmua'titl. Ewi'giget ula wi'gatignigtug ugjit gnua'tuanew ta'n Poligap teli gtlams'tuatl Se'susal na Westaulgl aq Gjinisgam Gisiteget na Wegewisit Nisgam. Ewi'giget ta'n goqwei Gisiteget pewalugsi'gw tla'taqatinenu.

Gis wel'ta'sualaji na mimajuinu'g ta'n melgi gtlams'tmi'tij Lo'mg. Telimaji ta'n teli a'sutmessewaji aq ta'n goqwei mawgi'g ula wi'gatignigtug.

Gelu/lg glusuaqan musga'tugsi'gw ta'n Gjinisgam Gisiteget teli apajo'laj mimajuinu'g negmeg aq gisa'lanew tetapua'tinew aq tetapua'taqatinew.

Weji pqotamgiaq ta'n poqji gtlams'tasulti'gw Westaulgeg aq ta'n siawi gtlams'tasulti'gw nige' aq glapis.

Ms't mimajuinu'g, gitg Lesui'paq aq maw ms't igtigig mo tetapuitelma'tigul Nisgaml muta pata'tegewinu'g na ginu aq lue'uti assumugi'gw. Mo wen gissmugwagw ta'n tli ilsumugsitesnu. Gatu mimajuinu gis tetapuitelatal Gisitegelitl ta'n melgi gtlams'tuatl aq majulgwalatl Westaulgl na Eujit Nisgam.

Gjinisgam ignmugsi'gw wantaqo'ti ggamlamuninaq muta sangewitel mug. Na Wejuli Nisgam ta'n Westaulg petgit-mugsi'gw na ejigla'lugsi'gw ta'n lue'uti assumugi'gup. Geitug Nisgam unaqa'lugsitesnu aq ignmugsitesnu iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.

Na Lesui'paq mo menuege'tigul Westaulgl etna na ugjit na gelu/lg glusuaqan se'sa's'g ta'n telgi'g ugs'tqamu. Ms't wen ta'n getlams'tuatl Westaulgul na Gisiteget wel'telmatl aq ignmuatl iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. Gatu Poligap tel'ta'sit negm na Lesui'paq mo apjiw menuege'tigul Westaulgl.

Toqo Poligap telimugi'gw ta'n tl gegnu pmo'ltitesnu ugjit tetapua'lan Westaulg aq ta'n teli gsaltulti'gw muta teli gsalug Westaulg. Telteg apji gsaltulti'gw aq ms't goqwei tela'taqati'gw gsaltuaqanigtug aq apji ule'waqig igtigig.

Elt wesgutg ta'n telteg a'sutmewinu'g tlo'ltinew ta'n etl mawita'tij aq ugjit umutgig.

Ugtejgewei ewi'giget glusuaqan ugjit ta'nig maw lugutijig ugjit Nisgaml aq munso'tmuaji Lo'mewaq emtoqwalianew Nisgaml.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Wel'ta'sualaji Lo'mewaq aq telimaji ta'n weji wi'gmuaji na gelu'lg glusuaqan, Nisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm (1.1-17)

Ms't wen gis pata'teget aq pemiet mn'tua'gig (1.18-3.20)

Ta'n Gjinisgam Gisiteget getu westawiaji mimajuinu'g aq getu apajo'laji mimajuinu'g negmeg (3.21-4.25)

Gisi ignmugsitesnu piltu mimajultinenu, ginu ta'n majulgwalu'g (5.1-8.39)

Lesui'paq mo menuege'tigul wijigatijig Westaulgl gatu na'gweg iga'qt'tal ta'n tujiw gawa'sgita'jig aq mnuege'tital (9.1-11.36)

Ta'n telteg a'sutme'winu gegnu pmiet aq gepmitelmatl Nisgaml (12.1-15.13)

Ugtejgewe'l ta'n getu tlimaji Lo'mewaq aq glusuaqan ugjit witapaq (15.14-16.27)

¹ Na ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq, Lo'meultioq. Gjinisgam Gisiteget mawi gsitelmugsioq aq wigumugsioqop ugjit sape'ultinew. Ni'n elugowg Se'suguli. Megnimg'p Gjinisgam aq wigumip ugjit apostale'witewin aq teppisa'lip ugjit pestunmulinew gelu'lg agnutmaqan.

² Ula gelu'lg agnutmaqan gis sa'q Gjinisgam teplumugi'gup aq ugtiganigjitegewinugi'g igan tlimapni aq negmow ewi'gmi'tij Gjinisgam ugglusuaqanml wi'gatignigtug.

³ Ula gelu'lg agnutmaqan wesgutg'p uggwisl na Gjisqa-mawminu Se'sugulial. Se'suguli wetagutg'p elege'witoq Ta'pito'q. Na teli ugs'tqamuip aq na tel mimajuinualsip.

⁴ Negm elg Gjinisgam uggwisl aq wijei tel sape'wilitl aq wijei teli igna'lut 'st'ge' ujjl. Na Wejuli Nisgam na tel musga'tuaji mimajuinu'g ta'n tujiw Se'sugulial gisi npliteg, Gjinisgam minua'lapnn. Etna na ugjit Se'suguli weji iganpugutugsi'gw.

⁵ Se'suguli wel'te'lmit aq gisi mgnit. Ignmuit na ml'gigno'ti ugjit apostale'witewin glaman gisi ilgwena's mimajuinu'g ta'n telgi'g ugs'tqamu ugjit 'gtlams'tmu'tinew Se'suguliewigtug aq gaqaqisg mil agnutmu'tijig mimajuinu'g jigs'tmu'tinew ugglusuaqanml. Wet tla'tega'p ugjit Se'suguli, na tujiw gepmitelmaten.

⁶ Aq maw nige' gilew ta'n eimu'tioq Lo'meg elt getu pestunmuloq. Gjinisgam mawa'lugsioq gilew ta'n wigumugsioqop ugjit tleiaultinew Se'sugulieg aq majulgwalanew maw igtigig ta'nig getlams'tasultijig.

⁷ Etamgig Gjinisgam gujjinu aq Gjisaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lguow aq wantaquo'ti 'ggamlamunuaq. Na tliaj.

Poligap miwatmuatl Gjinisgam

⁸ Amujpa na tmg miwatmaq Gnisgaminu wet sapu tl lug-wet Se'suguli ugwisunmg ugjit 'ms't ta'n te'sioq. Pugwelg mimajuinu'g ta'n telgi'g ugs'tqamu nutma'tijig ta'n teli gtlams'tasultioq.

⁹ Gjinisgam Gisiteget ta'n 'ms't goqwei geitoq gisi musga'tugsitoqs'p ta'n goqwei teluei na tliaq. Etna na Gjinisgam ni'n elugowg ta'n tel we'gwisipgwatu muta na tel gwitg 'ngamlamun. Wet tla'tegei ta'n tel pestunm gelu/lg agnutmaqan ugjit ugwisil. Gjinisgam geitoq apji migwitelmuloq ta'n teli a'sutmai.

¹⁰ Pipanimg Gjinisgam ta'n te's a'sutmai pipanimg lien ugjit mittugwalulinew. Negm tli ul'te'tg.

¹¹ Sa'q getu mittugwaluloq glaman me' gisi ul gnua'tulitoqs'p ta'n Gisiteget apoqonmugsi'gw wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgamewigtug. Na tujiw gisi ml'gignewa'lugsitoqs'p ta'n teli gtlams'tasultioq

¹² glaman ulgwijintultitesnu. Gilew ta'n teli gtlams'tasultioq apgnua'lioq aq ni'n ta'n teli gtlams'tasi apgnua'luloq. Pa na wijkei aq mawi apoqonmatulti'gw.

¹³ Nigmatut pualuloq 'gji'tunew ta'n tel gissumsi mittugwalulinew gilew ta'n eimu'tioq Lo'meg, apjiw nat goqwei naqa'lig mo gis lien. 'Gsatumug apoqonmuan mimajuinu'g ta'n eimu'tioq gis gawasgita'sultinew elue'utigtug aq majulgwanew Se'sugulial pa wijkei aq ta'n tela'l'g'pnig igtigig mimajuinu'g.

¹⁴ Tettaqig Gjinisgamewigtug gnua'tuan gelu/lg agnutmaqan ta'n te'sit mimajuinu weltesgaq. Telgitasi gnua'tuan aq tliman ugjit Se'susal ta'n tel gaqais milapegsit mimajuinu gina'masuti gugung gisna mu gugunmug.

¹⁵ Etna na ugjit tetaqite'tm aq weji melgugtm ta'n getu pestunmuloq gelu/lg agnutmaqan maw gilew ta'n wigultioq Lo'meg.

Ml'gigna'qal Gjinisgam ugglusuaqanml

¹⁶ Me'gite'tm na gelu/lg agnutmaqan. Ml'gigno'ti eteg Gjinisgam ugglusuaqanm ta'n tli ugs'tawiataq mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultijig. Tmg etl pestunm'gig Lesui'paq na tujiw maw ta'nig mo Lesui'peulti'gw.

¹⁷ Na gelu/lg glusuaqan musga'tugsi'gw ta'n Gjinisgam teli apaja'laj mimajuinu'g negmeg. Telueg, "Gisa'laji tetapua'tinew aq gtlamia'tinew wet sapu tl lugwet ta'n teli

glams'tasij negmeg." Weja'tegemgeg ta'n weji pqoqi gtlams'tasiteg glapis ugtejgewei.

Mimajuinu'g pata'taqatijig

¹⁸ Gjinisgam musga'toq ta'n teli wegaiugt'g lue'uti. Musga'tugsi'gup ml'gigno'ti gegung ta'n tli ilsumataq mimajuinu'g ta'n teli opla'taqati'tij aq ta'n mo emtoqwala'tigul aq mo gepmitelma'tigul. Ta'n teli opla'taqati'tij gisa'la'tiji igtigig mimajuinu'g mo 'gji'jianew giasgiwewei Gjinisgaml.

¹⁹ Gis nenua'titl Gjinisgaml giasgiwewei aq ta'n tele'lil muta menaqqajeweui musga'tuapni. Etna na uigkeit ugtapulata ta'n teli opla'taqatilij.

²⁰ Weja'tegemgeg ta'n Gjinisgam Gisiteget gisitoqop ugs'tqamu mimajuinu'g menaqqajeweui gisi ns'tmi'tij ugml'gigno'tim ta'n teli ms'gi'g aq iapijewewe'tew. Mimajuinu'g mo gis nemiaawgw gatu ta'n goqwei tela'teget musga'tugsi'gw ta'n tele'g negm. Gis nenua'titl ta'n tel Nisgamewilitl muta ta'n te's'g goqwei gisitoq gis nemitu'tij. Etna na uigkeit ma nugu gis gugunmi'ti'gw goqwei ta'n gis tlua'tijig ta'n teli opla'taqati'tij.

²¹ Gejia'titl Gjinisgaml pas'g mo gepmitelma'tigul 'st'ge' ta'n tl gepmitelma'tis gisna je mu miwatmua'tigul. Gatu awna ewnasi angita'sultijig aq sigue'gul ugtangita'suaqanmual. Etna na uigkeit mo nestasulti'gw aq pilse'gl. Oqonitpa'qigtug eimu'tijig.

²² Tel'ta'sultijig nestawo'ltijig gatu awna negmow elue'walsultijig.

²³ Emtoqwala'tiji 'nnuoqta'wg ta'n teli angamgusultiji 'st'ge' sisipji'jg gisna wi'sisji'jg gisna taqtaloq gisna mimajuinu ta'n 'np'tew. Gatu mo emtoqwala'tigul Gjinisgaml ta'n iapjiw mimajilitl.

²⁴ Muta mimajuinun'g teli ewnasol'tijig Gjinisgam eliamapni tla'taqatinew winjigl ta'n uggamlamunual telgwitg aq 'lpa na ntaqo'qon ta'n negmow tela'taqati'tij ala wen ap igtig.

²⁵ Pun jigs'tua'titl Gjinisgaml aq mo piami gtlams'tua'tigul awna getlams'tmi'tij egsuo'qon. Na nige' emtoqwatmi'tij aq elugowa'tmi'tij ta'n goqwei Gjinisgam gisitoq je mu Gjinisgam Gisitegelitl. Etna na negm telteg emtoqwalugsin iapjiw. Na tliaj.

²⁶ Muta mimajuinu'g na tela'taqati'tij Gjinisgam eliamaji ntaqo'qonalsultinew. We'gaw e'pijig mila'taqatiji mo e'wa'tigwi ji'nmug ta'n tel winsulti'tij. Piltu lugutijig awna wiji e'pilitl elietl.

²⁷ Pa na wijei ji'nmug telo'ltiljig. Ta'n tujiw getu winsij mo e'pilitl eliegul awna igtigl ji'nmul elietl aq 'ntaqo'qon ta'n tel luguti'tij al wen ap igtig. Gjinisgam etli wetapulaji ta'n teli opla'taqati'tij. Ta'n tel luguti'tij 'msntaq ta'n tel te'pmi'tij.

²⁸ Ula mimajuinu'g mo getu angite'tmi'ti'gw ta'n goqwei Nisgamewei, mo tepawgtinug uigkeit negmow. Gjinisgam eliamaji ta'n tel winjigl ugtangita'suaqanmual aq tela'taqatijig ta'n teli gsatmi'tij ta'n mu tla'taqatiwi'tis.

²⁹ Gaqi uggua'l'sultijig ta'n tel gaqais milamu'gl winjigl aq elue'ultijig aq metuito'ltiljig. Qalipusita'jig, wisguoltijig, ne'pa'taqatijig, matnaqq'tijig, gi'glultultijig ewnasima'titl mimajuinu'l naqsi maqanimatl aq gesegetl mimajuinu'l. Nata'mawi nta'ta'qal ugtunual aq alo'tu'titl glusuaqann.

³⁰ Nata' win agnutmu'tijig, aq milimtultijig. Masgelma'titl Gjinisgaml, pepsitelma'titl, penoqitelma'tiji, me'go'ltiljig, aq nata' ginite'l'sultijig. Apji angite'tmi'tij ta'n winjig tla'taqatitaq. Elistua'tiji ungi'guaq aq mo jigs'tua'tigwi.

³¹ Ewnaso'ltiljig aq mo tela'taqati'gw ta'n teli ttoplumugsioq aq mo welm'tu'ti'gw aq mo ewlitelma'tigwi igtigig.

³² Geitua'tij Gjinisgaml ugt'tplutaqanm telueg na mimajuinu ta'n tel mimajij te'p'g 'npmn gatu me' siaw tla'taqatijig wijei aq me' naji mawmuna'taqatiji aq me' wel'te'tmua'tiji igtigig ta'n wijei tla'taqatinew.

2

Gjinisgam ilsumjadi wegla

¹ Nitap etug gi'l teluen, "E'e weget elue'ultijig mimajuinu'g gis tlimjig." Pe' gjiga esgmali. Gi'l pa na wijei tetuji winjin. Ta'n tujiw teluen elue'ultijig aq negla ugtapulanes, gi'l na ula wesgumsin muta gi'l pa na wijei gis tla'tegen weget.

² Geitu'g Gjinisgam giasgiw ilsuteget ta'n pas'g wen. Gisi ugtapulataq weget ta'n goqwei tela'taqati'tij.

³ Gatu gi'l tl'ta'sin Gjinisgam weget ilsumataq aq ugtapulataq ta'n tela'taqati'tij aq ma gi'l ugtapulnug ta'n tujiw gi'l elt wijei tel lugwen. Amuj eta. 'Lpa gi'l wijei ilsumultew.

⁴ Etug jel mo angite'tmun ta'n tetuji ulm'toq Gjinisgam aq ta'n teli pgiji esgmal'sg, gisna mo tali el'telmawt. Pegiji esgmal'sg aq pa na mo tala'lulug gi'l. Ignmasg glapis gis gisgaje'in gawasgita'sin aq jigla'sin 'gtlue'utigtug. Negm ta'n tetuji ulm'toq getu elgwen'sg ta'n tli ugs'ta'ultew.

⁵ Gatu gi'l mo jigs'tmun aq te'sigisg'g angua'tun ta'n teli ms'gi'gt'tew ugtapulaten muta gi'l mlg'sin aq mo tali 'gtu gawasga'siun 'gtlue'utigtug ta'n pegiji esgmal'sg. Gatu wejgu'aq na'gweg ta'n musga's'g ta'n Gjinisgam tli uggwaitew giasgiwewei aq ilsumataq mimajuinu'g aq ugtapulataq. Mo

tali el'telma'tigul Gjinisgaml. Ap maw aq 'msntes ta'n goqwei te'p'mn aq ma tali ewlitelmulug.

⁶ Gjinisgam 'ms't wen ignmuatetw ta'n tel te'pmlij.

⁷ Iapjiwewei mimajuaqan ignmuatal weget ta'n giasgi-wewei jigs'tmu'tiliq aq siaw tla'taqatiliji ta'n tel puatg Gjinisgam. Gwilmi'tij ta'n goqwei gelu'lg aq gepmite'lgaqan aq iapjiwewei mimajuaqan. Na telamu'g ignmuataq aq Gjinisgam gepmitelmataq.

⁸ Gatu awna ma'muni ulmaje'waten weget ta'n tegenig mat-nmi'tij aq getantu'tij Nisgam ugteliaqeweim aq el pmita'jig elue'utigtug pas'g ta'n negmow angite'l'sultijig. Gjinisgam maw muni uggwaiugtuaji aq ilsumataq aq negmow 'ms't goqwei 'msntaq.

⁹ Na tujiw ugtapulataq aq ulmajo'l'titaq Lesui'paq aq maw igtigig ta'nig mo Lesui'peulti'gw, ta'n siaw pata'taqatijig, 'ms't ta'n te'sijig.

¹⁰ Gatu ta'n te'silitl jigs'tatl Gjinisgam, ma wen piltua'lagul Lesui'pal gisna mo Lesui'pal, Gjinisgam ignmuataq tlo'ltinew 'st'ge' uggwisl. Gepmitelmataq aq ignmuataq wantaqt'i i'tt'tew.

¹¹ Gjinisgam na 'ms't ta'n te'silitl wijkei tle'watal. Ma igtigl piam piltua'lagul.

¹² Gjinisgam ugtapulataq ta'nig pata'taqatiliji. Ta'n pas'g wen ugtapulataq. Ta'nig mo Lesui'peulti'gw mo geggunmi'tigw 'tplutaqan Mowisewei. Ta'n tujiw pata'taqati'tij apji ugtapulataq. 'Lta'taq mn'tua'gig je tlia mo geggunmi'tigw Mowisewei 'tplutaqan. Lesui'paq geggunmi'tij 'tplutaqan. Ta'n tujiw wegla Lesui'paq pata'taqati'tij ilsumgwi'tij ugt'tplutaqanm.

¹³ Gjinisgam gisa'latl mimajuinu'l tetapu'elin ta'n jigsitg 'tplutaqan aq gaqi majulgwatg ta'n telueg, mo na mimajuinu pas'g nutg 'tplutaqan.

¹⁴ Ta'nig mo Lesui'peulti'gw mo geggunmi'tigw Mowiso'q ugt'tplutaqanm. Gatu ta'n pa tujiw tela'taqatijig ta'n 'tplutaqan telueg musga'tu'tij ta'n teli gji'tu'tij uggamlamunuaq. Ta'n tela'taqati'tij aq ta'n ma tela'taqati'gw musga'tu'tij je tlia mo geggunmi'tigw 'tplutaqan Mowisewei.

¹⁵ Ta'n telgamigsit mimajuinu musga's'g ta'n goqwei uggamlamung eteg we'gaw maw 'tplutaqan Nisgamewe. Ugtangita'suaqanm musga'toq na tlian muta ta'n tel'ta'sit pisuimsij aq jijuqaq igalsij.

¹⁶ Na gelu'lg agnutmaqan ta'n pestunmuloq telueg na tli-atetw. Na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ugji sapu tl lug-wetew Se'sugulie. Ilsuttew 'ms't ta'n te'sit mimajuinu'l ta'n teli angita'siliq aq ma goqwei mimgwa'tas'g.

*Ewi'gas'g Mowisewei 'tplutaqanigktug
ta'n Lesui'paq telteg tlo'ltinew*

¹⁷ Gatu gilew ta'n teluisultioq Lesui'paq aq elita'sultioq 'tplutaqanigktug aq me'gite'l'sultioq ta'n Gjinisgam teli ul'telmugsioq,

¹⁸ Geituoq ta'n Gjinisgam tel pualugsioq tla'taqatinew aq wej gnu'tmasultioq 'tplutaqanigktug 'mgnmnew ta'n goqwei tetapu'aq.

¹⁹ Etli gtlams'tasultioq gisi iganawti'gmanew nepapigo'ltijig aq wasoqonmuane new 'ms't ta'nig eimu'tijig oqonitpa'qigtug.

²⁰ Tel'ta'sultioq nujingina'muoq ta'nig ewnasgamigsultijig aq na maljewe'jg. Geituoq gilew giasgiwewei 'tplutaqan aq wajui gji'tuoq gina'masuti teliaqewei.

²¹ Gilew gegina'muoq igtigig, awna gilew telteg gina'masultinew? Pestunmn ugit mu gmutna'tinew awna gmutnen gi'l.

²² Gilew telueioq, "Mut sespo'taqatinew" to'q gatu gi'l sespo'tegen. Gilew telueioq "Mut pisgwita'new 'nnuoqta'wg ugta'sutuo'guoml" to'q gatu elien ugta'sutuo'guomg ta'n 'nnuoqta'wg epijig aq gemutnatmn ta'n goqwe'l a'sutuo'guome'l.

²³ Gilew me'gitelsultioq geggunmoqol Gjinisgam ugt'tplutaqanml gatu awna gisa'loq mimajuinu'g mo gepmitelma'tigul Gjinisgaml ta'n gilew suisga'tuoqol ugt'tplutaqanml.

²⁴ Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Gilew Lesui'peultioq gisa'loq ta'nig mo Lesui'peultiwoq milutmua'tij Gjinisgaml ta'n tel sewisga'tun ugt'tplutaqanml." Na.

[Gilew Lesui'paq tel'ta'sultioq ta'n elugwatasultioq musga's'g gilew na 'gjitmei na Gjinisgam ugtmimajuinumg.]

²⁵ Gaqi majulgwatmu's'p 'tplutaqan Gjinisgam ul'telmultew ta'n tel lugwatasin gatu pa na mo jigs'tmu's'p 'tplutaqan 'lpa mo tepawgtinug lugwatasin.

²⁶ Pa na ta'nig mo Lesui'peulti'gw jigs'tmi'tij Gjinisgam ugt'tplutaqanm Gjinisgam tli ul'telmal pa wiei aq ugtmimajuinumg.

²⁷ Gilew Lesui'peultioq ilsumugsitoqs'p muta sewisga'tuoq Gjinisgam ugt'tplutaqanm we'gaw geggunmuoq aq gis mesgan wi'gas'g aq elugwatasultioq. Gatu negmow ta'nig mo Lesui'peultigw jigs'tmi'tij 'tplutaqan aq pe'gw mo lugwatasultigw. Lesui'peultioq tepawgtig pa na jigs'tmu'tioqos Gjinisgam ugt'tplutaqanm. Pa na mo jigs'tmu'twoq mo gilew piäm gelu'sultiwoq aq igtigig.

²⁸ Mu na gilew 'gjitm Gjinisgam ugtmimajuinumg muta

pas'g wetaqanewasultioq Lesui'pewigtug aq elugwatasultioq.

²⁹ Ula ta'n 'gjitm Gjinisgam ugtmimajuinumg etna na negmow ta'n uggaqlamunual tetapu'aqal Gjinisgamewigtug. Gjinisgam wel'telmaji ta'nig gawasgita'sultijig elue'utigtug aq gelu'lgl uggaqlamunual aq waqame'gl ugtangita'suaqanmual. Gepmitelmalta'n wen gawasga'tlij umgmimajuaqanm tlia mo gilew gepmitelmawoq.

3

¹ Nat wen gis pipanigesit, "Etug me' Lesui'paq welapesulti-jig je mu igtigig aq tepawgtig lugwalugsin.

² Getletug na! Mawi ulapetmi'tij. Amgweseweieg Gjinisgam Lesui'paq ignmuapni nujo'tmlinew gelu/lg agnutmaqan.

³ Na teliaq eimu'tijig Lesui'paq ta'n mo getlams'tasulti'gw aq mo tela'taqati'gw ta'n teli tplumsultipnig. Gatu tal'ta'sin negmow gisa'laji Gjinisgaml mo dla'tegetew ta'n teli tpltut'p?

⁴ A' na moqwa'. Gjinisgam apjiw tetapu'et. Tla'tegetew ta'n teluet aq mo apsgwa'puguegw. Na. Gji'tutoqs'p Gjinisgam apjiw wesgutg teliaqewei muta negm na Gjinisgam, we'gaw ta'n te'sit mimajuinu egsuet. 'St'ge' ta'n telueg ugtwi'gatign, Ta'n tujiw gi'l Gjinisgam gelusin
'ms't wen nmu'ltew gi'l teliaq teluen.

Apjiw igan lietes aq ma wen gistesgulug ta'n pisui ilsutmultew."

⁵ We'gaw alt teluejig mimajuinu'g, "Gjinisgam opla'teget ta'n tujiw wetapulugsi'gw? Ta'n tujiw opla'taqati'gw mimajuinu'g na me' to'q ul nmitutaq ta'n Gjinisgam tel tetapua'teget? Etna na ugjil! Gatu negmow mo tetapua'ti'gw, oplite'tmi'tij. (Apjiw na glusuaqan eig ugjil negmow ta'n teluetij.)"

⁶ Wegla gi'gaja'suaqan mo tepawgtinugul muta Gjinisgam apjiw gigwaja'teget aq mo opla'tegegw aq 'ipa ilsumataq aq ugtapulataq mimajuinu'g ta'n opla'taqati'tij muta Gjinisgam getlamiet apjiw.

⁷ Alt teluejig mimajuinu'g, "Ta'n tujiw opla'taqati'gw gisa'lataq mimajuinu'g ul nmituataq Gjinisgaml uggepmite'lgaqanm aq me' ul nmituataq ta'n tetapu'elij. Na tujiw mo telgitasiw ni'n ilsutasin lue'winu ta'n teli opla'tegei?"

⁸ Pa na wijkei aq tluen, "Opla'taqatinej glaman nat goqwei gelu/lg ugjietew! Me' na gepmitelmatesnu Gjinisgam?" Negmow elue'ultijig aq mo tetapua'taqati'gw. Ta'sijig mimajuinu'g wijkei teluepnig na ni'n telueiap. Gatu mo telianug! Gjinisgam negmow ugtapulataq ta'n tel te'pmi'tij.

Mo eimug mimajuinu ta'n apjiw tetapua'toq

⁹ Nige' ninen Lesui'peultieg mo piam gelu'sultiweg je mu igtigig ta'n mo Lesui'peulti'gw. 'Lpa na moqwa'! Gis musga'tu na Lesui'paq aq maw igtigig 'ms't ta'n te'si'tij ilgwenmi'tij ta'n teli 'gtu opla'taqati'tij.

¹⁰ Gjinisgam ugtwi'gatign telueg,

"Je mu newgte'jit mimajuinu

ta'n tetapu'et ta'n Gjinisgam tel nmiatl.

¹¹ 'Lpa mo eimug newgte'jit ta'n nestasij aq mo getu 'gji'jia'tigul Gjinisgam.

¹² Ta'n te'sijig mimajuinu'g
ejiglita'jig Gjinisgamewigtug
muta ta'n te'sijig mo tetapua'taqati'gw.

Mo eimug wen ta'n gis tla'tegetew
ta'n goqwei gelu/lg je mu newgte'jit.

¹³ Etlta'gal ugtunual aq anmimtultijig.

Gaq suisga'tu'titl igtigig ta'n tli ulgwijulti'tisoq
aq gugunmi'tis wantaquo'ti.

Winnual e'wmi'titl ta'n mimajuinu asgaiwa'tij.

Elue'wigl glusuaqan e'wmi'titl ta'n teli egsua'ti'tij.

'Lpa glusuaqanigtug naqsi ne'po'ltaq mimajuinu'g
ta'n tel wejgaqamij pa wijei
aq nige' 'mtesgm naqsi ne'pa'n.

¹⁴ Apji alm'getmu'tijig
aq ntaqo'qona'latiji mimajuinu'g.

Mil wi'ta'tiji aq asgaiwa'tiji mimajuinu'g.

¹⁵ Tl jaqalsuissultaq mimajuinu'g aq ne'po'taq.

¹⁶ Gaq suisga'tua'tij igtigig ta'n telo'lti'tij
aq siaw gisa'lataq ulmajol'titaq.

¹⁷ Pas'g lugowaqana'la'tiji igtigig
aq gisa'lanew welmajo'ltiliji.

Mo eigtnug apoqonmua'tigul igtigl.

¹⁸ Mo jipala'tigul Gjinisgam
aq mo gepmitelma'tigul." Na.

Na ta'n Gjinisgam gisa'laji mimajuinu'g tetapua'tiliji

¹⁹ Na nige' geitu'g 'ms't goqwei 'tplutaqanigtug ewi'gas'g ugjut ta'nig el mimajultijig aq ilsumujig 'tplutaqanigtug. Ewi'gas'g ugjut 'gji'tunew ta'n te'sijig mimajuinu'g ula ugs'tqamug ilsumujig Gjinisgamewigtug glaman ma wen gis taluegw ugjut igalsin muta mesaqan wi'gas'g.

²⁰ Mo eimug mimajuinu gis tetapu'en Gjinisgam ugsisgug ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan muta ma gis gaqi majulgwat-mug giasgiweweigtug. Ta'n 'tplutaqan tela'tegeg na ula, "Ign-maj mimajuinu'l 'gji'tulin negm gis pata'tegelin."

²¹ Mimajuinu'g mo gis gaqi majulgwatmi'tij 'tplutaqan Nisgamewei na to'q Gjinisgam musga'tuaji mimajuinu'g ta'n teli apajo'laji negmeg aq ta'n gisa'laji tetapua'tili. Mo wejianugup ta'n gis gnnmi'tij 'tplutaqan. Na iganigjitegewinu'gi'g aq 'tplutaqann wesgutmi'tipnn.

²² Gjinisgam mimajuinu'g gisa'laji tetapua'tinew ugjit negm ta'n teli gtlams'tua'titl Se'sugulial. Gjinisgam na wet tla'teget ugjit ta'n te'sit wen getlams'tasij Se'suguliewigtug. Nige' mo istue'nug ugjit na 'Nnu'g teluisultijig Lesui'paq aq ta'n pas'g wen.

²³ Ta'n te'sit mimajuinu gis pata'teget aq mo gegnu pmiegw ta'n tel puatg Gjinisgam, Gjinisgam ta'n pas'g negm gisi ugs'tawiataq.

²⁴ Gjinisgam wel'telmaji mimajuinu'g aq ignmuaji uggleu'lgm. Mo negmow te'pmi'ti'gw aq ma gisi gtantu'ti'gw. Gjinisgam pisuiu ignmuaji. Gisa'laji tetapua'tinew ta'n teli gtlams'tua'titl Se'suguli ta'n teli np'g'p gujjieweigtug ugjit negmow. Gasa'tuapni ugltue'utiwal ta'n tli ilsumgwi'tisoq aq nige' gtlamia'tilinew.

²⁵ Gjinisgam Gisiteget uggwisl petgimapnn ugs'tqamug ugjit ne'po'qsilin aq gaqigunielipnn. Etna na ugjit mimajuinu'g ugltue'utiwal weji apigsigta's'gl wet sapu tl lugwet ta'n teli gtlams'tasulti'tij Se'suseg. Gjinisgam petgimapnn uggwisl ugjit musga'tuan mimajuinu'g ta'n tl tetapua'snitaq ugjit negm. Gisna nige' sa'q Gjinisgam pegiji esgmap aq a'sisaptmua'pni mimajuinu'g ugltue'utiwal.

²⁶ Gatu nige' Gjinisgam mo eliaptmuagul ugltue'utiwal awna musga'tuaji ta'n tli tetapua'tilita ugjit negm. Na weji musga'toq negm ta'n tel tetapu'ej aq 'ms't wen ta'n teli gtlams'tasilin Se'suseg gisa'latl tetapu'elin.

²⁷ Na toqo tuiw mo eigtnug ta'n mimajuinu ugji ginuetew Gjinisgamewigtug. Muta mimajuinu getlamiet Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasij, mo ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan. Etna na ugjit!

²⁸ Gatu nige' na tel nemitun mimajuinu getlamiet Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasij Se'sugulial, mo ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan.

²⁹ Gjinisgam na negm ta'n 'Nnu'g teluisultijig Lesui'paq emtoqwala'titl. Negm na Gisitegelitl ta'n emtoqwala'titl igitig mimajuinu'g. Negmow wijkei gis tli lta'taq Gjinisgamewigtug.

³⁰ Pas'g newgte'jit Gjinisgam Gisiteget aq negm wijkei tele'waji Lesui'paq aq ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Gisa'laji tetapua'titaq ta'nig getlams'tasultiliji Se'suguliewigtug.

³¹ Tal'ta'sin jigla'tug 'tplutaqan muta getlamia'ti'gw aq tetapua'ti'gw Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasulti'gw

Se'sugulieq? A' na moqwa', mo teltenug! Amujpa siaw gugumug 'tplutaqan. Nige' ginu ta'n getlams'tasulti'gw Se'sugulieq gis tla'taqatitesnu ta'n 'tplutaqan telueg muta Se'sus apoqon-mugsi'gw. Melgipuguatu'g 'tplutaqan.

4

Aplamo'q ta'n teli gtlams'tasij

¹ A' na nige' wesgumg Aplamo'q, nujjinenaq. Wetagutmu'tieg ninen Aplamo'q, Lesui'peultieg. Goqwei gis tlia'n ugjiti negm?

² Pa na negm tetapu'es Gjinisgamewigtug ta'n tela'teges guguntew nat goqwei ta'n tl ginuetew. Gatu mo telianugup. Mo eigtnug wen gis ginnuegw Gjinisgam ugsisug.

³ Gjinisgam ugtwi'gatign telueg,
“Aplamo'q getlams'tasipnn Gjinisgaml
aq Gjinisgaml wel'telm't'pnn getlamien
ta'n teli gtlams'tasipnn.”

⁴ Mimajuinu elugwet aq apangituaten ta'n tel lugwej. Mo saliteiewigtug wejitug pa na negm ta'n tel ganie'wij.

⁵ Gatu na mimajuinu ta'n elita'sitl Gjinisgaml mu negm elita'sualsip ta'n tel lugwej gatu awna elita'sitl Gjinisgaml ta'n tela'tegelij. Gjinisgam ta'n gisi ul'telmatatal pata'tegewinu'l aq gisa'latl tetapu'elin. Gisa'latl ula mimajuinu'l tetapu'elin ta'n teli gtlams'tasilij.

⁶ Etna na wegla Ta'pito'q wesgutg'pneg ta'n tujiw wesgumatl mimajuinu'l welgwijinnitl muta Gjinisgam teli ul'telmatl tetapu'en mo ugjiti ta'n telamu'g ugtlgowaqanm.

⁷ Ta'pito'q teluet,
“Maw ulgwijing na mimajuinu
ta'n Gjinisgam gisi apigsigtuatl
ta'n teli opla'tegelitl.
Negla ugtlue'uti'l
'ms't gaqi gasa'tas'gl aq apigsigtas'gl.

⁸ Maw ulgwijing na mimajuinu ta'n Gjisqamaw
ma nugu apaji angite'tmu'gul ugtlue'utiwal.
Na teluet Ta'pito'q.”

⁹ Ula ul'ta'suaqan Ta'pito'q wesgutg'p ugjiti ta'nig teli gtlams'tmu'ti'gw mo pas'g ugjiti Lesui'paq ta'nig majulgwatmi'tij Nisgamewe'l ugt'tplutaqanm gatu maw ugjiti igtigig ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Negmow elt gisi ul'ta'sultitaq Gjinisgamewigtug. Ninen telueieg ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, “Aplamo'q getlams'tasipnn Gjinisgaml aq ta'n teli gtlams'tasipnn Gjinisgaml wel'telm't'pnn tetapu'en.”

¹⁰ Ula teliaqap gesg mnaq Aplamo'q elugwasigweg.

¹¹ Aplamo'q ta'n Lesui'paq wetagutmu'tijig getlams'tuapnn Gjinisgaml. Me' pegije'g'p elugwasit. Negm aq ta'n tel lugwasip pas'g gegnugwaqan musga'toqol ta'n gisi gtlams'tasituatl Gjinisgaml aq gis wel'telm't'pnn. Tetapu'en gesgmnaq elugwa'tasigweg. Etna na ugjut negm pa na wijkei aq ujjuowal ta'nig getlams'tasultijig Se'susewigktug aq wel'telm't'pnn Gjinisgaml tlia mo elugwasultigupnig.

¹² Aplamo'q nujjinenaq Lesui'peultieg mu na pas'g ugjut ta'n tel lugwatasultieg awna ta'n wijkei tel mimajultieg aq ta'n wijkei teli gtlams'tasultieg muta nujjinenaq Aplamo'q tel mimajipnaq ta'n teli gtlams'tasipnn Gjinisgaml ge's mo elugwatasigweg.

*Aplam ta'n teli gtlams'tasij weji msng
ta'n goqwei Gjinisgam teplumapnn*

¹³ Gjinisgam teplumapnn Aplamal ula ugs'tqamu negmewe'tew aq maw ta'nig wetagutmu'titaq. Ta'n teli gtlams'tasij Nisgameg wel'telmut'p aq tetapuitelm't'pnn aq getlamitelm't'pnn Gjinisgaml mu na ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan.

¹⁴ Pa na Gjinisgam ta'n goqwei teli tplumt'g's ignmus'p ta'n wen jigsitg 'tplutaqan na tujiw mimajuinu ta'n teli gtlams'tg mo tal glu'lgtぬ aq Gjinisgam ta'n teli tplumapnn mo tali ugapsuninug. Pas'g na mo telianug muta Gjinisgam apji tela'teget ta'n teli tplumsip. Na teliaq na.

¹⁵ Gjinisgam ignmuaji mimajuinu'g ugt'tplutaqanm musga'tuaji ta'n tel pata'taqatijig. Pa na mo eigtnugus 'tplutaqan ma wen gisi suisga'tug. Ma wen gis gaqi majulgwatmugul ta'n te's'gl Gjinisgam ugt'tplutaqanm. Amujpa Gjinisgam ugtapulatal.

¹⁶ Ta'n goqwei Gjinisgam teplumapnn Aplamo'q ugjut un'jang getletug 'msntesnu. Gjinisgam ignmugsi'gw muta getlams'tmu'g, pisuiw msnmugsi'gw. Amujpa 'msntesnu 'ms't ta'n te'si'gw tli gtlams'tmu'g st'ge' Aplamo'q, majulgwatmn 'tplutaqan gisna mo majulgwatmun, tli gtlams'tasulti'gw Gjinisgam st'ge' Aplamo'q. Negm na gujjinu aq ta'n te'si'gw Gjinisgam na teli ul'telmugsi'gw aq 'msntesnu ta'n teplumapnn Aplamal.

¹⁷ Ta'n telueg Gjinisgam ugtwi'gatign Gjinisgam telimatl Aplamal, "Ni'n gisa'lulap gaqais mil agnutmu'titaq gun'jang ta'n telgi'g ugs'tqamug." Ta'n Gjinisgam teli tplatztug na tla'tegetew. Aplam getlams'tuatl Gjinisgaml. Gjinisgam ta'n nepu'tipni gisi apaji minua'laji aq igani usgutg goqwei ta'n tliatew tlia mo goqwei i'gtぬ.

¹⁸ Aplam siawi gtlams'tuatl Gjinisgaml ta'n tliatew me' enmiaq ta'n tujiw mo eigtnug ta'n lita'sitew. Etna na ugjut

mil agnutmu'titaq ujjual. 'St'ge' ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Mawi mgenates mil agnutmu'tijig ta'n wetagutmn. Na tl pugwelietoqs'p pa na wijke aq gloqowejg musigisg'tug. Ma gis mawanga'tun."

¹⁹ Aplam maw melgi gtlams'tasip gigjiw gasgiptnnaqanipuna't. Tel gaqiaq wa'qi aq wijke Sala tel gisigui'sgwaq aq mo eigtnug gisi gugunan mijua'ji'tl.

²⁰ Gatu Aplam mo puna'tug ta'n teli gtlams'tasij aq mo megtuagupnn Gjinisgaml ta'n teli tplumj ugjit negm aq ug-gisigui'sgum guguna'titl mijua'ji'jl. Me' aji melgi gtlams'tasij aq gepmitelmapnn Gjinisgaml. Emtoqwalatl aq miwatmuatl.

²¹ Gji'tm geitoq ta'n Gjinisgaml teluelipnn na tla'tegelital.

²² Etna na ugjit Aplam ta'n teli gtlams'tasij wel'telm't'pnn Gjinisgaml aq tetapu'en.

²³ Na glusuaqann, "wel'telm't'pnn Gjinisgaml tetapu'en," na weju wi'gas'g'pnn mo ugjit pas'g negm.

²⁴ Wej wi'gas'g'pnn maw ugjit ginu ta'n elt getu tetapua'tinenu ta'n getlams'tasulti'gw negmeg ta'n apaj minua'lapnn Gjisaqamawminu Se'sugulial ta'n tujiw gisi np'geg.

²⁵ Negm ignmut'p ne'po'qsin ugjit 'gtlue'utinal aq weji minunsipnaq glaman ginu tetapua'tinenu Gjinisgamewigtug.

5

*Mo goqwei eigtnug ta'n gis nigtua'lugsitesnu
ginu aq Gjinisgam*

¹ Nige' ginu tetapua'lugsi'gw Gjinisgamewigtug ta'n elita'sulti'gw negmeg. Etna na ugjit Nisgamewei wantaqt'i geggunmu'g 'ggamlamuninaq. Westaulg na wet tla'teget ugjit ginu ta'n emtogwalug. Mestai assusit na negm.

² Etna na negm Se'suguli ta'n pegisulugsi'gup Gjinisgamewigtug aq negm Gjinisgam wel'telmugsi'gw ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Nige' ta'n telpugulti'gw na wel'telmugsi'gw Gjinisgamewigtug. Wel'ta'sulti'gw aq elita'sulti'gw. Geitu'g me' enmiaq tlo'lritesnu ta'n tel pualugsi'gw negm. Wijitgweiwatesnu Gjinisgam wa'so'q aq gepmitelmatesnu.

³ Wel'ta'-sulti'gw je tlia weltesgmu'g metue'gl aq pug-welgl ta'n goqwe'l wet nu'gwalugsi'gul muta geitu'g apoqon-mugsi'gw sangewo'ltinenu ta'n tel gisipugutmu'g.

⁴ Na tujiw ta'n tel gisipugutmu'g Gjinisgam wel'telmugsi'gw. Etna na Gjinisgam ta'n gisa'lugsi'gup gisipugutmnenu ta'n goqwe'l mo gisipugutmuggupnn. Gisi apoqonmugsi'gup aq me' siawi apoqonmugsitesnu. Etna na ugjit gisipugutmu'g aq siaw lita'sulti'gw negmeg.

⁵ Ta'n teli elita'sulti'gw ma 'ms'go'ltingw 'mgena'tigw Gjinisgamewigtug. Ignmugsigupnn Wejuli Nisgaml 'ggamlamuninaq. Negm musga'tugsi'gw ta'n teli gsalugsi'gw Gjinisgam. Geitu'g muta Wejuli Nisgaml na ignmatimgewe'l ta'n Gjinisgam Gisiteget ignmugsi'gup 'ggamlamuninaq. Musga'tugsi'gw ta'n teli gsalugsi'gw. Etna na ugjiti weji ulgwijulti'gw.

⁶ Ta'n tujiw mo gisi apoqonmasultiweg Se'suguli weji np'g'p ugjiti ginu na elue'winu'g ta'n mo emtoqwawgup. Etna na tetaputesg na'gweg ta'n Gjinisgam gisi mgngeg.

⁷ Mawi mtue'g ugjiti ta'n pas'g wen 'npmn ugjiti igtig mimajuinu'l we'gaw tetapu'elitl. Etug jel nat wen tetujita'tew 'npmn ugjiti tetapu'elitl mimajuinu'l.

⁸ Na tel musga'tugsi'gup Gjinisgam ta'n teli gsalugsi'gw. Se'suguli weji np'g'p ugjiti ginu ta'n tel pata'taqati'gweg na me'lue'utigtug eimu'ti'gweg.

⁹ Ta'n teli np'g'p aq gaqiguniep na nige' ginu tetapua'ti'gw ta'n Gjinisgam tel nemugsi'gw. Gji'tm na tliaq. Getletug me'enmiaq Se'suguli weji ugs'taugsitesnu ta'n Gjinisgam tli ugtapulugsigupnn mn'tua'gig.

¹⁰ Je tlia Gjinisgam i' gtanuggeg ugjiti 'gtlue'utinal ta'n teli nplipnn uggwisl na weji apaja'lugsi'gw negmeg aq gesitel-mugsi'gw. Gjitm na tliaq aq me'nige' ginu ta'n apaja'lugsi'gup Gjinisgamewigtug 'gjitm ugs'tawugsitesnu. Se'suguli gis minunsipnaq aq nige' iapji mimajitew.

¹¹ Gatu nige' mo pas'g na. Elt 'ggamlamunual welgwijingl aq wantaquo'ti etegl muta apigsigtmugsigupnn ta'n tel pata'taqati'gw aq mu nugu sigti jipasulti'gw. Se'suguli Gjisaqamawminu wet tla'tegep ugjiti ginu aq apaja'lugsi'gw Gjinisgamewigtug aq Gjinisgam witapeugsitesnu.

Atao'q aq Se'suguli

¹² Na ji'nmul ta'n Gjinisgam gisiapnn Ataal pata'tegelip. Na weji i'g lue'uti ugs'tqamug aq Ataa weji np'g'pnaq ugjiti ugltue'uti. Nige' ta'n te'sit mimajuinu amujpa nepg muta 'ms't wen elt pata'teget.

¹³ Gis lue'uti eteg'p ula ugs'tqamu gesgmnaq Nisgamewei 'tplutaqan tewaqqitas'gtnugweg. Ta'n mo 'tplutaqan eigtnug mo Gjinisgam mesaqanwi'gmua'gupni ugltue'utiwal.

¹⁴ Weja'tegemgeg Atao'q glapis Mowiso'q 'ms't mimajuinu'g nepu'tipnig muta pata'taqatipnig we'gaw ta'nig mo wijkei tel pata'taqatigupnig 'st'ge' Atao'q ta'n tela'tegepnaq. Elistua'pna Gjinisgaml ta'n telimt'pnn. Ta'n newgte'jit ji'nm Atao'q gis tla'teget nige' 'ms't wen elt pata'teget. Ta'n newgte'jit ji'nm Se'suguli gis tla'teget 'ms't wen gis tetapu'etew Gjinisgamewigtug.

¹⁵ Gatu wegla tapusijig mo wije'g. Ta'n tel pata'teget newgte'jit ji'nm Ata na ta'n te'sijig 'npu'titaq. Gatu ta'n wet tla'teget newgte'jit ji'nm Se'suguli pugwenniji pajiji ulapetmuaji. Gjinisgam pugwenniji mimajuinu'g ignmuaji ta'n tli ugs'tawiataq. Ula wet tla'teget ugj� newgte'jit ji'nm Se'suguli ta'n tetuji ul'telmajи.

¹⁶ Newgte'jit ji'nm Ata ta'n tel pata'teget gisa'laji mimajuinu'g ilsumujig aq ugtap'titaq mn'tua'gig. Gatu ula newgte'jit ji'nm Se'suguli ta'n gis tla'teget gisa'laji ta'n tel gaqais mil pata'taqatijig pisuiw apigsigtuanew aq tetapua'tinew Gjinisgamewigtug je tlia mo tel te'pmug.

¹⁷ Teliaq ta'n tel pata'teget newgte'jit ji'nm 'ms't mimajuinu'g weji 'npu'tijig. Amujpa na 'ms't wen nepg ugj� na newgte'jit ji'nm. Pas'g na me' mawi ms'gi'g ta'n gis tela'teget newgte'jit ji'nm Se'suguli. Ma'muniw ulapetmuaji aq pisuiw ignmuaji tetapua'tinew Gjinisgamewigtug aq apaji mimajultitaq wa'so'q.

¹⁸ Ta'n tel pata'teget newgte'jit 'ms't gis ilsumujig aq 'lgi-mataq mn'tua'gig. Elt pa na wijkei ta'n tel getlamia'teget igtig newgte'jit gis smugt'tew ugtlue'utiwal aq 'ms't wen gis tetapuita'new Gjinisgamewigtug.

¹⁹ Newgte'jit ji'nm ta'n tel list'g na pugwenniji wet nigtuita'lipni Gjinisgamewigtug muta pata'tegewinu'g. Aq elt pa na wijkei newgte'jit ji'nm ta'n tel jiggstg na pugwenniji gtlamia'tinew Gjinisgamewigtug.

²⁰ 'Tplutaqan ignmugsi'gup ugj� gegnu'a'tugsinenu ta'n teli opla'taqati'gw aq ta'n tel gaqais mili pata'taqati'gw. Gatu ta'n tel piام lue'uti eimu'g na Gjinisgam uggelu'lgm ta'n teli ulapetmugsi'gw me' ap aji ma'mun musga's'g ugj� apoqonmugsi'gw.

²¹ Ta'n tuiiw elue'uti ilgwenugsi'gup na tuiiw etl pata'taqati'gup aq apugjig 'npu'titesnu aq ilsumugsitesnu mn'tua'gig. Gatu nige' Gjinisgam teli ul'telmugsi'gw aq ignmugsi'gw uggelu'lgm glaman getlamia'tinenu. Gisa'lugsitesnu gugutesnu iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. Na wet tla'teget ta'n Westaulg gis tla'teg'p, Westaulg ta'n assumugsi'gw.

6

Gjinisgamewigtug el mimajulti'gw ta'n Se'suguli tel pualugsi'gw

[Npuinu mo goqwei gis tla'tegegw. Ginu mawnugsi'gw Se'sus ta'n gisi np'g'pnaq gujjieweigtug. Nige' pa na wijkei aq 'npuinu mu nugu elue'uti assumugsinenu gatu awna Gjinisgamewigtug el mimajulti'gw ta'n Se'suguli tel pualugsi'gw.]

¹ *Gatu taluetesnu nige'?* Etug telteg siaw pata'taqati'gw glaman Gjinisgam ugglel'u'lgm me' ap aji ma'mun musga's'g.

² *A' na moqwa'!* Gjinisgam ejigla'lugsi'gup elue'utigtug aq pa na wijkei aq nepmu'ti'gw maw Se'suguli gujjieweigtug. Glaman ma nugu gis tl siaw mimajulti'gw elue'utigtug. Nepu'ti'gup aq tepgsa'lugsi'gw lue'uti ta'n teli assumugsi'gup. Ma gis tl siaw mimajultigw wijkei.

³ *Amujpa na ula geituoq.* Ta'n tujiw sign'tasulti'gweg na toqwa'lugsi'gup Se'sugulieg. Ginu ta'n tel sign'tasulti'gup pa na wijkei aq teli npmu'ti'gw st'ge' negm ta'n teli np'g'pnaq.

⁴ *Ta'n tel sign'tasulti'gup pa na wijkei aq wit toqwa'lug ta'n teli np'g'p Se'suguli aq pa na wijkei aq maw utqatalugsi'gup maw negm.* Gis minunsiteg ujjl ugml'gigno'timg, ta'n maw gepme'lrtl. Pa na wijkei ginu sign'tasulti'gw glaman gis tetapu mimajultitesnu, ujjl ugml'gigno'timg.

⁵ *Aq ginu newgte'ji'gup maw Se'sugulieg aq newgte'ji'gup ta'n negm teli np'g'p pa na wijkei ginu ngute'jitesnu maw negmeg aq wijkei tli unaqa'lugsitesnu 'st'ge' negm ta'n tel minunsip.*

⁶ *Na nige' ula geitu'g ginu ta'n i' tlo'lti'gupneg pa na wijkei aq gisi npmu'ti'gup maw Se'suguli gujjieweigtug glaman Gjinisgam gisi seioqwa'tutew ta'n i' tlo'lti'gupneg ta'n apji 'gtu pata'taqati'gup glaman ma tli gnnamug ta'n tel pata'taqati'gup aq ma nugu elue'uti assumugsigw.*

⁷ *Ta'n tujiw mimajuinu nepg mo nugu elue'uti assumgwi'tij.* Ta'n tujiw nepmn ma nugu gi'l piام pata'tegewn.

⁸ *Pa na nepmu'ti'gus maw Se'suguli getlams'tmu'g aq geitu'g maw mimajultitesnu maw negm.*

⁹ *Muta geitu'g Se'suguli gis minunsipnaq aq ma nugu 'npmug.* 'Npuaqan mo nugu geggunmug ml'gigno'ti assumgug.

¹⁰ *Ta'n teli np'g'p Se'suguli iga'lugsi'gw ta'n amgwes elue'uti assumgwi'tip muta gaqi apangitg'pnigl ugjit 'gtlue'utinal.* Ula teliaq iapjiwewe'tew. Pas'g newgt nepg'p ugjit gis tla'tegen aq nige' apaji minunsit aq iapjiw mimajitew aq ma nugu suisga'tm't ta'n tel toqwe'tij Gjinisgam.

¹¹ *Pa na wijkei tli angita'sulti'gw gilew gis nepu'tioq maw Se'suguli glaman ma nugu ignmuawoq lue'uti assumugsiwoq gatu awna nige' tel mimajultioq tetapua'lanew Gjinisgam.* El mawa'lugsioq Se'suguli ta'n teli 'np'g'p. Na telteg tli angita'sultinew. Se'suguli ignmugsioq ml'gigno'ti piltu mimajultioq.

¹² *Mut nugu ignmatmnew elue'uti assumugsinew 'gtinnewaq aq mut jigs'tmnew ta'n teli gsatmoq gilew awna jigs'tug Gjinisgam.*

¹³ Aq mut eliamsiw ta'n pas'g goqwe'l gi'leg pata'tegen gisna e'wugsin ugjit ta'n goqwe'l mo gelu'lgtnugl aq mut siaw pata'tegeiun. Gis eimu't'p elue'utigtug pa na wijei aq gisi npmu's'p gatu Gjinisgam apaja'l'sg'p negmeg aq ignmu piltu mimajin. Glaman liamsin negmeg ugjit tetapu e'wugsin gelu'lgigtug.

¹⁴ Mo teltenug ignmatmn elue'uti assumulin muta el mimajin Gjinisgamewigtug. Mo ta'n tel majulgwatmun 'tplutaqan gatu awna ta'n Gjinisgam teli ul'telm'sg.

Telteg tetapu mimajultinenu

¹⁵ Westawugsi'gw ta'n Gjinisgam teli ul'telmugsi'gw. Etug tel'ta'sulti'gw siaw pata'taqatinenu muta mo majulgwatmugg 'tplutaqan ugjit ugs'ta'titesnu. Gatu mo telianug. Ma gis siaw pata'taqatiwgw.

¹⁶ Amuj ula geituoq. Ta'n tujiw eliamsultioq ta'n teli assumugsioq aq jigs'tuoq na gilew gisteju'ltioq ta'nig igan-pugutugsioq. Pa na ignmatmn elue'uti assumulin gisa'ultew mn'tua'gig lien. Gatu awna ignmu Gjinisgam assumulin negm gisa'lultew tetapu'en ta'n negm tel nmisg.

¹⁷ Newgtejgeg assumugsioqop lue'uti gatu miwatmuanej Gjinisgam nige' jigs'tmuoqol teliaqewe'l ta'n Se'suguli tel gina'muep aq nige' ta'n tl gina'mugsioqop. Nige' gilew ta'n jigs'tmoqol ula teliaqewe'l wejiaq 'ggamlamunuqaq.

¹⁸ Nige' Gjinisgam ejigla'lugsioq elue'utigtug ta'n teli assumugsioqop aq nige' gistejuultioq Gjinisgam ugjit. Etl lugutioq ugjit negm glaman gis tetapua'taqatitoqs'p.

¹⁹ (Ni'n etl wi'gm ta'n i' tlo'ltijig mimajuinu'g. Pata'taqatijig te'sigisg'g.) Aq pa na wijei gilew i' gistejuultioqop ta'n tel gaqais milamu'g elue'uti aq winsuti. Gatu nige' amujpa gistejuultioq ta'n te's'g goqwei getlamiaq aq sape'wig aq gegnu pmita'ioq ta'n tel puatg Gjinisgam.

²⁰ Ta'n tujiw elue'uti assumugsioqop mo sespete'tmuoq ta'n tetapua'latoqs'p Gjinisgam aq ta'n goqwei tetapu'aq.

²¹ Goqwei nige' weja'tun ta'n tel pata'tege't'p ta'n goqwei nige' netaqoqtmn. A' na moqwa' gelu'lgtnug. Ta'n gi'l tla'tege't'p na mn'tua'gig pm lietes.

²² Gatu nige' mu nugu lue'uti assumugsiwoq awna nige' Gjinisgam elugoug aq assumugsioq. Nige' ta'n gis tliaq wa-jua'tuoq 'gmimajuaqanmual aq gisa'l'sg ta'n tel gigji majulgwalj negm aq tela'tegen ta'n tel puatg aq me' enmiaq gu-guntes iapjiwewei mimajuaqan.

²³ Na mimajuinu ta'n pata'teget 'msntew ta'n ganie'wij. Te'p'g lietew mn'tua'gig. Gatu mimajuinu ta'n getlams'tuatl Se'sugulial 'msntew iapjiwewei mimajuaqan ta'n Gjinisgam pisuiw ignmuatew.

Ta'n teliaq ugjit ta'nig tepqatgig

[Ta'n tuijw newgte'jit 'np'g igtig gisi il malie'win. Na musga'tugsi'gw ta'n iga'lugsi'gw ta'n tel majulgwatmu'g Mo-wisewei 'tplutaqan ugjit ugs'tan ta'n tuijw Se'sus nepgeg ugjit ginu.]

¹ Wijigatulti'gw amuj nestasultioq ta'n getu tlimuloq muta 'ms't ta'n te'sioq geituoq 'tplutaqan. Mimajuinu amujpa tla'tegen ta'n telteg 'tplutaqanigtug ta'n teli pgitawsij.

² Galu ta'n tuijw 'np'g mo nugu jigsitg ula muta 'npuinu mo goqwei gis tla'tegetew. Pa na wijkei aq nige' telteg 'tplutaqanigtug e'pit tepqatg toqwe'gig ugji'nmuml aq mo teltenug sespo'tegenew. Galu awna ugji'nmuml neplisnn na tuijw gisi il malie'witew. 'Plutaqanigtug menaqqajewei assumsit.

³ Galu toqwama'tij igtigl ji'nmul togo me' ugji'nmuml mimajilitl negm tlui'taten 'tqonasu. Galu ugji'nmuml neplisnn na tuijw gisi malie'wi'tij igtigl ji'nmul aq mo tqonasu muta menaqqajewei assumsit. Na telteg 'tplutaqanigtug.

⁴ Wijigatulti'gw pa na wijkei aq ginu ta'n tleiaulti'gw Se'sugulieg. Iga'lugsi'gup ta'n tel majulgwatmn 'tplutaqan ugjit ugs'tan. Ta'n Se'suguli weji np'geg aq minua'luteg, ginu ta'n getlams'tasulti'gw ap mawolugsi'gw negmeg. Pa na wijkei aq maw nepmu's'p maw negm aq nige' ignmugsi'gw na ml'gigno'ti piltu mimajultitesnu. Ma nugu majulgwatmugg sa'qawe'l 'tplutaqan ugjit ugs'tan. Tleiaulti'gw Se'sugulieg aq piltu mimajulti'gw aq e'wugsi'gw elugoug Gjinisgam.

⁵ Ta'n tuijw el mimajultigup ginu ta'n tel puatmugup elue'uti assumugsi'gup gaqinal. 'Plutaqan gegnua'tugsi'gw ta'n teli opla'taqati'gw aq ginu me' getu pata'taqati'gw aq siaw pata'taqatinenu. Apji eimu'ti'gup elue'utigtug. Gisa'lugsitesnu 'Ita'nenu mn'tua'gig.

⁶ Na nige' ginu 'gjitm iga'lugsi'gw ta'n 'tplutaqan assumugsi'gup muta nepmu'ti'gup maw Se'sugulial. Amgwe-sweieeg gennugsi'gup pa wijkei aq pisulti'gweg laplusang. Gjinisgam elugoug mu nugu ta'n tel majulgwatmu'g Mo-wisewei 'tplutaqan ta'n me'saqa wi'gas'g ugjit ugs'tan galu awna jigs'tu'g Wejuli Nissam ta'n apoqonmugsi'gw aq ign-mugsi'gw ml'gigno'ti na tl mimajultinenu.

'Plutaqan aq elue'uti

⁷ Galu taluetesnu nige'. Na 'tplutaqan mo gelu'lgnug. A' na moqwa'. 'Plutaqan gelu'lg. Galu musga's'g ta'n tel pata'tegei. Muta mu ni'n 'gji'tugapnn pata'tegen ta'n tuijw puatm ta'n goqwei igtig mimajuinu'g assutg mo 'tplutaqan tluen, "Mut wisguow!"

⁸ Lue'uti gisa'lit tla'tegen ta'n tel gaqais milamu'gl wisguo'qonn. Ta'n tujiw 'tplutaqan telueg, "Mut wisguow!" Elue'uti gisa'lit tla'tegen. Mo 'gji'tugapnn pata'tegewinu mo 'tplutaqan i'gtぬ.

⁹ Etna na ugjut tel ulo'tegeiapneg gesgmnaq gisi ns'tasiwaneg 'tplutaqan. Gatu ta'n tujiw 'tplutaqan geituaneg aq ta'n goqwei mo teltenug tla'tegew na tujiw getu tla'tegei. Na tujiw seioqwieu ugjut 'ntlue'uti'l. Na tujiw melgignewa's'g elue'uti aq getu pata'tegei.

¹⁰ Ta'n tel menaqqajewei majulgwatm 'tplutaqan na tel piam seioqwieu ugjut 'ntlue'uti'l. 'Tplutaqan ta'n Gjinisgam ignmatoq ugjut ilgwenugsi'gw Gjinisgamewigtug gegnua'tuitl ta'n teli opla'tegei aq na weji pata'tegei aq pem liei mn'tua'gig.

¹¹ Gistesguigl elue'uti'l. 'Tplutaqan e'w'g ugjut gisa'lin me' ma'muni pata'tegen. Sewisga'tuap 'tplutaqan aq elsutasiap tli gtapa's mn'tua'gig. Elue'uti na tela'tegeg.

¹² Na 'tplutaqann gelu'lgl aq wejiaqal Gjinisgamewigtug aq telimugi'si'gw ta'n Gjinisgam puatmugi'si'gw tla'taqatinenu aq apoqonmugsitesnu.

¹³ Etug ta'n goqwei gelu/lg na 'tplutaqan pegisituit 'npuaqan. A' na moqwa'. Elue'uti na tela'tegeg. Ta'n teli e'w'g ta'n goqwei gelu/lg, elue'uti pegisituij 'npuaqan ugjut ni'n. 'Tplutaqan gis musga'tuaten ta'n goqwei gis tela'tegei elue'uti giasgiwewei. Ta'n 'tplutaqan telueg, "Mut pata'tegew!" na tujiw me' getu pata'tegei. Elue'uti me' naji ma'muni musgas'g aq me' ntaqo'qona'lugsi'gw.

Ta'pu nemi'gl ji'nm ta'n teli angita'sit

¹⁴ Geitu 'tplutaqan Gjinisgamewigtug wejiaq gatu ni'n pas'g mimajuinu. Elue'uti gistejue'galig aq assumig.

¹⁵ Mu nestasiw ta'n teleiawi muta mu gis tla'tegew ta'n goqwei getu tla'tegei gatu awna opla'tegei ta'n masgeltm.

¹⁶ Getu' tetapua'tegei gatu me' siaw pata'tegei. Na ula musga's'g wel'te'tm na 'tplutaqan tetapu'aq gatu mo gisi nguti tla'tegew.

¹⁷ Mu na esma ni'n getu opla'tegei gatu awna na elue'uti ta'n 'ntinneg eteg gisa'lit tla'tegen.

¹⁸ Geitu ni'n 'ntangita'suaqanm aq 'ngamlamun mu gisa'linug ula'tegen muta pas'g ni'n mimajuinu. We'gaw tlia getu ula'tegei mo gis geggunmu ml'gigno'ti na gis tla'tegew.

¹⁹ Mo gisi wela'tegew ta'n ni'n getu tla'tegei gatu awna opla'tegei ta'n mo getu tla'tegew.

²⁰ Pa na opla'tegei ta'n mo 'gtu tla'tegew. Na ula telueg mu ni'n ta'n tla'tegew awna na lue'uti 'ntinneg eig na gisa'lit tla'tegei.

²¹ Etna na ula ta'n gis thiaq ugjit ni'n. Ta'n getu ula'tegei na ml'gigno'ti ugjit tla'tegen mo geggunmu. Ta'n goqwei winjig apjiw neia's'g.

²² Ta'n telgi'g 'ngamlamun getu ula'tegei aq getu majulgwatm Gjinisgam ugt'tplutaqanml.

²³ Gatu nige' piltua's'g ugjit ni'n. Nat goqwei eteg 'ntinneg ta'n gisa'lit listmuān Gjinisgam ugt'tplutaqanml ta'n 'ntangita'suaqanm aq 'ngamlamun wel'te'tg. Elue'uti ta'n elugweg 'ntinneg wissuignemuit aq assumit pa wijei aq laplusang pisian.

²⁴ Na we'gwi ewle'juinui. Wen ta'n ugs'tawi'tew ni'n ta'n ilgwenj lue'uti muta ni'n pemlalsi mn'tua'gig?

²⁵ Miwatmaq Gjinisgam. Gjisaqamawminu na Se'suguli gisi ugs'tawi'tew. Negm gis jigla'litew ta'n teli assumig lue'uti. Geitu ni'n getu majulgwatm Gjinisgam ugt'tplutaqanm gatu awna mo gugunmu ml'gigno'ti ta'n ingutei tla'tega's. Na tetuji assumig lue'uti. Gatu Se'suguli gis jigla'lit.

8

*Na Wejuli Nisgam gisi ignmugsi'gw
na ml'gigno'ti ugjit gegnu pmien*

¹ Ula teliaq ugjit ta'nig getlams'tasultijig Se'suguliewigtug aq nige' mawa'laji negmeg. Gjinisgam ma apji ilsumagul ta'n wen gisi gtlams'tuatl Se'sugulial aq mawa'latl negmeg.

² Wejuli Nisgam ta'n teli ilgwenij ejigla'lit lue'uti ta'n teli assumip aq mn'tua'gig ela'lit. Wejuli Nisgam ta'n tel lug-wet ignmugsi'gw na ml'gigno'ti ugjit piltu mimajultinenu aq ignmugsi'gw iapjiwewei mimajuaqan ginu ta'n mawo'lti'gw Se'suguliegt.

³ Ta'n 'tplutaqan ma gisi ugs'tawiagul muta mimajuinu mo gis gaqi majulgwatmug na Gjinisgam tela'tegep. Sewisga'toq ta'n elue'uti amgweseweieg assumugsi'gup ta'n tujiw petgimateg ugwis. Mimajuinualsilipnn st'ge' ginu ta'n pata'taqati'gw gatu mo pata'tegegw negm glaman wissuignettew elue'uti. Na wet tla'teget ta'n teli np'g'pnaq ugjit 'gtlue'utinal.

⁴ Gjinisgam petgimapnn ugwis glaman ta'n Se'sus gaq majulgwatg Mowisewe'l 'tplutaqan ginu weji gtlamia'titesnu Gjinisgamewigtug. Nige' Gjinisgam tel nmugsi'gw 'st'ge' gaqi majulgwatmu'g ta'n telgi'g 'tplutaqan muta mawnugsi'gw Se'suseg. Ginu ta'n tla'taqati'gw ta'n tel puatg Wejuli Nisgam mo ginu ta'n tel puatmuggw.

⁵ Ta'nig el mimajultijig ta'n tel puatmi'tij, ugtangita'suaqanmual ilgwengwi'titl ta'n negmow tel puatmi'tij.

Gatu ta'nig el mimajultijig ta'n Wejuli Nisgaml puatmlij ugtangita'suaqanmual ilgwengwi'titl Wejuli Nisgaml.

⁶ Pa na el mimajulti'gw ta'n tel puatm'ugsi'gw na nigtua'lugsitesnu Gjinisgamewigtug ugjit 'gtlue'utinal gatu il-gwenugsioq Wejuli Nisgam gisa'lugsi'gw 'gji'jianenu Gjinisgam aq wijitgweiwanenu. Ugjiatew mimajuaqan aq wantaqt'o. Gjinisgam gisa'lugsi'gw iapjiw wijitgweiwanew aq gugunmnew wantaqt'o 'ggamlamuninaq.

⁷ Ta'n tujiw mimajuinu'g el mimajultijig pas'g ta'n negmow tel puatmi'tij na getana'titl Gjinisgam muta mo jigs'tmua'tigul Gjinisgam ugt'tplutaqanml aq 'lpa mo geggummu'ti'gw na ml'gigno'ti gis tla'taqatinew.

⁸ Wegla ta'nig jigs'tmi'tij pas'g negmow ta'n tel puatmi'tij ma gis tetapua'la'tigul Gjinisgam.

⁹ Galu mo tel mimajiwn ta'n tel puatmn. Tel mimajin ta'n Wejuli Nisgam ilgwen'sg muta Gjinisgam ugjijaqamitl na Wejuli Nisgam el mimajij 'gtinneg aq ignmasg na ml'gigno'ti tla'tegen. Ta'n wen mo geggumuaql Se'suguli ugjijaqamitl na Wejuli Nisgaml mo negmeg tleiawigw.

¹⁰ Galu Se'suguli 'gtinneg eig aq Wejuli Nisgam gisa'lultew siaw mimajites wa'so'q ta'n tel tetapu'en Gjinisgamewigtug. Na ula tliatew ugjit gi'l tlia nige' ga'qi np'tew ugjit lue'uti.

¹¹ Pa na Wejuli Nisgam 'gtinneg eig na tujiw Gjinisgam ta'n wenaqa'lapnn Se'sugulial nepliteg elt gisa'tutal gaqival ta'n np'tew apaji mimajin. Na Wejuli Nisgam 'gtinneg eig aq Gjinisgam wet tla'tegetew ugjit gi'l.

¹² Toqo nige', wijigatulti'gw, amujpa na tel mimajulti'gw ta'n Wejuli Nisgam tel pualugsi'gw mo ta'n ginu tel puatmuggw.

¹³ Galu tl mimajultioq gilew ta'n tel puatmoq na gilew mn'tua'gig 'lta'toqs'p. Apji nigtuita'toqs'p Gjinisgamewigtug. Galu Wejuli Nisgam apoqonmultew ugjit pun pata'tegen galu amujpa puatmn gi'l ilgwensin ugjit pun pata'tegen aq amujpa tla'tegen ta'n negm tel puatg. Na tujiw iapjiw wijitgweiwates Gjinisgam wa'so'q.

¹⁴ Ta'nig jigs'tua'titl Gjinisgam ugjijaqamitl na Wejuli Nisgam negmow na Gjinisgam un'jang.

¹⁵ Muta Wejuli Nisgam mo gisa'lugsiwoq ap we'gwata'sultinew ugjit 'gtlue'utinal pa wijei aq gisteju'g galu awna Wejuli Nisgam gisa'lugsi'gw Gjinisgam un'janitoqs'p aq na Wejuli Nisgam ugml'gigno'timg telui'tug Gjinisgam, "A'pa, Nu'!"

¹⁶ Wejuli Nisgam gisa'lugsi'gw ta'n telgwitgl 'ggamlamuninal 'gji'tunenu ginu na Gjinisgam un'jang. Na glaman gis tluetesnu, "Ginu na Gjinisgam un'jang."

¹⁷ Na nige' ginu negm un'jang. 'Msntesnu ta'n te's'g goqwei gelu'lq ignmuaji ugtmimajuinumg. Guguntesnu maw Se'suguli ta'n goqwei Gjinisgam geggunmuap ugjiti negm. Pa na ulmajo'lti'gw ta'n tel lugowug Se'suguli aq teli angite'tmu'g 'st'ge' Se'suguli ta'n negm teli ul'te'tg'p ta'n teli ulmaje'g, gepmitelmugsitesnu maw negm.

Me' enmiaq tel gepmitelmugsitesnu

¹⁸ Nige' geitu ta'n tujiw Gjinisgam musga'tugsitesnu uggepmitelgaqanm aq gepmitelmugsitesnu wa'so'q na tujiw ta'n teli ulmajo'lti'gw ula ugs'tqamug pa wijkei aq mo goqwei.

¹⁹ Ta'n te's'g goqwei Gjinisgam gisitoqop esgmaq ugjiti Gjinisgam un'jang neia'tasultilin.

²⁰ Ta'n goqwe'l Gjinisgam gisitoqopnn gelu'lgl. Gatu Gjinisgam gisite'tg'p 'ms't goqwe'l seioqwiatal weja'tegemgeg ta'n lue'uti eteg ugs'tqamug. Gatu iga'qt'tew na'gweg ta'n mo nugu tliatew aq 'ms't goqwei esgmaq na na'gweg.

²¹ Na'gweg iga'qt'tal ta'n tujiw ta'n goqwei gisita's'g'p aq ta'n seioqwiatal ugjiti lue'uti ma nugu seioqwianug aq 'ms't goqwei maw Gjinisgam un'jang gepmite'tasultitaq.

²² Muta ginu geitu'g glapis nige' ta'n te's'g goqwei gisita's'g'p epetoqsit ta'n tel gitnmat pa na wijkei aq ta'n teli gsnugowaqan telgi'g e'pit ta'n tujiw poqjipnet.

²³ Gatu mo pas'g ta'n goqwei gisita's'g'p epetoqsit na ginu ta'n geggunug Wejuli Nisgam na amgwesewei ignmatimgewe'l ta'n Gjinisgam ignmuggsi'gup elt epetoqsulti'gw ge's esgmalug. Tetago'lti'gw ugjiti Gjinisgam ignmugsitesnu ta'n goqwe'l geggunmuaj ugjiti un'jann. Gjinisgam minua'lugsitesnu gaqinal. Menaqqajewei iga'lugsitesnu ta'n teli assumugsi'gup elue'utigtug.

²⁴ Ta'n ginu elita'sulti'gup Gjinisgamewigtug etna na ugjiti weji ugs'ta'ti'gup. Gatu nemitu'g ta'n goqwei esgma'tmu'g mo 'gjitm lita'suaqan muta gis eteg. Wen gis lita'sitew ta'n goqwei nemitoq? A' na mo wen.

²⁵ Lita'sulti'gw ta'n goqwei mo nemitung na ginu sangew esgmattesnu. Geitu'g 'msntesnu ta'n Gjinisgam teplumugsi'gup.

²⁶ Wejuli Nisgam ta'n apoqonmugsi'gw muta menaqlana'ti'gw Gjinisgamewigtug. Mu ginu geitug ta'n tli a'sutma'ti'gup giasgiwewei gatu Wejuli Nisgam etawaqtmatl Gjinisgam ugjiti apoqonmugsinenu. Epetoqsit aq getmite'tg ta'n teli a'sutmesseugsi'gw. Na teli sespetelmugsi'gw. Mo eignugul glusuaqann ta'n gis tluelat.

²⁷ Gjinisgam ta'n nmitua's mimajuinu'g uggamlamunuqaq aq ugtangita'suaqanmual saputaptmuaji. Geituaj ta'n teli angita'silij Wejuli Nisgam. Etawaqtmatl Gjinisgam ugjiti ugtmimajuinumg aq negm ta'n teli ul'te'tg.

²⁸ Geitu'g ta'n pas'g goqwei tlia'n ta'n tela's'g ginueg Gjinisgam maw lugowugsitesnu ugjit ulapetmnenu. Na tla'tegetew ugjit ginu ta'n gesalu'g aq wigumugsi'gup ta'n negm tel'te'tg'p.

²⁹ Wegla ta'nig Gjinisgam gisi mgnaji ta'nig getlams'tasultijig na gis teppisa'laji glaman tlo'litaq pa wijei aq negm uggwisl. Glaman na uggwisl nige' amgwesewa'juilin ta'n tel pugwelgig wijingatultijig negmow ta'n mawa'la'titl muta getlams'tua'titl. Ugsisual na negm.

³⁰ Ta'nig Gjinisgam gis teppisa'laji na wigumaji. Ta'nig wigumapni elt tetapua'laji aq ta'nig tetapua'lapni elt gepmiteljadi aq me' gepmitelmataq wa'so'q.

Gjinisgam teli musga'tugsi'gw ta'n teli gsalugsi'gw ta'n Se'suguli gis tla'tegep ugjit ginu

³¹ Nige' teli gji'tu'g ula 'ms't ta'n Gjinisgam gis tla'tegep ugjit ginu goqwei gis taluetesnu? Gjinisgam wel'telmugsi'gw. Wen ta'n gis wissuignemugsitesnu Gjinisgamewigtug. 'Lpa mo wen eimug ta'n gis tla'tegetew.

³² Mo nenaqjijatuagupnn ta'n teli ulmaje'lipnn uggwisl gatu iga'lapnn ugjit ne'po'qsilipnn ugjit 'ms't ginu. Teliaq iga'lapnn uggwisl ta'n maw gepmitelmapnn. 'Lpa 'ms't goqwei ignmugsitesnu.

³³ Wen gisi pisuiw ilsutmuataq Gjinisgam gisi mgnaji mi-majuinu'g? A' na mo wen gis tla'teget muta Gjinisgam teluep mo amsalteg goqwei eigtnug ugtinnewaq, tetapua'taqatinew ugjit negm.

³⁴ Wen eig ta'n gisi ilsumataq 'Ita'new mn'tua'gig. Mo wen eimug ta'n gis tla'teget. Etna na Se'suguli ta'n weji 'np'g'p aq wesua'toqop ugt'punual aq minua'lut'p aq nige' ugtinaqanmg epilitl Gjinisgaml. Negm etawaqtmuatl Gjinisgaml ugjit ginu.

³⁵ Wen nige' ta'n gis nigtua'luggsitesnu ta'n teli gsalugsi'gw Se'suguli tlia ulmajeiugsi'gw, tlia gitnme'ugsi'gw, amasgipn-nugsi'gw, guisulti'gw, gisna ewle'ju'lti'gw, gisna 'nsano'qon eimu'ti'gw, gisna tlia ne'po'qsi'gw? Mo eigtnug goqwei gisi nigtua'luggsitesnu ta'n teli gsalugsi'gw Se'suguli.

³⁶ Gatu ula ugs'tqamug gitnmo'qon weltesgmu'g ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg,

"Ugjit nige' gi'l Gjinisgam

apiiw i'mu'tieg nsano'gonigtuq

ta'n tel pita'q na'weg.

Pa wijei aq jijgluewji'jg

ta'n tl ne'pa'ten

pa na wijei ginu teleiugsi'gw."

Na telueg Gjinisgam ugtwi'gatign.

³⁷ Gatu ta'n pas'g goqwei gis tliaq 'gtinnenaq tetuju wis-suignetmu'g muta Se'suguli apoqonmugsi'gw, negm ta'n mawi gsalugsi'gw.

³⁸ Muta wel i gjit'u'g mo eigtnug ta'n tl nigtua'lugsitesnu ta'n teli gsalugsi'gw Gjinisgam. Pa na nepu'ti'gus gisna mimajulti'gw. Tlia ansale'wijig ma gis tla'taqati'gw, tlia mn'tu'g ma gis tla'taqati'gw, tlia ta'n nige' teliaq gisna ta'n tliatew me' enmiaq. Ma gis nigtua'lugsi'gw ta'n teli gsalugsi'gw Gjinisgam.

³⁹ Mo eigtnug goqwei musigisg'tug, gisna ugs'tqamug epune'g ta'n goqwei gisita's'g ta'n gis nigtua'lugsitesnu ta'n Gjinisgam teli gsalugsi'gw. Gjinisgam ug'gsaltaqaqanm musga'tugsi'gup ta'n Se'suguli Gjisaqamawminu teli np'g'p ugjit ginu.

9

*Mesge'g'p Poligap ugjit Lesui'paq
muta mo geitu'ti'gw ta'n tetapua'tinew Gjinisgamewigtug*

¹ Ta'n goqwei teluei na teliaq. Gjinisgam geitoq. Ni'n tleiawi Se'sugulieg aq mo ni'n egsuow. Ni'n 'ntangita'suaqanm il-gwenit Wejuli Nisgamewigtug aq maw telimip ni'n etl tluoi gigwajiaqewei.

² Mawi ms'gi'g ta'n teli ms'gei aq gaq suisga's'g 'ngamlamun ugjit ntmimajuinumg na Lesui'paq.

³ 'Gsatmug gisi apoqonmaq ntmimajuinumg ugjit negmow ugs'ta'tinew. We'gaw ugjit negmow wel'te'tm igalsin ugjit ilsutmn ne'pa'n. Pas'g na ma gis tlianug muta pas'g negm Se'sus ta'n weji np'g'p ugjit ugs'tawianew mimajuinu'g.

⁴ Negmow na 'Nnu'g teluisultijig Lesui'paq na Gjinisgam ugtmimajuinumg ta'n gisi mgnapni. Negm gisitelmaj iugjit un'janitelmnnew aq wittoqwa'tmnnew aq nemitu'tip uggepmittelgaqanm ta'n teli espe'litl. Teplumapni ta'n tli ula'lataq aq ignmuapni 'tplutaqann Nisgamewe'l. Musga'tuapni aq nige' geitu'tij ta'n tli emtoqwatalaq Gjinisgam Gisiteget teliaqeweigtug aq iapjiwewei teplumtimgewei mesnmi'tij.

⁵ Wettaquia'tijig Aplameg Isaqeg aq Je'gopeg. Se'suguli ta'n mimajuinualsip tleiawit negmow. Negm Se'suguli mestai assusit aq Gjinisgam Gisiteget pua'laji 'ms't mimajuinu'g gepmitelma'tis iapjiw. Na tliaj.

*Ta'nig maw gimateen maw Aplam
ta'n teli gtlams'tuatl Gjinisgam*

⁶ Mo tluew ta'n Gjinisgam teli tplutg'p menaq telianugup. Ta'n Gjinisgam teli tplumapni Lesui'paq giasgiwewei teliaqap muta mimajuinu'g ta'n Gjinisgam gisi mgnapni aq mawa'lapni mu na pas'g Lesui'paq gatu elt me' pugweliejig igtigig ta'n angua'lapni.

⁷ Mu 'ms't ta'nig wetagutmu'tijig Aplamo'q Gjinisgam un'jang. Gjinisgam telimapnn Aplamal, "Pas'g ta'nig wet-taqia'tijig Isaqeg tl maw gimaten maw gi'lweei."

⁸ Na telueg, "Mo 'ms't ta'n te'sijig mijua'ji'jg ta'nig ugs'tqamultijig Aplameg Gjinisgam un'jang." Gatu awna na mijua'ji'jg ugs'tqamuilitl ta'n Gjinisgam teli tplumaji Aplamal aq Salaal tl maw gimaten maw negmow.

⁹ Gjinisgam na teli tplumapnn Aplamal ula glusuaqann, "Tetaputesg na'gweg iga'q, apaja'sites aq Sala uggwisl gugunatal." Na teluet Gjinisgam.

¹⁰ Aq mu pas'g na ula. Ta'n tujiw Isaq pemigweteg malie'wit. Ugte'piteml teluisilitl Lepegga. Tel gne'geg tele'g.

¹¹⁻¹² Ta'n tujiw assma getu gugunaji 'tqope'jg Gjinisgam na telimatl, "Amgwesewa'j lugowatal wijigumatl." Gjinisgam na telimatl gesgmnaq ugs'tqamui'tigweg, gesgmnaq ela'taqatigweg winjig gisna gelu/lg. Na tel'telmatl 'mgnan maljewe'tl 'tqope'jl. Musga'tugsi'gw Gjinisgam gis tla'tegep ta'n telsumsit, mu na ta'n mijua'ji'jg gis tla'tegetij.

¹³ St'ge' ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Je'gop gesalg'p gatu Isaqji'j mo tetuji gsalaqap."

¹⁴ Eimu'tijig mimajuinu'g teluejig, "Gjinisgam mo teta-pua'tegegw ta'n tela'tegej." Me'si we'jitu'a'tij amsalteg Gjinis-gaml. Gatu mo telianug ta'n teluetij. 'Lpa pe'gaj mo amsala-pueguegw.

¹⁵ Gjinisgam telimatl Mowisal, "Ewlitelmates ta'n pas'g wen getu ewlitelm'g aq ule'wates ta'n wen ni'n getu uleiug."

¹⁶ Gjinisgam mimajuinu'g ewlitelmaji mo na ta'n mimajuinu tel puatg gisna ta'n tela'tegej gatu awna Gjinisgam ta'n teli ewlitelmatl.

¹⁷ Gelu/lg wi'gatign telueg ugjit Palo ta'n etli elege'witewit Ijiptg, "Gjinisgam teluet, 'Etna na weji iga'lul ugjit elege'witewin ugjit nige'. E'wul aq gisa'laji mimajuinu'g ta'n telgi'g ugs'tqamu 'gji'tunin ni'n aq ta'n telgi'g 'ntml'gigno'tim.'"

¹⁸ Gjinisgam ewlitelmatl ta'n pas'g wen getu ewlitelmatl. aq igtigig ignmuaji metua'taqatilij. Gjinisgam musga'tuaj ta'n teli wegaiugtuatl Paloal muta mo jigs'tagugul aq mo ewlitelmagul Gjinisgam ugtmimajuinumg.

Gjinisgam ewlitelmaji ta'nig jigs'ta'titl

[Gjinisgam musga'tuaj mimajuinu'g ta'n teli ilsumaji muta mo jigs'tagugul gatu elg ewlitelmaji ta'nig jigs'tatitl aq get-lams'ta'titl.]

¹⁹ Newgte'jit gilew pipanimitew, "Pa na ula teliaqas goqwei ugjit Gjinisgam ilsutmuataq ugjit na? Ignmuaji negmow pa na tela'taqatiliji. Wen ta'n wissuignematl Gjinisgaml? 'Lpa mo wen."

²⁰ Gatu wenin ta gi'l Gjinisgam asitem't. Gisitaqanei wowji'j mo pipnimulug ta'n wen gisi'atl, "Goqwei wet tli'in na?" A' na moqwa'. Mo tla'tegegw.

²¹ Mimajuinu ta'n gisiaji gisita'qanei wowji'j negm gis tli'atl ta'n tel puatg. Mego'tiliji eliaji aq anawgtiliji eliaji. Wijei sisgu e'w'g.

²² Etna na ula ta'n Gjinisgam tel lugwet. Getu' musga'toq ugml'gigno'tim aq ta'n wegaiugt'gl elue'uti'l aq ta'n ilsumataq mimajuinu'g. Gis sa'q ta'nig opla'taqatijig te'pmi'tij ugtapulanew gatu Gjinisgam pegiji esgmalaji gawasgita'sultinew elue'utigtug. Gatu mo gawasgita'sultigw. Etna na uigkeit ugtapulaji. Seioqwia'titaq ugtlue'utiwaq.

²³ Glaman 'gji'jaten uggepmite'lgaqanm ta'n teli ms'gi'g uigkeit ginu ta'n ewlitelmugsi'gw. Ginu ta'nig Gjinisgam gis gisgajugtugsi'gw ta'n tli ugs'ta'titesnu aq negm wittoqwa'lugsitesnu aq gepitelmugsitesnu.

²⁴ Ginu na mimajuinu'g ta'n Gjinisgam wigumugsi'gup. Eimu'tieg Lesui'peultieg aq maw gaqais milapegsultioq mimajuinu'g.

²⁵ Ta'n Gjinisgam teluep aq ta'n iganigjitegewinuo'q Os-eiao'q tel wi'gig'p,

"Na Mimajuinu'g ta'n mo ni'newe'g
na tlui'tan 'ntmimajuinumg.

Aq ta'nig gaqais milapegsultijig mimajuinu'g
ta'n mo gesalaqig etna na negla gesalgig.

²⁶ Na'te'l na tliatew ta'n telimut'pnig,

'Mu na ni'n 'ntmimajuinumg'
etna na negla na mimajuinu'g
tlui'taten: Gjinisgam un'jang.
'Gjinisgam ta'n apji mimajit tlui'taq: Nn'jang.'

²⁷ Aiseiao'q igan gnuatut'p uigkeit Lesui'paq. Teluep, "Je tlia Lesui'paq tel pugweli'tij st'ge' t'pgwan gigjiw sitmug pas'g tegle'ji'jg ta'n ugs'ta'titaq.

²⁸ Gjinisgam jaqali ilsumataq ta'n te'siliji mimajuinu'g ula ugs'tqamug aq ta'n teluep na tla'tegetew. Na."

²⁹ Gis nige' sa'q Aiseiao'q teluepnaq, "Pa na Gjinisgam Gisiteget ta'n mestai assutg mo ewlitelmugsi'gus ginu Lesui'peulti'gw 'lpa na gaq ne'po'qsi'gup ta'n te'si'gw. Pa na wijei aq giasgiwewei ta'n tela'toqop gjigann teluisigl Satm aq Gamola. Pas'g ewlitelmugsi'gw aq tegle'ji'gw esgwieji'gw."

Lesui'paq mo menuegeti'gw na

³⁰ Ula nige' ta'n teluei, "Ta'n tel gaqais milapegsultijig mimajuinu'g mo wejo'tmi'ti'gw gigwajia'tinew Gjinisgamewigtug gatu Gjinisgam gisa'laji gigwajia'tinew ta'n teli glams'tasulti'tij negmeg.

³¹ Gatu awna Lesui'paq ta'n gisi mgnapni wejo'tmi'tij gis gigwajia'tinew Gjinisgamewigtug ta'n tel majulgwatmi'tij 'tplutaqann gatu mo gissotmi'ti'gw."

³² Nat wen pipanigesit, "Goqwei ugjit mu gis tla'taqati'gw?" Mo gis tla'taqati'gw muta melgotmi'tij negmow ta'n gis tla'taqatijig gatu mo Gjinisgaml elita'sulti'tigul. Pa na wiei aq etoqwatesultijig aq pejitaqama'tijig. Na telueg mo geitu'ti'gw ta'n tla'taqatitaq.

³³ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign,
"Iga'tu Sioneg
pejitaqanamgewei gun'tew
aq pejitaqama'titaq aq nisia'titaq.
Gatu ta'n wen Gjinisgaml jigs'tuatl
na negm ma 'pjitaqamagw
aq ma ewla'laq ta'n wen jigs'tuit."
Na teluep Gjinisgam Gisiteget.

10

¹ Wijigatulti'gw etawaqtmaq Gjinisgam ta'n telgi'g 'ngamlamun ugjit ta'n te'sijig 'ntmimajuinumg ugs'ta'tinew. Na tujiw 'ngamlamun ulgwitt'tew.

² Etl tlimuloq ta'n goqwei geitu ugjit negmow. Getu' ma'mun tetapua'la'titl Gjinisgaml gatu mo teli ns'tasulti'gw ta'n tla'taqatitaq.

³ Mo negmow gisi 'ns'tmi'tigw ta'n Gjinisgam gisa'laji mimajuinu'g gigwajia'tinew negmewigtug. Wejo'tmi'tij gisa'tunew gigwajia'tinew negmow ta'n getu tla'taqati'tij. Mo getu jigs'tua'tigul Gjinisgaml ta'n getu tla'tegelij ugjit gisa'lanew mimajuinu'g tetapua'tinew aq gigwajia'tinew.

⁴ Gatu Se'suguli gis gaqi majulgwatmoqopneg 'tplutaqan ugjit ginu, glaman 'ms't wen ta'n getlams'tasilitl na tetapu'etew Gjinisgamewigtug.

Ta'n wen Gjinisgaml elita'sitl na negm ugs'tatew

⁵ Etna na ula ta'n Mowiso'q gis wi'gig'pnn ugjit ta'n tetapua'tinew Gjinisgamewigtug ta'n tel majulgwatmi'tij 'tplutaqan. Ewi'g'g'pnn, "Na mimajuinu ta'n wajui majulgwatg 'tplutaqan ta'n telueg ugjit tetapu'en Gjinisgamewigtug iapjiw mimajitew." Na getloqo na! Gatu mo wen eimug ta'n gis tla'tegegw.

⁶ Etna na ula Gjinisgam ugtwi'gatign telueg ugjit mimajuinu'l tetapu'elitl Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasilij. Telueg, "Mut tluew 'ggamlamung. Wen gis unagiatew wa'so'q nmisguatal Westaulgl aq etamatl 'Jugu'a. Nisa'si.' aq gis nisa'latal ugjit ugs'taugsinenu."

⁷ Aq mut tluew we'gaw ula, "Wen ta'n nige' gis nisa'sitew epune'g ta'nig nepu'tipniq eimu'tijig gisi gtaqqalatal Westaulgl aq gis minua'latal."

[Mo wen gis tla'tegegw muta Se'suguli gis pegising'p ula ugs'tqamug nepg'pnaq aq apaji minunsipnaq aq nige' ugji-jaqamitl eimlitl ta'n eimu'ti'gw.]

⁸ Etna na ula ugjit Gjinisgam ugtwi'gatign telueg ugjit mimajuinu'l tetapu'elitl Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasiliq Se'suseg. Etl pestunmatmeg Gjinisgam ugtagnutmaqanm ugjit lita'sin Se'susewigtug. Gis nutmn ula agnutmaqan. Gis tlues teliaq aq gisi gtlams'tasites 'ggamlamung. Na wijei ta'n ninen pestunmatmeg ugjit 'gtlams'tasin Se'susewigtug.

⁹ Pa na etl glusin aq gigwaji tluen mimajuinuigtug, "Getlams'taq Se'sus na Westaulg ta'n mestai assusit." aq 'gtlams'tasin 'ggamlamung Gjinisgam weji unaqa'lapnn ta'n teli np'g'p na gi'l weji ugs'tates.

¹⁰ 'Ggamlamung weji gtlams'tasin aq Gjinisgam gisa'lultew tetapu'en. Ta'n tujiw etl glusin mimajuinuigtug aq tlimjig ta'n teli gtlams'tasij Gjinisgamewigtug na weji ugs'tates.

¹¹ Ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Ta'n wen getlams'tuatl Gjinisgaml ma 'ntage'ug. Gjinisgam mu amsal-imgugul, ma ewla'lagul." Na!

¹² Ta'n pas'g wen gisi ugs'tatew. Gjinissaml ma wen piam piltua'lagul Lesui'p gisna mo Lesui'pewigw. Pas'g newgte'jit Gjinisgam Gisiteget ta'n mawi espe'g. Pajiji ule'watal ta'n tegen mimajuinu'l etawaqtmatl apoqonmagun.

¹³ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam Gisiteget ugtwi'gatign, "Ta'n pas'g wen etawaqtmuatl Gjisaqamaw Se'susal Gjinisgam ugs'tawiatal."

¹⁴ Gatu tal gis tawaqtmuatal Gjinisgaml ta'n tujiw mo 'gtlams'tasigul? Tal gisi gtlams'tasitew ta'n menaq nutmug na gelu'lg agnutmaqan? Tal gis nuttew gelu'lg agnutmaqan, menaq wen al pestunmatmug gelu'lg glusuaqan?

¹⁵ Tal gis pestunmuatetw ta'n tujiw menaq elgi'mam'gig nuji pestung? Ta'n tel wi'gas'g gelu'lg wi'gatign, "Pegisitugsieg gelu'lg agnutmaqan aq nige' we'gaw ul'ta'sultieg. Welm'tu'tijig negmow aq elgimujig Gjinisgamewigtug."

¹⁶ Gatu mo ms't wen jigs'tmug gelu'lg agnutmaqan. Aiseiao'q 'lpa na negm teluep, "Gjisaqamaw pas'g tegle'ji'jg ta'n mesnmi'ti'gw gelu'lg agnutmaqan uggamlamunuaq."

¹⁷ Amujpa nat wen elt pestunmatg aq wesgumatl Se'sugulial aq na tujiw mimajuinu nutmi'tij gelu'lg agnutmaqan. Amujpa na tmg nutmi'tij gelu'lg agnutmaqan ge'sg menaq getlams'tmi'tigw.

¹⁸ Gatu ni'n Poligap pipanigesi, "Etug Lesui'paq mo gis nutmua'tij Gjinisgam ugglusuaqanml?" Getletug gis nutmi'tij ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign telueg,

"Na gelu'lg glusuaqan
enmi usgutas'g 'ms't tami.

Se'sa's'gl Gjinisgam ugglusuaqanml
ta'n telgi'g ugs'tqamu.

Aq ta'n tel gaqais milapegsultijig
mimajuinu'g nutma'tijig."

¹⁹ Ap pipanigesi, "Etug Lesui'paq mo gisi ns'tmu'tigw gelu'lg agnutmaqan?" Amuj nestmi'tij aq Mowis ewi'g'g'p ta'n Gjinisgaml telimji Lesui'paq,

"Gisa'lultoqs'p gilew Lesui'pewioq
wisgua'latoqs'p aq ugghwaialatoqs'p
ta'n ewnaso'l'lijig mimajuinu'g."

²⁰ Tel gne'geg Aiseiao'q melgita'sit aq telimaji ugtmima-
juinumg na Lesui'paq, ta'n Gjinisgaml telimji,
"Mimajuinu'g ta'nig mu gwilugupnig na we'ji'jig.

Ta'nig mu al pipanigesultigupnig
ugjit ni'n, neia'si ta'n eimu'tijig."

²¹ Gatu ugjit Lesui'paq Gjinisgam wesgumapni teluet,

"Te'sigisg'g siaw pipanimig
Lesui'paq jugwita'new ni'neg.

Gatu siaw melg'sultijig
aq mo getu 'lta'gwig."

Na teluet Gjinisgam.

11

Gjinisgam ewlitelmaj Lesui'paq

¹ Pipanigesi, "Etug Gjinisgam mo menuege'gupnig ugtmi-
majuinumg?" A' na moqwa'. Na menuegeji. Pewalaji aq
menuegeji. We'gaw ni'n na Isle'lewi. Wetagutm Aplameg aq
wetagutm ta'nig pitu' uji'jl na Penjamina.

² Gjinisgam mo ejigla'lagusni ugtmimajuinumg ta'nig amg-
wesewei gisi mgnapni. Geitu'n ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign
telueg ta'n ewi'gas'g ugjit Ilaijao'q. Etawaqtmuatl Gjinisgaml
ugtapulan Lesui'paq.

³ Telimatl Gjinisgaml, "Gjisqamaw, ni'n pas'g newgte'ji
ta'n esgwiea aq getu ne'pa'ijig. Ne'po'tipni'g iganigjitegewin-
ugi'g aq gaq suiste'mi'titeg patgulmesigaqaneg aq gisa'lapni
mimajuinu'g mo emtoqwalulin gi'l."

⁴ Gatu Gjinisgam na teli asitematl, "Ni'n lluigneg
pituiptnnaqanijig mimajuinu'g gegungig ta'n mo
eli a'sutma'ti'gw Pe'lal." Na alt tel'ta'sultipnig Pe'lal
nisgamewilitl gatu mu na.

⁵ Pa na wijkei aq nige' me' ta'sieg eimu'tieg Lesui'peultieg ta'n Gjinisgam gisi mgnapni aq ewlitelmaji.

⁶ Gjinisgam mawi ewlitelmaji. Etna na ugjiti negm gisi mgnaji. Mo te'pmi'tij gatu Gjinisgam ewlitelmaji. Mu na ta'n goqwei gis tla'taqati'tis gisna ta'n gisi gtantun gatu awna ta'n Gjinisgam gisi mgnaji mimajuinu'g. Muta Gjinisgam ugtewlite'lgaqan mo wejianug lugowaqanigtug.

⁷ Ta'n goqwei gwilmi'tip Lesui'paq mo we'jitu'ti'gw. Getu' tetapua'tinew Gjinisgamewigtug gatu mo gis tla'taqati'gw. Etna na negmow tegle'ji'jg mimajuinu'g ta'n wigumgwi'titl Gjinisgaml. Etna negmow we'jitu'tij. Esgwiejig poqji gepistaqana'tijig aq mo Gjinisgaml nutua'tigul ta'n tujiw wigumgwi'titl.

⁸ Ta'n Gjinisgam wi'gatign telueg, "Gjinisgam ignmuaji tlo'ltinew ta'n tel puatmi'tij. Mo getu nutmu'ti'gw aq mo getu nemitaqati'gw. Aq me' nige' gisgug mo gis tetapu angita'sulti'gw ta'n goqwe'l Nisgamewe'l."

⁹ Aq Ta'pito'q teluet,

"Eli a'sutmai
aq etamg Gjinisgam gise'wan
aq gis gejigiaqewtesgaq
ta'n tujiw pestie'ulti'tij.

Pewal gig nisiattaq aq ugtap'titaq.

¹⁰ Eli a'sutmai,
uljaqa ugpugugual 'pqoji 'n'tutaq
aq ma gis nemitaqati'gw
aq gis ulmajo'litaq
ta'n teli opla'taqati'tij."
Na teli a'sutmap Ta'pito'q.

¹¹ Nin, Poligap telimuloq, Na Lesui'paq mo menuegeti'gw ta'n tel'te'tmlij Gjinisgaml gatu me' enmiaq menuege'titaq. Pata'taqatipnig ta'n mo menuege'tigul Se'susal pa na wijkei aq pejitaqama'tijig. Gatu nige' ta'n gis tliaq ta'n tel gaqais milapegsultijig mimajuinu'g westa'tijig. Na wej gisa'lataq Lesui'paq tl wisgua'tijig aq me' enmiaq puattaq.

¹² Na Lesui'paq ta'n mo menuege'tigul Se'susal igtigig mimajuinu'g gisi msnmi'tij ta'n goqwe'l gelu'lgl. Ta'n tegle'ji'jg Lesui'paq getlams'tasultijig pugwelgig ta'n gaqais milapegsultijig mimajuinu'g gisi gtlams'tasultijig Se'suseg. Me' gatu pajiji gelu'lgl ta'n tujiw Lesui'paq gawasgita'sultitaq aq 'ms't mimajuinu'g 'gtlams'tasultitaq.

*Ta'nig mo Lesui'peulti'gw pa na wijkei aq 'psetgunji'tl
weja'toq segewigwet olapiemnaqsi
aq nasa'toq iga'taqasit olapiemnaqsi'g*

¹³ Nige' gelululoloq gilew ta'n tel milapegsultioq mimajuinuultioq mo Lesui'peultiwoq. Apostale'witewi ugjiti gilew. Miwatmaq Gjinisgam ta'n telamu'g lugowaqan gisi ignmujietl lugwei aq maw me'gite'tm 'ntlugowaqanm. Me' espe'g ula'lqowaqan ilgwengig igtigig Gjinisgamewigtug.

¹⁴ Etug 'ntmimajuinumg gisa'la's wisgua'titaq ta'n igtigig getlams'tmu'tijig gelu'lg agnutmaqan aq na weji ugs'tawianew.

¹⁵ Ta'n tuiiw Lesui'paq ejiglapasuala'titeg ta'n Gjinisgam gisite'tg, igtigig mimajuinu'g Gjinisgam gisa'laji witapetultinew. Ta'n tuiiw Lesui'paq apaji ugsua'laten tetuji ul'ta'sultitaq aq pa na wijkei aq apaji mimaju'atitaq Gjinisgamewigtug.

¹⁶ Ta'n tuiiw gaq pisgo'tas'gl gulumgl toqwa'q na mawi amg-wesewei pipnaqan mimajuinu el'toq gulumgewe'l wapejgl. Ta'n tuiiw gi'teg, amg wesewei pugwe'ji'jg pipnaqan Gjinisgam lgnmuaj. Pa na wijkei aq gaqi ignmuaj aq esgwiaq mijipjewei wejitoq gulumgl gepme'gl. Aq pa na wijkei miti's ugjip'sgl Gjinisgam ignmug mawi ignmug ta'n goqwei wejigweg na ugjip'sgl.

¹⁷ Lesui'paq pa na wijkei aq 'psetgunji'tl iga'taqasit olipiemnaqsi aq gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq pa na wijkei aq 'psetgunji'tl weja'toq segewigwet olipiemnaqsi. Pa na psetgunji'tl gnisgwastu temsajig iga'taqasit olipiemnaqsi to-qosip na pilue'l segewigwet weja'toq 'psetgunji'j gnisgwastu nasa'toq iga'taqasit olipiemnaqsi smtug siawigwet aq welig-wet. Gilew nige' ulapetmnew gelu'lg mimajuaqan ta'n Gjinisgam ignmuapnn Lesui'paq. Teli tplumapnn Aplamal aq maw un'jang.

¹⁸ Glaman mut penoqitel mug Lesui'paq muta nige' mo getlams'tua'tigul Se'susal aq tepgisita'jig Gjinisgamewigtug. Negmow pa na wijkei aq olipiemnaqsi 'psetgunji'tl temsa's'gl. Gatu mut me'ge'w gi'l. 'Psetgun mo apoqonmagul ugjip'sg gatu awna ugjip'sg apoqonmuatl 'psetgun aq ml'gignewa'latl. Aq gi'l pa na wijkei aq 'psetgunji'j.

¹⁹ Newgte'jit te'sioq etug tluetew, "Gatu Lesui'paq ejiglo'tujig glaman ni'n mawa'liten."

²⁰ Getletug na. Lesui'paq ta'n mo teli gtlams'tasultigupnn nigtua'lujig Gjinisgamewigtug aq gilew ta'n teli gtlams'tmu'tioq iga'taigl. Gatu mut me'ge'w ta'n goqwei gis tliaq 'gtin neg. Amujpa siawi gtlams'tmu'tioq. Ango'tmug aq uli angweiasultigw.

²¹ Mo Gjinisgam ewlitel magupni Lesui'paq ta'nig mo getlams'tua'tigupn aq tepgisita'jig Gjinisgamewigtug. Negmow tleiaultijig aq gilew mo tleiaultwoq. Aq gi'l tel'ta'sin ewlitel-

multen mo siawi gtlams'tasiun? A' na moqwa'! Mo gis tlianug!

²² Ge' angita'sin ta'n tetuji ulm'toq Gjinisgam aq ta'n mo ewlitelmagul ta'n wen mo getlams'tua'tigul. Gjinisgam wetapulatl ta'n wen mo jigs'tug gelu/lg agnutmaqan gatu awna wele'w'sg gi'l ta'n jigs'tat. Gjinisgam siaw jigs'tat aq tla'tegetes ta'n tel puatg negm siaw uleiultew. Gatu mu tla'tegewn aq maw tma'lultew aq jigla'lultew.

²³ Lesui'paq ma siaw listua'tigul Gjinisgam gatu awna 'gtlams'tasultitaq na tujiw Gjinisgam apajo'latan ta'n eimu'tilipnig. Gjinisgam tepiaq telignaj gisi apajo'lataq.

²⁴ Pa na wijkei aq 'psetgunji'j gnisgwastu segewigwet olipiemnaqsi ta'n temasittasit aq nige' siaw nassigweg. Gisi iga'taqasit olipiemnaqsi pa na wijkei gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq angua'tugsioq maw Se'sugulial. Gatu me' apaji naqamaje't'tew 'psetgunji'j ta'n wejiaq iga'tasit olipiemnaqsi apat naso'trmg na wijkei miti'sigtug ta'n weji mn'jo'tigul. Pa na wijkei aq Gjinisgam ugtmimajuinumg na Lesui'paq gisi apajo'laji negmeg. Gjinisgam mawa'lugsioq gilew ta'n teli gtlams'tmu'tioq aq gisi apaji mawa'lataq ugtmimajuinumg, 'gtlams'tmu'tinew.

Gjinisgam 'ms't ewlitelmaji

²⁵ Wijigatulti'gw pewaluloq 'gji'tunew ula teliaqewei atejo-qol geitas'g. Pa na nige' geitu'gus mo teli ugsualsultigw 'st'ge' natawo'ltigw. Ula teliaqewei telimuloq, "Na 'Nnu'g teluisultijig Lesui'paq melgatpa'tijig gatu ma listua'tigul Gjinisgam iapjiw. Pas'g etli mtua'taqatiji glapis ula gaqais milapegsultijig mimajuinu'g ta'n 'gtlams'tasultitaq mawo'lanew. Nigtuita'jig aq ta'nig jigs'tua'titl Gjinisgam el'ta'jig negmeg."

²⁶ Etna na ta'n teli ugs'ta'titaq Lesui'paq. Etna na ula ta'n teluep Gjinisgam ugtwi'gatignigtug,

"Nujiugs'tawi'wet ugjietew
na 'gjigan Saion.

'Ms't goqwei gaq jigla'tutew elue'uti
ta'n wetapegsultijig Je'gopeg.

²⁷ Etna na ula ta'n goqwei teli tpluma's
ta'n tujiw jiglo'tuaq ugtlue'utiwal."

²⁸ Na Lesui'paq mo jigs'tmu'ti'gw gelu/lg agnutmaqan. Etna na na'te'l weji pqotamgiaq elue'uti ta'n getana'titl Gjinisgam. Etna na ula ulapetmugsioq ugjiti pas'g gilew mo Lesui'peultiwoq. Gatu Gjinisgam gi's gisi mgnaji negmow Lesui'paq witapeultinew ugjiti pitu' nmijgamijuagi'g. Na na'te'l wet nenuaji.

²⁹ Gjinisgam na mo apsgwite'tmugl. Mo getanagwi ta'n tegenig gisi mgnapni aq ta'n goqwei ignmaj mo apaji ug-sua'tug.

³⁰ Amgveseweieg gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq mo jigs'tawoqop Gjinisgam pa na wijei aq Lesui'paq tel listmu'tijig gatu nige' jigs'tmoq Gjinisgam aq ewlitelmugsioq.

³¹ Nige' Lesui'paq mo jigs'tua'tigul Gjinisgaml. Pa na wijei aq Gjinisgam teli ewlitelmugsioq na elt ewlitelmuataq Lesui'paq ta'n jigs'tuanew. Nige' gisi ewlitelmujig.

³² Gjinisgam ewlitelmuataq 'ms't mimajuinu'g ta'n jigs'tuanew je tlia nige' ma gisi apoqonmalsulti'gw pun pata'taqatigw aq pa wijei aq laplusang pisultijig.

Miwatmuanej aq emtoqwalanej Gjinisgam

³³ Pajiji gelu'lgl ta'n Nisgam ewlitelmugsi'gw.

Tetuji ms'gi'g ugtangita'suaqanm.

Aq me' ne'tata'sit negm aq ginu.

Ma wen gisi gjii'jiagul ta'n tel'te'tmljj Nisgaml.

Aq ma wen gis panwijgatmugul ugtawgti'l ta'n elielij.

'Lpa ma wen gisi ns'tuagul Nisgaml ta'n tel lugwelitl.

³⁴ Nisgam ugtwi'gatign telueg,

"Wen gejiatl

Gjisqaqamawul ugtangita'suaqanml.

Wen ta'n teli ns'tu'et

tlimatal ta'n tla'tegelital?

³⁵ Wen ta'n gisi ignmuatl

ta'n goqwei apat apangituaten?

³⁶ 'Ms't goqwei gisitoqop Gjinisgam.

'Ms't goqwei mawn'g

aq musga's'g ugml'gigno'tim.

Aq mestai assutg ugs'tqamug aq wa'so'q.

Iapjiw gepmitelmanej

aq emtoqwalanej Nisgam." Na tliaj.

12

Ta'n tla'tutes nige' ta'n elugoug Gjinisgam

¹ Wijigatulti'gw Gjinisgam Gisiteget tetuji gaqaisg ewlitelmugsi'gw. Etna na ugit etawaqtmulooq la'lsultinew Gjinisgamewigtug. Iga'tu 'gmimajuaqanm ugit pas'g tla'tegen ta'n tel puatg negm mu gi'l ta'n tel puatmn. Lugowan pas'g Gjinisgam aq na tetapua'lan. Sape'wi ta'n tel majulgwaj. Ula na giwnaqajewi ta'n teli emtoqwaluj Gjinisgam Gisiteget 'ggamlamung.

² Mut siaw tl gamigsiw st'ge' wegla mimajuinu'g ta'n mo getlams'tmu'tijig gatu awna piltu gamigsin. Ignmu Gjinisgam 'ggamlamun gawasga'tultew ugit glu'lgtn aq waqame'gtn

ta'n teli angita'sin. Na tujiw gisi gji'tun negm ta'n tel pual'sg tla'tegen ta'n goqwei gelu'lg aq ta'n negm tetapua'l'j aq ta'n gigwajiaq.

³ Geituoq Gjinisgam ignmuij apostale'witewin ugjit gilew ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Etna na ugjit 'ms't ta'n te'sioq wet tlimuloq ta'n telo'litoq. Mut ugsami espite'lswi ta'n tele'n aq mut me'ge'wn. Gatu awna menaqqajewei angita'sin ta'n teli gtlams'tasin aq ta'n Gjinisgam ignmasg'p. Amujpa ilsumsin ta'n Gjinisgam pual'sg tla'tegen aq e'wmn na ml'gigno'ti ignmasg.

⁴ Ta'n tel milig ga'qi 'ms't goqwei piltu lugweg.

⁵ Pa na wijkei aq nige' te'sunemigsi'gw mimajuinu'g. 'Ms't tleiault'i'gw Se'suguliewigtug. Mawa'lugsi'gw pas'g newgte'ji'gw aq apoqonmatulti'gw ta'n tel luguti'gw. Pa na wijkei aq ga'qi ta'n tel lugweg, ta'n tel mawa'lugsi'gw na mawnutulti'gw.

⁶ Gjinisgam ta'n teli ul'telmugsi'gw ignmugsi'gul piltuamu'gl ml'gigno'ti'l. 'Ms't wen piltu lugwet. Amujpa e'wmu'g na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam ignmugsi'gup. Pa na Gjinisgam ignmasg's ml'gigno'ti ta'n tel pestunmatmn Gjinisgam ugtagnutmaqanm amujpa pestunmn ta'n tel melgi gtlams'tasin.

⁷ Pa na Gjinisgam ignmasg's ml'gigno'ti ta'n teli apoqonmajig igtigig ta'n getlams'tasultijig amujpa na e'wmn na ml'gigno'ti aq apoqonmatmn ta'n telgi'g pegwatun. Pa na Gjinisgam ignmasgl ml'gigno'ti ta'n tel nata' gina'muen, amujpa na gigwaji gegina'muen igtigig.

⁸ Pa na Gjinisgam ignmasg's ml'gigno'ti ta'n teli ulimj aq ajipjulj igtigig amujpa e'wmn na ml'gigno'ti ugjit apoqonmuan igtigig aq ajipjuljig. Pa na Gjinisgam ignmasg's ml'gigno'ti gisi atgnewa'tmn, amujpa natawe'n ta'n teli atgnewa'tmn. Pa na Gjinisgam ignmasg's ml'gigno'ti igani assusin, amujpa sangew elugwatmn 'ms't goqweigtug. Pa na Gjinisgam ignmasg's ml'gigno'ti ugjit wele'waji igtigig, amujpa wel'te'tegen ta'n teli uleiaj.

⁹ Mut pas'g wesgiji angamgusultinew teli gsalan igtigig awna 'gsalug ta'n we'gwi sipgwatun. Masgeltmu ta'n goqwei winjig gatu ml'gnmug ta'n goqwei gelu'lg. Gugune'n ta'n goqwei gelu'lg 'ggamlamung.

¹⁰ Mawi gsaltultigw ta'nig getlams'tasultijig muta wijigatul-tioq Se'suguliewigtug. Uleiatultigw aq apji gepmite'l'tultigw.

¹¹ Te'sigisg'g nespi ulgwijine'n Gjinisgam lugowan ta'n telgi'g 'ggamlamun aq ta'n telgi'g pegwatun. Mut male'w gatu awna attigna'si.

¹² Ta'n teli lita'sin Se'susewigutug ulgwijine'n. Ta'n tujiw metue'gl welgmn sangewe'n aq gisipugute'n aq apji migwitelm Gjinisgam aq a'sutma.

¹³ Ta'n tujiw ta'nig getlams'tasultijig se'g tle'g peita'tij mawi apoqonmu aq ignmu i'mn giguaq. Ta'n tujiw mimajuinu ta'n getlams'tasit goqwei nuta'maj atgnewa'tmn ta'n gelu/lg agnutmaqan tli usguttew.

¹⁴ Etam Gjinisgam ugjut ule'wan weget ta'n amasgipnn'sg aq smtug ule'ug. E'e etam Gjinisgam ugjut ule'wan aq mo pipanimawt ilsutmuhan ulmaje'n. Mut winapugua'tinew, smtug ulapugua'ti'gw, awna ulewistu'ti'gw.

¹⁵ Mawi ulgwijultigw maw igtigig ta'n welgwijultijig. Mesgo'qtu weget ta'n mesgo'ltilijig. Wit toqwa'ltilijig aq mawi atgitemultioq ta'n tegenig atgitemultijig.

¹⁶ Pa na 'ms't wen ule'w. Mut me'ge'w. Apji ulite'te'n lugwatmn ta'n pas'g tegen lugowaqan we'gaw igtigig mo getu lugwatmi'tij. Mut me'ge'wn aq mut espiteli'siwn. Mut tl'ta'siw 'ms't goqwei geitu'n.

¹⁷ Nat wen opla'lsg, mut asita'law, awna gelu/lg glusuaqan ignmug. Ta'n we'gwisipgwatun gisi ula'tun glaman 'ms't wen gisi gji'jultew ta'n tel gigwajien.

¹⁸ Wantaqien ta'n tel mimajin ta'n telgi'g pegwatun.

¹⁹ Nitaptut, mut asita'law ta'n wen tel pata'l'sg gatu awna ignmu 'ms't goqwei Gjinisgam ugpitng. Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Gjinisgam teluet, 'Ni'n 'ms't goqwei nujo'ltes aq 'ms't goqwei apat apangittes.'"

²⁰ Aq elt ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Ta'n mimajuinu poqwaitenm'sg ta'n tujiw guising, sm, gisna 'gtu samqwj, ignmu samqwan. Ula na tla'tegen gisa'lates 'ntaqo'qona'l'g ta'n getan'sg'p."

²¹ Mut ignmatmu elue'uti wissuignemulin awna lue'uti gi'l wissuignete'n ta'n teli ula'tegen.

13

G'pnno'l gegung ml'gigno'ti wejiaq Gjinisgamewigutug

¹ 'Ms't wen amuja jigsitgl g'pnno'lewei 'tplutaqan aq iganpugultijig. Muta ma wen eimug ta'n gisi tpltugegetew mu Gjinisgam ignmaj. Na saputa's'gt'tew ula ugs'tqamu mimajuinu gegung ml'gigno'ti ta'n tli tpltugegetew.

² Ta'n wen gi'l gi'gattesguaj iganpugultijig pa wijei aq gi'gattesguaj ta'n Gjinisgam gisigo'laji. Ta'n pas'g wen na tla'teget negm pegwatasit ilsumugsin aq ta'n goqwei mesng te'p'g.

³ Ta'nig tetapua'taqatijig mo jipala'tigwi iganpugultiliji pas'g ula ta'n opla'taqatiji na jipala'tiji. Na ugjut majulguate'n

'tplutaqan ta'n telueg aq na tujiw ma jipalawjig. Tetapua'tega aq ugji gepmitelmugsin.

⁴ Gjinisgam gisigo'laji assusultiliji lugowultinew ugjit gilew ggeli'lguow. Pa na opla'tege's'p jipalug negmow muta geggunmi'tij ml'gigno'ti 'gji'tmei aq gi'l te'p'tes ta'n teli ug-tapululg. Gjinisgam gisigo'laji assusultiliji ugtapulan weget ta'n opla'taqatiji. Gisa'la'tiji mimajuinu'g welmajo'ltilijig na te'pmi'tij ta'n tel ma'muna'taqati'tij.

⁵ Etna na ula ugjit amujpa majulgwatmn ta'n teluejig assusltijig muta mo puatmun ugtapulugsin aq geitu'n telteg tla'tegen ta'n telimulg. Gjinisgam na teli ul'te'tg.

⁶ Etna na ula ugjit g'pnno'l apangitmn suliewei. Gjinisgam gisigo'laji iganpugultijig aq amujpa elugwatmi'tij ugtlugowaqaqanmuoq.

⁷ Apangite'n ta'n telgi'g tettuen. Apangitu ta'n telgi'g tettajig g'pnno'lewaq ugjit 'gmaqamigeg gisna ta'n pas'g goqwei aq ta'n telgi'g tettuen apangite'n. Aq me' goqwei piamiaq na gi'lewei. Aq gepmitelm ta'n wen gepmitelmuggig.

Ta'n tle'waq ap igtig

⁸ Mut wen tettuew. Apangite'n te's'g ta'n tettuen aq elt amujpa 'gsalug igtigig mimajuinu'g. Ta'n wen gesalaji igtigig tela'teget ta'n telueg 'tplutaqan.

⁹ Gjinisgam ugt'tplutaqanm telueg, "Mut sespo'tegew, mut ne'pa'tegew, mut gmutnew, mut wisgu'alan igtig mimajuinu, aq mut qalipusitew." Ula aq maw ta'n te's'gl 'tplutaqann na mawi 'Ita'qal newgte' 'tplutaqan ta'n telueg, "Ingute'jioq amujpa na gesaljig igtigig 'st'ge' nige' gi'l ta'n teli gsalsin." Na.

¹⁰ Ta'n wen gesalt ma opla'lawt. Etna na ugjit ta'n wen gesalaji igtigig, tela'teget ta'n telueg 'tplutaqan.

¹¹ Amujpa na ula tela'tegen muta na na'gweg ta'n Gjinisgam ugs'taugsitesnu nige' me' aji tepawiaq je mu ta'n poqji gtlams'tuggeg Se'sus.

¹² Pa na wijkei aq tepgig geget gaqiaq aq na'gweg tepaw iga'q. Amujpa tugwia'ti'gw! Ango'tmug! Pun tla'taqatinej lugowaqaqann ta'n tleiawigl etl oqonitpaqiaq aq winjigl ta'n mimajuinu'g i' tli opla'taqatijig tepgig. Ilajultigw ugjit gegnu mimajultinenu.

¹³ Ge' nige' gigwaji pmita'nej 'st'ge' nige' ta'nig etl waseteg wesgowita'tij. Jigla'tunej ta'n i' tli nqana'ma'ti'gup aq ta'n i' tli sespenoqsulti'gup. Winjigl mu tla'taqatinej, mu lue'ultinej, ta'n i' tl matntulti'gup, ta'n i' tl wisqualtulti'gup aq qalipusita'ti'gup mu tla'taqatinej.

¹⁴ Na wijkei aq sma'gnis nasa'toq pugumaqan igalsin matnaqqemgeweigtug lita'si Se'suguliewigtug aq e'wmn na ml'gigno'ti ignmasg. Ignmu Gjinisgam ilgwenulin aq

iga'lulin. Pun tleie'n ta'n i' tleiu't'p aq mut igani angite'tmu ta'n tl gise'tes winjigigtug.

14

*Mut nisa'law igtig ta'n getlams'tg
ta'n tel gamigsigw aq mut ewla'law*

¹ Ul'ta'sual ta'n pas'g wen ta'n getlams'tasuatl Se'sugulial Gjisaqamaw aq getu' wittoqwala'ugsioq. We'gaw tlia negm pas'g gjija nestasit ta'n teli gtlams'tg. Mut gi'gaja'sualaw ta'n goqwei teliaq aq mu telianug muta piltu angita'sit je mu gi'l.

² Newgte'jit mimajuinu ta'n teli gtlams'tg malqottew ta'n pas'g goqwei, na telgwitg uggamlamun. Gatu igtig ta'n teli gtlams'tg pas'g malqottew ta'n goqwei saqaliaq maqamigew, muta na telgwitg negm uggamlamun.

³ Mimajuinu ta'n pas'g goqwei malqotg mo teltenug getite'tmuau aq penoqitelman ta'n wen mo 'ms't goqwei malqotg. Ta'n wen pas'g malqotg mijipjewei wejigweg maqamigeg, mo teltenug ilsuman igtig ta'n pas'g goqwei malqotg muta Gjinisgam gitg wel'ta'sualaji.

⁴ Mo teltenug gi'l ali elsutmuau nat wen piluei ugugowinuml. Ta'n wen nuje'watl ula lugowinu'l na Gjinisgam. Etna na negm gisi ilsumatal mimajuinu'l ta'n tla'tegelital mu gi'l. Tluetew ta'n tla'tegelital na glu'lgt'tew muta negm Gjinisgam apoqonmuatal ugjut gelu'lg lugowaqan gisa'tun. Ginu na Gjinisgam ugugowinu'g. Etna na negm ta'n ilsumugsitesnu mo wen igtig.

⁵ Eimu'tijig mimajuinu'g emtoqwala'titl Gjinisgaml gegnue'gl na'gwegl. Tel'ta'sultijig mawi espe'gl je mu esgwiaqal na'gwegl. Ap igtigig mimajuinu'g lpa tel'ta'sultijig ta'n te's'gl na'gwegl Nisgamewe'l. Te's mimajuinu amujpa geitoq ta'n goqwei ugjut wet tla'tegej na.

⁶ Ta'n wen mimajuinu emtoqwalatl Gjinisgaml gegnue'gl na'gwegl tela'teget ugjut Gjinisgaml. Mimajuinu ta'n pas'g goqwei malqottew tetapua'lan Gjinisgaml muta miwatmuatl Gjinisgaml ula mijipjewei. Elt na mimajuinu ta'n mo wius malqotmug na tela'teget ugjut tetapua'lan Gjinisgaml aq elt negm miwatmuatl Gjinisgaml ula mijipjewei.

⁷ Mo ginu gisite'tmug ta'n tujiw ugs'tqamulti'gup aq ma ginu assutmug ta'n tujiw 'npu'titesnu. Pas'g negm Gjinisgam geitoq aq miwatmug Gjinisgam gepmitelmatesnu.

⁸ Gjinisgam ignmugsi'gw siaw mimajultinenu. Gjinisgam siaw lugowatesnu. Ta'n tujiw 'npu'ti'gw me' siaw majulgwalatesnu Gjinisgam. Ta'n tel'te'tg Gjinisgam siaw mimajultitesnu gisna 'npu'titesnu me' ginu na Gjinisgam un'jang.

⁹ Se'suguli weji np'g'pnaq aq apaji minunsipnaq ugjut igan-pugutuataq aq ilgwenataq ta'n tegezig gisi gtlams'tua'titl Gjinisgaml. Weget nepu'tili ji gisna mimajultiliji.

¹⁰ Mo teltenug gilew ta'n te'sioq ilsumanew negm ta'n teli gtlams'tasij wijigmt aq mo teltenug igtigig penoqitelmanew ta'n wen teli gtlams'tasij. 'Lpa 'ms't ta'n te'si'gw gaqamultesnu Gjinisgam ugsisgw aq ilsumugsitesnu.

¹¹ Muta tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'-gatigng,
"Gjisaqamaw teluet,
Ni'n ta'n appjiw mimaji
teli tplumuloq 'ms't ta'n te'sioq
jugu' nutgulpita'toqs'p ni'neg
aq 'ms't wen tluetew mimajuinuigtug,
'Gi'l na Gjinisgam.'

¹² Ginu ta'n te'si'gw amujpa 'l paqapugua'titesnu Gjinisgamewigtug.

Mut gisa'law igtig ta'n getlams'tg lue'utigtug 'Ipaqien

¹³ Etna na ugjut naqamasultinej ta'n teli ilsumtulti'gw. Gatu awna gisita'sultinej mu wijig'tioq ali pjitaqamawis elue'utigtug el nisien. Ma goqwei tla'tegewn ta'n tli asgaiwa's wijig'tioq aq ta'n 'Ipaqia'tinew lue'utigtug.

¹⁴ Gjitm geitu ni'n aq Gjisaqamaw Se'suguli apoqonmuit ula 'gji'tun. Gjinisgam gisite'tg 'ms't mijipjewei gis malqotmn. Teliaq na gis malqotmoq ta'n pas'g mijipjewei. Pa na mimajuinu t'lta'sij nat goqwei mo teltenug malqotmn, ugjut negm, mo teltenug.

¹⁵ Pa na wijig'tioq gesi asgaiaj ta'n goqwei malqotmn pil-tuamu'g mijipjewei, pa na malqotmn musgalsin mo nugu piami gsalaw wijig'tioq. Mo tetapu'aqtinug Gjinisgamewigtug ta'n goqwei etltmn. Mut malqotmu na telamu'g mijipjewei pa na igtig mimajuinu gisi ma'mun suisga'l't ta'n teli gtlams'tg. Mo tepawgtinug. Se'suguli weji np'g'pnaq elt ugjut negm.

¹⁶ Mut goqwei tla'tu ta'n igtig tli asgaiwates. Awna ta'n goqwei gelu'lg tla'tega glaman ma wen gis wini agnimulug.

¹⁷ Ta'n goqwei gis malqottesnu gisna ta'n goqwei ma gis malqotmu'g tlia ta'n goqwei gis samqwoltitesnu gisna ta'n goqwei ma gis samqwolti'gw mu na ula wesgutmugg ta'n tuijw wesgumug Gjinisgam ilgwenmugi'gul 'gmimajuaqan-minal. Gatu wesgutmug tla'tegen ta'n Gjinisgam tel puatg, ta'n goqwei teliaqewe aq wantaqa'ti 'ggamlamuninal, ta'n Wejuli Nissam ignmugi'gw aq ul'ta'suaqan.

¹⁸ Ta'n wen Se'sugulial na tel lugowaj, Gjinisgaml tetapua'l'j aq mimajuinu'g wel'te'tmi'tij ta'n goqwei gis tla'tegej.

¹⁹ Amujpa sangewo'ltingw aq wejo'tmuq el mimajultinenu wantaquo'ti'gtug. Apjiw wejo'tmuq gisi mawi apoqonmatultinenu ta'n teli gtlams'tmu'ti'gw aq melgignewa'lulti'gw.

²⁰ Mut gaq suisga'tuaw Gjinisgam ugtlugowaqan ugjit ta'n telamu'g mijipjewei getu malqotmn. Ta'n getu tlamu'g mijipjewei gis malqotmn. Pa na gisa'laj piluei mimajuinu opla'tegen mo tetapua'tegewn malqotmn na telamu'g mijipjewei.

²¹ Ula na ta'n goqwei tetapu'aq tela'tegen. Mut wius malqotmuq gisna mut samqwaw moqopa'q aq mut goqwei piluei tla'tegew ta'n gisa'lates wijig'tioq el nisietew lue'utigtug aq pata'tegetew gisna gisa'lan mnaqanan ta'n teli gtlams'tg.

²² Siaw gugune'n ta'n teli gtlams'tmn ugjit malqotmn ta'n pas'g mijipjewei na 'nguti 'gji'tu pas'g gi'l aq Gjinisgam. Etug ta'n goqwei getu tla'tegen gelu'lg aq telteg gatu 'gji'jit igtig asgaiasg, mut tla'tegew muta na tela'tegen pata'tegen. Welgwijing na mimajuinu ta'n mo asgaiatl igtigl.

²³ Gatu tel'ta'sij ula mijipjewei mo tetaputenug Gjinisgamewigtug gatu malqotg mu tetapua'tegew aq Gjinisgam tlimatal pata'tegen muta tel'ta'sit mo teltenug tla'tegen na. Mut tla'tegew ta'n goqwei tel'ta'sin mo tetaputenug muta tla'tegen pata'tegen.

15

Tla'tega ta'n apoqonmuatesg igtigig

¹ Ginu ta'n ml'gi gtlams'tmu'ti'gw aq weli ns'tmu'ti'gw amujpa na apoqonmuggig weget ta'n menaqana'tijig siawi gtlams'tmu'tinew ta'n tujiw gitnm'ti'tij. Mut pas'g tla'taqatinenu ta'n ginu tetapualsultinenu.

² Ingute'jioq amujpa tetapua'lug igtig ta'n getlams'tasit. Tla'tega ta'n goqwei gelu'lg ugjit ulapetmnew Gjinisgamewigtug aq gisa'lates ulgwijintew glaman ml'gi gtlams'tasitew.

³ We'gaw Se'suguli mo wet tetapualsigup awna ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Ta'n mimajuinu'g majiaqa'l'sg aq almmim'sg etna na ni'n etl majiaqa'lit aq etli almimit." Etna na ula Se'suguli telimapnn ujjual.

⁴ Ms't goqwei ta'n sa'q tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng ewi'gas'g ugjit gina'mugsinenu glaman 'gjitm gisi gji'tutesnu Gjinisgam ugs'ta'titesnu. Ta'n goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatignigtug gisa'lugs'i'gw gisipugu'tmnenu ta'n tel gitnm'ti'gw glaman ajipjulugsi'gw aq gugunmnenu wantaquo'ti 'ggamlamuninal.

⁵ Etna na negm Gjinisgam ta'n gisa'lugsi'gw gisipugutmnenu ta'n tel gitnm'ti'gw aq gugunmnenu wantaqt'i 'ggamlamuninal. Etamg Gjinisgam gisa'lugsinew wijei teli angita'sultinew uigkeit tetapua'l'jig igtigig glaman ta'n te'sioq apoqonmuujig ta'n teli gtlams'tmu'tioq. Na tel majulgwaloq Se'suguli ta'n gis tla'teget.

⁶ Na tuiw 'ms't ta'n te'sioq mawita'ioq aq mawi emtoqwaloq Wegwisit Nisgam Gjisaqamawminu Se'suguli ujjl.

Gelu'lg agnutmaqan uigkeit ta'nig mo Lesui'peulti'gw

⁷ Etna na uigkeit ul'ta'sualu'g igtigig pa wijei aq nige' Se'suguli ta'n teli ul'ta'sualoq glaman mimajuinu'g emtoqwala'titl Gjinisgaml.

⁸ Telimuloq Se'suguli lugowinu'alsip uigkeit Lesui'paq. Musga's'g na Gjinisgam tela'teget ta'n teli tputlg uigkeit tlian ta'n teli tputmapni Lesui'paq umijgamijuqi'g tlian.

⁹ Aq maw lugowinuwip glaman ta'n mo Lesui'peulti'gw elt negmow emtoqwalaataq Gjinisgaml ta'n teli ewlitelmua. Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign,

“Miwatmul gi'l Gjinisgam

aq tlina's ta'nig mo Lesui'peulti'gw,
‘gi'l na Gjinisgam.’

Nespi 'gtapegia's aq nespi miwatmul
aq emtoqwala's uigkeit gi'l.”

Na Se'sus telimapnn ujjl.

¹⁰ Na'tami ap telueg,

“Gilew te'sioq gaqais milapegsultioq mimajuinu'g
mawi ul'ta'sualug maw ugtmimajuinumg
ta'n gisi mgnapni.”

¹¹ Na'tami ewi'gas'g,

“Gilew ta'n gaqais milapegsultioq
miwatmug Gjinisgam aq emtoqwyalug.
Ta'n te'sioq mimajultioq

ml'gi emtoqwyalug Gjinisgam.”

¹² Ap Aiseiao'q wesgumapnn Jessial na Ta'pito'q ujjual.
Teluep,

“Pgisintew ta'n wetapegsit Jessio'q.

‘Pgisintew aq ta'n tuiw gisigwet

assuman gaqais milapegsultiliji mimajuinu'g.

Negmow 'gtlams'tuataq aq lita'sualataq

ugiet ugs'ta'tinew aq 'gji'tu'titaq tla'tegelital.” Na!

¹³ Ni'n na Poligap, etamg Gjinisgam uigkeit gilew. Na negm ta'n gisa'lugsioqop lita'sualanew negm. Etamg uigkeit gisa'lugsinew 'ggamlamunual ulgwitt'tal aq wantaqt'i it'tew ta'n teli gtlams'tuoq glaman Wejuli Nisgam

ugml'gigno'timg gisa'lugsitoqs'p ajipjulugsitoqs'p aq siaw lita'sualanew Gjinisgam. Na tliaj.

*Poligap gegnu'a'tuaji
ta'n goqwei ugjit wet tl ginigweg ugtwi'gatign*

¹⁴ Wijigatulti'gw geitu ni'n maw ulm'tu'tioq aq mawi uleiatultioq aq geituoq assma ta'n tla'taqatitoqs'p aq tepiaq gina'masuti geggunmu'tioq gis gegnuimanew ala wen ap igtig. Getloqo na!

¹⁵ Gatu ge's ula wi'gatign etl wi'gm migwimuloqol gegnu'e'gl glusuaqann. Gjinisgam ignmuit ugjit tlewistun aq ml'gita'sin aq mo goqwei etegigjenmu aq mo goqwei mimawa'tuluqoq.

¹⁶ Getu' migwimuloq ni'n na Se'suguli uglugowinuml. Pestunmaqig ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Gjinisgam uglt-gowaqanm elugwei tel pestunm gelu/lg ugtagnutmaqanm] glaman ta'n gaqais milapegsultijig mimajuinu'g 'ns'tmu'titaq aq 'gtlams'tmu'titaq. Na tujiw tetapua'lataq Gjinisgam aq ugsua'lataq. Wejuli Nisgam tepgisa'laji ugjit Gjinisgam aq gisa'laji tel waqamo'ltilinew aq tla'taqatilinew ta'n tel puatg Gjinisgam.

¹⁷ Ni'n tleiaawi Se'suguli ugtinneg. Me'gite'tmaqal ta'n goqwe'l Gjinisgam gisa'toqol ta'n tel lugowg. Mo getu usgut-muan ta'n goqwei ni'n gis tla'tega'n.

¹⁸ Gatu nige' melgita'si aq wesgutman ta'n Se'suguli gis tla'teget. Gisa'lip ugjit ilgwenan ta'nig mo Lesui'peulti'gw 'gtlams'tuanew Gjinisgaml aq jigs'tuanew ta'n gis tla'tegei aq ta'n getu tuei.

¹⁹ Ignmuit ml'gigno'ti tla'tegen gnugwaqann aq paqalai-waqaqan ta'n teli ms'gi'g. Wejuli Nisgam apoqonmuip ta'n tel gneg wejiei Selusalemg glapis Ililiame'gati. 'Ms't tami gis tli gaq pestunmatm gelu/lg agnutmaqan ugjit Se'suguli.

²⁰ Apjiw getu al pestunmatm gelu/lg agnutmaqan ta'n mimajuinu'g menaq nutmi'ti'gw glaman aji ns'tuimaji mimajuinu'g ma gis tluwegw, "Pas'g siawa'tun ta'n igtig we'gwa'sij."

²¹ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign,
"Negmow ta'nig menaq telimam'gig.
Negmow nmia'tital Gjisaqamawul.
Ta'nig menaq nutmi'ti'gw, ns'tmu'titaq." Na.

Poligap angite'tg ugjit aji mittugwalan Lo'mewaq

²² Gesigawi angita'si ugjit pm lien mittugwaluloq pas'g nat goqwei etegigjennig mo gis liew.

²³ Gatu nige' gaqa'tuangl 'ntlugowaqanml ula maqamigal. Ge's te'sipunqeq getu jugu'a ugjit mittugwalulinew

²⁴ uliatew nige' tliaq ta'n getu tla'tegei. 'Gsatumug gis nemu'loq ta'n tujiw pm lian Espeine'gati. 'Gsatumug gis

naqa'sian ta'n eimu'tioq. Tel gne'g gis apoqonmuitoqs'p ta'n tl lia'n Espeine'gati ta'n tuijw mittugwaluloq aq siawqatman te's tepgunsejig.

²⁵ Getu nige' getu liei Seluselemp naji apoqonmaqig Nisgam ugmimajuinumg na'te'l.

²⁶ Ta'nig getlams'tasultijig Masetoniaewaq aq Gli'gewaq pa na negmow gisita'sultijig ugjut apoqonmuaneew ewle'jultijig ta'nig getlams'tasultijig na'te'l. Mawo'taqan pmian ugjut sitatug iga'tu'tij ugsulieweimuow.

²⁷ Etna na negmow gisita'sultijig ugjut apoqonmuaneew ewle'jultijig. Mo wen piluei telimgwi'tigwi. Telteg ugjut weget ewle'juinu'g Seluselemp apaji msnmnew aq atgnewa'tujig ta'n goqwei igtigig ganie'ulti'tij muta weget Lesui'paq gisi atgnewa'tmi'tip Gjinisgam ugtagnutmaqanm ta'n gaqais milapegsultijig mimajuinu'g. Tal gigji'j apaji msnmnew mawo'taqan ta'n wejgu'aqamulti'tij?

²⁸ Ta'n tuijw gisi pgisituan ula apaja'tuan ta'n te's'g suliewei gis mawo'toq aq ignmaqig iganpugultijig, na tuijw naqtman Seluselemp pm lia'n Espeine'gati aq 'nqa'sites aq naji mittugwalutoqs'p ta'sijig tepgunsejig.

²⁹ Geitu ta'n tuijw pem liei aq naji mittugwaluloq pgisitulitoqs'p gelu/lg agnutmaqan ta'n Se'suguli ignmuitew ugjut ulapetmnew.

³⁰ Wijigatulti'gw ta'n teli gtlams'tuloq Gjisaqamaw Se'suguli, Wejuli Nisgam gisa'luggsi'gw mawi gsaltultinenu ugjut ml'gi lugutinenu. Etawaqtmuloq melgi a'sutmessewioq aq Gjinisgam tawaqtmug ugjut ni'n.

³¹ Glaman ula ta'n Jutiae'gig eimu'tijig ta'n mo getlams'tua'tigul Se'sugulial ma jile'wi'gw. Tawaqtmug ugjut Gjinisgam ugtmimajuinumg eimu'tilijig Seluselemp ul'ta'sultlitaq ta'n jugwa'tuan mawo'taqan ugjut negmow.

³² Gjinisgam pa na tli ul'te'tg 'pgisintes. Pajiji ulgwitt'tew 'ngamlamun ta'n tuijw gis mittugwaluloq. A'sutmessewioq glaman iga'ian tli atlasmites aq tli ul'ta'sites.

³³ Etamg Gjinisgam ta'n ignmugsi'gw wantaquo'ti 'ggamlaminal ugjut wijitgweiugsinew. Na tliaj.

16

*Poligap wel'ta'sualaji witapaq
Na e'pit teluisit Pi'pi jugwa'tutew ula wi'gatign*

¹ Getu' tlimuloq 'ggwe'ji'jinu teluisit Pi'pi wijkei teli gtlams'tasit 'st'ge' ginu aq gisilita'sualatesnu. Gaqais mil lugwet ugjut Gjinisgaml aq apoqonmuaji ta'nig getlams'tasultijig na 'gjigan teluisig Senjlia.

² Ul'ta'sualug ta'n teli ultesguoq muta tleiawit Gjinisgamewigtug aq uleiug. Na telteg tla'taqatinew. Apoqonmatimg puatg smtug apoqonmug muta pugwenniji gisi apoqonmuaji aq maw ni'n gisi apoqonmuit.

³ Me' na gatu wi'tites Plisilla aq Aguila ta'n Se'sugulial wijkei tel lugowa'titl 'st'ge' ni'n. Wit lugutieg Se'suguliewigtug. Ta'n telgi'g pegwatoqig apoqonmujig we'gaw ugimimajuaqan-mual 'nsano'qon na eteg!

⁴ 'Nsano'qon ugjit negmow ne'po'qsineugjit pas'g ni'n ta'n tel lugowi'tij. Me'gitelm'gig. Miwatmaqig mu pas'g ni'n gatu elt ta'n te'sijig ta'nig getlams'tasultijig ta'n gaqais milapegsul-tijig mimajuinu'g.

⁵ Me' wi'tites ta'nig i' tli ultesgatulti'tij wiguaq ta'nig getlams'tasultijig. Me' wi'tites nitap Epenetus ta'n gesalg. Mawi amg wesewa'j E'siaeawa'gig ta'n getlams'tuatl Se'sugulial.

⁶ Wi'tites me' Malieg ta'n tetuji attigna'sit ugjit gilew.

⁷ Elt wi'tites Antlonigus aq Juniasteeg. Ninen Lesui'peultieg aq maw pisultieg'p laplusang. Negmow gejia'tipnn Gjinis-gaml gesgmnaq ni'n. Apostale'wijig wel nenua'tiji.

⁸ Wi'tites elg Ampliatus maw gelu'si't nitap ta'n gesalg. Me'gitelm'g Gjisqaqamawigtug.

⁹ Me' wi'tites Ulpanus ta'n Se'sugulial wijkei tel lugowatl 'st'ge' ginu aq maw wi'tites Stesi maw gelu'sit nitap.

¹⁰ Wi'tites na ji'nm Apelles. 'Lpa na tetuji ul musga's'g ta'n tel gepmitelmaj Se'sugulial. Pugwelgl ta'n goqwei gisipugutg ugjit Se'sugulial. Negla wi'tites ta'nig tleiaultijig na ji'nm Alistopulus wi'gma.

¹¹ Wi'tites Elotian. Ninen na Lesui'pewieg. Aq wi'tites weget ta'nig getlams'tasultijig na ji'nm Nalsisus wi'gma.

¹² Wi'tites na e'pijig Tlipena aq Tliposa. Gjisqaqamawul elugowa'titl aq maw nitapesgw Plisis ta'n gesalg Gjinisgamewigtug. Pugwelg ta'n goqwei gisa'toq ugjit Gjinisgaml.

¹³ Wi'tites na ji'nm Megwatpat negm pegiji lugowatl Gjinisgaml maw wi'tites uggwtl ta'n teli apoqonmuit pa wijkei aq ni'n na uggwisl.

¹⁴ Wi'tites na ji'nmug Asinglitus, Pligan, Elman, Patlig aq Elmas aq maw ta'n te'sijig ta'nig getlams'tua'titl Gjinisgaml ta'n maw ultesgatultijig.

¹⁵ Wi'tites Piloloqos aq Julian maw na ji'nm Nilius aq uggwe'ji'tl aq Olimpus aq maw 'ms't Gjinisgam ugtmima-juinumg maw ultesgatultijig.

¹⁶ Wesgaqaltultigw wijigmatultioq. Ta'n te'sijig getlams'tua'titl Se'sugulial, te's mawio'mi getu wi'tugsioq.

¹⁷ Wijigatulti'gw, etawaqtmuloq ugjit uli angweiasultinew muta eimu'tijig ta'nig egsugina'mua'tijig. Gisa'lugsitoqs'p nigtua'lugsitoqs'p aq gisa'lataq mimajuinu'g pun ml'gi gtlams'tasultinew. Getana'titl ta'n tel gina'mu'g. Sitapugutug! Mut wijitgweiwaw aq mut majulgwalaw.

¹⁸ Ta'nig na telo'ltiljig mo elugowa'tigul Gjisaqamawminu Se'sugulial. Pas'g negmow elugowsultijig aq getu tetapual-sultijig. Gelu'lgl glusuaqann ignmugsioqol aq welimugsioq gisa'la'tiji mimajuinu'g jigs'tmu'tiliji. Etna na na'te'l etl gise'wa'tiji aq naqsi lue'wa'lujig.

¹⁹ 'Ms't wen geji'sg ta'n tel ma'mun majulgwatmn gelu/lg ag-nutmaqan. Etna na ugjit weji ul'ta'sualul ta'n teli uli jigs'tmn. Pualul 'ntawe'n ta'n goqwei gelu/lg gatu mut ne'tate'tmnnew ta'n goqwei mo gelu'lgtnug.

²⁰ Gjinisgam ta'n ignmugsi'gw wantaquo'ti 'ggamlamuninaq apugjig seioqwa'tutew Gjimn'tu ugml'gigno'tim aq gisa'lugsitoqs'p gilew wissuignemuaw mn'tu'l.

Etamg Gjisaqamawminu Se'suguli me' siaw uleiugsinew.

²¹ Timoti ta'n maw lugutieg pewatg wi'tugsin aq maw na ji'nmug Lusius aq Jason aq Sosipatal. Wijei tel Lesui'peultieg.

²² Ni'n Tlitius etl wi'gm ta'n Poligap telimit. Elt ni'n wel'ta'sualuloq muta wijei teli gtlams'tmu'ti'gw.

²³ Geius ta'n wiguaq wesgowa'si puatg wi'tugsin, ta'nig getlams'tasultijig maw ultesgatultijig wiguaq. Elastas ta'n nujo'tg suliewei 'gjigang aq Goltan wijigmug Gjinisgamewigtug puatmi'tij wi'tugsinew.

²⁴ Etamg Gjisaqamawminu Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew ta'n goqwe'l gelu'lgl aq 'gtinnewaq i'mn.

Ugtejg Poligap a'sutmessewaji

²⁵ Ge' emtoqwalanej aq miwatmuanej Gjinisgam. Tepiaq telignaj ugjit gisa'lugsitoqs'p gisipugutmnew ta'n teli gtlams'tmu'tioq na gelu/lg agnutmaqan ugjit Se'suguli. Etna na ula teliaqewei gis nige' sa'q a'quteg gatu atejoqoq nige' musga's'g aq ni'n etl pestunn.

²⁶ Nige' toqosip ula teliaqewei waju musga's'g ta'n tel wi'gmi'tip iganigjitegewinugi'g. Gisa'la'tiji pugwenniji mimajuinu'g 'gji'tunew teliaqewei. Gjinisgam ta'n ma gisi 'npmug munsai tlumugsi'gw ugjit 'gji'tunenu ta'n tel milapegsultijig mimajuinu'g glaman ta'n te'sit wen gisi gtlams'ttew Gjinisgam aq jigsittew.

²⁷ Nige' aq apjiw emtoqwalagup aq miwatmuagup Gjinisgam newgte'jit ta'n 'ms't goqwei geitoq. Etna na negm Se'suguli ignmugsi'gw ml'gigno'ti na tla'taqatinenu. Na tliaj! Glapis nemu'lan, Poligap.

Amgwesewei wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuaji Golintewaq

Gegnugwataqan ugjut ula wi'gatign

Ula na amgwesewei wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuapni Golintewaq. Ewi'gmuaji ugjut tlimanew ta'n telteg tla'taqatijig, negmow ta'n teli gtlams'tasultijig Westaulgewig-tug.

Nat goqwei gis tliaq Golintg ta'n mo gelu'lgnug aq Poligap getu naqa'latl ta'n wen pata'tegelij.

Etna na Poligap ta'n poqji tl pestung'p na'te'l aq pugwel-gig getlams'tua'titl Westaulgl ta'n tujiw nutmi'tij na Gelu/lg Glusuaqan. Etna na gtlams'tmewinn'g ta'n tleiawijig na a'sutuo'guomei mawio'mi na'te'l.

Na gjigan Golint na mawi ms'gi'g gutan Aggaiae'gati. Aggaia na newgte' Lo'me'gati. Nige' gisgug tleiawig na mawi ms'gi'g maqamigew teluisig Gli'ge'gati. Me' gatu pugwelgl lugowaqann elugwatmi'tij na'te'l. Na mimajuinu'g me'go'ltijig muta Gli'gewaq gatu wesamatijig ta'n sespo'taqatijig aq pug-wenniji niisgamitelmatiji pugwelgl 'nnuoqta'wg.

Asgaiaji Poligap muta nigtua'la'tiji ta'n teli gtlams'tasultijig Se'susewigntug. Nigtua'lut'pnig muta mo majulgwala'tigul na wijei iganpuguitlit. Getu' tlimaji ta'n telteg tla'taqatinew. Gis pipanima'titl ugjut gelu'lg gisna mo gelu'lgnug malie'win. Tel'ta'sultijig etug telteg ngutugwa'lugwen ji'nmji'j gisna e'pite's.

Elt pipanima'titl gis tla'taqatijig ta'n goqwei Se'sus mo wesgutmug aq telimaji ta'n telteg tlo'ltinew Nisgam ugt-mimajuinumg ta'n tujiw mawita'jig ugjut emtoqwalanew Gisitegelitl.

Wesgutg na ml'gigno'ti'l ta'n Gistegelitl ignmaji mimajuinu'g ugjut tla'taqatinew ta'n tel puatmlij ugjut apoqn-muanew igtigi. Wesgumatl Westaulgl ta'n tel minunsit aq ta'n ginu elt minunsultitesnu. Musga'tugsi'gw ta'n gelu'lg agnutmaqan telueg ugjut weglaal.

Ta'n pemapegsig newgtisga'q jel si'st wesgutg na mawi espe'g te's'g ml'gigno'ti ta'n Gisiteget ignmugsi'gw na gsaltuaqan. Amuja gesalgig igtigig aq wele'waji.

Ula na mawgi'g te's'g aq Gisiteget ignmugsi'gw ms't ta'n te'si'gw na ml'gigno'ti ugjut tla'taqatinew.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poqtamgiaq wi'gatign ta'n Poligap etamatl Nisgaml uigkeit Golintewaq (1.1-9)
 A'sutme'winu'g gi'gaita'jig aq nigtuita'jig muta majulgwala'tiji pugwelg iganpugultiliji (1.10-4.21)
 Poligap telimaji, "Mut sespo'taqqatinew. Amujpa ji'nm siawqatmn ugte'piteml aq e'pit amujpa siawqatmn ugii'nmuml" (5.1-7.40)
 Ta'n tlo'litaq na mimajuinu'g ta'n emtoqala'titl Gisitegelitl (8.1-11.1)
 Ta'n telteg tlo'ltine new Nisgam ugtmimajuinumg ta'n tujiw mawa'laji uigkeit emtoqwalandew Nisgaml (11.2-14.40)
 Se'sus ta'n tel minunsi aq ginu ta'n minua'lugsitesnu (15.1-58)
 Penowo'tu'tij suliewei uigkeit apoqonmuane new ta'nig getlams'tasultijig Selusalemg (16.1-4)
 Ta'n gisite'tg'p Poligap tla'tegen (16.5-9)
 Ugtejgewe'l glusuaqann (16.10-24)

¹⁻² Ni'n, Poligap, epa'si aq ewi'gmuloq Golinteultioq, ta'n getlams'tasultioq Gjinisgamewigtug. Ni'n aq Sostenis wel'ta'sualuleg.

Se'suguli wigumip muta Gjinisgam gisite'tg'p uigkeit apostale'witewin. Gjinisgam Gisitegegt wigumugsioqop uigkeit sape'ultine new ta'n tel mimajultioq, nige' tleiaultioq Se'suguliegt. Na weji mgnugsioqop aq maw igtigig mimajuinu'g 'ms't tami ta'nig elita'suala'titl Gjisaqamawminu Se'sugulial aq emtoqwala'titl maw ginu.

³ Etawaqtmaqig Gjinisgam gujjinu aq Gjisaqamaw Se'suguli ta'n ilgwenuugsioq, ul'telmugsinew aq ignmugsinew wantaqo'ti 'ggamlamunuaq.

*Ta'n goqwe'l gisi ignmugsi'gul
 muta tleiaulti'gw Se'suguliegt*

⁴ Apji miwatmaq 'Ntnisgamum uigkeit gilew, ta'n teli ul'telmugsioqop aq ignmugsioqop uggelu'lqm muta tleiaultioq Se'suguliegt.

⁵ Gisi angua'tugsioq uggelu'lqm ta'n telgi'g 'gmimajuqanmual. Wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgamewigtug gis gina'mugsioq ta'n tl lugowatoqs'p aq ta'n tl gegnu mimajultitoqs'p. Gisi apoqonmugsioq ta'n telewistut'lioq uigkeit negm aq gis gisa'lugsioq 'ns'tmnew ugteliaqeweim.

⁶ Ta'n telimuloqop Se'suguli gis tla'tegetew uigkeit gilew na nige' na gis tliaq. Gugunmoq 'ggamlamunual aq na tel mimajultioq.

⁷ Gis gaqi msnmoqol ta'n tel milamu'gl Gjinisgam ugtigmawtigewe'ml, ta'n teli esgm'tioq uigkeit Gjisaqamaw Se'suguli

apaji pgisintew. Mo goqwei eigtnug ta'n menaq gisi msnmogol.

⁸ Gjinisgam gugunugsitoqs'p ugpitng glapis ugtejgewei. Na na'gweg ta'n tujiw Gjisaqamawminu Se'suguli 'pgisintew. Na tujiw mo amsalteg we'jitugsiwoq. Geggunmugsioq muta tleiaultioq negmeg.

⁹ Gjinisgam gis lita'sualatoqs'p muta weji wigumugsioqop ugjut wigumatultinew uggwisl Se'sugulial. Negm na Gjisaqamawminu aq tela'taqati'gw ta'n tel puatg mo ginu ta'n tel puatmuggw.

Mo gelu'lgtぬ ugjut nigtuita'new ta'nig getlams'tasultijig

¹⁰ Wijigatulti'gw, Gjisaqamaw Se'suguli ugwisunmg etawaqtumuloq, ul'te'tmuq ta'n te'sioq ta'n telueioq glaman ma nigtuita'woq. Ul'te'tmuq aq pas'g newgte' tlita'sultigw aq newgte' puatmuq tla'taqatinew ta'n tel lugowoq Se'suguli.

¹¹ Wijigatulti'gw alt Glo'iewei wiguaq 'ms't goqwei telimping. Mo wel'te'lulttwoq aq gi'gaita'ioq.

¹² Ge' na tel iga'tuap. Alt telueioqop alt piluei. Newgte'jit teluet, "Majulgwalg Poligap," igtig, "Majulgwalg Apollos," igtig, "Majulgwalg Pie'l," ap igtig, "Ni'n majulgwalg Se'suguli." 'Ms't gaq nigtuita'ioq. Mo weltenug na tela'taqatioq.

¹³ Elue'wia'tioq ta gilew. Ma gis nigtua'lawaq Se'suguli. Mo ni'n Poligap weji npmuap gujjieweigtug ugjut gilew. Mo weji sign'tasultwoqop ni'n 'ntwisunmg. A' na moqwa'!

¹⁴ Etna na Se'suguli weji np'g'p ugjut ginu aq weji sign'tasulti'gw Se'sus ugwisunmg. Miwatmaq Gjinisgam pas'g tapusioq gilew te'sioq sign'taqapnig, na ji'nmug Glispus aq Geius.

¹⁵ Mo wen gis tluep, na gilew weji sign'tasultioq 'nwisunmg.

(¹⁶ A' na nige' migwite'tm maw sign'taqapnig Stepanas aq wi'gma, pas'g mo migwite'tmuq wen piluei sign'tuan.)

¹⁷ Se'suguli petgimip mo ugjut sign'tuan wen gatu petgimip ugjut tlimulinew na gelu'lg agnutmaqan. Mo espi'siwap glaman gisi ns'ttoqs'p ta'n Se'suguli teli np'g'p gujjieweigtug. Na tujiw tepawgtig ugjut gilew.

*Se'suguli geggunmuaj Gjinisgam ugml'gigno'tim
aq ugtns'tuo'tim*

¹⁸ Geitu ta'n tujiw telimuj ula agnutmaqan ugjut Se'sus ta'n weji np'g'p gujjieweigtug ugjut ginu, ta'nig mo getlams'tasulti'gw teli nsngoqs'tmi'tij. Gatu awna ginu ta'nig westa'ti'gw nestmu'g ta'n tel gina'muj na Gjinisgam ugml'gigno'tim. Weji musga's'g ula gelu'lg agnutmaqan na Gjinisgam ugml'gigno'tim ugjut ugs'tawianew mimajuinu'g.

¹⁹ Gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng,

“Musga'tua's mimajuinu'g
mo tali ugtapsuninug
ta'n goqwei wesgutmi'tij.
Negmow ta'n tel'ta'sulti'tij ugs'tautaq
ta'n getu tli ntawo'lti'tij.
Mo tali ugtapsuninug.”

²⁰ Nige' eimu'tijig ula ntawo'ltilijig mimajuinu'g, aq nujigina'mua'tijig, aq natalewistu'tiji ula ugs'tqamug. Gjinisgam musga'tuaji mimajuinu'g ula ugs'tqamugewei 'ns'tuo'ti ma gisi ugs'tawiagwi wenig.

²¹ Mimajuinu'g ma gis nenua'tigul Gjinisgam ta'n negmow teli angita'sulti'tij. Na tel'te'tg'p Gjinisgam. Mo 'gji'jia'tigul ta'n negmow teli ns'tuo'lti'tij. Awna Gjinisgam gisite'tg'p ugs'tawian ta'nig getlams'tasultijig na gelu/lg agnutmaqan ninen pestunmatmeg ta'n igtigig telui'tmi'tij 'gsnugo'qonei.

²² Na Lesui'paq getu nemitu'tij paqalaiwaqan aq mesgi'gl ta'n goqwe'l wejiaqal Gjinisgamewigtug, na tujiw 'gtlams'tasultitaq. Na Gli'gewaq gwilmi'tij 'ns'tuo'ti aq ta'n tujiw we'jitu'tij, na tujiw 'gtlams'tasultitaq. Pas'g mo telianug.

²³ Gatu ugjut ninen, ta'n tujiw pestunmatmeg Se'suguli weji np'g'p gujjieweigtug ugjut ugs'tawian negmow, na Lesui'paq mo wel'te'tmi'ti'gw ula agnutmaqan aq masgeltmi'tij aq na Gli'gewaq teluejig, “Teli nsngo'qonei.”

²⁴ Gatu ta'nig Gjinisgam gis wigmapni, gitg Lesui'paq aq Gli'gewaq na 'gtlams'tuanew ula agnutmaqan ugjut Se'sugulial na Nujiugs'tawi'wet. Wegla geggumu'tijig Gjinisgam ugml'gigno'tim ugjut ugs'tagunew aq ugtns'tuo'tim.

²⁵ Ta'n goqwei Gjinisgam tela'tegep, na mimajuinu'g teli nsngowite'tmi'tij, na me' nestue'g je mu goqwei ta'n mimajuinu'g gis tla'taqatijig. Ta'n goqwei Gjinisgam tela'tegep, na mimajuinu'g tel'ta'sijig menaqanaq, na me' melgignaq je mu ta'n pas'g goqwei mimajuinu'g gis tla'taqatijig.

²⁶ Nige', nigmatut, migwite'tmug ta'n wenultioqop ta'n tujiw Gjinisgam wigumugsio'g. Mu pugweluoqop ta'n ntawo'ltilioqop gisna ta'n ml'gigno'ti geggunmoqop gisna saqamawultioqop, gisna ta'n mimajuinu'g tel nemitu'tij.

²⁷ Gjinisgam geitoq ta'n tela'teget ta'n tujiw megng'p ta'n goqwei mimajuinu'g tel'ta'sultiijig nsngo'qonei glaman ntaqo'qona'lataq ntawo'ltilijig, aq megng'p ta'n goqwei mimajuinu'g tel'ta'sultiijig menaqanaq glaman ntaqo'qona'lataq melgigna'tili.

²⁸ Megnapni ta'n ula mimajuinu'g penoqite'tmi'tij aq masgeltmi'tij. Tel'ta'sultiijig aq teli ugsua'l'a'tiji pa wijei aq mo goqwei. Na wet tla'teget glaman gis seioqwa'tutew ta'n mimajuinu'g espite'tmi'tij.

²⁹ Na ula telueg, 'lpa ma newgte'jigw mimajuinu gisi ginite'lsgiw Gjinisgamewigtug.

³⁰ Gatu Gjinisgam gis mawa'lugsi'gw Se'sugulieg aq Gjinisgam gisa'lugsi'gw 'ns'tmu'tinenu ta'n goqwe'l Nisgamewe'l wet sapu tl lugwet Se'sugulial. Negm na Se'sus ta'n tetapua'lugsi'gw Gjinisgamewigtug. Gisa'lugsi'gw ugit Gjinisgam ugmimajuinumine, aq ejigla'lugsi'gup elue'utigtug.

³¹ Glaman ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng teliaq, "Ta'n wen getu ginuej, amujpa ginuet ta'n Gjsaqamaw gis tla'tegep."

2

Ula na agnutmaqan ugit Se'suguli ta'n teli np'g'p gujjieweigtug

¹ Ta'n tujiw pegisinaneg, nigmatut, pestunmuloqop Gjinisgam ugteliaqeweim ta'n nige' sa'q mo geitas'gtnugup gatu nige' musga'tugsi'gw. Mo e'wmuapnn metue'g glusuaqann aq espe'g gina'masuti gatu ta'n teli ns'tmu'tioq.

² Gisita'siap pas'g usgutmuline, Se'suguli ta'n teli np'g'p gujjieweigtug ta'n teli pgiji wijitgweiuloq.

³ Ta'n tujiw pegisinaneg, menaqanaia, jipasiap, aq nespi neng'tesinap.

⁴ Mo espi'siwap ta'n tujiw pestunmulo'q gatu Wejuli Nisgam na Nujiapoqonmuet wet sapu tl lugwet ni'neg, aq maw ugml'gigno'tim. Musga'tuloqop ula agnutmaqan wejiaq Gjinisgamewigtug.

⁵ Etna na ula ugit iga'tuoq ta'n teli gtlams'tasultioq Gjinisgam ugml'gigno'timg je mu mimajuinuewei ns'tuo'ti.

Gjinisgam ugtns'tuo'tim

⁶ Nestuewo'qwa'p ta'nig gis Gjinisgamewigtug gisigu'tijig. Mu na n's'tuo'ti ta'n tleiawig ula ugs'tqamug, gisna 'ns'tuo'ti ta'n tleiawig ta'nig iganpugultijig ula ugs'tqamu ta'n pemi n'tu'tij ugml'gigno'timuow.

⁷ Wesgutmu'g Gjinisgam ugtns'tuo'tim ta'n mimgwa'tas'g'p aq mo geitas'gtnugup mimajuinuigtug. Gjinisgam gi's gisi mgng'p aq gisite'tg'p ugit gepmitelmugsinenu gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtnugweg.

⁸ Na iganpugultijig ula ugs'tqamug mo geitua'tigup Gjinisgam ugtns'tuo'tim. Gji'tu'tisn, mo gujjiewtawi'tisoq Gjsaqamawul ta'n mestai assusit aq maw gepmite'tasilitl wa'so'q.

⁹ Gatu ta'n tel wi'gas'g,
"Ta'n goqwe'l Gjinisgam gisa'toqop
ugit ta'nig gesala'titl,
menaq mimajuinu nemitu'ti'gw
gisna menaq nutmi'ti'gw

aq menaq uggamlamung iga'nug."

¹⁰ *Gatu nige' ginu geitu'g ta'n goqwei mimgwa'tas'g'p muta Gjinisgam petgimapnn Wejuli Nisgaml na nmuelitl gnua'tugsinenu. Wejuli Nisgam panwijgatg'p 'ms't goqwe'l Nisgamew'e'l ta'n mo geitas'gtnugupnn aq elasa'toq, musga'tugsinenu aq gi's gisi musga'tugsi'gw.*

¹¹ *Mo wen gisi gjii'tuaq ta'n wen pilue'l tel'ta'sili j gisna ta'n tele'lij pas'g na mimajuinu. Aq mo wen gisi gjii'tuaq Gjinisgam ta'n tel'ta'sili j pas'g Gjinisgam ugjijaqamijl na Wejuli Nisgaml.*

¹² *'Ms't wen geggunatl ugjijaqamitl gatu mo negm nest-mug ta'n goqwe'l Nisgamew'e'l. Gatu awna ginu ta'nig get-lams'tasulti'gw Se'suguliewigtug Gjinisgam ignmugsi'gw Wejuli Nisgaml. Na tujiw 'gjitunesnu 'ms't goqwei ta'n Gjinisgam gisi ignmugsi'gup.*

¹³ *Glaman ninen wesgutmegl ta'n Wejuli Nisgam wej gina'-masultieg, mo ta'n goqwe'l wej gina'masultiweg mimajuinuitug. Wegla gegnu'a'raqatjig Gjinisgam ugteliaqeweim ta'nig gegguna'titl Wejuli Nisgaml ugtinnewaq.*

¹⁴ *Gatu mimajuinu'g ta'nig mo gegguna'tigul Wejuli Nisgaml ugtinnewaq, ma gisi msnmi'tigul ignmatimgewe'l ta'n wejiaqal Wejuli Nisgamewigtug aq ta'n goqwe'l Wejuli Nisgaml egina'matl. 'Lpa ma gisi ns'tasigw, gesi ngowite'tgl aq mo wetapsuninug ugjiti negm. Muta mo Wejuli Nisgaml ugtinneg eimligul ugjiti gina'magul.*

¹⁵ *Na mimajuinu ta'n geggunatl Wejuli Nisgaml ugtinneg gisi ilsuttew 'ms't goqwe'l ta'n tel gelu'lgl aq ta'n teli ugtapsunigl. Gatu ta'n wen mo geggunagul Wejuli Nisgaml ma gisi ns'tasigul ula mimajuinu'l.*

¹⁶ *Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng,*

"Lpa ma wen menaq geituagul

ugtangita'suaqanm Gjinisgam

ta'n mestai assusit.

Menaq wen gis tlimal

ta'n tla'tegelital."

Gatu awna ginu ta'nig getlams'tasulti'gw geggunu'g Wejuli Nisgam ta'n musga'tugsi'gw Se'suguli ugtangita'suaqanm.

3

Gjinisgam uglugowinumg

¹ *Nigmatut, ma gis tl glululuoq 'st'ge' ta'n tel glulieq ta'nig gigji majulgwala'titl Wejuli Nisgaml. Amujpa na tel glululoq 'st'ge' mimajuinu'g ta'n menaq gawasga'lugwi'tigul*

lue'utigtug aq menaq mesna'tigul Wejuli Nisgaml. Tel glululoq st'ge' mijua'ji'jg muta tel pmita'ioq 'st'ge' atel poqji gt-lams'tmu'tioq.

² Amujpa na tmg gopisunji'jg mlagejg ignmujig, gesgmnaq gisgajeiug mijipjewei smugsin. Pa na gilew wijei, amujpa sangew gegina'muloq gesgmnaq gisgajo'litiwoq goqwei metue'g gisi ns'tmu'tinew. Aq we'gaw nige' menaq gisgajo'litiwoq.

³ Ta'n tuiiw wisgualtultioq aq gi'gaita'ioq, wijei telo'ltioq pa wijei aq ta'nig mo majulgwala'tigul Gjisqamawl. Musgalsultioq na me' mijua'ji'juultioq aq me' mnaq ignmuawoq Wejuli Nisgam ilgwenugsinew.

⁴ Siaw wisgualtultioq ta'n telueioq, "Ni'n majulgwalg Poligap," aq igtig, "Ni'n majulgwalg Apollos." Wijei telo'ltioq pa na wijei aq ta'nig mo majulgwala'tigul Gjinisgaml. Musgal-sultioq teli apje'jg ta'n tel lugutioq Gjinisgamewigtug.

⁵ 'Lpa na ninen Poligap aq Apollos mo wenig? Ninen pas'g Gjinisgam ugtlgowinumg, ta'n ilgwenuleg'p ugjit 'gt-lams'tmu'tinew Gjinisgamewigtug. Ala wen ap igtig elugwat-meg 'ntlgowaqaninen, ta'n Gjisqamaw ignmugsieg'p.

⁶ Apollos aq ni'n pestunmatmeg Gjinisgam ugglusuaqanml aq gilew nutmoqol. Maw lugutieq Gjinisgam. Na pa na wijei aq nuji iga'taqu'tijig. Newgte'jit iga'taqug 'sginminn aq igtig samqwana'teget gatu Gjinisgam gisa'toqop nigwen.

⁷ Ta'n pas'g wen gis iga'taqutew aq ta'n pas'g wen gis samqwana'tegetew gatu pas'g Gjinisgam gisa'tutew nigwen.

⁸ 'Ms't wen gegung ta'n tl lugwetew. Newgte'jit iga'taqug aq igtig samqwana'teget. Gjinisgam apangituatal ingute'jilitl ta'n telamu'g 'lgowaqan gisa'toq.

⁹ Ninen pestunmatmeg Gjinisgam ugglusuaqanml. Gjinisgam gisa'toq nigwen 'ggamlamunuaq. Gilew pa wijei aq Gjinisgam ugtiga'taqanml. Elt gilew pa wijei aq Nisgamewei wen'ji'guom.

*Ta'n wen getlams'tasit amujpa ango'tg
ta'n teli iga'tg epganaqataqanigktug*

¹⁰ 'Ntlgowaqan elugwatmap e'wmap ta'n goqwe'l Gjinisgam ignmuipnn. Pestunmatmuloqop Se'suguli pa wijei aq mujgajewei nuji'teget iga'toq gelu'lg epganaqataqan ugjit wen'ji'guom gatu ap igtig mimajuinu ewi'gatg. Ingute'jit amujpa na ango'tg ta'n teli iga'tg.

¹¹ Pas'g newgte' epganaqataqan eteg ugjit mimajuinu ewi'gatg Gjinisgamewigtug. Gjinisgam gi's gisa'lapnn Se'sugulial 'ngute'tilin ugjit epganaqataqan Gjinisgamewigtug. Ma piluei i'gtnug epganaqataqan pas'g Se'suguli.

12-13 'Ms't wen ta'n getlams'tasit ewi'gatg ula epagnaqataqan. Wegla ta'nig sangew tla'taqatijig ta'n Gjinisgam tel puatg, gelu'lg 'lgowaqan elugwatmi'tij. Maw gelu'lg aq tepawgtig pa wijkei aq wisaw suliewei aq muj gajewe'l gun'tal. Gatu igtigl mo piam gelu'lgtnugl ugltgowaqanmual pa wijkei aq gmu'j ta'n etl'gaq, 'msigu, gisna siguaqs'te'gn. Ta'n tel gelu'lg ugltgowaqan nmituaten na na'gweg Se'suguli 'pgising aq 'gtnu'gwatas'gt'tew pugtewigtug. Ta'n mimajuinu gis tl lugwej, na pugtew musga'tutew ta'n tel gelu'lg ugltgowaqan.

14 'Lpa na ta'n goqwei mimajuinu gis tla'teget, gisipuguig pugtewigtug, na negm 'msntew ugta pangitueweim.

15 Gatu mimajuinu ta'n goqwei gisi iga'tg gaqamgleg, na tuijw 'n'tutew ugta pangitueweim. Gatu negm ugs'tawiatew, pa wijkei aq gis smugt'g pugtew.

*Gilew pa wijkei aq Gjinisgam ugta'sutuoguoml
aq Wejuli Nisgam eig 'gtnnewaqaq*

16 Gilew ta'nig getlams'tasultioq mawnutultioq pa wijkei aq 'gjia'sutuo'guom ugjut Gjinisgam aq Wejuli Nisgam eig 'gtnnewaqaq aq ta'n eimu'tioq.

17 Ta'n pas'g wen seioqwa'toq Gjinisgam 'gjia'sutuo'guom Gjinisgam seioqwa'lataq. Na tla'tegetew muta Gjinisgam 'gjia'sutuo'guom sape'wig. Etna na gilew ta'n wesgumuloq.

18 Pun lue'walsultigw! Ta'n wen te'sioq tl'ta'sij nestue'g ula ta'n ugs'tqamu tel pmiaq amujpa na gnu'tmasij glaman ugji gji'tutew ta'n teli apje'jg gisi gji'toq. Pa na wijkei aq mo goqwei Gjinisgamewigtug. Na tuijw gisi pqoji ns'tue'tew Gjinisgamewigtug.

19 Gatu ta'n goqwei mimajuinu'g teli ugsua'tu'tij 'ns'tue'gtn, 'lpa 'nsngo'qonewei Gjinisgamewigtug. Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Ta'n tuijw tetaputesg iga'q, Gjinisgam naqa'lataq natawo'ltiliji ta'n getu gistesgua'tiji mimajuinu'g ugjut 'msnmnew ta'n goqwei puatmi'tij." Na tliatew.

20 Ap igtig tel wi'gas'g, "Gjisaqamaw geitoq ta'n teli angita'sultilij natawo'ltiliji aq mo tepawgtinug Gjinisgamewigtug."

21 Mut ginnualanew mimajuinu gisna ta'n mimajuinu gis tla'tegetew. 'Lpa Se'suguliewigtug 'ms't goqwei gilewewei.

22 Gjinisgam ignmugsioqopnig Poligap, Apollos, aq Pie'l ugjut apoqonmugsinew. Ta'n goqwe'l etegl ugs'tqamug ignmugsioqopnn e'wmanew ta'n goqwei nige' aq ta'n goqwei jugu'etew. Ula 'ms't gilewewei toqo wije'tioq Se'suguliewigtug aq ta'n tuijw 'npu'tioq 'Ita'toqs'p negmeg.

23 Etna na ugjut gilew tleiaultioq Se'suguliewigtug, aq Se'suguli tleiawit Gjinisgamewigtug.

4

Ta'n tel pmita'tij Se'suguli ugtapostale'witemg

¹ Tl'telmigeg ninen na Gjinisgam uglugowinumg. Iga'lugsieg'p gina'muanen ta'n goqwei mo geitas'gtnugup teliaqewei ugit Gjinisgam aq ugteliaqeweim.

² Amujpa na lugowinu giasgiwewei tela'teget ta'n assusilitl telimj.

³ Mo tal sespete'tmu ta'n teli ilsumioq gisna ta'n mimajuinu'g tel'telmi'tij. Je mo ni'n ilsumsiw.

⁴ Ntangita'suaqanm mo asgaiwinug gatu ula ma musga'tuinug tetapua'tegen. Gjisraqamaw negm pas'g gisi ilsumitew tetapua'tegen gisna mu.

⁵ Glaman mut wen ilsumanew glapis tetaputesg iga'q. Amujpa esgm'tioq glapis Gjisraqamaw 'pgising. Musga'tuataq 'ms't wenig ta'n telgwitgl uggamlamunual aq ugtwasetegm musga'tutew ta'n goqwei mimgwa'tas'g. Na tujiw Gjinisgam gepmitelmal gisna ugtapulatal ingute'tilitl ta'n tel te'pmljj.

⁶ Nitaptut, wesgumsieg Apollos aq ni'n ta'n tel pma'tieg ugit musga'tuline newte'it aq igtig ugtapa'lan. Glaman ugji ginamasultitoqs'p ta'n telueg, "Majulgwatmug gigwajiaqewe'l 'tplutaqann." Mut piamicelmanew newgte'jit mimajuinu aq masgelmanew igtig.

⁷ Mo geju'luoq goqwei ta'n weji me'go'ltioq. Goqwei ta geggunmoq ta'n mo ignmugsiwoq? Goqwei weji ginnua'tioq pa wiji aq ugjiaq gileweg? Gjinisgam ignmugsioq 'ms't goqwei ta'n geggunmoq.

Poligap maligitelmaj Golintewaq

⁸ Tel'telsultioq gis 'ms't goqwei geggunmu'tioq ta'n tel mimajultioq Gjinisgamewigtug aq mo nuta'ma'tiwoq! Gis milesultioq? Gis elege'witeultioq Gjinisgamewigtug gatu mo ninen. Pas'g mo telianug. 'Gsatumugeg 'gjitm elege'witeultioqos glaman mawi elege'witeulti'gup.

⁹ Teli angamgug Gjinisgam mawi ugtejg iga'lugsieg apostale'witeultieg. Pa wiji aq mimajuinu'g gisi ilsumuj ne'po'qsinew mimajuinuigtug, ntaqo'qona'lugsieg aq ansale'witewigtug aq mimajuinuigtug.

¹⁰ Mimajuinu'g teli ugsua'lugsieg'pnig 'st'ge' elue'wia'tieg ta'n tel majulgwalg't Se'suguli gatu gilew nestuo'ltioq Se'suguliewigtug. Menaqana'tieg gatu gilew melgigna'tioq. Penoqitelmugsieg gatu gilew gepmitelmugsioq.

¹¹ Glapis nige', nuta'maieg'p mijipjewei, samqwan aq aligew. Mattoqsieg'p aq ewle'ugsieg'p aq mo wigouultiweg'p.

¹² Melgi lugutiegt getantue'g 'ntmimajuaqanminen. Ta'n tujiw anmimugsieg, na tujiw a'sutmessewg'tjig, ta'n tujiw gitnme'ugsieg, na tujiw gaqamutmeg.

¹³ Ta'n tujiw pisuimugsieg na tujiw wel i usgumg'tjig. Penoqite'tasultieg glapis nige' gisgug. Teli ugsua'lugsieg pa wijkei aq mjegei.

¹⁴ Na tel wi'gmuloq mo ugjit ntaqo'qona'lulinew. Wet tla'tegei ugjit igan gnua'tulinew pa wijkei aq nn'janultioq ta'n mawi gsaluloq. Amujpa ila'tug ta'n goqwei mo tetaputenug ugjit mo opli ns'tmu'tinew.

¹⁵ Je tlia gugunoq newgtisga'q pituiptnnaqanijig nujigina'mua'tijig ta'n tel mimajultioq Se'suguliewigtug pas'g ni'n pa wijkei aq gujjuoq, ta'n teli gtlams'tasultioq. Ta'n tel mimajultioq Se'suguliewigtug ni'n pa wijkei aq gujjuoq muta tmg ni'n pegisitulooqop gelu/lg agnutmaqan.

¹⁶ Etna na ugjit munsailuloq majulgwatmnew ta'n tela'tegei.

¹⁷ Etna na ugjit elgitmuloq Timoti. Negm na 'ngwis Gjisqamawigtug. Mawi gsalg aq gis lita'suala's. Na negm migwimugsitoqs'p ta'n tele'i ta'n tel majulgwatman pilei mimajuaqan Se'suguliewigtug aq ta'n tel gina'm'gig ta'nig getlams'tasultijig 'ms't tami.

¹⁸ Alt te'sioq nige' me'go'ltioq aq ewsit'e'tmu'tioq. Tel'ta'sultioq ma gis liew aq mittugwaluluq.

¹⁹ Gatu Gjinisgam tli ul'te'tg, lia's aq nat nm'u'ltoqs'p. Na tujiw ni'n 'gjitures ta ula ta'nig me'go'ltijig aq ewsit'e'tmu'tijig gis tla'taqatitaq, aq mo pas'g ta'n goqwei gis tlu'e'tij gatu ta'n tel ml'gi gtlams'tasulti'tij. Gjitures Se'suguli ugml'gigno'tim wet sapu tl lugwet ugtinnewaq teliaqeweigtug.

²⁰ Mo negmow tetapu mimajulti'gw. Mo tali ugtapsuninug ta'n tel ewo'guti'gw. Gatu gegnu mimajulti'gw Gjinisgam ugml'gigno'timg.

²¹ Tal pualioq tala'tegen? Geju'loq mo pualiwoq jugu'en ta'n eimu'tioq, aq ugtapulinew gatu awna sangewe'ultoqs'p aq uleiulitoqs'p.

5

Sespo'teget eig ta'nig getlams'tasultijig eimu'ti'tij

¹ 'Ms't wenig wesgutmi'tij ta'n goqwei gis tliaq. Sespo'teget eig ta'n eimu'tioq. Telimimg'p, "Ji'nm etli tqonasijig ujjl ugte'piteml." Tetuji winjig, ta'nig mo getlams'tasulti'gw ma tla'taqati'gw.

² Goqwei weji me'go'ltioq? Gatu awna 'ntaqo'ltigoq aq ulmaita'sultigoq. Ta'n tujiw weltesgatultioq ugsua'lagoqpnn ula ji'nm ta'n gis tla'teget aq tua'laqoqpnn ta'n eimu'tioq.

³ Je tlia gneg i'man 'njijaqamij eig ta'n eimoq. Se'sus ugwisunmg, gi's gisi ilsumg ula ji'nm ta'n winjigl gis tla'teget. Pa wijkei aq wijtgweiuuloqosn.

⁴ Ta'n teli ultesgatultioq, ni'n wijitgweiuloq 'njiqaqamijuigtug. Gjisaqamawminu Se'suguli ugml'gigno'tim wijitgweiugsioq.

⁵ Jigla'lug ula ji'nm ta'n getlams'tasultioq eimu'tioq aq iga'tug Gjimn'tu ugjit ulmaje'wan aq gitnme'wan glaman nmitutew ta'n teli opla'tegej aq gawasgita'sin. Na tujiw ugji-jaqamijl ugs'tawiatal na na'gweg ta'n Gjisaqamaw 'pgising.

⁶ Mo tetaputenug ugjit gilew me'go'ltinew. Geituoq ta'n i' tlua'ti'tij, "Ta's'gji'j apita'taqan gisa'tutew pipnaqan apitan." Amujpa na ejigla'tuoq lue'uti 'gmimajuaqanmuowg. Pem pugweliaq pa wijkei aq apita'taqan ta'n gisa'toq pipnaqan apitaqtin.

⁷ Glaman nige' jigla'lug na ji'nm ta'n gis pata'teget ta'n i' tli ultesgatultioq glaman ma lue'uti gugunmuoq Gjinis-gamewigtug.

[Siawa'timgewei pestie'uti Lesui'paq migwite'tmi'tij ta'n tujiw Ijiptg eimu'ti'titeg Gjinisgam ugtansale'witeml mo ne'pa'tmuagupni amgwesewei un'januaq muta jigs'tmi'tij ta'n Gjinisgaml telimaji. Te's wiguaq ne'pa'latl jijgluewj aq iga'tu'tij umal'tem g'p'taq na ga'qan aq weji westa'tijig. Elt e'wm'i'tij na pipnaqan ta'n mo etenug apita'taqan. Nige' e'wm'i'tij na wijkei telamu'g pipnaqan ta'n mo etenug apita'taqan ugjit migwitelnew Gjinisgam tela'tegep ugjit negmow.]

'Lpa na wijkei aq jijgluewjig ne'po't'pnig ugjit Siawa'timgewei nige' Se'suguli ne'po't'pnaq ugjit ginu aq ma ne'pa'tmu'tigw awna ugs'taugsinenu. Gjinisgam ejigla'lugsi'gw 'gtlue'utiwal.

⁸ Migwite'tmnej Se'suguli ta'n ne'po't'pnaq ugjit ginu aq tel gegnu mimajulti'gw. Ejigla'tu'g elue'uti aq ta'n pas'g goqwei mo tetaputenug Gjinisgamewigtug. Gji'tmi'te'tmug ta'n tel majulgwalu'g Se'suguli. Mut pas'g tli angamgusiw 'st'ge' majulgwalj gatu teliaqeweigtug majulgwal.

⁹ Ta'n tujiw ewi'gmulo'q, telimuloqop mut wijitgweiwanew mimajuinu'g ta'nig wineiatultijig.

¹⁰⁻¹¹ Ta'n teli pgije'g eimu'tioq ula ugs'tqamug mo gisi smugtuawjig na telamugsultijig mimajuinu'g ta'nig mo getlams'tasultijig. Gatu wesgumgig ugjit mo wijitgweiwanew ta'nig teluisultijig wijigmuggig ta'nig getlams'tasultijig gatu me' nige' wesgo'taqatijig gisna mo gisapesulti'gw, gisna em-toqwala'tiji 'nnuoqta'wg, winewo'gutijig, egsu agnutmu'tijig, al mil agnutmu'tijig gisna 'gtigiewinug gisna nata' gmu'tna'tiji gisna nata' opla'taqatijig. Mut wijitgweiwanew na telamugsultijig mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultijig. Je mu 'pmgopa'siw aq 'tgwatanne.

12-13 Mu na ni'n 'ntlgowaqan ilsuman ta'nig mo getlams'tasulti'gw. Gjinisgam na ilsumataq. Amujpa gilew ilsumoq ta'n mawgatmu'tioq gilew ta'n te'sioq. Ta'n telueg Gjinisgam ugtwi'gatign, "Jigla'lug na lue'winu gilew ta'n eimu'tioq."

6

*Gjinisgam ugtmimajuinumg
ta'n tla'taqati'tis ta'n tujiw opla'luj*

¹ Ta'n tujiw nat wen ta'n getlams'tasit opla'l'sg, ela'tun ilsumugsinew ta'nig mo getlams'tasulti'gw. Mo teltenug, awna la'tugoq Gjinisgam ugtmimajuinumg ugjiti ilsumugsinew.

² Nigmatut, mo geituoqos Gjinisgam ugtmimajuinumg ilsutaqatitaq 'ms't mimajuinu'g ta'nig mo getlams'tasulti'gw Gjinisgamewigtug we'gaw nuji ilsutaqatijig. Gatu 'gtu ilsumoq mimajuinu'g tal gis mo gisi ilsutmuoq goqwei teli apje'ji'jg 'st'ge' wen opla'l'sg.

³ Mo geituoqos ginu ilsumatesnu ansale'wijig, ta'n mawi espo'ltijig? Tal gis mo ilsutmuoqol ta'n goqwe'l teliaqal ula ugs'tqamug?

⁴ Pa na gi'l tl'ta'sin igtig ta'n getlams'tg gisi opla'l'sg, etug la'tuates negmow ta'nig mo getlams'tasulti'gw ugjiti ilsumugsin? Mo weltenug na tla'taqatinew.

⁵ Mu ta gilew mo geituoq 'ntaquo'qon? Mu ta je mu newgte'jit ta'n te'sioq nestue'g ta'n gisi ilsumataq ta'nig gi'gaja'tijig? Amuj eta!

⁶ Gatu awna newgte'jit ta'n getlams'tg ela'latl igtigl ta'n getlams'tasilitl ugjiti ilsumugsin ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw. 'Lpa 'ntaquo'qon pegisitu'tij ugjiti ta'nig getlams'tasultiliji.

⁷ Ta'n tel la'l'j igtig ta'n getlams'tg ilsumugsin, pegwatesgug-sioq ta'n tel mimajultioq Gjinisgamewigtug. Goqwei ugjiti ma wen ignmuawt opla'lulin? Mo tepawgtinug 'lgowaqana'lsin. Me' glu'lgt'tew ugjiti wen gemutmugsioq je mu pegwatesgug-sioq.

⁸ Awna, gilew opla'ltultioq aq gemutmtultioq, we'gaw igtigig ta'nig getlams'tasultijig. 'Lpa ntaquo'qon pegisitu'tij ugjiti ta'nig getlams'tasultijig.

⁹ Amujpa gis geituoq elue'winu'g ma 'msnmi'tigw iapji-wewei mimajuaqan wa'so'q. Mut lue'walsultinew. Na mimajuinu'g ta'nig wesgo'taqatijig gisna emtoqwala'tiji 'nnuoqta'wg, sespo'taqatijig, gisna ji'nmug aq wiji ji'nmug sespeiat-ultijig aq pa na wijej wiji e'pijig, ma 'msnmi'ti'gw iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.

¹⁰ Ta'nig nata' gmutna'tiji, gisna ta'nig mo gisapesulti'gw 'ms't goqwe'l, gisna 'gtigiewinu'jg, al mil agnutmu'tijig gisna

'tplutaqan sewisga'tu'titl, na negmow ma msnmi'ti'gw iapji-wewei mimajuaqan wa'so'q.

¹¹ Alt gilew wijkei telo'ltioqop, gatu nige' gilew 'gtlue'utiwal apigsigtas'gl. Gmetug iga'lugsioqop ugjut Gjinisgam. Gjisqa-maw Se'suguli aq Wejuli Nisgam gi's gisa'lugsioqop gtlamia'tinew aq tetapua'tinew Gjinisgamewigtug.

E'wmug ga'qiwal ugjut emtoqwalanew Gjinisgam

¹² Ta'n pas'g wen tluetew, "Ignmuimg'p gis tla'tegen ta'n pas'g goqwei muta mo Se'suguli telimip moqwa'." Teliaq gatu! Pas'g mo 'ms't goqwei gelu'lgnug ugjut gi'l. Gis tlua's, ignmuimg'p gis tla'tegen ta'n pas'g goqwei, gatu ma ignmatmu ta'n pas'g goqwei assumin.

¹³ Ap nat wen piluei thuetew, "Mijipjewei ugjut malqotmn aq 'gtlaminu ugjut ugsua'tun mijipjewei, pas'g na mo teltenug ugsamatalultinew." Amuj eta! Pas'g na Gjinisgam gitg jigla'tatal. Ta'nig tepqatmu'tijig amujpa na mo sespo'taqati'gw aq pa na wijkei ta'nig newgtugwa'lugutij. Amujpa na mo tla'taqati'gw! Ga'qinal mo wejitas'gtnugup ugjut na, gatu ugjut lugowanew Gjisqaqamaw aq negm getu ango'tmugsi'gw ga'qinal.

¹⁴ Gjinisgam minua'lapnn Gjisqaqamawl nepliteg aq maw negm minua'lugsitesnu ga'qinal ugml'gigno'tim e'wtew.

¹⁵ Geituoq na ga'qiwal tleiwigl Se'suguli wa'qi. Etug ugsua'tun ga'qi ta'n tleiwig Se'suguliewigtug aq iga'tun na e'pit ta'n mo 'gte'pitemin. A' na moqwa', ma gis tla'tegewn!

¹⁶ Amuj geituoq ta'n wen toqwa'tu'titl wa'qiwal e'pilitl ta'n mo ugte'piteml, na negmow newgte' wa'qiwow je tlia mo ugte'pitem. Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Na tapusijig ngute't'tew wa'qiwow."

¹⁷ Gatu ta'n wen toqwalsi'tij Gjisqaqamaw na newgte'jilitl ugijjaqamijual.

¹⁸ Etna na ugjut wet tlimuloq smugtmu usgo'taqqan. Ta'n pas'g tegen lue'uti na mimajuinu pata'toq, mo asgo'tmug wa'qi, gatu na mimajuinu ta'n sespo'tegej gisna maljewe'j ta'n wijkei tla'tegej, asgo'tg negm wa'qi.

¹⁹ Mo geitugs'p na Wejuli Nisgam ta'n Gjinisgam ignmasg'pnn eig ga'qieg, pa wijkei aq 'gjia'sutuo'guomg. Mo gi'l assumsiwun gatu awna Gjinisgam assumesg.

²⁰ Mesgi'g apangitg'p ta'n teli pgwatelas. Nige' tleiwatin negmeg. Glaman e've'n ga'qi ugjut gepmitelman aq emtoqwalan Gjinisgam.

¹ *Gatu nige', ula ta'n goqwe'l ewi'gmugsioqop me' gelu'lg ugjit mimajuinu'g mo malie'wultinew.*

² *Gatu wesam pugwelgig sespo'-taqatijig aq newgtugwa'lugutijig wijei tla'taqatijig etna na ugjit ta'n te'sit ji'nm gugunasnn ugte'piteml aq ta'n te'sit e'pit gugunasnn ugi'i'nmuml.*

³ *Amujpa na ji'nm tetapua'latl ugte'piteml aq amujpa na e'pit tetapua'latl ugji'nmuml. Gitg amujpa na wajua'tu'tij ta'n goqwei menuegetij. Amujpa na ji'nm aq e'pit welli tqonasijig. Amujpa na gitg tetapualtijig.*

⁴ *Na e'pit mo assutmug wa'qi gatu ugji'nmuml, aq pa na wijei ji'nm mo assutmug wa'qi gatu ugte'piteml.*

⁵ *Mut gitg wetqo'lta'tinew glapis gitg ul'te'tmoq ugjit gi-jga'ji'j nigtua'tinew glaman me' gisi a'sutmatoqs'p. Na tujiw apaji tgwa'tigw glaman ma Gjimn'tu gisa'lugsiwoq pata'tegenew aq usgo'taqatinew. Na.*

⁶ *Mo na teluew, "Amujpa malie'ultioq," gatu telimuloq, "Gis malie'ultitoqs'p 'gsatmoq."*

⁷ *Tel'ta'si me' glu'lgt'tew 'ms't wen mo malie'wigw, pa na wijei aq ni'n. *Gatu Gjinisgam ignmugsi'gup piltu angita'sultinenu, alt malie'ultinew, aq alt mo malie'ultinew.**

⁸ *Nige' telimgig ugjit ta'nig mo tepqatmu'ti'gw aq ugjit sigu'sgwaq aq siguap, "Me' gelu'lgt'tew ugjit gilew siawi ngutugwa'lugutinew, pa wijei aq ni'n."*

⁹ *Gatu mo giseiasiwan na malie'wit. Me' glu'lgtew malie'win je mu tel nu'gwa'n.*

¹⁰ *Gatu gilew ta'nig tepqatmu'tioq, Gjisqaqamaw telimug-sioq, mu ni'n, mo teltenug tepqatg e'pit puna'lan ugji'nmuml, gisna ji'nm puna'lan ugte'piteml.*

¹¹ *Gatu 'nqalaj amujpa na siawi ngutugwa'lugwet aq mo il malie'wigw gisna amujpa apaji tgwa'tijig ugji'nmuml. Aq mo teltenug ugjit tepqatg ji'nm puna'lan ugte'piteml aq mo teltenug wi'gmn wi'gatignigtug ugjit nigtua'tinew ugte'piteml.*

¹² *Igtigig telimgig, mo Gjinisgam, "Pa na ji'nm getlams'tg, gugunaj ugte'piteml ta'n mo getlams'tmligul, aq ul'te'tmlij siawi tgwa'manew ugji'nmuml mo teltenug nigtua'tinew ugte'piteml gisna wi'gmn wi'gatignigtug ugjit nigtua'tinew.*

¹³ *E'pit ta'n getlams'tg tepqatmi'tij ugji'nmuml ta'n mo getlams'tasiligul, aq negm ul'te'tmlij siawi tgwa'manew, mo teltenug nigtua'tinew ugji'nmuml aq mo teltenug wi'gmn wi'gatignigtug ugjit nigtua'lan."*

¹⁴ *Na ji'nm ta'n mo getlams'tasigul Se'sugulial ugji ul'telmut Gjinisgamewigtug muta ugte'piteml getlams'tasilitl aq na e'pit ta'n mo getlams'tasigul Gjinisgaml ugji ul'telmut muta ugji'nmuml getlams'tasilitl. Ta'n tujiw newgte'jit getlams'tuaj*

Gjinisgaml, Gjinisgam gitg weltenmaji aq un'januaq ultematen Gjinisgaml. Pa na ungi'guaq gitg mo 'gtlams'tasiligusni, mo un'januaq 'gji'jiawi'tisoq Gjinisgaml.

¹⁵ Gatu ta'n wen mo getlams'tasigul Gjinisgaml gtu' nigtuaj, na nigtuaj. Mo teltenug munsaiwan siawqatmlin. Ma gi'l 'lsutmum'g. Gjinisgam megnugsi'gw aq pualugsi'gw sangewo'ltinenu.

¹⁶ Gi'l e'pit sangewitgwa'magw 'gji'nmum ta'n mo getlams'tasigw. Etug jel gis la'lates Se'suguliewigtug. Wijei gi'l ji'nm sangewitgwa'magw 'gte'pitum ta'n mo getlams'tasigw. Etug jel gis la'lates Se'suguliewigtug.

El mimaji ta'n Gjinisgam tel pual'sg

¹⁷ Gjinisgam gisi ignmugsi'gup 'gtlgowaqaninal, siaw tl lugwa ta'n tel lugwe't'p ta'n tujiw Gjinisgam wigum'sg'p. Etna na 'tplutaqan tel gina'muei 'ms't tami ta'nig getlams'tmu'tijig eimu'tijig.

¹⁸ Pa na ji'nm elugwa'tasit ta'n telteg Lesui'peweiei 'tplutaqan, na tujiw getlams'tasitl Gjinisgaml mu ugjo'tmujig jigla'tun ta'n teli elugwa'tasiteg. Mu sespete'tmujig. Gatu ji'nm ta'n mo elugwasiug, gesgmnaq getlams'tasij Gjinisgaml mo teltenug lugwatasin.

¹⁹ Pa na wen elugwa'tasit gisna mo elugwa'tasigw mo tali ugtapsuninug. Gatu tetapua'latoqs'p Gjinisgam ta'n tujiw majulgwatmoq Gjinisgam ugt'tplutaqanml. Na mawi ugtapsunig.

²⁰ Suel 'ms't wen siaw tl lugwej na ta'n tel lugwet ta'n tujiw Gjinisgam wigumteg.

²¹ Gistejuineg ta'n tujiw Gjinisgam wigum'sgeg? Mut sespete'tmu. Gatu ta'n tujiw ignmulg assumsin ugsua'tu.

²² Gistejul ta'n Gjisqaqaw wigumatl, wijei tel gistejuilitl pas'g Gjinisgam negm iga'latl elue'utigtug aq nige' negm Gjinisgam umgimajuinuml ta'n assumslitl. 'Lpa wijei assumslitl mimajuinu'l ta'n Se'suguli wigumatl. Wijei teli assumslitl gatu amujpa jigs'tatl Se'suguli pa wijei aq tl gistejuilin.

²³ Gjinisgam mesgi'g'p ta'n teli apangitg ta'n teli pgwatelm'sg'p. Gmetug igalsi aq wej gnu pmia ugjit Gjinisgam. Ignmu negm ilgwenin aq tla'tega ta'n tel puatg mo ta'n mimajuinu tel pual'sg muta Gjinisgamewigtug tleiawin.

²⁴ Wijigatulti'gw, suel 'ms't wen siaw tl lugwej na ta'n tl lugwep ta'n tujiw Gjinisgam wigumteg. Munsa ta'n tel wijitg-weiaj Gjinisgam.

Ugjit ta'nig mo tepqatmu'ti'gw aq sigu'sgwaq

²⁵ Nige' ewi'gmuioqop ugjit ta'nig mu tepqatmu'ti'gw. Mo 'tplutaqan geggunmug ta'n wejiaq Gjisqaqamawigtug. Gatu

Gjinisgam teli ul'tel mip ugjit ignmuin 'ns'tuo'ti ta'n gis lita'sultitoqs'p. Nige' telimuloq ta'n tel'ta'si.

²⁶ Pugwelg nsano'qon weltesgmu'g. Etna na ugjit me' glu'lgt'tew ginu ta'nig getlams'tasulti'gw, siaw tle'n ta'n telo'lti'gw.

²⁷ Gatu ji'nm gugunaj ugte'pitem gisna e'pit gugunaj ugi'nmuml, mut nigtua'law, gatu mu tepqatmun, na mut malie'wiw.

²⁸ Pa na malie'win, mo pata'tegewn, aq pa na e'pite's malie'wij mu pata'tegegw. Ta'nig tepqatmu'tijig te'sigisg'g ultesgatal gitnmo'qonn, 'gsatmugapnn mu ultesgmuoqosnn weglia gitnmo'qonn.

²⁹ Wijigatulti'gw, ma 'pgije'nug ta'n tel lugowug Gjisqa-maw. Je tlia malie'win gisna mu, siaw ml'gi lugowug Gjisqa-maw ta'n tel we'gwi nisi pgwatun.

³⁰ Ulgwijn, ulmaita'sin, gisna suliewei gugunmn, mo tale'nug, gatu siaw mlglugoq Gjisqaqamaw aq mut ignmatmn new ta'n goqwei ugs'tqamugewei assumugsinew.

³¹ Mut sespete'tmn ta'n goqwei ugs'tqamugewei aq mut ignmatmn ta'n goqwei ugs'tqamugewei assumugsin. Nige' ta'n tel pmiaq ugs'tqamu ma pgijipuguinug.

³² 'Gsatmug mo sespete'sultinew. Ji'nm ta'n mo tepqat-mug, gis gaqi iga'tutew ugtlgowaqan ta'n tel lugowaj Gjisqa-mawul, muta pas'g wejo'tg tetapua'lan Gjisqaqamaw.

³³ Gatu ji'nm ta'n tepqatg, sespete'tg ta'n goqwei ugs'tqamugewei muta amujpa na wiguow ango'tg aq getu tetapua'latl ugte'piteml aq maw Gjinisgaml.

³⁴ Etuiw eliugnut. E'pit ta'n tepqatg mo gis tleieg st'ge' e'pite's. E'pite's gis gaqi iga'tutew ugtlgowaqan ta'n tel lugowaj Gjisqaqamawul, muta iga'toqol wa'qi, ugtangita'suaqanm, aq ugjijaqamitl ugjit lugowan Gjinisgaml. Gatu na e'pit ta'n tepqatg pugwelg ta'n goqwei sespete'tg muta amujpa ango'tg wiguow aq getu tetapua'latl ugi'nmuml aq tetapua'laji un'jang maw Gjinisgaml.

³⁵ Ula telimuloq muta getu apoqonmuloq. Mo getu wetqo'luluq. Awna pewaluloq tla'taqatinew ta'n goqwei tetaputeg aq gelu'lg aq wajui ignmalsultinew ugjit lugowan 'Gisaqamaw aq mo goqwei etegigjenugsinew.

³⁶ Gatu ji'nmji'j aq e'pite's toqwiala'ti'tij aq getu malie'wijig, tl'ta'si'tij mo gisi nqama'si'gw aq teapiaq tetuje'tij, na tujiw malie'wi'tis. Na tetaputeg mo pata'tege'gw.

³⁷ Gatu ta'n tujiw mimajuinu gisita'sij mo malie'wiwn, aq gisi nqama'sij, aq gisita'sij ugtangita'suaqanm mo malie'win. Na tujiw ul lugwetew mo malie'wigw.

³⁸ Na mimajuinu ta'n malie'wit wel lugwet gatu na mimajuinu ta'n mo malie'wigw me' aji ul lugwet ugjut Gjinisgam.

Tepqatg mimajuinu

³⁹ E'pit aq ji'nm ta'n tepqatgig mo assumsi'gw ta'n teli pgitawsi'tij. Gatu ta'n wen tmg nepg, na igtig gisi il malie'witew, puatg. Gatu amujpa na malie'wi'titl ta'n wen getlams'tasilitl Gjinisgam.

⁴⁰ Tel'ta'si me' ulgwijintew mo malie'wigw aq siawi ngutugwa'lugwej. Etna na ula tel'ta'si aq 'ntinneg eig Gjinisgam ugjijaqamitl na Wejuli Nisgaml. Etlite'tm gisi ignmuloq ta'n Gjinisgam tel puatg ta'n tuijw ula telimuloq.

8

Etug gisi malqotmugeg wius ta'n gisi ignmu'tpnig 'nnuoqta'wg

¹ Nige' ta'n goqwe'l ewi'gmuiqop ta'n getu 'gji'tuoq tetaputen, "Gisi malqottesnu wius ta'n gi's gisi ignmut 'nnuoqta'wg?" 'Ms't wen tel'ta'sit pas'g teliaq geitoq. Migwite'tmnej ula! Ta'n goqwei geitu'n gisa'lultew mawi 'gtu ms'gin. Gatu awna 'gsaltuaqan gisa'lultew melgignewa'lan Gjinisgam ugt-mimajuinumg ta'n teli gtlams'tasultijig.

² Na mimajuinu ta'n tel'ta'sit 'ms't goqwei geitoq, gatu mu 'gsaltuaqan gugunmuaqw, mo 'ms't goqwei geitug ta'n goqwei 'gji'tus.

³ 'Lpa Gjinisgam gejiatl ta'n wen 'gjiti mi 'gsalatl.

⁴ Gatu nige' getu 'gji'tuoq tetaputen gisi malqotmnew wius ta'n gis la'tuaj ugjut gi's gisi ignmut 'nnuoqta'wg. Geitu'g 'nnuoqta'w na mo Gjinisgam. Pas'g eig newgte'it Gjinisgam aq mo piluei eimug.

⁵ Je tlia alt mimajuinu'g tel'ta'sulti'tij me' pugwelgig nis-gamaq wa'so'q aq ugs'tqamug eimu'tijig aq emtoqwala'tiji, wegla ta'n mo Nisgamaq.

⁶ Gatu geitu'g newgte'it Gjinisgam Gisiteget. Negm na Wegwisit Nisgam, na gujjinu. 'Ms't goqwei gisitoqop aq gisugsi'gup negmewe'n. Newgte'it ta'n mestai assuteget na Gjisaqamawminu Se'suguli. Ta'n te's'g goqwei gisitoqop aq ta'n ignmugi'gw piltu mimajultinenu aq iapjiwewei mima-juaqan.

⁷ Pas'g mo 'ms't wen ta'n getlams'tg geitug ula teliaqewei. Alt mimajuinu'g i' tli emtoqwala'tipni 'nnuoqta'wg. We'gaw nige' gisgug ta'n tuijw malqotmi'tij mijipjewei ta'n gi's gisi la'tuaj 'nnuoqta'w, ta'n i' nisgamitelma'tipnn, me' wijei tel'te'tmi'tij negmewe'n. Tel'ta'sulti'jig opla'taqatiji ta'n tuijw malqotmi'tij aq sespetelmi'tij. Telte'tmi'tij mo

glu'lgtぬ glqotmu' tij muta ta'n teli 'gtlams'tasulti' tij menaqana' tas'gt'tew.

⁸ Gatu je tlia malqotmu'g mijipjewei gisna mo malqotmug ma piam gigja'lugsigw Gjinisgamewigtug. Ma goqwei 'ntug Gjinisgamewigtug mo malqotmug aq ma goqwei ganie'wigw malqotmu'g.

⁹ Gatu ango'tmug ta'n teli assumultioq glaman ma gisa'lawaq ta'n menaqana'tijig ta'n teli gtlams'tasultijig opla'taqatinew.

¹⁰ Pa na mimajuinu ta'n menaqanaq ta'n teli gtlams'tasij, nem'i'sg gi'l ta'n 'ns'tuo'ti geggunmn, etlatan 'nnuoqta'w ugta'sutuo'guom, na tujiw gisa'latesg malqottew mijipjewei ta'n gi's gisi la'tuaj 'nnuoqta'wg. Je tlia tl'ta'sij etli opla'teget.

¹¹ 'Gtns'tuo'tim gisa'latal wijig'tioq, na newte'jilitl Gjinisgam un'jann aq me' aji menaqanan ta'n teli getlams'tasij aq seioqwiatl awna gi'l apoqonmat. Se'suguli elt weji np'g'pnaq ugjut negm.

¹² Ula tla'tegen, etli opla'l't wijig'tioq, aq asgo'tmat ta'n menaqanaq ta'n teli gtlams'tasij, na tli opla'lates Se'suguli.

¹³ Gatu ni'n ta'n tel malqotm wius gisa'loq wijig'tieg pata'tegelin, ma malqotmu wius ap ta'n teli pgitawsi glaman ma gisa'laq wijig'tieg elpaqien lue'utigtug.

9

Ta'n telteg ugjut apostale'wit tla'tegen aq 'msnmn

¹ Ni'n assumsi. Apostale'witewi. Gis nem'i'g Gjisaqamawminu Se'sus. Ta'n tel pestunmatmap, elugwa'p ugjut Gjisaqamaw aq gilew getlams'tasultioqop.

² Je tlia mo igtigig tli ugsua'l'i'tigw, amuj gilew teli ugsua'lioq apostale'witewin, muta Gjisaqamawigtug ela'luloqop. Ta'n tel gegnu pmita'ioq Gjisaqamawigtug musga'tuoq ni'n apostale'witewi.

³ Ta'n tujiw mimajuinu'g mil pipanimi'tij, etna na ula tli asitema's.

⁴ Ni'n aq Pnnal telteg ugjut 'msnmnen mijipjewei aq ta'n goqwei esamqwaieg ugjut ta'n tel lugweieq.

⁵ Ninen telteg ugjut gis tla'tegenen 'st'ge' igtigig apostale'wijig, aq Gjisaqamawminu ugjignamg, maw Pie'l. Wije'wa'tiji ugte'pitemuaq aq gilew angweiwoqopnig. Pa na wijei Pnnal aq ni'n gegung'tpnig 'nte'piteminaq gis wije'wa'tesnen aq gilew angweiwatoqs'p.

⁶ Gatu pas'g tapusieg ta'n mo angweiwinen, Pnnal aq ni'n. Amujpa elugweieq 'gtantunen 'ntmimajuaqanminen? A' na moqwa! Telteg angweiwieg.

⁷ Gis nutmaioq sma'gnis ta'n apangitg wilu aq utapsun, gisna nuji iga'taqug ta'n mo malqotmug ta'n goqwei gisigweng, gisna nuji angweiwaji te'pljig ta'n mo e'wagwi mlagejg ta'n weziejig te'pljig? A' na moqwa'!

⁸ Mo pas'g e'wmuan ta'n goqwe'l teliaqal te'sigisg'g, gatu elt Gjinisgam ugt'tplutaqan wijei telueg.

⁹ Gis ewi'gas'g Mowisewe'l 'tplutaqan, "Mut glpinmuow wen'jitia'm ta'n tujiw etl nugtesg'g gulumgl." Etug Gjinisgam pas'g sespetelmatl wen'jitia'mul?

¹⁰ Moqwa'! Awna wet tlimugsi'gup ugjit ninen ulapetmnien. 'Lpa ula ewi'gas'g ugjit 'ms't ginu. Na ji'nm ta'n el gesewet aq na ji'nm ta'n mena'taqug, ugltgowaqanmuow elugwatmi'tij ugjit 'msnmnew ta's'g ta'n goqwei gisigweng.

¹¹ Ignmuleg'p Gjinisgam ugglusuaqanml pa wijei aq ji'nm iga'taqug sginminn. Pa wijei aq negm 'msnmnew ta's'g ta'n goqwei gisigweng, mo wesamianug ugjit pipanimulinen mijipjewei aq aligew. Telteg ugjit ninen ignmulinen ta'n goqwei nuta'maieg.

¹² Ignmuoqopnig igtigig ta'n pestunmugsioqopnig aq na telteg. Gatu mu tel'ta'siwoq me' mesgi'g ninen te'pmeg?

Telteg, gatu mo pipanimulueg'p apoqonmuinen, awna 'ms't goqwei gisipugutmeg'p. Na tujiw ma' iga'tueg goqwei ta'n gisa'latal wen mo ugsua'tilin Se'suguli ugglusuaqanml, etna na ugjit.

¹³ Weli gji'tuoq Gjinisgam telimapni etli lugutiliji gjia'sutuo'guomg ugsua'tunew mijipjewei ta'n tel nuta'ma'tij ta'n pegisitas'g ugjit negm Gjinisgam. Aq ta'nig etl lugutijig patgulmesigaqan Nisgamewei na ta's'g 'msnmanew mijipjewei ta'n pegisitas'g aq ignmut Gjisaqamaw.

¹⁴ Pa na wijei Gjisaqamaw telimugsi'gup ta'nig al pestunmatmi'tij gelu/lg agnutmaqan ginu ta'nig getlams'tasulti'gw amujpa angweiugig.

¹⁵ Menaq pipanimuluq je tlia newgte' suliewei aq mo wejui ignmuluoq ugjit pqoji glutmuline. Tmg pestmaq gesgmaniaq pipanimuluq ignmuiwoq goqwei ta'n tel pestunmuloq. Ma wen gis naqa'ligw ta'n teli ulgwitg 'ngamlamun ta'n tel pisuiw pestunm.

¹⁶ Mo teltenug ugjit ni'n ginnuen ta'n tel pestunmuloq gelu/lg agnutmaqan muta amujpa na tela'tegei. Mo pestunmuan Gjinisgam ugtagnutmaqanm, Gjinisgam ugtapulitew muta petgimip na tla'tegen.

¹⁷ Pa na ula 'lgowaqan etl lugwei muta getu tla'tegei, apangitugsin. Pa na mo getu pestunm Gjinisgam gelu/lg agnutmaqan, me' wijei amujpa tela'tegei. Gjinisgam petgimip na tla'tegen.

¹⁸ Gatu talamu'g ntapangitueweim? Etna na ula maw ul-gwijing 'ngamlamung ta'n tujiw pisuiw pestunmatm gelu'lg agnutmaqan. Telteg ta'n tel lugwei pestunmatm gelu'lg ag-nutmaqan ugjat apangituin gatu mo goqwei gelutmuluoq.

¹⁹ Ni'n assumsi, mo wen assumigw, gatu gistejuinuwia-p ugjat 'ms't wen glaman gis la'la's me' pugwelgig Gjinis-gamewigtug.

²⁰ Ta'n tujiw wijitgweiaq Lesui'paq, tele'i pa wijkei aq neg-mow, glaman negmow gis la'la's Gjinisgamewigtug. Tlia ni'n mo jigs'tmu Mowis ugt'tplutaqanm, tel mimaji aq majulgwat-man, ta'n tujiw wijitgweiaq ta'nig majulgwatmi'tij, glaman la'la's Gjinisgamewigtug.

²¹ Pa na wijkei, ta'n tujiw wijitgweiaq ta'nig mo Lesui'peulti'gw, tele'i pa wijkei aq negmow ta'nig mo majulgwatmi'ti'gw Lesui'peweiei 'tplutaqan glaman gis la'la's Gjinisgamewigtug. Gatu ni'n Gjinisgam jigs'taq. Amujpa apji tela'tegei ta'n telteg ta'n wen getlams'tuatl Se'sugulial tla'tegen.

²² Ta'n tujiw wijitgweiaq ta'nig menaqanaq ta'n teli gtlams'tasultijiig na tel pmia'p ugjat mo asgaiwan wen glaman gis la'la's Gjinisgamewigtug. Ta'n getu wen wijitgweiaq wejo'tmap tetapua'lan glaman gis la'la's Gjinisgamewigtug.

²³ Ula 'ms't goqwei tela'tegei, glaman igtigig majulgwattaq gelu'lg agnutmaqan aq ugs'ta'titaq glaman elt ni'n 'msntes ta'n goqwe'l wejiaqal Gjinisgamewigtug.

Ta'nig igatno'ltultiji aq ta'nig nuji matnaqq'tijig

²⁴ Weli gji'tuoq pugwelgig igatno'ltultiji, gatu pas'g newgte'jit ta'n igatne'wetew 'msntew na apangituewei. Na tl gegnu pmia aq ml'gi lugwa ugjat Gjinisgam glaman ignmultew ugtapangituewei.

²⁵ Wet tla'teget ula ugjat 'msnmn apangituewei ta'n ma 'pgijipuguinug, gatu ginu wet tla'taqati'gw ugjat 'msnmnenu ta'n iapijewwei apangituewei.

²⁶ Na telgwitg 'ngamlamun, Gjinisgam ta'n tel pualij, na tela'tegei. Etna na ugjat 'ms't goqwei iga'tu ta'n tel gisi pg-watun ugjat 'msnmn iapijewwei apangituewei. Pa na wijkei aq wen ta'n tegpaqa'tugwig glaman gisi igan iga'tew. Etna na ugjat mo pisuo'tmu 'ntml'gigno'tim pa wijkei aq nuji mat-naqqet ta'n mo pisui elapegiegw.

²⁷ Melgignewalsi ta'n teli gtlams'tasi aq ilgwensi. Pa na wijkei aq wen melgignewa'toqop wa'qi ugjat ta'n tl igatne'wetew gisna tl matnaqqetew. Jipaqite'tm mo menuaqtasin aq mo puatasin. Pa na wijkei aq wen nuji igatne'wet ta'n mena'lut. Jipatm tliminew mo menuaqtasiw, gis gisa'l'g igtigig menu-aqtasinew lugowanew Gjisaqamaw.

10

Angweiug mo goqwei piamicite'tmnew je mu Gjinisgam

¹ Wijigatulti'gw, pualuloq migwite'tmnew ta'n teliaqap uigkeit gujjinaqi'g ta'n majulgwala'tipnn Mowisal. Gjinisgam ilgwenenapni, elgitmuapnig alugul igana'silin, aq negm pana'tuapni samqwan uigkeit pmita'new na megwe'g 'gta'n. Na telu ugs'ta'tipni.

² Na gis tluetes, ta'n tela'taqatipnig, "Ms't etl sign'tasultipnig alugwigktug aq 'gta'nigtug muta majulgwala'tipnn Mowisal."

³ Malqotmi'tip na pipnaqan ta'n Gjinisgam nisgitmuapni wa'so'q.

⁴ Aq 'ms't samqwoltipnig na samqwan ta'n Se'suguli gisa'toq ugjian guntewigktug na mesgi'g gm'tnigtug. Se'suguli wijitgweiwapni aq melgignewa'lapni ta'n tujiw eimu'tiliteg paqtaqamigtug. Iga'laji ma' maja'lam't pa wijkei aq mesgi'g gun'tew.

⁵ Gatu je tlia ula teliaqap suel 'ms't mo tetapua'la'tigupnn Gjinisgaml aq etli npu'tipnig paqtaqamigtug.

⁶ Ula 'ms't goqwe'l wet tliaqap igan gnua'tugsinenu mo 'gtu tla'taqatinenu ta'n goqwe'l winjigl ta'n negmow tla'taqatipnig.

⁷ Gisna me' goqwei piamicite'tmnew je mu Gjinisgaml gisna emtoqwalanew 'nnuoqta'wg pa wijkei aq negmow tla'taqatipnig. Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign, "Na mimajuinu'g pestie'ultipnig aq amalgaltultipnig, aq naqana'ma'tipnig aq sespo'taqatipnig."

⁸ Ango'tmug, aq mut usgo'taqatinew pa wijkei aq negmow tla'taqatipnig muta Gjinisgam wetapulapni. Newgt na'gweg tapuisga'q je sist pituiptnnaqaniji nepu'tipni.

⁹ Ango'tmug aq mut ugtnu'gwalanew Gjisqaqamaw ta'n alt tla'taqatilipni aq paqa'lugwitipnig 'mtesgmug aq nepu'tipnig.

¹⁰ Ango'tmug aq mut al nunmagultinew Gjinisgam ta'n alt tla'taqatipnig, aq Gjinisgam elgimapnn ugtansale'witeml uigkeit ne'pa'n.

¹¹ Ula 'ms't goqwe'l wet tliaqap igan gnua'tuan igtigig aq ewi'gas'g'pnn wi'gatignigtug, uigkeit gnua'tugsinenu mo tla'taqatinenu. Ewi'gas'g'pnn uigkeit ginu ta'n mimajulti'gw enmigiaspiaqal na'gwegl.

¹² Ta'n wen tel'ta'sit gaqamit, ango'j mo nisien. Tl'ta'sultioq, "Ma ni'n tleiw st'ge' negmow." Ango'tmug! Elt gilew gis nisia'titoqs'p lue'utigtug.

¹³ Ta'n te's wet nu'gwalugsioq uigkeit opla'taqatinew na wijkei mimajuinu'g i' tl wet nu'gwalujig. Gatu Gjinisgam teli

tplumugsi'gup mo ignmugsiwoq ugsam wet nu'gwalugsinew ta'n goqwei ma gisipugutmuoq aq na tela'teget. Ta'n te's wet nu'gwaluoq ignmultew ml'gigno'ti gisipugutmnew aq musga'tultew ta'n tl jigla'sites.

¹⁴ Nigmatut, mo goqwei me' piamite'tmnew je mu Gjinisgam. Mut gigjita'new ta'n etli emtoqwala'tij 'nnuoqta'wg. Na tujiw ma ugtnu'gwalulm'ug uitit wit toqwa'lanew aq emtoqwalan 'nnuoqta'wg.

¹⁵ Nestuo'litoq, menaqa angite'tmug ta'n goqwei etl tlimuloq.

¹⁶ Ta'n tujiw gmnieulti'gw miwatmug Wegwisit Nisgam ta'n Se'suguli wa'qi iga'toqop gujjieweigtug aq umal'tem ta'n gaqiguniaqapneg. Tepi'sulti'gw ta'n tujiw wet samqwolti'gw na gupji'jigtug musga'tug 'ms't welapetmu'g ta'n Se'sus gaqiguniepnaq gujjieweigtug. Ta'n tujiw malqotmug pipnaqan musga's'g 'ms't welapetmu'g ta'n Se'suguli wa'qi iga'toqop gujjieweigtug.

¹⁷ Na pipnaqan temsa's'g pugwelgl pipnaqsignu'tl. Ginu ta'n tel pugwelu'g malqotmu'g newgte' pipnaqan. Ula musga'tug tleiaulti'gw newgte' wa'qi Se'suguli.

¹⁸ Angitel mug Lesui'paq. 'Ms't malqotmi'tij mijipjewei ta'n ela'tu'tij newgte' Gjinisgam ugpatgulmesigaqanm. Mawi emtoqwala'titl Gjinisgam. Ula ta'n tela'taqatijig musga'tu'tij newgte'ji'jig mimajuinu'g.

¹⁹ Taluei nige'? Etl tluei ta'nig emtoqwala'tiji 'nnuoqta'wg aq ela'tu'tij mijipjewei uitit 'nnuoqta'wg pa wiei aq mima-jultilij aq nisgamewultilij, aq ta'n tela'tua'tij na 'nnuoqta'wg ul'telmuguta? A' na moqwa'!

²⁰ Etl tlimuloq ta'n goqwei ela'tua'tij uitit nu'gwa'tas'gtn 'nnuoqta'w ugpatgulmesigaqanm, etna na ula ignmujig mn'tu'g, mo Gjinisgam. Aq 'lpa mo pualuluoq mawo'ltnew mn'tu'g.

²¹ Ma gis wet samqwoltiwoq Gjinisgam uggupji'jm aq elg mn'tu'g uggupji'jmual. Ma gis mawatalultiwoq Gjinisgam ugpatautim aq maw mn'tu'g ugpatautimuaq.

²² Pua'lug Gjisaqamaw uggwaiugtugsinenu? Tel'ta'sultioq me' melgigna'ti'gw aq negm? A' na moqwa'! Glaman ma 'lta'new 'nnuoqta'wg 'gta'sutuo'guoml.

Apjiw gepmitelmanej Gjinisgam

²³ Alt teluejig, "Ignmugsi'gw gis tla'taqatinenu ta'n pas'g goqwei, Se'suguli mo telimugsi'gw moqwa'." E'e, na teliaq, pas'g na mo 'ms't goqwei gelu'lgtnug uitit gilew. 'Ms't goqwei gis tla'taqatitesnu gatu mo 'ms't goqwei apoqonmugsigw, aq mo melgignewa'lawgig igtigig.

²⁴ Mu pas'g angitelsultinew gatu ugjo'tmug angitelmanew elt igtigig aq ta'n goqwei gelu'l'g ugjit negmow.

²⁵ Tetaputeg ugjit gi'l 'pgwatelman aq malqotmn wius ta'n tli ntuisgetas'g. Mo tepawgtinug pipanigesin ugjit wius gi's gisi la'tas'gtn 'nnuoqta'w. Mut tl'ta'siw etli opla'tegen.

²⁶ Gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, "Ugs'tqamu aq ta'n te's'g goqwei Gjinisgam ugtaligam." Na.

²⁷ Pa na wen ta'n mo getlams'tasigw pipanim'sg mawatalultinew aq gisita'sin lien, malqote'n ta'n goqwei ignmulg. Mut pipanigesiw ugjit na mijipjewei gi's gisi la'tas'gtn ugjit 'nnuoqta'w glaman ma tl'ta'siwn etli opla'tegen.

²⁸ Gatu awna nat wen tlim'sg, "Ula mijipjewei gi's gisi la'tas'g 'nnuoqta'wg." Na tujiw mut malqotmu na mijipjewei. Mo ugjit gi'l gatu awna ugjit negm ta'n tlim'sg glaman ma tl'ta'sigw etli opla'tegen.

²⁹ Mo na tla'tega ugjit gi'l ta'n teli angite'tmn gatu awna ugjit ala igtig mimajuinu ta'n teli angite'tg. Nat wen gis pipanigesit, "Assumsi, goqwei ugjit ma' gisi malqotmu wius ugjit negm pas'g ta'n tl'ta'sit etli opla'tegei?"

³⁰ Miwatmaq Gjinisgam ugjit nilu. Goqwei ugjit tluetew etli opla'tegei muta gis malqotm na mijipjewei ta'n gi's gisi miwatmaq Gjinisgam?"

³¹ Gatu ni'n Poligap teluei, "Ta'n getu tl mila'tegen, tla'tega ugjit gepmitelman Gjinisgam, je tlia ta'n goqwei malqotmn aq ta'n goqwei samqwan."

³² Ango'tmug ta'n tel mimajultioq glaman ma wen etegig-jenawoq ta'n teli gtlams'tasij Se'susal, Lesui'paq, gisna ta'nig mo Lesui'peulti'gw je tlia ta'nig getlams'tasultijig Se'susal. Ma wen gisa'lawoq opla'tegen.

³³ Pas'g tla'tega ta'n ni'n tela'tegei. Wejo'tm tetapua'lan 'ms't wen ta'n tel mila'tegei. Mo angite'tmu 'ntgelu'l'gm gatu awna uggleu'l'gmuow glaman ugs'ta'titaq.

11

¹ Majulgwali ni'n ta'n tel majulgwalg Se'suguli.

Tepqatmu'tijig Lesui'pewisgwaq a'gusuno'ltipnig

[Na na'gwegl tepqatmu'tijig Lesui'pewisgwaq a'gusuno'ltipnig mimajuinuigtug, pas'g winsit e'pit mo a'gusuna'mug'p. Pa na wijei aq nige' gisgug nasgmn nasoqwa'taqañ ta'n tujiw malie'win.]

² Wel lugutioq muta apji migwitelmioq aq melgi majulgwatmoq ta'n tel gina'muloq.

³ Gatu pualuloq 'ns'tmu'tinew Se'suguli iganpugutuatl ta'n te'sili ji'nmul, na ji'nm iganpugutuatl ugte'piteml aq Gjinisgam iganpugutuatl Se'sugulial.

⁴ Na ji'nm ta'n a'sutmaj gisna gegnua'tuaj Gjinisgam ugtagnutmaqanm mimajuinuigtug aq a'gusuna'g na 'ntaquo'qona'latl Se'sugulial.

⁵ Gatu na e'pit ta'n a'sutmaj gisna gegnua'tuaj Gjinisgam ugtagnutmaqanm mimajuinuigtug aq mo a'gusuna'mug na mo gepmitelmaql ugji'nmuml. Amujpa e'pit nat goqwei ge'gwispisi un'ji mimajuinuigtug. Mu tla'tegegw ma gepmitelmaql ugji'nmum. Mo piām piltue'nug negm aq na e'pit wetapep

aq na tujiw un'ji pesgutua's'g. Na ta'n tujiw a'gusuna'q gegnu-alisit tepqatmn aq musga'toq ugji'nmuml gepmitelmanew.

⁶ Pa na e'pit mo a'gusuna'mug, na tmsa's'gt's usapun. Na 'ntaquo'qon ugjit e'pit pesgutue'mn un'ji gisna tmsmn usapun etna na ugjit a'gusuna's.

⁷ Mo teltenug ugjit ji'nm a'gusuna'mn ta'n tujiw a'sutmaj muta Gjinisgam tmg ji'nmul eliapnn aq ignmuapnn ugjijaqamitl pa wijei aq negm aq na ji'nm gepmitelmatl Nisgamal. Gatu na e'pit elt gepmitelmatl ugji'nmuml.

⁸ Gjinisgam mo weji gisiagupnn amgwesewei ji'nmul e'pitewigtug gatu e'pit weji gisita'sip ji'nmuigtug.

⁹ Ata, amgwesewei ji'nm mo weji gisita'sigup ugjit I'pa gatu awna I'pa weji gisita'sip ugjit apoqonmuān Ataal.

¹⁰ Telteg e'pit a'gusuna'mn ugjit musga'tun gepmitelmatl ugji'nmuml. Na tujiw ansale'wijig ul'ta'sultitaq.

¹¹ Je tlia gis tlimuloq Gjinisgam gisite'tg'p e'pit aq ji'nm men-uaqaltinew.

¹² Amgwesewei e'pit weji gisita'sip ji'nmuigtug, weja'tegemgeg na na'gweg 'ms't ji'nmug weji ugs'tqamultipnig e'pitewigtug. Gitg ji'nmug aq e'pijig weji gisitasultipnig Gjinisgamewigtug aq maw 'ms't goqwei.

¹³ Telteg gisna mo teltenug ugjit e'pit eli a'sutman Gjinis-gaml mimajuinuigtug aq mu a'gusuna'mn. Gilew ilsutmug.

¹⁴ Pugwelgig mimajuinu'g tel'ta'sultijig, "Mo teltenug ji'nm pita'qtn usapun aq mo welī angamgugtunug."

¹⁵ Gatu tel'ta'sultijig aq teluejig, "Weli angamgug e'pit pita'q usapun aq me'gite'tg. E'pit weji ignmutup pita'qtn usapun gisa'l'j welī angamgusit."

¹⁶ Ta'n wen getu gi'gaita'jig ugjit na ula, pas'g gis tlua's ninen aq igtigig ta'nig getlams'tasultijig Gjinisgam, tel'ta'sultieg telteg na tlo'ltinen.

Gjisaqamaw ugwela'gewe'm

(Matiw 26.26-29; Malg 14.22-25; Lu'g 22.14-20)

¹⁷ Ula igtig ewi'gmuloq ta'n mo tetapua'taqatiwoq. Ta'n tuijw weltesgatultioq a'sutuo'guomei mawio'mi, mo apoqon-matultiwoq gatu awna asgaiatultioq.

¹⁸ Amgwesewei, gegnua'tuimgeg nigtuita'ioqop ta'n tuijw weltesgatultioq. Alt ta'n telimpniq, getlams'tasi. (

¹⁹ Amuj na tel'ta'sultioq amujpa gi'gaita'ioq aq nigtuita'ioq glaman ta'nig gilew apji tetapua'tijig nenugsultitaq. Pas'g mo gelu'lgnug Gjinis-gamewigtug.)

²⁰ Ta'n tuijw mawtesgatultioq ugjit malqotmnew Gjisqa-maw uwela'gewe'm mo tela'taqatiwoq ta'n tla'taqatigoq. Etli opla'taqatioq,

²¹ muta ta'n tuijw mijjultioq, 'ms't wen malqotg wilu aq mo tepiawo'g wen. Mo angitelmawoq ta'nig ewle'jultiji. Alt gewisultijig aq igtigig wesamatatalultijig aq poqia'tijig.

²² Geggunmoqol giguowal ta'n tlatalultigoq aq tl p'teweiema'tigoq? Ma gepmitelmawoqig ta'nig getlams'tasultijig Gjinisgaml aq 'ntaqo'qona'lanew ewle'juinu'g. Goqwei pualioq ni'n tlimulinew ugjit ula? Pualioq ginitelmulinew? A' na moqwa! Mo ginitelmuluog!

²³ Weji msnmap Gjisqaqamawigtug ta'n tel gegina'muloq. Etna na ula. Na Gjisqaqamaw Se'sus na wela'gw ta'n netu-isgo'teg, wesua'toq pipnaqan.

²⁴ Miwatmuatl Gjinisgaml aq sewisgina'toq na pipnaqan. Teluet, "Ula na na'qi, ta'n ignmuloq. Ugsua'tug aq malqot-mug. Siaw tla'taqatigw ugjit migwitelminew."

²⁵ Ta'n tuijw gaqi uloqotalulti'titeg wijei tela'teget, wesua'latl gupji'tl aq teluet, "Ula na 'nqani'psmun ta'n Gjinisgam ignmugsioq. Pilei gis agnutmamgewei gisituaji ugtmima-juinumg, aq ni'n gisa'tutes tlian ta'n tuijw gaqigunian. Ta'n tuijw samqwoltioq tla'taqatigw ugjit migwitelminew."

Nige' ni'n Poligap telimuloq

²⁶ Ta'n te's malqotmoq ula pipnaqan aq wet samqwoltioq ula 'nqani'psmun il musga'tuoq Gjisqaqamaw ta'n teli np'g'pnaq ugjit gilew. Ula tla'taqatigw glapis apaja'sij.

²⁷ Pa na wen malqotg Gjisqaqamawul uwela'gewe'm ula pipnaqan aq ugt samqwaj ula 'nqani'psmun aq mo angitel-magul Se'sugulial ugjit gepmitelman ta'n nepg'pnaq aq gaqiguniepnaq, ilsumut ugjit tl pata'tegen.

²⁸ Amujpa na 'ms't wen panwijatg ugtangita'suaqanm aq pipanimatl Gjinisgaml ugjit apigsigtugsin aq negm amujpa na apigsigtuatl witapal. Na tuijw gisi malqotg na pipnaqan aq ugt samqwaj na 'nqani'psmun.

²⁹ Gatu malqotg na pipnaqan aq wet samqwaj 'nqani'psmun Gjisqaqamawewei aq mo tepawtgtigw muta

mo angite'tmuagw Se'sugulial wa'qi aq mo angite'lsigw ta'n tel pata'tegewinuit. Na tla'teget pegwatasin Gjinisgam ilsumulin.

³⁰ Etna na ugjut pugweloq gesnugu'tioq aq menaqana'tioq aq alt nepu'tipnig.

³¹ Pa na apji panwiggalsulti'gw tmg 'gtangita'suaqanminaq aq paqapugua'ti'gw gesgmnaq mawatalulti'gw Gjinisgam ug-wela'gewe'm, na tujiw Gjinisgam ma ugtapulugsi'gw.

³² Nige' te'sigisg'g Gjisaqamaw ilsumugi'gw aq ugtapulugsi'gw glaman ta'n tujiw ugs'tqamu gaqiaq ma mn'tua'gig wije'waqqwig elue'winu'g.

³³ Nigmatut, ta'n tujiw mawita'ioq ugjut malqotmnew Gjisaqamaw ug-wela'gewe'm, esgmaltultigw ugjut 'ms't wenig peita'taq gesgmnaq 'pqoji mijjultinew.

³⁴ Aq wen guising, tlatalj wiguaq, glaman ma Gjinisgam ilsumulug ta'n tujiw ultesgatultioq. Aq ugjut ula igtigl, ilsuttet ta'n tujiw lia'n.

12

*Ml'gigno'ti'l ta'n wejiaqal
Wejuli Nisgaml ugtignmatimgewe'ml*

¹ Nige' njignamtut ta'n ewi'gmuioq ugjut ula ignmatimgewe'l Wejuli Nisgam ignmugsigupnn. Pualuloq wajui ns'tasultinew.

² Weli gji'tuoq gesgmnaq getlams'tmu'tiwoq oplapti'gmugsioqopni emtoqwalanew 'nnuoqta'wg ta'n mo mimajulti'gw aq mo gis glusulti'gw.

³ Pualuloq gilew ta'n getlams'tmu'tioq 'gji'tunew, "Ta'n pas'g wen Wejuli Nisgaml ilgwentl tluetew, 'Se'sus na negm Gjisaqamaw.' Ta'n wen teluet, 'Se'sus mo Gjinisgam' mo negm ilgwengugul Wejuli Nisgaml."

⁴ Gjinisgam ignmugi'gw ml'gigno'ti ugjut piltuamu'gl lugowaqan lugutinenu gatu 'ms't weita'qal newgte'jit Wejuli Nisgam.

⁵ Gaqais milamu'g ta'n tl gis lugowatesnu Gjisaqamaw gatu pas'g newgte'jit Gjinisgam Gjisaqamaw ta'n elugowug.

⁶ Geggunmu'gl gaqais milamu'gl ignmatimgewe'l e'wmanenu ugjut Gjinisgam. Pas'g na newgte'jit Gjinisgam ignmugi'gul ula ignmatimgewe'l aq na ml'gigno'ti ugjut lugowatesnu.

⁷ Wejuli Nisgam eig ta'n te'si'gw 'gtinnenaq. Gis nmituten ta'n etl lugwet 'gtinnenaq ugjut ta'n te'sijig getlams'tmu'tijig ulapetmnew.

⁸ Wejuli Nisgam ignmuaj newgte'jilitl na ml'gigno'ti ugjit gnua'tegen ta'n goqwei me' gelu'lg tla'taqatinenu, aq igtig na ml'gigno'ti ugjit nata' gina'muet ta'n goqwe'l Nisgamewe'l. Piltuamu'gl ignmatimgewe'l wejiaqal na newgte'jit Wejuli Nisgam.

⁹ Wejuli Nisgam ignmuaj newgte'jilitl na ml'gigno'ti ugjit melgi gtlams'tasilin, ap igtig ignmuaj na ml'gigno'ti gugunmlin ugjit nuji npitegelin.

¹⁰ Na Wejuli Nisgam ignmuaj igtigl na ml'gigno'ti gis tla'tegelin paqalaiwaqan ta'n wejiaqal Gjinisgamewigtug. Ignmuaj igtigl na ml'gigno'ti gisi usgutmn Gjinisgam ugtagnutmaqanm. Ignmuaj ap igtigl na ml'gigno'ti ugjit 'gji'tilin na ignmatimgewe'l ugjian Gjinisgamewigtug gisna moqwa'. Ignmuaj igtigl na ml'gigno'ti ugjit tl piltui'silin. Ignmuatl ap igtigl na ml'gigno'ti ugjit gisi ns'tualin ta'n tel piltui'sij aq gisi gnua'tuataq igtigig.

¹¹ Etna na ula newgte'jit Wejuli Nisgam ta'n ula 'ms't goqwei tela'tegej. Ignmuaj pilue'l ignmatimgewe'l ta'n te'siliji ta'n negm teli ul'te'tg.

Pugwelgl pugwe'l etegl gaqinal, pas'g newgte' gaqinu

¹² Pugwe'gl pugwe'l na etegl ga'qinal pas'g newgte' ga'qinu. Pa na wijkei, ginu Gjinisgam ugtmimajuinumg pugwelu'g, gatu tleiaulti'gw newgte'jit Se'suguli.

¹³ Pa na wijkei 'ms't ta'n te'sulti'gw, Lesui'paq, gisna ta'nig mo Lesui'peulti'gw, gisteju'g, gisna ta'nig assumultijig, 'ms't sign'tugsi'gup na newgte'jit Wejuli Nisgam. 'Ms't tleiaulti'gw Se'suguli wa'qi. 'Ms't ignmugsi'gup na wijkei newgte'jit Wejuli Nisgam ta'n eig 'gtinnenaq aq gisa'lugsi'gw el mimajultinenu Gjinisgamewigtug. Pa wijkei aq ignmugsi'gw mijipjewei aq samqwan ugjit 'gjijaqamijinaq.

¹⁴ Pugwelgl pugwe'l etegl ga'qinal, mo pas'g newgte'tnug.

¹⁵ Pa na nige' 'ggatnug gis tlueg, "Mo tleiaiwg ga'qi nige' muta mo ni'n 'gpitn." Ma gisi 'nqa'tug mu tleiaiwg ga'qinal.

¹⁶ Pa na nige' 'gs'tuaqanug gis tlueg, "Mo tleiaiwg ga'qi muta mo ni'n 'gpugug." Ma gisi 'nqa'tug mu tleiaiwg ga'qinal.

¹⁷ Pa na ga'qinal pas'g 'gpugugwig, tal gis nuttew? Aq pa na pas'g 'gs'tuaqanig tal gisi gsips'gt'tew goqwei?

¹⁸ Gatu mu Gjinisgam telimugsiggup na. Ta'n tujiw eliusi'weg, pugwelgl pugwe'l iga'tugsigupnn ga'qinal ta'n negm tel puatg'pnn.

¹⁹ Pa na ga'qinal pas'g 'ngute'j etna na wiguamugt's. Ma tetaputestnugul.

²⁰ Gatu nige' Gjinisgam eliusi'weg pugwelgl pugwe'l iga'tugsigupnn ga'qinal. Gatu pas'g newgte' ga'qinu.

²¹ Ma 'gpugugwinu gis tlimagul 'gpitnину, "Mo menu-aqannu" aq gun'jinu ma gis tlimagul 'ggatinal, "Mo menu-aqannu."

²² Gatu awna alt pugwe'l tli angamgugt'tal menaqaan pas'g ma gis siawawgsultigw mo gugunmug.

²³⁻²⁴ Alt pugwe'l weli angamgugt'tal aq gepmite'tmu'gul gatu Gjinisgam na tel gisitugsigupnn ga'qinal uigkeit maw gepmite'tmnenu ula pugwe'l ta'n mo tetuji gepmite'tmuggl. Mo teltenug al mesqo'ltinenu. Etna na uigkeit weji angune'mu'gl ga'qinal na tel gepmite'tmu'gl.

²⁵⁻²⁶ Glaman ma' gisi nigtua'tun ga'qi. Gatu alt pugwe'l piltu lugwegl gatu 'ms't maw lugutigl. Pa na newgtej asgaiasg, 'ms't asgotg ga'qi. Pa na newgtej gepmite'tmg 'ms't gepmite'te'n.

²⁷ Pa na wijei 'ms't ta'n te'sioq ta'nig getlams'tasultioq mawnutultioq newgte' wa'qi Se'suguli gatu 'ms't wen ignmut ml'gigno'ti uigkeit piltuamu'g ugtlgowaqan ta'n elugwatg aq amujpa gepmiteltulti'gw.

²⁸ Gjinisgam amgwesewei iga'lapni apostale'wiliji. Tapuewei iga'lapni ta'nig ugtagnutmaqanm pestunmuatiji mimajuinu'g. Si'stewei iga'lapni ta'nig nujigina'mua'tiliji. Na tuijw iga'lapni ta'nig ml'gigno'ti geggunmi'tip gis tla'taqatinew paqalaiuti'l wejiaq Gjinisgamewigtug. Na tuijw ta'nig geggunmi'tij ignmatimgewei gisi npitaqatinew, ta'nig apoqonmua'tiji igtigig, aq ta'nig igtigig gisa'la'titaq maw lugutinew, aq ta'nig piltui'sultijig.

²⁹ Mo 'ms't ignmujig ml'gigno'ti uigkeit apostale'witewultinew. Mo 'ms't ignmujig ml'gigno'ti uigkeit pestunmnew Gjinisgam ugtagnutmaqanm, mo 'ms't ignmujig na ml'gigno'ti uigkeit nujigina'mua'tinew. Mo 'ms't geggunmi'tigw ml'gigno'ti uigkeit tla'taqatinew paqalaiwaqan ta'n wejiaqal Gjinisgamewigtug.

³⁰ Gisna mo 'ms't ignmujig ml'gigno'ti uigkeit nuji npitaqatiji, gisna piltui'sultijig, gisna gegnu'a'taqatijig ta'n teli'sulti'tij.

³¹ Iga'tug 'ggamlamung uigkeit 'msnmnew ignmatimgewe'l ta'n maw gelu'lgl. Gatu nige' gegnu'a'tulitoqs'p ta'n me' pajiji gelu'lg.

13

Gjinisgam ugsaltuaqanm

¹ Pa na 'nta piltui'sian, aq gis tli'sian ta'n ansale'wijig gis tli'sulti'tij, gatu mu 'gsalaq igtigig pas'g tli ugsua'litaq pa wijei aq tl sespeian nige' tl toqsian. Gisna jijuej 'mtetaq, aq ma' jigs'tuigw.

² Pa na Gjinisgam ignmujig pestunmatmuan ugglusuaqanm, aq igani gjii'tuan ta'n tliatew, aq gaqi gjii'tuan 'ms't goqwei gatu

mu 'gsalawg igtigig, tali ugtapsunitew? Pa na tetuji melgi gtlams'tasi je we'gaw gis gelu'lg gm'tn aq telimg majas'in aq na teliaq, ma' tepawgtiw goqwei, mu 'gsaltuaqan gugunmuhan.

³ Gatu ga'qi ignmuetuan ta'n te's'g goqwei geggunm ugjut ewle'juinu'g aq ignmalsian nu'gwa'lugsin gatu mu 'gsalaq igtigig na ma tali ula'linug.

⁴ Na mimajuinu ta'n gesalaji igtigig, maw sangewe'g, aq welm'toq. Mo qalipusitagw, mo wisguegw, mo nata' gin-nuegw aq mo me'ge'jug.

⁵ Na mimajuinu ta'n gesalaji igtigig mo emegwe'wagul wen. Mo ne'paqtmug, mo munsagw ugjut negm tliaq tluen. Mo naqsi luawg, mo naqsi asgaiwam'g, aq mo enmite'tmug ta'n wen opla'l'j.

⁶ Mo wel'ta'sigw ta'n tujiw igtig mimajuinu opla'tegej gatu awna wel'ta'sit ta'n tujiw teliaqewei tela'tegetij ta'n telueg Nisgamewei wi'gatign.

⁷ Pa na 'gsalj wen, gisipuguttas ta'n pas'g goqwei. Apjiw 'gtlams'tasituates negmeg, apjiw lita'sualates ula'tegen, apji iga'lates.

⁸ 'Gsaltuaqan iapjiwewe'tew. Ta'n goqwe'l igan gnua'tugsigupnn, tliatal, ta'n mimajuinu'g piltui'sultijig 'ns'tuaten, ugs'tqamugewe'l 'ns'tuo'ti gaqiatew.

⁹ Gjinisgam ignmugsi'gup ns'tuo'ti aq pestunmatmuhan ug-glusuaqanml aq igani gji'tuan ta'n tliatew. Pas'g mo wajui ignmugsiggup negm 'ns'tuo'tim.

¹⁰ Ta'n tujiw Gjisqamaw ta'n 'ms't goqwei geitoq apaja'sij, ta'n teli ns'tmu'ti'gw, na gaqiatew. Na tujiw wajui ignmugsitesnu negm ugtns'tuo'tim.

¹¹ Ta'n tujiw mijua'ji'juianeg telewistuap aq teli angita'siap, aq telgwijia'p 'st'ge' mijua'ji'j. Ta'n tujiw gisigweianeg, puna'tuap ta'n tel mijua'ji'jueiap.

¹² Na teli apje'ji'jgl ta'n teli gji'julg Gjinisgam ta'n ma' gis nmiaqat. Gatu na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw nmiatesnu aq nenuatesnu. Nige' na mawi apje'jg ta'n tel nenug, gatu na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw wajui nenuatesnu pa wijei aq Gjinisgam ta'n tel nenugsi'gw.

¹³ Ula nesisgl ta'n esgwiaqal, 'gtlams'tuaqan, lita'suaqan, aq 'gsaltuaqan. Gatu na mawi ms'gi'g te's'g, na 'gsaltuaqan.

14

*Me' gegnua'tuloq ugjut na ignmatimgewe'l
ta'n wejiaqal Wejuli Nisgamewigtug*

¹ Munsugtmug 'gsalanew igtigig. Iga'tug 'ggamlamung ugjit 'msnmnew ignmatimgewe'l ta'n wejiaqal Wejuli Nisgamewigtug. Me' aq igtigl puatmug ignmuhan na ml'gigno'ti ugjit gisi pestunmuhan Gjinisgam ugtagnutmaqanm.

² Na mimajuinu ta'n piltui'sit, ma gis glulagwi mimajuinu'g. Pas'g gelulatl Gjinisgam muta ma wen 'ns'tuagul. Weja'toq Wejuli Nisgam ugml'gigno'tim gisi piltui'sin. Ta'n goqwei wesgutg na mimgwa'tas'g.

³ Galu na mimajuinu ta'n pestunmatmuaj Gjinisgaml ugtagnutmaqanm, gelulaji mimajuinu'g, apoqonmuaji aq welgwijimaji aq apgnua'laji.

⁴ Na mimajuinu ta'n piltui'sit pas'g melgignewalsit ta'n teli glams'tasit. Galu na mimajuinu ta'n wesgutmuaj Gjinisgaml ugtagnutmaqanm melgignewa'laji 'ms't ta'n i getlams'tmu'tiji.

⁵ 'Gsatmug 'ms't gis piltui'sultioq galu me' aji gsatmug gisi pestunmatmoq Gjinisgam ugtagnutmaqanm. Muta na mimajuinu ta'n wesgutmuaj Gjinisgaml ugtagnutmaqanm me' mesgi'g 'lgowaqan elugwet je mu ta'n wen piltui'sit, glapis nat wen i'g ta'n gis tlajim mimajuinu'g ta'n gis tluet. Na tujiw 'ms't ta'nig getlams'tmu'tlijig gisi apoqonmuaten.

⁶ Glaman, nigmatut, jijuqa lia'n ta'n eimutioq aq piltui'sian ma 'ns'tuwoq, tali apoqonmugsitoqs'p? 'Lpa ma tali apoqonmugsivoq glapis 'pgisituloq ta'n goqwei Gjinisgam gis musga'tuip gisna ta'n goqwei geituan, gisna igan gnua'tuloq ta'n tlajet gisna gina'muloq Gjinisgam ugglusuaqanm.

⁷ Ta'n tujiw wen tapia'ji'jte'gej, aq mo tetapute'mug, tali gjitutes ta'n goqwei etlte'tg? Mo gisi gjitutes.

⁸ Ta'n tujiw matnaqqewaqtan iga'q aq na ji'nm pipugwaqan putuatg aq mo tetapu putuatmug, ma wen gisgaje'iug ugjit liet matnaqqewaqtanigntug.

⁹ Pa na wijkei tal gisi ns'tultew wen ta'n goqwei wesgutmn ta'n tujiw piltui'sin pa mo wen gegnu'a'tuagw ta'n goqwei wesgutmn. Ma 'ns'tulug aq ma tali ugtapsuninug.

¹⁰ Gaqais mili'sultijig mimajuinu'g aq 'ms't wen nest'g ta'n teli'sij.

¹¹ Galu mu 'ns'tmuhan ta'n negm teli'sij. Ma tli ugsua'lawt pa wijkei aq gigmaq aq negm wijkei tli ugsua'litet.

¹² Getaqite'tmoq 'msnmnew ignmatimgewe'l wejiaqal Wejuli Nisgamewigtug. Me' glu'lgt'tew glutmoq aq e'wmanew na ignmatimgewe'l ta'n apoqonmuataq igtigig ta'nig getlams'tmu'tijig.

¹³ Glaman na mimajuinu ta'n piltui'sit amujpa a'sutmat 'msnmn na ml'gigno'ti ugjit gis gnua'tuan ta'n gis tluet.

¹⁴ Ta'n tujiw piltui'sian ta'n teli a'sutmai, 'njijaqamij a'sutmat, gatu mo e'wmug 'ntangita'suaqanm.

¹⁵ Tala'tega's nige'? Gitg tla'tega's. Piltui'sites ta'n tujiw a'sutmaian, aq elg a'sutmai e'wman glusuaqann ta'n 'ms't wen 'ns'ttal na tujiw 'ns'tuiten. Piltuintutes ta'n tujiw 'gtapegieian, aq elg 'gtapegieian ta'n 'ns'tuiten.

¹⁶ Ta'n tujiw mawita'ioq aq miwatmaj Gjinisgam aq piltui'sin, igtigig tal gis tluetaq, "Na tliatew?" Mu 'ns'tlug ta'n goqwei wesgutmn.

¹⁷ Wel miwatmaq Gjinisgam, gatu na ala igtigig ma' gisi apoqonmuam'gig.

¹⁸ Miwatmaq Gjinisgam me' piام piltui'sian je mu gilew.

¹⁹ Gatu ta'n tujiw eim ta'nig getlams'tmu'tijig ultesgatulti'tij ugjut emtoqwalanew Gjinisgaml, tmg na'ngl glusuaqann tlua's ta'n 'ns'tuiten glaman gisi gina'mua's igtigig je mu newgtisga'q pituiptnnaqanigl glusuaqann ta'n piltui'si.

²⁰ Wijigatulti'gw, mut mijua'ji'juitew, gatu ugjut ta'n goqwei winjig tleie'n pa wijkei aq gopisun, ta'n mo winjig geitug. Tli angita'si pa wijkei aq mimajuinu ta'n nestue'g.

²¹ Gis ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign na Gjinisgam teluet, "Ugji glusites ula mimajuinu'g
igtigig ta'n piltui'sultijig
aq se'g weita'jig
gatu je we'gaw
'ntmimajuinumg ma' jigs'tuigw."
Na teluet Gjinisgam.

²² Ta'n tujiw piltui'sin etl musga'tun Gjinisgam ugml'gigno'tim ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw mo ugjut musga'tuan ta'nig getlams'tmu'tijig. Ta'n tujiw pestunmatmn Gjinisgam ugtagnutmaqanm etl musga'tajig ta'nig getlams'tmu'tijig Gjinisgam ugml'gigno'tim, mo ugjut ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw.

²³ Ta'n tujiw a'sutmewinu'g mawita'tij 'ms't wenig poqji piltui'sultijig, aq mimajuinu'g ta'n mo nestasulti'gw ta'n tel piltui'sing gisna ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw pisgwita'tij aq nutugsioq tluetaq, "Elue'via'tioq."

²⁴ Gatu 'ms't usgutmoq Gjinisgam ugtagnutmaqanm ta'n tujiw nat wen ta'n mo getlams'tasiug gisna mimajuinu ta'n mo nestasigw pisgwa'j na tujiw Gjinisgam ugtagnutmaqanm musga'tuatew ta'n tel lue'winuij aq ula glusuaqan asga-iagutal ugtangita'suaqanm.

²⁵ Na tujiw 'pqoji nmi'sitew ta'n menaqqajewe tele'g. Nutgul'pa'sitew aq emtoqwalatal Gjinisgaml. Tluetew, "Teliaq Gjinisgam eig ta'n eimoq."

*Ta'n tuijw weltesgatultijig,
Gjinisgam mo pualagwi ewnasita'new*

²⁶ Glaman, nigmatut, tala'taqatitoqs'p ta'n tuijw ultesgatultioq ugjit emtoqwalanew Gjinisgam? 'Ms't wen gegung ml'gigno'ti ta'n tl nisi apoqonmuataq ta'nig getlams'tmu'tijig. Alt'gtapegiattaq, igtig pestuntew, igtig tlimataq agnutmaqan ta'n Gjinisgaml ignmapnn, igtig piltui'sitew, aq ap igtig gegnua'tuataq mimajuinu ta'n goqwei wesgutg. Ta'n goqwei teliaq wet tliaq ugjit ml'gignewa'tuan ta'n teli gtlams'tasulti'tij Gjinisgam ugtmimajuinumg.

²⁷ Pa na mimajuinu'g eimu'tijig ta'n piltui'sultijig, pas'g tapusijig gisna nesisijig ignmua's tli'sultinew. Amujpa na ingute'jit etlewistoq aq na tuijw nat wen amujpa gegnua'tuaji ta'n goqwei wesgutmi'tij.

²⁸ Gatu mo mimajuinu eimug ta'n gis gnua'tuaj, na ula mimajuinu ta'n piltui'sit mu tli'siwis ta'n etl mawita'tij gatu gisi ngutewistuta Gjinisgaml.

²⁹ Ignmuanej tli'sultinew tapusijig gisna nesisijig ta'n Gjinisgam ignmuapni ugglusuaqanml aq iganigji'tuanew ta'n tliatew, gatu igtigig amujpa menaqqajewei angite'tmi'tij ta'n tlian ta'n goqwei wesgutmi'tij.

³⁰ Gatu nat wen ta'n etli ultesgatultioq 'msng agnutmaqan wejiaq Gjinisgamewigtug ta'n wen etlewistoq, 'nqa'sij, aq ignmua's ala igtigl tl ewistulin.

³¹ 'Ms't ta'n te'sioq gisi usguttoqsop Gjinisgam ugtagnutmaqanm, ingute'jit, glaman 'ms't gisi gnutmasultitoqs'p aq ulgwijimtultitoqs'p.

³² Migwite'tmug, na mimajuinu ta'n gegung Gjinisgam ugtagnutmaqanm gegung ml'gigno'ti gisi nqalsin aq esgman glapis ap negm gisi ewistun.

³³ Gjinisgam pualugsi'gw sangewo'ltinenu ta'n teli ultesgatulti'gw, mo pualugsigw ewnasita'nenu.

[Ala na'gwegl ji'nmug pemgopultijig igantug aq e'pijig aq un'jang maw pemgopultijig ugtejg. I' tla'taqatipnig agnutma'tinew aq mo jigs'tmi'tij.]

³⁴ Na e'pijig wantaquo'lti'tis ta'n tuijw weltesgatulti'tij a'sutuo'guomg. Mo ignmuam'gig mawagnutma'tinew ta'n tuijw nat wen pestung. Amujpa jigs'tmi'tij. Na telueg Lesui'peweiei 'tplutaqan.

³⁵ Pa na 'gtu 'gji'tu'tij goqwei pipanima'tis ugji'nmumuaq wiguaq. Mo teltenug ugjit e'pijig mawagnutma'tiji ta'n tuijw mimajuinu'g etli emtoqwala'tij Gjinisgaml.

³⁶ Mo wel'te'tmuoq. Tel'ta'sultioq pas'g gilew Golintewaq geituoq Gjinisgam ta'n tel puatg tlian. Gatu mo telianug.

³⁷ Pa na mimajuinu tli ugsualsij Gjinisgam ugtagnut-mewinumal gisna gisi msnmaj ignmatimgewei wejiaq Wejuli Nisgaml uli gji'tus ta'n goqwei gis ewi'gmuloq na Gjinisgam ugt'plutaqanm.

³⁸ Gatu mo jigs'tmug ula wi'gatign, mut jigs'tuanew.

³⁹ Glaman, nigmatut, iga'tug 'ggamlamung ugjit usgutmn-new Gjinisgam ugtagnutmaqanm gatu mut wetqo'lanew wen piltui'sin.

⁴⁰ Amujpa 'ms't goqwei tetapua'tuoq aq gigwaji tla'taqatioq.

15

Se'sus ta'n tel minunsij

¹ Nigmatut, nige' getu migwimuloq ugjit na gelu'lg agnut-maqañ ta'n tel pestunmuloqop. Wesua'tuoqop ta'n tel nutmo-qop aq me' nige' melgi gtlams'tasultioq.

² Etna na ula gelu'lg agnutmaqañ ta'n pestunmuloqop aq ta'n westaugsiqop. Siaw ml'gi gtlams'tasultioq aq gnn'moq 'ggamlamnuuaq. Pa na mo gennmuoq 'ggamlamnuuaq, mo tali ugtapsuninu ta'n teli gtlams'tasultioqop.

³ Ignmuloqop ta'n goqwei maw gelu'lg mesnmap. Etna na ula agnutmaqañ. Na Se'suguli nepg'pnaq ugjit 'glue'utinal ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign.

⁴ Utqatalut'p aq nesuguna'qeg wenagiep aq minunsip ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign.

⁵ Neialsip aq Pie'l nemiapnn aq na tujiw igtigig unaqapemg nemia'tipnn.

⁶ Na tujiw neialsip aq me' aq na'n gasgiptnnaqanijig un-aqapemg newgtsiniw 'ms't nemia'tipnn. Suel 'ms't me' mima-jultijig nige' gisgug, gatu alt nepu'tipnig.

⁷ Na tujiw musgalsip aq Ji'mej nemiapnn aq na tujiw 'ms't ta'n te'sijig apostale'wijig.

⁸ Ugtejgewei neialsip aq ni'n nem'i'g'p. Mo wen tel'ta'sigup Se'suguli neialsitew aq ni'n nem'i'g'p aq gawasga'siap aq get-lams'tasiap. Ili ugs'tqamuip Gjinisgamewigtug.

⁹ Ni'n mawi ugtejgewa'jui ta'n te'sijig apostale'wijig je mu te'pmu tlui'tugsin apostale'wit muta amasgipnng'pnig Gjinis-gam ugtmimajuinumg.

¹⁰ Gjinisgam teli ul'telmip, apoqonmuip tele'n ni'n ta'n tele'i. Tetuji ul'telmip, me' melgi lugwa'p je mu ta'n igtigig apostale'wijig. Mu ta'n ni'n gis tla'tegewap gatu Gjinisgam ta'n teli ul'telmip, aq ugml'gigno'tim wet sapu tl lugwet ni'neg.

¹¹ Glaman, na ula ta'n pestunmatmeg aq getlams'tmoq, ugjiaq ni'neg gisna ugjiaq igtigig, 'ms't na wijkei tel pestunmat-meg. Na.

Ta'n tl minunsultitesnu

¹² Gatu ge' tlimigw. Getlams'tmu'tioq ta'n goqwei pestunmatmeg, Se'suguli gisi np'geg aq minunsit. Goqwei alt wet tlueioq ta'n nepu'tipni ma' apaji minunsulti'gw?

¹³ Gatu pa na tliaq ta'n goqwei telueioq, na mo Se'suguli minunsigup.

¹⁴ Pa na Se'suguli mo minunsigw ta'n tujiw gisi np'geg, na tujiw mo geggunmuez ta'n tl pestunmatmegeg aq gilew mo geggunmuoq ta'n goqwei 'gtlams'ttoqs'p.

¹⁵ Je me' aq na. Tel musga'-lugsieg'p ugjut tli egsu agnimanen Gjinisgam, muta wesgumg'tt'p ugjut negm unaqa'l'an Se'sugulial gisi npliteg. Gatu pa na tliaq ta'nig nepu'tipnig ma apaji minunsulti'tigw, na tujiw mo wenaqa'lagupnn Se'sugulial.

¹⁶ Pa na ta'nig nepu'tipnig mo apaji minunsulti'gw, mo Se'suguli minunsigw.

¹⁷ Pa na Se'suguli mo minunsigus, na tujiw ta'n teli gt-lams'tmu'tioq mo tali ula'lugsiwoq aq gilew me' elue'utigtug eimu'tioq.

¹⁸ Aq ta'nig getlams'tasultipni'g Se'sugulial ta'n nepu'tipnig mn'tua'gig el'ta'pnig. Na'te'l etl gaqiaq. Pas'g na mo telianug.

¹⁹ Pa na ta'n tel lita'sulti'gw Se'sugulieq pas'g gelu/lg ugjut ula mimajuaqan aq mo nugu, na tujiw te'pmug me' ewlite'lgaqan je mo ta'n pas'g wen piluei ula ugs'tqamug.

²⁰ Gatu Se'suguli gisi 'np'geg aq minunsip aq ula na teliaq. Etna na ugjut weji musga'tugsi'gw ta'n nepu'tipnig wijkei tli apaji minunsultitaq.

²¹ Mimajuinu'g nepu'tipni ugjut ta'n tela'tegep newgte'jip ji'nm Ata aq mimajuinu'g gisi apaji minunsultitaq ugjut ta'n tela'tegep igtig ji'nm Se'suguli.

²² Ta'n te'sijig mimajuinu'g 'npu'titaq muta wet agutmu'tijig Atao'q, pa na wijkei ta'n te'sijig mimajuinu'g apaji minunsultitaq tleiaultijig Se'sugulieq.

²³ Gatu ta'n te'sit wen minunsitew ta'n tujiw tetaputesg iga'q. Se'suguli amgwesewa'juip. Minunsit aq na tujiw ta'nig tleiaultijig negmeg minunsultitaq ta'n tujiw apaji pgising.

²⁴ Na tujiw gaqietew ugs'tqamu. Se'suguli wissuignemataq mn'tu'g, igani assusultijig, aq ta'nig geggunmi'tij ml'gigno'ti. Gjinisgam ujjl iga'tuatew ugpitng 'ms't goqwei.

²⁵ Amujpa Se'suguli igani assusit glapis Gjinisgam wis-suignemaj 'ms't ta'n te'sijig ta'n getana'titl.

²⁶ Ugtejgewei ta'n goqwei getanugsi'gup ta'n Se'suguli jiglattew, na 'npuqaqan. Na tujiw 'ms't goqwei wissuigno'tg.

²⁷ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, "Gjinisgam wis-suignatg'p 'ms't goqwei aq iga'tuap Se'sugulial ugpitng." Weli

gji'tuoq, na glusuaqann "ms't goqwei" mo mawi igalsigup Gjinisgam ta'n iga'tuapnn 'ms't goqwei Se'sus ugpitng.

²⁸ Gatu ta'n tujiw 'ms't goqwei gaqi iga'tuteg Se'suguli ugpitng, aq negm igani assusit, na tujiw negm na Gjinisgam uggwisl, igalsilital Gjinisgam ugpitng ta'n 'ms't goqwei gaqi iga'tuap negm ugpitng. Na tujiw Gjinisgam mesta assusitew 'ms't tami.

²⁹ Gatu ta'nig nepu'tipnig mo apaji unagita'ti'gw, goqwei ugjit sign'tuaten ula mimajuinu'g ugjit ta'nig gis nepu'tipnig? Goqwei wet tla'taqatioq glapis 'gtlams'tmoq ta'nig nepu'tipnig apaji minunsultitaq?

³⁰ Aq ninen, goqwei ugjit iga'tutesnen 'ntmimajuaqanminen te'sigisg'g?

³¹ Wijigatulti'gw te'sigisg'g weltesgm 'npuqaqan. Me'gitelmuloq ta'n tel gegnu pmita'ioq Se'suguliewigtug, na Gjisaqamawminu. Etna na ugjit wet tlimaloq.

³² Tali ugtapsunig gis matnijig Epesusewaq pa wijei aq, elue'ultijig wi'sisg ugjit pas'g ta'n goqwei 'msntes ula ugs'tqamug? Mo teli ula'liug. Pa na mo nugu apaji minunsultigw na tujiw tla'taqatinej ta'n i' tluepnig, "Jugwita'gw, mijjultinej, aq samqwoltinej aq giso'ltinej muta sapo'nug 'npu'titesnu." Pas'g na mo telianug.

³³ Mut lue'wa'lugsultinew. Pa na gitapaq na negmow ta'nig opla'taqatijig na 'pqot tla'tegetes 'st'ge' negmow aq seioqwialsin.

³⁴ 'Ns'tua aq pun lue'wia aq pun pata'tega. Alt gilew mo nenuawoq Gjinisgam je tlia tlui'tusultioq Gjinisgam ugtmimajuinumg.

Pilue'gt'tal gaqinal ta'n tujiw minunsulti'gw

³⁵ Nat wen pipanigesij, "Tal gis minunsultitaq ta'nig nepu'tipnig? Talamugt'tal wa'qiwal?"

³⁶ Elue'wien ta gi'l! Pa na mo nestmun ta'n tel pipanigesin. Ta'n tujiw iga'taquin 'sginmin maqamigeg, ma 'sgalianug glapis sugul'gaq.

³⁷ Aq ta'n goqwei iga'taqutmn maqamigeg pas'g 'sginmin. Etug 'sginmin glumgwei gisna ap igtig 'sginmin ta'n pugjige'l 'pqojigwetew. Mo iga'taqutmn ta'n goqwei gis gisigweg. Na 'sginmin ta'n iga'taqutmn, 'lpa piltui angamgug ta'n tujiw gisigweg.

³⁸ Gjinisgam ignmatg 'sginmin 'pqoji sgalian aq nigweg tlamugt'tew ta'n negm tel puatg. El'toq te's 'sginmin sgalian aq nigwen ta'n telamu'gl iga'taquit'pnn. Igataqutmn piesgn, piesgn nigwetew.

³⁹ Eimu'tijig mimajuinu'g, wi'sisg, jipji'jg, aq nme'ji'jg. Mimajuinu'g wa'qiwal mo wije'nugul aq wi'sisg, gisna ala igtigig.

⁴⁰ Negmow ta'nig tleiaultijig wa'so'q wa'qiwal me' pilue'l aq ginu. Negmow wa'so'q me' welangamgusultijig je mu negmow ta'nig tleiaultijig ula ugs'tqamug.

⁴¹ Na na'gu;set welaset, aq tepgun;set piltuaset, aq gloqowejg me' aji piltuasultijig aq alt gloqowejg me' nutgasultijig je mu igtigig.

⁴² Etna na ula wije'tew ta'n tujiw nepu'tijig apaji minunsulti'tij me' pilue'l ga'qinal gugunmi'titaq. Ta'n tujiw 'npuinu utqataluj sugul'gatew, gatu ta'n tujiw minunsij iapjiwewi mimajuaqan guguntew.

⁴³ Ta'n tujiw 'npuinu utqataluj, ma nugu gepmitelmam'g gatu ta'n tujiw minunsij na tujiw apji gepmitelmaten. Gaqinal menaqaanaqal aq 'nputitesnu, gatu ta'n tujiw apaji minunsulti'gw ml'gignattesnu aq apjiw mimajultitesnu.

⁴⁴ Ta'n tujiw utqataluj ugs'tqamugewei wa'qi gatu ta'n tujiw minunsij wa'so'qewe'tew wa'qi. Gjinisgam gisitoq ugs'tqamugewei ga'qinal aq maw wa'so'qewe ga'qinal gisitatal.

⁴⁵ Tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, "Gjinisgam eliapnn Ataal, amgwesewei ji'nmul, aq ignmuapnn mimajilin," gatu ugtejgewei Ata, na Se'suguli. Negm ignmugsitesnu iapjiwewi mimajuaqan wa'so'q.

⁴⁶ Amgwesewei, geggunmu'gl ugs'tqamugewei' ga'qinal, gatu pugjige'l Gjinisgam ignmugsitesnu wa'so'qewe'l ga'qinal.

⁴⁷ Amgwesewei Ata wejitasip t'pgwan aq tleiawit ugs'tqamug, gatu tapuewei Ata na Se'suguli na wejiep wa'so'q,

⁴⁸ Ta'nig tleiaultijig ugs'tqamu wijke telita'sultijig pa wijke aq ta'n wen t'pgwanigtug wejiep. Ta'nig tleiaultijig wa'so'q wijke telita'sultijig pa wijke aq ta'n wen wejiep wa'so'q.

⁴⁹ 'Ms't ta'n te'si'gw wijke telita'sulti'gw pa wijke aq Ata, gatu newgte' na'gweg wijke tlitasultitesnug pa wijke aq Se'suguli.

⁵⁰ Ula telimuloq, nigmatut, na mimajuinu'g ula ugs'tqamug ma gisi pisgwita'gwig Gjinisgam ugtelege'wa'gimg. Ta'nig geggunmi'titi ugs'tqamugewei wa'qiwal ma gisi msnmi'ti'gw ta'n goqwei iapjiwewi glapis 'msnmi'titaq wa'so'qewe wa'qiwal muta ugs'tqamugewei wa'qiwal 'np'tal aq ma iapjiw mimajultijig.

⁵¹ Getu' gnua'tuloq ta'n goqwei a'guteg. Ma 'ms't gaqi 'npu'tigw, gatu awna jiniw ignmugsitesnu pile'l ga'qinal.

⁵² Tli nqa'si tliatew pa wijkei aq ta'n 'gpugug teli psigwates. Na tliatew ta'n tujiw Gjinisgam ugtejgewei ugripipugwaqanm nutmoq. Na tujiw ta'nig nepu'tijig unagita'taq aq iapjiw mimajultitaq. Toqo ginu ignmugsitesnu pile'l ga'qinal ta'n iapjiw mimajultitesnu.

⁵³ Nige' geggunmu'gl ugs'tqamugewe'l ga'qinal, ta'n 'np'tal. Amujpa ignmugsitesnu wa'so'qewe'l ga'qinal glaman ma 'npu'tigw. Na tujiw iapjiw mimajultitesnu.

⁵⁴ Ta'n tujiw ula tliatew, ignmugsi'gw wa'so'qewe'l ga'qinal glaman ma' 'npu'tigw gatu iapjiw mimajultitesnu. Na tujiw ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng na tliatew,

"Npuaqan wissuignulten.

'Npuaqan ma nugu i'gtnug.

55 'Npuaqan, ma nugu wissuignemiweg.

'Npuaqan, mo etenug 'gml'gigno'tim
ta'n tli asgaiwitesnen?"

56 Lue'uti ta'n pegisitoq 'npuaqan gaqiatew aq na 'tplutaqan ta'n musga'tugsi'gw 'gtlue'utinal ma nugu ilsumugsigw.

57 Ge' miwatmuanej Gjinisgam ta'n ignmugsi'gup wissuignemotmnenu 'npuaqan wet sapu tl lugwet Gjisraqamaw Se'suguli.

⁵⁸ Glaman wijigatulti'gw, ta'n mawi gsaluloq, ml'g'pugultigw. Mut goqwei ignmatmnew majalugsinew ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug aq mut ignmuuanew wen lue'wa'lugsinew. Iapjiw siaw lugwatmug Gjinisgam ugtlgowaqan muta geitu'g ta'n goqwei tela'tuoq Se'suguliewigtug apjiw tepawgtig.

16

*Pem mawo'tu'tij suliewei ugjit gitapenaq
ta'nig getlams'tasultijig*

¹ Pualuloq tla'taqatinew pa wijkei aq ta'n telimg'pnig igtigig ta'nig getlams'tasultijig Galetiaewa'gig. Pem mawo'tu'tij suliewei ugjit apoqonmuuanew ta'nig getlams'tasultijig Seluselemp.

² Te's aqantie'umg 'ms't ta'n te'sioq ta'n telgi'g suliewei gis ne'pa'tuoq aqantie'uti amujpa na ta's'g iga'tuoq gmetug. Na tla'taqatioq, glaman ta'n tujiw 'pgisinan ma al mawa'tuoq suliewei.

³ Na tujiw apgotgimas ji'nmug ta'n gilew gisi mgnoqopnig ugjit la'tunew ula 'gtignmatimgewe'mual Seluselemp aq ignmua's wi'gatignn ugjit gnua'tugsinew ula ignmatimgewe'i.

⁴ Nemitan tepawgtig ugjit ni'n lien, na tujiw wije'witaq.

Ta'n goqwei Poligap gisite'tg

5 Pugjitew jugu'a's aq naji mittugwalulitoqs'p gatu tmg amujpa wet saputa'sia's Masetoniaewa'gig aq na tujiw 'pgisintes ta'n eimu'tioq.

6 Etug jel siawqattes ta'n eimoq glapis gesig gaqiaq. Na tujiw gisi apoqonmuitoqs'p ta'n tl siawa'sites ta'n tet tamila's.

7 Mo pas'g getu nemu'luoq gjiga'ji'. Me' getu 'pgitgatm ta'n eimoq, Gjisqamaw tli ul'te'tg.

8 Gatu siawqattes Epesuseg glapis pestie'uti teluisig Pentigast iga'q.

9 Assma nige' pugwelg lugowaqan ugjit Gjinisgam eteg ta'n maw tepawgtig ugit lugwattles, je tlia i'mu'ti'tij pugwelgig ta'nig getantu'tij Gjinisgam ugtlgowaqan.

10 Ta'n tujiw Timoti 'pgising ta'n eimutioq, mut awan'ta'sultinew ugit ul'ta'sualanew muta negm elugowatl Se'sugulial pa wijei aq ni'n.

11 Mut wen ignmuuanew pepsitelman gatu apat gitmug welgwijing aq apoqonmug ta'n tl siawa'sitew glapis 'pgising ta'n eim. Esgmalg apaja'sin aq maw igtigig ta'nig wijig'tijig ta'nig getlams'tasultijig.

12 Gatu nige' ugit wijigmug Apollos. Munsaiqaqap ugit mittugwalugsinew aq maw igtigig ta'nig getlams'tasultijig gatu mo wel'te'tmug'p ugit lien nige'. Gatu lietew ta'n gase'g gisi pgwatoq.

Ugtejgewe'l glusuaqan

13 Ango'tmug aq ml'g'pugultigw. Ml'gito'ltigw, aq ml'gi glams'tasultioq.

14 Ta'n pas'g goqwei tela'tuoq, tla'tug muta gesaloqig igtigig.

15 Gejioqig, Stipen (E'gian), aq wi'gma, amgwe-sewa'juultipnig ta'n getlams'tasultijig Gli'gewa'gig. Igalsultipnig ugit lugowanew Gjinisgam ugtmimajuinumg. Wijigatulti'gw, etawaqtumuloq

16 ugit majulgwalanew na mimajuinu'g ta'n ilgwenugsioq pa wijei aq negmow, Stipen aq wi'gma maw 'ms't wen ta'n maw lugutijig.

17 Welwijin muta Stipan, Poltunatus aq Aqqaiqs weita'pnig ta'n eimoq. Gilew mo eimu'tiwoq ta'n eim ta'n tli apoqonmuitoqs'p gatu negmow apoqonmui'pnig.

18 Aq welwija'lipni pa wijei aq ta'n tel welwija'lugsioqopnig. Na mimajuinu'g ta'n telo'ltijig 'st'ge' negmow te'pmi'tij gepmitelmugsinew.

19 'Ms't ta'n te'sijig ta'n getlams'tasultijig E'siae'wa'gig, me' wi'tugsioqopnig. Aguila aq Plisilla elgitmugsioqol ugt'gsaltuaqanmuow aq maw igtigig Gjinisgam ugtmimajuinumg ta'nig mawi ultesgatultijig wiguowaq.

²⁰ 'Ms't ta'n te'sijig ta'nig getlams'tasultijig pipanimip-nig ugjit wi'tan. Ultesgug 'ms't wen aq tla'tagatigw ugjit musga'tunew ta'n teli gsaltultioq.

²¹ Pa na npitnigtug ula ewi'gm, "Ni'n Poligap wel'ta'sualuloq."

²² Ta'n wen mo gesalagul Gjisaqamawul, Gjinisgam ugtapulatal. Etawaqtmul Gjisaqamawminu, Se'suguli apugjig apaji pgisinn.

²³ Etamg Gjisaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew.

²⁴ Elgitmuloq ntg'saltuaqanm muta 'ms't tleiaultioq Se'suguliewigtug. Glapis ap nemu'loq, Poligap.

Tapuewei wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuaji Golintewaq

Gegnugwataqan ugit ula wi'gatign

Ula na ta'puewei wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuaji na mimajuinu'g Golintewaq. Telimaji goqwei ugit me' mnaq emit-tugwalanew.

Teplutg na tla'tegen aq negmow getu gji'gtu'tij goqwei ugit ma gis tla'tegegw ta'n teplumaji. Poligap migwimaji ta'n gegnu'tmuaji tla'taqatinew aq getu gji'toq jigs'tmuane new. Telimaji apigsigtuanew igtigig ta'nig gis jiggita'jig lue'utigtug aq apoqonmuane new mu nugu tla'taqatinew. Poligap migwimuaji ta'n Gjinisgam Gisiteget wele'waji aq telteg negmow welewa'tiji igtigig. Pjiliw ta'nig nutma'tijig Selusalemg aq maw Jutiaewa'gig ta'n Se'sus na Westaulg tleiawait.

Poligap etl lugowatl Gisitegelitl aq telimaji mimajuinu'g na pilei gisagnutmamgewe'l. Poligap je tlia gitnmat aq welmaje'g wejo'tg gisa'lan mimajuinu'g majulgwalanew Gisitegelitl.

Getu' tlimugsi'gw ta'n goqwei Gisiteget gis tla'teget ugit ejigla'lugsi'gw ta'n lue'uti assumugsi'gup.

Ta'n qoqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap miwatmuatl Gisitegelitl (1.1-11)

Ta'n goqwei Poligap elugwatg ugit ulapetmnew na Golint- gewaq (1.12-7.16)

Amujpa gmetug iga'tug ta's'g suliewei ugit apoqon- muane new Nisgam ugtmimajuinumg ta'n ewle'jultiliji (8.1-9.15)

Nisgam megnatl Poligapal ugit apostale'witewilitl (10.1- 12.21)

Ugtejgewe'l glusuaqann ugit witapaq (13.1-13)

¹ Nige' ni'n Poligap epa'si, aq ap ewi'gmuloq, ta'n getlams'tasultioq Gjinisgamewigtug, na 'gjigan Golint, aq maw 'ms't ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinumg, Gli'gewa'gig. Ni'n aq Timoti, 'gjignaminu Se'suguliewigtug, wel'ta'sualuleg. Ni'n na Se'suguli ugtapostale'witemul, muta Gjinisgam Gisiteget tel'te'tg'p.

² Etamgig, Gjinisgam gujjinu aq Gjisaqamaw Se'suguli uleiugsinew aq ignmugsinew uggleu'lguow, aq wantaqa'ti 'ggamlamunuaq.

³ Ge' miwatmuanej Gjinisgam, ta'n Gjisaqamaw Se'suguli ujjl. Negm na gujjinu, aq mawi ewlitelmaji mimajuinu'g, apoqonmuaji aq apgnua'laji.

⁴ Apjiw apgnua'lugsi'gw aq melgignewa'lugsi'gw ta'n tujiw gitnm'ti'gw. Na tujiw wijei gis tli apgnua'latesnu igtigig, ta'nig mil gitnm'ti'tij. Apgnualgig pa wijei aq Gjinisgam ta'n teli apgnua'lugsi'gup, aq teli ewlitelmugsi'gup.

⁵ Ginu tel piam gitnm'ti'gw, ta'n Se'suguli tel gitnmap, gatu elt mawi apgnua'lugsitesnu, aq ulgwija'lugsitesnu.

⁶ Ninen maw gitnm'tieg'p ta'n tujiw pegisitulo'q gelu/lg ag-nutmaqan, ta'n gisi ugs'ta'titoqs'p, na gilew weji apoqonmug-sioq. Ta'n tujiw Gjinisgam apgnua'lugsieg, na wijei gilew tli apgnua'lugsitoqs'p aq apoqonmugsitoqs'p. Ignmugsitoqs'p na ml'gigno'ti ugjit gisipugutmnew, na wijei gitnmo'qon ta'n ninen gisipugutmeg'p. Etna na ula ugjit Gjinisgam ign-mugsi'gw gitnm'tinenu glaman apgnualatesnu igtigig.

⁷ Elita'sual'g't Gjinisgam apgnua'lugsinew aq apoqonmugsinew aq geitueg na tla'tegetew ugjit gilew. Geitueg ta'n tel gitnm'tioq ta'n ninen tel gitnm'tieg'p elt gilew tli apgnua'lugsitoqs'p ta'n ninen teli apgnua'lugsieg'p aq apoqonmugsieg'p.

⁸ Nigmatut ta'nig getlams'tasultioq getu migwimuloq ta'n tel gitnm'tieg'p E'siaewa'gig eimu'tie'g. Pajiji ma'mun gitnm'tieg'p aq amasgipnnugsieg'p. Tel ta'sieg'p ma saputawsultiweg.

⁹ Tel'ta'sieg'p 'ipa 'npu'titesnen. Mo eigtnugup tami ta'n tli apoqonmasultitesnen. Na ula wet tliaq glaman ma'lita'sualsultiweg gatu awna lita'sualatesnen Gjinisgam, ta'n gisi unaqo'laji nepu'tilipni.

¹⁰ Enmi amasgipnnugsieg'p, glapis suel ne'po'qsieg, gatu Gjinisgam westaugsiegp. Wijei siaw tla'tegetew. West-augsieg te'sigisg'g aq geitueg siawi ugs'taugsitesnen.

¹¹ Pipanimuleg siawi apoqonmuinen, ta'n teli a'sutmessewieg. Na tujiw pugwelgig mimajuinu'g miwatmua'tital Nisgamal ta'n teli asitemugsioqol ugta'sutmaqanmual ugjit saputa'lugsinen. Na wet tl miwatmua'tital Gjinisgam.

Ta'n goqwei Poligap telsumsip, mo gis tla'tegegup

¹² Mawi ul'ta'sultieg gis tluenen, tetapua'taqatieg'p mimajuinuigtug aq me' piam ugjit gilew ta'n te'sioq. Gjinisgam gejugsieg mo wesiji angamgusultiweg. Elita'sualg't ilgwenugsinen mu ninen ta'n teli angita'sultiweg. Negm Gjinisgam teli ul'telmugsieg'p ignmugsinen ml'gigno'ti ta'n tli tetapua'taqatinen aq ntangita'suaqanminen telimugsieg na tlian.

¹³ Ewi'gmuleg pas'g ta'n goqwei gis gittoqs'p, aq gisi ns'tasultitoqs'p aq mo goqwei mimgwa'tulueg'p. Mo tetuji ul nenuiwoq pas'g pualuleg ugsua'tun ta'n tel wi'gmuloq. Elita'si ugjut wajui ns'tmu'tinew,

¹⁴ ta'n goqwei nige' pas'g gjiga nestasultioq. Ta'n tujiw Gjisaqamaw Se'sus ugna'wegm iga'qt'tew, gilew gisi ul'ta'sultitoqs'p ta'n ninen teli pgisitule'g gelu'lq agnutmaqan glaman ugs'ta'titoqs'p aq ninen ul'ta'sultitesnen ta'n teli gtlams'tasultioq.

¹⁵⁻¹⁶ Tetuji gji'tuap ula. Etna na ugjut gisita'siap 'nqa'sin aq nat nmu'linew gesgmnaq siawa'siw Masetoniaewa'gig. Gisita'siap mittugwalulinew ta'n tujiw pm lia'n na'te'l aq ap ta'n tujiw pmi apaja'sian. Na tujiw apoqonmatimg ugsua'tuluoqs'p ta'n tl lia's Jutiaeewa'gig. Na tujiw tgwangatetew ta'n tli ulapettoqs'p.

¹⁷ Gatu mo gis jugu'ewap. Etna na ugjut pipanimtultioq ta'n goqwei weji sa'se'wita'siap? Etug jel tel'ta'sultioq menaq ta menaqqajewei gisita'siw? Gisna tele'i pa wijei aq ugs'tqamugewa'j ta'n nujinm'ji'muet. Ta'n pas'g goqwei wel'te'tg gatu ma tla'tegegw.

¹⁸ A' na moqwa'. Gjinisgam na teliaqewei aq ni'n na Gjinisgam ugtapostale'witemul. Teliaq teluei. Ma eggs'pugua'luluoq. Teliaq ta'n gis tlimuloq.

¹⁹ Se'suguli, Gjinisgam uggwisl, wesgumg'tt'pnig Sailas, Timoti, aq ni'n. Ma negm ewnasimuluoq. Ta'n tujiw teluej e'e. Apjiw tla'tegetew menaqqajewei ta'n teluej. Negm na maw gi'gwajiet.

²⁰ Etna na negm Se'sus tela'teget 'ms't ta'n Gjinisgam teli tplumugi'gup. Ta'n te's'g goqwei glutmug Gjinisgam, amujpa na wet sapu tl lugwet Se'suguli uwisunmg. Amujpa gtlams'tmug Gjinisgam na tla'tegetew ugjut ginu. Na tujiw gis tluetesnu, "Na tliatew." Na tla'taqati'gw Gjinisgam gepmitel-matesnu.

²¹ Etna na negm Gjinisgam ta'n siaw gisa'lugsi'gup gisipugutmnenu ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Etna na Gjinisgam ta'n gisi mgnugsi'gup ugjut lugowanenu.

²² Gegnugwalugsi'gup ugjut negmewe'n, ta'n tujiw ignmugi'weg Wejuli Nisgaml 'ggamlamuninaq glaman 'giittesnu ginu na Gjinisgam un'jang aq 'msntesnug ta'n te's'g goqwei teplumugi'gup. Ta'n tujiw Wejuli Nisgam mesnuj smtug 'ggamlamun sa'se'wigwija'tultew aq na tujiw Gjinisgam gtu' tetapua'lates, aq ignmugsinenu ml'gigno'ti gis tla'taqatinenu.

²³ Gjinisgam uwisunmg etl tluoi teliaq tlimuloq. Geitoq ta'n telgwitg 'ngamlamun. Mo getu ewlgwija'luluoq ta'n tl majiaqa'luluoqs'p. Etna na ugjut gisita'siap mo pe'lien Golint.

²⁴ Mo wejo'tmuez assumulinen ta'n teli gtlams'tmu'tioq gatu awna maw luguti'gw glaman 'ms't ulgwijultitoqs'p. Melg'pugutmoq ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug.

2

¹ Gisita'siap ugjit ula. Ma lieuw nugu aq gisa'luloq ewlgwi-jultinew.

² Muta gisa'luloq ewlgwijultinew, wen i'ttew ta'n ni'n welgwija'lit? Gilew pas'g gis tla'taqatitoqs'p aq ma gis tla'taqatiwoq ni'n ewlgwija'luloq.

³ Etna na ugjit weji wi'gmuloqop na wi'gatign. Mo getu liewa's ugjit ewlgwija'lulinew gilew na mimajuinu'g ta'n ulgwija'ligoq. Tel'ta'si ta'n tujiw ni'n ulgwijinan na gilew elt ulgwijultitoqs'p.

⁴ Metuite'tmap wi'gmulinew. Suel gaq suisga's'g 'ngamlamun aq pugwelg'pnn 'nsaqpigunn nisiaqal. Mo getu ewlgwija'luluoqop gatu amujpa neia'tuloqop ta'n tetuji gsaluloq aq ta'n tetuji asgaiwig ta'n goqwei teliaq ugjit gilew.

*Apigsigtug ta'n wen gis gawasga'sit aq ejigla'sit
ta'n teli opla'tegej*

⁵ Etna na ula ugjit weji wi'gmuloqop ugjit na mimajuinu ta'n tel pata'tegep. Gisa'toqop gitnmo'qon aq ewlgwija'lip, me' ma'muni ewlgwija'lugsioqop gilew je mu ni'n.

⁶ Mawi ultesgatultioq aq gis tla'taqatioq ta'n telimuloq aq negm gi's gisi ugtapet. Na nige' tepiaq.

⁷ Gis gawasga'sit aq ejigla'sit ta'n teli opla'tegej, aq na nige' 'ms't ta'n te'sioq apigsigtug aq ulgwija'lug. Mut ignmuane new siawi ewlgwijn glapis mo nugu gisipugutmug aq glapis mu nugu 'gtlams'tasigw.

⁸ Gatu nige' etawaqtumuloq apaja'lug mawi ultesgatultioq aq gnu'a'tug ta'n tetuji gsaloq.

⁹ Weji wi'gmuloqop na wi'gatign ugjit 'gji'tunew jigs'tuinew ta'n telimuloq. Na nige' telimuloq, "Apigsigtug!"

¹⁰ Ta'n tujiw wen apigsigtuoq elt ni'n apigsigtaq, aq ta'n tujiw ni'n apigsigtaqap, wet tla'tegei Se'sus ugwisunmg ugjit ggelu'lguow.

¹¹ Ta'n tujiw wen gis gawasga'sit aq ejigla'sit ta'n teli opla'tegej, apigsigtug, glaman ma Gjimn'tu gis lue'wa'lugsigw aq ma' gistesgugsigw. Weli gji'tu'g ta'n telsigej negm. Na.

Poligap sespetelmatl Taitusal

¹² A' na nige', ta'n tujiw elianeg na 'gjigan Tloas, ugjit naji pestunmn na gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli, gisi ma'muni al pestunmugapnn muta Gjisaqamaw pana'tuapni ugglamunual ugjit na mimajuinu'g jigs'tmu'tinew.

¹³ Gatu wesam ma'mun sespet'a'siap muta mo gis wejiaqap na'te'l Taitus, 'njignam. Na tujiw telimg'pnig negmow ta'nig getlams'tasultijig, "Ap nmu'ltoqs'p," aq siawa'siap Masetoni-aewa'gig.

E'wmug na ml'gigno'ti ta'n Westaulg ignmugsi'gw

[Gisi wissuigno'taqatitesnu lue'uti, e'wmug na ml'gigno'ti ta'n Westaulg ignmugsi'gw. Apjiw gis tluetaq ta'n tujiw weljema'gewei nasgmn aq pa na wijkei gis tluetaq wen ta'n majulgwalatl Westaulgl.]

¹⁴ Majulgwalug Se'suguli ta'n teli apjiw ilgwenugs'i'gw, gisi wissuigno'taqatitesnu lue'uti. Nige' gis nmitutew 'ms't wen ta'n tel gawasga'lugsi'gweg aq ta'n tel mimajulti'gw Gjinisgamewigtug te'sigisg'g. E'wugsi'gw ugjit usgumanenu Se'suguli glaman na agnutmaqan ugjit se'sa'sgt'tew 'ms't tami pa wijkei aq weljema'gewei. Miwatmaqat Gjinisgam ugjit ula.

¹⁵ Ta'n tujiw Se'suguli eig 'gtinnenaq tetapua'lug Gjinisgam pa wijkei aq weljema'gewei muta Gjinisgam nemiatl Se'susal eimlij 'gtinnenaq. 'Ms't ta'nig westa'tijig aq ta'nig mo westa'ti'gw geitu'tij Se'suguli eig 'gtinnenaq muta pa wijkei aq weljema'gewei nasgmn.

¹⁶ Ta'nig mo getlams'tasulti'gw mo wels'tmi'ti'gw ta'n tujiw wesgutmeg mn'tua'gig aq wa'so'q. Etna na pa wijkei aq ta'n go-qwei jijemaq ugjit negmow. Mo wesa'u'tu'tigw aq mn'tua'gig siawi 'Ita'taq. Gatu awna ta'nig westaultijig, wels'tmi'tij ugjit negmow, pa wijkei aq weljema'gewe'l. Ugsua'u'tij aq 'Ita'taq wa'so'q. Wen tepawgtit ta'n lugwattew ula 'lgowaqan?

¹⁷ Pas'g negmow ta'nig gigwajia'tijig Gjinisgamewigtug. Mo ninen telo'ltiweg pa wijkei aq pugwelgig igtigig ta'n teli ugsua'u'tij Gjinisgam ugglusuqaqanml ta'n goqwei mawi anawgtig. Mo gesite'tmi'ti'gw. Pas'g teli ugsua'u'tij pa wijkei aq goqwei pas'g gisi ntuisgetunew ugjit suliewei. Gatu ninen gigwajiagewei pestunmatmeg. Ninen na Se'suguli ugtlugowinumg aq ugml'gigno'tim wet sapu tl lugweg nineneg. Gjinisgam petgimugsieg'p aq nemugsieg. Na teli usgutmeg gigwajiagewei aq gis lita'sualitesnen.

3

Nisgam pilei gis agnutmamgewei ta'n wet lugowug

¹ Mut tli ugsua'tunew 'st'ge' ap tl ginualsultinen. Mo ninen wijkei telo'ltiweg pa wijkei aq igtigig ta'nig nuji pestunmu'tijig. Pegisitu'tipnn wi'gatignn ugjit musga'tugsinew ta'n wenulti'tij, ap puattaq wi'gatignn wejiaqal gileweg musga'tuanew ta'n wel'te'tmoqol.

² Gatu ninen mo menuegewegl wi'gatignn uigkeit musga'tugsinew ta'n wenultieg. Ta'n goqwei gis gina'muleg'p gis nmitas'gt'tew gilew ta'n tel pmita'ioq. Ta'n te'sijig gisi gjitutaq aq gisi ns'tasultitaq ta'n tel pmita'ioq. Na pas'g telamu'g wi'gatign nuta'maieg. Apjiw migwitelmultesnen 'ngamlamuninaq aq ma awan'ta'sualalueg.

³ Ninen pestummuleg'p na gelu/lg agnutmaqan aq getlams'tasultioqop Se'suguliewigtug. Musga'tuoqop ta'n tel mimajultioq na Se'suguli eig 'ggamlamunuqaq. Gjinisgam ta'n apji mimajit iga'tugsioqop 'ggamlamunuqaq wet saputl lugwet Wejuli Nisgamewigtug. Iga'tugsioqop gelu/lg agnutmaqan 'ggamlamunuqaq glaman ma awan'ta'sultiwoq pa wijkei aq wi'gas'g wi'gatignigtug, gisna gun'tewigtug. Gnn'mug 'ggamlamunuqaq aq ma awan'ta'sultiwoq.

⁴ Se'suguli 'ntinnenaq eig, etna na uigkeit wet tluieieg ula. Elita'sual'g't Gjinisgam aq geitueg na tla'tegetew, wet saputl lugwet Se'suguliewigtug.

⁵ Mo tel'ta'sultiweg ninen gisi nguti tla'taqatitesnen ula 'Igo-waan. 'Lpa mo goqwei tepawgtinug gis tla'taqatieg Gjinisgamewigtug. Etna negm na Gjinisgam ignmugsieg ml'gigno'ti gis tla'taqatinen aq siaw munso'ltenen.

⁶ Etna na negm, ta'n ignmugsieg'p na ml'gigno'ti, aq apoqonmugsieg'p ta'n tel tlimg'j igtigig ta'n goqwei gisite'tg'p, na pilei mawagnutmamgewei uigkeit na gelu/lg agnutmaqan, ta'n gisi ugs'tawian mimajuinu'g. Mo telimaqatjig, "Amujpa jigs'tmoq ta'n te's'g goqwei 'tplutaqan Lesui'peweiei." Ma gis waju majulgwatmuoqol, na uigkeit 'pgisulaten mn'tua'gig. Gatu awna telimg'tjig, "Gtlams'tmug na gelu/lg agnutmaqan aq ignmug Wejuli Nisgam ilgwenuugsinew," muta ignmugsitoqs'p iapjiwewei mimajuqaqan wa'so'q, siaw munso'ltenen. Etna na negm, ta'n ignmugsieg'p na ml'gigno'ti, aq apoqonmugsieg'p.

⁷ Gjinisgam ugml'gigno'tim musga's'g aq paqtata's'g ta'n tujiw ignmuateg Mowisal na 'tplutaqan ewi'gas'g gun'tewigtug. We'gaw Mowis ugsisgw paqtata's'g. Na paqtateg pem jigla's'g'p gatu Isle'laq mo gis siawi angama'tigupnn.

⁸⁻⁹ Ta'n tujiw 'tplutaqan ignmuateg, Gjinisgam ugml'gigno'tim musga's'g aq paqtata's'g'p. Gatu ta'n tujiw mimajuinu'g ignmua'titl Wejuli Nisgam ilgwengunew aq jigs'tmi'tij gelu/lg agnutmaqan, na tujiw Gjinisgam ugml'gigno'tim me' ma'muni musga's'g ta'n tel gegnu pmita'tij pa wijkei aq paqtateg ugtmimajuqaqanmual.

¹⁰⁻¹¹ Je tlia Gjinisgam ugml'gigno'tim musga's'g aq paqtata's'g ta'n tujiw 'tplutaqan ignmuateg, mo pegiji paqtatenugup. Mu nige' tel musga's'gtnug, mo nemitas'gtnug

muta na gelu'lg agnutmaqan me' gepme'g aq me' paqtata's'g je mu 'tplutaqaqaneg aq iapjiwewe'tew me' aji paqtata's'g.

¹² Geitueg ula tlian. Etna na ugit melgitol'tieg ta'n tel pestunmu'tieg aq mo goqwei mimgwa'tueg.

¹³ Mo ninen wijkei telo'litiweg pa wijkei aq Mowiso'q ta'n angune'g'p ugsis atla'wegenigtug ta'n tujiw gaq agnutmuatetg mimajuinu'g Gjinisgaml ugglusaqanml, muta Isle'laq mo gis siawi angaptmua'tigup ugsisg. Paqtateg uljaqa pem jigla's'g'p gatu wesam paqtateg'p.

¹⁴ Mo pas'g Mowis ugsis anguna'stnugup gatu maw ugt-mimajuinumg ta'n teli ns'tmu'ti'tij. Aq je me' nige' gisgug, mo gisi ns'tasulti'gw ta'n tujiw egitmi'tij ta'n goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng. Pa wijkei aq mo nemitu'ti'gw ta'n goqwei anguna's'g glapis nat wen panega'toq. Mo gisi ns'tasulti'gw glapis ta'n tujiw lita'suala'tij Se'sugulial. Ign-mugsitesnu 'ns'tasultinenu ta'n goqwei Nisgamewei.

¹⁵ Je me' nige' gisgug ta'n tujiw egitmi'tij Mowis ugt'tplutaqaqanml me' wijkei mo gisi ns'tasulti'gw.

¹⁶ Ta'n tujiw ta'n pas'g wen gawasga'sit aq elita'sualaj Gjisaqamawul na tujiw gisi ns'tasitew. Pa wijkei aq ma nmitun ta'n goqwei anguna's'g glapis nat wen pana'toq.

¹⁷ Gjisaqamaw na Wejuli Nisgam ignmugsi'gw mimajuuaqan. Ta'n tujiw eig 'gtinnenaq iga'lugsi'gw ta'n teli ugjo'tmug gisi ugs'tawi'sultinew ta'n tel gugunmug Lesui'peweiei 'tplutaqaqan muta ma gis waju gugunmuggl. Gesgutoqutigup lue'utigtug gatu Wejuli Nisgam ejigla'lugsi'gw ta'n tujiw getlams'tasulti'gweg Se'suguliewigtug.

¹⁸ Ginu ta'nig getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug, gis siaw nmitutesnu Gjinisgam uggepmite'lgaqanm aq ugml'gigno'tim. Ta'n tel mimajulti'gw, pem tlo'lti'gw st'ge' Se'sus aq igtigig nmitu'titew, ma gisiga'tun. Etna na ula Wejuli Nisgam etl lugwet 'gtinnenaq, gisa'lugsi'gw me' gis tlo'lritesnu st'ge', aq ugml'gigno'tim aq uggepmite'lgaqanm me' musga's'gt'tew 'gmimajuaqanminaq.

4

Gjinisgam nat goqwei mawi mgo'tig ignugsi'gw

¹ Gjinisgam, ta'n teli ewlitelmugsi'gw, ignmugsieg'p ula ugtlgowaqan, aq mo punia'tiweg'p gatu awna munso'ltiep'p.

² Mo winjigtnug ta'n teli angita'sultieg aq ejigla'tueg'p 'ms't goqwei mo tetaputenug aq ta'n mo weli angamgugtnug tla'taqatinen. Mo wejo'tmuueg gistesguanen mimajuinu'g 'gtlams'tmu'tinew ta'n ninen teli gtlams'tmu'tieg

Gjinisgamewigtug. Mo getu lue'wa'laqatjig. Mo gawasga'tueg Gjinisgam gelu/lg agnutmaqan. Menaqqajewi gegnua'taqatipnig teliaqewei. Ta'n tel mimajultieg aq ta'n tel tluetieg menaqqajewi teliaqewei. Nisgam geitoq aq ta'n pas'g wen gis tluetew teliaq aq Gjinisgam apji nmugsieg.

³ Na gelu/lg agnutmaqan sangew menaqqajewi pestunmatmeg aq mo goqwei mimgwa'tas'gtnug, gatu ta'nig mo getu 'gtlams'tasulti'gw, na mimgwa'tas'g ugjit negmow, aq siawi Ita'taq mn'tua'gig.

⁴ Mo getlams'tmi'ti'gw etna na ugjit na mn'tu gis gisa'lapni mo 'ns'tasultinew aq mo ugsua'tunew na gelu/lg agnutmaqan ugjit Se'sugulial ta'n tel gepmitelmaj ta'n negm Nisgamewil-til. Negmow pa wijkei aq nepapigwo'ltiljig. Mo goqwei gis nemitu'ti'gw muta oqonitpa'qigtug eimu'tijig.

⁵ Ta'n tel pestunmu'tieg mo wesgumsultiweg gatu awna wesgumg't Se'suguli. Negm na mawi espe'g iganpuguit. Amu-jpa na jigs'tug aq tela'taqati'gw ta'n negm tel puatg. Ninen elugowug't ugjit negm.

⁶ Etna na Gjinisgam ta'n teluep mujga amgwesewei, "Waseteg elateg oqonitpa'qigtug." Pa wijkei Gjinisgam gisa'luggsi'gup 'ns'tmu'tinenu gelu/lg agnutmaqan ugjit Se'suguli 'ggamlamuninaq. Gisa'luggsi'gw 'gji'tuanenu negm uggepmite'lgaqanm aq ta'n teli ul'telmugsi'gw pa na wijkei aq waseteg wasoqweg oqonitpa'qigtug. Wegla nemituggul Se'suguliewigtug.

⁷ Gjinisgam ignmugsi'gup 'ns'tmu'anenu wa'so'qewei gelu/lg agnutmaqan ugjit Se'suguli je tlia mo wen tepawgtigw. Etna na ugjit Gjinisgam ugml'gigno'tim musga's'g ta'n tel gegnu pmita'igw. Aq 'ms't wen gis nmittew Gjinisgam negm tela'tugsi'gup wet sapu tl lugwet ginueg. Je we'gaw mo tepawgtulti'gw mo ginu tela'taqatigup. Ginu pana wijkei aq nat goqwei mawi mgo'tig wasuego'qigtug.

⁸ Gaqaisg gitnm'ti'gw, pas'g mo pegwatoqsi'gw. Jijuqa goqwei teliaq, mo geitug ta'n tla'taqati'gup, gatu Gjinisgam apoqonmugsi'gw, ugjit 'gji'tunenu ta'n tla'taqatitesnu gatu mo punia'tigw.

⁹ Amasgipnnugsi'gw, poqtatesgugsi'gw aq gwilugsi'gw gatu Gjinisgam mo eliamugsigw. Teli angamgug ta'nig getanugsi'gwig gisi wissuignemugsinenu, gatu Gjinisgam saputa'lugsitesnu.

¹⁰ Apjiw 'nsano'qonigtug eimu'tieg, mo geitueg etugjel ne'po'qsitesnen 'st'ge' Se'sus ta'n teli eig'p 'nsano'qonigtug. Glaman gis nmittaq Se'suguli ta'n apji mimajit, 'ntinnenaq eig, aq ugml'gigno'tim wet sapu tl lugweg 'ntinnenaq, ta'n tel siawawgsultieg.

¹¹ Apjiw nsano'qonigtug mimajultieg muta elugowg't Se'suguli. Na tuijw gis nmittaq Se'suguli, ta'n apji mimajit, 'ntinnenaq eig. Nmitutaq ugml'gigno'tim wet sapu tl lugweg 'ntinnenaq ta'n tel siawawgsultieg, ninen ta'n apugjig 'npu'titesnen.

¹² Ninen iga'tueg 'ntmimajuaqanminen. Etug jel ne'po'qsitesnen ta'n tel pestunmu'tieg. Apjiw 'nsano'qonigtug eimu'tieg gatu gilew iapjiwewei mimajuaqan nige' geggunmoq. Ula wet tliaq ugjut gilew ulapetmnew.

¹³ Getlams'tasultieg pa wijkei aq ta'n Gjinisgam ugtwi'gatign tel wi'gas'g, "Getlams'tasiap etna na ugjut wesgutm." Na teliaq aq elt wesgutmeg wejiaq ta'n teli getlams'tasultieg.

¹⁴ Geitueg Gjinisgam ta'n apaji minua'lapnn Gjisaqamaw Se'sugulial, elt apaji minua'lugsitesnen maw Se'susal ninen ta'n tleiaultieg Se'suguli aq la'lugsitesnen negmeg maw gilew.

¹⁵ Gjinisgam na wet tla'teget glaman 'gtlams'tmu'tinew. Ta'n me' tel piam pugweloq getlams'tasultioq Se'suguliewigtug, na tl piam pugwel'toqs'p ta'n miwatmuatoqs'p Gjinisgam ugjut ta'n teli ule'ugsi'gw, aq na me' gepmitelmaten.

El mimajulti'gw ta'n teli gtlams'tasulti'gw

¹⁶ Mo punia'tigw je tlia gaqinal pem menaqana'tigl aq apugjig 'npu'titesnu. Gatu 'gtangita'suaqanminal melgignewa'luggig Gjinisgamewigtug te'sigisg'g aq maw 'gjijaqamijinaq. Etna na ugjut mo punia'tigw.

¹⁷ Nige', ta'n ma'mun gitnm'ti'gw, gisa'lugsitesnu me' gepmitelmugsitesnu wa'so'q, glaman ula gitnmo'qon tli angamgugt'tal pa wijkei aq mo goqwei.

¹⁸ Mo angite'tmug ta'n goqwei teliaq 'gtinnenaq ta'n tel gitnm'ti'gw, gatu awna angite'tmug ulo'ti ta'n goqwe'l wa'so'qewe'l ta'n menaq nemituggul. Ula gitnmo'qon, apugjig gaqiatew, gatu na ulo'ti ta'n wejgu'aq, iapjiwewetew.

5

¹ Geitu'g ta'n tuijw 'npu'ti'gw pa wijkei aq gignal seioqta's'g. Ga'qinal tli ngattesnu. Na tuijw 'msntesnu pile'l ga'qinal wa'so'q ta'n iapjiwewet'nal, ta'n Gjinisgam gisitugsigupnn, mo mimajuinu'g, pa wijkei aq gignal ta'n iapjiwewet'nal.

² Wesam tetaqaluma'ti'gw, ta'n tetuji puatmu'g, msntesnu ga'qinal wa'so'qewe'l je mu gisi esgma'tmug gisi msnmnenu.

³ Tl nasa'tutesnu pa wijkei aq pile'l aligal. Ma pas'g 'gji-jaqamijultigw gatu guguntesnu wa'so'qewe'l ga'qinal.

⁴ Gitnm'ti'gw aq jijuqa siwia'ti'gw ta'n tuijw ugs'tqamugewe'l ga'qinal geggunmu'g. Mo na tetuji 'gtu

'npu'tigw aq ma gugunmug ugs'tqamugewe'l ga'qinal gatu awna wesam tetqaqluma'ti'gw ta'n tel puatmu'gul wa'so'qewe'l ga'qinal. Na tujiw ugs'tqamugewe'i mimajuaqan gaqiatew aq iapjiwewei mimajuaqan 'pji pqotamgiatew.

⁵ Etna na Gjinisgam ta'n ilajulugsi'gup ugjiti 'msnmnenu iapjiwewei mimajuaqan. Ignmugsigupnn Wejuli Nisgaml ugjiti musga'tugsinenu ta'n teli tplumugsi'gup tliatew.

⁶ Etna na ugjiti apji welgwijulti'gw aq mo sespete'tmuggw. Geitu'g ta'n teli pgije'g, geggunmu'g ula ugs'tqamugewe'l gaqinal, ma gisi 'lta'gw Gjisaqamaw wiguaq aq ma gisi wijitgwei-wawgw Se'sus.

⁷ Tel mimajulti'gw ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug mo ta'n tel nemitu'g.

⁸ Etna na ugjiti welgwijulti'gw aq mo sespete'tmuggw. Getu' 'nqatmugul ga'qinal ugs'tqamugewe'l aq 'lta'tesnu ta'n Gjisaqamaw eig aq apji wijitgweiwatesnu.

⁹ Je tlia i'mu'ti'gw ula ugs'tqamu gisna na'te'l wa'so'q wejo'tmug tetapua'lanenu ta'n tel we'gwi gisi pgwatug.

¹⁰ Amuja na 'ms't ta'n te'si'gw 'lta'tesnu Se'sugulieug ugjiti ilsumugsinenu. 'Ms't wen ta'n goqwei gis tla'teget, gelu'lg gisna winjig ta'n teli pgitawsij ula ugs'tqamu, 'msntew ta'n goqwei te'p'g.

*Gjinisgam teli ugsua'lugsi'gw witapaq
muta Se'suguli eig 'gtinnenaq*

¹¹ Gepmitelm'g't aq emtoqwalg't Gjisaqamaw. Etna na ugjiti munso'l tieg gisa'lanen mimajuinu'g 'gtlams'tuanew Se'sugulial. Gjinisgam wajui gji'jugsieg elt gilew wijei tli gji'jianew.

¹² Mo ginualsultiweg gatu awna ewi'gmuloq ugjiti ignmulinen glusuaqann ugjiti ta'nig ginlua'latijig mimajuinu'g ta'n tel musgalsulti'tij gatu mo ta'n telgwijia'ti'tij uggamlamunuqaq. Na tujiw gisi assitematoqs'p ugjiti ninen.

¹³ Mimajuinu'g tel'ta'sultijig elue'wia'tieg ta'n wet tla'taqatieg ugjiti Gjinisgam. Etugjel na teliaq. Gatu geitueg'p 'ns'tuo'l tinen ta'n tujiw pestunmatmule'g Se'suguli, getmite'tmeg'p aq wet tla'taqatieg'p ugjiti gilew.

¹⁴ Ta'n teli gsalugsi'gw Se'suguli na ninen gisa'lugsieg munso'l tinen ta'n tel pestunmu'tieg. Geitueg Se'suguli weji np'g'p ugjiti 'ms't mimajuinu'g. Negm gt'puninu wesua'tugsigupneg. Gaqapetg'pneg ugjiti ginu ta'n teli ulmaje'g'p na wijei Gjinisgam tel nemugsi'gw pa wijei aq ginu 'ms't wijei mawi 'npu'tigusnn.

¹⁵ Weji np'g'pnaq ugjiti 'ms't mimajuinu'g glaman ta'nig mimajultijig aq getlams'tasultijig ma nugu tla'taqati'gw ta'n

goqwei tel puatmi'tij gatu awna tela'taqatitaq ta'n tel puatg, na negm ta'n nepg'p ugjut negmow aq apaji minua'lut'p.

¹⁶ Mu nugu wen ilsumawg ta'n tel nmu'g. Newgt tel'telmugg'p na Se'suguli pas'g mimajuinuit pa wijei aq ginu. Mu nugu wijei tel'ta'sulti'gw.

¹⁷ Ta'n tuijw wen getlams'tasij Se'sugulial Gjinisgam pilei angita'suaqanm ignmuaj. Puna'toq ta'n i' tle'g'p aq piltu mimajit. Se'susal toqo wije'tijig.

¹⁸ Ula 'ms't Gjinisgam gis tla'toq, getanug'p gatu nige' negmeg apaji tgwa'lugsi'gup. Gawasga'lugsi'gup witapeultinenu wet sapu tl lugwet Se'suguliewigtug. Ignmugsi'gup ugtlgo-waqaq ugjut gnua'tuanenu igtigig elt maw witapeultinew Gjinisgam.

¹⁹ Ula na 'gtagnutmaqanminu ugjut Gjinisgam, na negm apaji tgwa'la'pni ugtmimajuinumg ta'n getlams'tasultijig negmeg, wet sapu tl lugwet Se'suguliewigtug. Gjinisgam mo nugu migwite'tmuagupnig ugtlue'utiwal ugjut ugtapulan. Ignmugsi'gup ula agnutmaqan ugjut tlimanenu igtigig, "Gjinisgam pual'sg witapewinew."

²⁰ Etna na ugjut ninen na Se'suguli ugtagnutmewinumg. Gjinisgam e'wugsieg ugjut glulinen pa wijei aq Se'suguli tl tawaqtmugsioq. Pa wijei aq tl munsaiugsioq. Getanoqop gatu etawaqtmuleg, ignmug gawasga'lugsinew aq apaji tgwa'lugsinew negmeg.

²¹ Se'suguli mo pata'tegegup gatu Gjinisgam gaqi iga'tuapnn 'ms't 'gtlue'utinal glaman ginu ta'n 'gtlams'tasulti'gw aq eimu'ti'gw negmeg gisi iga'tugsitesnu Se'suguli uggetlamiaqewe'm. Na nige' getlamia'ti'gw Gjinisgamewigtug.

6

¹ Etawaqtmuleg ta'n goqwei weji msnmoq Gjinisgamewigtug, mut liaptas'gtn gatu ignmatmug lugwen ta'n telo'ltiq. Munsailuleg mut pisuo'tmnew gatu lugwej 'gmimajuaqan-muaq.

² Jigs'tmu'tigw ta'n Gjinisgam teluet,
"Ta'n tuijw wel'telmuloqop mimajuinu'g
aq nutu'l oqop, na tuijw apoqonmuloqop.
Etna na na'gweg ugjut ugs'ta'tinew."
Na teluep Gjinisgam.

Na nige' nin Poligap telimuloq, jigs'tmu'tigw. Ula na ajiet ugjut ignmuane Gjinisgam ul'telmugsinew. Gisgug na na'gweg ugjut ugs'ta'tinew.

³ Tel gegnu pmita'ieg glaman ma wen gissa'laqatt mo menuegen Gjinisgam gelu/lg ugtagnutmaqanm. Glaman ma wen we'jitugsiweg goqwei amsalteg ta'n tel lugutieg.

⁴ Gatu ta'n tel mil lugutieg, musga'tueg ninen na Gjinisgam ugtlugowinumg. Gisipugutmeg, ta'n tujiw gitnme'uggsieg. Ta'n teli amasgipnnugsieg aq ta'n mo nemitueg'p ta'n tl jiglita'tesnen 'nsano'qonigtug, me' gisipugutmeg.

⁵ Mattoqsieg'p, aq laplusang pijo'lugsieg'p, maw ugt'gsieg'pnig, aq attignita'ieg'p ta'n tel lugowg't Se'suguli, 'lpa gaqia'tieg aq gaqaqaisg mo nep'tiweg, aq mo mijjultiweg.

⁶ Musgalsultieg ninen na Gjinisgam ugtlugowinumg ta'n tel gegnu pmita'ieg. Mo winjigtnug ta'n teli angita'sultieg pas'g gelu'lgl 'ntangita'suaqanminal aq waqame'gl. Ta'n teli ns'tmu'tieg Gjinisgam ugtagnutmaqanm na wejo'tmeg tla'taqatinen. Na tel sangewo'ltieg aq nemitueg'p ta'n teli ule'waqatjig igtigig. Wejuli Nisgam ilgwenmugsiegl ntangita'suaqanminal gesalg'tjig ta'nig getlams'tasultijig Se'sugulial. Gesalg't maw 'ms't wen Gjinisgamewigtug tlia we'gaw ta'nig mo gesalugsiweg.

⁷ Musgalsultieg ta'n tel gina'matmeg teliaqewei aq Gjinisgam ugml'gigno'tim apoqonmugsieg ta'n tel mil lugutieg. Se'suguli tetapua'lugsieg Gjinisgamewigtug. Etna na ugit Wejuli Nisgam ignmugsieg ta'n goqwe'l igalugsitesnen aq ta'n tl mn'tu wissuignematesnen.

⁸ Alt gepmitelmugsieg, aq alt 'ntaquo'qona'lugsieg, mil agnimugsieg, aq alt ginualugsieg. Teli ugsua'lugsieg pa wijei aq nuji egsua'tijig, gatu awna ninen pas'g telueieg teliaqewei.

⁹ Alt mo nenugsiweg gatu alt wel nenugsiweg. 'Nsano'qonigtug eimu'tieg'p, getu ne'po'qsieg'p gatu geituoq me' mimajultieg. Jile'ugsieg'p gatu mo ignmuam'tpni ne'po'qsinen.

¹⁰ Jijuqa ewlgwijultieg'p 'ngamlamuninaq gatu wijei teli ulgwijultieg Gjinisgamewigtug. Ewle'jultieg gatu pugwel gig mimajuinu'g gisa'l'g'tjig ugs'ta'tinew, na ula pa wijei aq milesultinew Gjinisgamewigtug. Mo goqwei assutmueg gatu awna ms't goqwei geggunmeg Se'suguliewigtug.

¹¹ Nigmatut, Golintewaq, mo mimawa'tulueg'p goqwei. Telimuloq ta'n telgwitg 'ngamlamun. Na tetuji gsaluloq.

¹² Mo ninen puni gsalulueg'p gatu gilew puni gsalielg'p. Pa na goqwei i'g ta'n gissanneg wetme'ugsioq, getu gnuatuleg mo goqwei eigtnug ta'n ninen wetme'ugsieg.

¹³ Tel gluloq pa wijei aq nn'janioq glaman mut gugunmnew goqwei 'ggamlamunuaq ugit ninen. Muta ninen mu geggunmulueg goqwei 'ngamlamuninaq. Asite'tmuieg ntg'saltuaqanminen!

Angweiug ta'nig mo getlams'tasulti'gw Nisgamal

¹⁴ Mut 'tgwatiwi'tij ta'nig mo getlams'tasulti'gw Nisgamal aq mut toqo lugwenew muta mo wijei teli gtlams'tasultiwoq.

Jigs'tmug Gjinisgam ugt'tplutaqanm pas'g mo negmow jigs'tmi'tigup. Piltu angita'sultijig pa wijkei aq tepgig aq na'gweg.

¹⁵ Wittoqwa'lug Se'suguli. Negm aq mn'tu ma gisi ul'te'tmi'ti'gw. Ta'n wen getlams'tasit ma gisi toqqwatmug ta'n wen mo getlams'tasigw. Ta'nig getlams'tasultijig geggunmi'tij ta'n goqwe'l Nisgamewe'l gatu ta'nig mo getlams'tasulti'gw mo geggunmi'ti'gw. Mo goqwei wijkei geggunmi'ti'gw.

¹⁶ 'Nnuoqta'wg mo tleiaulti'gw Gjinisgam 'gjia'sutuo'guomg. Ginu pa na wijkei aq Gjinisgam 'gjia'sutuo'guom muta Gjinisgam ta'n iapjiw mimajit eig 'gtinnenaq. Pa wijkei aq Gjinisgam teluep, "Maw mimajultitesnu aq mawi al'ta'tesnu.

Ni'n na Gnisgamuow

aq gilew na 'ntmimajuinuultitoqs'p."

¹⁷ Aq Gjisaqamaw teluet,

"Amujpa na puna'loqig aq nigtuita'ioq ta'nig mo getlams'tasulti'gw.

Mut tla'taqatinew ta'n goqwei ntaqo'qona'litew aq ul'telmultoqs'p aq ugsua'lulitoqs'p.

¹⁸ Aq ni'n gujjuowitoqs'p aq gilew 'ngwisultitoqs'p aq ntusultitoqs'p."

Na ula teluet Gjisaqamaw ta'n iganpugutg 'ms't goqwei.

7

¹ Nigmatut ta'n mawi gsaluloq, Gjinisgam 'ms't wegla teplumugsigupnn. Jigla'tinej ta'n te's'g goqwei mo tetaputenug gaqinaq aq 'gijjaqamijinaq, ta'n mo welangamgugt-nug Gjinisgamewigtug. Ge' musga'tuanej Gjinisgam ta'n tel gepmitelmug igalsultinej ugjut pas'g negm. Ugjo'tmnej te'sigisg'g me' pm sape'ultinenu.

Wegla tla'taqatioqol gisa'litesnen welgwijultieg

² Ap ultelmieq, iga'lieg 'ggamlamunuaq. Ap angitelmieq. Menaq wen amsala'laqat. Menaq wen gisa'laqatt opla'tegen. Menaq wen pepsitelmaqat.

³ Mo wet tluew ula ugjut 'lsutmulinew muta gis tliaq ta'n gis tlueiap. Gilew tetuji gsitelmuleg aq apjiw angitelmuleg je tlia mimajultieg gisna 'npu'tieg mawqatmu'titesnu Se'suguliewigtug.

⁴ Muta ni'n welg jiloq etna na ugjut weji ginitelmuloq. Ta'n tel gitnmaiap gisa'lioqop ulgwijin ta'n tel nutmai ugjut gilew. Etna na ugjut pajiji ulgwijin.

⁵ Tlia we'gaw ta'n tujiw iga'ie'g Masetoniaewa'gig, mo gisi atlasmultiweg'p aq mo gis pun sespetelmaqat'pnig. 'Ms't tami

gitnme'ugsieg'p aq gi'gaita'pnig aq jipasultieg'p ugjit ta'nig getlams'tasultijig. Mo wantaqa'ti geggunmueg'p 'ngamlamuninaq.

⁶ Gatu Gjinisgam ta'n apgnua'laji ta'nig ewlgwijklili, apgnua'lugsieg'p ta'n tujiw Taitus pegisingeg.

⁷ Mo pas'g negm ta'n teli pgising gatu ta'n goqwei telimugsieg'p ta'n teli apgnua'loqop. Telimugsieg'p ta'n tetuji 'gtu nmioq, ta'n teli ms'go'ltioq ta'n apji gisgajo'ltioq ugjit igaline. Etna na ugjit nige' me' pajiji ulgwijin.

⁸ Je tlia na 'ntwi'gatign gisa'lugsioq ewlgwijklintnew mo mesgeiw ta'n tel wi'gmap. Mesgeta'siap muta geituap ta'n tli asgaiugsitoqs'p gjiga'ji'j.

⁹ Gatu nige' welgwijin mo ta'n tel gisa'luloq ewlgwijklintnew gatu awna ta'n teli ewlgwijklintioq gisa'lugsinew gawasgita'sultinew. Ta'n teli ewlgwijklintioq Gjinisgam e'w'g'p glaman ma ugji ugtap'tiwoq.

¹⁰ Gjinisgam e'w'g ewlgwija'suaqan ugjit 'gtlue'utiwal 'gmimajuaqanminaq ugjit apoqonmugsinenu gawasgita'sultinenu, jiglita'nenu elue'utigtug aq me' gigji majulgwalanenu Se'suguli. Etna na ugjit mo mesgita'sultigw ta'n tel tla'tegej. Gatu awna na mimajuinu ta'n mo getlams'tasigw ta'n teli ewlgwijing mo gisa'lagul gawasga'silin elue'utigtug gatu gisa'latal siaw lielin mn'tua'gig.

¹¹ Gjinisgam e'w'g'p ta'n teli ewlgwijklintioq ugjit 'gtlue'utiwal ta'n tli ulapettoqs'p ugjit ulapetmnew. Mo nugu tl'ta'sultiwoq ejela'tuoq. Gatu awna sespete'tmoqop aq getaqite'tmoqop ta'n tl' jigla'tuoq ula lue'uti ta'n ewi'gmuloqop. Jipaqita'ioqop ta'n gis tliaq aq ma'mun pualioqop lien aq apoqonmulinew. Gatu gilew smtug elugwatmoqop ta'n goqwei mo weltenugup aq gisa'luoqop ugtapen na mimajuinu ta'n pata'tegep. Tela'taqatioqop 'ms't goqwei ugjit gis tetapua'taqatinew.

¹² Tel wi'gmap glaman Gjinisgam musga'tugsitoqs'p ta'n tetuji sespetelmieg'p. Etna na ugjit wet tla'tega'p mu ugjit pas'g apoqonmuhan na mimajuinu ta'n pata'tegep gisna ta'n wenn pata'tegelipnn.

¹³ Etna na ugjit welgwija'lugsieg'p me' aji ulgwijklintieg'p ta'n nemi'g'tteg Taitus welgwijing, muta gilew welgwija'loqop aq gisa'loqop mo nugu sespeta'sin.

¹⁴ Ginualuloqop negmeg ta'n teli gtlams'tasultioq aq mo 'ntaqoqona'liwoqop. Apjiw teliaqewei telimuleg'p aq pa na wijkei ta'n telimg'tt'p Taitus ugjit gilew musga'tuoqop tlian.

¹⁵ Ta'n tujiw migwite'tg ta'n gilew tel gisgajo'ltioqop jigs'tmu'tinew aq gis geta'gite'tmoqop gis tetapua'lanew

aq jipasultioqop mo gis tla'taqatinew ta'n tel pualugsioqop.
Na tuijw me' aji gsalugsioq.

¹⁶ Tetuji ulgwijin ap 'mjit newgt gisi wajui lita'sualulitoqs'p!

8

Gilew ta'nig getlams'tmu'tioq tli apoqonmua'tigoq igtigig

¹ Wijigatulti'gw pewaluleg 'gji'tunew ta'n Gjinisgam teli ul'telmapni ta'ni getlams'tasultiliji Masetoniaewa'gig. Ignmuapni ta'n tli apoqonmuaten igtigig ta'nig getlams'tasultijig ta'n tel nuta'ma'tij.

² Wel'te'tmi'tip ma'muni apoqonmua'tinew aq tela'taqatipnig muta na tetuji ulgwijultipnig. Je tlia tel ma'mun gitnm'ti'tij aq we'gaw teli ewle'jultipnig.

³ Giasgiw gegnu'a'tuloq, ignmua'tipni ta'n tel gisi pgwatu'tij aq je me' muta negmow ma'mun getu apoqonmua'tipnig. Wejiaq'p uggambarlamunaq ta'n teli apoqonmua'tij.

⁴ Negmow Masetoniaewaq etawaqtumugsieg'p aq munso'ltipnig ugjiti gisi wittoqutultinew aq mawi apoqonmatultinew Gjinisgam ugtmimajuinumg Jutiae'wa'gig.

⁵ Me' ma'muna'taqatipnig je mu ta'n tel'ta'sultieg'p. Tmg igalsultipnig ugjiti Gjinisgaml aq na tuijw ignmugsieg'p suliewei ugjiti ignmuuanen Gjinisgam ugtmimajuinumg Jutiae'wa'gig.

⁶ Na tuijw ninen munsaiqaqat Taitus ta'n poqji tl lugwatg'p ula lugowaqan, siawa'tun aq apoqonmugsineg gaqa'tunew ula 'lgowaqan, ta'n apoqonmuoqopnig Gjinisgam ugtmimajuinumg Jutiae'wa'gig.

⁷ Pugwe'gl ta'n goqwe'l Nisgamewe'l geggunmoqol. Melgi gtlams'tasultioq. Pugwelgig geggunmoqig nuji pestunmu'tijig, mesgi'g gina'masuti geggunmoq. Getaqite'tmoqop ta'n tli apoqonmua'tioq aq ninen ta'n tel me'gitelmuleg. Pualuleg elt uli apoqonmuuanew Gjinisgam ugtmimajuinumg aq me' un'jig 'Ita'new ta'n teli apoqonmuoq.

⁸ Mo getu ilsumuluoq. Gatu getu musga'tuloq ta'n igtigig tel getaqite'tmi'tij apoqonmua'tinew. Gilew gis musga'tutoqs'p ta'n teli gsaloq igtigig Gjinisgam ugtmimajuinumg, aq mu pas'g glusuaqann.

⁹ Geituoq ta'n Gjisagamaw Se'suguli teli ul'telmugsi'gw. Wet naqasip ta'n tel milesip wa'so'q aq ewle'jualsip ugjiti gnu glaman gisa'lugsitesnu milesultinenu ta'n negm teli ewle'juip.

¹⁰ Na ni'n teli angite'tm me' glu'lgtew gaqa'tuoq ta'n goqwei poqji tl lugwatmoqop newgtipunqeg gis pmiaq.

Gilew mawi amgvesewaju'ltniqop ta'n gisite'tmoq aq poqji tla'taqatioqop.

¹¹ Na tla'taqatigw aq gaqa'tug na 'lgowaqan. Getaqite'tmoq gis gaqa'tunew pa wijei aq ta'n tel gisite'tmoqop gisi poqji tl lugwatmnew aq e'wmug ta'n goqwei geggunmoq.

¹² Getaqite'tmoq gisi apoqonmu'a'tinew aq ignmuuanew suliewei. Ta'n goqwei geggunmoq, Gjinisgam ul'te'tmugsitoqs'p, 'gsulieweimuow ugsua'tugsitoqs'p aq mu ta'n goqwei mu geggunmuoq.

¹³ Wejo'tm apoqonmuuan igtigig glaman 'ms't tepiatew gegung, mo ugjiti gilew gitnm'tinew, gisna ugjiti negmow malo'ltinew, aq ma goqwei lugwatmi'tigw.

¹⁴ Gatu nige' gilew pugwenmoq je mu ta'n tel nuta'maioq. Telteg ugjiti gilew apoqonmuuanew ta'nig nuta'ma'tijig. Na tujiw ta'n tujiw nuta'maioq aq negmow pugwenmi'tij ap negmow wijei gis tli apoqonmugsitoqs'p. Glaman 'ms't wen tepiatew gegung aq ma wen ma'mun gitnmawgw.

¹⁵ Na tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, "Na mimajuinu ta'n pugwelg mawo'toqop mo geggunmugup wesam pugwelg aq na mimajuinu ta'n tegle'ji'j mawo'toqop mo geggunmugup wesami tgle'jg."

Taitus aq witapaq

¹⁶ Miwatmaqat Gjinisgam ugjiti gisa'lan Taitusal getaqite'tmn gisi apoqonmugsinew pa wijei aq ninen.

¹⁷ Mo pas'g wel'te'tmug'p ta'n goqwei pipanimg'tt'p, gatu tel getaqite'tg'p gisi apoqonmugsinew. Gisite'tg'p lien ta'n eimoq. Wejiaq negm uggamlamung.

¹⁸ Maw negm, ap igtig elgimg't 'gjignaminu. Mawi gepmitelmut ta'nig getlams'tasultiliji 'ms't tami, ugjiti ugtlgo-waqaqan ta'n pestunmatg gelu'lg agnutmaqan.

¹⁹ Aq mo pas'g na weji mgnut'p aq iga'lut'p ta'nig getlams'tasultiliji ugjiti wije'ugsinen ta'n tel mili al'ta'ieg aq ta'n tel la'tueg ula suliewei Jutiae'wa'gig. Wet tla'taqatieg'p ugjiti gepmitelmanen Gjinisgam aq musga'tunen getu apoqonmaqatjig ta'nig nuta'ma'tijig.

²⁰ Menaqqajewi ango'ttesnen na suliewei ta'n ignmuutes-nen glaman ma wen amsalteg we'jitugsiweg.

²¹ Gjinisgam geitoq getu ula'taqatieg, gatu pualg't 'ms't wen 'gji'tun. Etna na ugjiti ula wet tla'taqatieg.

²² Maw negmow elgimg't ap igtig 'gjignaminu, gaqaisg wet nu'gwalg't, apjiw getaqite'tg'p gisi apoqonmuuen. Aq me' nige' ma'mun lita'sualugsioq me' aji getaqite'tg gisi apoqonmuuen.

²³ Gatu ugjiti Taitus, negm na nitap ta'n toqo lugweieg'p ugjiti apoqonmulinen. Gatu ugjiti na igtigig 'gjignaminaq ta'nig

wije'wa'titl negmow weji mgnut'pnig ta'nig getlams'tasultiliji aq gepmitelma'titl Se'sugulial.

²⁴ Musga'tug ta'n teli gsaloq igtigig Gjinisgam ugtmima-juinumg glaman ta'n te'sijig getlams'tmu'tijig 'gji'tutaq ta'n tel tetapua'tieg'p ta'n tel ginualuleg. Tle'w negmow ta'n ni'n tle'wigoq.

9

Apoqonmug ta'nig getlams'tasultijig

¹ Mu nugu wi'gmuligoq ugjit ula apoqonmatimg ta'n elgit-mug ugjit Gjinisgam ugtmimajuinumg Jutiaewa'gig.

² Geju'loq wel'te'tmoq ugjit apoqonmuanew aq el ginitel-muloqop Masetoniaewaq. Telueiap, "Aqqaiaeawaq ta'nig getlams'tasultijig, gisgajo'ltipnig apoqonmuanew gis tujiw newgtipunqeg." Pugwelgig gisa'lut'pni apoqonmua'tinew ta'n gilew tel getaqite'tmoqop gisi apoqonmua'tinew.

³ Nige' elgimgig 'gjignaminaq glaman menaqqajewi gisgajo'litoqs'p aq 'gsulieweimuow ta'n ignmuoqig gaqi mawo'tas'gt'tew pa wijkei aq ta'n telimg'pnig. Na tujiw ma 'ntaquo'qona'liwoq ta'n tel ginualuloqop.

⁴ Pa na wijkei gilew ta'n tujiw Masetoniaewaq peji wije'wi'tij aq mo gilew gisgajo'ltiwoq aq gis tl ma'mun ginualuloqop 'ntaquo'qona'litesnen ma'muni ntaqoqonalsultitoqs'p.

⁵ Glaman gisita'siap ugjit pipaniman ula 'gjignaminaq ugjit igani ilta'new ta'n eimu'tioq. Apoqonmugsitoqs'p ta'n tel gis-gaja'tuoq 'gtignmatimgewe'muow ta'n teli tplumsultioqop. Na tujiw gisgatt'tew ta'n tujiw 'pgisinan. Musgattoqs'p getu apoqonmuoqopnig aq mo wen munsaiugsiwoqop.

⁶ Ula migwite'tmug! Na mimajuinu ta'n iga'taqug ta's'g sginminn, pas'g tegle'ji'jt'tew ta'n tel mena'taqug. Na mimajuinu ta'n pugweli iga'taqug, pugwelgt'tew ta'n tel mena'taqug.

⁷ 'Ms't wen gisita'sis ta'n telgi'g getu ignmuetoq. Mut munsaiwanew wen ignmuetu'n me' aq ta'n tel puatg. Muta'nig wel'ta'sultijig gisi apoqonmua'tinew tetapua'la'titl Gjin-isgaml.

⁸ Gjinisgam gisi ignmugsitoqs'p me' aq ta'n goqwei nuta'maioq. Glaman apjiw guguntoqs'p ta'n goqwei nuta'maioq aq me' esgwiaq ugjit wen piluei gisi ignmuuanew aq gaqaisg ula'taqatinew.

⁹ Gjinisgam ugtwi'gatign gasgiptnnaqan jel newgtisga'q je ta'pu siawapegs'g pesgunateg Gtapestiqan (112.9) telueg, "Se'si ignmuetoqopnn

aq negm weli apoqonmuapni ewle'juinu'g
aq iapjiw migwite'tmuataq ta'n teli ule'wapni

aq apjiw gepmitelmaten Gjinisgamewigtug."

¹⁰ Gjinisgam na negm gisitoqopnn 'sginminn aq gisa'toqopnn nigwen glapis gisigweg glaman mimajuinu'g gis mena'taqugtaq aq mijipjewei guguntaq. Negm ignmugsitoqs'p ta'n te's'g goqwei tel nuta'ma'tioq. Angua'tugsitoqs'p glaman igtigig gis ma'muni apoqonmuatoqs'p.

¹¹ Apjiw Gjinisgam ignmugsitoqs'p tepiaq, glaman apjiw gisi ma'muni apoqonmuatoqs'p igtigig. Ta'n tujiw la'taqaj 'gtignma'timgewe'mual, negmow ta'nig nuta'ma'tijig miwatmua'tital aq emtoqwala'tital Gjinisgaml.

¹² Ta'n tujiw apoqonmuoqig igtigig na ula teliaq, ta'nig nuta'ma'tijig apoqonmuojig aq maw gisa'tuoq pugwelgig pajiji miwatmuane new Gjinisgaml.

¹³ Ta'nig apoqonmuoqig ul'ta'sultitaq. Mu pas'g ta'n teli ignmuoqig negmow aq igtigig 'gtignmatimgewe'mual gatu miwatmua'tital Gjinisgaml ta'n teli apoqonmu'a'tioq Se'suguliewigtug, aq menaqqajewei ta'n tel jigs'tmu'tioq.

¹⁴ Na tujiw a'sutmesseugsitoqs'p ta'n tel gesitelmugsioq muta Gjinisgam pajiji ul'telmugsioqop aq musga'tugsioqop ugjut na tla'taqatinew.

¹⁵ Ge' miwatmuanej Gjinisgam ugjut uggwisl iga'lapnn ugjut nplin aq ugs'taugsinenu! Pajiji ulapetmu'g! Mo eigtnugul glusuaqann ta'n tli usgutten.

10

Poligap igatg ugtlgowaqan

¹ Ni'n, Poligap, etawaqtmuloq mut 'pgwatuinew mlg'sin ta'n tujiw 'pgisinan. Alt te'sioq teluejig, "Poligap melgesit ta'n tel wigmugsioq, ta'n tujiw gneg eig." Gatu ta'n tujiw 'pgising ula tet waqqaj glulugsinew aq jipasitew tla'tegen ta'n tel wi'gigep. Se'suguli sangewe'g aq wele'waji 'ms't weni. Etna na ugjut pipanimuloq jigs'tuioq.

² Pa na wijei aq negm tla'teges, tel tawaqtmuloq mut 'pgwatuinew mlg'sin ta'n tujiw 'pgisinan muta geitu gis mlg'sintes aq mu naqatgenmagwi ugjut ta'nig teluepnig pas'g telo'l tieg ta'n ugs'tqamugewa'j mimajuinu'g telo'l'i'tij aq wejo'tmeg tetapua'lanen mimajuinu'g.

³ Na teliaq ninen pas'g mimajuinu'g gatu getantueg lue'uti, mn'tu'g aq ta'nig getana'titl Se'sugulial. Gatu mo ninen 'ntml'gigno'timinien elita'siweg.

⁴ Ta'n tujiw matnaqq'tieg mo e'wmueg tapi gisna espo'qwas'gl, gisna ta'n pas'g goqwei ta'n ugs'tqamugewi gatu ta'n goqwei Nisgamewei. Geggunmeg ugml'gigno'tim, ugjut wissaignemanen mn'tu aq ugml'gigno'tim. Ta'n tujiw mimajuinu'g gi'gaita'tij aq getana'tij Se'susal, gegnu'a'taqatjig

teliaqewei aq musga'taqajig ta'n teli oplia'ti'tij. Na tujiw seioqwa'taqatjig ta'n teli gi'gaita'tij.

⁵ Alt mimajuinu'g mo getu gji'jia'tigul Gjinisgaml gisna tel'ta'sultijig tepiaq tel glu'sulti'tij aq mo menuege'tigul Se'susal. Ninen musga'taqatjig ta'n teli oplia'ti'tij. Egina'maqatjig mimajuinu'g amujpa na gaqi iga'tu'tij ugtangita'suaqanmual aq uggamlamunual Se'suguliewigtug, aq tla'taqatinew negm ta'n tel puatg, mo negmow ta'n tel puatmi'tij aq ne'gaw melgimg'tjig.

⁶ Ta'n tujiw igaian na'te'l ugjiji'tes ta'nig jigs'tuijig. Gisgaje'tes ugtapulan ta'nig siawi opla'taqatjig.

⁷ Mut pas'g wesgiji angaptmnew goqwei. Eimu'tijig mimajuinu'g ta'n te'sioq aq teluisultijig apostale'wijig. Migwimtultigoq ta'n teli ugsualsultijig 'st'ge' apostale'wijig elt ninen Se'suguli ugtapostale'witemg.

⁸ Jijuqaq teli ugsua'lioq 'st'ge' me' tl ginnuan, ta'n tel wi'gmuloq ugjiti ta'n tela'taqatioq ta'n teli iganpugutuleg. Wejiaq Gjinisgamewigtug ta'n teli iganpugutuleg. Ula temuloq ugjiti apoqonmulinew, aq gisa'linew me' melgi gtlams'tasultinew, mo ugjiti asgaiuline. Tla'tega's ta'n tel wi'gmuleg.

⁹ Gatu mo wejo'tmu jipaqa'lulinew ta'n tel wi'gigei'.

¹⁰ Alt gilew te'sioq tluetaq Poligap ugtwi'gatignn gesite'wegl, pas'g na tel ginnuet. Gatu ta'n tujiw eig ta'n eimu'ti'gw nmiatoqs'p ta'n tel menaqanaj. Mu natawe'wistug, aq ugglusuaqanml mo tepawgtinugul ta'n pas'g goqwei.

¹¹ Gatu wegla mimajuinu'g 'gji'tu'tis, ta'n goqwei ewi'gm 'ntwi'gatignng, ta'n tujiw mo eimu ta'n tujiw lia'n, tla'tega's.

¹² Mo ni'n teli ugsualsiw 'st'ge' negmow aq mo wejo'tmu wijkei tli espit'e'lsin 'st'ge' negmow. Al ginualsultijig. Angamtultijig ta'n telo'lti'tij aq teli ugsualsultijig wijkei tlo'ltinew gisna me' gelu'sultinew je mu igtigig. Gatu mo nestuo'lti'gw.

¹³⁻¹⁴ Gjinisgam ignmugsieg'p ugtlgowaqan lugwatmnens ugjiti mimajuinu'g gina'muanen, telimugsieg'p ta'n tl lugwattesnen. Elgimugsieg'p ugjiti pestunmulinen. Mo elistuaqatt'p Gjinisgam ta'n tujiw peita'ie'g aq pestunmule'g na gelu/lg agnutmaqan ugjiti Se'suguli. Gatu ugjiti ni'n, pas'g ginualtes ta'n tel lugwei lugowaqan ta'n Gjinisgam ignmuip.

¹⁵ Mo ginluatmues na 'lgowaqan ta'n igtigig gisa'tu'tip gatu awna ta'n Gjinisgam ignmugsieg'p lugwatmnens. Elita'sultieg me' pm gigtn ta'n teli gtlams'tasultioq glaman gis siaw lugwattesnen Gjinisgam ugtlgowaqan ta'n iga'lugsieg'p aq se'sa's'gt'tew. Apjiw negm Gjinisgam ta'n tel puatg.

¹⁶ Na tujiw gisi lta'tesnen piluei se'g ugjut pestunmuanen mimajuinu'g na gelu/lg agnutmaqan ta'n menaq wen etl pestunmug glaman ma ginluatmueg na 'lgowaqan ta'n piluei mimajuinu'g gisa'tu'tij.

¹⁷ Gatu Gjinisgam na telueg ugtwi'gatigng, "Ta'n wen getu ginluet amujpa ginluatg ta'n Gjinisgam Gjisaqamawl gis tla'tegelij."

¹⁸ Ta'n tujiw wen ginualsij aq ta'n teli ul lugwet mo tepawgt-inug. Gatu ta'n tujiw Gjisaqamaw musga'tuaj mimajuinu'g ta'n tel gepmitelmaj na tujiw tepawgtig.

11

Poligap aq ta'nig nujiegsugina'mua'tijig

¹ Tali ulm'tu'tioq, me' gijga'ji'j, gisipugutuioq je tlia gijga ewnasewistuan.

² Sespetelmuloq pa wijei aq Gjinisgam ta'n tel sespetelmug-sioq. Sespetelmuloq ta'n teli gsalatoqs'p pas'g Se'suguli. Pa wijei aq e'pite's, ta'n menaq ji'nmul nenuagul, aq esgmalatl pas'g na ji'nmul ta'n malie'witaq.

³ Sespetelmuloq. Na mn'tu tel lue'wa'lapnn I'paal ta'n teli ntawita'ij. Pa na wijei getu lue'wa'lugsioq ta'n teli angitelmoq Se'suguli. Gisa'lugsitoqs'p jiglapasualan ta'n tel gigjo'ltioqop Se'suguli aq ta'n tel wajui gtlams'tasultioq ta'n telgi'g 'ggamlamunual.

⁴ Wegla nujiegsugina'mua'tijig naqsi gisgugsioqig aq 'gtlams'tuatoqs'p ta'n pas'g goqwei telimugsioqig. Je tlia piltu pestunmua'ti'tij ugjut Se'susal ta'n goqwei mo telianug. Getlams'tmoqop piluei agnutmaqan aq piluei mesnoqop mo na Wejuli Nisgamt'p. Musga'tugsioqopnig piluei ta'n tli ugs'ta'titoqs'p aq gis lue'wa'lugsioqopnig. Naqsi jigs'tuoqopnig.

⁵ Mu tel'telmaqig ula ta'n piamicelmij aq telui'toqig apostale'wijig, me' espo'ltinew je mu ni'n aq me' 'gji'tunew.

⁶ Tl ta'sioq mo natawe'wistu gatu geitu ta'n wesgutm. Menaqa gegnuatuloq aq apjiw musga'tuloq ta'n tel mila'tegei.

⁷ Mo ta'limuluoqop ta'n tujiw pestunmuloq Gjinisgam gelu/lg ugtagnutmaqanm. Ejinalsiap ugjut ulapetmnew. Etug opla'tegeiap aq gisa'luloqop pepsitelmanew ta'n tujiw mu ta'limuluoqop ta'n tel pestunmuloq Gjinisgam gelu/lg ugtagnutmaqanm?

⁸ Igtigig mimajuinu'g apangituipnig ta'n tujiw etl lugweianeg gilew ta'n eimu'tioq. Gis tlueloqs'p etl gmutmgig igtigig ugjut ta'n teli apoqonmuloq.

⁹ Ta'n teli pgiji wijitgweiuloqop mo wetme'nuluoqop ugjut apoqonmatimg ta'n tujiw nuta'maianeg suliewei. Ta'sijig

ta'nig getlams'tasultijig, weita'pnig Masetoniaewa'gig? Pegisuutap ta'n te's'g goqwei nuta'mai. Menaq weteme'nuluoq ugj� apoqonmatimq aq ma tla'tegew.

¹⁰ Ma wen ta'n telgi'g Gli'gewa'gig 'nqa'ligw tla'tegen ta'n goqwei ginlua'tmap. Ma ta'limu ta'n tel pestunmatm gelu/lg agnutmaqan. Se'suguli 'ntinneg eig. Negm na teliaqewe, glaman ni'n teliaqewe teluei.

¹¹ Goqwei na wet thuei? Etug jel tel'ta'sioq ta'n goqwei wet thuei mo gesaluluoq gatu geitoq Gjinisgam gesaluluoq.

¹² Siaw tla'tega's ta'n goqwei pem tla'tegeiap glaman ap igtigig ta'n telui'toqig apostale'wijig, ma gugunmi'tigw ta'n tl ginluuttaq, aq ma tlua'ti'gw wijei tel lugutijig pa wijei aq ni'n.

¹³ Ula mimajuinu'g mo menaqqajewe apos-tale'witewulti'gw. Negmow nujiegsugina'mua'tijig. Getl ta Gjinisgam 'lpa mo petgimagupni. Gis lue'wa'lugsioq. Wesgiji angamgusultijig.

¹⁴ Getl ta na we'gaw Gjimn'tu gis sa'se'walsitew ugj� teli angamgusin 'st'ge' Gjinisgam ugtansale'witeml.

¹⁵ Na tujiw mut paqalaiultinew ta'n tujiw mn'tu uglugowin-ujmg sa'se'walsulti'tij ugj� tli angamgusultinew 'st'ge' Gjinis-gam uglugowinumg ta'n tetapua'tili. Ugtejgewei na'gweg tli ugtap'titaq ta'n tel te'pmi'tij.

Poligap ta'n teli ulmaje'g'p

¹⁶ 'Mjit newgt etawaqtmuloq mut tli ugsua'linew 'st'ge' elue'wiei ta'n teli ewnasewistu gatu tli ugsua'lioq aq jigs'tuig na tujiw gjiga gis ginite'lsites.

¹⁷ Ta'n goqwei nige' etl thuei, mo Gjisqamaw telimigup ugj� tl ginnuen ugj� etlewistu pa wijei aq wen elue'wiet ta'n tel ginnuei.

¹⁸ Nujiegsugina'mua'tijig ginnua'tijig ta'n tel telsulti'tij aq ta'n goqwei gis tla'taqati'tij. Etna na ugj� elt ni'n ginua's.

¹⁹ Teli ugsualsultioq 'st'ge' 'ntawo'ltinew gatu naqsi jigs'tuoqig elue'wia'tijig.

²⁰ Mo tal'te'tmuoq ta'n tujiw nujiegsugina'mua'tijig il-sumugsioq, wesua'tugsioq 'gsulieweimuow, gistesgugsioq, penoqitelmugsioq, igalsultipnig iganpugultinew. Pesigweto-qsiq ta'n tujiw mo ul'te'tmuawoq ta'n goqwei teluejig. Gisna gisa'la'tiji igtigig paqtne'toqsinew.

²¹ Wesam sangewo'ltieg'p ugj� tla'taqatinen. Pa na 'ntaquo'qon ta'n tel sangewo'ltieg'p. Gatu ta'n goqwei gis ginluatmi'tij ni'n elt gis ginualtes.

Nige' ap telewistu pa wijei aq elue'wiet.

²² Ginlua'tipnig Lesui'peultinew, ni'n na gatu Lesui'pewi. Teluejig Isle'leultinew, ni'n elt na gatu Isle'lewi. Aplameg wettaquia'tijig, ni'n elt wettaqiei.

²³ Ginlua'utipnig ta'n tel lugowa'tipnn Se'sugulial, gatu me' ni'n ma'mun lugo'gt je mu negmow. Elt tlewistu pa wijkei aq elue'wiei. Me' gaqaisg laplusang pisi, me' gaqaisg matte'img. Tesipoqqmaqante'img, gaqaisg 'npuaqan welgm.

²⁴ Gis na'n Lesui'paq te'sipoqqmaqante'jig nesisga'q jel pes-gunateg.

²⁵ Si'st Lo'mewaq te'sipoqqmaqante'pnig aq newgt gun'tewte'img'p, si'st teppiap ta'n tujiw 'ntulnen seioqto'gweg, aq newgt tepgig aq na'gweg samqwanigtug egwijinap.

²⁶ Ta'n tel mili ala'si gaqaisg weltesgman 'nsano'gonn, sipu'l gesigawitgl, pugwelg'pnig eimu'tijig gmutnesg, 'ntmi-majuinum getanipnig, aq maw ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Weltesgmap 'nsano'qon 'gigang, paqtaqamigtug, 'gta'nug aq 'nsano'qonig ugjit ni'n ta'nig teli angamgusultijig 'st'ge' getlams'tmi'tij gatu mo jigs'tmi'ti'gw awna negmow getanipnig.

²⁷ Gaqaisg wesam lugwei aq gitnmaiap aq mo nepaw tepgig ugjit ta'n tel sespetelmuloq ta'nig getlams'ta'sultioq. Gaqaisg gewisin aq getu samqwai aq gaqaisg mo mijjiw, glaman gis siaw lugwattes 'ntlugowaqan. Gaqaisg neng'tesinap muta teli tge'g'p aq mo tepianug aligal geggunm ugjit ta'n tli ul p'sites aq mo geggunmuap ta'n nigneniwap.

²⁸ Aq je me' ula te'sigisg'g apjiw sespetelm'gig na mimajuinu'g ta'nig getlams'tasultijig, aq gitnme'wijig.

²⁹ Ta'n tujiw wen menaqanaj ta'n teli gtlams'tasij, ni'n elt wijkei telgwijin. Ewlitel'm'g aq apoqonmaq. Ta'n tujiw wen lue'utigtug 'lpaqiej. 'Ngamlamun suel gaq suisga's'g aq mesgata'sualg na mimajuinu.

³⁰ Pa na ta'n tujiw ginnueian 'gji ginua's ugjit ta'n goqwei musga'toq ta'n tel menaqanai ta'n teli amasgipnnipnig aq ta'n tel maligmimg'p.

³¹ Gjinisgam, na Gjisaqamaw Se'suguli ujjl. Emtoqwala'g't aq miwatmaqat iapjiw. Na geitoq mo etli egsuew.

³² Ta'n tujiw eimaneg na 'gjigang Tamasgus. Na ji'nm ta'n g'pnno'lewit ugjit elege'wit Alitas, iga'lapni ugsma'gnismg ugjit esgmalinew ga'qana'tas'gigtug. Getu' ugsua'lipnig aq getu piya'lipnig laplusang. Elutas'gl na 'gjigan gun'teweiei gigtoqosegenas'g.

³³ Gatu tuoputi eteg'p gigtoqosegenas'g. Wet nispilipnig ligpenignigtug aq wesmugwaiap.

12

Poligap ta'n telaplgigwa'p aq ta'n goqwei musga'tut'p

¹ Wegla wet tlimuloq ugjit ni'n muta ta'n goqwei igtigig tela'taqatiji, gisa'lijig tla'tegen. Mo gesatmu ginuatmn ta'n

goqwei teliaqap ugjit ni'n, muta mo gilew apoqonmugsiwoq. Gatu nige' usgutmultoqs'p ta'n telaplgigwa'iap aq ta'n goqwe'l Gjinisgam musga'tuipnn.

² Geji'g newgte'jit ji'nm ta'n getlams'tasitl Gjinisgaml. Etna na ni'n. Metlasipunqeieg jel ne'w wenaqa'limg'p aq ela'limg'p wa'so'q. (Mo gis tluew menaqqajewei tlia'n gisna pas'g tli aplgigwa'sin, pas'g Gjinisgam geitoq.)

³ Ap teluei, geitu wa'so'q ela'limg'p (gatu mo gis tluew menaqqajewei tlia'n gisna pas'g tlaplgigwa'n, pas'g Gjinisgam geitoq.)

⁴ Aq na'te'l nutmapnn ta'n goqwe'l mo glusuaqann eigt-nugul ta'n tli usgutten, ta'n goqwe'l mo teltenug ugjit mima-juinu usgutmnew.

⁵ Na ula me' tepawgtig ugjit gis ginnua'tmn gatu ma tla'tegew. Pas'g ginnua's ta'n tel gitnme'wimg'p ta'n teli amas-gipnnipnig aq ta'n tel maligmimg'p, aq ta'n teli espe'g Gjinisgam aq e'wit ugjit uggepmite'lgaqanm, je tlia mo tepawgtiw.

⁶ Gatu 'lpa 'gtu ginueian, ma lue'wiew muta tl tlimultoqs'p teliaqewei. Gatu ma ginnuow ula muta mo wen pualaq me' espitelmin je mu ta'n goqwei nemij' tela'tegei aq nutuij teluei.

⁷ Ignmuimg'p ta'n goqwei asgo'tmuig na'qi glaman ma me'gite'lsiw ugjit pugwelgl ta'n goqwe'l gelu'lgl Gjinisgam musga'tuipnn. Etna na Gjinisgam eliamapnn Gjimn'tu'l asgaiwin. Wegla elugwegl 'ntinneq aq apjiw asgaiwig glaman ma' gis ma'mun me'gite'lsiw.

⁸ Si'st a'sutmaiap aq etamg'p Gjisaqamaw ugjit jigla'tuin ta'n goqwei asgaiwig.

⁹ Na teli asitemip, "Moqwa! 'Ntgelu'lqm ignmultes ugjit gisipugutmn ta'n goqwei asgaiasg. Ta'n tel piam menaqana'ti'tij 'ntmimajuinumg na me' ma'mun musga's'g 'ntml'gigno'tim ugjit apoqonmuan." Na telueg Gjinisgam. Glaman ni'n Poligap tetuji ulgwitg 'ngamlamun, ugjit ta'n tel menaqanai glaman Se'suguli ugml'gigno'tim ugji sapu tlugwetew ni'neg.

¹⁰ Welgwitg 'ngamlamun ugjit ta'n goqwei asgaiwig na'qi, aq ta'n mimajuinu'g penoqitelmpnig. Amasgipnnipnig, git-nmaiap aq gaqaisg nuta'maiap ugjit Se'suguli. Ta'n tujiw menaqanaianeg aq ml'gigno'ti mo geggunmuaneg na tujiw melgigna'iap muta negm apoqonmuip.

Poligap sespetelmajig Golintewaq

¹¹ Tele'i pa wijei aq elue'wiet ta'n tel ginite'lsi. Gatu gilew gisa'lioq tla'tegen. Telteg tl wi'gig'tigoq aq igaligoq ni'n aq mo gisa'ligoq usgumsin ta'n tel wi'gigei'. Ala mimajuinu'g ta'n telui'toqig apostale'wijig mo goqwei geggunmi'tigup ta'n goqwei ni'n mo geggunmu je tlia mo tepawgtiwan goqwei.

¹² Ta'n tujiw eimaneg na'te'l menaqqajewei musga'tulooqop ta'n teli apostale'witewi aq Gjinisgam elgimip gilew ta'n eimu'tioq. Pugwelg'pnn sangew tela'tega'n aq mo siwiewap. Paqlalaiwaqan aq ta'n goqwe'l wejiaqal Gjinisgamewigtug aq mesgi'gl lgowaqaqann elugwatmap.

¹³ Pas'g ta'n goqwei mo tela'tegewap ugjit gilew. Ta'n tujiw wijitgweiageg mo pipanimuloqoq ugjit ignmuinew mijipjewei aq ta'n i'ttes, ta'n igtigig ta'nig getlams'tasultijig tela'taqatipnig. Tetuji ulm'tu'tioq ge' apigsigtuig ta'n teli opla'luloq, ta'n tel mo ignmuluoq apoqonmuinew?

¹⁴ Na gis nige' si'stewei ta'n gisgaje'i naji mittugwalulinew aq ma glutmuluoq goqwei. Mo getuapemuluoq gilew pas'g pualuloq ulapetminew. Muta mo puatmuluoq ta'n goqwei geggunmoq gatu awna gilew pualuloq. Mo teltenug mijua'ji'jg 'pgwatelmuuanew ungi'guaq wiluw gatu telteg ungi'guaq ugjit mijua'ji'jg 'pgwatelmuuanew.

¹⁵ Gaqoltes ta'n goqwei geggunm ugjit apoqonmuline new aq maw ignmalsites ugjit 'ggelu'lgmuow Gjinisgamewigtug. Je tlia ni'n ta'n tetuji gsaluloq gilew tlia mo piami gsaliwoq.

¹⁶ Alt teluejig, "Teliaq mo gessa'tuiweg'p goqwei. Gatu natawe'g'p aq gistesguggsieb'p ta'n teli egs'pugua'lugsieg. Amuj 'gja'tuigegpn na'tami suliewei."

¹⁷ Pipanimuloq, gatu tal gis? Gatu alt ji'nmug elgimipnig, wesua'tugsioqos 'gsulieweimuow? A' na moqwa'! Mo telianug!

¹⁸ Etamg'p Taitus lien aq ni'n elgimg'p igtig 'gjignaminu ta'n getlams'tasit maw negm. Getu' tlminoq Taitus wesua'tugsioqos 'gsulieweimuow? A' na moqwa'! Geituoq, ni'n aq negm gitg wijei Wejuli Nisgam gegung't, aq apjiw wijei tel gegnu pma'tieg.

¹⁹ Etug jel tel'ta'sultioq ne'gaw wejo'tmeg igalsinen gilewewigtug. Moqwa', mo telianug! Nemugsieg Gjinisgam. Telewistueg ta'n Se'suguli tl pualugsieg tlewistunen aq 'ms't goqwei ta'n tela'tegeieq, nigmatut, wet tla'tegeieq ugjit apoqonmuline new.

²⁰ Jipasi ta'n tujiw iga'ian na'te'l 'gji'jultoqs'p piltu gamigsultinew je mu ni'n ta'n teli gsatmu aq gilew 'gji'jitoqs'p piltu gamigin je mu ni'n ta'n teli gsatmu'tigoq. Jipasi we'julinew alt te'sioq gi'gaita'ioq, qalipusita'tioq, naqsi luo'ltioq, ne'paqtmu'tioq, asgaiatultioq ta'n teli usgumtultioq, pisui agnimtultioq, me'go'ltioq aq gisa'tuoq mesgi'g sespena'q wejiaq ta'n tel mawo'ltioq.

²¹ Jipasi ta'n tujiw lia'n Gjinisgam gisa'litew 'ntaqitelmuline new. Atgitemugtu'a's ugjit pugwelgig ta'n pata'taqatijig aq mo mesgo'ltigupni aq mu gawasgita'gupni

ta'n tel pata'taqati'tij aq ta'n teli el'ta'jig ta'n naqana'maqan. Wesgowa's'g ta'n teli winsu angita'sultijig, aq ta'n tel sespo'taqatijig aq newgtugwa'lugutijig wijkei tel lugutijig. Mo pualuluoq na wijkei tlo'ltinew ta'n tujiw lia'n.

13

Ugtejgewe'l glusuaqann ta'n Poligap telimapni

¹ Ula na nige' si'stewe'tew ta'n eliei naji mittugwaluloq. Ta'n tujiw wen elsutmuaj igtigl, amujpa na tapu'sliji gisna nesisiliji geggunaji, ta'n nemia'tipnn opla'tegelij, pa wijkei aq ta'n telteg Gjinisgam ugtwi'gatign.

² Ewlu'maqapnig ta'nig pata'taqatipnig aq maw igtigig ewlu'maqapnig ta'n tujiw tapueweieg elianeg aq ap ewlu'muloq gesgmnaq eliew. Ta'n tujiw ap lia'n wen ta'n gis pata'teget ma gisumugtmug ta'n tli ugtapula's.

³ Pualioq ni'n musga'tulinew ta'n tel lugwej Se'sus 'ntinneg aq ni'n menaqqajewei musga'tultoqs'p ta'n tel lugwej Se'suguli wet saputewistoq ni'neg. Mo negm menaqaqanagw ta'n tujiw wetapulugsioq gatu awna musga'tugsitoqs'p ugml'gigno'tim.

⁴ Mimajuinualsip glaman tepiaq tetuji menaqanap, we'gaw gis gujjiewto'qsin, na tujiw wenaqa'lapnn Gjinisgam ugml'gigno'timg aq nige' iapjiw mimajit. Ginu ta'n eimu'ti'gw ugtinneg sangewo'lti'gw aq gisipugutmu'g ta'n tujiw igtigig getanugsi'gw. Mimajuinu'g teli ugsua'lugsi'gw menaqaña'tinenu. Gatu nige' maw mimajulti'gw Se'suguli aq melgigna'ti'gw pa wijkei aq negm. Gugunmu'g Gjinisgam ugml'gigno'tim. Ninen e'wmnen ugjit gilew 'ggelu'lguow.

⁵ Angite'tmug ta'n telo'ltioq aq 'gji'tug 'gjitm majulgwananew Se'suguli, gisna pas'g wej tla'taqatioq pas'g nmugsinew. Telgwitgl 'ggamlamunual. Se'suguli ta'gtinnaaq eig aq me' ignmat ilgwenulin? Majulgwaloq gisna mo majulgwalawoq?

⁶ Elita'sualuloq gisi ul'te'ttoqs'p majulgwananen Se'suguli. Mo pas'g teli angamgusultiweg Gjinisgam ugtmimajuinumen, gatu ninen gisipugutmeg'p ta'n teli gtlams'tasieg aq menaqqajewei tleiawieg Gjisaqamawigtug.

⁷ Etamg't Gjinisgam ugjit gilew ma' opla'taqatiwoq glaman tla'taqatitoqs'p ap ta'n goqwei tetaputeg. Mo ugjit musga'tunen ta'n tel gegnu gegin'a'mua'tieg. Gatu awna pualuleg tetapua'taqatinew Gjinisgamewigtug glaman gis musgalsultitoqs'p ta'n tel gegnu pmita'ioq je tlia ninen masgelmugsieg aq mo teli angamgusultiweg tepawgtultinen.

⁸ Ma goqwei gis tla'taqatiweg ugjit 'gtantunen teliaqewei gatu amujpa pas'g elugutieq ugjit teliaqewei. Ta'n tujiw tl

mimajultioq teliaqeweigtug mo goqwei gis tla'taqatiweg gatu mo tl' mimajultiwoq, amujpa na igattesnen teliaqewei aq gnua'tulitoqs'p giasgiwewei ta'n tujiw opla'taqatioq.

⁹ Wel'ta'sultieg ta'n tujiw menaqana'tieg aq masgelmugsieg ta'n tujiw gilew menaqqajewei melgigna'tioq ta'n teli glams'tasultioq. Elita'sultieg aq a'sutma'tieg ugjit un'jig 'Ita'new ta'n maw lugutinew Gjinisgamewigtug glaman te'sigisg'g me' gigji majulgwalatoqs'p Se'suguli.

¹⁰ Etna na ugjit weju wi'gmuloq nige' glaman ma maji-aqto'luoq aq ugtapululuoq ta'n tujiw lia'n. Getu' e'wm Gjinisgam ugml'gigno'tim ta'n ignmuip mo ugjit ugtapulinew gatu awna ugjit ml'gignewa'lulinew.

¹¹ Nige' wijigatulti'gw, atie'ultuloq. Ulgwijultigw. Gini-taugw ugjit tlo'ltinew pa wijkei aq Se'suguli. Jigs'tmug ta'n go-qwei telimuloq, wantaqamigsultigw, aq uleiatultigw. Etamg Gjinisgam, ta'n ignmuetoq gtu' g'saltuaqanm aq wantaqaoti'ggamlamuuaq wijitgweiugsinew.

¹² Ul'ta'sualtultigw aq ulgwijimtultigw. 'Ms't ta'nig get-lams'tmu'tijig ula tet, puatmi'tij wi'tugsinew.

¹³ Etamg Gjisqaqamawminu Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew ugglelu'lqm 'ms't ta'n te'sioq. Etamg Gjinisgam ugjit gtu' g'saltuaqanm ignmugsinew aq Wejuli Nisgam mawa'lugsinew ta'n teli glams'tmu'tioq. Glapis ap nemu'lloq. Poligap.

Na wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuaji Galetiaewaq

Gegnugwataqan ugjut ula wi'gatign

Ta'n goqwei Poligap getu tlimugsi'gw ula wi'gatignigtug ta'n ewi'gmuaji ugjut Galetiaewaq.

Poligap gis wi'gig'p ula wi'gatign ugjut a'sutmewinu'g Galetiae'gati. Ula maqamigew tleiawig na mawi ms'gi'g maqamigew teluisig, E'siaji'. (Nige' gisgug teluisig, Aputapegiejitet). Getu'tlimaji na mimajuinu'g na'te'l Gjinisgam Gisiteget gisi mgnapnn ugjut apostalewitewin ta'nig mo Lesui'peulti'gw.

Na agnutmaqan ta'n pestung'p na wijkei gelu/lg agnutmaqan ta'n Westaulg maw unagapemg pestunmi'tij. Mu igtig gelu/lg agnutmaqan eigtnug. Na wet tlimaji muta alt mimajuinu'g telua'tijig Poligap mu gjitmei apostalewitewigw aq ta'n goqwei pestung mo wejianug Nisgamewigtug. Gatu egsua'tijig.

Poligap wet tl mimajit ula glusuaqann: Westaulg gis gujjiewto'teg aq pa na wijkei aq ni'n maw gujjiewte'img'sn aq nige' wej mimaji ugjut Nisgam. Glaman ma nugu tla'tegetew na nin ta'n tel puatm (nmitu 2.19b-20).

Ta'n tujiw na gelu/lg agnutmaqan pem se'sa's'g ta'n telgi'g ugs'tqamu na mimajuinu'g ta'nig mo Lesui'peulti'gw getu gji'tu'tij amujpa na majulgwatmnew na Lesui'pewe'l tplutaqann ugjut ugs'tan gisna mu.

Na pipanima'titl Poligapal muta alt Lesui'paq getu gi'gaja'la'tiji jigs'tmnew na Lesui'pewe'l tplutaqnn. Gatu ula mo teltenug.

Poligap telimaji, "Moqwa, muta pas'g gisi ugs'tawi'n ta'n teli gtlams'tasin Westaulgigtug."

Telimaji, "Je we'gaw Aplam jigs'tuapnn Gjinisgaml aq getlams'tuapnn aq Gjinisgam na weji tplusmapnn pugwelgl goqwe'l."

Ewi'gig'p ula wi'gatign ugjut gina'muan mimajuinu'g mo teltenug gi'gaja'lan ta'nig mo Lesui'peulti'gw majulgwatmnew Lesui'peweie'l tplutaqnn muta pas'g ugs'tan ta'n teli gtlams'tasin Westaulgigtug.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Gjinisgam Gisiteget megnapnn Poligapal ugjut apostale'witewin. Poligap telimaji pas'g newgte' gelu/lg agnutmaqan (1.1-10)

Na agnutmaqan ta'n Poligap pestung mo wejianug mima-juinuigtug gatu awna Nisgamewigtug (1.11-24)

Poligap igalsit ugtagnutmaqanm (2.1-21)

Pas'g ugs'tawi'n ta'n teli gtlams'tasin Westaulgiktig (3.1-4.31)

Ignmug Wejuli Nisgam ilgwenugsinew aq maw Gjinisgam ugt'gsaltuaqanm (5.1-6.10)

Ango'tmuq ta'n tel mimajultioq ula ugs'tqamug (6.11-18)

¹ Ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq ula wi'gatign ugjut gilew Galetiaeawaq ta'nig getlams'tasultioq. Megnimg'p Se'suguli aq Wegwisit Nisgam na Gisiteget. Apaji unaqa'lapnn Se'sugulial ta'n tujiw nepliteg. Na negmow gisi mgnipnig aq elgimipnig ugjut apostale'witewin. Mo mimajuinu'g megnigupnig aq mo mimajuinu'g elgimigupnig.

² Ta'nig getlams'tasultijig eimu'tijig ula tet, puatmi'tij migwitelmanew.

³ Etamgig Gjinisgam gujjinu aq Gjisaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lguow aq wantaqt'i 'ggamlamunuqaq.

⁴ Se'suguli igalsipnaq ugjut 'gtlue'utinal ugjut jigla'lugsinenu ta'n goqwe'l mo glu'lgnugl ula ugs'tqamug. Jigs'tuapnn Gjinisgaml gujjinu ta'n gisite'tmlij aq wet tla'tegep na.

⁵ Iapjiw emtoqwalandej Gjinisgam Gisiteget aq miwatmuanej! Na tliaj.

Getu' gnua'tuloq

pas'g newgte' Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm

⁶ Sigtu paqalaiwioq ta'n teli nqa'si jiglita'ioq Gjinisgamewigtug, Gjinisgam ta'n wigumugsioqop! Negm gis wigumugsioq wet sapu tl lugwet Se'sugulial, na Se'suguli ta'n teli gsaluggsioq aq ewlitelmugsioq. Gjinisgam wigumugsioqop aq megnug-sioqop ugjut gugunmnew iapjiwewei mimajuaqan, gatu gilew gisita'sultioqop piluei agnutmaqan majulgwatmnew.

⁷ Mo naji gtme't'p gelu'lg agnutmaqan aq na teliaq. Gatu telimuloq muta eimu'tijig alt mimajuinu'g ta'n asgaiuggsioq ta'n teli gtlams'tasultioq wejo'tmi'tij gawasga'tunew gelu'lg agnutmaqan ugjut Se'suguli.

⁸ Gatu je tlia ninen gisna ansale'wit ugjiej wa'so'q 'gtu pestunmuleg piluei gelu'lg agnutmaqan ta'n mo wijei aq ninen pestunmuleg'p, Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm, na Gjinisgam Gisiteget ugtapulaj. Mn'tua'gig lietew! Na!

⁹ Ninen gis telueieg'p aq ap nige' teluei pa na wen pestunmatmugsioq piluei gelu'lg agnutmaqan, je mu na Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm ta'n gilew gisi gtlams'tmoq, na negm Gjinisgam ugtapulaj, mn'tua'gig lietew.

¹⁰ Mo ni'n wejo'tmu tetapua'lulinew aq uli usgumulinew. A' na moqwa'! Gatu wejo'tm tetapua'lan Gjinisgam Gisiteget aq apostale'witewi ugjit Westaulg. Gatu me' ugjo'tman tetapua'lan mimajuinu'g na mo gis lugowaq Se'suguli, na.

Nige' telimuloq ta'n teli apostale'witewi

¹¹ Nigmatut, ge' gnu'a'tuloq na gelu/lg agnutmaqan ta'n pestunmuloqop mo wejianugup mimajuinuigtug.

¹² Mo mimajuinu'g telimigupnig aq mo gegina'muigupnig. Gatu awna Se'suguli, na negm musgalsip aq na gegnu'a'tuip.

¹³ Nigmatut, gis nutmaioqop ta'n i' tle'iap ta'n tujiw gigji majulgwatmaneg Lesui'paq ta'n telo'ltijig. I' amasgipn-nulg'pnig ta'nig getlams'tasultijig Se'suguli aq mo ewilitel-maqapni. Wejo'tmap ta'n tel we'gusipgwater seioqwa'la'n.

¹⁴ Me' gneg eimap ta'n tel majulgwatmap Lesui'paq ta'n teli gtlams'tasulti'tij je mo igtigig ta'n teppo'ltieg'pnig. Me' gigji majulgwatmap ta'n nujjinaqi'g gis telo'ltipnig aq majulgwatmap ugt'tplutaqanml ta'n tel we'gusipgwater.

¹⁵ Gatu Gjinisgam ta'n teli ul'telmp, megenip gesgmnaq ugs'tqamuiwaneg ugjit lugowan.

¹⁶ Gisita'siteg musga'tuipnn uggwisl aq gisa'lip 'gji'jian Se'suguli glaman gelu/lg agnutmaqan gisi pestunmuan ta'nig mo Lesui'peulti'gw ugjit negm. Gatu mo eliewap mimajuinuigtug ugjit negmow gnu'a'tuinew na gelu/lg agnutmaqan.

¹⁷ Mo eliewap Selusalemg ugjit nat nmian ta'nig apostale'witeultipnig gesgmnaq ni'n. Gatu awna smtug siawa'siap na maqamigew teluisig Alapia, aq na tujiw apaja'siap Tamas-gusg.

¹⁸ Nesipunqe'ieg gis pmiaq, elianeg Selusalemg nat nmi'g'p na Pie'l ugjit agnutmanen. Wijitgweiaqap ta'pu aqantie'uti.

¹⁹ Gatu mo nemiaqapni igtigig apostale'wijig pas'g na Ji'mej, na Gjisraqamaw Se'sus ugjignaml.

²⁰ Ta'n goqwei ewi'gm teliaq. Gjinisgam geitoq mo etli eg suew.

²¹ Na tujiw elia'p na maqamigal teluisigl Silia aq Silisia.

²² Na mimajuinu'g Jutiaeawa'gig ta'nig getlams'tasultijig Se'suguliewigtug mo nenuigupnig na tujiw.

²³ Pas'g geitu'tip ta'n goqwei igtigig telimgwi'tij, "Na ji'nm ta'n i' tli amasgipnnugsi'gup, nige' pestunmatg gelu/lg agnutmaqan ugjit Se'suguli, negm na ta'n wejo'tg'p seioqwa'tun."

²⁴ Na tujiw emtoqwala'tipnn Gjinisgam aq miwat-mua'tipnn ugjit ta'n tel gawasga'siap Gjinisgamewigtug aq nige' wet sapu tl lugwet ni'neg.

2

Poligap weltesguaji igtigig apostale'wijig

¹ Metlasipunqeg jel ne'w gis pmiaq, apaja'siap Selusalemg maw Pnnal aq Taitus wijeiugsieg'p.

² Wej liap na'te'l muta Gjinisgam telimip lien. Na ta'n tuijw iga'ie'g, newgtugwa'lugutipnig weltesgaqatteg iganpuglitiq. Gegnu'aqapnig na gelu/lg agnutmaqan ta'n pestunmaqapnig ta'nig mo Lesui'peulti'gw, glaman 'gjittaq ta'n goqwei pestunmatm. Mo puatmuap 'ntlgowaqan ta'n gis lugwatmap aq ta'n elugwatm ma tali ugtapsuninug aq seioqwiatew.

³ Nitap Taitus mo gi'gaja'lagup ugjit elugwa'tasin tlia Gli'gewa'juj,

⁴ je tlia alt ji'nmug ta'nig wijitgweiugsieg'p puala'tipnn lugwatasilin. Mo gejiaqatjig egsua'tipnig ta'n tuijw teluejig wijei teli gtlams'tasulti'tij 'st'ge' ninen. Na wegla pisgwita'pnig ugjit 'gji'tunew ta'n tel lugutieg aq me' majulgwatmnen Lesui'peweiei 'tplutaqan. Gatu Se'suguli weji np'g'p ugjit ginu aq nige' mo nugu elita'sua'tmug ta'n tel majulgwatmugg Lesui'peweiei 'tplutaqan ugjit ugs'ta'ultinenu. Nutmapnig na ula aq getu gi'gaja'lugsieg'p ugjit majulgwatmnen.

⁵ Mo ignmuqaqt'pnig assumugsinen je ta'n teli pgiji psigwate'n na. Wet tla'taqatieg'p ugjit gilew muta mo puatmues'p na gelu/lg agnutmaqan sa'se'wa'tas'gtn glaman giasgiwewei 'gji'tuoq teliaqewe. Na tuijw gelu/lg agnutmaqan menaqqa-jewei siaw pestunmugsitoqs'p.

⁶ Gatu na ji'nmug Pie'l, Ji'mej, aq Sa'n, ta'nig mimajuinu'g teli ugsua'la'tipnig iganpuglتينew, mo telimigupnig ugjit angua'tun goqwei ta'n tel pestunm. Na teluei muta mo tale'nug ta'n wenoltipnig. Mo Gjinisgam ilsumagul mimajuinu'l ta'n ginu tel nmu'g. Etna na ugjit.

⁷ Gatu awna nemitu'tip ta'n Gjinisgam teli ignmuip 'ntlgowaqan ugjit pestunman na gelu/lg agnutmaqan ta'nig mo Lesui'peulti'gw pa wijei aq ta'n teli ignmuapnn Pie'lal ugtlgowaqan ugjit pestunmn Lesui'pewigtug.

⁸ Gjinisgam ignmuapnn Pie'lal na ml'gigno'ti ugjit apostale'witewin aq pestunmuan Lesui'pewigtug aq pa na wijei ignmuip ml'gigno'ti ugjit apostale'witewin aq pestunmuan ta'nig mo Lesui'peulti'gw.

⁹ Ji'mej, Pie'l, aq Sa'n, ta'nig mimajuinu'g teli ugsua'la'tipnig iganpuglتينew, nemitu'titeg ta'n Gjinisgam teli e'wip. Na tuijw geitu'tip Gjinisgam ignmugsieg'p 'ntlgowaqaninen. Na tuijw 'ms't wel'te'tmeg maw lugutinen. Pnnal aq ni'n lugwenen ta'nig mo Lesui'peulti'gw aq negmow Lesui'pewigtug.

¹⁰ Pas'g pipanimugsieg'p uigkeit apoqonmuanen ta'nig nuta'ma'tijig. Na ula wijkei attigna'siap uigkeit tla'tegen.

Me' enmiaq Pie'l emittugwalapni ta'nig getlams'tmu'tijig na 'gjigan Antioq aq Poligap wetapulatl Pie'lal

¹¹⁻¹² Ta'n tujiw Pie'l amgwesewei Antioq emittugwalapni ta'nig getlams'tasultijig, mawatalulti'tipnig Lesui'paq aq maw igtigig ta'nig mo majulgwatmi'ti'gw Lesui'peweiei 'tplutaqan aq mo wel'te'tmi'ti'gw lugwatasultinew. 'Ms't mawatalultijig. Gatu ta'n tujiw alt ji'nmug, na Lesui'paq ta'n Ji'mej gis petgimapni, peita'titeg, na esseta'sip aq mo getu mawatalultigupni ta'nig mo Lesui'peulti'gw muta jipalapni ta'n tluetaq, wegla ta'nig Ji'mej petgimapni.

¹³ Na glapis igtigig Lesui'paq ta'nig getlams'tasultijig mena'toltijig aq wije'wa'titl Pie'lal aq nigtuita'tiji ta'nig mo Lesui'peulti'gw. We'gaw glapis gisa'la'titl Pnnalal wittoqwa'lgwi'titl.

¹⁴ Ta'n tujiw nemituaneq mo telolti'gw pa wijkei aq ta'n teli gtlams'tasultijig gelu'lg agnutmaqan, aq mo majulgwatmi'ti'gw teliaqeweigtug, ni'n wetapulg'p Pie'l mimajuinigtug muta etli opla'teget. Ta'n etl mawtesgatulti'tij ni'n telimg'p, "Gi'l na Lesui'pewin. Gatu gis sa'q mo majulgwatmun Lesui'peweiei 'tplutaqan. Tal gis gtu' munsaiajig ta'nig mo Lesui'peulti'gw majulgwatmnew? Mo na teltenug. Gi'l na Lesui'pewin. Gatu gis sa'q tleiawin 'st'ge' igtigig ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Tal gis gtu' munsaiajig tleiaultinew 'st'ge' Lesui'paq? Mo na teltenug."

*Na 'Nnu'g teluisultijig Lesui'paq
aq 'ms't mimajuinu'g mo Lesui'peulti'gw
weji ugs'ta'tijig ta'n teli gtlams'tmi'tij Se'suguliewigtug*

¹⁵ Na teliaq, weji ugs'tqamultiegup Lesui'pewigtug. Mo tleiaiwieg ta'nig mo Lesui'peulti'gw aq ta'nig mo majulgwatmi'ti'gw Lesui'paq ugt'tplutaqanmuow.

¹⁶ Gatu geitueg mimajuinu pas'g gis tetapu'etew Gjinisgamewigtug, ta'n teli gtlams'tasij Se'suguliewigtug. Geitueg mo ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan muta ma gis majulgwat mug giasgiwewei. Ninen Lesui'peultieg elt getlams'tasultieg Se'suguliewigtug glaman alt ninen tetapuita'tesnen Gjinisgamewigtug. Elsapu tl lugweg ta'n teli gtlams'tasultieg Se'suguliewigtug, aq mu ta'n tela'taqatieg ta'n telteg 'tplutaqan. Muta mimajuinu mo gis tetapu'egw Gjinisgamewigtug ta'n tel majulgwatg 'tplutaqan.

¹⁷ Ninen gisi gtlams'tasultieg Se'suguliewigtug aq lita'sultieg uigkeit gtlamia'tinen Gjinisgamewigtug. Goqwei gis tliaq pa na pata'taqatieg ninen ta'n getlams'tasultieg

Se'suguliewigtug. Etug Se'sus gisa'lugsieg tla'taqatinen? A' na moqwa'. Mo telianug.

¹⁸ Ta'n tujiw tlua'n 'tplutaqan ta'n majulgwatm mo tepawgt-inug aq puna'tu gatu na tujiw il majulgwatm na musga'tu ta'n teli oplia'p ta'n tujiw puna'tuaneg.

¹⁹ Mo gis gugunmu giasgiwewei 'tplutaqan. Amujpa na Gjinisgam ugtapulitew nepm. Amuj pa na nepm. Gatu Se'suguli gis gujjiewto'teg aq ta'n tujiw getlams'tasiap pa wijkei aq ni'n maw gujjiewgte'img'sn aq nige' wej mimaji ugjit Gjinisgam.

²⁰ Glaman ma nugu tla'tegew ta'n ni'n tel puatm gatu awna ta'n Gjinisgam tel puatg, muta Se'suguli eig 'ntinneg. Aq nige' ta'n tel mimaji ula ugs'tqamu, pas'g elita'sualg Gjinisgam uggwisl ta'n gesalit. Negm ta'n iga'toqop umimajuaqanm ugjit ugs'tawi'n.

²¹ Mu ni'n menuege'iaq Gjinisgam aq ta'n teli ulitelmult. Ma ni'n tleiw pa wijkei aq na ta'nig ugsua'tu'tij Gjinisgaml ta'n tla'tegelitl ulitelmugsinenu pa wijkei aq mo tali ugtapsuninug. Ma ni'n apaji lita'siw ta'n tel majulgwatm 'tplutaqan ugjit ugs'tan. Muta mimajuinu gisi ugji ugs'taj ta'n tel gu'gung Lesui'paq ugt'tplutaqanmuow na tujiw Se'suguli pisuiw ugji 'nputugunaq aq na mo telianug.

3

Majulgwatmn 'tplutaqan gisna 'gtlams'taj

[Gisi ugs'tates ta'n majulgwatmn 'tplutaqan gisna ta'n teli gtlams'taj? Amuj ta'n teli gtlams'tasin Se'suguliewigtug muta mo gis majulgwatmun Gjinisgam ugt'tplutaqanml giasgiwewei.]

¹ Gis lue'wa'lugsioq gilew Galetiaeawaq. Wen puntalugsiosos? Eimu'tioqop aq nutmoqop ta'n tel pestunmaneg ta'n tel gujjiewgto'j Se'suguli na Westaulg.

² Ge'tlimig ula pas'g newgte' ta'n goqwei. Weji msnmoqos Wejuli Nisgam ta'n tel tla'taqatioq ta'n telteg 'tplutaqan? A' na moqwa! Wejuli Nisgam pisgwap 'ggamlamunuaq gis nutmoq Se'suguli aq elita'sualoqop ugss'ta'ugsinew.

³ Etna na Wejuli Nisgam ta'n ignmugsioq na ml'gigno'ti piltu mimajultinew. Gatu me' tal'ta'sultioq tepi ml'gigna'tioq gaqa'tuanew ta'n Wejuli Nisgam poqji tl lugwet 'gmimajuaqanmuqaq, gis lue'wa'lugsioq ta gilew! Ma gis tla'taqatiwoq 'ngutugwa'lugutitoqs'p.

⁴ Gis maw muni amasgipnnugsioq ugjit ta'n teli gtlams'tasultioq gelu'lg agnutmaqan. Na nige' gaq jiglo'tutoqs'p na! 'Lpa mo gisi gtlams'taw!

⁵ Ta'n tujiw Gjinisgam ignmugsioq Wejuli Nisgaml aq tela'tegeppn paqalaiwaqan ta'n gilew eimu'tioq, wet tla'tegesnn wegla muta gilew wejo'tmoqop tla'taqatinew ta'n telteg Lesui'peweiei 'tplutaqan? A' na ijgi moqwa'! Wet tla'tegepn muta gilew jigs'tmnew na gelu/lg agnutmaqan ugjut Se'suguli aq elita'sualoqop ugjut ugs'taugsinew.

⁶ Pa na wijkei telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn ugjut Aplamal, "Getlams'ta'sipn ta'n Gjinisgam telimt'pnn. Etna na ugjut Gjinisgam weli ugsua'lapnn Aplamal tetapu'elin."

⁷ Ugji gina'masultigw! Na mimajuinu'g ta'n getlams'tasultijig Gjinisgamewigtug aq na tel pmita'jig 'lpa na negmow pa wijkei aq Aplameg je me' aq ta'nig wetagutmu'tijig. Gjinisgam na tel nmiaji ta'nig getlams'tasultiliji 'gji'tmei Aplam un'jang.

⁸ Gjinisgam gisita'sip, "Ta'n tujiw tetaputesg iga'q ta'nig mo Lesui'peulti'gw ugs'tawiataq aq tetapua'tijig Gjinisgamewigtug, 'gtlams'tasulti'tij Se'suguliewigtug." Gis sa'q Gjinisgam ula telimapnn Aplamal aq gis wi'gas'g ugtwi'gatignigtug. Gjinisgam teluet, "Ugs'tawia's ta'n te'sit mimajuinu ta'n getlams'tasit 'st'ge' gi'l."

⁹ Aplam getlams'tuapnn Gjinisgaml aq teluelij Aplam tetapu'en aq na teliaq. 'Ms't ta'nig getlams'tasultijig Se'suguliewigtug na tetapua'tijig pa wijkei aq Aplamo'q ta'n getlams'tasip Gjinisgamewigtug.

¹⁰ Ta'nig elita'suatmi'tij majulgwatmnew Lesui'peweiei 'tplutaqan ugjut ugs'taultinew, nigtuita'jig Gjinisgamewigtug aq Gjinisgam ugtapulataq. Mn'tua'gig 'lta'taq muta mo wen gisi majulgwatmug giasgiwewei. Na tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatiqn, "Ta'n wen mo apji majulgwatmug 'ms't goqwei ewi'gas'g Lesui'peweiei 'tplutaqanigtug Gjinisgam ugtapulataq."

¹¹ Nige' weli gji'tuoq, ma Gjinisgam ugsua'lagul tetapu'elin ta'n majulgwatmljj 'tplutaqan, muta mo wen gisi majulgwatmug giasgiwewei. Tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatiqn, "Ta'n wen Gjinisgam teluet tetapu'elin ta'n teli gtlams'tmljj, iapjiw mimajilital."

¹² Ta'n tel majulgwatmn 'tplutaqan ugjut tetapu'en Gjinisgamewigtug, mo wejianug ta'n teli gtlams'tasin. Tel wi'gas'g 'tplutaqanigtug, "Mimajuinu ta'n mo elistmug Gjinisgam ugt'tplutaqanml je mu newgte' negm tetapu'et Gjinisgamewigtug."

¹³ Se'suguli iga'lugsi'gupn ta'n tli ugtapulugsi'gup muta ma gis wajui gugunmug Lesui'peweiei 'tplutaqan. Negm weta-pulut'p ugjut ginu. Tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatignigtug, "Ta'n wen gujiewgto'tg, na gisi ilsumut ulmaje'n."

¹⁴ Se'suguli gisi np'g'pnaq glaman elt ta'nig mo Lesui'peulti'gw gisi ugs'taultitaq ta'n teli gtlams'tasulti'tij Se'suguliewigtug. Ninen Lesui'peultieg aq igtigig mimajuinu'g, 'ms't ginu ta'nig getlams'tasulti'gw, gisi msnatesnu Wejuli Nisgam. Na teli tplumugsi'gup Gjinisgam Gisiteget pa wiei aq ta'n teli tplumapnn Aplamal.

*Lita'sultioq 'tplutaqan ugs'tan gisna
ta'n Gjinisgam Gisiteget teli tplumugsioqop*

¹⁵ Wijigatulti'gw, na tel pmiaq te'sigisg'g. Ta'n tujiw mimajuinu'g teplumtulti'tij aq mesaqan wi'gas'g wi'gatignigtug aq uwisunmual ewi'gmi'tij na tujiw newgte'jit ma gisi sa'se'wa'tug.

¹⁶ Gjinisgam pugwelgl goqwe'l teplumapnn Aplamal aq ta'n wetagutg. 'Lpa tla'tegetal. Mu teluenugup na teplumapni 'ms't un'jang ta'n wetagutmu'tijig Aplameg muta mo wesgu-magupni 'ms't Lesui'paq. Gatu pas'g newgte'tltil un'jann, ta'n wetagutmlitl na Se'sugulial.

¹⁷ Ula na getu tluie, Gjinisgam Gisiteget teplumapnn Aplamal ugit ugs'tawian ta'n te'sijig teli gtlams'tmu'ti'tij. Na ta'n goqwei Gjinisgam gisi tpltutg ma gisi sa'se'wa'tas'gtnug. Ne'w gasgiptnnaqanipunge'g jel nesisga'q Gjinisgam ignmuapni Isle'laq 'tplutaqan, gatu ula 'tplutaqan ma gis suisga'tug aq ma gis sa'se'wa'tug na gis agnutmamgewei ta'n Gjinisgam gisi tplumapnn Aplamal.

¹⁸ Ma gisi msnmuoq ta'n goqwe'l Gjinisgam teplumugsioqop ta'n tel majulgwatmoq Lesui'peweiei 'tplutaqan. Wegla 'ms't wejiaqal ta'n Gjinisgam teli tplumugsioq. Mesnmoqol pa wiei aq Aplamo'q ta'n teli msng'p ta'n Gjinisgam teli tplumapnn muta getlams'tuapnn Gjinisgaml aq pa na wiei ginu getlams'tasulti'gw aq mesmu'g.

¹⁹ Gatu goqwei Gjinisgam Lesui'paq weji ignmuasni 'tplutaqan? Weji ignmuapni ugit neia'tuanew ta'n teli opla'taqati'tij mimajuinu'g. Na 'tplutaqan iga'tas'g'p ugit e'was'gtn glapis Se'suguli newgte'jit ta'n Aplameg wetagutg pegisingeg. Etna na Aplamal ta'n Gjinisgam 'ms't goqwei teplumapnn. Gjinisgam ignmuapnn ugt'tplutaqanm Mowisal e'wmuaj ansale'wiliji aq Mowis ignmuapnig mimajuinu'g. Negm nutagnutmewinu na.

²⁰ Gatu ta'n tujiw Gjinisgam teplumateg Aplamal ugsisgwa'lapnn aq mo e'wagupnig nutagnutmewinu'g, ansale'wiliji, gisna Mowisal, gisna ta'n pas'g wenn.

Goqwei weji ignmuasni 'tplutaqan

²¹ Etug Gjinisgam ugt'tplutaqanm aq ta'n teli tplumapni getantigl? A' na ijgi moqwa'! Pa na gisi ugs'ta'tigusnn

ta'n tel majulgwatmu'g 'tplutaqan na tujiw mimajuinu'g tetapua'ti'tisoq ta'n tel majulgwatmi'tij na 'tplutaqan, pas'g mo telianug.

²² Pas'g tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng ta'n 'ms't mimajuinu'g eimu'tijig elue'utigtug aq ma gis jигlita'gwig. Gjinisgam teplumugs'i'gup jigla'tugsinenu lue'utigtug ta'n tujiw getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug.

²³ Na 'tplutaqan angweiugsieg'p ninen na Lesui'peultieq aq assumugsieg'p glapis Nujugs'tawi'wet pegising, glapis Gjinisgam musga'tugs'i'gw ninen maw 'ms't wen gisi ugs'ta'titesnu ta'n teli gtlams'tasulti'gw.

²⁴ Lesui'peweiei 'tplutaqan assumugsieg'p aq gegina'mugsieg'p glapis Se'suguli pegisingeg. Na tujiw Se'suguli gisa'lugsieg tetapua'tinen Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasultieq negmeg.

²⁵ Gatu nige' tetaputesg iga'q ta'n tujiw mimajuinu'g tetapua'tinew Gjinisgamewigtug ta'n teli gtlams'tasulti'tij Se'suguliewigtug aq 'tplutaqan mo nugu assumugsiweg.

²⁶ Na nige' 'ms't gilew ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguli, na gilew Gjinisgam un'jang.

²⁷ Ta'n tujiw 'gtlams'tmu'tioq Se'suguli, sign'tugsioq aq toqwa'lugsioq Se'suguliewigtug. Ignmugsioqop na ml'gigno'ti ugjut tlo'ltinew 'st'ge' Se'suguli.

²⁸ Nige' Gjinisgam mo piltu nemugsigw, Lesui'paq gisna ta'nig mo Lesui'peulti'gw, ta'nig gisteju'g gisna ta'nig assumsultijig, ji'nmug gisna e'pijig. Ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug gisa'lugs'i'gw wijei teli espo'ltinenu.

²⁹ Pa na gilew tleiaultioq Se'sugulieq, na gilew wetagutmu'tioq Aplameg aq 'msntoqs'p ta'n goqwei Gjinisgam teli ttoplumugsioqop.

4

¹ Gatu migwite'tmug, ta'n tujiw mimajuinu teplutg'p ign-muanew mesgi'g milesuaqan unjanl, aq negm pas'g mijua'ji'j, 'ms't goqwei ta'n ungi'gul ignmualij ugtaligam pas'g mo assutmug glapis gisigwej.

² Amuja na jigs'tuajig ta'nig angweiajig aq igtigig ango'tmua'tij ta'n goqwei ugtaligam glapis tepipuna'j ta'n ungi'gul teluelipnn.

³ Etna na ula wijei teliaqap ugjut ginu gesgmnaq getlams'tasultiwgw Se'suguliewigtug. Ula ta'n goqwe'l ugs'tqamuugewe'l assumugs'i'gup pa wijei aq gisteju ta'n assumuj.

⁴ Gatu ta'n tujiw tetaputesg iga'qeg Gjinisgam petgimapnn uggwisl. Weji ugs'tqamuilipnn e'pitewigtug aq

Lesui'pewilipnn. Majulgwatmlij giasgiwewei Lesui'peweiei 'tplutaqan.

⁵ Na wet tla'tegep Se'sus, glaman ta'n tujiw nep geg ugjiti mimaajuinu'g ugs'tan, iga'lataq ta'nig assumgwi'tigul 'tplutaqan, glaman Gjinisgam gisa'laji negmow un'jang.

⁶ Elt gilew na Gjinisgam un'jang. Etna na ugjiti petgimapnn Wejuli Nisgaml 'ggamlamuninaq glaman nige' gisa'lugsi'gw tlui'tanenu Gjinisgam, "Tata't" gisna "Nu"."

⁷ Etna na ugjiti nige' geituoq mo nugu gisteju'ltioq gatu awna Gjinisgam un'jang. Muta nige' un'janultioq, Gjinisgam ignmugsitoqs'p 'ms't goqwei ta'n geggunmuloq ugjiti un'jang. Na tel'te'tg'p Gjinisgam.

Poligap sespetelmaji Galetiaewaq

⁸ Nigmatut, gilew ta'nig mo Lesui'peultiwoq, gesgmnaq nenuawoq Gjinisgam na gisteju'ltioqop ugjiti ta'nig telui'toqopnig nisgamaq je mu mimajultigupnig aq mo nisgameultigupnig.

⁹ Gatu nige' el'ta'ioqop Gjinisgamewigtug, gisna ni'n tluwg Gjinisgam gisa'lugsioqop lta'new negmeg. Tal gis tliaq getu apajita'ioq aq apaji gisteju'ltioq ta'n goqe'l mo Gjinisgaml, menaqanaq aq mo tepawgtinug ugjiti ugs'tawugsinew?

¹⁰ Wejo'tmoq tetapua'lanew Gjinisgam ta'n tela'taqatioq gisna ta'n mo tela'taqatiwoq, gegnue'gl na'gwegl aq pestie'umgl ta'n gisi mgnmoqol, tepgunsejig, gisna newgtipunqegl.

¹¹ Sespetelmuloq aq jipasi muta etlite'tm etug ma goqwei ugja'tuoq ta'n tel melgi lugweiap ugjiti gilew.

¹² Nigmatut ta'nig getlams'tasultioq, etawaqtumuloq tloltinew 'st'ge' ni'n muta wejo'tmap tle'n 'st'ge' gilew. Mo amsala'liwoqop

¹³ ta'n tujiw elianeg amgweseweieg. Pestunmuloqop gelu'lg agnutmaqan Nisgamewei je tlia we'gaw gesnugwaiap.

¹⁴ Mo ejiglipnniwoqop gisna penoqitelmiwoqop we'gaw asgaiugsioq ta'n tel gesnugwaiap. Gatu awna wesua'liaoqop aq angweiwioqop pa wijei aq ni'n na Gjinisgam ugtansale'witemig. Wel'ta'sualioqop ni'n pa wijei aq ta'n teli ul'ta'-sualagoq Se'suguli.

¹⁵ Tetuji ulgwijulti'gup ta'n tujiw mawo'lti'gweg. Ula gis tluwa's ugjiti gilew, tel jigtu apoqonmuioqop, ignmuigoqop ta'n pas'g goqwei je tlia inaqane'l'gpu'gugugl.

¹⁶ Gatu etug nige' teli ugsua'liaoq pa wijei aq ta'n wen getanugsioq, muta teliaqewei telimuloqop.

¹⁷ Ula egsugina'mua'tijig weleiugsioq, gatu mo wet tla'taqati'gw ugjiti 'ggelu'lgmuow. Pas'g wejo'tmi'tij

nigtua'lugsinenu glaman me' enmiaq gilew lita'sualatoqs'p aq wittoqwa'latoqs'p.

¹⁸ Gelu'lg ta'n tujiw mimajuinu'g weleiugsioq 'lpa tla'taqati'tij ugjit 'ggelu'lgmuow aq ugjit Gjinisgaml. Tla'taqati'tis ta'n tujiw i'man ta'n eimoq aq ta'n tujiw mo i'muan.

¹⁹ Nun'jantut, ta'n mawi gsaluloq, teli asgaiwioq pa wijkei aq e'pit ta'n gesnugwaj getu un'jannij. Esgmaluloq glapis na na'gweg iga'q ta'n tujiw ignmuoq Se'suguli ilgwennugsinew.

²⁰ Etna na ugjit 'gsatmug i'man ta'n eimoq glaman gis agnutma'ti'gup. Na tujiw 'gji'tu ta'n gis tlimuligoq, gatu mo geitu ta'n tlimuligoq ugjit 'ggelu'lgmuow aq ma'mun sespetel-muloq.

Eigal aq Sala

²¹ Gilew ta'nig getu majulgwatmoq 'tplutaqan ugjit ugs'tan, amuj nestmoq ta'n Mowiso'q gis wi'gig'pneg.

²² Gis wi'gig'p, "Na Aplam toqona'pnig ugwgisg. Gisteju'i'sgw, teluisit Eigal, newgte'jilitl geggunmuapnn ugwgisl aq ugte'piteml teluisilitl Sala geggunmuapnn igtigl."

²³ Gisteju'i'sgw maljewe'juip ta'n tujiw ugwgisl Ismail ugs'tqamuiliteg. Teli ugs'tqamuilipnn pa wijkei aq esgwia'tijig mijua'ji'jg. Gatu ugte'piteml Sala maw gisogui'sguip aq mo gis gugunagupnig mijua'ji'jg, gatu Gjinisgam teplumt'pnn ugjit gugunan 'lpa'tujl aq na tujiw ugwgisl Isaqal ugs'tqamuilipnn.

²⁴ Na ula ta'n teliaqap ugjit wegla tapusijig e'pjig aq un'januaq musga'tugs'i'gul ta'pu nem'i'gl ta'n Gjinisgam tela'teget ugjit mimajuinu'g. Ignmuapni Lesui'paq na 'tplutaqann ta'n eimu'tipnig na gm'tng ta'n teluisig Sainai. Teplumapni ta'n wen jigsitg 'ms't goqwei ewi'gas'g 'tplutaqanigtug tetapu'et Gjinisgam ugsisgug.

²⁵ Gatu ugjit ta'nig wejo'tmi'tij tetapua'tinew Gjinisgamewigtug ta'n tel majulgwatmi'tij 'tplutaqan, wijkei tela'teget ta'n tela'tegep ugjit Eigal aq ugwgisl. Gjinisgam 'tplutaqan ignmuapni Lesui'paq na gm'tnigtug teluisit Sainai ta'n epit Alapia'e'gati. Negmow ta'nig majulgwatmi'tij pa wijkei aq Eigal aq ugwgisl, gisteju'ultioq aq assumgwi'tij ula Lesui'peweiei 'tplutaqan. We'gaw na Lesui'paq ta'n emtoqwala'titl Gjinisgaml Selusalemg ta'n telteg 'tplutaqan, gistejuultijig ta'n tel majulgwatmi'tij ula 'tplutaqan.

²⁶ Gatu ugjit ginu ta'nig getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug, wijkei tela'teget ta'n tela'tegep ugjit Salaal aq ugwgisl. Ginu tleiaulti'gw na 'gjigan Selusalem ta'n Gjinisgam etli elege'witewit. Mo ginu gisteju'ultigw. Ginu Sala un'jang.

²⁷ Na ula wesgutg'p Aiseiao'q ta'n tujiw igan gnua'tegeteg, "E'pittut ta'n menaq un'janiwn

nige' gi'l gisi ul'ta'sites.
 Gisi sigti ulgwijintes
 nige' ne'gaw mo un'janiwun.
 Muta ignmultes me' pugwennan
 ta'nig wetagutmu'tijig je mu e'pit
 ta'n pugwenniji geggunaji nige'." Eta na a.

²⁸ Nigmatut ta'nig getlams'tasultioq, nige' gilew Gjinisgam un'jang ta'n teli tplumapnn Aplamal, na tela'tegep, pa wijei aq ta'n teli tplumapnn ugjit gugunan uggwisl aq na tujiw Isaqal ugs'tqamuit.

²⁹ Gatu nige' ginu, ta'n ugs'tqamulti'gup na Wejuli Nisgamewigtug, gitnme'ugsi'gw ta'nig pualugsi'gw gu'gunmnenu Lesui'peweiei 'tplutaqan. Pa na wijei aq Isaqal ta'n Gjinisgam teli tplumapnn Aplamal gitnme'iut'p gistejui'sgw uggwisl Ismial.

³⁰ Na telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn,

"Gjinisgam telimapnn Aplamal ugjit 'pgotgiman uggistejui'sguml aq uggwisl. Muta gistejui'sgw uggwisl ma gisi msnmligw ta'n goqwe'l assutgl Aplamal, pas'g ugte'pit eml uggwisl gisi assutmlital."

³¹ Nigmatut ta'nig getlams'tasultioq, ggijinu mo gistejui'sgewigup. Na Lesui'peweiei 'tplutaqan mo assumugsigw. Etna na ginu ta'nig getlams'tasulti'gw aq 'msntesnu ta'n goqwe'l gelu'lgl ta'n Gjinisgam teplumapnn Aplamal. Negmow ta'nig wejo'tmi'tij majulgwatmnew 'tplutaqan ugjit tetapua'tinew Gjinisgaml ma 'msnmi'tigul.

5

Elugwa'tasin

¹ Assumsulti'gup. Se'suguli iga'lugsi'gup ugjit mo majulgwatmnenu Lesui'peweiei 'tplutaqan ugjit ugs'ta'tinenu. Gatu awna ml'g'pugultigw ta'n teli iga'lugsioqop Se'suguliewigtug. Mut apaji glpisultinew ta'n tel majulgwatmoqop Lesui'peweiei 'tplutaqan.

² Jigs'tuig, ta'n teluei, lita'sultioq ta'n tel lugwatasultioq aq ta'n tel majulgwatmoq Lesui'peweiei 'tplutaqan ugjit tetapua'tinew Gjinisgamewigtug, na tujiw Se'suguli ma tali ug-tapsunig ugjit gilew.

³ Ap 'mjit newgt teluei, "Ta'n pas'g wen wejo'tg tetapua'lan Gjinisgaml ta'n tel lugwatasij amujpa na gaqi majulgwatg 'ms't goqwei ta'n telteg Lesui'peweiei 'tplutaqan."

⁴ Se'suguli mo tali ugtapsunig ugjit gilew me' lita'sultioq ta'n tel majulgwatmoq Lesui'peweiei 'tplutaqan ugjit tetapua'tinew Gjinisgamewigtug. Ejiglita'ioq ta'n Gjinisgam teli ul'telmugsioq.

⁵ Galu ninen, elita'sualg't Gjinisgam ugjit gisa'lugsinen tetapua'tinen. Giasgiwewei geitueg na tla'tegetew. Aq ula esgmalg't Wejuli Nisgam ugml'gigno'tim ugji sapu tl lugwen ta'n teli gtlams'tmeg. Tetaqite'tmeg na tliatew.

⁶ Ta'n ginu tleiaulti'gw Se'suguliewigtug mo tal ssespete'tmugw lugwatasulti'gw gisna mu. Galu ta'n goqwei tepawgtig na ta'n teli gtlams'tasulti'gw aq gis nmitas'gt'tew ta'n teli gsalug igtigig.

⁷ Tetuji ul lugutioqop! Pa wijkei aq wen ta'n nuji igatne'wet. Pas'g igtig igantesgasg aq gisa'l'sg ge'gwa'sin. Aq nige' apatnugsioq ta'n tel majulgwatmoq teliaqewei. Sigtu paqalaiwioq ta'n teli ignmuoq igtigig 'nqa'lugsinew ta'n teli gtlams'tasultioq.

⁸ Gjinisgam ta'n wigumugsioqop mo elgimagupni negla nujiegsugina'mua'tiliji.

⁹ Ta'n i' tlue'tij, "Ta'n tujiw pipnaqan el'tun pas'g ta's'g apita'taqan wesua'toq ugjit gisitun pipnaqan apitaqtn." Aq pa na wijkei i'g ta'n eimoq mimajuinu ta'n gaqi msiataq igtigig.

¹⁰ Galu gilew mo pa na wijkei aq negmow. Gilew na Gjinisgam un'jang. Etna na ugjit elita'sualuloq tla'taqatinew ta'n telimuloqop aq mu ta'n igtigig telimugsioq. Geitu Gjinisgam ug-tapulatal na mimajuinu ta'n getu wenig ta'n ewnasa'lugsioq aq gitnme'uggsioq.

¹¹ Wijigatulti'gw, alt mimajuinu'g teluejig ni'n Poligap al pestunmatm, "Amujpa na mimajuinu'g elugwalujig aq majulgwatmi'tij na Lesui'peweiei 'tplutaqan ugjit gisi tetapua'tinew Gjinisgamewigtug." Galu mo telianug. Pa na tliaq ma nugu gitnme'wimg aq ma ulmaita'siw muta ula agnut-maquan mo wen asgaiagug. Galu awna me' gitnme'wimg aq welmaita'si aq ula musga's'g ta'n tel pestunm teliaqewei ugjit ugs'taultinew. Pas'g gisi ugs'ta'titoqs'p ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug ta'n tel gujjiewgto't'pnaq ugjit ginu.

¹² 'Gsatmug wegla nujigina'mua'tijig ta'nig pualugsioq lug-wasultinew aq wetme'uggsioq, nigtuita'new ta'n eimu'tioq aq punajeiuggsinew.

¹³ Wijigatulti'gw, ignmugsioqop assumugsinew. Galu mut e'wmanew ugjit tla'taqatinew ta'n getu goqwei puatmoq aq ignmatmnew gaqiwal ilgwenugsinew. Galu awna tli gsaltultigw ta'n Gjinisgam teli gsalugsioq aq mawi apoqon-matultigw.

¹⁴ 'Ms't ta'n Lesui'peweiei 'tplutaqann gaqa wi'gas'gl na ula newgte' 'tplutaqan, "Gsal igtigig ta'n teli gsalsin."

¹⁵ 'Gsaltultigoq na! Gatu awna apji ne'tamtultioq aq apji gi'gaita'iоq. Ango'tmug glaman ma gaq seioqw'a'l'sultiwoq ta'n teli gtlams'tasultioq.

*Gisi ignmuatesnu Wejuli Nisgam ilgwenugsi'gw
gisna gis tla'taqatitesnu ta'n tel puatmug*

¹⁶ Na ula telimuloq, "Ignmug Wejuli Nisgam ilgwenugsinew aq mut tla'taqatinew ta'n tel puatmoq ta'n goqwe'l ma tetapua'lagul Gjinisgaml."

¹⁷ Ulaal ta'n ginu getu tla'taqati'gw Wejuli Nisgam mo pualugsi'gw tla'taqatinenu. Ta'n Wejuli Nisgam pualugsi'gw tla'taqatinenu mo getu tla'taqati'gw. Ula tapusijig apji matntiji ugjit gisi ilgwenugsinenu. Etna na ula telueg, "Ma gisi assumsiwun."

¹⁸ Ignmaj Wejuli Nisgam ilgwenulin na tujiw ma Lesui'peweiei 'tplutaqan assumulug.

¹⁹ Gatu awna ta'n tujiw mimajuinu'g tli angite'tmi'tij winjig na neia's'gt'tew ugtinnewaq. El musga's'g winsuaqanigtug, aq wini angita'suaqan.

²⁰ Emtoqwala'tiji 'nnuoqta'wg, aq puowinuti, aq wit toqwa'la'titl ta'n mn'tu tel lugwej. Mimajuinu'g masgeltultijig, aq matntultijig, qalipusita'tijig, wegaiugtatultijig, aq apji wejo'tmi'tij 'msnmnew 'ms't goqwei. Nigtuita'jig aq piluei se'g mawalsultijig aq majulgwatmi'tij ta'n goqwei mo teliaqewei.

²¹ Mimajuinu'g alt wisgualtultijig, getgia'tijig, naqana'ma'tijig, aq me' pilue'l tela'taqatijig. Ap nige' igan gnua'tuloq, ta'n wenig tela'taqatijig wegla ma pisgwita'gwig Gjinisgam ugtelege'wa'gimg wa'so'q.

²² Gatu awna ta'n tujiw Wejuli Nisgam ilgwenugsioq 'gmimajuaqanmual, gisa'lugsitoqs'p 'gsalanew igtigig, ul-gwijultitoqs'p aq wantaqo'ti gugunmnew 'ggamlamunuaq. Gisa'lugsitoqs'p sangewo'l tinew aq wantaqamigsultinew aq 'ms't wen ule'wanew aq mimajuinu'g gis lita'sualultaq.

²³ Gisa'lugsitoqs'p sangewo'l tinew ta'n tele'ioq igtigig mimajuinu'g aq gisi ilgwensultinew. Na tla'taqatioq mo suisga'tuoq 'tplutaqan.

²⁴ Wegla ta'nig tleiaultijig Se'suguliewigtug iga'tu'tipnn winjiggl ta'n i' tlo'lti'titeg Se'sus uggujjiewe'mg.

²⁵ Na Wejuli Nisgam ignmugsi'gup iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. Amujpa na ignmug ilgwenmugsinenu 'gmimajuaqanminal.

²⁶ Mut me'goltinew, mut gisa'lanew wen uggwain, aq mut qalipusitalanew wen.

6

Apoqonmatultigw

¹ Wijigatulti'gw nmioq ta'n wen getlams'tasit opla'tegej, gilew ta'nig ignmuoq Wejuli Nisgam ilgwenugsinew ta'n tel mimajultiog, apoqonmug. Amujpa sangew apoqonmuoq ugjut tetapua'tegen. Gatu angitelsin aq migwite'te'n etug jel ap gi'l opla'tegetes.

² Apoqonmatultigw ta'n tujiw gitnm'tioq aq na tujiw gjitm jigs'tmuatoqs'p Se'suguli ugt'tplutaqanm.

³ Wen tl'ta'sij wesam glu'sij aq ma gisi opla'tegegw. Na etl lue'walsit.

⁴ 'Ms't wen ilsuj ta'n tele'g te'sigisg'g. Gisi ula'tegej, ul'ta'sitew aq ma sespete'tmug ta'n igtigl tela'tegelij. Gjinisgam nmitultew ta'n tel mila'tegen aq geitoq ta'n wet tla'tegen aq ilsumultew.

⁵ Amujpa na 'ms't wen pema'toqol ta's'gl uggitnmo'qonml.

⁶ Na mimajuinu'g ta'n gina'mujig Gjinisgam ugglusaqanml apoqonmua'tis nujingina'muelitl aq 'tpia'tis ta'n te's'g goqwei gelu'lg geggunmi'tij.

⁷ Mut tl lue'walsiw, ma wen gis lue'wa'lagul Gjinisgaml. Negm geitoq ta'n tele'n aq ignmultew ta'n tel te'p'mn. Pa na wijei aq mimajuinu pas'g mna'taqattew ta'n goqwei gisi iga'taqug.

⁸ Tla'tegej wen ta'n tel puatg aq pas'g newgtitelsit na Gjinisgam ugtapulatal aq mn'tua'gig 'lginatal. Tla'tegej ta'n Wejuli Nisgam tel puatg na negm 'msntew iapjiwewi mimajuaqan wa'so'q.

⁹ Glaman mut punia'tinew ta'n teli ula'taqatioq gatu awna munso'ltigw. Mo punia'tigw, na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw 'msntesnug 'gtapangituewe'minu.

¹⁰ Etna na ugjut ta'n tel gisi pgwatu'ti'gw ula'lanej 'ms't wen, 'pjiliw ta'nig getlams'tasultijig Se'suguliewigtug aq tleiaultijig Gjinisgamewigtug.

Poligap telimaji, "Ango'tmug!"

¹¹ Nemituoq ta'n telgilgig gnugwatign e'w'gig ta'n ni'n tel wi'gmuloq.

¹² Wegla ta'nig puatmi'tij uli angamusultinew mimajuinigtug aq getu ginnua'tijig, na negmow wejo'tmi'tip gisi munsaiugsinew lugwatasultinew. Na wet tla'taqatijig glaman ma amasgipnnam'jig ugjut Se'suguli ta'n teli np'g'p gujjiewigtug.

¹³ Je tlia ta'nig elugwatasultipnig mo majulgwatmi'tigupn Lesui'peweiei 'tplutaqan pualugsioq lugwatasultinew glaman gis ginnuattaq ta'n tel majulgwalopnig.

¹⁴ Gatu ni'n, pas'g ginnua's ta'n teli np'g'pnaq Gjisaqamawminu Se'suguli gujjieweigtug. Ta'n goqwe'l ula ugs'tqamug mo assuminugul aq nige' mo tel mimajiw ta'n i' tl mimajiap. Pa na wijei aq 'npman gujjieweigtug maw Se'suguli.

¹⁵ Lugwatasin gisna moqwa' mo tali ugtapsuninug Gjin-isgamewigtug. Gatu ta'n tel gawasgita'sin aq ta'n tel piltu mimajin na mawi ugtapsunig.

¹⁶ Etamg Gjinisgam ewlitelman aq ignmuan wantaquo'ti uggamlamunuqaq ugjit ta'nig tel mimajulti'tij ta'n tel gina'muap ula wi'gatignigtug maw negmow 'ms't ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinumg.

¹⁷ Ugtejgewei, mut nugu wen ignmuiwij gitnme'wan muta gis nmittoqs'p na'qi ta'n tel matteimg'p ta'nig getana'titl Se'sugulial. Musga's'g ta'n tel gistejui ugjit negm.

¹⁸ Wijigatulti'gw etamg Gjisaqamawminu Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lgm. Na tliaj! Glapis ap nmulltoqs'p, Poligap.

Na wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuaji Epesusewaq

Gegnugwataqan ugjut ula wi'gatign

Epesus na mawgi'g 'gjigan na maqamigew teluisig, E'siaji'j. Epesus 'tg'snug E'siaji'j aq gi'gjiw eteg gta'nug. Nige' gisgug E'siaji'j teluisig, Aputapegiejxit.

Pugwelg mimajuinu'g na'te'l emtoqwala'tijig ta'n goqwe'l Gjinisgam Gisiteget gisitoqopnn je mu negm. Eteg na'te'l na mawi ms'gi'g a'sutuo'guom ugjut Altemis (elt teluisit, Taiana) ta'n pugwelg mimajuinu'g nisgamitelma'titl.

Gatu Poligap getu tlimaji mimajuinu'g Epesuseg pas'g newgte'it Gjinisgam Gisiteget, newgte'it Nujiugs'tawi'wet na Westaulg aq newte'jit ta'n Nujiapoqonmuet na Wejuli Nisgam.

Telimaji, "Nige' gepmitelmanej aq emtogwalanej Gjinisgam Gisiteget. Negm na Wegewisit Nisgam. Newgte'jilitl un'jann na Westaulg ta'n ilgwenugsi'gw. Telui'tut Ewjit Nisgam. Gisiteget gis wel'telmugsi'gw aq petgitmugsi'gw na Wejuli Nisgaml. Wejuli Nisgam ignmugsi'gup ml'gigno'ti ta'n wejiaq wa'so'q. Na teli ule'ugsi'gw muta Westaulg ugtinneg eimu'ti'gw. Etna na ugjut."

Telimugsi'gw pas'g newgte'jilitl ta'n gisi ugs'tawianew mimajuinu'g. Negm na Westaulg ta'n gaqiguniepnaq gujjieweigtug ugjut jigla'tuanew mimajuinu'g ugtlue'utiwal, negmow ta'n teli gtlams'tua'titl. Nepg'pnaq gatu Gisiteget gis minua'lapnn aq nige' pemgopilitl ugtinaqanmg wa'so'q ta'n mesta assutegelitl nige' aq maw iapjiw.

Westaulg nuji lugwatmoq wantaquo'ti ugjut na Lesui'paq aq ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Ejigla'toqop na ta'n goqwei nig-tuita'pnig, na tplutaqn. Nige' Westaulg wijei tel nemugsi'gw muta gis pegising aq gisi np'g'pnaq ugjut ms't ta'n te'silij ta'n elita'silitl negmeg. Negmow na Gjinisgam ugtmimajuinumg aq Wejuli Nisgam eig ugtinnewaq. Nisgam gisite'tg na tla'tegen mawi amgweseweieg.

Etna na newge'jit ta'n elugo'ug, na Westaulg ta'n mesta assusit. Westawugsi'gw ginu ta'n teli gtlams'tasulti'gw negmeg aq sign'tugsi'gw uwisunmg.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'sualaji Epesusewaq (1.1-2)

Westaulg gisa'lugsi'gw gisi ns'tmnenu ta'n goqwe'l Gjinisgamewe'l aq ignmugsi'gw Wejuli Nisgaml (1.3-3.21)

Newgte' ta'n uli gtlams'tasulti'gw. Pilei mimajuaqan geg-gunmu'g ta'n mawnugsi'gw Westaulgeg (4.1-6.20)
Ugtejgewe'l gina'masuti'l (6.21-24)

¹ Nigmatut, ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq ta'n get-lams'tasultioq Se'suguliewigtug aq tleiaultioq na 'gjigan Epe-suseg. Ewi'gm ula wi'gatign ugit gilew ta'n melgi gt-lams'tasultioq aq gegnu mimajultioq te'sigisg'g. Ni'n na Se'suguli ugtapostale'witeml, ta'n Gjinisgam Gisiteget gisi mgnit.

² Gjinisgam gujjinu aq Gjisaqamaw Se'suguli etamgig ul'telmugsinew aq ignmugsinew ugglelu'lguow aq wan-taqt'i 'ggamlamunuaq. Na tliaj.

Ta'n goqwe'l gelu'lgl Gjinisgam teli tplusmugsi'gw

³ Nige' miwatmuanej aq emtoqwa'lnej Gjinisgam, na Gjisaqamawminu Se'suguli ujjl. Gjinisgam wel'telmugsi'gup aq ignmugsi'gup sape'uti'l wejiaqal wa'so'q. Na teli uleiugsi'gw muta Se'suguli ugtinneg eimu'ti'gw, etna na ugit.

⁴ Gesgmnaq ugs'tqamu el'tas'tnugweg Gjinisgam gisi igani mgnugsi'gup ugit negmewe'n muta Se'suguli ugtinneg eimu'ti'gw. Megenugsi'gup aq teppisa'lugsi'gup ugit Negmewe'n aq ugit gegnu pmita'nenu aq je ma goqwei amsalteg eigtnug ta'n tel nemugsi'gw.

Na teli gsalugsi'gup.

⁵ Gjinisgam igani mgnugsi'gup ugit gisigwenugsinenu. 'Lpa nige' ginu na un'jang, aq pegisulugsi'gw negmeg, wet sapu tl lugwet ta'n Se'suguli gis tla'teget. Getloqq Gjinisgam megnugsi'gw aq nige' ginu na un'jang muta teli ul'te'tg aq na tel puatg.

⁶ Nige' miwatmuanej aq emtoqwa'lnej Gjinisgam! Mo tel te'pmug ta'n teli ul'telmugsi'gw pas'g Gjinisgam ta'n tetuji glu'sit aq mawi espe'g gis tla'teget. Wel'telmugsi'gw muta Se'suguli ugtinneg eimu'ti'gw. Se'susal ta'n Gjinisgam mawi gsalatl ugglu.

⁷ Se'sus ugtinneg eimu'ti'gw aq ta'n teli np'g'p aq gaqiguniepnaq. Ejigla'lugsi'gw ta'n lue'uti assumugsi'gup aq 'gtlue'utinal apigsigtas'gl. Mo tel te'pmug ta'n teli ul'telmugsi'gw pas'g Gjinisgam gis tla'teget. Muta tetuji gelu'sit aq mawi ms'gi'g ta'n teli ulapetmugsi'gw.

⁸ Na teliaq Gjinisgam tetuji ul'telmugsi'gw, aq tetuji uleiugsi'gw mo gis gitmug. Negm ta'n mawi ntawe'g aq 'ms't goqwei gaqi gjitoq na gis tla'teget ugit ginu.

⁹ Musga'tugsi'gup ta'n goqwei gisite'tg'p muta getu tla'tegep. Musga'tugsi'gw na ta'n goqwei mimgwa'tas'g,

ta'n negm gis gisite'tg'p ugit gaq tla'tegen, wet sapu tl lugwet Se'sugulial.

¹⁰ Gjinisgam na tel'te'tg aq gaqa'tutew ta'n tuiw tetaputesg iga'q aq 'ms't goqwei Se'suguli iganpuguttew. 'Ms't goqwei wa'so'q aq ugs'tqamug mawa'tutew aq Se'sus iganpuguttew.

¹¹ Se'sus ugtinneg eimu'ti'gw, etna na ugit Gjinisgam gisi mgnugsi'gup ugit negmewe'n. Na negm Gjinisgam ta'n mes-tai assuteget igani mgnugsi'gup ugit negmewe'n muta gisi ilsutg'p. 'Lpa gisi mgnugsi'gw muta gisite'tg'p na tla'tegen aq na tel puatg. Teliaq Gjinisgam gujjiu igani mgnugsi'gup

¹² glaman emtoqwalatesnu aq miwatmuatesnu ta'n tel gegnu pmita'igw. Miwatmug Gjinisgam ta'n gepme'g aq gesa-sit aq ta'n wejet wasoqwieg muta na tetuji ul'telmugsi'gw. Ninen Lesui'peultieg na amgwesewa'juultieg'p ta'n elita'sultieg Se'sugulieleg, aq emtoqwalg'tt'p.

¹³ Maw nige' gilew elita'sultioq Se'suseg aq emtoqwaloq. Ta'n tuijw amgwes nutmoqeq teliaqewei agnutmaqan getlams'tasultioq. E'e getlams'tasultioq na gelu/lg glusuqaqan pegositugsioqop gilew ta'n tli ugs'ta'titoqs'p. 'Gtlams'tasultioqeg Se'suguliewigtug Gjinisgam ignmugsioq na Wejuli Nisgaml i'mlin 'gtinnewaq. Negm na Nuji apoqonmuelitl ta'n Gjinisgam ignmugsioq ugit musga'tugsioq gilew na Gjinisgam un'jang. Na tel gnugwalugsioqop negmewe'n. Etna na ula Wejuli Nisgaml ta'n Gjinisgam teli ttoplumugsi'gup.

¹⁴ Nige' 'lpa geitu'g ignmugsitesnu wa'so'q ta'n teli ttoplumapni ugtmimajuinumg muta nige' gisi ignmugsi'gw Wejuli Nisgaml i'mlij 'gtinnenaq. Wejuli Nisgam ta'n Nujiapoqonmuet ignmugsi'gw ml'gigno'ti. Etna na ugit geitu'g Gjinisgam gisi apaji pgwatelugsi'gw aq apaja'lugsitesnu negmeg wa'so'q. Nige' miwatmuanej aq emtoqwa'lanej Gjinisgam ta'n maw gepme'g. Na tliaj.

Poligap a'sutmessewaji

¹⁵ Weja'tegemgeg nutmaianeg gilew getlams'tasultioq Se'suguliewigtug aq ta'n teli gsaloq ta'n te'siliji Gjinisgam ugtmimajuinumg,

¹⁶ me' menaq pun miwatmuaq Gjinisgam ugit gilew. Migwitelmuloq ta'n te's a'sutmai.

¹⁷ Etamg Gjinisgam, Gjisqamawminu Se'suguli ujjl ta'n maw gepme'litl, ignmulinew na ml'gigno'ti ugit 'ns'tmu'tinew ta'n goqwe'l negmewe'l. Etamg ignmulinew na Wejuli Nisgaml ta'n gisa'lultew 'ns'tmn aq musga'tultew Gjinisgaml ta'n tele'n, glaman ulnenuates. Na tliaj!

¹⁸ Etamg Gjinisgam ugit gilew ugtangita'suaqanmual pana'tunew glaman me' na 'ns'tasultitoqs'p ta'n goqwei

Nisgamewei aq nmitutoqs'p ugtwasetegm. Na tujiw ugji'tu'toqs'p ta'n goqwei weji wigumugsioq, aq ugji'tutoqs'p ta'n goqwe'l Gjinisgam ugtmimajuinumg 'msnmi'titaq. Na tetuji pupwelgl aq pajiji gelu'lgl aq gepme'gl.

¹⁹ Na tujiw ugji'tutoqs'p ugml'gigno'tim ta'n pajiji ms'gi'g. Ignmugsi'gw ula ml'gigno'ti apoqonmugsinenu gnu ta'n getlams'tasulti'gw. Ula ml'gigno'ti ta'n ignmugsi'gw aq nige' geggunmu'g na wijkei aq na mawignaq ml'gigno'ti

²⁰ e'w'g'p ta'n tujiw wenaqa'lateg Se'sugulial gisi npliteg. Wenaqa'lapnn aq pemgopalapna ugtinaqanmg wa'so'q ta'n teli iganpuguilil.

²¹ Se'suguli pajiji gneg espe'g aq ta'n pas'g tegen elege'wilitl aq saqamawul, aq assusilitl aq ta'n pas'g wenn ml'gigno'ti geggunmilij. Me' ml'gigno'ti eteg uwisunmg je mu ta'n pas'g wen uwisunml, mu pas'g ula ugs'tqamu gatu maw ap igtig jugu'aq.

²² Gjinisgam 'ms't goqwei iga'tuap Se'suguli ugpitng aq ignmuapnn igani assumsilin ta'n te'sijig getlams'tasultiji na a'sutmewinu'g.

²³ Se'suguli ugtinnewaq eig aq negmow pa wijkei aq wa'qi ula ugs'tqamug. E'waji wegla mimajuinu'g ta'n ms't tela'teget ugs'tqamug, Negm gaqa'toq 'ms't goqwei aq 'ms't tami eig. Na tliaj.

2

Gjinisgam gisa'lugsi'gw piltu mimajultinenu

¹ Na sa'q ta'n tel listuoqop Gjinisgam, nepu'tioqop elue'utigtug. Gis pemi Ita'ioq mn'tua'gig pas'g mo geitu'twoqop.

² Etna na tujiw majulgwatmoqop ta'n goqwe'l mo glu'lgnugul ugs'tqamugewe'l. Jigs'tuoqop ta'n wen iganpugutuaji mn'tu'g ta'n mo nemiam'gig na Gjimn'tu. Etna na negm ta'n ilgwennaji na mimajuinu'g ta'n elistua'titl Gjinisgaml. Na!

³ Gesgmnaq getlams'tasulti'gup, 'lpa 'ms't gnu wijkei telo'lti'gup 'st'ge' negmow. Gis tetapualsulti'gup ta'n teli angita'sulti'gup. Tela'taqati'gup ta'n gaqianal aq 'gtangita'suaqanminal tel pualugsi'gup 'st'ge' ta'n pas'g wen ugs'tqamuip. Telteg ulmajo'ltitesnu ta'n tujiw Gjinisgam ilsumataq aq ugtapulataq mimajuinu'g ta'n tel pata'taqati'tij.

⁴⁻⁵ Gatu Gjinisgam tetuji ewlitelmugsi'gw aq mawi gsalugsi'gw na piltu mimajua'lugsi'gw muta eimu'ti'gw Se'suguliewigtug. Na tela'tegep ge's nepu'tigweg 'gtlue'utinaq aq ta'n tel listmu'tigweg. Gatu negm ta'n tetuji ul'telmugsi'gweg na weji ugs'taugsi'gup aq piltu

mimajua'lugsi'gw. Na tetuji ms'gi'g ugtewlitelgaqanm mo nenga'tmuq aq pajiji melgignaq ugsaltuaqanm ma gaqianug.

⁶ Gjinisgam wenaqa'lugsi'gup ta'n nepu'ti'gup elue'utigtug aq gisi ignmugsi'gup 'gt'punual wa'so'q maw Se'sugulial. Pa na wijei aq nige' gis eimu'ti'gw na'te'l aq etli iganpugu'g maw negm.

⁷ Wet tla'teg'p ugjiti apjiw musga'toq ta'n pajiji ul'telmugsi'gw ta'n mo tel te'pmug, gatu mawi ms'gi'g. Weji gsalugsi'gw aq weleiugsi'gw muta Se'sus ugtinneg eimu'ti'gw.

⁸ Gjinisgam teli ul'telmugsi'gup ta'n mo tel te'pmug. Ta'n tuijw getlams'tasulti'weg weji ugs'ta'ti'gup. Mo na ginu ta'n tela'taqatiggw gatu na Gjinisgam ta'n tela'teg'p. Etna na negm ugtignmatimgewe'm ta'n pisuiw 'msnmi'ti'gw.

⁹ 'Lpa mo eigtnug goqwei ta'n ugji ginnua'titesnu. Muta ma gisi ugs'ta'wi'gw je tlia attignita'igw.

¹⁰ Etna na Gjinisgam ta'n westawugsi'gw. Muta Se'suguli ugtinneg eimu'ti'gw, etna na ugjiti Gjinisgam piltu mimajuaqan ignmugsi'gw aq na ml'gigno'ti ugjiti gelu/lg lugowaqan lugwatmnenu. Gis sa'q gisgajugt'g'p ugjiti ginu tla'taqatinenu.

Mawa'lugsi'gw Se'suguliewigtug

¹¹ Na teliaq gatu migwite'tmuq ta'n gi's sa'q tleiaultioqop. Lesui'paq telui'tugsioq gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq, "Mo elugwatasultiwoq." Negnow Lesui'paq teluisultijig, "Elugwatasultieg" (telueg, ta'n tel lugwatmi'titl wa'qiwal). Migwite'tmuq gis sa'q mo gilew Gjinisgam ugtmimajuinumg.

¹² Etna na tuijw gilew nigtuita'ioqop Se'suguliewigtug. Sittatug eimu'tioqop Gjinisgamewigtug. Mo tleiaultiwqop, Lesui'pewigtug, Lesui'paq ta'nig Gjinisgam gisi mgnapni. Mo tali gepmite'tmuoq goqwei ta'n Gjinisgam teli ttoplumapni ugtmimajuinumg. Ula ugs'tqamug eimu'tioq, 'lpa mo eigtnug ta'n lita'sultiwoq aq mo gejiawoq Gjinisgam.

¹³ E'e 'lpa tetuji sitatug eimu'tioqop, gatu nige' gilew mawa'lugsioq Se'suguli. Ta'n gis ne'po'tpnaq aq gaqiguniepnaq na tel gigja'lugsioq Gjinisgamewigtug.

¹⁴ Se'suguli na nuji lugwatmoq wantaquo'ti ugjiti ninen Lesui'peultieg aq ugjiti esgwia'tioq aq mu nugu getantultigw. Ta'n teli np'g'pnaq gujjieweigtug nige' Gjinisgam wijei tel nemiaji 'ms't mimajuinu'g, gitg Lesui'paq aq maw igtigig. Gis sa'q nigtuita'pnig muta pas'g Lesui'paq geggunmi'tij Gjinisgam ugt'tplutaqanml aq mu igtigig. Gatu nige' Gjinisgam wijei tel nemugsi'gw aq ta'n pas'g wen ta'n jigs'tuatl Se'susal gis lietew Gjinisgamewigtug muta Se'sus gisi np'g'pnaq ugjiti 'ms't wen ta'n elita'sit negmeg.

¹⁵ Se'sus iganapti'gmugsi'gup wa'so'q. Nige' mo ta'n tel gaqi majulgwatmi'ti'gw Lesui'peweie'l 'tplutaqann gatu awna ta'n

elita'sulti'gw Se'suguliewigtug, ta'n wet tla'teget. Nige' Lesui'paq aq esgwia'tijig gisa'lujig gitg Gjinisgam un'jang. Mo ta'n wetapegsin Lesui'pewigtug gisna esgwia'tijig gatu ta'n majulgwalt Se'suguli ta'n Gjisaqamawewit. Na weji lugwatmoq wantaqa'o'ti aq nige' wijigatulti'gw.

¹⁶ Teli np'g'p gujjieweigtug glaman gis la'lugsitesnu 'ms't Gjinisgamewigtug aq ginu gitg Gjinisgam un'jang. Mu nugu masgeltultigw muta nige' wijigatulti'gw ta'n Se'sus gis tla'teget.

¹⁷ Etna na ugjit Se'suguli weji pgising'p aq pestunmuapni gelu/lg agnutmaqan. Teluep, "Pegisinnaneg ugjit ignmulgig wantaqa'o'ti 'ms't ta'n te'sijig." Ignmugsioq wantaqa'o'ti gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq aq sitatug eimu'tioqop Gjinisgamewigtug, aq ignmulgig wantaqa'o'ti Lesui'peultijig ta'n gigjiw eimu'tipnig negmeg.

¹⁸ Wet sapu tl lugwet Se'suguli ta'n teli np'gs, iganapti'gmugsi'gup wa'so'q. Ta'n te'si'gw Lesui'paq aq ta'n mo Lesui'peulti'gw, nige' gitg gisi ilta'igw Gjinisgamewigtug negm ta'n gujjinaq. Gisi ilta'igw Gjinisgamewigtug, muta Wejuli Nisgam apoqonmugsi'gw.

¹⁹ Na nige' gilew, ta'n mo Lesui'peultiwoq, mo nugu se'g tleiaultiwoq. Mu nugu! Nige' tleiaultioq Gjinisgam ugtmima-juinumg. Nige' Gjinisgam un'jang, pa wijkei aq mesnmu'tioq 'gtwi'gatignn ta'n tleiaultioq. Na tliaq.

Gjinisgam etlitoq wi'g

²⁰ Gjinisgam etlitoq a'sutuo'guom ta'n siawqatg. Iganigjitegewinugi'g aq apostale'wijig ta'n igan gnua'taqatipnig Se'sugulial pa wijkei aq gelu/lg epagnaqataqan gisiga'tutij. Negmow ta'n getlams'tasultijig pa na wijkei aq ta'n goqwei wesgiji ilta'ig epagnaqataqan. Se'suguli, pa wijkei aq na mawi espe'g gun'tew ta'n 'ms't goqwei mawn'g.

²¹ Se'sus mawa'laji ta'n getlams'tasultijig muta eimu'tijig ugtinneg aq angua'laji. Pem pugweliejig ta'nig getlams'tasultijig aq Se'sus mawa'laji. Negmow tela'taqatijig ta'n tel puatg Gjinisgam mu negmow ta'n tel puatmi'ti'gw.

²² Ta'n tel mawa'lugsi'gw, na gilew elt angua'lugsioq aq maw 'ms't esgwia'tijig ta'nig getlams'tasultijig aq Gjinisgam 'gtinnenaq eig wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgamewigtug.

3

Poligap elugowaji ta'nig mo Lesui'peulti'gw

¹ Na nige' gis tliaq Lesui'paq aq igtigig mawnugsi'gw Se'suguliewigtug. Etna na ugjit ni'n Poligap a'sutmesseuloq ugjit gilew ta'nig mo Lesui'peultiwoq. Pija'limg'p laplusang,

ta'n tel lugo'g Gjinisgam, ta'n tel pestunum na gelu/lg agnutmaqan ugjiti Se'suguli. Pestunmaianeg ugjiti ulapetmnew ta'nig mo Lesui'peulti'gw.

² Amuj nutmaioq ta'n teli ul'telmugsi'gw Gjinisgam. Ignmuip na ml'gigno'ti ugjiti lugwatmn ula lugowaqan aq telimuloq na gelu/lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam wel'telmugsioq.

³ Gjinisgam musga'tuit ta'n goqwei sa'q a'guteg aq gissutas'g. (Ignmuit ni'n 'gji'tun aq gis wi'gmuloq ta's'gl glusuaqann ugjiti na.

⁴ Pa na nige' gitmoq ta'n goqwei gis wi'gmuloq gisna nutmoq gisi gji'tutoqs'p ta'n ni'n teli ns'tasi, ta'n goqwei gis sa'q a'guteg ugjiti Se'suguli.)

⁵ Gis nige' sa'q mimajuinu'g mo telimamugupnig ula ta'n a'guteg. Gatu nige' wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgameg. Gjinisgam gis musga'tuaji sape'ultiliji apostale'wiliji aq iganigjitegewinu'g.

⁶ Etna na ula ta'n sa'q gis a'guteg, na gelu/lg glusuaqan ignmut'pnig elt ta'nig mu Lesui'peulti'gw ta'nig gaqaisg milapegsultijig mimajuinu'g. Na nige' negmow, maw Lesui'paq, 'msnmu'titaq ta'n goqwe'l gelu'lgl Nisgamewe'l. Nige' wijeitliefaultijig na Gjinisgam un'jang aq Se'suguli elt ugs'tawiataq ta'n Gjinisgam teli tplumapni.

⁷ Gjinisgam na teli ul'telmp, ignmuip 'gji'tun ta'n goqwei sa'q a'guteg aq ignmuip na ml'gigno'ti ugjiti al pestunman gelu/lg agnutmaqan. Gjinisgam na tel lugwatmoq ugml'gigno'timg.

⁸ Je tlia ni'n na mawi ejinei ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinumg, mesgi'g ignmuit. Gjinisgam wel'temuit ugjiti la'tuan ta'nig mo Lesui'peulti'gw ula gelu/lg agnutmaqan ugjiti Se'suguli aq tlimanew ta'n goqwe'l tela'teget ugjiti ginu tetuji gelu'lg, ma gis wajui ns'tmug. 'Lpa ma gaqianug, mawi ms'gi'g aq maw pugwelg, mo eimug ta'n wen ugs'tqamug gisi ngattal gisna maw gittal.

⁹ Gjinisgam Gisiteget, na newgte'jit ta'n 'ms't goqwei gisite'tg'p, ignmuit ml'gigno'ti ugjiti gisa'lanew mimajuinu'g 'gji'tunew ta'n goqwei sa'q a'guteg. Glapis nige' weja'tegemg mo telimamugupnig ula ta'n sa'q a'guteg Gjinisgamewigtug.

¹⁰ Glaman nige' nuji ilsutaqatijig aq iganpugua'tijig wa'so'q 'gji'tutaq Gjinisgam Gisiteget ugtns'tuo'tim ta'n pajiji ms'gi'g. Mawa'laji 'ms't ta'nig getlams'tasultijig. Lesui'paq aq maw ta'nig mo Lesui'peulti'gw mawnutultijig.

¹¹ Gjinisgam na wet tla'tegep ta'n iapjiw igan gisite'tg. Tela'teget wet sapu tl lugwet Se'suguli na Gjisaqamawminu.

¹² Ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug mawita'igw maw Se'sus aq mu nugu netaqo'lti'gw. Ta'n pa tujiw gisi

agnutma'titesnu Gjinisgam a'sutmaqanigtug aq geitu'g apqonmugsitesnu.

¹³ Etna na ugjit etawaqtmuloq, mut punia'tinew muta ni'n welmaj'e'i ugjit gilew. Ula wet tliaq ugjit ulapettoqs'p muta me' enmiaq gepmitelmugsitoqs'p.

Ta'n tetuji gsalugsi'gw Se'suguli

¹⁴ Na teliaq nige' Se'sus gis mawa'lugsi'gw gitg Lesui'paq aq esgwia'tijig mimajuinu'g aq Gjinisgam eig 'gtinnenaq. Etna na ugjit nige' el nutgul'pa'si Gjinisgam gujjinu, aq a'sutmesseuloq Epesusewaq.

¹⁵ Etna na Gjinisgam ta'n gisiaji gaqais milapegsultijig mimajuinu'g aq negm ujjuowaq.

¹⁶ Ni'n etamg Gjinisgam, ta'n mawi gelu'sit aq ta'n tetuji mawignat, ignmugsinew ml'gigno'ti 'gtangita'suaqanmuqaq, aq 'gtinnewaq glaman gis tla'taqatitoqs'p ta'n Gjinisgam tel puatg. Etna na Wejuli Nisgam ta'n apoqonmugsitoqs'p gegnu angita'sultinew aq ignmugsitoqs'p ml'gigno'ti tetapua'taqatinew. Na tliaj.

¹⁷ Etamg Gjinisgam ugjit Se'suguli apjiw i'ttew 'ggamlamunuaq aq siawqattew 'gtangita'suaqanmual muta teli gt-lams'tasultioq. A'sutmai ugjit gilew 'gsalanew Gjinisgam aq igtigig mimajuinu'g. Na tujiw gisi ml'gipugutuatoqs'p pa wijei aq weli ugjip'sgit melgnatl 'stoqon ma guisianug, gisna pa wijei aq wen'ji'guom weli epganaqa'tas'g, ma majisgianug.

¹⁸ A'sutmesseuloq glaman gilew, maw'ms't ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinumg, guguntoqs'p ml'gigno'ti ugjit gisi ns'tasultinew ta'n Se'suguli pajiji gsalugsioq, na tetuji sge'g aq tetuji pittaq. Teli ns'tasultitoqs'p ta'n teli gsalugsioq tetuji esp'teg aq tetuji temig. Na tliaj.

¹⁹ Getletug etamg 'ns'tasultinew ta'n Se'suguli tetuji gsalugsioq, tlia ma gis wajui ns'tasultiwoq. Amujpa na weli gji'tuoq Se'suguli ugsaltuaqanm. Ta'n tel piами gji'tuoq na me' tl piام lita'sultitoqs'p Gjinisgam glaman gis tla'taqatitoqs'p ta'n Gjinisgam tel pualugsi'gw.

²⁰ Nige' gepmitelmanej negm na Gjinisgam ta'n me' ma'muna'tegetew je mu ta'n goqwei ginu gis glutmuq gisna gisi angite'tmuq. Gjinisgam na wet lugwatmoq ugml'gigno'timg 'gtinnenaq. Na tliaj!

²¹ Se'suguli apji gepmitelmatl Gjinisgam aq maw nige' ginu ta'n getlams'tasulti'gw gepmitelmanej, nige' weja'tegemg aq iapjiw! Na tliaj!

¹ Ni'n nige' laplusang pisi muta elugo'g Gjisaqamaw. Nige' munsainuloq gegnu pmita'new, el mimajultinew ta'n telgitasultioq ugjit gepmitelmanew Gjinisgam. Tel'te'tg'p aq teli iga'tugsioqop na tl mimajultioq, ta'n tujiw wigumugsioqeg 'Ita'new ugtelege'wa'gimg. Etna na ugjit munsainuloq tel mimajulti'gw 'st'ge' tleiaultioq ugtelege'wa'gimg.

² Mut mege'iwn, awna sangewe'ie'n. Mut tal'te'tmu ta'n getu wen tla'l'sg, gisipuguttes. 'Gsiteltultigw Gjinisgamewigtug aq musga'tug ta'n teli gsaltultioq ta'n tujiw apoqonmatultioq.

³ Wejuli Nisgam mawnugsioq 'ngute'jinew wantaqo'tigtug aq ignmugsioq ml'gigno'ti ugjit wantaqamigsultinew. Windpasultigw 'gsaltultinew, aq wantaqamigsultinew glaman siaw mawnutultitoqs'p.

⁴ Gjinisgam mawa'lugsi'gw 'ngute'jinenu ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Newgte' tl mawo'lti'gw newgte' Se'sus wa'qi, aq pas'g newgte'it Wejuli Nisgam. Pa na wijei aq nige' newgte' elita'sultioq Se'suguli ta'n Gjinisgam wigumugsioqop tla'taqatinew.

⁵ Pas'g newgte'it Gjisaqamawminu, pas'g newgte'it ta'n teli gtlams'tasulti'gw na Se'suguli, aq pas'g newgte' sign'tatimgewe'm.

⁶ Pas'g newgte'it Gjinisgam. Negm na ujjual ugjit te'sijig mimajuinu'g. Mestai assusit. Ugtlgowaqan wet sapu tl lugwet 'ms't ta'n te'si'gw ta'n getlams'tasulti'gw, aq 'ms't ta'n te'si'gw 'gtinnenaq eig.

⁷ I' newgte'ji'gw gis gisi ignmugsi'gup mujgajewe'l ignmatimgewe'l. Na teli ul'telmugsi'gup Se'suguli!

⁸ Ta'n Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg,
"Ta'n tujiw wenagieteg wa'so'q,
pugwenniji ta'nig getanji wissuignemapni
aq pugwenniji iga'lapni
ta'nig nepu'titgi'g
aq pejo'lapni aq wije'wa'tipnn.
Na tujiw ignmuapni
ignmatimgewe'l mimajuinu'g."

⁹ Na nige' talueg ula ta'n tujiw telueg, "wenagieteg"? Telueg, Mujga amgwes, wet nisa'siteg wa'so'q aq pegisingeg ugs'tqamug. We'gaw etli np'g'p aq utqatalut'p.

¹⁰ Ula negm ta'n wet nisa'sip, etna na negm ta'n soqwiegnaq, wet saputa'sit ta'n telgi'g musigisg glapis wa'so'q. Na tujiw 'ms't tami eig, ta'n telgi'g wa'so'q aq ugs'tqamug.

¹¹ Etna na negm gelu'lgl ignmatimgewe'l ignmuapni mimajuinu'g. Na telueg ignmuapni piltuamu'gl ml'gigno'ti'l. Ta'siliji ignmuaji ml'gigno'ti ugjit apostale'witeultinew.

Igtigig ignmuaji ml'gigno'ti ugjit al pestunmu'tinew. Igtigig ignmuaji ml'gigno'ti ugjit nuje'wanew ta'nig getlams'tmu'tijig. Igtigig ignmuaji ml'gigno'ti ugjit nujinga'mua'tinew.

¹² Na wet tla'tegep gisgajo'lan Gjinisgam ugtmimajuinumg ugjit mawi apoqonmatultinew aq ugjit melgignewa'lanew ta'nig getlams'tasultijig aq jugo'lanew igtigig Se'suseg.

¹³ Na tujiw ginu 'ms't 'ngute'jitesnu ta'n teli gtlams'tasulti'gw aq ta'n teli gji'julg Gjinisgam uggwisl. Ginu gisipuguita'tesnu aq ignmuatesnu Se'suguli ilgwenugsinenu 'ms't goqweigtug glapis tlo'lritesnu 'st'ge' negm.

¹⁴ Glaman ma nugu tlo'lti'gw 'st'ge' mijua'ji'jg ta'nig apji gawasgita'sultijig. Ma nugu jigs'tuagw ta'n mimajuinu tel piltu gina'muej je tlia tetuji ntawi egsuet, tl'ta'sulti'gw teliaq teluej. Ma jigs'tuagw glaman ma elue'wa'lugsi'gw.

¹⁵ Gatu awna amujpa eliguti'gw Gjinisgamewigtug te'sigisg'g aq me' pm tlo'lti'gw 'st'ge' Se'suguli ta'n iganpugutugsi'gw glaman ginu 'gji'tmei tlo'lritesnu 'st'ge' negm. Na gis wet tla'taqatitesnu ta'n teli gsaltulti'gw aq ta'n gegnu pmita'igw na telua'ti'gw teliaqeweigtug.

¹⁶ Wi'je aq ga'qi ta'n tel milig, 'ms't goqwei piltu lugweg aq 'lpa tle'. Te's angwisgan weli astu'teg aq ga'qi maw lugweg aq nigweg. 'Ms't goqwei wel wije'wij. 'Ms't goqwei weli astu'aq aq maw lugweg aq nigweg. Pa na wijei ginu ta'n getlams'tasulti'gw na wijei aq Se'suguli wa'qi ula ugs'tqamu. Negm iganpuguit aq mawnugsi'gw. Ilgwenugsi'gw tla'taqatinenu ta'n tel puatg. 'Ms't ta'n te'si'gw ta'n teli gsaltulti'gw aq maw luguti'gw me' pm ml'gigna'latesnu 'gijjaqamijinu aq pm pugwelietesnu. Na.

Piltu mimajulti'gw ta'n Se'suguli ignmugsi'gw

¹⁷ Etna na ugjit ni'n munsailuloq, Gjinisgam ugwisunmg, aq ml'gi tlimuloloq, "Mut tl mimajultinew 'st'ge' ta'nig menaq westa'ti'gw. Mo tepawgtinugul negmow ugtangita'suaqanmual aq ma Gjinisgam wesimawgwi."

¹⁸ Ugtangita'suaqanm etegl etli oqonitpa'qigtug aq winjigl. Melgesultijig aq metua'taqatijig, mo tleiaulti'gw Gjinisgamewigtug. Negmow mo gegnu pmita'gwi'gw ta'n Gjinisgam tel puatg.

¹⁹ Mo tali el'te'tmi'i'gw ta'n goqwei tetaputeg aq ta'n mo tetaputenug. Ignmasultijig negmow ta'n tel puatmi'tij. Mu naqita'gwi ta'n goqwe'l tela'taqati'tij winjigl, ewnasol'tijig, maliamtultijig aq sespeiatultijig.

²⁰ Mut tlo'ltilgw 'st'ge' negmow! Se'suguli gegina'muapni mimajuinu'g gegnu pmita'new.

²¹ Getletug nutmaioqop ugjit Se'sus. Ta'n tel majulgwaloq tel gnu'tmulg'p na teliaqewei ta'n Se'sus egina'muep.

²² Jigla'si ta'n i' tleiu't'p aq ta'n i' tl mimaji't'p. Ta'n gis sa'q i' tleiu't'p winjigt'pnn. Ta'n goqwei tela'teget'pn mo glu'lgnug aq uljaqa pemalsin.

²³ Ignmu Gjinisgam pilue'gtn 'gtangita'suaqanm aq 'ggamlamun. Amujpa piltu angita'sin.

²⁴ Ignmu Gjinisgam piluei awigtij 'gtangita'suaqanml. Ignmasg pilei mimajuaqan 'st'ge' negmewei. Musga's'g ta'n tel gegnu pmien aq ta'n tel sape'win. Amujpa tetapua'l't Gjinisgam.

²⁵ Mut nugu eggs'pugua'tultinew. Amujpa na 'ms't wen te-limatl teliaqewei muta 'ms't wijkei tleiault'i'gw Se'suguli ugtin-neg.

²⁶ Ta'n tujiw uggwain, mut ignmatmu uggwaiuti la'lulin elue'utigtug, gatu awna puni ggwain aq apigsigtatulti'gw ges-gmnaq na'gu'set gis galqwasiegw.

²⁷ Mut ignmuaw mn'tu gisgulin.

²⁸ Na mimajuinu ta'n i' gmutnep, amujpa naqa'sij ta'n tel gmutnej aq poqji tl lugwej aq 'gtantuj giasgiwewi ugmima-juaqanm ugjit negm aq glaman gisi pgwatutew apoqonmuan ewle'jultili.

²⁹ Ta'n telelistun mut e'wmu glusuaqann asgaiwan piluei. E'we'n pas'g apoqonmatimgewe'l glusuaqann, na telamu'gl unaqqa'lan aq welgwija'l'jig aq ignmuhan ta'n tel nuta'j. Na gi'l ta'n telelistun ula'lates negla ta'nig nutasig.

³⁰ Aq mut gisa'law ewlgwijn wejuli Nisgam ta'n we'jet Gjinisgameg ta'n tel mimajin muta negm na Gjinisgam nuji ilgwenewet ta'n ignmasg glaman 'gjiti' 'gji'tun gi'l na Gjinisgam un'jann aq wej gnugwasin. Na na'weg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam iga'lugsitesnu lue'uti aq wa'so'q i'mu'titesnu.

³¹ Jigla'tu 'ms't 'pqo'qite'taqan aq taqalgwijuqan. Mut gtu' asgo'tegew, aq mut uggwaiw. Punialisewaq, mut ewlimaw mimajuinu aq mut gi'gatgamigsiw ta'n pa tujiw.

³² Gatu awna ulm'tu aq nuge'gtej 'ggamlamun ala wen ap igtig. Apigsigtatulti'gw, 'st'ge' Gjinisgam apigsigtugsioq muta tleiaultioq Se'suguliewigtug.

5

El mimajin ta'n Gjinisgam tel pua'l'sg etl waseteg

¹ Na nige' gilew Gjinisgam un'jang, amujpa na wejo'tmoq tlo'ltinew 'st'ge' negm.

² Gilew 'gmimajuaqanmual amujpa na ilgwenmoqol 'gsaltuaqanigtug, 'st'ge' nige' Se'suguli ta'n teli gsalugsi'gw aq weji np'g'pnaq ugjit ginu. Ujjl tetapua'latl ta'n tujiw

iga'toqeg ugmimajuaqanm ugjit ginu. Pa na wijkei aq na teli iga'toq mujgajewe'l ignmatimgewe'l patgulmesigaqanigtug.

³ Gilew na Gjinisgam ugtmimajuinumg. Mut winsultinew, mut penoqoltinew, aq mut 'ms't goqwei gaqi gtu tepo'tmnnew. Aq maw mut tla'taqatinew ta'n pas'g goqwe'l gisa'laqoq igtigig tl'ta'sultinew gilew wegla tla'taqatigoq. Gatu awna gegnu pmita'igw ugjit Gjinisgam aq sape'ultigw ta'n telteg tla'taqatitoqs'p.

⁴ Mo weltenug gilew wintulgatultinew, ewnasewistu'tinew gisna winewistu'tinew. Awna telteg gilew migwimtultinew Gjinisgam uggelu'lqm aq miwatmuane.

⁵ Amujpa gegnua'tuloq na mo eimug mimajuinu tleiawigw Gjinisgam ugtelege'wa'gimg ta'n na tela'teget. Ta'n wen tel win mimajij, penoqweig, aq 'ms't goqwei getu gaq tepo'tg, emtoqwatl ta'n goqwei ugs'tqamugewi, je mu Gjinisgaml. Ma tleiawigw Gjinisgam ugtelege'wa'gimg.

⁶ Mut ignmuaw wen lue'wa'lulin ta'n ewnasewistoq. Gjinisgam ugtapulataq ta'nig elistua'titl ta'n tela'taqati'tij. Ta'n teli ntawi egs'pugua'lsg, mut 'gtlams'tuaw!

⁷ 'Lpa mut wit tlgowaqanasiw na telamugsultijig mimajuinu'g aq mut wit toqwa'law.

⁸ Na gilew pata'taqatioqop aq pa na wijkei aq eimu'tioqop oqonitpa'qigtug gatu nige' tleiaultioq Gjinisgamewigtug aq eimu'tioq uwasetegmg. Amujpa na tel mimajultioq 'st'ge' na mimajuinu'g tleiaultijig Gjinisgamewigtug aq eimu'tijig uwasetegmg.

⁹ Gjinisgam uwasetegm ugtinnenaq eteg. Ugwasetegm gisa'lsg tla'tegen ta'n goqwe'l gelu'lq, tetapu'aq, aq gigwajiaq. Na tujiw igtigig mimajuinu'g n'multaq ta'n tel mimajin te'sigisg'g pa na wijkei aq waseteg wasoqweg oqonitpa'qigtug.

¹⁰ Ugjo'te'n gnu'tmasin ta'n tel tetapua'luj Gjisqamaw.

¹¹ 'Lpa mut 'lgowaqanasiw ta'n goqwei mo tali ugtapsuninugul ta'n mimajuinu'g tela'taqatijig ta'n tleiawigl oqonitpa'qigtug. Mut wit toqwa'lanew awna musga'tug ta'n goqwe'l tela'taqatijig winjiggl na. (

¹² 'Lpa na 'ntaqo'qon we'gaw wesgutmn ta'n goqwei gim tla'taqati'tij.)

¹³ Ta'n tujiw 'ms't goqwei gaq tua'tas'g wasetegigtug, na tujiw ta'n giasgiwewi telo'lti'tij neia's'gt'tew.

¹⁴ 'Ms't goqwei gaq neia's'gt'tew giasgiwewi Gjinisgam uwasetegmg. Etna na ugjit wet thuejig,

"Tugwia gi'l ta'n nepan,
apaji mimaji gi'l ta'n nepmn,
aq na tujiw Se'suguli uwasetegm lasenmultew
aq ignmultew pilei mimajuaqan."

¹⁵ Na glaman gigjo'te'n ta'n tel mimajin. Mut tl mimajiw 'st'ge' ta'n wen mo nestue'iug awna tle'ie'n 'st'ge' mimajuinu ta'n nestue'g muta Gjinisgam geji't.

¹⁶ Apji ula'tega ta'n tel we'gusipgwatun glaman 'gji'jultaq ta'n teli gtlams'tasin muta tetuji elue'ultijig mimajuinu'g nige' na'gwegl.

¹⁷ Mut tl lue'walsiw, pas'g smtug ugjo'te'n gisi gji'tun ta'n Gjinisgam tel pual'sg tla'tegen.

¹⁸ Mut musguajueiw esamqwaw moqopa'q aq mut 'gtigiew, muta gaq suisga'tultew 'gmimajuaqanm, gatu awna ignmu Wejuli Nisgam ta'n 'gtinneg eig ilgwennulin.

¹⁹ Ta'n tujiw glultultioq usgutmug ta'n goqwei Nisgamewei. Apjiw miwatmug Gjinisgam 'ggamlamunuqaq. 'Gtapegiatmug a'sutmaqane'l 'gtapegiqan wejiaqal Gjinisgam ugtwi'gatigng. Emtoqwalug aq miwatmug Se'sus 'gtapegiqanigtug. Aq tli'ntu'tigw ta'n Wejuli Nisgam ignmugsioq 'gjijaqamijuqaq.

²⁰ Apjiw miwatmug Gjinisgam gujjinu ugjit ta'n te's'g goqwei Se'suguli ugwisunmg, muta negm ta'n iganpugutugsi'gw.

Ji'nmug aq ugte'pitemuaq

²¹ Gepmiteltultigw 'st'ge' ta'n tel gepmitelmoq Se'suguli.

²² E'pittut gepmitelmug ingute'jin amujpa na gepmitelm't 'gji'nmum 'st'ge' ta'n tel gepmitelm't Se'suguli.

²³ Muta ji'nm iganpugutuatl ugte'piteml pa na wijei Se'suguli iganpugutuaji ugtmimajuinumg. Se'suguli gisi ugs'tawiapni 'ms't ta'n te'siliji ta'ni getlams'tasultiliji. Negmow pa wijei aq negm wa'qi ula ugs'tqamug.

²⁴ Ta'nig getlams'tasultijig gepmitelma'titl Se'sugulial pa na wijei e'pite'ultioq ingute'jin amujpa gepmitelm't 'gji'nmum ta'n tel mila'tegen.

²⁵ Ji'nmutut ingute'jin amujpa 'gsalu 'gte'pitem aq ule'w pa na wijei aq Se'suguli teli gsalaj aq ule'waj ugtmimajuinumg aq weji np'g'pnaq ugjit negmow.

²⁶ Se'suguli wet tla'teget ugjit gisa'lanew ugtmimajuinumg sape'ultinew. Ugglusuaqanml gisi waqama'tuaji uggamlamunuqaq. Ejigla'toqol ugtlue'utiwal pa na wijei aq gesisp'a'tuaji samqwanigtug.

²⁷ Na wet tla'teget ugjit iga'tuanew ugtmimajuinumg ugjit negm. Gepmite'tasultijig aq mo goqwei we'jitugsinew amsalteg ugtinnewaq glaman ugjit negm uli angamgusultinew, sape'ultinew aq mo goqwei we'jitugsinew amsalteg ugtinnewaq. Na.

²⁸ Ji'nmutut, ingute'jin, amujpa na gesalt 'gte'pitem aq weleiat pa wijei aq gi'l ta'n teli gsalsin ga'qi. Ji'nm ta'n weleiatl ugte'piteml weleiasit negm. (

²⁹ 'Lpa mimajuinu mo eliaptmug wa'qi awna mimajuinu wel smsit, aq ango'tg. Elt pa na wijei Se'suguli teli angweiwaj ugtmimajuinumg.

³⁰ Na weli gji'tu'g muta ginu na ugtmimajuinumg aq tleiaulti'gw wa'qi.)

³¹ Etna na ula telueg gelu'lg wi'gatign. "Ji'nm naqalaji ujjl aq uggwitl aq toqwa'tijig ugte'piteml. Na tujiw ula tapusijig nige' newgte'jig."

³² Na ula mesgi'g teliaqewei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign. Gatu ni'n teluei ula glusuaqann maw wesgumajig Se'suguli aq ta'nig getlams'tasultijig.

³³ Gatu getloqo wesgumugsioq ji'nmug aq e'pijig. Ji'nmutut ingute'jin amujpa na weleiat 'gte'pitem 'st'ge' gi'l ta'n tel weleiasin. Aq Epittut, ingute'jin, amujpa na gepmitelm't 'gji'nmuma.

6

Gegnu'a'tuaji mijua'ji'jg aq ungi'guaq

¹ Mijua'ji'jtut telleg gilew ul jigs'tug gn'gi'gug, muta getlams'tasultioq Se'suseg. Na telleg giasgiwewei tla'taqatinew.

² Gjinisgam ugt'tplutaqanm telueg, "Gepmitelm gujj aq 'ggiж.

³ Glaman 'ms't goqwei ula's'gt'tew ta'n tele'n gi'l, aq me' 'pgitawsites ugs'tqamug." Etna na ula Gjinisgam teplum'sg.

⁴ Aq gilew gn'gi'gueultioq, mut ewnasiimanew gn'januaq gisna gisa'lanew uggwainew. Awna tl neps'tgwal Nisgamewei gina'masuti'gtug glaman jigs'tuatl Gjinisgaml.

Gegnu'a'tuaji lugowinu'g igani assusit

⁵ Lugowinu'tut, nige' tl lugowoq Se'suguli aq gepmitelmoq. Na tujiw gepmitelmug ta'nig assumugsioq. Jigs'tug aq tla'taqatigw ta'n telimugsioq.

⁶ Mut pas'g tla'taqatinew ta'n tujiw assusit nmugsultinew. Mo na uli angamgusultitoqs'p na, gatu awna ul lugutigw ta'n Gjinisgam tel pualugsioq, muta gisteju'g ugjit Se'suguli.

⁷ Lugowinu'tut ul lugwatmug 'Igowaqaq aq nespi ulgwi-jultigw, muta wet tl lugowoq Gjinisgam, mo pas'g ugjit 'gtassusitemuaq.

⁸ Migwite'tmug Gjisaqamaw apangituataq ta'n te'siliji mimajuinu'g tlia gisteju'ltioq, lugowinu'ju'ltioq, gisna assumultioq. Apangitugsitoqs'p ta'n tel gelu'lg 'gtlgowaqaqanual gisa'tuoqop.

⁹ Igani assusultioq, puni ewle'iug uglugowinu'jmg awna ule'iug. Migwite'tmug gilew maw 'glugowinu'jmg aq 'ggistejumuaq tleiaultioq wijkei assusit wa'so'q. Negm 'ms't wen wijkei tele'watl. Ta'n te'silitl ilsumatal ta'n tel te'pmlij.

*E'we'n na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam ignmasg
ugjit liga'sites ta'n tujiw mn'tu matn'sg*

¹⁰ Na nige' ugtejgewei ta'n weji wi'gmuloq. Etna na ula. 'Gml'gigno'timuoq amujpa na wejiaq Gjisaqamawigtug. Mawignaq ugml'gigno'tim 'gtinnewaq eig, gilew ta'n getlams'tuoq, gatu amujpa ignmu ugml'gigno'timg wet sapu tl lugwet gi'leg.

¹¹ Ta'n tujiw sma'gnis ilajij matnaqqewaqaq amujpa NASA'toqol sma'gnisewe'l aligal, glaman ma wissuignemam't. Gjinisgam ignmasg ml'gigno'ti ta'n wissuignemates mn'tu. Amujpa apji gisgajugtuatal ta'n wen getantl. E'we'n ula ml'gigno'ti wissuignem't mn'tu ta'n tujiw wejo'tg gistesgulin aq gisa'lultew pata'tegen.

¹² Muta ma ginu matnalgwig mimajuinu'g gatu awna matnug ta'n wen mo nemiawgw Gjimn'tu aq ugtansale'witemg, gaqaqaisg nemegiejig. Negmow geggunmi'tij ml'gigno'ti ula ugs'tqamu aq maw musigisg weji wissuignemugsi'gw.

¹³ Nige' smtug ugsua'tu Gjinisgam uglica'sutim aq e'wm na ml'gigno'ti ignmasg'p. Ta'n tujiw metue'g na'weg iga'q, na tujiw gisipugututes aq mo wissuignemugsin ta'n tujiw mn'tu ugtapsu'gwa'tugsin, aq wejo'tg gistesgulin. Ta'n tujiw matnaqqewaqaq gaqiaq ma wissuignemugsin.

¹⁴ Ta'n tujiw sma'gnis ilajit matnaqqen ta'n tli psugatew, seg'pisit ugtispisin. Gji'tu Gjinisgam ugteliaqeweim aq e'wmn uigkeit apoqonmasg. Na sma'gnis elt NASA'toq gasawo'q ugpusgunei. Elt gi'l gisi igalsites ta'n pas'g goqwei mn'tu tli psu'gwa'tuates ta'n apji majulgwatmun Gjinisgam uggi'gwajiaqewe'm.

¹⁵ Sma'gnis nasguaq sma'gnisewe umugsng. Apji gisgaje'ien ugjiti tlimanew igtigig na gelu'lg agnutmaqaq ugjiti na wantaquo'ti ta'n Gjinisgam ignmugsi'gw 'ggamlamuninaq. Mo gis tla'tegewn na, pa na wijkei aq sma'gnisg ta'n mo umugsng nasguawgw.

¹⁶ Sma'gnis wesua'toq uglica'sutim. Gi'l apji ml'gi gtlams'tasin aq mut megtmun glaman gisi gtuapsites ta'n tujiw mn'tu wet nu'gwal'sg. Pa na wijkei aq pemamglejig 'tqa'mug eltaqam'sgig, gatu ta'n siaw ml'gi gtlams'tasin uli angweiultew.

¹⁷ Sma'gnis NASA'toq ugta'gusn gasawo'gwei napawgjiji'tewei ugjiti un'ji. Amuj migwite'te'n te'sigisg'g, "Gjinisgam gisi ugs'taw'sg". Na teli igalsin 'gtangita'suaqanm.

Sma'gnis wesua'toq espo'qas'g. Wejuli Nisgam ignmasg'p. Gjinisgam ugglusuaqanml. E'wm pa na wijei aq espo'qas'g glaman nisi wissuignemates mn'tu.

¹⁸ Tla'tega 'ms't goqwei a'sutmaqanigtug. Pipanim Gjinisgam apoqonmulin. Ta'n getu tliaq a'sutma ta'n Wejuli Nisgam elgwen'sg. Etna na ugjit apji gisgaje'ien aq mut siwiew. Apji a'sutmessew 'ms't Gjinisgam ugtmimajuinumg.

¹⁹ Elt a'sutmessewites ugjit ni'n glaman Gjinisgam ignmuitew gelu'lg glusuaqan ta'n tujiw gisgaje'ian glusin, aq ta'n tujiw glusia'n ml'gita'tes aq gnua'tua's ta'n goqwei Gjinisgam agnutmaqan ta'n menaq geitas'gtnug.

²⁰ Etna na ula ugjit Gjinisgam ugglusuaqanml ni'n i' algim-img'p, we'gaw nige' laplusang pisi. A'sutmessewigw glaman ml'gita'tes ta'n tel glusi 'st'ge' ta'n telgitasi.

Nige' pem gaqawi'g'ugtwi'gatiqn

²¹ Tigigus, ginu 'gjignaminu Gjinisgamewigtug, melgi lugowatl Gjisaqamawul. Agnutmugsitoqs'p ugjit ni'n glaman gilew 'gji'tutoqs'p ta'n ni'n telei.

²² Etna na ugjit elgim negm tlimulinew 'ms't ta'n te'sieg ta'n telo'ltieg glaman ulgwitt'tal 'ggamlamunual.

²³ Gjinisgam gujjinu aq Gjisaqamaw Se'suguli etamgig ignmugsinew wantaquo'ti 'ggamlamunuaq. Etamgig ignmugsinew na ml'gigno'ti ugjit 'gsalanew ta'n te'sijig a'sutmewinu'g. Etamgig ignmugsinew ta'n teli lita'sualatoqs'p Gjinisgam aq Se'suguli. Na tliaj!

²⁴ Etamg Gjinisgam ul'telmugsinew 'ms't ta'n te'sijig ta'n 'gji'tmi 'gsala'titl Gjisaqamawminu Se'suguli. Negmow ta'n apji gsala'tital. Na tliaj! Glapis ap nemulloq Poligap.

Na wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuaji Pilippiewaq

Gegnugwataqan ugjut ula wi'gatign

Na gjigan Pilippi eteg ogwatnug maqamigew teluisig Masettoniae'a'gig. (Nige' gisgug teluisig, Gli'gewa'gig. Eteg na mawi ms'gi'g maqamigew teluisig Iulop.)

Poligap gis pestunmuapni na mimajuinu'g na'te'l aq eimu'tijig ta'nig getlams'tasultijig Westaulgeg.

Nige' Poligap wet pija'lut laplusang ugjut ta'n tel pestunmn. Getu' miwa'laji a'sutme'winu'g apoqonmatimng ta'n teli a'sutmessewa'titl aq ta'n teli ignmua'titl suliewei. Elita'sit pugjig assumsin glaman siaw pestunmn na gelu'lg glusuaqan ta'n pas'g tami. Gatu weli gji'toq etug ne'pa'iten.

Telimaji a'sutme'winu'g, "Ml'gito'l'tigw. Nisgam wel'telmugsioq aq ignmugsioq tli gtlams'tasultinenu Westaulgewigtug. Westaulg welmaj'e'g'p aq Poligap welmaj'e'g aq etug Pilippiewaq elg ulmajo'l'titaq gatu ulta'sultinej muta gelu'lg glusuaqan siawapegs'g."

Eteg metue'gl na mawio'mi Pilippieg muta ta'sijig teluejig, "Amujpa jigs'tmnew Mowis ugt'tplutaqnml aq lugwatasultijig ugjut ugs'ta'tinew." Gatu mo telianug. Westaulg gis gaqa'toq ms't goqwei ugjut ugs'ta'tinew.

Poligap wel'ta'sit ta'n Pilippiewaq gis tla'taqtijig ugjut negm. Teluet, "Wej gnu'tmasi ugjut tetapua'lugsin ugjut ta'n goqwei geggunm. Mu weji glusiw ugjut ewle'juaqan muta gisi gnu'tmasiap ta'n tel milei 'Inuite'tmn."

Migwimaji, "Amujpa uli agnutma'tioq aq ul lugutioq aq sespeteltultioq."

Amujpa tlo'lti'gw st'ge' Westaulg.

Gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gnugweg Se'suguli na Westaulg gis eig'p aq wijei Nisgamewit 'st'ge' ujjl aq wijei teli espe'gig. Gatu mo gennmug ta'n goqwe'l negmewe'l. Awna Westaulg teli ul'te'tg naqteg ugt'pung wa'so'q ta'n mawi espe'g aq ms't sitatug iga'toqopneg. Lugowinu'juip ugjut ujjl aq mimajuinualsip. Tel neps'tgwa'sip aq ji'nmuip ula ugs'tqamug.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Mawi ul'ta'sultijig Poligap aq Pilippiewaq (1.1-11)

Gepmitelm Nisgam ta'n tel mimajin (1.12-30)

Westaulg musga'tugsi'gw ta'n tlo'ltitesnu. Mut tlta'sultigw me' gelu'sulti'gw aq igtigig (2.1-18)

Wesgumaji Timotial aq Epaplotaitusal. Etug elgimaji Pilip-pieg (2.19-30)

Mimajuinu'g gigwajia'titaq Gjinigamewigtug ta'n teli gtlams'tasultijig Westaulgewigtug (3.1-4.9)

Poligap miwa'laji Pilippiewaq ta'n goqwei petgitma'tipnn (4.10-20)

Ugtejgewe'l glusuaqann (4.21-23)

Poligap ugtwi'gatiqn ewi'gmuaj ta'nig getlams'tasultijig Pilippieg

¹ Nige' ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq Gjinisgam ugtmimajuinumg, ta'n wigultioq na 'gjigan Pilippi. Ewi'gmula wi'gatign ugjit 'ms't gilew ta'n getlams'tasultioq Se'suguliewigtug maw 'gpatlia'smuoq aq ta'nig ilgwennugsioq aq ta'nig apoqonmua'tiji. Ni'n aq Timoti ta'n elugo'lg't Se'suguli wel'ta'sualneg aq elgitmuleg ula wi'gatign.

² Etamg't Gjinisgam Gujjinu aq Gjisraqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lguow aq wantaquo'ti 'ggamlamunuaq.

Ni'n Poligap a'sutmesseuloq gilew Pilippiewaq

³ Ta'n te's migwitelmuloq miwatmaq Gjinisgam Gisiteget ta'n elugo'ug ugjit 'ms't ta'n te'sioq.

⁴ Aq ta'n te's a'sutmesseuloq welgwit 'ngamlamun.

⁵ Miwatmaq Gjinisgam ta'n teli uli apoqonmuioqop 'ntlgo-waan, ta'n tel lugweiap pestunmn Gjinisgam gelu/lg ugtagnutmaqanm. Maw luguti'gup ula ugjit gelu/lg agnutmaqan, mujga amgwes poqji gtlams'tasultioq glapis nige'. Etna na ugjit welgwijin ta'n teli a'sutmesseuloq.

⁶ Gjitm geitu Gjinisgam ta'n pog tl lugwatg gelu/lg lugowaqan 'gtinnewaq siaw tla'teget glapis gaqa'tuoq. Gaqa'tutew ugtlgowaqan 'gtinnewaq ta'n tujiw Se'suguli apaja'sitew. Etna na ugjit welgwijin ta'n teli a'sutmesseuloq.

⁷ Na telteg ugjit ni'n na tl migwitelmulinew muta apji mawi gsitelmuloq. Na telgwit 'ngamlamun ugjit gilew. Gjinisgam wel'telmit aq ignmuit na ml'gigno'ti ugjit musga'tuan Gjinisgam ugtagnutmaqanm teliaq aq telimgig igtigig mimajuinu'g ugjit Se'suguli. Na tela'tegei nige' ta'n tel pisi laplusang, aq elt tela'tegeiap ta'n tujiw assumsonianeg, aq maw gilew maw ugtmu'gup, 'ms't ta'n te'si'gw.

⁸ Telimuloq teliaqewe, ta'n tel ma'muni gsaluloq, wejiaq Se'suguli ugglamung. Gjinisgam geitoq na teliaq.

⁹ Ni'n teli a'sutmesseuloq me' pmi gsaltultinew. Etawaqtmai ugjit me' ma'muni gjiljianew Gjinisgam ugtns'tuo'tim aq ne'tata'suaqanm glaman me' pmi gsaltultitoqs'p aq je me' gigwajiajageweigtug.

¹⁰ A'sutmesseuloq apjiw uli ns'tmnew giasgiwewei ta'n goqwei tetaputeg aq ta'n goqwei mo weltenug. A'sutmesseuloq glaman gisi mgntoqs'p ta'n goqwei mujgajewei, aq ma opliapti'gmat igtig ta'n tel pmien. Na tuiiw ma amsalteg we'jitusiwoq ta'n tuiiw Se'suguli 'pgising.

¹¹ A'sutmesseuloq ugjit apjiw ula'taqatinew aq gegnu pmita'new. Se'suguli na negm ta'n gisi ignmugsioq na ml'gigno'ti tla'taqatinenu. Na tuiiw mimajuinu'g gepmitel-mataq aq miwatmuataq Gjinisgaml. Na tliaj.

Gepmitelm Gjinisgam ta'n tel mimajin

¹² Nigmatut, pualuloq 'gji'tunew ta'n goqwei teliaqap ugjit ni'n pegwatas'g ma'mun se'sa'sg na gelu'lg agnutmaqan.

¹³ Ta'n gis tliaq ta'n te'sit sma'gnis aq 'ms't etl lugutijig elege'witewo'guomg aq wen tepaw wigultijig geitu'tij ni'n laplusang pisi ta'n tel lugo'g Se'suguli.

¹⁴ Je tlia laplusang pisian, ni'n siaw pestunmatm aq me' siawa'tu gelu'lg agnutmaqan. Pegwataqig ta'nig pestunmu'tijig ma'muni lita'sultinew Gjisaqama'wul. Mu jipasulti'gw aq me' pem ml'gito'ltilijig te'sigisg'g ta'n tel pestunmatmi'tij gelu'lg agnutmaqan. Na.

¹⁵ Getletug eimu'tijig ta'nig pestunmatmi'tij gelu'lg agnutmaqan ugjit Se'suguli muta wisqua'lijig ta'n Gjinisgam teli e'wij ni'n aq gelu'lg wisun getu l'ta'sulti'tij. Gatu igtigig eimu'tijig ta'nig wel'telmijig aq siaw pestunmatmi'tij,

¹⁶ ta'n teli gsala'tij Gjinisgaml aq maw ni'n. Na tela'taqatiji muta geitu'tij na wej pisi laplusang muta Gjinisgam ignmuip ni'n na 'Igowaqan musga'tuan na gelu'lg agnutmaqan wejiaq Gjinisgamewigtug. Geitu'ti'tij na wet tl pestunmu'tijig.

¹⁷ Gatu negmow ta'nig wisqua'lijig aq gelu'lg wisun getu 'Itasulti'tij, pestunmua'titl Se'suguli muta igan getu 'Ita'jig. Weji pestunmu'tijig tel'ta'sulti'g negmow ta'n teli ula'taqati'tij gisa'litaq me' gitnme'wi na ge's laplusang pisi.

¹⁸ Gatu mo na tale'nug. Ni'n siaw ulgwijin ugjit na, muta 'ms't tami Gjinisgam ugglusuaqanm ugjit Se'suguli siaw pestunmatmi'tij ta'n tel we'gusipgwatu'tij. Mo tale'nug ta'n goqwei ugjit pestunmatmi'tij, tetuji ulgwijin ugjit na. Aq siawi ulgwijintes

¹⁹ muta ni'n geitu 'gtaqqasites laplusang ta'n teli a'sutmessewoq aq ta'n teli apoqonmuj na Wejuli Nisgam.

²⁰ Gnnin ta'n goqwei eteg 'ngamlamun aq na tel melgugtm aq melgi puatm. Etna na ula. Mo getu ntaqo'qonalsiw ta'n tel lugo'g Gjinisgam. Na telgwitg 'ngamlamun. Apjiw gisgaje'tes ml'gita'n 'pjiliw nige', aq mo me'se glusin ugjit

Se'suguli. Apjiw getu gepmitelmates Se'suguli ta'n 'ms't go-qwei tela'tegei aq ta'n teli angita'si aq ta'n tel mimaji aq tlia pa ne'pa'img.

²¹ Ni'n ta'n tel mimaji na me' piam lugowa's Se'suguli, gatu ne'pa'img me' naji wijitgweixa's Se'suguli wa'so'q.

²² Pa na siaw mimajin me' pugwelgig mimajuinu'g gis la'la's Gjinisgamewigtug. Mo gisita'siw ta'n getu tla'tegei.

²³ 'Lpa etuiw wejiugtnug. Mo geitu ta'n tami liei. Na we'gwi 'gtu jigla'si ugs'tqamug aq getu wijitgweiaq Se'suguli. Me' ma'mun glu'lgt'tew ugjiti ni'n.

²⁴ Gatu me' piam glu'lgt'tew ugjiti gilew siaw mimajian, me' gis siawi apoqonmultoqs'p. Na maw tliaq.

²⁵ Ni'n tel'te'tm na, aq geitu siawqattes ula ugs'tqamug. Wijitgweiuultoqs'p ugjiti ulapettoqs'p 'ms't ta'n te'sioq. Ajitmg apoqonmultoqs'p ta'n igan tli lta'toqs'p ta'n teli gtlams'tasultioq aq ta'n teli ulgwijultioq.

²⁶ Glaman ap ta'n tuijw wijitgweiuloq pajiji ulgwijultoqs'p Gjinisgamewigtug muta negm westawip aq mo wet ne'pa'im'tt'p. Miwatmuatoqs'p aq gepmitelmatoqs'p Se'suguli na Westaulg.

²⁷ Ta'n getu tliaj gegnu pmita'gw ugjiti gepmitelmug Se'suguli aq gelu/lg agnutmaqan. Na tla'taqati'gw glaman 'pgisinan ap nemulloq gisna mu 'pgisinuan, nutma's ta'n tel melg'pugu'tmoq. Melgugtmug newgte' ta'n teli angita'sultioq aq gilew mawugtug ta'n tel matnoq mn'tu glaman mimajuinu'g ml'gi gtlams'tmu'titaq gelu'lg agnutmaqan.

²⁸ Mut jipalanew ta'n wen getanugsioq. Apji ml'gito'ltigw. Ula musga'tuoq negmow wissuignamatene aq gilew matta'toqs'p muta negm Gjinisgam apoqonmugsioq ta'n teli wissuignemoq.

²⁹ Gjinisgam wel'telmugsioq aq ignmugsioq tli gtlams'tasultine Se'suguliewigtug aq elt ignmugsioq ulmajo'ltinew ugjiti negm glaman gelu'lg agnutmaqan me' la'tutoqs'p un'jig aq glaman mimajuinu'g ml'gi gtlams'tasultitaq gelu'lg agnutmaqan.

³⁰ Gis nutmaioq siaw matnoq mn'tu 'st'ge' ta'n tel nemioqop gis i' matneg'p ta'n tuijw wijitgweiuloqop. Na teliaq gatu nige' elt gilew matnoq. Na toqo mawugtug na mn'tu.

2

Mut pas'g gi'l 'ngutitelsiw awna sespetelm igtigig

¹ Getloqoq na gatu giwnaqajewi Se'suguli eig 'gtinnewaq aq pegwalugsioq mlgitoltinew aq gegnu mimajultinew muta getlams'tasultioq negmeg. Apgnua'lugsioq ta'n teli gsalugsioq, ignmugsioqop Wejuli Nisgaml wijitgweiugsioq.

Mawnutultioq muta negm eig 'gtinnewaq. Ewlitelultioq aq mawi gsiteltultioq.

² Etna na ugjut munsainnoq telo'ltioq pa wijkei aq Se'suguli. Ulaal newgti angita'sultigw na teli gsalug igtigig. Sespetel-tultigw pa wijkei aq Se'suguli teli gsaluggsioq. Ul'te'tmuq aq mawi ul lugutigw muta getu tla'taqaatioq ta'n Gjinisgam tel putatg. Na tuijw pajiji ulgwijintew 'ngamlamun aq gtapegietew 'njiqaqamij.

³ Etna na ugjut munsainnoq tele'ioq pa wijkei aq Se'suguli aq mut pas'g gi'l lugoqsiw. Mut lugwatmu goqwei pas'g nmugsin glaman gisi ugji unaqqinuetesg. Mut espitelsiw ta'n tele'aj igtigig aq mut tl'ta'siw gi'l me' gelu'sin je mu esgwia'tijig.

⁴ Etna na ugjut munsainnoq mut pas'g gi'l 'ngutitelsiw aq angweiasiw gatu elt sespeteltultigw aq mawi apoqonmatultigw.

⁵ Na wijkei teli angita'sultigoq ta'n Se'suguli teli angita'sip. Tleie'n aq tla'tega ta'n Se'suguli gis tla'tegep.

⁶ Gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gnugweg:
Se'suguli gis eig'p
aq wijkei Nisgamewit 'st'ge' ujjl
aq wijkei teli espe'gig.
Gatu mo gennmug ta'n goqwe'l negmewe'l.

⁷ Galu awna negm Se'sus
teli ul'te'tg'p naqt'g ugt'pung wa'so'q
ta'n mawi espe'g aq 'ms't sitatug iga'toqopneg
aq lugowinualsip ugjut ujjl
aq mimajuinualsip.
Tel neps'tgwa'sit aq ji'nmuit ula ugs'tqamug.

⁸ Naqt'g ugt'pung wa'so'q
ta'n mawi espe'g,
aq gaq jigs'tuapnn ujjl
we'gaw ta'n teli np'g'p
aq ne'po'teg gujjieweigtug.

⁹ Etna na ugjut Gjinisgam weji unaqa'lapnn
ta'n mawi espe'g wa'so'q
aq ap ignmuaj ugt'pung ta'n mawi espe'g
aq wisun ta'n maw gepme'g
je mu ta'n pas'g wen ugwisunmg.

¹⁰ Etna na ugjut
'ms't wen el nutgul'pa'sital
aq emtoqwalatal Se'susal.
'Ms't wen ta'n eimu'tijig
wa'so'q aq ugs'tqamug,
aq ta'nig gis nepu'tipnig
aq ta'n mn'tu'l majulgwala'tipnn,

'ms't wen amujpa gepmitelmatal
Se'sugulial na Westaulg.

¹¹ Aq 'ms't wen tluetew mimajuinuigtug,
“Se'suguli, gi'l na Gjisaqamawin
aq mestai assutegen.”

Ula gepmitelma'tital Gisitegelitl, Se'sus ujjl. Na.

*Amujpa gegnu pmita'ioq glaman alata'sultioq
ta'n eimu'ti'tij pa wijkei aq gloqowejg
wasoqoltijig musigisgetug*

¹² Nigmatut, ta'n mawi gsaluloq, apjiw jigs'tuioqop ni'n ta'n tujiw wijitgwe'no'q aq me' naji glu'lgt'tew ma'mun jigs'tuioq ta'n tujiw mu wijitgweiuloq. Na teliaq aq amujpa na wel iango'tmoq ta'n i' tlimuloqop. Westaugsiqop Gjinisgam, toqo attignita'igw glaman ula musga's'g ta'n tel mimajultioq te'sigisgug. Mut awan'ta'sultinew menaqana'tioq, me' apji lita'sultigw Gjinisgamewigtug aq me' ul lugowug negm glaman gepmitelmugsitoqs'p.

¹³ Gjinisgam etl lugwet 'gtinnewaq aq gisa'lugsioq ugjits jigs'tmnew aq ul'te'tmnew ta'n negm tel puatg aq gisa'lugsioq gis tla'taqatioq.

¹⁴ Ta'n tel gaqaisg mila'taqatioq mut musgu'ta'tinew gisna gi'gaita'new,

¹⁵ glaman waqame'gl 'ggamlamunual, aq ma opla'taqatiwoq aq ma amsalteg we'jitusiwoq. Gilew na Gjinisgam un'jang, ta'n gigwajia'tioq. Eimu'tioq ugs'tqamug ta'n mimajuinu'g mo gelu'sulti'gw aq i' opla'taqatiijig aq mawi gtantaqatijig aq mawi waqjuigultijig. Gatu gilew amujpa gegnu pmita'ioq glaman alata'sultioq ta'n eimu'ti'tij negmow pa wijkei aq gloqowejg wasoqoltijig musigisgetug tepgig.

¹⁶ Amujpa telimjig na gelu'lg agnutmaqan ta'n gisi ugs'tawi'gutaq. Pa na tela'taqatioqos na weji me'gitelmuloq ta'n tujiw Se'suguli 'pgising. Musga's'gt'tew ta'n tel we'gusipgwatu 'ntlgowaqan mo pisuiw attigna'siwap.

¹⁷ Apoqonmuloqop ta'n teli gtlams'tasultioq Gjinisgamewigtug aq nige' gilew iga'tuoq 'gmimajuaqanmuul elugowoq Gjinisgam. Ula ta'n tela'taqatioq pa na wijkei aq nat goqwei pegisituoq aq iga'tuoq patgulmesigaqanigtug ugjits ignmanew Gjinisgam. Pa na nige' ne'pa'imgs. Pa na wijkei aq angua's'g ta'n goqwei gelu'lg ugiit ta'n gi's gisi ignmoq Gjinisgam aq me' glu'lgt'tew. Pa na tliatew wel'ta'si aq puatmuloq gilew ul'ta'sultinew.

¹⁸ Pa na wijkei amujpa na gilew wel'ta'sultioq aq pegwatuoq ul'ta'sin aq mawi ul'ta'sultitesnu. Na.

Timoti aq Epaplotaitus

¹⁹ Gjisqamaw Se'sus tli ul'te'tg ma 'pgije'nug getu 'lgima's Timoti ta'n eimu'tioq. Na tujiw gisi ulgwijintes ta'n tujiw nutmaian ta'n gilew telo'ltioq.

²⁰ Negm na pas'g newgte'jit ta'n wijkei telgwijin 'st'ge' ni'n aq 'gjitm sespetelmugsioq gilew.

²¹ 'Ms't wen igtig pas'g newgtitelsit aq sespetelsit. Mo tali el'telmaql ta'n gis tl lugowatal Se'sugulial.

²² Gilew geituoq Timoti ta'n i' tl lugwep aq ugtlugowaqan tepawgtig. 'St'ge' mijua'ji'j tel wit tluwegwi'tij ujjl na negm wit lugwe'ieg'p ni'n ugjat na gelu'lg agnutmaqan, glaman me' pugwelietaq ta'nig getlams'tasultijig aq je me'.

²³ Getu' 'lgimg ta'n eimu'tioq ta'n teli nqase'g gis tla'tegeian. Ta'n tujiw gisi gji'tuan ta'n goqwei tla's'gt'tew ugjat ni'n smtug 'lgima's.

²⁴ Aq elt ni'n getu liei ta'n eimu'tioq ta'n teli nqase'g gis lia's, Gjisqamaw, negm tli ul'te'tg.

²⁵ Ta'n tujiw gisita'sianeg, na tujiw gisite'tm 'lgiman na ji'nm teluisit Epaplotaitus gilew ta'n eimu'tioq. Negm na 'gjignaminu Gjinisgamewigtug muta wijkei teli gtlams'tg Se'suguliewigtug. Gis toqo lugweier'p aq tapusieq'p matng'tt'p mn'tu ugjat Gjinisgam. Mo gis jugwita'woq glaman elgimoqop ugjat apoqonmuin, 'gt'punuow wesua'tugsioq.

²⁶ Na we'gwi 'gtu nemugsioq 'ms't ta'n te'sioq, ma'muni asgaiaj ta'n tujiw nutma'tioqop ta'n teli gsnugwap.

²⁷ Getletug tetuji ma'muni gsnugwaj aq maw suel nepg'p, pas'g Gjinisgam ewlitelmatl aq mo pas'g negm gatu elt ni'n ewlitelmp aq pe'gw ta'n telgi'g'p ulmaita'suaqan.

²⁸ Ap me' nige' aji munsai ta'n teli 'lgimg gilew ta'n eimu'tioq, glaman nige' ap ul'ta'sultitoqs'p ta'n tujiw ap nemioq negm, aq ni'n ta'n teli ulmaita'si gaq jigla's'g.

²⁹ Wel'ta'sualg't Epaplotaitus muta maw wijkei teli gtlams'tasit Gjisqamawigtug 'st'ge' ginu aq ul'ta'sultigw. Gepmitelmug na telamugsultijig mimajuinu'g.

³⁰ Muta iga'toqop ugmimajuaqanm aq suel nepg'p ta'n tel lugowaj ugjat Se'suguli. Na 'ms't tela'tegep glaman negm apoqonmuitem tli tujiw gilew mo gis apoqonmuiwoq.

3

*Mimajuinu'g gigwajia'titaq Gjinisgamewigtug
ta'n teli gtlams'tasultijig Se'suguliewigtug*

¹ Gesgmnaq gaqa wi'gigew, 'njignamtut, telimuloq, ul'ta'sultigw ta'n Gjisqamaw gis tla'teget ugjat gilew. Mo 'lgowaqana'linug minu tluen ta'n goqwei gis wi'gmuloqop, muta na tujiw angua'tu ugjat gilew ta'n teli apoqonmuloq.

² Ango'tmug negla ta'nig winjiggl tela'taqati'titl. Angweiug wegla ta'nig telua'tiji aq gegina'mua'tijig amujpa na ji'nmug lugwatasultijig ugjit ugs'ta'tinew. Ango'tmug muta gawasga'tu'tij gelu/lg agnutmaqan Nisgamewei aq opl gina'mua'tijig. Munsaiwa'tiji majulgwatmnew 'tplutaqan Lesui'peweiei ugjit ugs'ta'tinew. Pas'g gisi ugs'ta'tinew ta'n tel jigtita'igw elue'utigtug. Lugwaluj wa'qi gatu mu uggiamlamunual aq ugtangita'suaqanmual.

³ Mo na negmow gatu awna na ninen ta'n gis giasgiwewei mesnmeg ta'n wen tel lugwaluj. Wejuli Nisgam 'gtinneg eig aq apoqonmugsioq naqa'sin ta'n tel pata'taqatioq. Apoqonmugsi'gw ta'n tli emtoqwalug Gjinisgam aq wel'ta'sulti'gw muta tleiaulti'gw Se'susewigtug. Mo ginu elita'sultigw ta'n go-qwe'l gis tla'taqatitesnu ugjit ugs'ta'tinenu. Mo elita'sultigw ta'n pestie'umi'ti'gw gisna ta'n tmsnmnenu gaqinal, ugjit ugs'ta'tinenu. Gatu elita'sulti'gw ta'n Se'suguli gis tla'teget ugjit ginu.

⁴ Pa na wen gegung's ml'gigno'ti ugjit gisi ugs'tawi'siten. Etna na ni'n. Gatu igtigig gisi ugs'ta'ti'tij ta'n telo'lti'tij. Etli angite'tm ni'n gis tla'tega's.

⁵ Ni'n na Lesui'pewa'jui. Poqtaqiei 'Nnui. Elugwatasiap ugumuljinewei na'weg gisi ugs'tqamuianeg. Gn'gi'gug gitg Lesui'paq. Wettaqieie'g na 'Nnu'g wetapegsultijig giasgiwewe'gig Penjaminewaq sa'qawe'gig. Penjamin na newgte'jit na newgtisgegsijig je ta'pu uggwisg Isle'loq. We'gaw tleiawiap Palasiaq ta'nig tel gina'mua'tiji mimajuinu'g ugjit gigji jigs'tmi'tij 'ms't Lesui'peweiei 'tplutaqann aq ta'n telo'lti'tij, aq na 'ms't tela'tega'p.

⁶ Tel ml'gite'tmap ma'munjew aq ma'muni amasgipnnig ta'nig getlams'tasultijig. Ta'n goqwei telteg Lesui'peweiei 'tplutaqan majulgwatma'p giasgiweweigtug aq glapis ugte-jgewei. Mo amsalteg weji'tuwi'tigw ni'neg 'tplutaqanigtug.

⁷ Pas'g na ta'n te's'g goqwei wesgutm ta'n newgt tel'ta'siap tepawgtig'p, nige' gaq jiglo'tuangl 'ms't glaman gis lita'sites pas'g Se'suguli.

⁸ Na teliaq aq 'ms't goqwei mo tepawgtinug ta'n teli angaptmu. Ta'n goqwei pajiji gelu'lg, etna na ula 'gji'jiaj Se'suguli aq toqwa'tun negm. Je tlia mo wen te'pmug ta'n teli gji'jiaj. Negm na Gjisaaqamaw ta'n ilgwennit. Ni'n iga'tu sitatug 'ms't goqwei aq tel gitm pa na wijkei aq mo goqwei glaman ni'n tleiawites Se'suguli. Na me' tepawgtig.

⁹ Aq ni'n ngute'jitesnen negm na Se'sus toqwe'ieg. Mu nugu elita'siw ta'n tel getlamiei ni'n ta'n gis tepiaq tetuji gelu'si muta jigsitm Lesui'peweiei 'tplutaqan gatu awna nige' ta'n teli gtlams'tasi Se'suguli na nige' getlamiei ta'n Gjinisgam

tel nemi'j. Negm gisa'luggsi'gw gtlamia'tinenu, ginu ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguli ugjit ugs'ta'tinenu.

¹⁰ Iga'tu sitatug 'ms't goqwei aq tel gitm mo tepawgt-inug. Pas'g newgte' ni'n we'jitu ta'n tepawtgig. Etna na ula 'gjiti 'gji'jian Se'suguli aq weji gji'tun ta'n tel mawignaq ugml'gigno'tim wet sapu tl lugweg ni'neg aq gawasga'tuit. Na ml'gigno'ti ta'n Se'suguli gegung ta'n apaji minunsip ta'n tujiw gisi np'geg. Te'sigisg'g 'gtu iga'tutes ta'n ni'n tel puatm glaman lugo'g't ta'n Westaulg tel puatg ugjit apoqonmuhan igtigig, pa na wijkei aq negm tela'tegep, je tlia tetuji gitnman aq tli npmn st'ge' negm. Sitatug iga'toq ugmimajuaqanm 'npmn ugjit ginu.

¹¹ Na elita'si Gjinisgam aq geitu ta'n tujiw 'np'tes minua'litew aq wijei'witew.

Iganita'nej ugjit msnnenu iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q

¹² Mu ni'n teli ugsualsiw gis ula gaqategeianeg aq gis sape'wi. Gatu awna wejo'tm siawi igana'si ugjit gisapsgnmn mimajuaqan wa'so'q, muta gis Se'suguli pegwalitaq aq eli gtuapsin negmeg.

¹³ Wijigatulti'gw, mo tel'ta'siw gis ula gaqategeianeg. Newgte' ta'n tela'tegei etna na ula. Awan'ta'si ta'n goqwei ugtejg ni'nneq eig aq munsai ta'n tel wejgu sipgwatun gisapsgnmn ta'n goqwei wejgu'aq, iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.

¹⁴ Pa na wijkei aq nuji igatne'wet siawi angapteg ta'n eliej aq tegpaqa'sit glaman gisi ugtete'getew. Pa na wijkei ni'n siawi angamg Gjinisgam ta'n igana'si glaman 'msnmn iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q. Gjinisgam wigumip ugjit 'msnmn wet sapu tl lugwet Se'suguli ta'n gis tla'tegelitl.

¹⁵ Telteg 'ms't ta'n te'si'gw na wijkei tla'taqatinenu, 'ms't ta'n te'si'gw gigwaji majulgwalug Se'suguli. Gatu eimu'tijig ta'sioq ta'nig piltuita'sultijig. Gjinisgam na negm ta'n menaqa gnua'tuataq ta'n tla'taqatinew.

¹⁶ Ta'n getu tliaj siawi igani 'Ita'nej Gjinisgamewigtug. Siaw majulgwatmnej ta'n telgitas'g, na wijkei gina'masuti ta'n tel majulgwatmu'g glapis nige'. Na.

¹⁷ Wijigatultioq, gilew ta'nig getlams'tasultioq, siaw majulgwali ni'n ta'n goqwei gis tla'tegei. Ta'n goqwei gis tla'taqatieg musga'tueg giwnaqajewei ta'n tla'taqatigoq, glaman tla'taqatigw. Jigs'tug negmow ta'nig majulgwalugsieg ta'n tel tetapua'taqatieg'p aq wijkei gegnu pmita'jig.

¹⁸ Gis gaqaisg telimuloq ap nige' minu tluoi etl nesp'temi na pugwelgig eimu'tijig negla ta'n teli opl mimajultijig gisa'la'tipni igtigi masgelmnew Se'sugulial. Musga'tujig

ta'n teli gtana'titl Se'sugulial aq we'gaw ta'n teli nplin gujjieweigtug.

¹⁹ Negmow enmigiaspiaq 'lta'taq mn'tua'gig, muta mu ignmua'tigul Gjinisgaml ilgwengwi'tigul gatu awna ilgwengwi'tij wa'qiwal aq ta'n goqwei puatmi'tij. Me'goltijig ta'n goqwe'l tela'taqati'tij. Gatu awna ntaqoqonalsultijig. Pas'g newgte' angite'tmi'tij ta'n goqwei tleiawig ula ugs'tqamug.

²⁰ Gatu ginu tleiaulti'gw wa'so'q aq tetaqo'lti'gus ta'n teli esgm'ti'gw ugjiet nuji ugs'tawi'wet Gjisaqamaw Se'suguli ugjien wa'so'q.

²¹ Negm sa'se'wa'tutew ta'n el mnaqana'ti'gw ga'qinaq ta'n tli npmu'titaq aq negm gisa'tutal pa wijej aq negm wa'qi ta'n tel gepme'g aq ma 'nslug gatu awna apji mimajitew. Negm gis tla'tegetew muta pajiji melgignat aq e'w'g ugml'gigno'tim na tla'tegen. Gisi pgisitew 'ms't goqwei ta'n negm igani assusit. Na.

4

Nige' ugtejgewei gegina'muloq

¹ Wijigatulti'gw ta'nig getlams'tasultioq na tetuji gsannoq aq maw musuannoq. Gisa'lioq ni'n welgwija'si aq maw me'gitelmuloq. Na nige' wijigatulti'gw, telteg na tlpuguetanew ta'n tel majulgwaloq Gjisaqamaw. Etna na ugjiet ewi'gmuloq ula wi'gatign.

² Gilew e'pijig, Iuotia aq Sintia, etawaqtymuloq wel'te'tmoq ul agnutmanew. Na telteg ugjiet ta'nig getlams'tasultijig tla'taqatinew. Tali ulm'tuoq ugjo'tmug na tla'tegeiug muta toqo lugwei'gw.

³ Aq elt gi'l ta'n apjiw elita'si pua'lul apoqonmuan wegla e'pijig. Attignita'ieg'p ta'n tel wit lugu'tieg aq ta'n tel se'sa'tu'tieg gelu'lg agnutmaqan, maw na ji'nm teluisit Clement, aq igtigig nitapaq ta'n maw lugutieg'pnig. Na mimajuinu'g ta'n uwisunmual ewi'gas'gl ula wi'gatign iapjiw mimajultitaq wa'so'q.

⁴ Pa na puannoq gilew apjiw ulgwijultinew ta'n tel majulgwaloq Gjisaqamaw. Ap 'mjit newgt telimuloq, "Ul'ta'sultigw!"

⁵ Musga'tug ta'n tel sangewo'ltoq ugjiet 'ms't ta'n te'sijig, muta ma 'pgije'nug Gjisaqamaw 'pgisintew.

⁶ Mut sespete'tmnew ta'n pas'g goqwei. Ta'n getu tliaj teli a'sutman Gjinisgam, tam ta'n tel nuta'man. Ta'n te's eltawaqtman apjiw miwatmat.

⁷ Na wantaqo'ti ta'n Gjinisgam ignmugsioq na tli angweiugsitoqs'p 'ggamlamunuaq aq maw 'gtangita'suaqanmuqaq glaman ma sespeta'sultiwoq. Na teliaq muta gilew tel mawo'litoq Se'suguliewigtug. Gjinisgam ignmugsi'gw wantaqo'ti 'ggamlamunuaq, gatu mo wen gisi ns'tasigw ta'n gis tliaq.

⁸ Wijigatulti'gw nige' pem giaspiaq. Ugjua'tug 'gtangita'suaqanmuual weget ta'n ula'lugsitoqs'p aq tetapua'latoqs'p aq tepawgtigl ta'n goqwe'l mimajuinu'g gepmitelmatl. Angita'sultigw ta'n goqwe'l tetapuaqal, gepme'gl, getlamiaqal, sape'wigl aq Gjinisgam tetapua'l, weli angamgugl aq weli agnutmasultioq. Ulaal tepawgtigl gnn'mug 'ggamlamunuaq.

⁹ Jigs'tmuq ta'n goqwei gis gnu'tmuloq aq tla'taqatigw ta'n goqwei ni'n tela'tegei. Musga'tulooqop ta'n tlo'litoqs'p ta'n tel glusi aq ta'n teli ula'tegei. Aq Gjinisgam ta'n ignmugsi'gw wantaqo'ti, wijitgewiugsitoqs'p.

Wela'lioq ta'n te'sioq ta'n te's'g goqwei gisi ignmuioq

¹⁰ Na mawi ms'gi'g 'ngamlamun ta'n weli apoqonmuioq 'mjit newgt. Na mawi ul'ta'si aq miwatmaq Gjinisgam Gisiteget. Geju'loq apjiw nat goqwei getu jugwa'gitmuioq. Pas'g mo gis tla'taqatiwoqop glapis nige'. Muta mo eimugup ta'n wen jugwa'tuitew.

¹¹ Mo na nige' wet tluew muta telgwijin 'st'ge' mu tali el'telmiwoq. Muta wej gnu'tmasi ugjit tetapua'lugsin ugjit ta'n goqwei geggunm. Mu weji glusiw ugjit ewle'juaqan muta gis gnu'tmasiap ta'n tel milei 'lnuite'tmn.

¹² Geitu ni'n ta'n wen tele'g ta'n tujiw nuta'maj aq geitu ta'n tujiw tepiaq aq je me' ap piamiaq. Ula na gis gnu'tmasi ugjit tetapua'lugsin ta'n goqwei geggunm. Ta'n pas'g tami aq ta'n pas'g tujiw 'ngamlamun welgwitg tlia pa na mo gewisinu gisna gewisin gisna wesami mgenm gisna wesami tgle'j.

¹³ Geggunm ml'gigno'ti ugjit as'gmn ta'n pas'g goqwei, muta Se'suguli ignmuip ni'n na ml'gigno'ti.

¹⁴ Pas'g maw ul'ta'siap ugjit gilew ta'n teli apoqonmuioqop ni'n ta'n tujiw metue'g eimaneg.

¹⁵ Gilew Pilippiewaq weli gji'tuoq amgweseweieg ta'n tujiw naqtmaneg Masetoniaewa'gig. Pas'g gilew apoqonmuioqop ni'n ta'n tujiw etl pestunmaqeg mimajuinu'g gelu/lg agnutmaqan. Gilew newgte'jioq ta'n apoqonmuioqop suliewigtug.

¹⁶ Me' aq newgt apoqonmuioqop nuta'maianeg ta'n tujiw eimaneg na 'gjigan Tessalonia, wejgwa'gitmuioqop suliewei ni'n.

¹⁷ Mu na pas'g puatmuan apjiw ignmuinew goqwei gatu wel'ta'sualuloq muta geitu Gjinisgam apat apangitugsitoqs'p aq je me'.

¹⁸ Nige' Epaplotaitus pegisituipnn 'ms't goqwe'l ta'n ignmuioqop. 'Lpa 'ms't goqwei nige' geggunm ta'n tel nuta'maiap. Mesgi'g mesnm ap je me' piamiei. Mo na pas'g ni'n suliewei gisi ignmuwoqop. Gjinisgam tel nemitoq pa na wijkei aq na 'ms't gaqi ignmuoqopneg ta'n te's'geg suliewe'geg. Maw tetapua'loq aq maw ul'ta'sit negm.

¹⁹ Wet sapu tl lugwet Se'sugulieq, 'Ntnisgamum ignmugsitoqs'p ta'n goqwe'l tel mil nuta'maoqol muta negm ta'n te's'gl goqwe'l gaqi assutgl.

²⁰ Nige' iapjiw gepmitelmanej Gnisgaminu, Gujjinu, ta'n tel miwatmug aq ta'n teli emtoqwalug. Na maw tliaj iapjiw. Na tliaj.

Ugtejgewe'l glusuaqann

²¹ Pualuloq wi'tinew igtigig ta'nig tleiaultijig Se'suguliewigtug. Ta'nig getlams'tasultijig wijitgweiwijig puatmi'tij negmow wi'tugsinew.

²² Ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinumg 'pjiliw ta'nig tleiaultijig elegewitewo'guomg puatmi'tij wi'tugsinew.

²³ Etamg Gjisqaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggleu'lqm, 'ms't ta'n te'sioq. Glapis ap nemulloq, Poligap.

Na wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuaji Golosiewaq

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Na gjigan Golosi eteg na mesgi'g maqamigew teluisig E'siaji'j (Nige' gisgug teluisig, Aputapegiejit.) Me' ugjipenug eteg Golosi aq Epesus ta'n eteg gta'nug tg'snug na maqamigew.

Mu na Poligap ta'n amgwesewei gegina'muagupnig ugjit Gisiteget gatu getu apoqonmuaji ta'n teli gtlams'tasultilji Westaulgeg. Gis nutmat nuji egsugina'mua'tijig eigig Golosieg. Teluejig, "Amujpa emtogwaloq ansalewiliq aq amujpa majulgwatmoq igtigl tplutaqan ugjit ugs'tawi'n. Mo gis malqotmuoq gegnue'g mijipjewei aq ma gisi ugtu'tmun aq ji'nmug amujpa elugwatasultijig." Gatu ta'n teluejig mo telianug aq Poligap getu tlimaji gigwajiaqewei ugjit Gjinisgam Gisitegelitl aq na gelu/lg agnutmaqan.

Pas'g negm na Westaulg ta'n gisi ugs'taugsinenu. Etna na negm ta'n teli np'gpnaq gujjieweigtug aq minunsip. Nige' pemgopit Gjinisgam ugtinaqanmg wa'so'q aq mestai assuteget. Etna na negm ta'n gis gisa'lugsi'tesnu 'msnmnenu iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q.

Westaulg 'ms't goqwei gisitoqop. Ugml'gigno'timg ms't goqwei weji gisita's'g. 'Ms't goqwei wa'so'q aq maw ugs'tqamug ta'n ujjl Gjinisgam Gisitegelitl gisite'tmlij.

Mimajuinu'g nigtuita'jig Gjinisgamewigtug ugjit ugltue'utiwal. Gatu Gisiteget wel'te'tg apajo'lan negmeg wet sapu tl lugwet ta'n uggwisl gis tla'tegelij. Amujpa siawi gtlams'tasulti'gw Westaulgigtug aq jigs'tug pas'g negm.

Na ji'nm teluisit Tigigus 'pgisitew ula wi'gatign Golosiewaq maw na gisteju Onesimus ta'n Poligap ewi'gmuapnn Pilimanal ugjit ulapetmnew Onesimusal.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'sualaji Golosiewaq (1.1-2)

Miwatmuatl Gisitegelitl aq a'sutmessewaji na Golasiewaq (1.3-8)

Westaulg ta'n wenit aq ta'n apaja'lugsi'gw Gjinisgamewigtug (1.9-2.19)

Westaulg ignmugsi'gw pilei mimajuaqan ta'n iapjiwewe'tew (2.20-4.6)

Ugtejgewe'l glusuaqann (4.7-18)

¹⁻² Ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq Golosieultioq. Gilew na Gjinisgam Gisiteget ugtmimajuinumg ta'n melgi gtlams'tasultioq aq wettaqane'wasultioq Se'suguliewigtug. Etamg Gjinisgam gujjinu ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggleu'lqm aq wantaquo'ti 'ggamlamunuaq. Ni'n apostale'witewi ugjit Se'suguli, na teli ulte'tg Gjinisgam. Elgitmuleg ula wi'gatign maw 'gjignaminu Timoti.

Miwatmaqat Gjinisgam

³ Apji miwatmaqat Gjinisgam Gisiteget, ta'n gaqais a'sutmesseuleg. Negm na Se'suguli Gjisaqamawminu ujjl.

⁴ Miwatmaqat muta nutmaieg'p ta'n tel melgi gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug aq ta'n teli gsaloq ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinumg. Na tliaj.

⁵ Na gelulg agnutmaqan pestunmugsio'q. Gis nutmaioqop ula teliaqewei agnutmaqan ta'n la'lugsitoqs'p wa'so'q. Teli gtlams'tasultioq aq teli gsaluloq muta elita'sultioq aq geituoq 'msntoqs'p ta'n goqwe'l Gjinisgam geggunmugsioqol wa'so'q.

⁶ Na gelu/lg agnutmaqan pem se'sa'sg ta'n telgi'g ugs'tqamu. Gisa'laji mimajuinu'g 'gtlams'tasultinew aq gawasgita'sultinew lue'utigtug aq gegnu mimajultinew 'st'ge' gilew ta'n tela'lugsioqop mujga amgwes ta'n nutmaio'q. Teliaqeweigtug gisi gji'jioqop Gjinisgam ta'n teli ul'telmugsioq.

⁷ Gis gina'mugsioq na ji'nm Epapalas ugjit Gjinisgaml. Epapalas maw me'gitelm'gt nitapinen ta'n elugowatl Gjinisgaml maw ninen. Melgi lugowatl Gjinisgaml ugjit gilew 'ggelu'lqmuow aq gis lita'sua'latoqs'p.

⁸ Gis tlimugsieg ta'n Wejuli Nisgam gisa'lugsioqop tetuji gsaloq ta'nig getlams'tasultijig Gjinisgamewigtug.

⁹ Etna na ugjit gaqaisg a'sutmesseuleg mujga amgwes na na'gweg nutmaie'g. Gjinisgam etamg't gisa'lultew giasgi-wewei 'gji'tutes ta'n negm pual'sg tla'tegen. Etamg't ugjit Wejuli Nisgam gisa'lultew mawi ntawe'tes aq gelu/lg angita'suaqan guguntes. Etna na ula gisa'lultew 'gji'tutes ta'n tel pualugsioq tla'taqatitoqs'p.

¹⁰ A'sutmesseuleg glaman gis tle'tes ta'n Gjinisgam tel pua'lsg aq apji tla'tegetes ta'n tl tetapua'lates Gjinisgam. A'sutmesseuleg glaman mili ula'tegen ta'n tel mimajin. Glaman me' pmi gji'jiates Gjinisgam aq me' ul nenuates. Na tliaj.

¹¹ Gjinisgam etamg't e'wtew ugml'gigno'tim ta'n tetuji ms'gi'g ugjit ggamlamun aq gtangita'suaqanm me' ml'gignewa's'gt'tew. Etamg't glaman apji ulgwijintes ta'n getu tliaq, ta'n pas'g goqwei menaqa gisipuguttessg aq ma musguajuewn.

¹² Miwatmuates Gjinisgam Gujjinu ta'n teli ulgwijin, gis-gatlugwatmasg ugjiti 'msnmnew ta'n goqwe'l ignmuataq ulti-majuinumg ta'n eimu'tilijig etl waseteg.

¹³ Gjinisgam ejigla'lugsi'gup etli oqonitpa'q ta'n mn'tu i' tli elgwenugsi'gup aq pegisulugsi'gup ta'n etl waseteg. Gjinisgam uggwisl nige' ilgwennugsi'gw. Uggwisl na mawi gsalatl.

¹⁴ Gjinisgam na apigsigtmugsi'gul 'gtlue'utinal ta'n Se'sus gaqiguniep gujjieweigtug ugjiti ginu. Na teli iga'lugsi'gw ta'n teli ulti-gatputigupnn.

Ta'n wenit Se'sus aq ulti-gowaqan

¹⁵ Se'suguli ta'n tel mimajuinualsip musga'tugsi'gw ta'n tel lugwelij ujjl aq ta'n tele'lij Gjinisgam ta'n menaq wen nemiaqul. Se'sus na Gjinisgam newgtunatl uggwisl. Mestai assusit ula ugs'tqamu aq maw wa'so'q ta'n telgi'g muta 'ms't goqwei gisitoqop.

¹⁶ Ugml'gigno'timg 'ms't goqwei na weji gisita's'g, 'ms't goqwei wa'so'q aq ugs'tqamu ta'n Gjinisgam ujjl gis'tlip. 'Ms't goqwei ta'n nemitmg'l aq 'ms't goqwei ta'n mo nemit'm't, Gjinisgam ujjl 'ms't goqwei gisite'tg. Se'sus gisiaji gaqais nemisgultili ansale'wiliji, ta'nig iganpugultili aq maw igtigig. 'Ms't goqwei gisitoq Se'sus, tli e'wtew, ugjiti gepmitelmugsin.

¹⁷ Se'suguli eig'p gesgmnaq ta'n pas'g goqwei gisita's'gtlugweg. Ugml'gigno'timg 'ms't goqwei mawn'g, ta'n telgi'g wa'so'q aq maw ugs'tqamu.

¹⁸ Negm iganpuguit weget ta'nig getlams'tasultijig. Mawnugsi'gw Se'suseg. Gisa'laji ta'nig getlams'tasultijig siaw mimajultinew aq 'ms't goqwei nujo'tg. Negm na mawi amgwesewa'jt'p ta'n nepg aq apaji minunsip glaman 'ms't goqwei iganpugutg.

¹⁹ Se'sus musga'tugsi'gw ujjl ta'n tel lugwelij aq ta'n tele'lij, muta negm wijei Nisgamewitewit 'st'ge' ujjl. Na gisite'tg Gjinisgam tlian.

²⁰ Mimajuinu'g aq ta'n telgi'g ugs'tqamu nigtuita'jig Gjinisgamewigtug ugjiti ulti-wet. Gjinisgam wel'te'tg'p ugjiti apajo'lan mimajuinu'g negmeg. Wet sapu tl lugweg uggwisl ta'n teli nplipnn gujjieweigtug aq gaqiguniepnaq ugjiti ginu. Nige' geggunmug wantaqt'i 'ggamlamuninaq. Gjinisgam apajo'laji sapu tl lugweg Se'suseg, 'ms't goqwei ugs'tqamu aq maw wa'so'q. Iga'lugsi'gw ta'n teli gtapu'tigupnn.

²¹ Na gneg sitatug eimu'tioqop Gjinisgamewigtug aq getanoqop gesgmnaq poqji gtlams'tasultiwoq Gjinisgam. Winjiggl ta'n goqwe'l tela'taqatioqop aq winjig ta'n teli angita'sultioq gesgmnaq Gjinisgam gejia'tigweg.

²² Gatu nige' Gjinisgam uggwisl mimajuinualsilipnn aq neplipnn ugjiti ginu. Gjinisgam apajo'lugsioq aq nige'

gis'a'lugsioq witapeultinew. Na wet tla'teget glaman gis la'lugsitoqs'p ta'n eig. Gisa'lugsioq sape'ultitoqs'p aq waqamoltitoqs'p. Ma lue'uti gugunmuoq aq ma goqwei amsaltenug i'tt'ew 'gtinnewaaq.

²³ Amujpa na siaw majulgwatmn ta'n teli gtlams'tasin. Ml'gipugui ta'n gaqamin aq ma gis maja'unmut. Mo eliamsiun gatu siawi gtlams'tmn gelu/lg agnutmaqan ta'n nutmu't'p. Geitun Gjinisgam ugs'taultew. Etna na ula gelu/lg agnutmaqan ta'n pem se'sa'gnutas'g ta'n telgi'g ugs'tqamu aq ni'n Poligap 'ntlgowaqan nut se'sa'tu gelu/lg agnutmaqan.

Poligap ugltgowaqan

²⁴ Ta'nig getlams'tua'titl Se'sugulial, amujpa na wej gisi pugu'tmi'tij ta'n te's'g ulmajo'qon weltesgmi'tij. Pa na wijei aq Se'suguli ta'n teli ulmaje'g'p. Wel'ta'siap ta'n teli ulmaje'i ugjit gilew. Siaw ulmaje'i ta'n Se'suguli gisi mgenip ugjit ta'nig majulgwalgw'i'titl. Negmow na Se'suguli wa'qi ula ugs'tqamu.

²⁵ Gjinisgam ni'n iga'lip ugjit apoqonmuan ta'nig getlams'tasultijig. Wet tla'tegei ugjit 'ggelu/lgmuow. Gaq gnua'tuloq ta'n te's'g goqwei geitu, Gjinisgam ugglusuaqanml, aq mo goqwei esgwa'tu.

²⁶ Ta'n goqwei sa'q a'guteg na ula gelu/lg agnutmaqan, nige' atejoqoq musga's'g ugjit Gjinisgam ugltmimajuinumg. Ta'n goqwei gujjinaqi'g menaq geitas'gtnugup nige' musga's'g.

²⁷ Gjinisgam na tel'te'tg ugjit ugltmimajuinumg 'gji'tunew ta'n goqwei sa'q mimgwatas'g. Etna na ula: Ta'nig mo Lesui'peulti'gw elt maw muni ul'telmaten Gjinisgamewigtug, Se'suguli 'gtinnewaaq eig aq Gjinisgam gepmitelmultew ta'n negm gis gepmitelmugsit. Maw mesgi'g aq mujgajewei paqlalaiwaqan.

²⁸ Na toqo tujiw 'ms't wen telimg't ugjit Se'sugulial. Gigwaji gegnua'taqat ta'n goqwei telteg 'gji'tunew, ta'n goqwei gelu/lg tla'tegen aq ta'n goqwei mo glu/lgtnug. 'Ms't wen gegina'maqat ugjit 'gji'jianew Gjinisgaml. Na wet tla'taqatieg glaman gisa'latesnen 'gtlams'tasultinew Se'suguliewigtug. Na tujiw ugo'tmi'titaq tla'taqatinew ta'n Gjinisgam tel puatg muta tleiaultijig Se'suguliewigtug.

²⁹ Etna na ugjit weji attigna'si ta'n telgi'g pegwatu. Se'suguli ugml'gigno'tim ta'n tetuji ms'gi'g eteg 'ntinnaq. Etna na ula ml'gigno'ti e'wman aq etna na ula ta'n elugweg ni'nneg. Ula ta'n Se'suguli ignmuip. Etna na ugjit na tel lugwei.

2

¹ Ge' gnua'tulap ta'n tetuji attigna'si ugjit gilew aq ta'nig Leiotisiaewaaq aq wenig ta'n menaq nem'i'gwig.

² Wet tla'tegei glaman me' pmi gsaltultitoqs'p aq mawalsultitoqs'p. Na tuijw 'ggamlamunual welgwija'tas'gl aq me' melgi gtlams'tasultioq. Wet tla'tegei glaman menaqqajewei 'ns'tasultitoqs'p aq 'gjiti mi gji'tutoqs'p ta'n goqwei gis a'guteg aq 'gji'jiatoqs'p Se'suguli ta'n mimgwa'tuapnig gujjuaqi'g gatu nige' musga'tugs'i'gw.

³ Etna na Se'sus ta'n 'ms't goqwei geitoq ta'n te's'g goqwei Nisgamewei aq gaqi gji'toq 'ns'tuo'qon Nisgamewei aq gis gina'mugsitesnu aq gisa'lultew 'ns'tmn na maw gelu'lg agnutmaqan.

⁴ Na ula wet tlimuloq glaman ma wen gis lue'wannuoq gisna gistesguluuoq. Mut ignmuaw ewnasi gina'mulin ta'n getu tli ntawe'g wen aq mut jigs'tuawt.

⁵ Mo na'te'l eimu gatu apjiw angitelmuloq. Getletug na, aq elt we'gu ul'ta'si 'gji'tuloq ta'n tel maw ul lugutioq aq maw melgipugultioq ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug.

Ignmu Se'suguli ilgwenmulin ta'n tel mimajin

⁶ Getlams'tasi't'p Se'suguliewigtug glaman nige' ignmu il-gwennulin muta ugtinneg eimn. El mimaji ta'n negm tel tetapua'l'j.

⁷ Glaman nige' siaw melgi gtlams'tasi aq siaw mimajin ta'n tel gina'mulg'p ugjiti Se'suguli amg weseweieeg. Ta'n tel mimajin Gjinisgamewigtug, na ma'muniw lita'si Se'suguliewigtug aq siaw tla'tega ta'n telim'sg. Melgo'te'n ta'n teli gtlams'tmn aq apjiw miwatmu Gjinisgam na gujjinu.

⁸ Uli ango'te'n aq mut wen ignmuaw lue'wa'lulin aq gisa'lulin ugjiti majulgwanal negm ta'n tel gina'masg. Egsu gina'mulin pas'g negm ta'n teli angita'sij gisna ta'n igtigig mimajuinu'g tel gina'mugupnig. Mo tepawgting jigs'tuj muta mo wejianug Se'suguliewigtug gatu awna wejiaq pas'g mimajuinuigtug aq mn'tu ta'n tel gina'muaj. Getanatl Se'sugulial ta'n westaugsi'gup.

⁹ Uli angweiasultigw aq mut wen lue'wa'lulin muta Se'suguli ta'n tel mimajuinuualsip musga'toq Gjinisgamlt aq tel lugwelij aq ta'n tele'lij muta Se'sus wijei Nisgamewitewit 'st'ge' ujjl.

¹⁰ Aq mut wen lue'wa'lulin muta Se'suguli gis ignmasg giwnaqqajewei ta'n el mimajin Gjinisgamewigtug. Eimn Se'suguli ugtinneg. Negm ta'n 'ms't goqwei mestai assuteget we'gaw iganpugutliji aq 'ms't a'sisguaji, nuji tplutaqatiliji wa'so'q, ugs'tqamug, aq maw mn'tua'gig.

¹¹ Gi'l elt mawn'sg Se'suguli aq gisa'l'sg pileiawin mimajuinuin aq nige' gi'l na Gjinisgam un'jan. Mut nugu tle'un ta'n i' tleiu't'p. Nige' pileiawin mimajuinuin. Etna na Se'suguli ejigla'l'sg ta'n i' tl pata'tege't'p, mu na mimajuinu. Winjigt'p

ta'n i' tli angita'sit'p aq i' tli assumesg'p lue'uti, gatu Se'suguli gaq jigla'toq aq ignmasg pilei angita'suaqan aq pileiawin mimajuinuin Gjinisgamewigtug.

¹² Ta'n tujiw sign'tulgeg, ula pa na wijkei aq Se'suguli ta'n teli np'g'p aq utqutalut'p utqutaqane'gati aq ta'n tel minunsip. Sign'tulgeg musga'tun gawasga'tui'tp ta'n goqwe'l winjiggl aq nige' pileiawin mimajuinuin. Na wet tliaq ta'n teli gtlams'tmn Gjinisgam ugml'gigno'tim aq getlams'tasin Gjinisgam ta'n apaji minua'lapnn Se'sugulial.

¹³ Mu Lesui'pewiwgt'p aq mu geggunmuawoqopn 'tplutaqan ta'n ignmuapnn Mowisal aq tele'iut'p ta'n teli gsatmn. Ta'n i' tl mimaji'tp elue'utigtug pa na wijkei aq 'npmn. Gatu nige' gi'l apigsigtmasg'p 'gtlue'uti'l aq gisa'lsg piltu mimajin Gjinisgamewigtug maw Se'sugulial.

¹⁴ Gatu nige', gaq jigla'toqol 'ms't goqwe'l ta'n mesaqan wi'gas'gl ugjit 'gtlue'utinal. Nasta's'gl gujjieweigtug ta'n Se'suguli weji np'g'pnaq aq 'ms't goqwe'l gasa'toqol.

¹⁵ Gjinisgam wissuignemapni mn'tu'l aq uglugowinu'jmg ta'n iganpugutua'tiji mimajuinu'g. Wissuignemapni ta'n Se'sus teli np'g'pnaq gujjieweigtug aq ta'n teli apaji minunsipnaq. Musga'tuapni mimajuinu'g ugml'gigno'timg aq mn'tu na'te'l etli gs'pu'tut.

¹⁶ Etna na ula ugjit mut ignmuaw wen ilsumulin ta'n goqwei malqottes, gisna wen tlimulin tegen na'gwegl me'sape'wigl aq amujpa na majulgwatmn, gisna pestie'umgl, gisna tepgunsejig, gisna atlasmutigisgugl.

¹⁷ Ula ta'n goqwe'l wesgutman pas'g maqatawe't'pn glapis Se'suguli pegisingeg. Gatu nige' pegising'p aq negm majulgwalj na ugs'taultew.

¹⁸ Mut jigs'tuaw mimajuinu'g ta'n teluejig, "Tlaplgigwa'iap, gis nem'i'gig ansale'wijig aq amujpa emtoqwaluggig." Na negmow tel'ta'sultijig penoqitelsultijig Gjinisgamewigtug muta emtoqwala'tiji ansale'wiliji gatu pas'g wesgiji angamgusultijig aq penoqitelmugsioq. Menaqqajewi ula mimajuinu'g me'goltijig aq mawi metuitoltijig ta'n teli angita'sulti'tij aq ta'n telaplgigolti'tij. Tlue'tij gi'l gesga'n muta mo emtoqwalawgjig ansale'wijig maw Gjinisgam. Mut jigs'tuaw aq mut ignmu lue'wannui'tij.

¹⁹ Pas'g mo teliaqeweigtug gegina'mua'tigwi ugjit Se'suguli. Etna na Se'suguli ta'n iganpugutuaji ta'ni getlams'tmu'tili. Gisa'laji maw lugutinew aq Gjinisgam ta'n tel puatg tla'taqatiliji. Pa na wijkei aq mimajuinu wa'qi ta'n tel lugweg. Ugt'p aq ugtangwita'suaqanm 'ms't maw lugwegl aq gisa'toq ugtangwisga's'g aq ugtnnuang maw lugwegl aq ta'n te's'g tel milig wa'qi 'ms't goqwei tetapu lugweg aq mawigweg. Pa

na wijkei Se'sus gisa'laji a'sutmewinu'g maw lugutinew aq mawigu'tinew.

Se'suguli ignmugsitesnu pilei mimajuaqan

²⁰ Pa na toqweioq Se'suguli ta'n teli np'g'p, mut majulgwatmu gina'masuti'l ugs'tqamugewe'l ta'n wejiaq mimajuinu'g ugtangita'suaqanmuaq aq mn'tu'g ta'n iganpugutmi'tij ula ugs'tqamug uigkeit glu'lgtñ Gjinisgamewigtug. Ma gisannugul ugs'tan. Ta'n tujiw mimajuinu gisi np'g ma nugu gisi ilsumam'g ula ugs'tqamu. Pa na toqweioq Se'suguli ta'n teli np'g'p, goqwei weji siawi 'gtu majulgwatmn ula 'tplutaqann ta'n wegla gis wi'tmuloqol uigkeit ugs'tan?

²¹ Etegl 'tplutaqann telim'sg ta'n goqwei gis malqottes pil-tuamu'g mijipjewei aq ta'n goqwei mu gis malgo'tmun aq jijuqa telim'sg mu sama'tun aq mu ugt'mun.

²² Ula 'tplutaqann pas'g mimajuinewe'l, muta Gjinisgam gisitoqop mijipjewei uigkeit malgo'tmnenu.

²³ Ula ugs'tqamugewe'l 'tplutaqann weli angamgugl aq wel glusigl. Pas'g mo glu'lgtñugul Gjinisgamewigtug emto-qwala'tiji ansale'wiliji aq eliatpmn wa'qiwal. Tel'ta'sultijig penoqitelsultijig Gjinisgamewigtug gatu pas'g wesgiji angam-gusultijig ta'n tel nilaje'g. Na telamu'gl 'tplutaqann melgignaql uigkeit ga'qianal, gatu ma tal piam ula'luggi'gw Gjinis-gamewigtug. Ma gis gawasgannug ta'n tel wini angita'sin awna gisa'lultew me'ge'tes.

3

Pilei mimajuaqan ta'n iapjiwewe'tew

¹ Gjinisgam gisa'lugsioq 'msnmnew pilei mimajuaqan ta'n iapjiwewe'tew pa na wijkei aq Se'suguli ta'n tel minunsip. Glaman siaw ml'go'tmug ta'n goqwe'l tleiwigl wa'so'q ta'n Se'suguli eig. Pemgopit Gjinisgam ugtinaqanmg.

² Teli angita'sultigw aq melgo'tmug ta'n goqwe'l tleiwigl wa'so'qewe'l aq mo ta'n goqwe'l ugs'tqamugewe'l.

³ Pa na wijkei aq mimajuinu ta'n nepg, gis puna'tuoq ta'n i' tlo'litoqop. Nige' eimu'tioq Se'suguli ugtinneg aq 'gimi-majuaqanmuow eteg Gjinisgamewigtug. Ma mimajuinu'g gis nemitu'ti'gw ula 'gjitelei mimajuaqan ta'n iapjiwewe'tew muta ma gis nemitm'g mimajuinu'g ugpuguguaq.

⁴ Se'suguli gisa'lugsioq 'msnmnew iapjiwewe'i mimajuaqan. Ta'n tujiw ap neia'sij, na tujiw elt gilew ne'ita'toqs'p maw Se'suguli aq gepmitelmaten aq maw gilew gepmitelmugsitoqs'p.

Gjinisgam gisa'l'sg pileiawin mimajuinuin

[Mimajuinu ta'n gis nepg ma gisi opla'tegegw, puna'toq ta'n teli opla'tegej. Nige' Gjinisgam gisa'l'sg pileiawin mimajuinuin.]

⁵ Amujpa puna'tun ta'n goqwe'l i' tla'tege't'p winjigl. Amujpa na 'ggamlamun waqama'tun aq ta'n i' tli angita'si't'p. Etna na ula wesgutman: Ta'nig sespo'taqatijig, aq maw maljewe'jg ta'n wijei tel lugutijig, e'pijig sespeiatultijig aq wiji e'pilit elietl aq wijei ji'nmug tel lugutijig aq ta'n pas'g goqwei tela'taqatijig winjigl ta'n goqwe'l mu tla'tegeg. Apji 'gtu tla'taqatijig winsuaqan aq ta'n goqwe'l winjigl lue'uti'l. Me'ga'sultijig. (Ma'mun piamite'tmi'tij goqwei je mu Gjinisgam.) Amujpa na wegla 'ms't gaq jiglo'tun.

⁶ Muta mimajuinu'g ula tela'taqatilji Gjinisgam uggwaiugtuataq. Ta'nig mo jigs'tagwi'tigul wetapulataq.

⁷ Elt gilew i' tlo'ltioqop ta'n tujiw Gjinisgam ma jigs'tawoq.

⁸ Nige' amujpa elt weget ejiglo'tun: uggwaiuti'l, taqalita'sutil, pisuiw ugsi'getmn aq almirtimgewe'l. Pa na mo goqwei winjig ugji'tuanuis 'gtung. Mut ewlimaw mimajuinu aq mut wisgowa'tuew aq mut wintungew.

⁹ Mut mimajuinu egs'pugualaw muta gis ejigla'tui't'p ta'n i' tleiu't'p.

¹⁰ Muta gis nige' waqame'n, piltu gamigsin. Gjinisgam gisa'l'sg'p pileiawin mimajuinuin aq gisa'l'sg me' tl gamigsin 'st'ge' negm glaman pugjig 'gjiti gji'jiates Gjinisgam.

¹¹ Ta'n tel nemugsi'gw negm, 'ms't wen wijei gaqamij. Etna na uigkeit mo istue'nug Lesui'paq aq ta'nig mo Lesui'peulti'gw. Nige' 'ms't wijei uigkeit Gjinisgam. 'Nnu'g aq igtigig ta'n se'g tle'g mimajuinu'g ta'n piltui'sultijig, gisteju'g gisna ta'nig assum-sultijig. Mo tale'nug uigkeit Se'suguli. Etna na negm ta'n mawi espe'g. 'Ms't tami eig aq ta'n te'sili mimajuinu'g nuje'waji.

¹² Gilew na Gjinisgam ugtmimajuinumg. Gisi mgnugsioq aq sitatug iga'lugsioqop uigkeit negm aq gesalugsioq. Etna na uigkeit amujpa ewlitelultioq, weleiatultioq, wel glultultioq, ejigla'tuoqol penoqitelsimgewe'l, sangewoltioq aq weji gisi pugu'tmog.

¹³ Gamatatultigw aq apigsigtatultioq, ul mawo'ltigw aq uli apoqonmatultigw. Natuen opla'l'sg, lia aq apigsigta. Pa na wijei aq Se'suguli ta'n teli apigsigta, na piluei mimajuinu tli apigsigta gi'l.

¹⁴ Ula na mawi espe'g te's'g, "Gsaltultigw." Amujpa na 'ms't goqwei tla'taqatioq ta'n teli gsaltultioq 'ggamlamunuaq.

¹⁵ Siaw ignmu Se'suguli tli assusin 'ggamlamun aq 'gtangita'suaqanm. Na tujiw wantaqt'i i'tt'tew 'ggamlamung. Gjinisgam gisi ignmugsioqop na ml'gigno'ti uigkeit wantaqt'i

i'ttn ta'n tel mawoltioq. Aq apji miwa'lug Gjinisgam ta'n teli ula'lugsioq.

¹⁶ Siaw angite'tmug Se'suguli ugtagnutmaqanm, glaman uli gji'tutoqs'p aq gnnmug 'ggamlamunuaq. Gnuatatulgig aq gegina'matulgig Gjinisgam ugglusuaqanml. 'Gtapestiatmug a'sutmaqane'l 'gtapegiaqann, wejiaqal Gjinisgam ugtwi'gatiqn. Emtoqwalug aq miwatmug Se'sus 'gtapegiaqanigtug aq tlintu'tigw ta'n Wejuli Nisgam ignmugsioq 'gjiqaqamijuaq.

¹⁷ Ta'n pas goqwei tela'tegen gisna teluen tla'tega Gjisamaw Se'sus ugwisunmg aq apji miwatmu Gjinisgam gujjinu ugjiti ta'n goqwei Se'suguli gis tla'teget ugjiti gi'l.

Ul mawo'ltigw muta pilei mimajuaqan geggunmoq

¹⁸ E'pittut ingute'jin gepmitelm 'gji'nmum. Ula telteg tla'tegen muta getlams'tasin Gjisamawigtug.

¹⁹ J'i'nmutut, ingute'jin 'gsal 'gte'pitem aq mut ewla'law.

²⁰ Mijua'ji'jtut, ta'nig getlams'tasultioq Gjisamawigtug telitasultioq siaw jigs'tuanew gn'gi'gug. Ula tetapua'l't Gjinisgam.

²¹ Gilew ta'n un'janultioq, mut taqalipnaw gun'januaq aq gisa'lanew uggwaiultinew glaman ma musguajualawog.

²² Gisteju'g, jigs'tug ta'nig assumugsioq. Mut pas'g ula'taqatinew pas'g ta'n tuiiw angamugsioq glaman ul'telmulten, gatu apji tla'tega. 'Ggamlamung 'gjiaj muta ula tel gepmitelm't Gjinisgam.

²³ Ta'n pas'g goqwei tela'tegen, tla'tega ta'n telgi'g 'ggamlamun, pa na wijkei aq tl lugo'j Gjisamaw aq mo mimajuinu.

²⁴ Migwite'te'n Gjisamaw apangitultew aq 'msntes ta'n goqwei gis sa'q geggunas'g ugjiti ugtmimajuinumg. Gjitm na assusit ta'n elugo't.

²⁵ Aq ta'nig siawi opla'taqatiji ta'n getu wen, na negm elt apangituaten ta'n goqwei i' opla'toq muta Gjinisgam 'ms't wen wijkei tela'latl. Ilsumatal ta'n tel te'pmlij.

4

¹ Gilew ta'nig assusultioq uleiug 'glugowinumg. Na telteg tla'taqatinew. Migwite'te'n elt gegung assusit wa'so'q.

Ta'n telteg tla'tegen

² Apji munsa ta'n teli a'sutman. Ta'n tuiiw mesnm ta'n teli a'sutmat'p miwatmu Gjinisgam.

³ Aq maw ninen a'sutmessewinen, glaman Gjinisgam pana'tugsitesnen ga'qan ta'n tli pestunmatesnen gelu'lg agnutmaqan. Na tuiiw gis tlueieg ta'n goqwei mo geitas'gtnugweg ugjiti Se'suguli. Etna na ugjiti ni'n wet pisi laplusang nige'.

⁴ A'sutmessewei glaman uli ns'tuiten na gelu'lg agnutmaqan ta'n pestunmatm. Amujpa tla'tegei glaman wel gnu'tmaqig mimajuinu'g na gelu'lg glusuaqan aq ns'tuitaqt.

⁵ Anglo'tmug tli pmita'gw ns'tuo'qonigtug glaman ta'nig mo getlams'tasulti'gw 'gji'jultaq ta'n teli gtlams'tasin ta'n tel piltu gamigsin aq gis tlimjig ugjat Se'suguli ta'n pa tujiw aq ta'n getu tami i'mn aq ma goqwei etegigjennug.

⁶ Apji wantaqamigsin. Mut gi'gaja'sualaw igtigig awna ule'w aq ul glul glaman ne'pa'te'n ta'n tel gisi asite'mates. Ta'n tujiw gigii jigs'te'n ta'n teluej weji gji'tun ta'n asitemates.

Ugtejgewei glusuaqann

⁷ Na ji'nm Tigigus gaqi agnutmugsitoqs'p ugjat ni'n. Negm na 'gjignaminu Gjinisgamewigtug ta'n gesalu'g. Siawi apoqonmuit aq maw lugweieeg Gjisaqamaw ugtlgowaqanm.

⁸ Etna na ugjat elgimg ugjat gilew apgnua'lugsinew aq tlimulinew 'ms't ta'n te'sieg ta'n telo'ltieg.

⁹ Aq maw elgimg na ji'nm Onesimus, 'gjignaminu Gjinisgamewigtug aq ta'n gesalg. Gis lita'sualatoqs'p, 'gjignaminu, tleiawit ta'n tleiaultioq. Negmow tlimugsitoqs'p 'ms't goqwei ta'n teliaqap ula tet.

¹⁰ Na ji'nm Alistalgus, ta'n maw pisieg laplusang getu wi'tugsioq aq maw Malg ta'n woqomal Pnnalal, aq gis gilew gegnua'tuloqop ugjat Malg ultesguatoqs'p ta'n tujiw liej ta'n eimoq.

¹¹ Elt Ja'sua telui'tut Justus, elt getu wi'tugsioq. Wegla nesisijig Lesui'paq getlams'tua'titl Se'susal. Maw lugutieg ugjat gisa'lan mimajuinu'g majulgwalataq Gjinisgaml aq ign-mua'titl ilgwengunew. Mo wen igtig Lesui'paq maw lugutiewg'p. Gatu negmow mesgi'g ta'n teli apoqonmuitij.

¹² Elt getu wi'tugsioq Epapalas, tleiawit ta'n eimu'tioq aq elugowatl Se'sugulial. Apji a'sutmesseugsioq ta'n tel we'gusipgwatoq. Etamatl Gjinisgaml ugjat gisa'lugsinew ml'g'pugu'tinew aq melgignewa'lugsioq. Mo apji apsg-wita'sultinew aq mu punia'tinew ta'n teli gtlams'tasultioq aq siawi gtlams'tasultioq Gjinisgamewigtug ta'n telgi'g 'ggamlamunuaq. Etamatl Gjinisgaml ugjat gilew giasgiwewei jigs'tuatoqs'p Gjinisgam.

¹³ Ni'n gis tlimulitoqs'p ta'n teli attigna'sit. Tetuji sespetel-mugsioq gilew aq maw ta'nig tleiaultijig na 'gjigann Leiotisia aq Ailapolis.

¹⁴ Lu'g, 'gmalpale'witeminu, ta'n maw gesitelm'g aq Temas getu wi'tugsioq.

¹⁵ Puatmuleg wi'titesnen ta'nig getlams'tasultijig Leiotisia-aeg, aq maw na e'pit teluisit Nimpa getu wi'titesnen aq maw ta'nig getlams'tasultijig ta'n i' tli ultesgatultijig wiguaq.

¹⁶ Ta'n tujiw gis gitmoq ula wi'gatign amujpa na elgitmuoq Leiotisiaewa'jg ta'nig getlams'tasultijig aq pa na wijei gitmuatoqs'p wi'gatign ta'n ni'n elgitmaqapnig.

¹⁷ Aq tlimug na ji'nm Algipus, "Siaw lugote'n na 'lgowaqan ta'n Gjisqamaw ignmulg'p ta'n tel lugo't Gjinisgam glapis gaqa'tutes."

¹⁸ Pa na ni'n 'npitn gis wi'gm ula: "Ni'n, Poligap, wel'ta'sualuloq." Mut awan'ta'sualinew ta'n tel glpisi aq pisgataqanapigtug. Etamg Gjinisgam ul'telmugsinew. Glapis ap nemu'lan. Poligap.

Amgwesewei wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuaji Tessaloniaewaq

Gegnugwataqan ugjut ula wi'gatign

Na gjigan Tessalonia eteg oqwatnug Masetoniae'gati. Nige' gisgug Masetoniae'gati teluisig Gli'ge'gati. Na g'pnno'lugt'pun eteg Tessaloniaeg.

Etna na negm Poligap ta'n amgwes pestunmuapni Tessaloniaewaq Nisgam gelu/lg ugtagnutmaqanm. Pugwelgig getlams'tasultijig aq Poligap gegina'muaji. Na tuijw alt poqji gtana'titl Poligapal aq getu ne'po'tg gatu Poligap wesmug-wat glapis gjigan Atens. Tel'gne'g petgimatl Timotial weji gji'tuanew ta'n telo'ltijig a'sutme'winu'g. Ta'n tuijw apaja'silij telimtl Poligap maw gelu/lg glusuaqan, na melg'pugutmu'tij ta'n teli gtlams'tua'titl Westaulgl aq nige' gelu/lg glusuaqan se'sa's'g ms't tami awiw Tessaloniaeg.

Alt mimajuinu'g na'te'l sespetelma'tiji wogomaq ta'n gisi npu'tipnig gesgmnaq Westaulg apaja'sigw. Igtig tel'ta'sultijig Westaulg apugjig apaja'sitew glaman puna'tu'tij ta'n teli gtana'tiji ugimajuinumual.

Toqo Poligap wejo'tg gnua'tuanew ta'n gjitmig tliatew ta'n tuijw Westaulg apaja'sij.

Elt telimaj ta'n gegnu pmita'new nige' aq glapis.

Me' gatu gelu'lgt'tew migwite'te'n ugtejgewe'l ta'n telimaj.

5.16 Apji ulgwijultigw Nisgamewigtug.

5.17 Apji a'sutma'tigw.

5.18 Apji miwate'n Nisgam ta'n getu goqwei tla's'g.

Etna na ula Gjinisgam Gisteget pewa'l'sg tla'tegen ta'n tel mimajin.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'sualaji Tessaloniaewaq (1.1-3)

Ta'n teli gtlams'tua'titl Westaulgl igtigig gis nemitu'tiliq ta'n tel mimajultijig na Tessaloniaewaq (1.4-3.13)

Ta'n tel mimajin ugjut tetapua'lan Gjinisgam gisiteget (4.1-12)

Ta'n goqwei tliatew ugjut a'sutme'winu'g ta'n Westaulg apaja'sij (4.13-5.11)

Ugtejgewe'l ta'n gegnualaji aq a'sutmessewaji (5.12-28)

¹ Ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmuloq Tessaloniaeultioq, ta'n getlams'tasultioq aq tleiaultioq Wegwisit Nisgam aq Gjisqamawminu Se'sugulieq. Ni'n maw Sailas aq Timoti

wel'ta'sualuleg. Etamg't Gjinisgam Gisiteget ul'telmulinew aq ignmulinew wantaqa'ti 'ggamlamunuaq.

*Ta'n tel mimajultioq
aq ta'n teli gtlams'tasultioq Tessaloniaewaq*

² Apji miwatmaqat Gjinisgam Gisiteget ugjit ta'n te'sioq aq apji wi'tuleg nta'sutmaqanminaq.

³ Ta'n tel melgi gtlams'tasultioq aq ta'n teli gsaloq gisa'lugsioq attignita'ioq aq ta'n tel lita'sultioq Gjisaqamaw Se'suguli gisa'lugsioq munso'ltinew. Migwite'tmeg etna na ugjit miwatmaqat Gjinisgam Gujjinu, ugjit ta'n te'sioq.

⁴ Nigmatut, ninen geitueg Gisiteget gesalugsioq aq gisi mgnugsioq ugjit negmewe'n.

⁵ Ta'n tujiw ninen pegisitule'g gelu/lg agnutmaqan ugjit gilew mo pas'g pestunmulueg'p gatu musga'tuleg'p mesgi'g ml'gigno'ti wejiaq Wejuli Nisgamewigtug. Gisa'lugsioq 'gtlams'tasultinew teliaqewei. Geituoq ta'n tujiw wijitgweiule'g tel mimajultieq'p ninen ugjit gilew ulapetmnew.

⁶ Ninen ta'n tel majulgwalg't Gjisaqamaw, na wijei gilew tl majulgwaloq. Wel'ta'suatmoqop Gjinisgam ugglusuaqanml je tlia tetuji ulmaita'sultioq aq Wejuli Nisgam welgwija'lugsioq.

⁷ Gilew musga'tuoqopnig ta'n tel mimajultioq 'ms't ta'n te'sijig getlams'tasultijig, Masetoniaewaq aq Gli'gewaqaq.

⁸ Ula Gjisaqamaw ugtagnutmaqanm tewatgitmoqop mo ugjit pas'g Masetoniaewaq aq Gli'gewaqaq gatu 'ms't tami se'sa's'g ula gelu/lg agnutmaqan aq nutmapnig ta'n gilew tel melgi gtlams'tasultioq Gjinisgamewigtug. Na nige' mo nugu eigtnug ta'n goqwei gis tlutesnen.

⁹ 'Ms't mimajuinu'g wesgutmi'tij ta'n teli ultesguieg ta'n tujiw emittugwaluloq aq ta'n tel jiglita'ioqop ta'n tel nisgamitelmoqopnig negla 'nnuoqta'wg aq nige' emtoqwaloq Gjinisgam. Elugowoq giasgiwewei Gjinisgam ta'n iapji mimajit.

¹⁰ Aq nige' esgmaloq uggwisl, Se'suguli, ugji nisa'silin wa'so'q. Ne'po'qsiliteg, apaji unaqa'lapnn, aq westaugsi'gw ta'n Gjinisgam tli ugtapulugsi'gupnn.

2

Ta'n tel lugweiap Tessaloniaewa'gig

¹ Wijigatulti'gw, gilew geituoq, mo pisuita'weg'p naji nmittugwanne'g.

² Gis geituoq ta'n tel we'gwimugsieg'p aq ta'n teli ewlimugsieg'p na 'gjigan ta'n teluisig Pilippi, gesgmnaq peita'we'g g'mutgig Tessalonia, ta'n wigultioq. Gatu

Gnisgaminu ignmugsieg'p ml'gito'ltenen aq tlimulinen gelu/lg agnutmaqan wejiaq negmeg, muta ma'mun gitnme'iugsieg.

³ Telewistu'tieg ugjit gilew ginualulinen mo ugjit ewnasimulinen gisna mo wejo'tmuesg'p gistesguanen ta'n pas'g wen, gisna mo ugjit suliewei ganie'ultinen.

⁴ Awna ninen apji gelusultieg ta'n Gjinisgam tel pualuggsie, muta wel'telmugsieg aq iga'tugsieg gelu/lg agnutmaqan. Mo wejo'tmuesg tetapua'lanen mimajuinu'g pas'g tetapua'lanen Gjinisgam. Negm geitugsiegl ta'n telgwitgl 'ngamlamuninal.

⁵ Aq gilew weli gji'tuoq mo wejo'tmuesg'p gisa'lulinen 'gtlams'tmnew ta'n tel ginluanneg. Mo ta ginlualnueg'p ta'n tuijw pestunmule'g aq munsainne'g ugjit 'gtlams'tmu'tinew. Mo ginlualnueg'p aq mo weji mo pestunmu'tiweg'p ugjit sulieweiei galulinen. Gjinisgam geitoq ta'n telgwitgl 'ngamlamuninaq.

⁶ Mo wejo'tmuesg'p ta'n pas'g wen gepmitelmugsinen, mo gilew gisna igtigig.

⁷ Pa na tl puatmeg gisi ugjo'tmugeg'pnn ignmuinen muta ninen Se'suguli ugtapostale'witemg. Gatu ninen sangew we-su'a'luleg'p ta'n tuijw wijitgwe'le'g gilew, Tessaloniaewaq. Tetuji sangewo'ltiegl pa wijkei aq nige' e'pit ta'n teli angwei-waj apje'ji'jultiliji un'jang.

⁸ Muta tetuji gsanneg'p gilew, gisgajo'ltiegl'p tlimulin, mu na pas'g gelu/lg agnutmaqan wejiaq Gjinisgamewigtug, gatu elg iga'tuegl 'ntmimajuaqanminal. Na tetuji me'gitelmuleg.

⁹ Nigmatut, amuj migwite'tmoq ta'n tel lugutiegl'p aq nespi gitnma'tieg. Tepgig aq na'gweg elugutiegl'p ugjit mo ajgna'lan wen gilew te'sioq ta'n tel pestunmatmeg Gjinisgam gelu/lg ugtagnutmaqanm.

¹⁰ Gilew tel nemieg'p aq maw Gjinisgam ta'n tel pmalsultieg'p ugjit gilew ta'n getlams'tasultioq. Tetapua'l'g'tt'p Gjinisgam, mo amsalteg we'jutut'weg'p, aq gegnu pmata'ieg'p.

¹¹ Geituoq gilew sangew gelunneg'p weleiuleg'p pa wijkei aq nige' ujjl ta'n tel sangew glulaj un'jang.

¹² Welgwijimuleg'p, apgnua'luleg'p, munsainneg'p, aq telimuleg'p, "Tetapua'lug Gjinisgam ta'n tel mimajultioq. Negm wigumugsioqop wijitgweianew ugtelege'wa'gimg. Na tuijw gepmitelmugsitoqs'p."

¹³ Ta'n tuijw pegisitule'g Gjinisgam ugtagnutmaqanm gilew nutmoqop, aq nangami ugsua'tuoqop. Geituoq mu pas'g ji'nm ugtagnutmaqanm, awna Gjinisgam ugtagnutmaqanm, aq na maw tliaq. Etna na ugjit miwatmaqat ta'n tuijw Gjinisgam ugglusuqaqanm wesua'tuo'q aq elugweg 'ggamlamunual aq 'gtinnewaq, gilew ta'n te'sioq ta'nig getlams'tasultioq.

¹⁴ Nigmatut, gitnm'tioqop pa wijkei aq ta'nig getlams'tasultijig Se'suguli Jutiae'a'gig. 'Gtmimajuinumg gitnmeiugsioqopnig pa wijkei aq nige' Lesui'paq ta'n gitnme'wa'tipni negmow ta'nig getlams'tasultiliji.

¹⁵ Gi's na nige' sa'q Lesui'paq ne'pa'tipni iganigjitegewinu'gi'g. Igtigig Lesui'paq ne'pa'tipnn Gjisaqamaw Se'susal aq nige' ninen gitnmeiugsiegpnig. Mo tetapua'la'tigul Gjinisgaml aq getana'tiji mimajuinu'g.

¹⁶ We'gaw wejo'tmi'tij 'nqa'lugsinen ugjit mo pestunmuuanen ta'nig mo Lesui'peulti'gw na gelu/lg agnutmaqan pgisituaten ta'n tli ugs'ta'titaq. Mo pualugsiwoq gilew ta'n mo Lesui'peultiwoq ugs'ta'tinew. Etna na ugjit wejo'tmi'tij 'nqa'lugsinen ta'n tel pestunmu'tieg. Pa na apjiw pata'taqatijig gatu nige' wesamita'jig aq Gjinisgam wegaiugtuaji aq ulmaji ilsumataq.

Wejo'tm 'mjit ap newgt mittugwalan

¹⁷ Nitaptut, mawi gsatmug gis lia'n ta'n eimu'tioq. Pe' gijga'ji'j nigtua'ti'gw, pas'g mu ta'n teli angitelmuleg. Mu na'te'l gisi eimueg aq maw musuanneg gilew. Wejo'tmeg ta'n telgi'g pegwatueg gis nm'u'linen ap.

¹⁸ Ninen maw puatmeg'p apaita'neg gilew ta'n eimu'tioq. Gatu ni'n Poligap wejo'tmap apaja'sin me' ap newgt. Gatu Gjimn'tu gisa'lugsieg'p mo gisi Ita'n'en.

¹⁹ Pa na pas'g gilew, ta'n ginitelmuleg aq mo wen piluei, aq weji ul'ta'sultieg aq me'gitelmuleg Gjisaqamaw Se'suguli ta'n tujiw 'pgising. Gjinisgam elita'sualgt wijitgwe'ulinen wa'so'q ta'n tujiw Gjisaqamaw Se'suguli 'pgising.

²⁰ Getletug! Pa na pas'g gilew ginitelmuleg aq mo wen piluei ginitelmaq aq na gilew weji ul'ta'sultieg.

3

¹ Ta'n tujiw mo nugu gisgajia'tiweg, na gisita'sultieg newgtugwa'lugutieg Atenseg,

² aq elgimg't Timoti gilew ta'n eimu'tioq. Negm pa wijkei aq 'njignaminen, ta'n maw lugutieg ugjit Gjinisgam. Pestung gelu/lg agnutmaqan ugjit Se'suguli maw ninen. Elgimg't ugjit ml'gignewa'lugsinew gilew aq apoqonmulinew ta'n teli gtlangs'tasultioq.

³ Glaman gilew te'sioq ma wen jigla'sigw Gjinisgamewigtug ugjit ta'n tel gitnmeiugsioq. Geituoq Gjinisgam telimugsi'gup gitnm'titesnu.

⁴ Muta ge's wijitgweiule'g igan gnu'a'tuleg'p ta'n tl gitnmeiugsitesnu aq nige' weli gji'tuoq gis tla'lugsi'gw.

⁵ Mo nugu gisgajiew. Etna na ugjut elgimg Timoti naji gj'i'tuan gilew me' wijkei tl gegnu pmita'new ta'n tli gtlams'tasultioq. Menaq ta etug mn'tu gistesgugsiwoq aq 'ms't ta'n te's'g 'ntlgowaqaninen pisuiwisoq aq mo tepawgt-inuisoq.

⁶ Nige' Timoti apaji pgising. Wejiet gilew ta'n eimu'tioq aq pegisitoq gelu'lg agnutmaqan ugjut gilew ta'n teli gtlams'tasultioq. Telimugsieg gilew apji weli angitelmieg aq getu nemieg pa wijkei aq ninen ta'n teli 'gtu nemu'leg.

⁷ Glaman ta'n tel gitnm'tieg aq ta'n teli ulmajo'l tieg nige' maw welgwija'lieg, wijigatulti'gw, ta'n tel siawi gtlams'tasultioq.

⁸ Na nige' me' tepawgtig mimajultinen, melg'puguetaioq ta'n tel mimajultioq Gjisqamawigtug.

⁹ Nige' miwatmaqat Gjinisgam ugjut gilew. Ta'n tujiw eli a'sutma'tieg Gnisgaminu, wej miwatmaqat negm ta'n teli ulgwitgl 'ngamlamuninal ugjut gilew.

¹⁰ Tepgig aq na'gweg melgi tawaqtmaqat ta'n telgi'g 'ngamlamuninal, ignmugsinen gis nm'u'linen aq gisi apoqonmulinen ta'n teli gtlams'tasultioq.

¹¹ Etawaqtmaqat Gjinisgam gujjinu, aq Gjisqamawminu Se'suguli apaja'lugsinen ta'n eimu'tioq.

¹² Etawaqtmaqat Gjisqamaw gisa'lugsinew siawi gsaltultinew 'ms't ta'n te'sioq aq maw 'ms't mimajuinu'g. Tl ligutigw me' glapis tli gsaltultioq ta'n ninen tel ma'muni gsaluleg.

¹³ Na tla'taqatioq, Gjinisgam, gujjinu, ml'gignewa'lugsitoqs'p 'ggamlamunual, aq ma goqwei amsalteg eigtnug 'gtinnewaq. Sape'ultitoqs'p ta'n Gjinisgam nemugsioq ta'n tujiw Gjisqamawminu Se'sus 'pgising maw 'ms't ta'n te'sijig tleiaultijig negmeg. Na tliatew.

4

Ta'n tel mimajin, tetapua'l't Gjinisgam Gisiteget

¹ Nigmatut, 'mjit ap nige' newgt, gilew wej gnu'tmasultioq ta'n ninen telo'l tieg ta'n telgitasultioq tl mimajultinew glaman tetapua'latoqs'p Gjinisgam. Na teliaq ta'n tel mimajultioq. Etawaqtumuleg aq munsainneg, Se'sus ugwisunmg, me' ma'mun tla'taqatinew.

² Ninen Se'suguli ugtapostale'witemg, geituoq ta'n tl gnu'tmuleg'p negm ugglusuqaqant'pn.

³ Etna na ula telimuleg'p, "Gjinisgam tel pualugsioq sape'ultinew aq tl mimajultinew ta'n telgitasultioq." Gilew na Gjinisgam ugtmimajuinumg. Amujpa na mo winsuaqan tela'taqatioq. Pualugsioq tepqatmu'tijig mo sespo'taqatinew

je mo angite'tmnew wen sespo'tegen, aq pa na wijei newgtugwa'lugutiji.

⁴ Ta'n te'sioq ingute'jin gepmite'tm ga'qi aq ilgwensi. Mut sespo'tegew aq mut tqonasiw. Pas'g newgte't gi'gma'j wijit-gwe'iw.

⁵ Mut ignmatmu winsuaqan assumulin, mut tleiw 'st'ge' ta'n wen mo gejiagul Gjinisgaml.

⁶ Mo teltenug wen opla'lan igtigl gisna sespo'tmuan ugte'pitempl gisna ugji'nnumul. Gis telimuleg'p aq melgimuleg'p, Gjinisgam ugtapulataq ta'nig tel lugutiliji.

⁷ Gjinisgam wigumugsi'gw ugjit sape'ultinenu mo ugjit winsuaqan tla'taqatinenu.

⁸ Pas'g na ta'n wen mo jigs'tmug ta'n tel gina'muleg mo ninen menuaqaliweg'p pas'g Gjinisgam ta'n ignmasg'pnn We-juli Nisgamal.

⁹ Gatu nige' mo teltenug migwimulinew muta gis geituoq ta'n tli gsalatoqs'p ta'nig webla getlams'tmu'tijig. Gis Gjinisgam gegnu'tmugsioq ta'n teli gsaltultioq.

¹⁰ Muta gis nige' gesaloq ta'nig getlams'tasultijig eimutijig Masetoniaewa'gig. Melgi tawaqtmuloq, nigmatut, ugjit me' gneg 'Ita'new ta'n teli gsalo'q igtigig.

¹¹ Ml'go'tmug ta'n tl sangewo'ltitoqs'p ta'n tel mimajultioq. Lugwatmug gilew 'gtlgowaqanmuow ta'n telgitasultioq aq 'gtantug gilew 'gmimajuaqanmuqaq 'st'ge' gis ta'n telimulopop.

¹² Glaman ma wen lita'siwn ta'n tel nuta'man. Glaman ta'nig mo getlams'tasulti'gw gepmitelmultaq ta'n tele'n.

Ta'n tujiw Gjisaqamaw jugu'ej

¹³ Nige' nigmatut, getu gnua'tuloq giasgiwewei ugjit webla ta'nig getlams'tua'tipnn Se'susal gatu nige' nepu'titgi'g, glaman ma tli ulmaita'sultiwoq 'st'ge' ta'nig mo elita'sulti'tigul Se'susal.

¹⁴ Ginu getlams'tasulti'gw na Se'sus nepg'pnaq aq apaji minunsipnaq. Getlams'tasulti'gw Gjinisgam 'lpa apaji pgisulatal Se'susal aq maw ta'nig getlams'tmu'tipni'g gatu nige' nepu'titgi'g.

¹⁵ Etna na ula Gjisaqamaw Se'sus tel gina'muep, na nige' ninen telimuloq, "Ginu ta'nig me' mimajulti'gw na na'gweg ta'n Se'sus 'pgising, 'lpa ma ginu igantesguagwig ta'n negla ne'pu'tipni'g."

¹⁶ Na tliatew, Gjisaqamaw Gjinisgam tuaqqittew na glusuaqan aq 'gjiansale'wit ugsigawetew aq Gjinisgam ugipipugwaqanm nutmuatoqs'p. Gjisaqamaw Se'sus ugji nisa'sitew wa'so'q! Na tujiw webla getlams'tasultipnig

Se'susal gatu ne'pu'tipni'g, na negmow tmg apaji minunsultitaq.

¹⁷ Toqo ginu, Se'sus ugtmimajuinumg, me' mimajulti'gw na na'gweg, maw negmow unaqa'lugsitesnu alugwigktug, ugjut asuguanenu Se'sus musigisg'tug. Na iapjiw wijitgweiwatesnu Se'sus. Na tliatew.

¹⁸ Migwite'tmug ta'n goqwei gis tlimuleg aq na tli ulgwijim-tultigw.

5

Gisgajo'ltigw ta'n tujiw Gjisaqamaw Se'sus jugu'ej

¹ Gis geituoq gatu ap migwimuloq ta'n tel wi'gmuloq na ta'n tli pgiji esgmalatesnu we'gaw Gjisaqamaw jugu'ej aq etug taliatet wegaw 'pgising. Gatu ap migwimuloq taliatet we'gaw 'pgising.

² Na weli gji'tuoq na na'gweg Gjisaqamaw 'pgising, na jiniw pgisintew, pa wijkei aq gmutnes wela'gw al gimiej.

³ Ta'n tujiw mimajuinu'g tlue'tij, "Tetuji jigteg aq mo nsano'qon eigtnug." Pa na jiniw gitnmo'qon iga'qt'tew. Pes-gaqqamigtetew aq pata'tegewinu'g smtug tepgiso'laten. Ma wen eimug ta'n gissumugwatg, pa wijkei aq nige' poqjipnet e'pit getu un'janij.

⁴ Gatu nige', nigmatut, mo etli oqonitpa'q eimu'tiwoq, ma paqlalaiultiwoq na na'gweg ta'n tujiw Gjisaqamaw 'pgising, 'st'ge' gmutnes ta'n tl wisgutesgultew aq paqlaiugsitoqs'p.

⁵ Gilew na Gjinisgam ugtmimajuinumg aq geituoq ta'n tel pmiaq pa wijkei aq wasetegigtug i'mu'tioq aq mo oqonitpa'qigtug.

⁶ Glaman angweiasultigw aq gisgajo'ltigw. Mut tlo'ltinew 'st'ge' igtigig ta'nig mo gisgajo'lti'gw ugjut Se'sus 'pgising aq 'st'ge' na mimajuinu'g ta'n apji nep'tijig aq mo gisgajo'lti'gw.

⁷ Etna na wela'gw mimajuinu'g nep'tijig, aq etna na tujiw mimajuinu'g poqji nqana'ma'tiji aq siawi nqana'ma'tiji.

⁸ Ginu tleiaulti'gw na'gweg aq telteg ilgwensultinenu aq pa'qo'ltinenu. Ginu ta'n teli gtlams'tmu'ti'gw aq teli gsaltulti'gw, angweiugsitesnu pa wijkei aq sma'gnis wesgit nasgmi'titl gasawo'qwe'l utapsunual. Ta'n teli elita'sulti'gw ta'n teli ugs'ta'titesnu angweiugsitesnu pa wijkei aq sma'gnis ugta'gusunual gasawo'qwe'l. Amujpa siawi gtlams'tmu'g aq gesaltulti'gw. Ula angweiugsitesnu ta'n tujiw mn'tu gitnmeiugi'gw.

⁹ Gjinisgam weji mgnugsi'gup ugjut ugs'taugsinenu Se'suguliewigtug, mo ugjut mn'tua'gig 'lgimugsinenu.

¹⁰ Se'suguli nepg'pnaq ugit ginu glaman wijitgewiwaitesnu wa'so'q tlia me' mimajulti'gw gisna gisi 'npu'ti'gw ta'n tujiw enmiaq jugu'ej.

¹¹ Etna na ula ugit ulgwijimtultigw, aq mawi apoqonmatultigw te'sigisg'g aq ml'gimtultigw ta'n teli gtlams'tasultioq 'st'ge' nige' ta'n tel lugutioq.

Ugtejgewe'l ta'n telimuloq tla'taqatinew

¹² Ninen etawaqtmuleg, nigmatut, gepmitelmanew ta'nig elugowa'titl Se'sugulial ta'n eimu'tioq. Negm gisi mgnapni ugit ilgwenugsinew, aq gnu'tmugsinew, aq tlimugsinew ta'n tujiw goqwei opla'tuoq aq ulgwijimugsinew ula'taqatioq.

¹³ Ma'mun uleiug aq 'gsalug, gepmitelmug ta'n telamu'g ugltgowaqanuw elugwatmi'tij aq wantaqamigsultigw.

¹⁴ Wijigatulti'gw, ninen munsainnoq, gnu'a'tug negla ta'n mo tal luguti'gw, amujpa na elugutijig. Ulgwijimug ta'nig musguajualtijig, apoqonmug ta'nig menaqana'tijig ta'n teli gtlams'tasulti'tij. Sangeweieuq 'ms't wen.

¹⁵ Mut asgaiatultigw awna apji ula'ltultigw aq ugjo'tmug ula'lan ala wen ap igtig aq 'ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g.

¹⁶ Apji ulgwijultigw Gjinisgamewigtug.

¹⁷ Apji a'sutma'tigw.

¹⁸ Aq apji miwate'n Gjinisgam ta'n getu tla's'g goqwei. Etna na ula Gjinisgam tel pual'sg tla'tegen ta'n tel mimajin Se'suguliewigtug.

¹⁹ Mut naqa'law Wejuli Nisgam ta'n tel lugwej 'gmima-juaqanm. Mut tali ugsua'tu.

²⁰ Jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam gegnu'a'tugsioq ugit gilew gji'tunew ta'n tujiw wet saputewistoq ta'n pas'g wen.

²¹ 'Ms't goqwei ujigiji'tug glu'lgtn gisna mo glu'lgtnug, ta'n goqwei gelu'lg gugune'n 'ggamlamunuaq.

²² Aq jiglita'gw ta'n tel milamu'g elue'uti.

²³ Etamg Gjinisgam ta'n ignmugsi'gw wantaqo'ti gisa'lugsinenu sape'ultinenu. Etamg jigla'lugsinenu elue'utigtug glaman ma amsalteg i'gtnug 'gjijaqamijuqaq aq 'gtangita'suaqanmuqaq, aq maw 'gtinnewaq glapis 'pgising Gjisaqamaw Se'suguli.

²⁴ Gjinisgam etamg ta'n wigumugsioq aq megnugsioq, na tla'tegetew, muta negm gis lita'sualatoqs'p. Tla'tegen ta'n teli tplusmugsioqop.

²⁵ Wijigatulti'gw, a'sutmessewin 'ngute' ninen.

²⁶ Me' na gatu wi'titesnen ta'nig getlams'tasultijig.

²⁷ Munsainnoq, Gjinisgam ugwisunmg gi'tmnew ula wi'gatign ta'n te'sioq getlams'tasultioq.

28 Etamg Gjisaqamaw Se'suguli, ul'telmugsinew aq ign-mugsinew uggelu'lqm aq wijitgweiugsinew. Glapis ap nemu'loq, Poligap.

Na ta'puewei wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuaji Tessaloniaewaq

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Ula wi'gatignitug Poligap telimaji ta'nig getlams'tua'titl Westaulgl na gjigan Tessaloniaeg ta'n miwatmuatl Gjinisgam Gisitegelitl ugjit negmow. Miwa'latl Gisitegelitl muta ta'n teli gtlams'tasultijig me' siawi ms'gi'gt'tew aq maw ta'n teli gsalanew Gjinisgaml aq maw igtigig.

Me' gatu gitnma'tijig na Tessaloniaewaq gatu Poligap telimaji mu Nisgam ugtapulagwi pas'g weje'wapnn ta'n teli gtlams'tasultijig. Na tujiw gis nemugsi'gw tepawgtig muta je tlia gitnma'tipneg aq welmajoltipneg. Me' nige' munso'ltilijig aq melgugtumu'tijig ta'n teli gtlams'tasultijig.

Na natuen te'sijig a'sutmewinu'g teluep, "Geggunm wi'gatign ta'n Poligap ewi'gig'p. Teluep Westaulg gis apaja'sit." Gatu ula ji'nm egsuet.

Poligap gegnua'tuaji, "Ula mo tlianug aq amujpa ango'tmug na telamugsultijig mimajuinu'g ta'n getu ewnash gina'mua'tiji, Mut ewnash gina'muluij wen."

Westaulg Gjisqamaw ma apaja'sigw glapis na newgte'jit ta'n maw elue'wiet ji'nm ta'n nuji opla'teget musga'sitew aq nenuaten.

Elt Poligap telimaji, 'Mut wijitgweiwanew a'sutmewinu'g na ta'n maloltineew aq mo getu gtantu'ti'gw ugmimajuaqanmuow. Mut wetmitelmanew ta'n wen ma jigs'tmug ula agnutmaqan elgitmuleg wi'gatignitug.

Ugtejgewe'l ewi'gas'g ta'n Poligap a'sutmessewaji, 'Etamg't Gjisqamaw ta'n ignmugi'gw wantaqt'i ggamlamuninaq, apjiw ignmulineew wantaqtot i pa tujiw aq ta'n getu tet tami i'mu'tioq. Etamg't Gjisqamaw apjiw wijitgweiugsitoqs'p ms't ta'n te'sioq' (3.16).

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignitug

Poligap wel'ta'sualaji Tessaloniaewaq (1.1-2)

Westaulg ta'n tujiw apaja'sitew tetapu ilsumataq ta'nig welmajieugsioq (1.3-12)

Gatu me' mnaq Gjisqamaw apaja'sigw (2.1-12)

Amujpa siawi gtlams'tasultigw Westaulgigtug (2.13-17)

Siawi a'sutmessewin aq siaw lugowa Gjinisgam Gisteget (3.1-15)

Poligap a'sutmessewaji Tessaloniaewaq (3.16-18)

¹ Nige' ni'n Poligap epa'si aq ap ewi'gmuloq ta'nig getlams'tasultioq na gjigan teluisig Tessalonia. Tleiaultioq Gjinisgam gujjinueg aq Gjisqamaw Se'suguli. Wel'ta'sualuleg maw Sailas aq Timoti.

² Etamg't Gjinisgam, gujjinu aq Gjisqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew uggelu'lguow aq wantaqt'i 'ggamlamunuqaq.

Se'suguli jugu'ej ilsumataq ta'nig welmajeiugsioq

³ Nigmatut, ta'nig getlams'tasultioq, apji miwatmaqat Gjinisgam ugjat gilew. Telteg ugjat ninen na tla'taqatinen, muta gilew me' pem melgi gtlams'tasultioq, aq me' pem ma'mun se'sa'sg ta'n teli gsaloqig igtigig.

⁴ Etna na ugjat ninen ginluualuleg 'ms't tami ta'nig getlams'tasultijig Gjinisgamewigtug eimu'tijig. Telimg'tjig ta'n tel gitnm'tioq ta'n mo getlams'tasulti'gw, aq ta'n teli welmajoltioq, munso'ltioq aq melgotmoq ta'n teli gtlams'tasultioq. Na wej ginitelmuleg.

⁵ Wet siaw munso'ltioq je tlia nige' welmajo'ltioq, aq Gjinisgam Gisiteget ta'n tetapu'et ta'n teli ilsutegej, thuetew gilew tepawgtultinew ugjat pisgwita'new ugtelege'wa'gimg.

⁶ Gatu negmow ta'nig welmajeiugsioq, Gjinisgam gisa'lataq ulmajoltinew. Na Gjinisgam tetapu'et ta'n teli ilsutegej aq ignmuataq ta'n goqwei te'pmi'tij aq ugtapulataq.

⁷ Gatu ugjat gilew ta'n nige' welmajo'ltioq pa wijei aq ninen, ignmugsitoqs'p atlasmultinew maw ninen ta'n nige' tel gitn'mtioq. Na tla'tegetew ta'n tujiw Se'suguli ugji neia'sitew wa'so'q maw ugml'gigno'tim aq ugtansale'witemg.

⁸ Ugtapulataq negla ta'nig mo getu gji'jia'tigul Gjinisgaml aq ta'nig mo getu jigs'tmi'ti'gw gelu'lg agnutmaqan ugjat Gjisqamaw Se'suguli. 'Lgimataq mn'tua'gig.

⁹ Na tujiw msntaq ta'n teli opla'taqati'tij. Iapijiw ugtapulataq, iapijiw nigtuita'taq Gjinisgamewigtug, aq ma apoqonmuagwig.

¹⁰ Ta'n tujiw Se'sus 'pgising, na na'gweg ta'n te'sijig ugtmimajuinumg gepmitelmaqtaq aq emtoqwalgutaq. 'Ms't ta'n te'sijig getlams'tasultijig aq gilew maw wit toqwa'latoqs'p muta getlams'tmoqop gelu'lg agnutmaqan telimule'g.

¹¹ Etna na ugjat apjiw a'sutmesseuleg. Etamg't Gnispaminu gisa'lugsinew tepawgtultinew na mimajuaqan ta'n gis wigumugsioq tl mimajultinew. Etamg't wajui ignmugsinew ta'n tel puatmoq ugjat ula'taqatinew aq menaqa gisa'tunew 'gtlgo-waqaunuow ta'n teli gtlams'tasultioq.

¹² Na tela'taqatioq, na Se'suguli gepmitelmaqtaq aq negm gepmitelmugsitoqs'p. Wet tla'taqatioq ta'n Gnispaminu aq Gjisqamawminu Se'suguli teli ul'telmugsioq.

2

Elue'winu newgte't nujipata'teget

1-2 Nigmatut etawaqtmuloq, mut jipaqita'new aq mut sespeta'sultinew ugjit ta'n tli apaja'sitew Gjisaqamawminu Se'suguli aq ta'n tujiw mawa'lugsi'gw negmeg. Mut alim-gana'tinew muta mimajuinu'g teluejig na'gweg gis iga'q aq Se'sus apaji pgising'p. Etug teluejig Wejuli Nisgaml gis tlimjig gisna natuen igtigl gisna etug jel tel'ta'sultijig ninen telueieg ta'n tujiw igan gnua'taqatieg gisna gis pestunmatmn gisna tel'ta'sultijig gis wi'gmeg wi'gatignigtug. Pas na mo telianug.

3-12 Mut ignmuaw ta'n pas wen tl lue'wa'lulij ta'n teli angita'sultioq. Na na'gweg ta'n Se'sus apaja'sitew ma iga'qtinug glapis pugwelgig mimajuinu'g pqqoji jiglita'tij Gjinisgamewigtug. Na tujiw mawi elue'wiet ji'nm ta'n nuji opla'teget, musga'sitew aq nenuaten. Na ula mawi elue'wit ji'nm 'gtantutew 'ms't goqwei ta'n mimajuinu'g emtoqwatmi'tij aq ta'n te's'g goqwei teli ugsua'tu'tij Nisgamewei. Igalsitew igan-puguin. We'gaw pisgwa'tew Gjinisgaml ugta'sutuo'guomg aq pa'sitew Gjinisgaml ugt'pung aq tluetew, "Gjinisgamewi." Migwitelmuloq ta'n i' tlimulo'q ge's wijitgweiuloq. Geituoq ula elue'wiet ji'nm ma gisi musga'sigw muta Wejuli Nisgam mo ignmuaqul musgalsilin. 'Lpa gis nige' mn'tu'l ugtinnewaq eimlitl aq sapu tl lugwelitl ta'nig mo getlams'tasulti'gw, gatu awna Wejuli Nisgam gis eig ta'n eimu'ti'gw aq ma ignmuaqul wissuignemugsinenu ta'nig getlams'tasulti'gw. Geituoq, gatu na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw Wejuli Nisgam jigla'laten ugs'tqamug. Na tujiw na elue'wiet ji'nm ta'n nuji opla'teget, musga'sitew aq nenuaten. Gatu Se'sus ta'n mestai assusit neia'sitew aq ta'n tel jugu'ej jigla'tuatew ula ji'nmul ugml'gigno'tim aq 'nqa'si ne'pa'tal. Ta'n tujiw ula ji'nm 'pgisintew, gugunmuatew Gjimn'tu'l ugml'gigno'tim. Tla'tegetal paqalaiwaqann aq lue'wa'lataq mimajuinu'g ta'n tel mila'tegej aq ta'n teli npilaj. Negm mawi elue'wit ji'nm mil lue'wa'lataq ta'nig mo getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Mn'tua'gig 'Ita'taq muta mo wel'te'tmi'i'gw na teliaqewei ugjit Westaulg ta'n ugs'tawiasoq. Etna na ugjit Gjinisgam ign-muatal mn'tu'l ugjit elue'wa'lugwi'tijig mimajuinu'g aq sapu tl lugwelin negmowigtug. Glaman getlams'tmi'i'gw ta'n goqwei mo telianug. 'Lgimatal mn'tua'gig ta'n tel te'pmlij, maw ta'nig mo getlams'tmi'i'gw na teliaqewei aq pata'taqati'ij muta getu siaw tla'taqatipnig. Geituoq aq migwimuloq. Na tujiw Westaulg ta'n mestai assusit Gjisaqamaw neia'sitew aq ta'n tel jugu'ej jigla'tuatew ula ji'nmul ugml'gigno'tim aq nqa'si ne'pa'tal.

Siawi gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug

¹³ Nigmatut, ta'sioq getlams'tasultioq, apjiw miwatmaqat Gjinisgam ugjit gilew muta Gjinisgam ta'n ilgwenugsi'gw mawi gsalugsioq. Megenugsioq ugjit amgwesewa'ju'ultinew ugjit ugs'ta'tinew ta'n teli gtlams'tasultioq teliaqewei. Wejuli Nisgam ugml'gigno'timg gisa'lugsioq Gjinisgam ugtmima-juinu'ultinew.

¹⁴ Gjinisgam wigumugsioq gilew wet saputita'ioq gelu/lg agnutmaqan ta'n pestunmuleg'p. Wigumugsioq ugjit msnnnew ta'n goqwei ugtaligamug wa'so'qewei gepmitelgaqan ta'n tleiawig Gjisqamawminu Se'suguli.

¹⁵ Glaman nige' nigmatut, ml'go'tmuq aq siaw majulgwat-mug na teliaqewei ta'n ninen gis gnu'tmuleg'p ta'n tujiw pestunmule'g aq ta'n gis ewi'gmuleg'p.

¹⁶⁻¹⁷ Etamgig Gjisqamawminu Se'suguli aq Gjinisgam gujjinu ta'n gesalugsi'gw apgnua'lugsinew, ulgwija'lugsinew, apoqonmugsinew, aq ml'gignewa'lugsinew ugjit tla'taqatinew aq tluatinew ta'n te's'g goqwei gelu/lg. Gjinisgam gesalugsi'gw aq wel'telmugsi'gw. Apgnua'lugsi'gw aq ignmugsi'gw ulita'sualanenu ta'n teli ul'telmugsi'gw.

3

A'sutmessewin

¹ Nigmatut, ta'sioq getlams'tasultioq, siawi a'sutmessewin glaman Gjisqamaw ugtagnutmaqanm siawa's'gt'tew aq jaqal se'sa's'gt'tew aq gepmite'tmaten 'st'ge' ta'n teliaqap gilew ta'n te'sioq.

² A'sutma'tigw glaman Gjinisgam angweiugsitesnen aq ugs'tawugsitesnen ta'n elue'ultijig mimajuinu'g aq ta'nig geg-gunmi'tij winjiggl ugamlamunual, na negmow ta'n getu amasgipnnugsi'gw. Muta mu te'sigw wen getlams'tasulti'gw na gelu/lg agnutmaqan.

³ Gatu Gjisqamaw getlams'tasulti'gw aq gis lita'sultitesnu. Geitu'g negm melgignewa'lugsitoqs'p aq apjiw angweiugsitoqs'p glaman ma mn'tu wissuignemugsiwoq.

⁴ Gis lita'sualutesnen Gjisqamawigtug ugjit gilew tla'taqatinew aq siaw tla'taqatitoqs'p ta'n telimuleg. 'Ms't ginu getlams'tasulti'gw Gjisqamawigtug. Etna na ugjit elita'suanneg aq geitueg tela'taqatioqop aq siaw tla'taqatitoqs'p ta'n telimule'g.

⁵ Ninen etamg't Gjisqamaw siaw ilgwenmugsinew ta'n telgwitgl 'ggamlamunual glaman me' 'gji'tuatoqs'p Gjinisgam ugsaltuaqanm aq wijei telamu'g 'gsaltuaqan guguntoqs'p ugjit igtigig mimajuinu'g. Etamg me' 'gji'tuatoqs'p ta'n Se'suguli gisipugutg'p aq wijei gilew gisipuguttoqs'p.

Amujpa 'ms't wen elugwet

6 Nigmatut, ta'sioq getlams'tasultioq, na Se'suguli ta'n assumugsi'gw telimip ugjut tlimulinew, "Mut wijitgweiwanew ta'nig getlams'tasultijig gat maloltijig ta'n tel mimajulti'tij, aq mo majulgwatmi'ti'gw ta'n telimg't'pnig aq mo getu 'gtantu'ti'gw ugmimajuaqanmuow."

7 Gilew wel i gji'tuoq ugjut tla'taqatinew 'st'ge' ninen ta'n tela'taqatieg'p. Mo ninen maloltiweg'p ta'n tujiw wijitgweiule'g.

8 Mo ignmuaqatt'p wen angweiugsinen glapis apangitaqaj, awna ninen getantueg'p 'ntmimajuaqanminen. El lugutieg'p aq attignita'ieg'p tepgig aq na'gweg glaman mo wen gesga'tuaqat gilew te'sioq.

9 Na telteg ugjut gilew angweiwinen, gatu na wet tla'taqatieg'p ninen ugjut musga'tuline new majulgwalinen ta'n tla'taqatitoqs'p.

10 Ta'n tujiw wijitgweiule'g i' tlimuleg'p, "Ta'n wen mo getu lugwegw, mo telgitasigw mijjin."

11 Wet tluieieg ula muta gis nutmaieg eimu'tijig mimajuinu'g gilew te'sioq ta'n maloltijig ta'n tel mimajulti'tij. Mo tal luguti'gw, apji nasgowita'jig igtigig mimajuinu'g ta'n tel lugutilij.

12 Gjisqamaw Se'suguli uwisunmg telimugsieg'p ugjut ula tlimulinew. Etna na ugjut melgimg'tjig wegla mimajuinu'g aq gegnu'a'qaqtijig, "Amujpa na gegnu mimajultioq aq getantuq 'gmimajuaqanmuow."

13 Gatu gilew, nigmatut, ta'sioq getlams'tasultioq, mut siwia'tinew ta'n teli ula'taqatioq.

14 Etug jel natuen gilew te'sioq ma jigs'tmug ula agnutmaqan ta'n elgitmuleg ula wi'gatignigtug. Ta'n tujiw weltesgatultioq, gnu'a'tug ta'n goqwei etli opla'toq aq mut wetmitelmanew glaman 'gji'tutew gisi opla'tegej.

15 Mut tle'waw 'st'ge' ta'n wen getan'sg aq masgelm'sg awna tl gnu'a'tu gsaltuaqanigtug 'st'ge' gitap.

Ugtejgewe'l glusuaqann telimuloqol ula wi'gatignigtug

16 Etamg't Gjisqamaw ta'n ignmugsi'gw wantaquo'ti ggamlamuninaq apjiw ignmuline new wantaquo'ti ta'n pa tujiw aq ta'n getu tet tami i'mu'tioq. Etamg't Gjisqamaw apjiw wijitgweiugsitoqs'p, ms't ta'n te'sioq.

17 'Lpa na ni'n npignigtug ewi'gm ula, "Wel'ta'suannoq ni'n Poligap." Etna na apjiw tel gnugwatm ta'n te's'g 'ntwi'gatign, aq na tel wi'gm.

18 Etamg't Gjisqamawminu Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew ugglelu'lqm. Glapis ap nemulloq, Poligap.

Amgvesewei wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuatl

Timotial

Gegnugwataqan ugjut ula wi'gatign

Ula na amgvesewei wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuatl Timotial. Timoti na maljewe'j ji'nm ta'n tleiawit E'siasi'je'gati. (Nige' gisgug teluisig Aputapegiejit.) Uggwtit na Lesui'pewi'sgwal aq ujjl Gli'gewa'jl.

Maw lugwejig Poligap aq apoqonmuatl ta'n tel lugowatl Gisitegelitl ta'n se'sa'tun gelu'lg glusuaqan.

Poligap ewi'tatl Timotial na'ngl wi'gatignn ta'n ewi'gig'pnn.

Etl wi'gmuatl Timotial gatu goqwei wesgutg tel gelu'lg ugjut ms't a'sutme'winu'g. Ewi'gas'g ula wi'gatignigtug ta'n telteg mgnanew iganpugultijig ta'n igtigig a'sutme'winu'g. Elt ta'n telteg mgnanew ta'nig getu apoqonmua'tiji Gjinisgam ugtmi-majuinumg aq maw ewi'gas'g ta'n tli uli apangituaten.

Timoti amujpa gegnu'a'tuaji a'sutmesewanew igtigig aq migwite'tmi'tij pas'g newgte'jit Gjinisgam Gisiteget aq pas'g newgte'jit ta'n toqwa'laji Gisitegelitl aq mimajuinu'g. Na ji'nm Se'suguli ta'n teluisit 'Nnuigtug Westaulg gisi tgwa'laji (2.5).

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'suatl Timotial (1.1-2)

Ta'n goqwe'l Timoti amujpa gegina'muaji a'sutme'winu'g (1.3-3.13)

Ta'n goqwei sa'q a'guteg gatu nige' Gisiteget musga'tuaji ugtmimajuinumg (3.14-4.5)

Poligap telimatl Timotial, 'Ta'n goqwe'l ewi'gmul se'sa'tu aq gegnu'a'tu ta'n tli ul lugowates.' (4.6-6.21)

¹ Ni'n, Poligap, epa'si aq ewi'gmul Timoti. Ni'n apostale'witewi ugjut Se'suguli muta Gjinisgam ta'n westawugsi'gw, aq Se'suguli ta'n elita'sulti'gw megenipnig aq elgimipnig.

² Teli gsalul pa wijei aq 'ngwis Gjinisgamewigtug muta ta'n tel gina'muei na gi'l getlams'tasin. Etamgig Gjinisgam gujjinu aq Se'suguli, Gjsaqamawminu, ul'telmulinew, ewlitelmu-linew, aq ignmulinew uggleu'lgmuow, aq wantaqt'i 'ggamlamung.

*Poligap telimatl Timotial,
"Angweiug nujiegsugina'mua'tijig"*

³ Gesgmnaq eliewaneg Masetoniaewa'gig pipanimulap siawqatmn na 'gjigan Epesus. Alt mimajuinu'g na'te'l al piltu

gina'mua'tijig, je mu Nisgamewei glusuaqan, aq gi'l amujpa na telimjig, "Naqita'gw."

⁴ Tlim, "Mut piamite'tmnew ugjit gina'masin a'tugwaqan aq sa'qawe'gi'g gujjinaqi'g ugwisunmual." Etna na ula weji gi'gaita'jig, mimajuinu'g. Mo apoqonmaqwi'tigw ugjit 'gtlams'tasultinew Gjinisgamewigtug.

⁵ Pualgig ugglamunual glu'lgtu ta'n teli gsaltultinew aq ugtangita'suaqanmual waqame'gtn, aq ta'n teli gtlams'tasultijig Gjinisgamewigtug ml'gi'gna'tn, mo pas'g wesgiji angamgusultinew. Etna na ugjit wet gnu'a'tl.

⁶ Na telteg ula giasgiwewei tl gina'mua'tinew pas'g alt mo tela'taqati'gw. Mo tali ugtapsuninug ta'n goqwei wesgutmi'tij.

⁷ Getu' gina'matmi'tij Nisgamewei 'tplutaqan gatu we'gaw mo nestasulti'gw ta'n telue'tij aq ta'n goqwei etlewistu'tijig pa wijkei aq 'gji'tu'tij ta'n goqwei wesgutmi'tij.

⁸ Geitu'g na 'tplutaqan gelu/lg, 'lpa tli e'wa's'g ta'n Gjinisgam tel puatg.

⁹ Amujpa migwite'tmoq na 'tplutaqann wejitas'g'pnn, mu ugjit welm'tu'tijig mimajuinu'g, gatu ugjit ta'nig sewisga'tu'titl 'tplutaqan aq elistmu'tijig, ta'nig mo jigs'tua'tigul gisna mo emtoqwala'tigul Gjinisgaml, nuji pata'taqatijig, ta'nig ne'pa'tegewinu'g.

¹⁰ 'Tplutaqann wejitas'gl ugjit ta'nig al sespo'taqatijig aq ta'nig newgtugwa'lugutiji wijkei tela'taqatijig, ji'nmug aq wiji ji'nmug sespeiatultijig aq pa na wijkei wiji e'pilitl. Wejitas'g ugjit ta'nig nuji gmutnala'tiji mimajuinu'g, ta'nig nujiengsua'tijig, pisului'tmasultijig, gisna tela'taqatijig ta'n mo teltenug teliaqewei gina'masuti. 'Tplutaqann wejitas'g'pnn ugjit negmow.

¹¹ Na giasgiwewei gina'masuti wejitas'g ula gelu/lg agnutmaqan. Ignmuimg'p ugjit tliman mimajuinu'g. Na ula gelu/lg agnutmaqan wejiaq Gjinisgamewigtug ta'n gepme'g aq sape'wit.

Poligap miwatmuatl Westaulgl ta'n weleiatl

¹² Miwatmaq Se'suguli Gjisaqamawminu, ilsumiteg tepawgti aq iga'lip ni'n lugowan negm. Miwatmaq ta'n gisi ignmuip ml'gigno'ti ugjit 'ntlgowaqan.

¹³ Je tlia wini usgumgeg, amasgipnnulgeg milimgeg aq Gjinisgam ugtmimajuinumg amasgipnn'g'pnig. Mo geituap ta'n tela'tegei muta me' menaq getlams'tmuap. Etna na ugjit Gjinisgam ewlitelmip.

¹⁴ Aq Gjisaqamawminu pajiji ul'te'tmuip, ignmuip ta'n teli gtlams'tm aq 'gsalan ugtmimajuinumg muta nige' tleiali Se'suguli. Getloqoq na.

¹⁵ "Se'suguli pegising'p ugs'tqamu ugjut ugs'tawian lue'winu'g." Na teliaq na! Aq 'ms't wen 'gtlams'tmuati'tisoq aq ul'ta'sulti'tis. Ni'n na mawi mtuinuiap lue'winui.

¹⁶ Gatu Gjinisgam ewlitelmip glaman Se'suguli gisue'witew aq musga'tua's 'ms't wen ta'n teli pgiji esgmalip ni'n na mawi mtuinuiap lue'winui aq westawip. Me' na igtigig ta'n enmiaq 'gtlams'tasulti'tij 'gjittaq elt negmow gisi msntaq iapjiwewei mimajuaqan.

¹⁷ Apji miwatmuanej, emtoqwa'lnej, aq gepmitelmanej Gjinisgam. Negm iapjiwewei elege'wit ta'n ma gis nemiam'g aq ma 'nslug. Pas negm na Gjinisgam. Na tliaj.

¹⁸ Gwi's Timoti, iganigjitegewinu'g igani usgum'sg'pnig ugjut gi'l. Nige' ula ewi'gmul ta'n tla'tegetes. Migwite'e'n aq e've'n ula glusuaqann ta'n teli igalsin ta'n tel matnj mn'tu.

¹⁹ Apji waqame'gt'j 'gtangita'suaqanm. Apji ml'gita'ien ta'n teli gtlams'tasin. Gat geitu'n goqwei mo tetaputenug, mut tla'tegeiw. Alt mimajuinu'g geitu'tipnig goqwei mo tetaputenug gatu me' siaw tela'taqatijig, aq na tujiw entu'tipnig ta'n teli gtlams'tasultijig.

²⁰ Aimnius aq Alegsantel na tela'tegepnig. Negmow el-sumg'pnig Gjimn'tu ugml'gigno'tim ugjut aniapsu'tlugsinew, glaman gnua'tmasitaq puni usgumanew Gjinisgaml winjigig-tug.

2

Ta'nig getlams'tasultijig tli emtoqwala'tis Gjinisgaml ta'n tujiw mawita'tij

¹ Mawi amgwesewei, tlim 'ms't ta'nig getlams'tasultijig, "Munsainnloq apjiw a'sutmesseulg 'ms't ta'n te'sijig. Tamug Gjinisgam ewlitelman, miwatmug ta'n goqwei gis tla'tegej aq me' pem tla'teget.

² A'sutma'tigw ugjut elege'wijig aq igtigig ta'nig iganpugulti-jig glaman wantaqtetew ta'n tel mimajulti'gw, aq ma i'gnug sespena'q, el mimajultitesnu ta'n Gjinisgam tel puatg aq gepmitelmanenu."

³ Ula gelu'lg aq tetapua'lug Gjinisgam, nujiugs'tawi'wet.

⁴ Pualaji 'ms't mimajuinu'g ugs'ta'tinew aq 'ns'tasultinew ugteleaqeweim.

⁵ Pas'g newgte'jit Gjinisgam aq pas newgte'jit ta'n toqwa'laji Gjinisgaml aq mimajuinu'g, na ji'nm Se'suguli.

⁶ Negm igalsit glaman mimajuinu'g gisi iga'lataq ta'n tli ugtaputi'tisoq ugjut ugtlue'utiwal. Ta'n tujiw tetaputesg iga'q Se'suguli nep geg, Gjinisgam na tel musga'tuapni mimajuinu'g getu ugs'tawiaji 'ms't ta'n te'sijig.

⁷ Etna na ula ugjít ni'n elgimim'p ugjít gina'muan aq apostale'witewin ta'nig mo Lesui'peulti'gw, ugjít tlíman ula agnutmaqan ta'n tli gtlams'tasultitaq na teliaqeweí. Mo egsuo'qon eigtnug. Teliaq teluei.

*Amujpa mimajuinu'g
ta'nig getlams'tasultijig gegnu pmita'jig*

⁸ Mo teltenug ji'nmug uggwaiultinew gisna gi'gaita'new. Pualgig 'ms't tami waqame'gt'j uggamlamunual. Pualgig a'sutma'tinew, unaqanmnew ugปignual Gjinisgamewigtug. Ji'nmug ta'n Gjinisgaml tetapua'la'titl.

⁹ Pualgig e'pijig wijei a'sutma'tinew. Amujpa welm'tu'tijig aq amujpa ilpilsultijig. Mo wesgutmu ta'n tel lugwatmi'tij usapunual, gisna ta'n tel nasgmi'tij waiopsgul, gisna mego'tig ta'n tel pilsulti'tij,

¹⁰ gatu awna ta'n tel lugwatmi'tij gelu'lgl lugowaqann. Na telteg e'pijig ta'n getlams'tasultijig na tla'taqatinew.

Ta'n telteg e'pijig tlo'ltinew ta'n tujiw tego'tmu'ti'tij

[Na na'gwegl ta'n tujiw Lesui'paq mawalaji ji'nmug igan pemgopultijig gatu e'pijig maw un'jang ugtejg pemgopultijig.]

¹¹ Ta'n tujiw a'sutuo'guomei mawio'mi eimu'ti'tij, telteg e'pijig jigs'tmu'tinew aq mo gimewo'guti'gw ta'n tel gina'masij.

¹² Mo wel'te'tmuaqig e'pijig gina'mua'tinew aq iganpugutuanew ji'nmug. Amujpa i'mu'tijig wantaquo'ti'gtug.

¹³ Muta tmg na ji'nm Ata elu't'p aq na tujiw na e'pit I'pa.

¹⁴ Mo ji'nm Ata getlams'tua'gupnn mn'tu'l, awna e'pit I'pa getlams'tuapnn aq sewisga'tuap Gjinisgaml ugt'tplutaqanm.

¹⁵ Glaman e'pit 'gsnugwaj aq gitnme'waj ta'n tujiw un'janij gatu saputa'ugsitew. Gitg ji'nmug aq e'pijig ugs'tawiataq ta'n tujiw getlams'tasulti'tij Gjinisgamewigtug aq gegnu pmita'tij 'gsaltuaqanigtug aq wantaquo'ti'gtug.

3

*Ta'n telteg iganpugultijig
Gjinisgam ugtnimajuinumg tlo'lti'tis*

¹ Na ta'n pas'g wen getu iganpuguij ta'nig getlams'tasultijig, getu patlia'suij, gelu'lgl 'lgowaqan getu ugsua'toq. Na teliaq na!

² Amujpa negm ta'n iganpuguij ta'nig getlams'tasultijig, mo we'jituam'g amsalteg ta'n tel mimajij. Amujpa pas'g newgtunatl e'pilitl, pa'qe'g, nata'we'asit, gepmitelmut, wele'watl ta'n wen wiguaq pegisinnij aq nata' gina'muet.

³ Mo teltenug 'gtigiewinu'juigw. Mo teltenug lugwe-waqlana'tegegw gisna nata' matnaqqegw gatu awna amujpa na sangewe'g aq welm'toq. Mo weltenug suliewei assumgug.

⁴ Amujpa gissotg wiguow aq un'jang. Amujpa jigs'tua'titl aq gepmitelma'titl.

⁵ Gatu mimajuinu mu gis geitug ta'n tlolts wiguow, ma gisi angweiwagwi Gjinisgam ugtmimajuinumg.

⁶ Atel pogji gtlams'tasij, ma gisi angweiwagwi Gjinisgam ugtmimajuinumg muta 'pqoji me'ge'tew aq ilsumaten 'st'ge' mn'tu tela'lut'p.

⁷ Amujpa gepmitelmut ta'nig mo getlams'tasulti'gw glaman ma gisi ntaqo'qona'la'tigul aq ma mn'tu gistesguagul ugjil 'lpaqielin lue'utigtug.

*Ta'n telteg patlia'sg unaqapemg na apoqonmua'tijig
Gjinisgam ugtmimajuinumg tlo'lti'tis*

⁸ Na negmow ta'nig getu apoqonmua'tijig Gjinisgam ugtmimajuinumg amujpa wijei gegnu pmita'jig, gepmitelmujig aq gis lita'sualujig. Mo teltenug 'gtigiewinu'ju'ulti'gw aq mo suliewei assumgwi'ti'gw.

⁹ Amujpa gaq lita'sultijig Gjinisgam ugtagnutmaqanm, aq na tel mimajultijig aq na tel gina'mua'tijig. Ta'n goqwei mo tetaputenug mo tela'taqati'gw.

¹⁰ Amujpa na tmg wet lugwalujig aq ta'n tujiw gigwajite'tmugsulti'tij aq saputita'tij na tujiw gisi apoqonmua'ti'tis.

¹¹ E'pijig ta'nig getu apoqonmua'tijig Gjinisgam ugtmimajuinumg amujpa na wijei gegnu pmita'jig aq mu natataqt-nugul ugtunual. Amujpa pa'qo'ltijig aq gis lita'sualujig 'ms't goqweigtug.

¹² Na ji'nm ta'n getu apoqonmuaji ugtmimajuinumg amujpa pas'g newgtunatl e'pilitl. Aq e'pit getu apoqonmuaji ugtmimajuinumg amujpa pas'g newgtunatl ugji'nmuml. Ingute'jit amujpa na natawe'wajig un'jang aq wiguow.

¹³ Ta'nig wel lugtijig ne'pa'tu'tij negmow gelu'lg ta'n telpugulti'tij mawi gepmitelmujig aq mo netaqo'lti'gw ta'n telewistu'tij ta'n teli gtlams'tasulti'tij Se'suguliewigtug. Na.

Gis tla'taqatitesnu ta'n Gjinisgam tel puatg

¹⁴ Na ta'n tel wi'gm ula wi'gatign ugjil gi'l, angite'tm lien nat nmulin ma 'pgije'nug.

¹⁵ Gatu mo smtug liewan ula wi'gatign gnu'a'tultew ta'n Gjinisgam ugtmimajuinumg telteg tlo'ltinew. Ingute'ji'gw ginu Gjinisgam un'jang aq na telteg gegnu pmita'nenu muta Gjinisgam ta'n apji mimajit wijitweiugsi'gw aq 'gtinnenaq eig pa na wijei aq ugta'sutuo'guom. Ilgwennugsi'gw ugteliaqeweim aq ginu melgugtmug aq se'sa'tu'tigw.

¹⁶ Maw tliaq ta'n goqwei getlams'tasulti'gw maw gelu'lg aq ta'nig mo getlams'tasulti'gw mo gisi ns'tmi'tigw,
"Se'suguli mimajuinualsip aq ugs'tqamu pegisingeg.

Wejuli Nisgam musga'tuapni mimajuinu'g,
mo we'jituamugup goqwei amsalteg.

Ansale'wijig nemia'tipnn.

Ta'n tuijw nepgeg, Gjinisgam wenaqa'lapnn wa'so'q
aq musga'tuapni na Se'susal uggwisl ta'n telue'lipn.

Wesgutg'p ta'n telgi'g ugs'tqamu
ta'n tel milapegsultijig mimajuinu'g.

'Ms't tami getlams'tua'titl aq gepmitelma'titl."

Na maw thiaq.

4

Nujiegsugina'mua'tijig

¹ Na Wejuli Nisgam giasgiwewei teluet alt mimajuinu'g
jiglita'taq ta'n teli gtlams'tasulti'tij enmiaqal na'gwegl.
Jigs'tua'titaq ta'nig mn'tu e'waji ugjit nuji egsu
gina'mua'tinew aq majulgwatmua'titew ta'n tel piltu
gina'mua'ti'tij.

² Na wet thiaq ula nujiegsugina'mua'tijig, negmow wesgiji
angamgusultijig. Tetuji gaqaisg pata'taqatijig, mo nugu 'lpa
tal s'tmi'ti'gw.

³ Ula nujiegsugina'mua'tijig teluejig, "Mo gis malie'wiwn,
aq mo teltenug malqotmn alt mijipjewei." Gatu Gjinisgam
gisitoqopnn ula mijipjewei ugjit malqota's'gtn ta'nig
getlams'tasultiijig aq geitu'tij teliaqewei, gisi a'sutma'ti'tij aq
miwatmua'tij Gjinisgam.

⁴ Ta'n te's'g mijipjewei gisitoq gelu/lg aq mo teltenug tlue-
nenu mo glu'lgtnug. Gisi malqottesnu ta'n tuijw Gjinisgam
miwatmug.

⁵ Muta Gjinisgam ugglusuaqanm aq a'sutmaqan gisa'toq na
glu'lgtn.

*Ta'n goqwei ewi'gmul se'sa'tu aq gegnua'tu
ta'n tli ul lugowates Se'suguli*

⁶ Ta'n tuijw 'ms't wegla tlimj ta'nig getlams'tmu'tijig, ta'n
goqwe'l ewi'gmul, na ul lugowates Se'suguli. Melgignewalsites
ta'n teli gtlams'tasin aq ta'n tel majulgwatmat Gjinisgam
ugglusuaqanm. Musga'taji mimajuinu'g ta'n teli gtlams'tasin
ta'n tel gegnu pmien.

⁷ Se'g i'ie'n ta'n goqwe'l winjiggl aq 'gsnugo'qonewe'l
a'tugwaqan muta mo tepawgtinugul agnutmn.
Melgignewalsi aq siaw gnu'tmasi Nisgamewei mimajuaqan.

⁸ Gelu/lg ewe'gисgalsin aq melgignewa'tun gaqi, gatu mel-
gignewalsin ta'n teli gtlams'tasin Gjinisgamewigtug me' ap aji
gelu/lg muta tla'tegen, Gjinisgam ignmugsi'gw mimajuaqan
gitg nige' aq iapjiw.

⁹ Na teliaq na aq tepawgtig 'ms't wen 'gtlams'tmn.

¹⁰ Etna na ujgit attignita'igw aq gitnm'ti'gw muta elita'sulti'gw Gjinisgam ta'n iapjiw mimajit. Nuji ugs'tawiaji 'ms't mimajuinu'g, 'pjiliw negmow ta'nig getlams'tasultijig.

¹¹ Ula al gnua'tu aq gnu'tmu.

¹² Mut wen nutgitelmuluij muta maljewe'juin. Gatu nemuli'tij ta'nig getlams'tmu'tijig ta'n telewistun, tel gegnu pmien, teli gsalj, teli gtlams'tmn, aq ta'n tel gelu/lg 'gtangita'suaqanm glaman wijei tla'taqattaq.

¹³ Glapis 'pgisinan, gite'n aq gnua'tu Gjinisgam ugtwi'gatiqn mimajuinuigtug. Pestune'n aq gina'mua Gjinisgam ugglusuqaqanm.

¹⁴ Mut tliaptmu na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam ignmasg'p, ugtignmatimgew'e'm ta'n geggunmn 'gtinneg. Gjinisgam ignmasg'p ta'n tujiw telimapni iganijitegewinu'g na negm gisi mgn'sg'p aq iganpugultijig iga'tu'titeg ugpitnual gun'jig.

¹⁵ Ula al siaw tla'tega te'sigisg'g, aq ignmate'n ilgwennul-nin, glaman 'ms't wen nmitultew ta'n tel piam ul lugwen te'sigisg'g.

¹⁶ Ango'te'n ta'n tel mimajin aq ta'n tel gina'muen. Ulaal siaw tla'tega, muta tla'tegen na westawi'sites aq ta'nig nutas-gig.

5

Uleiug igtigig ta'nig getlams'tasultijig

¹ Mut majiaqtaw gisigu gatu gepmitelm ta'n tel glul'j pa wijei aq gujj. Ul glul ji'nmug ta'n tetpo'ltioq pa wijei aq 'gjignamg.

² Gisigui'sgw tleiw pa wijei aq 'ggij aq e'pijig ta'n tetpo'ltioq aq maljewe'jg pa wijei aq 'ggwe'ji'jg. Gepmitelm e'pijig aq e'pite'sg. Mut winitelmaw. Jigla'si ta'n goqwe'l mo wel angamgugtnugul.

³ Ta'nig getlams'tasultijig amujpa angweiwa'tiji na sigu'sgwaq ta'n mo gegguna'tigul wen apoqonmaqutaq.

⁴ Gatu sigu'sgw ta'n geggunaji un'januaq gisna uji'jg, amujpa na negmow angweiwanew aq ule'wanew ungi'guaq gisna umijgamitl, aq ugumitl. Amujpa na angweiwa'tij pa na wijei aq nige' ta'n teli angweiwatipnig aq apat apangitmu'ti'tij. Na tla'taqati'tij, tetapua'latal Nisgamal.

⁵ Gatu ula sigu'sgw ta'n mo wen geggunagul angweiagun, elita'sitl Gjinisgaml aq siawi a'sutmat aq etamatl ujgit apoqonmaqun tepgig aq na'weg.

⁶ Gatu igtig ta'n tela'teget al sespo'teget, ala'sit alta'q ugtun, algwilg ta'n tl gise'tew. Tela'teget ta'n teli gsatg. Gis nepg pas'g menaq gewiegw.

⁷ Tlim ala ta'nig getlams'tasultijig amujpa angweiwa'tiji sigu'sgwaq na wo'qomaq glaman 'gji'tutaq aq tla'taqattaq ta'n goqwei tetaputeg.

⁸ Ta'n pas'g wen mo angweiwawg wo'qomaq aq pjiliw ta'nig wi'g tle' musga'tugsi'gw ejigla'sit ta'n teli gtlams'tasij. Ma'muniw opla'teget je mu ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw. Na.

⁹ Pa na sigu'sgw getu wit toqwalaj gisigu sigu'sgw aq ta'n tel luguti'tiji ugjut apjiw ango'tasin ta'nig getlams'tasutiliji amujpa na asugom te'sisgegipuna't aq je me'. Amujpa newgt tepqatg aq mo toqona'si'gw piluei ji'nmul.

¹⁰ Geju't ta'n teli nta' ula'tegej aq wel gisigwenapni un'jang. Amujpa wele'waji ta'n weni wiguaq peita'liji. Wel'te'tg apoqonmuen aq ta'n pas'g goqwei lugwatmn. Apoqonmuaji ta'nig gitnm'tijig. Gaqais wela'tegep.

¹¹ Gatu mut amwa'lanew maljewe'jg sigu'sgwaq muta etug jel jiglapasuattaq ta'n teli tplumsultipnig Se'suguli ugjut tleiaultijig pas'g negm aq na tujiw il malie'ultitaq.

¹² Etna na tujiw oplattaq muta sewisga'tutaq amgwesewei ta'n teli tplumsultipnig.

¹³ Maljewe'jg sigu'sgwaq pm malo'ltaq aq we'gaw ug-tunual alta'qal aq ugsisqonual nasa'tu'titl ta'n mu tleiawinug. Wesgutmi'tij ta'n goqwei mo teltenug usgutmnew.

¹⁴ Tel'te'tm me' glu'lgt'tew ugjut maljewe'jg sigu'sgwaq il malie'ultinew un'janultinew, aq ango'tmnew wiguowal. Glaman ma wen gis talueg ugjut sigu'sgwaq aq maw ginu.

¹⁵ Eimu'tijig alt sigu'sgwaq pem jiglita'pnig ta'n teli gtlams'tasulti'tiji aq majulgwala'titl Gjimn'tu'l.

¹⁶ Gatu na mimajuinu ta'n getlams'tasit i'mlij sigu'sgwaq ta'n wo'gumaq amujpa na angweiwaji aq mo ignmagwi igtigi angweiwanew. Glaman negmow gisi angweiwatitaq na sigu'sgwaq ta'n newgtugwa'lugutijig.

Iganpugultijig a'sutuo'guomg

¹⁷ Na iganpugultijig ta'nig getlams'tasutiliji ta'n ul lugutijig, 'pjiliw na negmow ta'nig melgi lugutijig, gitg pestunmu'tijig aq egina'mua'tijig, tgwangatej ta'n teli apangitua'tij.

¹⁸ Gjinissgam ugtwi'gatiqn gis wi'gas'g, "Mut glpinmuow ug-tun wen'jitia'm ta'n tujiw iltesg'g gulumgl glapis gaqa mnitaq. Gatu awna ignmu malqotmn ta'n getutg," aq ap se'g ewi'gas'g. "Ta'nig etl lugutijig te'pmi'tij ugtapangitueweimuow." Na.

¹⁹ Pa na wen 'lsutmuaj iganpuguilil, mut jigs'tuanew glapis 'pgisulaj tapusiliji gisna nesisiliji ta'ni nemia'tipnn.

²⁰ Ta'n wen gis patat'eget majiaqa'lut mimajuinuigtug glaman igtigig ma opla'taqati'gw.

²¹ Telimul, jigs'te'n ta'n telimul aq na gegnu'tmu. Gjinissgam, Se'suguli, aq sape'wijig ansale'wijig nemisgig. Jigs'te'n ta'n gis

telimul aq mut piamicelma wen newgte'jit aq mut 'gtanaw igtig ta'n tel mila'tegen.

²² Mut getage'n wen 'mgnan aq iga'tun 'gpitnn un'jig ugjiti ganpugua'sin Gjinisgam ugtmimajuinumg. Mut wijitgewi-waw ta'n wen opla'teget glaman ma 'lsutmulm'gl ugtlue'uti'l. Jigla'si ta'n goqwe'l mo weli angamgugtnug.

²³ Muta apji gsnugwasg 'gtlaminu mut pas'g samqwan samqwaw gatu ugsua'tu ta's'ji'j moqopa'q ugjiti apoqonmulin.

²⁴ Alt mimajuinu'g nmiates opla'taqatijig aq geitu'n Gjinisgam ilsumataq gatu igtig mimgwa'tu'titl ugtlue'utiwal aq glapis we'jituaten. Na tuijw ilsumaten.

²⁵ Pa na wijkei ta'n goqwei gelu/lg mimajuinu'g tela'taqati'tij nmiate aq ta'n goqwei gelu/lg mo nemitas'gtnug na we'jitas'gt'tew glapis.

6

¹ Ta'nig gisteju'g amujpa gepmitelma'tiji ta'nig assumgwi'tijig. Amujpa tela'taqatiji glaman ma wen miluma'tigul Gjinisgaml aq ta'n tel gina'mua'tieg.

² Ta'nig gisteju'g amujpa na mo pepsitelma'tigwi ta'nig assumgwi'tijig muta wijigatulti'tijig Gjinisgamewigtug. Gatu awna me' ml'gi lugowa'tij muta ta'nig welapetmi'tij ugtlgo-waqaanmuow, getlams'tasultijig aq gesala'tijig.

Egsugina'muaqan aq teliaqewei milesuaqan

³ Amujpa ula al gegina'matmn aq pestunmatmn. Eimu'tijig mimajuinu'g al piltu gina'mua'tijig aq mo wel'te'tmu'ti'gw teliaqewei. Gjisaqamawminu Se'suguli tel gina'mugsi'gup ta'n tel gegnu pmita'igw Gjinisgamewigtug, aq ta'n tel gina'mua'ti'gw.

⁴ Na me'gitelsultijig aq mo goqwei geitu'ti'gw. 'Ms't goqwei mil pipanigesultijig aq apji gtu' gi'gaita'jig aq gisa'tu'tij sespena'q. Na wejiaq wisguo'qon, qalipusitaqan, gi'gaja'suaqan, miluitutultijig gisa'la'tiji tel'ta'sultniji 'ms't wen wini usgumgwi'tijig aq getangwi'tijig,

⁵ aq siaw gi'gaita'jig. Ugtangita'suaqanmual winjiggl, aq mu nugu teliaqewei majulgwatmi'ti'gw. Ugjiti negmow na gelu/lg agnutmaqan al pestunmatmi'tij ugjiti 'ltunew suliewei aq ugji milesultinew.

⁶ Pa na emtoqwaloqos Gjinisgam aq ulo'ltitoqs'p ta'n telo'ltioq, na tuijw tetuji ula's'gt'tew, ta'n telo'ltioq. Gjitm milesultioq Gjinisgamewigtug.

⁷ Mo goqwei pegisitu't'p ugs'tqamu pegisinneg, aq mo goqwei enma'tun.

⁸ Na tuijw gugunmug mijipjewei aq aligew, na tepiatew ugjiti ginu.

⁹ Ta'nig mimajuinu'g getu milesultijig, pugjig 'pqoqi opla'taqattaq ugjit 'msnmnew suliewei. Etepenolsultitaq ta'n tel ewnaso'lti'tis aq ta'n tel lue'wia'ti'tij. Asgaiasultitaq aq 'pgwatasultitaq mn'tua'gig 'lta'new.

¹⁰ Pa na wen piamate'tg's suliewei gisa'lugutew ta'n tel milamu'g lue'uti el nisien. Alt mimajuinu'g Gjinisgaml ejiglita'pnig muta wesami gsatmi'tip suliewei. Sewisga'tu'titl uggamlamunual aq pegisitasultijig ta'n tel mesgata'sulti'tij.

*Siaw lugwa ta'n tel we'gusipgwatun
ta'n tel gtlams'tasin ugjit Gisitegetewigtug*

¹¹ Gi'l Timoti iga'lulg'p ugjit lugowan Gjinisgam. Jigla'si ulaal ta'n goqwe'l mo glu'lgnugl. Gatu lugwa ugjit ta'n goqwei tetapu'aq aq gelu'lg. Gegnu'tmasi lita'sin negmeg, 'gsal igtigig, aq sangewe'ie'n, aq mut siwiew.

¹² Siaw lugwa ta'n tel we'gusipgwatun ugjit ta'n tel gtlams'tasin Gjinisgamewigtug. Etna na Gjinisgam ta'n weji wigum'sg'p ugjit gugune'n na iapjiwewei mimajuaqan. Etna na ula tel iplumsi't'p ta'n telueineg ta'n tel gtlams'tasin mimajuinuigtug.

¹³ Ula telimul Gjinisgamewigtug aq amujpa tla'tegen. Getmite'te'n! aq migwite'te'n Gjinisgam ta'n mimajuaqan 'ms't goqwei ignmuetoq, etli angam'sg aq maw Se'suguli. Etna na Se'sus ta'n Pons Pilot ugsisgug teliaq teluep.

¹⁴ Amujpa na tela'tegen 'ms't goqwei ta'n Gjinisgam te-lim'sg'p glaman ma wen goqwei we'jitolug amsalteg. Na tla'tega glapis na na'gweg Gjisaqamawminu Se'suguli 'pgising.

¹⁵ Ta'n tujiw tetaputesg iga'q Gjinisgam petgimaj Se'sugulial aq musga'silital. Gjinisgam ta'n petgimalat sape'wit aq pas'g negm mestai ilsuteget. Gisa'lugsi'gw ulgwijultinenu. Negm elege'wit ta'n iganpugutuaji elege'wiliji aq igani assusit ta'n iganpugutuaji assusultijig.

¹⁶ Pas'g negm iapjiwewei mimajuaqan gisi ignmugsi'gw. Pajiji waseteg ta'n paqtata's'g aq ta'n mo wen gis liegw. Menaq wen nemiaqul aq ma wen nemiaqul. Gepmitelmanej Gjinisgam ta'n gegnung iapjiwewei ml'gigno'ti. Na tliaj!

¹⁷ Tlim ta'nig milesultijig, "Mut me'go'ltinew aq mut lita'sultinew ugsulieweimuow ta'n gaqiatew, gatu awna lita'sultigw Gjinisgam. Etna na negm Gjinisgam ta'n weleiugsi'gw aq 'ms't goqwe'l ignmugsi'gw ulapetmnenu."

¹⁸ Tlim milesuinu'g, "Amujpa na siaw, ula'taqatioq, aq mut npaqtmu'tinew. Na tla'taqatioq piluei apoqonmua'ti'tis, na tujiw giwnaqajewei milesultitoqs'p."

¹⁹ Gnu'a'tu, "Siaw gitmug Gjinisgam ugtwi'gatiqn, majulgwatmug, aq tla'taqatigw Gjinisgam ta'n tel puatg. Na tujiw guguntoqs'p ta'n goqwe'l gelu'lgl wa'so'q."

²⁰ Timoti angote'n 'gtlgowaqan ta'n Gjinisgam ignmasg'p. Se'g i'ie'n mimajuinu'g ta'n getu gi'gaita'jig ugjit ta'n pas goqwei. Jigla'si gesingowe'gl gi'gaja'suaqan ta'n wenig ginnua'tijig ta'n teli ns'tuo'lti'tij. Ta'n tela'taqati'tij, musga'sultijig mo goqwei geitu'ti'gw.

²¹ Eimu'tijig ta'n tela'taqatijig ula aq ejiglita'pnig ta'n teli glams'tmi'tip. Ugtns'tuo'timuow gisa'lugwi'tij mo nenuanew Gjinisgaml.

Timoti, etamg Gjinisgam ugjit ul'telmulin. Glapis ap nemu'lan. Poligap.

Ta'puewe wi'gatign ta'n Poligap ewi'gmuatl Timotial

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Geitoq pugjig np'tew aq getu migwimatl Timotial ta'n teli gsalatl aq ta'n teli a'sutmessewatl. Getu' ajipjulatl ge's me'eig ula ugs'tqamug glaman siaw ml'gi lugowatal Gjinisgaml Gisitegelitl. Getu' gisa'latl Timotial ml'gi gtlams'tasin aq gisipugu'tmn ta'n goqwei tliatew.

Ewi'taji Timoti uggywtl aq ugumitl ta'n elt melgi gtlams'tasiliji aq melgipugu'tmliji.

Migwimatl Timotial siaw e'wmn na ml'gigno'ti ta'n Gisiteget ignmuapnn ta'n tujiw Poligap iga'toqopn ugpitnn Timoti un'jig.

Alt telua'tijig majulgwala'titl Westaulgl gatu mn'tu gis gisa'laji jigs'tuanew ta'n tel puatg. Pa na wijkei aq loqte'gnigtug nasto'gut'iij.

Poligap telimatl Timotial, "Jigla'si ta'n te's'gl goqwe'l ignmasgl winjiggl angita'suaqann ta'n maljewe'jg geggunmi'titl."

Pewatg Timoti gina'muaji na gelu/lg agnutmaqan je tlia mimajuinu'g mo getu jigs'tmi'tij aq telimatl, "Amujpa ango'tmn ta'nig egsu gina'mua'tijig."

Poligap geitoq pugjig np'tew gatu msntew ugtapan-gitueweim ugjit ugtlgowaqan ta'n gaqa'toq aq ta'n tel mimajit ta'n teli gtlams'tuatl Gjinisgaml aq ta'n telgita'sin.

Migwimatl Timotial, 'Mo tela'taqatigw ginu ta'n tel puatmug gatu tla'taqati'gw ta'n Gjinisgam Gisiteget tel pualugsi'gw. Na tujiw iapjiw mimajultitesnu wa'so'q maw negm.

Gis siawpugu'tmug je tlia gitnm'ti'gw mawi ilsutaqatitesnu maw negm.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'sualatl Timotial (1.1-2)

Mut ntaqite'tmu ta'n tel tlimj igtigig ta'n teli gtlams'tasin Gjisaqamaw Gisiteget (1.3-18)

Ul'te'te'n gitnman ugjit Westaulg pa wijkei aq nige' wel gina'muj sma'gnis (2.1-26)

Ugtejgewe'l na'gwegl ta'n tloltjig mimajuinu'g (3.1-9)

Siawi gtlams'tm ta'n goqwei gis gina'masin (3.10-4.8)

Ta'n goqwe'l Poligap pewalatl Timotial tla'tegen (4.9-18)

Ugtejgewe'l glusuaqann (4.19-22)

1-2 Ni'n Poligap pemgopa'si aq ap ewi'gmul Timoti. Mawi gsalul pa wijkei aq 'ngwisiuin. Gjinisgam Gisiteget megenip apostale'witewin ugjit Se'suguli. Elgimip ugjit mimajuinu'g tliman, "Iapjiwewei mimajuaqan geggunmu'g ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguli." Na teli tplumugsi'gup Gjinisgam gujjinu aq Se'suguli Gjisaqamawminu. Etamgig tli ul'telmuline, ewlitelmuline, aq ignmuline, uggleu'lguow aq wantaqo'ti 'ggamlamung.

Ni'n Poligap miwatmaq Gjinisgam ugjit Timoti

3 Miwatmaq Gjinisgam ta'n tel lugo'g aq teli emtoqwalg pa wijkei aq nujjinaqi'g aq pas'g getu tetapua'l'g ta'n tel mimaji. Miwatmaq ta'n teli angitelmul ta'n te's a'sutmai, tepgig aq na'gweg.

4 Na we'gwi 'gtu nmu'l, etna na ugjit ulgwijintes nemulnan. Migwite'tm ta'n teli ewlgwijinu't'p ta'n tuijw maja'sianeg.

5 Migwite'tm ta'n teli gtlams'tasin pa wijkei aq gugumij Lois aq ggij Iunis. Geitu me' wijkei teli gtlams'tasin 'st'ge' negmow.

6 Etna na ugjit migwimul siawegetu na ignmatimgewei ta'n Gjinisgam ignmasg'p ta'n tuijw iga'tuaneg npitnn gun'jig.

7 Gjinisgam weji ignmugsigupnn Wejuli Nisgaml, glaman ma jipasulti'gw mimajuinu'g. Awna Wejuli Nisgam ignmugsi'gw ml'gigno'ti aq gisa'luggi'gw 'gsalanenu igtigig aq gisa'luggi'gw ilgwensultinenu glaman gegnu pmita'nenu.

8 Mut ntaqite'tmu ta'n tel tlimj igtigig ta'n teli gtlams'tasin Gjisaqamawminu, aq mut 'ntaqite'tmu tliman igtigig ni'n gitap je tlia nige' pisian laplusang. Nige' pisi ugjit ta'n teli gtlams'tasi Se'suguli. Gisgaje'ie'n tli ulmaje'n 'st'ge' ni'n ugjit Gjisaqamawminu. Ml'gignewa'lultew ta'n teli ulmaje'n.

9 Negm megenugsi'gup ugjit assumugsinenu aq ugs'tawugsinenu. Megnugsi'gup mu na ta'n goqwei gis tla'taqati'gup gatu awna ta'n teli ul'telmugsi'gup. Wet sapu tl lugwet Se'suguli ta'n weji np'g'pnqaq ugjit gilew. Gisita'sip na tla'tegen gesgmnaq ugs'tqamu el'tas'gtnugweg.

10 Gatu nige' gis musga'tugsi'gup ta'n gisite'tg'p. Petgimateg Se'suguli, Nujiugs'tawi'welitl, ugjit 'nplin. Gatu ta'n tuijw Se'suguli nepg'p na tuijw minunsip, musga'tugsi'gw mo na'te'l etl gaqianug. Na pegisitugsi'gup gelu/lg agnutmaqan. Musga'tugsi'gw gisi msntesnu iapjiwewei mimajuaqan wa'so'q ta'n mo eigtnug wen gisi npm. Gelu/lg glusuaqan na.

11 Gjinisgam gisi iga'lip ugjit apostale'witewin aq nujigina'muen, ugjit tliman igtigig gelu/lg agnutmaqan.

12 Etna na ugjit me' etli gitmai ula laplusang. Mu 'ntaqite'tmu muta geji'g Se'suguli ta'n elita'siap. Geitu 'lpa

ango'ttew ta'n goqwei ignmaqap aq na 'lgowaqan ta'n ignmuip glapis na na'gweg ta'n tujiw apaja'sij.

¹³ Gugune'n 'gtangita'suaqanmg teliaqeweい ta'n gegina'mulap aq majulguate'n aq 'gtlams'tasi Se'suguliewigtug aq siawi gsal Gjinisgam aq ugtmima-juinumg.

¹⁴ Gjinisgam ignmasg'p ugteliaqeweim ugjit tliman igtigig. Anglo'te'n ugjit mo wen gawasga'tun. Wejuli Nisgam ta'n 'gtinneg eig, apoqonmultew ta'n teli ango'tmn.

¹⁵ Geitu'n 'ms't ta'nig getlams'tmu'tijig weita'pnig E'siaewa'gig naqalipnig, maw ji'nmug teluisijig Paijelus aq Elmongenis.

¹⁶ Gjisaqamaw etamg ewlitelman na ji'nm Onesipolus aq wiguow. Gaqaissg welgwija'lip aq mo netaqitelmigw tlia laplusang pisi.

¹⁷ Ta'n gase'g pegisingeg Lo'mg na menaqqajewei poqji gwiliup glapis we'ji'teg.

¹⁸ Weli gj'i'tun ta'n teli uli apoqonmuip ta'n tujiw eimaneg na 'gjigan Epesus. Gjisaqamaw etamg pajiji ewlitelman na na'gweg ta'n Se'suguli apaja'sij.

2

Glu'si sma'gnisuin ugjit Se'suguli

¹ Gwi's Timoti, ignmu Gjinisgam ta'n teli ul'telmulin, ml'gignewa'lunin muta tleiarwin Se'sugulieг.

² Ta'n nutmu't'p wesgutman mimajuinuigtug. Amujpa egina'majig igtigig. Ula teliaqewe'l gina'mu mimajuinu'g ta'n gis lita'sua'lijig aq negmow gis siaw gina'muattew.

³ Ul'te'te'n gitnman ugjit Se'suguli pa wijei aq nige' wel gina'muj sma'gnis.

⁴ Ji'nm ta'n sma'gnisewit getu ula'latl iganpuguilil aq mo igtig lugowaqan elugwatmug. Pa wijei telteg gi'l gegnu pmien aq Gjinisgam tetapua'lan.

⁵ Na mimajuinu getu igatne'wet ma gisi ne'pa'tug ta'n pas'g goqwei glapis majulgwatg 'tplutaqann. Pa na wijei gi'l amujpa majulgwatmn Gjinisgam ugt'plutaqanm, pualj Gjinisgam apangitulin.

⁶ Nuji iga'taqug ta'n attigna'sit ta'n tel lugwej, na tmg we-sua'toq ta'n goqwei gisigweng. Pa wijei gi'l attigna'sin ta'n tel lugwen ugjit Gjinisgam aq ul apangitultew.

⁷ Angite'te'n ta'n goqwei gis wi'gmap. Gjisaqamaw gisa'lultew ns'tasin 'ms't goqwei.

⁸ Apji migwite'te'n Se'suguli. Etna na negm wesgumg ta'n tujiw al pestunm. Ta'piteg wetagutg. Ta'n tujiw nepgeg Gjinisgam wenaqa'lapnn.

⁹ Al pestunmatmap gelu'lg agnutmaqan, etna na weji pisi laplusang. Pisgataqanapigtug gelpilimg'p pa wijkei aq ta'n wen sewisga'toq 'tplutaqan. Gatu Gjinisgam ugglusuaqanml ma gisi glpinmuam'g pisgataqanapigtug.

¹⁰ Wet gisi pugu'tmap 'ms't goqwei ujxit Gjinisgam ugtmimajuinumg ta'nig gisi mgnapni glaman elt 'gtlams'tasultitaq Se'suguli. Se'sus ugs'ta'titaq aq ignmuataq iapjiwewei uggepitelgaqanm maw Negm.

¹¹ Migwite'e'n ula,
“Se'suguli gisi np'g'p aq apaji minunsip.
Tli 'npu'ti'gw 'st'ge' negm,
na telueg mo tla'taqatigw ginu ta'n tel puatmu'g
gatu tela'taqati'gw
ta'n Gjinisgam tel pualugsi'gw.
Na tujiw iapjiw mimajultitesnu maw negm.
Na teliaq na!

¹² Gis siawpugu'tmu'g je tlia gitnm'ti'gw,
mawi ilsutaqatitesnu maw negm.
Ta'n tujiw tluen, ‘Mo tali ugtmitelmawg Se'suguli.’
Negm elt wijkei tluetew, ‘Mo tali ugtmitelmulu.’

¹³ Ta'n tujiw tl'ta'sin Westaulg mo sespetelmugsigw,
siawi gsalugsitesnu muta ma gis tlueg mu tlianug
aq mu negmeg tleiaultigw. Na teliaq na!
Je tlia gi'l ma tla'tegewn ta'n teplu't'p
me' negm ne'gaw getlamiet.
Tla'tegetew ta'n goqwei gisi tplumugsi'gw
aq ignmugsitesnu ta'n tel'te'tg.”

Lugowinu ta'n Gjinisgam wel'te'tg

¹⁴ Wegla migwim 'gtmimajuinumg aq melgim Gjinisgam ugwisunmg ujxit ango'tmnew aq mut gi'gaita'new ta'n goqwei mo tepawgtinug. Na telamu'gl gi'gaja'suaqann mo glu'lgttnugul pas'g sewisga'tuajig ta'n teli gtlams'tasulti'tij, ula mimajuinu'g ta'n jigs'tua'tiji.

¹⁵ Tla'tega 'gtlgowaqanm ta'n tel we'gu gisi pgwatun glaman Gjinisgam ul'telmultew, pa wijkei aq lugowinuj ta'n mo netaqite'tmug ugtlgowaqan. Al tetapu gina'mu Gjinisgam ugteliaqeweim.

¹⁶ Mut gina'matmu ta'n goqwei mo Nisgamewei ta'n mo tali ugtapsuninu aq mut ernalas agnutmu, muta pas'g me' gneg ejigla'l'jig mimajuinu'g Gjinisgamewigtug

¹⁷ aq gis nigtuo'lataq ta'nig getlams'tasultijig. Asgaiwataq pugwenniji mimajuinu'g. Se'sa's'gt'tew pa wijkei aq nige' goqwei mesitegeg. Ula tapusijig ji'nmug Aimnius aq Pailitus na tel gina'muepnig.

¹⁸ Negmow puna'tu'tij ta'n teli getlams'ta'sipnig aq pestunma'tmi'tip ula egsuo'qon. Teluepnig, "Gis Se'suguli apaja'sip aq enmo'lapni ugtmimajuinumg wa'so'q, aq ma nugu tet 'pgisinug." Mo telianug gatu menaqana'la'tiji alt ta'n teli gtlams'tmu'tiliji.

¹⁹ Gatu Gjinisgam teliaqewei ugglusuaqanml na pa wijei aq mesgi'g gun'tew ta'n ma gis maja'tas'gtnug, me' eteg. Etna na ula ugglusuaqanml teluegl, "Gjinisgam gejiaji ta'nig wenig negmewe'g" aq "Na mimajuinu ta'n teluet, ni'n tleiawi Gjinisgam wi'gmaq, mu tla'tegewis ta'n goqwei mo tetaputenug."

²⁰ Ta'nig welo'ltijig gegguna'tiji gaqais milamugsijig ep-taqann. Ta'nig mego'tijig eptaqann pas'g e'wa'tiji ta'n tujiw wen peji mittugwelij aq igtigig ta'nig anawgtijig te'sigisg'g.

²¹ Ta'n wen ejigla'sit winjigigtug pa wijei aq mego'tijig ep-taqann, Gjinisgam iga'lapnn ugjit mujgajewei ugtlgowaqan lugwatmugsin. Gmetug igalsip ugjit Gjisraqamaw. Apji gis-gaje'g e'wugsin ugjit gaqais milamu'g gelu'l'g lugowaqan.

²² Jigla'si ta'n te's'gl goqwe'l ignmasgl winjiggl angita'suaqan ta'n maljewe'jg geggunmi'titl. Gatu awna gigjo'te'n ta'n goqwe'l gisa'lultew getu ula'tegen, siawi gtlams'tasi, siawi gsalug igtigig, aq siaw sangewe'ie'n aq mut gi'gaja'sualaw. Tla'tega wegla maw igtigig ta'nig getlams'tasultijig aq melgugtmi'tij ta'n teli a'sutma'titl Gjinisgaml aq waqame'gl uggamlamunual.

²³ Mut iga'tu 'gsisgon ta'n mo tleiawinug aq mut mgwasal-siw ewnase'gl gi'gaja'suaqan muta uggwaiugtatultitaq.

²⁴ Na mimajuinu ta'n elugowatl Gjinisgaml mo teltenug gi'gaja'sin. Amujpa na 'ms't wen wele'watl aq nata' gina'muet aq sangewe'g.

²⁵ Tlia mimajuinu 'gtanj, amujpa na sangew egina'mu aq sangewe'n. Etug jel Gjinisgam ignmuataq ugjit gawasgita'sultinew aq jiglita'new elue'utigtug aq 'gji'tutaq ugteliaqeweim. Na tujiw apigsigtuataq.

²⁶ Na tujiw apaji ns'tuattaq aq gis smugtuataq mn'tu'l ta'n mesn'pni aq gisa'l'pni jigs'tuanew ta'n tel puatmlij, pa wijei aq loqte'gnigtug nasto'gu'ti'tij.

3

Ugtejgewe'l na'gwegl

¹ Migwite'te'n ula! Enmigiaspiaqal na'gwegl tetuji mtue'gt'tew ugjit ta'nig getlams'tmu'tijig.

² Mimajuinu'g na na'gwegl angitelsultitaq, 'gsalsultitaq, aq ugsulieweimuow me' me'gite'ttaq. Me'go'litaq, aq 'nta ginnuattaq, anmima'tital Gjinisgaml, maligitelmultaq muta

getlams'tasin Gjinisgam, listua'titaq ungi'guaq, aq ma miwatmi'tigw ta'n pas goqwei, aq 'lpa ma gelu'sulti'gw aq ma tali ugtapsunulti'gw.

³ Melgatpa'titaq, metua'taqatitaq, nta egsua'titaq, sespena'q apjiw gisa'tutaq, winsuaqan tla'taqatitaq, maw ugtuatitaq ta'n pas wen, maligitenma'titaq ta'ni getu ula'taqatilijig.

⁴ Netuisgala'titaq witapewaq, naqsi luo'l'titaq, me'go'l'titaq, aq tla'taqatitaq ta'n goqwei gesatmi'tij gesgmnaq emtoqwala'tigw Gjinisgaml.

⁵ Tego'tmu'titaq ugjut pas'g nmugsultinew gatu ma jigs'tmi'ti'gw ta'n goqwei nutmi'tij. Mu puala'tigul Gjinisgaml gawasga'lugsinew. Mut wijitgweowanew na telamugsultijig mimajuinu'g.

⁶ Alt nujiegsugina'mua'tijig wit toqwa'la'titl natuen wen'ji'guomg glaman gisi pisgwita'taq, glapis gisa'lata ala mimajuinu'g 'gtlams'tuanew 'pjiliw e'piliji ta'n menaqanaq ta'n teli gtlams'tasultili'tij. Ugtlue'utiwal asgaiagwi'titl glaman wejo'tmi'tij ta'n pas'g goqwei. Pas'g mo goqwei tetapua'lugwi'ti'gw.

⁷ Ula e'pijig apji 'gtu gina'masultijig gatu mo gisi gji'tua'tigw Gjinisgaml ugteliaqeweim.

⁸ Gi's na nige' sa'q Jannes aq Jamples getana'tipnn Mowisal aq pa na wijkei ula egsu gina'mua'tijig getantu'tij teliaqewe. Winjiggl ugtangita'suaqanmual. Ejiglapasuatmi'tip ta'n teli gtlams'tasultipnig.

⁹ Gatu ma gneg 'Ita'gwig, muta 'ms't wen nmiataq mo nes-tuolti'gw pa wijkei aq ta'n teliaqap ugjut Jannes aq Jamples. Mo gneg ela'tigupni.

Ula ta'n ugtejgewei gegnu'a'tulan wegla

¹⁰ Gatu gi'l majulgwatmu't'p ta'n tel gina'mueiap, aq ta'n teleiap. Weli gji'tun ta'n teli ul mimajiap ugjut Gjinisgam te'sigisg'g, nemitui't'p ta'n teli gtlams'tmap, ta'n tel sangeweiap, ta'n teli gsalg igtigig aq Gjinisgam, aq ta'n tel gisipugu'tmap.

¹¹ Ta'n tel gitnmaiap aq ta'n teli amasgipnnimg'p. 'Ms't goqwe'l geitu'n ta'n teliaqap ni'neg ta'n eimap na gutann teluisigl Antioq, Igoniumg, aq Listlaeg. Maw gitnme'wipnig mimajuinu'g gatu gisipugu'tmap. Gjisaqamaw apoqonmuip aq westawi'p ula 'ms't goqwe'l.

¹² 'Lpa 'ms't ta'nig getu gegnu mimajultijig Se'suguliewigtug gitnme'waten.

¹³ Gatu opla'taqatijig mimajuinu'g aq nujiegsugina'mua'tijig pem ma'muniw opla'taqatijig. Pem me'gita'tijig, elue'wa'la'tiji igtigig aq negmow maw lue'walsultijig.

¹⁴ Gatu gi'l amujpa siawi gtlams'tmn ta'n goqwei gis gnu'tmasin. Geitu'nn teliaqal muta gis lita'sua'latesg ta'nig gnu'tmasg'pni.

¹⁵ Migwite'te'n, mujga amgwes mijua'ji'juineg egina'mulg'p Gjinisgam ugtwi'gatiqn. Etna na ula egina'masg Gjinisgam ugs'ta'ultew ta'n teli gtlams'tasin Se'suguliewigtug.

¹⁶ Wejuli Nisgam ilgwenapni mimajuinu'g ta'n ewi'gmi'tip Gjinisgam ugtwi'gatiqn aq pualugs'i'gup e'wmanew ta'n tel gina'matmu'g teliaqewe. Na tujiw gis neia'tuatesnu mimajuinu'g ta'n teli opla'taqati'tij glaman gis tetapua'taqatitaq aq gis gnu'a'tuatesnu ta'n tl gegnu mimajultitaq.

¹⁷ Glaman mimajuinu ta'n elugowatl Gjinisgaml 'ntawoltinew, apji gisgaje'tew tla'tegen ta'n tel milamu'g gelu'lg 'lgowaqan.

4

¹ Pestunmate'n gelu'lg agnutmaqan. Telimul Gjinisgamewigtug aq Se'suguliewigtug. Migwite'te'n ta'n tujiw 'pgising ilsumataq mimajuinu'g mimajultiliji aq nepu'tiliji, aq iganpuguitew. Na tujiw 'ms't wen 'gji'jiatal elege'witewilitl.

² Winpajugte'n ta'n tel tlimj gtu' nutmi'tij gisna mo gtu' nutmi'ti'gw. Ta'n tujiw opla'taqati'tij gisna opl gina'matmi'tij telimjig ta'n teli opla'taqati'tij aq ulgwijim ugit tetapua'taqatinew. Sangeweie'n ta'n tel gina'muen Gjinisgam ugglusuaqanml.

³ Na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw mimajuinu'g ma jigs'tmi'ti'gw teliaqewe ta'n tujiw egina'muj, gatu awna majulgwattaq ta'n goqwei tetapua'lugwi'tij aq 'mgnataq nujingina'mua'tiliji ta'n telimgwi'tij ta'n goqwei getu nutmi'tij.

⁴ Jiglita'taq ta'n tel jigs'tmi'tip Gjinisgam ugglusuaqanml aq ugteliaqeweim aq piham tmg ji'nslug ugglusuaqanml jigs'tmuataq, ta'n goqwei mo telianug Gjinisgamewigtug.

⁵ Gatu gi'l amujpa ilgwensin ta'n goqwei getu diaq. Gisipugutn ta'n tel gitnman. Lugwate'n 'lgowaqan ta'n telteg nuji pestunmuet gelu'lg agnutmaqan. La'l igtigig Se'suguliewigtug, aq apoqonmu ta'nig getlams'tmu'tijig. Waju lugwate'n Gjinisgam ugglusuaqanml.

⁶ Gatu ajiet iga'q aq pem tepawiaq ugit ni'n ne'po'qsin, aq 'nqatmn ula mimajuaqan ugs'tqamu.

⁷ Giwnaqa tela'tega'p ta'n tel we'gu gisi pgwatu ta'n Gjinisgam tel pua'lip aq giasgiwewei tela'tega'p 'ntlgowaqan aq gaqa'tuapneg. Tel mimaji ta'n teli gtlams'tasi aq ta'n telgitasi Gjinisgamewigtug.

⁸ Gjisaqamaw gmetug masgwa'tuip 'ntapangitueweim. Ta'n tujiw wa'so'q 'pgisinan elegewitewatgw ('lnuatpatgw)

ignmuitew Gjisaqamaw nuji tetapu ilsuteget muta tela'tegei ta'n Gjinisgam tel puatg. Mu pas ni'n 'msna's gatu ta'n te'sijig ta'nig esgm'tijig aq tetaqi lui'tma'tiji apaja'silin 'msna'titaq. Na.

Ta'n goqwei pualut tla'tegelin

⁹ Gi'l Timoti, pualul jugu'etes ta'n teli nqase'g gis jugu'en.

¹⁰ Temas jipatg'p ne'po'qsin aq naqalipnaq aq eliepnaq na 'gjigang Tessalonia. Glesens eliepnaq Galetiaewa'gig aq Taitus eliepnaq Talmetiaeewa'gig.

¹¹ Pas'g Lug nige' wijitgweiwit. Nmisgu Malg aq jugwa'lates ta'n tujiw jugu'en, glaman gisi apoqonmuitew ta'n tel lugwei 'ntlgowaqaqan.

¹² Tigigus elgimg'pnaq na 'gjigan Epesus.

¹³ Ta'n tujiw jugu'en jugwa'tuites 'ngotm ta'n naqalg'pnaq Galsus wiguaq, na gutan teluisig Tloas aq jugwa'tutes wi'gatignn. Mut awan'ta'siw wegla wejitas'gl ta'n maw gelu/lg aq mujgajewei m'gegn.

¹⁴ AlegsanTEL, apawgji'jitewei nujo'tg glaptane'wiet, ma'muniw opla'lip. Gjisaqamaw ugtapulatal ta'n tel te'pmlij.

¹⁵ Aq gi'l angweiw negm. Ma'muni gtantoqop ta'n te's'g goqwei telueiap.

¹⁶ Mo wen apoqonmuigup amgwesewe'ieg igalsianeg ta'n i' tli ilsutaqati'tij. 'Ms't naqalipnig. Etamg Gjinisgam apigsigtuan.

¹⁷ Gatu Gjisaqamaw wijitgweiwit aq ignmuip ml'gigno'ti glaman gisipugu'tmap aq waju'aq agnutmaqapni 'ms't ta'n te'sijig mo Lesui'peulti'gw. Westawimg'p aq mo pijiaqalimg'p ta'n pittalu'g eimu'ti'tij.

¹⁸ Aq Gjisaqamaw ugs'tawi'tew, jigla'litew ta'n getuaniji aq la'litew wa'so'q ugtelege'-wa'gimg. Negm emtoqwa'lanej iapjiwewei. Na tlaj.

Pem gaqawi'g'g 'ntwi'gatign

¹⁹ Me' na gatu wi'tites Plisilla aq A'quila aq maw Onesipolusewijig.

²⁰ Na ji'nm Elastas eig'p na 'gjigan teluisig Golint aq naqalg'p na ji'nm Tlopimus na gutan Mailit's muta gesnugwap.

²¹ Jugu'etes gisi pgwatun gesgmnaq pejipugtnug. Na mimajuinu'g Iupulus, Putens, Lainus, aq Gla'tia telimipnig, "Me' tale'n?" aq elt igtigig ta'nig getlams'tasultijig puatmi'tij wi'tugsinew.

²² Gjinisgam etamg wijitgweiulin aq ul'telmulin. Glapis ap nemu'lan, Poligap.

Poligap ewi'gmuatl Tatusal **Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign**

Ula wi'gatign Poligap ewi'gmuatl Tatusal. Negm mo Lesui'p gatu mawi gtlams'tg Se'suseg. Maw lugutijig Poligap aq apoqonmuatl ta'n tel lugowatl Nisgam. Poligap etli nqalatl na mnigu teluisig Gelit ugjit ilgwenaji ta'nig getlams'tua'titl Westaulgl aq apoqonmuaji gegnu pmita'new Nisgamewigtug.

Amgwesewei Poligap getu tlimatl Tatusal ugjit Nisgam ugmimajuinumg na'te'l. Amujpa megenug ta'nig iganpugua'tijig a'sutme'winu'g. Amujpa gegnu pmita'jig aq mo malolti'gw gisna opla'taqati'gw.

Ta'puewei telimatl Tatusal ta'n telteg gina'muanew gisigu'g, aq gisigu'sgwaq (gisigu'sgwaq amujpa siaw gina'mua'tijig me' maljewe'jg e'pijig aq e'pite'sg). Telimatl ta'n telteg gina'muanew na maljewe'jg ji'nmug aq maw gisteju'g. Ugtejgewei tlimatl ta'n telteg Nisgam ugtmimajuinumg tlo'ltinew. Amujpa wantaqamigsultinew aq wele'wanew igtigig. Mut gi'gaita'new, mut masgelmuanew aq mut gisa'lanew Nisgam ugmimajuinumg nigtuita'new.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap wel'ta'suatl Tatusal (1.1-4)

Amujpa megengig mimajuinu'g ugjit iganpugultinew a'sutme'winu'g. Ula iganpugultijig amujpa gegnu pmita'jig (1.5-16)

Ta'n teloltijig Nisgam ugta'sutme'winu'g (2.1-15)

Nisgam ugtmimajuinumg amujpa gegnu pmita'jig (3.1-11)

Ugtejgewe'l glusuaqann (3.12-14)

¹ Nige' ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmul ula wi'gatign ugjit gi'l Tatus. Ni'n na Gjinisgam uglugowinuml aq Se'suguli ugtapostale'witeml. Megnimg'p aq wejwgwigimimg'p apoqonmuhan Gjinisgam ugtmimajuinumg ta'n gisi mgnaji glaman me' teli gtlams'tasulti'tij. Megnimg'p ilgwenan aq giasgiw gegina'muan waju'aq Gjinisgam ugteliaqeweim, aq sape'ultinew ta'n tel mimajulti'tij.

² Ta'n goqwei getlams'tasulti'gw wettaqane'was'g ta'n goqwei Gjinisgam teplumugsi'gup ignmuin, ula iapijiwewei mimajuaqan. Gjinisgam ta'n mo egsuegw teplumugsi'gup ula mimajuaqan gesgmnaq ugs'tqamu el'tas'tnugweg. Geitu'g tla'tegetew ta'n teli tplumugsi'gup.

³ Ta'n tuijw tetaputesg na'gweg gisi iga'qeg ula giasgiwewei musga'tuaji mimajuinu'g gelu'lg ugtagnutmaqanmg ta'n gis pestunmaqapnig. Ni'n iga'tuimg'p ugjít pestunmatmn muta Gjinisgam ta'n westaugsi'gw wet tlíimp na tla'tegen.

⁴ Taitus gi'l na maw gigwaji 'ngwis Gjinisgamewigtug muta wijkei teli gtlams'tasi'gw. Etamgig Gjinisgam gujjinu, aq Se'suguli, na Nujiugs'tawi'wet ul'telmulin aq ignmulin uggleu'lguow aq wantaqo'ti 'ggamlamung.

Poligap telimatl Taitusal tl lugwelin mnigug Gelit

⁵ Ni'n naqalulg'p mnigug teluisig Gelit, 'ms't goqwei iljogwa'tutes ta'n te's'g goqwei tel nut'ag aq 'mgnates ta'nig iganpugultitaq a'sutme'winu'g te's' gutanji'j. Migwite'te'n ta'n tel gnu'tmulap.

⁶ Ta'n wen getu iganpuguit ta'nig getlams'tasultiliji amujpa na mo we'jituam't amsalteg. Amujpa na newgte'jilitl ugte'piteml. Un'jang amujpa getlams'tasultiliji Se'susewigntug aq mo winjig wisun geggunmi'ti'gw ugjít ewnasoltinew aq listmu'tinew.

⁷ Ta'n wen iganpugutuaji ta'nig getlams'tasultiliji nujo'tg Gjinisgam ugtlugowaqan. Etna na ugjít amujpa na mo we'jituam'g amsalteg negmeg. Amujpa na mo metua'tegegw aq mo jaqaliqqwaig gisna mo getgiegw gisna mo jaqali mat-naqqegw, aq mo pisoqqewe'egsigw.

⁸ Amujpa na wele'waji ta'nig getlams'tasultiliji ta'n pa tujiw aq ignmuaj getgunimgewei aq wel smaji. Apji ula'teget aq welm'toq ta'n tele'g. 'Ms't wen wele'watl apjiliw ta'nig getlams'tasultiliji. Amujpa na nestue'g, getlam pmiet, aq sape'wit. Mo winjigtnug ugtangita'suaqanm awna menaqa angita'sit. Amujpa na mo ignmatmun ta'n pas'g goqwei ugs'tqamu assumulin aq ilgwennin.

⁹ Amujpa na melgotg na giasgiwewei glusuaqan ta'n gis lita'sites aq ta'n wijkei tel gina'mua'ti'gw. Na tla'tegej na gisi ulgwijimataq igtigig aq giasgiw gina'muataq ta'nig getantu'tij. Gisi musga'tuataq ta'n goqwei opla'tu'tij glaman 'pqoji ns'tmu'titaq.

¹⁰ Muta pugwelgig eimu'tijig Gelitewaq, apjiliw Lesui'paq ta'nig getlams'tasultijig gatu elistmu'tijig aq pews'tmu'tijig. Na matamie'tij, 'ptigisei ta'n goqwei wesgutmi'tij aq gisgua'tiji igtigi ta'n goqwei mo tali ugtapsuninug Gjinisgamewigtug.

¹¹ Amujpa na naqa'laji ta'n telewistu'ti'tij, muta ajgna'la'tiji alt mimajuinu'g aq maw wigumaq ta'n teli opl gina'mua'ti'tij. Mo teltenug na tl gina'mua'tinew. 'Lpa na ntaqo'qon muta pas negmow getu suliewei e'gatmi'tij.

¹² Gelitewa'j 'lpa negm iganigjitegewinu'gig newgte'jit, teluet, "Mawi nta egsua'tijig Gelitewaq, aq 'nsano'qonultijig pa wijkei aq wi'sisg. Malo'ltilijig aq pas'g getu ugjua'tu'til umustiwal."

¹³ Na teliaq. Etna na ugjut smtug naqto'jig aq mo wesimam'tjig glaman sa'sewgwijultitaq aq apaita'taq teliaqeweigtug aq siaw gnnultitaq. Na tujiw me' melgi gtlams'tasultitaq,

¹⁴ aq ma piam majulgwatmi'tigul Lesui'peweie'l atug-waqann aq 'tplutaqan. Gisitu'tipn mimajuinu'g ta'n mo putatmitigup teliaqewe. Na tujiw ml'gi gtlamsitasultitaq.

¹⁵ Na mimajuinu, ta'n gelu/lg ugtangita'suaqanm, 'ms't goqwei nmituaten gelu/lg. Gatu mimajuinu, winjig ugtangita'suaqanm, 'ms't goqwei nmituaten winjig aq nuttew winjig muta mo getlams'tasiug aq ilgwensit winjigigtug.

¹⁶ Negmow ta'n winjigl ugtangita'suaqanmual teluejig, "Nenaqat Gjinisgam," pas'g musga's'g ta'n telo'liti'tis egsua'tijig. Gi'gatgamigsultijig aq mo jigs'tmu'ti'gw aq mo tepawgtulti'gw goqwei gelu/lg gisa'tunew.

2

Giasgiw gina'muata

¹ Gatu awna gi'l amujpa na gegina'muen ta'n telgitas'g Gjinisgam gelu/lg ugtagnutmaqanm, ugjut ta'nig getlams'tasultijig. Amujpa na gegnu pmita'jig aq amujpa na tel gina'muen.

² Tlimug gisigu ji'nmug pa'qo'ltinew aq mut ignmatmnew ta'n pas'g goqwei assumgunew aq ilgwensultinew. Tlim ns'tuo'litinew aq 'gji'tmite'tmnew, ml'go'tmnew ta'n teli gtlams'tasulti'tij aq ta'n teli gsalanew igtigi aq maw gisipugutmnew.

³ Pa na wijkei tlim gisigui'sgwaq sangewo'ltinew ta'n tel mimajulti'tis aq sape'ultinew ta'n telgitasulti'tis. Mo teltenug alagnimanew wenn, gisna 'nqana'ma'tinew. Amujpa na gegina'mua'tijig ta'n goqwei gelu/lg.

⁴ Na tujiw gis gina'mua'titaq maljewe'jg epilijig 'gsalanew ugi'nmumuaq aq un'januaq.

⁵ Gis gina'mua'titaq 'ns'tuo'litinew aq mo ignmatmnew ta'n pas'g goqwei assumgunew gatu awna ilgwensultinew aq na tl sape'ultitaq. Gis gina'mua'titaq pegatnma'nitaq, welm'tu'titaq aq gepmitelmataq ugji'nmumuaq. Na tujiw ma wen milutmug Gjinisgam ugtagnutmaqanm. Amujpa na nemulg aq musgalsin ugjut gelu/lg lugowaqan gisa'tun.

⁶ Pa na wijkei ulimug maljewe'jg ji'nmug mo ignmatmnew ta'n pas'g goqwei assumgunew aq ilgwensultinew aq tla'taqatinew ta'n telteg Gjinisgam ugtagnutmaqanm.

⁷ Amujpa na gi'l gelu'lg 'gtlgowaqanm elugwatmn ta'n tl majulgwalultaq. Getmite'te'n ta'n tel gina'muen aq ml'go'te'n ta'n tel gegnu pmalsin. Na tel glusi aq na tel gina'mu.

⁸ E'we'n giasgiwewei glusuaqann glaman ma wen we'jitolug amsalteg aq ta'nig getan'sgig 'ntaqo'ltitaq. Ma gugunmi'ti'gw goqwei winjig tluenew ugjit gi'l.

⁹ Ulimug gisteju'g jigs'tuanew ta'nig assumgwi'tiji aq tetapua'lanew 'ms't ta'n te's'g goqwei. Mo teltenug apaji usguma'tinew

¹⁰ gisna gmutmanew. Awna telteg musga'tuanew apji ulm'tu'tinew aq gis lita'sualaten. Na tla'taqati'tij gisa'tutaq Gjinisgam ugglusuaqanm gepmite'tmuaten ta'n tel mila'taqati'tij, na Gjinisgam ta'n westa'ugsi'gw.

¹¹ Gjinisgam neia'tuaji ta'n teli ul'telmapni mimajuinu'g, ta'n tujiw Se'suguli nepgeg aq apaji minunsiteg glaman mimajuinu'g nisi ugs'ta'titaq.

¹² Gjinisgam pualugsi'gw ignmug ilgwennugsinenu aq amujpa puna'tu'g 'ms't goqwei ta'n ejigla'lugsi'gw Gjinisgamewigtug. Mo puannug piamicelsin ula ugs'tqamu. Pualugsi'gw menaqqajewei sangewo'ltinenu, tetapua'tinenu aq sape'ultinenu ta'n tel mimajulti'gw ula ugs'tqamug

¹³ ge's esgma'tmu'g Gjinisgam mujgajewe'g ugna'gwegm. Na gelu'lg na'gweg Gjinisgam ta'n emtoqwalu'g neia'sitew maw uggepmitelgaqanm aq maw Se'suguli ta'n westa'ugsi'gw.

¹⁴ Se'suguli igalsip, ugjit jigla'lugsinenu ta'n te's'gl goqwe'l winjiggl. Igalsip ugjit waqamo'ltinenu aq gisa'lugsi'gw gepmo'ltinenu ugtmimajuinumg, ta'n tleiaultijig pas'g negmeg, aq apji 'gtu ula'taqatinenu.

¹⁵ Gnu'tmu wegla aq e'we'n 'gtassusutim ta'n telgi'g geggunmn nespi ulgwijimjig ta'nig wen nutasgig. Amujpa na wegla gegnu'tmajig 'gtmimajuinumg aq munsaiw ugjit tla'taqatinew. Ta'n tujiw wen opla'tegej amujpa na gegnua'tat ta'n tla'tegetew. Telteg gis tla'tegen muta Gjinisgam ugtassusutim geggunmaj. Mut ignmuaw wen pepsitelmulin.

3

Ta'n telteg tlo'ltinew ta'nig getlams'tasultijig

¹ Migwim 'gmimajuinumg jigs'tuanew ta'n 'tplutaqan telueg aq jigs'tuanew ta'nig iganpugultiliji aq igani assusultiliji. Apji gisgajo'ltinew lugwatmnew gigwajiaq 'lgowaqan.

² Tlimug, "Mut ta'n pas wen milimanew, gatu awna sangewo'ltigw aq ul mawo'ltigw aq apji uleiug 'ms't mimajuinu'g."

³ Ginu na elg amgwes wijkei telo'lti'gup. Na pesoqopti'gma'ti'gup, ewnaso'lti'gup, elistmu'ti'gup, aq oplita'ti'gup. Papuaqan, pugtewij aq winsuaqan assumugsi'gup. Wini angita'sulti'gup ta'n tel pmalsulti'gup wisguo'qonigtug. Masgelmugsi'gw aq ginu masgelmugupnig.

⁴ Gjinisgam ta'n westawugsi'gw musga'tugsi'gup ta'n teli ulm'toq aq ta'n teli gsalugsi'gw.

⁵ Mo na ugjiti ta'n tel gelu/lg lugowaqan ginu gisa'tu'g gatu pas'g negm Gjinisgam ta'n teli ewlitelmugsi'gw, etna na ugjiti weji ugs'ta'ugsi'gup. Ejigla'toqol 'gtlue'utinal ta'n tel waqama'lugsi'gw aq minui ugs'tqamua'lugsi'gw. Wejuli Nisgam pilei mimajuaqan ignmugsi'gw.

⁶ Gjinisgam ignmugsi'gw na Wejuli Nisgaml 'gtinnal i'mlij iapjiw. Se'suguli Nujiugs'tawi'wet gis tla'teget ugjiti ginu.

⁷ Gjinisgam wel'telmugsi'gw glaman ginu gisi tetapuita'tesnu negmeg aq weji msnmu'g iapjiwewei mimajuaqan ta'n elita'sulti'gw, je tlia nige' maw mimajulti'gw ula ugs'tqamug.

⁸ Ula ta'n goqwe'l i' tlimuloqopnn na 'ms't teliaqal, ula al apji munsaiug negmow ta'n getlams'tasultijig, glaman ango'ttaq aq apji ula'taqatitaq aq gegnu pmita'taq. Na tujiw 'ms't wen ulapettew.

⁹ Mut wit toqwa'law mimajuinu'g ta'nig getu gigajoltijig, wesgutmi'tij ta'n goqwei ma gisi asitemgwi'tigul aq ta'n tel gneg wetagutmu'ti'tij ujjuaqi'g gi'gaja'suaqan aq weji ntultijig ugjiti Mowiso'q ugt'tplutaqanm. Muta mo glu/lgnug aq mo tali ugtapsuninug. Ma ugji gisgma'tiwoq ugjiti ta'n teli gtlams'tmu'tioq.

¹⁰ Pas'g ta'pu gnua'tu na mimajuinu ta'n gisa'laji nigtuita'new ta'nig getlams'tmu'tlijig. Na tujiw mut nugu 'lgo-waqana'lanew.

¹¹ Gilew geituoq na telamugsit mimajuinu ejigla'sit ta'n etl tetapu'aq aq eliet ta'n etl winjig. Ugtlue'uti'l wissuignemtl aq ilsumtl lue'winuin.

Ugtejgewe'l ta'n getu tlimul

¹² Ta'n tujiw 'lgimg na ji'nm Altemas gisna Tigigus gi'leg, na ta'n tel gisi pgwatun jugu'a ta'n eim 'gjigan teluisig Nigopolis muta gisita'si i'mn na'te'l newgtipug.

¹³ Ml'gi ugjo'te'n ta'n tli apoqomuatesg Si'nas na nutagnutmewinu aq maw Apollos. Gitg gisgajugtug ta'n tl majatitaq aq amuj angapte'n 'ms't goqwei gugunmnew ta'n tli pqotanga'titaq.

¹⁴ Amuja na ginu 'gmimajuinuminaq getantu'tij ugmimajuaqanmuow glaman gisi ugtuapsultitaq aq angweiwa'titaq wigumaq aq gisi apoqonmatultitaq ta'n tel nuta'ma'tis. Mo

teltenug maloltinew, gatu awna amujpa na tepawgtig ta'n tel mimajulti'tij.

¹⁵ Ta'n te'sijig wijitgweiwijig ni'n, wel'ta'sualugsioq. Wi'titesnen ta'n te'sijig nitapenaq ta'nig getlams'tasultijig Gjinisgamewigtug. Etamg Gjinisgam ul'telmugsinew 'ms't ta'n te'sioq. Glapis ap nemu'lan, Poligap.

Poligap ewi'gmuatl Pilimanal **Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign**

Piliman na milesit ji'nm ta'n geggunaji gisteju'g. Mesgi'g na wiguaq aq a'sutme'winu'g na'te'l mawa'laji.

Poligap wesgumatl Pilimanal, uggistejuml Onesimus maw Algipus ta'n tujiw ewi'gmuaji Golasiewaq. Toqo tel'ta'sultieg Piliman wigit na gjigan Golasiegs

Nige' ta'n tel wi'giget ula wi'gatign Poligap wet pisit laplussang ta'n tel lugowapnn Westaulgl. Getu' iga'latl Onesimus, Piliman uggistejuml ta'n wesumugwa'lilt. Nige' Onesimus getlams'tuatl Westaulgl aq mawi apoqonmuatl Poligapal. Poligap munsotmuatl Pilimanal ugsua'lan Onesimus pa wijei aq witapal aq wijig'tijig Nisgamewigtug. Mo na pas'g gisteju ta'n wesumugwap.

Poligap aq Piliman witapewijig etna na ugjit Poligap etamatl weli ugsua'latl Onesimus.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Poligap poqji tl wi'gmuatl Pilimanal aq wel'ta'suatl (1-3)

Telimatl Piliman mawi ms'gi'g ta'n Onesimus apoqonmuatl (4-7)

Etawaqtmuatl Pilimanal uli ugsua'latl Onesimus (8-22)

Ugtejgewe'l glusuaqann aq a'sutmaqan (23-25)

¹ Nige' ni'n Poligap epa'si aq ewi'gmul gi'l Piliman. Laplussang nige' weji pisi ugjit Se'suguli ta'n tel lugo'g. Ni'n maw Timoti, 'gjignaminu Se'suguliewigtug, wel'ta'sualneg. Mawi gsitelmuleg ta'n maw luguti'gw Gjinisgamewigtug.

² Aq mawi ul'ta'sualg'tjig maw ta'nig getlams'tasultijig weltesgatultieg giguaq, aq ggwe'ji'jinu Se'suguliewigtug Appia, aq gitapenu Algipus ta'n nuji pestunmuet.

³ Etamgig Gjinisgam gujjinu aq Gjisaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew aq ignmugsinew ugglelu'lguow aq wantaqt'i 'ggamlamunuaq.

*Piliman ta'n teli gtlams'tasin aq ta'n teli gsalj ta'nig
getlams'tasultiji*

⁴ Nitaptut, Piliman tetuji gsalul. Ta'n te's a'sutmai, ewi'tul aq miwatmaq Gjinisgam ugjit gi'l,

⁵ muta nutmaiap ta'n teli gsalj Gjinisgam ugtmimajuinumg aq ta'n teli gtlams'tasin Gjisaqamaw Se'sus aq ta'n teli gsalj.

⁶ Etamg Gjinisgam ignmugsinenu ta'n tel mawag-nutma'ti'gw me' pmi ns'tasultinenu 'ms't goqwe'l ta'n Se'suguli gis tla'teget ugjit ugtmimajuinumg. Etamg

Gjinisgam na tla'tegen ugjit ginu ta'n teli getlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Na tliaj.

⁷ Nitaptut, mawi gsiteelmul. Ta'n teli gsaljig igtigig ma'muni ulgwija'lit. Elt maw ulgwija'laji uggamlamunual ta'n te'sijig Gjinisgam ugtmimajuinumg.

Poligap agnutmatl Piliman ugjit Onesimus

⁸ Se'suguli ignmuit na ml'gigno'ti ugjit tetujita'sin aq tlimulin ta'n giasgiwewei tla'tegetes.

⁹ Pas na ta'n teli gsalul wet naqamasí ta'n tl ml'gimulin aq awna pipanimul ugjit tla'tegen. Tali ulm'tun tla'tega ugjit ni'n ta'n gisigui aq nige' laplusang pisi ugjit Se'suguli.

¹⁰ Toqo nige' ni'n etamul ugjit Onesimus, "Apigsigtu aq ule'w", muta negm 'ngwisip Se'suguliewigtug. Ge's eim laplusang telimp'p ugjit Se'sugulial aq Onesimus gis gawasgita'sit aq getlams'tasit Se'suguliewigtug. Nige' pa wijkei aq 'ngwis.

¹¹ Negm ggisteju'm mujga amgweseweieg mo tali ugtapsunigup ugjit gi'l, gatu nige' mawi ugtapsunit ugjit gi'l aq ni'n.

¹² Ni'n nige' apatgimg. Tetuji me'gitelm'g. Na tetuji musuala's.

¹³ 'Gsatumug siaw gu'gung ni'neg gis nige' laplusang pisi ta'n tel pestunmatmap gelu'lg agnutmaqan glaman gis tli apoqonmuitem st'ge' ta'n gi'l tli apoqonmuites, pa na i'mn tet.

¹⁴ Gatu awna mo getu gi'gaja'lulu apoqonmuin ni'n, gatu me' 'gsatumug gi'l tla'tegen ta'n teli ul'te'tmn muta gi'l ggisteju'um, glaman ma goqwei tla'tegew glapis gi'l tli ul'te'tmn.

¹⁵ Etug jel Onesimus ejigla'sip ijga'ji'j, glaman nige' gisi wijitgweultew ta'n teli pgitawsij.

¹⁶ Gatu nige' mo pas'g gistejuip me' naji ma'mun tepawgtit. Nige' ginu 'gjignaminu Se'suguliewigtug. Maw me'gitelm'g ni'n. Naji me'gitelmates aq me' gi'l ulapetmates ta'n tel gistejuip aq 'gjignaminu Se'suguliewigtug.

¹⁷ Geitu teli ugsua'lin st'ge' gitap. Tli ule'w negm pa wijkei aq ni'n ta'n teli ule'wi't'p.

¹⁸ Tl'ta'sin opla'l'sg gisna tett'sg goqwei, iga'tui ni'n tet-tuo'qon.

¹⁹ Nige' ewi'gm npitnigtug, "Ni'n Poligap apat apangitutes." (Gatu getu migwimul etna ni'n elannap Gjinisgamewigtug aq jigs'tuig.)

²⁰ Na glaman nitap tali ulm'tun na tla'tega ugjit Gjinisgam ugwisunmg, ulgwija'tui 'ngamlamun muta wijigati'gw Se'suguliewigtug.

²¹ Weli gji'tu maw ulite'tm ta'n goqwei ewi'gmul ula wi'gatignigtug. Geitu gi'l tla'tegetes aq je me'.

²² Elita'si Gjinisgam asite'tmugsinew 'gta'sutmaqanml 'ms't ta'n te'sioq aq ignmuitew ni'n apaja'sin gilew ta'n eimoq. Glaman gisgaja'tuites ta'n tli gtugunites.

Enmigiaspiqaqewe'l

²³ Epapalas, ta'n pisit laplusang maw ni'n, muta majulgwalatl Se'sugulial, wel'ta'sual'sg aq puatg wi'tugsin.

²⁴ Aq elt nigmenaq ta'n maw lugutieg Malg, Alistalgus, Temas aq Lug puatmi'tij wi'tugsinew.

²⁵ Etamg Gjisaqamaw Se'suguli ul'telmugsinew 'ms't ta'n te'sioq aq ignmugsinew uggleu'lgm. Glapis ap nemu'lan, Poligap.

Na wi'gatign elgi'tmut Gisiteget **Gisi Mgnaji Mimajuinu'g** **Gegnugwataqan ugjut ula wi'gatign**

Na wi'gatign ugjut na gisi mgnujig mimajuinu'g ewi'gas'g ugjut apgua'lanew ula a'sutmewinu'g. Na tetuji gitnm'tijig getu iga'tu'tij ta'n teli gtlams'tasultijig. Ula wi'gatign ewi'gas'g ugjut apgnua'lanew aq munso'ltinew ta'n tel siawi gtlams'tasultijig. Ta'n wen ewi'giget musga'tugsi'gw Westaulg na wijkei nisgamewit 'st'ge' Gjinisgam. Telui'tatl Westaulgl, "Gwi's." Na tel musga'tugsi'gw me' espe'lin Westaulgl je mu ta'n pas'g wenn ansale'wiliji, iganigjitegewinu'g gisna we'gaw Mowisal.

Pegisinneq gisa'tun pilei gis agnutmamgewei ugjut mimajuinu'g aq iganapti'gmugsi'gup wa'so'q. Ta'n teli np'g'pnaq gujjieweigtug gis jigla'toqol gtlue'utinal. Jigs'tmug ignmugsitesnu atlasmuti ggamlamuninal.

Ta'n wen ewi'giget migwimugsi'gw negmow ta'n sa'q getlams'tmu'tipnig. Gegnu pmita'pnig ta'n pas'g goqwei getu tliaq. Telimugsi'gw, 'Mut legetmnenu ta'n teli gtlams'tasulti'gw awna punajo'tmnej ms't goqwei ta'n etegig-jennugsi'gw aq igani ltaigw majulgwalanenu Westaulg. Ula Gisiteget tel puatg. Ge' siaw lapultinej Westaulgeg. Mo puniegup ugjut ta'n teli amaspipnnut'p aq gujjiewto't'p.

Gatu awna gisipugutg ms't goqwei aq nige' pemgopit ugt'pung ugtinaqanmg Gjinisgam Gisitegelitl mutputimg.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Gjinisgam wet saputi glulugsi'gw uggwisg (1.1-3)

Westaulg me' espe'g aq ta'n pas'g tegen ansale'wijig (1.4-2.18)

Westaulg me' espe'g aq Mowiso'q aq Ja'suao'q (3.1-4.13)

Negm na mawi espe'g patlia's (4.14-7.28)

Mawagnutmamgewei ta'n gisitoq maw gelu'lg (8.1-9.28)

Pas'g newgt ta'n teli np'g'p aq na tepiaq (10.1-31)

Amujpa siawi majulgwalug Westaulg, nige' aq iapjiw (10.32-13.25)

¹ Gi's na nige' sa'q, Gjinisgam Gisiteget i' glulapni gujjina'gi'g. Gaqais nem'i'gl ta'n teli agnutmaji. Wet saputi glulasni iganigjitegewinu'gi'g.

² Gatu nige', ula na'gwegl, wet saputi glulugsi'gw uggwisg. Negm na Gisiteget newgtunatl uggwisl teluisilitl, Westaulg. Etna na negm ta'n wet sapu tl lugwet, ta'n teli'toqop

ugs'tqamu. Negm na newgte'jilit ta'n Gisiteget megenapnn ugjit ugtaligamlin 'ms't goqwei enmi giaspiaq. Se'sus na.

³ Weji paqtasit Gisiteget uggepmitelgaqanm aq wijei tel Nisgamewit 'st'ge' Ujjl. Nujo'tg ugs'tqamu aq 'ms't goqwei mawn'g ta'n negm teluej. Na tel mawi'gna'qal ugglusuaqanml. Gisa'laji mimajuinu'g gis waqama'tuan ugtlue'utiwal, aq nige' epit wa'so'q ugtina'qanmg Gisitegelitl, ta'n mawi espe'litl aq ta'n pajiji melgi'gna'litl.

Gjinisgam uggwisl mawi espe'litl je mu ansale'wijig

⁴ Gjinisgam na uggwisl gisa'lapnn me' mawi espe'litl je mu na ansale'wijig. Pa na wijei Gjinisgam ignmuatl wisun me' aji espe'g je mu ta'n te'sijig ansale'wijig.

⁵ Gjinisgam telimatl uggwisl,

“Gi'l nige' 'ngwis. Gisgug nige' ni'n na gujj.”

Gatu menaq ula telimagul ansale'wilitl. Wesgumatl uggwisl teluej,

“Ni'n ujjitew aq negm 'ngwositew.”

Gatu menaq ula telimagul ta'n pas'g tegen ansale'wilitl.

⁶ Ta'n tuijw Gjinisgam Gisiteget getu petgimateg newgtunatl uggwisl ula ugs'tqamug ap na teluet,

“Ni'n Gjinisgam teluei,

‘Ta'n te'sijig ntansale'witemg

amujpa na, emtoqwala'titl.’”

⁷ Etna na ula ta'n Gjinisgam teluet ugjit ugtansale'witemg, “Ni'n, Gjinisgam, gisi'gig ntansale'witemg

pa wijei aq ugju'sn.

Smtug tela'taqatiji ta'n ni'n tel puatm

aq 'ntlugowinu'jmg gisi'gig na tel melgi'gna'tij

pa wijei aq sisue'ugtlin.”

⁸ Galu ugjit uggwisl Gjinisgam teluet,

“Gi'l Nisgamewin 'st'ge' ni'n

aq 'gtelege'wa'gim iapjiwewe'tew.

Iganpugu'tajig 'gtmimajuinumg giasgiwewei.

⁹ Gesaljig ta'n goqwei mimajuinu'g

tela'taqatiji ta'n tetapu'aq

aq masgelm'jig ta'n tela'taqatijig

aq ta'n mu tetapuaqtinug.

Etna na ugjit ni'n Gjinisgam

ta'n emtoqwalin gisi mgnmul

aq gisa'lul ul'ta'sin

aq maw gepmitelmulin je mu gitapaq.”

Na ula Gjinisgam telimatl uggwisl.

¹⁰ Elt Gjinisgam Gisiteget teluet,

“Gi'l, Gjisaqamaw, amgweseweieg gisitu't'p ugs'tqamu

aq 'gpitng el'tu't'p musigisg.

11 'Ms't goqwei gaqi gs'ga's'gt'tew
gat gi'l siaw i'ttes, apji mimajites.

'Ms't ugs'tqamu aq musigisg sa'gu'atal 'st'ge' aligal.

12 Mawanga'tun 'st'ge' pitu'gun
aq tl gawasga'tutew pa wijkei aq aligew.

Gatu gi'l apji wije'tes aq mo eigtnug gisigu'en."
Na ula Gjinisgam Gisiteget telimatl ugwisil.

13 Elt Gjinisgam telimatl ugwisla,
"Tet pa'si 'ntinaqanmg glapis wissuignemg
ta'nig getanijig aq iganpugu'tuatesq."

Gatu mo eigtnug ula telimagwi ugtansale'witemg.

14 Wenig ta ansale'wijig nige'? Etna na negmow ta'n elu-gowa'titl Gjinisgaml. Aq elgimujig apoqonmuan ta'nig Gjinisgam ugs'tawiataq.

2

Mawgi'g ta'n teli ugs'tan

1 Amujpa melgugtmug ula teliaqewe'l ta'n nutmu'gup ugjiti Westaulg aq ta'n tli ugs'taten. Amujpa gnnmug 'ggamla-munuaq glaman ma jiglitagw Gjinisgam ugteliaqeweimg.

2 Na ansale'wijig telima'tipni nujjina'qi'g Gjinisgam ugglu-suaqanml, aq Gjinisgam musga'tuapni na teliaq. Ta'n wen mo majulgwatmug aq mo jigs'tmug, gisi ugtapetew ta'n tel te'p'g.

3 'Lpa ma gis smugtmug pa na liaptmug aq mu jigs'tmug na glusuaqann telgi'g ta'n tli ugs'ta'titesnu. Gjsaqamaw na Westaulg amgwesewei gis wi't'g ta'n tli ugs'taten aq weget ta'n nutmua'tij giasgiwewei gegnua'tugsi'gup ula teliaqewe'l aq getlams'tasulti'gup.

4 Gjinisgam elt musga'tugsi'gup teliaq ta'n goqwei negmo wesgumapni ta'n gaqais milamu'gl paqalaiwaqann aq mesgi'gl Igowaqann elugwatg'p. Ignmugsi'gup ml'gigno'ti ugjiti lugowaqan lugwatmu'g aq mesgi'gl paqalaiwaqann. Na wet tla'tegep ta'n tujiw elgitmugsi'gw na nujiapoqonmuelitl na Wejuli Nisgaml.

Westaulg ilgwennugsi'gw ta'n tli ugs'ta'titesnu

5 Geitu'g Gjinisgam mu iga'lagupni ansale'wiliji iganpugutmnew pilei ugs'tqamu ta'n jugu'etew.

6 Galu awna na'tami ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng,
"Gjinisgam, paqalaiwin gi'l

ta'n tel sespetelm't mimajuinu aq ta'n tel me'gitel'm'.
Negm pas'g mimajuinu pas'g ugsitqamugewaj.

7 Eli't'p negm me' ijga ejinpilitl
je mu ansale'wijig ugjiti ijga'ji'j.

Gisa'lat'p gepmitelmut aq saqamawin.

¹ Ms't goqwei nujo'tg ta'n weji gisita's'gl ugpitng.

⁸ Ignma't'p iganpugutmn 'ms't goqwei."

Na telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn.

Na ula glusuaqan "iganpugutmn," telueg Gjinisgam eliapnn mimajuinu'l assutmlin 'ms't ta'n te's'g goqwei, aq mo goqwei naqtmugup. Pas'g na me' menaq nemituggw ilsutmug 'ms't goqwei gatu glapis.

⁹ Gatū geji'g Se'sus. Gjinisgam gisa'latl mu tetuji espe'nigul je mu ansale'wijig ugjit ijga'ji'. Gjinisgam na wet tla'teges glaman Se'sus gisi np'tew ugjit 'ms't wen. Na teli ul'telmugsi'gw. Geji'g nige' gis pajiji gepmite'tasit aq Gjielege'witewit aq 'ms't goqwei nujo'tg ta'n weji gisita's'gl ugpitng. Na gis wet tliaq ta'n teli ulmaje'g'p glapis npmn.

¹⁰ Na tetaputeg ugjit Gjinisgam, ta'n 'ms't goqwei gisitoq aq nujo'tg, gisa'latl Westaulgl gugunmlin ugt'pun ta'n tetaputeg negmewe'l, ugjit ta'n teli ulmaje'lig'p. Gjinisgam Gisiteget na wet tla'teget. Gisa'laji pugwenniji mimajuinu'g ugtlams'tagun aq gisa'laji negmow unjannin. Pualaji gepmitelmugsultinew 'st'ge' ta'n tel gepmitelmuj uggwisl. Etna na negm Westaulg ta'n iganapti'gmuaji mimajuinu'g ta'n tli ugs'ta'titaq. Na.

¹¹ Gisa'laji mimajuinu'g ugtlue'utiwal gasa'tuaji. Negm aq ta'nig gisa'laji waqamo'ltinew, 'ms't newgte'litl ujjual. Etna na ugjit Se'sus mu netaqitelmagw tlui'tan, "njignamg aq 'ngwe'ji'jg."

¹² Telimatl Gistegelitl,

"Gjinisgam agnutmua's ugjit gilew, wijigmig.

Ta'n tujiw mawita'ieg, miwatmultes aq emtoqwalultes."

¹³ Aq elt teluet,

"Gjinisgam 'gpitng igalsi."

Aq ap teluet,

"Ula eim aq nn'jang na mimajuinu'g
ta'n Gjinisgam ignmuipni."

Na teluet Se'sus.

¹⁴ Telui'taji ugtmimajuinumg, "Nn'jang." Negmow na mimajuinu'ultijig, etna na ugjit Westaulg negm maw mimajuinu'alsip 'st'ge' negmow. Ula wet tla'tegep glaman ta'n teli np'g'p gisannatal newgte'litl ta'n gegung ml'gigno'ti 'npuaqanei, na mn'tu'l.

¹⁵ Ne'gaw jipatmu'gup 'npuaqan, ta'n teli pgitawsulti'gw, gatu gisa'lugsi'gw mu nugu jipatmnenu.

¹⁶ Nige' weli 'gji'tun mu na ansale'wiliji ta'n apoqonmuagwi gatu awna ewi'gas'g'p,

"Apoqonmuaji ta'nig wettaqia'tiliji Aplameg."

Na telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn.

17 Etna na ugjit weji mimajuinualsip 'st'ge' igtig mimajuinu'g aq tele'g 'st'ge' negmow glaman ewlitelmuaji. Gatu mu pata'tegegup glaman mawi espe'g patlia'suit ugjit negmow ta'n tel lugowaj Gjinisgaml. Getlamiet aq igalsit glaman mimajuinu'g ugtlue'utiwal gisi apigsigtas'gt'tal.

18 Aq nige' gisi apoqonmuataq negmow ta'n mn'tu weje'waji pata'taqatinew muta Westaulgl wijei mn'tu weje'watl pata'tegenin aq welmaje'l'ig'p gatu mu na pata'tegeligup Westaulgl, na.

3

Se'sus me' espe'g je mu Mowiso'q

¹ Nigmatut, ta'n getlams'tasultioq Se'suseg, gis wigumug-sioq Gjinisgam Gisiteget ugjit sape'ultinew. Angitel mug Se'sus. Gisiteget petgimapnn ugjit mawi espe'n patlia'suin. Apoqonmugsi'gw ta'n te's'g goqweieg ta'n tlei ta'n teli gt-lams'tasulti'gw aq agnutmugsi'gw Gjinisgaml.

² Westaulg tela'teget 'ms't goqwei Gjinisgaml telimt'pnn, Gjinisgam ta'n megnapnn ugjit lugwatmn ula lgowaqan. Pa na wijei aq Mowis tela'tegep 'ms't goqwei ta'n Gjinisgaml telimt'pnn ta'n teli ilgwenaj Gjinisgam ugtmimajuinumg.

³ Gatu Westaulg me' espe'g aq Mowiso'q aq tepawgtig me' gepmitelmugsin. Pa na wijei aq ta'n wen etlitoq wen'ji'guom me' gepmite'tasit je mu wen'ji'guom ta'n etlitoq.

⁴ Te's wenji'guom na eig newgte'jit ta'n 'ms't goqwei igan-pugutg. Gjinisgam na negm ta'n 'ms't iganpugutg.

⁵ Mowis, na Gjinisgam uglugowinu'jml, gigwajielitl. Tela'tegep ta'n Gjinisgaml telimj. Ilgwennaji Gjinisgam ugtmimajuinumg Isle'laq, aq wesgutg'p ta'n goqwei Gjinisgam tlimugsitesnu me' enmiaq.

⁶ Gatu awna Se'suguli na Gjinisgam uggwisl. Na gi'gwajiet aq tela'teget ta'n Gjinisgaml telimj. Mu negm pas'g lugow-inu, gatu awna negm na Gjinisgam uggwisl, Se'sus ta'n 'ms't goqwei mawn'g aq iganpugutg. We'gaw iganpugu'tuaji 'ms't Gjinisgam un'jang. Ginu na Gjinisgam un'jang. Amujpa na siaw melgo'tmug, ta'n tl majulgwalatesnu glapis ugtejgewei. Siaw lita'sua'latesnu Se'sus aq tlimatesnu igtigig ugjit negm. Mu jiglapasualawg Gjinisgam aq ma liamulug.

Gjinisgam ugtmimajuinumg atlasmultitaq

⁷ Na glaman ma liaptmug muta Wejuli Nisgam teluet, "Ta'n tujiw nutat ta'n goqwei Gjinisgam telimugsioq nige' gisgug, ⁸ jigs'tmug. Mut ml'gatpa'tinew, pa wijei aq gujjua'qi'g, ta'n elistua'titeg Gjinisgaml na na'gwegl ta'n eimu'ti'titeg paqtaqamigtug.

Melgatpa'tipnig ugglamunuaq
aq wet nu'gwala'tipnn Gjinisgam."

⁹ Gjinisgam teluet,

"Gilew gujjuaqi'g wet nu'gwalipnig aq elistuipnig.

We'gaw gisi apoqonmaqig aq gegnuimgig ne'wisgegipunqeg.

¹⁰ Etna na ugjit wegaiugtaqapnig mimajuinu'g aq telueiap,

'Mo tetapua'taqati'gw ta'n teli angita'sulti'tij
aq mo getu jigs'tmu'tigul nt'tplutaqanml.'

¹¹ Wegaiap aq ml'g'pugueiap aq ni'n teplumg'pnig,

'Mo eigtnug gisi pisgwita'new na maqamigew

ta'n tli atlasumultinew maw ni'n.' "

Na teluet Gjinisgam.

¹² Nigmatut, ango'tmug, mo wen te'sioq 'ggamlamung tel
winjigtn, na puni gtlams'tmn aq jigla'sin Gjinisgamewig-
tug. Gjinisgam ta'n apji mimajit gisa'laji mimajuinu'g mima-
jultinew.

¹³ Gatu awna apoqonmatulti'gw ala wen ap igtig te'sigisg'g,
glaman ma wen te'sioq gisgugsin pata'tegen aq gisa'lugsin
mlg'sin. Na tla'taqati'gw ta'n teli pgije'g Gjinisgam me' siaw
wigumugsioq ugjit ugsita'tinew.

¹⁴ Pa na musga'tuoq ta'n tel gegnu mimajultioq na wijei
siaw melgi gtlams'tasultioq 'st'ge' ta'n amg weseweieq, aq
glapis enmigiaspiaq. Na tuiiw maw mimajultitoqs'p wa'so'q
maw Se'sugulial.

¹⁵ Na ula Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg,

"Ta'n tuiiw nutuoq ta'n goqwei Gjinisgam telimugsioq

nige' gisgug na jigs'tmug.

Mut ml'gatpa'tinew 'st'ge'

ta'n gujjuaqi'g tel listua'tipnn Gjinisgam,

na na'gwegl ta'n eimu'ti'titeg paqtaqamigtug.

Melgatpa'tipnig ugglamunuaq

aq wet nu'gwala'tipnn Gjinisgam."

¹⁶ Wen ta'nig nutua'tipnn Gjinisgam ugglusuaqanml aq mo
jigs'tua'tigupnn? 'Ms't ta'n te'sijig mimajuinu'g ta'n Mowis
tewa'la'tipni Ijiptg.

¹⁷ Wen negla ta'n Gjinisgam wegaiugtuapni
ne'wisgegipunqeg? Na wijei mimajuinu'g ta'nig
pata'taqatipnig aq etli 'npu'tipnig paqtaqamigtug.

¹⁸ Wenig wesguma'sni ta'n tuiiw Gjinisgam teplumsiteg,
"Mo eigtnug pisgwita'new na maqamigew ta'n tli atlasumultinew
maw ni'n"? Etna na negmow ta'n mo jigs'tmu'tigupnig.
Ta'nig mo getu majulgwala'tigupnn.

¹⁹ Na nige' gisi ns'tasulti'gw, mo gisi lta'gupnig
muta elistmu'tijig aq megtua'titl Gjinisgam aq mo
getlams'tasultigupnig.

4

Gjinisgam ugtmimajuinumg atlasmultitaq

¹ Me' nige' gisgug Gjinisgam teplumugsi'gw ugjit gisi lta'nenu ta'n tli atlasmultitesnu maw negm. Gatu ango'tmug, glaman gisi lta'toqs'p ta'n tli atlasmultitoqs'p, glaman ma wen esgwa'lam't.

²⁻³ Ginu nutmu'gup gelu/lg agnutmaqan ugjit Gjinisgam ugtatlasmutim. Ginu ta'nig getlams'tasulti'gw 'lta'tesnu aq mawi atlasmultitesnu maw Gjinisgam 'st'ge' ta'n teli tplumugsi'gup. Gatu igtigig ta'n Mowis tewa'la'tipni Ijipteg mo getlams'tasultiligupnii. Elt nutmi'tip na agnutmaqan, gatu mo teli ula'lugwi'tigup. Muta nutmi'titeg, mo wesua'tu'tigup, aq mo getlams'tasultigupnig. Na teliaq ta'n Gjinisgam te-limapni,

“Wegaiap aq ml'g'pugueiap. Telueiap,
‘Mo eigtnug jugwita'new na maqamigew
aq na tli atlasmultinew maw ni'n.’”

Gjinisgam na teluet, we'gaw gisite'tg'p ugjit mimajuinu'g maw atlasmultitaq maw negm weja'tegemg ta'n gis gaqa'toq ugtlgowaqan ta'n tujiw gisito'q ugs'tqamu.

⁴ Muta na'tami Gjinisgam ugtwi'gatigng telueg ugjit na lluignegwei na'gweg,

“Gjinisgam atlasmip lluignegwei na'gweg
ta'n tujiw gis gaqa'toqeg 'ms't ta'n te's'g ugtlgowaqan.”

⁵ Gjinisgam ap wesgutg'p na'tami sape'wig ugtwi'gatigng,
“Mo eigtnug gisi pisgweta'new na maqamigew
aq mawi atlasmultinew maw ni'n.”

⁶ Na ta'nig amgwas nutmi'tip gelu/lg agnutmaqan ugjit 'lta'new aq atlasmultinew maw Gjinisgaml mo gisi lta'gwi muta elistua'tipni. Gatu igtigig eimu'tijig wel'te'tmi'tip 'lta'new ta'n mawi atlasmultitaq maw Gjinisgaml. Gjinisgam ignmuaji pisgweta'new aq atlasmultinew maw negm.

⁷ Ula na musga'tugsi'gw teliaq Gjinisgam iga'toqop tetaputesg ugjit 'lta'new aq ugs'ta'tinew aq atlasmultinew maw negm. Gjinisgam amgwesewei wesgumapni Isle'laq ta'nig weja'tipnig Ijipteg. Me' enmiaq ap wi't'g'p aq Ta'pito'q ewi'gig'p wi'gatignigtug,

“Nige' ta'n tujiw Gjinisgam wigumugsioq
ugjit aji atlasmultinew maw negm,
jigs'tmug aq mut ml'gatpa'tinew
aq 'ggamlamunual mlg'sultinew.”

⁸ Ja'sua mo ignmuasni atlasmultinew ta'n teli tplumsip Gjinisgam muta mo getlams'tasultigupnig. Etna na ugjit me' enmiaq Gjinisgam wesgutg'p igtig na'gweg.

⁹ Na ugit me' esgwiaq ugit Gjinisgam ugtmimajuinumg atlasmilitaq ta'n Gjinisgam atlasmiteg lluignegewei na'gweg.

¹⁰ Gjinisgam teplumugsi'gw iga'qt'tew na'gweg ta'n tujiw mimajuinu mawi atlasmitew maw Gjinisgam. Mo nugu elita'sigw ugltgowaqan ta'n ellugwatg ugit ugs'tan gatu awna elita'sit ta'n Gjinisgam gis tla'teget. Na tli atlasmitew pa wijkei aq Gjinisgam ta'n teli atlasmip lluignegewei na'gweg.

¹¹ Ginu nige' winpasultinej lita'sua'lanenu Gjinisgam aq jigs'tuanenu glaman mawi atlasmultitesnu maw Gjinisgam. Glaman ma wen ginu te'si'gw listmug aq ma gis pisgwa'gw 'st'ge' negmow ta'n nisia'tipnig elue'utigtug aq mo gisi pisgweta'gupnig.

¹² Gjinisgam ugglusuaqanm na mimajig aq elugweg. Me' gi'g aq espo'qwas'g ta'n etu'gwi'g aq saputi tmsewe'g. Pa na wijkei Gjinisgam ugglusuaqanm panwijgatmas'gl 'gmima-juqaqanm aq 'gtangita'suaqanm aq 'gjijaqamij glapis ugtejgewei. Mo eigtnug ta'n pas'g goqwei gis mimugwa'tas'gt'tew. Ilsum'sgl 'gtangita'suaqanml 'ggamlamung ta'n teli angita'sin aq ta'n goqwei tel puatmn aq ta'n telgwijing.

¹³ Mo eigtnug goqwei gis mimugwa'tuan Gjinisgam. 'Ms't goqwe'l ta'n gisita's'gl gis neia'tutal Gjinisgam ugpgugug. Gjinisgam na newgte'jit el paqapugwatmn ta'n goqwei gisi opla'tun aq wini angita'sin.

Se'sus na mawi espe'g patlia's

¹⁴ Ginu gis geggunug mawi espe'g patlia's, ta'n gis elietaq Gjinisgamewigtug. Etna na negm Se'sus, Gjinisgam Gisiteget ugwisl. Amujpa siaw melgi gtlams'tasulti'gw Se'susewigntug aq igtigig tlimug ta'n teli agnutmu'ti'gw.

¹⁵ Ta'n tel sespetas'ulti'gw Se'sus na mawi espe'g patlia's na wijkei tel sespetelmugsi'gw. Negm elt wet nu'gwalut'p pata'tegen 'st'ge' pa gilew pas'g mu pata'tegegup.

¹⁶ Muta Se'sus patlia'suit ugit ginu, ml'gita'sultinej nige' aq igani lta'nej Gjinisgamewigtug a'sutmaqanigtug. Gjinisgam ta'n ewlitelmugsi'gw aq nutmugsi'gw ta'n teli a'sutma'ti'gw. Uleiugsitesnu aq apoqonmugsitesnu ta'n tel nuta'ma'ti'gw.

5

¹ Ta'n te'sit espe'g patlia's weji mgnut ugtmimajuinumg aq telgitasit lugowan Gjinisgaml ugit negmow. Na glaman gisi ignmuataq Gjinisgaml ugtignmatimgewe'l aq wi'sisg nu'gwa'lanew patgulmesigaqanigtug ugit ugltue'utiwal jigla'tas'gtn. Na tela'teget ugit ta'nig pata'taqatijig gatu mo geitu'ti'gw opla'taqatinew.

² Negm na espe'g patlia's. Gis sangewe'g ugjit ta'nig pata'taqatijig gatu mo geitu'ti'gw opla'taqatinew muta elt negm mimajuinu'it aq pata'teget.

³ Muta elt opla'tegej negm, amujpa na elugwatmuatl ignmatimgewe'l aq nu'gwa'lanew wi'sisg patgulmesigaqanigtug ugjit ignmugsin Gjinisgam. Mu tela'teget ugjit pas'g igtigig mimajuinu'g ugtlue'utiwal gatu maw ugjit negm ugtlue'uti'l apigsigtuanen.

⁴ Mo wen megensigw ugjit gepmitelmugsin ta'n teli espe'g patlia'suin. Gjinisgam megnatl na ji'nmul aq gisa'latl espe'g patlia'suin pa wijkei aq A'lano'q ta'n tel megnmut'p.

⁵ Pa na wijkei, Se'suguli na mo wesua'tugup negm espitelmugsin, ta'n teli espe'g patlia'suij, awna Gjinisgaml te-limit'pnn,

"Gi'l na 'ngwis. Gisgug nige' ni'n gujj."

⁶ Aq ap teluet Gjinisgam na'tami se'g ugtwi'gatignigtug,

"Gi'l patlia'suites iapjiw

'st'ge' na patlia'saq Meljisateg." Na.

⁷ Ugs'tqamu eigueg, Se'sus a'sutmap aq etawaqtmuatl Gjinisgaml aq gesigawtemit aq ugsaqpigun guta'tigl. Etawaqtmuatl Gjinisgaml ta'n gisi ugs'tawital 'npuaqanigtug. Ta'n teli ul'te'tg ugjit apji jigs'tuan Gjinisgaml, na tujiw Gjinisgam nutmuatl aq apaji minua'latl utqutaqane'gati.

⁸ Je tlia negm na Gjinisgam Uggwisl, Se'sus gegnutmasit jigs'tuan Gjinisgaml. Gegnutmasit apji tla'tegen ta'n Gjinisgaml tel puatmlij we'gaw ta'n teli ulmaje'g'p.

⁹ Ta'n tujiw gisi np'geg aq gaqa'toqeg ula ugtlgowaqan, na Se'sus wej gisa'tasit newgte'jit ta'n gi's gisa'laji mimajuinu'g tan'ig jigs'tagwi'titl iapjiw ugs'tawinew.

¹⁰ Gjinisgam wel'telmatl aq tel lugwalatl mawi espe'litl patlia'suilin pa na wijkei aq Meljisatega.

Ango'tmug aq mut puna'tunew ta'n teli gtlams'tasultioq

¹¹ Pugwelg ta'n goqwei gis telueieg ugjit ta'n teliaq pas'g na metue'g ta'n tl gnua'tulitoqs'p muta tetuji waqqaj 'ns'tmu'tioq.

¹² Gis tepiaq ta'n goqwei gis tlimuleg na nige' gilew nat wen gina'mua'titoqs'p. Gatu awna me' pualuloq gina'mugsinew ta'n goqwei na amgwes gegina'mugsioqop ugjit Gjinisgam ugtagnutmaqanm. Telteg gis mijipjewei malqotmn gatu awna amujpa siawi samqwatioq mllagejg pa wijkei aq gopisun.

¹³ Ta'n wen pas'g me' esamqwaj mllagejg na negm me' mijua'ji'jg, aq mo goqwei 'gji'tug ta'n goqwei tetapu'aq aq ta'n goqwei mo tetapuannug, muta gopisun na.

¹⁴ Melgignaq mijipjewei ugjit wel gisiguultijig, na ta'nig apji e'wmi'tij ugtangita'suaqanmual aq gisi gji'tutaq ta'n goqwei

gelu'lq aq ta'n goqwei mo glu'gtnug. Gi's gisigu'ltioq, gatu me' telo'ltioq pa wijkei aq gopisunji'jg.

6

*Pun tlo'ltigw pa wijkei aq mijua'ji'jg
aq igani 'lta'nej ta'n gnu'tmasulti'gup ugjit Se'suguli*

¹ Me' na igani 'lta'nej ta'n goqwei amgwes gis gnu'tmasulti'gup. Unjig 'lta'nej ta'n goqwe'l melgi gtlams'tasultinej aq me' goqwei 'gji'tunenu ugjit Se'suguli aq ta'n goqwei puatmugs'i'gw tla'taqatinenu. Amgwesewe'ig ta'n tujiw poqji gtlams'tasulti'gweg Gjinisgamewigtug gegina'masulti'gup jiglita'nenu elue'utigtug ta'n la'lugsitoqs'p mn'tua'gig. Gegina'masulti'gup 'gtlams'tasultinenu Se'suguliewigtug ugjit ugs'taultinenu.

² Gis gegnu'tmugsioq ugjit sign'tasuti'l, aq iga'toqol 'gpitnn un'jiwal ta'nig getlams'tasultijig, aq gis gegnu'tmugsioq ugjit apaji minunsultitaq ta'nig nepu'tipnig, aq ta'n Gjinisgam il-sumataq ta'n tel te'pmi'tij. Gis geituoqol wegla.

³ Nige' igani 'lta'nej ta'n tel gina'mua'ti'gw. Etna na ula tla'taqatitesnu, Gjinisgam na teli ul'te'tg. Na.

⁴ Pa na mimajuinu'g ejiglita'tij ta'n teli gtlams'tua'tipnn Gisitegelitl ma gisi apaja'lamgig apaji gawasgita'sultinew Gisitegeteg. Eig'pnig newgt Gisiteget ugtwasetegm. Geitu'tip ugtignmatimgewe'm aq mesna'tipnn Wejuli Nisgaml maw igtigig.

⁵ Gis geitu'tip Gisitegelitl ugglusuaqanm gelu'lq. Aq gis geitu'tip Gisitegelitl ugml'gigno'tim elugweg ugtinnewaq. Na wijkei ml'gigno'ti ta'n Gisiteget musga'tugsioq ta'n teli elege'witewit.

⁶ Pa na puna'tu'tij ta'n teli gtlams'tasulti'tij 'lpa ma wenn gisi apaja'lagwi ap gawasgita'sultinew 'mjit ap newgt muta apaji minu gujjiewgta'titl Gjinisgam Uggwisl, gujjieweigtug 'mjit ap newgt. Ma'muni neia'tu'tij mimajuinuigtug ta'n teli ntaqo'qona'la'tij.

⁷ Na maqamigew ta'n gispatoq wet samqwaq ta'n tujiw gigpesan nisiaq. Aq weligwengl iga'taqan ta'n gisi e'wmegl ugjit negla weli epgenmi'titl. Weligwegl mijipjewei. Wela'ltimgewe'l wejiaqal Gisitegetewigtug.

⁸ Gatu pas'g nigweg'sn goqominaqsi'g aq ginigweji'jg, mo tali ugtapsuninug ula maqamigew. Ta'n wen assutg tluetew, "Ula iga'taqan waju'aq mjegi. Amujpa nu'gwa'tutesnu." Na.

⁹ Nigmatut, je tlia tluewistueg, ninen wel'telmuleg aq mo telita'sultiweg ejiglita'ioq ta'n teli gtlams'tasultioq. Ta'n tel pmita'ioq musga'tuoq ta'n teli ugs'ta'ti.

¹⁰ Mo Gisiteget istuitelmaqul, gigwajite'teget. Ma awan'ta'suatmulugul 'gtlugowaqanml gis tla'tege'tpn gisna 'gsaltaqan ta'n tel musga'tu't'p. Apoqonma'tpnig ta'nig getlams'tasultijig aq wijkei me' siaw teli apoqonmajig.

¹¹ Ninen mesgi'g wetmite'tmuloq ta'n teli ul'te'tmuloq ingute'jit ta'n te'sioq. Siaw winpasultigw ta'n tel munso'tmoq glapis ugtejgewei glaman ta'n teli angita'sultioq aq elita'sultioq na tliatew.

¹² Mu pualulueg malo'ltinew gatu awna wijkei tlo'ltinew 'st'ge' igtigig ta'nig getlams'tasultijig. Mo negmow siwia'ti'gw gatu munso'ltijig enmi gtlams'tasultinew glapis ugtejgewei. Aq msntaq ta'n goqwei Gjinisgam teli tplumapni.

Ta'n goqwei Gisiteget teplumugsi'gw na tla'tegetew

¹³ Ta'n tujiw Gisiteget el'toq ugteplumtimgewe'l ugjit Aplamal elui'tmasip tla'tegen ta'n goqwei teli tplsip. Mo wen eimug je mu newgte'jit ta'n naji espeieg aq negm. We'gaw e'w'g ugwisunm ta'n tujiw teli lui'tmasip.

¹⁴ Negm teluet, "Ni'n teplumul gi'l, wel'telmul ignmulin pugwelgig ta'n ugtapegsites."

¹⁵ Aplam pegiji esgmap glapis mesng'p ta'n goqwei Gjinisgam teplumapnn.

¹⁶ Ta'n tujiw mimajuinu elui'tmasit, e'w'g wisun nat wenn mawi espeinitl je mu negm. Aq na elui'tmasuaqan ml'gita'n aq nenga'toqol 'ms't gi'gaja'suaqan.

¹⁷ Na Gjinisgam puatg'p gnua'tuan ugtmimajuinumg menaqqajewei msntaq ta'n goqwei teplumapni aq mo eigtnug gawasgapuguen ta'n teluet, toqo ap angua'toq ta'n telui'tmasit na teplumtimgewei.

¹⁸ Na tela'teget glaman 'gjiti gji'tu'g Gisiteget tla'tegetew ta'n goqwe'l teplumugsi'gw. Etna na wegla tapu'gl mo eigtnug gis sa'se'wa's'gtn ugjit Gisiteget. Mo eigtnug egsuen. Aq ta'n goqwei teplumsip ma gawasga's'gtn glaman sangewitelmuq Gisiteget. Geitu'g ignmugsitesnu ta'n goqwe'l teplumugsi'gup aq msnmnenu, ta'n eligasulti'gw Gisitegetewigtug.

¹⁹ Ula ta'n elita'sulti'gw ugjit msnmnenu pa wijkei aq gl'pisun ugjit 'gjijaqamijinaq ta'n tel gnn'g. Ma maja's'gtnug. Teli mlg'teg ugjit 'gjijaqamijinaq pa wijkei aq gl'pisun 'gtulg. Aq wet saputa's'g laqpilaqanigtug wa'so'qewei a'sutuo'guom ta'n lame'g pitu' piteg. Ta'n ginu elita'sulti'gw na Se'sus muta wet saputa'sit wa'so'q aq neia'sit ta'n Gjinisgam eimlij.

²⁰ Se'sus iganapti'gmugsi'gw ugjit apoqonmugsinew. Nige' gis lieteg na'te'l ge's mu ginu aq pisgwa't ta'n Gisiteget eimlij. Negm pa na wijkei aq Meljisateg ta'n tel patlia'suip. Nige' Westaulg mawi espe'g patlia'suit iapjiw.

Na Patlia's ta'n teluisit Meljisateg

¹ Ula Meljisateg etli elege'witewip na 'gjigang teluisig Seilem aq a'sutmessewaji mimajuinu'g Gisitegetewigtug, Gisiteget na mawi espe'g. Na ge's Aplam wejgwí apaja'siteg na api matnaqqet ne'pa'sni' elege'wiliji. Meljisateg a'suguapnn aq a'sutmessewapnn Gisitegetewigtug.

² Aplam newgtisga'qal i' te'sunemi'gl i' tepochisa'toqol ta'n te's'gl goqwe'l gisi ugsua'toqol ta'n etl matnaqqep. Na newgtejgl newgtisga'qal ignmuatl Meljisategal. (Meljisateg toqongl wisunn, amgwesewei wisun na "Elege'wit ta'n maw getlamiet." Negm etli elege'witewit 'gjigang teluisig Seilem. Na glusuaqan Seilem telueg "Wantaqo'ti." Etna na ugjít telui'tut "Elege'wit ta'n gisa'toq wantaqo'ti.")

³ Mo mesaqan wi'gas'gtnug Gisiteget wi'gatignigtug ugjít Meljisateg ujjíl aq uggwítl gisna ta'n elagutg. Mu tami ewi'gas'gtnug ugs'tqamuin gisna npmñ. Pa na wijei aq siaw patlia'suit iapjiw pa na wijei aq Gisiteget uggwisl.

⁴ Nemituoq nige' Meljisateg ta'n tetuji espe'g aq Aplamo'q. Gujjinaq, Aplamo'q, ignmuapnn ta's'g ta'n goqwei weja'toq etli ntimg.

⁵ 'Tplutaqan telueg, 'Ms't wen Isle'lewa'j amujpa ignmuaji patlia'sg na newtejgl newgtisga'qal ta'n te's'gl goqwe'l gisi msnmi'tij. Na negmow patlia'sg wettaqia'tijig Li'paieg. Telgitas'g ugsua'tunew ta's'gl negmow ta'n ugtmimajuinumg. We'gaw negmow elt wettaqiejjig Aplameg.

⁶ Gatu awna Meljisateg mo wettaqiegupnn Li'paieg, gatu weji mgng'pnn Aplameg newtejgl newgtisga'qal aq a'sutmessewapnn Aplamal negm. Aplam ta'n teli tplumu'tp Gisitegelitl ugjít 'msnmnew ta'n goqwe'l gelu'lgl.

⁷ 'Ms't wen geitoq ta'n wen a'sutmessewaji igtigig mimajuinu'g, me' espe'g je mu ala igtigi. Na mimajuinu ta'n me' espe'g gisi apoqonmuaji ta'nig ewle'jultiliji.

⁸ Patlia'sg ta'n 'npu'titaq, negmow megenmi'titl newtejgl newgtisga'qal wejiaqal ugtmimajuinumg aq me' enmiaq 'npu'titaq. Gatu awna Meljisateg ta'n megeng'pnn newgt newgtisga'qal wejiaqal Aplameg, mo ewi'gas'gtnug ta'n tli np'tew.

⁹ Aq nige' wesgutmeg ta'n tujiw Aplam apangitgeg na newgt newgtisga'qal Meljisategal. Etna pa na wijei aq Li'pai ta'n wettaqietew Aplameg apangitg'p. We'gaw Li'paio'q wet apangitmi'tipnn Meljisategal muta wetapegsip Aplamo'q. (Li'pai ta'n patlia'suip aq maw ta'n wetapegsultijig me' patlia'su'ultijig nige' gisgug.) Mesnmi'titl newgt newgtisga'gal, weji ignmutl ugmimajuinumg.

¹⁰ Je tlia Li'pai me' menaq angite'tasigup ta'n tujiw unijamijgi Aplamat, weltesguateg Meljisategal aq na newgtisga'qal ignmuapnn.

¹¹ Ta'n tujiw mimajuinu'g na Isle'laq ignmutpnig 'tplutaqan na tujiw patlia'sg ta'n wetapegsultijig Li'paieg iganpugultijig. Pa na patlia'sg gis gaqi gisa'tu'tisn ugtlgowaqanuow na mo puatasiwisoq ap igtig piluei patlia's neia'sin. Ula newgte'jit patlia'suitew pa na wijkei aq Meljisateg. Mo tle'gw 'st'ge' ta'nig wettaqiejjig Li'pai aq uggwisl A'lan.

¹² Nige' Gisiteget megnatl ap igtigl patlia'sl pa na wijkei aq Meljisateg. Ula patlia's mo wettaqiegw Li'paieg glaman amujpa sa'se'wa'tmg 'tplutaqan. 'Tplutaqan telueg patlia'sg amujpa wettaqiejjig Li'paieg, etna na ugjiti.

¹³ Na newgte'jit ta'n teli agnimuj, na Westaulg, tleiawig na 'Nnu'g ta'nig wetapegsultijig Jutaeg. Wegla mimajuinu'g menaq patlia'suulti'gw patgulmesigaqanigtug.

¹⁴ 'Lpa weli gji'tas'g weji ugs'tqamuip ta'nig wetapegsultijig na 'Nnu'g 'Jutaewa'jg, aq Mowis mo ewi'taqupni ta'nig wetapegsultijig Jutaeg ta'n wesgumateg patlia'sg.

Westaulg patlia'suit pa wijkei aq Meljisateg

¹⁵ Gatu nige' Westaulg neia'sit. Pa na wijkei aq Meljisateg me' espe'g aq Li'pai aq ta'nig wettaqiejjig pa na wijkei Westaulg na me' espe'g.

¹⁶ Mo mimajuinu'g patlia'sualagupnn ta'n telgitas'g 'tplutaqan, gisna ta'n wettaqiej, gatu Gjinisgam megnapnn ugjiti patlia'suilin muta ml'gigno'ti geggunmljj ugjiti iapjiw siaw mimajilin.

¹⁷ Muta Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg, "Gi'l patlia'suites iapjiw pa na wijkei aq Meljisateg ta'n tel patlia'suit."

¹⁸ Na 'tplutaqan Mowisewe'l mo gisa'tugup ta'n goqwei telleg lugwatmn. Pas'g musga'tugsi'gw ta'n teli opla'taqati'gup. Mo gis gisa'lugsigw mo pata'taqatinenu. Etna na ugjiti mo gisa'lugsi'gup gigjita'nenu Gjinisgamewigtug. Na tujiw sitatug iga'tas'gl.

¹⁹ Gatu nige' me' gelu/lg ta'n lita'sultitesnu, na negm Se'sus ta'n gisa'lugsi'gw gigjita'nenu Gjinisgamewigtug.

²⁰ Gjinisgam mo elui'tmasiwg ta'n tujiw igtigig patlia'sua'luteg.

²¹ Gatu nige' Gjinisgam elui'tmasip ta'n tujiw Se'sus patlia'suiteg aq telimatil,

"Ni'n na Gjisaqamaw

aq gis lui'tmasiap aq ma gawasga'tu,
'Gi'l patlia'suites iapjiw.' "

²² Na telueg, piltuteg ugjiti negm Se'sus. Negm gisa'toq na tetuji aji gelu/lg mawagnutmamgewei ta'n gi's gisi ugja'toq.

Gjinisgam megenatl Se'sugulial ugjit apjiw patlia'suilitew. Etna na ugjit geitu'g ta'n goqwei Se'sus teplumugsi'gw amuj tliatew.

²³ Ap piltuteg, muta ala igtigig patlia'sg pugwelg'pnig aq nepu'tipni'g aq mu gis siaw lugutigupnig.

²⁴ Gatu awna Se'sus siaw mimajit iapjiw aq ugtlgowaqan ta'n patlia'suit, mo siawa's'gtnug ugjit natuenig pilue'g.

²⁵ Ap nige' aq iapjiw gisi ugs'tawiaji 'ms't ta'nig el'ta'liji Gjinisgamewigtug, wet sapu tl lugutilijig negmeg, muta negm iapjiw mimajit aq eltawaqtmuatl Gjinisgaml ugjit negmow.

²⁶ Se'sus nige' na mawi espe'g patlia's. Apoqonmugsi'gw ta'n tel nuta'maigw. Sape'wit, aq mo amsalteg eigtnug ugtinneq aq mo lue'uti. Tepgisat'asit ginu elue'winu'g aq Gjinisgaml weji unaqa'lut wa'so'q ta'n mawi gepmitelmut.

²⁷ Me' tetuji espe'g aq igtigig espo'ltijig patlia'sg. Te'sigisg'g amujpa na negmow tmg nu'gwa'lanew wi'sis patgulmesigaqanigtug ugjit ugltue'utiwal. Aq na tujiw ugjit igtig mimaajuinu'g. Gatu mo Se'sus tela'tegegup. Igalsip newgt aq ma nugu ta'n tujiw ignmalsiteg gujjiewgto'ten.

²⁸ Ta'n tel wi'gas'g 'tplutaqan Mowisewe, te's newgtipunqeg, newgte'jit ta'n te'sijig patlia'sg megenut ugjit espe'g patlia'suin, negm na ji'nm ta'n pata'teqet aq 'np'tew. Gatu me' enmiaq Gjinisgam teplumsip aq elui'tmasip ugjit 'lgiman ug-gwisl mawi espe'tew patlia's. Mo eigtnug Se'sus pata'tegeg. Iapjiw mawi espe'tew patlia's.

8

Nige' Se'sus mawi espe'g patlia's ugjit ginu

¹ Ula na giasgiwewei ta'n goqwei wesgutm. Ginu geggunug mawi espe'g patlia's ta'n pemgopit ugtinaqanmg Gisitegelitl, Gisiteget ta'n maw gepmitelmut wa'so'q.

² Se'sus, na mawi espe'g patlia's, etl lugwatg ugtlgowaqan na'te'l. Patlia'suit wa'so'qewei a'sutuo'guomg ta'n maw gepme'g. Etl lugwet na'te'l wiguow ta'n Gjinisgam Gisiteget gisito'q, ta'n ji'nm mu gisitug.

³ Ta'n te'sit espe'g patlia's telgitasit iga'tun ignmatimgewei gisna wi'sisg ta'n ne'potg patgulmesigaqanigtug aq nugwa'lut ugjit Gjinisgam. Etna na ugjit megenut. Aq nige' Se'sus ginuewei mawi espe'g patlia's amujpa na gegung nat goqwei ta'n ignmuhan Gjinisgaml.

⁴ Lpa na ugs'tqamug eig's, mu eigtnug gis patlia'suin. Muta patlia'sg eигig ta'n ignmuetu'tij ignmatimgewei ta'n telgitas'g Lesui'peweiei 'tplutaqan.

⁵ Gatu na 'Igowaqan ta'n ala patlia'sg tela'tu'titl pas'g napgeta's'gl aq 'st'ge' gjijaqamiju'aqal ta'n goqwei teliaq

wa'so'q. Pa na wije't'p ugjit Mowiso'q. Ta'n tujiw, Gjinisgam telimapnn Mowisal 'ltu'tinew sape'wig wi'g teplumtimgeweiei teluet, "Ango'te'n ta'n teli'tun 'ms't goqwei menaqqajewei st'ge' ta'n tel gnu'tmulap aq musga'tulap gm'tnigtug."

⁶ Glapis gatu nige' Se'sus ignmut 'lgowaqan ta'n mawi espe'g je mu ala igtigig patlia'sg. Negm na nuji glutmelsewet ugjit me' aji gelu'l gis agnutmamgewei ugjit Gjinisgaml aq maw mimajuinu'g aq tetpaqa'toq. Me' aji gelu'l gis muta Gjinisgam teplumaji mimajuinu'g me' ma'muni ulapetmnew.

⁷ Pa na mo goqwei amsaltenugusn amgwesewei gisagnutmamgewe'l, mu nugu T'a's'gtnuisoq tapuewei. Gatu mimajuinu'g mu gis gugunmi'tigup amgwesewei gisagnutmamgewe'l. Etna na ugjit Gjinisgam weji el'toqop igtig gisagnutmamgewe'l.

⁸ Ilsutg na amgwesewei gisagnutmamgewe'l mo elugwenug Gjinisgam teluet,

"Tetaputesg iga'q
ta'n tujiw 'ltutes pilei gisagnutmamgewei
ugjit na 'Nnu'g telui'tmi'tij Lesui'paq
ta'n wigultijig Isle'lewa'gig aq Jutiaewa'gig.

⁹ Ma wije'nug aq na mawagnutmamgewei
ta'n ni'n eltaqapniq gujuaqi'g.
Na na'gweg ta'n wesua'tugupnig ugpitnuaq

aq tewa'l'g'pni na maqamigew, teluisig Ijipteg.
Mo siaw gugunmi'tigup teplumtimgewe'l
ta'n gis agnutma'tieg'p, etna na ugjit eliamgupni.

¹⁰ Gatu nige' na ula pilei mawagnutmamgewei
ltua's 'ntmimajuinumg Isle'laq.
Tliatew me' enmiaq. Teplumgig,

'Ni'n 'nt'tplutaqanml iga'tua's
ugtangita'suaqanmuaq
aq guguntaq uggamlamunuaq.
Emtoqwalitaq ni'n Gjinisgam

aq negmow na 'ntmimajuinumitaq.'

¹¹ Ma nugu wen gina'muagwi aq tlimaqwi,
'Gji'jiatoqs'p ta'n wen Gjinisgam.'

Muta 'ms't 'gji'jitaq ni'n,
ms't ta'n maw maljewe'jg aq ta'n maw gisigu'tijig.

¹² Ewlitelma's ta'nig opla'taqati'tij
aq apigsigtua's ta'n teli pata'taqati'tij
aq ma nugu migwite'tmuaqul ugltue'utiwaq."

Na teluet Gjinisgam.

¹³ Ta'n tujiw wesgutg'pneg pilei teplumtimgewei ta'n
'ltutew Gjinisgam musga'toq na amgwesewei mu elugwenug.

Mo gi's gisa'lagwi mimajuinu'g gigjita'new Gjinisgamewigtug muta mimajuinu'g mo gi's gaqi majulgwalagwi. Na glaman apugjig ma e'wa's't'nug.

9

*Gjinisgam ta'n teli emtoqwalut ugs'tqamu
aq ta'n teli emtoqwalut wa'so'q*

¹ Ewi'gas'g amgwesewei gis mawagnutmamgewei ta'n telteg ugjit mimajuinu'g teli emtoqwala'ttl Gjinisgaml aq ta'n telteg tla'taqati'tij. Aq eteg'p a'sutuo'guom wi'g ta'n mimajuinu'g gisi 'ltu'tij.

² Anapjeteg wi'g gisgaja'tu'tij aq mawgtaqane'wa's'gl. Amgwesewei telui'tmi'tij gepme'g. Wasoqweg na'te'l newgte' menjepuguig aq patauti ta'n ignmatimgewei pipnaqann Nisgamewei tepteg.

³ Ta'puewei ase'g laqpilaqan na eteg telui'tas'g ta'n maw gepme'g mawgtaqane'wa's'gl, Gjinisgam ugt'pung.

⁴ Na'te'l pitegl patgulmesigaqan wisaw sulieweigtug oqonisgwatas'g ugjit ta'n etl nu'gwa'tas'gl weljema'gewe'l. Elt lisqli'gn aq pituega'tas'g wisaw sulieweigtug oqonisgwatas'g. Lisqli'gnigtug piteg wisaw sulieweie'i wo'g ta'n pipnaqan teluisig manna eteg, aq A'lan ugtaptu'nm ta'n nigweg'pnig nipi'g, aq tapu'gl sasqle'gl gun'teweie'l, ta'n glusuaqann ewi'gas'gl Gjinisgam ugt'tplutaqanml.

⁵ Nasega'tas'gl usgittug lisqli'gnigtug ta'n teli angamgusijig 'st'ge' ansale'wiji'jg. Musga'tu'tij Gjinisgam i'mn na'te'l. Unisqiwaq siplaqpiliji toqo amgwagwi'ttl. Gegupijig lisqli'gnigtug ta'n i' tli apigsigtas'g elue'uti'l. Gatu nige' mo gis gnua'tuluow 'ms't goqwei.

⁶ Gatu ta'n tujiw webla goqwe'l tel gisgaja'ta's'gegl na patlia'sg te'sigisg'g pisgweta'jig amgwesewei ta'n teluisig gepme'g aq tela'taqatijig ta'n telgitasulti'tij.

⁷ Gatu awna pas'g na mawi espe'g patlia's, pija'sit lame'g tapuewei ta'n teluisig maw gepme'g aq pas'g newgti gisgug te's newgtipunqeq na tla'tegetew. Nespnatl wi'sisl umal'tem ugjit negm ugtlue'uti'l aq ugtlue'utiwal ta'n mimajuinu'g gis tla'taqati'tij gatu mo geitu'ti'gw etl pata'taqatijig.

⁸ Wejuli Nisgam weji gnu'tmugsi'gw ta'n maw gepme'g na me' menaq pana'tas'gtnug glapis Gjinisgam pile'g teplumtimgewei iga'toq.

⁹ Etna na napqaqan ugjit nige', me' enmiaq. Aq nige' gis tliaq. Ignmatimgewe'l aq wi'sisg nu'gwa'lut'pnig patgulmesigaqanigtug ugjit ignmutpnig Gjinisgam. Gatu mo eigtnug gisa'tun mimajuinu'g mujgajewe'gtn uggamlamunual.

¹⁰ Muta sa'qawei gisagnutmamgewe'l wegla pas'g tle'l ta'n mimajuinu'g tla'tutaq mijipjewei, samqwan aq ta'n tel mili waqamalsulti'tij. Maqatawe'l 'tplutaqan ta'n tli e'wa's'gt'tal glapis Gjinisgam neia'toq pilue'l.

¹¹ Gatu nige' Se'suguli gis pegising'pnaq. Negm na mawi espe'g patlia's aq ta'n goqwe'l gelu'lgl gisgattegl. Na wiguw ta'n elugwatg me' espe'g aq maw mujgajeweieg je newgte' ugs'tqamug. Mu ji'nm gisitug aq mu ula ugs'tqamug tle'.

¹² Tepiaq ugjit Se'sus newgtejgeg pisgwa't ta'n maw gepme'g aq gisi iga'lugsi'gw lue'uti ta'n teli assumugsi'gup. Na wet tla'tegep ta'n gaqiguniepnaq gujjieweigtug. Etna na umal'tem ta'n guta'tas'g mo wi'sisg umal'temuow.

¹³ Ta'n telteg amgwesewei gisagnutmamgewei teplumtimgewei na ta'n tujiw mimajuinu'g pata'taqati'tij mo gisi pisgweta'new 'gjia'sutuo'guomg muta mo waqamo'lti'gw Gjinisgameweigtug. Amujpa na patlia's ne'pa'ji wi'sisg aq se'sapaqttestas'gl na te'pljig umal'temuow aq latto'laq aq piwoqteg goqwei ta'n tel nu'gwa'luj wen'jitia'mujg. Na tela'teget gisa'la'titl waqamo'ltni new ugjit 'gjia'sutuo'guomg pisgweta'new.

¹⁴ Na nige' ula teliaq me' gatu ma'muni pgwatunew Se'suguli umal'tem ta'n tujiw nepgaq aq gaqiguniepnaq. Mo goqwei amsaltenug negmeg. Wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgam ta'n apji mimajit Se'sus iga'toqop ugmimajuaqanm gujjieweigtug. Na menaqqajewei ignmatimgewei ugjit 'gtlue'utiwal. Ignmatimgewei ta'n iapjiwewe'tew aq Gjinisgam wel'te'tg. Na tela'tegep, gis waqama'lugsitesnu 'ggamlamuninal ta'n teli pata'taqati'gw. Aq mo nugu wejo'tmnenu waqamalsulti'gw ta'n ginu gis tla'taqati'gw gatu awna Se'suguli gisi iga'toqop ugmimajuaqanm ugjit ginu. Glaman nige' gis lugowatesnu Gjinisgam ta'n apji mimajit.

¹⁵ Etna na ugjit Se'suguli gi's gisi gisgaja'toq pilei gisagnutmamgewei glaman negla ta'n Gjinisgam wigumaji 'msntaq iapjiwewe'i ul'telmugsinew ta'n Gjinisgam teli tplumsip. Ula gis tliatew muta Se'suguli weji np'g'pnaq ugjit apigsigtuan mimajuinu'g ta'n teli opla'taqa'tipnig ge's eimu'tili'titeg amgwesewei gisagnutmamgewei.

¹⁶ Pa na mimajuinu mesaqan wi'gas'g ugjit wen'ji'guom ignmuaj uggwisl ta'n tujiw np'g, ma uggwisl gisi msnmligw glapis gisi np'g ungi'gw

¹⁷ Muta mo teli ugtapsuninug ge's mimajuinu ta'n gisitoqop me' mimajit. Pas'g igani lietew ta'n tujiw gisi np'g.

¹⁸ Etna na ugjit amgwesewei gisagnutmamgewei gelu'lg'p ugjit ta'n tujiw wi'sisg ne'pa'tij aq e'wmi'tij mal'tew.

¹⁹ Amgwesewei Mowis telimapni mimajuinu'g ta'n te's'g 'tplutaqann. Na tuijw wesua'toq mal'tew wen'jitia'mu'tl aq te'pljig wiaqpega'toq samqwan aq se's'paqte'gl 'tplutaqanewe'l wi'gatign aq 'ms't mimajuinu'g. E'w'g isop nipa'sqaqanjij aq megwe'g jijgluewjuapi. [Isop iga'taqanigtug etligwet.]

²⁰ Na teluet, "Ula na mal'tew ta'n gepsaqa'toq gisagnut-mamgewei ta'n Gjinisgam telimugsioq, ugt'tplutaqanml ugjitelew majulgwatmnew."

²¹ Pa na wijkei Mowiso'q elt se's'paqtestoqopneg na mal'tew sape'wig wi'g aq ta'n te's'g goqwei e'wmi'tip ta'n teli emto-qwala'tij Gjinisgaml.

²² Getletug telgitas'g 'tplutaqanigtug. 'Lpa 'ms't goqwei gisi waqama'tas'g mal'tewigtug aq pas'g gis tli apigsituaten elue'uti'l ta'n tuijw mal'tew guto'tas'g.

Se'suguli igalsit ne'po'qsin ugjitelew jijgluewjuapi

²³ Wegla ta'n goqwe'l ugs'tqamug napgeta's'g ta'n goqwe'l wa'so'qewe'l aq amujpa na tel waqama'tas'gl wi'sis umal'temuow. Pas'g na me' ap naji puatas'g ta'n maw gelu'lgl ugjitelew waqama'tasin Gjinisgamewigtug. Ta'n wen getu lien na'te'l wa'so'q amujpa na gasa'tas'gl ugjitelew'uti'l.

²⁴ Se'suguli mo eliegup ta'n maw gepme'g ta'n ji'nm gisitoq na ta'n napgeta's'g newgte' 'gjitelei. Pas'g na negm Se'sus pisgwa't wa'so'q. Nige' na'te'l nuji glutmelsewet ugjitelew gini Gjinisgaml ugsisgug aq a'sutmesseugsi'gw.

²⁵ Na Lesui'pewei espe'g patlia's eliet ta'n maw gepme'g 'gjia'sutuo'guomg na sape'wig patgulmesigaqan newgti gisugug te's newgtipunqeg aq mal'tew wi'sisuewei ela'toq. Gatu Se'suguli pas'g newgt eliep Gjinisgameg ta'n tuijw gisi np'geg aq gaqiguniepnaq.

²⁶ Mo gaqaisg ulmaje'soq weja'tegem geg ugs'tqamu gisita'sigeg. Gatu awna nige' pem giaspiaq pas'g newgt neia'sit ugjitelew jijgluewjuapi. Wet sapu tl lugwet ta'n negm igalsiteg ne'po'qsin.

²⁷ Amujpa na 'ms't wen newgt nepg aq na tuijw ilsumatal Gjinisgam.

²⁸ Pa na wijkei Se'suguli newgt igalsip jijgluewjuapi pugwelgl elue'uti'l. Neia'sitew 'mjit ap newgt mu ugjitelew gini Gjinisgaml.

10

¹ Na Lesui'pewiei 'tplutaqan pas'g ugjijaqamijuq ta'n 'gjitm tela's'g wa'so'q, pas'g nunmamu'g ta'n goqwei gelu'lgl jugu'etew. Wi'sisg nu'gwa'lujig patgulmesigaqanigtug ugjitelew Gjinisgam. 'Lpa mo naqa's'gtnugul te'sigisg' aq

te's newgtipunqeg aq glapis. Gatu ma gis gisa'lagwi na mimajuinu'g gegnu pmita'new aq mujgajeweigtn uggamlamunual ta'n tel majulgwatmi'tij.

² Pa na wegla mimajuinu'g ta'n teli emtoqwala'titl Gjinisgaml 'gjitm gis gasa'toqol ugtlue'utiwal, ma nugu gesugtnugul uggamlamunual ugjit ugtlue'utiwal aq ma asga-iagwi'tigul. Aq mu nugu wi'sisg ne'po'tpnig ugjit na.

³ Gatu nige' ta'n wi'sisg ne'po'tpnig aq nu'gwa'lujig patgulmesigaqanigtug miguima'tiji mimajuinu'g na ugtlue'utiwal te's newgtipunqeg.

⁴ Muta latto'laq umal'temuow aq te'pljig umal'temuow mo eigtnug jigla'tun lue'uti'l.

⁵ Etna na ugjit ta'n Se'suguli getu pgisingeg ugs'tqamug telimatl Gjinisgaml ujjl,

"Mo nugu puatmun wi'sis ne'po'qsine new
aq nu'gwa'lujig patgulmesigaqanigtug
aq mo puatmun ignmatimgew'e'
gatu gi'l gisgaja'tui't'p na'qi ugjit ni'n.

⁶ Mo nugu wel'te'tmun ne'po'j wi'sis
aq etl nu'gwa'luj patgulmesigaqanigtug
ugjit jiglo'tun elue'uti'l.

⁷ Na tujiw teluei,
'Gjinisgam ni'n pegisin tla'tegen ta'n tel pualin
muta gis ewi'gas'g ugjit ni'n
na 'tplutaqane'l wi'gatignigtug.'

⁸ Ta'n tujiw amg wesewei, Se'suguli teluet, "Mu nugu wel'te'tmun aq mo wela'lulug ta'n tujiw nu'gwa'luj wi'sisg patgulmesigaqanigtug ugjit jigla'tun lue'uti gisna mo wel'te'tmun ta'n tujiw ignmatimgew'e' pegisitulgl." Na ula teluet we'gaw telgitas'g 'tplutaqanigtug nu'gwa'lujig wi'sis patgulmesigaqanigtug.

⁹ Gatu Gjinisgam ejigla'toqop amg wesewe'l gis agnutmamgewe'l glaman gisi 'ltutal tapuewe'l. Na tujiw Se'sus teluet, "Gjinisgam Gisiteget, ni'n ulatet gis pegisin tla'tegen ta'n tel pualin."

¹⁰ Muta Se'suguli tela'tegep ta'n Gjinisgam tel pualapnn na nige' ginu waqama'lugsi'gw ta'n tel pata'taqati'gup aq apaja'lugsi'gw ta'n Gjinisgam tli ul'telmugsi'gw. Se'suguli teli igalsip ugmimajuaqanml gujjieweigtn. Pas'g newgt igalsip aq na tepiaq.

¹¹ Ta'n te'sit Lesui'peweiei patlia's a'sutuo'guomg, ugtlgo-waqan elugwatg te'sigisg'g. Elugwala'tij wi'sisg aq nu'gwa'laji patgulme'sigaqanigtug ugjit Gjinisgaml. Gatu mo eigtnug gis jigla'tun elue'uti'l.

¹² Gatu awna Se'suguli newgt igalsip ugit elue'uti'l ejigla'toqol. Negm na mujgajewei ignmatimgewei, siaw gelu'lg ugit iapjiwewei. Na tuiw epa'sit ugtinaqanmg Gjinisgam ujjl.

¹³ Na na'te'l esgmat glapis Gjinisgam gisi wissuignemaj ms't wen getant'pn.

¹⁴ Ta'n tel newgt igalsip ne'po'qsine new gisa'laji mimajuinu'g tepgisa'laji ugit negmewe'n na ms't negmow ta'nig gis waqama'lujig ta'n tel pata'taqa'tijig. Ta'n tel nemugsi'gw Gjinisgam "sape'ulti'gw" muta tleiault'i'gw Se'suseg.

¹⁵ Na Wejuli Nisgam wesgumugi'gw weglaal. Telimugsi'gw ta'n Gjinisgaml teluelitl,

¹⁶ "Ula na gisagnutmamgewei ni'n 'ltutes ugit negmow, wegla na'gwegl wejgwita'qal. Ni'n iga'tua's 'nt'tplutaqanml uggamlamunuaq aq wi'gmua's ugtangita'suaqanmuqaq.

Gisa'la's apji migwite'tmnew aq angite'tmnew."

¹⁷ Na tuiw teluet, "Ma nugu migwite'tmuaq ugtlue'utiwal aq ta'n goqwe'l winjigl gis tla'taqati'tij."

¹⁸ Na ta'n tuiw Gjinisgam gisi apigsigtuaj mimajuinu'g ugtlue'utiwal, ma nugu pewatas'gtnug patlia'sg ne'pa'ji wi'sisg ugit jigla'tun lue'uti.

Ge' nige' gigjita'nej Gjinisgamewigtug

¹⁹ Nigmatut, nige' ml'go'tmnej aq gigjita'nej Gjinisgamewigtug. 'Ms't wen gisi agnutmaj Gjinisgaml. Na wej gis tliaq ta'n tel ne'po'tp Se'sus aq gaqiguniepnaq.

²⁰ Se'suguli pilei awgti pana'tugsi'gupneg ta'n tl gigjita'tesnu Gjinisgamewigtug. Ta'n tuiw igalsiteg ne'po'qsin, ejigla'toqopn laqpilaqan ta'n nigtua'lugsi'gup Gjinisgamewigtug. Ne'po'teg gatu nige' iapjiw mimajit.

²¹ Nige' geggunnug na mawi espe'g patlia's ta'n gepme'g. Negm etli assusit Gjinisgaml wi'g wa'so'q. Patlia'suit ugit ginu.

²² Ge' nige' gigjita'nej Gjinisgamewigtug gepmitelmanej 'ggamlamuninaq aq giasgiw 'gtlams'tasultinej. Gis waqama'tas'g 'ggamlamuninaq aq 'gtangita'suaqanmuqaq ejigla'tas'gl 'gtlue'utinal. Ta'n Gjinisgam tel nemugsi'gw pa wijei aq gisi gsipa'tas'gl ga'qinal waqame'g samqwan.

²³ Nige' ginu munso'tmnej ta'n elita'sulti'gw ta'n teli gtlams'tasulti'gw aq gi's gisi musga'tu'gupnig mimajuinu'g aq mut apsgwita'w muta gis lita'sualatesnu Gjinisgam. Geitu'g msntesnu ta'n teli tplumugsi'gw.

²⁴ Nige' ml'ge'atultinej glaman ala wen ap igtig mawi apoqonmatultitesnu. Musga'tuanej ta'n teli gsaltulti'gw aq ula'taqatitesnu giasgiw.

²⁵ Mut siwia'tinew ta'n tel mawita'igw 'st'ge' ta'n igtigig tela'taqati'tij gatu awna ulgwijimtulti'gw ala wen ap igtig pjiliw pem nmitutoqs'p na na'gweg ta'n Gjisaqamaw apaja'sitew, nige' pem tepawiaq.

²⁶ Ta'n tujiw gi's gisi gj'i'tu'gweg teliaqewei, pa na gisita'sulti'gw siaw pata'taqatinenu, mu nugu eigtnug ta'n tl gasa'tas'gt'tew 'gtlue'utinal. Pa na wije aq mo taluega'qw Se'suguli ta'n teli np'geg.

²⁷ Awna nige' ta'n goqwei esgwiaq ugjat ta'nig na wet tla'taqatijig, jipasultitaq ta'n ilsutasultitaq Gjinisgamewigtug aq mn'tua'gig 'lgimaten ta'n pugtew ma 'nqa'suenug iapjiw. Gjinisgam tli ulmaji ilsutmuataq wegla ta'nig getana'titl.

²⁸ Ta'n pas'g wen mo jigs'tmug Mowisewe'l 'tplutaqan smtug ne'po't'p. Mo ewlitelbam't ta'n tujiw gissumuj. We'jituq ta'n gis tla'tegej tapusiliji gisna nesisiliji gis tl nemia'tipnn aq nuji elui'tmasultiniji.

²⁹ Gatu me' aji winjig ta'n mimajuinu masgelmatl Gjinisgam uggwisl aq gesingowite'tmuaj Se'suguli umal'tem ta'n ejigla'toqol ugtlue'uti'l aq gisa'lut waqame'n. Aq winjig penoqitelmatl Wejuli Nisgaml ta'n teli ul'telmlij. Ge' pas'g angite'te'n ta'n tli mtue'tew ugjat negm. Ma'muni ugtapetew ta'n tel te'p'g.

³⁰ Muta geitu'g ta'n Gjinisgam teluep, "Ni'n asita'las, ni'n gisa'la's apat apangitmnew." Ap teluep, "Na Gjisaqamaw ilsumataq ugtmimajuinumg."

³¹ Paqsipgi jipaqa'tisoq ta'nig getana'titl Gjinisgaml, ta'n apjiw mimajilitl, muta Gjinisgam mawignat aq apugjig ugtapulataq.

³² Migwite'tmoq ta'n gis tliaqap. Wegla na'gwegl ta'n Gjinisgam ugtwasetegm elasa'tugsioqop aq getlams'tasultioq. Pugwelgl ta'n goqwe'l welmajojtmoqopnn, gatu mo wissuigne-mugsiwoqop ta'n tel gitnm'tioqop.

³³ Gilew na tujiw gaqaqisg ewlutasultioqop mimajuinuig-tug. Ewlutasultioqop aq we'gaw gilew gisgajo'ltioqop witto-qwa'lanew ta'nig emegweiujig 'st'ge' gilew.

³⁴ Ewlitelmoqopnig gigmaq ta'nig getlams'tasultijig aq etli ulmajo'ltijig laplusang. Ta'n tujiw wesua'tugsioqop ta'n gilew assutmoq, gisipugu'tmoqop ta'n teli ntuoq aq welgwijultioqop muta geituoq me' gilew geggunmoq nat goqwei ta'n iapjiwewe'tew.

³⁵ Mut punia'tinew ta'n tujiw getangusultioq muta mawi ms'gi'gt'tew ugtapangitueweimuow wa'so'q.

³⁶ Amuja na gilew sangewo'ltioq ta'n teli gtlams'tasultioq muta gisipugutmoq ta'n tla'tutoqs'p ta'n Gjinisgam tel'te'tg glaman 'msntoqs'p ta'n teli tplumsip.

³⁷ Muta Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg,
“Pe' pugjig aq ta'n wen wejgu'et, pgisintew,
aq ma 'pgiji esgmawoq.

³⁸ Ta'nig getlamia'tijig 'ntmimajuinumg
ta'n teli gtlams'tasultijig
iapjiw mimajultitaq.

Gatu natuen te'sijig apaji gawasga'sij
ma ni'n tetapua'ligw.”

³⁹ Gatu mu na ginu ta'nig gawasgita'sultigw aq 'gs'go'ltinenu
awna ginu getlam'stasulti'gw aq ugs'ta'titesnu.

11

Gisiteget ugtmimajuinumg ta'n teli gtlams'tasultijig

¹ Ta'n goqwe'l mo gis nemituggul aq me' menaq mesn-muggl, geitu'g 'msntesnu muta elita'sulti'gw Gisitegetewig-tug. Geitu'g ignmugsitesnu ta'n goqwe'l elita'sulti'gw ta'n Gisiteget teplumugsi'gup.

² Gujjinaqi'g ta'n wijei teli gtlams'tasultipnig, na weltenma'pni Gisiteget.

³ Ta'n teli gtlams'tasulti'gw na weji ns'tmu'g ta'n tel gelusip Gisiteget na ugs'tqamu wej gisitoqop. Na nige' ta'n goqwei nemitu'g wejitas'g ta'n goqwei mo nemitug.

⁴ Ta'n teli gtlams'tasip gisa'lut'p E'pelal ignmuun Gisitegelitl me' gelu'lg ignmatimgewei nu'gwa'tas'gtn patgulmesigaqanigtug je mu Ge'nal. Gatu E'pel ta'n teli gtlams'tasip Gisitegelitl wel'telm't'pnn. Getlamiet ji'nm aq Gisiteget wel'te'tmuap ugtignmatimgewe'm. E'pel ta'n teli gtlams'tasij, me' etlewistoq we'gaw gis nige' sa'q nepgaq.

⁵ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Inaqqo'q mo nepu'gupnaq. Awna Gisiteget wa'so'q ela'la'pna aq mo nugu wen gisi we'jia'gupna muta Gisiteget wesua'la'pna. Na Gisiteget ugtwi'gatign telueg, “Gesgmnaq wesua'lagweg, tetapua'lapnn Gisitegelitl.”

⁶ Mo wen eimug ta'n gis newgtamsi tetapua'lan Gisitegelitl. Amujpa na getlam'stasit. 'Gtu tetapua'l't Gisiteget amujpa na getlam'stasin. Mo 'gtlams'tasiwn mo eigtnug gis tetapua'lan Gisitegelitl muta ta'n wen elietl Gisitegelitl amujpa getlam'stuatl Gisitegelitl eimlij aq apangituataq ta'nig gwilua'tij.

⁷ Ta'n teli gtlams'tasij na gisa'lut'p Noa nutuan Gisitegelitl. Igan gnua'tuateg ta'n tliatew. Jigs'tuapnn Gisitegelitl aq el'toqop mesgi'g lapuguan aq na negm aq un'jang aq ugte'piteml westa'tipnig. Ta'n tela'teget Noa'o'q na musga'toq ta'n teli opla'taqatili'tij mimajuinu'g aq getmenepnig ta'n Gisiteget oqonitpaqa'toqop ugs'tqamug mespo'qeg'p aq

wetap'tipnig. Gisiteget gejiapnn aq maw teluep Noa'al getlamielitl muta Noa jigs'tuapnn.

⁸ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Aplam jigs'tmn ta'n tujiw Gisiteget wigumateg aq elgimateg igtig maqamigew. Gisiteget teplumapnn ignmuu ugjit negmewe'n. Na tujiw Aplamo'q naqt'g umutgi je tlia mo geitugup ta'n eliet.

⁹ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p wigip na maqamigew ta'n Gisitegelitl teplumtpn pa na wijkei aq se'g tleiwaij. Wigip wi'gji'j aq maw Isaqal aq Je'gopal wijkei wigijig wiguom. Negmow mesnmi'tip wijkei teplumtimgewei wejiaq Gisitegetewigtug.

¹⁰ Aplam etli esgmat ugjit na 'gjigan ta'n Gisiteget etli'toqop na iapjiwewe'tew 'gjigan.

¹¹ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Sala, tlia mo gisi un'janigw, gugunan mijua'ji'jl aq pe'gw tel gisguipnig Sala aq Aplam. Gatu elita'sipnn Gisitegelitl gnn'm'nin teplumtimgewei.

¹² Wesam gisiguip Aplam gugunan newgte'ltl mijua'ji'tl. Gatu ta'nig wetapegsultijig tel piam pugwelg'sníg gaqais pitu' pituiptnnaqanijig, pa wijkei aq gloqowejg musigisg'tug aq na t'pgwan 'gta'nug. Mo eigtぬ gis gitmnew.

¹³ Getlamsitasultipni'g wegla 'ms't mimajuinu'g gatu nepu'titgi'g. Mo mesnmu'tigupneg ta'n goqwei Gisiteget teplumapni. Me' gneg elapultisni'g nemitu'tis aq wel'ta'sualut'pnig. Aq mo me'si tluegusníg negmow se'g tle'g aq mo tleiaulti'gw ula maqamigew.

¹⁴ Ta'n wenig ula giasgiw teluejig weglaal, esgmatmi'tij umutgiwoq ta'n negmewe'tew.

¹⁵ Mo apaji angite'tmi'tigup umutgiweg gisi nqatmi'titeg, gatu pa na apajite'tmi'tisn, gisi apajita'new.

¹⁶ Awna me' aji gelu/lg umutgiwow ta'n esgmatmi'tip, na wa'so'qewei. Mo Gisiteget netaqitelmaqwi tlui'tugunew Ugnisgamemual muta gis gisgaja'tuaj 'gjigan ugjit negmow.

¹⁷⁻¹⁸ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut Aplam jigs'tuatl Gisitegelitl aq iga'lan uggwisl Isaqal patgulmesigaqanigtug ugjit ne'po'qsin ta'n tujiw Gisiteget wet nu'gwa'lapnn Aplamal. Aplam mo getu ne'pa'gupnn uggwisl gatu Gisitegelitl elita'sualapnn ta'n teplumtpnn, "Ggwis ta'n teluisit Isaq utgtapegsultitaq gujji'juaq." Gatu nige' gisgaje'g's uggwisl ne'pa'n.

¹⁹ Aplam na gisita'sis muta geitoq na Gisiteget gisi apaji minua'latal Isaqal tlia gisi nplij. Pa na wijkei aq nige' tluegw Aplam apaji msnapnn Isaqo'q ta'n aji np'g.

²⁰ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Isaq tepluman ul'te'taqan me' enmiaq ugjit uggwisg ta'n telui'tatl Je'gopal aq Isaqji'j. Isaq teplumaji Je'gopal aq Isaqji'jal, "Gisiteget ula'lataq."

²¹ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p Je'gop ta'n pemi np'geg teplumapni gitg So'sep un'jang, "Gisiteget ula'lataq." Apto-qonusis ugtaptu'n aq emtoqwaliasnn Gisitegelitl.

²² Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p So'sep getu npliteg wesgutg's ta'n Gisiteget Isle'laq tl jiglo'laten Ijipteg aq igan gnua'tuaji ta'n tla'taqatilitaq ugjit waqan'temal nespnmnew.

²³ Ta'n teli gtlams'tasijig gisa'laji Mowiso'q ungi'gug mimgwala'lanew nesisiliji tepgunselijig gisi ugs'tqamuiteg. Nemia'tisna ta'n tetuji glu'sinij mijua'ji'tl aq mo jipasigupnig listuanew elege'wilitl ta'n gis tluelij.

²⁴ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut Mowis, ta'n tujiw gisigweteg, mo wel'te'tmug'p tlui'tugsin na elege'wit Palo uji'jl.

²⁵ Ajitmg wit toqwa'laji Gisiteget ugtmimajuinumg aq mawi ulmaje'tew je mu ule'tew aq elistuatl Gisitegelitl.

²⁶ Gisita'sis na maligitelmugsin, aq penoqitelmugsin ugjit Nujiugs'tawi'wet me' ma'mun tepawgtig's aq ta'n telgi'g milesuaqan Ijiptewaq geggunmi'tij, muta gneg elapit aq tli angita'sit me' enmiaq tl apangituaten.

²⁷ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut Mowis naqt'gs Ijiptg, mu tel jipasigus uggwainin elege'wilitl. Aq mo eigtnug apaja'sin pa wijei aq nemias Gisitegelitl ta'n mo gis nemiam't.

²⁸ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut Mowis Siawa'timgewei Pestie'umg igan lugwatg'p. Telimapni Isle'laq, "Te's wi'gmaq na iganpuguit amujpa ne'pa'tl jijgluewji'tl aq mal'tew elapaqtestoq ga'qanigtug glaman ansale'wit ma ne'pa'gwi ug-tamg weseweimuaq Isle'lewaq 'st'ge' ta'n getu tla'laji Ijiptewaq."

²⁹ Ta'n teli gtlams'tasultijig, gisa'lapni Isle'laq asoqomita'new megwe'g 'gta'n. Gisiteget nigtua'toq 'gta'n aq mimajuinu'g asoqomita'new welipiateg maqamigew, gatu ta'n tujiw Ijiptewaq wejo'tmi'tij tla'taqatinew na samqwan mesa'lugwi'titeg.

³⁰ Ta'n teli gtlams'tasultijig gisa'lapni Isle'laq gigto'qita'new na 'gjigan Jeligo lluigneg te'suguna'q, na tujiw elsegenas'g llutaqan nisiaqal.

³¹ Ta'n teli gtlams'tasij gisa'lut'p na e'pit Leia'p, ta'n nuji sespo'teget mo ne'po'qsin ta'n tujiw igtigig Jeligoewaq ne'pa'tipnig. Muta e'pit Leia'p wel'ta'suapni aq wele'wapni tapusiliyi Isle'laq nujiugtantegeliji ta'n nata' gimia'tiliyi. Etna na ugjit mo ne'po'qsin.

³² Siawa'si nige'. Mo gis gaqais usgumaqig, Gitiono'q, Palaqo'q, Samsono'q, Je'pego'q, Ta'pito'q, Samuelo'q aq na iganigjitegewinu'gig.

³³ Ta'n teli gtlams'tasultijig, gisa'laji matnanew se'g tle'g aq gisi wissuignema'tipni. Tetapua'taqatisni aq mesnmi'tij ta'n

goqwei Gisiteget teplumapni. Gepsoqwa'tu'tipnn ugtunual pittalu'g.

³⁴ Mu nu'gwa'gupnig ta'n tujiw pugtewigtug pisi'titeg. Gi's sumugtmi'tip ta'n tl ne'pa'nesoq espo'qwas'gigtug. Menaqana'tipnig gatu melgignewa'utipnig. Mawigna'tipnig ta'n tujiw matntimg aq wissuignema'tipni sma'gnisg se'g tle'g ta'nig getangwi'tipni.

³⁵ Ta'nig nepu'tipnig na apaji minua'lutpnig, muta e'pijig teli gtlams'tua'titl Gisitegelitl. Igtigig mo wejo'tmi'ti'gw ugsumultinew muta gwilmi'tij me' gelu/lg mimajuaqan wa'so'q. Na tujiw ma'muni ulmajeiusnig ta'n teli 'npu'ti'titeg. Etna na ugjit me' iapjiw mimaju'ultinew wa'so'q.

³⁶ Ta'sijig maligmusnig aq igtigig matto'snig, gatu igtigig gelpilusnig aq pijo'lujig laplusang.

³⁷ Gun'tewgto'snig glapis nepu'jig aq igtigig temaipulusnig aq igtigig ne'po'qsnig espo'qas'gigtug. Al'ta'snig pas'g utapsunual m'gegne'l aligal wejita's'gl jijgluewjue'l aq te'pljue'l. Ewle'jultisnig, gitme'iusnig, aq ewlo'tasultisnig.

³⁸ Mo tepianugus ugs'tqamu glu'lgtn ugjit negmow. Al se'si al'ta'sni'g 'st'ge' wenig se'g tle'g paqtaqamigtug aq soqoqamigegl maqamigal. Wigultisnig gun'tal sapalqe'g aq elmalge'gl maqamigeg.

³⁹ Tetapua'la'titl Gisitegelitl ta'n tel melgi gtlams'tmi'tij gatu mo mesnmi'tigw ta'n goqwei Gisiteget teplumapni.

⁴⁰ Muta Gisiteget gis tepgisa'toqop me' ap aji gelu'lg goqwei mu pas'g ugjit negmow gatu maw ugjit ginu. Tel'te'tg na negmow mujgajewe'new maw ginu. Mu na pas'g negmow msnnmi'tinew gatu awna negmow maw ginu wijei maw ugs'ta'titesnu.

12

Gjinisgam Gisiteget gisigwenugsi'gw

¹ 'Lpa negmow pugwelgig ta'n getlams'tmu'tipnig aq na tel gegnu pmita'pnig ta'n pas'g goqwei getu tliaq maw pugwelgsnig igtigig. Musga'tugsi'gw ta'n tel melgi gtlams'tasultijig aq na apgnua'lugsi'gw wijei tla'taqatinenu. Na nige' punajo'tmnej 'ms't goqwei ta'n etegigjenugsi'gw aq punajo'tmnej elue'uti ta'n gennugsi'gw. Glaman ma mun munsoltinej ta'n teli igani ilta'igw majulgwalanenu Se'sus st'ge' ta'n Gisiteget tel pualugsi'gw.

² Ge' siaw lapultinej Se'suseg. Na'te'l wejiaq ta'n teli gtlams'tasulti'gw. Lita'sultinej amgwesewei glapis enmi-giaspiaq. Mo negm puniegup ugjit ta'n teli gujjiewgto't.p. Gatu awna wel'ta'sip ta'n goqwei esgmalj ugjit negm. Teli

angite'tg'p gisipugutmn ta'n teli ntaqo'qona'lut'p aq amas-gipnnu't'p nepo'teg gujjieweigtug. Muta nige' pemgopit ugt'pung ugtinaqanmg na Gjinisgam Gisitegelitl mutputimg.

³ Ge' angite'tmug ta'n goqwei wet saputa'sij, aq ta'n tel gisipugutg te's'g masgeltuaqan wejiaq pata'tegewinuigtug! Glaman mut gilew musguajua'tinew aq mut siwia'tinew.

⁴ Ta'n tel gitnm'tioq aq matnugsioq elue'winu'g, me' menaq tetuji ma'mun matnugsiwoq we'gaw ne'po'qsultinew.

⁵ Migwite'tmoqol ulgwijuaqanal glusuaqann Gisiteget wes-gumugsioq 'st'ge' un'jang. Teluet,

"Nun'jan, jigs'te'n

ta'n tujiw ni'n na Gjisaqamaw wetapulul
aq mut ewlgwija'siw ta'n tujiw gegnuimul.

⁶ Muta ni'n na Gjisaqamaw gegnuimg ta'n te'sit gesalg,
aq wetapulg 'ms't ta'n teli ugsua'l'g
'st'ge' nn'jan aq petgimg." Na.

⁷ Gisipugute'n ta'n goqwei welmajqtmn ta'n gujj teli gta-pul'sg. Nige' gi'l ta'n teli ulmaje'n musga'toq Gisiteget teli ugsua'l'sg gi'l 'st'ge' un'jann. Menaq ta eimoq wen un'jann ta'n menaq wetapenigul ujjeg.

⁸ Ta'n te'silihi un'jang, ugtapulaji 'st'ge' na telgitas'g muta mo ugtapeiwn mo gi'l giasgiwewei un'jann, awna pgotnanjuin.

⁹ Ginu gujjinaqi'g wetapulugsi'gupni aq gepmitelmuggupnig. Me' ap aji ma'muniw telteg jigs'tuanenu gujjinu wa'so'q aq na ugji mimajultitesnu.

¹⁰ Gujjinaqi'g wetapulugsi'gup ge's apje'ji'julti'gweg, st'ge' ta'n teli ul'te'tmi'tij gatu Gisiteget wetapulugsi'gw ugjiti ginu ggelu'lgminu glaman me' enmiaq ta'n tel pmita'igw, el ligutitesnu 'st'ge' negm aq pem sape'ultinenu.

¹¹ Ta'n tujiw wetap'ti'gw, gisa'lugsinenu ewlgwijultinenu, mu welgwijultigw. Gatu awna me' enmiaq ginu ta'nig gis gnuimugsi'gw ta'n tel wetapulugsi'gup gtlamia'titesnu aq gegnu mimajultitesnu ta'n Gisiteget tel pualugsi'gw. Wan-taqamigsultitesnu aq ma nugu ugtapulugsi'gw.

Ango'tmug ta'n tela'taqatioq

¹²⁻¹³ Etna na ugjiti mut siwiew aq mut puniew awna siaw ml'gignewa'lsi. Gegnu pmalsi glaman ma oplapti'gmuawjig ta'nig menaqana'tijig, gatu awna ul mimajin aq apoqonmajig igtigig.

¹⁴ Wantaqamigsulti'gw aq mut gi'gaita'new ta'n pas'g wen. Ugo'te'n sape'win ta'n tel gegnu pmien muta mo eigtnug wen nmian Gjisaqamawul mu na tla'tegegw na.

¹⁵ Menaqa ango'te'n mo wen ejigla'sigw Gisitegetewigtug. Gisiteget ta'n wele'iugsi'gw. Ango'tmug mo wen te'sioq ewnasa'tsiw aq getgaqamigsit aq ajgna'lagul pugwelgig aq gisa'laji ejiglipnnujig ta'n teli gtlams'tasulti'tij Gisitegetewigtug.

¹⁶ Ango'tmug, mut ewnaso'ltniew, aq mut sespo'taqatinew, aq mut pepsite'tmnnew ta'n goqwei sape'wig 'st'ge' Isaqji'j tela'tegep. Isaqji'j sa'se'wi'pneg newgt'e' mijjuaqan ugjit ta'n goqwei telteg negmeweи wejgwaqaqamip ugiignaml.

¹⁷ Gatu geituoqop ta'n Isaqji'j puatg'p 'msnmlin ujjl wela'ltingewei mo gis gugunmug muta mo we'jitugup ta'n tli apaja'tutew ta'n gis tla'tegej. We'gaw maw mun gwilg'p aq nesp'temip. Gatu mo we'jitugupneg.

¹⁸ Getloqo na me' menaq wejgwita'woq 'st'ge' Isle'laq. Me' menaq teliaq ugjit gilew 'st'ge' teliaqap ugjit na mimajuinu'g Isle'laq. Peita'titeg ta'n goqwei jipatmi'tij aq gesi pegnotmi'tij. Nemia'tipnn na gm'tng Sainai ta'n sisueia'siteg aq ta'n maqtamugwa's' geg mtunoqt aq ewlamsn aq paqsipgi jipaqa'pnig.

¹⁹ Negmow nutmi'titeg pipugwaqan aq nutua'titeg Gisitegelitl gelusilitl na etawaqtmua'tipnn Mowisal mu ap nutuanew je newgte' glusuaqan. Na tel jipaqa'pnig

²⁰ muta mo gisipugutmi'tigup ta'n goqwei nutmi'tij. "Je tlia wi'sis eliet gm'tnigtug amujpa na paqsipge'to'tg."

²¹ Na tetuji paqsipgi jipasultijig ta'n goqwei nemitu'tij, Mowiso'q teluet, "Je me' nige' etl n'ngnp'tga'lugwei na etl nngetesinap aq sigteta'siap."

²² Gatu awna nige' gilew peita'ioq gm'tng ta'n teluisit Saion aq wa'so'qewei Selusalemg na 'gjigan Gisitegetewei, Gisiteget ta'n iapjiw mimajit eig na'te'l. Peita'ioq ta'n maw gaqaisg pitu' pituiptnnaqanijig ansale'wijig eimu'tijig.

²³ Gis peita'ioq ul'ta'suaqanei mawio'mi ta'n mawalsultijig negmow ta'nig getlams'tasultijig Gisitegetewigtug. Gisiteget un'jang ta'n Gisiteget tel nemiaji pa wiei aq un'jang. Negmow ta'nig uwisunmual ewi'gas'gl wa'so'q. Peita'tioq Gisitegetewigtug, negm ta'n nuji ilsumaji 'ms't mimajuinu'g. Peita'ioq maw wegla tetapua'tijig mimajuinu'g ta'n gi's sa'q nepu'tipnig. Gisiteget gi's gisa'laji sape'ultinew.

²⁴ Wejgwita'ioq Se'suseg ta'n gisgaja'toqol pilei gisagnut-mamgewei ta'n gaqiguniepnaq ugjit ginu. 'Gtue'utinal apigsigtmugsi'gw aq waqama'lugsil'gw ta'n se'sapaqtestoq umal'tem. Me' aji gelu'lg weglaal je mo E'pelo'q ugtignmatimgewe'm.

²⁵ Ango'tmug nige'. Ta'n tuijw Westaulg gelusij amujpa na jigs'tuoq. Muta Isle'laq ta'nig mo getu nutua'tigupnn ta'n ignmut'pnig wa'so'qewei agnutmaqan ugs'tqamug, mu gisi

ugsumugtmi'tigup ta'n Gisiteget wetapulaj. Pa na jiglapasualug ta'n metewistoq wa'so'q mo eigtnug gisi ugsumugtm-nenu ta'n tli ugtapulugsitesnu.

²⁶ Amgwesewei ta'n tujiw gelusij ugsitun pepuetesteoq ugs'tqamug na tujiw. Gatu nige' teplumsit, "Mjit ap newgt pepuetestutes ugs'tqamu aq maw wa'so'q."

²⁷ Na glusuaqann "mjit ap newgt pepuetestutoq 'ms't goqwei" giasgiwewei musga'toq ta'n goqwe'l gisitoqol pepuetestas'gl aq jigla'tas'gt'tal, toqo negla ta'n goqwe'l mo gisi pepuetestas'gtnugul esgwialal.

²⁸ Telteg ginu miwatmuuanenu Gisiteget muta mesnmu'g ta'n ma gisi maja'tasinug ugtelege'wa'gim ta'n mo eigtnug wen pepuetestun. Telteg apjiw gepmitelmanej aq emtoqwa'lanej aq jipalanej Gisiteget. Na tla'taqati'gw na tetapua'latesnu.

²⁹ Gnnmuanej Gisiteget ugteplumtimgewe'm, muta Gisiteget ta'n emtoqwalug pa wijei aq nujiseioqwa'tegei pugtew. Na wijei gis tla'lugsitesnu, mo tetapua'lagw Gjinisgam Gisiteget.

13

Ta'n tl tetapua'latesnu Gisiteget

¹ Siawi gsaltultigw ala wen ap igtig ta'n telteg ugjut wijigat-ultioq Westaulgewigtug.

² Migwite'tmug ul'ta'sualanew ta'nig mo nenuawoq giguaq tlia we'gaw ta'nig se'g tle'g. Ta'sijig tela'taqatipni'g aq wel'ta'suala'tipni ansale'wijig je mu gejia'tigupni negla na ansale'wiliji.

³ Siawi apoqonmuuanew ta'nig laplusang pisultijig ugjut ta'n teli gtlams'tasultijig aq siaw sespete'lm pa wijei aq gi'l pisin na'te'l. Sespete'lm aq apoqonmuuanew ta'nig welmajoltijig pa wijei aq gi'l teli ulmaje'n 'st'ge' negmow amasgipnnulg'p.

⁴ Malie'waqan telteg gepmite'tas'gtn aq ji'nm aq e'pit. Mo teltenug tepqatg ji'nm gwiluan e'pilitl ta'n tl wi'petitaq gisna tepgatg e'pit gwiluan igtigl ji'nmul. Gisiteget ilsumataq aq ugtapulataq ta'ni sespo'taqatijig aq newgtugwa'lugutijig ta'ni wijei tela'taqatijig.

⁵ Ta'n tel mimajultioq mut piamate'tmnnew suliewei je mu Gisiteget. Tepias pas ta'n goqwei geggunmoq. Muta Gisiteget teluet, "Ma ni'n 'ngannu aq ma ni'n puna'ulu."

⁶ Glaman ginu ml'gito'ltimej na tujiw aq tluenej, "Gjisaqamaw wejiaq ntapoqonmatimg. Ma jipasiw ta'n mimajuinu'g gis tla'litaq."

⁷ Migwitelmug iganpugultipnig ta'n wesgutmi'tip Gisiteget ugglusuaqanm ugjit gilew. Apsgwita'si ta'n tel mimajul-tipni'g aq nige' nepu'titgi'g. Napgetug negmow ta'n teli gt-lams'tasultipnig.

⁸ Se'suguli newgte' tle'g. Wijei tle'g ulagu, gisgug aq iapjiw.

⁹ Mut wen ignmuaw istu gina'mugsinew se'g tle'g gina'ma'suti'l gisna wigu gina'mugsinew ta'n jigla'lugsinew giasgiweweigtug. Gelu/lg ugjit gilew ignmuuan Gisiteget ml'gignewa'lugsinew 'gtangita'suaqanmual aq 'gjijaqamijuaq. Na teli ul'telmugsi'gw Gisiteget. Gisiteget negm gisa'lugsi'gw melgignewa'lan 'gjijaqamijinaq mu mijipjewei. Ta'nig jigs'tmi'titl 'tplutaqan ugjit mijipjewei me' menaq apoqonmaqwi'tigul negla.

¹⁰ Na gujjieweigtug ta'n Westaulg ne'po't'p pa na wijei aq ginuewei patgulme'sigaqan. Ta'nig getu siaw gwilmi'tij ta'n tli ugs'ta'titaq na jigs'tmi'tij Lesui'peweiei 'tplutaqan, mo eigtnug gisi apoqonmugsltine.

¹¹ Na Lesui'p espe'g pathia's newgt te's newgtipunqeg pegisitoq wi'sis umal'tem ta'n maw gepme'g Gisiteget wi'g. Iga'toq patgulme'sigaqanigtug ugjit jigla'tun elue'uti'l gatu wi'sis wa'qiwal nu'gwa'tu'titl sitatug utang.

¹² Pa na wijei Se'sus weji np'g'pnaq sitatug na 'gjigan. Na telgitas'g ugjit apigsigta's'gtn mimajuinu'g ugtlue'utiwal, e'w'g'p umal'temg. Etna na ugjit amujpa nepg'p sitatug na 'gjigan.

¹³ Na to'q ginu 'Ita'nej negmeg sitatug ggutanminu aq maw masgelmugsi'gw maw negm.

¹⁴ Mo eigtnug iapjiwewei 'gjigan ugjit ginu ula ugs'tqamu. Ginu elapulti'gw ugjit na 'gjigan ta'n jugu'etew aq iapjiw i'mu'titesnu.

¹⁵ Westaulg uwisunmg siawi emtoqwa'lanej aq miwatmuanej Gisiteget. Ula na menaqqajewei ignmatimgewei ugjit Gisiteget ta'n telteg ignmu'g ginu ta'n lita'sualu'g Se'sus.

¹⁶ Mut awan'ta'sultine newtula'taqatinew aq apoqonmatultinenu. Ula na ignmatimgewei tetapua'l't Gisiteget.

¹⁷ Jigs'tug ta'nig iganpugutugsioq aq majulgwatmoq ta'n telimugsioq. Apji sespetelmugsioq 'gjijaqamijuaq aq mo atlasmulti'gw muta amujpa na Gisitegelitl tlama'tital ta'n tel lugowa'tij. Pa na jigs'tmoq ta'n tel gina'mugsioq, nespi ul'ta'sultitaq ta'n tel lugoti'tij. Gatu awna mawi ewlgwijultitaq ta'n tujiw mo jigs'tuoq, tl'ta'sulti'tij mo gisi apoqonmugsiwoq.

¹⁸ Siawi a'sutmessewin. Geitueg waqame'gl ntangita'suaqanminal aq geitueg getu apji tetapua'taqatieg.

¹⁹ Aq nige' etawaqtumuloq ap me' aji maw muni a'sutmessewin glaman Gjinisgam naqsi apatgimin ta'n eimu'tioq.

Nige' gepsoqwa'tu a'sutmaqanigtug

²⁰ Gisiteget gis unaqa'lapnn nepniteteg Gjisaqamaw na Se'susal. Se'sus mawi espe'g. Gigji angweiugsi'gw 'st'ge' ji'nm ta'n teli angweiwaj jijgluewjig muta weji np'g'pnaq ugjit ginu aq gaqiguniepnaq. Etna na ugjit iapjiwewei teplumtimgewei gepsoqwatoqopnèg.

²¹ Etamg Gisiteget ta'n ignmuetoq wantaquo'ti ignmugsinew 'ms't goqwei gelu/lg ta'n tel nuta'maioq glaman gis tla'taqatitoqs'p ta'n negm teli ul'te'tg. Etamg Se'suguli apoqonmugsinew na wijei tla'taqatinew glaman na gis tl tetapua'lioq Gjinisgam Gisiteget. Gepmitelmanej Se'suguli iapjiw! Na tliaj!

Ugtejgewe'l glusuaqann

²² 'Njignamtut, nige' etawaqtmuloq jigs'tuigw sangew ula agnutmaqan ta'n ula'lugsitoqs'p muta ula wi'gatign gis wi'gmuloq mo piam pittaqtぬg.

²³ Pualuloq 'gji'tunew 'gjignaminu Timoti gis tua'lutaq laplusang. 'Lpa nqa'si 'pgising, la'titesnen nat nmuleg.

²⁴ Me' wi'titesnen ta'n te'sijig iganpugultijig aq ta'n te'sijig na Gisiteget ugtmimajuinumg. Ta'nig getlams'tasultijig Italiewa'gig pewalijig me' wi'titesnen.

²⁵ Etamg Gisiteget ul'telmugsinew. Na tliaj. Glapis ap nemu'leg.

Na wi'gatign ta'n Ji'mej ewi'gig'p **Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign**

Ji'mej ewi'gmuapni ula wi'gatign ta'ni getlams'ta'sultiliji aq wigultiliji ms't tami ugs'tqamug. Telimapni ta'n tlugowatal Nisgamal jel tlia milesultiliji gisna ewle'jultiliji.

Gegnu'tmapni ta'n tla'taqatilita ta'n tujiw wet nu'gwaluji gisna ta'n tujiw metue'gl goqwe'l gitnma'tita. Telimapni ta'n tla'taqatilita ta'n goqwei tetapu'aq. Pa na mo gji'tu'ti'gw, telimapni pipaniman Nisgam aq Nisgam musga'tuata ta'n tla'taqatilita muta Nisgam welm'toq aq getu' apoqonmuaji. Ji'mej telimapni, "Mutt megtmnew ta'n Nisgam telimugsioq."

Ji'mej pewalaji ilgwenanew st'ge' ta'n teli gtlams'tasultiliji. Wesgutgl telimaji pugwelgl goqwe'l ula wi'gatignigtug. Ta's'gl na gtlams'tuaqan, ns'tuo'qon, milesuaqan aq a'sutmaqan. Telimaji ta'n tla'taqatita mimajuinu' ta'n milesultiliji aq negla ta'n ewle'juinu'g. Telimaji ta'n tla'taqatita ta'n tujiw tluelij goqwe'l gelu'lgl aq goqwe'l mo gelu'lgtnugl. Telimaji ta'n tla'taqatita ta'n tujiw newtite'l'sultiliji aq ta'n tujiw ginite'l'sultiliji.

Pa na gitmn ula wi'gatign na apoqonmulin tla'tegetes ta'n goqwe'l giasgiwewe'l.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Amgwesewei glusuaqann (1.1)

Gtlams'tuaqan aq ns'tuo'qon (1.2-8)

Ewle'juaqan aq milesuaqan (1.9-11)

Ta'n tujiw wet nu'gwalugsin (1.12-18)

Tla'tega ta'n Nisgam teluet (1.19-27)

Mutt me' gsigaw angite'lm milesuinu je mu ewle'juinu (2.1-13)

Pas'g gis tluetes ta'n goqwei getlams'tasin ta'n tujiw tla'tegetes ta'n Nisgam ugtwi'gatign telueg (2.14-26)

Ta'n teluen na tli ilsutasitesg (3.1-12)

Gtlamia st'ge' ta'n Nisgam telim'sg (3.13-18)

Mutt ngutite'lswi, mutt ilsumaw igtigig, mutt ginitesiw aq mutt ewla'law ta'nig ewle'jultijig (4.1-5.6)

Sangeweie'n aq a'sutma ugjit ta'n goqwei nuta'man (5.7-20)

¹ Ni'n na Ji'mej. Pengopa'si aq ewi'gmuloq gilew ta'n wetapegsultiog na newtisgegsijig je ta'pu piltu nemigsijig mimajuinu'g. Gisa'lugsioqopnig maita'new gm'tgiwow aq Ita'new na'tami se'g. Ni'n elugowgig Gjinisgam aq Gjsaqa-maw teluisit Se'sus Westaulg. Me' talo'ltioq?

*Ta'n tujiw nat goqwei metue'g wejeiugsioq
na ul'ta'sultigw*

² Nitaptut ta'n tujiw pugwelgl goqwe'l gitnme'ugsioq lpa ulgwijultigw.

³ Pa na tetapuita'sultioq aq tetapu tla'taqatioq ta'n tujiw pugwelgl amsala's'gl, na geituoq gtlams'tuewei na tepignaq aq gisipugutmu'titoqs'p ms't goqwe'l metue'gl.

⁴ Amujpa gisipugutmoq aq siaw ml'gito'ltioq ta'n tujiw ms't goqwei mawi mtue'g. Na tujiw geggunmoq tepiaq ml'gigno'ti ujgit ms't goqwei ta'n tliatew aq mo nuta'ma'tiwoq goqwei ujgit gisipugutmnew.

⁵ Gatu ta'n tujiw nat wen te'sioq mo geitug tetapu tla'tegen nat goqwei na pipanimaj Gjinisgaml aq ignmugutal ns'tuo'qon, muta Gjinisgam welm'toq aq wel'ta'sit ignmulin ta'n goqwei nuta'man.

⁶ Ta'n tujiw a'sutman, amuj gtlams'tmn na Gjinisgam ignmultew ta'n goqwei pipanimt. Mut megtuaw Gjinisgam ta'n tujiw a'sutman. Ta'n wen megtaq na piltue'gl goqwe'l tel'ta'sit aq ala'sit ms't tami st'ge' gmu'j ala'lugweg samqwanigtug.

⁷ Ula mimajuinu ta'n megtuatl Gisitegelitl na ma' goqwei ignmua'gugul,

⁸ muta apjiw sa'se'wita'sit aq mnaq gisite'tmug ta'n goqwei tla'tegetew.

Ewle'juaqan aq milesuaqan

⁹ Ta'n wen getlams'tuatl Gjinisgaml ge's ewle'jit na ul'ta'sij muta Gjinisgaml gis gepmite'lm'tl.

¹⁰ Ta'n wen getlams'tuatl Gjinisgaml ge's milesit na ul'ta'sij ta'n tujiw Gjinisgaml pun gepmite'lm'tl, muta milesuinu'g tl gaqia'titaq pa na wijei aq wasuegl ta'n jaqal gaqiaql.

¹¹ Na na'gu;set segewa't aq ge's maw p'sij na alt goqwe'l nigwegl ewlistaqatigl aq wasuegl ta'n nastegl gis nisiaqt'tal jeltia welamu'gl. Na wijei jaqal gaqiatatal na milesuinu ugmielsuaqanml, ge's al nujo'tg ugtlugowaqan.

Wejeiatimgewei aq gitnme'wa'timgewei

¹² Na mimajuinu ta'n melgi gtlams'tasit na siaw ulgwijintew ta'n tujiw wejeiut. Ta'n tujiw saputa'sij, msntew iapjiwewei mimajuaqan ta'n Gjinisgam teplumapni ta'ni gesal-gwi'titl.

¹³ Pa na nat wen suel gisgut tla'tegen pata'taqan, mu tluewiss, "Gjinisgam gisguit ni'n." Muta Gjinisgam mo gisguam'g aq mo wenn getu' gisguagul.

¹⁴ Gatu na mimajuinu gisgasit ta'n tujiw winjigl siawi angita'sit glapis tla'tegetew ta'n goqwei tel'te'tg.

¹⁵ Ta'n goqwei winjig angite'tg gisa'lsit pata'tegen. Ta'n tuijw siaw pata'tegej, na tuijw nigtualsit Nisgameg.

¹⁶ Nitaptut, mut ignmugusinew mimajuinu'g lue'wa'lulnew.

¹⁷ Ta'n te's'g gelu/lg aq mujgajewei na wejiaq wa'so'q. Wet nisa's'g Gjinisgameg, ta'n gisiapni gloqowejg, na'gu'selitl aq tepgun'selitl. Gjinisgam mo sa'se'wa'sigw, aq mo eliamugsiggw.

¹⁸ Gjinisgam e'w'g'p na teliaqewei agnutmaqan aq gisa'lugsi'gup unaqapemultinenu glaman nige' ginu me' gepmo'lti'gw je mu esgwia'tijig ta'n gisiapni.

Amuj jigs'tmuti'gw Nisgamewei agnutmaqan

¹⁹ Nitaptut, migwite'tmug ula. Ms't wen amuj gisgaje'g jigs'tuan wenn wesgutmlitl Nisgamewei agnutmaqan, gatu amuj mu jaqal asita'puguegw aq mu jaqali uggwaiug.

²⁰ Uggwaiuti mo teli apoqonmugsiggw gis tla'tunew Nisgamewei lgowaqan.

²¹ Na to'q punajo'tmug ta'n te's'gl winjigl aq na pugwelgl ta'n pata'taqann. Mut me'go'ltigw gatu apjiw ulgwijultigw lita'suatmnew na gelu/lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam gis tellimugsioq muta ula agnutmaqan ugs'tawugsinew.

Amuj tla'taqatigw ta'n goqwei ewi'gas'g

Gjinisgam ugtwi'gatng

²² Tla'taqatigw ta'n goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatng. Lue'wa'lsltitoqs'p ta'n tuijw pas'g jigs'tmoq gatu mo tela'taqatiwoq ta'n goqwei gis ewi'gas'g na'te'l.

²³ Ta'n wen jigs'tg Gjinisgam ugtwi'gatign na geitoq ta'n goqwei amujpa tla'tegetew. Ta'n tuijw awan'ta'sit tla'tegetew lpa na wijei aq na mimajuinu ta'n angamsit plu'jaqamatigtug aq giasgiw nem'i'sij.

²⁴ Angamsit gatu smtug awan'ta'sit ta'n teli angamgusij ge's se'g eliet.

²⁵ Gatu ta'n tuijw mimajuinu apjiw getu' tla'teget ula mujgajewei 'tplutaqan ta'n westawiaji mimajuinu'g na ulgwijintew aq Gjinisgaml uli apoqonmuagutal ta'n te's'g goqwei getu' tla'tegen.

Na gelu'sit a'sutme'winu

²⁶ Na mimajuinu ta'n tel'te'l sit na mu elistagul Gjinisgaml gatu mu gisi nqa'tug ugtun aq teluet ta'n goqwei mo gelu/lgnug, na elue'wa'l sit aq mo tali ugtapsuninug ta'n goqwei getlams'tg.

²⁷ Ta'n goqwei Gjinisgam na gujjinu gis gina'muep na mawi glu/lg aq mujgajewei ugjiti mimajuinu'l tla'tegen. Ula na mawi glu/lg aq mujgajewei ta'n tuijw mimajuinu angweiwaji

segewo'ltiliji aq sigu'sgwa ta'n ewle'jultiliji. Ula na mawi glu'lg aq mujgajewe ta'n tujiw mimajuinu angweiasit ugjit mo lue'wien ta'n tujiw emittugwalaji lue'winu'.

2

Mut gsite'lmanew alt mimajuinu'g je mu igtigig

¹ Nitaptut, geitu elita'sualoq aq gepmite'lmoq Gjinisgamaw teluisit Se'sus Westaulg. Mut gsite'lmanew mimajuinu ta'n teli milesij je mu igtig ta'n teli ewle'juij.

² Etug na milesuinu ta'n welpisit aq al nasg'g wisaw sulieweiei nasoqwa'taqan pisgwa'tew gta'sutuo'guomuaq aq elg ewle'juinu ta'n ewle'pisit.

³ Na gesite'lmoq milesuinu ta'n tujiw telimoq, "Tet jugu'a, pa'si ula gelu'lg mutputi." Gatu mo gesite'lmuoq ewle'juinu ta'n tujiw telimoq, "Ala tet qama'si gisna pa'si msaqtaqtug."

⁴ Na pata'taqatioq muta tel'ta'sultioq na milesuinu'g me' espo'ltilijig je mu igtigig. Ta'n tujiw tel'ta'sultioq na pata'taqatioq muta ula mo tetaputenug.

⁵ Nitaptut, menaqa jigs'tuigw. Gjinisgam megnapni ewle'juinu' ugs'tqamug aq ignmuapni ml'gi gtlams'tmnew aq pisgwita'new ugtelege'wa'gim muta ula teplumapni ms't ta'n gesalgwi'titl.

⁶ Mo gepmite'lmawoq ta'n wen ewle'jit gatu gepmite'lmoq ta'n wen milesit. Tal gi's tela'taqatioq? Gejioqig na milesuinu'g ewle'ugsioqig aq ela'lugsioq ugjit ilsumugsinew 'tplutaqanigtug.

⁷ Na gesapugua'tijig aq almima'titl Gisu'lgl ta'n westawug-sioqop.

⁸ Na tetapua'taqatitoqs'p ta'n tujiw tela'taqatioq wa'so'qewei 'tplutaqan ta'n ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign. Ula 'tplutaqan telueg, "Tli gsal igtig pa wijei aq ta'n teli gsalsin."

⁹ Pa na me' gepmite'lmugsioqos mimajuinu ta'n welpisit je mu igtig ta'n ewlipisit na pata'taqatioq. Gjinisgam ugt'tplutaqanm telueg gilew na pata'tegewinu'g muta elistmu'tioq Gjinisgam ugt'tplutaqanm.

¹⁰ Ta'n wen teli gsatgl Gjinisgam ugt'tplutaqanml gatu sevisga'toq newte' 'tplutaqan negm pa wijei aq ta'n tujiw suisga'toq ms't 'tplutaqann.

¹¹ Ta'n tujiw Gjinisgam teluep, "Mut sespo'tegew!" Na elg teluep, "Mut ne'pa'tegew!" Jel tlia mu sespo'tegewn gatu ne'pa'tegen, na suisga'toq Gjinisgam ugt'tplutaqanm.

¹² Na tl glusultigw aq tetapu tla'taqatigw muta geituoq Gjinisgam ilsumugsinew st'ge' ta'n telteg ugt'tplutaqanm. Gjinisgam ugt'tplutaqanm musga'tugs'i'gw ugs'tawugsinenu.

¹³ Ta'n tujiw Gjinisgam ilsumata mimajuinu' na ma' ewlite'lmaqul na mimajuinu'l ta'n mo ewlite'lmaqupni igtigi mimajuinu'. Gatu Gjinisgam me' ewlite'lmaji mimajuinu' je mu ilsumagwi wegla mimajuinu'.

Amujpa tla'tega st'ge' ta'n teli gtlams'taq Gjinisgam

¹⁴ Nitaptut, mo gelu'lgtぬ ugjit mimajuinu tluej getlams'tuatl Gjinisgaml, gatu mo tela'tegegw st'ge' ta'n teluet gtlams'tuatl Gjinisgaml, Ta'n teluet na teli gtlams'tasij ma' ugs'tawiam'g.

¹⁵ Etug gitap gisna gitapesgw ewlipisit aq menueget mijip-jewei.

¹⁶ Ta'n tujiw mo apoqonmawt na mo gelu'lgtぬ ugjit gi'l tliman, "Nmultes. Gjinisgam apoqonmultew. Ul gnesi aq ulatalen."

¹⁷ Pa na tlue's'p getlams'tat Gjinisgam, gatu mu tla'tegewn ta'n Gjinisgam tel puatg, lpa mo getlams'tuawt Gjinisgam aq ta'n teli gtlms'tmn mo gis apoqonmulug.

¹⁸ Pa na nat wen tluess, "Gi'l getlams'tat Gjinisgam gatu ni'n elugowg Gjinisgam. Ta'sijig getlams'tua'titl Gjinisgam gatu alt elugowa'titl Gjinisgaml." Gatu ni'n tlima's, "Gi'l ma' gis musga'tun ta'n teli gtlams'tat Gjinisgam ge's mo elugowawt, gatu ta'n tel lugowg Gjinisgam na musga'toq ta'n teli gtlams'taq Gjinisgam."

¹⁹ Getlams'tasin pas'g newte'jit Gjinisgam eig. Na gelu'lg gatu elg mn'tu'g getlams'tasultijig pas'g newte'jit Gjinisgam eig aq ula ta'n geitu'tij gisa'lanew jipala'titl Gjinisgaml.

²⁰ Pa na tlue's'p getlams'tat Gjinisgam, gatu mo tla'tegewn ta'n Gjinisgam teluej, na elue'wa'lsin. Gtlams'tmuqaqan mo gelu'lgtぬ.

²¹ Migwite'l'mt Aplamo'q ta'n wetapegsulti'gw. Na tetapua'tegep ta'n tujiw getu' mesaqana'lateg uggwisl ta'n teluisilitl Isaq ugjit nu'gwa'lan gun'tewewei patgulmesigaqanigtug. Na tujiw Gjinisgam tel'te'lmapnn Aplamal na sape'wilitl.

²² Nestmn ula? Ugtlams'tuaqan gisa'toq Aplamo'q tl lugowan Gjinisgaml aq ta'n goqwei gis tla'tegep musga'toq melgi gtlams'tuapnn Gjinisgaml.

²³ Gjinisgam tel'te'lmapnn Aplamal sape'wilitl muta Aplamo'q getlams'tuapnn Gjinisgaml. Na tujiw Gjinisgam tel wi'tapnn, "Nitap." Ula gis ewi'g'g Gjinisgam ugtwi'gating aq teliaqap ta'n tujiw Aplamo'q tela'tegep ta'n goqwei Gjinisgam pipaniimg'pnn.

²⁴ Geitu'n nige' Gjinisgam tel'te'lmatl na mimajuinu'l gig-wajielitl ta'n tujiw giasgiw tela'tegelitl st'ge' teli gtlams'tasilitl.

Gatu Gjinisgam mu tel'te'lmapnli na mimajuinu'l gigwajielitl ta'n tuijw wesgutmltl ugtlams'tuaqan gatu mo goqwei tla'tegeligu ugjut Gjinisgam.

²⁵ Newtsiniw na e'pitaq ta'n teluisipnaq Leia'p wel'ta'sualapni Ja'suaq' ugsma'gnisgi' wiguaq aq apoqonmuapni gis smultinew piltue'g awti. Na wijei Gjinisgam tel'te'lmapnn Leia'pal gigwajielitl ta'n tuijw ula tela'tegep jel tlia ula e'pit na netuisgalsip muta Gjinisgam apigsigtuapnn ugtlue'uti'l.

²⁶ Na mimajuinu ta'n teluet getlams'tuatl Gjinisgaml gatu mo tela'tegegw st'ge' ta'n teli gtlams'tg, na negm pa wijei aq ta'n wen teli np'g. Ta'n wen mu mimajigw na mu gamlamigw aq ta'n wen mo elugowagul Gjinisgaml, lpa mo getlams'tuaql Gjinisgaml.

3

Ango'tmug ta'n goqwei telueioq

¹ Nitaptut, geituoq Gjinisgam me' ilsumaji gina'muinu' je mu igtigi glaman gilew mu pugweluoq gtu' gina'mua'titoqs'p.

² Ms't ta'n te'si'gw gaqaig oplia'taqati'gw. Na mimajuinu ta'n mo goqwei oplewo'gwegw, na gis tetapua'teget ms't goqwei aq natawe'g.

³ Te'sipow ugtune'l pijatun ugtunigtug ugjut gisa'lan lien ta'n tel pualt aq mo elistulug.

⁴ Geituoq ta'sijig mimajuinu'g geggunmi'titl mesgi'gl lapuguann. Na gisi ilgwenmi'titl jel tlia ugju'sn ma'muni ml'gigna's'g. E'wmi'titl apje'jgl ilgwitaqann samqwanigtug, aq teli ilgwenmi'tij mesgi'g lapuguann.

⁵ Mimajuinu winnu na apje'jg gatu gis ginuet mesgi'gl goqwe'l. Geituoq apje'ji'jg pugtew gaqamgletew ta'n telgi'g nipugt.

⁶ Mimajuinu winnu pa na wijei aq pugtew. Nat goqwei nat wen winewistoq na gisi pgwatatal pugwelgl winjigl ugs'tqamug. Ta'n tuijw winewo'gwen gisna nat goqwei pilsimn na gisa'tutew gaq seioqwian gmimajuaqanm aq gtwisunm muta na winjigl glusuaqann ta'n teluen wejiaql Mn'tua'gig.

⁷ Mimajuinu'g gis nuje'wa'tiji aq assuma'tiji ta'n tel milamugsultili wi'sisg, sisipg, juji'jg aq nme'jig.

⁸ Gatu mo wen eimug ta'n nujo'tg ms't goqwei ta'n teluet. Mo wen eimug ta'n assutg winnu muta jijuaqa tluetew nat goqwei pata'tegeg gisna winjigl. Winjigl glusuaqann nat wen tluetew na gisa'tutew igtigl ulmaje'n st'ge' ta'n tuijw mtesgm paqa'latl mimajuinu'l.

⁹ E'wmuggul ginnunal ta'n tujiw gepmite'l mugg Gisiteget na gujjinu gisna anmimugg mimajuinu'g ta'n Gisiteget gisi-apni st'ge' negm.

¹⁰ Na mimajuinu me'gite'l matl igtigl mimajuinu'l aq tel'gne'g anmimatl igtigl. Nitaptut, ma' gis glusultigw st'ge' na.

¹¹ Gitg wigapu'g aq winimaq samqwan ma' gisi ugjianugl wijei tg'poq.

¹² Na wen'ju'su'naqsi ma' gisigwenmugul pgumann gisna goqominaqsi ma' gisigwenmugul wen'ju'su'nn. Na wijei teliaq na samqwan ta'n wigapu'g gisna winimaq ma' wejianug wijei tg'poq.

E'wmug ns'tuo'qon ta'n wejiaq Nisgameg

¹³ Pa na nat wen te'sioq getu' neia'toq gugunmn ns'tuo'qon aq natawe'n, na amujpa tetapua'teget ms't goqwei aq tela'teget ms't goqwei'l gelu'lgl. Amujpa e'w'g ns'tuo'qon ta'n tujiw nat goqwei tela'teget aq amujpa mo ginuegw.

¹⁴ Pa na getu' gi'gaja'si's'p muta wisguen aq apjiw newtite'l sin, mut al ginuewn. Mut egsuew muta getu' sa'se'wa'tun ta'n goqwei teliaq.

¹⁵ Ula ns'tuo'qon st'ge' ginuaqan aq egsuaqan mo wejianug Nisgameg. Na mimajuinu ula tela'tegej na pas'g tela'teget ta'n tel puatg gisna ta'n lue'winu tel puatg. Ula mimajuinu getu' tla'teget ta'n mn'tu'l tel pualj.

¹⁶ Ta'n tujiw mimajuinu wisguej aq newtite'l sij, na gisi pgwatoq pata'taqaq, gi'gaitamg aq ms't goqwei'l winjigl.

¹⁷ Ta'n tujiw mimajuinu gegung ns'tuo'qon ta'n wejiaq Nisgameg, mo pata'tegegw aq mo gi'gaja'sigw. Awna welm'toq, nilaje'g, aq ewlite'l maji ta'n nuta'ma'tili. Mu na wesgi-jiangamgusigw gatu pugwelgl ta'n goqwei'l gelu'lgl tela'tegej. Mo wesamite'l magul newte'jilitl ta'n wen welpisilitl je mu igtigl ta'n ewlipisilitl.

¹⁸ Ta'n tujiw mimajuinu tetapu mimajij, mu gi'gaja'sigw awna gisa'laji igtigi punintultinew aq tetapu mimajultinew.

4

Mut tla'taqatigw st'ge' mimajuinu'g ta'n mu getlams'tua'tigul Gjinisgam

¹ Geituoq na ta'n tujiw tetuji ngutite'l sultioq aq apjiw pe-watmoqol ta'n goqwei'l gesatmoqol na weji gi'gaita'ioq aq matntultioq.

² Pewatmoq nat goqwei, gatu mo gisapsgnmuoq, na tujiw gisgajo'l tioq ugjit ne'pa'n nat wen ta'n gegung. Gi'gaita'ioq aq gisi pgwatuoq matntultitoqs'p gatu mo gisapsgnmuoq ta'n

goqwei tel puatmoq. Ula mo mesnmuoq muta mo pipanima-woq Gjinisgam ignmugsinew.

³ Ta'n tujiw pipanimoq Gjinisgam ugjut nat goqwei, mo mes-nmuoq muta wesami ngutite'l sultioq aq getu' tli e'wmuoq ugjut ta'n goqwei mo gelu'lgtnug.

⁴ Mo elita'sualuoq Gjinisgam aq getu' majulgwaloqig igtigi-sei nisgamg. Geituoq mu nugu Gjinisgam witapa ta'n tujiw getu' tlo'l tioq st'ge' mimajuinu'g ta'n mu getlams'tua'tigul Gjinisgaml aq gesatmoq tla'taqatinew st'ge' negmow. Ta'n getu wen gisite'tg tle'n aq tla'tegen st'ge' mimajuinu'g ta'n mu getlams'tua'tigul Gjinisgaml na tujiw getanatl Gjinisgaml.

⁵ Geituoq Gjinisgam ugtwi'gatign na teliaq ta'n ewi'gas'g, "Gjinisgam mesgata'sit ta'n tujiw mo jigs'tuawoq Wejuli Nis-gam ta'n gisi ignmugsioq."

⁶ Gatū Gjinisgam melgi gsalugsi'gw je tlia mo te'pmugg. Gjinisgam ugtwi'gatign telueg, "Gjinisgam mo gaqama'tagwi mimajuinu' ta'n me'gite'l sultiliji gatu apoqonmuaji mimajuinu' ta'n mo me'go'ltiligwi."

⁷ Mut tl listuanew Gjinisgam, awna ignmug assumugsinew. Na qama'sualug Gjimn'tu aq na tujiw ugsmugtugsitoqs'p.

⁸ Gigjita'gw Gjinisgam aq apjiw wijtgweiusinew. Ta'sioq ta'n siaw pata'taqatioq, pun pata'taqatigw. Ta'sioq ta'n tel'ta'sultioq gesaloq Gjinisgam gatu tetpi gsatmoq ta'n go-qwei lue'uti na wesgijiangamgusultioq. Nige' tl'ta'sultigw pas'g ta'n goqwei tetaputeg aq gelu/lg.

⁹ Ms'go'ltigw muta gis pata'taqatioq. Ulmajita'sultigw aq atgitemultigw. Mut ul'ta'sultinew gatu awna ms'go'ltigw ugjut ta'n goqwe'l gis pata'taqatioq.

¹⁰ Mut me'go'ltinew aq Gisiteget gepmite'l mugsitoqs'p.

Mut ilsumanew igtigig

¹¹ Nitaptut, mut pisuite'lmanew igtigig. Etug ta'n wen pisuite'lmatl igtigl aq teluet ta'n goqwei mo telianug ta'n tujiw wesgumatl. Na ula pa na wijkei st'ge' teluet nat go-qwei mo gelu'lgtnug ugjut Gjinisgam ugt'tplutaqanm. Na mo tela'tegegw Gjinisgam ugt'tplutaqanm gatu awna ilsutg.

¹² Gjinisgam na newte'jit ta'n nujitoq 'tplutaqan. Pas'g Gjin-isgam ugs'tawiata mimajuinu' gisna ilsumata mimajuinu' lta'new Mn'tua'gig. Na glaman oplita'sultioq ta'n tujiw il-sumoq igtigig mimajuinu'g.

Mut ginuatnew ta'n goqwei getu tla'taqatioq

¹³ Jigs'tuigw. Nat goqwei getu tlimuloq muta telueioqop, "Gisgug gisna sapo'nug lta'tesnen na'tami se'g aq us-gowita'tesnen na'te'l newtipunqeg. Ugjattesnen aq ntuis-gettesnen ta'n goqwe'l glaman ganie'wultitesnen pugwelg suliewei."

¹⁴ Lpa mo geituoq ta'n tliatew sapo'nug. Gtmimajuaqanminal pa wiei aq u'n ta'n neia's'g aq tel'gne'g gesga's'g.

¹⁵ Awna ula tluwegw, "Pa na Gisiteget ignmugsieg tla'taqatinen, na tujiw siaw mimajultitesnen aq gisa'tutesnen ula gisna ala."

¹⁶ Gatu gnuatioq ta'n teli ntawo'ltnioq. Ta'n getu wen tel ginuej na pata'teget.

¹⁷ Na mimajuinu ta'n geitoq nat goqwei tetapu'aq gatu mo tela'tegegw na tujiw pata'teget.

5

Etugjel gtmilesuaqanmual gisa'lutew lién Mn'tua'gig

¹ Jigs'tuigw te'sioq ta'n milesuinu'g, atgitemultigw aq gaqiemtmultigw ugjit ulmajo'ti ta'n jugu'atew gileweg. Na tujiw ma'muni mtue'tew ugjit gilew aq wesami ulmajo'ltnioqs'p.

² Gtmilesuaqanmual pem sugul'gaqal aq gaplanji'jg malqotas'gt'tal gutapsunual.

³ Gsulieweimual aq wisaw sulieweimual pem jijua'qiaqal. Ta'n tujiw na na'gweg iga'qt'tew ta'n Gjinisgam ilsumata ms't mimajuinu' gtmilesuaqanmual mo tepawtinugl aq na tujiw musga'tugsitoqs'p na newtite'ltsultioqop. Ma'muniw ulmajo'ltnioqs'p st'ge' ta'n pugtew nu'gwa'tas'gt'tew ms't goqwei. Gatu me' siaw mawo'tuoq milesuaqan.

⁴ Migwite'tmug, mo gis apangituawoqopnig na lugowinu'g ta'n elugowgopnig gtiga'taqanmual. Gesigawwa'tiji, "Gilew na gmutna'tioq." Gisiteget ta'n mestai assusit gis nutuapni weglugowinu'.

⁵ Te'sigisg'ug s'qamug, ewnaso'tmoq gsulieweimual ugjit giso'qon aq ms't goqwei pewatmoq. Gisa'ltsultioq mile-sultinew. Na gisgajo'ltsultoq ugjit na na'gwegl ta'n tujiw Gjinisgam ilsumata ms't milesuinu'.

⁶ Na mimajuinu'g ta'n mo opla'taqatigupnig goqwei ilsumoqopnig aq gisa'loqopnig ne'po'qsinew je tlia mo naqa'lugsiwoqopnig.

Siawi esgmalug glapis Se'sus apaja'sitew

⁷ Nitaptut siawi esgmalug glapis Wa'so'qewei Gjisaqamaw pgisintew. Angite'lmuq nuji iga'taqug, na esgmatg glapis gigpesaq aq na tujiw iga'taqugl sginminn. Na tujiw siawi esgmatg glapis ap gigpesaq aq glapis ta'n goqwe'l iga'taqug'pnn gaqigwegl.

⁸ Elg gilew amujpa esgmalooq aq siaw elita'sualoq Gjisaqamaw tleiawit wa'so'q muta na na'gweg ta'n pgisintew geget iga'q.

⁹ Nitaptut, ta'n tujiw gitnma'tioq, mut ilsumtultinew glaman Gjinisgam ma' ilsumugsiwoq. Jigs'tuigw, Gjinisgam na giasgiwewei ilsuteget aq me' gisgaje'g jugu'en aq ilsumanew ms't mimajuinu'.

¹⁰ Nitaptut, tla'taqatigw st'ge' na niganijitegewinugi'g gis tla'taqatipnig. Teluepnig ta'n goqwei Gisitegelitl gis telimt'pni aq siaw esgmala'tipnn ugjit Gisitegelitl apoqonmugunew ta'n tujiw emegweiutiteg.

¹¹ Teliaq ta'n telueigw na niganijitegewinugi'g wel'ta'sultipnig muta siawi lita'suala'tipnn Gisitegelitl ta'n tujiw emegweiutiteg. Gejioq Jo'p siaw lita'sualapnn Gisitegelitl ta'n tujiw welmaje'g. Gejioq Gisiteget apiliw wele'wapnn Jo'pal, muta Gisiteget na welm'toq aq ewlite'lmaji mimajuinu'.

Mut lui'tmasultigw

¹² Nitaptut, ta'n tujiw nat goqwei teplumoq nat wen mut lui'tmasultigw. Mut e'wmnew wa'so'q gisna ugs'tqamu ml'gita'n gt'tplumtimgewaqanual. Ta'n tujiw teplumoq nat goqwei pas'g tluegw, "E'e tela'taqatiweg" gisna "Moqwa'mo tela'taqatiweg." Ta'n tujiw elui'tmasultioq na tujiw pata'taqatioq aq Gjinisgam ilsumugsitoqs'p.

Gjinisgam jigs'tugsitoqs'p ta'n tujiw a'sutma'tioq

¹³ Pa na ta'n wen te'sioq welmaje'g, na etamaj Gjinisgaml apoqonmuhan. Ta'n wen welgwijing na gtapegiej.

¹⁴ Pa na ta'n wen te'sioq gsnugwaj, na pipanimaj gisigu' mawagnutmewinu' a'sutuo'guomg mittugwalanew a'sutmessewanew aq mima'lanew. Na tujiw mawagnutmewinu'g etawaqtma'titl Gisitegelitl ugjit npilan na mimajuinu'l ta'n gesnugwalitl.

¹⁵ Ta'n tujiw a'sutma'ti'tij aq getlams'tasulti'tij Gisitegelitl, na tujiw ta'n wen gesnugwat npilaten, Gisiteget apigsigtuatal ugltue'uti'l.

¹⁶ Glaman paqapugualtultigw aq a'sutmessewultultigw muta Gjinisgam getu' npilugsitoqs'p. Na mimajuinu ta'n apijiw tela'teget ta'n goqwei Gjinisgaml tel puatmlitl a'sutmaj, na tujiw msntew ta'n goqwei etamaj.

¹⁷ Ilaijao'q na mimajuinu pa na wije't'pnaq aq ginu. Melgi a'sutmap ugjit mu gigpesan aq mo gigpesanugup nesipunqeg jel aqataig.

¹⁸ Na tujiw a'sutmap ugjit gigpesan aq to'q gigpesaq'p aq ms't goqwe'l weligweg'pnn.

¹⁹ Nitaptut, etug nat wen te'sioq pata'teget muta mu majulgwatmug na teliaqewei agnutmaqan. Ta'n tujiw nat wen ta'n getlams'tasit gisa'latl tetapua'tegelin,

²⁰ geituoq na ta'n wen gisa'latl pata'tegewinu'l puni pata'tegelin, na gis naqa'latal mo lielin Mn'tua'gig aq na tujiw Gjinisgam apigsigtmuatal pata'tegewinu'l ugtlue'uti'l.

Amgwesewei wi'gatign ta'n Pie'l ewi'gmuaji ta'nig getlams'tasultiliji

Gegnugwataqan ugit ula wi'gatign

Ula wi'gatignigtug Pie'l amgwesewei ewi'gmuaji ta'nig getlams'tasultiliji Westaulgigtug. Telui'tujig Gjinisgam gisi mg-naji mimajuinu'g. Se'sa'gnutmu'tijig ogwatnug E'siaji'je'gati.

Ta'nig mo getlams'tasulti'gw gisa'la'tiji a'sutme'winu'g ul-majo'ltnine aq gitnme'walanew.

Etna na ugit Pie'l ewi'gmuaji ugit ajipjulanew. Na migwimaj, "Gsisinu na Westaulg gis welmaje'g'p aq weji np'g'pnaq ugit ginu glaman piltu mimajultitesnu aq pugjitew pilei mimajuaqan guguntesnu wa'so'q aq maw gepmitel-mugsitesnu."

Li angita'sultigw aq ignmug Westaulg ilgwenugsinenu. Gegnu pmata'nej aq tla'taqatinej ta'n Gisiteget tel puatg je tlia ulmajoltinen. Na tuiw me' ml'gi gtlams'tasultitesnu aq Gjinisgam Gisiteget gepmite'l mugsitesnu ta'n tuiw Westaulg apaja'sij.

Pie'l migwimugsi'gw (nmitu 3.18) Westaulg nepg'pnaq. Na tepiaq ugit gtlue'utinal apigsigtas'gtn. Gegnu pmiet ji'nm ugit mo gegnu pmata'gw mimajuinu'g. Me' na apaja'lugsitoqs'p Nisgamewigtug. Wa'qieg nepmut'p gatu ugijjaqamij me' siawawsilitl.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Pie'l poq tl wi'giget wi'gatign aq etamatl Gisitegelitl ugit ula mimajuinu'g (1.1,2)

Elita'sit Gjinisgam Gisiteget ugs'taugsinenu aq ignmugsi-nenu gt'pung wa'so'q (1.3-12)

Telteg gegnu pmata'gw ula ugs'tqamug (1.13-2.17)

Westaulg teli ulmaje'g'p glaman ginu telteg wijei ul-majo'ltnitesnu (2.18-25)

Ta'n tlo'litaq a'sutme'winu'g je tlia ulmajo'ltnine (3.1-4.19)
Glusuaqan ugit ta'nig iganpugultijig a'sutme'winu'g (5.1-11)

Ugtejgewe'l glusuaqann (5.12-14)

¹ Ni'n, Pie'l epa'si aq ewi'gmuloq wi'gatign ugit gilew ta'n Gjinisgam Gisiteget megenugsioqop. Ewi'gmuloq ta'nig wigultioq maqamigal teluisultigl Pontusewa'gig, Galetiaeawa'gig, Gappatosiaeawa'gig, E'siaewa'gig, aq Pitiniaewa'gig, pas'g mo tleiaultwoq muta nige' gilew

Gisiteget ugtmimajuinumg. Ni'n Pie'l na Westaulg ugta apostale'witeml aq wel'ta'sualuloq.

² Gjinisgam gujjinu gisite'tg'p aq megenugsioqop. Wet sapu tl lugwet Wejuli Nisgaml tepgsa'lugsioq ugjit negmewe'n, aq tla'taqatinew ta'n negm tel puatg aq sape'ultinew. Gisa'lugsioq jigs'tuanew Se'suguli na Westaulg. Apigsigtalug-sioq 'gtlue'utiwal ta'n Se'suguli weji np'g'p aq gaqiguniep-naq. Waqamo'lti'gw umal'temg. Etamg Gjinisgam Gisiteget apji ul'telmuline new aq ignmuline new ug gelu'l gm aq wanta qo'ti 'ggamlamunu aq.

*Geitu'g Gisiteget tla'tegetew
ta'n goqwei gelu'lg ugjit ginu*

³ Ge' miwatmuanej Gjinisgam Gisiteget aq emtoqwa'lanej. Negm na Se'suguli ujjl. Se'suguli ta'n Gjisaqamawminu aq assumugsi'gw. Gjinisgam na tetuji ewlitelmugsi'gup na weji ignmugsi'gup pilei mimajuaqan. Se'sugulial gisi npliteg ug jit 'gtlue'utinal na tujiw Gjinisgam apaji minua'lapnn. Etna na ug jit elita'sulti'gw Gjinisgamewigtug aq geitu'g wijei tla'tegetew ug jit ginu.

⁴ Etli esgma'ti'gw aq geitu'g 'msntesnu ta'n te's'gl goqwe'l gelu'lgl wa'so'q ta'n ma gaqianugl, ma suguluganugl aq ma ges gamugwa'gtnugl. Gjinisgam na gegungl wa'so'q ug jit ugtmimajuinumg aq geitu'g 'msntesnu.

⁵ Na tela'tegep ug jit gilew ta'nig getlams'tasultioq Gjinis-gamewigtug. Ugml'gigno'timg angwei ultew ingute'jin glapis 'pgisin wa'so'q aq 'msntes iapjiwewei mimajuaqan. Na tujiw msntoqs'p ta'n goqwe'l gelu'lgl wa'so'q gatu amujpa na esg-moq glapis ug tejgewei na'gweg ta'n tujiw 'ms't wen 'gji'tutew na teli ugs'taugsioq aq gisi msnmnew ta'n goqwe'l Gjinisgam teplumugsioqop.

⁶ Na weji ul'ta'sultigw ug jit ulaal. Tlia nige' gjiga'ji'j ewlgwi-jultioq aq sespeta'sultioq muta gaqais gitnm'titoqs'p.

⁷ Amujpa na teliaq glaman 'ms't wen 'gji'tuj tel mimajultioq ta'n teli 'gjiti mi gtlams'tasultioq. Ta'n teli gtlams'tasultioq me' tepawtgig je mu wisaw suliewei ta'n wet nu'gwa'tas'g aq waqama'tas'g pugtewigtug gatu gaqiatew. Amujpa na ta'n teli gtlams'tasultioq wet nu'gwatas'g ta'n tel gitnm'tioq glaman gisipuguttoqs'p. Gatu na'gweg ta'n tujiw Se'suguli 'pgising, tluetew wela'tegen, gepmitelmultew aq iapjiw espitelmultew.

⁸ Nige' gilew gesaloq tlia menaq nemiawoq. Getlams'tasultioq negmeg tlia nige' mu nemiawoq. Welgwijultioq na tetuji ms'gi'g ul'ta'suaqan 'ggamlamunu aq je mu ta'n glusuaqann gis tluen.

⁹ Ta'n teli gtlams'tasultioqop Se'suguliewigtug Gjinisgam westaugsioqop. Na teliaqap. Etna na weji ulgwijultioq.

¹⁰ Na iganigjitegewinu'gi'g gigji gwiluasultipnig aq pipanigesultipnig ta'n Gjinisgam ugs'tawiataq mimajuinu'g. Negmow igani usgutmi'tipnig ta'n goqwe'l gelu'lgl Gjinisgam ignmugsitoqs'p ta'n teli ulapetmoq mo tel te'pmuoq.

¹¹ Wejo'tmi'tipnig 'gji'tunew ta'n tliatew aq tli iga'qt'tew. Westaulg ugjijaqamitl ta'n ugtinnewaq eimlitl igan musga'tuaji ta'n Westaulg tli ulmaje'tew aq tli ewlgwija'sitew, gatu na tujiw me' gepmitelmaten.

¹² Gisiteget musga'tuapni iganigjitegewinu'gi'g igan tlua'tijig ugjit me' enmiaq mu ugjit negmow ugna'wegml. Wesgutmi'tipnig ta'n goqwe'l teliaqal nige'. Wegla goqwe'l ta'n nige' gis nutmoqol ta'n wenig gis pestunmugsio'q gelu'lg agnutmaqan. Wejuli Nisgam ta'n wetgitmut'p wa'so'q ignmuaji na ml'gigno'ti ugjit pestunmugsinew. Telimugsioqop wegla teliaqew'e'l, we'gaw ansale'wijig 'gsatmi'tis gisi ns'tasultinew.

*Gisiteget wigumugsi'gw ugjit tla'taqatinenu
ta'n tel puatg*

¹³ Geitu'g Gisiteget na ula 'ms't tla'tegetew ugjit ginu. Etna na ugjit apjiw siawita'sultigw 'gtangita'suaqanmual tla'taqatinew ta'n Gisiteget tel puatg aq ignmug ilgwennin. Pa'qoltigw aq siaw lita'sultigw ta'n goqwe'l gelu'lgl ignmugsitoqs'p ta'n Se'suguli apaja'sij. Geituoq na tla'tegetew ugjit gilew tlia mo tel te'pmuoq.

¹⁴ Jigs'tug Gisiteget aq tla'taqatigw ta'n tel puatg. Mut siaw tl mimajultinew ta'n teli gsatmoq 'st'ge' ta'n i' tlo'ltilioqop gesgmnaq gejiawogweg Gisiteget.

¹⁵ Gjinisgam Gisiteget ta'n wigumugsioqop tel sape'wit, mo goqwei amsalteg eigtnug ta'n eig. Puatmugsioq tl sape'ultinew muta negm sape'wit. Glaman na tl sape'ultigw aq gegnu mimajultigw ta'n tel gaqais mila'taqatioq.

¹⁶ Muta Gisiteget teluep ugtwi'gatignigtug, "Amujpa na sape'win, muta ni'n sape'wi." Na teluep Gjinisgam Gisiteget.

¹⁷ Na telui'toq Gjinisgam Gisiteget "Nujinen" ta'n tujiw a'sutma'tioq. Gjinisgam ta'n ilsumaji 'ms't mimajuinu'g aq mo wen piamicelmagul. Ilsumaji 'ms't wen ta'n tela'tegej aq ta'n tel te'pmlij. Etna na ugjit siaw gegnu pmita'igw. Jipaquite'l mug aq gepmitelmug Gisiteget Gjinisgam ta'n teli pgitawsultioq ula ugs'tqamug.

¹⁸ Geituoq ta'n Gjinisgam apaji pgwatelugsioqop ugjit jigla'lugsinew ta'n mo tepawgtinug mimajuacan weja'tuoqop gujuowaq. Mo e'wmug suliewei gisna wisaw suliewei ta'n gaqiatew.

¹⁹ Gatu Gjinisgam apaji pgwatelugsioq ta'n Westaulg gaqiguniepnaq gujjieweigtug ugjit 'gtlue'utiwal apigsigta's'gtn. Me' tepawgtig Gjinisgamewigtug je mu wisaw suliewei gisna ta'n pas'g goqwei. Mo amsalteg eigtnug Westaulgeg. Negm pa wijei aq jijgluewji'jg gelu'sit ta'n tel pegisutasit aq ne'po't ugjit ignmugsin Gjinisgam.

²⁰ Gesgmnaq gisita's'gtnugweg ugs'tqamu, Westaulg gis gisi mgnut ugjit ugs'taugsinew gatu nige' giaspiaqal na'gwegl, ta'n tuijw tetaputesg iga'q, nissimut'p ugjit gilew ulapetmnew.

²¹ Ta'n goqwei tela'tegep na weji gtlams'tasultioq Gjinisgamewigtug. Ta'n Se'sus gisi np'geg, Gjinisgam apaji un-aqa'lapnn. Apaji ignmuapnn uggepmite'lgaqanm aq espitelmapnn. Getlams'tasultioq, Gjinisgam elita'sultioq aq geituoq negm tla'tegetew ta'n teli tplumugsioqop.

²² Nige' 'gtlue'utinal apigsigmugsioq aq waqamo'ltioq Gjinisgamewigtug ta'n Gjinisgam ugteliaqeweim jigs'tmoqop. Nige' gis waqamoltioq aq gesaltultioq teliaqeweigtug ta'nig getlams'tmu'tijig Gjinisgamewigtug. Ta'n telgi'g 'ggamlamanual tli gsalug 'ms't wen.

²³ Na wet tla'taqatigw muta piluei mimajuaqan geggummoq, muta getlams'tmoq Gjinisgam ugglusuaqanml ta'n ma 'gs'ga'nug gatu awna iapjiwewe'tew. Mo weji msnmuoqop ula piluei mimajuaqan gn'gi'guigtug muta mimajuaqan ignmugsioq gaqiatew. Weji msnmooq ula piluei mimajuaqan Gjinisgamewigtug, Gjinisgam gujjinu. Ula mimajuaqan iapjiwewe'tew muta wejiaq Gjinisgamewigtug aq ma gaqianug.

²⁴ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatiqn,
"Mo pita'qtnug ta'n mimajuinu tel mimajit ula ugs'tqamug.
Pa wijei aq 'msigu gisigweg aq 'np'tew.
Mimajuinu uggepmite'lgaqanm gesga's'g
pa wijei aq wasueg gisigweg aq mn'jaqt'tew.

²⁵ "Gatu Gjisaqamaw ugglusuaqanm iapjiwewe'tew."
Ula na glusuaqan ta'n pegisitugsioqop aq pestunmugsio'q, na gelu'lg agnutmaqan ta'n Gjinisgam gis tluet.

2

*Negm ta'n Gisiteget gisi mgnatl ugjit iganpugutuan
Gjinisgam ugtmimajuinumg*

¹ Jigla'tug ta'n te's'g lue'uti'l, mut nugu egsua'tinew, mut qalipusita'tinew, aq mut mil agnimanew mimajuinu'g aq mut pas'g wesgiji angamgusultinew, awna ulm'tu'tigw.

² Pa wijei aq gopisun gewising pas'g mlagejg pualaji, pa na wijei gilew pas'g puatmug ta'n goqwei Nisgamewei aq ugglusuaqanm ta'n iapjiwewe'tew. Gegnu'tmasultigw glaman me' na ligutitoqs'p Gjinisgamewigtug aq ugs'ta'titoqs'p.

³ Ta'n tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatigng, "Gi's gisi gji'tuoq ta'n teli ulm'toq Gjisaqamaw."

⁴ 'Lta'gw negmeg na Gjisaqamaw ta'n gisi ignmugsitoqs'p iapjiwewei mimajuaqan. Gjinisgam megnapnn muta tetuji gs'gelmapnn gatu mimajuinu'g mo menuaqala'tigupn. Pa wijkei aq nujitaqatijig menuaqtmi'tig'p gun'tew teluejig, "Mo tali ugtapsunigw gatu maw gelu'lg."

⁵ Gigje'ug Gjinisgam Gjisaqamaw ta'n ignmugsioq iapjiwewei mimajuaqan. Ignmug e'wugsinew ugltlgowaqan pa wijkei aq gun'tal e'wmi'tij, el'tu'tij wen'ji'guom. Gjinisgam etlitoq ugtasutuo'guom aq Wejuli Nisgam wigitew na'te'l. 'Gtinnewaq i'ttew aq teppisa'luggsioq ugit Gjinisgam. Gatu gilew sape'ultitoqs'p patlia'sg, ta'n elugutitoqs'p. Patlia'su'ultitoqs'p ta'n tel gegnu pmita'ioq ta'n tla'taqatitoqs'p aq tluelitoqs'p ta'n negm tel pualugsioq. Emtoqwalatoqs'p aq miwatmuatoqs'p Gjinisgam aq a'sutmessewgjig igtigig. Wegla wel'te'tmugsioq muta gilew Se'suguli ugtmimajuinum.

⁶ Muta Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg,
"Megnmap tetuji gelu'lg gun'tew
ta'n iga'tu 'gjigan Sioneg
aq 'ms't goqwei mawn'g.
Elgimg Westaulg. Negm pa na wijkei
aq ula maw gelu'lg gun'tew.

Ta'n wen getlams'tuatl ma mil agnutmutinew
aq ma ntaqo'qona'lam'g, awna gepmitelmaten."

⁷ Na Gjinisgam megenmapnn Westaulgl. Westaulg pa na wijkei aq ula gun'tew tetuji gelu'lg ugit gilew ta'nig getlams'tmu'tioq, gatu mo gelu'lgnug ugit ta'nig mo getlams'tasulti'gw. Na tel wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatignigtug, "Na gun'tew, ta'nig nujitaqatijig
mo menuaqtmi'tigw, teluejig,
'Mo tepianug tel gelu'lg gun'tew,'
etna na ula gun'tew
ta'n Gjinisgam gisa'toq 'ms't goqwei mawn'g."

⁸ Ap igtig telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn,
"Ula na gun'tew ta'n mimajuinu'g pejitaqama'titaq aq nisia-taq."

Nisia'tijig muta mo getu ns'tmi'tigw na gelu'lg glusuaqan. Etna na ugit Gjinisgam gisite'tg'p pejitaqama'tinew muta mo getu gtlams'tasulti'gw.

⁹ Gatu gilew gisi mgnugsioq Gjinisgam Gisiteget, aq patlia'su'ultioq ugit Gjinisgam Gjielege'witewit. Gilew na Gjinisgam ugtmimajuinumg ta'n teppisa'luggsioqop ugit lugowanew. Gisi mgnugsioqop tluenew ta'n goqwe'l

Gjinisgam gis tla'tegetl, pajiji gelu'lgl. Etna na negm ta'n gis wigmugsioqop oqonitpa'qigtug, aq nige' eimu'tioq ugwasetegm ta'n mawi gseteg.

¹⁰ Mujga amgues gilew mo na Gjinisgam ugtmima-jinumtpnig, gatu nige' gilew na ugtmimajuinumg. Gis tliaq mo gejiawoq Gjinisgam ta'n getu ewlitelmugsioq gatu nige' gji'jioq aq ewlite'l mugsioq.

Mut ignmatmnew elue'uti assumugsinew

¹¹ Nigmatut, ta'nig getlams'tasultioq, gilew wigultioq ula ugs'tqamug, gatu mo tleiaultiwoq. Etawaqtumuloq mut tla'taqatinew ta'n goqwe'l winjigl muta mo glu'lgtnug ugjit ignmatmnew ga'qinal aq 'gtangita'suaqanm assumulinew. Getu' wissuignemaji aq gisa'lugsinew pata'taqatinew. Mo gisa'lugsiwoq gigjita'new Gjinisgamewigtug awna gisa'lugsitoqs'p mn'tua'gig 'Ita'new.

¹² Tl mimajultigw glaman musgalsultioq ta'nig mo getlams'tasulti'gw ta'n tetuji gegnu pmita'ioq. Ta'n tujiw pisui eggsutmuggsioq aq tlua'tijig gilew tla'taqatinew winjigl, na gigji angaptmi'tij aq nmitutaq ta'n goqwe'l gis tla'taqatioq gelu'lgl. Etug 'gtlams'tasultitaq Se'suseg na na'gweg jugu'elij aq miwatmuataq aq emtoqwalataq Nisgamal.

Jigs'tug ta'nig iganpugutugsioq

¹³ Jigs'tmug 'gt'tplutaqanmuow gmt'giwaq muta Gjisqa-maw tel puatg. Aq jigs'tug g'pnno'lewaq aq ta'n mawi espe'g iganpuguit,

¹⁴ aq jigs'tug ta'nig iganpugutugsioq muta g'pnno'l petgima-jig ugjit ugtapulanew ta'nig opla'taqatijig aq weli usgumanew ta'nig wela'taqatijig.

¹⁵ Ta'n tujiw wela'taqatioqop musga'tuatoqs'p mo telianug ta'n mimajuinu'g pisui ilsutmuggsioq. Nmitutaq mo telianug aq gisa'latoqs'p punajeiugsinew. Etna na ula Gjinisgam tel pualuggsioq tla'taqatinew.

Mut ignmatmnew elue'uti assumugsinew

¹⁶ Gjinisgam gis jigla'lugsioq ta'n lue'uti assumugsioqop. Assumsultioq gatu mut tl'a'sultinew gis tla'taqatitoqs'p ta'n goqwei pewatmoq gisna gisi opla'taqatinew. Gilew na Gjinis-gam uggistejumg. Glaman jigs'tug ta'nig iganpugultijig aq tl mimajultigw ta'n Gjinisgam tel puatg.

¹⁷ Gepmitelmug 'ms't mimajuinu'g, 'gsalug gitapewaq ta'nig getlams'tmu'tijig. Jipalug aq gepmite'l mug Gjinisgam aq gepmitelmug g'pnno'lewaq.

*Se'suguli welmaj'e'g'p ugjit neia'tugsinenu
ta'n tl pmita'tesnu*

¹⁸ Gilew gisteju'g amujpa jigs'tuoq ta'nig elugowoq aq gepmite'lmuq mu pas'g ta'nig welm'tu'tijig aq angitelmugsioq, gatu elg ta'nig emegweiugsioq.

¹⁹ Pa na gisipugu'tmoq ta'n tel amasgipnnugsioq gatu tela'taqatioq ta'n goqwei Gjinisgam tetapua'latoqs'p aq ule'watogs'p, mo tel te'pmuoq.

²⁰ Ma wen gepmitelmulug ta'n tel gisipugutmoq ta'n tujiw mattoqsioq muta te'pmoq. Gatu je tlia gisi ula'taqatioq ta'n tujiw amasgipnnugsioq aq gisipugutmoq, na tujiw Gjinisgam tetapua'latoqs'p aq ule'watoqs'p.

²¹ Etna na ula ugjiti Gjinisgam wigumugsioqop, muta Se'suguli amasgipnnut'p ugjiti gilew aq neia'tugsinew ta'n tl pmita'toqs'p. Nemituoq ta'n negm tela'teget, na gilew wijkei tla'taqatitoqs'p.

²² Ta'n telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn, "Mo negm pata'tegegup, mo egsuegup.

²³ Ta'n tujiw ammimuteg mo apaji anmimagupnig. Ta'n tujiw amasgipnnuteg, mo ewlumuagupnig, gatu elita'sipnn Gjinisgaml ta'n tel tetapu ilsutegelij.

²⁴ Se'suguli amasgipnnut'p ugjiti 'gtlue'utinal aq ne'po't'p gujjieweigtug glaman ejigla'lugsi'gw lue'utigtug. Na tujiw gegnu mimajultitesnu ta'n Gjinisgam tel puatg, aq ma nugu pata'taqatigw. Wesua'tugsi'gup 'gt'punual aq 'gtlue'utinal ta'n tujiw matto'teg. Nige' negm ugla'qanml, ginu weji npisulti'gw aq gelu'sulti'gw Gjinisgamewigtug.

²⁵ Gilew pa wijkei aq gesgoltijig jijgluewji'jg ta'n we'jujig aq apaja'lujig ugjiti majulgwalanew nujiangweiwaji jijgluewji'jg. Pa na wijkei aq nige' gilew apaji we'jugsioq aq apaja'luggsioq Se'suguliewigtug. Negm ta'n nuji angweiajig ugtmima-juinumg, angweiugsioq." Na.

3

Ji'nmug aq ugte'pitemuaq

¹ E'pittut, gilew ingute'jin gepmite'lmu 'gji'nmum. Ta'n tujiw 'gji'nmum mo getlams'tasiwg Gjinisgam ugtwi'gatiqn na gisa'lates 'gtlams'tmultew. Ta'n tel gegnu pmien musgalsin je ma newgte' glusuaqan tluen,

² gatu nem'i'sg ta'n teli ulm'tun aq ta'n tel gepmite'l'mt Gjinisgam.

³ E'pittut, mut pas'g ilape ewnusultinew ugjiti neialsultinew uli angamgusultinew, ta'n tel lugwatmoq usapunual, waiops-gul nasgmoqol aq ta'n tel mil pilsultioq.

⁴ Gatu gelu'lg 'gtangita'suaqanmual gugunmug aq wantaqa'oti 'ggamlamunuqaq. Sangewo'lrigw aq wantaqaqamigsultigw, glaman ma wen gisa'lanew uggwain.

Etna na ula gelu'lg aq tepawgtig sangeweie'n aq wantaqamigsin. Ma gisigu'anug Gjinisgamewigtug awna iapjiwewe'tew.

⁵ Gis sa'q na getlamia'tijig e'pijig ta'nig getlams'tua'tipnn aq elita'sitipnn Gjinisgaml tel pmalsultipnig. Gepmite'lma'tipnig ugji'nmumuaq. Na weli angamgug Gjinisgamewigtug.

⁶ Sala wijkei tele'g'p, gepmite'lmapnn Aplamat aq telui'tapnn, "Saqamaw." Gilew pa na wijkei aq Sala, siaw tla'taqatioq gelu'lg aq ma goqwei jipatmu'tiwoq, awna Gjinisgam sangewite'l mug.

⁷ Ji'nmutut, uli tgwa'manew 'gte'pitemuaq. Ingute'jin, amujpa ule'w 'gte'pitem muta negm me' menaqanat aq gi'l. Amujpa na gepmite'l'mt muta gte'pitem maw gi'l Gjinisgam ignmugsitoqs'p iapjiwewei mimajuaqan. Na wet tla'tegen me' na ma goqwei etoqwastnug 'gta'sutmaqanmg. Mu tla'tegewn Gjinisgam ma nutmulugul 'gta'sutmaqanml.

Welmajo'ltioq ta'n teli ula'taqatioq

⁸ Aq nige' amujpa gilew wijkei tli angita'sultigw aq ewliteltultioq. 'Gsalug ta'nig getlams'tasultijig aq uleiatultigw ta'n te'sit wen. Mut me'go'ltigw.

⁹ Mut apaji asita'law winjigigtug. Ta'n tujiw wen opla'l'sg, mut opla'law aq wen animm'sg, mut apaji animimaw, gatu awna apaji ula'l. Etna na ula telgitasin tla'tegen glaman mestapettes ta'n te's'g goqwei Nisgamewei. Muta Gjinisgam teplum'sg ugjit ignmulin ta'n goqwe'l gelu'lgl ta'n tujiw gis wigum'sg.

¹⁰ Ta'n telueg Gjinisgam ugtwi'gatiqn,
"Ta'n wen getu wel mimajij aq gtu' ulgwijin,
mo teltenug wini usguman igtigig aq amujpa na puni egsuet.

¹¹ Amujpa na winjigl pun tla'tegetl aq wela'teget.
Amujpa na siaw sangewe'g aq wantaqamigsit
ta'n we'gusipgwatoq aq ule'waji igtigig.

¹² Gjisraqamaw apji angweiwaji ta'nig tetapua'taqatiliji
aq iapji jigs'tuaji ta'n tujiw a'sutma'tilij.
Gatu ejiglapasualaji ta'nig opla'taqatiliji."

Na telueg Gelu'lg Wi'gatign.

¹³ Wen tala'lultew ta'n tujiw wela'tegen? 'Lpa mo wen!

¹⁴ Gatu tlia gitnman ta'n tujiw teli ula'tegen me' tli ulgwijintes muta Gjinisgam Gisiteget ulapemultew, glaman mut jipalaw mimajuinu'g aq mut sespet'a'siw.

¹⁵ Gatu gepmitelmug Se'suguli 'ggamlamunuaq aq ignmug assumugsinew. Iapji gisgajo'ltigw ugjit gegnu'a'tuan ta'n getu wen pipanimasg ta'n teli gtlams'tasin Se'suguli aq ta'n elita'sin Gjinisgamewigtug.

¹⁶ Gatu gepmitelmug aq ul gelulug ta'n tujiw pipanimugsioq. Pas'g te'sioq tetapua'tega. Me' na ta'n tujiw pisui aqanimulg aq miluitulg, me' na ntaqo'qonalsultitaq muta gisi musga's'g ta'n pisui ilsutmasgig ta'n tujiw pas'g gisi ula'tegen aq ul gelusin muta majulgwalt Se'suguli. Etna na ugjit.

¹⁷ Pa na Gjinisgam pua'l'sg gitnman, na me' gelu/lg gitnman ugjit ta'n teli ula'tegen je mu opla'tegen.

¹⁸ Se'suguli nepg'pnaq aq na tepiaqap ugjit 'gtlue'utinal apigsigtasettn. Gegnu pmiet ji'nm ugjit mo gegnu pmita'gwigw mimajuinu'g. Me' na apaja'lugsitoqs'p Gjinisgamewigtug. Gujjieweigtug gis ne'po'tg'p gatu minua'lut'p Wejuli Nisgamewigtug aq apjiw mimajitew.

¹⁹ Ugijjaqamijuigtug eliep aq nat pestunmuapnig ta'nig mo getlams'tasulti'gupnig aq nige' nepu'titgi'g. Nige' pa na wijei aq laplusang pisultijig aq glapis Gjinisgam ilsumataq.

²⁰ Negmow na mimajuinu'g ta'nig eimu'tipnig ta'n Noao'q mimajiteg, mo jigs'tua'tigupnn Gjinisgaml. Pegiji esgmalapni, na na'gwegl Noa etlitoq mesgi'g ugtuluow. Pas'g ta'sijig mimajuinu'g mo paqasia'tigupnig. Negmow na ugumuljin te'sijig, ta'n weji ugs'ta'tipnig.

²¹ Elt ginu westaugsi'gup ta'n teli gtlams'tasulti'gw Se'suguliewigtug. Se'sus ta'n weji np'g'p ugjit ginu aq apaji minunsit. Jigs'tug Gjinisgam ta'n ignmugsi'gup piltu mimajultinenu 'st'ge' ta'n napgetmu't'p sign'ta'suti. Mo ta'n gaqinal waqama'tugul samqwanigtug gatu awna ta'n waqamo'lti'gw Gjinisgamewigtug. Na tel napgetmu't'p sign'ta'suti.

²² Se'suguli eliepnaq wa'so'q aq inaqaneg epit Gjinisgaml. Igani assumajig ta'n te'siliji ansale'wiliji wa'so'q, 'ms't ta'n te'siliji etli iganpugua'tili aq ta'n telgi'g ml'gigno'ti gegbung.

4

Gawasgita'sultijig ta'n tel mimajulti'tij

¹ Se'suguli ta'n mimajuinualsip welmaje'g'p aq amasgipnnut'p. Elt gilew wijei tl'ta'sultigw 'st'ge' negm aq ul'te'tmug ulmajo'ltinew je mu opla'taqatinew. Ta'n wen etlpugutg ulmajo'qon je mu opla'tegegw, igalugsit ta'n lue'uti assumapnn.

² Na nige' weja'tegemg, te'sioq amujpa na ignmat Gjinisgam ilgwenmulin 'gmimajuaqanm aq mo nugu tela'tegewn winjiggl ta'n i' tleiu't'p 'st'ge' ta'n mimajuinu'g i' tla'taqati'tij.

³ Gis tepiaqapnn ta'n goqwe'l gis tla'tegen pa wijei aq ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw. Ta'n itl mimaji't'p winsuaqanigtug aq na pas'g teli angita'sitp. Ta'nig tepqatmu'tijig sespo'taqatijig aq ta'nig mo tepqatmu'ti'gw wijei tela'taqatijig, na gemutmtot'uultijig, aq naqana'ma'tijig ta'n etl mawita'jig,

aq emtoqwala'tij mn'tu'g. Winjigl tela'taqatijig aq Gjinisgam masgelmut ta'n tel luguti'tij.

⁴ Aq nige' ta'nig mo getlams'tmu'tigw paqalaiultijig ta'n tuijw mo wijitgweiwawj aq mo tela'tegewn na winjigl ta'n negmow tela'taqati'tij. Na tuijw ugs'gewo'l'titaq aq maligi-multaq.

⁵ Gatu amujpa na ula musgalsultitaq Gjinisgamewigtug ta'n teli ilsumaten ta'nig me' mimajultijig aq ta'nig gis nepu'tipnig.

⁶ Etna na ula ugjut gelu'lg glusuaqan pestunmu'tpnig ugjut ta'nig nige' nepu'tipnig. Ta'n tel pata'taqatipnig gisi ilsumaji npmu'tinew 'st'ge' 'ms't mimajuinu'g gatu awna ta'n teli gt-lams'tasultipnig Se'susewigtug gis tl mimajultitaq 'st'ge' Gjinisgam.

E'wmoq na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam gisi ignmugsioq

⁷ Gespaqami'g pugjig iga'qt'tew. Amujpa na ilgwensin. Anglo'te'n aq apji paqe'ien glaman gis tli a'sutmessewitesnen.

⁸ Ula na mawi espe'g, 'gjiti mi 'gsaltultioq. Etna na ugjut mut wan'ta'suatmnew 'gsalug 'ms't wen ta'n telgi'g 'ggamla-munual muta ta'n tuijw gesalt igtig, pa na opla'l'sg, ta'n teli gsalt, na gisa'lultew apigsigtuates.

⁹ Ta'n tuijw wen getlams'tg giguaq pegising, u'leiug, smug aq ignmug ugtugunin. Uleiatultigw ala wen ap igtig aq mut amsalewistug.

¹⁰ Gjinisgam ignmugsioqop 'ms't wen ml'gigno'ti ugjut tla'tegen lugowaqan ugjut negm aq apoqonmuane new igtigig. Amujpa e'wmu'tioq ula ml'gigno'ti aq na teli ulapetmnew igtigig. Na tuijw 'ms't wen mawi ulapetmi'tij.

¹¹ Ta'n wenig gisi msnmi'tij ml'gigno'ti ugjut pestunmuane new, amujpa na pestunmatmi'tij Nisgamewei glusuaqan. Ta'nig gisi msnmi'tij ml'gigno'ti ugjut apoqonmuane new igtigig amujpa na tela'taqatijig e'wm'i'tij na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam teli ignmuapni. Na tuijw 'ms't goqweigtug mimajuinu'g miwatmua'tital Gjinisgam aq emtoqwala'tital muta Se'suguli gisi ignmugsi'gw na ml'gigno'ti. Ge' miwatmuanej aq emtoqwa'lanej Gjinisgam, Se'suguli uwisunmg. Negm mestai assusit iapjiw. Na tliaj!

Gitnm'tioq muta getlams'tmu'tioq

¹² Nigmatut, mut paqalaiultinew ta'n tuijw gitnm'tioq aq ugtnu'gwalugsioq aq gisa'lugsioq amasgipnnugsine w. Mut paqalaiultigw muta ula thiatew.

¹³ Gatu ul'ta'sultigw muta gilew welmajo'l'tioq pa wije aq Se'suguli gisi welmaje'g'p. Me' na gilew ul'ta'sultitoqs'p ta'n tuijw Se'sus 'pgising aq uggepmite'lgaqanm musga's'gt'tew.

¹⁴ Ulgwijultigw ta'n tujiw anmimugsioq aq pisui agnimugsioq muta gilew majulgwaloq Se'suguli. Getletug Wejuli Nisgam aq uggepmitelgaqanm eig 'gtinnewaq.

¹⁵ Mut 'ntaqite'tmun ulmaje'n ta'n teli ula'tegen uigkeit Se'sus gatu 'ntaqo'qonalsin pa na opla'tegen. Mo teltenug ne'pa'tegen gisna gmutnen aq al matnalgen, gisna ali mg-wasa'tun 'gsisgon mimajuinu'g ta'n telo'liti'tij. Mo teltenug ta'n wen getlams'tuatl Se'susal opla'tegen.

¹⁶ Gatu ulmajo'ltioq muta getlams'tasultioq Se'suguliewigtug. Mut 'ntaqite'tmnew gatu miwatmug Gjinisgam muta gilew na Se'suguli unaqapemg.

¹⁷ Tetaputesg iga'q uigkeit mimajuinu'g ilsumugsinew aq ginu, Gjinisgam ugtmimajuinumg, amgwesewa'ju'ultitesnu. Ginu ilsumugsitesnu gatu tali ilsumaten ta'nig mo getlams'tasulti'gw Gjinisgam gelu'lg ugtagnutmaqanm? Mawi mtue'tew ta'n teli ilsumuj.

¹⁸ Ta'n Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg,
"Tli mtue'tew uigkeit mimajuinu'g
ta'nig getlamia'tijig ugs'ta'tinew.
Talo'litaq ta'nig mo getlams'tmu'ti'gw
aq siawi opla'taqatijig? Mawi mtue'tew." Na.

¹⁹ Gatu gilew ulmajo'ltioq muta Gjinisgam tel'te'tg, gaqa lita'sualug Gisiteget ta'n iapjiw tela'teget ta'n teli tplusmuggsioq aq siawi ula'taqatigw.

5

Ta'n goqwei telteg uigkeit iganpugultijig tla'taqatinew

¹ Gilew ta'n iganpugultioq ta'nig getlams'tmu'tijig getu wel-gwija'luloq. Ni'n elg iganpugui. 'Npugugwigtug nemig'pnaq Se'suguli ta'n tel ne'po'tpnaq gujjieweigtug aq ni'n geitu ign-muitew uggepmite'lgaqanm ta'n tujiw apaja'sij.

² Etamuloq, gilew ta'n iganpugultioq na gigji angweiug Gjinisgam ugtmimajuinu'g, pa wijei aq nuijiangweiwaji jijgluewji'jg. Tla'taqatigw muta Gjinisgam tel pualugsioq. Mut pas'g wet tla'taqatinew muta amujpa na tela'taqatioq gatu awna tla'taqati'gw muta wel'te'tmoq tla'taqatinew. 'Gtlgo-waqlanuow lugwatmug muta getu apoqonmuoq igtigig mo uigkeit pas'g suliewei gatu awna 'lpa ta'n teli ul'te'tmoq ta'n tel lugutioq.

³ Mut 'gtu assumanew ta'nig gisi ignmugsioqopnig uigkeit angweiwanew, gatu awna musga'tug ta'n tel pmita'ioq ta'n negmow tl pmita'taq pa wijei aq jijgluewji'jg ta'n tel majulgwala'tij ta'n wenn angweiagwi'titl.

⁴ Ta'n tujiw pgisintew nuji assumajig ta'nig nuji angweiwatlijig jijgluewji'jg, na tujiw ignmugsitoqs'p wa'so'qewei

elege'witewatgw ta'n ma gasa'gwianug aq iapjiw gepmitel-mugsitoqs'p ta'nig wel lugutioq.

⁵ Pa na wijkei etamuloq gilew maljewe'jg jigs'tug gisigu'g. Getletug na aq 'ms't ta'n te'sioq, gisigu'g aq maljewe'jg gepmitelmatultigw, apoqonmatultigw aq mut penoqitelga'tinew. Tl'te'lm 'ms't wen pa wijkei aq gi'l, muta Gjinisgam ugtwi'gatiqn telueg, "Gjinisgam getanatl ta'n wen emtesgilil aq espitelsilitl gatu ul'telmatal ta'n wen mo me'ge'ligul."

⁶ Jigs'tug Gjinisgam aq tla'taqati'gw ta'n tel pualugsioq muta mawignat. Me' na negm espitelmugsitoqs'p aq gepmite'l mugsitoqs'p ta'n tujiw tetaputesg na'gweg iga'q.

⁷ Iga'tug Gjinisgam ta'n te's'g goqwei sespete'tmoqol muta iapji angitelmugsioq aq sespete'tmugsioq muta gesalugsioq.

⁸ Ango'tmug aq apji gisgajo'ltingw muta mn'tu ta'n getanugsioq, apji 'gtu gisapsgnugsioq pa wijkei aq pittalu ta'n apji algimiet aq algwilg ta'n goqwei malqottew.

⁹ Ml'gito'ltingw ta'n teli gtlams'tasultioq, muta mu geituoq ta'n tujiw mn'tu gistesgugsitoqs'p. Siaw lita'sultigw Gjinisgam aq mut jigs'tuanew mn'tu. Ugsisgwa'lug. Na tujiw gisipugutuatoqs'p. Geituoq igtigig, ta'nig getlams'tasultijig ula ugs'tqamug wijkei tel gitnm'tijig 'st'ge' gilew. Glaman ml'gito'ltingw.

¹⁰ Na Gjinisgam apji gsalugsioq aq wigumugsioqop mimajultitoqs'p wa'so'q muta majulgwaloq Se'suguli. Gjinisgam teli ul'telmugsioq aq gepmitelmugsitoqs'p iapjiwewi muta mawgatmu'tioq Se'suguli. Gitnm'tioq nige' gatu Gjinisgam 'lpa jugu'etew aq amgnultew. Iljoqwa'lugsitoqs'p aq ml'gipugualugsitoqs'p ta'n teli gtlams'tasultioq aq me' aji ml'gignewa'lugsitoqs'p aq gisa'lugsitoqs'p apji gisipugutnew.

¹¹ Negm iapjiw gaq gugung ml'gigno'ti aq mestai assusit. Na gis tliaq. Gepmite'lmanej Gjinisgam iapjiw. Na tliaj!

Pem gaqawi'g'g ugtwi'gatiqn

¹² Ewi'gmuloq ula wi'gatignji', ta'n nitap, Sailas, mesaqan wi'gig'p ugjit ni'n. Wijkei teli gtlams'tuatl Se'sugulial pa wijkei aq ni'n aq elita'sualg. Getu' ulgwijimuloq aq gis tlimuloq ta'n goqwei geitu ta'n Gjinisgam teli ul'te'lmaj ugtmimajuinumg. Ta'n goqwei gis tlimuloq ugjit Gjinisgam apoqonmugsitoqs'p ml'g'pugultinew glaman ml'g'pugultigw. Apjiw lita'sultigw ta'n Gjinisgam gesalugsioq.

¹³ Ta'nig getlams'tasultijig, ula tet na 'gjigan ta'n telui'tm Papilan puatmi'tij wi'tuggsinew gilew ta'n Gjinisgam mawi mgnugsioq. Maw Malg pipanimugsitoqs'p, "Me'talo'ltioq?" Negm pa wijkei aq 'ngwis Gjinisgamewigtug.

¹⁴ Tlatatultigw aq ugsaqamultultigw muta gesaltultioq Gjinisgamewigtug. Etamg Gjinisgam ugit wantaqo'ti gu-gunmnew 'ggamlamunuaq gilew ta'n tleiwultioq Se'suguli. Glapis ap nemu'lan Pie'l.

Tapuewei wi'gatign ta'n Pie'l ewi'gmuaji ta'nig getlams'tasultiliji

Gegnugwataqan ugjit ula wi'gatign

Pie'l getu gnu'a'tuaji Gisiteget ugmimajuinumg, "Amujpa tel mimajulti'gw ugjit tetapua'lanew Gjinisgam Gisiteget aq amujpa genn'g ggamlamunuaq teliaqewe'l ta'n gina'mugsitoqs'p."

Telimaji, 'Gis eimu'tijig nujiegsugina'mua'tijig gilew te'sioq aq elt ta'nig telui'tusultijig Gjinisgamewei iganigjitegewinu'g, gatu mo telianug. Wejo'tmi'tij gisa'lugsioq gtlams'tuanew ta'n egsugina'mua'tijig. Getana'titl Westaulgl ta'n weji nplipnn ugjit ugs'ta'utitesnu. Getu' me'ga'sultijig gsulieweim aq getu sespo'taqatijig e'pijig aq gisa'lugsioq mo menaqa majulgwaloq Westaulg. Gisiteget ugtapulataq. Amujpa a'sutmewinu'g gigji majulgwala'titl Westaulgl aq gegnu pmo'ltijig glaman igtigig ta'n mo getlams'tasulti'gw mo wini usguma'titl Westaulgl aq ugteliaqeweim.

Nisgam ml'gigno'ti ignmugsi'gw gigwaji tla'taqati'gw ta'n tel puatg. Amujpa wantaqamigsulti'gw aq wele'iugig igtigig aq wantaqo'ti gugunmu'g ggamlamunuaq. Amujpa gesalu'g Gisiteget aq maw igtigig. Gjisaqamaw apaja'sitew aq mo wen gi's gisi nqa'lagul.

Pie'l teluet, "Nigmatut, mut awan'ta'sultinew ta'n goqwei telimuloq. Nisgamewigtug newgte' na'gweg pa wije aq pituiptnnaqanipunqeg aq pituiptnnaqanipunqeg pa wije aq newgte' na'gweg."

Mo Gjisaqamaw sipgeiug tla'tegetew ta'n teli tplumsip st'ge' ta'sijig mimajuinu'g tel'ta'sultijig, gatu awna ewlitelm'sg aq esgmal'sg aq maw ugjit ms't wen ta'n te'silitl. Pewalatl ms't wenn gawasgita'lin aq jигlita'lin elue'utigtug aq jugwita'lin negmeg muta mo wen pualagul lielin mn'tua'gig.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Pie'l poqji ewi'gmuaji a'sutme'winu'g aq etamatl Gjinis-gaml ugjit ule'wanew (1.1-2)

Gjinisgam Gisiteget wigumugsi'gw gegnu pmita'nenu (1.3-15)

Pie'l gis nemiatl Westaulgl uggepmite'taqanm ge'guteg gm'tnigtug (1.16-21)

Egsugina'mua'tijig aq ta'nig teluitusultijig iganigjitegewinu'g ugjit Gjinisgam gatu mo telianug (2.1-22)

Gjisaqamaw pugjig apaja'sitew (3.1-18)

¹ Ni'n, Simon Pie'l, epa'si aq ap ewi'gmuloq wi'gatign, ugjít gilew ta'n teli gtlams'tasultioq Se'suguliewigtug pa wíjei aq ninen. Gjinisgam Gisiteget ta'n emtoqwaloq aq Se'suguli, na nujiugs'tawi'wet, ta'n tel getlamie'tij gisa'lussioq tli gtlams'tasultinew. 'Gtlams'tuaqanmuow wíjei tetuji gelu'lg aq ninen ta'n gis nemi'g'tt Se'sus 'npugugwinaq. Ni'n na Se'suguli ugtlugowinuml aq ugtapostale'witeml. Wel'ta'sualuloq.

² Etamgig Gjinisgam aq Se'suguli na Gjisaqamawminu ul'te'l muggsinew aq ignmugsinew ugjelu'lguow aq wantaqo'ti 'ggamlamunuaq. Aq me' pmi ignmugsitoqs'p ta'n tel nenuoqig gigwajiageweigtug.

Gjinisgam wigumugsi'gw gegnu pmita'nenu

³ Gjinisgam e'w'g ugml'gigno'tim ignmugsinenu na ml'gigno'ti ugjít gegnu pmita'nenu ta'n tel puatg negm aq tetapua'lug. Na wet tla'teget ta'n tel piam nenuq Se'suguli ta'n wigumugsi'gup ugjít gepmitelmugsitesnu wa'so'q maw negm. Na'te'l etli elege'witewit aq me' tetuji gesasit st'ge' na'gu'set.

⁴ Nige' gisi ignmugsi'gw ta'n goqwe'l maw gelu'lgl aq tepawgtigl glaman me' na gis tlo'ltilitoqs'p 'st'ge' negm aq jiglita'toqs'p ta'n te's'gl goqwe'l winjiggl ula ugs'tqamug.

⁵ Gjinisgam na tela'tegep, aq gisi ignmugsi'gup ta'n teli gtlams'tasultioq. Gatu me' mesgi'g puatmoq, me' aq ta'n teli gtlams'tasultioq. Amujpa melgugtmoq aq e'wmoq na ml'gigno'ti ta'n Gjinisgam ignmugsioq ugjít gegnu pmita'new. Ta'n tel gegnu pmita'ioq amujpa attignita'ioq ugjít angu gegnu'tmasultinew Gjinisgam aq we'jitunew ta'n tel pualug-sioq tla'taqatinew.

⁶ Ta'n tel nenuoq Gjinisgam elt attignita'gw ugjít angu gina'masultinew ilgwensultinew aq pa'qo'ltinew ta'n teli angita'sultinew aq ta'n telgwijultioq. Ta'n teli ilgwensultioq aq pa'qo'ltioq, amujpa attignita'ioq ugjít angu gina'masultinew gisipugutmnew. Ta'n tel gisipugutmoq, amujpa attignita'ioq ugjít angu gina'masultinew ul'ta'suaqanigtug ignmuoq Gjinisgam ilgwennugsinew.

⁷ Ta'n teli ignmuoq Gjinisgam ilgwennugsinew, attignita'gw ugjít angu gina'masultinew menaqqajewei teli uleiatultinew ta'nig getlams'tasultijig. Ta'n teli weleiujig ta'nig getlams'tasultijig amujpa attignita'ioq ugjít angu gina'masultinew menaqqajewei 'gsalanew 'ms't ta'n te'sijig.

⁸ Ta'n tujiw ula tela'taqatioq aq maw pm siawa'tutoqs'p, na me' ml'gignattoqs'p aq ml'gi gtlams'tasultitoqs'p aq me' pm nenuatoqs'p Se'suguli Gjisaqamawminu aq me' pm tlo'ltilitoqs'p ta'n tel puatg aq gisueiugsitoqs'p.

⁹ Ta'nig ula mo tela'taqati'gw pa na wijkei aq ta'nig ma'muni wejuaapultijig 'st'ge' nepapigwo'lti'tij. Mo migwite'tmi'ti'gw ta'n tel gawasgita'sultipnig elue'utigtug aq Gjinisgam ta'n teli apigsigtmuapnig ugtlue'utiwal. Telteg'p mo nugu pata'taqatinew gatu awna telteg gegnu pmalsultinew.

¹⁰ Wijigatulti'gw, etna na ugjit attignita'gw aq wegla tla'taqatigw ugjit musga'tuanew igtigig tleiaultioq Gjinisgamewigtug ta'n gisi mgnugsioq aq wigumugsioqop. Wegla siaw tla'taqatigw glaman ma nugu liamsultiwoq ugjit nisia'tinew elue'utigtug.

¹¹ Ta'n tujiw siaw tla'taqatioq, ignmugsitoqs'p ta'n pisgwita'new Gjisaqamaw iapijewewe ugtelege'wa'gimg. Gjisaqamaw ta'n assumugsi'gw, na Se'suguli nujiugs'tawi'wet. 'Ms't goqwe'l gelu'lgl 'msntoqs'p. Mo goqwei etegigjennug.

¹² Etna na ugjit siawi migwimultoqs'p ula ta'n gisi usgutmu-loq na teliaqewei ta'n gina'mugsioqop, tlia nige' gis geituoq aq siaw gnnmoq 'ggamlamunuaq.

¹³ Gisita'siap telteg ge's me' mimaji weglaal siaw migwimulinew glaman tla'taqatitoqs'p,

¹⁴ muta geitu apugjig 'np'tes. Gjisaqamaw telimp na tliatew. Gjisaqamaw ta'n assumugsi'gw, negm na Westaulg.

¹⁵ Etna na ugjit tla'tega's ta'n tel we'gusipgwatu ugjit gisa'lulinew apji migwite'tmnew ula teliaqewe'l ta'n gina'mugsioqop glaman gnnmoq 'ggamlamunuaq ta'n tujiw gisi npman.

*Ugpugugwigktug   nemia'tipnn   sa'se'wamugwa'siliteg
Se'sugulial*

¹⁶ Mo elita'siweg a'tugwaqann ta'n tel gnua'tuleg ugjit Se'suguli. Wesgumg'tteg aq telimule'g Gjisaqamawminu Se'suguli aq ugml'gigno'timg 'pgisintew. Geitueg ta'n wesgutmeg muta mo pas'g ta'n igtigig agnutmugsieg gatu 'npugugwinaq nemi'g'tt'p aq uggepmitelgaqanm.

¹⁷ Eimu'tieg'p gm'tnigtug ta'n tujiw Wegwisit Nisgam gepmitelmateg Se'susal, sa'se'wamugwa'siliteg aq paqtata'siliteg. Gjinisgam nutaqap teluet, "Ula na 'ngwis ta'n mawi gsal aq ta'n maw tetapua'lit."

¹⁸ Ninen nutaqatt'p metewistoq wa'so'q, ta'n tujiw eimu'tie'g maw Se'sus gepme'g gm'tn.

¹⁹ Etna na ugjit ml'gi gtlams'tasulti'gw na agnutmaqan ta'n iganigjitegewinu'gi'g teluepnig. Me' glu'lgt'tew jigs'tmoq. Ugglusuaqanml apoqonmugsitoqs'p 'ns'tasultinew ta'n goqwei Nisgamewei. Pa wijkei aq elita'sin wasoqonmaqan etlategl ta'n tujiw oqonitpaqiaq pemien glapis na na'gweg wejgwapiaq. Na wijkei Se'sus ta'n telui'tut na egsitpu'gewei gloqowej

paqtata'sij 'ggamlamunuaq glaman 'ns'tasultitoqs'p ta'n go-qwei Nisgamewei.

²⁰ Migwite'tmug ula, "Mo wen gis gnua'tugsiwoq Gjinisgam ugglusuaqanml glapis Wejuli Nissam eig ugtinneg. Na tujiw Wejuli Nisgam gisi apoqonmuatal aq gnua'tuatal ta'n Gjinisgam tel puatg."

²¹ Etna na Wejuli Nisgam ilgwenaji iganigjitegewinu'gi'g ta'n tujiw wesgutmi'titeg agnutmaqan wejiaq Gjinisgamewigtug. Mo pas'g mimajuinu'g gisite'tmi'tigup ta'n tluetaq, gatu awna mimajuinu'g ilgwengwi'tijig Wejuli Nisgam wesguma'tipnn Gjinisgam ugtagnutmaqanm.

2

Nujiegsugina'mua'tijig

¹ Gi's na nige' sa'q eimu'tipnig nujiegsugina'mua'tijig Isle'lewigtug. Teluitusultijig iganigjitegewinu'gi'g ugjit Gjinisgam gatu mo telianug. Pa na wijkei ula na'gwegl ta'nig wijkei egsugina'mua'tijig ne'ita'jig. Negmow tli ntawo'ltitaq ta'n tel gimia'ti'tij aq ta'n egs'pugua'lugsioq. Gatu mu Gjinisgam elgimagupni. We'gaw getana'tital Gjisaqamawul ta'n weji nplipnn ugjit ugs'taugsinenu. Gatu mo menuege'tigupnn aq 'nqas gaqiattaq ta'n te'pmi'tij.

² Pugwelgig ta'nig getu gtlams'tasultijig Se'susewigtug majulgwatmua'titaq ta'n winjigl telo'lti'tij. Na ula ta'n tela'taqati'tij gisa'lataq igtigig ta'nig mo getlams'tasulti'gw wini usguma'tital Se'susal aq ugteliaqeweim.

³ Ula elue'wa'lugwi'tij suliewei. Telimugsioq ta'n pas'g goqwei pas'g me'ga'suatmi'tij gsulieweim. Gi's sa'q Gjinisgam ilsumapnig, aq apugjig seioqwia'titaq. Mo Gjinisgam ne'pa'gw, gis nemiaji 'ms't goqwei ta'n tela'taqatijig.

⁴ Gjinisgam wetapulapni ansale'wiliji ta'n pata'taqatilipni aq elgimapni Mn'tua'gig, aq na'te'l oqonitpa'qigtug geg-gunutpnig glapis na na'gweg ta'n Gjinisgam ilsutegetew.

⁵ Gjinisgam wetapulapni mimajuinu'g ta'nig mo emto-qwalagupni. Sa'qawei ugs'tqamueg. Getapatoqopneg ta'n tujiw gigpesaqeg ne'wisgegiguna'qeg aq mespo'qeg ta'n telgi'g ugs'tqamu. Na tujiw pas'g westawiapni Noaal maw lluigneg te'sijig mimajuinu'g. Noa gis pestung'p teliaqewe aq gisi usgutg'p ta'n Gjinisgam pualaji mimajuinu'g tla'taqatinew.

⁶ Gjinisgam ilsumapni na mimajuinu'g ta'nig wigultijig 'gjigann Satm aq Gamola ta'n seioqwa'toqopnn pugtewigtug. Na tel musga'tuapni mimajuinu'g ta'n tla'lataq elue'ultiliji.

⁷ Gatu Lo'tal westawiapnn, na tetapu pmalsit ji'nm, ta'n wigit Satmeg. Gesigaw asgiajig ta'nig winsultijig aq tela'taqatijig winjigl.

⁸ Ula tetapu pmalsit ji'nm wigip ta'n eimu'tili. Te'sigisg'g nemiapni aq nutuapni winjiggl ta'n tela'taqatipni aq uggalamun pajiji asgo'tmua'tip.

⁹ Gatu Gjisaqamaw geitoq ta'n tli ugs'tawiataq mimajuinu'g ta'n majulgwalji ta'n tujiw gitnm'ti'tij aq geitoq ta'n tli ugtapulataq elue'winu'g ta'n tujiw na na'weg iga'q ilsuman.

¹⁰ Pjiliw geitoq ta'n tli ugtapulataq ta'n wenig majulgwatmi'tij winjigl ugtangita'suaqanmual aq winsultijig, masgeltmua'tij Gjinisgaml ugtassusutim. Wegla nujiegsugina'mua'tijig mo gepmitelma'tigul Gjinisgaml awna melgatpa'tijig aq gi'gatgamigsultijig. Mo gepmitelma'tigul ta'nig eimu'tili wa'so'q assusultili awna anmimatijig.

¹¹ We'gaw na ansale'wjjig wa'so'q ta'n gaqamultijig Gjinisgam ugsisgw, me' melgigna'tijig aq me' espo'ltijig je mu ula nujiegsugina'mua'tijig, gatu mo almima'tigwi ta'n tujiw wesguma'tij Gjinisgamewigtug.

¹² Gatu ula mimajuinu'g aq unaqapemg telo'ltijig pa wijkei aq wi'sis. Wi'sis na mo geitu'ti'gw ta'n goqwei tetaputeg aq ta'n goqwei mu tetaputenug. Wi'sisg ta'n gisapsgnujig loqte'gnigtug aq ne'po'qsin, na pa na wijkei ula mimajuinu'g mo geitu'ti'gw ta'n goqwei tetaputeg aq mu tetaputenug. Maligite'tmi'tij aq anmitmi'tij ta'n goqwei mo nestmi'ti'gw. Me'enmiaq ilsumujig ta'n teli opla'taqati'tij aq mn'tua'gig 'Ita'taq ta'n tel te'pmi'tij.

¹³ Gisi opla'taqatijig aq apatapangittaq. Wel'ta'sultijig ta'n tujiw goqwei gis tela'taqati'tij winsuaqan je tlia miaw na'weg. Ta'n tujiw pisgwa'j giguaq mawatalultioq, na tujiw tele'g pa wijkei aq sangew mimajuinu, gatu ta'n tujiw mo nemugi'gw na tel mimajit pa wijkei aq 'gjimn'tu. 'Ntaqo'qona'lugsioq ta'n winjigigtug el mimajit.

¹⁴ Ula mimajuinu'g pas'g getu gwilmi'tij usgo'taqan aq siawi angite'tmi'tij e'pilitl ta'n tela'tegelitl. Ilgwena'tiji igtigig ta'nig menaqana'tijig ta'n teli gtlams'tasulti'tij wijkei tla'taqatinew. Amujpa weji msnmi'tij ta'n goqwei puatmi'tij tlajt ta'n getu tliaq. 'Lpa Gjinisgam ugtapulataq aq mn'tua'gig 'Igimataq.

¹⁵ Puna'la'titl Gjinisgam ugtawgti aq gesgo'ltijig aq majulgwatmi'tij 'st'ge' ta'n teli ilgwensulti'tij ta'n tela'tegelipnn Peilmal, Po'sol uggwis. Wesgumut'p Gjinisgam ugtwi'gatignigtug. Gesatg'p suliewei ta'n apangituaten ugjij ta'n teli opla'tegej.

¹⁶ Aq wetapulut'p ta'n teli opla'tegej. Ugtue'ml gelultl aq majiaqa'ltl iganigjitegewinu ta'n tel lue'wiej muta getu opla'teget.

¹⁷ Wegla mimajuinu'g mo tepawgtulti'gw pa wijkei aq gaqipietegl sipuji'tl aq alug wejgwa'lugwiejig ugjij gigpesan gatu

mo gigpesanug. Gjinisgam gi's gisi iga'tuajig ugt'punual ta'n mujga oqonitpa'qigtug mn'tua'gig.

¹⁸ Me'go'ltijig ta'n tel ginnuatmi'tij ta'n goqwei mo tepawgt-inug usgutmnew. Sespo'taqan aq winsuaqan mesia'tiji igtigig aq apajo'latijig lue'utigtug ta'nig pas'g atel ejiglita'jig ta'n winjig tel mimajuulti'tij.

¹⁹ Teluejig, "Tla'taqatigw ta'n teli gsatmoq aq assumsultigw." Gatu ula nujiegsugina'mua'tijig ta'n tel gina'mua'ti'tij mo assumsulti'gw. Negmow uggiesteju'ultijig ujit lue'uti, aq gaqia'titaq. Gistejuin ta'n goqwei wissuignem'sg.

²⁰ Ta'n tujiw mimajuinu tel gina'masij Gjisaqamawminu Se'suguli, na Nujiugs'tawi'wet, mimajuinu ejigla'sip aq gissumugt'g ula lue'uti ugs'tqamug. Pa na apaji pa'qiet amjlapitga'lij lue'utigtug aq apaji gistejuij ap. Na me' metue'g nige' ta'n eliej je mu amgweseweieg.

²¹ Me' glu'lgtesoq mo ugi'jiawg Se'sugulial aq ta'n tel puatg tla'tegen je nenaj aq na tujiw gawasga'sij Nisgam gelu/lg ugtagnutmaqanm ta'n ignmutpnn.

²² Ta'n goqwei gis tliaq ujit negmow musga'tugsi'gw ta'n i' tluepnig gisigu mimajuinu'g,

"Nmu'j apaja'sitew ugso'qotemunmg

aq gulgw'i's gisapa'luj, apaja'sitew sisguigtug."

Na wijei tela'taqatijig ta'nig apaita'jig elue'utigtug.

3

Gjisaqamaw teli tplsip apaja'sitew

¹ Nigmatut, ula nige' gis tapuewei wi'gatign ta'n ewi'gmuloq. Gitg 'ntwi'gatignn, wejo'tmap migwimulinew ta'n goqwei gis geituoq ujit Gjinisgam glaman gegnui angita'sinew aq glu'lgt'j 'gtangita'suaqanm.

² Pualuloq migwite'tmnew na glusuaqan ta'n Nisgamewei iganigjitegewinu'gi'g wesgutmi'tipnogl. Ta'n goqwe'l telua'tipnig tliatew. Migwite'tmug gina'masuti wejiaq Gjisaqamaw, na Nujiugs'tawi'wet ta'n ugtapostale'witemuaq ignmugsioqop. Na amujpa tla'taqatioq.

³ Amujpa migwimuloq aq nestmoq. Mimajuinu'g ne'ita'taq enmigiaspiaq ta'nig ugmimajuaqanmual ilgwenas'gl aq tla'taqatitaq ta'n teli gsatmi'tij, ta'nig ugtlue'utiwal ilgwenmaqwi'tij ugmimajuaqanmual. Negmow maligitelmultaq.

⁴ Tluetaq, "Se'sus teplumsip jugu'en, gatu tami eig? Nuji-naqi'g gis nepu'tipnig gatu 'ms't goqwei me'wijei tel pmiaq aq pa wijei mujga amgwes ta'n ugs'tqamu gisita's'geg. Mo ninen tel'ta'sultiweg apaja'sitew."

⁵ Ula mimajuinu'g ulite'tmi'tij mu 'gji'jitunew gis sa'q Gjinisgam glusiteg, wa'so'q aq ugs'tqamu gisitoqop, nigtua'toqopnn samqwan, ula musigisg gisitoqop ge'gwe'g aq ugta'n epune'g. Na tujiw ugs'tqamu wet neia's'g'p samqwanigtug.

⁶ Aq samqwanigtug etli gtapa'toqopneg ta'n te's'g goqwei eig'p ula ugs'tqamu eg ta'n tujiw gigpesan ne'wisgegiguna'qeg aq mespo'qeg'p ta'n telgi'g ugs'tqamu.

⁷ Na toqo tujiw Gjinisgam teplumapni mimajuinu'g, "Ula musigisg aq ugs'tqamu ango'tm glapis ta'n tujiw gaqa nu'gwa'qal pugtewigtug. Ula al geggunas'gl ujxit na na'gweg ta'n tujiw elue'ultijig mimajuinu'g ilsumuj aq 'lgimuj mn'tua'gig."

⁸ Nigmatut, mut awan'ta'sultinew ta'n goqwei telimuloq. Gjinisgamewigtug newgte' na'gweg pa wijkei aq pituiptnnaqanipunqeg aq pituiptnnaqanipunqeg pa wijkei aq newgte' na'gweg.

⁹ Mo Gjisaqamaw sipge'iug tla'tegetew ta'n teli tplsip 'st'ge' ta'n ta'sijig mimajuinu'g tel'ta'sulti'tij gatu awna ewlitelm'sg aq esgmalultew aq maw ujxit 'ms't wen ta'n te'silitl. Pewalatl 'ms't wen gawasgita'sultilin aq jiglita'lin elue'utigtug aq jugwita'lin negmeg. Muta mo wen pualagul lielin mn'tua'gig.

¹⁰ Gjisaqamaw ugna'gwegm tli iga'qt'tew. Gatu mo wen geitug ta'n tliatew, gatu iga'qt'tew pa wijkei aq gmutnes. Na na'gweg, nutas'gt'tew mesgi'g sespena'q aq musigisg 'gs'ga's'gt'tew. Ta'n telgi'g musigisg nu'gwa'qt'tew, maw ula ugs'tqamu aq ta'n te's'g goqwei.

¹¹ 'Lpa 'ms't goqwei gaq nu'gwa'qt'tew. Glapis na tujiw, tal pmita'toqs'p. Amujpa na gegnu pmita'ioq aq teppisa'l'sultioq ujxit Gjinisgam lugowanew. Na telteg tla'taqatinew.

¹² Ta'n teli pgiji esgmatmoq Gjinisgam ugna'gwegm, tla'tega ta'n Gjinisgam tel puatg ta'n we'gisipgwatun, me' na iga'qt'tew apugjig. Etna na na'gweg ta'n tujiw musigisg nu'gwa'g aq ta'n te's'g goqwei eteg.

¹³ Gatu esgm'ti'gw ujxit tlian ta'n goqwei Gjinisgam teplumsip, na pilei musigisg aq ugs'tqamu. Ta'n pas'g goqwei gelu/lg i'ttew aq 'ms't wen jigs'tuatl Gjinisgam.

¹⁴ Aq nige', nigmatut, gilew ta'n teli esgmatmoq ula na'gweg, tla'taqatigw ta'n tel gisi pgwatutioq, munso'tmug ta'n tel lugowoq Gjinisgam. Mut goqwei amsalteg tla'taqatinew muta Gjinisgam tel nmugsioq. Wantaqamigsultigw, na ule'ug gigmewaq, na wantaqo'ti gugunmug 'ggamlamunuaq.

¹⁵ Migwite'tmug Gjinisgam etli esgmat ujxit ginu tlimanenu igtigig na gelu/lg agnutmaqan ujxit Se'sus na tujiw

gisi ugs'ta'titaq. Pa wijei aq gitapenu Poligap ta'n tel ewi'gmugsioqop e'w'g'p ugtns'tuo'tim Gjinisgaml ta'n ignmat'p.

¹⁶ Etna na ulaal ta'n ewi'gmugsioqop ugtwi'gatigng alt ta'n metue'gl teli ns'tmu'tioq. Elue'wia'tijig aq melgatpa'tijig mimajuinu'g ta'nig egsugina'mua'tmi'tij aq igtigig ta'nig menaqana'tijig ta'n teli gtlams'tua'titl Se'susal ewnasa'tu'tij gaqi gtoqotu'tij ta'n telueg. Pa wijei aq tela'tu'titl igtigl Gjinisgam ugglusuaqanml aq elsumsultijig mn'tua'gig.

¹⁷ Gatu gilew, nigmatut, nige' igan tlimuloq aq gis geituoq. Angweiasultigw, glaman me' na gisipuguttoqs'p. Na tujiw ma jiggwenugsiwoq ta'n teli opla'taqati'tij elue'winu'g, aq ma nisia'tiwoq ta'n tl ml'gipugultioq ta'n teli gtlams'tasultioq.

¹⁸ Siaw ligutigw Gjinisgamewigtug. Me' pm ml'gi gtlams'tasultigw aq me' ul nenatultigw Gjisaqamawminu Se'suguli. Negm na Nujiugs'tawi'wet ta'n tetuji wel'telmugsioq. Gepmitelmanej nige' aq iapjiw. Na tliaj. Glapis ap nemu'loq. Pie'l.

Amgweſewei agnutmaqan ta'n Sa'n ewi'g'g'p

Gegnugwataqan ugjít ula wi'gatign

Sa'n getu' tlimaji mimajuinu'g tapu'gl ta'n goqwe'l. Pewalaji wigumatultinew maw Nisgam aq maw Se'sus aq mo pewalagwi mimajuinu'g majulgwalanew ta'ni egsugina'mua'tili. Wegla egsugina'mua'tijig getu' tlimaji egsuo'qonn. Teluejig "Se'sus aq Nisgam mu gigjita'gwi lue'winu'g." Tel gnu'tmuaji mimajuinu' Se'sus na Nisgam uggwisl mu mimajuinuigw. Telimaji mo sesepte'tmnnew muta gisi ugs'tawiata jel tlia me' winsultijig, mo gesala'tigwi igtigi aq newtite'l'sultijig.

Sa'n ewi'g'g'p ula wi'gatign ugjít tlimanew igtigi na Se'sus mimajuinualsip aq ta'ni getlams'tasultiliji gigji wigumatutilita Se'suseg. Elt ewi'g'g'p ta'nig getlams'tasultijig Se'suseg na gsalata Nisgaml aq igtigi mimajuinu'. Ta'nig getlams'tasultijig tla'taqatita ta'n Nisgam tel puatg aq ma' emtogwala'tigwi igtigi nisgama.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Negm ta'n tel wi'tit Gjiglusuaqan gisa'laji mimajuinu' mi-majultinew iapjiw (1.1-4)

Nisgam sape'wit aq na mimajuinu ta'n majulgwalatl na getlamietew. Na Wejuli Nisgam gina'muatal ta'n tla'tegelital (1.5-2.27)

Ta'n wen getlams'tasit mo pewatmug ntaqo'qonalsit ta'n tujiw Se'susal apaja'silitew na amujpa tel mimajit st'ge' ta'n Nisgam tel puatg. Amujpa getlams'tasit Se'suseg aq amujpa ango'tg mo majulgwan egsugina'mua'tili (2.28-4.6)

Ta'n wen getlams'tasit tl mimajit ta'n Nisgam tel pualaj aq amujpa gesalaji igtigi (4.7-5.12)

Ta'n wen getlams'tasit na tl wigumaji Nisgaml aq Nisgam uggwisl. Na mimajitew iapjiw aq mo teltenug emtogwalan igtigl nisgaml (5.13-21)

*Negm ta'n tel wi'tut Gjiglusuaqan
gisalaji mimajuinu' mimajultinew iapjiw*

¹ Ewi'gmuloq muta getu' tlimuloq na iapjiwewei mimajuqan gis eteg'p ge's mu ugs'tqamu gisita's'gtnugweg aq me' eteg. Nutmaieg'p ula mimajuaqan aq nemig'tt'p negm ta'n gegnung ula mimajuaqan. Ignmugsieg'p aq mesnmu'tieg nige'. Na agnutmaqan ewi'gm ula wi'gatignigtug apoqonmata mimajuinu'g iapjiw mimajultinew.

² Negm ta'n wejgwa'tugsieg ula mimajuaqan neia'tugsieg'p ugs'tqamug. Nestmu'tieg'p aq geitueg ula na teliaqewei mimajuaqan. Nige' getu' usgutmuloq ula iapjiwewei mimajuaqan. Na wejiaq gujjinu ta'n eig wa'so'q. Musga'tugsieg'p aq gis ignmugsieg'p.

³ Ta'n goqwei gis nmitueg aq gis nutmaieg na nige' ewi'gmuloq muta pewaluloq 'gtlams'tasultinew st'ge' ta'n tli gtlams'tasultieq aq wigumatultinenu. Na wigumatultieq maw gujjinu ta'n eig wa'so'q aq uggwisl ta'n teluisilitl Se'sus Westaulg.

⁴ Nige' ewi'gmuloq glaman ma'muni ul'ta'sultitesnen. Ta'n tujiw elita'sultioq ula agnutmaqan na tujiw ma'muni ul'ta'sultitoqs'p.

Gjinisgam sape'wit

⁵ Nige' telimuloq na agnutmaqan ta'n Se'sus telimugsieg'pnn. Ula na telueg, "Gjinisgam nemitoq ms't goqwei aq mo goqwei mimugwas'gtnug muta ms't goqwei nemitoq."

⁶ Pa na telueigus na wigumalg'tt Se'sus aq teli gtlams'tasulti'gw ta'n Gjinisgam gis tluop gatu pem pata'taqati'gw na tujiw egsua'ti'gw aq pem tla'taqati'gw ta'n goqwei mo telianug.

⁷ Pa na tla'taqati'gw ta'n tetaputeg st'ge' ta'n Gjinisgam musga'tugi'gw tetapua'taqatinenu na wigumatulti'gw. Apjiw tetapua'teget aq ms't gpata'taqanminal apjiw apigsigtugsitesnu muta Se'sus na uggwisl mal'tewiep aq nepg'p gujjieweigtug.

⁸ Pa na telueigus mu pata'taqatiggw, na elue'wa'l'sulti'gw aq mo getlams'tmugg na teliaqewei ta'n Gjinisgam teluep.

⁹ Pa na paqapuguatmug 'gtlue'utiminal, Gjinisgam na apigsigtugsitesnu aq ignmugsitesnu ms't gpata'taqanminal apigsigta's'gl. Na gisa'lugsitesnu gtlamia'tinenu. Na ula tla'tegetew muta tetapu'et aq iapjiw tela'teget ta'n teplumasit.

¹⁰ Pa na wen ginu te'si'gw tluop mnaq pata'tegegw, na elsutmuatl egsuelin Gjinisgaml muta teluelitl, "Ms't wen na pata'teget."

2

Se'sus getu' apoqonmugsi'gw

¹ Nn'jantut, ewi'gmuloq muta getu' apoqonmuloq mo pata'taqatinew. Gatu na mimajuinu ta'n elita'sitl Se'susal aq pata'tegej na gisi apigsigtuaten muta Se'sus Westaulg apji tetapu'et. Negm na nutagnutmewinu aq glulatal gujjinal ugjut apigsigtugsinenu.

² Na gisa'toqol 'gtlue'utiminal apigsigta's'gl muta ujjl weli gsua'tulitl ta'n goqwei Se'sus gis tela'tegep gujjieweigtug ugjut ginu. Na tepiaq tela'tegep aq ujjl wel'te'militl apigsigtmugsinenu 'gtlue'utiminal aq elg ms't mimajuinu'g ugtlue'utimual.

³ Ta'n tujiw tela'taqati'gw Gjinisgam ugt'tplutaqanml, na giasgiw geitu'gw wel nenu'gw.

⁴ Pa na wen tluej, "Ni'n Gjinisgam nenaq," gatu elistoqol Gjinisgam ugt'tplutaqanml, na egsuet muta mo getlams'tmug na teliaqewei ta'n Gjinisgaml teluelitl.

⁵ Ta'n wen tela'teget ta'n goqwei gis wi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatign na musga'toq tetapui gsalatl Gjinisgaml aq igtigi st'ge' ta'n Gjinisgaml tel musga'tugatal. Na ula tela'taqati'gw, na geitu'gw elita'sualugg Gjinisgam.

⁶ Ta'n wen teluet elita'sualatl Gjinisgaml, amujpa tela'sit st'ge' ta'n Se'sus tela'sip.

Na pilei 'tplutaqan

⁷ Nn'jantut, mo ewi'gmuloq pilei 'tplutaqan. Na wesgut-muloq na sa'qawei 'tplutaqan ta'n gis ul nenmoq weja'tegemg elita'sualoq Se'sus glapis nige'.

⁸ Gatu ula 'tplutaqan pa na wijei aq na pileiawig. Ta'n goqwei Se'sus gis tela'tegep na wijei aq waseteg aq musga'toqop ula na teliaqewei 'tplutaqan ta'n tujiw tetapu mimajip. Gilew wijei musga'tuoq ta'n tujiw tetapu mimajultioq st'ge' negm. Na nige' geituoq ta'n goqwei pewalugsioq giasgiw tla'taqatinew.

⁹ Pa na wen tluej tetapua'teget aq me' masgelmaj Gjinisgam un'jang na ne'gaw pata'teget. Mo geitug ta'n goqwei tetapu'aq.

¹⁰ Gatu ta'n wen gesalaji Gjinisgam un'jang na majulgwatg ta'n tetaputeg aq ma' gisa'lagul igtigl pata'tegelin.

¹¹ Ta'n getu wen masgelmaj Gjinisgam un'jang na siaw pata'teget aq mo geitug ula pata'taqan gisa'latal me' naji pata'tegen. Na siaw tle'tew muta na lue'uti gisa'laj mu nemug ta'n goqwei tetapu'aq.

¹² Nn'jantut, ewi'gmuloq muta Gjinisgam gisi apigsigtugsionol 'gtlue'utimual. Ta'n goqwei Se'sus gis tela'tegep gisa'toqtlian.

¹³ Ewi'gmuloq ta'n gisi gtlams'tmoq sa'q muta geituoq Se'sus eig'p gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtnugweg. Ewi'gmuloq ta'n siaw lita'sultioq Se'suseg muta gisi wissuignemoq Gjimn'tu. Ewi'gmuloq ta'n poqji gtlams'tasultioq muta gis geituoq gujjinu ta'n eig wa'so'q.

¹⁴ Ewi'gmuloq ta'n gisi gtlams'tmu'tioq sa'q muta nenuoq Se'sus ta'n eig'p gesgmnaq ugs'tqamu gisita's'gtnugweg.

Ewi'gmuloq ta'n siaw lita'sultioq Se'suseg, muta melgi gtlams'tmu'tioq Gjinisgam ugtwi'gatign aq gis wissuignemoq Gjimn'tu.

¹⁵ Mut puatmnew ta'n goqwe'l Gjinisgam mo wel'te'tmugl ugs'tqamug gisna ta'n getu goqwei gisa'lugsitoqs'p pata'taqatinew. Ta'n getu wen pewatgl ta'n goqwe'l Nisgam mo wel'te'tmugl ugs'tqamug, na mo me'gite'lmagul Gjinisgaml na gujinul ta'n eimlil wa'so'q.

¹⁶ Ta'n te's'gl goqwe'l Gjinisgam mo wel'te'tmugl ugs'tqamug mo wejianugl Gjinisgam na gujinu ta'n eig wa'so'q. Wejiaqal na ms't goqwe'l mo gelu/lgtnugl ta'n mimajuinu'g pajijite'tmi'titl. Wejiaqal ms't goqwe'l nemitu'titl aq pajiji puatmi'titl gisna ta'n goqwe'l ginite'tmi'titl. Wegla goqwe'l wejiaqal ugs'tqamug.

¹⁷ Ta'n goqwe'l Gjinisgam mo wel'te'tmugl aq ta'n goqwe'l mimajuinu'g pajiji puatmi'titl na ugs'ga'tas'gt'tal gatu ta'n wen siaw tla'tegej ta'n Gjinisgaml tel puatmlitl na mimajitew iapjiw.

Ta'sijig getana'titl Se'susal

¹⁸ Nn'jantut, wegla na ugteilgewe'l na'gwegl. Gis nutmoqop na newte'jit ta'n getanatl Westaulgl pgisintew aq gis nige' pugwelgig ta'n getana'titl Westaulgl gis peita'jig. Etna tujiw ta'n tel geitu'g wegla na ugteilgewe'l na'gwegl.

¹⁹ Na getantaqatijig mo wijkei teli gtlams'tasulti'gw st'ge' ginu. Etna na ugjit weji puna'lugsigupnig. Pa na wijkei teli gtlams'tasulti'tij st'ge' ginu na me' mawi tgo'tmu'tijig maw ginu. Nige' igtigig mimajuinu'g gejia'tiji mo wijkei aq teli gtlams'tasulti'gw st'ge' ginu.

²⁰ Gatu Se'sus ignmugsioqopn Wejuli Nisgaml apoqon-mugsinew. Na glaman ms't gilew geituoq ta'n goqwei teliaq.

²¹ Mo ewi'gmuluq ugjit tlimulinew ta'n goqwei teliaqewei muta gis geituoq. Elg geituoq na egsuo'qon mo gis tlianug.

²² Na nenuoq ta'n wen nujiegsuet. Negm na mimajuinu ta'n teluet Se'sus mu na Westawulg. Ula mimajuinu getanatl Se'susal aq alua'lagwi Gjinisgaml aq uggwisl.

²³ Ta'n wen alua'tuatl Gjinisgam uggwisl na maw elg alua'latl Gjinisgaml. Gatu ta'n getu wen getlams'tasitl Gjinisgam uggwisl na elg getlams'tasitl Gjinisgaml.

²⁴ Siawi gtlams'tasultigw ta'n nutmoqop amgweseweieg. Pa na siawi gtlams'tmu'titoqs'p na gelu/lg agnutmaqan na siawi gtlams'tuatoqs'p Se'sus aq ujjl.

²⁵ Se'sus teplumugsi'gw ignmugsinenu iapjiwewei mima-juaqan.

²⁶ Weji wi'gmuloq ula muta getu' gnua'tuloqig na mimajuinu'g ta'n egs'pugua'lugsitoqs'p.

²⁷ Gatu na Wejuli Nisgam ta'n Se'sus ignmugsioqopn me' apoqonmugsioq. Na nige' mo taluegetuoq nat wen gina'mugsinew muta Wejuli Nisgam gegina'mugsioq ms't goqw'e'l Nisgamewe'l. Mnaq teluegw egsuo'qon. Siawi gtlams'tuoq Se'sus st'ge' ta'n Wejuli Nisgam tel gina'mugsioq.

²⁸ Nn'jantut, siawi gtlams'tuoq Se'sus glaman ta'n tuiiw apaja'sitew na ul'ta'sultitesnu ultesguanenu. Ma' ntaqo'litiwoq aq pajiji ul'ta'sultitoqs'p nmianew.

²⁹ Weli gjii'jioq Se'sus getlamiet. Na elg geituoq na ta'n wen tela'tegej ta'n tetapu'aq negm na Gjinisgam un'jann.

3

Mimajuinu'g ta'n Gjinisgam gesalji, na Gjinisgam un'jang

¹ Angite'tmug na Gujjinu ta'n eig wa'so'q tel ma'muni gsalugsi'gw je we'gaw tel wi'tugsi'gw "nn'jang." Teliaq ginu na un'jang gatu pugwelgig mimajuinu'g mo nenua'tigul Gujjinal glaman mo nestasulti'gw ginu na Gjinisgam un'jang.

² Nn'jantut, ginu na Gjinisgam un'jang nige', gatu me' mnaq musga'tug giasgiwewe'g ta'n tlgamigsultitesnu. Gatu ta'n tuiiw Se'sus apaja'sitew, geitu'gw wijei tlo'l'titesnu st'ge' negm. Na tuiiw ul nenuatesnu muta nmiatesnu giasgiw ta'n Se'sus tele'g.

³ Ta'n wen etli esgmalatl Se'susal apaja'silin na pun pata'teget aq tl mimajitew st'ge' Se'susal tl mimajilipnn.

Gjinisgam un'jang 'lpa mo siaw pata'taqati'gw

⁴ Ta'n tuiiw nat wen pata'teget na elist'g Nisgamewei 'tplutaqan. Ta'n wen pata'teget mo majulgwatmug 'tplutaqan.

⁵ Gatu Se'sus pegising'p ugs'tqamug ugjit apigsigtmugsinenu 'gtlue'utiminal. Na ne'gaw mo pata'tegegup.

⁶ Ta'n wen apjiw majulgwalatl Se'susal mu siaw tla'tegegul lue'uti'l gatu ta'n wen siaw tla'tegetl lue'uti'l, mo nenuagul Se'susal aq mo nestuagul.

⁷ Nn'jantut, mut ignmuawoq mimajuinu'g lue'wa'lugsinew. Ta'n wen siaw tetapua'teget na getlamiet st'ge' ta'n Se'sus tel getlamiej.

⁸ Gjimn'tu siaw pata'teget weja'tegemg ugs'tqamu gisita's' geg. Ta'n wen siaw pata'teget majulgwan Gjimn'tu'l. Gjinisgam uggwisl pegisinnipnn ugs'tqamug suisga'tutal ta'n te's'gl lue'uti'l aq Gjimn'tu ugtlgowaqanml.

⁹ Ta'n wen na Gjinisgam un'jann na pun pata'teget, muta Wejuli Nisgaml wijieiatl aq apoqonmatl. Ma' gis siaw pata'tegegw muta negm na Gjinisgam un'jann.

¹⁰ Gis nenuatesnu ta'nig Gjinisgam un'jang aq ta'nig Gjimn'tu un'jang. Negm na mo Gjinisgam un'jann ta'n tuijw mo tetapua'tegegw gisna mo gesalaqul ta'n elita'silitl Se'suseg.

Gjinisgam un'jang gesaltultiji

¹¹ Ne'gaw gegina'mugsioqop amujpa gesaltultinew. Ula na wijei agnutmaqan gis nutmoqop ta'n tuijw poqji gt-lams'tasultioqop.

¹² Amuj mu tela'taqatiggw st'ge' Ge'no'q. Mn'tu pitu'gwitl aq Ge'no'q ne'pa'pnn uggijignama. Goqwei ugit tel ne'pa'pnn. Na wet ne'pa'pnn muta siaw pata'tegep gatu uggijignama tetapua'tegelipna.

¹³ Nn'jantut, mut paqalaiultigw ta'n tuijw mimajuinu'g ta'n mu majulgwala'tigul Se'susal masgelmugsioq.

¹⁴ Geitu'gw Gjinisgam gisi ignmugsi'gup pilei mimajuaqan muta siawi gsalugig ta'nig elita'sultiliji Se'suseg. Pa na wen mo gesalaqul ta'n wenn elita'silitl Se'suseg, na mo geggunmug iapjiwewei mimajuaqan.

¹⁵ Pa na ta'n getu wen masgelmaji Gjinisgam un'jang, na pa wijei aq gis ne'pa'tegej. Geitu'gw ta'n wen gis ne'pa'tegej ma' msnmug iapjiwewei mimajuaqan.

¹⁶ Ta'n tuijw Se'sus nepg'p gujjieweigtug ugit apoqon-mugsinew ginu na gisa'lugsi'gw gji'tunenu teli gsalugsi'gw. Na elg gisgajo'lti'gw 'npu'tinenu ugit apoqonmuuanew igtigig ta'nig elita'sultijig Se'suseg.

¹⁷ Ta'n tuijw Gjinisgam un'jann nat goqwei nuta'maj, aq gaq tepiaq geggunmu'tioq. Pa na nenuoqos gatu mo apoqonmuawoq, 'lpa musga'tuoq mo tli gsalanew Gjinisgam.

¹⁸ Nn'jantut, mut pas'g tluenew gesaloq mimajuinu'g gatu mo apoqonmuawoq. Awna musga'tunew ta'n teli gsaloq mimajuinu'g aq apoqonmuoq.

*Gjinisgam un'jang uggamlamunual welgwitt'tal
ta'n tuijw qamulti'tis Gjinisgamewigtug*

¹⁹ Pa na ula tla'taqati'gw geitu'gw majulgwatmu'g teliaqeweit ta'n Gjinisgam gis musga'tugsi'gup. Elg geitu'gw Gjinisgam ma' ilsumugsi'gw ta'n tuijw ilsumata igtigi

²⁰ je tlia nige' tel'ta'sulti'gw mo tepawtultiggw tlui'tasultinenu Gjinisgam un'jang. Na me' geitugsi'gw je mu ta'n teli gjiasultiggw muta gis geitoq ms't goqwei.

²¹ Nn'jantut, pa na mo ilsumsultigus na tuijw ml'gita'sultitesnu ta'n tuijw qamultitesnu Nisgameg.

²² Ta'n goqwei Gjinisgam pipanimugg, ignmugsitesnu muta tela'taqati'gw ugt'tplutaqanml aq tetapua'lugg.

²³ Ugt'tplutaqanml na ta'n goqwei pipanimugsi'gw tla'taqatinenu. Amuj gtlams'tug Se'sus Westawulg. Negm na Gjinisgam uggwisl. Amuj gsaltulti'gw st'ge' ta'n Gjinisgam pipanimugsi'gup.

²⁴ Ta'n wen tela'tegej ugt'tplutaqanml, apji majulgwalatl Gjinisgaml aq Gjinisgaml wijitgweiatl. Geitu'gw ula na teliaq aq Gjinisgam wijitgweiugi'sgw muta gisi ignmugsi'gup Wejuli Nisgam.

4

Gis nenuatoqs'p mimajuinu'g ta'n gegguna'titl Wejuli Nisgaml

¹ Nn'jantut, mut 'gtlams'tmnew ta'n te's'g goqwei mimajuinu'g teluejig. Awna tmg ugt nu'gwatmug ta'n goqwei teluepnig aq na 'gji'tutoqs'p pa na tluetis ta'n Gjinisgam tel puatg. Ula amujpa tela'taqatioq muta nujiegsua'tijig niganigjitegewinu'g eimu'tijig ta'n telgi'g ugs'tqamug.

² Telimuloq ta'n nenuatoqs'p mimajuinu'g ta'n gegguna'titl Wejuli Nisgaml. Ta'n tujiw mimajuinu'g gis tlimugsioq Se'sus Westawulg gis mimajuinualsip ula ugs'tqamug, na tujiw geitutoqs'p wegla mimajuinu'g gisi msnma'tipnn na Wejuli Nisgaml.

³ Ta'n wen teluet Se'susal mo mimajuinualsiligupnn na negm mo geggunagul Wejuli Nisgaml. Awna getanatl Westawulgl. Gis telimuloqop negm ta'n getanatl Westawulgl na gisi pgising'p ugs'tqamug.

⁴ Nn'jantut, gilew na Gjinisgam un'jang, aq wissuignemoq negmow ta'n getana'titl Se'susal. Ula na gis teliaq muta negm ta'n wijitgweiugsioq na me' melgignat je mu Gjimn'tu ta'n eig ugs'tqamug.

⁵ Egsu gina'mua'tijig pewatmi'titl ta'n goqwe'l Gjinisgam mo pewatmugul ugs'tqamug aq wije'l wesgutmi'titl. Ta'sijig mimajuinu'g ta'n mo getlams'tua'tigul Se'susal gesatmi'tij jigs'tuanew.

⁶ Gjinisgam assumugsi'gw aq ta'n wen nenuatl Gjinisgaml gesatmi'tij jigs'tugsinew. Ta'n wen mo nenuagul Gjinisgaml mo gesatmi'ti'gw jigs'tugsinew. Na glaman gisi gjii'jiatesnu ta'n wen majulgwatg teliaqewei aq ta'n wen majulgwatg egsuo'qon.

Siawi gsaltultinej muta Gjinisgam apjiw gesalugsi'gw

⁷ Nn'jantut, siawi gsaltultinej muta Gjinisgam apjiw gesalaji mimajuinu'. Ta'n wen gesalaji mimajuinu', negm na Gjinisgam un'jann aq nenuatl Gjinisgaml.

⁸ Pa na nat wen mo gesalaqwi igtigi, na elg mo nenuagul Gjinisgaml muta Gjinisgam apjiw gesalaji mimajuinu'.

⁹ Gjinisgam neia'tugsi'gup ta'n teli gsalaj mimajuinu' ta'n tujiw petgimateg wipsgunatl uggwisl ugs'tqamug glaman ml'gigno'ti gis ignmugsi'gw mimajultinenu iapjiw muta ula Se'sus pegwatoqop ugjit ginu.

¹⁰ Ula na giasgiwewei 'gsaltuaqan. Mo etenug ta'n tujiw gesalugg Gjinisgam gatu eteg na ta'n tujiw Gjinisgam gesalugsi'gw aq petgimateg uggwisl ugjit nplin gujjieweigtug. Glaman Gjinisgam wel'te'tg ta'n uggwisl gis tla'tegelipnn aq gisi apigsigtugsitesnu gtlue'utinal.

¹¹ Nn'jantut, na wijkei teli gsaltultigw st'ge' ta'n Gjinisgam teli gsalugsi'gw.

¹² Mo eimug wen ta'n gis nemiatl Gjinisgaml gatu pa na 'gsaltulti'gw, na Gjinisgam wijkeiugsieg aq gisa'lugsitesnu 'gsalanenu mimajuinu'g pa na wijkei aq teli gsalugsi'gw.

¹³ Ta'n tujiw ula tela'taqati'gw na tujiw geitu'gw siaw majulgwalu'g Gjinisgam aq siaw wijitgweiugsi'gw, muta gisi ignmugsigupnn Wejuli Nisgaml.

¹⁴ Gis nmugg Nujiugs'tawi'wet aq telimugig igtigig na gujjinu ta'n eig wa'so'q petgimapnn uggwisl ugjit ugs'tawian mimajuinu ugs'tqamug.

¹⁵ Ta'n wen teluet Se'sus na Gjinisgam uggwisl, na Gjinisgaml iapjiw wijitgweiatl aq negm iapjiw majulgwalatl Gjinisgaml.

¹⁶ Gis geitu'gw Gjinisgam gesalugsi'gw aq ne'gaw getlams'tmu'g. Gjinisgam apjiw gesalaji mimajuinu' na glaman ta'n wen apjiw gesalaji igtigi na siaw majulgwalatl Gjinisgaml aq Gjinisgaml siaw wijitgweiatl.

¹⁷ Getu' gsalugg Gjinisgam st'ge' tetuji gsalugsi'gw. Ma' jipa-sultiggw ta'n tujiw na na'gweg iga'q ta'n Gjinisgam ilsumata mimajuinu'. Na ml'gito'ltitesnu muta na piltuei mimajuqaqan gis mesnmu'gup ugs'tqamug na wijkei aq na iapjiwewei mimajuqaqan Se'sus gegung.

¹⁸ Ta'n tujiw Gjinisgam gesal'sg na ma' jipalaq. Lpa mo nugu jipalaq Gjinisgam muta geitu'n tetuji gsal'sg. Na mimajuinu ta'n jipalatl Gjinisgaml na tel'te'tg Gjinisgaml mu gesalgugul aq ugtapulgatal.

¹⁹ Gjinisgam na gesalugg muta tmg gesalugsi'gup ge's mu gesalagweg.

²⁰ Pa na wen tluej gesalatl Gjinisgaml gatu masgelmaji Gjinisgam un'jang, na nujiegsuet muta mu gsalagul igtigl ta'n nemiatl, ma' gisi gsalagul Gjinisgaml ta'n mnaq nemiadul.

²¹ 'Tplutaqan ta'n Gjinisgam telimugsi'gup tla'taqatinenu telueg na ta'n wen gesalatl Gjinisgaml amuj elg gsalatal Nisgam un'jann.

5

*Na mimajuinu ta'n getlams'tasit gis wissuignet
ta'n te's'g goqwei Gjinisgam mo wel'te'tmug*

¹ Ta'n getu wen getlams'tasit Se'susal Westawulgul, negm na Gjinisgam un'jann. Na mimajuinu ta'n gesalatl ujjl mawi gsalata wijig'tili.

² Geitu'gw tetapui gsaluggwig Gjinisgam un'jang ta'n tuiw gesalugg Gjinisgam aq majulgwatmu'gul Gjinisgam ugt'tplutaqanml.

³ Musga'tu'g gesalugg Gjinisgam ta'n tuiw tela'taqati'gw ta'n telimugsi'gw. Ugt'tplutaqanml mo metue'gtnugl ugjil tla'taqatinenu.

⁴ Ta'n wen na Gjinisgam un'jann, na wissuignettew ta'n te's'g goqwei Gjinisgam mo wel'te'tmug. Na ugs'tqamug wis-suignettesnu ta'n goqwe'l Gjinisgam mo wel'te'tmugl muta getlams'tugg Se'sus.

⁵ Na mimajuinu ta'n getlams'tuatl Se'susal na Gjinisgam uggwisl na gis wissuignet ta'n te's'g goqwei Gjinisgam mu wel'te'tmug.

Wen gegung iapjiwewei mimajuaqan

⁶ Se'sus Westawulg pegising'p ugs'tqamug. Sign'tut'p samqwanigtug aq umal'tem etl gaqiguniep gujjieweigtug. Weji pgising'p mu pas'g sign'tugsin gatu elg mal'tewiep gujjieweigtug.

⁷ Na Wejuli Nisgam telimugsi'gw ula na teliaq. Ms't goqwei ta'n teluet na teliaqewei.

⁸ Nesisgl ta'n gegnua'tugsi'gul Se'sus na Gjinisgam uggwisl. Wegla na ta'n tuiw Se'sus sign'tut'p, aq ta'n tuiw nepg'pnaq gujjieweigtug aq maw elg ta'n goqwei Wejuli Nisgam telimugsi'gw. Wegla nesisgl wel'te'tmi'tij Se'sus na Gjinisgam uggwisl.

⁹ Getlams'tmu'g ta'n mimajuinu'g telimugsi'gw. Na amujpa 'glams'tmug ta'n Gjinisgam telimugsi'gw muta telimugsi'gup Se'sus na uggwisl. Ta'n goqwei Gjinisgam teluet me' getlamiaq je mu ta'n goqwei mimajuinu'g teluejig.

¹⁰ Ta'n getu wen getlams'tasij Se'sus na Gjinisgam uggwisl giasgiw geitoq ta'n Gjinisgam teluep na teliaq. Gatu ta'n getu wen mo getlams'tuagul Gjinisgaml na telui'tatl Gjinisgaml na nujiegsuet muta mo getlams'tmug ta'n goqwei Gjinisgaml teluelipnn.

¹¹ Gjinisgam teluep gisi ignmugsi'gup iapjiwewei mimajuaqan aq ta'n getu wen getlams'tuatl Gjinisgam uggwisl na gisi msng ula mimajuaqan.

¹² Ta'n getu wen getlams'tuatl Gjinisgam uggwisl na gegung iapjiwewei mimajuaqan. Gatu ta'n wen mo getlams'tuaql Gjinisgam uggwisl mo geggunmug ula mimajuaqan.

Gisi gji'tutesg gugunmn iapjiwewei mimajuaqan

¹³ Ms't ula weji wi'gmuloq gilew ta'n getlams'tasultioq Se'sus na Gjinisgam uggwisl glaman nisi gji'tutoqs'p nige' geggunmoq iapjiwewei mimajuaqan.

¹⁴ Melgita'sulti'gw Gjinisgameg aq geitu'g jigs'tugsi'gw ta'n goqwei etamugg. Wegla goqwe'l wel'te'tgl na ignmugsitesnu ta'n tujiw pipanimugg.

¹⁵ Pa na gji'tugg na Gjinisgam nutmugsi'gw ta'n goqwei pipanimugg, maw elg geitu'gw ignmugsitesnu ta'n goqwei etamugg.

¹⁶ Ta'n tujiw nemioq gitapuow tela'teget na pata'taqan ta'n ma' nigtua'lagul Gjinisgaml na a'sutmessewatoqs'p muta Gjinisgam nisi apigsigtuatal aq nisi ignmuatal iapjiwewei mimajuaqan. Ula na teliaq gatu ma' pipanimuluq a'sutmessewanew na mimajuinu'g ta'n ugtpata'taqanmual gisa'la'tiji nigtua'lanew Gjinisgameg.

¹⁷ Ta'n wen tela'teget ta'n goqwei Gjinisgam mo wel'te'tmug na pata'teget gatu egl na pata'taqann ta'n mo nigtua'lagul mimajuinu'g Gjinisgameg.

¹⁸ Geitu'gw na ta'n wen Gjinisgam un'jann mo siaw pata'tegegw muta Gjinisgam uggwisl angweiatl aq Mn'tu ma' gis emegweiwagul.

¹⁹ Geitu'gw ginu na Gjinisgam un'jang je tlia pugwelgig mimajuinu'g ta'n mo getlams'tasultigul Gjinisgaml na ilgwenji Mn'tu'l.

²⁰ Geitu'gw na Gjinisgam uggwisl nisi pgisinnipnn ugs'tqamug aq gis nestuimugsi'gup ugit nenuanew Gjinisgam ta'n getlamiet. Na elita'sualugg Gjinisgam aq elg uggwisl, Se'susal Westawulgul. Negm na giwnaqajewi Gjinisgam aq na mimajuaqan gis telimugsioqop na iapjiwewei mimajuaqan.

²¹ Nijantut, mut emtoqwalianew 'nnuoqta'wg gisna igtigi ta'n mu nisgamaq.

Ta'puewe wi'gatign ta'n Sa'n ewi'g'g'p

Gegnugwataqan ugit ula wi'gatign

Na mimajuinu ta'n gis wi'g'g'p ula wi'gatign tel wi'tusit gisigu mawagnutmewinu. Ewi'gmuaji e'pilitl aq e'pit un'jang. Espite'lmatl na e'pilitl.

Nige' gisgug ta'sijig mimajuinu'g tel'te'lmi'tij e'pit na a'sutuo'guom aq un'jang na mimajuinu'g ta'n tego'tmu'tijig.

Ta'n wen ewi'g'g'p ula wi'gatign pipanimaji mimajuinu'gsaltultinew. Telimaji mu ultesgatultinew egsugina'mua'tiliji aq mu jiggs'tuanew.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Telimaji ta'n wenit aq a'sutmessewaji (1-3)

Nisgam ugt'tplutaqanm telueg gsaltultinenu (4-6)

Mo teltenug jigs'tuanenu ta'n goqwei egsugina'mua'tijig gegina'mua'tijig (7-11)

Na ugtejgewei ta'n ewi'gas'g ula wi'gatignigtig (12-13)

Gelu/lg Agnutmaqan

¹ Ni'n na gisigu mawagnutmewinu. Me' tale'n e'pit. Ewi'gmuloq gi'l aq gn'jang muta geitu na Gjinisgam gisi mgn'sg'p. Teli gsalulooq st'ge' Gjinisgam telimugsi'gup gsaltultinenu. Ms't ta'n nenmi'tij Gjinisgam ugteliaqeweim elg gesalugsioq.

² Gesaluleg muta geitueg teliaqeweit ta'n wejiaq Nisgameg aq ula teliaqeweit iapjiw gtlams'tmu'titesnen.

³ Gjinisgam ta'n gujjinu aq uggwisl ta'n teluisilitl Se'sus Westawulg etamgig ul'te'lmugsinenu jel tlia mo te'pmu'tiggw. Etamgig ewlite'lmugsinenu aq ignmugsinenu wantaqo'ti 'ggamlamuninaq. Ta'n tujiw tla'tegetaq na apoqonmugsitesnu gsatultinenu aq gtlams'tmnenu teliaqeweit ta'n wejiaq negmoweg.

Amujpa gsalatesnu igtigig mimajuinu'g

⁴ Wel'ta'si muta nutmaiap gn'jang me' majulgwatmi'tij na teliaqeweit agnutmaqan st'ge' gujjinu ta'n eig wa'so'q telimugsi'gup tla'taqatinenu.

⁵ Tu's, mo pipanimulu majulgwatmn pilei 'tplutaqan gatu pipanimul tla'tegen na 'tplutaqan gi's gegnu'tmasulti'gup ta'n tujiw pogji gtlams'tmu'g'p na gelu/lg agnutmaqan. Ula 'tplutaqan telueg, "Gsaltultinej."

⁶ Na tela'taqati'gw teliaqeweit ta'n tujiw gesaltulti'gw aq gesalugg Gjinisgam, na tujiw majulgwatmu'gul

Gjinisgam ugt'tplutaqanml. Ula nutmoqop ta'n tujiw poqji gtlams'tmoqop 'tplutaqan.

Mut sa'se'wa'tunew ta'n goqwei Se'sus gis gegina'muep

⁷ Pugwelgig mimajuinu'g al'ta'jig ms't tami ugs'tqamug muta getu' lue'wa'la'tiji igtigi. Mo getlams'tmi'ti'gw Se'sus Westawulg pegisinnipnn ugs'tqamug aq we'gaw mimajuinlin st'ge' ta'n pas'g mimajuinu. Na egsua'tijig aq getana'titl Se'susal.

⁸ Ango'tmug glaman apjiw msntoqs'p ta'n te's'g Gjinisgam teplumugsioq. Pa na mo tla'taqatiwoq ta'n Gjinisgam teluep na ma' msnmuoq ta'n goqwei Gjinisgam teplumugsioq.

⁹ Ta'n getu wen sa'se'wa'toq ta'n goqwei Nujiugs'tawi'wet gis gina'muep na Gjinisgam mo wijitgweiwagul. Gatu ta'n getu wen siawi gtlams'tg, na Gjinisgam aq Gjinisgam ugwisl wijitgweiwa'titl.

¹⁰ Pa na nat wen getu' mittugwalugsioq ugjiti gina'mugsinew nat goqwei ta'n Se'sus mo gegina'muep, mut ul'ta'sualaw giguaq aq mut tlimaw, "Etawei Gjinisgam ula'lulin."

¹¹ Ta'n getu wen wel'ta'sualatl ala mimajuinu'l na apqonmuatal gina'munen egsuo'qon. Na pata'teget st'ge' ala mimajuinu'l pata'tegelitl.

Ugtejgewei agnutmaqan ula wi'gatignigtug

¹² Pugwelgl ta'n goqwe'l getu' tlimuloq gatu mo piами usgutmu ula wi'gatignigtug. Awna getu' mittugwaluloq aq agnutmaioq. Na tujiw me' aji ulo'taqatitesnu.

¹³ Geitu Gjinisgam gisi mgnapni ggwe'ji'j aq un'jang ta'n eimu'tilihi tet. Pewalijig wi'tugsinew.

Si'stewei wi'gatign ta'n Sa'n ewi'g'g'p **Gegnugwataqan ugjut ula wi'gatign**

Negm ta'n tel wi'tut Gisigu Mawagnutmewinu gis wi'g'g'p ula wi'gatign. Ewi'gmuatl niganpuguilil a'sutuo'guomg ta'n teluisilitl Geius. Gepmite'lmatl Geiusal muta apoqonmuaji igtigi ta'n getlams'tasultiliji. Pewalatl sawi apoqonmuau igtigi ta'n tujiw el'ta'lij na'tami se'g ugjut tlimanew mimajuinu' na gelu/lg agnutmaqan. Wesgumatl na ji'nmul teluisilitl Taiotlpe's ta'n teli ajgna'tutitl Nisgam ugtlgowaqan. Weli usgumatl na igtigl ji'nmul ta'n teluisilitl Temetlius.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Telimatl Geiusal wel'ta'sit ta'n tel nutmaj (1-4)

Gepmite'lmatl Geiusal ta'n tel gelu/lg ugtlgowaqan (5-8)

Wesgumatl ta'n Taiotlpesal gisi opla'tegelij (9-11)

Temitius tela'teget gelu/lg lgowaqan ugjut Nisgaml (12)

Ugtejgewei ta'n goqwei ewi'g'g'p ula wi'gatignigtug (13-15)

¹ Me' tale'n Geius. Ni'n na gisigu mawagnutmewinu. Mawi gsalul st'ge' Se'sus gis tlimugsi'gup gsaltultinenu.

² Nitap, etawei gi'l tajige'n aq ms't goqwei ula's'gtn ugjut gi'l. Geju'l wel'ta'sin ge's elugowt Se'sus.

Geius gepmite'lmut

³ Mawi ul'ta'si muta ta'sijig gtlams'tmewinu'g peita'jig ni'neg aq telimijig, gi'l me' tetapu tla'tegen st'ge' Gjinisgam tel puatg. Ne'gaw teli gtlams'tasin aq jigs'tmn na teliaqewe ta'n wejiaq Nisgameg.

⁴ Mo goqwei gisa'linug tli ul'ta'sin st'ge' ta'n tujiw nutmai mimajuinu'g ta'n pa wijei aq nn'jang na me' tetapu tla'taqatijig st'ge' ta'n Gjinisgam tel puatg.

Apoqonmug ta'n wen jugwa'lugsioq Nisgamewei agnutmaqan

⁵ Nitap, ta'n tujiw apoqonmaj gtlams'tmewinu'g aq wegla ta'n mu nenuawj, na tela'tegen ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg.

⁶ Wegla gtlams'tmewinu'g telimugsieg'p a'sutuo'guomg na ta'n teli gsaljig. Siawi apoqonmug ta'n tujiw mittugwalultaq st'ge' Gjinisgam pewal'sg tla'tegen.

⁷ Ta'n tujiw maita'pnig tet ugjut mittugwalanew igtigi aq tlimanew na gelu/lg agnutmaqan, na mo pipanima'tigupni mimajuinu' ta'n mo getlams'tmli'ti'gw ugjut ignmuanew ta'n pas'g goqwei.

⁸ Ginu ta'n getlams'tmewinu'g amuj apoqonmuggwig, glaman maw lugutitesnu ugj�t ta'n goqwei Gjinisgam tel puatg.

Taiotlpes getu' assumaji a'sutme'winu'

⁹ Ewi'gmaqapnig na mimajuinu'g ta'n tego'tmu'tijig na'te'l gatu na ji'nm teluisit Taiotlpes mo jigs'tmuigw. Na'te'l getu' niganpugua'sit.

¹⁰ Pa na mittugwalultes usgutties ta'n tel lugwej aq egsu agnimit. Ta'n tujiw nitapaq tleiaultijig na'te'l getu' pisgwa'lanew wegla agnutmewinu' aq igtigi emittugwe'winu' a'sutuo'guomg na tujiw Taiotlpes naqa'laji pisgwa'lanew aq tewa'laji nitapa a'sutuo'guomg.

Tla'tega ta'n goqwei gelu'lg

¹¹ Nitap, mut tla'tegew ta'n goqwei pata'tegewinu'g tela'taqatijig. Awna tla'tega ta'n goqwei gelu'lg. Ta'n wen siaw tla'teget ta'n goqwei gelu'lg negm na Gjinisgam un'jann. Ta'n wen na siaw pata'teget lpa mo nenuagul Gjinisgam.

¹² Ms't wen welli usgumatl Temetliusal. Ta'n te's'g gelu'lg tela'tegej aq ta'n goqwei egina'muej musgalsit na glu'sin ji'nm. Ni'n elg welli usgumg. Geituoq ta'n goqwei telueieg na teliaqawai.

Sa'n getu' mittugwalaji witapa

¹³ Me' pugwelgl ta'n getu' tlimul gatu mo piami tlimulu ula wi'gatignigtug.

¹⁴ Awna pewatm mittugwalulin aq agnuttesnu.

¹⁵ Etawei Gjinisgam ignmasg wantaqo'ti 'ggamlamung. Gitapaq ta'n eimu'tijig tet pipanimijig tlimulinew me' gesite'lm'ssig. Tlim ms't te'sijig nitapg me' gesite'lmijig.

Na wi'gatign ta'n Ju't ewi'g'g'p **Gegnugwataqan ugjut ula wi'gatign**

Ju't ewi'g'g'p ula wi'gatign aq telimugsi'gw alua'lanew eggsugina'mua'tijig. Teluejig to'q getlams'tasultijig Se'suseg. Mo tetapua'taqati'gw aq Nisgam ugtapulata. Telimugsi'gw mo majulgwalanew aq mo telo'ltingw st'ge' negmow. Awna pewalugsi'gw atigneta'nenu ugjut Nisgam.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug

Ju't teluet ewi'g'g ula wi'gatign ugjut Nisgam ugmima-juinumg (1-2)

Egsugina'mua'tijig (3-16)

Ju't telimaji ta'ni getlams'tasultiliji migwite'tmnew ta'n te's'g goqwei gis gina'masultiliji aq siaw lugowtl Nisgam (17-23)

A'sutmaqan getlams'tasultijig gis e'wmi'tita (24-25)

¹ Ni'n na Ju't. Pemgopa'si aq ewi'gmuloq gilew ta'n Gjinisgam ugmimajuinumg. Gjinisgam na gujjinu iapji gsaluggsioq aq Se'sus iapji angweiugsioq. Elugwewg Se'sus Westawulg. Ji'mej aq ni'n wijig'tieg.

² Etamg Gjinisgam ma'muni ewlite'lmulinew aq ignmu-linew wantaquo'ti 'ggamlamunuaq aq ma'muni gsalugsinew.

Mimajuinu'g ta'n teli egsugina'mua'tijig

³ Nitaptut, getu' wi'gmuloq ugjut tlimulinew ta'n Gjinisgam teli ugs'tawugsi'gup aq ta'n teli gtlams'tmug. Gatu tmg munsaiuloq ml'gi lugowanew Gjinisgam aq na teliaqewei agnutmaqan. Igatmug ula gelu'l'g agnutmaqan aq apji uli usgutmug. Gjinisgam gisi ignmuapni ms't ugmimajuinumg.

⁴ Ula amuj tla'taqatigw muta ta'sijig mimajuinu'g ta'n mu getlams'tmi'ti'gw st'ge' ginu tego'tmu'tijig ta'n mawi tgo'tmu'ti'gw. Mo wen gejiagwi wegla na nuji egsugina'mua'tijig. Tel'te'lma'titl Gjinisgam ul'te'lmanew aq apigsigtmuane new muta welm'tulitl. Na siaw winsultijig aq siaw sespo'taqatijig. Mo menuega'tigul Gjiassusilitl na Gjisaqamawl teluisilitl Se'sus Westawulg aq mo getlams'tmi'tij negm na Gjisaqamaw ugjut ms't ginu. Gi's sa'q Gjinisgam teluep, mimajuinu'g ta'n tel tla'taqatijig st'ge' negmow ugtap'titaq. Ula ewi'gas'g Gjinisgam ugtwi'gatignigtug.

⁵ Geitu gi's gina'mugsioq ta'n Gjinisgam tela'lapni Lesui'pa ge's eimu'tipnig paqtaqamigtug. Gatu migwite'l'muloq ta'n

wet tua'lapni Ijipte'gatig, na tel'gne'g ge's eimu'titeg paq-taqamigtug Gjinisgam gisa'lapni 'npu'tinew negla ta'n mo getlams'tasultiligupni.

⁶ Elg migwite'lmoq ta'n Gjinisgam tela'lapni ansale'witgi' ta'n puna'tu'tili'tipnn ugt'punual wa'so'q. Na mo welgwijultigupnig e'wmu'tinew ml'gigno'ti ta'n Gjinisgaml gis ign-maji aq pun lugowa'tipnn. Na tujiw Gjinisgam gelpilapni pisqa'taqanapi'gtug aq pija'lapni laplusang ta'n etl oqonitpa'q. Ma' apgw'a'lugwig glapis na gepme'g na'gwegl iga'qt'tal ta'n tujiw Gjinisgam ilsumata.

⁷ Migwite'lmuлоq ta'n telalsultipnig na mimajuinugi'g tleiauwltipnig Satm aq Gamola aq igtigl gjigann gmetug. Na pata'taqatipnig aq sespo'taqatipnig. E'pijig sespe'wa'tipni igtigi e'piliji aq ji'nmug sespe'wa'tipni igtigi ji'nmu. Ta'n goqwei Gjinisgam tela'lapni na musga'toq ta'n tla'latal ta'n getu wenn wijkei goqwe'l tela'tegelitl. Ms't wen ta'n tela'teget st'ge' negla mimajuinugi'g ilsumut pija'lan ta'n mo naqa'suenug pugtew.

⁸ Na nujiegsugina'mua'tijig tela'taqatijig st'ge' ta'n pe-wituti'tij. Sespo'taqatijig aq mo ignmua'tigul Gjinisgaml assungunew. Pisuite'lma'tiji na mimajuinu' ta'n Gjinisgaml gesite'lm'ji.

⁹ Ta'n tujiw Mowiso'q nepgaq na tujiw gjiansale'wit ta'n teluisit Mise'l mo elsutmuagupnn na Gjimn'tu'l ge's etl gi'gaja'ti'titeg ta'n wen msnatal Mowisal. Mo tepite'tmugup ilsuman Mn'tu'l gatu awna telimapnn, "Gisiteget ilsumultew."

¹⁰ Gatu na nujiegsugina'mua'tijig pisuite'tmi'tij ta'n getu goqwei mo nestasulti'gw. Na telita'sultijig st'ge' wi'sisg muta tela'taqatijig ms't st'ge' ta'n tel puatmi'tij. Ge's telo'lti'tij na tujiw ma'muni pata'taqatijig. Na me'enmiaq gaq seioqwia'titaq aq nepmu'titaq.

¹¹ Ma'muni mtue'tew ugjiti negmow. Wijkei gis pata'taqatijig st'ge' ta'n Ge'no'q pata'tegep aq ma'muni puatmi'tij suliewei st'ge' Pe'lamo'q tel puatg'p. Na pata'taqatijig ugjiti apan-gituewei st'ge' Pe'lamo'q tela'tegep. Mo pewala'tigul Gjinisgaml ilgwenmanew st'ge' Golao'q teli alua'lapnn Gjinisgaml. Na tel'gne'g'p Gjinisgam gisa'lapnn Golaal npmn. Na wijkei tla'laten ugjiti weglea egssugina'mua'tijig.

¹² Ta'n tujiw mawatalultioq a'sutuo'guomg, na egssugina'mua'tijig peita'jig aq mo goqwei gelu'lg tela'taqati'gw gatu awna gisa'tu'tij amsala'sn aq gisa'lugsioq ntaqo'ltinew. Wesam mijjultijig aq pas'g apoqonmatultijig. Mo apoqon-mua'tigul wenn muta negmow pa wijkei aq alug ta'n mo wejianug gigpesan. Mo goqwei ignmua'tigul wenn muta na pa wijkei aq miti's ta'n mo minigw toqwa'q. Mo geggunmi'ti'gw

iapjiwewei mimajuaqan muta negmow pa wijkei aq miti'sg ta'n gewta'sijig muta mo minijgul.

¹³ Pegisitu'tij winsuaqan ta'n getu tami el'ta'tij. Ta'n goqwei tela'taqatijig pa wijkei aq tgu'g ta'n tel na'taqamto'gu'titl pisew aq mjegei sitmug. Mo gis elita'sualuoq na egsu gina'mua'tijig ujgit me' goqwei st'ge' mo elita'sualuoq gloqowej ta'n elsing. Pija'lutaq laplusang aq iapjiw i'mu'titaq oqonitpa'qigtug. Ma' iga'lam't glapis na na'gweg iga'q ta'n tujiw Gjinisgam ilsumata.

¹⁴ Migwite'l mug na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Inaq. Na wetapegsipnaq Ataal gatu Atao'q gi's sa'q wigipnaq ge's mu Inaqa'q ugs'tqamuigweg. Inaqa'q gi's sa'q wigipnaq ge's mu wigulti'gw aq wesgumapni na egsugina'mua'tijig. Teluepnaq, "Gisiteget pgisintew maw pugwenniji ugtansale'witemg.

¹⁵ Na tujiw ilsumatal ms't wenn. Gisa'lata lue'winu' ul-majo'ltinew. Ilsumata ujgit ta'n teli pata'taqatipnig aq ta'n tel winsmu'tipnig. Ilsumata ujgit te's'gl winjigl goqwe'l teluepnaq ta'n tujiw wesguma'titeg igtigi aq Gjinisgaml."

¹⁶ Wegla nujiegsugina'mua'tijig wininultijig aq pilsima'tiji igtigi. Newtite'l sultijig aq gesigaw gnuatmi'tij ta'n goqwei gis tela'taqatijig. Gnuala'tiji igtigi muta pewala'tiji tla'taqatinew ta'n pewatmi'tij.

*Migwite'tmug   ta'n   Se'sus   unaqapemg   tel
gEGINA'MUGSIGUPNIG*

¹⁷ Nitaptut, Gjisaqamaw teluisit Se'sus Westawulg telimapni ug apostale'witemg ta'n goqwei tliatew. Amuj migwite'tmoq ta'n Se'sus unaqapemg telimugsioqopnig.

¹⁸ Telimugsioqop, "Wejgu'aqal na'gwegl ta'n tujiw mimajuinu'g maligma'tital Gjinisgaml aq maligma'tiji igtigi. Pas'g 'gtu tla'taqatitaq ta'n goqwe'l pata'taqann aq winjigl."

¹⁹ Na egsugina'mua'tijig gisa'lai'tiji mimajuinu' amsalimanew aq nigtua'lanew a'sutuo'guomg. Na pas'g tela'taqatijig ta'n goqwei tel puatmi'tij muta na Wejuli Nisgaml mo wijtgweiagwi.

Apoqonmu igtig lien na gelu'lg awti

²⁰ Nitaptut, iapjiw apoqonmatultigw majulgwalanew Gjinisgam aq siawi gtlams'tmug. Ignmug Wejuli Nisgam ilgwen-mugsinew ta'n tujiw a'sutma'tioq.

²¹ Ta'n tujiw tam pas'g goqwei tela'taqatioq apjiw migwite'tmug ta'n Gjinisgam teli gsalugsioq. Apji lita'sualug Gjisaqamaw teluisit Se'sus Westawulg muta ewlite'l mugsi'gw aq ignmugsi'gw iapjiwewei mimajuaqan.

²² Ewlite'l mug aq ula'lug mimajuinu'g ta'n megtua'titl Gjinisgaml.

²³ Naqa'lug igtigig ta'n pemita'jig Mn'tua'gig. Apoqonnmug majulgwatmnew na gelu'lq agnutmaqan. Ewlite'l mug igtigig ta'n wini angita'sultijig aq getu' winsultijig. Apoqonnmug pun pata'taqatinew, gatu ango'tmuq mu tela'taqatiwoq st'ge' negmow. Awna masgelmug ms't pata'taqan.

Emtoqwälanej Gjinisgam

²⁴ Me'gite'lmanej Gjinisgam muta pas'g negm gisa'lugsi'gw iapjiw majulgwalanenu aq gis naqa'lugsi'gw pata'taqatinenu iapjiw. Pas'g gis la'lugsi'gw wa'so'q ta'n ms't te'si'gw ma'muni ulgwijultitesnu.

²⁵ Nige' emtoqwälanej Gjinisgam muta negm na Nuji-ugs'tawi'wet. Emtoqwälanej muta 'Gjisaqamaw Se'sus gisi ugs'tawugsi'gw. Emtoqwälanej muta pajiji gepme'g, pajiji mawignat, gegbung ms't ml'gigno'ti aq gisi assumaji ms't mimajuinu'. Na gis tele'g'p ge's mu ugs'tqamu gisitoqop, wijei tele'g nige' aq iapjiw siaw tle'tew. Na tliaj.

Ugtejgewe'l ta'n goqwe'l me' enmiaq tliatal **Gegnugwataqan ugetto' ulawigatign**

Sa'n eig'p na mnigu teluisig Patmos ta'n tujiw Se'susal telimt'pnn pugwelgl goqwe'l aq musga'tapnn pugwelgl goqwe'l. Sa'n ewi'g'g'p ta'n goqwe'l nutg'pnn aq ta'n goqwe'l nemitoqopnn. Ta'n goqwei Se'sus teluet na tliatew st'ge' ta'n ewi'gas'g ulawigatignitug.

Sa'n ewi'g'g'p ta'n tujiw webla getlams'tasultilipni gitnme'uteg muta getlams'tasultipnn Se'suseg. Ta'sijig we'gaw ne'po'tipnig muta majulgwalapnn Se'susal.

Sa'n telimapni ta'n te's'g goqwei winjig gaq seioqwa's'gt'tew aq ta'n te's'g goqwei ulmajo'qon naqas'gt'tew. Na pile'tew wa'so'q aq pile'tew ugs'tqamu. Ma' wen npmuq na'te'l gisna ma' gsnugwagw. Getlams'tmewinu'g gis lita'sultijig webla glusuaqann aq gisipugutmnew ta'n tujiw gitnme'uteg.

Mimajuinu'g mo wel'te'tmi'ti'gw ugetto' ta'n teluegl webla goqwe'l Sa'n nemitoqopnn aq nutg'pnn gatu wel'te'tmi'tij na Nisgam pemgopit ugetelege'wa'gim wa'so'q aq wissuignemata ta'ni getantaqatilipni we'gaw Gjimn'tu. Nisgam ignmuata ug-mimajuinumg pisgwita'new pilei wa'so'q aq pilei ugs'tqamu ta'n tujiw gaq wissuignemaj na getant'pni.

Mutt jipasiw ta'n tujiw gitmn webla metue'gl goqwe'l ta'n tliatal ugs'tqamug. Awna lita'sual Se'sus aq lita'suate'n ta'n goqwei ujjl teplumsip ignmuata ta'n getlams'tasilitl negmeg.

Ta'n goqwei ewi'gas'g ulawigatignitug

Sa'n telimugsi'gw ta'n weji wi'g'p ulawigatign (1.1-3)

Ewi'g'g ta'n Nisgam aq uggwisl Se'susal na maw mujgajewe'gig (1.4-8)

Sa'n nemiatl Se'susal ge's gaqamilitl gigjiw lluigneg te's'gl wasoqonmaqanatgul (1.9-20)

Sa'n ewi'g'g toqwaqji'j agnutmaqan ugetto' te's newte' a'sutuo'guom ta'n eteg E'siaewa'gig (2.1-3.22)

Nisgam ta'n teli emtoqwaluj wa'so'q (4.1-11)

Na wi'gatign aq Nisgam ugijjgluewji'jml (5.1-6.17)

Nisgam ugimajuinumg gegnugwatasultili ugtugwejan-uaq (7.1-8)

Ta'nig emtoqwala'titl Nisgaml wa'so'q (7.9-17)

Lluigneg te's'gl pipugwaqann (8.1-11.19)

Na e'pit ta'n getu' un'janitew aq jipijgam (12.1-18)

Na tapusijig wi'sisg (13.1-18)

Nisgam ugijjgluewji'jml aq ta'n majulgwalgi'titl (14.1-5)

Nesisijig ansale'wijig gelusultijig (14.6-13)

Ta'n Nisgam tla'lata lue'winu' (14.14-20)
 Sa'n nemiaji lluigneg te'siliji ansale'wiliji aq nemitoq qospem teliangamgug tlamglen (15.1-8)
 Lluigneg te'sijig wowg (16.1-21)
 Na mesgi'g gjigan teluisig Papilan gaq seioqwa'tas'g (17.1-19.4)
 Nisgam ugjijgluewji'jml malie'wilitl (19.5-10)
 Negm ta'n teluisit Nisgam Ugglusuaqanml pemi'puluelitl wape'litl te'sipowl (19.11-21)
 Sa'n wesgutg pituipnnaqnipunqeg (20.1-6)
 Gjimn'tu wissuignemut (20.7-11)
 Ta'n tujiw Nisgam ilsumaj mimajuinu' ugs'tqamug (20.12-15)
 Na pilei wa'so'q aq pilei ugs'tqamu (21.1-8)
 Na pilei gjigan ta'n teluisig Selusalem (21.9-22.5)
 Ta'n tujiw Se'sus pgisintew (22.6-21)

*Ta'n goqwei Se'sus teluet tliatew
 ewi'gas'g ula wi'gatignigtug*

¹ Se'sus Westawulg teluep aq musga'toqopnn ta'n goqwe'l me' tel'gne'g tliatal aq Sa'n ewi'g'gl ula wi'gatignigtug. Gjinisgam pewalaji mimajuinu' ta'n elugowgwi'titl gji'tu'tinew wegla goqwe'l glaman ms't musga'tuapnn Se'susal. Na tujiw Se'sus wej petgimatl ugtansale'witeml ugit tliman Sa'nal aq musga'tuan wegla goqwe'l.

² Sa'n ewi'g'g'p ms't goqwei nemitoqopn aq ta'n goqwe'l telimut'p. Ula na Gjinisgam ugtwi'gatign aq ta'n goqwe'l Se'sus Westawulg musga'tuapnn.

³ Ta'n wen egitg aq tela'teget ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug na ulgwija'sitew aq ulapettew. Ta'n wen jigs'tg aq majulgwatg ta'n goqwei ewi'gas'g ula wi'gatignigtug ulgwija'sitew aq ulapettew muta na na'gwegl pem tepawa's'gl ta'n tujiw wegla ta'n goqwe'l ewi'gas'gl tliatal.

*Sa'n pewalaji witapa emtoqwalanew Gjinisgaml
 aq Gjinisgam uggwisl*

⁴ Ni'n na Sa'n. Ula wi'gatign ewi'gmuloq gilew ta'n tegotmu'tioqol na lluigneg te's'gl a'sutuo'guoml ta'n etegl E'siaewa'gi.

Etamg Gjinisgam ul'te'l mugsinew jel tlia mo te'pmu'tiwoq aq ignmugsinew wantaquo'ti 'ggamlamunuaq. Gjinisgam na ta'n iapji mimajit wa'so'q, gis mimajip ge's mu ugs'tqamu gisita's'gnugweg aq apaja'sitew ugs'tqamug. Elg etamgig na lluigneg te'sisgegsijig wa'so'qewei mjijaqamijg ta'n eimu'tijig ta'n Gjinisgaml pemgopilij, na wijei ignmugsinew.

⁵ Elg etamg Se'sus Westawulg wijei ignmugsinew. Na iapjiw teluet aq tela'teget ta'n goqwei teliaqewi. Amg wesewa'j ta'n Gjinisgam minua'lapnn mimajin iapjiw. Mestai assuteget ta'n te'siliji niganpugultiliji ugs'tqamug. Gesalugi'sgw aq ta'n tujiw etli np'geg gujjieweigtug, gisa'toqop gtlue'utiminal apigsigta'sgtn.

⁶ Ignmugsi'gw assusultinenu st'ge' elege'wijig aq lugowanenu st'ge' patlia'sg ugit Gjinisgam na ujjl. Nige' emto-qwalanej Se'sus muta pajiji gepme'g aq iapjiw ignmuanej assumugsinenu. Na tliaj.

⁷ Jigs'tuigw, pgisintew alugwigntug aq ms't wen ugs'tqamug nmiatal. We'gaw ta'nig gisa'la'tipnn ulmaje'n gujjieweigtug na nmiata. Mimajuinu'g ta'n piltuapegsultijig ugs'tqamug ms'go'litaq aq atgitemultitaq. Na ula tliatew ta'n tujiw apaja'sitew. Na tliaj.

⁸ Gisiteget na Gjinisgam aq teluet, "Amg wesewa'juiap aq ugtejgewa'juites. Iapji mimaji, eimap ge's mu goqwei eigt-nugweg aq ap apaja'sia's ugs'tqamug. Ni'n na Gjinisgam ta'n mawignai."

Sa'n nemiatl Se'susal

⁹ Ni'n na Sa'n. Getlams'tasi st'ge' gilew. Na mimajuinu'g emegweiugsi'gw muta ignmugg Gjinisgam ilgwenugsinenu aq ugs'tawugsinenu gatu me' majulgwalug Gjinisgam aq siaw lugowug jel tlia alt mimajuinu'g emegweiugsi'gw. Gatu Se'sus ignmugsi'gw gisipugutmnenu. Ni'n eim na mnigu ta'n teluisig Patmos. Na'te'l iga'limg'p muta agnutmap Gjinisgam ugtwi'gatign aq wesgumg'p Se'sus.

¹⁰ Newt aqantie'umg, na Wejuli Nisgam gisa'lit nutuan nat wen ta'n gelusit ugtejg ta'n ni'n gaqami. Teltoqsit st'ge' mesgi'g pipugwaqan.

¹¹ Ula teluet, "Ta'n te's'g goqwei nemitun wi'ge'n wi'gatignigtug aq ula wi'gatign lgitmu na lluigneg te's'gl a'sutuo'guoml ta'n etegl na gjigann teluisultigl Epesus, Smalna, Pelgamum, Taiataila, Sal'tis, Pilatelpia aq Leiotisia."

¹² Ta'n tujiw apsgulapa'si ugit gjijian ta'n wen gelulit na nemituan lluigneg te's'gl wasoqonmaqann ta'n waso-qwe gl g'p'taq lluigneg te's'gl wasoqonmaqanatgul. Wasoqon-maqanatgul wejitas'gl wisaw suliewei.

¹³ Nemi'g nat wen teliangamgusit st'ge' Mimajuinualsip. Gigjiw gaqamit na wasoqonmaqanatgul. Nasguatl pitu'gunn ta'n we'gwalatl uggwatg. Nasguatl maqisqanqa'silitl ugispisunml ta'n wejitasilitl wisaw suliewe'l.

¹⁴ Usapun teli wape'g st'ge' wastew gisna jjigluewjuapi. Ugpugugul telategl st'ge' sisuei.

¹⁵ Uggwatl telategl st'ge' gelu'lg wisawo'q ta'n gisi waso-qota's'g. Ta'n tujiw gelusij teltoqsit st'ge' mesgi'g gapsgw.

¹⁶ Lluigneg te'siliji gloqowejg gennaji ugpitn inaqanei aq ugtung tewasgmi'lrtl espo'qwasilitl etuiw gi'g. Ugsisgw teli gsateg st'ge' na'gu'set ta'n mawi gsaset.

¹⁷ Ta'n tujiw nemi'geg mesqanatesin maqamigeg pa wi-jei aq wen nepg. Toqo e'w'g ugpitn inaqanei aq sama'litr 'ntlmaqaneg. Teluet, "Mut jipaqa'siw. Ni'n na eimap ge's mu goqwei eigtnugweg aq me' i'ttes ta'n tujiw ms't goqwei gaqiaq.

¹⁸ Ni'n na nepmap gatu nige' ap mimaji aq mimajia's iapjiw. Ml'gigno'ti geggunm aq gis gisa'la's 'npuinu'g ap mimajultinew gisna siaw i'mu'tinew ta'n 'npuinu'g eimu'tijig.

¹⁹ Wi'ge'n ta'n goqwe'l nemitunn, ta'n goqwe'l eigr aq ta'n goqwe'l tliatal.

²⁰ Angam na lluigneg te'sijig gloqowejg ta'n eimu'tijig npitn inaqanei aq maw na lluigneg te's'gl wasoqonmaqanatgul. Na gloqowejg telgita'sijig st'ge' na lluigneg te'sijig ansale'wijig ta'n angweiwa'tiji ms't mimajuinu' tego'tmu'tilij lluigneg te's'gl a'sutuo'guom. Na wasoqonmaqanatgul telgita's'gl st'ge' lluigneg te's'gl a'sutuo'guom."

2

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g tego'tmu'tijig Epesuseg

¹ Na tujiw telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmu'tiliji na a'sutuo'guom ta'n eteg Epesuseg. Tlim tlimanew mimajuinu' ta'n angweiwaji ula agnutmaqan,

"Ni'n na ta'n genn'gig lluigneg te'siji gloqowejg inaqanei npitn. Gaqami ta'n lluigneg te's'gl wasoqonmaqanatgul etegl.

² Geju'loq ms't goqwei gis tla'taqatioqop. Geju'loq ta'n teli attignita'ioq aq ta'n tel siaw lugowioq jel tlia emegweiugsioq. Geitu mo gesatmuoq ta'n goqwe'l elue'ultijig tela'taqati'titl aq ta'n goqwei telua'ti'tij. Ta'n tujiw alt mimajuinu'g tel'te'tmi'tij na Se'sus ugapostale'witemg, gejioqig egsua'tijig muta wesgi-jiangamgusultijig. Gis angamoqig aq geituoq ta'n goqwei gis tluejig mo wijei aq ta'n goqwei gis tla'taqatiijig.

³ Siaw majulgwaloq Gjinisgam je tlia gitnma'tioq aq mimajuinu'g emegweiugsioq ta'n tujiw elugowioq ni'n.

⁴ Gatu mo wel'te'tmuluoq ta'n teli gsaliqoq nige' muta mo teli gsaliwoq nige' st'ge' ta'n tujiw amgweseweieq nenuioq.

⁵ Na migwite'tmug ta'n teli gsaliqoq amgweseweieq. Amujpa gawasgita'sultioq, jiglita'ioq lue'utigtug aq tela'taqatioq st'ge' ta'n tujiw poqji gtlams'tmu'tioq. Pa na mo tela'taqatiwoq na pgisintes ta'n eimu'tioq aq apaji ugsua'tulitoqs'p na wasoqonmaqanatgw ta'n geggunmoq.

⁶ *Gatu wel'te'l muloq ta'n tujiw masgeltmoq pata'taqann ta'n Niggole'tanewa'jg tela'taqati'tij muta ni'n alt masgeltman.*

⁷ “Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu' ta'n tego'tmu'tilij. Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug na ignmua's mgnmn aq malqotmn na wa'so'qewe'l minijgl. Ula minijgl nastegl na miti'sg ta'n nigwejig wa'so'q. Ta'n getu wen gis malqottal na apjiw mimajitew.”

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g tego'tmu'tijig Smalnaeg

⁸ Na tujiw telimit, “Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmu'tilij na a'sutuo'guom ta'n eteg Smalnaeg. Tlim tlimanew ula agnutmaqan na mimajuinu' ta'n angweiwaji,

“Ni'n eimap ge's mu goqwei eigtnugweg aq me' i'ttes ta'n tujiw ms't goqwei gaqiaq. Nepmap gatu nige' apajipei.

⁹ Geju'loq gitnma'tioq aq ewlitutioq, gatu milesultioq muta ta'n goqwe'l ignmuloqop wejiaqal Nisgameg. Geitu ta'sijig mimajuinu'g ewlimugsioqig. Epi glusuaqanmi'tij Lesui'peweiei. Tel'te'tmi'tij majulgwalanew Gjinisgaml gatu awna majulgwala'titl Gjimn'tu'l.

¹⁰ Mut jipaqaqita'new je tlia apugjig welmajeiugsitoqs'p. Na Gjimn'tu gisa'lultew ta'sioq laplusang pijal'ugsitoqs'p. Wejeiugsitoqs'p glaman gisi gji'tutew gilew giasgiw majulgwalanew. Amasgipnnugsitogs'p metlasuguna'q. Mut punia'tinew ta'n teli gtlams'tasultioq ni'neg aq ne'gaw majulgwalanew je tlia ne'po'qsiq muta ignmultoqs'p pilei mimajuaqan.

¹¹ “Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu' ta'n tego'tmu'tilij. Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug ma'minui npmug muta ma' liegw Mn'tua'gig.”

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g tego'tmu'tijig Pelgamumeg

¹² Na tujiw telimit, “Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmu'tilij Pelgamumeg. Tlim tlimanew ula agnutmaqan na mimajuinu' ta'n angweiwaji,

“Ni'n na negm ta'n gegung espo'qwasit ta'n etuiw gi'g.

¹³ Geju'loq wigultioq ta'n Gjimn'tu etli assusij. Me' melgi gtlams'tasultioq ni'neg aq me' elita'sualioq jel tlia na ji'nmaq teluisitaq Antipas etl ne'po'teg ta'n Gjimn'tu etli assusij muta mu mimugwa'tugup ta'n teli gtlams'tg.

¹⁴ *Gatu nat goqwe'l mu wel'te'tmuluoq muta na'te'l alt mimajuinu'g tela'taqatijig ta'n Pe'lamo'q gegina'muep. Gi's sa'q Pe'lamo'q telimapnn Pe'laqal ta'n goqwei tl gisa'lapni Lesui'pewaqi' pata'taqatinew. Telimapnn Pe'laqal*

gina'muanew Lesui'pewaqi' sespo'taqatiliji aq malqotmli'tij
na wius ta'n igtigig mimajuinu'g gis ignmua'tiji 'nnuoqta'wg.

¹⁵ Ta'sioq mawo'ltioq maw na mimajuinu'g ta'n majul-
gwatmi'tij ta'n goqwe'l Niggole'tanewa'jg gegina'mua'ti'tij.

¹⁶ Amujpa apajite'l mug. Pa na ma' gawasgita'woq aq
ma' jiglita'woq lue'utigtug, apugjig jugu'a's aq wissuignema's
ta'sijig ta'n siaw pata'taqatijig. E'wates na espo'qwasit ta'n
tewasga'sit ntung.

¹⁷ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam
telimaji na mimajuinu' ta'n tego'tmu'tili. Ta'n te'sit wen
wissuigno'tg lue'utigtug na sma's wa'so'qewei mijipjewei. Ula
mijipjewei teluisig manna aq mimgwa'tas'g. Ta'n te'sit wen
wissuigno'teget lue'utigtug elg ignmua's wape'g gun'tew ta'n
ewi'gas'g pilei wisun. Mo wen geitug ula wisun pas'g negm
ta'n gegzung na gun'tew."

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g tego'tmu'tijig Taiatailaeg

¹⁸ Na tujiw telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji
mimajuinu' tego'tmu'tili. Tlim tlimanew ula
agnutmaqan na mimajuinu'g ta'n angweiwaji,

"Ni'n na Gjinisgam uggwisl. 'Npugugul telategl st'ge' sisuei
aq 'ngatl telategl st'ge' poqtaqiaq wisawo'q ta'n gisi wasoqwe-
tas'g.

¹⁹ Geju'loq ta'n tel lugutioq. Na gesalioq aq gesaloqig igtigig.
Elita'sultioq ni'neg, apoqonmatultioq aq siaw majulgwatmoq
Gjinisgam je tlia gitnma'tioq. Me' pugwelgl ta'n goqwe'l
gisa'tuoqol ugjit ni'n nige' je mu ta'n tujiw poqji gtlams'tmoq.

²⁰ Gatu mu wel'te'tmuluoq ta's'gl goqwe'l tel lugutioqol.
Ignmuoq Jesepel siaw gina'muen ta'n goqwei getlams'tasij.
Ula e'pit telui'tusit na niganigjitegewinu'sgw gatu elue'wa'laji
mimajuinu'. Gina'muaji mimajuinu' pata'taqatinew. Gisa'laji
sespo'taqatinew aq malqotmnew na wius ta'n mimajuinu'g
e'wmi'tip ta'n tujiw emtoqwala'tiji 'nnuoqta'wg.

²¹ Weli pgiji ignmaq ugjit gawasgita'sin aq jigla'sin
lue'utigtug gatu lpa mo getu' pun sespo'tegegw.

²² Na e'pit gisa'la's gsnugwan. Pa na ta'n wen
siaw sespo'tegess ta'n na e'pilitl egina'muelitl, na
gisa'la's ma'muniw ulmaje'nin. Ula tla'tega's muta mu
gawasgita'sulti'gw aq mu ejiglita'gw lue'utigtug maw na
e'pilitl.

²³ Ta'nig majulgwala'titl na e'pilitl 'npu'tita. Ta'nig
tego'tmu'tijig gjittaq na ni'n geitaqig mimajuinu'g
ugtangita'suaqanmual aq ta'n telgwitgl uggamlamunual.
Te's wen tli ugtapetew st'ge' ta'n tel pata'tegep.

²⁴ "Gatu na esgwia'tioq tleiwaultioq Taiataila mo majul-
gwatmuoq ta'n goqwei Jesepel gegina'muej. Mo igtig goqwei

pipanimuluoq tla'taqatinew muta mo jigs'tmuoq ta'n alt mi-majuinu'g telui'tmi'titl Gjimn'tu lue'uti'l.

²⁵ Siaw ml'gi majulgwatmug na gina'masuti ta'n gi's gina'mugsioq, glapis 'pgisinan.

²⁶ Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug aq siaw lugow'i'tij ni'n glapis 'npu'ti'tij, na iga'la's niganpugutuanew gaqaish mimajuinu' tleiauwultiliji pilue'l umutgiwal.

²⁷ Tel ignmuates assumanew igtigi mimajuinu' st'ge' ta'n nujj teli ignmuip assumanew mimajuinu'g. Lpa tli wissuigne-mata igtigi wijei aq ji'nm ta'n gegung gasawo'qewei pugumaqan aq pastesguaji t'pgwane'g wowg.

²⁸ Ignmua's gloqowejl ta'n nemu't ge's na'gu'set segewa'j.

²⁹ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam te-limaji na mimajuinu' ta'n tego'tmu'tilij.' "

3

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g ta'n tego'tmu'tijig Sal'tiseg

¹ Ap telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmu'tilij na gjigan teluisig Sal'tis. Tlim tlimanew ula agnutmaqan na mimajuinu'g ta'n angweiwaji,

" Ni'n na negm ta'n assumaji na lluigneg te'sili wi'so'qewei sg'te'gmujg aq gennaji lluigneg te'sili gloqowejg npitng. Geju'loq ta'n tel lugutioq. Mimajuinu'g tel'te'lmugsioq wel majulgwaloq Gjinisgam gatu geitu mo majulgwalawoq muta mo gejiawoq.

² Amuja ango'tmug ta'n goqwei tla'taqatioq aq mel-gigna'tuoqol gjiga'ji' goqwei ta'n tel lugo'woq Gjinisgam. Pa na ma' tela'taqatiwoq na apugjig ma' goqwei tela'taqatiwoq ugjit Gjinisgam. Geitu ta'n tel lugo'woq Gjinisgam na mo tela'taqatiwoq st'ge' ta'n tel puatg.

³ Migwite'tmug ta'n gegina'mugsioqop aq ta'n goqwei nut-moqop aq tetapu majulgwatmug. Gawasgita'sultigw aq jiglita'gw lue'utigtug. Pa na mu ango'tmuoq ta'n goqwei tla'taqatioq, na tl jaqali pgisintes ta'n eimu'tioq. Lpa ma' gjii'tuoq ta'n tujiw pgisintes pa wijei aq mo geituoq ta'n tujiw gmutnes pgisintew giguaq.

⁴ Tegle'jioq ta'n eimu'tioq Sal'tis tetapua'taqatioq ta'n go-qwei Gjinisgam tel puatg. Gilew ta'n tela'taqatioq st'ge' ta'n tel pualuloq, ignmultoqs'p wijewinew aq wape'gno'ltinew muta gtlue'utiwal gis apigsigta's'gl.

⁵ Na mimajuinu'g ta'n Gjinisgam westawiata ugwisunmual tel wi'gasultijig wi'gatignigtug ta'n Gjinisgam gegung wa'so'q. Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug wapigno'tlaten aq ugwisunmual ma' gasa'tuagul na

wi'gatignigtug. Nujj aq ansale'wijig tlma's wegla mimajuinu'g na nnaqapemg.

⁶ "Ango'tmuq aq jigs'tmuq ta'n Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu'g ta'n tego'tmu'tiliji.' "

*Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g
ta'n tego'tmu'tijig Pilatelpiaeg*

⁷ Ap telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmu'tilij Pilatelpiaeg aq tlim tlumanew ula agnutmaqan.

"Ni'n na negm ta'n sape'wit aq iapjiw tela'tegei ta'n teli tplumsi. Mestai assusi ta'n te's'g goqwei teplumut'pnaq na elege'witaq Ta'pito'q. Ta'n tujiw ga'qan pana'toq, ma' wen gisi ilt'a'tugw, aq ta'n tujiw ga'qan ilt'a'toq, ma' wen gisi pana'tugw.

⁸ Geitu ms't goqwei gis tla'taqatioq. Jigs'tuigw. Gisi ignmuloq lugwewinew aq mo wen eimug ta'n tepignat ugjit naqa'lugsinew. Geitu menaqlana'tioq gatu apjiw tela'taqatioq ta'n goqwei gis gina'muei aq mu petqwasultiwoq gilew na nnaqapemg.

⁹ Jigs'tuigw! Negla mimajuinu'g epi glusuaqanmi'tij Lesui'peweiei gatu majulgwala'titl Gjimm'tu'l. Na gisa'la's nutgul'pa'sultinew ta'n tami emtoqwalioq. Na tujiw gjijitutaq ta'n teli gsaluloq.

¹⁰ Siawi gtlams'tmoq ta'n gis gina'muloq jel tlia gitnma'tioq. Ta'n tujiw pajiji mtue'tew iga'qt'tew ugjit ugje'wan ms't wen ugs'tqamug na tujiw angweiulitoqs'p.

¹¹ Me' tel'gne'g pgisintes. Siawi ml'gigtlams'tuigw aq siaw tla'taqatigw ta'n ne'gaw tel lugutioq glaman ma' wen gisi ugsua'tugsiwoq ta'n Gjinisgam gisi tpmuglioq.

¹² Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug na gisa'la's gepme'n aq qamin gjia'sutuo'guom wa'so'q. Iapjiw wijit-gweiwatal Gjinisgaml st'ge' na gun'tewewei geligaqan ta'n apjiw etegl gjia'sutuo'guom wa'so'q. Wi'gates ugtugwejang Gjinisgam ugwisunm aq na wisun ta'n teluisig Nisgamewei gjigan wa'so'q. Ula gjigan na pile'g Selusalem ta'n Gjinisgam nisa'tutew ugs'tqamug. Elg wi'gates pile'g 'ntwisunm ugtugwejang.

¹³ "Ango'tmuq aq jigs'tmuq ta'n Wejuli Nisgam telimaji na mimajuinu' ta'n tego'tmu'tiliji.' "

Agnutmaqan ugjit mimajuinu'g ta'n tego'tmi'tij Leiotisiaeg

¹⁴ Ap telimit, "Wi'gmu ansale'wit ta'n angweiwaji mimajuinu' tego'tmi'tilij Leiotisiaeg, aq tlim tlumanew ula agnutmaqan,

"Ni'n na negm ta'n teluisit, Tliaj. Iapjiw tela'tegei ta'n goqwei teli tplumsi aq iapjiw teluei ta'n goqwei teliaqewei. Ms't goqwei ta'n Gjinisgam assutg na gisituap.

¹⁵ Geitu ms't goqwei gis tla'taqatioq. Mo piami gsatmuoq tla'taqatinew ta'n Gjinisgam tel puatg gatu elg mo getu' awan'ta'suatmuoq. Gesatm menaqa tla'taqatinew ta'n Gjinisgam tel puatg ge'sgmnaq awan'ta'suatmuoq.

¹⁶ Puna'lulitoqs'p muta tel malite'tmoq ta'n Gjinisgam tel puatg. Alua'lulitoqs'p pa wijei aq nat wen tewlusgatg nunmip'teg p'tewei.

¹⁷ Telueioq, "Milesultieg, pugwelgl ta'n goqwe'l assutmeg, mo goqwei nuta'ma'tiweg." Meluijooq mo geituoq ta'n teli ewle'jultioq aq mu milesultiwoq. Gilew pa na wijei aq na mimajuinu ta'n nepapigwa't aq emisqe'g.

¹⁸ Na tujiw nestuimuloq. Pipanimi aq ignmultoqs'p wisaw suliewei ta'n mujgajewei glaman milesultitoqs'p. Pipanimi aq ignmultoqs'p wape'gl aligal glaman ul gnesultitoqs'p aq na tujiw mo ewpisultiwoq. Pipanimi aq ignmultoqs'p ta's'g 'mpisun ugjit gpugugual glaman uli nmitaqatitoqs'p.

¹⁹ Mimajuinu'g ta'n gesalgig tlama's ta'n tujiw pata'taqati'tij aq ugtapula's muta pewalgig ms't goqwei tetapua'taqatinew. Gisite'tmug apjiw tetapua'taqatinew aq pun pata'taqatigw.

²⁰ Jigs'tuigw, apugjig apaja'sia's. Ga'qanigtug qamites aq metete'ga's. Pa na wen nutuij aq pana'tuij na ga'qan na pisgwa'tes. Na tujiw tqoqpa'titesnen aq toqwataltesnen.

²¹ Ta'n te'sit wen wissuigno'teget lue'utigtug na ignmua's witpituin ta'n pemgopi. Ni'n gis wissuignemg'p Gjimn'tu aq nige' toqpieg nujj ta'n pemgopit elege'witewei mutputi.

²² "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei Wejuli Nisgam te-limaji na mimajuinu' ta'n etli tgo'tmu'tiliji.' "

4

Gjinisgam emtoqwalut wa'so'q

¹ Na tujiw toqjuapa'si aq nemitu ga'qan panteteg wa'so'q. Nutmaq nat wen ta'n ugsitun pa wijei aq mesgi'g pipug-waqañ. Teluet, "So'qwia aq musga'tultes ta'n goqwei tliaeñ."

² Na smtug Wejuli Nisgam ilgwenit aq ela'lit wa'so'q. Na'te'l gisa'lit nmitun elege'wit ugt'pun aq nat wen pemgopit na'te'l.

³ Tel wasoqwamugsit pa wijei aq mego'tigl gun'tal ta'n teluisigl jaspl aq ganilian. Walqwan ta'n gesi paqtateg st'ge' na gun'tew ta'n teluisig emelalt gigto'qotaqteg na elege'wit ugt'pung.

⁴ Gigto'qopugultigl na elege'witewei ugt'pung na tapuisga'qal je ne'w igtigl elege'witewe'l ugt'punn. Tapuisgegsijig jel ne'w gisigu mawagnutmewinu'g pemgopultijig na mutputi'l. Wape'gno'ltijig aq elege'witewe'l a'gusnn nasgmi'tij. Wegla a'gusnn wejitas'gl na wisaw sulieweiei.

⁵ Wasoqotesg paqtatetesg ta'n elege'wit ugt'pun eteg. Nutaqig gaqtugwaq aq nat wen gesigawwet ta'n elege'wit epij. Nemituan lluigneg te's'gl saqsigwemgewe'l nigantug ta'n elege'witewei ugt'pung eteg. Na wegla saqsigwemgewe'l na lluigneg te'sijig wa'so'qewei mjijaqamijg.

⁶ Nigantug na elege'wit ugt'pun nemitu nat goqwei teliangamgug st'ge' qospem ta'n weli ewipg. Teli gsateg pa na wijei aq plu'jaqamat.

Na ne'wijig mimajultijig ta'n teli angamgusultijig st'ge' wi'sisg gigto'qopugultijig elege'witewei ugt'pung. Ugtinnewal gitg nigantug aq ugpaqamuaq lpa waju'aqal ug-pugugal.

⁷ Na amgvesewa'j teliangamgusit st'ge' pittalu. Ta'puewa'j teliangamgusit st'ge' latto'law. Si'stewa'j ugsisgw pa wijei aq mimajuinu. Ne'wewa'j teliangamgusit st'ge' gitpu ta'n pemaqsing.

⁸ Na ne'wijig te'sijig gegguna'tiji asugom te'siliji unisqiwa. Te'sijig unisqi'g waju'aqal pugwelgl ugpugugul, gitg g'p'taq aq epune'g etegl te'sijig unisqi'g. Na te's newtigisg'g aq te's newtitpa'q na ne'wijig getapegia'tijig. Etlintutmi'tij,

"Gisiteget na Gjinisgam ta'n sape'wit, gis ne'gaw sape'wit, aq iapjiw sape'witew. Gisu'lg aq mawignat. Gis ne'gaw mimajit, iapjiw me' mimajit, aq apaja'sitew ugs'tqamug."

⁹ Te's na ne'wijig mimajultijig getapegia'ti'tij, na emtoqwala'titl aq gepmite'lma'titl Gjinisgaml ta'n epilij na elege'witewei mutputi. Ta'n tuijw miwatmua'titl Gjinisgaml ta'n iapjiw mimajilit,

¹⁰ na tuijw tapuisgegsijig je ta'pu gisigu mawagnut-mewinu'g nutgul'pa'sultijig nigantug ta'n pempopilitl na elege'wilitl ta'n iapjiw mimajilitl aq emtoqwala'titl. Wisaw sulieweiei ugt'a'gusnmual iga'tu'titl nigantug elege'witewei mutputi. Telima'titl,

¹¹ "Gisiteget, gi'l na Gjinisgam ta'n emtoqwaluleg. Tetaputeg ugit ginu aq ms't wen ne'gaw emtoqwaluleg, gepmite'l'muleg aq me'gite'l'muleg. Telimuleg telignan, muta gisi't'p ms't wen aq gisitu't'p ms't goqwei. Ta'n tuijw wegla tel'te'tmu'tpnn na tuijw gisite'tmu'tpnn."

5

Na wi'gatign aq Gjinisgam ugjijgluewji'jml

¹ Na nemi'g elege'wit ta'n pemgopit elege'witewei mutputi aq genn'g inaqanei ugpitng na wi'gatign. Etu wi'gas'g. Te'tpja'tas'g aq lluigneg te's'gl pguas'gl nastegl. Gjinisgam ugwisunm gis ewi'gas'g te's pguas'g.

² Na nemi'g melgignat ansale'wit aq gesigaw pipanigesit, "Eig wen ta'n ignmut ml'gigno'ti ugjit mna'tun te's pguas'g aq pana'tun na wi'gatign?"

³ Mo wen eimug wa'so'q, gisna ugs'tqamug ta'n gis ignmut ml'gigno'ti ugjit pana'tun na wi'gatign aq gitmn.

⁴ Mawi gsimtm muta mo wen eimug ta'n tetuji gepme'g ugjit pana'tun na wi'gatign aq gitmn.

⁵ Na gisigu mawagnutmewinu ta'n gaqamat gigjiw Nisgameg telimit, "Mut gaiemtmu. Ala angam na ta'n tel wi'tut 'pittalu ta'n wetapegsit Jutao'q' gisna tel wi'tut 'tepignat niganpuguit ta'n wetapegsit na elege'witaq Ta'pito'q.' Gi's gis wissuigno'teget aq mna'tutew na lluigneg te's'gl pguas'gla ta'n nastegl na wi'gatign."

⁶ Na tujiw nemi'g nat wen ta'n gaqamat gigjiw elege'witewi mutputi. Na tel wi'tut "jijgluewjij." Teliangamgusit pa wijei aq gis ne'po'j. Geggunaaji lluigneg te'siliji ugsmu' aq geggungl lluigneg te's'gl ugpubugul. Wegla ugpubugul na lluigneg te'sijig wa'so'qewe miijaqamijg ta'n Gjinisgam elgimaji ta'n telgi'g ugs'tqamu. Na ne'wijig mimajultijig ta'n teliangamgusultijig wi'sisg aq na tapuisgegsijig je ne'w gisigu mawagnutmewinu'g gigto'qopugutua'titl.

⁷ Jijgluewjij eliet elege'witewi mutputi. Na elege'wit ignmuatl na wi'gatign ta'n genn'g inaqanei ugpitn.

⁸ Ta'n tujiw jijgluewjij mesng na wi'gatign, na ne'wijig mimajultijig aq na tapuisgegsijig jel ne'w gisigu mawagnutmewinu'g nutgul'pa'sultijig nigantug jijgluewjij'. Te's wen geggunaatl nat goqwe'l st'ge' tapia'ji'jg aq te'sijig geggunmi'tij wisaw suliewei wowl. Wegla wowg waju'pejig weljema'gewei. Na weljema'gewei na a'sutmaqann ta'n Gjinisgam umimajuinum teluejig.

⁹ Na wegla ne'wijig mimajultijig aq na tapuisgegsijig jel ne'w gisigu mawagnutmewinu'g etlintu'tij,

"Telteg aq ma'muniw gepme'g ugjit gi'l ugsua'tun na wi'gatign aq mena'tun na pguas'g muta ne'po'lg'p gatu nige' ap mimajin. Ta'n tujiw etli npmu't'p gujjieweigtug na tujiw gmal'tem e'wmu't'p ugs'tawianew gaqaqaisg mimajuinu'g tleiauwultijig pilue'l umutgiwa'l ta'n telgi'g ugs'tqamu aq nige' ugltue'utiwal gisi apigsigta's'g'pnn. Westawi't'pnig pugwel-gig mimajuinu'g aq jugwa'lates Nisgameg.

¹⁰ Nige' ignmuaji mimajultinew Gjinisgam ugtelege'wa'gim aq lugowanew Gjinisgaml st'ge' patlia'sg. Na niganpuguatmi'titew ugs'tqamu."

¹¹ Na nemi'gig aq nutaqig pitu' pituiptnnaqan te'sisgegsijig ansale'wijig aq je me'. Gigto'qopugultijig ta'n pemgopilitl elege'wilitl aq ta'n eimu'tilij gisigu mawagnutmewinu'g aq

ta'n gaqamultiliji ne'wiliji mimajultiliji ta'n teli angamgusul-tiliji st'ge' wi'sisg.

¹² Ansale'wijig gesigwwejig,

"Na newte'jit ta'n tel wi'tut 'Gjinisgam ugijjgluewji'jml,' ne'po't'p gatu nige' mimajit. Telteg gugunmn ms't milesuaqan aq ms't ml'gigno'ti. Telteg gugunmn ms't ns'tuo'qon ugjit tla'tegen ms't goqwei aq gugunmn ms't ml'gigno'ti ugjit assuman ms't mimajuinu'g. Telteg ms't mimajuinu'g gepmite'lman, emtoqwalan aq miwatmuan ugjit ta'n goqwei gi's tla'tegelipnn!"

¹³ Na tujiw nutaqig ms't ta'n mimajultijig wa'so'q aq ugs'tqamug teluejig,

"Na elege'wit ta'n pemgopit elege'witewei mutputi aq na negm ta'n tel wi'tut 'Gjinisgam ugijjgluewji'jml' me'gite'lmag'tjig, gepmite'lg'tjig aq emtoqwalg'tjig. Telteg geggunmi'tij ms't ml'gigno'ti ugjit iapjiw assumugsinenu ginu aq ms't wen!"

¹⁴ Na ne'wijig ta'n teli angamgusultijig pa wijkei aq wi'sis teluejig, Tliaj.

Na tujiw na tapuisgegsijig je ne'wijig gisigu mawagnut-mewinu'g nutgul'pa'sultijig aq emtoqwala'tiji Gjinisgam aq Gjinisgam ugijjgluewji'jml.

6

Asugom te's'gl pgu'a'tas'gl mena'tas'gl na wi'gatign

¹ Ap angamg negm ta'n teluisit Gjinisgam ugijjgluewji'jml aq me' gegung na wi'gatign ta'n gepsoqwa's'g. Na lluigneg te's'gl pgu'a's'gl me' nastegl na wi'gatignigtug. Mena'toq na amgwesewei pgu'a's'g. Na tujiw nutaq newte'jit ta'n teliangamgusit pa wijkei aq wi'sis. Na telisawet st'ge' gaqtug-waw. Teluet, "Ula tet jugu'a!"

² Na nemi'g wape'g te'sipow eliet na'te'l. Na negm ta'n ali'pulualatl te'sipowl gegung tapi'l ugpitng. Na ignmut elege'witewatp. Na tujiw eli'pulu et ugs'tqamug aq wissuigne-muaji igtigi.

³ Na tujiw Gjinisgam ugijjgluewji'jml mena'tulitl ta'puewei pgu'a's'g ta'n nasteg wi'gatignigtug. Nutaq na ta'puewa'j ta'n teliangamgusit pa wijkei aq wi'sis. Teluet, "Ula tet jugu'a!"

⁴ Na megwe'g te'sipow eliet na'te'l. Na negm ta'n ali'pulualatl elgimut ugs'tqamug ugjit ejigla'tun ta'n tel sangewo'l tipnig aq gisa'lan mimajuinu'g matntultinew aq ne'pa'tultitaq. Na negm ta'n ali'pulu et ignmut mesginnitl espo'qwasilitl.

⁵ Na Gjinisgam ugijjgluewji'jml mena'tulitl si'stewei pgu'a's'g ta'n nasteg wi'gatignigtug. Na si'stewa'j ta'n

teliangamgusit pa wijkei aq wi'sis. Teluet, "Ula tet jugu'a!" Na maqtawe'g te'sipow eliet na'te'l. Na negm ta'n ali'pulualatl gegung mesgi'g tetpaqign ugpitng.

⁶ Nutaq nat wen etlewo'gwet gigjiw na ne'wijig mima-jultijig ta'n teliangamgusultijig pa wijkei aq wi'sisg. Telimatl na ali'puluelitl, "Ntuisgetu tapusijig supping waju'pejig glumgl ugit ta'n telawtij ji'nm newtigisg'g elugwej. Ntuisgetu asugom te'sijig supping waju'pejig te'sipowmann ugit ta'n telawtij ji'nm newtigisg'g elugwej. Mut mnaqana'tun mimei gisna moqopa'q."

⁷ Na Gjinisgam ugjijgluewji'jml mena'toq ne'wewei pguas'g ta'n nasteg wi'gatignigtug aq nutaq ne'wewa'j ta'n teliangamgusit pa wijkei aq wi'sis. Teluet, "Ula tet jugu'a."

⁸ Na tuijw nemi'g wisawamugsit te'sipow eliet na'te'l. Na tapusijig ali'pulualat'l te'sipowl. Amg wesewei teluisit "Npuaqan" aq igtig teluisit "Npuinue'gati." Na ignmuujig assuman gal maqamigew ugs'tqamug. Assuma'titl te'silitl ne'wewa'jl mimajuinu'l ugs'tqamug. E'wmi'tij matntimg, pestmo'qon, gsnugowaqan aq nipugtugewe'g wi'sisg ugit ne'pa'new mimajuinu'g.

⁹ Na tuijw Gjinisgam ugjijgluewji'jml mna'tulitl na'newei pguas'g ta'n nasteg wi'gatignigtug. Nemi'gig mjijaqamijg gmetug na patgulmesigaqan wa'so'q. Na ne'po't'pnig muta pestunmi'tipnn Gjinisgam ugtwi'gatign aq telimapni igtigi na gelu'lg agnutmaqan.

¹⁰ Gesigawwa'tijig, "Gisiteget, gi'l na mawignan, sape'win aq iapjiw tela'tegen ta'n telitplumsin. Tali pgije'tew ilsumj aq ugtapulj mimajuinu'g ta'nig ne'po'qsieg'pnig ugs'tqamug?"

¹¹ Na te'sijig ignmuujig wape'gl aligal aq telimujig, "Me' gjiga esgma'tigw glapis esgwia'tijig ta'n elugowa'titl Gjinisgam ne'po'qsitaq st'ge' ta'n tel ne'po'qsioqop."

¹² Ta'n tuijw Gjinisgam ugjijgluewji'jml mena'tulitl asugomewei pguas'g ta'n nasteg wi'gatignigtug, na maqamigew ma'muni maja's'g. Na na'gu'set punaset lpa wijkei aq oqon-aqpiluj maqtawe'g laqpilaqan. Tepgun'set telimgwa'sit st'ge' mal'tew.

¹³ Na gloqowejg el nitjo'ltijig ugs'tqamug lpa wijkei aq ta'n wen'ju'su'nn tel nisiaqal maqamigeg ta'n tuijw ma'muniw ugu's'g.

¹⁴ Musigisg poqji gesga's'g lpa wijkei aq wi'gatign gepso-qwa's'g. Te'sit gm'tn maja'lut ta'n eig'p aq ta'n te's'g mnigu maja'tas'g ta'n eteg'p.

¹⁵ Na tuijw ms't wen mimugwasit gm'tnigtug. Neg-mow na elege'wijig, assusijig, g'pnno'lewijig, niganpugultijig

sma'gnisg, milesuinu'g, aq melgigna'tijig, assusultijig aq assumujig. Eligasultijig elmalqeigtug aq gun'tewigtug.

¹⁶ Etawaqtma'tiji gm'tng aq gun'tal, "Nisita'tigw glaman mimugwalitesnen muta na newte'jit ta'n pemgopit elege'witewei mutputi aq maw negm ta'n teluisig Gjinisgam ugiijgluewji'jml ma'muni uggwaiugtugsieg. Mo pewalaqatjig we'jugsinen.

¹⁷ Tetaputesg's na'gweg nige' iga'q aq getu' ugtapulugsieg. Me' gatu ma'muni uggwaiugtugsiegig aq ma' saputawsultiweg."

7

Na gasgiptnnaqan jel ne'wisga'q jel ne'w pituiptnnaqan te'sisgegsijig mimajuinu'g ta'n gegnugwatasultijig

¹ Na nemi'gig ne'wijig ansale'wijig gaqamultijig ugs'tqamug. Newte'jit gaqamat ugjipenug, newte'jit gaqamat tp'te'snug, newte'jit gaqamat tg'snug aq newte'jit gaqamat oqwatnug. Na etl naqanmi'ttl na ugju'snn ta'n wejgu'aqal ugjipenug, tp'te'snug, tg'snug aq oqwatnug. Ugju'sn mu putuatmug maqamigew gisna apaqtug aq mu putuala'tigwi miti'sg.

² Gjinisgam gisi ignmuaji ansale'wiliji ml'gigno'ti ugjtit as-sutman ugju'sn aq gisa'lan melgi ugju'sg ugs'tqamug aq maqatgwig putuatg. Ma' tela'taqati'gw glapis Gjinisgam telimaji tla'taqatinew. Na nemi'g igtig ansale'wit ta'n wejiet ugjipenug. Gegung ta'n goqwei Gjinisgam getu' e'w'g ugjtit gegnugwalanew uglugowinumg. Ula ansale'wit gesigaw glu-laji na igtigi ne'wiliji ansale'wiliji.

³ Telimaji, "Mut ignmatmnew ugju'sn putuatmnew ugs'tqamug gisna apaqtug aq mut ignmatmnew guaqsultine new miti'sg glapis gis gnugwa'lugg Gjinisgam uglugowinumg ugtugwejanuaq."

⁴ Ni'n telimimg na gasgiptnnaqan jel ne'wisga'q jel ne'w pituiptnnaqan te'sisgegsijig mimajuinu'g gegnugwalujig ug-tugwejanuaq. Wegla mimajuinu'g tleiawultijig ta'n te's nemigsulti'tij Lesui'paq wetapegsultijig.

⁵ Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituiptnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Juta. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituiptnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Lupn. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituiptnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Gat.

⁶ Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituiptnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq A'sl. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituiptnnaqan

te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Naptali. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituiptnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Mnasses.

⁷ Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituiptnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Simion. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituiptnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Li'pai. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituiptnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Issaqal.

⁸ Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituiptnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Sepuluan. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituiptnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq So'sep. Gegnugwalujig newtisga'q jel ta'pu pituiptnnaqan te'sisgegsijig wetapegsultijig na ji'nmaq ta'n teluisipnaq Penjamin.

*Tel pugwelgig mimajuinu'g wa'so'q
ta'n mo eimug wen gis gimanew*

⁹ Na tuijw nemi'gig gaqaqisg mimajuinu'g weita'jig pilue'l umutgiwal ta'n telgi'g ugs'tqamu aq mo eimligul wenn gis gimanew. Wape'gno'ltijig aq gaqamultijig nigantug ta'n elege'wilitl eimlitl aq ta'n Gjinisgam ugjijgluewji'jml gaqamlij. Na mimajuinu'g gennmi'titl nipispaqann.

¹⁰ Gesigawwa'tijig, "Gisi ugs'tawugsigupnig Gnisgaminu ta'n pemgopit elege'witewei mutputi aq Gjinisgam ugjijgluewji'jml."

¹¹ Na ms't ansale'wijig gigto'qopugutua'titl ta'n elege'wilitl pemgopilij. Me' eimu'tijig nigantug Gjinisgam ugt'pung na tapuisgegsijig jel ne'w gisigu mawagnutmewinu'g aq na ne'wijig mimajultijig ta'n teliangamgusultijig pa wijkei aq wi'sisg. Na ansale'wijig nutgulpita'jig aq emtoqwala'titl Gjinisgaml.

¹² Teluejig,

"Teliaq ta'n teluejig na mimajuinu'g. Ms't wen iapjiw ginite'lm, espite'lm, gepmite'lm aq miwatmu Gisiteget ta'n emtoqwalg'tt. Amuj iapjiw tla'taqatitaq muta geitoq ms't goqwei. Mawignat aq assusit ms't goqwei. Na tliaj."

¹³ Na tuijw newte'jit gisigu mawagnutmewinu pipanimit, "Nenajig wegla mimajuinu'g ta'n wape'gno'ltijig? Tami tleiaiwultijig?"

¹⁴ Telimg, "Saqamaw, mo gejiaqig, gatu gejl'jig." Telimit, "Wegla na mimajuinu'g ta'n gis saputita'jig ma'muni mtue'g amasgipnnaqan. Wape'gno'ltijig muta Gjinisgam gi's

apigsigtmuapni aq gi's westawiapni. Tela'lapni ta'n tujiw getlams'tmli'tij Gjinisgam ugjijgluewji'jml gis ne'po'qsilitl gujjieweigtug, aq umal'tem e'wa's'g'p uigkeit Gjinisgam apigsigt-muanew ugtlue'utiwal.

¹⁵ Etna uigkeit ignmujig pisgwita'new ta'n Gjinisgam pem-gopilij. aq lugowan teppig aq na'gweg gjia'sutuo'guom wa'so'q. Na elege'wit ta'n pemgopit elege'witewei mutputi wijitgweiwaji aq angweiwaji.

¹⁶ Ma' nugu guisulti'gw gisna ma' nugu gtu' samuqwo'lti'gw. Na'gu'set ma' nugu gis gaqsaqwi gisna pugtew ma' nugu gis nu'gwa'lagwi. Mo goqwei lgowaqanagwalugwi'tigwi nugu.

¹⁷ Na newte'jit ta'n tel wi'tut Gjinisgam ugjijgluewji'jml nige' pemgopit elege'witewei mutputi. Na iapji angweiwaji pa wijei aq ji'n'm teli angweiwaj ugjijgluewji. La'lata tg'poqigtug ta'n samqwan ignmagwi'titew iapjiwewei mimajuqan. Gjinisgam gasa'tuatal ugsaqpigunual aq ma' nugu atgitemulti'gw."

8

*Ta'n tujiw mena'tasit ugtejgewei pgua's'g
ta'n nasteg wi'gatignigtug*

¹ Ta'n tujiw Gjinisgam ugjijgluewji'jml mena'toq lluig-negewei pgua's'g ta'n nasteg wi'gatignigtug, lpa wantaqa's'g wa'so'q uigkeit aqataig ajiej.

² Na nemi'gig lluigneg te'sijig ansale'wijig ta'n gaqamultijig nigantug Nisgameg. Ignmujig lluigneg te's'gl pipugwaqann.

³ Na igtig ansale'wit neia'sit. Geggung wisaw sulieweie'l wowl aq ignmut pugwelgl weljema'gewe'l. Eliet aq gaqamit gigjiw na patgulmesigaqan ta'n wejitas'g wisaw suliewei. Ge's Gjinisgam ugmimajuinumg etli a'sutma'tiliji ansale'wit pijo'toqol weljema'gewe'l wowigtug aq gegupa'latl na wowl wisaw patgulmesigaqanigtug ta'n eteg nigantug Gjinisgam ugt'pun.

⁴ Ge's Gjinisgam ugmimajuinumg siaw a'sutma'tiliji na ansale'wit gaqamit nigantug Nisgameg aq nu'gwa'toqol pug-welgl weljema'gewe'l. Ge's na weljema'gewe'l nu'gwa'qal na mtlutew wenaqa's'g.

⁵ Na tujiw ula ansale'wit wesua'toqol glamuejuapskul ta'n etegl patgulmesigaqanigtug aq pijo'toqol wowigtug ta'n weljema'geweiaq etl nu'gwa'q'p glapis wajua'latl. Na eljiegetl ugs'tqamug. Ula gisa'toq pugwelg wasoqotesg aq gaqtug-wawig. Sespe'pnaaq ugs'tqamug aq na maqamigew maja's'g.

Ansale'wijig putuatmi'titl pipugwaqann

⁶ Na tujiw na lluigneg te'sijig ansale'wijig ta'n gennmi'titl lluigneg te's'gl pipugwaqann, gisgajo'ltilijig pipugutinew.

⁷ Na amg wesewei ansale'wit pipugwet. Ula gisa'toq msi'gug, pugtew aq mal'tew nis'gl ugs'tqamug. Na suel aqataig ugs'tqamu nu'gwa'q. Suel aqataig miti'sg gaqamglijig aq ms't msigu'l gaqamglegl.

⁸ Na ta'puewa'j ansale'wit pipugwet. Nat goqwei ta'n teliangamgug st'ge' mesgilg gm'tn ta'n etlamglet. Apugjig paqasiaq apaqtug. Suel aqataig na samqwan ta'n eteg ugs'tqamug megwa's'g pa wijei aq mal'tew.

⁹ Ms't ta'n eimu'tijig na megwe'g samqwanigtug nepu'titgi'g aq ms't lapuguann ta'n etegl na'te'l getapa'qal.

¹⁰ Na si'stewa'j ansale'wit pipugwet. Ula gisa'toq na mesgilg gloqowej etlamglet musigisg'tug st'ge' nu'gwa'luejgewei. Wet nisiet aq paqasiet suel aqataigl sipu'l aq tg'poqol ugs'tqamug.

¹¹ (Ula gloqowej teluisit, "Wisqe'g.") Gisa'toq suel aqataig samqwan ta'n etegl ugs'tqamu wisqe'n. Pugwelgig mimajuinu'g nepmu'tijig ta'n tuijw esamuqwoltijig ula samqwan.

¹² Na ne'wewa'j ansale'wit pipugwet. Ula gisa'laji na'gu'set, tepgun'set aq gloqowejg sa'se'wa'sultinew. Nat goqwei oqon-isiswa'latl na'gu'selitl aq na'gu'set mo saputasegw suel aqataig na'gweg. Tepgun'set aq gloqowejg mo saputasa'ti'gw suel aqataig wela'gw.

¹³ Na tuijw nemi'g gitpu gnegg musigisg'tug alaqsing aq gesigawtoqsit. Teluet, "Mawi mtue'tew, mawi mtue'tew, mawi mtue'tew ugjit ms't wen ta'n wigit ugs'tqamug ta'n tuijw esgwiejig ansale'wijig pipugwati'tij."

9

Na psoqongewjig weita'jig mawi temig elmalqeい

¹ Na na'newa'j ansale'wit pipugwet. Nemi'g gloqowej maqamigeg muta wet nisiep musigisg'tug. Ula gloqowej mimajit aq ignmut apt'sqi'gn ugjit pansaqamn na mawi tmig elmalqeい.

² Na pana'toq na ga'gan aq mtlutew tewoqwamig na'te'l pa wijei aq na mtlutew ta'n so'qwiaq mesgi'g pugtew. Tel pasi mtlutewig jel mu na'gu'set saputasegw.

³ Na psoqongewjig wet ne'ita'jig na mtlutewigtug aq nisaq-sultijig ugs'tqamug. Na ignmujig wi'siggesultinew mimajuinu' st'ge' alt juji'jg ta'n teluisultijig sqolpiang gis apga'laji mimajuinu'.

⁴ Telimujig mu malqotmnew msigu'l, miti'sg gisna igtigl ta'n goqwei nigwegl. Telimujig pas'g asgaiwanew na mimajuinu' ta'n mo geggunmli'ti'gw Nisgamewei gnugwaqan utugwejanuaq aq mu wen igtig.

⁵ Na mo ignmugwig ne'pa'new na mimajuinu' gatu ignmujig wi'siggesultinew aq tli amasgipnnanew ugjit na'nijig

tepgun'sejig. Mimajuinu'g ta'n ula teli pga'lujig mawi ulma-jeiultijig st'ge' ta'n tujiw sqolpian paqa'laj.

⁶ Ge's na na'nijig tepgun'setjig pemita'jig, na mimajuinu'g tl gitnme'waten lpa puatmu'titaq gisi npu'tinew. Gatu siaw mimajultitaq aq ma' npu'ti'gw.

⁷ Na psoqongewjig teli angamgusultijig st'ge' te'sipowg ta'n gnesultijig ugjit matntimg aq nasgmi'titl wisaw sulieweiat-paql st'ge' elege'wijig nasgmi'titl. Na telapewultijig st'ge' mimajuinu'g.

⁸ Usapunual pita'qal st'ge' e'pijig usapunual. Wipitual gnis-gwegl st'ge' pittalu'g wipitual.

⁹ Gasawo'qewei aligal nasgmi'titl ugpusgunuaq. Ta'n tujiw pemaqsulti'tij, unisqiwa teltoqsultiliji st'ge' pugwelgig te'sipowg pem'tugu'ltijig aq nujatejo'tu'tij pugwelgl teqaqann.

¹⁰ Na ugsuguniultijig st'ge' sqolpiang ugsuguniwal. E'wmi'titl ugsuguniwal ugjit wi'siggesultinew mimajuinu' ugjit na'nijig tepgun'sejig.

¹¹ Elege'wit ta'n assumaji apsoqongewjig na ansale'wit ta'n etli assusit na etl temig elmalqe. Tel wisungewut Apaton. Ula wisun na Lesui'pewei wisun ta'n teluet getmete'gniget. Na ansale'wit elg tel wi'tut Apolion na Gli'gewei ugtli'sutiuow. (Ula wisun elt teluet wijei na Gli'gewei tli'suti.)

¹² Na amg wesewei ta'n mawi mtue' geg gis pmiaq gatu me' tapusijig ansale'wijig pipugwetaq aq me' pugwelgl ta'n mawi mtue'tew wejgwa'tigl.

Na asugomewa'j ansale'wit pipugwet

¹³ Na asugomewa'j ansale'wit pipugwet. Nemitu na wi-saw sulieweiei patgulmesigaqan eteg nigantug Gjinisgam ugt'pung. Ne'wijig ugsmu' ta'n gnisgwejig st'ge' wen'jitia'm ugsumu'g gaqamultijig g'p'taq ula p'ta'uti. Newte'jit ugsmu gaqamig te's gejigiaq. Nutaq nat wen etlewo'gwet. Na glusuaqann wet tuiaq negla ne'wijig ugsmu'g.

¹⁴ Asugomewa'j ansale'wit telimut, "Apgwa'l na ne'wijig ansale'wijig ta'n eimu'tijig na mesgi'g sipu ta'n teluisig Iw-ple'tis."

¹⁵ Na ne'wijig ansale'wijig apgwa'lujig. Gelpisultipnig glapis nige' muta gisgajo'ltijig ugjit ula giasgiw ajiej na ula na'gweg, ula tepgun'setewe'g aq ula newtipunqeq. El'ta'taq ta'n telgi'g ugs'tqamug ugjit ne'pa'new suel aqataig mimajuinu'.

¹⁶ Nemi'gig ugsma'gnismuaq. Eimu'tijig ta'pu gasgiptnnaqan pitu' pituiptnnaqan te'sijig sma'gnisg. Ali'puluala'tiji te'sipowg.

¹⁷ Nemi'gig sma'gnisg nasgmi'titl sma'gnisue'l ugpusgunual telamu'gl gesi mgwe'gl st'ge' sisuei, ewne'gl st'ge' na gun'tew ta'n teluisig sappail, aq wisawe'gl st'ge' na gun'tew ta'n teluisig supliei. Na te'sipowg un'jiwal teliangamgugl st'ge' pittalu'g un'jiwal. Na ugtunuaq tewoqomigl pugtew, mtlutew aq nat goqwei teluisig supliei.

¹⁸ Na pugtew, mtlutew aq supliei ta'n tewa'tas'gl te'sipowg ugtunual ne'pa'tiji suel aqataig mimajuinu'g ugs'tqamug.

¹⁹ Na te'sipowg ugtunual melgignaqal aq ugsuguniwal elg melgignaqal. Na ugsuguniwal teliggl st'ge' mtesgmug aq na gnisgutug teliggl st'ge' mtesgmug un'jiwal. Te'sipowg e'wmi'tij ugsuguniwal paqa'lanew mimajuinu'.

²⁰ Na esgwia'tijig mimajuinu'g ta'n mnaq ne'pa'gwi'ti'gw mu gawasgita'sulti'gw aq mu ejiglita'gw lue'utigtug. Mo pun emtoqwala'tigwi mn'tu'g aq 'nnuoqta'wg ta'n wejitasijig wisaw suliewei, suliewei, wisawo'qewi, gun'tewi gisna gmu'juei. Siawi emtoqwala'tiji wegla je tlia mo mimajultiligwi. Wegla 'nnuoqta'wg mo nemitaqati'gw, mo nutmi'ti'gw aq mo gisi al'ta'gwi'gw.

²¹ Na mimajuinu'g mu gawasgita'sulti'gw aq mu ejiglita'gw lue'utigtug. Awna siaw ne'pa'tiji igtigi, siaw maligo'tmi'titl puowinue'l, siaw sespo'taqatijig aq siaw gmutna'tijig nat goqwe'l.

10

Melgignat ansale'wit gegung apje'jg wi'gatign

¹ Na nemi'g igtig ansale'wit ta'n melgignat wejgw iisa'sit wa'so'q. Nasguatl alugul aq g'p'taq un'jig walqwan eteg. Ugsisgw telateg st'ge' na'gu'selitl aq ulugunn teliggl st'ge' geligaqann ta'n tela'tegl.

² Na gegung apje'jg wi'gatign ta'n panteteg ugpitng. Inaqanei ugkwat elpugua'toq gta'nug aq patatujei elpugua'toq maqamigeg.

³ Gesigaw wet. Teltoqsit st'ge' pittalu ta'n jigmij. Ge's sesgwej na nutaqig lluigneg te'sijig gaqtugwaq. Nat goqwei gaqtugwaq teluejig.

⁴ Na getu' wi'gm ta'n teluep gatu wa'so'q nat wen telimit, "Mut tlimaw wen ta'n goqwei gaqtugwaq teluejig aq mut wi'gmu." Na glaman mo ewi'gmu.

⁵ Na ansale'wit ta'n gaqamit gitg gta'nug aq maqamigeg nepsa'toq ugpitn inaqanei.

⁶ Na wesgutg ta'n goqwei Gjinisgam getu' tlimaji ms't mimajuinu'. Ansale'wit elui'tmasit Gjinisgam muta iapjiw mimajit aq gisitoqop wa'so'q, ugs'tqamu, aq ms't goqwei. Teluet,

"Gjinisgam ma' nugu esgmagw. Na apugjig tla'tegetew ta'n goqwei teplumsit.

⁷ Ta'n goqwei mo geitas'gtnug na Gjinisgam gis telimapni niganigjitegewinugi'g ta'n elugoagwi'tipnn gi's sa'q. Ula na gaqa'tutew ta'n tujiw lluignegewa'j ansale'wit pipugwetew."

⁸ Na ap gelulit nat wen wa'so'q aq telimit, "Lia na ansale'wit ta'n gaqamij gitg gta'nug aq maqamigeg aq ignmultew apje'jg wi'gatign ta'n panteteg."

⁹ Eliei ansale'witeg aq pipanimg ignmuin na wi'gatign. Na telimit, "Ula pewalul malqotmn. Tl seggut'tew st'ge' amuapu gatu gtlaminug asgo'tmultew."

¹⁰ Wesua'tu apje'jg wi'gatign aq malqotm. Wigapu'g st'ge' amuapu gatu ta'n tujiw gisi msa'tuaneg 'ntlaminug wisqe'g.

¹¹ Na tujiw telimimg, "Siaw tlim igtig Gjinisgam agnutmaqan aq ta'n goqwei tla'lata gaqaitsg mimajuinu' tleiwultiliji pilue'l umutgiwal aq elege'wiliji ta'n telgi'g ugs'tqamu."

11

Tapusijig nujo'tegejig

¹ Ignmuimg nqaqanei ta'n wejitas'g gmu'j aq telimimg, "Lia aq nqate'n gjia'sutuo'guom wa'so'q aq na patgulmesigaqan ta'n eteg na'te'l. Mawgim ta'n te'sit mimajuinu ta'n emto-qwalatl Nisgaml na'te'l.

² Mut nqatmu llutaqan ta'n gigto'qoteg gjia'sutuo'guomg muta na'te'l na maqamigew ignmuujig mimajuinu'g ta'nig mu Lesui'peulti'gw. Wegla mimajuinu'g pisgwita'taq aq assutmi'titaq sape'wig gjigan ugjut ne'wisgegsijig jel ta'pu tegun'sejig.

³ Lgima's na'te'l na tapusijig nujo'tegejig ta'n elugowijig. Mun'tiewe'gne'l aligal nasgmi'titl. Tlima'tita mimajuinu' Gjinisgam agnutmaqan ugjut newt pituiptnnaqan jel ta'pu gasgiptnnaqan jel asugom te'suguna'qal."

⁴ Wegla tapusijig nujo'tegejig na tapusijig miti'sg ta'n mimei wejiaq. Na miti's teluisijig olipiemnaqsi. Elg na nujo'tegejig na tapu'gl wasoqonmaqanatgul ta'n gaqamigl gmetug ta'n Gisiteget assutg ugs'tqamu.

⁵ Pa na nat wen gtu' gisa'laj tapusiliji nujo'tegeliji ulmaje'new, na pugtew wet tuoqomig ugtunuaq ugjut nu'gwa'lanew aq ne'po'qsinew. Ta'n getu wen gtu' matnaj na gtmetata.

⁶ Ignmuujig ml'gigno'ti ugjut gisa'tunew mo gigpesanug ge's telimaji igtigi mimajuinu' Gjinisgam agnutmaqan. Ignmuujig ml'gigno'ti ugjut gisi mal'tewa'tun samqwan. Ignmuujig ml'gigno'ti ugjut lgitman tel gaqaitsg milamu'gl gsnugowaqann aq nat goqwe'l ma'muniw mtue'tal ta'n telgi'g ugs'tqamug.

⁷ Ta'n tujiw gaqi usgutmi'tij Nisgamewei agnutmaqan, na mesgilg wi'sis tualqa'sit mawi temig elmalqe'i ta'n mo enganateg eigtnug aq matnaji nujo'tegeliji. Na wissuignemuji aq ne'pa'lujig.

⁸ Na tapusijig npuinu'g elsma'lujig awtigtug. Ula awti eteg na mesgi'g gjigan ta'n Wa'soqewei Gjisaqamaw etl gujjiewto'tp. Ta'sijig mimajuinu'g telui'tmi'tij ula gjigan Satm aq alt telui'tmi'tij Ijipt.

⁹ Gaqaisg mimajuinu'g tleiawultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu peita'jig gjigan aq angama'tiji na tapusiji npuinu'g ugjít ne-suguna'q jel aqataig. Ma' ignmua'tigwi nutqatalanew.

¹⁰ Mimajuinu'g tleiawultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu wel'ta'sultijig muta na tapusitgi'g ne'po'tgi'g. Giso'qon wenaqiaq aq ignmualtultijig ignmatimgewe'l muta nige' ne'po'tgi'g tapusitgi'g ta'n welmaje'wa'tipnn pugwenniji.

¹¹ Ta'n tujiw gisi nsuguna'qeg jel aqataig, Gjinisgam minua'laji na tapusiliji. Gaqama'sijig aq ms't wen ta'n nemiaji tetuji jipaqita'jig.

¹² Na tapusijig nutua'titl nat wenn. Gelu'lgwi'titl wa'so'q aq telimujig, "Sqowa'tigw." Ge's ta'n masgelmugwi'tiji elapultiliji, wenaqa'lujig wa'so'q alugwigntug.

¹³ Ge's pem unaqa'ti'tij, maqamigew ma'muniw maja's'g. Pugwelgl wen'ji'guoml seioqwiagl na gjigan. Lpa newte' wen'ji'guom ta'n eteg te's'gl newtisga'qal seioqwiaq. Lluigneq pituiptnnaqan te'sisgegsijig mimajuinu'g ne'po'tipnig. Na esgwia'tijig mimajuinu'g mawi jipaqita'jig aq emtoqwalatitl Gjinisgaml ta'n eimlidl wa'so'q.

¹⁴ Nige' ta'puewei ma'muniw mtue' geg gis tliaqap. Ango'tmug muta si'stuewi iga'qt'tew apugjig.

Na lluignegewei ansale'wit pipugwet

¹⁵ Na lluignegewei ansale'wit pipugwet aq nutaqig mimajuinu'g gesigawwa'tijig wa'so'q. Teluejig, "Gisiteget aq Nujiugs'tawi'wet me' geggunmi'tij ml'gigno'ti ugjít niganpugua'lanew ms't mimajuinu' ta'n telgi'g ugs'tqamu. Na Gisiteget iapjiw assutg ugs'tqamu!"

¹⁶ Na tapuisgegsijig je ne'w gisigu mawagnutmewinu'g ta'n pemgopultijig nigantug Gjinisgaml el nutgulpi'a'jig aq emtoqwala'titl.

¹⁷ Teluejig,

"Gisiteget, gi'l na Gjinisgam. Mestai assutegen. Iapjiw eimu'tp aq iapjiw i'ttes. Miwatmuleg muta ms't ml'gigno'ti geggunmn aq teli e'wmn niganpuguassutmn ta'n telgi'g ugs'tqamu."

¹⁸ Gaqaisg mimajuinu'g tleiawultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu mawi uggwaiugtasgig. Nige' gi'l elg wegain aq na na'gwegl

gis iga'qal ta'n ilsuman ms't ta'n nepu'tipnig. Uli ignmutes gelu'lgl ignmatimgewe'l na ms't ta'n elugowasgig. Negmow na niganigjitegewinu'g aq ms't gmimajuinumg ta'n gepmite'l'm'sgig, je tlia etug milesultijig gisna etug mo mile-suli'gw. Nige' iga'q ta'n getmeta'tes ms't mimajuinu'g ta'n getmete'tmi'tij ugs'tqamu."

¹⁹ Na ga'qan ta'n eteg Nisgamewei gjia'sutuo'guom wa'so'q pana'tas'g. Nemitu na wisaw sulieweiei lisql'i'gn. Etegl na tapu'gl sasqle'gl gun'tal ta'n ewi'gas'gl newtisga'qal Nisgamewe'l 'tplutaqann. Na tujiw poqji wasoqotesg ugs'tqamug aq gaqtugwawig. Me' gatu sespnaq ugs'tqamug. Na maqamigew maja's'g aq msi'gug nisita'jig ugs'tqamug.

12

Na e'pit ta'n getu' un'janitew aq jipijgam

¹ Na pajiji paqalaiwit muta nemi'g e'pit musigisg'tug. A'su'na'q na'gu'selitl aq gaqamat tepgun'setigtug. A'gusn nasg'g ta'n eimu'tijig newtisgegsijig jel ta'pu gloqowejg.

² Tele'g aq apugijig un'janitew. Metuipnet aq atgitemit.

³ Na igtig ta'n sigti paqalaiwit nemi'g musigisg'tug. Negm na mesgilg jipijgam. Megwe'g aq lluigneg te'satpa't. Te's un'ji nasg'g elege'witewatp. Geggunaji newtisgegsiliji ugsmu'.

⁴ Na ugsuguni e'w'g mawa'lan suel aqataig gloqowejg aq nitjio'laji ugs'tqamug. Na tujiw eliet aq gaqamat nigantug na e'pilitl ta'n gisgaje'lrtl un'janilitl. Getu' malqomatl gopisunn ta'n teli nqase'g ugs'tqamuilij.

⁵ Na e'pit ugs'tqamua'latl lpa'tujl. Ula lpa'tuj gaqigwetew, e'wtew gasawo'qewei pugumaqan aq assuttew ta'n telgi'g ugs'tqamu. Na jipijgam mo gis malqomagul na mijua'ji'jl muta smtug ela'lut Nisgameg aq na elege'witewei mutputi ta'n pemgopilitl Nisgaml.

⁶ Na e'pit wesmugwat paqtaqamigtug aq wesgowa'sit ta'n Gjinisgam gisgaja'toqop. Na'te'l tli angweiwatal pituiptnnaqan jel ta'pu gasgiptnnaqann jel asugom te'sisgegiguna'qal.

⁷ Na tujiw matntimg poqjiaq wa'so'q. Na ansale'wit ta'n teluisit Mise'l aq unaqapemg ta'n ansale'witewiliji matna'titl jipijgaml aq unaqapemg.

⁸ Jipijgaml aq unaqapemg wissuignema'titl. Jipijgaml aq unaqapemg mo nugu wesgowita'gwig wa'so'q.

⁹ Tewaqtetesgujig wa'so'q. El nistesgujig ugs'tqamug. Ula mesgilg jipijgam, lpa negm na mtesgm ta'n gi's sa'q elue'wa'laji pugwenniji mimajuinu' ugs'tqamug. Teluisit Gjimn'tu gisna Nujilue'wa'teget.

¹⁰ Na tujiw nutaq nat wen gesigawwet wa'so'q. Teluet, "Nige' Gjinisgam ugs'tawiata ugmimajuinumg. Gaqi wissuigno'teget aq iapjiw elege'witewitew. Nujiugs'tawi'wet ne'gaw gegung ml'gigno'ti aq ne'gaw ilgwenaji mimajuinu' ms't tami ugs'tqamug. Ms't ula teliaq muta Gjimn'tu gis ejightesgut wa'so'q. Te'sigis'geg elieppn Nisgameg aq pisui ilsutmuapni nitapina ta'n getlams'tua'titl Gjinisgaml st'ge' ginu gatu ma' nugu Gjimn'tu tla'tegegw.

¹¹ Nitapinaq wissuignema'titl Gjimn'tu'l muta na negm ta'n teluisit Gjinisgam ugiijgluewji'jml gis wissuignemapnn ta'n tujiw etl gunieteg gujjieweigtug. Nitapinaq elg wissuignema'titl Gjimn'tu ta'n tujiw teluejig na gis teapiaq ta'n Se'sus gis tela'tegep ugjit ugs'tawianew. We'gaw wel'te'tmi'tij npu'tinew ugjit teliaqewei.

¹² Ul'ta'sultigw ta'n te'sioq eimu'tioq wa'so'q. Me' gatu mawi mtue'tew ugjit gilew tleiwaultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu muta Gjimn'tu eig ta'n eimu'tioq. Ma'muni uggwaig muta geitoq mo 'pgije'nug tla'tegen ta'n goqwei tel puatg."

¹³ Ta'n tujiw jipijgam geitoq jigitgesgut ugs'tqamug, na poqt'tesguatl na e'pilitl ta'n gisi gugunapnn lpa'tuyl.

¹⁴ Na e'pit ignmut mesginniji unisqi'g st'ge' mesgilg gitpu. Wet jigm sumugwat ta'n jipijgam eig aq elaqsing ta'n usgowa'sitew paqtaqamigtug. Na'te'l tli angweiwaten newtipunqeg, jel tapuipunqeg jel aqatipunqeg.

¹⁵ Ge's na e'pit wesmugwat, na jipijgam elusgatg samqwan pa wijei aq sipu. Ula sipu pemitg ta'n e'pit pemiet. Na jipijgam pewalatl tli npmin e'pilitl samqwanigntug.

¹⁶ Na maqamigew pans'g aq apoqonmuatl na e'pilitl. Ms't samqwan ta'n jipijgam elusgatg pijijuutg na elmalqeigtug.

¹⁷ Lpa jipijgam ma'muni uggwaiugtuatl na e'pilitl aq naji matnaji e'pilitl un'jang. Jipijgam wegaiugtuaji ms't ta'n majulgwatmi'titl Gjinisgam ugt'tplutaqanml aq ta'n getlams'tua'titl Se'susal.

¹⁸ Na jipijgam pe'l naqa'sit aq gaqama'sit jajigtug samqwan.

13

Na wi'sis ta'n wet natqa'spega'sit apaqtug

¹ Na nemig wi'sis wejgwí neia'sit apaqtug. Geggunaji newtisgegsiliji ugsmu' aq gegungl lluigneg te's'gl un'ji'l. Elege'witewatp nasg'g te's ugsmu'l aq nat goqwei almimatl Gjinisgaml ewi'gas'g te's un'jig.

² Ula wi'sis teliangamgusit st'ge' na nipugtugewi gajuewj gatu uggwatl teligg'l st'ge' mui'n aq ugtun teligg st'ge' pittalu.

Na jipijgam ignmuatl wi'sisl wijkei telgi'g ml'gigno'ti st'ge' negmewei. Toqpijig maw jipijgaml na elege'witewei ugt'pung. Na wi'sis wijkei tl niganpuguitew st'ge' jipijgaml.

³ Newte' na wi'sis un'ji tetuji jile'g, suel npuaqan wejiaq, gatu nige' gisi npisitaq. Pugwelgig mimajuinu'g paqlaiultijig ta'n tujiw gis nemitu'tij ula aq majulgwala'titl na wi'sisl.

⁴ Pugwelgig mimajuinu'g emtoqwala'titl jipijgaml muta gisi ml'gigna'latl. ula wi'sisl. Na ignmut ml'gigno'ti. Na mimajuinu'g emtoqwala'titl wi'sisl aq teluejig, "Mo wen telignagw st'ge' ula wi'sis. Mo wen eimug ta'n wissuignemagul na wi'sisl."

⁵ Na nipugtugewei wi'sis eliamut al ginuen ta'n teli ntawe'g. Ta'n goqwei teluet amsaliman Gjinisgaml gatu Gjinisgam eliamatl assuman mimajuinu ugjit ne'wisgegsijig je ta'pu tepgun'sejig.

⁶ Na wi'sis siaw almimatl Gjinisgaml. Anmitg Gjinisgaml ugwisunm aq ta'n Gjinisgaml wigilij. Anmimaji ms't wenn wigultiliwa'q.

⁷ Na wi'sis eliamut matnanew Gjinisgam ugmimajuinumg aq wissuignemanew. Na eliamut assumanew gaqaitsg mimajuinu' tleiauwultiliji ta'n telgi'g ugs'tqamu.

⁸ Na mimajuinu'g tleiauwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu emtoqwala'titl na wi'sisl aq ugwisunmual mo ewi'gas'gnugul na wi'gatign ta'n Gjinisgam ugjijgluewjii'jml geggunmilij. Na jijgluewjii'j ne'po'qsip gatu gis minunsit. Na mimajuinu'g ta'n emtoqwala'titl Gjinisgaml ugwisunmual gis wi'gas'gl na wi'gatignigtug aq mimajultilita iapjiw. Ugwisunmual gis ewi'gas'g'pnn ula wi'gatign ge's mu Gjinisgam gisitoqop ugs'tqamu.

⁹ "Ango'tmug aq jigs'tmug ta'n goqwei telimuloq.

¹⁰ Ta'n wen Gjinisgam eliamatl ne'po'qsilin espo'qwasitigtug na tel ne'pa'ten. Ta'n wen Gjinisgam eliamatl pija'lugsilin laplusang na tel pija'laten. Gjinisgam ugtmimajuinumg amuja gisipugutmi'tij aq siaw gtlams'tmi'tij Gjinisgam agnutmaqan jel tlia alt pija'lujig laplusang gisna alt ne'po't'pnig."

*Igtig wi'sis ta'n tel wi'tut
nujiegsgugina'muet wet neia'sit maqamigeg*

¹¹ Na igtig wi'sis nem'i'g. Wet neia'sit maqamigeg. Ugsmuit st'ge' jijgluewj gatu telewistoq st'ge' jipijgam.

¹² Ula wi'sis gisa'laji mimajuinu' tla'taqatinew ta'n goqwei na amg wesewe wi'sis tel pualaj. Gisa'laji mimajuinu' emtoqwalanew na amg wesewe'l wi'sisl ta'n tetuji ma'muni jile'lip gatu gisi npisilitl.

¹³ Ula ta'puewe'i wi'sis gisa'toq pugwelgl paqalaiwaqann. Gisa'toq sisuei ugji nisa's'gtn musigisg'tug glaman ms't wen gis nmitutew.

¹⁴ E'w'gl paqalaiwaqann ugjiti lue'wa'lanew mimajuinu'. Ula tela'teget ge's na amgwesewe'l wi'sisl angamtl. Na ta'puewe'i wi'sis gisa'laji mimajuinu' lianew 'nnuoqta'wl teligilitl st'ge' amgwesewe'l wi'sisl aq gisa'laji wijkei mimajuinu' gepmite'lmanew na wi'sisl ta'n jile'lipnn un'jigtug gatu nige' me' mimajilitl.

¹⁵ Ta'puewe'l wi'sisl eliamut mimajua'lugsilin na 'nnuoqta'wl. Na ta'puewe'i wi'sis elg gisa'latl na 'nnuoqta'wl tlewis-tulin aq ne'pa'new mimajuinu'g ta'n mo emtoqwalugugwi.

¹⁶ Ta'puewe'i wi'sis gisa'laji pugwenniji mimajuinu' gnugwa'tasultinew mawgiljemgewei gnugwaqan inaqane'l ugpitnual gisna ugtugwejanual. Ula tela'laji mimajuinu' ta'n menaqana'tili, melgigna'tili, milesultili, elue'ultili, assumultili aq assumujig.

¹⁷ Ta'n wen mu gegnugwasigw, mo goqwei gisi pgwatelmug gisna mo goqwei gisi ntuisgetug. Na gnugwaqan ta'n mimajuinu'g gegnugwatasultijig na wijkei aq amgwesewe'i wi'sis ugwisunm gisna mawgiljemgewei gnugwatign ta'n wijkei aq wi'sis ugwisunm.

¹⁸ Amujpa natawo'ltioq ugjiti ns'tmnew ula. Ta'n wen gegnung ns'tuo'qon na nest'g na wi'sisuei gnugwatign telueg na amgwesewe'i wi'sis ugwisunm. Na gisi gji'tutew mimajuinueiei mawgiljemgewei gnugwatign na asugom gasgiptnnaqan jel asugom te'sisga'q jel asugom.

14

Gjinisgam ugjijgluewji'jml aq ug'mimajuinumg

¹ Na elapa'si aq nemi'g Gjinisgam ugjijgluewji'jml ge's gaqamatit g'p'taq na gm'tn teluisit Saion. Wijitgweiwaji newt gasgiptnnaqan jel ne'wisga'q jel ne'w pituiptnnaqan te'sisgegsili mimajuinu'g. Gitg Se'sus aq ujjl ugwisunmual ewi'gas'gl webla mimajuinu'g ugtugwejanuaq.

² Nutaqig webla mimajuinu'g etlewo'gwa'tijig wa'so'q. Tel gisisuna'tijig st'ge' mesgi'g gapsgw gisna gaqtugwaq. Tel'te'tmi'tij pugwelgl goqwe'l ta'n tels'ta's'gl st'ge' pugwelgl tapia'ji'jgl.

³ Na gaqamultijig nigantug Gjinisgam elege'witewei ugt'pun aq na ne'wijig ta'n teliangamgusultijig pa wijkei aq wi'sisg aq na tapuisgegsijig jel ne'w gisigu mawagnutmewinu'g. Westawiapnig ta'n tujiw eimu'tipnig ugs'tqamug aq nige' etlintutmi'tij pilei 'gtapegiaqan. Mo wen gis gnu'tmasigw na 'gtapegiaqan pas'g na newgt

gasgiptnnaqan jel ne'wisga'q jel ne'w pituiptnnaqan te'sisgegsijig.

⁴ Na mnaq malie'ulti'gw aq mnaq sama'la'tigwi e'pili. Majulgwala'titl Gjinisgam ugjijgluewji'jml ta'n getu tami elielij. Negmow na amgvesewe'g mimajuinu'g ta'n Gjinisgam ugjijgluewji'jml westawigwi'tipnn aq Se'sus ela'laji ujjeg muta getu' ignmuaji ujjl.

⁵ Mnaq egsua'ti'gw aq mnaq goqwei pata'taqati'gw.

Nesisijig ansale'wijig ne'ita'jig

⁶ Na nemi'g ansale'wit elaqsing gnegg musigisg'tug. Geggung gelu'lg agnutmaqan ta'n iapjiw wije'tew aq ma'gisi piltue'nug. Pegisitoq ugs'tqamug ugjit tlimanew gaqaaisg mimajuinu' tleiwultiliji pilue'l umutgiwal ta'n telgi'g ugs'tqamug.

⁷ Gesigawwet, "Gepmite'l mug Gjinisgam aq me'gite'l mug muta na na'weg iga'q ugjit ilsuman ms't mimajuinu'g. Emtoqwalug muta gisitoqop wa'so'q, ugs'tqamu, gta'n aq ms't goqwei."

⁸ Na igtig ansale'wit majulgwalatl amgvesewe'l ansale'wilitl aq teluet, "Na mesgi'geg gjiganeg teluisig'pneg Papilan getmeta's'g'pneg. Papilanewa'jgi'g gisa'la'tipni gaqaaisg mimajuinu' tleiwultilij ta'n telgi'g ugs'tqamug pata'taqatinew winsultinew. Ta'n goqwei gis tla'taqatipnig pa na wijkei ta'n goqwei Mn'tu' pewalaji mimajuinu' tla'taqatinew."

⁹ Na si'stewei ansale'wit majulgwalaji tapusiliji ansale'wiliji aq gesigawwet, "Na amasgipnnutew ta'n getu wen emtoqwalatl na wi'sisl ta'n wet neia'silipnn samqwanigtug. Na amasgipnnutew ta'n getu wen emtoqwalatl 'nnuoqta'wl ta'n wijkei teligilitl st'ge' na wi'sis. Amasgipnnutew ta'n getu wen ugtugwejang aq ugpitng gegnugwasit na wi'sisuei gnugwatign.

¹⁰ Na mawi amasgipnnutaq muta Gjinisgam ma' nugu ewlite'l magwi. Gi's sa'q Gjinisgam wegaiugtuaji muta siaw pata'taqati'tij. Mawi amasgipnnutaq muta ta'n goqwei Gjinisgam tla'lata pa na wijkei aq ta'n goqwei Gjinisgam tla'latal Mn'tu'l. Amasgipnnataq muta pijo'lata ta'n pugtew ma' nugu nqa'suenug. Gjinisgam ugtansale'witemg aq Gjinisgam ugjijgluewji'jml nmitu'tita ta'n tujiw ula tliatew.

¹¹ Na mtlutew unaqiatew ta'n mimajuinu'g amasgipnnutaq pugtewigtug. 'Lpa ma' iapjiw punianug. Te'sijig emtoqwala'titl na wi'sisl ta'n wet neia'silipnn samqwanigtug aq na 'nnuoqta'wl ta'n gis tligilitl st'ge' na wi'sisl amasgipnnataq iapjiw. Te'sijig gegnugwasultijig wi'sis ugwisunm ma' puni ulmaje'wam'gig."

¹² Gjinisgam ugmimajuinumg amuj weji gisipugutmli'tij aq tla'taqatiliji ms't goqwei ewi'gas'g Gjinisgam ugt'tplutaqanml. Na amuj siawi majulgwa'la'titl Se'susal.

¹³ Na nutaq nat wen etlewo'gwet wa'so'q. Teluet, "Ula wi'ge'n, 'Nige' weja'tegemg ulgwijultitaq mimajuinu'g ta'n tujiw nepu'titaq ge's etl lugowa'tij Gisiteget ta'n eig wa'so'q."

Na tujiw Wejui Nisgam teluet, "E'e, atlasmultitaq aq ma' nugu gitnma'ti'ti'gw. Gjinisgam geitoq ta'n goqwe'l gis tla'taqatilipni aq ignmuata ta'n te's'g goqwei gelu'lg muta elugowgwi'tipnn."

*Ta'n tujiw ugtejgewe'l na'gwegl iga'qal
na tujiw Gjinisgam tela'lata pata'tegewinu'
st'ge'tela'tas'gl aloqomann*

¹⁴ Ge's alapi nemitu wape'g alug. Nat wen teliangamgusit st'ge' Mimajuinualsip aq pemgopit na alugwigntug. Nasg'g elege'witewatp ta'n wejitas'g wisaw sulieweiei aq gegung psgweso'qon ta'n welgi'g.

¹⁵ Na igtig ansale'wit wet tu'et gjia'sutuo'guom wa'so'q aq gesigaw glulatl ta'n wenn pemgopilitl alugwigntug. Telimatl, "E've'n na psgweso'qon aq tmsewa ta'n goqwe'l gis gaqigwegl muta ms't goqwei gis lastegl ugs'tqamug. Na tetaputesg iga'q ugjat mna'tagug."

¹⁶ Na tujiw na newte'jit ta'n pemgopit alugwigntug tms'gl ms't goqwe'l gis lastegl ugs'tqamug glapis ta'n te's'g goqwei gaqi psgwete'gl.

¹⁷ Igtig ansale'wit wet tu'et gjia'sutuo'guom wa'so'q. Gegung psgweso'qon ta'n welgi'g.

¹⁸ Na ansale'wit ta'n nujo'tg pugtew wejet na patgulme-sigaqan wejitas'g wisaw suliewei ta'n pugtew tepteg. Ses-gwalatl na ansale'wilitl ta'n geggunmilitl psgweso'qon aq telimatl, "E've'n na psgweso'qon aq tmse'n ta'n te's'gl aloqomann ugs'tqamug muta ms't wel nigwegl."

¹⁹ Na ansale'wit tems'gl ms't aloqomann ugs'tqamug aq pijjio'toqol mesgilg malige'w ta'n etl pepgije'tesgas'gl. Ta'n tela'tas'gl aloqomann na Gjinisgam tla'lata pata'tegewinu' muta mawi uggwaiugtuaji.

²⁰ Na mimajuinu'g pepgije'tesgmi'titl aloqomann. Ula wes-gowa's'g gujmug gjigang. Ge's ula wesgowa's'g, na mal'tew wejitzg na'te'l. Ula mal'tew elitg si'st gasgiptnnaqan te's'gl gilam'tl aq newgt mittl jel aqataig tel tmig.

15

*Lluigneg te'sijig ansale'wijig
ta'n gegguna'tiji lluigneg te'sili'i wowg*

¹ Na nemitu musigisg'tug nat goqwei gepme'g. Ula na paqalaiwit. Nemi'gig lluigneg te'sijig ansale'wijig ta'n gegunmi'tij lluigneg te's'gl mawi mtue'gl tliatal ugs'tqamug. Wegla goqwe'l na ugtejgewe'l ta'n Gjinisgam e'w'gl ugjit ugtapulanew mimajuinu'g ugs'tqamug muta wegaiugtuaji.

² Nemitu nat goqwei teliangamgug st'ge' mesgi'g qospem ta'n teli gsaseg pa wijkei aq plu'jaqamat. Paqtateg st'ge' pugtew. Jajigtug gaqamultijig na mimajuinu'g ta'n wisnuignema'tipnn na wi'sisl ta'n wet natgaspega'silipnn apaqtug aq na 'nnuoqta'wl ta'n teligilit st'ge' na wi'sisl. Wegla mo emtoqwala'tigupnn na 'nnuoqta'wl aq mo gegnugwasulti'gw na wi'sisuewei mawgiljemgewei gnugwatign ugtugwejanuaq gisna ugpitnuaq. Geggunmi'titl tapia'ji'jgl ta'n Gjinisgam gisi ignmugwi'titl.

³ Etlintutmi'tij na wijkei 'gtapegiaqan ta'n Gjinisgam uglogowinuml, Mowisal etli ntulipnn. Gjinisgam ugiji gluewji'jml etli ntoq na wijkei 'gtapegiaqan. Ula 'gtapegiaqan telueg,

"Gisiteget gi'l na Gjinisgam ta'n mawignan. Ta'n te's'g goqwei gis gisa'tun na mujgajewe aq mawi glu'lg. Ms't goqwei tela'tegen na teliaqewe aq tetaputeg. Assumjig ms't mimajuinu'g iapjiw.

⁴ Gisiteget, ms't wen gepmite'l multew aq emtoqwalute muta gi'l 'ngute' sape'win. Mimajuinu'g tleia wultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu peita'taq gi'leg aq emtoqwalultaq muta gis nemitu'tij ta'n tel tetapua'tun ms't goqwei."

⁵ Na tujiw nemitu ga'qan panteteg gjia'sutuo'guom wa'so'q. Ula na Gjinisgam sape'wig wi'g.

⁶ Na lluigneg te'sijig ansale'wijig weji tuita'jig na gjia'sutuo'guomg. Geggunmi'tij lluigneg te's'gl ta'n mawi mtue'gl tliatal ugs'tqamug. El nasgmi'titl gesi wape'gl atla'wegnn aq ugpusgunuaq aq ugpaqamuaq gigtoqi nasgmi'titl nat goqwe'l wejitas'gl wisaw suliewei.

⁷ Na newte'jit ta'n teliangamgusit st'ge' wi'sis eliet ta'n lluigneg te'siliji ansale'wiliji eimu'tiliji. Te's newte'jilitl ignmuatl wowal ta'n wejitasilitl wisaw sulieweiei. Te's wow waju'pet ta'n goqwei Gjinisgam e'wtew ugtapulanew mimajuinu'g ugs'tqamug. Gjinisgam ta'n iapji mimajit gisa'lata mimajuinu' ulmajo'ltine muta wegaiugtuaji.

⁸ Na gjia'sutuo'guom wa'so'q waju'aq mtlutew muta Gjinisgam ta'n maw gepme'g aq mawignat eig na'te'l. Mo wen gis pisgwa'gw na gjia'sutuo'guom glapis na lluigneg te'sijig ansale'wijig gaqi ugtapula'tij mimajuinu' ugs'tqamug.

16

Asugom te'sijig ansale'wijig el guta'tu'tij

ta'n goqwe'l etegl na asugom te'sili'i wowg

¹ Na nutaq nat wen gesigawwet gjia'sutuo'guom wa'so'q. Telimaji ansale'wiliji, "Lta'gw ugs'tqamug aq tuguto'tug ta'n goqwei eteg na lluigneg te'sijig wowg. Ta'n goqwe'l etegl na lluigneg te'sijig wowg na ulmajo'qon ta'n apugjig iga'q ugs'tqamug muta Gjinisgam mawi uggwaiugtuaji mimajuinu'."

² Na amgwesewei ansale'wit eliet ugs'tqamug aq el guta'toq ta'n goqwei eteg na wowigtug. Smtug mimajuinu'g ma'muni ulmajo'ltijig muta mesnmi'titl ugjigi'l. Wegla mimajuinu'g gis emtoqwala'titl 'nnuoqta'wl teligilitl st'ge' na wi'sisl aq geggunmi'titl wi'sisuewei ugwisunm ugtugwejanuaq.

³ Na ta'puewei ansale'wit el guta'latl ta'puewe'l wowl apaqtug. Smtug na samqwan teliangamgug st'ge' mimajuinu umal'tem. Ms't ta'n eig apaqtug nepg.

⁴ Na tujiw si'stewe'i ansale'wit el guta'latl si'stewe'l wowl ta'n te's'gl sipu'l aq tg'poqol. Smtug na samqwan mal'tewa'tig.

⁵ Na nutaq ansale'wit ta'n ango'tg ms't samqwan ugs'tqamug telimatl Gjinisgaml, "Ta'n goqwei gisita'sin tla'tegen getlamien aq tetapu'en. Mawi sape'win. Iapjiw eimu't'p aq iapjiw i'ttes.

⁶ Na ula tela'laji mimajuinu'g muta ne'po't'pni gtmimajuinumg aq niganigjitegewinugi'g. Na nige' ignmujig mal'tew samuqwo'ltinew. Ta'n goqwei pegwatu'tij na nige' wijei mesnmi'tij."

⁷ Na nutaq nat wen metewistoq patgulmesigaqanigtug aq teluet, "Gisiteget, gi'l na Gjinisgam ta'n mawignan. Ta'n goqwei gisita'sin tla'tegen na getlamien aq tetapu'en."

⁸ Na ne'wewei ansale'wit guta'latl ne'wewe'l wowl na'gu'setigtug. Smtug na'gu'set me' aji mawi p'sit aq ula gisa'laji pugwenniji mimajuinu' gaqsultiliji.

⁹ Na mimajuinu'g ta'n gisi gaqsultijig, na anmima'titl Gjinisgaml muta petgitgl wegla ulmajo'qonn, gatu mu gawasgita'sulti'gw, mu ejiglita'gw lue'utigtug aq mo gepmite'lma'tigul Gjinisgaml.

¹⁰ Na na'newei ansale'wit el guta'latl na'newe'l wowl ta'n amgwesewei wi'sisl pemgopilij. Apugjig wi'sis umutgi oqonitpaqa'tas'g. Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig na'te'l lpa paqa'tu'titl winnual muta mawi ulmajo'ltijig.

¹¹ Anmima'titl Gjinisgaml ta'n eimlitl wa'so'q ugjit ta'n tel gitnma'ti'tij aq ugjit na mesgi'gl ugjigi'l gatu mo gawasgita'sulti'gw aq ejiglita'gw lue'utigtug.

¹² Na asugomewe'i ansale'wit el guta'latl asugomewe'l wowl na mesgi'g sipug ta'n teluisig Iwple'tis. Smtug sipu gaq

niwas'g glaman nige' na elege'wijig tleiauwultijig ugjipenug nangami asoqomita'jig.

¹³ Na nemi'g mawi mtuanqamgusit st'ge' mjijaqamij wejgwi tualqa'sit jipiijgaml ugtung. Ap igtig wijei wejgwi tualqa'sit ugtung na wi'sis ta'n weji neia'sip samqwanigtug aq ap igtig wejgwi tualqa'sit ugtung na igtig wi'sis tel wi'tut nujiegsuet niganigjitegewinu. Na nesisijig mjijaqamijg teli angamgusul-tijig st'ge' sqoljig.

¹⁴ Nesisijig mjijaqamijg na mn'tu'g. Tela'taqatijig pug-welgl paqalaiwaqann. El'ta'jig ms't tami ugs'tqamug aq mawa'la'tiji elege'wiliji aq ugsma'gnismua ugtit matnan Gjin-isgaml. Ula tliatew ta'n tujiw na na'gwegl iga'qt'tal ta'n Gjinis-gam ilsumata aq ugtapulata pata'tegewinu' ugs'tqamug. Ula tla'tegetew muta mawignat.

¹⁵ Se'sus teluet, "Jigs'tui. Pgisintes ta'n tujiw mo etlite'lmiwoq st'ge' gmutnes pgisintew giguaq ta'n tujiw mo etlite'lmuoq. Ta'n getu wen etlite'lmatl gmutnesl na ulgwijintew muta ta'n tujiw gmutnesl pegisinnitl na ma'ntage'ug muta gegnesit ta'n tujiw mimajuinu'g tel esgmala'tiji jigtlesguan gmutnesl miawitpa'q."

¹⁶ Na tujiw na nesisijig mn'tu'g mawo'la'tiji elege'wiliji aq elege'witewe'g sma'gnisg na Lesui'pe'gatig ta'n teluisig Al-mageton.

¹⁷ Na lluignegewei ansale'wit el guta'latl ugtejgewe'l wowl gju'snigtug. Na smtug nat wen gesigawewistoq Gjinisgam ugt'pung ta'n eteg na gjia'sutuo'guom wa'so'q. Teluet, "Nige' gespaqami'g."

¹⁸ Na tujiw wasoqotesg aq gaqtugwawig. Me' gatu sespena'q ugs'tqamug. Me' ma'muni maja's'g ugs'tqamu jel gesgmnaq mimajuinu'g eimu'ti'tigweg ugs'tqamu.

¹⁹ Na mesgi'g gjigan si'st nigtua's'g muta maqamigew pana's'g. Ta'n te's'gl gjigann ugs'tqamug getmeta's'gl. Gjinis-gam ma'muni uggaig ta'n tujiw migwite'tg na ula gjigan ta'n teluisig Papilan aq wetapulaji ms't mimajuinu' na'te'l st'ge' ugtapulatal Mn'tu'l.

²⁰ Ms't mnigu'l getapa'qal lampo'q aq ta'n te'sijig gm'tng nisa'lugwia'tijig maqamigeg.

²¹ Gesgulgig msi'gug wet nisia'tijig musigisg'tug aq mimajuinu'g pasto'gutijig. Alt msi'gug gesgulultijig ne'wisga'qal gilogaml. Mimajuinu'g anmima'titl Gjinisgaml muta git-nme'gwi'tiji na msi'gug.

17

*Na netuisgalsit e'pit
ta'n ali'pulualitl megwe'litl wi'sisl*

¹ Newte'jit na lluigneg te'sijig ansale'wijig ta'n guta'la'tipnn wowa, pegising ni'neg aq telimit, "Wije'wi aq neia'tultes ta'n Gjinisgam tli ugtapulatal na wel nenasilitl e'pilitl ta'n netusgalsilitl. Negm na mesgi'g gjigan ta'n eig gigjiw pugwelgl sipu'l.

² Pugwelgig elege'wijig ugs'tqamug wipema'tipna ula e'pilitl aq pugwelg'pnig ji'nmug ta'n wipema'tipnn telita'jig st'ge' gtigiewinu'g."

³ Na ansale'wit ela'lit paqtaqamigtug. Na'te'l na Wejuli Nisgam gisa'lit nmian e'pit teppitl wi'sisl ta'n gesi mgwe'liltl. Ula wi'sis ugtinneq ewi'gas'gl ta'n goqwei emegwi anmimatl Gjinisgaml aq pisuimatl. Na wi'sis geggungl lluigneg te's'gl un'ji'l aq geggunaji newtisgegsiliji ugsmu'.

⁴ Na e'pit nasg'g aligew ta'n gesi mgwe'g aq gesi nisqananamu'g. Nasg'gl wisaw suliewei, mego'tigl gun'tal aq tm'tmue'l waiopsgul. Geggunatl ugpitng wisaw sulieweie'l wowl. Ula waju'pet na ta'n te's'gl winsuaqann gis tla'tegepnn.

⁵ Ewi'gas'g ugtugwejang ta'n goqwei mo wen gisi ns'tmug. Ewi'gas'g ula, "Ntwisunm na Papilan. Ni'n na mesgi'g gjigan. Ni'n na nujingina'muet ta'n gegina'muapni pugwenniji e'pili jntuisgalsultinew. Ni'n na gji winsmuit aq gisa'l'gig pugwelgig winsultijig."

⁶ Na e'pit esamqwad Gjinisgam ugmimajuinumg umal'temuowal aq na mimajuinu'g ta'n ne'po't'pnig muta majulgwala'tipnn Se'susal. Weji poqiet. Mawi paqalai' ta'n tujiw nemi'g ula e'pit.

⁷ Ansale'wit pipanimit, "Tal gi's tel paqalain? Usgumates na e'pit ta'n ali'pulualatl wi'sisl aq ula wi'sis ta'n geggungl lluigneg te'satpa'lrtl aq geggunaji newtisgegsiliji ugsmu'. Tli multes ta'n goqwei mo wen nestasulti'gw.

⁸ Ula wi'sis mimajip gatu nige' nepgaq. Me' enmiaq ugji neia'sitew na mawi temig elmalqe'g aq smtug la'laten ta'n gtmeta'ten. Ge's mu Gjinisgam gisitoqop ugs'tqamu, ewi'g'g'pnn mimajuinu'g uwisunmual na wi'gatignigtug aq wegla mimajuinu'g geggunmi'tij iapjiwewei mimajuaqan. Na mimajuinu'g ta'n uwisunmual mo ewi'gas'gtnugul ula wi'gatignigtug paqalaiultitaq ta'n tujiw nmia'tij na wi'sisl, muta gis nepg'pnaq gatu apaji mimajitew aq ap neia'sitew ugs'tqamug.

⁹ "Na ta'n wen gtu' ns'tasitew ula, amujpa ns'tue'tew aq uli gji'tegetew. Lluigneg te's'gl un'ji'l ta'n wi'sis geggungl na lluigneg te's'gl wenaqqamigegl ta'n e'pit pemgopit. Na elg lluigneg te'sijig elege'wijig.

¹⁰ Na'nipnig elege'witgi'g gis nepu'tipnig. Newte'jit nige' elege'witewit gatu ugtejgewa'j mnaq neia'sigw. Ta'n tujiw

neia'sitew, pas'g elege'witewitew gjgja.

¹¹ Na wi'sis ta'n mimajip gatu nige' nepg'pnaq negm na ugumuljinewei elege'wit. Ula elege'wit wijkei tleiawit st'ge' na lluigneg te'sisgegsiliji elege'wiliji. Na apaji mimajitew aq niganpugutuata mimajuinu' gatu na na'gweg iga'qt'tew ta'n tujiw ugsua'laten ta'n gtmeta'ten.

¹² "Na newtisgegsijig ugsmu' nemig'pnig lpa na newtisgegsijig ji'nmug ta'n elege'witewultitaq. Nat wen ignmuaten ml'gigno'ti ugjit elege'witewultinew newt ajieq ge's na wi'sis elege'witewij.

¹³ Wel'te'tmi'tij wijkei tla'taqatinew aq ignmua'tital wi'sisl assumgunew.

¹⁴ Na newtisgegsijig elege'wijig aq wi'sis matna'tital Gjinisgam ugjijgluewji'jml gatu jijgluewji'j na wissuignemata muta negm na nigani elege'wit ms't elege'wiliji aq nigani assusit ms't assusili. Unaqapemg megnapni, wigumapni aq apjiw tla'taqatilita ta'n goqwei tel puatg."

¹⁵ Na wijkei ansale'wit telimit, "Gis nemitu't'pnn na pugwelgl sipu'l ta'n na e'pit pemgopij. Lpa negmow na gaqaqaisg mimajuinu'g tleiawultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu.

¹⁶ Me' enmiaqal na'gwe gl ta'n tujiw na wi'sis ta'n gesi mgwe'g aq na newtisgegsijig ugsmu' masgelma'tita na e'pilitl. Ugsua'tua'titaq ms't goqwei geggunmilij aq enmisgo'tla'tital. Na tujiw malqotmua'tital wa'qi aq nu'gwa'la'tital pugtewig-tug.

¹⁷ Gjinisgam gisa'lata tla'taqatinew ta'n goqwei tel puatg. Na ul'te'tmi'titaq aq ignmua'tital wi'sisl assumanew glapis ta'n goqwei Gjinisgam teluep gis tliatew aq gis tliaq.

¹⁸ "Na e'pit ta'n gis nemi't negm na mesgi'g gjigan. Na niganpugutuaji tleiawultijig na gjigan na assumaji ms't elege'wiliji ugs'tqamug."

18

Na mesgi'g gjigan ta'n teluisig Papilan getmeta's'g

¹ Na tujiw nemi'g igtig ansale'wit wejwi nisa'sit wa'so'q. Gisi ignmut'p mesgi'g ml'gigno'ti. Na teli gsasit aq lpa pititata'toq ta'n telgi'g ugs'tqamu.

² Gesigawwet,

"Papilan gaqiaq. Mesgi'g gjigan getmeta's'g. Nige' pugwelgig mn'tu'g aq winji'jig mjijaqamijg eimu'tijig na'te'l. Tel gaqaqaisg winsultijig aq elue'ultijig sisipg wigultijig na'te'l.

³ Na Papilanewa'jg gisa'lata'jji gaqaqaisg mimajuinu' tleiawultilij ta'n telgi'g ugs'tqamu winsultinew. Ta'n goqwei gis tla'taqatipnig pa na wijkei ta'n goqwei Gjimn'tu tel pualaji. Elege'wijig tleiawultijig ta'n telgi'g ugs'tqamu el'ta'jig na'te'l

aq wipema'tipni igtigi. Ntuisgewinu'g tleiauwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamug weji milesultijig ta'n tujiw tela'taqatipnig winsuaqan elege'wi'sgw tel puatg."

⁴ Na nutaq igtig wen wa'so'q. Teluet,

"Ntmimajuinumg pewalgig tuaqqita'new na gjigan glaman ma' tl pata'taqatiwoq st'ge' na pata'tegewinu'g na'te'l. Amuj ejigilita'ioq na gjigan glaman ma' tli ugtap'tiwoq st'ge' ta'n ugtapulaten na pata'tegewinu'g na'te'l.

⁵ Negla mimajuinu'g ugtlue'utiwal na mawi ms'gi'gl. Mawjio'tas'g'snn lpa elamgo'tas'gl gnegg musigisg'tug. Gjinisgam mo awan'ta'sigul negla mimajuinu'g upata'taqanmual.

⁶ Tleiug wegla mimajuinu'g giasgiw wijei ta'n tele'wa'tipni igtigi. St'ge' wegla mimajuinu'g tele'wa'tipni igtigi na tgwan-gatew ta'n teli ugtapuluj aq je me'.

⁷ Ma'muni ginite'l'sultipnig aq ta'n tel mimajultipnig st'ge' elege'wilit. Na wijei telgi'g gisa'lug ma'muni ulmajo'tinew aq ma'muni ugtapulanew muta telimsultijig, 'Ninen na elege'wi'sgwaq. Ninen mo na sigu'sgwaq aq mo eigtnug gisi ulmajo'ltieg'.

⁸ Negla mimajuinu'g na msnmi'titaq pugwelgl mawi mtue'gl newtsiniw na'gweg. Msnmi'titaq milamu'gl gsnugowaqaqann, pugwelgl ulmajo'qon aq ma'muni pestma'titaq. Na gjigan nu'gwa'tas'gt'tew muta Gisiteget na Gjinisgam ta'n mawignat ilsumaji negla mimajuinu'."

⁹ Elege'wijig tleiauwultijig ta'n telgi'g ugs'tqamug el'ta'pnig na gjigan. Na winsultipnig aq pisoqqewiegsultipnig st'ge' na mimajuinu'g ta'n tleiauwultiliji na gjigan. Na ewlita'sultitaq aq gaqiemtmu'titaq ta'n tujiw na gjigan gaqamgleg.

¹⁰ Wel gnebbe'l na gjigang ugsmugwa'titaq aq qamultitaq muta jipasultitaq na wijei tla'lugsinew st'ge' na mimajuinu'g gjigang. Tluetaq, "Me' gatu ansue'g na mimajuinugi'g ta'n tleiauwultipnig Papilang. Getmenetgig pas'g newte' ajiej."

¹¹ Na ntuisgewinu'g ulmajita'sultitaq aq gaqiemtmu'titaq ugjut na ta'n tela'tas'g na gjigan. Mo wen nugu pgwatelmuagw ta'n goqwei netuisgetu'tij.

¹² Mo nugu wen pegwatelmug na suliewei, wisaw suliewei, mego'tigl gun'tal aq tm'tmue'l waiopsgul. Mo nugu wen pegwatelmug na mego'tigl aligal, mego'tigl lapli'sign ta'n gesi nisqananamu'g gisna ta'n gesi mgwe'g, gmu'jl ta'n wellima'qal, gmu'jl ta'n mego'tigl, mego'tigl gun'tal ta'n teluisig malpl gisna nat goqwe'l wejitas'gl wisawo'q gisna gasawo'q.

¹³ Mo wen nugu pgwatelmug sinamin, weljema'gewe'l aq amjaqto'suti'l. Ma' nugu wen pgwatelmug na moqopa'q, mimei gisna glumgl aq wapejgl. Mo nugu wen pgwateluagwi

na wen'jitia'mu, jijgluewji, te'sipowg aq tepaqann. Mo wen nugu pgwateluagwi gisteju.

¹⁴ Nat wen telimaji negla mimajuinu' tleiawultijig gjigang, "Ta'n te's'geg goqweieg me'gite'tmoqopneg na wesua'tugsioqop. Gmilesuaqanmuoweg gisi ntuoqopneg aq maw ta'n te's'geg goqweieg ginite'tmoqopneg getmeta's'g'pnn. Ma' nugu ap nemituoqol."

¹⁵ Na ntuisgewinu'g ta'n weji milesultipnig na gjiganeg, ugsmugwa'titaq muta wesam jipasultitaq. Ulmajita'sultitaq aq gaqiemtlu'gitaq.

¹⁶ Tluetaq, "Me' gatu ansue'g ta'n gis tliaq na gjigang. Mimajuinugi'g na'te'l teli ulpisultipnig aq teli milesultipnig. Nasgmi'tipnn mego'tigl gun'tal aq tm'tmwe'l waiopsgul aq lapli'signe'l aligal ta'n gesi mgwe'gl aq gesi nisqananamu'gl.

¹⁷ Newtsiniw ta'n te's'geg ugmilesuaqanmuoweg getmenet-gig."

Ta'n te'sijig alaqtaqatijig apaqtug ugjut eli ntuisga'tipnig wesmugtmi'tij gjigan. Wel gnegge'l alpugultijig.

¹⁸ Sesgu'tijig ta'n tujiw nmitu'tij mtlutew wejiaq na gjigan aq tluejig, "Mnaq ne'gaw etenug igtig gjigan st'ge' ula."

¹⁹ Mjegei iga'tu'tij un'jiwaq muta me' ulmajita'sultijig aq atgitemultijig. Teluejig, "Ansue'g ugjut na mesgi'g gjigan. Mawi mtue'g ugjut na gjigan. Ta'n getu wen assutg'pnn lapuguann weji milesip na gjigan. Newtsiniw ms't goqweieg getmeta's'geg gjigang."

²⁰ Nat wen teluet, "Ulgwijultigw ta'n te'sioq eimu'tioq wa'so'q muta na gjiganeg getmeta's'geg. Ulgwijultigw Gjinisgam ugmimajuinumg, te'sioq apostale'wultioq aq te'sioq niganigjitegewinultioq muta Gjinisgam gisi ilsumaji na mimajuinu' tleiawultilipni gjigang ugjut ta'n teli emegweiugsioqpnig."

²¹ Na tujiw melgignat ansale'wit wenaqa'toq mesgi'g gun'tew ta'n e'wa's'g mulinigtug aq elapega'toq apaqtug. Teluet, "St'ge' elapega'tuap na mesgi'g gun'tew ta'n ma' wen ap nmitutew, na wijei gjigan ta'n teluisig Papilan getmeta's'geg aq ma' nugu nmitas'gtlug."

²² Ma' nugu nutuam'gig mimajuinu'g etl'te'mi'titl tapia'ji'jg gisna putuatmi'tigul pipugwaqann gjigang. Ma' wen nugu tli amal lugwegw na'te'l aq ma' wen nugu tl nugjaqatugl glumgl na'te'l.

²³ Ma' wen nugu nmitug wasoqwegl na gjigang. Ma' wen nugu tl malie'wigw na'te'l. Na'te'l na ntuisgewinu'gi'g me' melgigna'tipnig je mu igtigi mimajuinu'g tleiawultijig ta'n telgi'g ugs'tqamug. Na ne'gaw elue'wa'la'tipnig pugwenniji milapegsultiliji mimajuinu' ugs'tqamug."

²⁴ Mimajuinugi'g tleiawultipnig na gjigan gisa'lapni niganijitegewinu', Gjinisgam ugmimajuinumg aq igtigi ne'po'tuipnig ta'n telgi'g ugs'tqamu.

19

Gjinisgam emtoqwalut wa'so'q

¹ Ta'n tuijw ula gis pmiaq'p, na tuijw nutaqig pugwelgig mimajuinu'g gesigawwa'tijig wa'so'q. Teluejig, "Me'gite'lmanej Gisiteget muta negm na westawugsi'gup. Emtoqwalanej aq ignmuanej assumugsinenu. Mawi gepme'g aq mawignat.

² Iapji tetapua'teget aq tetapu ilsumaj mimajuinu'. Na ilsumatl na netuisgalsilitl ta'n teluisilitl Papilan. Na mimajuinugi'g tleiawultipnig na gjigan winsultipnig aq winsua'la'tipni mimajuinu' ta'n telgi'g ugs'tqamu. Gjinisgam wetapulaji muta ne'pa'tipni uglugowinumg."

³ Gesigawwa'tijig, "Me'gite'lmanej Gjinisgam. Na mtlutew ta'n wejiaq na gjigan ge's etl nu'gwa'tas'g unaqipeta'tew iapjiw."

⁴ Na tapuisgegsijig je ne'w gisigu mawagnutmewinu'g aq ne'wijig mimajultijig ta'n teliangamgusultijig st'ge' wi'sisg nutgul'pa'sultijig aq emtoqwala'titl Gjinissaml ta'n pemgopil-til elege'witewei ugt'pun. Teluejig, "Me'gite'lmanej Gjinisgam. Na tlaj."

Gjinisgam ugjjigluewji'jml malie'wilitl

⁵ Na nat wen pemgopij elege'witewei ugt'pun teluet, "Ms't te'sioq ta'n elugowoq Gjinisgam amujpa me'gite'l mug nige'. Ms't te'sioq ta'n gepmite'l mug si oq gisna te'sioq ta'n mo gepmite'l mug si woq amujpa emtoqwalug nige'."

⁶ Na nutaqig pugwelgig mimajuinu'g etlewistu'tijig. Teltoqsultijig st'ge' mesgi'g gapsgw gisna gaqtugwaq. Teluejig, "Emtoqwalanej Gisiteget muta negm na Gjinisgam. Mawignat aq nige' elege'witewit.

⁷ Ge' ulgwija'sultinej aq ul'ta'sultinej. Emtoqwalanej Gjinisgam muta no'q mawi gepme'g. Nige' iga'q tetaputeg ugjut Gjinisgam ugjjigluewji'jml malie'wilin. Na e'pite's ta'n malie'witew na gisgaje'g.

⁸ E'pite's ignmut pilei ugtoqon ta'n gesi wape'g." (Ula gesi wape'g lapli'signei na ta'n te's'g gelu'lg Gjinisgam ugmimajuinumg gis tela'taqatilipni.)

⁹ Ansale'wit telimit, "Ula wi'ge'n, wel'ta'sultijig na mimajuinu'g ta'n wigumuujig ta'n tami Gjinisgam ugjjigluewji'jml malie'wilin." Elg telimit, "Ula teliaqewe agnutmaqan ta'n wejiaq Nisgameg."

¹⁰ Nutgul'pa'si nigantug ansale'wit ugjut emtoqwalan gatu telimit, "Mut tla'tegew. Ni'n na pas'g lugowinu st'ge' gi'l maw

gitapaq ta'n majulgwatmoq ta'n Se'sus tel gina'muep. Pas'g Gjinisgam emtoqwal."

Ta'n Se'sus teluep aq tla'tegep na wijkei aq niganigjitegewinu'g wesgutmi'tip aq ewi'gmi'tip.

Nat wen ali'pulualatl wape'litl te'sipowl

¹¹ Nemitu na ga'qan ta'n gis panta's'g wa'so'q aq na'te'l wet neia'sit wape'g te'sipow. Negm ta'n teluisit, "Getlamiet" ali'pulualatl te'sipowl. Elg teluisit, "Gi'gwajiet." Na tetapu ilsumaji mimajuinu' aq gespu't'gl ta'n goqwe'l mo telianugl aq gelu'lgtugl.

¹² Ugpugugul telategl st'ge' sisuei aq nasg'gl pugwelgl elege'witewatpl. Na ugwisunm ewi'gas'g negmeg gatu mo wen geitug ta'n telueg, pas'g negm.

¹³ Nasguatl mal'tewilitl pitu'gunn. Tel wi'tut, "Gjinisgam ugtwi'gatign."

¹⁴ Ta'n te'sijig sma'gnisg wa'so'q majulgwala'titl. Nasgmi'tij pile'l gesi wape'gl aligal. Na ali'puluala'tiji te'sipowg ta'n wapo'ltijiji.

¹⁵ Negm ta'n teluisit, "Getlamiet" geggunatl gi'gl espo'qwasilitl ta'n tewasgmi'lrtl ugtung. Na e'watal wissuignemanew gaqaing mimajuinu' tleiauwtiliji pilue'l umutgiwal ta'n getangwi'titl aq assumata. E'wtew gasawo'qewei pugumaqan aq tla'lata wegla mimajuinu' st'ge' tla'latal Gjimn'tu muta Gjinisgam ta'n mawignat wegaiugtuaji wegla mimajuinu'.

¹⁶ Wisunn ewi'gas'gl ugpiitu'gunmg aq ugpita'qawe'mg. Wegla wisunn teluegl, "Nigani elege'wit ugjit ms't elege'wiliji aq Nigani assusit ugjit ms't niganpugultiliji."

¹⁷ Nemi'g igtig ansale'wit wesgitpuguit na'gu'selitl. Sesgwalaji ms't sisipa ta'n alaqultiliji. Telimaji, "Jugwita'gw aq mawita'gw ta'n Nisgamewei pestie'umg etl gisgaja'tas'g.

¹⁸ Gjinisgam gis wissuignemata elege'wiliji, ugsma'gnismg niganpugultilij, maw ugtue'mua. Malqomatoqs'p assusultijig aq assumujig, mimajuinu'g ta'n espo'ltijig aq mimajuinu'g ta'n mu espo'lti'gw muta ms't 'npu'tita."

¹⁹ Na nemi'gig na wi'sis ta'n wet neia'sip samqwanigtug, elege'wijig tleiauwtilijig ta'n telgi'g ugs'tqamug aq ugsma'gnismua etl mawita'jig. Na etl gisgajo'ltijig ugjit matnanew na newte'jilitl ta'n ali'puluetl wape'litl te'sipowl aq ugsma'gnismg.

²⁰ Na ula wi'sis goqqwa'lut aq maw nujiesuet niganigjitegewinu ta'n i' tla'tegepnn mesgi'gl paqalaiwaqann ge's na wi'sisl angampnn. Geitu mgite'tmnew nujiesuet niganigjitegewinu. Negm na ta'puewei wi'sis aq elue'wa'lapni mimajuinu' ta'n gegnugwasultiliji wi'sisuewei

gnugwaqan ugtugwejanuaq. Wegla mimajuinu'g emtoqwala'titl na 'nnuoqta'wl ta'n teligilatl st'ge' na wi'sisl. Gitg na wi'sisg goqqwa'lujig aq egwijegemgig na pugtew ta'n etlamgleg iapjiw. Ula pugtew telgi'g st'ge' gta'n ta'n etlamgleg supliewei.

²¹ Na newte'jit ta'n ali'puluetl wape'lilt te'sipowl e'watl gi'gl espo'qwasilitl ta'n ugtung tewasgmi'lilt ugjit ne'po't'pnig ms't sma'gnisg aq ms't ta'n wije'waqqwi'tiji na tapusijig wi'sisg. Na sisipg ta'n wigumujig na'te'l malqoma'tiji ms't wen ta'n ne'po'tipnig glapis g'satalultijig.

20

*Gjimn'tu apt'pilut aq pija'lut mawi tmig elmalqe'g
ta'n mo eigtnug enganateg*

¹ Na nemi'g ansale'wit wejgwi nisa'sit wa'so'q. Geggung apt'sqi'gn ugjit na mawi tmig elmalqe'g aq geggunatl melgignaql pisqa'taquanapi'l.

² Na goqqwa'latl jipijgaml ta'n tel wi'tut Gjimn'tu aq tel wi'tut Nujilue'wa'teget. Negm na mtesgm ta'n teli pgij mimajit. Ansale'wit apt'pilatl na jipijgaml pisqa'taquanapigtug. Jipijgam siaw apt'pilasitew glapis pituiptnnaqanipunqeg.

³ Na ansale'wit pija'latl na ma'muni tmig elmalqe'g aq apt'sgaq na ga'qan. Ga'qanigtug gaqapija'toq nat goqwei ta'n ewi'gas'g ma' wen pana'tu na ga'qan glapis na tujiw pituiptnnaqanipunqeg gis pmiaq. Gjimn'tu ma' gis lue'wa'lagwi gaqaisg mimajuinu' tleiauwultiliji ta'n telgi'g ugs'tqamu glapis na tujiw pituiptnnaqanipunqeg gis pmiatew. Na tujiw apqwa'laten pe'l gjiga.

⁴ Na nemi'gig pugwelgig mimajuinu'g pemgopultijig elege'witewe'l ugt'punual. Gjinisgam ignmuaji ml'gigno'ti ugjit ilsumanew igtigi. Na elg nemi'gig pugwelgig mimajuinu'g ta'n ne'po't'pnig muta igtigi mimajuinu' agnutmua'tipni ta'n goqwei Se'sus gis tel gina'muep aq Gjinisgam ugtwi'gatign. Na mo emtoqwala'tigul na wi'sisl gisna 'nnuoqta'wl ta'n teligilitl st'ge' na wi'sisl. Mo gegnugwasultigupnig na wi'sisuei gnugwaqan ugtugwejanuaq gisna ugpitnuaq. Wegla mimajuinu'g apajipa'tijig. Niganpugultijig maw Se'susal ugjit pituiptnnaqanipunqeg gis pmiaq.

⁵ Ula na amgwesewei minua'lting. Na esgwia'tijig mimajuinu'g ta'n nepu'tipnig ma' minua'lam'gig glapis na pituiptnnaqanipunqeg gis pmiaq.

⁶ Wegla mimajuinu'g ta'n minua'lujig amgwesewei minua'lting welgwijultijig aq sape'ultijig. Ma' nugu ap npu'ti'gw. Na patlia'su'litaq ugjit apoqonmuawen

Gjinisgaml aq Nujiugs'tawi'welitl. Niganpugultitaq maw Nujiugs'tawi'welitl glapis pituiptnnaqanipunqeg gis pmiaq.

Gjimn'tu wissuignemut aq pija'lut pugtewigtug

⁷ Ta'n tujiw ula pituiptnnaqanipunqeg gis pmiaq, Gjimn'tu apgwa'laten aq tu'etew na ma'muni temig elmalqe'g.

⁸ Na ala'sitew ta'n telgi'g ugs'tqamu aq lue'wa'lata pugwen-niji mimajuinu'. Mawa'lata pugwenniji mimajuinu' tleiawul-tiliji Ga'ge'gati aq Me'ga'ge'gati aq lue'wa'lata. Gisa'lata mawita'new aq matnanew Gjinisgaml. Wegla mimajuinu'g ta'n mawo'ltitaq ma'muni pugwelgig. Negmow na pa na wijei aq te's'gl atuomgl ta'n etegl apaqtugewei sitm.

⁹ Wegla sma'gnisg ugjita'taq ta'n telgi'g ugs'tqamug glapis i'mu'titaq ta'n Gjinisgam ugmimajuinumg gis mawita'tiliji. Na gigto'qopugua'tita Gjinisgam ugmimajuinumg aq na gjigan ta'n Gjinisgam gesite'tg. Na pugtew ugjiatew musigisg'tug aq ms't sma'gnisg gaqamglateq pugtewigtug.

¹⁰ Na Gjimn'tu ta'n gis lue'wa'lapni mimajuinu' ugsua'laten aq egwijegeten ta'n pugtew iapjiw etlamgleg. Ula pugtew telgi'g st'ge' gta'n ta'n etlamgleg. Na wi'sis ta'n wet neia'sip samqwanigtug aq na nujiegsuet niganijitegewinu gis elji-aqalupnig na'te'l. Na nesisijig iapjiw tli ulmaje'waten na'te'l.

Ugtejgewei ilsutaqan

¹¹ Na nemitu mesgi'g wape'g elege'witewei ugt'pun. Gjinisgam pemgopit na'te'l. Na ugs'tqamu aq ms't goqwei musigisg'tug gesga'tigl aq mo nugu nemituaneg.

¹² Na nemi'gig ms't ta'n nepu'tipnig minua'lujig aq gaqa-multijig nigantug ta'n Gjinisgam pemgopij. Ms't mimajuinu'g weja'tegemg ta'n mawi espo'ltijig glapis wegla ta'n mu espo'lti'gw eimu'tijig na'te'l. Toqo wi'gatignn pana'tas'gl aq pana'tas'g igtig wi'gatign ta'n ewi'gas'gl ms't mimajuinu'g ug-wisunmual ta'n msnmi'titaq iapjiwewei mimajuaqan. Gjinisgam ilsumaji ms't ta'n eimu'tiliji na'te'l. Ilsumujig st'ge' ta'n telo'ltipnig aq ta'n goqwe'l tela'taqatipnig ugs'tqamug muta ms't wegla gis ewi'gas'gl wegla wi'gatignigtug.

¹³ Ms't wen ta'n etli npu'tipnig apaqtug, ms't ta'n gis etlisul-tipnig utquataqane'gati'l aq ms't ta'n eimu'tipnig npuinue'gati gis minua'lujig aq Gjinisgam ilsumaji. Ms't wen tli ilsumaten giasgiw st'ge' ta'n telo'ltipnig aq ta'n goqwe'l tela'taqatipnig ugs'tqamug.

¹⁴ Na npuaqan aq 'npuinue'gati eljiegeten ta'n pugtew iapjiw etlamgleg. Na pugtew telgi'g st'ge' gta'n ta'n etlamgleg. (Ala tet mimajuinu'g iapjiw minui npu'titaq.)

¹⁵ Ta'n getu wen ugwisunm mo ewi'gas'gtnug na wi'gatign ta'n Gjinisgam gis ewi'g'g'pnn ugmimajuinumg ugwisunmual na elg gwijegeten na pugtew ta'n iapjiw etlamgleg.

21*Ms't goqwei pile'g*

¹ Na nemitu pilei ugs'tqamu aq ms't goqwe'l ta'n etegl musigisg'tug pile'gl muta sa'qawe'gi'gl musigisg'tug aq sa'qawe'gi'g ugs'tqamug gesga's'g'pnn. Gta'n gesga's'g'p.

² Na nemitu sape'wig gjigan ta'n teluisig Pilei Selusalem. Na wet neia's'g wa'so'q muta Gjinisgam petgimg. Tel'gna'tas'g aq gisgaje'g st'ge' na e'pite's wel'gnesij aq tel'gna'sij ge's esgmalaj ugjut malie'winew ugji'nmuml.

³ Nat wen gesigawwet Gjinisgam ugt'pung. Teluet, "Nige' weja'tegemg Gjinisgam wijitgweiwata ugmimajuinumg. Nige' weja'tegemg wigitew ta'n mimajuinu'g wigultijig. Nige' mimajuinu'g na ugmimajuinumg. E'e, nige' Gjinisgam eig na'te'l.

⁴ Gjinisgam gasa'tuatal ugsaqpigunual aq ma' nugu at-gitemulti'gw muta na'te'l ma' nugu wen npmug aq ma' nugu i'gtnug welmajita'suaqan, atgitemuaqan gisna gsnugowaqan. Nige' weja'tegemg mo nugu goqwei sa'qawei eigtnug. Ms't goqwe'l na pile'l ugs'tqamug."

⁵ Ge's Gjinisgam pemgopij elege'witewei ugt'pung teluet, "Nige' gisituan ms't goqwei pilei." Na telimit, "Wi'ge'n ta'n goqwei teluei muta teliaq. Ms't wen gisi gtlamite'tmi'titl wegla glusuaqann."

⁶ Elg telimit, "Gisa'tuaneg. Ni'n eimap ge's mu goqwei eigtnugweg aq we'gaw iapjiw i'ttes. Ta'n getu wen getu' samqwat, na ignmua's tg'poqewei samqwan. Ula samqwan gisa'latal ta'n getu wenn esamqwalitl mimajilin iapjiw. Ma' amuj apangituigw ugjut na.

⁷ Ta'n wen wissuignematl Gjimn'tu'l, na ignmua's e'wmn ta'n goqwei ni'newei. Ni'n na Nisgamewia's ugjut negm aq negm nn'janitew.

⁸ Gatu ta'n getu wen ne'gaw jipasit majulgwalin ni'n na ilsumaten aq pijegeten ta'n pugtew etlamgleg iapjiw. Na wijke tliatew ugjut ta'n getu wen teluet mo getlams'tuigw aq ta'n getu wen tel mimajit st'ge' mo getlams'tmug. Na wijke tliatew ugjut ta'n getu wen winsmuit aq mo pun pata'tegegw, ta'n getu wen ne'pa'teget, ta'n getu wen sespo'tegewinu, ta'n getu wen na nujipuntaji igtigi, ta'n getu wen emtoqwalatl 'nnuoqta'wl, ta'n getu wen getu' majulgwalatl ptigise'l nisgaml aq ta'n getu wen pusgi egsuet. Ula tliatew ta'n tami iapjiw ulmajo'ltitaq. Ala tet mimajuinu'g iapjiw mini npu'titaq."

Pile'g Selusalem

⁹ Pegising newte'jit na lluigneg te'sijig ansale'wijig ta'n gegguna'tipni wowg waju'pelitl na ta'n goqwei Gjinisgam e'w'g'p wetapulanew mimajuinu' aq telimit, "Wije'wi aq

musga'tultes na negm ta'n malie'wi'tital Gjinisgam ugji-jgluewji'jml."

¹⁰ Na Wejuli Nisgam gisa'lit ns'tasin wegla ta'n goqwe'l aq na ansale'wit ela'llit g'p'taq esp'pit gm'tn. Na'te'l musga'tuit na pilei Selusalem, Ula na sape'wig gjigan aq wejgwi nisa's'g wa'so'q muta Gjinisgam petgitg.

¹¹ Ula gjigan teligsateg st'ge' ta'n Gjinisgam teligsasij. Telateg pa wijkei mawi mgo'tig gun'tew ta'n teluisig jaspl gisna plu'jaqamati iga'tun na'gu'setigtug.

¹² Ula gjigan gigto'qopugutas'g na esp'teg aq melgita's'g llutaqan. Newtisga'qal je ta'pu ga'qana'tas'gl etegl na llutaqanigtug. Nemi'gig newtisgegsijig je ta'pu ansale'wijig. Te's ansale'wit nujo'tg newte' ga'qana'tas'g. Ewi'gas'g te's ga'qana'tas'g newte' wisun. Wegla wisunn na newtisgegsijig jel ta'pu ji'nmug ugwisunmual ta'n wetapegsultijig ms't Lesui'paq.

¹³ Na nesisgl ga'qana'tas'gl etegl te's anapowl na llutaqanigtug. Nesisgl el pana'tigl ugjipenug, nesisgl el pana'tigl tp'te'snug, nesisgl el pana'tigl tg'snug aq nesisgl el pana'tigl oqwatnug.

¹⁴ Ula gjiganei llutaqan gaqamig g'p'taq newtisga'qal je ta'pu mesgi'gl gun'tal. Na te's newte' gun'tewigtug ewi'gas'g newte' wisun. Wegla wisunn na newtisgegsiliji jel ta'pu apostale'wiliji ugwisunmual. Na apostale'wijig elugowa'tipnn Gjinisgam ugjijgluewji'jml ugs'tqamug.

¹⁵ Na ansale'wit ta'n gelulit geggung wisaw sulieweiei engaqtanei ugjit tli ngattew na gjigan, ga'qana'tas'gl aq na llutaqan.

¹⁶ Na ansale'wit engatg na gjigan. Na wijkei tel pittaq st'ge' ta'n telisge'g. Na tapuisga'q je ne'w gasgiptnnaqann gilam'tl tel pittaq. Na gjigan wijkei tel pitoqsig st'ge' ta'n tel pittaq aq ta'n telisge'g.

¹⁷ Na ansale'wit engatg na llutaqan. Na asugom te'sisga'qal jel na'n mittl tel pitoqsig. Na engaqanei wijkei tel pittaq st'ge' ta'n tel pittaq ji'nm ugpitno'guom.

¹⁸ Na gjiganei llutaqan wejitas'g gun'tew teluisig jaspl gatu na gjigan weji gisita's'g poqtaqiaq wisaw suliewei aq wel saputiamug st'ge' tuoputi.

¹⁹ Na newtisga'qal je ta'pu mesgi'gl gun'tal ta'n eteg na llutaqan aq na gjigan wesgijitas'g mego'tigl gun'tal. Amg-wesewei gun'tew teluisig jaspl, ta'puwei teluisig sappail, si'stewei teluisig agat, ne'wewei teluisig emlalt.

²⁰ Na'newei teluisig a'nigs, asugomewei teluisig ganilian, lluignegeweい teluisig glisolait, ugumuljinewei teluisig pelel, pesgunategewei teluisig toppas, newtisga'qewei teluisig gal-sitoni, newtisga'qewei jel newt teluisig jasint aq ugtejgewei

teluisig amatest.

²¹ Na newtisga'qal je ta'pu ga'qana'tas'gl wejitas'gl tm'tmuel waiopsgul. Te's ga'qana'tas'g wejitas'g newte' tm'tmuel waiopsgw. Na awti'l ta'n etegl gjigang wejitas'gl poqtaquiaq wisaw suliewei ta'n tel uli saputiamug st'ge' tuoputi.

Nat goqwe'l mo etenugl na pile'g Selusalemg

²² Lpa mo nemitu gjia'sutuo'guom tami na gjigang, Gisiteget ta'n mawignat aq Gjinisgam ugijjgluewji'jml iapjiw eigig na gjigan glaman mo a'sutuo'guom menuegetmi'ti'gw mimajuinu'g tli emtoqwalata.

²³ Na gjigan mo pewatas'gtnug wasoqweg, mu na na'gu'set gisna tepgun'set ugjit waseten muta na gesateg wejiaq Nisgameg ugjit pitiata'toq na gjigan. Gjinisgam ugijjgluewji'jml na pa na wijkei aq wasoqweg ugjit na gjigan.

²⁴ Na teapiaq waseteg ugjit gaqaqisg mimajuinu'g pilei ugs'tqamug tla'taqatitaq ms't goqwei gesatmi'tij. Ta'n te'sijig elege'wijig pilei ugs'tqamug jugwa'tu'tij ms't umilesuaqan-mual na gjigan.

²⁵ ga'qana'tas'gl na gjigang iapjiw pantetetal. Ma'oqonitpa'qtぬ na gjigan.

²⁶ Ta'n getu goqwei gepme'g aq ta'n te's'g milesuaqan ugs'tqamug na gaqaqisg mimajuinu'g pejo'tutaq na gjigang.

²⁷ Mo goqwei winjig gisna mo goqwei lue'uti gis pisgwa'nug na gjigan. Ta'n te'sit wen winsit gisna pusgi egsuet mo ignmuam'g pisgwa'n na gjigan. Gjinisgam ugijjgluewji'jml geggunmilitl wi'gatign ta'n gis wi'gas'gl ms't mimajuinu' ugwisunmual. Wegla mimajuinu'g iapji mimajultital maw Gjinisgaml wa'so'q. Pas'g negmow gisi pisgwita'taq na gjigan.

22

Ta'n goqwei eteg na pilei Selusalemg

¹ Na ansale'wit musga'tuit na sipu ta'n wet tuitg ta'n Gjinisgam aq ugijjgluewji'jml pemgopij. Ta'n getu wen wet samqwan na sipu, ma' gisi npug. Na samqwan etlatetesg pa wijkei aq gloqwejg.

² Na sipu pemitg ne'gaw miawe'g na awti ta'n eteg gjigan. Miti'sg nigwejig etuiw na sipu. Te's tepgun'set na miti'sg gis lastegl piltue'gl minijgl. Ta'n getu wen malqotgl na minijgl na msntew iapjiwewei mimajuaqan. Nipi'g e'wujig ugjit npilanew gaqaqisg mimajuinu'g ta'n mesnmi'tij gaqaqisg gsnugowaqann.

³ Ms't goqwei ta'n Gjinisgam alua'toq aq ms't wen ta'n Gjinisgam alua'latl ma' ignmuam'g pisgwa'n na gjigan.

Gjinisgam aq Gjinisgam ugijjgluewji'jml ugt'punual etegl na gjigang. Ms't ta'n elugowa'tiji emtoqwala'tiji.

⁴ Nmia'tital Gjinisgaml aq Gjinisgam ugwisunm wi'gas'gt'tew te's mimajuinu ugtugwejang.

⁵ Na'te'l ma' nugu wela'gw i'gtnug. Na'te'l mo wen we'gaw puatmug wasoqweg gisna na'gu'selitl muta Gisiteget ta'n teluisit Gjinisgam, wasoqontew ta'n telgi'g gjigan. Na mimajuinu'g ta'n eimu'tijig na'te'l iapjiw niganpugultitaq st'ge'elege'wijig.

Se'sus me' tel'gne'g apaja'sitew ugs'tqamug

⁶ Na tuijw ansale'wit telimit, "Wegla glusuaqann ta'n gi's wi'gmnn na teliaqewe'l aq ms't wen gisi gtlamite'tmi'tiaq. Gisiteget na Gjinisgam aq elgimapni Wejuli Nisgaml ugjít ilgwenanew niganigjitegewinu' ugs'tqamug. Na petgimatl ugtansale'witeml ugjít gnua'tuan uglugowinumg ta'n goqwei me' tel'gne'g tliatew."

⁷ Na Se'sus teluet, "Jigs'tuigw. Apugjig apaja'si ugs'tqamug. Ta'n getu wen tela'teget ta'n goqwei gis wi'gmn ula wi'gatignigtug ul'ta'sitew."

⁸ Ni'n na Sa'n. Nutmapnn aq nemituapnn ms't wegla ta'n gis wi'gmann ula wi'gatignigtug. Ta'n tuijw nutaq aq nemig na tuijw nutgul'pa'si nigantug na ansale'wit ta'n gis musga'tuip ms't goqwei. Getu' emtoqwalt.

⁹ Gatu telimit, "Mut tla'tega. Ni'n elugowg Gjinisgam st'ge' gi'l aq st'ge' gitapg na niganigjitegewinu'g. Ni'n elugowg Gjinisgam pa wijei aq ta'n wen tela'teget ta'n goqwei gis wi'gmn ula wi'gatignigtug. Emtoqwal pas'g Gjinisgam."

¹⁰ Telimit, "Gjinisgam gi's musga'tuasg ms't goqwei gis wi'gmn ula wi'gatignigtug. Mut mimugwa'tuaw mimajuinu'g ula ta'n gi's ewi'gmn muta ms't wegla apugjig tliatew.

¹¹ Ta'n wen me' pata'teget na ignmuaj siawi pata'tegen aq ta'n wen me' winsit na ignmuaj siaw winsin. Ta'n wen tetapua'tegej ta'n goqwei tetaputeg ignmuaj siawi tl lugwen aq ta'n wen we'gaw getu' ignmuatl Gjinisgam assuman na ignmuaj siaw tla'tegen."

¹² Se'sus teluet, "Jigs'tuigw. Apugjig apaja'sia's ugjít ignmuau ms't wen nat goqwei st'ge' ta'n te'p'g.

¹³ Ni'n eimap ge's mu goqwei eigtnugweg aq me' i'ttes iapjiw. Ni'n eimap gesgmnaq ms't goqwei gisita's'gtnug aq me' i'ttes ta'n tuijw ms't goqwei gaaqiaq.

¹⁴ "Ms't mimajuinu'g ta'n ugtlue'utiwal gisi apigsigta's'gl wel'ta'sultijig muta gis pisgwita'taq na pilei gjigan. Na'te'l gisi msnt'tal aq malqottal na minijgl ta'n ignmagwi'tiji iapjiwewei mimajuaqan.

¹⁵ Na ma' nugu ignmuam'gig pisgwita'new na gjigan na mimajuinu'g ta'n mo getu' nenua'tigul Gjinisgaml maw ta'nig winsultijig, ta'nig nuji punta'tiji igtigi, sespo'tegewinu'g, ne'pa'tegewinu'g, ta'nig elita'suala'titl ptigise'l Gjinisgaml aq nuji egs'pugutaqatijig.

¹⁶ "Ni'n na Se'sus. Elgimg'p ntansale'witm ugjit ula agnutmaqan gnua'tuline new gilew ta'n getlams'tmu'tioq na gelu/lg agnutmaqan aq gilew ta'n tego'tmu'tioq ms't a'sutuo'guoml. Ni'n wetapegsi Ta'pito'q. Ni'n tel wi'timg na mawi gsaset gloqowej na newte'jit ta'n neia'sit te's wapg."

¹⁷ Wejuli Nisgam aq na e'pite's ta'n malie'wilipnn Gjinisgam ugjijgluewji'jml teluejig, "Jugu'a."

Ms't wen ta'n gis nutg ula tlimaj, "Jugu'a."

Ta'n te'sit wen getu' samqwot na jugu'ej aq samqwaj na samqwan ta'n ignmuaten iapjiwewi mimajuaqan. Mo wen amujpa apangitmug ula samqwan.

Ugtejgewei ta'n Sa'n ewi'g'g'p

¹⁸ Gi's ewi'gman ta'n goqwe'l Gjinisgam neia'tuip aq ta'n goqwei gis telimip. Telimuloq, mut aja'tunew gisna piltua'tunew ta'n goqwei gis wi'gas'g ula wi'gatignigtug. Pa na nat wen aja'toq gisna piltua'toq na Gjinisgam tli ugtapulatal st'ge' ta'n telueg ula wi'gatignigtug.

¹⁹ Pa na nat wen sa'se'wa'toqos nat goqwei gisna egsu agnutmoqos na agnutmaqan ta'n ewi'gas'g'p ula wi'gatignigtug, na Gjinisgam ma' ignmuagul malqotmn na minijgl wejiaqal na miti'sg ta'n geggunmi'tij ml'gigno'ti ugjit ignmuane new mimajuinu'g iapjiwewi mimajuaqan. Gjinisgam elg ma' ignmuagul pisgwa'n na sape'wig gjigan. Migwite'tmug, Gjinisgam teplumugsioq tla'tegen ms't goqwei gi's ewi'gas'g ula wi'gatignigtug.

²⁰ Negm ta'n gis tluet ula ms't na teliaq, nige'teluet, "E'e. Ma' pgije'nug apaja'sia's."

Ni'n teluei, "Gjisaqamaw Se'sus jugu'a st'ge' ta'n gis tluen. Na tliaj!"

²¹ Etamg Gjisaqamaw ta'n teluisit Se'sus ul'te'lmanew ms't Gjinisgam ugmimajuinumg jel tlia mo te'pmu'ti'gw. Na tliaj!